శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః

శ్రీమదఖణ్డమహీమణ్డలలలన్తికాయమానదర్వీకరప్రవరోర్వీధర శిఖర
దివ్యాలఙ్కారమణేః - కలికలుషహతమనుజ బహుదురిత ముష్టింధయ
మహావైభవస్య

భగవచ్ఛ్రీనివాసస్య మహిమాదర్శః.

శ్రీ వారాహాది ద్వాదశ పురాణాన్తర్గతః

పఠనశ్రవణతత్పర సకలసజ్జన సమీహితసమ్పాదనసన్తానాయమానః

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యగ్రన్థః

శ్రీశేషశైలశ్రీపదపురశ్రీశుకపురాదిభగవద్దివ్యాలయకార్యనిర్వాహ
ధురీణస్య నిరతిశయభక్తిభరాధ్యాసితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశదివ్యాక్ష
క్రీడారస విశేషాస్వాదనైకతానాన్తఃకరణ
హస్తిరాజ్ఞిసింహాసనాలఙ్కారభూతస్య వైరాగికులశిరోభూషణస్య
శ్రీమహంతు

రామకిశోరదాసజీనామధేయస్య

శ్రీవేఙ్కటనాథభగవద్దివ్యభాణ్డాగారాత్ [illegible]
ముద్రణాసముచితద్రవిణప్రదానరూపసాహాయ్యేన
శ్రీపదపురవర్తినా తెక్కుభూరు-శ్రీనివాసరంగాచార్యేణ
నానాదేశసమానీతప్రాచీనానేక కోశావలోకనపూర్వకం
పరిష్కృత్య, చెన్నపురీస్థిత

కలారత్నాకరముద్రాక్షరశాలాయామ్

దుర్ముఖిసంవత్సరకటకకృష్ణపంచమీవాసరే ద్వితీయవారం
ఆంధ్రాక్షరైస్సమ్ముద్రితస్సన్
అఖిలవిద్వజ్జనహృదయంగమస్సమభివర్ధతాంతరామ్.

[illegible]

శాలివాహనశకగతాబ్దాః - ౧౮౧౮. 1896 A.D.

[Copy right Registered.]

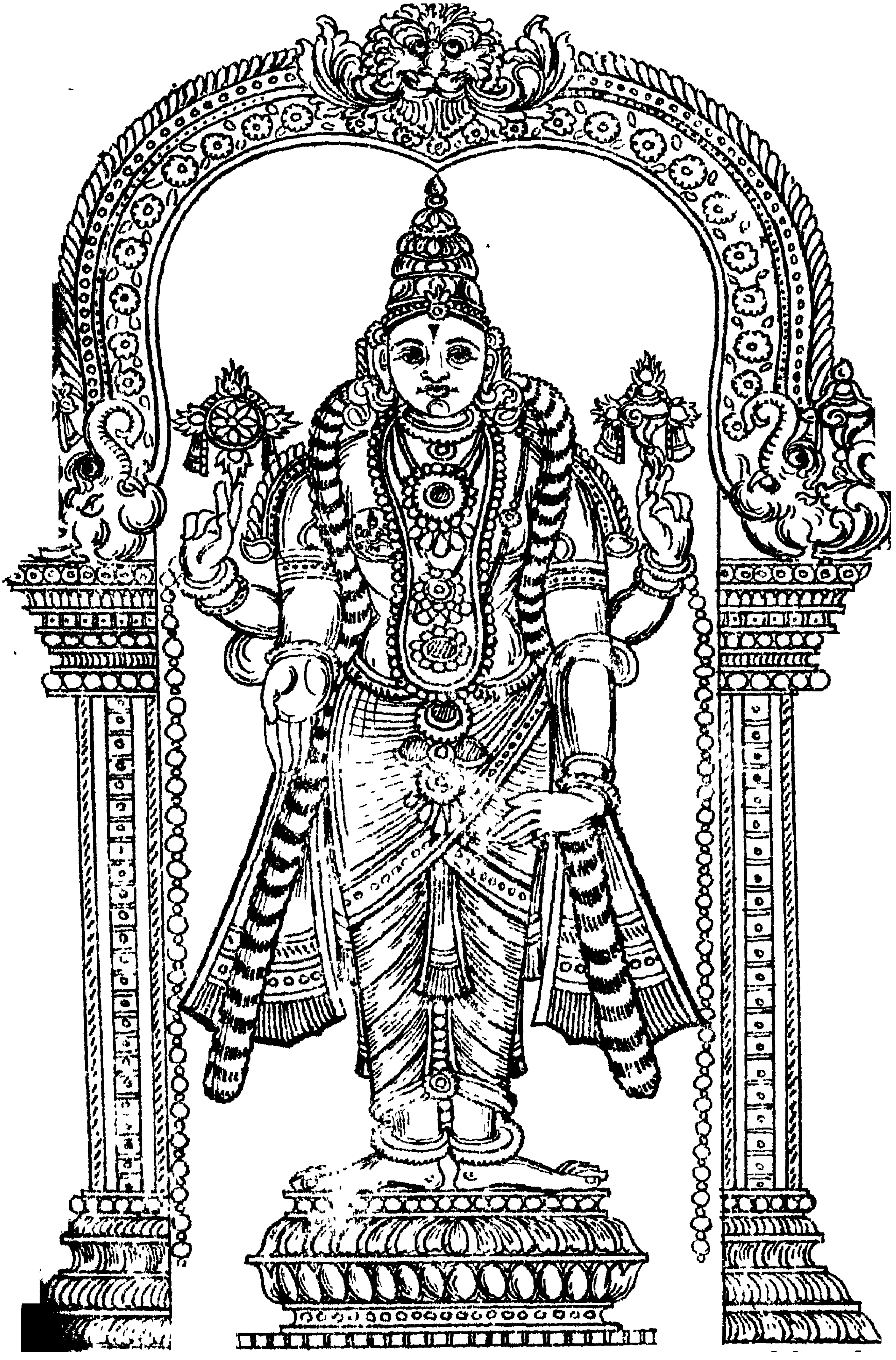

— శ్రీ శ్రీ వెంకటపరబ్రహ్మదేవరు: —

శ్రీశైల శ్రీ

పదస్థాన ముఖ్యాలయ విచార

కృత్, హత్తీరాంజీ మఠాధ్యక్షః

జీయాత్

రామకిశోరకః.

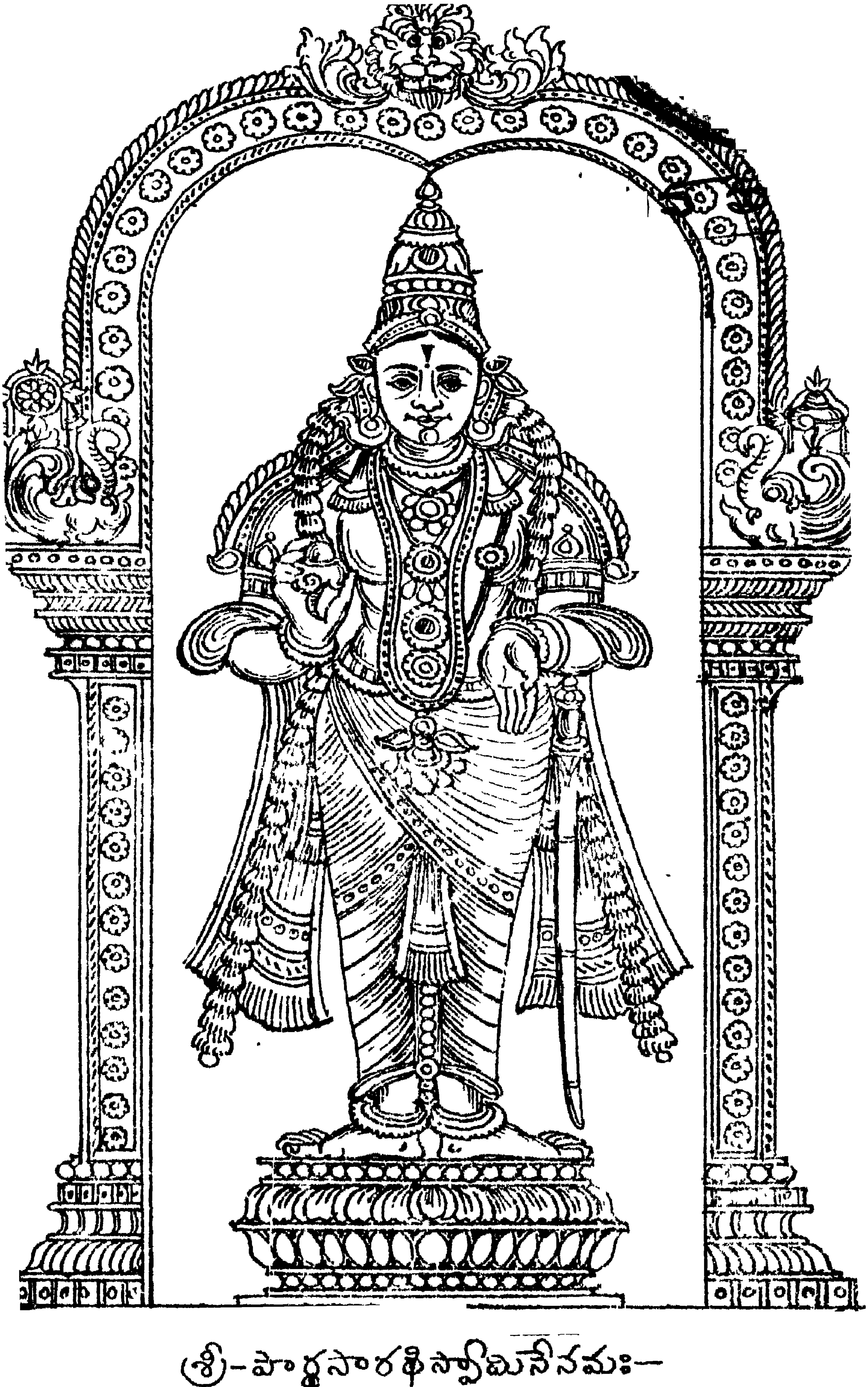

శ్రీ-పార్థసారథిస్వామినేనమః—

శ్రియై — శ్రీపద్మావత్యైనమః —

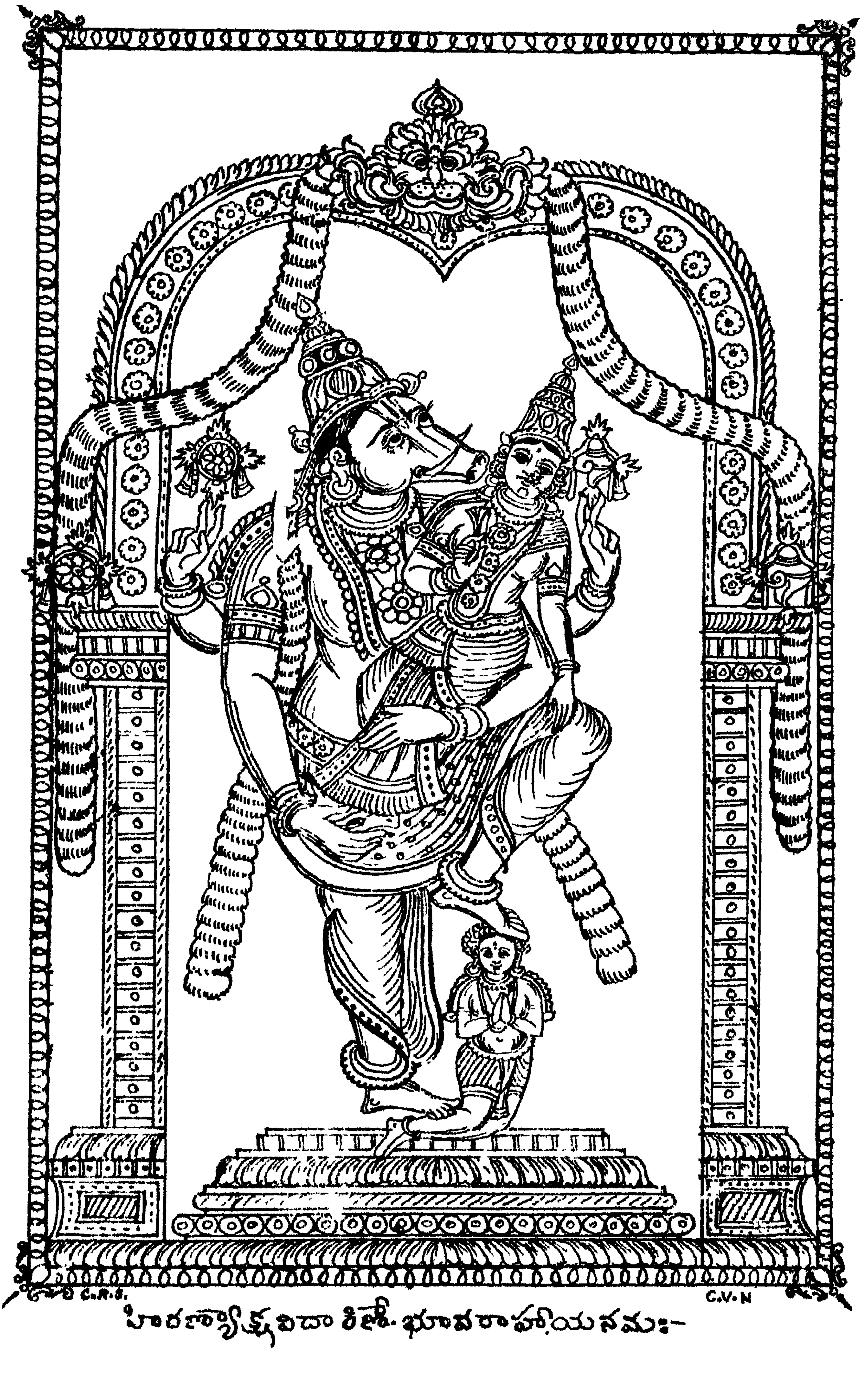

హిరణ్యాక్షవిదారిణే. భూవరాహాయ నమః-

పురాణసఙ్ఖ్యా.	పురాణాధ్యాయకోడీకారః.	అధ్యాయసఙ్ఖ్యా.
వారాహపురాణే	త్రయస్త్రింశ ప్రభృతిద్విషష్టితమపర్యంతత్రింశదధ్యాయ-ప్రథమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయోభయాత్మకః	౪౦
పాద్మపురాణే	చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రింశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మకః	౧౧
గారుడపురాణే	త్రిషష్ఠితమాధ్యాయాత్మకః	౧
శేషధర్మే	అష్టచత్వారింశాధ్యాయాత్మకః ...	౧
బ్రహ్మాణ్డపురాణే	ప్రథమప్రభృత్యేకాదశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశ సహస్రనామాధ్యాయోభయాత్మకః	౧౨
మార్కణ్డేయపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
వామనపురాణే	వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశపర్యన్త పఞ్చవింశాధ్యాయాత్మకః	౨౫
బ్రహ్మపురాణే	ప్రథమప్రభృతి దశమపర్యన్త దశాధ్యాయ పఞ్చాశైక పఞ్చాశాధ్యాయోభయాత్మకః...	౧౨
భవిష్యోత్తరపురాణే	ప్రథమప్రభృతి చతుర్దశాధ్యాయాశీతితమాధ్యాయోభయాత్మకః	౧౫
స్కన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతిసప్తదశపర్యన్తసప్తదశాధ్యాయ సప్తత్రింశాధ్యాయోభయాత్మకః ...	౧౮
స్కాన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయ ప్రథమద్వితీయాధ్యాయోభయాత్మకః ...	౧౨
ఆదిత్యపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
	మిళిత్వా సప్తపంచాశదుత్తర	
౧౨	శతాధ్యాయాత్మకశ్చ.	౧౫౭

౧	శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరపురాణభాగః ...	౧
౨	శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిః ...	౧
౩	శ్రీలక్ష్మీనామావళిః	౧
౪	శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామావళిశ్చేతి ...	౧
✿	ఏతే చతుస్సంఖ్యాకాః	౪

గ్రన్థాస్తత్ర తత్ర సంగృహ్యానుసన్ధితౄణాం సౌకర్యాయ ముద్రాపితాః- తాదృశముద్రితపురాణభాగాపేక్షయాఽధికాశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరా మహర్షిప్రణీతాః పురాణభాగాశ్శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశదివ్యవైభవపరిశీలనైకతానమానసానాం మహాత్మనాం సకాశే యద్యుపలభ్యేరన్ తాంశ్చ పురాణభాగాన్యది తే మహాంతశ్శ్రీశేషశైల శ్రీపదపుర శ్రీశుకపురాదిభగవద్దివ్యాలయధర్మాధికార్యాస్థానం ప్రతి ప్రేషయేయుః - అనుపదమేవ తే ముద్రితా భవేయుః- తేన చ ఫణివరధరణీధరశిఖరవిహారణపరశ్శ్రీనివాసః ప్రీయేతేతి తత్రభవతాం మహాత్మనాం సదసి సాదరమారచితేయం విజ్ఞప్తిః.

ఇందువలనసకలమయినవారికి తెలియపర్చడమేమనగా.

వర్తమానతరంగిణీ ముద్రాక్షరశాలయందు తారణ శ్రావణశుద్ధద్వితీయలో ముద్రింపబడి ౧౮౮౪ సం॥ శెపటంబర్ తే ౧ దిన కాపిరయిట్టురిజస్టర్ చేయించబడియుండు శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపుస్తకములలో కొన్ని యధికాంశములనగా సర్వజనసమ్మతము కాకుండునటుల అందులో సంబంధించనియితిహాసమాల మొదలగు కొన్ని యంశములధికముగా చేర్చబడియుండునని యాక్షేపణకరమయియుండుటంబట్టి సర్వజనసమ్మతంబగునటుల పోదువయినపురాణాంశములనుమాత్రము నిలిపి యధికాంశములనెత్తిసవరించి కాపిరయిటున్ను పొందుబడియున్నదిగాననివి యేమెల్లరంగీకరించతగ్గవని యెరుగునది.

అవతరణికా.

శ్రియఃపతి శ్శ్రీవైకుణ్ఠనికేతనో నిరతిశయానన్దయుక్తో నిత్యము
క్తానుభావ్యోఽవాప్తసమస్తకామః పరమకారుణిక ఆశ్రితవాత్సల్యైక
జలధిస్సర్వేశ్వరో భగవాన్ శ్రీమన్నారాయణః - అనాఘ్రాతనిజనిత్య
కైంకర్యరసానుభవగంధాన్ పునఃపునరస్మిన్నేవ ఘోరతరేఽనన్తక్లేశభా
జనే సంసారమహాసాగరే మజ్జనోన్మజ్జనపరాయణాన్ - అనంతేనాపికా
లేనా విదితనిస్తరణోపాయాన్ సంసారిచేతనానవలోక్య దయమానమ
నాః - తద్రక్షణవ్యాపృతాంతరంగః - తేషామార్తధ్వనిమాకర్ణ్య తద్ర
క్షణాయ విధిశివసనకాదీనామపి ధ్యానపథస్యాప్యగోచరే సుదూరతరే
శ్రీవైకుంఠేస్థితిమనుపకారిణీమనుసంధానః క్షీరార్ణవే సన్నిపత్యనిరం
తర నిఖిలభువనహితాహితసంధుక్షణ పరిహారణ పరిచింతనైకపరాయ
ణాం ఫణిపతిపర్యంకే పరమయోగనిద్రాందధానః - తదాతదార్తా
ర్తధ్వనిశ్రవణ సమనంతరమేవతత్రతత్ర సన్నిధాయకృతతద్రక్షణః-
ఇత్థం యుగాంతరేషు వసుంధరాయాం రక్షణపరికరతయాఽవలంబితై
శ్శ్రీరామకృష్ణాదిలక్షణనిజదివ్యవిభవావతారై రవతీర్యరక్షణప్రవృత్తావ
పీతః కలియుగాద్యర్వాధికేషు తేషుయుగేష్వపి విభీషణవిదురాదీన్ కాం
శ్చిదేవస్వావతార రహస్యజ్ఞానమహిమ్నా సమ్ముఖీభూయస్వచరణనళిన
యుగళైకశరణాన్ సంపన్నానవలోక్యతదన్యాంశ్చానంతాన్ స్వావ
తారరహస్యజ్ఞానలేశవిధురతయా సాధారణమనుష్యాదిసజాతీయతాబు
ద్ధ్యావిముఖీభూయ భవజలధిమహావర్తగర్తబం భ్రమ్యమాణానేవచావ
లోకయన్ - సౌలభ్యాయమానుషే ష్వన్యతమతయాకృత విభవావతా
రంమాంకృత స్వసజాతీయమానుషమాత్రతా బుద్ధయస్సజాతీయేషూ
త్కర్షబుద్ధిమసహమానాశ్చేమేమానవానసన్నిదధతే - విశేషతశ్చా

యం విభవావతారోఽస్మిన్ మహాపాపిని కలియుగేఽనుపకారకః - అతోఽస్మిన్ కలియుగే సర్వోపసదనయోగ్యః పరమసులభో విజాతీయ దేవతారూపత్వేనోత్కర్షబుద్ధి సహిష్ణురర్చావతార ఏవ రక్షణపరికరో భవితుమర్హతీతి పరిచింతయన్ - పరమకరుణాపరవశహృదయః - సకలసురాసురవరతిర్యక్స్థావరాది లక్షణసర్వభూతవిమోహనం పరమసుందరం దివ్యార్చారూపం దధానః - పరదైవతాసాధారణ పద్మాలయాపరిష్కృత వక్షస్త్వశంఖచక్రాదిదివ్యాయుధధరత్వాదిలక్షణైః - హ్రీశ్చ తే లక్ష్మీశ్చ పత్న్యౌ - తమసః పరమో ధాతా శంఖచక్రగదాధర ఇత్యాదిప్రమాణప్రతిపన్న నిఖిలపరవిద్యావేద్యపరమోపాస్య పరదేవతా భూతౌపనిషదపరమపురుషోఽహమేవేతి ధియం సర్వభూతసాధారణీమాదధానః - సర్వభూతనిజచరణకమల సమాశ్రయణప్రదర్శనముద్రాం దధానేన దక్షిణేన పాణికమలేన సర్వభూతానాం - మదీయచరణకమలయుగళం సమాశ్రయతేతి చోదనం - నిజచరణకమల సమాశ్రితసర్వభూత సంసారసాగర జానుదఘ్నతా విశదీకరణ ముద్రాం దధానేన సవ్యేన పాణికమలేన- మదీయచరణకమల సమాశ్రితానాం సంసారసాగరస్సుతరో భవతీత్యావేదనంచ విదధానః - సర్వపాపాని వేం ప్రాహుః కటస్తద్దాహ ఉచ్యత ఇతి నిరుక్తనిజనామధేయ వైభవేనైవ సకలభువనవిదిత సర్వపాపహరతా బిరుదస్య శ్రీవేంకటాచలస్యాప్యధీశతయా సంపన్నేన శ్రీవేంకటేశ ఇతి నామధేయేన నిజాం సంసారసాగర సముత్తారణహేతుం సర్వపాపవిమోక్షణశక్తిం సువ్యక్తమభిదధాన శ్రీవేంకటాచలే కృత నిత్యసన్నిధానః-కలౌ వేంకటనాయక ఇతి స్వావతారమహిమానం సకలభువనవిదితం సమాదధానః-వాత్సల్యసౌలభ్యసౌశీల్యాది నిజదివ్యకల్యాణగుణగణమహిమ్నా సర్వభూత దృక్పథగోచరతామపిదధానస్సమింధేఖిలు.

స ఏష భగవాన్ శ్రీవేంకటాచలాధీశ శ్రీనివాస స్సమంతతః ప్రసృమరకలికలుషతిమిర నికరనిరసనకరసముత్తుంగతరశిఖరిశిఖరసముది

త్వరమణిదీపవరాయమాణోఽపి నిజమహిమానభిజ్ఞతయా నిస్సమకలిమ
హిమమందమందాయమాననిజచరణకమల సమాశ్రయణవివేకానఖిలా
నపిలోకానవలోక్యవిధిశివశతమఖముఖసుర సనకసనందనప్రముఖ పరమ
యోగికుంభసంభవ ప్రభృతిపరమర్షిశంఖో పరిచరవసుదశరథవియ
న్నృపప్రముఖరాజర్షి ప్రముఖానేకభక్తజన సంరక్షణలక్షణనిరవధికని
రుపధిక నిస్సమ నిజదివ్యమహిమప్రకాశకై ర్నానావిధపురాణేతిహాసా
ద్యంతర్గతైః శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథైస్సుప్రకటీకృతైః పఠన
శ్రవణాదిముఖేన తేషాం శనైశ్శనై ర్నిజచరణకమలసమాశ్రయణరుచిం
సంపిపాదయిషుః శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథానాం కలిబలేన నాస్తి
కజనభూయిష్ఠేఽస్మిన్ ధరామండలే కైశ్చిదపిసంరక్ష్యస్థాపనేన దుర్లభ
తయా కథంచిత్క్వచిత్ప్రాప్తానపి శిథిలశిథిలాయమానప్రాచీన తాళపత్ర
శ్రీకోశగతానాం తేషాం దుర్జ్ఞానతయా ప్రాయశో ముద్రితసకలగ్రంథ
కోశప్రచారబహుళేఽస్మిన్ కాలే ప్రశిథిలప్రాచీనతాళపత్రకోశ క్లేశబహు
ళవీక్షణే కేషాంచిదపి కౌతుకానుదయేన తేషాం పఠనశ్రవణయో ర్దుష్క
రతాం - అధునాప్యేతేషాం గ్రంథానాం ముద్రణేనా సంరక్షణే భవిష్యతి
కాలే సుతరామేవవిలోప సంభవం చానుసందధాన శ్శ్రద్ధావత్సు కేషు
చిద్భాగవతేషు - తత్రతత్రవిరళవిరళాయమానానాం ప్రశిథిలతరప్రాచీన
తాళపత్రమయ శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య శ్రీకోశసంరక్షణశ్రద్ధాళూ
నాం సజ్జనానాం సకాశాచ్ఛ్రీకోశాన్ సంగృహ్య మహతా ప్రయాసేన
సంశోధ్య ముద్రణాయ ప్రయతమానేషు - నిజదివ్యాలయగోపురమండప
ప్రాకార దివ్యభూషణదివ్యోత్సవకోశాగారాది ప్రణయనపరిపాలనప్రము
ఖనిఖిలకైంకర్యధురంధరస్య నిజకటాక్షవిశేషమంతరేణా నితరజనసుల
భవిష్వక్సేనముద్రాధికారిణో భగవద్దాసనామధేయస్య వైరాగిగణాధిప
స్య చిత్తరంగభువమధిరుహ్యతన్ముఖేనైవ నిజభాండాగారద్రవ్యైరేవ చేత
ర నిజకైంకర్యవదిదమపి శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథముద్రణరూపం

కైంకర్యంనిర్వర్తయితుకామః - అవశ్యకర్తవ్యతయా తదాతదా భాగ
వతైరా వేద్యమానమిదమపికైంకర్యం తస్మైరోచయామాస - తతశ్చస
భగవాన్దాస ఇత్థం శ్రీనివాససంచోదితాంతరంగ ఐహికాముష్మికాపేక్షి
త సకలపురుషార్థసార్థ నిర్వహణధూర్వహతయా సకలజనమహో
పకారకంభగవద్గుణచరితశ్రవణసతతబద్ధశ్రద్ధభగవద్భక్తగణపరమప్రాణ
భూతం సకలసహృదయజనహృదయంగమం శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య
గ్రంథజాతమిదం శ్రీవేంకటనాథదివ్యభాండాగారద్రవిణంప్రసన్నేనమన
సాప్రదాపయన్ముదితమనా ముద్రాపయామాస - అస్మింశ్చగ్రంథజాతే
నానాదేశానీతాన్ ప్రాచీనాననేకాన్ ప్రశిథిలాయమానాన్ కోశానవ
లోక్యయథామతి సంశోధ్యముద్రితేతత్రతత్రయద్యపభ్రంశోవిద్యేత - త
దాతదపరామర్శమూలోమామకీనదోషస్సద్భిఃక్షంతవ్యః - ప్రత్యుతమ
హతాప్రయాసేన దుర్లభమిదంగ్రంథజాతం సంపాద్యయథాశక్తిపరి
ష్కృత్యముద్రితమితి గుణమేవపరామృశంతస్సంతస్సంతుష్యంతు-గుణ
దోషౌబుధోగృహ్ణాన్నిందుక్ష్వేళావివేశ్వరః - శిరసాశ్లాఘతేపూర్వంపరం
కంఠేనియచ్ఛతీతి హిసతాంశీలం - అతః - అసహస్రాక్షేణా సర్వజ్ఞేనా
సర్వశక్తినాచమయాయథామతియథాశక్తిలోచనాభ్యాం బహుళదత్తా
వధానాభ్యామపి నిరీక్షణేఽవశ్యమవర్జనీయస మాపతితేష్వపభ్రంశేషు
క్షమైవసతాముచితేతిసంప్రార్థయామి.

☞ ఈ గ్రంథము ౧౮౪౭ - వ సంవత్సరపు ౨౦ వ శాసనమునుపట్టి
రిజష్టరుచేయబడినది గనుక దీని నితరులు అచ్చువేయకూడదు.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య విషయసూచికా.

శ్రీ వారాహపురాణ ప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

	పుటసఙ్ఖ్యా.
శ్వేతవారాహకల్పకథనమ్	౧
వైకుణ్ఠాద్భగవత్క్రీడాచలానయనమ్	౪
దేవాదికృతశ్వేతవరాహప్రార్థనా	౫
సూతకృతస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యవర్ణనమ్	౬
క్రీడాద్రిప్రవిష్టశ్రీవరాహదివ్యవైభవవర్ణనమ్	౭
క్రీడాద్రేర్భగవత్సాన్నిధ్యేనమహిమాధిక్యవర్ణనమ్	౮
క్రీడాద్రేః కారణభేదేనానేకనామానువర్ణనమ్	,,
మహర్షియజ్ఞవాటంప్రతిభగవదాగమనమ్	౧౦
వృద్ధస్యకుమారధారాస్నానేనకౌమారప్రాప్తిః	౧౧
రాజ్యభ్రష్టస్యశఙ్ఖణనృపస్యరాజ్యప్రాప్తిక్రమః	౧౩
ఆత్మారామాఖ్యవిప్రస్యసమ్పత్ప్రాప్తిక్రమః	౧౬
సనత్కుమారకథితవ్యూహలక్ష్మీమన్త్రోద్ధారక్రమః	౧౭
కాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౧౯
పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౨౦
జరాహరాదితీర్థత్రయమాహాత్మ్యమ్	,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
శ్రీవేఙ్కటాద్రింప్రతిశ్రీరామాగమనమ్	౨౧
వైకుణ్ఠాఖ్యగుహాప్రవిష్టవానరవృత్తాన్తః	౨౪
వైకుణ్ఠగుహాప్రభావకథనమ్	౨౫
రావణాదిపీడితదేవర్షిణాంక్షీరార్ణవాదిలోకగమనమ్	౨౬
బ్రహ్మాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్	౨౯
పుత్రార్థినోదశరథస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్	౩౦
దశరథస్యశ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహర్షిచరిత్రదర్శనమ్	౩౨
శ్రీభగవదావిర్భావఘట్టః	౩౪
బ్రహ్మాదీనాంభగవన్మన్దిరప్రవేశాదికథనమ్	౩౭
అగస్త్యాదికృతభగవత్స్తుతిః	౩౯
ఇన్ద్రాదికృతభగవత్స్తుతిః	,,
సనకాదికృతభగవత్స్తుతిః	౪౦
దశరథకృతభగవత్స్తుతిః	౪౧
బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః	,,
బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలానుయోగాదిః	౪౨
భగవతేబ్రహ్మాదీనాంరావణోపద్రవనివేదనమ్	,,
శఙ్కరస్యశేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః	౪౪
భగవన్తముద్దిశ్యదశరథకృతపుత్రప్రార్థనా	,,
భగవన్తంప్రతిచతుర్ముఖకృతప్రార్థనాదిః	౪౫
శ్రీవేఙ్కటాద్రినికటస్థాసురవధార్థంచక్రప్రేషణమ్	౪౬
శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవఘట్టః	౪౭
శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవవైభవవర్ణనమ్	౪౮
మహోత్సవసేవాఫలదానఫలప్రశంసాదిః	౫౦
వేఙ్కటాద్రౌపుష్పోద్యాననిర్మాణాదిప్రశంసా	౫౧
మహోత్సవావభృథస్నానప్రశంసా	౫౨
బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనార్థంభగవదభ్యనుజ్ఞా	౫౩
శ్రీవేఙ్కటాద్రీశవైభవప్రశంసా	౫౪

	పుటసఙ్ఖ్యా.
బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్	౫౪
ఫల్గునీతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౫౫
జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యమ్	,,
పూర్వస్యాందిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః	,,
సుదర్శనసైన్యాఽసురసైన్యయోర్యుద్ధప్రశంసా	౫౬
ఆగ్నేయదిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః	౫౮
సుదర్శనస్యాసురవధార్థందక్షిణదిగ్గమనమ్	౬౦
సుదర్శనాసురసేనయోర్యుద్ధప్రకారః	,,
వరుణదిశ్యసురసుదర్శనసేనాయుద్ధప్రశంసా	౬౨
సుదర్శనస్యాసురవధార్థముత్తరదిగ్గమనమ్	౬౫
భేరుణ్డాసురసుదర్శనసేనయోర్యుద్ధప్రశంసా	౬౬
శ్రీవేఙ్కటేశస్యకలిదోషాపహతేషువిశేషతఃకృపాధిక్యవర్ణనమ్ ...	౬౮
చేతనస్యాచార్యాశ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తినిరూపణమ్	౭౧
అష్టాఙ్గయోగస్వరూపనిరూపణమ్	౭౩
సనకసనన్దనతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౭౫
కాయరసాయనతీర్థమాహాత్మ్యమ్	,,
శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిః	౭౬
మహర్షీణాంశ్రీవేఙ్కటేశసేవార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్	౭౯
మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః	౮౧
సూతంప్రతిశౌనకాదిస్తుతిః	,,

ఇతిశ్రీవారాహపురాణప్రథమభాగవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

నారదస్యసుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవరాహదర్శనప్రాప్తిః	౧
వరాహసన్నిధింప్రతిధరణ్యాగమనమ్	౨
ధరణీవరాహసంవాదః	౩
శేషాచలస్యసర్వపర్వతాతిశాయిత్వవర్ణనమ్	,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
స్వామిపుష్కరిణ్యాస్సర్వతీర్థాతిశాయిత్వకథనమ్	౪
కుమారధారామాహాత్మ్యమ్	౫
తుమ్బుతీర్థమాహాత్మ్యమ్	,,
ఆకాశగంగామాహాత్మ్యమ్	,,
పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్	,,
పాపనాశనతీర్థమాహాత్మ్యమ్	,,
దేవతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౬
ధరణీకృతవరాహస్తుతిః	,,
వరాహభగవతోధరణ్యాసాకం శేషాచలాగమనమ్	౭
అధ్యాయఫలశ్రుతిః	,,
శ్రీవరాహమన్త్రారాధనవిధిః	౮
శ్రీవరాహమన్త్రేణధర్మాదీనాం స్వాభీష్టసిద్ధికథనమ్	౯
అగస్త్యప్రార్థనయాభగవతస్సర్వజనదృగ్గోచరత్వకథనమ్	౧౦
మిత్రవర్మణఆకాశరాజాఖ్యసుతోత్పత్తికథనమ్	౧౧
ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తిక్రమః	,,
ఆకాశరాజస్యధరణ్యాఖ్యపత్న్యాంవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః ...	౧౨
ఉద్యానవాసిన్యాఃపద్మావత్యాస్సమీపమ్ప్రతి నారదాగమనమ్ ...	,,
నారదోదీరితపద్మావతీశరీరసులక్షణాని	౧౩
పద్మావత్యాస్స్వసఖీభిస్సాకం పుష్పాటవీగమనమ్	,,
మృగయార్థం పుష్పాటవీమ్ప్రతి శ్రీనివాసాగమనమ్...	౧౪
భగవతఃకన్యకానాఞ్చాన్యోన్యసంవాదః	,,
పద్మావతీదర్శనేన శ్రీనివాసస్యమోహప్రాప్తిః	౧౬
ముహ్యమానం శ్రీనివాసమ్ప్రతి వకుళమాలికోక్తిః	,,
శ్రీనివాసోక్తపద్మావతీపరిణయకారణాని	౧౭
వియద్రాజపురమ్ప్రతి వకుళమాలికాగమనమ్	,,
దివ్యోద్యానస్థపద్మావతీసఖీః ప్రతి వకుళమాలికోక్తిః	౧౯
వకుళమాలికామ్ప్రతి సఖీనివేదితపద్మావత్యుదన్తః...	,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
పద్మావతీముద్దిశ్యదైవజ్ఞంప్రతివియద్రాజకృతప్రశ్నాదిః	౨౦
దైవజ్ఞోక్త్యాఽగస్త్యలిఙ్గార్చనాయైవిప్రాదిప్రేషణమ్	,,
ధరణీకృతప్రశ్నస్యపుళిన్దినీప్రతివచనమ్	౨౧
పద్మావతీనివేదితభగవల్లక్షణభాగవతలక్షణాని	౨౨
వకుళమాలికయాసార్ధంసఖీనాంధరణీసమీపాగమనమ్	౨౩
ధరణీదేవ్యైవకుళమాలికానివేదితశ్రీనివాసోదన్తః	౨౪
శ్రీనివాసోక్త్యాశఙ్ఖనృపస్యస్వామితీర్థతపఃకరణప్రాప్తిః	,,
వకుళమాలికోక్త్యాధరణ్యాదికృతవైవాహికనిశ్చయక్రమః	౨౫
బృహస్పత్యుక్త్యావివాహలగ్నస్థిరీకరణమ్	,,
విశ్వకర్మాదికృతపురాలఙ్కారాదిక్రమః	,,
పద్మావతీశుకేనసహవకుళాయాశ్శ్రీనివాససమీపగమనమ్	౨౬
శ్రీనివాసాయశుకావేదితపద్మావతీపరిణయవృత్తాన్తః	,,
పద్మావత్యాశుకదత్తశ్రీనివాసమాలాధారణమ్	,,
శ్రీనివాసస్యలక్ష్మ్యాదికృతపరిణయాలఙ్కారక్రమః	౨౭
బ్రహ్మాదిభిస్సాకంశ్రీనివాసస్యవియద్రాజపురగమనమ్	౨౮
పద్మావతీపరిణయఘట్టః	,,
వధూవరయోర్వియద్రాజవితీర్ణప్రాభృతాదిః	,,
శ్రీనివాసకృపయావియద్రాజస్యభక్తిప్రాప్తిరూపవరప్రాప్తిః	౩౦
వివాహార్థమాగతానాంబ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్	,,
వసునామకనిషాదవృత్తాన్తః	,,
సుతహననోద్యుక్తంవసుంప్రతిభగవదుక్తిః	౩౧
రఙ్గదాసస్యశ్రీనివాససేవార్థంశ్రీశేషాచలాగమనమ్	౩౨
శ్రీనివాసార్థంరఙ్గదాసకృతదివ్యోద్యానమణ్డపనిర్మాణాని	,,
రఙ్గదాసస్యగన్ధర్వక్రీడాదర్శనేనభగవత్కైఙ్కర్యవిస్మృతిః	౩౩
స్వరూపానుసన్ధానేనలజ్జితంరఙ్గదాసంప్రతిశ్రీనివాసవచనం	,,
తోణ్డమాన్నామకనృపవృత్తాన్తః	,,
తోణ్డమాన్నృపస్యమృగయార్థంశ్రీశేషాచలాగమనమ్	౩౪

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీనివాససమీపస్థపఞ్చవర్ణశుకవృత్తాన్తః ౩౪

తోణ్డమాన్నృపస్యనిషాదేన సహ శ్రీనివాససేవాగమనమ్ ౩౫

తోణ్డమాన్నృపంప్రతి రేణుకోక్తిః ... ... ,,

శుకవర్ణితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్ ౩౬

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః ... ... ,,

ఇన్ద్రాదీన్ప్రతిస్తుతిప్రసన్నలక్ష్మీవచనమ్ ౩౭

తోణ్డమాన్నృపస్యస్వపితుస్సకాశాద్రాజ్యప్రాప్తిః ... ... ,,

వసోర్వల్మీకే శ్రీవరాహసందర్శనమ్ ... ... ,,

తోణ్డమాన్నృపాయవసునివేదితవరాహోదన్తః ౩౮

నృపస్యనిషాదవాక్యస్వప్నాభ్యాంబిలమార్గేణ శేషాచలగమనమ్ ... ౩౯

భగవదుక్త్యాతోణ్డమాన్నృపకృతక్షీరాభిషేకవప్రనిర్మాణాదికమ్ ... ౪౦

గఙ్గాస్నానాగతవీరశర్మాఖ్యవిప్రచరిత్రమ్ ... ... ,,

అస్థిసరోవరమాహాత్మ్యమ్ ౪౧

కుర్వగ్రామస్థకులాలవంశభీమాఖ్యభక్తోదన్తః ౪౨

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యభక్తస్యపత్న్యాసహవైకుణ్ఠప్రాప్తిః ౪౩

శ్రీనివాసకృపయాతోణ్డమాన్నృపస్యసారూప్యప్రాప్తిః ... ... ,,

అధ్యాయఫలశ్రుతిః ... ... ,,

ఇతి శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

మేరుశిఖరాచ్ఛుకబ్రహ్మర్షేర్వేంకటాచలాగమనమ్ ౧

శ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్ ౨

శుకస్యశ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థావగాహనప్రాప్తిః ౩

స్కన్దస్యకుమారధారాస్నానేనశక్త్యాయుధప్రాప్తిః ... ... ,,

ఇన్ద్రస్యపాపనాశనస్నానేనవృత్రవధజనితపాపనిర్ముక్తిః ౪

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్ ... ... ,,

వ్రతతీవర్తనీతీర్థస్నానకాలేశుకబ్రహ్మర్షిం ప్రత్యశరీరోక్తిః ... ... ,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
అశరీరోక్త్యాశుకస్యపద్మసరోవరాగమనమ్	౫
పద్మసరోవరవర్ణనమ్	,,
శుకస్యపద్మసరసిశ్రీనివాసధ్యానపూర్వకస్నానాదికరణమ్	,,
పద్మసరోవరతీరస్థదివ్యారామవర్ణనమ్	౬
దివ్యారామేశుకబ్రహ్మర్షేర్మహానియమపూర్వకతపఃకరణమ్	,,
శుకమునితపోగ్నిజ్వాలాభిస్త్రైలోక్యోపద్రవోత్పత్తిః	౭
శుకతపోభఙ్గాయమహేన్ద్రోక్తరమ్భాదిసాన్త్వవచనాని	,,
మహేన్ద్రనికటేరమ్భాదికృతప్రతిజ్ఞా	౮
శుకతపోవనమ్ప్రత్యాగతానాంరమ్భాదీనాంశృఙ్గారలీలాః	,,
శ్రీనివాసధ్యానేనజితకామంశుకమ్ప్రతిరమ్భాదిహాసోక్తిః	౯
రమ్భాదిదుర్వ్యాపారాన్విలోక్యశుకబ్రహ్మర్ష్యనుతాపక్రమః	,,
శ్రీనివాసముద్దిశ్యరమ్భాద్యప్సరస్సఙ్ఘభీతశుకస్తుతిః	౧౧
శుకకృతదశావతారస్తోత్రమ్	,,
శ్రీనివాసముద్దిశ్యశుకబ్రహ్మర్షిప్రార్థనా	౧౨
రమ్భాదీనాంస్వలావణ్యనిన్దాపూర్వకయథాగతగమనమ్	౧౩
భగవత్కృపయాశుకకృతదృఢతరభక్తిపూర్వకభగవదుపాసనమ్ ...	,,
శుకమునిసమీపమ్ప్రతితపస్తుష్టశ్రీనివాసాగమనమ్	౧౪
భగవన్తంవిలోక్యశుకమునికృతనటనాదికమ్	,,
శ్రీనివాసకృపయాశుకబ్రహ్మర్షేర్ముక్తిప్రాప్తిః	౧౬
శుకమునికృతశుకపురాష్టోత్తరశతవిప్రనిర్మాణాని	,,
శుకపురేబలభద్రసహకృతకృష్ణప్రతిష్ఠాకరణమ్	౧౭
శుకస్యస్వపురాచ్ఛేషాచలగమనమ్	,,
స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్	,,
స్వామిపుష్కరిణీవర్ణనమ్	౧౮
శ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః	,,
శుకబ్రహ్మర్షికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః	౨౦
శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తః	,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
అసురోపద్రవమసహమానాయా ధరాయాః పాతాళగమనమ్	౨౧
పాతాళగతభూమ్యుద్ధరణోద్యుక్తవరాహవిగ్రహవర్ణనమ్	,,
పాతాళగతధరణీవరాహయోర్నర్మవ్యాపారాదిః	,,
వరాహభగవన్తమ్ప్రతి ధరణ్యుక్తిః	౨౨
ధరణ్యా సాకం పాతాళాద్వరాహస్య శేషాచలాగమనమ్	,,
దూర్వాసశ్శాపాత్కిన్నరదమ్పత్యోః కైరాతరూపప్రాప్తిః	౨౩
కైరాతదమ్పత్యోశ్శేషాచలే పుత్రప్రాప్తిః ప్రియఙ్గుకృషికరణాదీని ...	,,
ప్రియఙ్గుగోప్తృకిరాతసమీపమ్ప్రతి వరాహాగమనమ్	౨౪
శ్రీవరాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతి నృపాగమనమ్	,,
నృపస్య వల్మీకవివరాగతవరాహదర్శనప్రాప్తిః	,,
నృపమ్ప్రత్యశరీర్యుక్తిః	౨౫
క్షీరాభిషేకాద్వరాహస్య వల్మీకాదావిర్భావః	౨౬
రాజానమ్ప్రతి భగవదుక్తిః	,,
శ్రీవరాహకృతకిన్నరమిథునకిరాతత్వనిర్ముక్తిః	౨౭
నృపస్య శ్రీవరాహప్రతిష్ఠాకరణపూర్వకస్వపురగమనమ్	,,
శ్రీనివాసస్య స్వామితీర్థదక్షిణతీరవాసిత్వకథనమ్	,,
శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రవర్ణనమ్	౨౮
నీలకణ్ఠాశ్రమస్థపుణ్యపుష్కరిణీవర్ణనమ్	౨౯
అశ్మన్యగ్రోధమూలస్థనీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనమ్	౩౦
నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనసఙ్కల్పః	,,
నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధిః	౩౧
నీలకణ్ఠప్రతిష్ఠితశ్రీనృసింహభగవద్వర్ణనమ్	౩౨
శ్రీనృసింహసాన్నిధ్యేన నీలకణ్ఠాశ్రమస్యాధిక్యవర్ణనమ్	౩౩
పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౩౪
నారాయణగిరిప్రభావకథనమ్	,,
నారాయణాద్రిస్థభైరవాఖ్యక్షేత్రపాలకోదన్తః	,,
గౌర్యా నారాయణాద్రితపఃకరణేన దుర్గాత్వశివార్ధశరీరత్వప్రాప్తిః ...	౩౫

	పుటసఙ్ఖ్యా.
అత్ర్యాదిపంచాశన్మహర్షిప్రశంసితస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్ ...	౩౫
దైత్యోపద్రవజ్ఞాపనార్థంబ్రహ్మాదీనాంక్షీరసాగరగమనమ్	౩౯
బ్రహ్మాదికృతక్షీరాబ్ధినాథస్తుతిః	,,
బ్రహ్మాదీనాంపురతఃక్షీరార్ణవాల్లక్ష్మీసఖీప్రాదుర్భావః	౪౦
లక్ష్మీసఖీకథితభగవదావాసజ్ఞాపనపూర్వకాఽభయోక్తిః ...	,,
బ్రహ్మాదీనాంక్షీరార్ణవాచ్ఛ్రీనారాయణాచలాగమనమ్	౪౧
శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్	,,
కమలాఖ్యుక్త్యాబ్రహ్మాదికృతశ్రీనివాససాక్షాత్కారప్రయత్నః ...	౪౨
శేషాద్రౌశ్రీనివాససాక్షాత్కారాయబ్రహ్మాదికృతస్తుతిః	,,
స్వామిపుష్కరిణీతీరేస్తుతిప్రసన్నభగవద్విమానావిర్భావః	౪౩
విమానమధ్యగతంశ్రీనివాసముద్దిశ్యబ్రహ్మాదిస్తుతిః	,,
శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః	,,
బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలప్రశ్నః	౪౪
భగవతేబ్రహ్మకృతలోకోపద్రవకార్యానురోదస్తజ్ఞాపనమ్	,,
బ్రహ్మాదిప్రార్థనయాభగవదుక్తాఽభయోక్తిః	౪౫
రక్షోగణసంహారాయభగవత్కృతకుముదాక్షనియోజనమ్	,,
భగవతోబ్రహ్మాదిప్రేషణపూర్వకాఽన్తర్ధానఘట్టః	,,
శ్రీశ్రీనివాసావాసస్థలస్యసర్వఫలప్రదత్వవర్ణనమ్	,,
శ్రీశ్రీనివాసావతారదేశకాలనిర్ణయః	౪౬
పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్	,,
భృగుపాదాహతికుపితాయాలక్ష్మ్యాఃకపిలాలయగమనమ్	,,
లక్ష్మ్యన్వేషణార్థంధరాతలంప్రతిభగవదాగమనమ్	౪౭
శ్రీకోల్లాపురవాసిలక్ష్మీమర్చయన్తంభగవన్తంప్రత్యశరీర్యుక్తిః ...	,,
శేషాచలాధ్వనారాజరూపస్యభగవతస్సువర్ణముఖరీతీరాగమనమ్ ...	,,
భగవత్కృతపద్మసరోవరనిర్మాణప్రకారః	౪౮
పద్మవికాసనైరన్తర్యార్థంభగవత్కృతసూర్యనారాయణప్రతిష్ఠా ...	,,
లక్ష్మీమన్త్రోపాసనపూర్వకభగవత్కృతతపోవిధిః	,,

పుటసఙ్ఖ్యా.

నృపశంకయాభగవత్తపోభంగాయేన్ద్రాదికృతరమ్భాదిప్రేషణమ్ ... ౪౮
రాజవేషభృద్భగవత్తపోవనమ్ప్రతీన్ద్రప్రేషితరమ్భాద్యాగమనమ్ ... ౪౯
స్వాశ్రమాగతాప్సరోవఞ్చనార్థంభగవత్కృతమాయానిర్మాణమ్ ... ,,
పద్మసరోవరాల్లక్ష్మీప్రాదుర్భావస్తుతిః ... ... ,,
లక్ష్మ్యవతారదర్శనార్థంపద్మసరస్తీరమ్ప్రతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్ ... ౫౦
లక్ష్మీకృతమాలాఽర్పణపూర్వకభగవద్వరణమ్ ౫౧
భగవతఃపద్మసరోవరవరదానపూర్వకశేషాచలగమనమ్ ... ... ,,
నారదాద్యష్టమహర్షిప్రశంసితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్ ... ... ,,
శుకచరిత్రవర్ణనమ్ ౫౨
ఛాయాశుకోత్పత్తిః ... ... ,,

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

వసిష్ఠమ్ప్రతిశ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యశ్రవణేచ్ఛయారున్ధతీప్రశ్నః ... ౧
వసిష్ఠవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్ ... ... ,,
శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాకాశగఙ్గాపాపనాశనతుమ్బురుతీర్థప్రశంసా... .. ౨
వసిష్ఠోక్త్యాఽరున్ధత్యాస్తుమ్బురుతీర్థతపఃకరణాయశేషాచలాగమనమ్ ... ,,
అరున్ధతీసమీపేభగవదావిర్భావః ౩
అరున్ధతీకృతభగవత్స్తుతిః ... ... ,,
భగవద్వర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలతుమ్బురుతీర్థమాహాత్మ్యాని ౪

ఇతిశ్రీగారుడపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీహరివంశాన్తర్గతశ్రీశేషధర్మ విషయానుక్రమణికా.

నారదాదీనాంభగవత్సేవార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్ ౧
శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహాజనచరిత్రవర్ణనమ్ ౨
శ్రీభగవదావిర్భావవర్ణనమ్ ౩
శ్రీనివాససేవార్థంశ్రీభీష్మకృతయుధిష్ఠిరప్రేరణమ్ ౪

ఇతిశ్రీహరివంశాన్తర్గతశేషధర్మ విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

భృగునారదసంవాదాత్మకసూతోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్ ... ౧

వేఙ్కటాచలస్యానేకనామానువర్ణనపూర్వకమాహాత్మ్యకథనమ్ ... ౨

నారదకృతక్షీరాబ్ధివాసిభగవద్వర్ణనమ్ ౩

నారదమ్ప్రతిధరాతలవిజిహీర్షుర్భగవదుక్తిః ౪

నారదకృతభగవత్క్రీడార్హదేశప్రకాశనమ్ ... ... ,,

అనన్తస్యభగవత్క్రీడాద్రిత్వప్రాప్తిః... ... ... ౫

భగవతోలక్ష్మ్యాదిమహిషీపరిజనైస్సహక్రీడాచలగమనమ్ ... .. ,,

అద్రిరూపధార్యనన్తస్యశిరఃపుచ్ఛప్రదేశవర్ణనమ్ ౬

వ్యాఘ్రపాదవృత్తాన్తః ... ... ,,

అద్రిరూపధార్యనన్తస్యపక్షప్రదేశవర్ణనమ్ ౭

క్రీడాద్రిత్వాపన్నానన్తస్యఫణామణివర్ణనమ్ ... ... ,,

భగవత్క్రీడాచలవర్ణనమ్ ౮

నారాయణాఖ్యవిప్రవృత్తాన్తః ... ... ,,

నారాయణాఖ్యవిప్రతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః ... ... ,,

నారాయణాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః ౯

భగవన్తముద్దిశ్యవిప్రకృతసర్వజనదృశ్యత్వాదిప్రార్థనా ౧౦

భగవత్కృతనారాయణాఖ్యవిప్రప్రార్థనాభ్యుపగమప్రకారః ... ... ,,

భగవతఃక్రీడాద్రౌలీలార్థమృగయావిహారః ౧౧

వృషభాఖ్యాసురవృత్తాన్తః ... ... ,,

వృషభాసురశబరవేషధారిభగవతోర్యుద్ధప్రకారః ౧౨

భగవన్తమ్ప్రతిసంహారాభ్యుపగన్తృవృషభాసురప్రార్థనా ౧౩

అసురప్రార్థనయాక్రీడాద్రేర్భగవద్దత్తవృషభనామధేయప్రాప్తిః ... ,,

వృషభాసురవధప్రకారః ౧౪

అఞ్జనాదేవ్యుత్పత్తిక్రమః ... ... ,,

అఞ్జనాయాశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రౌతపఃకరణేనాఞ్జనేయాఖ్యసుతోత్పత్తిః ... ౧౫

ఆఞ్జనేయోత్పత్తిదివసనక్షత్రమాసనిర్ణయః ౧౬

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఆఞ్జనేయస్యఫలబుద్ధ్యారవిమణ్డలంప్రత్యుత్పతనమ్ ౧౭
ఆఞ్జనేయస్యబ్రహ్మాదిదత్తసర్వావధ్యత్వవరప్రాప్తిః ౧౮
క్రీడాద్రేరఞ్జనాచలనామధేయప్రాప్తిః ౧౯
క్రీడాద్రేశ్శ్రీవేఙ్కటాభిధానహేతూపోద్ఘాతః ... ... ,,
శ్రీవేఙ్కటేశారాధకచోళరాజసుతోత్పత్తిక్రమః ౨౨
చోళరాజస్యమృగయావిహారకాలేనాగకన్యకాదర్శనాదిః ... ... ,,
చోళరాజస్యనాగకన్యాయాంసార్వభౌమలక్షణోపేతసుతోత్పత్తిః ... ౨౪
చోళరాజసుతస్యపాతాళాత్స్వపితృసన్నికాగమనమ్ ౨౫
చోళరాజసుతస్యాశరీరవ్యుక్త్యాపితృకృతరాజ్యాభిషేకక్రమః ... ... ,,
చక్రవర్తినమ్ప్రతిగోపాలనివేదితవేఙ్కటాచలవల్మీకోదన్తః ౨౬
చక్రవర్తినోభగవత్ప్రకాశితస్వప్నదర్శనమ్ ... ... ,,
నృపనికటమ్ప్రతిశేషాచలోదన్తజ్ఞాపనాయశబరాగమనమ్ ౨౮
చక్రవర్తినశ్శబరేణసహవరాహదర్శనార్థంశేషాచలగమనమ్ ... ... ,,
చక్రవర్తికృతక్షీరాభిషేకేణవల్మీకాచ్ఛ్రీనివాసావిర్భావః ౨౯
చక్రవర్తికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః ... ... ,,
శ్రీశ్రీనివాసస్యచక్రవర్తిప్రార్థనయాసర్వజనదృశ్యత్వాభ్యుపగమః ... ౩౦
శ్రీశ్రీనివాసమహోత్సవసేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్ ౩౧
శ్రీశ్రీనివాసస్యరథోత్సవావభృథోత్సవప్రకారః ౩౨
చక్రవర్తిసమీపాగతకృష్ణశర్మాఖ్యవిప్రోదన్తః ... ... ,,
అస్థికూటాభిధసరోవరమాహాత్మ్యమ్ ౩౪
సింహాదాఖ్యాసురవృత్తాన్తః ౩౬
సింహాదభీతదేవానాంశ్రీనివాససమీపాగమనమ్ ... ... ,,
అథయాగతదేవానాంచక్రవర్తినికటగమనాయభగవదాజ్ఞా ౩౭
భగవదాజ్ఞయాదేవానాన్ద్విజవేషేణచక్రవర్తినికటగమనమ్ ... ... ,,
సింహాదవధాయచక్రవర్తినమ్ప్రతిదేవకృతచోదనా ... ... ,,
సింహాదవధోపాయవేదనాయభగవత్సన్నిధిమ్ప్రతిచక్రవర్తిగమనం ... ౩౮
చక్రవర్తికృతాసురవధార్థభగవద్దత్తపఞ్చాయుధధారణం ... ... ,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
సింహాదేనసహయుద్ధాయకిరాతరూపేణచక్రవర్తిగమనం.	౩౮
పాపనాశనతీర్థసమీపప్రవృత్తచక్రవర్తిసింహాదయుద్ధక్రమః.	౩౯
సమరసమయేచక్రవర్తినేవాయకృతసుదర్శనమస్త్రోపదేశః	౪౦
చక్రాయుధేనచక్రవర్తికృతసింహాదవధప్రకారః	,,
భగవత్కృతపఞ్చాయుధకృత్యనిర్ణయః	౪౧

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

తీర్థయాత్రేచ్ఛయాపితృనికటేమార్కణ్డేయవిజ్ఞప్తిః	౧
పిత్రనుజ్ఞయామార్కణ్డేయకృతపుణ్యదేశతీర్థయాత్రాక్రమః	౨
మార్కణ్డేయంప్రతిగరుడోపదిష్టశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్	,,
మార్కణ్డేయస్యశుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యేణసహవేఙ్కటాచలాగమనమ్	౪
మార్కణ్డేయస్యస్వామితీర్థస్నానపూర్వకశ్రీవరాహసేవాప్రాప్తిః	,,
మార్కణ్డేయకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః	,,
మార్కణ్డేయస్యభగవద్దత్తభక్తినైరన్తర్యవరప్రాప్తిః	౫
శుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యస్యభగవదనుగ్రహేణనిష్పాపత్వప్రాప్తిః	,,
మార్కణ్డేయంప్రతిశుద్ధకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్	౬
మార్కండేయస్యశుద్ధేనసహస్వర్ణముఖీతీరస్థాగస్త్యాశ్రమగమనమ్	౭
అగస్త్యవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్	,,
శ్రీనివాససేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనకథనమ్	౮
శ్రీభగవత్ప్రాదుర్భావవర్ణనమ్	,,
బ్రహ్మరుద్రాదికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః	,,
అగస్త్యకృతస్వామితీర్థమాహాత్మ్యభగవద్దివ్యోత్సవవర్ణనమ్	౯
కుమారధారామాహాత్మ్యమ్	౧౦
దారిద్ర్యదుఃఖాసహమానవృద్ధకృతభృగుపతనయత్నః	,,
భృగుపతనోద్యుక్తంవృద్ధమ్ప్రతిభగవదుక్తిః	,,
వృద్ధస్యకుమారధారాస్నానేనకౌమారసమ్ప్రాప్తిః	౧౧

పుటసఙ్ఖ్యా.

కుమారధారాస్నానప్రాప్తయౌవనవృద్ధం ప్రత్యన్తర్హితభగవదుక్తిః ... ,,
స్కన్దస్యకుమారతీర్థతపఃకరణేన తారకవధోత్థబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః ... ౧౨
కుమారధారాతీరే స్కన్దతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః ౧౩
భగవత్సేవార్థం కుమారధారాం ప్రతి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్ ... ౧౪
స్కన్దకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః ... ... ,,
భగవద్వర్ణితకుమారధారాస్నానకాలాదినిర్ణయః ౧౫
అగస్త్యాదీనాం కుమారధారాతీర్థస్నానార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్ ... ౧౯

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ప్రయాగమాహాత్మ్యమ్ ౧
సీతాదిస్వసుతావివాహోద్యర్థజనకనృపకృతానుతాపక్రమః ... ... ,,
జనకనృపతాపసూదనార్థం శతానన్దోక్తపురాతనేతిహాసః ... ౨
స్కన్దం ప్రతి శఙ్కరోక్తబ్రహ్మహత్యావిముక్తిహేతూపన్యాసః ... ౩
ప్రయాగక్షేత్రస్యభగవద్వర్ణితప్రయాగాభిధాననిరుక్తిః ౪
శఙ్కరహస్తాత్కపాలవినిర్ముక్తిప్రకారః ౫
స్కన్దం ప్రతి శఙ్కరకృతతపస్సముచితవేఙ్కటాద్రివర్ణనమ్ ... ... ,,
తపఃకరణాయ స్కన్దస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్ ౭
బృహస్పత్యుక్తస్కన్దోత్పత్తిక్రమః ... ... ,,
బృహస్పతికృతస్కన్దస్తుతిః ౧౦
స్కన్దకృతతపఃకరణప్రకారః ౧౧
శఙ్కరకథితశ్రీనివాసావిర్భావహేతూపోద్ఘాతః ... ... ,,
సుదర్శనస్యశఙ్కరసమీపప్రాప్తిక్రమః ౧౨
ఇన్ద్రస్యసహస్రాక్షత్వప్రాప్తిప్రకారః ౧౪
సువర్చలాయాం విష్వక్సేనోత్పత్తిక్రమః ౧౬
చక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్ ౧౭
కాపిలాఖ్యచక్రతీర్థస్నానకాలనిర్ణయాదిః ౧౯

	పుటసఙ్ఖ్యా.
భగవన్తముద్దిశ్యవాయ్వాదికృతతపఃప్రకారః	౨౦
ప్రాదుర్భూతంభగవన్తముద్దిశ్యవాయుకృతవిశ్వరూపస్తుతిః	౨౧
వాయుమ్ప్రతిభగవత్కృతానవరతస్వసాన్నిధ్యవరప్రదానమ్ ...	౨౫
దేవ్యాసహాగతస్యశమ్భోశ్శేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః ...	౨౬
చక్రతీర్థేతపస్యన్తంసుదర్శనమ్ప్రతిశఙ్కరవచనమ్	౨౭
జనకమ్ప్రతిశతానన్దోక్తభగవదావిర్భావకథోపోద్ఘాతః	౨౯
అగస్త్యస్యశేషాచలవాయవ్యదిశిమహాభూతవిలోకనమ్	౩౦
శేషాచలోత్తరదిశ్యగస్త్యాదికృతభగవదన్వేషణప్రకారః	౩౨
అగస్త్యాదీనాంసనత్కుమారవిలోకనపూర్వకపూర్వదిగ్గమనమ్ ...	౩౩
శేషాచలపూర్వదిశ్యగస్త్యాదీనామద్భుతవస్తుదర్శనప్రాప్తిః	౩౫
భగవత్సాక్షాత్కారాయతపఃకుర్వన్తమిన్ద్రమ్ప్రత్యగస్త్యోక్తిః ...	౩౬
ఇన్ద్రోక్త్యాఽగస్త్యస్యశఙ్కరదర్శనాయాగ్నేయదిగ్గమనమ్ ...	౩౭
అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగస్థశఙ్కరసేవాక్రమః	౩౮
భగవత్సేవాకాంక్షిణమగస్త్యమ్ప్రతిశఙ్కరోక్తిః	౪౦
శేషాచలనైరృతిదిశ్యగస్త్యాదీనాంవిష్వక్సేనదర్శనప్రాప్తిః	౪౧
అగస్త్యాదీన్ప్రతివిష్వక్సేనకథితభగవద్దర్శనోపాయః	౪౨
అగస్త్యాదీనాంశేషాచలస్థవిష్వక్సేనానుచరావలోకనమ్	,,
అగస్త్యాదీన్ప్రతివిష్వక్సేనపరిజనకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్	౪౩
అగస్త్యాదికృతశేషాచలస్థానేకపుణ్యతీర్థావలోకనక్రమః	౪౪
అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాస్నానప్రాప్తిః	౪౫
శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థవర్ణనమ్	౪౬
కపిలతీర్థపశ్చిమభాగస్థపఞ్చతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౪౭
స్వామిపుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్	౪౮
శఙ్ఖాఖ్యనృపవృత్తాన్తః	౪౯
స్వామిపుష్కరిణ్యాభగవదుక్తగఙ్గాద్యశేషపుణ్యతీర్థసామ్యప్రాప్తిః ...	౫౦
భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపకృతస్వామితీర్థతపఃప్రకారః	,,
స్వామితీర్థేభగవన్తముద్దిశ్యాగస్త్యాదికృతతపశ్చిన్తాప్రకారః	౫౧

	పుటసఙ్ఖ్యా.
భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలమ్ప్రతి గురుశుక్రాద్యాగమనమ్	౫౨
ఉపరిచరవసువృత్తాన్తః	౫౩
ఉపరిచరవసుమ్ప్రతి మహర్షికృతప్రశ్నః	,,
మహర్షిశాపేనోపరిచరవసోః పాతాళకుహరప్రాప్తిః	౫౪
భగవత్ప్రేరితచక్రకృతసుహనసోద్యుక్తాసురవధప్రకారః	,,
వస్వానయనాయ పాతాళబిలమ్ప్రతి భగవత్కృతగరుడప్రేషణమ్ ...	౫౫
శఙ్ఖాదీనాం భగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహసేవాప్రాప్తిః	౫౭
ఆవిర్భూతభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనమ్	౬౦
ఆవిర్భూతం భగవన్తమ్ప్రతి మహర్షికృతప్రణామాదిక్రమః	౬౩
భగవదావిర్భావకాలే దేవాద్యాపూరితశఙ్ఖాదిమఙ్గళవాద్యక్రమః ...	౬౪
భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలమ్ప్రతి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్ ...	,,
బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః	౬౫
శమ్భుకృతభగవత్స్తుతిః	౬౬
మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః	౬౭
సప్తర్షికృతభగవత్స్తుతిః	౬౮
సనకాదిపరమయోగికృతభగవత్స్తుతిః	,,
ఇన్ద్రాదిదిక్పాలకృతభగవత్స్తుతిః	౬౯
శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధకృతభగవత్స్తుతిః	౭౦
బ్రహ్మాద్యావృతభగవన్తమ్ప్రతి నాగకన్యకాదికృతగీతిక్రమః	,,
బ్రహ్మాదీనాం భగవద్విశ్వరూపదర్శనప్రాప్తిః	౭౧
మహర్షీన్ప్రతి భగవదుక్తిః	౭౨
మునీనాశ్వాసయన్తం భగవన్తమ్ప్రతి బ్రహ్మకృతవిజ్ఞప్తిః	,,
భగవత్కృతబ్రహ్మణోఽభీష్టవరప్రదానమ్	౭౩
మహర్షీ[illegible]ం భగవద్దివ్యవిమానదర్శనప్రాప్తిః	౭౪
శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవత్తిరోధానఘట్టః	౭౫
భగవదన్తర్ధానానన్తరం దేవాద్యనుభూతానుతాపవర్ణనమ్	౭౬
భగవద్విమానాదిదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణమ్	౭౭

	పుటసఙ్ఖ్యా.
శ్రీవేఙ్కటాచలాత్కైలాసగన్తృశఙ్కరగమనవర్ణనమ్	౬౮
భగవద్విమానాన్తర్ధానహేతుకథనమ్	౮౦
స్వామిపుష్కరిణ్యామగస్త్యాదికృతభగవన్మంత్రోపాసనప్రకారః ...	౮౧
అగస్త్యాదికృతభగవత్సేవాపూర్వకస్వావాసగమనోద్యోగః	,,
భగవద్విమానమన్తర్హితందృష్ట్వాఽగస్త్యాదికృతచిన్తాక్రమః	౮౨
శేషాద్రివాయవ్యభాగస్థితమహాభూతస్యనారాయణాద్రిత్వవర్ణనమ్ ...	,,
వసోర్భగవన్మంత్రోపాసనపూర్వకస్వామితీర్థస్థితికథనమ్	,,
శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలాత్స్వావాసగమనమ్ ...	౮౩
అగస్త్యకృతభావివిమానావిర్భావహేతుకథనమ్	,,
దేవజిదాద్యసురకృతలోకోపద్రవకథనమ్	౮౪
దేవజిదాద్యసురవధార్థంసపరికరవిష్వక్సేనగమనమ్	౮౫
విష్వక్సేనాసురసైనికప్రవృత్తయుద్ధక్రమః	,,
విష్వక్సేనకృతనారాయణాస్త్రప్రయోగపూర్వకాసురవధప్రకారః ...	౮౬
దేవాదికృతవిష్వక్సేనవిజయోపచారస్తుత్యాదిః	౮౮
భవిష్యచ్ఛ్రీభగవద్దివ్యవిమానవర్ణనమ్	,,
స్వామిపుష్కరిణీతీరకృతాన్నదానాదిప్రశంసా	౯౦
వామదేవమ్ప్రతిబ్రహ్మోపదిష్టస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్... ...	౯౧
బ్రహ్మకారితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశమహోత్సవప్రశంసా	౯౨
మహోత్సవసేవార్థమాగతజనారాధకపుణ్యఫలవర్ణనమ్	,,
స్వామిపుష్కరిణీంప్రతిసార్ధత్రికోటితీర్థాగమనకాలనిర్ణయః	౯౩
స్వామితీర్థస్నానార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతిజనకన్నృపాగమనమ్ ...	౯౫

ఇతిశ్రీవామనపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

దూర్వాససమ్ప్రతిదిలీపకృతప్రశ్నః	౧
దిలీపమ్ప్రతిదూర్వాసఃకథితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్	,,
వాయుశేషయోఃక్షీరాబ్ధిప్రవృత్తకలహోపోద్ఘాతాదికథనం	౨

	పుటసఙ్ఖ్యా.
వాయుశేషకృతపరస్పరబలపరీక్షా	౩
శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ శేషకృతతపఃప్రకారః	౪
శేషతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః	౫
శేషప్రార్థనయా భగవత్కృతవేఙ్కటాద్రివాసాభ్యుపగమః	,,
భగవతస్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనమ్	,,
వాయోర్భగవద్దత్తప్రధానాఙ్గత్వప్రాప్తిః	౬
శ్రీవేఙ్కటాద్రావగస్త్యతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః	౮
శ్రీవేఙ్కటాచలేశఙ్ఖాఖ్యనృపతపస్తుష్టశ్రీశ్రీనివాసావిర్భావః	౯
శ్రీశ్రీనివాసాజ్ఞయా శఙ్ఖనృపకృతభగవద్దివ్యవిమాననిర్మాణమ్	౧౦
శ్రీవేఙ్కటాచలస్థముక్తిప్రదస్వామిపుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థవర్ణనమ్ ...	,,
శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాష్టషష్టితీర్థమహిమానువర్ణనమ్	౧౨
మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామాని	౧౪
తోణ్డమాన్నామకనృపోత్పత్తిక్రమః	౧౫
శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ తోణ్డమాన్నృపకృతగోపురాదినిర్మాణక్రమః	౧౮
తోణ్డమాన్నృపస్య భగవద్దత్తచక్రాద్యాయుధప్రాప్తిః	,,
శ్రీవరాహస్య స్వామితీర్థవాయవ్యభాగస్థితికథనమ్	౧౯
బ్రహ్మప్రార్థనయా శ్రీనివాసాభ్యుపగతప్రాథమికవరాహసేవాక్రమః ...	,,
నిషాదకృతవరాహదర్శనప్రకారః	౨౦
స్వామితీర్థమధ్యగతధనదాదినవతీర్థవర్ణనమ్	౨౧
శ్రీవేఙ్కటాద్రిగతపుణ్యతీర్థస్నానప్రశంసా	౨౨
శ్రీవేఙ్కటాచలకర్తవ్యమహాదానప్రశంసా	౨౩
విష్ణువర్ధాఖ్యద్విజబన్ధువృత్తాన్తః	౨౫
శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ వేదాభిధద్విజకృతదీపారోపప్రశంసా	,,

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

బ్రహ్మణమ్ప్రతి శివనిష్ఠప్రార్థితస్వపౌరోహిత్యోత్థపాపనివృత్తిక్రమః ...	౨౬
సర్వాబద్ధోపాఖ్యానమ్	౨౮

పుటసఙ్ఖ్యా.

బ్రహ్మాజ్ఞయా శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతి వసిష్ఠాద్యాగమనమ్ ౨౯
ఘోణతీర్థస్నానేన వసిష్ఠాదీనాం పాపనివృత్తిప్రకారః ౩౦
వసిష్ఠమ్ప్రతి భగవద్వర్ణితఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్ ... ... ,,
ఘోణస్నానేన సర్వసిద్ధం సర్వాబద్ధమ్ప్రతి వసిష్ఠాదిప్రశంసా ౩౩
తుమ్బురోర్నారదశాపేన ఘోణతీర్థప్రాప్తిః ౩౪
ఘోణతీర్థే భగవద్ధ్యానపూర్వకతుమ్బురుకృతతపఃప్రకారః ... ... ,,
తుమ్బురుతపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదిః ౩౫
భగవదాజ్ఞయాఽగస్త్యవర్ణితతుమ్బురుతీర్థమాహాత్మ్యమ్ ౩౬

ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖండాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

జనకనృపానుభూతశోకాతిరేకప్రకారః ౧
శతానన్దమ్ప్రతి జనककకృతస్వశోకనివృత్త్యుపాయప్రార్థనా ౨
జనకాయ శతానన్దోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలప్రభావః ౩
వృషభాచలనామనిష్పత్తిః ... ... ,,
త్రేతాయుగే అఞ్జనాచలనామనిష్పత్తిః... ... ... ౫
ద్వాపరయుగే శేషాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః ౬
కలియుగే శ్రీవేఙ్కటాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః ౮
భగవతః శ్రీవైకుణ్ఠాచ్ఛ్రీవేఙ్కటాచలాగమనం ౧౪
సాత్త్వికదేవతాత్వపరీక్షార్థం భృగోస్సత్యలోకాదిగమనమ్ ... ... ,,
భృగుమ్ప్రతి శ్రీవైకుణ్ఠనాథోక్తవినీతివచనమ్ ౧౫
భగవతో భృగుకృతసాత్త్వికదేవతాత్వసమర్థనమ్ ౧౬
భృగుపాదాహతికుపితాయా లక్ష్మ్యాః కరవీరపురాగమనమ్ ... ... ,,
లక్ష్మ్యన్వేషణార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతి భగవదాగమనమ్ ... ... ,,
శ్రీస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్ ౧౭
శ్రీనివాసస్య స్వామితీర్థపశ్చిమతీరస్థవల్మీకప్రవేశప్రకారః ౧౮
ఆకాశనృపగృహే బ్రహ్మాదీనాం ధేన్వాదిరూపేణ స్థితిః ... ... ,,

	పుటసఙ్ఖ్యా.
గోక్షీరపాయినం శ్రీనివాసమ్ప్రతి గోపాలకృతతాడనప్రకారః... ...	౧౯
మృతగోపవిలోకనార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతి నృపాగమనమ్	౨౦
నృపమ్ప్రతి వల్మీకనిర్గతశ్రీనివాసశాపః	,,
నృపమ్ప్రతి శ్రీనివాసకృతశాపహేతూపన్యాసః	౨౧
భగవత్తాపనోదనాయ గురుకృతచికిత్సాప్రకారః	౨౨
శ్రీవేఙ్కటాచలస్యాయోధ్యామధురాదితౌల్యవర్ణనమ్	,,
పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతః	౨౩
శ్రీశేషాచలప్రవృత్తశ్రీనివాసవరాహసంవాదః	,,
శ్రీవరాహానుజ్ఞయా శ్రీనివాసస్య శేషాచలావకాశప్రాప్తిః	౨౪
వకుళమాలికాఖ్యభగవత్పరిచారికాపూర్వజన్మవృత్తాన్తః	౨౫
మృగయావిహారోద్యుక్తశ్రీనివాసాలంకారవర్ణనమ్	౨౬
మృగయావిహారసమయే శ్రీనివాసస్య కన్యాదర్శనప్రాప్తిః	౨౭
పుత్రలాభేన వియన్నృపానుభూతచిన్తాప్రకారః	౨౮
ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తివర్ణనమ్	౩౦
వియన్నృపస్య వసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః	,,
నారదోక్తపద్మావతీశరీరసల్లక్షణాని	౩౧
పద్మావత్యాః పుష్పాపచయసమయే శ్రీనివాసదర్శనమ్	౩౨
పద్మావతీశ్రీనివాసయోః పరస్పరసంవాదః	౩౩
పద్మావతీపరాజితశ్రీనివాసమ్ప్రతి వకుళమాలికాసాన్త్వవచనమ్ ...	౩౫
వకుళామ్ప్రతి శ్రీనివాసోక్తస్వమనోనిర్వేదహేతుకథనమ్	౩౬
వకుళామ్ప్రతి శ్రీనివాసవర్ణితపద్మావతీపూర్వజన్మోదన్తః	౩౮
శ్రీనివాసానుజ్ఞయా నారాయణపురమ్ప్రతి వకుళాగమనమ్	౩౯
వకుళామ్ప్రతి పద్మావతీసఖీజ్ఞాపితపద్మావత్యుదన్తః	౪౦
పద్మావతీసఖీః ప్రతి వకుళావేదితస్వాగమనవృత్తాన్తః	౪౨
శ్రీనివాసస్య పుల్కసీరూపేణ నారాయణపురగమనమ్	,,
పుల్కసీరూపధారిభగవతః పద్మావతీజనన్యాశ్చాన్యోన్యసంవాదః ...	౪౩
ధరణ్యై పుళిన్ద్యోక్తపద్మావతీదేహశోషణనివృత్త్యుపాయః	౪౫

పుటసఙ్ఖ్యా.

ధరణ్యైపద్మావత్యుక్తశ్రీనివాసప్రాప్తిరూపమనశ్చిన్తాప్రకారః ... ౪౭
పద్మావతీకథితభగవల్లక్షణతద్భక్తలక్షణాని ౪౮
ధరణీమ్ప్రతిపద్మావతీసఖీభిస్సహావకుళాగమనమ్ ... ... ,,
ధరణీమ్ప్రతివకుళోక్తస్వాగమనకారణాని ౪౯
ధరణ్యుక్త్యావియన్నృపకృతపద్మావత్యాశ్వాసనప్రకారః ౫౦
వియన్నృపాజ్ఞయాధరాతలమ్ప్రతిబృహస్పత్యాగమనమ్ ౫౧
బృహస్పత్యుక్త్యావియన్నృపకృతశుకాహ్వానమ్ ౫౨
పద్మావతీపరిణయోద్యుక్తవియన్నృపమ్ప్రతిశుకకృతశ్లాఘాక్రమః ... ౫౩
గురుకృతపద్మావతీశ్రీనివాసయోగాద్యానుకూల్యవిచారః ... ... ,,
శ్రీనివాసమ్ప్రతివియన్నృపలిఖితవివాహపత్రికాప్రకారః ౫౪
శ్రీనివాససన్నిధౌవియన్నృపప్రేషితశుకోక్తవివాహోదన్తః ౫౭
వియన్నృపమ్ప్రతిశ్రీనివాసవిలిఖితశుభపత్రికా ... ... ,,
శ్రీనివాసాజ్ఞయాశుకస్యవియన్నృపనగరగమనమ్ ౫౮
శ్రీనివాసమ్ప్రతివకుళాకథితపద్మావతీపరిణయోదన్తః ... ... ,,
శ్రీనివాసాజ్ఞయాబ్రహ్మాద్యానయనార్థంశేషగరుడగమనం ౫౯
శ్రీనివాసవివాహదర్శనార్థంశేషాచలమ్ప్రతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్ ... ౬౦
శ్రీనివాసమ్ప్రతిచారాదిజ్ఞాపితబ్రహ్మాగమనమ్ ౬౨
చతుర్ముఖశ్రీనివాసయోఃపరస్పరప్రణయావలోకనసంవాదః ... ౬౩
చతుర్ముఖమ్ప్రతిశ్రీనివాసజ్ఞాపితస్వపరిణయోదన్తః ౬౪
శ్రీనివాసపరిణయార్థంశేషాచలమ్ప్రతిరుద్రాద్యాగమనమ్ ... ... ,,
బ్రహ్మాజ్ఞయావిశ్వకర్మకృతపరిణయార్హపురనిర్మాణక్రమః ౬౬
దేవాదికృతపరిణయార్థభగవత్ప్రార్థనాభ్యుపగమః ౬౭
వసిష్ఠాదీన్ప్రతిభగవత్కృతవివాహకార్యనియోజనప్రకారః ... ,,
వివాహార్థంకరవీరపురాద్రమాహ్వానమ్ ౬౮
భగవదుక్త్యారమానయనాయకరవీరపురమ్ప్రతిసూర్యగమనమ్ ... ౬౯
కరవీరపురాచ్ఛేషాచలమ్ప్రతిరమాగమనమ్ ... ... ,,
రమాయైశ్రీనివాసకథితపద్మావతీపరిణయోదన్తః ౭౦
భగవతఃపద్మాదికారితపరిణయార్థమంగళాభిషేకక్రమః ౭౧
భగవత్కృతపరిణయాఙ్గకులదేవతాప్రతిష్ఠావిధానమ్ ౭౫
కుబేరాచ్ఛ్రీనివాసకృతస్వపరిణయార్థఋణాదానప్రకారః ... ౭౬

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీనివాసాజ్ఞయా కుబేరకృతవైవాహికపదార్థసజ్జీకరణప్రకారః ... ౭౮
భగవదాజ్ఞయా వహ్నికృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణప్రకారః ... ... ,,
శ్రీశేషాద్రౌ కశ్యపాదిభ్యో బ్రహ్మాదికృతోపచారప్రకారః ౭౯
భగవదాజ్ఞయా బ్రహ్మకృతసైన్యసజ్జీకరణప్రకారః ౮౧
వియద్రాజపురం ప్రతి సపరికరశ్రీనివాసగమనమ్ ... ... ,,
భగవన్తం ప్రతి శుకమునికృతోపచారక్రమః ౮౩
శ్రీనివాసాభిముఖతయా స్వపురాత్సపరికరవియన్నృపాగమనమ్ ... ౮౪
శ్రీనివాసవియన్నృపపద్మావతీనాం పరస్పరావలోకనమ్ ౮౫
శ్రీనివాసస్య పద్మావత్యా సహ దుర్గాదర్శనపూర్వకపురప్రవేశః ... ,,
శ్రీనివాసాజ్ఞయా తొణ్డమాన్నృపకృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణం ౮౬
వివాహనియమాభ్యుపగన్తృభగవదుక్త్యా నృపకృతమహర్ష్యుపచారః ... ౮౭
వివాహార్థం శ్రీనివాసానయనాయ తన్మందిరం ప్రతి నృపాగమనమ్ ... ౮౮
వియన్నృపోక్త్యా వసిష్ఠప్రేరితధరణీకృతశ్రీనివాసోపచారః ౮౯
దివ్యాలంకారాలంకృతశ్రీనివాసస్య సపరికరస్య నృపమన్దిరప్రవేశః ... ,,
వియన్నృపకృతవరపాదాంబుజక్షాళనమ్ ౯౦
వరాయ వియన్నృపదత్తవైవాహికభూషణాదికం ... ... ,,
గురువసిష్ఠకథితవధూవరప్రవరాదికమ్ ౯౧
శ్రీనివాసస్య వసిష్ఠాదికారితపద్మావతీపాణిగ్రహణోత్సవః ... ... ,,
శ్రీనివాసేన సహ శేషాచలం ప్రతి పద్మావతీప్రేషణమ్ ౯౩
పద్మావతీశ్రీనివాసయోర్వియన్నృపప్రేషితపారిబర్హాదిః ౯౫
వియన్నృపస్య శ్రీనివాసదత్తస్వభక్తినైరన్తర్యరూపవరప్రాప్తిః ... ,,
భగవత్కృతషణ్మాసావధికాగస్త్యాశ్రమవాసప్రతిజ్ఞా ౯౬
స్వావాసం ప్రతి భగవత్కృతదేవాదిప్రేషణమ్ ... ... ,,
వివాహాధ్యాయఫలశ్రుతిః ... ... ,,
శ్రీనివాసం ప్రతి వియన్నృపోదంతజ్ఞాపకదూతాగమనమ్ ౯౭
వియన్నృపవిలోకనాయాగస్త్యేన సహ శ్రీనివాసగమనమ్ ... ... ,,
మరణోద్యుక్తం వియన్నృపముద్దిశ్య శ్రీనివాసాదికృతనిర్వేదనమ్ ... ౯౮
మృతాయ వియన్నృపాయ వసుదానకృతచరమకృత్యక్రమః ౯౯
తొండమానవసుదానయో రాజ్యముద్దిశ్య కలహప్రవృత్తిః ... ... ,,
సాహాయ్యేచ్ఛయా శ్రీనివాసం ప్రతి తొండమాన్వసుదానాగమనమ్ ... ౧౦౦

	పుటసఙ్ఖ్యా.
పద్మావత్యుక్త్యావసుదానసాహాయ్యకరణాయశ్రీనివాసాగమనమ్	౧౦౦
శ్రీనివాసతోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రకారః	౧౦౧
రణరంగేమూర్ఛితంశ్రీనివాసందృష్ట్వాపద్మావత్యనుశోచనమ్	,,
కుపితంశ్రీనివాసమ్ప్రత్యగస్త్యకృతపద్మావత్యాశయజ్ఞాపనమ్	౧౦౨
పద్మావతీప్రార్థనయాశ్రీనివాసకృతతోణ్డమాన్వసుదానసంధిక్రమః	౧౦౩
తోణ్డమానకృతదివ్యస్వరూపజ్ఞానపూర్వకశ్రీనివాసస్తుతిః	౧౦౪
తోణ్డమానమ్ప్రతిదివ్యాలయకరణాయశ్రీనివాసచోదనా	౧౦౬
భగవత్కథితతోణ్డమాన్నృపపూర్వోదన్తః	౧౦౭
తోణ్డమాన్నృపప్రార్థనయాభగవత్కృతనవీనమన్దిరప్రవేశః	౧౦౮
బ్రహ్మకారితదీపారోపణభగవదుత్సవప్రశంసా	౧౦౯
మహోత్సవార్థంవేఙ్కటాద్రిమ్ప్రతినానాదేశీయనృపాగమనమ్	౧౧౦
భగవదాజ్ఞయాబ్రహ్మకృతభగవన్మూర్తిచతుష్టయనిర్మాణప్రకారః	౧౧౧
బ్రహ్మకారితశ్రీనివాసమహోత్సవవైభవప్రకారవర్ణనమ్	౧౧౨
గంగాస్నానగంతృకూర్మాఖ్యద్విజవృత్తాంతః	౧౧౪
తోణ్డమాన్ప్రార్థనయాభగవత్కృతకూర్మపుత్రాద్యుజ్జీవనక్రమః	౧౧౭
తోణ్డమానాజ్ఞయాస్వావాసంప్రతిసకుటుమ్బకూర్మద్విజగమనమ్	౧౧౮
ఆఙ్గీరసోక్త్యాశ్రీనివాసమర్చయంతంతోణ్డమానమ్ప్రతిభగవదుక్తిః	౧౧౯
కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యకులాలోదన్తః	౧౨౦
తోణ్డమానమ్ప్రతిభగవజ్జ్ఞాపితభీమాఖ్యకులాలోదన్తః	౧౨౧
భీమాఖ్యకులాలనగరమ్ప్రతితోణ్డమానగమనమ్	,,
స్వపురస్తాత్ప్రాదుర్భూతంభగవన్తమ్ప్రతికులాలస్తుతిః	౧౨౨
భగవత్కృతభీమాఖ్యభక్తోపచారాభ్యుపగమః	౧౩౨
భగవదనుగ్రహేణకులాలదమ్పత్యోస్సారూప్యప్రాప్తిః	,,
తోణ్డమానస్యభగవద్దత్తసారూప్యప్రాప్తిప్రకారః	,,

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

కాశ్యపాఖ్యవిప్రస్యస్వామితీర్థస్నానేనపాపవినిర్ముక్తిః	౧
పరీక్షిద్వృత్తాన్తః	,,
శాకల్యోక్తధర్మాః	౫

	పుటసఙ్ఖ్యా.
స్వామిపుష్కరిణీస్నానాత్తామిస్రాదినరకనిస్తారకథనమ్	౬
స్వామితీర్థమహిమాఽశ్రద్ధాఘనాం మహానరకప్రాప్తికథనమ్	౯
ధర్మగుప్తచరిత్రవర్ణనమ్	,,
జైమినివాక్యాత్స్వామితీర్థస్నాతస్య ధర్మగుప్తస్యోన్మాదనివృత్తిః ...	౧౨
సుమత్యాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః	౧౩
సుమత్యాఖ్యద్విజస్య కిరాతీసఙ్గాన్మహాపాతకప్రాప్తిః	,,
సుమతిమ్ప్రతి దుర్వాససః కథితబ్రహ్మహత్యాముక్త్యుపాయః	౧౪
సుమతేస్స్వామిపుష్కరిణీస్నానాద్బ్రహ్మహత్యావిముక్తిః	౧౫
రామకృష్ణతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౧౬
రామకృష్ణాఖ్యమహర్షితపఃప్రసన్నభగవదావిర్భావః	,,
శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ జలదానప్రశంసా	౧౭
హేమాఙ్గస్య జలదానాకరణేన గృహగోధికాత్వప్రాప్తిః	,,
శ్రుతదేవపాదోదకసేవనేన హేమాఙ్గస్య జాతిస్మరణమ్	౧౮
శ్రుతదేవదత్తపుణ్యేన హేమాఙ్గస్య గోధికాత్వవిముక్తిః	౧౯
శ్రీవేఙ్కటాచలక్షేత్రాదివర్ణనమ్	౨౦
శ్రీవేఙ్కటేశ్వరవైభవవర్ణనమ్	౨౧
బ్రహ్మాదీనాం నైరన్తర్యేణ శ్రీవేఙ్కటాచలస్థితికథనమ్	౨౪
శ్రీవేఙ్కటాచలారోహణసమయానుసన్ధానక్రమః	,,
పాపవినాశాఖ్యతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౨౫
దృఢమత్యాఖ్యశూద్రవృత్తాన్తః	,,
దృఢమతిమ్ప్రతి కులపత్యాఖ్యమున్యుపదిష్టశూద్రధర్మాః	౨౬
దృఢమతయే సుమత్యాఖ్యవిప్రప్రకాశితకర్మానుష్ఠానక్రమః	,,
శూద్రస్య వైదికకర్మోపదేశేన సుమత్యనుభూతదుర్గతిప్రకారః	౨౭
అగస్త్యోక్త్యా దుర్గత్యపనోదనార్థం సుమతేర్వేఙ్కటాచలగమనమ్ ...	,,
సుమతేః పాపనాశనస్నానేన దుర్గత్యపనోదనప్రకారః	౨౮
వైదికకర్మానుష్ఠాతుర్దృఢమతేర్దుర్గతిప్రాప్త్యపనోదనప్రకారః ...	౨౯
పాపవినాశనతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్	,,
భద్రమత్యాఖ్యదరిద్రద్విజవృత్తాన్తః	,,
భద్రమతిమ్ప్రతి కామినీకృతవేఙ్కటాద్రిగమనప్రోత్సాహనమ్ ...	౩౦
కామినీకథితభూదానప్రశంసా	౩౧

	పుటసఙ్ఖ్యా.
భద్రమతయే భూప్రదానాత్సుఘోషస్య సద్గతిప్రాప్తిః	౩౨
భద్రమతేః పాపనాశనతీరే భూప్రదానార్థం వేఙ్కటాద్రిగమనమ్	౩౩
భూదానప్రభావేణ ప్రాదుర్భూతం భగవన్తం ప్రతి భద్రమతిస్తుతిః	,,
రామానుజాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః	౩౪
ఆకాశగఙ్గాతీరే రామానుజతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః	,,
రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః	౩౫
రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్ప్రార్థనా	,,
భగవద్వర్ణితాకాశగఙ్గాతీర్థస్నానకాలనిర్ణయః	౩౬
భగవద్వర్ణితభాగవతలక్షణాని	,,
దానార్హసత్పాత్రనిర్ణయః	౩౭
ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్	౩౯
పుణ్యశీలస్య వన్ధ్యాపతినిమన్త్రణేన గర్దభముఖత్వప్రాప్తిః	,,
వన్ధ్యాపతేః శ్రాద్ధనిమన్త్రణానర్హత్వప్రశంసా	౪౦
ఆకాశగఙ్గాస్నానేన పుణ్యశీలస్య ముఖవికృతినివృత్తిః	,,
చక్రతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౪౧
పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపఃప్రకారః	,,
చక్రతీర్థే పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః	,,
పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతశ్రీనివాసస్తుతిః	౪౨
పద్మనాభస్య చక్రతీర్థే నిరన్తరవాసాయ భగవన్నియమః	,,
పద్మనాభహననోద్యుక్తాసురవధాయ భగవత్కృతచక్రప్రేషణమ్	౪౩
భగవత్ప్రేషితచక్రకృతాసురవధః	,,
ద్విజప్రార్థనయా చక్రకృతవరదానాదిః	,,
సున్దరాఖ్యగన్ధర్వస్య రాక్షసత్వప్రాప్తినివృత్తిహేతూపోద్ఘాతః	౪౪
సున్దరాఖ్యస్య వసిష్ఠోక్తరాక్షసత్వనివృత్త్యుపాయః	౪౫
సున్దరాఖ్యస్య రాక్షసత్వవిముక్తిపూర్వకస్వస్వరూపప్రాప్తిః	౪౬
జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యమ్	౪౭
కావేరీతీరవాసిదురాచారాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః	,,
జాబాలితీర్థస్నానాద్దురాచారవేతాళయోర్మహాపాతకనివృత్తిః	౪౮
జాబాలివర్ణితపార్వణశ్రాద్ధాకరణదోషప్రశంసా	,,
తుమ్బురుఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౪౯

	పుటసఙ్ఖ్యా.
ఘోణతీర్థస్నానాకర్తౄణాంమహాదోషవర్ణనమ్	౫౦
ఘోణస్నానస్యసర్వపాపాపనోదనత్వవర్ణనమ్	౫౧
తుమ్బుర్వాఖ్యగన్ధర్వచరిత్రవర్ణనమ్	,,
స్వభార్యాయైతుమ్బురూపదిష్టమాఘస్నానవిధిప్రకారః	౫౨
భార్యామ్ప్రతితుమ్బురుదత్తశాపతద్విముక్తిప్రకారౌ	,,
ఘోణతీర్థేఅగస్త్యదర్శనేనతుమ్బురుపత్న్యావర్షాభూత్వనివృత్తిః	౫౩
అగస్త్యకథితపతివ్రతాధర్మాః	౫౪
ఘోణతీర్థస్నాతౄణాంనానావిధఫలప్రాప్తికథనమ్	,,
శ్రీవేఙ్కటాచలస్యసర్వపుణ్యతీర్థాధారత్వవర్ణనమ్	౫౫
స్వామిపుష్కరిణ్యాదిషట్తీర్థస్నానకాలనిర్ణయః	,,
పురాణశ్రవణస్యవిశేషతఃప్రాశస్త్యవర్ణనమ్	౫౬
పురాణవక్తుస్సర్వపూజనీయత్వవర్ణనమ్	౫౭

ఇతిస్కన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

కటాహతీర్థమాహాత్మ్యమ్	౫౯
కటాహతీర్థమహిమాఽశ్రద్ధాళూనాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్	౬౦
కటాహతీర్థపానక్రమః	,,
కేశవాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః	౬౧
గణికాలమ్పటస్యకేశవద్విజస్యబ్రహ్మహత్యాప్రాప్తిక్రమః	,,
స్వసుతరక్షణోద్యుక్తంపద్మనాభమ్ప్రతిబ్రహ్మహత్యోక్తిః	౬౨
పద్మనాభమ్ప్రతిభరద్వాజకథితకేశవహత్యావిముక్త్యుపాయః	,,
భరద్వాజోక్త్యాకటాహతీర్థపానేనకేశవస్యబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః	౬౩
బ్రహ్మహత్యావిముక్తసుతసహితపద్మనాభమ్ప్రతిభగవదుక్తిః	౬౪

ఇతిస్కన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

అర్జునతీర్థయాత్రాక్రమః	౧
అర్జునతీర్థయాత్రోపోద్ఘాతః	౨
అర్జునస్యగఙ్గాదితీర్థావగాహనపూర్వకసువర్ణముఖర్యాగమనమ్	౩
సువర్ణముఖరీవర్ణనమ్	౪

పుటసఙ్ఖ్యా.

అర్జునస్యస్వర్ణముఖరీతీరస్థకాళహస్తీశ్వరాదిసేవాప్రాప్తిః ... ౫
అర్జునస్యసువర్ణముఖరీతీరస్థభరద్వాజాశ్రమగమనమ్ ... ,,
అర్జునకృతభరద్వాజసేవాక్రమః ... ౬
అర్జునమ్ప్రతిభరద్వాజకృతాతిథ్యప్రకారః ... ,,
సువర్ణముఖరీప్రభావశుశ్రూషయాభరద్వాజమ్ప్రత్యర్జునప్రశ్నః ... ౭
భరద్వాజకథితశఙ్కరవివాహప్రక్రియా ... ౮
భూసామ్యకరణాయాగస్త్యస్యహిమాద్రేర్దక్షిణదిగాగమనమ్ ... ,,
నద్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రత్యద్రీశోక్తిః ... ౯
సువర్ణముఖర్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రతిమహర్షిప్రార్థనా ... ౧౦
సువర్ణముఖర్యావిర్భావాయాగస్త్యకృతతపఃప్రకారః ... ,,
అగస్త్యాశ్రమమ్ప్రతిచతుర్ముఖాగమనమ్ ... ౧౧
అగస్త్యప్రార్థనయాగఙ్గామ్ప్రతిచతుర్ముఖచోదనా ... ,,
అగస్త్యసమీపేస్వాంశేనగఙ్గాకృతనద్యుత్పత్త్యభ్యుపగమః ... ౧౨
సువర్ణముఖరీమ్ప్రతిశక్రాదిస్తుతిః ... ,,
వాయుకథితసువర్ణముఖరీనామనిష్పత్తిః ... ౧౩
అగస్త్యకృతస్వానీతసువర్ణముఖరీమహిమానువర్ణనమ్ ... ,,
భరద్వాజవర్ణితసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యమ్ ... ౧౪
అగస్త్యప్రతిమాదానవిధిః ... ౧౬
అగస్త్యతీర్థాగస్త్యేశ్వరప్రభావః ... ౧౭
సువర్ణముఖరీస్నానకాలనిర్ణయః ... ,,
దేవర్షిపితృతీర్థమాహాత్మ్యమ్ ... ౧౮
వేణీసువర్ణముఖరీసఙ్గమవర్ణనమ్ ... ,,
సువర్ణముఖర్యావ్యాఘ్రపదాహ్వయనదీసఙ్గమః ... ౧౯
శఙ్ఖతీర్థవర్ణనమ్ ... ,,
సువర్ణముఖర్యాఃకల్యానదీసఙ్గమః ... ,,
సువర్ణముఖరీతీరస్థితశ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్ ... ౨౦
శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిభగవద్వైభవవర్ణనమ్ ... ,,
భగవత్కృతభూతసృష్ట్యాదివర్ణనమ్ ... ౨౨
వరాహభగవత్కృతధరణ్యుద్ధరణక్రమః ... ౨౩
కల్పవృత్తాన్తకథనపూర్వకశ్వేతవరాహావతారకథనమ్ ... ౨౫

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య-విషయానుక్రమణికా.

	పుటసఙ్ఖ్యా.
శఙ్ఖాభిధాననృపవృత్తాన్తః	౨౬
చిన్తాకులంశఙ్ఖనృపమ్ప్రత్యదృశ్యరూపభగవదుక్తిః	౨౭
భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపస్యశ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్	,,
భగవద్దర్శనార్థమగస్త్యస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్	౨౯
అగస్త్యమ్ప్రతిగురువస్వాద్యుక్తిః	,,
అగస్త్యాదికృతశ్రీవేఙ్కటాచలస్థరమ్యవస్తుదర్శనమ్	౩౦
అగస్త్యశఙ్ఖాదితపస్తుష్టభగవదావిర్భావఘట్టః	,,
బ్రహ్మాదిప్రార్థనయాభగవద్గృహీతసౌమ్యరూపప్రకారః	౩౨
అగస్త్యప్రార్థనయాస్వర్ణనద్యాభగవద్దత్తసర్వాధికత్వప్రాప్తిః ...	,,
శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవదన్తర్ధానమ్	౩౪
భరద్వాజకథితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యనిగమనమ్	,,

ఇతి స్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

పుత్రార్థమఞ్జనాకృతతపఃప్రకారః	౩౬
వ్యాసప్రోక్తాకాశగఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయః	౩౯
వ్యాసప్రోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలకరణీయదానప్రశంసా	,,

ఇతి స్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథాదిత్యపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

శౌనకాదీన్ప్రతిసూతప్రోక్తశ్రీశ్రీనివాసవైభవమ్	౧
శ్రీశ్రీనివాసముద్దిశ్యదేవశర్మాఖ్యవిప్రకృతస్తుతిః	౩
శ్రీశ్రీనివాసదివ్యమఙ్గళవిగ్రహసౌన్దర్యాదివర్ణనమ్	౫
దేవశర్మకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః	౧౧
భగవతశ్శ్రీవైశ్వరూప్యాదివర్ణనమ్	౧౫
దేవశర్మాణమ్ప్రతిస్తుతిప్రసన్నశ్రీనివాసకృతవరప్రదానాదిః	౧౭

ఇత్యాదిత్యపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

ఇత్థం వరాహాదిద్వాదశపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిష
యానుక్రమణికాసమాప్తిమగమత్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమైపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

ప్రథమోభాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశంశ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారంశ్రీనివాసమహంభజే॥

* హరిఃఓమ్. *

శ్వేతవారాహకల్పకథనమ్.

శ్రీమతేభూవరాహాయ నమఃకృత్వా వసున్ధరా ॥ ఉద్ధృతా యేన పాతాళాద్వాసార్థంసర్వదేహినామ్ ॥ ౧ ॥ నమోయజ్ఞవరాహాయ కృష్ణాయశతబాహవే । నమస్తేవేదవేదాన్తవపుషేవిశ్వరూపిణే ॥ ౨ ॥ మునయః ॥ భగవన్సూతధర్మజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే । విష్ణుస్థానేషుసర్వేషుస్వయంవ్యక్తస్థలేషుచ ॥ ౩ ॥ యత్రవిష్ణోరతిప్రీతిర్యత్రసిద్ధ్యన్తిసిద్ధయః । అత్యద్భుతంచచారిత్రంయత్రవిష్ణోఃప్రవర్తతే ॥౪॥ మనుష్యాణాంచవసతాంయత్రదృశ్యోభవేద్ధరిః । శ్రవణానన్దజనకోవృత్తాన్తోయస్యవాభవేత్ ॥ ౫ ॥ తాదృశంవైష్ణవంక్షేత్రమద్భుతంప్రియదర్శనమ్ । అస్మాకంబ్రూహియచ్ఛ్రుత్వాశ్రోతవ్యంశోనవిద్యతే ॥ ౬ ॥ ఇతిపృష్టస్త

దాసూత స్తపోధ్యానసమాధిమాన్ । ధ్యాత్వాముహూర్తమాత్రంతు ప్రోవాచమునిసత్తమాన్ ॥ ౮ ॥ శ్రీసూతః ॥ అహోపృష్టమపూర్వంచకౌతుకంభవతామహో । మమాపివాఞ్ఛామహతీవక్తుంతత్తువదామివః ॥ శృణుధ్వంమునయోయూయంసావధానతయాఽమలాః । క్రీడారసేషు సక్తస్యహరేఃక్రీడాసమన్వితమ్ ॥ ౯ ॥ వివిధైస్తస్యచారిత్రైరుపేతంసర్వసిద్ధిదమ్ । సర్వైశ్వర్యకరంనౄణాంసర్వాశ్చర్యప్రదంశుభమ్ ॥ ౧౦ ॥ పుణ్యంపవిత్రమాయుష్యంసర్వమఙ్గళకారకమ్ । వారాహకల్పవృత్తాన్తంశేషాచలసమాశ్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురాహిసాగరైస్సర్వైరేకీభూతేమహీంజలే । కల్పాదౌభగవాన్విష్ణుర్వటపత్రసమాశ్రయః ॥ ౧౨ ॥ మహర్లోకంసమాశ్రిత్య స్థితంచజలసమ్ప్లవమ్ । విచిన్త్యయుగసాహస్రం జలావస్థానమద్భుతమ్ ॥ ౧౩ ॥ యథాపూర్వంజగత్సృష్టి ముద్యుక్తస్సర్వశక్తిమాన్ ॥ ౧౪ ॥ సర్వస్యధాతాప్రవరోమహాత్మా సర్వాత్మకస్సర్వజగత్స్వరూపః । సర్వేశ్వరస్సర్వవిధానయత్నం చకారబుద్ధ్యాతరుణామ్బుజాక్షః ॥ ౧౫ ॥ ఇతీరితాస్తేమునయస్తదానీం సవిస్మయోత్ఫుల్లహృదమ్బుజాశ్చ । సూతంమహాన్తంమునిసఙ్ఘసేవ్యం తమబ్రువన్వేదవిదాంవరిష్ఠమ్ ॥ ౧౬ ॥ మునయః ॥ అతీతానాగతజ్ఞానప్రకాశితహృదమ్బుజ ॥ ౧౭ ॥ ఉద్యోగానన్తరంవిష్ణుః కృతవాన్కింరమాపతిః । కీదృశఃప్రళయఃకల్ప స్సర్గోవాకీదృశఃపునః ॥ ౧౮ ॥ ఏతావద్వ్యాజలంకస్మాదాగతం వదసువ్రత । కుత్రవాధరణీయాతా గిరయోవామహోన్నతాః ॥ ౧౯ ॥ తత్సర్వంశంసభగవఞ్ఛ్రోతుంకౌతూహలంహినః । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహసూతస్తాన్మునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౧౯ ॥ సూతః । మునయశ్శ్రూయతాం పూర్వం సఙ్గ్రహేణజలాగమః । చతుర్యుగసహస్రాణి ప్రమాణందివసస్యచ ॥ ౨౦ ॥ నిశాయాః*స్తావదేవాస్య నిర్దిష్టస్సమయోవిధేః । దినావసానసమయే బ్రహ్మణోభగవాన్రవిః ॥ ౨౧ ॥ సహస్రరశ్మిస్సపతిః త్రిమూర్త్యాత్మా త్రిలోచనః । వమత్యగ్నింమహాఘోరం ఘర్మదీధితిరంశుభిః ॥ కతిచిద్వత్సరానేవం వృష్టిర్నైవభవేత్తదా । భూలోకవాసినస్సర్వే మునయశ్చతపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ వసేయుర్జనలోకేహి యావద్బ్రహ్మని

---

* ఏవతావాన్పి.

శాతదా । వనానిపర్వతాశ్చాపి దగ్ధాఃకాలాగ్నినాతదా ॥ ౨౪ ॥ భస్మీ
భూతాభవన్త్యేవ వాయుస్సర్వాత్మకోమహాన్ । హాయనానశీతిచి
ద్వాత్రిం పశ్చాన్మేఘామహాబలాః ॥ ౨౫ ॥ స్థూణాకారాస్సృజన్త్యేవతో
యధారాస్సమన్తతః । సన్తతంవత్సరానేవం కతిచిత్తునిశాముఖే॥౨౬॥
ద్రవీభూతామహాభూమిః పాతాళతలగామినీ । సాగరాస్సప్తచాన్యోన్యం
భవేయుస్సంయుతాస్తదా ॥ ౨౭ ॥ మహర్లోకంసమాక్రమ్య తిష్ఠన్త్యే
కోదకాస్తదా । తత్రైవయుగసాహస్రం బ్రహ్మణశ్శర్వరీభవేత్ ॥ ౨౮ ॥
నిశావసానేగోవిన్ద స్సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః । చతుర్ముఖశివాశక్యం భూమే
రుద్ధరణంహరిః ॥ ౨౯ ॥ కర్తుకామస్తదావిష్ణు ర్వటపత్రతలేస్థితః । శ్వేతం
వరాహదేహంచ సర్వయజ్ఞమయంశివమ్ ॥ ౩౦ ॥ అతిభీమంమహారౌద్ర
మాసాద్యతరసాతదా । ప్రవిశ్యజలమధ్యంతు క్షోభయామాసవైతదా॥
సంవర్తమేఘనిర్హ్రాద బృంహితంచవహన్ముహుః । ప్రవివేశమహాపోత్రీ
పాతాళంజలపూరితమ్ ॥ ౩౨ ॥ అన్వేషయామాసతదా రసాతలమశే
షతః । తత్రయుద్ధంమహాఘోరం హిరణ్యాక్షసమాశ్రయమ్ ॥ ౩౩ ॥
అభూదభూతపూర్వంచ తుములంరోమహర్షణమ్ । చిరకాలంచబాహు
భ్యాం మల్లయుద్ధమవర్తత ॥ ౩౪ ॥ తతఃక్రుద్ధోమహాపోత్రీ దంష్ట్రాగ్రే
ణమహాసురమ్ । ద్విధాతంపాటయామాస మేరుతుల్యమహోన్నతిమ్ ॥
తద్రక్తసమ్ప్లవేనైవ తజ్జలంరక్తమాబభౌ । తద్దృష్ట్వామునయస్సర్వే
జనలోకనివాసినః ॥ ౩౬ ॥ మహజ్జలమిదంరక్త మద్భుతంకిమిదం
భవేత్ । ఇత్యాశ్చర్యవిలోలాక్షా స్సమాధిధ్యానయోగతః ॥ ౩౭ ॥
జ్ఞాత్వాశ్వేతవరాహస్యప్రభావంమునయోఽస్తువన్ । తతశ్శ్వేతవరాహ
శ్చపాతాళతలగామినీమ్ ॥ ౩౮ ॥ దంష్ట్రాగ్రేణైవతాంభూమిం సర్వస
త్త్వసమాశ్రయామ్। ఉద్ధృత్యతరసాపోత్రీ విక్షోభ్యచమహజ్జలమ్॥౩౯॥
నిధాయపాదంశేషస్య భోగోపరిమహాప్రభుః । జనలోకంసమాశ్రిత్యత
స్థౌపర్వతసన్నిభః ॥౪౦॥ బ్రహ్మాదయోదేవగణా స్సిద్ధాశ్చపరమర్షయః।
అస్తువన్వేదమన్త్రైశ్చ స్తోత్రైశ్చవివిధైఃపరైః ॥ ౪౧ ॥ వవర్షుఃపుష్ప
వర్షాణి ననృతుశ్చాప్సరోగణాః । దేవదున్దుభయోనేదుర్వీణామురజమర్ద
ళాః ॥౪౨॥ దేవాః ॥ జయదేవమహాపోత్రి న్జయభూమిధరాచ్యుత । హిర

ణ్యాక్షమహారక్షో విదారణవిచక్షణ ॥ ౨౩ ॥ త్వమనాదిరనన్తశ్చ త్వత్తః పరతరోనహి । త్వమేవసృష్టికాలేపి విధిర్భూత్వాచతుర్ముఖః ॥ ౨౪ ॥ సృజస్యేతజ్జగత్సర్వం పాసివిష్ణుస్సమన్తతః । కాలాగ్నిరుద్రరూపీచ కల్పాన్తేసర్వజన్తుషు ॥ ౨౫ ॥ అన్తర్యామీభవాన్దేవ సర్వకర్తాత్వమేవహి । నిష్కృష్టంబ్రహ్మణోరూపం నజానన్తిసురాస్తవ ॥౨౬॥ ప్రసీదభగవన్విష్ణో భూమింస్థాపయపూర్వవత్ । సర్వప్రాణినివాసార్థ మస్తువన్విబుధప్రజాః ॥ ౨౭ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్వేతవా
రాహకల్పకథనంనామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

వైకుణ్ఠాద్భగవత్క్రీడాచలానయనమ్.

సూతః॥ తతశ్శ్వేతవరాహశ్చస్థాపయిత్వాధరాంతదా। విభజ్యసాగరాన్సప్త లోకాన్సప్తచపూర్వవత్ ॥ ౧ ॥ చతుర్ముఖంసమాహూయ సృజపూర్వంయథాజగత్। ఇత్యువాచమహాక్రోడ స్సర్వయజ్ఞమయోహరిః ॥౨॥ సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్। ధరావరాహదేవోపి లోకానుగ్రహకామ్యయా ॥౩॥ భూమౌస్థాతుంస్థలందివ్యం బుద్ధ్వానిశ్చిత్యమాధవః।గరుడంప్రేషయామాసగిరిమానేతుమద్భుతమ్॥౪॥ వైనతేయమహాసత్త్వ గచ్ఛత్వమతివేగతః । గత్వాతుపరమంధామ క్రీడాచలమిహానయ ॥ ౫ ॥ సర్వాన్పారిషదాంశ్చాపి విష్వక్సేనముఖాన్సురాన్ । ఇత్యుక్తోగరుడస్సాతూ దుత్పపాతవిహాయసమ్ ॥ ౬ ॥ గతేతుగరుడేతస్మిన్నా నేతుంపర్వతోత్తమమ్ । పోత్రిరూపీహరిర్భూమిం స్థాపయిత్వాచపూర్వవత్ ॥౭॥ పద్భ్యాంభూమింసమాక్రమ్య గోమతీతీరమాగతః।తస్యాస్తుదక్షిణేభాగేషష్టియోజనదూరతః ॥౮॥ పూర్వార్ధేఃపశ్చిమేభాగేపఞ్చభిర్యోజనైర్యుతే । దేశేపుణ్యజనాకీర్ణేరుక్మనద్యాస్తథోత్తరే॥ ఆగత్యతస్థౌదేవోపి గరుడాగమనోన్ముఖః । వైనతేయోపిపరమం ధామ గత్వాదదర్శహ ॥ ౧౦ ॥ అప్రాకృతమమేయంచ సర్వరత్నమయంగిరిమ్ । హిరణ్మయంమహాశృఙ్గం పఞ్చోపనిషదాత్మకమ్ ॥౧౧॥ పున్నాగచమ్పకాశోక తాలహిన్తాలశోభితమ్ । సురద్రుమముఖైర్వృక్షైరన్యైః

కాఞ్చనరూపకైః ॥ ౧౨ ॥ శోభితం పక్షిసఙ్ఘైశ్చ శుకకోకిలహంసకైః । శ్ర
వణానన్దజనకమధురాలాపసమ్భ్రమైః ॥ ౧౩ ॥ మల్లికామాలతీభిశ్చన
న్ద్యావర్తాదిభిస్తథా । లతాభిః పుష్పితాగ్రాభిర్దివ్యసౌరభశాలిభిః ॥ ౧౪ ॥
సింహశార్దూలమాతఙ్గశరభక్రోడవానరైః । శోభితం కిన్నరీభిశ్చ గాయ
త్కిన్నరపఙ్క్తిభిః ॥ ౧౫ ॥ అనేకనిర్ఝరాకీర్ణం మానసాహ్లాదకారకమ్ ।
ముక్తైర్నిత్యైః కామరూపైర్నానారూపైశ్చ సేవితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నారాయ
ణగిరిం నామ్నా క్రీడాద్రిం పరమేష్ఠినః । యోజనత్రయవిస్తారం త్రింశద్యో
జనమాయతమ్ ॥ ౧౭ ॥ శేషాకారం హరేశ్శేషం శేషిణం సర్వదేహినామ్ ।
దివ్యాకారం మహాపుణ్యం పశ్యతాం మోక్షదాయకమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఏవంరూ
పం గిరిశ్రేష్ఠం స్కన్ధదేశే నిధాయ తమ్ । పరివారైరుపేతం చ భగవత్పరి
చారకైః ॥ ౧౯ ॥ ఆజగామ మహావేగాద్గరుడః కాఞ్చనప్రభః । తతస్సుస
మ్భ్రమో వాయురుదభూచ్చ విహాయసి ॥ ౨౦ ॥ ధూన్వన్పక్షౌ తతో భూ
మౌ సూర్యకోటిరివాబభౌ । తేజోరూపస్తతశ్శీఘ్రమాగతో విష్ణువాహ
నః ॥ ౨౧ ॥ ఆగతం గరుడం వీక్ష్య స్థాపయేత్యాహ ఖగేశ్వర । ఇత్యువాచ హరి
స్సోపి స్థాపయామాస తం తథా ॥ ౨౨ ॥ తతో గిరిం సమారుహ్య శ్వేతపో
త్రీ హరిస్స్థితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే పశ్చిమే పుణ్యకాననే ॥ ౨౩ ॥ విమా
నే విమలే దివ్యే కోటిసూర్యసమప్రభే । అనేకరత్నఖచితగోపురాయుత
శోభితే ॥ ౨౪ ॥ రత్నస్తమ్భసమోపేతశ్రీమహామణిమణ్డపే । వాచా
మగోచరే సర్వనయనానన్దకారకే ॥ ౨౫ ॥ తతో జాతుతటే స్వామిపుష్క
రిణ్యాస్తు దక్షిణే । మధ్యే విమానం పద్మాక్షశ్శ్రీనివాసః పరాత్పరః ॥ ౨౬ ॥
అతిష్ఠద్దేవదేవోపి శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౨౭ ॥

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠాత్క్రీడాచలానయనకథనం నామ చతుస్త్రింశోధ్యాయః.

దేవాదికృతశ్వేతవరాహప్రార్థనా.

తత్ర దేవాస్సగన్ధర్వా బ్రహ్మాద్యా మునయోపి చ । ఆజగ్ముర్లోకపా
లాశ్చ శఙ్కరః పార్వతీప్రభుః ॥ ౧ ॥ ఋషయస్సప్తవసవో రుద్రాదిత్యా

మరుద్గణాః । తుష్టువుశ్చహృషీకేశంవాసుదేవంజగత్ప్రభుమ్॥ ౨॥ జయ లక్ష్మీశలోకేశ జయభూమిధరాచ్యుత । జయవిష్ణోహిరణ్యాక్ష విధ్వంసనవిచక్షణ॥ ౩ ॥ దంష్ట్రాకరాళవదనభ్రుకుటీకుటిలేక్షణ । భయఙ్కరమిదం రూపమత్యుగ్రం ఘోరదర్శనమ్ ॥ ౪ ॥ జ్వలదస్త్రభుజానేకపార్శ్వద్వయవిరాజితమ్ । దృష్ట్వాతద్వ్యథితాస్సర్వేసురాశ్చపరమర్షయః॥ అనుగ్రహీతుంలోకాన్వైత్వయాత్రస్థీయతాంగిరౌ । భయఙ్కరంత్వదీయంవైరూపమద్భుతదర్శనమ్॥ ౬॥ తద్దృష్ట్వోద్విగ్నహృదయాభవేయురదృఢానరాః । దేవతానాంమనుష్యాణాంవాసార్థంచోద్ధృతాధరా॥ ౭॥ తస్మాన్మనుజరక్షార్థం సౌమ్యరూపంహిధారయ । ధ్యానయోగేష్వశక్తానామశక్తానాంచకర్మసు ॥ ౮ ॥ అస్మాకంమనుజానాంచస్త్రీశూద్రాణాంతథైవచ । దృశ్యస్త్వంవరదోభూత్వా వసనిత్యమిహైవభో ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్తస్తైః ప్రసన్నాత్మాసౌమ్యరూపీచతుర్భుజః । శ్రీభూమిసహితస్తస్థౌపుణ్డరీకనిభేక్షణః ॥ ౧౦ ॥ శరత్పూర్ణేన్దువదనస్సర్వాభరణభూషితః । శ్రీనివాసస్సురాన్సర్వాన్సమాహూయేదమబ్రవీత్ ॥ ౧౧ ॥ వైకుణ్ఠాత్పరమోహ్యేష వేఙ్కటాఖ్యోనగోత్తమః । అత్రైవనివసామ్యేవశ్రీభూమిసహితోహ్యహమ్॥ ౧౨॥ దదామిప్రార్థితాన్సర్వాన్మనుజేభ్యస్సదాసురాః। ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాన్సర్వాన్బ్రహ్మేన్ద్రప్రముఖానపి ॥ ౧౩ ॥ యథార్హంసమనుజ్ఞాప్య తత్రైవాన్తరధీయత । దేవాశ్చమునయస్సర్వే ప్రతిజగ్ము

సూతకృతస్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

స్స్వకాలయాన్ ॥౧౪॥ మునయః ॥ సూతపూర్వంగిరౌతస్మిన్స్వామిపుష్కరిణీతివై । ప్రసఙ్గాత్కథితాసాతుకీదృశీమునిసత్తమ ॥ ౧౫ ॥ గిరౌతస్యాశ్చమాహాత్మ్యంవక్తవ్యంభవతానఘ ॥ సూతః ॥ మునయశ్శ్రూయతాంకిఞ్చిదుత్తరంసావధానతః ॥ ౧౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీపుణ్యాసర్వపాపప్రణాశినీ । వైకుణ్ఠేభగవత్క్రీడావాపీశ్రీభూమిలాళితా॥ ౧౭॥ అప్రాకృతజలౌఘాచ సుగన్ధాసుమనోహరా। గఙ్గాదిసర్వతీర్థానాం జన్మభూమిశ్శుభోదకా ॥ ౧౮ ॥ ఆనీతావైనతేయేనక్రీడార్థంతత్రతిష్ఠతి । విరజావద్రజోదోష ప్రముఖాఘవినాశినీ ॥ ౧౯ ॥ స్వర్ణస్తేయసురాపాన దోష ప్రముఖనాశినీ । ఐహికార్థప్రదానిత్యం స్నానమాత్రేణసర్వదా॥ ౨౦॥

దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాత్స్మరణాత్సర్వసిద్ధిదా। స్నానాదిష్టప్రదా చేతి
కిముత వక్తవ్యమఞ్జసా॥ ౨౧॥ తతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం వక్తుం దేవోఽపి
న ప్రభుః। దేవేభ్యస్తత్సమీపస్థా మనుజా భాగ్యశాలినః॥ ౨౨॥ కిన్తు జాన
న్తి తస్యాస్తు వైభవం నైవ మానుషాః। ప్రాకృతాచలవద్భాతి మానుషా
ణామయం గిరిః॥ ౨౩॥ తథాపి తేషాం భక్తిస్తు శుద్ధా భవతి తద్గిరౌ। యస్య
యస్య యథా భక్తిస్తస్య సిద్ధిశ్చ తాదృశీ॥ ౨౪॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నా
నం సద్గురోః పాదసేవనమ్। ఏకాదశీవ్రతం చాపి త్రయమత్యన్తదుర్ల
భమ్॥ ౨౫॥ దుర్లభం మానుషం జన్మ దుర్లభం తత్ర జీవనమ్। స్వామిపుష్క
రిణీస్నానం త్రయమత్యన్తదుర్లభమ్॥ ౨౬॥ అతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం
వక్తుం శేషోఽపి న ప్రభుః। యత్తు స్వామిసరస్స్నానం మహాపాతకనాశ
నమ్॥ ౨౭॥ తచ్చాపి దృష్టం బహుధా తారకాసురసూదనే। ప్రాయశ్చి
త్తప్రవృత్తానాం నరాణాం సులభా త్వియమ్॥ ౨౮॥ స్వామిపుష్కరిణీపు
ణ్యా తథా కామ్యప్రదాయినీ। వేఙ్కటాద్రేర్విశేషేణ దర్శనం యచ్చ వర్త
తే॥ ౨౯॥ నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం ప్రాయశ్చిత్తం చ తద్భవేత్। వి
ష్ణోః కర్మాణి పశ్యేతి శ్రుతిరేషా సనాతనీ॥ ౩౦॥ నైమిత్తికం తత్కుర్వీత స్వా
మిపుష్కరిణీతటే। అఙ్గవైకల్యదోషాశ్చ నస్యుః స్వామిసరస్తటే॥ ౩౧॥
వాసవాదిష్వమోఘం చ దృష్టం కర్మాత్ర దృశ్యతే। బహునేహ కిముక్తే
న ధర్మార్థాదిఫలేషు చ॥ ౩౨॥ వాఞ్ఛావతాం మనుష్యాణాం స్త్రీశూద్రా
ణాం చ పాపినామ్। సాఙ్గకర్మక్రియాఽశక్త నరాణాం చ విశేషతః॥ ౩౩॥
నాన్యా గతిర్వేఙ్కటాద్రేః సత్యం సత్యం న సంశయః॥ ౩౪॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృత
శ్వేతవరాహప్రార్థనాదికథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

క్రీడాద్రిప్రవిష్టశ్రీవరాహదివ్యవైభవవర్ణనమ్.

మునయః॥ పరావరజ్ఞ సర్వజ్ఞ సర్వభూతహితేరత। మునే సూత
మహాభాగ కిఞ్చిత్పృచ్ఛామ తద్వద॥ ౧॥ వరాహరూపీ భగవాన్ధరాముద్ధృ
త్య కిం పునః। తదైవ శేషశైలేన్ద్రే న్యవసత్కరుణాలయః॥ ౨॥ కాలాన్తరే
వా తత్రైత్య స్థితవాన్సర్వదా ను కిమ్। అకరోద్వాథ కిం తత్ర కిం దత్తం కస్య

వాంత్వితి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ బ్రవీమితదశేషంచశృణుధ్వంమునిసత్తమాః ।
ఆస్థాయ శ్వేతపోత్రిత్వముజ్జహారధరాం యదా ॥ ౪ ॥ తద్దైవానాయ్యవై
కుణ్ఠా దచలంగరుడేనవై । కల్పాదావేవభగవా ల్లీలారసమహోదధిః ॥
విహరన్రమయాసార్ధం దరీనిర్ఝరసానుషు । ప్రకాశశ్చాప్రకాశశ్చ తిష్ఠ
త్యేవసదాగిరౌ ॥ ౬ ॥ యావత్కల్పంవసత్యేవ ప్రోక్తంచపరమేష్ఠినా ।
కదాచిత్పుణ్యశీలేభ్యో దర్శనంవితరత్యసౌ ॥ ౭ ॥ కల్పేకల్పేచధరణీ ముద్ధర
త్యేవమేవహి । శ్వేతవారాహరూపేణ ధరణీచోద్ధృతా యతః ॥ ౮ ॥
శ్వేతవారాహకల్పస్స్య దాఖ్యయామునయోఽహ్యయమ్ । సాధూనాం
చయదాబాధా ధర్మశ్చాప్యవసీదతి ॥ ౯ ॥ యదాత్వధర్మోహ్యధికోదుష్టా
శ్చబలినోయదా । తదాకాలానురూపేణ నరదేవాదిరూపతః ॥ ౧౦ ॥
సృష్ట్వాత్మానంమహావిష్ణు స్సంహరత్యహితాం స్తదా । అధర్మం సర్వ
ముత్సార్య సుధర్మంపాలయత్యసౌ ॥ ౧౧ ॥ రక్షత్యేవచసాధూంశ్చ వేద
విద్యాశ్చవర్ధయన్ । స్వయంచసర్వభూతానాం దృశ్య స్తిష్ఠతికుత్రచిత్ ॥
సర్వదా శేషశైలేన్ద్రే విహరన్రమయాసహ । నిత్యైర్ముక్తైశ్చ దేవైశ్చ
కామరూపైశ్చసంయుతః ॥ ౧౩ ॥ తిష్ఠత్యేవసదాతస్మి న్వేఙ్కటాఖ్యేన
గోత్తమే । వైకుణ్ఠస్వర్గసూర్యేభ్య స్స్వగేహేభ్యోధికప్రియః ॥ ౧౪ ॥

క్రీడాద్రేర్భగవత్సాన్నిధ్యేనమహిమాధిక్యవర్ణనమ్.

అయంభగవతోహ్యాద్యఃపర్వతఃపుణ్యకాననః । మన్త్రసిద్ధి స్తపస్సిద్ధిర్యజ్ఞ
సిద్ధి స్తథైవహి ॥ ౧౫ ॥ కామ్యస్యకర్మణస్సిద్ధి రేవమన్యాశ్చసిద్ధయః । భ
వన్త్యత్రనరాణాంచ నహివిఘ్నాదికంక్వచిత్ ॥ ౧౬ ॥ అల్పేనతపసాభీ
ష్టంసిద్ధ్యత్యస్మిన్గిరావరే । సర్వతీర్థానిసతతం పుణ్యాన్యత్రవసన్తిహి ॥
య ఏనంసేవతేనిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । జ్ఞానార్థీజ్ఞానమాప్నోతిద్ర
వ్యార్థీకనకంబహు ॥ ౧౮ ॥ పుత్రార్థీపుత్రమాప్నోతినృపోరాజ్యంచవిన్దతి ।
వ్యఙ్గశ్చసాఙ్గసద్రూపం పశూన్ధాన్యానివిన్దతి ॥ ౧౯ ॥ యంయంకామయ

క్రీడాద్రేః కారణభేదేనానేక నామానువర్ణనమ్.

తేమర్త్య స్తంతమాప్నోతిసర్వథా । చిన్తితస్యచసిద్ధ్యాతుచిన్తామణిమి
మంవిదుః ॥ ౨౦ ॥ కేచిజ్జ్ఞానప్రదత్వాచ్చ జ్ఞానాద్రిరితితంవిదుః । సర్వతీ

ర్థమయత్వాచ్చ తీర్థాద్రింప్రాహురుత్తమాః ॥ ౨౧ ॥ పుష్కరాణాంచ బాహుళ్యాద్గిరావస్మిన్సరస్సువై । పుష్కరాద్రింప్రశంసన్తిమునయస్తత్త్వదర్శినః ॥ ౨౨ ॥ గిరావస్మిం స్తప స్తేపే ధర్మోపిస్వాభివృద్ధయే । తస్మాదాహుర్వృషాద్రింతం మునయోవేదపారగాః ॥ ౨౩ ॥ శాతకుమ్భస్వరూపత్వాత్ కనకాద్రించతంవిదుః । ద్విజోనారాయణఃకశ్చిత్తపఃకృత్వామహత్పురా ॥ ౨౪ ॥ ఐచ్ఛదస్యస్వనామ్నాచ వ్యపదేశంమురారితః । తస్మాన్నారాయణాద్రింతం విదురుత్తమపూరుషాః ॥ ౨౫ ॥ వైకుణ్ఠాదాగతత్వేన వైకుణ్ఠాద్రిరితిస్మృతః । హిరణ్యాఖ్యవినాశాయ ప్రహ్లాదానుగ్రహాయచ ॥ ౨౬ ॥ నారసింహాకృతిర్జజ్ఞేయ స్మాదస్మాత్స్వయంహరిః । సింహాచలఇతిప్రాహు స్తస్మాదేనంమునీశ్వరాః ॥ ౨౭ ॥ అఞ్జనాచతపః కృత్వా హనూమన్తమజీజనత్ । తదా దేవాస్సమాగత్య దేవసాహాయ్యకారకమ్ ॥ ౨౮ ॥ యస్మాత్పుత్రమసూతాసౌ జగుస్తస్మాదిమంగిరిమ్ । అఞ్జనాద్రింవరాహాద్రిం వరాహక్షేత్రలక్ష్మతః ॥ ౨౯ ॥ నీలస్యవానరేన్ద్రస్యయస్మాన్నిత్యమవస్థితిః । తస్మాన్నీలగిరింనామ్నా వదన్త్యేనంమహర్షయః ॥ ౩౦ ॥ * వేఙ్కారోమృతబీజన్తు కటమైశ్వర్యముచ్యతే । అమృతైశ్వర్యసఙ్ఘత్వాద్వేఙ్కటాద్రిరితిస్మృతః ॥ ౩౧ ॥ యతఃకదాచిద్దేవానాం శ్రీనివాస ‡ ఇహాబభౌ । శ్రీనివాసగిరింప్రాహు స్తస్మాదేనందివౌకసః ॥ ౩౨ ॥ ఆనన్దాద్రిమిమంప్రాహు ర్వైకుణ్ఠపురవాసినః । ప్రాహుర్భగవతఃక్రీడాప్రాచుర్యాత్తు § తథాసురాః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీప్రదత్వాచ్ఛ్రియోవాసా చ్ఛబ్దశక్త్యాచయోగతః । రూఢ్యాశ్రీశైలఇత్యేవం నామచాస్యగిరేరభూత్ ॥ బహూనిచాస్యనామాని కల్పభేదాద్భవన్తిహి । యావదుక్తాభగవతః కల్యాణగుణరాశయః ॥ ౩౫ ॥ తావన్తోఽస్యగిరేస్సన్తి గుణాఃపరమపావనాః । అస్యవేఙ్కటశైలస్య మాహాత్మ్యంయావదస్తిహి ॥ ౩౬ ॥ తావద్వక్తుంచశాన్తైస్న్యైన నసమర్థశ్చతుర్ముఖః । షణ్ముఖశ్చసహస్రాస్యః

---

* వకారో.　　‡ ఇవాబభౌ.　　§ తథా=క్రీడాద్రిం.

ఫణీదేవాఃపరేకిము ॥౩౭॥ శ్రుత్వాసూతముఖాచ్చైవంమునయోహృష్ట
మానసాః । నతృప్తిమాయయుస్తేహి భూయశ్శ్రవణకౌతుకాత్ ॥౩౮॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్రీడాద్రిప్రవిష్ట
శ్రీవరాహదివ్యవైభవాదివర్ణనంనామషట్త్రింశోధ్యాయః.

మహర్షియజ్ఞవాటం ప్రతిభగవదాగమనమ్.

సూతః ॥ తద్గిరౌకింకృతం తేన వేఙ్కటేశేనతద్వద । ఇత్యుక్తం
యత్త్వయుష్మాభి స్తత్రకిఞ్చిద్వదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ మాయినాసర్వశక్తేన
లీలాపరవశేనచ । కృతంతువక్తుం కార్త్స్న్యేన కేనశక్యంతపోధనాః ॥౨॥
సకదాచిన్మహామాయీ విటవేషంవహన్ముదా । గిరావుత్తరదిగ్భాగేచ
చారరమయాసహ ॥ ౩ ॥ తత్రకేచిన్మహాభాగా మునయస్తత్త్వదర్శినః।
గిరేరస్యతుమాహాత్మ్యం శ్రుతవన్తస్తపోధనాః ॥ ౪ ॥ అయంగిరిర్మహా
పుణ్య స్సర్వసత్త్వసమాశ్రయః । నిర్బాధఃఫలమూలాఢ్య స్సర్వవృక్షస
మావృతః ॥ ౫ ॥ నానాప్రస్రవణోపేతో యాజ్ఞికైశ్చమహీరుహైః ।
అన్యైస్తాపసయోగ్యైశ్చ పాదపైరపిసఙ్కులః ॥ ౬ ॥ నయనానన్దజన
కోహృదయాహ్లాదకారకః । అస్మాభిస్సర్వదావాసః కర్తవ్యోత్రమహాగి
రౌ ॥౭॥ ఇతినిశ్చిత్యమనసా తత్రాగత్యతపోధనాః । చక్రుర్యజ్ఞంయథా
శాస్త్రం విష్ణుముద్దిశ్యకౌతుకాత్ ॥ ౮ ॥ సోపిమాయాస్త్రియాసార్థం
యజ్ఞవాటముపాగమత్ । సువర్ణచిత్రితంవస్త్రం వసానశ్శుభదర్శనః ॥౯॥
సోష్ణీషశ్చకరేణైవ వామేనఛురికాందధన్ । తామ్బూలేనశుచిస్నిగ్ధ మ
న్దస్మితముఖామ్బుజః ॥౧౦॥ మృగోత్థమదగన్ధేన సురభీకృతదిఙ్ముఖః । పు
ణ్డరీకవిశాలాక్షః కమ్బుగ్రీవోమహాభుజః ॥ ౧౧ ॥ జగన్మోహనసౌన్దర్య
స్సాక్షాత్కన్దర్పసన్నిభః । హేమయజ్ఞోపవీతాఙ్గః కోమలాఙ్గోమనోహ
రః ॥౧౨॥ ప్రవివేశసభాంయాజ్ఞీం మధ్యేబృన్దంమహాత్మనామ్ । దృష్ట్వా
చమునయస్సర్వే పుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౧౩ ॥ వేశ్యావేషంధారయన్తీం
లీలామ్బుజకరామ్బుజామ్ । తప్తహాటకసఙ్కాశాం పఙ్కజోదరసప్ర
భామ్ ॥ ౧౪ ॥ హరిద్రాన్తరతుల్యాభాం దివ్యస్త్రీంకుటిలాలకామ్ । శర
త్పూర్ణేన్దువదనాం తామ్బూలేనమనోహరామ్ ॥ ౧౫ ॥ కర్ణాన్తనేత్ర

యుగళాం విడమ్బితరవిప్రభామ్ । అభూతపూర్వసౌన్దర్యాం సాక్షాల్లక్ష్మీ
మివస్థితామ్ ॥౧౬॥ దృష్ట్వాచమునయస్సర్వే విస్మయోత్ఫుల్లమానసాః।
కోఽసౌరాజసుతస్త్వేష పృథివీంభోక్తుమర్హతి ॥ ౧౭ ॥ ద్వాత్రింశల్లక్షణో
పేత స్సాక్షాద్రామఇవాపరః । కిమర్థమాగతస్త్వంతు పృచ్ఛామఇతిచా
బ్రువన్ ॥ ౧౮ ॥ ఆవాసఃకుత్ర తేమాతా కావా తేజనకఃకుతః ॥ నామ
ధేయంచకింవా తే బ్రూహిరాజన్నశేషతః ॥ ౧౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నా
హంరాజానవావిప్రః కాచిజ్జాతిశ్చనైవమే । నచమాతానచపితానైవా
వాసశ్చకుత్రచిత్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వావాసస్సర్వభక్షు స్సర్వగస్సర్వరూప
ధృత్ । నిర్నామానిర్గుణశ్చాహం యుష్మాన్ద్రష్టుమిహాగతః ॥ ౨౧ ॥
భవన్తస్తపసాశ్రేష్ఠా వేదవేదాన్తపారగాః । వదన్త్వాదుమ్బరీస్సర్వావే
ష్టితావ్యాఘ్రవాససా ॥ ౨౨ ॥ స్పష్టోద్గానంకథంత్వత్ర సమ్భవేన్ము
నయోఽమలాః । ఏవమాదిక్రియాలోపం దృష్టవాన్యజ్ఞసంసది । ౨౩ ॥
మునయస్తేఽథసంభూయ వపాకాలస్తుగచ్ఛతి । ఇతితేత్వరితాస్సర్వే స
మిద్ధేజాతవేదసి ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యాగన్ధంవపాహోమం చక్రుశ్శాస్త్రోక్త
మార్గతః । సోపివేగాత్తత్రగత్వా శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౨౫ ॥ శ్రీవత్సవ
క్షానిత్యశ్రీ స్సర్వాభరణభూషితః । వపాంజగ్రాహపాణిభ్యాం కోటిసూ
ర్యసమప్రభః ॥ ౨౬ ॥ తదాతుమునయస్సర్వే ప్రభయాస్తిమితేక్షణాః।
తస్థుస్తపోధనాస్తత్క్షణంచిత్రార్పితాఇవ ॥ ౨౭ ॥ ప్రీతోఽహమితితాన్స
ర్వానుక్త్వాఽదృశ్యోబభూవహ । మునయశ్చతదాప్రీతా స్సాక్షాద్విష్ణుస్స
మాగతః ॥ ౨౮ ॥ అస్మాకంభాగ్యమతులంజీవితంచసుజీవితమ్।ఇతియా
గక్రియాశేషంచక్రుఃకౌతుకసమ్భ్రమాత్ ॥౨౯ ॥ ఏతత్సర్వంసమాఖ్యా
తంజాబాలిమునినాపురా । అన్యచ్చకథితం తేనతచ్ఛాహంకథయామివః॥

వృద్ధస్యకుమారధారాస్నానేనకౌమారప్రాప్తిః.

పురాతువేఙ్కటాద్రీశశ్చచారగిరిమూర్ధని। కుమారస్సువిశాలాక్షః కోమ
లాఙ్గోమనోహరః ॥౩౧॥ వృద్ధఃకశ్చిద్ద్విజోదృష్టస్తేనజర్ఝరితాకృతిః। మగ్న
దృష్టిర్భగ్నజానుఃక్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః॥౩౨॥మార్గభ్రష్టోవనేతత్ర కుత్రచి
చ్ఛైలమాశ్రితః।క్వాగతోఽసికౌణ్డిన్యశతవృద్ధంవిహాయమామ్ ॥౩౩॥ ఇతి
జల్పన్ముహుశ్శుష్కకణ్ఠోష్ఠపుటతాలుకః।తత్రస్థేనకుమారేణకిమర్థమిహ

జల్పసి॥ ౩౪॥ నకశ్చిదత్రమనుజః కౌణ్డిన్యః కుత్రతిష్ఠతి । ఇత్యుక్తః ప్రాహవృ
ద్ధశ్చనితరాంమ్మృతవానహమ్॥ ౩౫ ॥ కథంగచ్ఛామ్యహం తావదాశ్రమం
దూరతస్థితమ్। శౌచాచారక్రియాఽశక్తంరిక్తంబన్ధువివర్జితమ్॥ ౩౬॥ కిమ
ర్థంస్థాపయత్యస్మిన్లోకేమాందుర్బలంవిధిః । ఏవంబ్రువతితస్మింస్తు నిర్హే
తుకదయానిధిః ॥ ౩౭ ॥ కుమారః ప్రాహతంవృద్ధం సోపహాసమిదంవ
చః । తవవిప్రశరీరంచ జరితం పలితంతథా ॥౩౮॥ లమ్బతేపక్ష్మణీత్వ
క్చనచపశ్యసికిఞ్చన । అతఃపరంచవిప్రేన్ద్రజీవనేచ్ఛాతవాస్తికిమ్ ॥౩౯ ॥
నవాపూర్వోక్తవాక్యంతు సత్యంవావదసువ్రత । ఇత్యుక్తః ప్రాహవిప్రో
పినాస్తీచ్ఛాజీవనేమమ ॥ ౪౦ ॥ కిన్తునిత్యానికర్మాణి జ్యోతిష్టోమముఖా
నిచ ॥ నానుష్ఠితానిదేవానామ్మృణీకథమహంపునః ॥ ౪౧ ॥ త్యక్ష్యామి
దేహంభోరాజన్సత్యమేవబ్రవీమితే । ఇత్యుక్తః ప్రాహతం విప్రంగృహా
ణేమంకరంత్వితి ॥ ౪౨ ॥ సోపితత్కరమాలమ్బ్యశనైస్తేన జగామచ ।
క్వచిత్ప్రస్రవణంపుణ్యందర్శయిత్వాశుభోదకమ్ ॥ ౪౩ ॥ స్నానంకుర్వ
త్రగచ్ఛావస్తవాశ్రమపదంతతః । ఇత్యుక్తస్తేనవిప్రేన్ద్రస్స్నాత్వాత
త్రోత్థితఃపునః ॥ ౪౪॥ అభూదభూతపూర్వశ్చకుమారష్షోడశాబ్దకః । కు
మారోపిసహసాప్రేక్షు స్సహస్రవదనోఽభవత్ ॥ ౪౫ ॥ సహస్రమూ
ర్ధావిశ్వాత్మా సహస్రభుజమణ్డితః । తత్రదేవాస్సమాజగ్ము రాకాశేవి
స్మితాః పునః ॥ ౪౬ ॥ పుష్పవృష్టిర్మహత్యాసీద్దేవదున్దుభయస్తదా । నే
దుస్సర్వేపితం దేవాస్తుష్టువుస్తోత్రసత్తమైః ॥ ౪౭ ॥ దేవః ప్రాహద్వి
జంవృద్ధం కురుకర్మాణిసర్వతః । కర్మానుష్ఠానసిద్ధ్యర్థంధనంవస్త్రంచతే
బహు ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంద్విజశ్రేష్ఠంతత్రైవాన్తర్దధీయత । సం
భూయదేవాస్సర్వేపి ప్రోచుర్వాక్యమిదంతదా ॥ ౪౯ ॥ అయంవృద్ధః
కుమారోభూద్యస్మాత్తస్మాదియంనదీ । కుమారధారేతిసదా లోకేఖ్యా
తింగమిష్యతి ॥౫౦॥ త్రికాలమత్రయస్స్నాతి [illegible] విజితేన్ద్రియః।
వలీపలితనిర్ముక్తో వజ్రకాయోభవేన్నరః ॥ ౫౧ ॥ సర్వపాప వినిర్ముక్తో
యాతివిష్ణోః పరంపదమ్ । ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాస్సర్వే జగ్ముర్విస్మితమానస

సా॥ ౫౨॥ ఇతిజాబాలికథితం తదుక్తంభవతాంమయా । యఇదం శృణుయాన్మర్త్యో లభతేస్నానజంఫలమ్॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షి యజ్ఞవాటంప్రతిరామాన్తరేణభగవదాగమనాది కథనంనామ సప్తత్రింశోధ్యాయః.

రాజ్యభ్రష్టస్యశఙ్ఖణనృపస్యరాజ్యప్రాప్తిక్రమః.

సూతః॥ వాల్మీకినామునీన్ద్రేణకథితం యదుక్తం శ్రుతంమయా । తదుచ్యతేమయాయాయం శృణుధ్వంమునిసత్తమాః ॥ ౧ ॥ సాఙ్కాశ్యే సోమవంశీయ శ్శఙ్ఖణఃపృథివీపతిః । అనేకదేశసహితం బహువిస్తారసంయుతమ్॥ ౨॥ పరమ్పరాగతంరాజ్యంచక్రే౽ఖణ్డపరాక్రమః। సకదాచిన్మహారాజఃకృతపుణ్యవిపర్యయాత్ ॥ ౩ ॥ సామన్తరాజభిస్సర్వైర్హృత రాజ్యోమహీపతిః । తస్మాత్సభార్యస్సామాత్యో దేశాన్నిర్గత్యదుఃఖితః॥ దక్షిణాందిశమాసాద్య రామసేతుందదర్శహ । తత్రస్నాత్వాశనైఃపశ్చాదాజగామనదీంతతః ॥ ౫ ॥ సువర్ణముఖరీంతత్రస్నాత్వా చోత్తరతీరతః । పద్మంసరస్సమాగమ్య తత్రస్నానంచకారసః ॥ ౬ ॥ నిత్యంచవిధివత్కృత్వాన్యవసద్దుఃఖపీడితః । రాజ్యాద్భ్రంశోవనేవాసస్స్వమిత్వంచహృతంపరైః ॥ ౭॥ పారతన్త్ర్యంమహద్దుఃఖంమరణాదతిరిచ్యతే । భవితాజీవనంకస్మాత్క్వవాగచ్ఛామికాగతిః ॥ ౮ ॥ ఇతిశోకసమావిష్టస్తత్రనిద్రాముపాగతః । అశరీరాజగాదైనం తదానీంశోకపీడితమ్॥ ౯ ॥ మాశుచస్త్వంమహాబాహో ధైర్యమాలమ్బ్యబుద్ధిమాన్। ఇతఉత్తరదిగ్భాగేక్రోశమాత్రేమహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ వేఙ్కటాచల ఇత్యేవప్రథితఃపృథివీతలే।ఆపన్నకామధేనుర్యశ్శోకార్తానాంసురద్రుమః ॥౧౧॥ చిన్తామణిరివార్తానాంతత్రాస్తేకమలాపతిః । నిర్హేతుకదయాపూర్ణశ్శ్రితానామిష్టదస్సదా॥ ౧౨॥ తత్రాస్తేపద్మినీకాచిత్ఫుల్లపఙ్కజశోభితా। స్వామిపుష్కరిణీత్యేవనామతఃప్రథితాశుభా॥ ౧౩॥ తత్పశ్చిమతశ్శ్రీమాన్మహావల్మీకభూధరః । ఉత్తిష్ఠతత్రగచ్ఛత్వం తత్తీరేకుటికాంకురు॥ ౧౪॥ తత్రస్థిత్వాత్రిసన్ధ్యంవైతత్రైవస్నానమాచరన్। తత్రస్థితంవేఙ్కటేశం

భావయిత్వాచబుద్ధితః॥ ౧౫॥ చతుర్భుజంశఙ్ఖచక్రేదధానంవరదంహరిమ్।
అభ్యర్చ్యయన్మాసషట్కంశ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః॥ ౧౬॥ నివసత్వంమహాబా
హోస్వామిత్వం ప్రాప్స్యసిధ్రువమ్ । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్య గతశో
కఃప్రసన్నధీః॥ ౧౭॥ ఆరురోహగిరేశ్శృఙ్గంపుణ్యంపరమపావనమ్ । చమ్ప
కాశోకపున్నాగచూతధాత్రీసమన్వితమ్॥౧౮॥ చన్దనాగరుహిన్తాలరక్తచ
న్దనభాస్వరమ్ । చమరీమృగసాహస్రంకస్తూరీమృగసేవితమ్॥ ౧౯ ॥ శుకకో
కిలసన్నాద మయూరస్వనశోభితమ్ । ఏవంమనోహరం శృఙ్గమారుహ్య
కనకోపమమ్॥ ౨౦॥ మృగయామాసతత్తీర్థంచిహ్నైస్తత్రతత్రవై । ద
దర్శసరసీంతత్ర నిర్మలస్ఫటికోపమామ్ ॥ ౨౧ ॥ తిలకాశోకపున్నాగవ
కుళైశ్చవిశోభితామ్ । రమ్యోపవనసంశుద్ధాం రక్తరాజీవరాజితామ్ ॥
మత్స్యకచ్ఛపసమ్బాధాం తీరస్థతరుభాస్వరామ్ । పుష్పితా ప్రమవణోపే
తాంకేకికేకారవాకులామ్ ॥ ॥౨౩ ॥ తిలకైర్బీజపూరైశ్చవరైశ్శుక్లద్రు
మైస్తథా । పుష్పితైః కరవీరైశ్చ భాణ్డీరైర్నిచుళైస్తథా ॥ ౨౪ ॥ అ
శోకైస్సప్తపర్ణైశ్చకేతకైరతిముక్తకైః । అన్యైశ్చవివిధైర్వృక్షైః పుష్పి
తైశ్చమనోహరామ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీందృష్ట్వాప్రముమోద
మహామనాః । కృత్వాతుకుటికాం తత్రనివాసమకరోద్బుధః ॥౨౬॥స్నా
నంత్రిషవణం కుర్వన్వేఙ్కటేశంసమర్చయన్ । వ్రతీచ నియతాహారో
మాసషట్కమవర్తత । ౨౭ ॥ తతస్స్వామిసరోమధ్యా దుదతిష్ఠన్మహా
ద్భుతం । అనేకసూర్యసఙ్కాశంశోభయచ్చదిశోదశ॥ ౨౮ ॥ దివ్యం
విమానంతత్రైవతస్థౌదేవశ్శ్రియఃపతిః । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిశ్శ్రీభూ
మిసహితఃపరః ॥ ౨౯ ॥ తత్రదేవాస్సమాజగ్ముర్బ్రహ్మాద్యామునయో
పిచ । సిద్ధావిద్యాధరాశ్చైవ కిన్నరాశ్చదిశాధిపాః ॥ ౩౦ ॥ వసవ
స్సప్తమునయస్సాధ్యా రుద్రాస్సమాగతాః । భేరీమురజవాద్యానినేదు
శ్చాకాశవర్త్మని ॥ ౩౧ ॥ గీతంనృత్తంచ వాద్యంచ చక్రుస్సర్వాశ్చదే
వతాః । తుష్టువుఃపరమోదారైః ర్వేదమన్త్రైర్దివౌకసః ॥౩౨ ॥ సస
మ్భ్రమంసముత్థాయశఙ్ఖణః ప్రణిపత్యచ । స్తుత్వాథదేవదేవేశంవ్యాజ
హ్రపదిదంనృపః ॥ ౩౩ ॥ దేవదేవజగన్నాథజగద్రక్షణతత్పర । భవద్ద

త్తంక్రమాయాతంస్వామిత్వంమమకేశవ ॥ ౩౪ ॥ హృతంరాజభిరా
క్రమ్యరాజ్యాద్భ్రష్టోస్మ్యభాగ్యతః । రక్షమాంకరుణాసిన్ధోమహా
దారజగత్పతే ॥ ౩౫ ॥ నజానేవ్రతశీలంచనియమంవాజపాదికమ్ ।
దిష్ట్యాదృష్టోమయాస్వామిన్నమోఘందర్శనంతవ ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్తః
కాలమేఘాభోబభాషేఽథశ్రియఃపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ మాశుచస్త్వం
మయాదత్తంస్వామిత్వంపూర్వమాగతమ్ ॥ ౩౭ ॥ యస్మాత్తవమహా
భక్తిస్స్వామిపుష్కరిణీజలే । యేకేచనసమాగత్యస్నానంకుర్వన్తిసం
యతాః ॥ ౩౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థేస్వామిత్వంప్రాప్నుయుర్నరాః।
తేషాంవ్రతానుగుణ్యేనస్వామిత్వంభవతిధ్రువమ్ ॥ ౩౯ ॥ స్వాద్ధతే
షాంపరాధీనభావలేశఃకదాపిన । త్వంచగత్వామహీపాల కురురాజ్య
మకణ్టకమ్ ॥ ౪౦ ॥ సమక్షందేవదేవానామిత్యుక్త్వాఽన్తరధీయత ॥
స్వామిపుష్కరశబ్దోఽయంరూఢస్తస్మిన్సరోవరే ॥ ౪౧॥ వ్యుత్పత్తిఃకథితాత
స్యాస్తీర్థానాంస్వామినీయతః । స్వామిపుష్కరిణీత్యేవ తస్మాత్పూర్వం
పురాతనైః ॥ ౪౨ ॥ ప్రోక్తేదానీంభగవతావ్యుత్పత్తిస్తస్యసమ్మతా ।
స్వామిత్వస్యప్రదానాచ్చ స్వామిపుష్కరిణీత్వియమ్ ॥ ౪౩ ॥ అహో
మహత్త్వంతీర్థస్యదర్శనంపాపనాశనమ్ । ధన్యాస్త్వేతేమహాభాగా ఏత
ద్విషయవాసినః ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాస్సర్వేయయుః ఫుల్లహృద
మ్బుజాః । శఙ్ఖణోఽపిమహారాజస్సభార్యోహృష్టమానసః ॥ ౪౫ ॥ అవ
రుహ్యాగిరేస్తస్మాత్స్వంచదేశంజగామహ । తద్రాజ్యహారిణస్సర్వే పర
స్పరజిగీషయా॥ ౪౬॥ మమరాజ్యమిదంరాజ్యం మమైవేత్యుద్యతాయు
ధాః । అన్యోన్యమాహతాస్సన్తః పరిక్షీణాశ్చతేఽభవన్ ॥ ౪౭ ॥
మధ్యేఽస్మాకంనకస్యాపి రాజ్యంతస్యైవతద్భవేత్ । ఇతినిశ్చిత్యమనుజాః
ప్రేరితారాజభిస్తదా॥ ౪౮ ॥ గోదావరీతీరదేశే శఙ్ఖణందదృశుర్ముదా।
తవరాజ్యంమహాభాగతుభ్యందత్తంచరాజభిః ॥ ౪౯ ॥ ఆగచ్ఛభుఙ్క్ష్వ
రాజ్యంతదిత్యుక్తస్తైర్మహీపతిః । స్వకందేశంయయౌరాజా కామ్భో
జం నామనామతః ॥ ౫౦ ॥ తతస్సర్వేపిరాజానః శఙ్ఖణంచవరాసనే।
స్థాపయిత్వాజలైఃపూతై రభిషిచ్యయయుఃపురాత్ ॥ ౫౧ ॥ సోపిస్వ
దేశమాసాద్య స్వామిత్వం ప్రాప్యపూర్వవత్ । వేఙ్కటేశప్రసాదేనచ

క్రే రాజ్యమకణ్టకమ్ ॥ ౫౨ ॥ శ్రుతం మహత్త్వం తీర్థస్య మునయః కింతపోధనాః॥౫౪॥ * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే రాజ్యభ్రష్టస్య శఙ్ఖణనృపస్య రాజ్యప్రాప్తి క్రమకథనం నామాష్టత్రింశోఽధ్యాయః.

ఆత్మారామాఖ్యవిప్రస్య సమ్ప్రాప్తిక్రమః.

సూతః॥ వాల్మీకినా మునీన్ద్రేణ యదుక్తం తన్మయాఽపి హి । ఉక్తం తేనాన్యదుక్తం తద్వక్ష్యతే శ్రూయతాం బుధాః॥ ౧ ॥ మధ్యదేశే ద్విజః కశ్చిదాత్మారామ ఇతి శ్రుతః । మహాకులప్రసూతశ్చ దేవబ్రాహ్మణపూజకః॥ ౨ ॥ పితా చ తస్య ప్రథితః పృథివ్యాం బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ అత్యన్తవిష్ణుభక్తశ్చ వేదవేదాన్తపారగః ॥ 3 ॥ అసావపి వినీతశ్చ సర్వవిద్వత్పరిగ్రహః । పితర్యుపరతే తస్య క్రమాయాతం ధనం గతమ్ ॥ ౪॥ వృత్తిశ్చ శిథిలా జాతా పూజ్యతా న చ కుత్రచిత్। మహాకులప్రసూతస్య మమేయం వృత్తిరీదృశీ ॥ ౫ ॥ అపకీర్తిర్మహత్యేషా పూర్వేషాం మమ సర్వదా। కిం కుర్మః కుత్ర గచ్ఛామ ఇతి చిన్తామహోమ్బుధౌ ॥ ౬॥ మగ్నశ్శనైర్జగామాసౌ వేఙ్కటాద్రేస్సమీపగమ్ । ఆగత్య కాపిలం తీర్థం కపిలేశ్వరసన్నిధౌ॥ తత్ర స్నాత్వా తదారభ్య తీర్థేషు దశసప్తసు । క్రమేణ స్నాతుమారేభే సమారుహ్య గిరిం వరమ్ ॥ ౮ ॥ స్నానేన గతపాపశ్చ చిత్తనైర్మల్యసంయుతః । అధిత్యకాయామాసీనశ్చిన్తాశోకపరాయణః ॥ ౯॥ తత్సమీపగుహామధ్యే ధ్యానయోగపరాయణమ్। సనత్కుమారం యోగీన్ద్రం దదర్శ జ్వలనోపమమ్ ॥ ౧౦ ॥ అదృష్టపూర్వో యోగీన్ద్రో వేత్తి సర్వమయం బుధః । పృచ్ఛామ్యేనం హితం కిఞ్చిదితి కృత్వా ప్రణమ్య తమ్॥ ౧౧॥ నిరయాధికదుఃఖేన దుఃఖితః పాపకర్మకృత్ । త్వామహం శరణం ప్రాప్తస్త్వం వేత్థ బ్రూహి మే హితమ్॥ ౧౨ ॥ ఇతి భూమౌ పపాతాసౌ సాష్టాఙ్గం తస్య సన్నిధౌ । సోఽపి ధ్యాయం చిరం కాలం వ్యాజహార మితాక్షరమ్॥ ఉత్తిష్ఠ వత్స కిం శేషే కృత్వా ఘోరం పురాభవే । పాపమస్మిన్భవే పక్వే తస్మిఞ్ఛోచసి కిం వృథా ॥ ౧౪ ॥ పురా తు దానవిఘ్నాశ్చ ప్రత్యూహాశ్చ

ప్రతిగ్రహే । సుఖస్థితానాంపీడాశ్చ త్వయానానావిధాఃకృతాః ॥ ౧౫ ॥
కిఞ్చిత్కిఞ్చిద్ద్విజేభ్యోవా విత్తందత్తంనతుత్వయా । గృహంక్షేత్రంప
శుర్ధాన్యం వస్త్రమాభరణంతథా ॥ ౧౬ ॥ అనాచారాఃకృతాస్తత్ర
నత్వాచారలవస్త్వయా । ప్రణతార్తిహరేవిష్ణౌ ప్రణతాభీష్టదాయిని ॥
నకృతోభక్తిలేశోపి కథంసౌఖ్యంభవిష్యతి । తథాప్యస్తితవోపాయో
వదామిశృణుసాదరమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఇతికర్ణామృతంశ్రుత్వా వచఃప్రాహ
కృతాఞ్జలిః । దుఃఖసాగరమగ్నస్య మమపోత ఇవాగతః ॥ ౧౯ ॥ ఆత
పక్లిన్నసస్యానాం యథావృష్టిస్తథాభవాన్ । నిధిర్యథానిర్ధనానాం రో
గిణాంవాయథాభిషక్ ॥ ౨౦ ॥ తథామయాభాగ్యలేశాదాప్తస్త్వం
హిదయానిధిః । రక్షమాంపాపినంఘోరం దయయేక్షస్వచక్షుషా॥ ౨౧॥
ఇత్యుక్తఃప్రాహయోగీన్ద్రః కారుణ్యాబ్ధితరఙ్గితః । మహాద్రహస్యంత

సనత్కుమారకథితవ్యూహలక్ష్మీమన్త్రోద్ధారక్రమః.

త్త్వార్థం శృణువత్సబ్రవీమితే ॥ ౨౨ ॥ సనత్కుమారః । దయాలోల
తరఙ్గాక్షీ పూర్ణచన్ద్రనిభాననా । జననీసర్వలోకానాం మహాలక్ష్మీర్హరి
ప్రియా ॥ ౨౩ ॥ సర్వపాపహరాసైవ ప్రారబ్ధస్యాపికర్మణః । సంహృ
తౌతుక్షమాసైవ సర్వసమ్పత్ప్రదాయినీ ॥ ౨౪ ॥ తస్యావ్యూహప్రభే
దాస్తు లక్ష్మీఃకీర్తిర్జయేతిచ । తత్రయావ్యూహలక్ష్మీస్సా ముగ్ధాకారుణ్య
విగ్రహా ॥ ౨౫ ॥ అనాయాసేనసాలక్ష్మీ స్సర్వపాపప్రణాశినీ । సర్వై
శ్వర్యప్రదానిత్యం తస్యామన్త్రమిమంశృణు ॥ ౨౬ ॥ వేదాదిమాయే
మాత్రేచ లక్ష్మ్యైనతిపదంవదేత్ । పరమేతిపదంచోక్త్వా లక్ష్మ్యై ఇతి
పదంతతః ॥ ౨౭ ॥ విష్ణువక్షస్థితాయైస్యాన్మాయాశ్రీతారికాతతః ।
వహ్నిజాయాన్తమన్త్రోయ మభీష్టార్థసురద్రుమః॥ ౨౮ ॥ ద్విభుజావ్యూ
హాలక్ష్మీస్స్యా ద్బద్ధపద్మాసనప్రియా । శ్రీనివాసాఙ్గమధ్యస్థా సుతరాంకే
శవప్రియా ॥ ౨౯ ॥ తామేవశరణంగచ్ఛ సర్వభావేనసత్వరమ్ । ఇతి
మన్త్రముపాదిశ్య దదృశేనచకుత్రచిత్ ॥ ౩౦ ॥ భీతోస్మావిస్మితశ్చైవ
సన్తోషపులకాఙ్కితః । అద్యమేరజనీవ్యుష్టా శుభాజన్మచసత్ఫలమ్॥ ౩౧॥
ఇతిమన్త్రంశుచిర్ధ్యాత్వా జపన్నారుహ్యపర్వతమ్ । తత్రతత్రగిరావశ్య

ష్మరాన్పర్వతనిర్గతాః ॥ ౩౨ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంప్రాప శనైర్దిష్ట్యా
మహాద్భుతామ్ । ఆకాశాదవరుహ్యాత్రస్థితాంమన్దాకినీమివ ॥ ౩౩ ॥
విరజామివపాపఘ్నీంపుణ్యదాంపుణ్యసేవితామ్ । ఆత్మారామ స్తథాత
త్ర సస్నౌ శాస్త్రే యథోదితమ్ ॥ ౩౪ ॥ స్నానేకృతేతస్యదేహో భా
రపాతేయథాలఘుః।తతఉత్థాయతత్పుణ్యం దదర్శవనముత్తమమ్ ॥౩౫॥
తత్రదృష్టంమహద్ధామ విమానంసిద్ధసేవితమ్ । అనేకగోపురోపేతంమ
ణ్డపానన్త్యసంయుతమ్ ॥ ౩౬ ॥ అనేకరత్నఖచితం తప్తహాటకనిర్మి
తమ్ ॥ గన్ధర్వనగరప్రఖ్యందృష్టిచిత్తాపహారకమ్ ॥ ౩౭ ॥ నృత్తవాది
త్రరుచిరంసురసఙ్ఘనిషేవితమ్ । కిమిదంనిర్జనేదృష్టంవనేఽస్మిన్మహదద్భు
తమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇతివిస్మయసంఫుల్లహృదయోమోహరుహస్తదా । ద్రష్టుం
విమానంతద్దివ్యంయయౌపుణ్యఫలోదయః ॥ ౩౯ ॥ దదర్శతత్రఫుల్లాబ్జ
నయనంవేఙ్కటేశ్వరమ్।శఙ్ఖచక్రధరంశ్రీశంవరావనతహస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥
కిరీటమకుటోపేతం కుణ్డలాభ్యాంవిరాజితమ్ । సర్వాభరణసమ్పూర్ణం
పీతామ్బరధరంవిభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ కోటికన్దర్పలావణ్యంశ్రీభూమిసహితం
పరమ్ । త్వమేవపరమంధామత్వమేవపరమాగతిః ॥ ౪౨ ॥ త్వమేవ
జగతాంస్రష్టా ధాతాహర్తామహేశ్వరః । ఇతిస్తుతంశివేనాపివిధినాపి
స్తుతంసదా ॥ ౪౩ ॥ ప్రణమ్యోత్థాయసన్తోషాత్తోన్నతుంగద్గదకణ్ఠధృత్ ॥
సర్వంత్వమేవజానాసి సర్వాత్మం స్త్వాంనమామ్యహమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతి
ప్రణమ్యభూయోపి తూష్ణీంపశ్యన్స్థితోఽగ్రతః । సర్వజ్ఞఃకరుణా రూప
శ్శ్రీనివాసఃపరాత్పరః ॥ ౪౫ ॥ జ్ఞాత్వాముగ్ధంచతంప్రాహమాధ్వీపీ
ర్మాశుచఃపునః । తూష్ణీంత్వయాకృతంసర్వం వ్యూహలక్ష్మీంవిమృశ్య
తత్ ॥ ౪౬ ॥ ఐశ్వర్యంసుమహద్దత్తందీర్ఘకాలానుబన్ధనమ్ । దీర్ఘమా
యుశ్చతేదత్తమారోగ్యంజ్ఞానశీలతా ॥ ౪౭ ॥ మయాదత్తాన్ద్విజశ్రేష్ఠ
భుఙ్క్ష్వభోగాన్బహూనపి । ఏవంబ్రువతిదేవేశే ప్రణనామపునశ్చతమ్॥
ఉత్థాయభూయోదేవంచ నాపశ్యత్పుణ్యకాననమ్ । అతిభీతఃపరిక్రమ్య
సరస్తీరంవిమృశ్యచ ॥ ౪౮ ॥ స్వప్నోమతిభ్రమోవాపి మాయావాస
త్యమేవవా । నజానేదేవదేవేశ సత్యమేవభవేత్తువా ॥ ౫౦ ॥ ఇతి

బ్రువన్ద్విజస్తస్మాదవరుహ్యాగిరేస్తతః । పర్యన్తేవేఙ్కటాద్రేస్తువాసం
చక్రేప్రసన్నధీః ॥ ౫౧ ॥ యథేప్సితంసుఖంరేమే దీర్ఘకాలేనవైద్విజః।
ఇతివాల్మీకినాపూర్వముక్తముక్తంమయాపునః ॥ ౫౨ ॥ * *
ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆత్మారామాఖ్య
విప్రస్యసమ్పత్ప్రాప్త్యాదికథనంనామైకోనచత్వారింశోఽధ్యాయః.

కాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ వరాహాద్రికథాన్యాణాం శ్రోతౄణామమృతోప
మా । నైకుణ్ఠాద్రేఃకథాంశ్రోతుంభూయస్తృష్ణావివర్ధతే ॥౧॥ దశసప్తచ
తీర్థానివిద్యన్తేకనకాచలే। ఇతిపూర్వంత్వయాసూతకీర్తితంహిప్రసఙ్గతః॥
బ్రూహితేషాంతుతీర్థానాంమాహాత్మ్యంపుణ్యవర్ధనమ్ । ఇతిపృష్టఃపునః
ప్రాహమునీనాహ్లాయసాదరమ్ ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ తీర్థానాంచైవమహా
త్మ్యంతేషాంవక్తుంచకృత్స్నశః ॥ నశక్యంలేశతస్తేషాముచ్యతేశ్రూయ
తామిదమ్ ॥ ౪ ॥ గిరేరధఃప్రదేశేతుకాపిలంలిఙ్గముత్తమమ్ ॥ పాతాళే
పూజితంపూర్వంకపిలేనమహాత్మనా॥ ౫ ॥ కుతశ్చిత్కారణాత్తత్తులిఙ్గం
పరమపావనమ్ । భిత్వాతుధరణీంతస్మాన్నిర్గతంపూజితంసురైః ॥ ౬ ॥
తల్లిఙ్గంస్థాపితంభూమౌ ప్రార్థితంసర్వదైవతైః । తదగ్రేభువముద్భిద్యని
ర్గతాకపిలాపురా ॥ ౭ ॥ తద్బిలంకాపిలంతీర్థం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
తదూర్ధ్వదేశేశక్రస్య తీర్థంపరమపావనమ్ ॥ ౮ ॥ అహల్యాసఙ్గసమ్భూ
తశాపమోక్షస్తుయత్రతత్ । విష్వక్సేనసరస్తస్మాదూర్ధ్వంపుణ్యవివర్ధ
నమ్ ॥౯॥ వరుణస్యాత్మజోయత్రతపఃకృత్వాసుదుస్తరమ్ ॥ సారూప్యం
చహరేఃప్రాప్యసేనాపత్యమవాపహి ॥ ౧౦ ॥ పఞ్చాయుధానాంతీర్థానిత
దూర్ధ్వంభాన్తిసత్తమాః । తదూర్ధ్వమగ్నికుణ్డంస్యాద్దురారోహముప
ర్యతః ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మతీర్థంమహాహత్యామోచనంపుణ్యవర్ధనమ్ । మునీ
నాంచైవసప్తానాంపుణ్యతీర్థానిసన్త్యతః ॥ ౧౨ ॥ దశాధికఫలంతేషాం
తీర్థానాముత్తరోత్తరమ్।ఏతేషాంచైవమాహాత్మ్యంమయావక్తుంనశక్య
తే ॥ ౧౩ ॥ పురాభవద్ద్విజఃకశ్చిత్తీర్థయాత్రాకృతోద్యమః । తమాహక
మలాధీశఃకిమర్థంగచ్ఛసిద్విజ ॥౧౪॥ అస్మిన్వృషకరశైలేన్ద్రే సన్తిదివ్యా

నిసత్తచ । దశతీర్థానితత్రాద్యం కాపిలంసరఉత్తమమ్ ॥ ౧౫ ॥ స్నా
త్వాచైతేషువిప్రేన్ద్ర శాస్త్రోక్తజ్ఞానపూర్వకమ్ । కృత్స్నతీర్థఫలంపు
ణ్యంప్రాప్స్యసిత్వంనసంశయః ॥ ౧౬ ॥ ఇతిశ్రుత్వాద్విజః పూర్వంస్వ
ప్నేచోక్తాయవిస్మితః । నివృత్తస్తీర్థయాత్రాతః ప్రాప్యశ్రీవేఙ్కటాచ
లమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేషుతీర్థేషుదశసుసప్తసుక్రమశోగతః । స్నాత్వాతత్రైవ
విప్రేన్ద్రఆప్తవానితిమేశ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచతీర్థానిభు
వనత్రయే । తేషాంప్రకృతిభూతాని తీర్థాన్యస్మిన్మహారేర్గిరౌ ॥ ౧౯ ॥ భూ
మిప్రదక్షిణేవాఞ్ఛా యద్యస్తిమునిసత్తమాః । సర్వతీర్థమయంసర్వపు
ణ్యక్షేత్రమయంగిరిమ్ ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాహ్వంనరోగత్వాకుర్యాత్త
స్యప్రదక్షిణమ్ । భూమిప్రదక్షిణేపుణ్యంయత్తత్పుణ్యమవాప్నుయాత్ ॥
వేఙ్కటాచలశృఙ్గాగ్రేదృష్టమాత్రేహలాయుధః । తీర్థయాత్రాఫలం

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

కృత్స్నంప్రాప్తవానితిమేశ్రుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ పాణ్డవాధర్మపుత్రాద్యాఃకృ
ష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా । ఉపదిష్టాస్సమాగమ్య వేఙ్కటాఖ్యంనగోత్తమమ్॥
కస్మింశ్చిత్పుణ్యతీర్థేహి క్షేత్రపాలాభిరక్షితే । కుర్వన్తస్స్నానపానాదీ
నవసన్నబ్దమాత్రకమ్ ॥ ౨౪ ॥ తదాకదాచిద్ధర్మోపి దదర్శస్వప్నముత్త
మమ్ । యస్మాదస్మిన్మహాతీర్థేస్థితంవత్సరమాత్రకమ్ ॥ ౨౫ ॥ అనేన
పుణ్యయోగేనభవన్తఃక్షీణకల్మషాః । యుద్ధేజయంతథారాజ్యంగమిష్య
న్తిక్రమాగతమ్।౨౬॥ తదాప్రభృతితత్తీర్థంపాణ్డవఞ్చవిదుర్బుధాః। జరా

జరాహరాదితీర్థత్రయమాహాత్మ్యమ్.

హారంవలిఘ్నంచ రసాయనమితిత్రికమ్ ॥ ౨౭ ॥ తీర్థానాంవర్తతేత
స్మింశ్చిన్తామణిగిరౌతథా । స్వామిపుష్కరిణీపూర్వ దేశేపర్వతగహ్వ
రే ॥ ౨౮ ॥ ద్వావింశచ్ఛరపాతేతుకిన్తుమాయాతిరోహితమ్ ॥ నజాన
న్తిబుధాస్తీర్థంతత్తువిస్మయకారకమ్ ॥ ౨౯ । అష్టానాంఖనయస్సన్తి
లోహానాంకనకాచలే । యుగభేదేనదృశ్యన్తేనరాణాంపుణ్యకర్మణామ్॥
వేఙ్కటాద్రౌపరాంభక్తింవహన్గచ్ఛతిచేద్గిరిమ్ । పఙ్గుర్జఙ్ఘాలఏవస్యాద
చక్షుఃపద్మలోచనః ॥ ౩౦ ॥ మూకోవాచస్పతిర్దూర శ్రావీతుబధిరో
భవేత్ । వన్ధ్యాతుబహుపుత్రాచనిర్ధనస్సధనోభవేత్ ॥ ౩౨ ॥ ఏత

త్సర్వంగిరౌభక్తిమాత్రేణైవభవేద్ధ్రువమ్ । తత్త్వతో వేఙ్కటాద్రేస్తు
స్వరూపంవేత్తికఃపుమాన్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రీనివాసగిరిశ్చాయం కదాచిత్క
నకాచలః । కదాచిజ్జ్ఞానరూపోయం కదాచిద్రత్నరూపకః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీని
వాసఇవాభాతి కదాచిద్భూషణోజ్జ్వలః । కాలభేదేనకేషాఞ్చిత్ప్రా
కృతాచలరూపధృత్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మాదస్యగిరేఃపుణ్యం మాహాత్మ్యంవే
త్తికఃపుమాన్ । శ్రుతేషుకిఞ్చిద్దృష్టేషు మయోక్తంభవతామిదమ్ ॥ ౩౬ ॥
శ్రుతశ్చసర్వవృత్తాన్తశ్శక్యోవక్తుంమయానహి ॥ ౩౬½ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేకాపిలాదిసప్త
దశతీర్థమాహాత్మ్యాదికథనంనామ చత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రింప్రతి శ్రీరామాగమనమ్.

మునయః ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యం జనకర్ణరసాయనమ్ ।
శృణ్వతాంనాస్తితృప్తిస్తుమునీనాంనోబుధోత్తమ ॥ ౧ ॥ భూయఃకథయ
వృత్తాన్తం శ్రుతంకిఞ్చిత్త్వయాపురా । ఇత్యుక్తఃప్రాహసూతోపి శ్రు
తంచమునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౨ ॥ సూతః ॥ పుత్రోదశరథస్యాసీద్రామో
రాజీవలోచనః । ససర్వలక్షణోపేత స్సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥
రావణస్యవధార్థాయ పురాసౌమిత్రిణాసహ । హనూమతావేగవతా
సుగ్రీవేణమహాత్మనా ॥ ౪ ॥ సహసైన్యైర్యదాపమ్పాతీరాచ్ఛోభితపా
దపాత్ । నిర్జగామతదారామ శ్శుభేశ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౫ ॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వాపశ్చాద్రణేరిపుమ్ । రావణంసగణంహత్వా
జయమాపేతిమేశ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ తత్సర్వంకథయిష్యామి శ్రోతవ్యమవ
ధానతః । ఋశ్యమూకాచలాత్తస్మా ద్వానరైర్బహుభిర్వృతః ॥ ౭ ॥
రావణస్యవధార్థాయ కృతోద్యోగస్సకార్ముకః । శేషాచలసమీపేతు
యదారామస్సమాగతః ॥ ౮ ॥ తదాసత్యఞ్జనాదేవీ వాయుసూనో
ర్మహాత్మనః । జననీపురతోగత్వా రామంరక్తాన్తలోచనమ్ ॥ ౯ ॥
నమస్కృత్యమహాభాగా వచనంచేదమబ్రవీత్ । ప్రతీక్షన్తీమహాబా
హో త్వదాగమనమద్భుతమ్ ॥ ౧౦ ॥ తిష్ఠామ్యస్మిన్గిరౌరామ మునయో

పిచకాననే। తపఃకుర్వన్తిసతతం త్వదాగమనకాఙ్క్షయా ॥౧౧॥ తాన్స
ర్వాన్సమనుజ్ఞాప్య గన్తుమర్హసిసువ్రత । ఇత్యుక్తఃప్రాహరామోఽపి హ
నూమన్తాంతరంప్రతి ॥౧౨॥ శ్రీరామః ॥ కాలాత్యయోఽభవేద్దేవి మయి
తత్రసమాగతే । మమేదానీంవరారోహే కార్యస్యమహతీత్వరా ॥౧౩॥
పునరాగమనేదేవి తథాభవతుసున్దరి । ఇత్యుక్తంరాఘవేణైతద్వాక్యం
శ్రుత్వామహామతిః ॥ ౧౪ ॥ హనూమాన్ప్రణతోభూత్వా వాక్యంచై
తదువాచహ । స్థాతవ్యమత్రభవతా యత్రకుత్రాపిసర్వథా ॥ ౧౫ ॥
యస్మాచ్ఛ్రాన్తామహాసేనా వానరాణాంతరస్వినామ్ । అయఞ్చమార్గ
ఏవాద్రి స్సదాపుష్పఫలద్రుమః ॥౧౬॥ బహుప్రస్రవణోపేతో బహుక
న్దరసానుమాన్ । సుస్వాదుకన్దమూలోయ మఞ్జనాఖ్యోమహాగిరిః ॥౧౭॥
మధూనిసన్తివృక్షేషు బహూనిగిరికన్దరే । వేత్థసర్వంమహాబాహో
యథేచ్ఛసితథాకురు ॥ ౧౮ ॥ ఇత్యుక్తోవాయుపుత్రేణ శ్రీరామఃప్రహస
న్నసః । జానేఽహమఞ్జనానూనో తథాపివచనంతవ ॥౧౯॥ శ్రోతవ్యం
హిమహాబాహో గచ్ఛాగ్రేత్వంహరీశ్వర । ఇత్యుక్త్వావాహినీంతాం
చకర్షన్పర్వతమాయయా ॥౨౦॥ నాగకేసరమాలూర పున్నాగతరుశో
భితమ్ । చమ్పకాశోకవకుళ చూతకింశుకరాజితమ్ ॥ ౨౧ ॥ మయూర
శారికాలాపైః కోకిలానాంస్వనైరపి । శుకమఞ్జులనాదైశ్చ కపోతస్వన
హుఙ్కృతైః ॥౨౨॥ శోభితంఫలపుష్పైశ్చ వేఙ్కటాఖ్యంనగోత్తమమ్।
నిర్లోమానామతఃకశ్చి ద్విప్రోవేదవిదాంవరః ॥ ౨౩ ॥ స్వాయమ్భువంస
ముద్దిశ్య బ్రహ్మలోకజిగీషయా । తపశ్చకారధర్మాత్మాపర్వతోత్తరదేశ
తః ॥౨౪॥ ఆగత్యభగవాన్బ్రహ్మా తమాహద్విజసత్తమమ్ । రామంద్ర
ష్ట్వాససౌమిత్రిం బ్రహ్మలోకమవాప్స్యసి ॥ ౨౫ ॥ ఇత్యుక్తోబ్రహ్మణాపూ
ర్వం దృష్ట్వారామంపరాత్పరమ్। ఫలమూలాశనైస్సమ్య క్పూజయిత్వా
తమబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥ అద్యమేసఫలంజన్మత్వ న్ముఖామ్భోజదర్శనాత్ ।
చిరకాలార్జితంస్వామి న్ఫలితంతపఉత్తమమ్ ॥౨౭॥ అనుజ్ఞాపయమాం
రామ బ్రహ్మలోకంప్రతీశ్వర । ఇత్యుక్తస్సతుధర్మాత్మా తథైవాచరభో
ద్విజ ॥౨౮॥ ఇత్యుక్త్వాతంతువిప్రేన్ద్ర మారురోహనగోత్తమమ్ । శా
పమోక్షంచయక్షాణాం కేషాంచిత్పర్వతోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ దత్త్వారా

మోఽఞ్జనాదేవ్యా అశ్రమంపుణ్యవర్ధనమ్ । ఆకాశగఙ్గానికటేప్రతిపేదేమ
హామనాః ॥ ౩౦ ॥ తయాసపూజితస్సమ్యక్తస్యైవదత్వావరోత్తమమ్ ।
ఆపృచ్ఛ్యతాంమహాభాగాం స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౩౧ ॥ తత్ర
రామోమహాతేజాః స్సౌమిత్రిర్మారుతాత్మజః । సుగ్రీవశ్చాఙ్గదశ్చైవ
జామ్బవాన్నీలఏవచ ॥ ౩౨ ॥ చక్రుస్స్నానమహాతీర్థే సర్వత్రవిజయ
ప్రదే । ఫలమూలానిచానీయ రామోధర్మభృతాంవరః ॥ ౩౩ ॥ చకా
రదానంతత్రైవ మునిభ్యశ్చాస్త్రవర్తనా । తస్యానైరృతిదిగ్భాగేకుటీం
కృత్వాపృథక్పృథక్ ॥ ౩౪ ॥ సుస్వాదుఫలమూలాని మధూనిసుబ
హూనిచ । ఆనీయవాయుపుత్రస్తం పూజయామాసరాఘవమ్ ॥ ౩౫ ॥
తతోరామస్సంప్రహృష్టస్సుగ్రీవప్రముఖైస్సహ । న్యవసత్సుసుఖంరామ
స్స్వగేహఇవతత్రవై ॥ ౩౬ ॥ వానరాశ్చమహాత్మానో గోలాఙ్గూలా
మహాబలాః । సర్వతస్తత్రపుష్పాణి మూలానిచఫలానిచ ॥ ౩౭ ॥
మధూనిస్వాదుతీర్థాని భక్ష్యజాతాన్యనేకశః । భక్షయిత్వామదోన్మత్తా
శ్చేరుస్తత్రసహస్రశః ॥ ౩౮ ॥ ఆప్లవన్తఃప్లవన్తశ్చ గర్జన్తశ్చప్లవఙ్గ
మాః । శృఙ్గాచ్ఛృఙ్గంగిరేస్తత్రవృక్షాద్వృక్షంవనాద్వనమ్ ॥ ౩౯ ॥
చేరుస్తేవానరాస్సర్వే ముదితాబలగర్వితాః । కేచిదారురుహుస్తత్ర
వానరాన్వానరోత్తమాః ॥ ౪౦ ॥ కాంశ్చిత్పుచ్ఛప్రదేశేతుగృహీత్వా
వానరాన్క్వచిత్ । కర్షన్తిస్మతదా కాంశ్చిత్కేచిత్కర్ణంచుచుమ్బిరే ॥
దృష్ట్వైవరావణంసఙ్ఖ్యే హన్యామసుహృద్గణమ్ । లఙ్కాంసమూల
ముత్పాట్యత్రికూటంవామహాగిరిమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆనేష్యామోవయంసిన్ధుంబ
హునక్రసమాకులమ్ । తరామోబాహువేగేనగృహ్ణీమశ్చన్ద్రభాస్క
రౌ ॥ ౪౩ ॥ పాటయామోగిరీన్సర్వాన్నానార్థేభూరుహానపి । పాతా
ళంవామహర్లోకంప్రవిశామరసాతలమ్ ॥ ౪౪ ॥ గచ్ఛామోరావణోయ
త్రతిష్ఠత్యవినయాన్వితః । తమేవహన్మస్మారంతుసగణంలోకకణ్టకమ్ ॥
చిరాయతేశిరశ్ఛేదే రామఃపరమధార్మికః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేవాన
రాఃపర్వతోపమాః ॥ ౪౬ ॥ తస్మిన్దివ్యేమహాపుణ్యేవేఙ్కటాద్రావనేచ
రాః । కోటికోట్యర్బుదాస్తత్ర పరార్థాబలశాలినః ॥ ౪౭ ॥ పరస్పరమ

సమ్బాధంన్యవసన్సుఖంగిరౌ । అహోగిరిప్రభావోఽయం వర్ణనీయః క
థంబుధైః॥౪౭॥ * * * * * *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటా
చలమ్ప్రతిశ్రీరామాగమనకథనంనామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః.

వైకుణ్ఠాఖ్యగుహాప్రవిష్టవానరవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ స్వామిపుష్కరిణీయత్రతత్రఈశాన్యభాగతః । గజో
గవాక్షోగవయ శ్శరభోగన్ధమాదనః ॥ ౧ ॥ మైన్దశ్చద్వివిదశ్చైవ సుషే
ణశ్చమహామతిః । కాఞ్చిద్గుహాంతమోరుద్ధాంప్రవిష్టాస్తత్రవానరాః॥౨॥
ఉన్నిద్రనేత్రాస్సర్వేపిసింహతుల్యపరాక్రమాః। జగ్ముస్తేతమసాఽవిష్టాం
ఘదూరంతాంగుహాంతదా ॥ ౩ ॥ దదృశేఽత్రమహాజ్యోతిస్సూర్యకో
టిరివోదితా । జ్యోతిర్గణానాంతటితాంమిళితానామివాబభౌ ॥ ౪ ॥
తత్రకాచిత్పురీరమ్యాతప్తహాటకనిర్మితా।కవాటతోరణవతీరమ్యోద్యా
నశతైర్యుతా॥౫॥ స్ఫటికోపలవచ్ఛుద్ధజలనద్యాసమావృతా । రత్నమాణి
క్యవైడూర్యముక్తానిర్మితగోపురా ॥ ౬ ॥ అనేకమణ్డపైర్యుక్తాప్రాసా
దశతసఙ్కులా । మహావీధిశతోపేతా రథమాతఙ్గసంయుతా ॥ ౭ ॥
వరనారీగణోపేతా సర్వమఙ్గళశోభితా । శఙ్ఖచక్రధరాస్తత్ర సర్వేచైవ
చతుర్భుజాః ॥ ౮ ॥ సశుక్లమాల్యవసనాస్సర్వాభరణభూషితాః । దివ్య
చన్దనలిప్తాఙ్గాఃపరమానన్దపూరితాః ॥ ౯ ॥ తన్మధ్యేసుమహద్దివ్యంవిమా
నంసూర్యసన్నిభమ్ । అత్యున్నతమహామేరు శృఙ్గతుల్యంమనోహరమ్॥
బహుప్రకాశసమ్పన్నం మణిమణ్డపసంయుతమ్ । భేరీమృదఙ్గపణవమర్ద
లధ్వనిశోభితమ్ ॥ ౧౧ । నృత్తవాదిత్రసమ్పన్నంకిన్నరస్వనసంయుతమ్।
దదృశుస్తత్రపురుషంపూర్ణచన్ద్రనిభాననమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతుర్బాహుము
దారాఙ్గంశఙ్ఖచక్రధరంపరమ్ । పీతామ్బరధరంసౌమ్యమాసీనంకాఞ్చ
నాసనే ॥ ౧౩ ॥ ఫణామణిమహాకాన్తి విరాజితకిరీటినమ్ । భోగిభో
గేసమాసీనం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఆసనోపరివిన్యస్తవామే
తరకరామ్బుజమ్ । ప్రసార్యదక్షిణంపాదముద్ధృతేవామజానుని ॥ ౧౫ ॥
ప్రసార్యవామహస్తాబ్జం శ్రీభూమిభ్యాంనిషేవితమ్ । సేవితంనీళయాదే

వ్యా వైజయన్త్యావిరాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం వనమాలా విభూషితమ్ । కృపారసతరఙ్గౌఘ పూర్ణనేత్రామ్బుజద్వయమ్ ॥ ౧౭ ॥ శశి ప్రభాసమఛత్రం చామరవ్యజనేశుభే । హస్తాభ్యాం ధారయస్త్రీభి ర్నారీభి స్సేవితంముదా ॥ ౧౮ ॥ దృష్ట్వా తేవానరాస్సర్వే విస్మితాశ్శుభలో చనాః । అత్రాన్తరేమహాభాగః పురుషఃపరమాద్భుతః ॥ ౧౯ ॥ చతు ర్భుజోదణ్డహస్తో దృష్ట్వాత్వరితవిక్రమః । దణ్డముద్యమ్య తాన్సర్వాన్ భ ర్త్సయామాసవై తదా ॥ ౨౦ ॥ తేసర్వేవానరాభీతా నిర్జగ్ముర్గిరిగహ్వ రాత్ । నిర్గత్యసహసా తేభ్యః ప్రోచుర్దృష్టంయథాతథా ॥ ౨౧ ॥ రావ ణస్తుమహామాయీ కామరూపీచవఞ్చకః । అన్యోవారావణోవాథ శో ధనీయఃప్రయత్నతః ॥ ౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్వావానరాస్తేచ సర్వేసమ్భూయ సమ్భ్రమాత్ । యత్రపూర్వంగుహాదృష్టా తత్రాగచ్ఛన్వనౌకసః ॥ ౨౩ ॥ నాపశ్యన్నగరింతత్ర చిహ్నంవాదృష్టపూర్వకమ్ । భ్రమాత్తమఞ్జసాశై లం విచిన్వన్తశ్చసర్వతః ॥ ౨౪ ॥ భ్రమ ఇత్యేవనిశ్చిత్య తూష్ణీమాసన్వ నౌకసః । తతఃప్రభాతేవిరతే రామోరాజీవలోచనః ॥ ౨౫ ॥ లక్ష్మణే నసహభ్రాత్రా వానరేన్ద్రేణధీమతా । సహాసైన్యైర్మహాతేజాః ప్రత స్థేఽరిజిగీషయా ॥ ౨౬ ॥ జిత్వాచరావణంయుద్ధే ప్రాప్యసీతాంమహా బలః । అయోధ్యాంపునరభ్యేత్య భ్రాతృభిస్సహితోఽనఘః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాపరా జ్యంస్వయంరామ స్స్వామితీర్థస్యవైభవాత్ । ఇతిశ్రుతంమయాపూర్వ

వైకుణ్ఠగుహాప్రభావకథనమ్.

మబ్రువంభవతామహమ్ ॥ ౨౮ ॥ మునయః ॥ వైకుణ్ఠాద్రౌ గుహాదృ ష్టా కాచిద్వానరసత్తమైః । ఇత్యుక్తంభవతాసూత వేదవేదాన్తపారగ ॥ గుహాకావదనోబ్రహ్మ ఞ్ఛ్రోతుంకౌతూహలంహినః ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూ యతామభిధాస్యామి దేవమాయామయాశ్రుతా ॥ ౩౦ ॥ వైకుణ్ఠాఖ్యా గుహాసాతు దుర్జ్ఞేయామునియోగిభిః । దుర్జ్ఞేయాసాతుదేవైశ్చ మాయ యాపరమాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ లీలయావిష్ణునాపూర్వం వానరాణాంప్రకా శితా । తస్యాంగుహాయాం యేదృష్టా శ్శఙ్ఖచక్రధరా అపి ॥ ౩౨ ॥ తేతు ముక్తాస్తథానిత్యాః పరమానన్దరూపిణః । భుఞ్జతేబ్రహ్మమానన్దమావి

ర్ఖ్యాతగుణాశ్చ తే ॥ ౩౩ ॥ సఞ్చరన్తః కామరూపా లోకాన్భగవతా స
హ । ఆనన్దరూపాః కైఙ్కర్యం కుర్వన్తో బ్రహ్మణో హి తే ॥ ౩౪ ॥ వసన్తి
తత్ర సతతం బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా । యదా యదా కలిః ాలో యదా వా
జనతాగిరౌ ॥ ౩౫ ॥ తదా గుహాయాం తస్యాన్తు వసిష్యన్తీతి నిశ్చి
తమ్ । ఏవం ప్రభావశ్శేషాద్రి ర్వసత్యస్మిన్నగన్త్యయః ॥ ౩౬ ॥ క్రీడతే లీల
యా యుక్తో నిత్యైర్ముక్తైశ్చ సూరిభిః । నీలమేఘనిభం శ్యామం నీలోత్పల
విలోచనమ్ ॥ ౩౭ ॥ నీలాద్రిశిఖరస్థం తం భజామ్యత్రైవ సుస్థితమ్ । గుహా
ఖ్యానం శ్రుతం కిం వా యుష్మాభిర్వ్రతకల్మషైః ॥ ౩౮ ॥ శృణ్వతామిదమా
ఖ్యానం కలిదోషమలాపహమ్ । ధన్యం యశస్యమాయుష్యం పుత్రపౌ
త్రాభివర్ధనమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇతీరితశ్శేషగిరేః ప్రభావశ్శ్రీతో మయా యో
గివరేభ్య ఆదరాత్ । సమస్తజీవాత్మసమష్టిరూపిణో హరేః ప్రభావోఽపి
కరీన్ద్రగోప్తుః ॥ ౪౦ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠగుహాప్ర
విష్టవానరవృత్తాన్తాదికథనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః.

రావణాదిపీడితదేవర్షిణాం క్షీరార్ణవాదిలోకగమనమ్.

మునయః ॥ విశ్వవిశ్రుతవిశ్వార్థ విబోధనవిచక్షణ । వక్తుమర్హసి
తత్సూత యత్పృచ్ఛామో వయం పునః ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాద్రావిదానీన్తు సర్వ
ప్రత్యక్షగోచరః । ఆస్తే హ్యఞ్జనశైలాభ స్సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౨ ॥
కస్య వా పుణ్యశీలస్య రూపమేతత్ప్రదర్శితమ్ । వక్తవ్యం తదశేషేణ శృణ్వ
తాం నో మహామునే ॥ ౩ ॥ ఇత్యుక్తో మునిభిస్తైస్తు సూతః ప్రాహ మునీన్ప్రతి ॥
శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వం మునయో యాయం వేఙ్కటేశకథాం పరామ్ ॥
వ్యాసేన మునినా ప్రోక్తం సుహ్యం పూర్వం స్వయమ్భువః । ప్రదర్శితమిదం
రూప మితి తత్కథయామ్యహమ్ ॥ వృత్తాన్తమాదితః కృత్వా శృణ్వన్తు
మునిసత్తమాః । పురా కదాచిజ్జాబాలిః కాశ్యపో గౌతమస్తథా ॥ ౬ ॥
అగస్త్యో వామదేవశ్చ శతానన్దో మునిస్తథా । యోగినస్సనకాద్యాశ్చ
వాసవాద్యా దివౌకసః ॥ ౭ ॥ హిరణ్యకశిపోర్వంశే సమ్భవైశ్చ దురా
త్మభిః । దైత్యైశ్చ పీడితాః కైశ్చి ద్విష్ణవే తన్నివేదితుమ్ ॥ ౮ ॥

నిర్జగ్ము స్తేథ సముత్థాయ విచేతుం విష్ణుమవ్యయమ్ । క్షీరాబ్ధేరుత్తరం తీ
రం గత్వా దేవం జనార్దనమ్ ॥ ౯ ॥ తుష్టువుర్వివిధైః స్తోత్రై రగస్త్యాద్యా
స్సురాశ్చ తే । క్షీరోదశాయిన్భగవ న్సర్వకారణకారణ ॥ ౧౦ ॥ సూక్ష్మ
ప్రకృతిసంలీన జీవతత్త్వైర్యుత ప్రభో । సృష్టికాలే భవానేవ త్వత్తోఽన్యో
న్న హి విద్యతే ॥ ౧౧ ॥ స్రష్టా త్వమేవ సర్వస్య జఙ్గమస్థావరాత్మనః । త్వ
మేవ దృశ్యసే విష్ణో జగద్రూప నమోఽస్తు తే ॥ ౧౨ ॥ అఙ్గీకృత్య భవానేవ జగ
త్పాలనకర్మ చ । శేషే శేతే శ్రియా సార్ధం నిశ్చితం మధుసూదన ॥ ౧౩ ॥
జాగరూకస్సదా త్వం తు జగత్పాలనకర్మణి । విచారయసి నాస్మాంస్త్వం
కిమర్థం మధుసూదన ॥ ౧౪ ॥ ప్రసీద భగవన్విష్ణో ప్రసీద త్వం సురేశ్వర । ప్ర
సీద కరుణాసిన్ధో ప్రసీద వరదామల ॥ ౧౫ ॥ ఏతస్మిన్నన్తరే కశ్చి చ్ఛఙ్ఖచక్ర
గదాధరః । పార్షదః పరమేశస్య వ్యోమ్ని చాగత్య వై మునీన్ ॥ ౧౬ ॥ పురు
షస్స్వబ్రవీ ద్దేవం శ్రూయతామితి తాన్మునీన్ । ఆస్తే భూమా గిరా క్వాపి
మాయయా వీక్ష్య కమలాపతిః ॥ ౧౭ ॥ కిమర్థమాగతం సద్భి ర్యుష్మాభిస్సనకాది
భిః । తత్రైవ యూయం గచ్ఛధ్వ మితి చోక్త్వా యయౌ పునః ॥ ౧౮ ॥ నివృ
త్య తరసా తస్మా ద్దేశా ద్వై సురసత్తమాః । సముత్థాయ తే విచార్యాఽథ
కిమర్థం కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ ముక్త్వా క్షీరాబ్ధిమధ్యం తు వసేద్భూమా సనాతనః ।
ఇతి సఞ్చిన్త్య మనసా వైకుణ్ఠం లోకముత్తమమ్ ॥ ౨౦ ॥ యయుస్తే ము
నయస్సర్వే యోగినస్త్రిదశా అపి । గచ్ఛన్తో మార్గమధ్యే తు దదృశుర్నా
రదం మునిమ్ ॥ ౨౧ ॥ మహతీం వాదయన్తఞ్చ వీణాం స్ఫటికసన్నిభమ్ ।
కర్పూరధూళీసదృశ పుణ్డ్రోద్భాసితవిగ్రహమ్ ॥ ౨౨ ॥ వైకుణ్ఠలోకాదా
యాన్తం దృష్ట్వా తం మునయోఽబ్రువన్ । క్వాసి నారద పుణ్యాత్మం స్త్రై
లోక్యం విదితం తవ ॥ ౨౩ ॥ న తవావిదితం కిఞ్చి త్త్రిషు లోకేషు విద్యతే ।
క్వావాసతి లక్ష్మీశ శ్శంస విద్వన్మహామునే ॥ ౨౪ ॥ శ్రీశైలస్య సమీపే తు
దైత్యాః కేచన మాయినః । బాధన్తే మనుజాన్ స్త్రీవం తాపసాన్యోగినో ము
నీన్ ॥ ౨౫ ॥ రావణస్సగణో నిత్యం బాధతే బలగర్వితః । ఏతేషాం నిగ్రహే
శక్తో విష్ణురేవ మహాబలః ॥ ౨౬ ॥ తమేవ శరణం యామ స్స తు కుత్ర వసే
దితి । పృష్టః ప్రాహ మునీన్ద్రోఽపి తాన్మునీన్ప్రతిపూజ్య చ ॥ ౨౭ ॥ నారా
యణ మహం ద్రష్టుం దివ్యకల్యాణవిగ్రహమ్ । అగమం పరమం ధామ పర

మానన్దకారణమ్॥౨౮॥ తదాకశ్చిత్సమభ్యేత్య తత్రమాముక్తవానిదమ్।
భూమౌక్వాపిగిరౌవిష్ణు ర్లక్ష్మ్యాసహవినోదతే ॥ ౨౯ ॥ ఇతిశ్రుత్వావ
చస్సమ్య గాగచ్ఛామీహతాపసాః । బ్రహ్మలోకంగమిష్యామ స్సర్వేవ
యమతఃపరమ్ ॥ 30 ॥ సఏవవేత్తితత్సర్వం సర్వలోకపితామహః । ఇ
త్యుక్త్వానారదేనైవ సహలోకంస్వయమ్భువః ॥ 3౧ ॥ యయుశ్శీఘ్రంసు
రాస్సర్వే మునయోయోగినోపిచ । బ్రహ్మలోకంసమాగమ్య దదృశు
స్తేఽమితౌజసః ॥ 3౨ ॥ చతుర్ముఖంచతుర్బాహుం జ్వలన్తమివపా
వకమ్ । సమ్భూయవేదశాస్త్రౌఘం మూర్తిమన్తమివస్థితమ్ ॥ 33 ॥
గాయత్ర్యాచైవసావిత్ర్యా సరస్వత్యాచసేవితమ్ । కిన్నరోరగగ
న్ధర్వ సిద్ధసఙ్ఘనిషేవితమ్ ॥ 3౪ ॥ వేదైస్సవిగ్రహైశ్చైవ శాస్త్రైరపి
చసేవితమ్ । సేవితఞ్చదిశాపాలై రాసీనంపరమాసనే ॥ 3౫ ॥ ఉప
సృత్యతుతందేవాః ప్రణేముర్మునయోపిచ । ఆసనేషూపవిష్టాస్తే సురా
శ్చమునయోపిచ ॥ 3౬ ॥ పృష్టాశ్చస్వాగతప్రశ్నై రిదంవచనమబ్రువన్।
స్వామింస్తవైవకృపయా నకుత్రాపిదురత్యయః ॥ 3౭ ॥ మఙ్గళంసర్వ
థాస్మాకం సర్వలోకపితామహ । కిన్తుబాధాచమహతీ రావణస్యదురా
త్మనః ॥ 3౮ ॥ దైత్యాఃకేచనసమ్భూతా శ్రీశైలస్యసమీపతః । బా
ధన్తేసర్వమనుజా న్కర్మానుష్ఠానతత్పరాన్ ॥ 3౯ ॥ తపోవ్యయభయా
త్సర్వే సహన్తేమునయోఽమలాః। ఇతఃపరమశక్యంత త్సోఢుంరావణచే
ష్టితమ్ । ౪౦ ॥ మాయావీభగవాన్విష్ణు స్సర్వోపాయవిశారదః । ఏ
తేషాంహననేశక్త స్సర్వశక్తిధరశ్చసః ॥ ౪౧ ॥ నపశ్యామశ్చతంవిష్ణుం
కుత్రాపి భువనత్రయే । త్వమేవగతిరస్మాక మస్మాంస్త్రాహి మహాభ
యాత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇతీరితోయోగివరైశ్చతాపసై ర్బుధోత్తమైశ్శక్రపురో
గమైశ్చ । ధ్యాత్వాథదేవఃకమలాసనోపి ప్రోవాచదేవాన్మునిపుఙ్గవాం
శ్చ ॥ ౪3 ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే రావ
ణాదిపీడితదేవర్షీణాం క్షీరార్ణవాది లోకగమనకథనం
నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

బ్రహ్మా ॥ అతితీవ్రంతపస్తప్తంరావణేనపురాసురాః । తేనలబ్ధ
మవధ్యత్వంఘోరేణతపసాతదా ॥ ౧ ॥ మానుషేభ్యోవధస్తేననిశ్చితో
నవిముష్యతా । తస్యోపాయమహంవక్ష్యేవిష్ణురేవపరాగతిః ॥ ౨ ॥ స
చేదానీంగిరావాస్తే భూమౌశ్రీవేఙ్కటాభిధే । సప్రార్థనీయస్సర్వైశ్చ
దైత్యౌఘానాంనిబర్హణే ॥ ౩ ॥ అహమప్యాగమిష్యామిగమ్యతామవిళ
మ్బితః । నశక్యమచిరాద్ద్రష్టుంవిచేతవ్యమితస్తతః ॥ ౪ ॥ సానవస్సరి
తశ్చాపినిర్ఝరాశ్చగుహాఅపి । విచేతవ్యాస్సదాసర్వైర్యుష్మాభిశ్చవిశే
షతః ॥ ౫ ॥ తస్యాత్యన్తప్రియతమోభూధరోవేఙ్కటాభిధః । శుకపక్షి
మృగాదీనాం రూపంధృత్వాపరాత్పరః ॥ ౬ ॥ క్రీడతేరమయాసార్థం
సూరిభిస్తత్రపర్వతే । గిరిప్రదక్షిణేప్రీతిర్మహతీతస్యవర్తతే ॥ ౭ ॥ ప్రద
క్షిణవిధానేనవిచేతవ్యస్సభూధరః । ఇక్ష్వాకువంశప్రభవో రాజాదశర
థోమహాన్ ॥ ౮ ॥ వేఙ్కటాద్రింసమాగత్యపుత్రార్థీతపఉత్తమమ్ ।
కరిష్యతిమహాభాగస్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౯ ॥ దర్శయిష్యతిరూపం
స్వంతస్యరాజ్ఞశ్శ్రియఃపతిః । ఇత్యుక్త్వాబ్రహ్మణాస్సర్వే మునయశ్చదివౌ
కసః ॥ ౧౦ ॥ యోగినోపిమహాత్మానస్తస్మాల్లోకాద్వినిర్యయుః । నిర్గత్యస
హసాశేషభూధరేన్ద్రంసమాశ్రితాః ॥ ౧౧ ॥ నానామృగగణాకీర్ణమనేక
ఝషసఙ్కులమ్ । తాలహిన్తాలపున్నాగచమ్పకాశోకశోభితమ్ ॥ ౧౨ ॥
కున్దమన్దారపనసపూగకైతకసంయుతమ్ । తిమిశైశ్చిరిబిల్వైశ్చనక్తమా
లైశ్చపుష్పితైః ॥ ౧౩ ॥ చమ్పకైఃపనసైరామ్రైర్నారికేళైశ్చశోభితమ్ ।
కోవిదారకరఞ్జైశ్చపాటలాశ్వత్థపాదపైః ॥ ౧౪ ॥ ప్లక్షోదుమ్బరజమ్బూభిః
కపిత్థకలిభూరుహైః । చమ్పకైస్సిన్దువారైశ్చశోభితంరక్తచన్దనైః ॥ ౧౫ ॥
భూలోకదుర్లభైర్ద్వీపసమ్భవైఃపాదపైరపి । ఖర్జూరైఃకింశుకైశ్చైవస్ప
న్దనైఃపద్మకైస్తథా ॥ ౧౬ ॥ అఙ్కోలైర్మచుకున్దైశ్చశింశుపాభూరుహైస్త
థా । మధూకశాల్మలీభిశ్చపుష్పితాభిస్సుశోభితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వకా
లఫలైర్వృక్షైస్స్రవన్మధుసుశోభితైః । మత్తకోకిలసన్నాదైష్షట్పదస్వ
నసమ్భ్రమైః ॥ ౧౮ ॥ శుకమఞ్జుళసన్నాదైశ్శారికాలాపవిభ్రమైః । మ

యూరాణాంనినాదైశ్చ శోభితప్రస్థసానుకమ్ ॥ ౧౯ ॥ అన్యేషామపిది
వ్యానాంపక్షిణాంమఞ్జుళస్వనైః । శోభితానన్దజనక గిరిశృఙ్గమనోహర
మ్ ॥ ౨౦ ॥ మత్తమాతఙ్గశరభసింహవ్యాఘ్రనిషేవితమ్ । మహాక్రో
డశతైశ్చైవమహిషైర్వనవాసిభిః ॥ ౨౧ ॥ వృకైర్భల్లూకముఖ్యైశ్చవా
నరైశ్చాపిసఙ్కులమ్ । కస్తూరీమృగసఙ్ఘైశ్చ కృష్ణసారైశ్చశోభితమ్ ॥
చమరీమృగసఙ్ఘైశ్చగవయైశ్చమహామృగైః । శోభితంపర్వతశ్రేష్ఠంవన
మార్జారసఙ్కులమ్ ॥ ౨౩ ॥ గుహాశతసమాకీర్ణం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ ।
గన్ధర్వీణాఞ్చనారీణాంకిన్నరీణాంతథైవచ ॥ ౨౪ ॥ అప్సరస్సుచముఖ్యా
నాంవీణానాదైర్మనోహరైః । హ్లాదయన్తంహృదమ్భోజంపశ్యతాంహ
ర్షవర్ధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ గరుత్మతావేగవతాత్వానీతంపర్వతోత్తమమ్ । దదృ
శుర్మునయోదేవాయోగినశ్శుద్ధచేతసః ॥ ౨౬ ॥ దృష్ట్వాశ్రీవేఙ్కటంశైల
మపనిన్యుశ్శ్రమంబుధాః । శృఙ్గాచ్ఛృఙ్గంసమారుహ్యవనాద్వనమితస్త
తః ॥ ౨౭ ॥ నదీషుపుణ్యతోయాసుప్రవాహేషుసరసీషుచ । వాపికాసుప్ర
వాహేషుతథాపుష్కరిణీషుచ ॥ ౨౮ ॥ స్నాత్వాస్నాత్వా శ్రీనివాసం
పుష్పైరభ్యర్చ్యసాదరమ్ । ఫలాన్యమృతకల్పాని నివేద్యసుసమాహి
తాః ॥ ౨౯ ॥ నతత్రదేవంకఞ్చిచ్చనాలయంనచగోపురమ్ । దదృశుర్యో
గినస్తత్రయోగనిష్ఠాన్మునీనపి ॥ ౩౦ ॥ తత్రస్థితాన్మునీన్దృష్ట్వాచేరుస్తత్రమ
హౌజసః । లోకోత్తరాతిలావణ్యంనానావర్ణంమనోహరమ్ ॥ ౩౧ ॥ మృ
గంవాపక్షిణందృష్ట్వాగన్ధర్వంవాదివౌకసః । అసావేవహరిశ్చేతివిస్మయో
త్ఫుల్లమానసాః ॥ ౩౨ ॥ అనుజగ్ముర్గిరౌతస్మిన్దృఢాసక్తచేతసః । తస్మిన్కా

పుత్రార్థినోదశరథస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

లేతుధర్మాత్మారాజాదశరథఃప్రభుః ॥ ౩౩ ॥ శశాసమేదినీంకృత్స్నామ
యోధ్యాయాంమహాయశాః । వర్ణాశ్రమాచారయుతాః ప్రజాధర్మేణ
పాలయన్ ॥ ౩౪ ॥ చిరకాలంమహీంరాజా బుభుజేభూరివిక్రమః । న
చాద్రాక్షీత్కుమారస్యశుచిస్మేరముఖామ్బుజమ్ ॥ ౩౫ ॥ వసిష్ఠమబ్రవీ
ద్దుఃఖాద్బ్రహ్మర్షిమమితౌజసమ్ । పురోహితోఽస్యవంశస్యవిశేషేణభ
వాన్మునే ॥ ౩౬ ॥ చిరంలాలప్యమానస్యనాసీద్వంశకరస్సుతః । పాపి

నోమమతుబ్రహ్మన్మయాపాపంకృతంబహు ॥ ౩౭ ॥ పాపస్యనిష్కృతిః కస్మాత్కథంపుత్రోభవిష్యతి । ఇతిప్రోక్తోవసిష్ఠస్తుక్షణంధ్యాత్వాప్రసన్నధీః ॥౩౮॥ ప్రాహచైనంనృపంధీరంవసిష్ఠోభగవానృషిః । పుణ్యశ్లోకస్యభవతఃకథంపాపంభవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ తథాపితవరాజేన్ద్రపుత్రప్రాప్తివిరోధకృత్ । దుష్కృతంకిఞ్చిదస్తీతిధ్యానేనప్రతిభాతిమే ॥౪౦॥ తస్యపాపస్యశాన్త్యర్థంపుత్రాణాంప్రాప్తయేతథా । సేవ్యశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశః క్షీరాబ్ధితనయాపతిః ॥ ౪౧॥ ఇత్యుక్తఃప్రాహరాజాపి బ్రహ్మన్కుత్రశ్రియఃపతిః । ఇదానీంవర్తతేవిష్ణుఃకథందృశ్యోమయాప్రభుః ॥ ౪౨ ॥ ఇతి పృష్టఃపునఃప్రాహ వసిష్ఠోపిమహామునిః । శృణురాజన్మహాభాగ భాగీరథ్యాశ్చదక్షిణే ॥ ౪౩ ॥ వర్తతేవేఙ్కటశ్శైలోయోజనానాంశతద్వయే । సువర్ణముఖరీతీరాదుత్తరేక్రోశమాత్రకే ॥ ౪౪ ॥ అనేకపుణ్యతోయైశ్చపుణ్యైశ్శైలైశ్చవమహాద్రిదైః । అనేకకిన్నరైభిశ్చశోభితఃపర్వతోత్తమః ॥ దివ్యోయంపర్వతేన్ద్రస్తు నపునఃప్రాకృతోగిరిః । స్వరూపంతస్యశైలస్యనతుజానన్తిమానుషాః ॥ ౪౬ ॥ నారాయణస్యదేవస్యవైకుణ్ఠపురవాసినః। సూర్యవైకుణ్ఠనాకేభ్యః ప్రియోఽయంవేఙ్కటాచలః ॥ ౪౭ ॥ తస్మిన్రమతేనిత్యం శ్రీనివాసశ్శ్రియాసహ । దర్శనార్థంహరేస్తత్రయజన్తేమునయోఽమలాః ॥౪౮॥ యోగినస్త్రిదశాశ్చాపితపఃకుర్వన్తిసన్తతమ్ । స్వయమ్భూర్భగవాన్బ్రహ్మాతస్మిన్గిరివరోత్తమే ॥ ౪౯ ॥ లోకానుగ్రహసిద్ధ్యర్థం కరిష్యతితపోమహత్ । దర్శయిష్యతితస్మైచస్వస్వరూపంమహాధరిః ॥ ౫౦ ॥ దాస్యత్యభీష్టంసర్వేభ్యోదర్శనాదేవమాధవః । కూలఙ్కషమహౌదార్యగుణసిన్ధుశ్శ్రియఃపతిః ॥ ౫౧ ॥ తవాప్యభీష్టంగోవిన్దోదాస్యత్యేవనసంశయః । ఏవముక్తోవసిష్ఠేన చక్రవర్తీగుణాకరః ॥ రాజాదశరథోహృష్టః ప్రసన్నముఖపఙ్కజః । ప్రయయౌచవసిష్ఠేనవేఙ్కటాఖ్యంగిరింప్రతి॥ ౫౩॥ గఙ్గాంగోదావరీంరమ్యాంకృష్ణావేణీమనన్తరమ్ । మలాపహారిణీంభద్రాం తుఙ్గాంపమ్పాంమనోహరామ్ ॥ ౫౪ ॥ భవనాశిఞ్చసమ్ప్రాప్య స్నాత్వాస్నాత్వామహారథః । వేఙ్కటాద్రిం దదర్శాథతుఙ్గశృఙ్గసమన్వితమ్ ॥౫౫॥ ఉద్యానంనన్దనంచైత్రరథంసమ్భా

యతిష్ఠతి । ఇత్యుత్ప్రేక్ష్యమనోహారి వృక్షగుల్మలతాయుతమ్ ౫౬ ॥
యువానశ్చ మహామేరు మివచక్షుష్పదం గిరిమ్ । ఆరుహ్యానయనానన్దం
హృదయాహ్లాదకారకమ్ ॥ ౫౭ ॥ నిర్ఝరేషు తటాకేషు సరస్సు సరసీషు చ।
నదీషు దేవఖాతేషు తథా పుష్కరిణీషు చ ॥ ౫౮ ॥ స్నాత్వా నిర్మలసర్వా
ఙ్గః క్షాళితాఘో మహాబలః । లబ్ధ్వా చిత్తస్య సంశుద్ధిం పీతామృత ఇవ ప్ర
భుః । ౫౯ ॥ ముముదే చ మహారాజో భోక్తుకామస్సుతోత్సవమ్॥౫౯½॥*

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీనాం శ్రీ
వేఙ్కటాచలాగమనాది కథనం నామ చతుశ్చత్వారింశోధ్యాయః.

దశరథస్య శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహర్షి చరిత్రదర్శనం.

శ్రీసూతః ॥ తతో రాజా దశరథో వసిష్ఠేన సహ ప్రభుః । పశ్యన్ప
శ్యన్వనం రమ్యం సానూని శిఖరాణి చ ॥ ౧ ॥ ప్రాప తత్ర గిరౌ పుణ్యాం
స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ । ఫుల్లకల్హార కుముద పుణ్డరీక మహోత్ప
లామ్ ॥ ౨ ॥ నీలోత్పల గణోపేతాం రక్తోత్పల సుశోభితామ్ । వఞ్జు
లైర్వకులైశ్చాన్యైస్సేవితాం కాననోద్భవైః ॥ 3 ॥ హంస కార
ణ్డవాకీర్ణాం బకభేకవిఘూర్ణితామ్ । సారసారవ సమ్పూర్ణాం భ్రమరా
రవ నాదితామ్ ॥ ౪ ॥ మత్స్యకచ్ఛపసమ్బాధాం శింశుమార నిషేవి
తామ్ । నక్రైః కర్కటకైశ్చాన్యైర్జలజైర్వనజైరపి ॥ ౫ ॥ సేవి
తాంతీరజైర్వృక్షైర్నారికేళరసాలకైః । పూగచమ్పకపున్నాగకేత
కైస్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౬ ॥ అశోకకదళీభిశ్చ మాతులుఙ్గైశ్చ శోభితామ్।
లికుచైర్బీజపూరైశ్చ నిరన్తరతటద్రుమైః ॥ ౭ ॥ శోభితాం సరసీం దృష్ట్వా
ముమోద స మహాద్యుతిః । మునీన్ద్రదర్శతత్రైవ తపతో యోగినోఽమ
లాన్ ॥ ౮ ॥ వీరాసనే సమాసీనాన్బద్ధపద్మాసనే స్థితాన్ । భద్రాసన
గతాన్కాంశ్చిత్సింహాసన గతాన్పరాన్ ॥ ౯ ॥ సిద్ధాసన గతాన్కాం
శ్చిత్స్వస్తికాసన మాశ్రితాన్ । పర్ణాశనాన్వాయుభక్షాన్గోముఖా
సనసంస్థితాన్ ॥ ౧౦ ॥ అఙ్గుష్ఠాగ్రస్థితాన్కాంశ్చి దేకపాదేన విష్ఠి
తాన్ । సూర్యోన్ముఖాన్మునీనన్యాన్కాంశ్చిత్పఞ్చాగ్ని మధ్యగాన్ ॥ ౧౧॥

భూశయ్యాన్జలశయ్యాంశ్చ ఫలమూలజలాశనాన్ । కేవలంకుమ్భకేస
క్తాన్కేవలం రేచకేరతాన్ ॥ ౧౨ ॥ కేవలం పూరకేసక్తాన్కేవలం
ప్రాణరోధకాన్ । నాడీశుద్ధౌమహావ్యగ్రాన్ ఇచ్ఛుద్ధనాడీగణానపి ॥ ౧౩ ॥
సుషుమ్నాసజ్జతప్రాణాన్షట్కర్మనిరతానపి । దశధాఽనుష్ఠితేయోగే కర
ణేసుసమాహితాన్ ॥౧౪॥ వ్యాఘ్రాజినధరానన్యాన్కృష్ణాజినవరామ్బ
రాన్ । వల్కలావసనానన్యాన్కాషాయవసనానపి ॥ ౧౫ ॥ జలత
ర్పణసంసక్తాన్హోమకర్మసునిష్ఠితాన్ । బిల్వహోమరతానన్యా ఇఛ్మీ
హోమరతానపి ॥ ౧౬ ॥ తథాఽమలకహోమేషు నిష్ఠితాన్నిర్మ
లాన్మునీన్ । తిలాక్షతైర్యవైఃపుష్పై స్తిలవ్రీహిభిరేవచ ॥ ౧౭ ॥
పద్మైన్దీవరకల్హారైఃపుణ్డరీకైశ్చపాయసైః । ఘృతైఃపుష్పైర్మధుయుతైః
ఫలైశ్చకదళీగతైః ॥ ౧౮ ॥ ముద్గాన్నైశ్చతిలాన్నైశ్చగుడాన్నైర్మాష
సంయుతైః । అపూపైర్మణ్డకైశ్చాపితిలపిష్టైస్తథైవచ ॥ ౧౯ ॥ హో
మఞ్చకుర్వతఃకాంశ్చిత్తత్రతత్రసునిష్ఠితాన్ । హృదమ్బుజగతంశ్రీశంవిష్ణు
మర్చయతోఽపరాన్ ॥ ౨౦ ॥ దదర్శపురుషవ్యాఘ్రఃపునస్తత్రైవకే
చన । అర్చయన్తిజగన్నాథంసూర్యమణ్డలవర్తినమ్ ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివా
సంతథాకేచి జ్జలమధ్యగతంహరిమ్ । కేచిద్బిమ్బంహరే స్సామ్యమర్చ
యన్తిచసర్వదా ॥ ౨౨ ॥ త్రివిక్రమంతథాచాన్యేనృసింహంభీషణం
హరిమ్ । అర్చయన్తి తిలైఃపుష్పై రక్షతైశ్చ ఫలైరపి ॥ ౨౩ ॥
కేచిద్దూర్వాభిరన్యేచపల్లవైశ్చతథాఽపరే । అన్యేచమ్పకపుష్పైశ్చప
ద్మైరన్యేచతాపసాః ॥ ౨౪ ॥ అర్చయన్తితథాకేచిత్పుణ్డరీకైస్తథాపరే।
అశోకతరుపుష్పైశ్చనన్ద్యావర్తైశ్చకేచన॥ ౨౫ ॥ అర్చయన్తిజగన్నా
థంతథాబిల్వదళైరపి । తులస్యాస్సుదళైశ్చాపికృష్ణశ్వేతైశ్చయోగినః॥
అర్చయన్తితథాకేచిన్మల్లికాకుసుమైరపి । కేచిచ్చజాతికుసుమైర్మాలతీ
పుష్పసఞ్చయైః ॥ ౨౬ ॥ కరవీరైస్తథాకేచిత్పారిజాతోద్భవైరపి। కే
చిద్దమనకైశ్చైవతథామరువకైఃపరే॥ ౨౭ ॥ ఏవమర్చయతోనిత్యంద
దర్శమునిపుఙ్గవాన్ । నృసింహానుష్టుభంకేచిజ్జపన్తశ్చతపోధనాః॥ ౨౮॥

తారకబ్రహ్మసంజ్ఞంచమనుంప్రణవపూర్వకమ్ । కేచిద్గోపాలబీజంచభు
క్తిముక్తిఫలప్రదమ్॥ ౩౦ ॥ కేచిద్వారాహమన్త్రంచజపన్తిమునయో
ఽమలాః। ద్వాదశాక్షరమన్యేచవాసుదేవంమహామనుమ్ ॥ ౩౧ ॥ అ
ష్టాక్షరంతథాకేచిన్నారాయణమనుమ్పరమ్। జపన్తిముక్తిబీజఞ్చభుక్తే
రపిచసాధనమ్ ॥ ౩౨ ॥ న్యాసద్వాదశకంకృత్వా వేదసారంమహామ
నుమ్ । నీలమేఘనిభంశ్యామంపీతవాససమచ్యుతమ్ ॥ ౩౩ ॥ చతుర్భు
జముదారాఙ్గం శ్రీభూమిసహితమ్పరమ్। ధ్యాత్వానారాయణంమన్త్రం
జపన్తిజ్ఞానినోఽమలాః॥ ౩౪॥ కుశగ్రన్థికృతాంమాలాంపద్మబీజభవాం
తథా । తులసీకాష్ఠసమ్భూతాంప్రవాళమణిసమ్భవామ్ ॥ ౩౫ ॥ స్ఫా
టికీంస్వర్ణవికృతింపుత్రజీవభవాంతథా। కృత్వాఽక్షమాలాంవివిధాంమ
న్త్రసిద్ధ్యర్థమేవచ॥ ౩౬॥ధ్యాత్వాదదర్శజపతోమునీన్పరమభాస్వరాన్।
తేషాంమధ్యేమహాత్మానంబ్రహ్మణంకమలాసనమ్ ॥ ౩౭ ॥ చతుర్ముఖం
చతుర్బాహుంజపన్తంజ్వలనోపమమ్ । స్ఫాటికీమక్షమాలాంచధారయ
న్తంమహౌజసమ్ ॥ ౩౮ ॥ ధ్యాయన్తంమనసాశ్రీశంనాసాగ్రన్యస్తలో
చనమ్।వ్యాఘ్రత్వచిసమాసీనంనిశ్చలంధ్యానయోగతః॥ ౩౯ ॥ నివాతస్థం
మహాదీపంనిష్కమ్పమివచస్థితమ్ । దదర్శరాజాసంహృష్టోవసిష్ఠేనమ
హాత్మనా ॥ ౪౦ ॥ తత్రయోగిమునీన్సర్వాన్దేవాన్నత్వాయథావిధి। అతి
ష్ఠచ్చమహారాజోవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౪౧ ॥ * * *
ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలవా
సిమహర్షిదివ్యచరిత్రాను వర్ణనంనామపఞ్చచత్వారింశోఽధ్యాయః.

శ్రీభగవదావిర్భావఘట్టః.

శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠోపిమహాతేజారాజానమిదమబ్రవీత్ । పూ
యతాంరాజశార్దూలబ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧ ॥ అయమత్రతపస్తీ
వ్రంకరోతిమునిభిస్సహ । అచిరాచ్ఛ్రీపతిర్విష్ణురావిర్భూతోభవిష్యతి॥
త్వమప్యత్రశుచిర్భూత్వాస్నాత్వాపుష్కరిణీజలే । జపంకుర్వన్నిహాపా
లనివసత్వమిహైవభో ॥ ౩ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహరాజాపిమన్త్రంకఞ్చ
త్ప్రియచ్ఛభో । ఇతిపృష్టోవసిష్ఠశ్చప్రాదాన్మన్త్రమనుత్తమమ్॥ ౪ ॥

యోసావష్టాక్షరోమన్త్రోవేఙ్కటేశపరాయణః । లబ్ధ్వాతంమన్త్రము
తులం పార్థివోయన్త్రసంయుతమ్ ॥ ౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే
స్నాత్వావిధివదాదరాత్ । క్వచిత్తత్రసమేదేశే లిఖిత్వాయన్త్రము
త్తమమ్ ॥ ౬ ॥ తత్రవిష్ణుంసమభ్యర్చ్య శ్రీనివాసంజగత్పతిమ్ । తదగ్ర
తోజపంకుర్వన్నతిష్ఠ త్పరమాసనే ॥ ౭ ॥ వసిష్ఠోపిజపన్మన్త్రమాసనే
కుశవిస్తృతే। అత్రాన్తరేమహాన్శబ్దః కశ్చిత్సముదపద్యత ॥ ౮ ॥ కిమిత్యే
వాకులంసర్వైర్వీక్షితంమునిసత్తమైః । దుర్నిరీక్ష్యం మహాత్తేజోదృష్టం
చసురసత్తమైః ॥ ౯ ॥ సమస్తవిద్యుతాంకూటమావిర్భూతమివాభవ
త్ । జ్యోతిర్గణానాంసఙ్ఘాత ఇవ తేజస్సముద్యతమ్ ॥ ౧౦ ॥ అనేకకోటి
సూర్యాశ్చపూర్ణ చన్ద్రాశ్చకోటయః । ఏకీభూయ సముద్భూతా ఇవ తే
జస్సముత్థితమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇదమిత్థమితితద్ద్రష్టుమశక్తాస్సహసైవతు ।
న్యమీలయన్తనేత్రాణిసమస్తస్థుశ్చ తేసురాః ॥ ౧౨ ॥ సమ్భ్రాన్తమన
సస్సర్వే సమూహీభూయసాదరమ్ । అతిష్ఠన్వివిధాన్మన్త్రాన్జపన్తోయో
గినోఽమలాః ॥ ౧౩ ॥ తత్తేజసాజగత్సర్వంప్రదీప్తమివచస్థితమ్ । తే
జోమధ్యేసముద్భూతం విమానంసూర్యభాస్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అనేకగో
పురైర్యుక్తమనేకావరణైర్యుతమ్ । తప్తహాటకనిర్వృత్తకవాటగణశో
భితమ్॥ ౧౫ ॥ నీలైర్మరకతైశ్చైవ కృతతోరణసఞ్చయమ్ । సము
చ్ఛ్రితపతాకాభిశ్శోభితంవివిధైర్ధ్వజైః॥ ౧౬ ॥ శాతకుమ్భమయైఃకు
మ్భైశ్శోభితాగ్రైశ్చగోపురైః। అలఙ్కృతంవితానైశ్చవిచిత్రైర్వర్ణ
భేదతః ॥ ౧౭ ॥ లమ్బమానైస్తత్రముక్తాదామభిర్దివిసమ్భవైః। మల్లి
కామాలతీజాతిపుష్పాణాఞ్చసరైస్తథా ॥ ౧౮ ॥ స్వర్ణచిత్రితవస్త్రై
శ్చలమ్బమానైరలఙ్కృతమ్ । అనేకమణిరత్నాఢ్యం క్రీడామణ్డపసం
యుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆస్థానమణ్డపాస్తత్ర మణిస్తమ్భసుశోభితమ్ । చ
తుర్దిక్షుచతుర్ద్వారం ద్వారపాలైశ్చసేవితమ్ ॥ ౨౦ ॥ సహస్రర
త్నసుస్తమ్భ మణిమణ్డపశోభితమ్ । రథాశ్వగజముఖ్యైశ్చదివ్యయా
నైరలఙ్కృతమ్ ॥ ౨౧ ॥ శారికాశుకహంసానాం మయూరాణాం
స్వనైర్యుతమ్ । కపోతమధురాలాపైర్విచిత్రమృగపక్షిభిః ॥ ౨౨ ॥శోభి

తంచసుగన్ధైస్సుధూపైశ్చాపి విరాజితమ్ । భేరీమృదఙ్గపణవమురజస్వన
సమ్భృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఢక్కానిస్సాణసన్నాదసమ్పూరితదిగన్తరమ్ ।
వీణాకిన్నరభేదానాం మఞ్జుళస్వనసంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ రూపయౌవన
సమ్పన్న దివ్యస్త్రీలాస్యలాలితమ్ । శ్రవణానన్దజననంహృదయాహ్లా
దకారకమ్ ॥ ౨౫ ॥ నయనానన్దజనకం సర్వమఙ్గళశోభితమ్ ।
చామరగ్రాహిణీభిశ్చ సురూపాభిస్సుచారుభిః ॥ ౨౬ ॥ గృహీత
వ్యజనాభిశ్చరూపయౌవనచారుభిః । నీరాజనకరాగ్రాభి శ్శ్యామాభి
శ్చనిషేవితమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఛత్రధ్వజధరాభిశ్చ స్త్రీభిస్సేవితమాదరాత్ ।
ఏవమత్యద్భుతందివ్యంవిమానందదృశుర్బుధాః ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మాదయ
స్తథా దేవాస్సనకాద్యాశ్చ యోగినః । మునయోఽగస్త్యముఖ్యాశ్చదృ
ష్ట్వాతత్పరమాద్భుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఇతికర్తవ్యతామూఢాస్సమ్పూర్ణాహ్లాద
మానసాః । తస్థుస్తథైవపశ్యన్తోవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౦ ॥ ఆకా
శచారిణోదేవావిహగాఃపక్షిణస్తథా । మృగాశ్చపశవస్సర్వేవిమానం
దివ్యముత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ దృష్ట్వావిస్మయసమ్ఫుల్లలోచనాఃపూర్ణమాన
సాః । చేలుస్తస్మాత్పదంనైవతస్థుస్తత్రైవసాదరమ్ ॥ ౩౨ ॥ అత్య
ద్భుతంవిమానంతద్దృష్ట్వాలోకపితామహః । పరమానన్దభరితముఖలో
చనపఙ్కజః ॥ ౩౩ ॥ అగస్త్యఞ్చవసిష్ఠఞ్చవామదేవఞ్చకాశ్యపం । జా
బాలిమథకణ్వఞ్చదేవలందేవదర్శనమ్ ॥ ౩౪ ॥ స్వపుత్రంనారదఞ్చైవప
రాశరమృషింతథా । వ్యాసంశుకంతథాగార్గ్యంభార్గవంచ్యవనంతథా॥
అన్యానపిమునీన్పుణ్యానిన్ద్రాద్యాంశ్చసురాంస్తథా । సనకాదీంశ్చయో
గీన్ద్రాన్సమాహూయేదమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ ఇదంతుదివ్యంపరమాద్భు
తంశుభంవిమానమిన్ద్రాదినిషేవ్యమాణమ్ । విభాతివిష్ణోరివమన్దిరంపరం
పశ్యామసర్వేవయమద్భుతంగృహమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఇతీరయిత్వాప్రవివేశత
ద్గృహం పితామహస్సర్వజగత్పతిస్తదా । తథైవసర్వేవిబుధాస్తపోధ
నాస్తథైవగేహంవివిశుశ్చయోగినః ॥ ౩౮ ॥ * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీభగవదా
విర్భావాదికథనంనామ షట్చత్వారింశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాం భగవన్మన్దిరప్రవేశాదికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అతీత్య ప్రథమద్వారం రత్నతోరణభూషితమ్ । తప్త
హాటకనిష్పన్న కవాటద్వయశోభితమ్ ॥ ౧ ॥ చణ్డప్రచణ్డౌ ప్రాగ్ద్వా
రే శఙ్ఖచక్రగదాన్వితౌ । ద్వారపాలౌ ప్రణమ్యైవ ద్వితీయం ద్వారమావి
శత్ ॥ ౨ ॥ తథైవ సప్తద్వారాణి సమతీత్య మహాభుజాః । చతుర్ముఖ
ముఖాస్సర్వే తత్ర దేవం శ్రియఃపతిమ్ ॥ ౩ ॥ అపశ్యన్నతిసంహృష్టాస్స
హారాజ్ఞా మహాత్మనా । విమానే బహువిస్తీర్ణే సిద్ధచారణసేవితే ॥ ౪ ॥
పుష్పవృష్టిర్మహత్యాసీద్దేవదున్దుభినిర్గతః । ఆకాశే సుమహానాసీద్రమ్య
మఙ్గళనిస్వనః ॥ ౫ ॥ తుష్టువుర్దేవగన్ధర్వా విమానస్థాప్సరోగణాః ।
ననృతుర్గీతవాదిత్రసమ్భ్రమస్సుమహానభూత్ ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యం పూ
రితం తేన సమ్భ్రమేణ తదాభవత్ । విదిత్వా లోకపాలాశ్చ వసవో
మునయస్తథా ॥ ౭ ॥ సర్వే గ్రహాస్తథా రుద్రా ధాతారో దేవతాగణాః ।
నాగా యక్షాస్తథా సర్వే యే చాన్యే సాత్త్వికా మతాః ॥ ౮ ॥ ఆజగ్ముర్జ
గదీశానం ద్రష్టుమచ్యుతమీశ్వరమ్ । బ్రహ్మాణం తే పురస్కృత్య దదృశు
ర్భాస్కరోపమమ్ ॥ ౯ ॥ నీలమేఘనిభం శ్యామం నీలమాణిక్యవిగ్రహామ్ ।
తప్తహాటకసఙ్కాశాం చమ్పకోద్దామదామభామ్ ॥ ౧౦ ॥ పఙ్కజోద
రలావణ్యామార్ద్రహారిద్రసన్నిభామ్ । శరత్పూర్ణనిశాకాన్తమణ్డలోపమ
సన్ముఖామ్ ॥ ౧౧ ॥ భృఙ్గపఙ్క్తిసమాకారదివ్యాలకసుశోభితామ్ । ప్రఫుల్ల
పఙ్కజస్మేరముఖమన్దస్మితోజ్జ్వలామ్ ॥ ౧౨ ॥ తరుణారుణసఙ్కాశకు
సుమ్భవసనోజ్జ్వలామ్ । కిరీటహారమకుట కేయూరాఙ్గదశోభితామ్ ॥
వామహస్తే లసద్ధేమ లీలామ్బుజమనోహరామ్ । వలయాఙ్గదసంశోభి
లమ్బమానాన్యపాణికామ్ ॥ ౧౪ ॥ పద్మాసనస్థితాం పద్మాం పార్శ్వం
దక్షిణమాశ్రితామ్ । వీక్షమాణాం కటాక్షేణ ముహుశ్శ్రీవత్సలాఞ్ఛనమ్ ॥
శ్రీధరం వామపార్శ్వస్థాం తులసీశ్యామలాఙ్గకామ్ । సర్వంసహాం వ
సుమతీం సర్వాభరణభూషితామ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్విజరాజజ్వలజ్జ్యోత్స్నామన్ద
హాసమనోహరామ్ । మదమత్తచకోరాక్షీం ఫుల్లపఙ్కజవక్త్రకామ్ ॥
వామేతరకరామ్భోజధృతనీలసరోరుహామ్ । శ్యామామనుపమాం భూ
మిం స్వర్ణపద్మాసనే స్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥ కటాక్షయన్తీం లోకేశమమ్బృకస్రా

వివీక్షన్తః । దదృశుర్బ్రహ్మరుద్రాద్యాస్త్రిదశా మునిసత్తమాః ॥౧౯॥
యోగినశ్చ తథా రాజా క్షోసలేన్ద్రో మహాద్యుతిః । నానారత్నసమాకీ
ర్ణజ్వలన్మకుటశోభితమ్ ॥౨౦॥ మన్దస్మితమనోహారిశ్రీమద్వదనపఙ్కజమ్।
దయారసతరఙ్గౌఘ ఫుల్లపఙ్కజలోచనమ్ ॥ ౨౧ ॥ సునాసికాపుటస్మే
రపూర్ణేన్దుముఖమణ్డలమ్ । కర్ణద్వయలసద్ధేమమకరాభరణోజ్జ్వలమ్ ॥
కణ్ఠలమ్బిలసద్ధేమగ్రైవేయకవిభూషితమ్ । తప్తకార్తస్వరోద్భాతబ్ర
హ్మసూత్రవిరాజితమ్ ॥ ౨౩ ॥ కేయూరాఙ్గదసద్భూషంవృత్తాఽఽయత
చతుర్భుజమ్ । జ్వాలాయుతసహస్రారసుదర్శనధరంవరమ్ ॥౨౪॥ శర
చ్చన్ద్రప్రతీకాశపాఞ్చజన్యధరంశుభమ్ । అశ్రాన్తవరదానోద్యద్దక్ష
పాణిసరోరుహమ్ ॥ ౨౫ ॥ కటీతటసువిన్యస్తవామపాణిజలేరుహమ్ ।
లావణ్యసిన్ధులహరీ మహావర్తసునాభికమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వలోకసమా
ధారజఠరాలఙ్కృతంహరిమ్ । కటిసూత్రవ్యతిస్యూత కిఙ్కిణీకవిరాజిత
మ్ ॥ ౨౭ ॥ తటీతటసుసమ్బద్ధఛురికాయుధభూషితమ్ । మారద్విపమ
హాలాన సమోరుద్వయశోభితమ్ ॥ ౨౮ ॥ మదనేషుధిసంశోభిజఙ్ఘా
ద్వయవిరాజితమ్ । పీతామ్బరధరంకాఞ్చ్యా పీతామ్బరజగత్త్రయమ్ ॥
గుల్ఫదేశలసద్బద్ధకిఙ్కిణీకటకాదికమ్ । హంసశిఞ్జితమఞ్జీరనూపురాఢ్య
పదామ్బుజమ్ ॥౩౦॥ బాలచన్ద్రకలాశోభినఖపఙ్క్తివిరాజితమ్।సహస్ర
పత్రపీఠస్థంసర్వాభరణభూషితమ్ ॥౩౧॥ పారిజాతతరోర్మూలే భాసమా
నంశ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావణ్యసమ్మోహితజగత్త్రయమ్ ॥౩౨॥
యౌవనోద్దామలావణ్యం పఞ్చవింశతిహాయనమ్ । కుమారంరాజసిం
హస్యక్రీడమానమివాచ్యుతమ్ ॥ ౩౩ ॥ మూర్తీభూతదయాసిన్ధుంమూ
ర్తీభూతక్షమాగుణమ్ । మూర్తీభూతమహౌదార్యంమూర్తిమద్రూపస
మ్పదమ్ ॥ ౩౪ ॥ నారాయణమనాద్యన్తమవ్యయంపురుషోత్తమమ్ । ద
దృశుర్దేవగన్ధర్వాఃప్రత్యక్షంసురసత్తమాః ॥౩౫॥ ద్రష్టుంప్రత్యక్షతోయ
స్యరూపంతేపుస్తపోధనాః । తమజందేవదేవేశం శృఙ్గారరసవారిధిమ్ ॥
చక్షుషాంఫలమత్యర్థందదృశుఃప్రీతమానసాః । నయనానన్దజననందృష్ట్వా
తంసూర్యతేజసమ్ ॥ ౩౭ ॥ సర్వేషాంనేత్రపద్మాని వికాసంప్రాపురఞ్జ
సా । హర్షావేశసమావిష్టాదర్శనాత్తస్యయోగినః ॥ ౩౮ ॥ మునయశ్చ

తథాన్యేచననృతుశ్చాప్సరోగణాః । నిపతన్తంపతన్త్యన్యేభ్రమన్తంభ్రామయన్తిచ ॥౩౯॥ ఉత్పతన్తంపతన్త్యన్యేహర్షపర్యాకులేక్షణాః । ఆనన్దాశ్రుప్రముఞ్చన్తోమదోన్మత్తాఇవాభవన్ ॥ ౪౦ ॥ అనుభూయతమానన్దంచిరాత్స్వస్థాగతజ్వరాః । తస్థుశ్చదేవదేవేశం వీక్షమాణాఃపునఃపునః॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేబ్రహ్మాదీనాం భగవన్మన్దిరప్రవేశప్రణమనాదికథనంనామసప్తచత్వారింశోఽధ్యాయః.

అగస్త్యాదికృతభగవత్స్తుతిః.

సూతః ॥ అథతేమునయస్సర్వే హర్షావిష్టాశ్చయోగినః । స్తుత్యాగమ్యంస్తుతిప్రీతంప్రీత్యర్థంతుష్టువుస్తదా ॥౧॥ అగస్త్యాదయః॥ నమస్తేయజ్ఞరూపాయయజ్ఞభోక్త్రేనమోనమః। యజ్ఞకర్త్రేనమోయజ్ఞప్రియాయచనమోనమః ॥౨॥ యజ్ఞగోప్త్రేనమోయజ్ఞఫలదాయనమోనమః॥ విశ్వామిత్రమహాయజ్ఞ పాలకాయనమోనమః ॥౩॥ యజ్ఞంశ్రాద్ధంచదానంచకర్మాణ్యన్యానియానిచ । తేషామపిత్వమేవైకస్సమస్తజనకర్మణామ్ ॥ ౪ ॥ పాలనేఫలదానేచప్రభురిత్యుచ్యసేబుధైః । నకేవలంత్వదుద్దేశకృతానాంకర్మణాంప్రభుః ॥ ౫ ॥ అన్యోద్దేశకృతానాంచయజ్ఞానాంత్వంప్రభుస్తథా । ఆదావన్తేతథామధ్యేత్వద్ధ్యానంతునచేన్నతత్॥

న్యూనంచాపికృతంకర్మత్వద్ధ్యానాద్యాతిపూర్ణతామ్ । కర్మణైవహిసుప్రీతస్త్వంతుధర్మందదాసిచ ॥ ౬ ॥ అర్థకామౌతథామోక్షందదాసిచతపఃప్రియః । వేదేషుబహవోభాగాః కర్మణ్యేవవదన్తిహి ॥ ౭ ॥ తాన్యేవహితవప్రీతికారిణీతిపురావిదః । యథావత్తానికర్తుంచనశక్యానిమనీషిభిః ॥ ౮ ॥ అస్మాభిఃక్రియతేయుష్మదాజ్ఞాబుద్ధ్యాహికర్మతత్ । కర్మచ్ఛిద్రంతపశ్ఛిద్రంత్యక్తంచోపేక్షితంచయత్ ॥ ౯ ॥ తత్సర్వంక్షమ్యతాందేవశ్రీనివాసక్షమానిధే। ఇతితస్మింస్తుతేవిష్ణౌమునిభిశ్చతపోధనైః ॥౧౧॥

ఇన్ద్రాదికృతభగవత్స్తుతిః.

ఇన్ద్రాద్యాదేవతాస్సర్వా స్తుష్టువుర్జగదీశ్వరమ్ ॥ ఇన్ద్రాద్యాః ॥ ఓంనమోవేఙ్కటేశాయశేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨ ॥ సింహాచలనివాసా

యశ్రీమన్నారాయణాయచ । కేశవాయనమోనిత్యంవాసుదేవాయ
తేనమః ॥ ౧౩ ॥ హృషీకేశాయమహతేవామనాయనమోనమః । సర్వే
షాం ప్రాణినాం స్వామిన్నివాసార్థంయథాయథమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఉద్ధృత్యభూ
మింపాతాళాత్స్థాపయిత్వాధృఢంపునః । అనుగృహ్ణఞ్జనాన్సర్వాన్స్వప్ర
త్యక్షందృశ్యసేగిరౌ ॥౧౫॥ సురాణాముదధింయత్నాన్నిర్మథ్యోత్పాద్య
చామృతమ్ । అరక్షస్త్వంసురాన్సర్వాన్దత్త్వా పీయూషమాదరాత్ ॥
త్వదీహాసర్వథాస్వామి న్సురార్థైవసురేశ్వర । త్వత్స్వరూపం యథావ
ద్ధి జ్ఞాతుంశక్నోతికఃపుమాన్ ॥ ౧౬ ॥ క్వచిత్సహస్రమూర్ధాత్వంసహ
స్రాక్షస్సహస్రపాత్ । కదాచిద్ద్విభుజస్త్వన్తుకదాచిత్త్వం చతుర్భు
జః ॥ ౧౭ ॥ కదాచిచ్ఛతవస్వామిన్నకిఞ్చిచ్చరణాదికమ్ । ఆకాశమివతే
రూపంకదాచిద్జ్ఞానగోచరమ్ ॥ ౧౮ ॥ కదాచిన్నిర్వికల్పేనవేద్యంయత్నే
నకస్యచిత్ । ఆహుస్త్వాంసగుణంకేచిన్నిర్గుణంజ్ఞానమాత్రకమ్॥౨౦॥
కిఞ్చిదిత్యేవకేచిత్తుసదిత్యేవతుకేచన । దివ్యావయవసౌన్దర్యంనిత్యవిగ్ర
హంయోగినమ్ ॥ ౨౧ ॥ వదన్తికేచిదస్మాకమపితన్మతముత్తమమ్ । హృ
ద్యంప్రమాణభూయిష్ఠం తన్మతాస్మజగద్గురుమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఏవంహి
స్తూయమానేతు గోవిన్దేత్రిదశైరపి । తుష్టువుస్సనకాద్యాశ్చయోగినో

సనకాదికృతభగవత్స్తుతిః.

విజితేన్ద్రియాః ॥ ౨౩ ॥ సనకాద్యాః ॥ వైకుణ్ఠధామన్విష్టోత్వాంజగ
తామాదికారణమ్ । నమామిత్వాంజగద్రూపం నమామిత్వామసఙ్గి
నమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆధారపద్మేహృత్పద్మేభ్రూమధ్యేమూర్ధ్నిపఙ్కజే । నీ
వారశూకవత్సూక్ష్మం పీతాభంసర్వతోముఖమ్ ॥ ౨౫ ॥ సుషుమ్నా
మార్గమధ్యేపిబిసతన్తునిభంపరమ్ । జ్ఞానాత్మకంమనోవేద్యంలయవాచ్య
మరూపకమ్ ॥ ౨౬ ॥ స్వయమ్ప్రకాశరూపఞ్చసమాధౌత్వాంనమా
మ్యహమ్ । యోగినాంపరమాధారం యోగీశంయోగదాయినమ్॥ ౨౭ ॥
యోగినామప్యగమ్యంచనమస్యామోజగద్గురుమ్ । హృత్పద్మకర్ణికామ
ధ్యేశఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ౨౮ ॥ నీలతోయదసఙ్కాశం పీతవాససమ
చ్యుతమ్ । నమామోవేదవేద్యంత్వాం వేదస్యావిషయంతథా ॥ ౨౯ ॥

త్వత్పాదంసర్వభావేన సర్వథాశరణంగతాః । ఇతిస్తుతేజగన్నాథేయో
గిభిఃకోసలాధిపః ॥ ౨౯ ॥ తుష్టావహృష్టస్తందేవంరాజాదశరథస్తదా॥

దశరథకృతభగవత్స్తుతిః.

దశరథః॥ బ్రహ్మేన్ద్రప్రముఖాస్సర్వేతపఃకుర్వన్తియత్కృతే ॥ ౩౦ ॥ త్వ
దధీనారమాసాతుత్వత్ప్రసాదాభికాఙ్క్షిణీ । త్రిపురారేర్మహావిష్ణో లోక
సంహారకారిణః ॥ ౩౧ ॥ యేనదగ్ధాపురీతత్తుత్వదాయుధమితిస్మృతమ్।
సర్వసృష్టిక్రియాకర్తృ బ్రహ్మాద్యాదేవతాగణాః ॥ ౩౨ ॥ త్వదాజ్ఞాకా
రిణశ్శ్రీశనాస్తికశ్చిత్తవాధికః । త్వదీయంధామవైకుణ్ఠం నిరపాయంని
రాకులమ్ ॥ ౩౩ ॥ సర్వప్రార్థ్యంపరానన్దం వక్తవ్యంకిమతఃపరమ్ । ఏ
వంనృపేణగోవిన్దే స్తూయమానేచతుర్ముఖః ॥ ౩౪ ॥ చతుర్భిస్తోషయా

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

మాసముఖైర్వేదసుగన్ధిభిః ॥ బ్రహ్మ ॥ ఆసీదగ్రేసదేకస్తు సచనారాయ
ణశ్శ్రుతః ॥ ౩౫ ॥ అపోఽసృజత్తతోవీర్యంవిసృష్టంతాసుతేనవై । తద
ణ్డమభవత్పశ్చాత్త్వయాసృష్టోఽహమీశ్వర ॥ ౩౬ ॥ మయాసృష్టాఃప్రజా
స్సర్వాస్సర్వమూలంత్వమేవభోః । మాదృశావిధయోజాతాస్త్వత్తః
కతికతీశభోః ॥ ౩౭ ॥ జీవైస్సూక్ష్మైఃప్రకృత్యాచవిశిష్టస్త్వంతుకారణమ్।
త్వమేవసర్వభూతాత్మా జగదిత్యుచ్యసేశ్రుతౌ ॥ ౩౮ ॥ ఏకంవృక్షంస
మాసాతేసుపర్ణావయుతౌహరే । తయోరన్యఃకర్మజన్యంఫలమశ్నాతిస
ర్వదా ॥ ౩౯ ॥ అస్పృష్టగన్ధస్తత్రైవ దీప్యసేత్వంయథారవిః । ని
యన్తాసర్వజీవానాం ప్రేరకశ్చానుమోదకః ॥ ౪౦ ॥ సత్యంజ్ఞానమ
నన్తంచత్వద్రూపంవైశ్రియఃపతే । నరాన్నాచ్ఛతగుణాదేవగన్ధర్వసమ్మ
దాః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యారభ్యతవస్తోతుమానన్దంకమలాపతే । ఉపక్రమ్య
పరిచ్ఛేత్తుంతవానన్తగుణార్ణవమ్ ॥ ౪౨ ॥ అజానన్తఃపురావేదాస్తేచ
నిత్యాస్సహస్రధా । తూష్ణీంభావంయయుస్సోఽహం త్వన్నాభికమలో
ద్భవః ॥ ౪౩ ॥ కథంస్తౌమిగుణక్షీరపయోధింత్వాంరమాపతే । దయో
ద్రిక్తముఖామ్భోజదర్శనాత్తేవయంసురాః ॥ ౪౪ ॥ అవాదిష్మచకిఞ్చిత్తుత
త్సర్వంక్షమ్యతాంప్రభో । ప్రసీదపరమోదారప్రసీదత్వం శ్రియోజ్జ్వల॥

ప్రసీదపరమానన్దప్రసీదసుముఖోజ్జ్వల । ఇతిదేవగణాస్సర్వే హర్షోత్ఫుల్ల హృదమ్బుజాః ॥౪౬॥ అస్తువన్దేవదేవేశంయాధాత్మ్యద్బహుధాతదా।

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అగస్త్యాదికృత
భగవత్స్తుత్యాదికథనం నామాష్టచత్వారింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలానుయోగాదిః.

శ్రీసూతః ॥ మునిభిర్దేవబృన్దైశ్చస్తుతశ్శ్రీవేఙ్కటాధిపః । దయాప్రసన్నసమ్ఫుల్లనేత్రాబ్జాభ్యాంవిలోకయన్ ॥ ౧ ॥ తాన్సర్వాన్వైసుధావృష్ట్యాహ్లాదయన్నివసోఽచ్యుతః । బభాషేమేఘగమ్భీరవాచాకర్ణామృతశ్రియా ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మన్ప్రీతోఽస్మితేభక్త్యాస్తుత్యాచ కమలాసన । కిమాగమనకార్యంతేసురాణాంచతపస్వినామ్ ॥ 3 ॥ ఇతి

భగవతేబ్రహ్మాదీనాంరావణోపద్రవనివేదనమ్.

పృష్టఃపునఃప్రాహబ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ బ్రహ్మా ॥ పూర్వంవిశ్రవసః పుత్రోరావణోనామరాక్షసః ॥ ౪ ॥ తపఃకృత్వాసుఘోరంచదేవదానవరాక్షసైః । మానుషాదితరైర్లబ్ధ్వావరంచావధ్యతామయమ్ ॥ ౫ ॥ బలదర్పాదిమాంల్లోకాన్బాధతేనితరాంమునీన్ । శ్రీశైలస్యసకాశేతుదైత్యాః కేచనసర్వదా ॥ ౬ ॥ బలోద్ధతామహావేగా నిత్యంబ్రాహ్మణకణ్టకాః । బాధన్తేప్రాణినస్సర్వాన్నిత్యోద్యతవరాయుధాః ॥ ౭ ॥ నైకుణ్ఠంక్షీరసిన్ధుంచదృష్ట్వాత్వత్ప్రీతికారకమ్ । తత్తత్స్థానంసమాలోక్యాలిలాలోలహృదమ్బుజమ్ ॥ ౮ ॥ త్వాంతుతత్రశ్రియఃకాన్తమదృష్ట్వాచాత్రతేవయమ్ । ఆగతాశ్శరణంనోహిత్వమేవరిపుసూదన ॥ ౯ ॥ జగద్రక్షణకర్తాత్వంతద్విసృజ్యరమాసఖ । అతిచిత్రరథేదివ్యేగిరావస్మిన్నృపాభిధే ॥ ౧౦ ॥ క్రీడసేపరమానన్దః క్రీడారసవశానుగః । అస్మాకంకాగతిర్విష్ణోవదవేఙ్కటనాయక ॥ ౧౧ ॥ ఇత్యుక్తఃప్రాహతాన్సర్వాన్కృపానిధిరధోక్షజః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహమేవగతిర్బ్రహ్మన్భవతాంమాస్తుతద్భయమ్ ॥ ౧౨ ॥ అభయంభవతాందత్తం మయాహికమలాసన । అచిరాద్రాక్షసంక్రూరంరావణంలోకకణ్టకమ్ ॥ ౧౩ ॥ సబన్ధుంసరథంసాశ్వంవధిష్యామినసంశయః । ఏవముక్త్వావిధింశ్రీశః ప్రాహగ

స్త్యంతపోధనమ్ ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యస్వాగతంతేహిబ్రూహికార్యంమ
మమునే । ఇత్యుక్తఃప్రాహతంవిష్ణుంమునిఃపరమపావనః ॥ ౧౫ ॥ మ
న్దస్మితమనోహారి త్వదీయముఖపఙ్కజమ్ । సద్యస్సన్తాపహరణంహృద
యాహ్లాదకారణమ్ ॥ ౧౬ ॥ అదృష్ట్వాతత్కథంస్థాతుం శక్నుయాంవే
ఙ్కటేశ్వర । త్వదీయందర్శనంపుణ్యంమమోద్దేశ్యంప్రధానతః ॥ ౧౭ ॥
అన్యచ్చకిఞ్చిద్వక్ష్యామిశ్రూయతాంపురుషోత్తమ।అసురాఃకేచిదుద్భూ
తాశ్శ్రీశైలస్యసమీపతః ॥ ౧౮ ॥ వరదానోద్ధతాస్సర్వేబాధన్తేప్రాణిన
స్సదా । సత్యత్రతపసాన్నిధ్యేదేశపీడాకథంభవేత్ ॥ ౧౯ ॥ విషయో
యంత్వదీయస్తుబాలవృద్ధద్విజాకులః । దస్యుభిఃపీడ్యమానశ్చేదుపేక్షా
విషయఃకథమ్ ॥ ౨౦ ॥ దుష్టానాంనిగ్రహఃకార్యశ్శిష్టానాంరక్షణంత
థా । భవద్దేశజనాస్సర్వేనీరోగానిరుపద్రవాః ॥ ౨౧ ॥ దీర్ఘాయుషస్త
థాసర్వేశ్రీమన్తఃపుత్రపౌత్రిణః । నిర్మత్సరాభవేయుశ్చభవదీయకటా
క్షతః ॥ ౨౨ ॥ వరమేతద్దేహిదేవమమావశ్యంశ్రియఃపతే । ఇతిపృష్టఃపు
నఃప్రాహపరమాత్మాసనాతనః ॥ ౨౩ ॥ శ్రీభగవాన్ । దత్తమేతద్వ
రంచాద్యమయామునివరోత్తమ । హనిష్యేసర్వదుష్టాంశ్చకరిష్యేనిరు
పద్రవమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆరోగ్యంసమ్పదందాస్యే సన్తతీశ్చశతాయుషః ।
దాస్యామిసర్వదాతేషామేతద్విషయవాసినామ్ ॥ ౨౫ ॥ అయాచితం
చయచ్చాన్యత్కాఙ్క్షితంతద్దదామివః । ఇతిదత్త్వావరంసమ్యఙ్మనయేక
మలాపతిః ॥ ౨౬ ॥ సనకాదీనువాచేదంస్వాగతంభవతామితి । ఇతిపృ
ష్టాఃపునఃప్రోచుర్యోగినస్తంరమాపతిమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామిన్నియంపుణ్య
భూమిస్తపస్సిద్ధ్యతిశీఘ్రతః । కిన్తుబాధాచమహతీదుస్సహాకలహార్థినా
మ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్బాధంకుర్విమందేశంశీఘ్రంశేషగిరీశ్వర । త్యక్త్వావైకుణ్ఠ
మస్మిన్నిహాస్థీయతేపర్వతోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ త్వమత్రవేఙ్కటాధీశస్థిత్వా
పిప్రాణిసౌఖ్యదః । అదృశ్యస్సర్వభూతైశ్చేత్తావతాకింప్రయోజనమ్ ॥
స్థాతవ్యంహిత్వయాతాత సర్వప్రత్యక్షగోచరమ్ । ఇదమేవహరేస్వా
మిన్పరమంనఃప్రయోజనమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఏవమభ్యర్థితశ్శ్రీశస్సనకాదితపో
ధనైః । తథైవకుర్వేయోగీన్ద్రాఇతిచోక్త్వామునీంస్తదా ॥ ౩౨ ॥ ప్రా
హచేన్ద్రంవచోవిష్ణుఃకింతేకార్యంవదేతిచ । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహదేవే

న్ద్రో విష్ణుమవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ స్వామిన్నచ్యుత గోవిన్ద రావణేన దురాత్మనా । పీడితాశ్చ వయం సర్వే స్థానాత్స్థానం భ్రమామహే ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహ దేవో౽పి దేవేన్ద్రం కమలాపతిః । స్వస్థా భవత దేవాశ్చ సర్వే యూయం గతజ్వరాః ॥ ౩౫ ॥ హత ఏవ దురాత్మా చ రావణో లోకకణ్టకః । అచిరాత్తం వధిష్యామి సత్యమిత్యవధార్యతామ్ ॥ ౩౬ ॥

శఙ్కరస్య శేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః.

ఇత్యుక్త్వా కమలానాథః ప్రాహేశానం శుచిస్మితః । కిమాగమనకార్యం తే వద శఙ్కర సత్వరమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఇతి పృష్టశ్శివః ప్రాహ స్వామిన్నిత్యచ్యుతం వచః । స్వామింస్త్వయా సదా యత్ర స్థీయతే వేఙ్కటేశ్వర ॥ ౩౮ ॥ తత్రైవ దేవ స్థాతవ్యం మయా వృషగిరీశ్వర । ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ నీలమేఘసమద్యుతిః ॥ ౩౯ ॥ ఆకల్పం చ వసామీహ వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । త్వమప్యత్ర మృడానీశ మహాదేవ వస ప్రభో ॥ ౪౦ ॥ ఉపత్యకాయామస్యాద్రేశ్శోచిష్కేశదిశీశ్వర । ఇత్యాదిశ్య నృపం ప్రాహ కోసలాధిపమీశ్వరః ॥ ౪౧ ॥ చిరకాలేన దృష్టో౽సి కిం తే కార్యం వద ప్రభో । కేశవేనైవ

భగవన్తముద్దిశ్య దశరథకృతపుత్రప్రార్థనా.

ముక్తస్తు ప్రాహ రాజా మనోగతమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్వామిన్పురుషశార్దూల త్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత । రాజ్యం భుక్తం చిరం దత్తం బ్రాహ్మణేభ్యో మహద్ధనమ్ ॥ ౪౩ ॥ అనుభూతం సుఖం సర్వం జితాశ్చ రిపవస్తథా । నానుభూతం సుఖం పుత్రజన్మసమ్భవమచ్యుత ॥ ౪౪ ॥ న లోకః పుత్రహీనస్య వదన్తీతి ద్విజాతయః । దేహి మే పుత్రమోజిష్ఠం లోకవిఖ్యాతపౌరుషమ్॥ ఇతి పృష్టః పునః ప్రాహ రాజానం వేఙ్కటాధిపః । రాజంస్త్వయా కృతం పూర్వం దుస్సహం బహుదుష్కృతమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిం కర్తవ్యం మయా రాజన్నిత్యుక్తః ప్రాహ వై నృపః । స్వామిన్నభ్యుదితే సూర్యే తమస్తిష్ఠేత్కథం ప్రభో ॥ ౪౭ ॥ క్షీయన్తే చాస్య కర్మాణి తస్మిన్దృష్టే పరావరే । ఇతి వక్తి శ్రుతిర్వస్స్వామింస్త్వయి దృష్టే న చాస్త్యఘమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యతో మమ గోవిన్ద కథం పాపం త్వయి స్థితే । ప్రాహ చైవం నృపేణోక్తః శ్రీశః పాపవినాశనః ॥ ౪౯ ॥ రాజన్ప్రీతో౽భవద్భక్త్యా చతుశ్శ్లోక్యా త్వదీయయా । స్తుత్యా చ పరమప్రీతస్తవ దాస్యే వరోత్తమమ్ ॥ ౫౦ ॥

యస్మాత్ప్రీత్యా చతుశ్శ్లోకీ త్వయోక్తా మమభూపతే । తస్మాత్తు తవపు
త్రాశ్చ చత్వారోఽమితవిక్రమాః ॥ ౫౧ ॥ శూరాశ్చ బలవన్తశ్చ మత్తు
ల్యబలవిక్రమాః । దత్త్వారాజం స్త్వయాఽయోధ్యాం గత్వాయస్వ న్యమా
దరాత్ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్తస్సోఽథరాజేన్ద్రో బభూవపులకాఙ్కితః । స్తు
త్వానత్వాతుబహుధా దేవదేవం రమాపతిమ్ ॥ ౫౩ ॥ ప్రదక్షిణం తతః
కృత్వా పునస్తు నత్వా ప్రణమ్య చ । ఆమన్త్ర్య శేషశైలేన్ద్ర నిలయం స
పురోహితః ॥ ౫౪ ॥ యయౌదశరథశ్శ్రీమా నయోధ్యాం సహబన్ధుభిః॥
ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీన్ప్రతి
భగవత్కృతకుశలానుయోగాదికథనం నామైకోనపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

భగవన్తం ప్రతి చతుర్ముఖకృతప్రార్థనాదిః.

శ్రీసూతః ॥ ఇతిదత్త్వావరం తస్మై నృపాయ కమలాపతిః । కమలా
సనమాహూయ వచనం చేదమబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మన్కాలస్త్వతిక్రాన్తః
కిమర్థం స్థీయతే త్వయా । కిమభీష్టం వదక్షిప్రం సత్యం దాస్యామి తద్వరమ్॥
ఇతిపృష్టః పునః ప్రాహ బ్రహ్మలోకపితామహః । యది దాస్యసి విశ్వేశ మ
మాభీష్టం రమాపతే ॥ ౩ ॥ త్వమేవంభూత ఏవాత్ర సర్వప్రత్యక్షగోచరః।
కేవలం దర్శనాదేవ సర్వేషాం సర్వదస్సదా ॥ ౪ ॥ భగవన్నర్హసి స్థాతుం
లోకానుగ్రహకామ్యయా । కలౌయుగే జనాస్సర్వే శిశ్నోదర పరాయ
ణాః ॥ ౫ ॥ నజానన్తి నరాధర్మ మధర్మం వాపి భూతలే । ప్రాయశో దుర్బలా
స్సర్వే రోగిణః కామమోహితాః ॥ ౬ ॥ పశుప్రాయా మనుష్యాహి నజా
నన్త్యాత్మనో హితమ్ । ప్రాయశః పాపినామేవ యుగే జన్మ కలౌహరే ॥ ౭ ॥
క్షుత్తృష్ణోపహతాస్సర్వే నత్వాం జానన్తి కించన । తేయద్యుపేక్షితా
స్సర్వే నరకారౌరవాదయః ॥ ౮ ॥ నపర్యాప్తాః పునస్సృజ్యా నరకాస్తే
సహస్రధా । భవేయుర్వేఙ్కటాధీశ దయాలోలహృదమ్బుజ ॥ ౯ ॥
తేషామనుగ్రహార్థాయ స్థాతవ్యం భవతా హరే । బ్రహ్మణాభ్యర్థితస్త్వే
వం కృపానిధిరువాచహ ॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మన్నభ్యర్థితం త్వేతన్మహద్వరమ
నుత్తమమ్ । సర్వజీవదయాళుత్వ మహో తవ చతుర్ముఖ ॥ ౧౧ ॥

అనేనసుతరాంప్రీత స్తవదాస్యే యథేప్సితమ్। స్థాస్యామ్యత్రై వసర్వేషాం
ప్రత్యక్షస్సర్వకామదః ॥ ౧౨ ॥ ఆకల్పంచవసామీహ శ్రియాసార్ధం చతు
ర్ముఖ । శేషేణ గరుడేనైవ విష్వక్సేనేనసర్వదా ॥ ౧౩ ॥ భూమ్యాచనీ
ళయాసార్ధం సర్వైఃపారిషదైస్సహ । యేకేచిదత్రకుర్వన్తి తపాంసివివి
ధానిచ ॥ ౧౪ ॥ తేషాంతపాంసి సిధ్యన్తు సులభేనా శువర్తనా । తథైవ
యజ్ఞకర్మాణి యోగాశ్చాపి చయోగినామ్ ॥ ౧౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ
చేయం బ్రహ్మన్లోకపితామహ । తీర్థానాంస్వామిభూతత్వా దుచ్యతేఽన్వ
ర్థనామతః ॥ ౧౬ ॥ యానికానిచతీర్థాని గఙ్గాదీనిమహీతలే । తానిస
ర్వాణిచోత్పన్నా న్యస్మాత్తీర్థాత్పితామహ ॥ ౧౭ ॥ ఐరంమదతటాకశ్చ
వైకుణ్ఠేయస్తుతిష్ఠతి । సవవగీయతేచాత్ర స్వామిపుష్కరిణీతిచ ॥ ౧౮ ॥
అత్రస్నానేననశ్యన్తి మహాపాతక కోటయః । ఉపపాతక సఙ్ఘాశ్చ రహ-
స్యేచప్రకాశతః ॥ ౧౯ ॥ కృతానియానిపాపాని నశ్యన్త్యేవనసంశయః।
యంయంకామంసముద్దిశ్య స్నాత్యస్మింస్తుసరోవరే ॥ ౨౦ ॥ తంతంకా
మమవాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా । కాణఃఖఞ్జఃకృశఃకుబ్జో మూకో
బధిరఏవచ ॥ ౨౧ ॥ అనపత్యోదరిద్రోవా కుష్ఠీవావ్యాధిపీడితః । మయిచా
నుత్తమాంభక్తిం కృత్వామద్దర్శనోత్సుకః ॥ ౨౨ ॥ ఆయాతిచేద్యథాకా
మం ప్రాప్నోతిహినసంశయః।అద్యప్రభృతినిశ్శఙ్కా జనాఃకమలసమ్భవ॥
విచరన్తు దివారాత్రం నిర్బాధాశ్చ మహీతలే । ఇత్థమాశ్వాస్య దుర్దైత్య

శ్రీవేఙ్కటాద్రినికటస్థాసురవధార్థంచక్రప్రేషణమ్.

వినాశాభ్యర్థినంవిధిమ్॥ ౨౪॥సుదర్శనం హేతిరాజం సమాహూయాన్వ
శాత్తదా । సుదర్శన సహస్రార జ్వాలామాలా విభీషణ ॥ ౨౫ ॥ ఆగ
చ్ఛత్వం మహాభాగ శృణుమద్వచనం శుభమ్ । కుముదాది గణైస్సార్ధం
సర్వాయుధపరిచ్ఛదైః ॥ ౨౬ ॥ ఇతోనిర్గత్యసహసా యత్రదైత్యామహా
బలాః । యక్షరాక్షసనాగాశ్చ దుష్టాబ్రాహ్మణహింసకాః ॥ ౨౭ ॥ యేచో
రావస్థుహర్తారో దేశోపప్లవకారకాః । యత్రయత్రగిరావాపి దేశేవా
కాననేఽపివా ॥ ౨౮ ॥ పరితోఽస్య గిరేస్త్వంతు గత్వాదుష్టా న్మహా
బలాన్ । నిశ్శేషంభస్మసాత్కృత్వా దేశంచనిరుపద్రవమ్॥ ౨౯ ॥కృత్వా

తుతత్రతత్రాపి జనరక్షాంవిధాయచ । ఆగచ్ఛత్వంమహాభాగే త్యాజ్ఞప్త
శ్చక్రరాడపి ॥ ౩౦ ॥ వినిర్గత్య గిరేస్తస్మాద్దైత్యసఙ్ఘాన్సుదుర్జయాన్ ।
అన్యానపిజనాన్హత్వా దేశబాధావిధాయకాన్ ॥ ౩౧ ॥ క్షణేనసర్వాన్దు
ష్టౌఘాన్నిశ్శేషంభస్మసాత్తదా । కృత్వాఽగచ్ఛన్మహాచక్రం సర్వేషాం
పశ్యతాంహరేః ॥ ౩౨ ॥ సన్నిధౌతత్సమాగత్య వ్యజిజ్ఞపదిదంవచః । నిహ
తాదుష్టదైత్యాస్తే ప్రతాపాచ్చక్రిణస్తవ ॥ ౩౩ ॥ ఇతితస్మిన్సమాయాతే
చక్రరాజేహరిస్స్వయమ్ । పునరాహాసురశ్రేష్ఠం కర్తవ్యంకిమితఃప్రభో॥
వదేతిపృష్టఃప్రాహాసౌ బ్రహ్మాహర్షసమాకులః । బిభేమివక్తుందేవేశ ప్రస
న్నముఖపఙ్కజ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యుక్తోఽథహరిఃప్రాహ మాభైషీస్త్వంవదస్వ
తత్ । ఇత్యాశ్వస్తఃపునఃప్రాహ బ్రహ్మాబ్రహ్మవిదగ్రణీః ॥ ౩౬ ॥ ధ్వజారో
హణపూర్వశ్చ కార్యస్తవమహోత్సవః । సచత్వయామహాభూమన్నఙ్గీ
కార్యశ్శ్రియాసహ ॥ ౩౭ ॥ ఇతిబ్రువన్విధిస్తేన చోదితఃక్రియతామితి।

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవఘట్టః.

విధిశ్చకారమునిభిర్వైఖానసముఖైస్సహ ॥ ౩౮ ॥ ఉత్సవంధ్వజపూ
ర్వంచ కన్యామాసంగతేరవౌ । ఆహూతాశ్చసురాస్సర్వే సర్వాభ్యోది
గ్భ్య ఏవచ ॥ ౩౯ ॥ ఆగతా విబుధాస్సర్వే రాజానః పుణ్యకృత్తమాః॥
బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియావైశ్యాశ్శూద్రాశ్చాన్త్యజనాస్తథా ॥ ౪౦ ॥ నానా
జాతిసముత్పన్నా స్సముద్రవనవాసినః । అఙ్గవఙ్గకళిఙ్గేషు గౌడకాశ్మీర
సిన్ధుషు ॥ ౪౧ ॥ చోళమాళవపాణ్డ్యేషు కోసలేషుకురుషుచ । వసన్తస్తే
జనాస్సర్వే సకుటుమ్బాస్సమాయయుః ॥ ౪౨ ॥ ఘుష్యన్తస్సఙ్ఘశశ్శో
చ్చైర్గోవిన్దేతిపునఃపునః । యోగినామప్యదృశ్యోఽసౌ దయయాసర్వజన్తు
షు ॥ ౪౩ ॥ సర్వప్రత్యక్షతాంయాత శ్శ్రీనివాసఃపరాత్పరః । అఙ్గీచ
కారవిధినా నిర్మితంచ మహోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఉత్సవేదర్శనం పుణ్యం
శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వే మధ్యేమార్గంజనాస్తథా॥౪౫॥
చక్రుఃపానీయశాలాశ్చ వివిధాన్నగృహాణిచ । వాహనానిచ వాసాంసి
ఛత్రాణ్యాభరణానిచ ॥ ౪౬ ॥ పాదుకాశ్చ జనాస్సర్వే దదతస్సర్వదై
వహి । నృత్యన్తోవాదయన్తశ్చ గాయన్తశ్చపరస్పరమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఆజగ్ము

స్సేవితుం సర్వే వేఙ్కటాహ్వాయ భూధరమ్ । బ్రహ్మాచకారయామాస
సమాగత జనాన్ప్రతి ॥ ౪౮ ॥ విశ్వకర్మాణమాహూయ సమర్థం శిల్పి
నాంవరమ్ । అన్నశాలాశ్చ వివిధాః ప్రపాశ్చ బహుధాతదా ॥ ౪౯ ॥
ఉపకార్యాశ్చబహుధా కారితా స్తత్రతత్రవై । గిరేశ్చపరిత స్తత్ర నగ
రాణిచకారహ ॥ ౫౦ ॥ విశ్వకర్మాతువిధివ న్మనోజ్ఞానిపురాణిచ । పురే
పురేచవివిధా వీథయఃపణ్యవీథయః ॥ ౫౧ ॥ శోభన్తేగణికానాంచ వణి
జాంపణ్యసమ్పదః । తత్రతత్రచశోభన్తే ముక్తావిద్రుమరాశయః॥౫౨॥
సర్వేచధర్మనిరతా స్సర్వేచధనిన స్తదా । సేవార్థమాగతానాంతు దదు
ర్వస్త్రాణ్యనేకశః ॥ ౫౩ ॥ సద్మానిచదదుస్సర్వే పానీయాన్నంచసర్వదా।
బ్రహ్మాచ దేవదేవస్య చకార పరమోత్సవమ్ ॥ ౫౪ ॥ జగుఃకలంచ
గన్ధర్వా ననృతుశ్చాప్సరోగణాః । భేరీమృదఙ్గ మురజ పణవానకగోము
ఖాః॥౫౫॥ఢక్కాజర్ఝరనిస్సాణ వాద్యభేదా స్త్వనేకధా । వాదయామా
సురవ్యగ్రం నాదయన్తోదిశోదశ ॥ ౫౬ ॥ విమానంపరిత స్తత్ర వీథయో
భా న్తిసర్వతః । విశ్వకర్మాస్వసామర్థ్యం ప్రకటీకృతవాం స్తదా ॥ ౫౭ ॥
తుఙ్గప్రాసాదసమ్బాధం విచిత్రగృహభి త్తికమ్ । చన్ద్రకా న్తశిలోపేతం
సూర్యకా న్తసమన్వితమ్ ॥ ౫౮ ॥ అనేకరత్నఖచితం త ప్తహాటకనిర్మి
తమ్ । తుఙ్గధ్వజ సమోపేతం రత్నతోరణ సంయుతమ్ ॥ ౫౯ ॥ జలసి
క్తంపుష్పకీర్ణం దివ్యధూపసుధూపితమ్।చకారనగరంతత్ర గన్ధర్వనగరం
యథా ॥ ౬౦ ॥ * * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవ న్తంప్రతి
చతుర్ముఖకృతప్రార్థనాది కథనంనామ పఞ్చాశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవవైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాచ వేఙ్కటేశస్య దివ్యోత్సవదినేషువై । నై
వేద్యంబహుధాచక్రే ఘృతసూపగుడో త్తరమ్ ॥ ౧ ॥ గుడాన్నంపాయ
సాన్నంచ ముద్గాన్నంచతిలోదనమ్ । శాల్యన్నంకృసరాన్నంచ మరీచ్యా
న్నంతథైవచ ॥ ౨ ॥ గోధూమాన్నంచమాషాన్నం మధురాన్నంఘృతో
త్తరమ్ । ఏవంబహువిధాన్నంచ ఫలానివివిధానిచ॥౩॥వ్యఞ్జనానివిచిత్రా

ణిమనస్తోషకరాణిచ । దివ్యాన్యమృతకల్పాని సుస్వాదురసవన్తిచ ॥ ౪ ॥
ఉచ్చైశ్శ్రవసమశ్వంచ గజమైరావతంతథా । అనన్తం నాగరాజంచ
గరుడంచత్రయీమయమ్ ॥ ౫ ॥ ఏకైకంసమధిష్ఠాయ వేఙ్కటాద్రిశిఖా
మణిః । దినేదినేసురాన్సర్వా నుత్సవార్థంసమాగతాన్ ॥ ౬ ॥ అనుజ
గ్రాహరథ్యాయా మటన్భూమ్యా శ్రియాన్వితః । సమస్తవాద్యఘోషై
శ్చ గజాశ్వైస్సమలఙ్కృతైః ॥ ౭ ॥ చిత్రధ్వజపతాకాభిశ్చిత్రచామర
రాజిభిః । సహితోనృత్తవాదిత్రైర్వరనారీగణైస్సహ ॥ ౮ ॥ కవిభిర్వ
న్దిభిశ్చైవ గాయకైఃపాఠకైస్తదా । నిత్యంవేదైస్స్తూయమాన శ్శ్రీని
వాసఃపరాత్పరః ॥ ౯ ॥ ప్రాతర్దేవగణైఃకైశ్చి దుపదాభిశ్చపూజితః । త
థైవసాయందేవైశ్చ పదయాపూజితోహరిః ॥౧౦॥ వవృధేలోకవృద్ధ్యర్థ
ముత్సవేబ్రహ్మనిర్మితే।జుహువుర్యాగశాలాయాంమునయోపీతకల్మషాః॥
విధివత్స్నాపయామాసుః పూర్ణకుమ్భైర్మనోహరాన్ । దిగ్బలింవిధివచ్చ
క్రుర్వైఖానసతపోధనాః ॥౧౨॥ శ్రీనివాసోత్సవదినం పుణ్యంపాపప్రణాశ
నమ్ । ఇత్యాగతాజనాస్సర్వే చక్రుర్దానాన్యనేకశః ॥ ౧౩ ॥ అన్నదానం
స్వర్ణదానం వస్త్రదానంతథైవచ । గృహదానంమహాపుణ్య మితిమత్వా
మహాజనాః ॥ ౧౪ ॥ ఇష్టకాదారుభిశ్చైవ నిర్మితంహర్మ్యసంయుతమ్।
దదుఃప్రత్యేకశోవేశ్మ సోపస్కరమలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౫ ॥ రాజానస్స్థాప
యామాసు ర్విప్రేన్ద్రాంస్తత్రభూధరే । వైశ్యానన్యాంశ్చమనుజా న్స్థా
పయామాసవైవిధిః ॥ ౧౬ ॥ అత్రైవ వాసఃకర్తవ్య స్సర్వదేతి వినిశ్చి
తాః । వాసంచక్రుశ్చతత్రైవ విప్రాద్యామానవాస్సదా ॥ ౧౭ ॥ ఏవం
శ్రీవేఙ్కటేశస్య వర్తమానేమహోత్సవే । కదాచిత్స్యన్దనందివ్యం నా
నారత్నవిరాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ తస్తజామ్బూనదమయ ముచ్ఛ్రితధ్వజ
శోభితమ్ । నానాకుసుమమాల్యైశ్చ ముక్తామాల్యైశ్చశోభితమ్ ॥ ౧౯ ॥
హైమవస్త్రవితానాఢ్యం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । విమానంపుష్పకంకాన్త్యా
స్మారయన్తంమనోహరమ్ ॥ ౨౦ ॥ రథంతంసమధిష్ఠాయ శ్రీభూమి స
హితఃపరః । శ్రీనివాసస్స్ఫురద్రత్న కిరీటమకుటోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మ

దిదేవబృన్దైశ్చ సేవ్యమాన స్తపోధనైః । పరిక్రమ్యమహావీథిం రాజవీథిం శ్రియోజ్జ్వలామ్ ॥ ౨౨ ॥ పునరాగత్యతందివ్యం వితానాసనశోభితమ్। ఆస్థానమణ్డపంతత్ర మణి స్తమ్భశతై ర్యుతమ్ ॥ ౨౩ ॥ హిరణ్మయమధిష్ఠాయ స్వయమ్భువమకల్మషమ్।ఆహూయవాచాభగవా న్బ్రవీన్మధురాం

మహోత్సవసేవాఫలదానఫలప్రశంసాదిః.

గిరమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మన్ప్రీతోస్మి నితరాం త్వద్భక్త్యాచోత్సవేనచ । శృణుధ్వంమునయో దేవా రాజానోయోగినశ్చయే ॥ ౨౫॥ వర్షేవర్షేతుమాసేస్మి న్కన్యారాశింగతేరవౌ।యేకేచిదత్రకుర్వన్తి బ్రహ్మణ్యుత్సవంమమ ॥ ౨౬ ॥ తేయాన్తి బ్రహ్మణోలోకం భూమౌకామానవాప్యచ। ఇమముత్సవముద్దిశ్య సేవార్థంయస్తువాసతః ॥ ౨౭ ॥ క్రమతేపదమేకంతు గన్తుంశేషగిరింప్రతి । పదస్యైకస్యతస్యైవ ఫలంభవతి మత్పదమ్ ॥ ౨౮ ॥ ఐహికంతుఫలంతస్య హ్యవాన్తరఫలంభవేత్ । సేవన్తేయేహిమామస్మి న్నుత్సవేబ్రహ్మకల్పితే ॥ ౨౯ ॥ సేవన్తేతాన్మహీపాలా స్స్నేహాద్దద్యుశ్చవాఞ్ఛితమ్ । ప్రపాముత్సవకాలేహి యేతుకుర్వన్తిదేహినః ॥ ౩౦ ॥ మచ్చిత్తంతాన్సముద్దిశ్య శీతళంభవతిక్షణాత్ ।అన్నదానంప్రశస్తంస్యా ద్విశేషేణ మహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ యేపిచాన్నం ప్రయచ్ఛన్తి తేషాంస ప్తకులావధి । అన్నంబహువిధంచిత్రం దీయతేహి మయావిధే॥౩౨॥తేతుభుక్త్వాబహూన్భోగా న్మయాదత్తానభీప్సితాన్। అన్తేహిమత్పదం యాన్తి స్వర్గంభుక్త్వాతు మధ్యతః ॥ ౩౩ ॥ కాణాన్ధపఙ్గుమూకానా మన్యేషాంవికలాఙ్గినామ్ । అన్నవస్త్రహిరణ్యాది దాత్వాణాంసమ్పదస్సదా ॥ ౩౪ ॥ అనాయాసేనసిద్ధ్యన్తి మచ్ఛన్దాత్పద్మసమ్భవ। యేహిచాత్రస్థితింనిత్యం వాఞ్ఛన్తిమనుజాభువి ॥ ౩౫ ॥ తేషామిహైవదాస్యామి సమ్పదంస న్తతింతథా । తారతమ్యవశాద్భక్తే స్తేషాం సిద్ధ్యన్తిసమ్పదః ॥ ౩౬ ॥ జననంమరణంయేషాం స్థితిర్వాస్మిన్మహీధరే। తేషాంముక్తిఃకరస్థాహి జ్ఞానసాధ్యాహిదుర్లభా ॥ ౩౭ ॥ యానికానిచ దానాని సన్తిశాస్త్రేదితానిచ। తానిసర్వాణిదానాని క్రియమాణానిచేధిహ ॥ ౩౮ ॥ ఐహికంచఫలందత్వా స్వర్గమీప్సితమేవవా । మత్పదంచ

శరీరాన్తే దదామ్యేషాంనసంశయః ॥ ౩౯ ॥ గిరేశ్చపరితోభూమౌ గ్రా
మాన్వాపట్టణానివా । కరోతిశ్రద్ధయారాజా బ్రాహ్మణోవాపికోపివా॥
సవై రాజ్యశ్రియంభుక్త్వా భుక్త్వాస్వర్గాదికంచిరమ్ । మత్సాయుజ్యం వ్ర
జత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౪౧ ॥ పుణ్యంక్షేత్రమిదంభూమౌ స్థా
తవ్యంహిసదాత్రతు । ఇతిబుద్ధ్యాత్రవసతాం గృహక్షేత్రాదికంతుయే॥
దదతీహనరాస్తేవై లబ్ధ్వావాసఫలానిచ। ప్రాప్నువన్తిపునశ్చైవమామ
కంచపదంధ్రువమ్ ॥ ౪౩ ॥ అత్రయేవసతాంప్రాజ్ఞా విద్యాదానమనుత్త
మమ్ । కుర్వన్తితేషాంవిదుషాం కీర్తిస్త్రైలోక్యగామినీ ॥ ౪౪ ॥ తద్బ
న్ధుబన్ధుతద్బన్ధు తద్బన్ధుజనబాన్ధవాః । సర్వేపితత్ఫలంలబ్ధ్వా మోదన్తేదివి
దేవతాః ॥ ౪౫ ॥ * * * * * *

ఇతి వరాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశ్వర
మహోత్సవవైభవ వర్ణనంనామైక పఞ్చాశోధ్యాయః.

వేఙ్కటాద్రౌపుష్పోద్యాననిర్మాణాదిప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ ఉక్త్వాచైవంవేఙ్కటేశః పునఃప్రీత్యాజగాదచ। శ్రీభ
గవాన్ ॥ శ్రూయతాంవిబుధాయూయ మన్యత్కిఞ్చిద్బ్రవీమివః ॥ ౧॥
యేహిచాత్రప్రకుర్వన్తి బృన్దావనమనుత్తమమ్ । ఉద్యానానిచపుణ్యాని
నానావృక్షయుతానిచ॥ ౨ ॥ పుష్పోద్యానానికృత్వాచ తత్పుష్పైరర్చయ
న్తిమామ్ । దళస్యైకస్యదివ్యాని వత్సరాణ్యర్బుదానిచ ॥ ౩ ॥ స్వర్గేభు
క్త్వాపరాన్భోగాన న్తేయాన్తిచమత్పదమ్।అవాన్తరఫలంతేషా మీప్సితం
హిమహీతలే ॥ ౪ ॥ నచసన్తతివిచ్ఛేద స్తేషాంపుణ్యకృతాంభువి । ఫల
పుష్పాణిపత్రాణి యావన్తిప్రతివత్సరమ్ ॥ ౫ ॥ ఉద్భవన్తితథాకామా
స్తేషామపి మహీతలే । ప్రత్యహం మమనైవేద్యం యావత్ప్రస్థ చతుష్ట
యమ్ ॥ ౬ ॥ సవ్యఞ్జనంకల్పయన్తి తేహిపుణ్యతమాభువి। బ్రహ్మేన్ద్రలోక
ప్రముఖాం స్తేసుఖేనజితానరైః ॥ ౭ ॥ తదీయదర్శనాత్పుంసో భవన్తిమహి
మాదయః॥ తేషామైశ్వర్యసమ్పత్తౌ వక్తవ్యంనావశిష్యతే॥౮॥అన్తేయాన్తి
పరంధామ పునరావృత్తివర్జితమ్ । భూషణంస్వర్ణఖచితం వజ్రమాణిక్య
సంయుతమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రయచ్ఛన్తి చయేపుణ్యా మాముద్దిశ్య మహీతలే।

రూపలావణ్యసమ్పన్నా విద్యావన్తశ్చిరాయుషః ॥ ౧౦ ॥ భవన్తిపుత్రా స్తేషాంచ మచ్ఛన్దాత్సమ్పదోపిచ । పద్మకల్హారతులసీ చమ్పకైర్దామకారిణః ॥ ౧౧ ॥ మదర్చననిమిత్తంయే ప్రత్యహంశ్రద్ధయాన్వితాః । లక్ష్మ్యా సమేతస్తేషాంహి గృహేవత్స్యామ్యహంసురాః ॥౧౨॥ తేషాంయేఽపిచ సాహాయ్యం కుర్వతేశ్రద్ధయాన్వితాః । తేషామపిసదాసమ్పత్ప్రదోహం కమలాసన ॥ ౧౩ ॥ భోస్సురా యోగినస్సర్వే యేపిచాత్ర సమాగతాః। యుష్మాకంయద్యదిష్టంతద్దాస్యేహంసకలంవరమ్ ॥ ౧౪ ॥ పుత్రాన్పౌత్రాన్శ్రియంవాపి రాజ్యమారోగ్యమేవవా । ఆయుఃకీర్తించయచ్చాన్యన్మత్తోవాఞ్ఛతి యఃపుమాన్ ॥ ౧౫ ॥ తత్తద్దదామ్యహంతస్మై సత్యం సత్యంనసంశయః । బహునేహకిముక్తేన యేచాత్రవసతాంపునః॥౧౬॥ కుర్వన్తి చానుకూల్యంవై తేమేప్రియతరామతాః । నివసద్భ్యోఽత్ర మనుజా ద్రుహ్యన్తి విబుధాశ్చయే ॥ ౧౭ ॥ అసురా రాక్షసా యక్షాః పిశాచాః ప్రాణినోపివా । తానహం నాశయిష్యామి సపుత్రపశుబాన్ధవాన్ ॥౧౮॥ నియతోఽనియతోవాపి వేఙ్కటాద్రిమిమంజనః । వ్యాజాద్వాయస్సమారుహ్య స్నాత్వాస్వామిసరోజలే ॥ ౧౯ ॥ నమస్యతిచమాం సోపి సకామస్సర్వథాసురాః । కూలఙ్కషమహౌదార్య గుణక్షీరపయోనిధిః ॥ ౨౦ ॥ ఇతిశ్రీవేఙ్కటాధీశస్తేభ్యోదత్త్వా వరాణ్యహో । భేరీమృదఙ్గపణవ మఙ్గళస్వనసంయుతః ॥ ౨౧ ॥ పుష్పవృష్ట్యాయుతశ్శ్రీమాన్శ్రీభూమి సహితస్తదా । వివేశాన్తర్మహద్దివ్యం విమానంరత్నతోరణమ్ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మాదయోదేవగణా స్సమ్భూయప్రీతమానసాః। జయేతిచాస్తువన్తేన ఘోషేణాపూరితంజగత్ ॥౨౩॥ బ్రహ్మాపివేఙ్కటేశస్య దివ్యమఙ్గళసమ్భ్రమమ్ । ఋషిభిస్సహధర్మాత్మా యథాశాస్త్రమ

మహోత్సవావభృథస్నానప్రశంసా.

కారయత్ ॥ ౨౪ ॥ తతశ్శ్రవణనక్షత్రే దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః । చక్రారావభృథం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ పుణ్యా సలిలేలోకపూజితే । సబ్రహ్మాదిదేవాశ్చ మునయో యోగినోపిచ ॥ ౨౬ ॥ రాజానశ్చతథావిప్రా స్సర్వేచైవనరాస్తదా । తత్ర

స్నాత్వాతు యోగీన్ద్రై స్సనకస్సర్వ విత్స్వయమ్ ॥ ౨౭ ॥ సర్వేషాంపుర తశ్చేద ముువాచవచనంతదా । సర్వేశృణ్వన్తుమద్వాక్య ముద్ధృత్యభుజ ముచ్యతే ॥ ౨౮ ॥ జ్ఞాతఞ్చధ్యానయోగేన సమ్యక్శాస్త్రైశ్చచిన్తితమ్। సమస్తతీర్థభూతస్య దేవదేవస్యచక్రిణః ॥ ౨౯ ॥ యస్స్నాత్యవ భృథే పుణ్యే తస్యతత్పూర్వజన్మసు । అనన్తేషుకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి॥ ఇతిశ్రుత్వామహాదేవ స్తత్తథైవేతిచాబ్రవీత్ । ఏవమేవేతిభగవా న్విష్ణు రప్యబ్రవీత్తదా ॥ ౩౦ ॥ ప్రశశంసుస్తదాదేవా స్స్వామిపుష్కరిణీం తదా । వివిధైర్దివ్యకుసుమై రాశీభూతైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౩౨ ॥ ఉపచారైరనేకైశ్చ వేదఘోషైస్సుఖప్రదైః । నృత్తగీతాదివాదిత్రై ర్దివ్యమఙ్గళనిస్వనైః ॥ ౩౩ ॥ ఇష్ట్వాప్రసూనయాగంచ తోషయిత్వాజనార్దనమ్ । ప్రణామమకరోద్బ్రహ్మా సర్వదేవైస్సమన్వితః ॥ ౩౪ ॥ తతఃప్రీతిసమాయుక్తో బ్రహ్మాక్షప్తోత్సవేనసః । ఉవాచచవిధింవిష్ణు ర్బ్రహ్మన్ప్రీతోస్మిసామ్ప్రతమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్ప్రీతి సమంకిఞ్చి ద్దాతుంతవన విద్మహే । బ్రహ్మన్స ద్వాథకిం వాస్యే జగత్సృష్టిపటోవిధే ॥ ౩౬ ॥ త్వమేవాహ మహాంత్వం హి యద్యస్త్యన్యద్వదస్వతత్ । ఇతిపృష్టోవదద్బ్రహ్మా స్వామిన్యద్యస్తితే కృపా ॥ ౩౭ ॥ కృతార్థోస్మి వరంనాన్య ల్లోకస్యానుగ్రహంవినా । ఏవమేవహరేస్వామి న్దదతేప్సితమర్థినే ॥ ౩౮ ॥ స్థాతవ్యంభవతావిష్ణో లోకానుగ్రహకామ్యయా । ఇదమేవమమాభీష్టం యాచనీయంపునఃపునః॥ ఇతిపృష్టోరమాధీశ స్తథైవాస్త్వితిచావదత్ । ఉక్త్వాచైవంపునఃప్రాహ

బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనార్థంభగవదభ్యనుజ్ఞా.

బ్రహ్మాణ మమితౌజసమ్ ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మన్స్త్వం సృష్టికార్యేషు నియుక్తః పూర్వమేవహి । గత్వాత్వదీయలోకఞ్చ కురుసృష్టింసుఖీభవ ॥ ౪౧ ॥ ఇన్ద్రగచ్ఛస్వకంలోకం శాధిరాజ్యంత్వదీయకమ్ । పినాకపాణేభూతేశ లోకఙ్గత్వాత్వదీయకమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఉమయావిహరస్వత్వ మవాప్తసకలేప్సితః । అగస్త్య మునిశార్దూల శిష్యైస్సహ తపోధన ॥ ౪౩ ॥ స్వమాశ్రమంప్రవిశ్యైవ కురునిత్యాన్యతన్ద్రితః । యోగినశ్చయథాయోగ్యం గచ్ఛతా వాసముత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ ధ్యానామృత సుతృప్తైశ్చ స్థాతవ్యం

యోగిభిశ్చిరమ్ । ఇతిశ్రీ వేఙ్కటాధీశ స్సర్వానుత్సవ సఙ్గతాన్ ॥ ౪౫ ॥ తత్తత్స్థానంసముద్దిశ్య విసృజ్యప్రీతిపూర్వకమ్ । అన్తర్విమానంశ్రీభూమి సహితఃప్రవివేశహ ॥ ౪౬ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ పుష్పోద్యాననిర్మాణాది ప్రశంసాకథనంనామ ద్విపఞ్చాశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రీశవైభవప్రశంసా.

మునయః । భగవన్వేదశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞానసునిష్ఠిత । శ్రుతం సూతమహాశ్చర్య మిహాఖ్యానమనుత్తమమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాద్రిప్రభావోయ మీదృశఃపాపనాశనః । తత్రైవభగవత్ప్రీతి రీదృశీనిస్తులాఖిలు॥ వేఙ్కటేశో మహాశ్చర్య దివ్యచారిత్ర భూషణః । ఆశ్చర్యంతస్యచారిత్ర మద్భుతం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ అదృష్టా శ్రుతపూర్వంత తుక్రాపి జగతీతలే । శృణ్వతామిదమాఖ్యానం నాస్తితృప్తిస్తపోధన ॥ ౪ ॥ విసృజ్యవిబుధాన్విష్ణు రకరోత్కింరమాపతిః । విసృష్టాస్తేనదేవాశ్చ కిమకుర్వన్మునేవద ॥ ౫ ॥ ఇతిపృష్టోఽ వదత్సూత శ్శ్రూయతా మితితాన్మునీన్।

బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ ఆరుహ్యహంసంబ్రహ్మాతు స్తూయమానస్సురైస్తదా ॥ ౬ ॥ సత్యలోకంజగామాశు సర్వలోకపితామహః । దివ్యంవిమానమాస్థాయ సహస్రాక్షః పురన్దరః ॥ ౭ ॥ గన్ధర్వైర్గీయమానశ్చ ప్రవివేశామరావతీమ్ । నన్దికేశ్వరముఖ్యైశ్చ గణైఃప్రమథసంజ్ఞకైః ॥ ౮ ॥ సహితఃపార్వతీనాథః పర్వతంవేఙ్కటాభిధమ్ । కుర్వన్ప్రదక్షిణంపశ్య న్వస్తుంస్థలమనుత్తమమ్॥౯॥ఆగ్నేయ్యాందిశిచాద్రాక్షీ ద్వేఙ్కటాద్రేస్సురశ్శివమ్।తత్ర దృష్ట్వాసరఃపుణ్యం కాపిలంలోకపావనమ్ ॥ ౧౦ ॥ రమణీయమిదంస్థానం స్థాతవ్యముమయాసహ । అత్రైవేతివినిశ్చిత్య జగామరజతాచలమ్॥౧౧॥ యోగినస్సనకాద్యాశ్చ పాపనాశనతీరతః । అతిష్ఠన్పరమప్రీతాః కాననేషుమహాత్మనై ॥ ౧౨ ॥ ఋషయస్సతత్రైవ దిశిచోత్తరపూర్వతః। ఫల్గునీఝరతీరేతు స్వాశ్రమేష్వవసన్సుఖమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఫాల్గున్యాంపూర్ణిమా

ఫల్గునీతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

యాంతు తత్తీరేకమలాలయా । అరున్ధతీతపః ప్రీతా ప్రాదురాసీత్పురా
కిల ॥ ౧౪ ॥ తస్యైదత్వా వరంచేష్టం ప్రార్థితాచ తయారమా । దదౌ
చసరితోనామ ఫల్గునీ శబ్దపూర్వకమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఫాల్గునే మాసిరాకాఖ్యే
ఫల్గునీతారకేతిథౌ । స్నాస్యన్త్యత్రతుయేకేచి జ్జనాస్తేషామహంసదా ॥
ప్రీతాగృహేనివత్స్యామి సర్వకామఫలప్రదా । ఇతిదత్వావరంతస్యై
పునశ్శ్రీకమలాసనా ॥ ౧౭ ॥ అన్తర్ధానంగతాతత్ర తత్తీరేమునయోఽ
వసన్ । దేవాఃకేచనసమ్భూయ వినిశ్చిత్యవిచార్యచ ॥ ౧౮ ॥ అత్రైవ
వర్తతేశ్రీశ స్తస్మాదత్రైవ సర్వదా । సేవమానా వేఙ్కటేశం స్థాస్యా
మ ఇతినిశ్చితాః ॥ ౧౯ ॥ ఉత్తరే స్వామితీర్థస్య దేవనద్యాస్తథోత్తరే ।
కృత్వాశ్రమంసుఖంతత్ర న్యవసంస్తేదివౌకసః ॥ ౨౦ ॥ * తతఉత్తరది

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యమ్.

గ్భాగే సరసః పశ్చిమేతటే । జాబాలి స్స్వాశ్రమేశిష్యైర్న్యవస ద్విగత
శ్రమః ॥ ౨౧ ॥ కేచిద్గిరౌస్థితాశ్చైవ నిత్యమీశంనమన్తిచ । గిరేఃపరిసరేకేచి
న్న్యవసన్నిత్యమేవహి ॥ ౨౨ ॥ పునరప్యాగమిష్యామ ఇతిజగ్ముఃపరేతదా ।
అగస్త్యో భగవాంస్తత్ర శ్రీమద్వేఙ్కట నాయకమ్ ॥ ౨౩ ॥ అర్చయ
న్వివిధైఃపుష్పైః కృత్వాచోద్యానముత్తమమ్ । చిరకాలం మహాభాగ
స్సహశిష్యైర్మహామునిః ॥ ౨౪ ॥ పిబన్నానన్దపీయూషం న్యవసద్వేఙ్కటా
చలే । వేఙ్కటేశ శ్శ్రియాభూమ్యా సమేతః పురుషోత్తమః ॥ ౨౫ ॥
కృతత్రేతా ద్వాపరేషు దేవరాజై ర్మహీక్షితైః । కల్పితైర్వివిధైర్నిత్య
ముత్సవైఃపరమాద్భుతైః ॥ ౨౬ ॥ పూజితోమోదతేనిత్యం దదన్నిష్టంచ
యాచతే । కలాయుగేతటిద్వృత్తి రాస్తేశ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౨౭ ॥ ఏతద్వ
స్సర్వమాఖ్యానం కథితంమునయోఽమలాః । శ్రోతుమిచ్ఛథభూయోపికిం
తద్వక్ష్యామిశంసత ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్తా మునయస్సర్వే ప్రోచురేతద్వచ

పూర్వస్యాందిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

స్తదా ॥ మునయః ॥ వేఙ్కటేశాభ్యనుజ్ఞాత చక్రేణనిహతారణే ॥ ౨౯ ॥
దుష్టదానవసఙ్ఘాశ్చ దుష్టచోరామహీభృతః । ఇత్యుక్తంహిత్వయాపూ

* ఆలయాద్దేవదేవస్య పశ్చిమోత్తరదేశతః.

ర్వం కథం కేవా హతా మునే ॥ ౩౦ ॥ శ్రోతుమిచ్ఛామి మహతీ యద్యస్మా
సు దయా తవ । శంస సూత రథాఙ్గస్య వృత్తాన్తం రణభూమిషు ॥ ౩౧ ॥
ఇతిపృష్టో జగాదాసౌ సూతః పరమధార్మికః ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతాం
చక్రరాజస్య చరిత్రం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ పరాక్రమం సఙ్గ్రహేణ
వక్ష్యామి శృణుతామలాః । న శక్యం విస్తరాద్వక్తుం చక్రరాజస్య వైభవమ్ ॥
దుష్టాన్నిబర్హయేత్యుక్తశ్చక్రరాజో మహాద్యుతిః । ఆజ్ఞాం వేఙ్కటనాథ
స్య ధారయన్నిరసాతదా ॥ ౩౪ ॥ నిర్జగామ గిరేశ్శృఙ్గా ద్గన్ధర్వగణసేవి
తః । ఉద్యతాయుధశస్త్రైస్త్రైర్మహాముసలపాణిభిః ॥ ౩౫ ॥ ప్రాసతో
మరహస్తైశ్చ శూలపట్టసధారిభిః । అసిచర్మధరైశ్శూరై ర్బాణశార్ఙ్గా
సిధారిభిః ॥ ౩౬ ॥ గజవాజిరథైరుష్ట్రైర్యుద్ధసన్నాహసమ్భ్రమైః । భేరీ
మృదఙ్గపటహైర్ఢక్కానిస్సాణమర్దళైః ॥ ౩౭ ॥ జయవ్యఞ్జకవాద్యైశ్చ
సంయుతోऽయం పదాతిభిః । రాజవేషధరశ్శ్రీమాన్సహస్రభుజమణ్డితః ॥
కిరీటహారమకుట కేయూరాఙ్గదశోభితః । దంష్ట్రాకరాళవదనో జ్వలదగ్ని
సమప్రభః ॥ ౩౮ ॥ *ప్రవర్తకాస్త్రసంయుక్త పఞ్చాశచ్ఛతపాణికః ।
నివర్తకాస్త్రసంయుక్త పఞ్చాశచ్ఛతహస్తకః ॥ ౪౦ ॥ పద్మరాగసమద్యోత
రక్తవస్త్రవిభూషితః । అనేకతురగవ్యూఢం దివ్యం స్యన్దనమాస్థితః ॥ ౪౧ ॥
ప్రాచీం దిశం యయౌ పూర్వం మహాఘోషసమన్వితః । తేన ఘోషేణ
మహతా జగత్త్రస్తం చరాచరమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్ఫుటితం వా మహద్వ్యోమ
దారితాః కిము పర్వతాః । ఇతి భూతాని సర్వాణి చుక్రుశుశ్చ భృశం తదా ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటా
ద్రీశవైభవప్రశంసాది వర్ణనం నామ త్రిపఞ్చాశోऽధ్యాయః.

సుదర్శనసైన్యాऽసురసైన్యయోర్యుద్ధప్రశంసా.

శేషాచలస్య పూర్వస్యాం దిశి కేచిన్మహానగాః । ఆసంస్తత్ర వనో

---

*ప్రవర్తకాస్త్రాణి - విరోధినిరసనహేతువ్యాపారప్రవర్తకాస్త్రాణి - నివర్తకాస్త్రాణి - విరోధినిరసనేనిష్పన్నే తదితరనాశపరిహారాయ ప్రవర్తకాస్త్రాణాం తాదృశవ్యాపారనివర్తనఫలాన్యుపసంహారాస్త్రాణి.

ద్దేశేదస్యవోబలదర్పితాః ॥ ౧ ॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశాఃఖడ్గచర్మా
సిపాయణః । మాయావినోమహాఘోరావఞ్చకాః ప్రాణిహింసకాః॥
క్షేత్రవిత్తాపహారేణ నానాప్రాణిభయఙ్కరాః । అసాధ్యాన్నృపవర్యా
ణాంవనదుర్గసమాశ్రయాః ॥ ౩ ॥ బాధమానాద్విజాన్నిత్యంసాధూం
శ్చాపన్విశేషతః । గర్జన్తోమేఘసఙ్కాశానీలాఞ్జనచయోపమాః ॥ ౪ ॥
తేషాంశతసహస్రాణిచోరాణాంనిర్గతానిచ । సుదర్శనమహారాజసేనా
యాంతుపురస్సరాః ॥ ౫ ॥ కేచిద్విఖ్యాతసామర్థ్యానిర్గతాశ్చతయోర్మి
థః । అభూతపూర్వంతుములమభూద్యుద్ధమనుత్తమమ్ । ౬ ॥ సమాప్తా
యుష్యశేషాస్తేశలభా ఇవపావకమ్ । వివిశుశ్చక్రరాజస్యజ్వలన్తీంవా
హినీంతదా ॥ ౭ ॥ వినిర్దగ్ధాశ్చతేసర్వేదస్యురూపావనేచరాః । తద్వంశ
జాస్తాదృశాశ్చశిశుబాలాస్త్రియోపిచ ॥౮॥ యయుస్తేవిలయంసర్వే
చోరామాయోపజీవినః। నిష్కణ్టకమభూత్తచ్చవనంపక్షిమృగాకులమ్॥
వేఙ్కటాద్రింసమారభ్య యావద్వేలామహోదధేః । తావాన్దేశశ్చ
సగ్రామస్సపట్టణవనాలయః ॥ ౧౦ ॥ సర్వబాధావినిర్ముక్తస్సపర్వతన
దీతటః । బభూవపరమానన్దోరాహుముక్తఇవోడురాట్ ॥ ౧౧ ॥ బ
భూవుర్ముదితాస్సర్వేజనాజానపదాశ్చయే । తుష్టువుర్బ్రాహ్మణాస్సర్వే
మునయోయోగినోపిచ ॥ ౧౨ ॥ నివసన్తితదారభ్య తస్మిన్దేశేహిదేహి
నః । తదాప్రభృతితద్దేశే వాసవశ్చక్రశాసనాత్ ॥ ౧౩ ॥ కాలేవర్షతి
సస్యానిఫలన్తిబహుధాతదా । బహుక్షీరదుఘాగావస్తథాస్వాదూదకం
సరః ॥ ౧౪ ॥ నీరోగాశ్చజనాస్సర్వేయథాకృతయుగేతథా । కుశలాః
కృషివిద్యాయాంవిప్రావేదేషు నిష్ఠితాః ॥ ౧౫ ॥ తపస్వినస్తపోధర్మే
యోగాభ్యాసేచయోగినః । వాణిజ్యేవణిజస్సర్వే స్వస్వధర్మేషు నిష్ఠి
తాః ॥ ౧౬ ॥ దేశమధ్యేసమాగత్యసుదర్శనహరిఃప్రభుః । సమాహూ
యజనాన్సర్వాన్వచనంచేదమబ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ కర్తవ్యంభవతాంకింతద
స్తిచేద్వక్తుమర్హథ ॥ జనాః ॥ ఇతఃపూర్వంవయంసర్వేపీడితాస్సుభృశం
ప్రభో ॥ ౧౮ ॥ దస్యుభిస్తస్కరైశ్చోరైశ్చోరప్రాయైశ్చరాజభిః । ప్ర
సాదాద్భవతస్స్వామిన్దేశోయంనిరుపద్రవః ॥ ౧౯ ॥ ఆసీద్వయంకృతా
ర్థాస్మఇత్యుక్తః ప్రాహచక్రరాట్ । ధర్మాత్మానంనృపంకఞ్చిత్కృత్వా

దేశాధిపంపునః ॥ ౨౦ ॥ న్యాయ్యేవర్త్మనివర్తధ్వంయూయంతేనగతశ్ర
మాః । ఏవంసురక్షితంచక్రే తం దేశం హేతిభూపతిః ॥ ౨౧ ॥ ఆగ్నే

ఆగ్నేయదిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

య్యాందిశిశేషాద్రేః కేచిద్దైత్యాంశసమ్భవాః । మహామాయావినోఘో
రావష్కృకాః క్షత్రబాన్ధవాః ॥ ౨౨ ॥ బాధమానాద్విజానాసన్సాధూన్స
ర్వాన్జనాంస్తథా । దేవబ్రాహ్మణవిశ్వాసస్తేషాంనాసీత్కదాచన ॥౨౩॥
వనేదుర్గంగిరౌదుర్గంస్థలేదుర్గంతథైవచ। ఏవమావాసదేశంతుకృత్వాఽ
తిష్ఠంస్తుతత్రహి ॥ ౨౪ ॥ తేహిజ్ఞాత్వామహాసేనామాగతాముద్యతా
యుధామ్ । అయుధ్యన్తమహాఘోరంశస్త్రైరస్త్రైఃపరశ్వధైః ॥ ౨౫ ॥
పాశైఃఖడ్గైస్త్రిశూలైశ్చతోమరైర్ముద్గరైస్తథా। నిఘ్నన్తిస్మతథాయో
ధానశ్వానుష్ట్రాంశ్చవారణాన్ ॥ ౨౬ ॥ శిరాంసిబహుధాయుద్ధేపదా
తీనాంచచిచ్ఛిదుః । కేచిత్పాదేషుసఞ్ఛిన్నాః కేచిద్ధస్తేష్వశేరత ॥ ౨౭॥
శిరోభిశ్ఛిన్నపాదైశ్చకబన్ధైశ్చతథాకరైః । శస్త్రైరస్త్రైస్తనుత్రాణైరు
ష్ణీషైశ్చశిరోరుహైః ॥ ౨౮ ॥ రక్తౌఘైర్మాంసఖణ్డైశ్చకీకసైరాస్త్రరా
శిభిః । ఆస్తృతాయుద్ధభూమిస్సా ప్రేతరాజస్యవిస్తృతా ॥ ౨౯ ॥
పురీవాభాత్తదాతైస్తు సైన్యంసన్నష్టతత్తదా । సేనైకదేశంక్షుభితం
దృష్ట్వాదౌరాత్మ్యమేవచ ॥ ౩౦ ॥ క్రుద్ధోబభూవహేతీనాంరాజా
పరమకోపనః । త్రిపురారిర్యథాక్రుద్ధఃపురాణాంసూదనేఽభవత్ ॥ ౩౧ ॥
తాదృశానాంచచోరాణాంమాయినాంనిగ్రహేతథా । జ్వాలాముఖం
బలాధ్యక్షంససైన్యం సందిదేశహ ॥ ౩౨ ॥ నిశ్శేషంకురురాజ్ఞస్తాం
శ్చోరాంశ్చమదదుర్మదాన్ । ఇత్యాజ్ఞప్తస్తదా తేన చక్రరాజేనవైబ
లీ ॥ ౩౩ ॥ జ్వాలాముఖస్తథాచక్రే యుద్ధంపరమదారుణమ్ । త
త్సైన్యంలోళయామాసమదమత్తఇవద్విపః ॥ ౩౪ ॥ ఛిన్నాభిన్నాస్తథా
జగ్ముశ్చోరాస్తత్రవనేచరాః । పలాయన్తేస్మభీతాస్తేత్యక్తశస్త్రాయు
ధాస్తదా ॥ ౩౫ ॥ త్యక్త్వాసమరభూమించ వనేలీనాశ్చసానుషు ।
నహితత్రజనఃకశ్చిద్దదృశేవనభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ గిరేర్దుర్గేషుసర్వేషువన

దుర్గేషుసానుషు । మహాబిలేషుకుఞ్జేషుకుటీరేషుగుహాసుచ ॥ ౩౭ ॥
మృగయామాసురవ్యగ్రాస్తస్యచానుచరాస్తదా । దదృశుర్నహికంచి
చ్చవినిర్గత్యతువిస్మితాః ॥ ౩౮ ॥ జ్వాలాముఖాయతేసర్వేప్రోచురేవం
పదాతయః । విస్మితస్సోపితాంమాయాంజ్ఞాత్వాపరమదుర్జయః ॥౩౯॥
తద్దేశవాసినస్సాధూనాహూయేదంవచోబ్రవీత్ । ఇమందేశంవిసృజ్యా
శుగన్తవ్యందేశమన్యతః ॥ ౪౦ ॥ క్షణమాత్రమితిప్రోక్త్వాజగ్రాహాపర
మంథనః । అస్త్రంచసన్దధేతస్మిన్నాగ్నేయంమన్త్రవత్తదా ॥౪౧॥
ప్రజజ్వాలచతద్దివ్యమస్త్రంపరమభాస్వరమ్ । కృశానవస్తదస్త్రాచ్చని
ష్పేతుశ్చసహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ విచుక్రుశుశ్చభూతానిచుక్షుభుస్సాగరాస్త
దా । అస్త్రస్థానంగతాయత్రచోరాస్తిష్ఠన్తివఞ్చకాః ॥ ౪౩ ॥ గత్వాచ
తత్రతత్రాపిభస్మసాత్కురుతానరీన్ । ఇతిచిక్షేపతద్దివ్యమస్త్రమాగ్నే
యముత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఆక్రమ్యరోదసీతచ్చజ్వాలామాలాసమాకులమ్।
చోరదేశంసమాక్రమ్యగిరిదుర్గవనానిచ ॥౪౫॥ యత్రయత్రచతిష్ఠన్తిమా
యినస్తేవనేచరాః ॥ అదహత్తానిసర్వాణిస్థలాన్యన్యానియానిచ ॥ ౪౬ ॥
తేచసర్వేదురాత్మానో దగ్ధకేశతనూరుహాః । తేషాంస్త్రియశ్చబాలా
శ్చసర్వేదగ్ధాశ్చవహ్నినా ॥ ౪౭ ॥ బిలేభ్యఃకన్దరేభ్యశ్చనిష్పేతుఃక్షత్ర
బాన్ధవాః । వనంతదీయంతత్సర్వంభస్మీభూతంచతత్క్షణాత్ ॥ ౪౮ ॥
నిర్బీజంతత్కులంసర్వందగ్ధమస్త్రస్యతేజసా । భస్మీకృత్యతుతాన్సర్వా
న్ప్రవివేశేషుధింతదా ॥ ౪౯ ॥ వృష్టింసమానయామాససద్యశ్శీతలకారి
ణీమ్ । ఆప్లావయతతందేశమాజగ్ముర్నిర్గతాజనాః ॥ ౫౦ ॥ నిహతాస్స
ర్వేచోరాశ్చతేజసాభవతఃప్రభో । ఇతివిజ్ఞాపితస్తేన బలాధ్యక్షేణసప్ర
భుః ॥ ౫౧ ॥ సన్తుష్టస్తత్రతందేశమాగత్యచసుదర్శనః । తానిదుర్గాణిస
ర్వాణిస్థలీకృత్యవనానిచ ॥ ౫౨ ॥ ప్రకాశానితతశ్చక్రేదేశంప్రహతమా
ర్గకమ్ । తత్రత్యాన్స్థాపయామాస సాధూన్విప్రాదికానపి ॥ ౫౩ ॥ స్థా
పయిత్వాచతద్దేశేధర్మాధ్యక్షం దయాపరమ్ । వృష్టిశాల్యాదివృద్ధ్యాచ
పోషయామాసదైశికాన్ ॥ ౫౪ ॥ * * • *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేసుదర్శనసైన్యాసు
రసైన్యయోర్యుద్ధప్రశంసాదికథనంనామచతుఃపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాసురవధార్థందక్షిణదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శనమహారాజః కృత్వాదేశమకణ్టకమ్ । తస్మాద్దేశాదపక్రమ్య భాగందక్షిణమాయయౌ ॥ ౧ ॥ ఆగత్యదక్షిణందేశంససైన్యస్సపరిచ్ఛదః । వాదయామాసవాద్యాని నిస్సాణప్రముఖానిచ ॥ తేనశబ్దేనమహతాదారితాఇవభూధరాః । మదమత్తగజైరశ్వైస్సున్దరైఃపర్వతోపమైః ॥ 3 ॥ అనేకశైశ్చవనంతత్రచూర్ణితంహిసహస్రధా । విపినానిప్రకాశానికృతానిగిరయస్తథా ॥ ౪ ॥ వనదుర్గాణితైస్సర్వైస్సుగమానికృతానివై । తత్రదైత్యాంశసమ్భూతాశ్చోరాశ్చోద్రకులోద్భవాః ॥ ౫ ॥ అఙ్కవఙ్కాఃపుళిన్దశ్చబిడాలోవాలుకస్తథా । ఏతేచోరాఃప్రధానాశ్చ పఞ్చతేపఞ్చపాపినః ॥ ౬ ॥ బాధన్తేస్మద్విజాన్నిత్యం క్షేత్రవిత్తాపహారతః । యోగనిష్ఠాంస్తపోనిష్ఠాన్యజ్ఞకర్మసునిష్ఠితాన్ ॥ పీడయన్తిస్మబాలాంశ్చ స్త్రియోవృద్ధాంశ్చనిత్యశః । అగ్నిహోత్రాణివేదాశ్చయజ్ఞాశ్చోత్సవఏవచ ॥ ౭ ॥ ఆచారావైదికాస్తత్రప్రావర్తన్తనచక్వచిత్ । పీడ్యమానాస్సదాచోరైః పఞ్చభిఃప్రాణినోభృశమ్ ॥ క్షుద్రాశ్చబహవశ్చాన్యే సన్త్రాణిపీడాకరాఅపి । తేసర్వేసహసాతత్ర

సుదర్శనాసురసేనయోర్యుద్ధప్రకారః.

విచార్యచపునఃపునః ॥ ౧౦ ॥ సుదర్శనంచరాజానంజ్ఞాత్వాతత్రసమాగతమ్ । సర్వైస్సమ్భూయయోద్ధవ్యంనాన్యథాగతిరస్తినః ॥ ౧౧ ॥ రాజాసుదర్శనోనామ సహస్రభుజమణ్డితః । విక్రమేసచరాజాతుసహస్రకిరణోపమః ॥ ౧౨ ॥ యత్రయత్రసవైరాజాక్రుద్ధఃపశ్యతిసత్వరమ్ । తత్తత్సర్వంచసహసాదగ్ధంకిలభవిష్యతి ॥ ౧3 ॥ అతస్సర్వేవయంచోరాస్సావధానాశ్చసర్వదా । యోత్స్యామ ఇతినిశ్చిత్యతేఽథసమ్భూయదస్యవః ॥ ౧౪ ॥ పరిఘాన్పట్టసాన్ప్రాసాన్శక్తిశూలపరశ్వధాన్ । ధనూంషిచసబాణానిఖడ్గాంశ్చవిపులాన్శుభాన్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రగృహ్యాపరమక్రుద్ధావరదానబలోద్ధతాః । విచిత్రవాససస్సర్వే వివిధాస్త్రప్రపాణయః ॥ ౧౬ ॥ నిర్యయుర్మదమత్తాశ్చచలన్తఇవపర్వతాః । తేయుద్ధకుశలాశ్చోరాస్తోమరాఙ్కుశపాణయః ॥ ౧౭ ॥ అన్యేలక్షణసంయుక్తావరచర్మాసిపాణయః । అహమేవవధిష్యామిసర్వానితిబలోద్ధతాః ॥ ౧౮ ॥ తత్రసర్వేస

మాజగ్ముర్యుద్ధార్థంయమచోదితాః।సుదర్శనోఽపితాన్దృష్ట్వా క్రుద్ధోనాగణ
వశ్వసన్ ॥౧౯॥ స్ఫులిఙ్గాక్షంబలాధ్యక్షం జ్వాలాకేశంమహాసటమ్ । కా
లాన్తకంరణఘ్నంచపఞ్చసృష్ట్వాతుమానసాన్ ॥ ౨౦ ॥ ససైన్యాన్ప్రేష
యామాసచోరాణాంనిగ్రహేతదా। నిర్యయుస్తేరథైరశ్వైర్నాగానీకై
స్సుసంవృతాః ॥౨౧॥ పరిఘాన్పట్టసాంశ్చైవశూలఖడ్గపరశ్వధాన్ । గృ
హీత్వావివిశుర్యుద్ధ భూమింజ్వలితకుణ్డలాః ॥౨౨॥ చిక్షిపుర్దుష్టచోరేషు
బాణాన్ప్రాణహరాన్రణే । తేగదాభిర్విచిత్రాభిః ప్రాసైఃఖడ్గైఃపర
శ్వధైః ॥ ౨౩ ॥ అన్యోన్యంసమరేజఘ్ను రస్త్రైశ్శస్త్రైశ్చయోధకాః ।
ఏవంప్రవృత్తేసఙ్గ్రామేని ర్ధూతంసుమహద్రజః ॥ ౨౪ ॥ దుష్టానాందైత్య
జాతానాంశాన్తంశోణితవిస్రవైః । రథమాతఙ్గకూలాశ్చహయమత్తాస్య
ధ్వజద్రుమాః ॥౨౫॥ శరీరసఙ్ఘాటవహాస్సుస్రుపూరక్తనిమ్నగాః । స్ఫు
లిఙ్గాక్షోబలాధ్యక్షశ్శరైరజ్రఙ్గంజఘానచ ॥ ౨౬ ॥ వజ్రఙ్గంజఘానసమరే
జ్వాలాకేశశ్శితైశ్శరైః । మహాసటఃపుళిన్దంచజఘానసమరేశరైః ॥౨౭॥
కాలాన్తకోబిడాలఞ్చవాలుకంరణహాయుధి । జఘానసమరేక్రూరైశ్శరై
రాశీవిషోపమైః ॥ ౨౮ ॥ తతస్సుదర్శనోరాజా హయశీర్షంమహాశరమ్ ।
అన్తర్ధానంగతాయత్ర తిష్ఠన్తిగిరిసానుషు ॥౨౯॥ ప్రాణిపీడాకరాయేతు
యేతుదైత్యాంశసమ్భవాః । యత్రకుత్రచతిష్ఠన్తి తాన్జహీతిసుదారు
ణమ్ ॥ ౩౦ ॥ సన్ధాయధనుషిక్షిప్రం విససర్జమహాప్రభుః । తదస్త్రంనిర్గమ
ధ్వానైర్భగ్నంసైన్యందురాత్మనామ్ ॥ ౩౧ ॥ దైత్యానశ్వాన్ఖరాను
ష్ట్రాన్రథాన్యుద్ధసమాగతాన్ । ద్విధాచకారసమరే హయశీర్షంమహాశ
రః ॥౩౨॥ వనేషుగిరిదుర్గేషుగ్రామేవాపత్తనేఽపివా । యత్రయత్రదురా
త్మానస్తేసర్వేచద్విధాకృతాః ॥ ౩౩ ॥ తజ్జాతీయాశ్చశిశవస్తేషాంబా
రాశ్చబాలికాః । ద్విధాకృతాశ్చతేసర్వే చిత్రమస్త్రస్యతేజసా ॥ ౩౪ ॥
తద్దృష్ట్వాదేవతాస్సర్వా దేశీయాశ్చజనాఅపి । విస్మయంపరమంజగ్ముః
కిమిదంచేతితేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఛిన్నంభిన్నంశరైర్దగ్ధం ప్రభగ్నంశస్త్రపీడి
తమ్ । బలంసర్వంతుదుష్టానాం దదృశేరణభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ దేశబాధ
కదుష్టేషునకశ్చిద్దదృశేతదా । జలదుర్గంగిరౌదుర్గం వనదుర్గంతథైవచ॥

స్థలదుర్గంచయశ్చాన్యో నివాసోదుష్టదేహినామ్ । తత్తత్సర్వంమహారాజోభగ్నంకృత్వామహాగజైః ॥ ౩౮ ॥ కృత్వాప్రకాశంతందేశంకృత్వాప్రహతమార్గకమ్ । మహామార్గంచసర్వత్ర కృత్వానిహతకణ్టకమ్ ॥ ౩౯ ॥ విప్రక్షత్రాదికాన్సాధూన న్యానపిజనాన్నృపః । స్వేస్వేధర్మేనియుజ్యైవస్థాపయామాసవైసుఖమ్ ॥ ౪౦ ॥ నీరోగాశ్చజనాస్సర్వే కామక్రోధపరాఙ్ముఖాః । వేదశాస్త్రపరాస్సర్వే సర్వేయజ్ఞసునిష్ఠితాః ॥ ౪౧ ॥ కాలేవర్షన్తుమేఘాశ్చఫలన్తుచమహీరుహాః । సమృద్ధానిచసస్యాని సన్తునశ్యాసనాదితి ॥ ౪౨ ॥ అనుగృహ్యచతాన్సర్వాం స్తస్థాతద్దేశవాసినః । వవృధేవేఙ్కటాధీశ కరపఙ్కజభానుమాన్ ॥ ౪౩ ॥ తత్రదేవాస్సమాగత్య స్తుత్వాదేవంహరింప్రభుమ్ । వవర్షుఃపుష్పవర్షాణి గన్ధర్వాశ్చజగుః కలమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇదానీమత్రవసతాం లబ్ధంబ్రాహ్మణ్యముత్తమమ్ । ప్రసాదాద్భవతస్సోయం కృతోదేశస్సుఖీప్రభో ॥ ౪౫ ॥ ఇదానీంపశ్చిమే భాగే కిఞ్చిత్కార్యంభవిష్యతి । ఇతివిజ్ఞాప్యతేసర్వే దివంజగ్ముర్యథాగతమ్ ॥ ౪౬ ॥ * * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాసుర వధార్థందక్షిణదిగ్గమనాదికథనంనామ పఞ్చపఞ్చాశోధ్యాయః.

వరుణదిశ్యసురసుదర్శన సేనాయుద్ధప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ రాజాసుదర్శనశ్శ్రీమాన్ప్రతాపహతకణ్టకః । దక్షిణాందిశమాసాద్య కృత్వానిర్బాధమేవతామ్ ॥ ౧ ॥ దేశస్యరక్షణార్థాయ కఞ్చిన్నృపవరంతదా । ధర్మాత్మానంప్రతిష్ఠాప్యప్రతస్థేపశ్చిమాందిశమ్ ॥ శతంశతసహస్రాణి భేరీణాంవ్యనదంస్తదా । పతాకినోగజాస్తత్ర ధ్వజయుక్తాశ్చవాజినః ॥ ౩ ॥ మత్తేభాఃకలభాశ్చైవ తథాగమ్భీరవేదినః । శస్త్రవర్మాయుధోపేతా స్సన్నద్ధాయుద్ధకారణాత్ ॥ ౪ ॥ ఘోటాశ్చద్వీపసమ్భూతా వాయువేగాస్తథాపరే । వర్మాస్త్రశస్త్రసమ్భిన్నానిర్యయుశ్చసహస్రశః ॥ ౫ ॥ శతాశ్వాస్త్రిశతాశ్వాశ్చ సహస్రాశ్వాశ్చయూథశః । సర్వాయుధైశ్చసమ్పూర్ణాః పతాకాలఙ్కృతాస్తథా ॥ విమానానీవసిద్ధానాం శతశోథసహస్రశః । స్యన్దనానివిచిత్రాణి నిర్యయు

ర్భాస్వరాణిచ ॥ ౭ ॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశా స్తథోద్యతపరశ్వధాః ।
ఉద్యతాసిగదాశూలా స్తథోద్యతకరాయుధాః ॥ ౮ ॥ అట్టహాసాన్విము
ఞ్చన్తో నిర్యయుశ్చపదాతయః । మధ్యేరరాజరాజా సౌసహస్రభుజమ
ణ్డితః ॥ ౯ ॥ నిదాఘేప్రతపన్సూర్య స్సహస్రాంశురివాబభౌ । తత్రాసీ
త్పశ్చిమేభాగే వేఙ్కటాద్రేరదూరతః ॥ ౧౦ ॥ కాననంపర్వతాకీర్ణంసిం
హవ్యాఘ్రనిషేవితమ్ । మాతఙ్గైర్నర్దమానైశ్చ వరాహమహిషైస్తథా॥

వృకభల్లూకసంయుక్తంతస్మిన్మహతికాననే । దైత్యాంశఃకశ్చిదుత్పన్నః
కిరాతఃపర్వతోపమః ॥ ౧౨ ॥ నామ్నాకాననకర్తాచ రిపుఘ్నస్యసుతో
బలీ । సతుశమ్భుంసముద్దిశ్యవ్రతచర్యాపరోఽభవత్ ॥ ౧౩ ॥ యక్షరా
క్షససిద్ధానాం మనుష్యాణాంమహాత్మనామ్ । దుర్జయత్వమసావిచ్ఛన్
సాహసీతుకదాచన ॥ ౧౪ ॥ క్రతుధ్వంసకరంరుద్రం ధ్యాత్వాచధృతి
మాన్నరః । ఖడ్గమాదాయచిచ్ఛేద స్వశిరఃపుష్పసమ్భృతమ్ ॥ ౧౫ ॥
అలఙ్కృతఞ్చగన్ధాద్యైశ్శమ్భవేఽర్పయితుంతదా । ప్రసాదాత్తత్క్షణాద్రు
ద్రోజీవయిత్వాచతంపునః॥౧౬॥ దదౌచతదభిప్రేతంలబ్ధ్వాసాదరముత్త
మమ్ । వనకర్తాసమాగత్య వనేతస్మిన్దురాసదమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్థానందుర్గంప
రాభేద్యమధిష్ఠాయమహాబలః । అనేకశతసాహస్రై రనీకైఃపరివారితః ॥
లోకానుత్సాదయామాస వరదానబలోద్ధతః । చుక్రుశుఃపీడితాస్సర్వే
విప్రాద్యాఃప్రాణినస్తదా ॥ ౧౮ ॥ సతుజ్ఞాత్వాదురాత్మానం సుదర్శనమ
హానృపమ్ । నృపఇత్యేవతంమత్వా నిర్జగామరణాయసః ॥ ౨౦ ॥ ఏకా
మక్షౌహిణీంసేనాం గృహీత్వాసశరాసనః । సన్నద్ధఃకవచీఖడ్గీ దణ్డీపర
బలార్దనః ॥ ౨౧ ॥ రథమారుహ్యసజ్యశ్చ సర్వశస్త్రాస్త్రభూషితః । య
యుశ్చతస్యపురత స్తురగాశ్చమహాగజాః ॥ ౨౨ ॥ పదాతయశ్చసరథా
యయుశ్శస్త్రాస్త్రపాణయః । ప్రావర్తతమహద్యుద్ధం సేనయోరుభ
యోరపి ॥ ౨౩ ॥ శస్త్రైరస్త్రైశ్శితైర్బాణై ర్భిణ్డివాలైఃపరశ్వధైః ।
కున్తతోమరచక్రైశ్చపరిఘైఃపట్టసైశ్శితైః ॥ ౨౪॥ శక్తితోమరశూలై
శ్చగజచర్మాసిసాధనైః । శతఘ్నీపరిఘాభిశ్చ చిత్రైరన్యైశ్చసాధనైః ॥
అన్యోన్యంచయథాపూర్వం దేవదానవరాజయోః।సుదర్శనభటాశ్చాపిని
జఘ్నుస్తాన్కిరాతకాన్ ॥ ౨౫ ॥ వివిధాయుధహస్తాశ్చ శూలముద్గరపా

ణయః । గదాభిః పట్టసైర్దణ్డై రాయసైర్ముసలైర్భృశమ్ ॥ ౨౭॥ పరిఘైర్భి
ణ్డివాలైశ్చ భల్లైః ప్రాసైః పరశ్వధైః । రథైః కవచినస్త్వన్యే ధ్వజైశ్చసమ
లఙ్కృతైః ॥ ౨౮ ॥ హిరణ్యజాలవిహితైః ఖరైశ్చవివిధాననైః । హ
యైః పరమశీఘ్రైశ్చ గజేన్ద్రైశ్చమదోత్కటైః ॥ ౨౯ ॥ సుదర్శనభటాం
శ్చాపినిజఘ్నుస్తేకిరాతకాః । తైర్గదాభిశ్చభీమాభిః పట్టసైః కూటముద్గ
రైః ॥ ౩౦ ॥ ఘోరైశ్చపరిఘైశ్చైత్రైస్త్రిశూలైరపిసంశితైః । విదార్య
మాణాస్తేశూరాని పేతుర్భువిసంయుగే ॥ ౩౧ ॥ అమర్షాజ్జనితోద్ధర్షాశ్చ
క్రుః కర్మాణ్యభీతవత్ ।శరనిర్భిన్నగాత్రాస్తేశూలనిర్భిన్నదేహినః ॥ ౩౨ ॥
మమన్థుర్దష్టచోరాంశ్చ నామానిచబభాషిరే । తద్బభూవాద్భుతంఘో
రంయుద్ధంసైన్యద్వయస్యచ ॥ ౩౩ ॥ వవర్షూరుధిరం కేచిన్ముఖైస్తేవనవా
సినః । పార్శ్వేషుదారితాః కేచిత్కేచిద్ధస్తేషుదారితాః ॥ ౩౪ ॥ పట్టసై
శ్చూర్ణితాః కేచిత్ప్రాసైః కేచిద్విదారితాః । ధ్వజైర్నిపతితైర్నాగైర
శ్వైశ్చవినిపాతితైః ॥౩౫॥ రథైర్విమృదితాః కేచిద్వ్యథితాః కాననేస్థితాః।
ముద్గరైరాహతాః కేచిత్పతితాధరణీతలే ॥ ౩౬ ॥ పరిఘైర్మథితాః కేచిద్భి
ణ్డివాలైశ్చదారితాః । కేచిద్వినిహతాభూమౌ రుధిరార్ద్రవసనాకసః ॥
కేచిద్విత్రాసితానష్టాః కేచిత్పార్శ్వేనశాయితాః । విభిన్నహృదయాః
కేచిత్త్రిశూలైర్దారితాఃపరే ॥ ౩౭ ॥ ఏవంవిద్రావితంసైన్యంవనకర్తావి
లోక్యతమ్ । బభూవక్రోధతామ్రాక్షః స్సేనాధ్యక్షమువాచహ ॥ ౩౯
జ్వాలాపాతంమహాశూరం జహిత్వంగచ్ఛశీఘ్రతః । ఇత్యాజ్ఞప్తస్తతస్తూ
ర్ణంజ్వాలాపాతఃప్రతాపవాన్ ॥ ౪౦ ॥ ధనుర్విస్ఫారయామాస రథస్థః
కనకాఙ్గదః । సుదర్శనమహారాజ స్సేనాధ్యక్షంస్సృజన్రుషా ॥ ౪౧ ॥
బాముఖనామానం బడబానలవిక్రమమ్ । జహిత్వంసమరేగచ్ఛశత్రుసై
న్యమశేషతః ॥౪౨॥ ఇత్యబ్రవీత్తతసోపినిర్గతస్సరథస్తదా । శార్ఙ్గ
దాయసుమహత్తస్మిన్బాణాన్యయోజచ ॥ ౪౩ ॥ ముమోచచతత్సై
న్యేశరసఙ్ఘాన్మహారథః । శతంసహస్రమయుతం నరాణాంబడబాననః
బాణేనైకేనసహసా నిజఘానమహారథః । దశవావింశతింవాపి త్రింశతం

వారథాన్హయాన్ ॥ ౪౫ ॥ గజానాంచఘటామేకా మేకేనశితపత్రి
ణా । జఘానసమహాతేజాః కాలానలయమోపమః ॥ ౪౬ ॥ బడబాపా
వకో యద్వదమ్భాంసిగ్రసతేక్షణాత్ । తద్వత్సైన్యంపరంచక్రేభస్మసా
ద్బడబాననః ॥ ౪౭ ॥ ఏకామక్షౌహిణీంసేనాం సుదర్శనబలాగ్రణీః ।
ప్రాపయద్యమలోకంహిముహూర్తద్వయమాత్రతః ॥ ౪౮ ॥ నిశ్శేషం
స్వబలంసర్వం హతమాలోక్యవేగతః । దివ్యమస్త్రంచసన్ధాయతిష్ఠతి
ష్ఠేతిచబ్రువన్ ॥ ౪౯ ॥ ఆజగామరథాచ్ఛీఘ్రం కిరాతోలఘువిక్రమః ।
సుదర్శనష్టోహాకోపసన్నాత్తోబడబాననః ॥ ౫౦ ॥ విష్ణుచక్రేణతంఘోరం
జఘానవనగోచరమ్ । హతేకిరాతరాజేతుతద్వనంనిర్మలంబభౌ ॥ ౫౧ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేవరుణదిశ్యసుర
సుదర్శనసేనాయుద్ధప్రశంసాధికథనంనామ షట్పఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాసురవధార్థముత్తరదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శన మహారాజస్సహస్ర కిరణోపమః । తందే
శంహతదుష్టంచ హత్వావగ్రహకణ్టకమ్ ॥ ౧ ॥ కృత్వా సర్వాణిదుర్గాణి
గిరిస్థలవనానిచ । వినిహత్యగజైరశ్వైస్సర్వదిక్షుమహాపథమ్ ॥ ౨ ॥
కృత్వాచతత్రమనుజాన్ స్థాపయిత్వాయథాసుఖమ్ । తద్దేశరక్షకంకఞ్చి
ద్ధరిష్ఠం సత్యవాదినం ॥ 3 ॥ నివేశ్యదేశమధ్యేచ జనానామస్త్రిస
త్వరమ్ । ప్రతస్థేసబలస్తస్మాద్దుష్టచోరజిగీషయా ॥ ౪ ॥ తతశ్చోత్తర
దిగ్భాగంసహస్రకిరణోయథా । నీహారశోషణార్థాయశ్రీమాన్భుజసహ
స్రవాన్ ॥ ౫ ॥ ప్రతాపవిక్రమాదిత్యస్సుదర్శనమహాప్రభుః । శ్రీవేఙ్క
టనగా[illegible]శ్యాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౬ ॥ పదాతయోగజాశ్వాశ్చరథాశ్చ
గిరిసన్నిభాః । యయురగ్రేచవాద్యానివాదయన్తిస్మసర్వతః ॥ ౭ ॥
తతఃప్రచోదితాభేర్యోమర్దళానకపుష్కరాః । హేమకోణహతాస్తీ
వ్రంబలానాంచాగ్రతస్తదా ॥ ౮ ॥ వినేదుశ్చమహాఘోషాశ్శఙ్ఖాశ్శతస
హస్రశః । తటిద్భాస్కరకల్పాశ్చఖడ్గాఃప్రాసాశ్చపట్టసాః ॥ ౯ ॥
బభుస్తస్మిన్మహాసైన్యేయథామేఘేషువిద్యుతః । ఉత్తరేవేఙ్కటాద్రే

భేరుణ్డాసురసుదర్శనసేనయోర్యుద్ధప్రశంసా.

స్తుభాగేకశ్చిన్మహాసురః ॥ ౧౦ ॥ భేరుణ్డోనామదైత్యానాంప్రవరోబలదర్పితః । బ్రహ్మణాసీత్పురాదత్తవరఃపర్వతసన్నిభః ॥ ౧౧ ॥ సతుతత్రనివాసంచకృత్వాతుబహుభిర్వృతః । వేఙ్కటాద్రాతదన్యస్మిన్గిరావాకాననేపివా ॥ ౧౨ ॥ తపాంసికుర్వతాంవిఘ్నంకుర్వన్ప్రాణిభయఙ్కరః ॥ గ్రామేవాపత్తనేవాపిస్థితాన్విప్రాదిమానుషాన్ ॥ ౧౩ ॥ బబాధేసతతంతీక్ష్ణంతేనదేశఃప్రపీడితః । కామ్బోజాయవనాశ్చాపిమ్లేచ్ఛాస్పుఙ్కరజాతిజాః ॥ ౧౪ ॥ భేరుణ్డస్యబలోద్రిక్తాస్తత్రాసన్ప్రాణిపీడకాః । తేసర్వేపాపకర్మాణస్సముఖ్యాయముసలాయుధాః ॥ ౧౫ ॥ భేరుణ్డమగ్రతఃకృత్వాసరథాశ్వగజాస్తదా । యుద్ధార్థమాగతంజ్ఞాత్వారాజానంచసుదర్శనమ్ ॥ ౧౬ ॥ యుద్ధాయనిర్యయుస్సర్వేగదాశక్తిపరశ్వధాన్ । గృహీత్వాఙ్కుశపాశాంశ్చఖడ్గాంశ్చకనకత్సరూన్ ॥ ౧౭ ॥ కేచిచ్ఛస్త్రాయుధధరాఃకేచిత్తోమరపాణయః । కేచిత్త్రిశూలహస్తాశ్చశరచాపధరాఅపి ॥ ౧౮ ॥ అట్టహాసంవిముఞ్చన్తోనర్దన్తస్తేమహాబలాః । వాద్యఘోషాంశ్చమహతఃకారయన్తిస్మకేచన ॥ ౧౯ ॥ సన్నద్ధాశ్చైవమాగత్యచక్రుస్తేకదనంమహత్ ॥ సుదర్శనభటాశ్చాపిభేరుణ్డస్యభటాఅపి ॥ ౨౦ ॥ హతాస్సుదర్శనభటాఃకిరాతైరధికోర్జితైః । నికృత్తశిరసఃకేచిచ్ఛిన్నపాదాస్తథాపరే ॥౨౧॥ కేచిత్కృత్తశిరస్త్రాణాఃకేచిద్వక్షసితాడితాః । కేచిచ్ఛిన్నతనుత్రాణాఃకేచిచ్ఛిన్నోరుబాహవః ॥ ౨౨ ॥ ఏవంహతంబలంసర్వమసురేణదురాత్మనా । తద్దృష్ట్వానిహతంసైన్యంసుదర్శనమహాప్రభుః ॥ ౨౩ ॥ క్రోధేనారుణతామ్రాక్షఃప్రజజ్వాలాన్తకోయథా । క్రుద్ధేతస్మిం ॥ ధరాసర్వాంనబభౌకలుషంజగత్ ॥ ౨౪ ॥ చన్ద్రసూర్యౌతదాకాశేబభ్రతుర్నచకిఞ్చన । నక్షత్రాణినభస్తిస్మపేతురుల్కాస్సహస్రశః ॥ ౨౫ ॥ వాతిస్మజవనోఽత్యర్థంసహధూమ్యాప్రభఞ్జనః । చకమ్పేవసుధాకృత్స్నాపేతుశ్శైలాశ్చపాదపాః ॥ ౨౬ ॥ చుక్షుభుస్సాగరాస్సర్వేనేదుర్భూతానితత్క్షణాత్ । యుద్ధార్థమాగతాదైత్యాఃకిరాతాఃపు[illegible]సాస్తథా॥

కశ్మలోపహతాస్సర్వే విషణ్ణవదనాస్తదా ॥ తతోఽగ్నిసముత్థశ్చ పు
రుషః పరమాద్భుతః ॥ ౨౮ ॥ చాపీ ఖడ్గీ రథీ తూణీ కశ్చిత్కనకపిఙ్గళః । నా
మ్నా పావకసఞ్జ్ఞశ్చ స్వాహాత్మా పావకవిక్రమః ॥ ౨౯ ॥ స తమాజ్ఞాపయ
ద్రాజా జహి దైత్యాని తీశ్వరః । పావకస్సర్వశస్త్రాస్త్రసమ్పన్నస్సమరే
బభౌ ॥ ౩౦ ॥ ప్రళయాగ్నిరివాదిత్యసహస్రసదృశప్రభః । ముమోచ
బాణవర్షాణి పరసైన్యేషు పావకః ॥ ౩౧ ॥ వినోదం కారయామాస క
గన్ధ[illegible]యకారకమ్ । సంమోహనార్థం దైత్యానాం గాన్ధర్వం సముచో
శస్త్ర[illegible] ౩౨ ॥ మోహితాః పరమాస్త్రేణ త్యక్తోద్యతవరాయుధాః ।
[illegible]తత్సర్వం మత్వా స్వజనసార్థగమ్ ॥ ౩౩ ॥ నాయుధ్యన్త త
దా యోధా దృష్ట్వా సేనాపతిం పునః । నామ్నా పావకసఞ్జ్ఞం జనకం
స్వకులోద్భవమ్ ॥ ౩౪ ॥ మత్వా సర్వే నమన్తి స్మ పతిత్వా వసుధాతలే ।
తద్దృష్ట్వా దేవగన్ధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదయః ॥ ౩౫ ॥ విస్మయం పరమం జ
గ్ముస్సాధు సాధ్వితి చాబ్రువన్ । తాన్దృష్ట్వా పావకప్రఖ్యో మోహితానాం
ప్రమాపణమ్ ॥ ౩౬ ॥ అయుక్తమితి తద్దివ్యముపసంహృతవాంస్తదా ॥
విముక్తమోహాస్తే సర్వే గృహీత్వా శస్త్రబాణకాన్ ॥ ౩౭ ॥ చక్రుస్తే
కదనం ఘోరమసిభిః పట్టసాయుధైః । క్రోఞ్చమస్త్రం సమాదాయ పరే
షాం యుద్ధకాఙ్క్షిణామ్ ॥ ౩౮ ॥ ఛిన్ధి భోః కర్ణనాసే త్వమితి మన్త్రం జ
జాప హ । తత్క్షణాత్కృత్తనాసాశ్చ కృత్తకర్ణాశ్చ సంయుగే ॥ ౩౯ ॥
విలోక్య తే హి తత్కర్మ క్రుద్ధా జఘ్నుశ్చ తద్బలమ్ । పునః పావకసఞ్జ్ఞశ్
స్సర్వాస్త్రకుశలో యుధి ॥ ౪౦ ॥ భిణ్డివాలేన సర్వేషాం బాహూంశ్చి
చ్ఛేద సర్వతః । సర్వే తే వీతహస్తాశ్చ పరాన్హాదితుముద్యతాః ॥ ౪౧ ॥
తచ్చ దృష్ట్వా తు పైశాచమస్త్రం మన్త్రేణ మన్త్రితమ్ । విససర్జ తదా ఘో
రం సర్వ[illegible]కారకమ్ ॥ ౪౨ ॥ గ్రస్తాః పిశాచభూతైశ్చ మ్లేచ్ఛా దై
త్యాదయస్తథా । అన్యోన్యఖాదనే సక్తా యయుర్విలయమఞ్జసా ॥ ౪౩ ॥
స్వసైన్యం నిహతం దృష్ట్వా నిశ్శేషం యుద్ధభూమిషు । భేరుణ్డస్తు తతః క్రుద్ధ
శ్శూలం పరమదారుణమ్ ॥ ౪౪ ॥ గృహీత్వా పావకప్రఖ్యమభిదుద్రావ సం
యుగే । యోజనత్రితయోత్సేధః కమ్పయన్మేదినీం తదా ॥ ౪౫ ॥ వా
యువ్యమస్త్రం ప్రాయుఙ్క్త పావకార్చిస్సమప్రభః । భ్రామయామాస

వాత్యేవతృణం పర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౪౬ ॥ ప్రదక్షిణఙ్కారయిత్వా వేఙ్క-
టాద్రేశ్చ దానవమ్। పునరుత్క్షిప్య తం దైత్యమాకాశే దశయోజనమ్ ॥౪౭॥
పాతయామాస భూమౌ తద్వాయవ్యం పరమాద్భుతమ్ । జీర్ణకూశ్మాణ్డ
వద్భ్రామాసశీర్ణః పర్వతోపమః ॥ ౪౮ ॥ ఏవం నిహత్య తం దైత్యం కృత్వా
దేశమకణ్టకమ్ । వనదుర్గాణి సర్వాణి ఖిలీకృత్య తదా జనాన్ ॥ ౪౯ ॥
ససుఖం స్థాపయామాస వేఙ్కటాద్రౌ సుదర్శనః । ఆకాశే దేవగన్ధర్వాః
పుష్పవర్షం వికీర్య చ ॥ ౫౦ ॥ సాధు సాధ్వితి తం దేవమస్తువన్ స్తుతిభిశ్చ భో
స్వామిన్ జనపదాస్సర్వే కృతాస్స్వస్థాస్త్వయా ప్రభో ॥ ౫౧ ॥ స్వప్రాణిపీ
త్వం వేఙ్కటాధీశసమీపం త్వరితం పునః । ఇత్యుక్త్వా చ యయుః [illegible]
వం దేవా ముదాన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ స్వసైన్యేషు హతా యే తు జీవయిత్వా
చ తాన్పునః । స్వస్థం చకార తం దేశం వేఙ్కటేశాజ్ఞయా తదా ॥ ౫౩ ॥
కాలే వవర్ష పర్జన్యః ఫలవన్తశ్చ పాదపాః । సర్వసస్యాని తత్రాస్మ ఫలన్తి సు-
తరాం తదా ॥ ౫౪ ॥ నీరోగాశ్చ జనాస్సర్వే దుష్టబాధా న చ క్వచిత్ ।
నైకుణ్ఠోయమథాన్యో వా స్వర్గో వా భూగతః కిము ॥ ౫౫ ॥ ఇతి తం మేని-
రే సర్వే దేశం శ్రీవేఙ్కటాభిధమ్ । వాఞ్ఛన్తి జన్మ తత్రైవ దేవా అపి ది-
వౌకసః ॥ ౫౬ ॥ సుదర్శనమహారాజస్సహస్రభుజమణ్డితః । ఆజ్ఞాం వే-
ఙ్కటనాథస్య కృత్వా సమ్యక్ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౭ ॥ జయమఙ్గళఘోషై-
శ్చ కుసుమోత్కరవృష్టిభిః । సర్వసైన్యైశ్చ సంయుక్తస్సర్వాభరణభూ-
షితః ॥ ౫౮ ॥ ప్రవివేశ విమానం తద్వేఙ్కటేశస్య మఙ్గళమ్ ॥ ౫౮½ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాసుర
వధార్థముత్తరదిగ్గమనాదికథనం నామ సప్తపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశస్య కలిదోషాపహత్వే విశేషతః కృపాధిక్యకథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ మునయశ్శ్రుతమాఖ్యానం కిము చక్రకృతాశ్రయమ్ ।
వక్తుమర్హా తథయూయం హి కిమ్భూయశ్శ్రోతుమిచ్ఛథ ॥ ౧ ॥ మునయః ॥
పిబతాం వేఙ్కటేశస్య కథాం దివ్యరసాయనమ్ । అస్త్యత్ర తృప్తిర్నాస్మా-
కం భూయస్తృష్ణా చ భూయసీ ॥ ౨ ॥ కలౌ కలౌ యథా తిష్ఠేద్వేఙ్కటా-
ద్రిశిఖామణిః । పూజయిష్యతి కో వా తం వరదానం చ కీదృశమ్ ॥ ౩ ॥ వక్తు

మర్థాసితత్సర్వాంశ్శృణ్వాతాంనోమహామునే । ఇతిపృష్టోఽబ్రవీత్సూతఃక
థాం శ్రీవేఙ్కటేశితుః ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ సద్భావపికలేశ్చైవంవేఙ్క
టేశస్యవర్తనమ్ । తతఃపరమియాన్భేదోమానంతత్రైవతుస్థితిః ॥ ౫ ॥
అర్చావతారవద్భాయాన్నరాణాంమాంసచక్షుషామ్ । వైకుణ్ఠాదాగ
తందివ్యంవిమానంతుతిరోహితమ్ ॥ ౬ ॥ విమానమాత్రన్తుకలౌకారయి
ష్యన్తిమానవాః । పుణ్యశీలామహాత్మానఃకదాచిత్త్రసమ్మతాః ॥ ౭ ॥
గ[illegible]హ్మణాఃపుణ్యాఃకదాచిద్వల్లవానరాః । అర్చావతారఇ
తి[illegible]న్తిచమోహితాః ॥౮॥ తథైవావమతింకేచిత్కరిష్యన్తికలౌ
యు[illegible]। సాక్షాత్పశ్యన్తితత్సర్వమపశ్యన్నివతిష్ఠతి ॥ ౯ ॥ సాక్షాద్భాషణ
మేకంతునాస్తితస్యతపోధనాః । పరన్తుసర్వమస్త్యేవనిగ్రహానుగ్రహావపి॥
అధికంవరదానంతుభవిష్యతికలౌయుగే । కృతకంతువిమానంస్యాదిత్యా
ఖ్యామాత్రమేవహి ॥౧౧॥ కిన్తుదర్శనమాత్రేణపాపకోటింహరేద్ధ్రువమ్।
కదాచిన్మహతీపూజాస్వల్పైవతుకదాచన ॥౧౨॥ స్వయంహివేఙ్కటా
ధీశఃప్రకాశంహివ్రజేత్క్వచిత్ । అప్రకాశంకదాచిచ్చవేఙ్కటాద్రిశి
రోమణిః ॥౧౩॥ ఏవంహిరమయాసార్ధంక్రీడత్యేవచతత్రహి । కలౌయుగే
తువైచిత్ర్యందర్శయిష్యతికేశవః ॥ ౧౪ ॥ అల్పదానేనవైభక్త్యాస్వల్ప
యాపూజయాతథా । భవిష్యతిప్రసన్నశ్చస్మృతిమాత్రేణకేశవః ॥౧౫॥
న్నాణాంగమనమాత్రేణవేఙ్కటాఖ్యగిరిమ్ప్రతి । ప్రసన్నస్సన్స్వయం
క్షిప్రందాస్యతీష్టంచతద్బహు ॥ ౧౬ ॥ స్వయమప్రాకృతోవిష్ణుశ్చరిత్రం
ప్రాకృతోయథా । కరిష్యతితథాదేవోమోహయిష్యతితాన్జనాన్ ॥౧౭॥
మానుషాంశ్చైవభోగాంశ్చభోక్ష్యతేప్రీతమానసః । ఉత్సవాన్వివిధాం
స్తస్యకా[illegible]ష్యన్తిమానవాః ॥౧౮॥ ఆగమిష్యన్తిదేవాశ్చసేవార్థంవై
కలౌయు[illegible] స్వాస్యన్తిస్వామితీర్థేవైకరిష్యన్తినివేదనమ్ ॥ ౧౯ ॥ నివే
దితంభక్షయేయుర్మనుష్యాణామగోచరాః । విమానంతద్దిపశ్యేయుఃపూ
జయేయుర్హిసాదరాః ॥౨౦॥ ప్రార్థయిష్యన్తిదేవాశ్చభవిష్యామోనరా
ఇతి । తేషాంహివేఙ్కటాధీశఃక్షిప్రందాస్యతిచేప్సితమ్ ॥ ౨౧ ॥ స్వల్ప
ధర్మేణసన్తుష్టఃపుత్రంక్షేత్రంకళత్రకమ్ । ఆరోగ్యంభూతిమైశ్వర్యంరా

జ్యప్రాప్తించసత్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆయుశ్చదుర్లభంన్నృణాంస్వర్గలోకాదికానపి। జన్మకోటిశతైశ్చైవకృతైఃపుణ్యైర్దురాసదామ్ ॥ ౨౩॥నిత్యభూతిశ్చదేవోస్తాదాస్యత్వాచార్యసంశ్రయాత్ । అహోహివైష్ణవోధర్మశ్చిత్రోవేఙ్కటభూధరే ॥౨౪॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువన్తోవైమానికాస్తేకమలాసనాద్యాః । యథాప్రవజేయుర్హితథామయాపిగీతమ్భువిష్యద్భవతాంపురస్తాత్ ॥ ౨౫ ॥ కలౌయుగేతుసమ్ప్రాప్తేవిశేషాద్వేఙ్కటాచలః । ప్రఖ్యాతోప్యధికమ్భూమౌభవిష్యతితపోధనాః సాన్నిధ్యమధికంతత్రకరిష్యతిరమాపతిః । మ్లేచ్ఛసఙ్కరభ్రష్టానిపిపాకాధమమోషితామ్ ॥ ౨౬ ॥ కిరాతపుల్కసాదీనాంశూద్రాణాంపాపజన్మనామ్। భక్తిశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశేప్యధికశ్చభవిష్యతి ॥౨౭॥ తేషామపిరమాధీశశ్శీఘ్రందాస్యత్యభీప్సితమ్ । సాన్నిధ్యంతత్రకురుతేభక్త్యాక్రీతోయతోహరిః ॥౨౮॥ ఆర్యాస్తురుష్కామాళవ్యాగౌడావఙ్గాః కళిఙ్గకాః । ఆన్ధ్రాఃకర్ణాటదేశీయాఃకోసలోద్భూతమానుషాః ॥ ౩౦ ॥ అఙ్గాశ్చోళాశ్చపాణ్డ్యాశ్చనానాదేశేషుసమ్భవాః । ద్వీపాన్తరగతాశ్చాపివేఙ్కటేశమహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ ధారయన్తోమహాభక్తిమాగమిష్యన్తికోటిశః । సర్వేలబ్ధ్వావరఞ్చేష్టంభవిష్యన్తిముదాన్వితాః ॥౩౨॥ అప్రాకృతస్సువర్ణసానురపిశ్రీవేఙ్కటాచలః । ప్రాకృతాచలవద్భూమౌభవిష్యతికలౌయుగే ॥ ౩౩ ॥ మతాన్తరప్రవిష్టానామపిభక్తిర్భవిష్యతి । సర్వాత్మకేరమాధీశేవేఙ్కటేశేపరాత్మని ॥ ౩౪ ॥ ఏవంకృత్వాపరామ్భక్తింభవిష్యన్తిచపావనాః । భక్తిమన్తంపరోదృష్ట్వాభక్తింగచ్ఛేద్ధికేశవే ॥౩౫॥ తథాదృష్టఫలార్థంచభజమానాయసాదరమ్ । దృష్టప్రదంవేఙ్కటేశందృష్ట్వాతంతువ్రజేత్పునః ॥ ౩౬ ॥ సోపిదృష్టఫలంలబ్ధ్వావరానపిశతమ్భజేత్ । చిత్రంకలియుగేశ్రీశోవిహరిష్యతిభూ ॥ ౩౭ ॥ అతఏవకలిస్సాధుస్సాధుశబ్దైశ్చఘోషితః । విశేషాద్వేఙ్కటాధీశసేవనంసాధుభూషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యేవంమునయోదేవావదిష్యన్తికలౌయుగే । కలిదోషపరీతానాంనరాణాంపాపకర్మణామ్ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటేశాత్పరోదేవోనాస్త్యన్యశ్శరణమ్భువి । వేఙ్కటేశసమోదేవోనాస్తినాస్తిమహీతలే ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసమంనాస్తినచా

స్తిహి । ద్రవ్యార్జనపరో నిత్యం భవిష్యతి కలౌ యుగే ॥ ౪౧ ॥ అనుగ్రహాయ లోకానాం కామైః పూర్ణోఽపి సర్వదా । ఇదం ద్రవ్యం త్వయా తావద్దాతవ్యం మమ సమ్ప్రతి ॥ ౪౨ ॥ తవాభీష్టమహం దాస్యే దాస్య ఇత్యేవ చ బ్రువన్ । ఇతి సర్వజనైస్స్వార్థం క్రీడన్ఖలు భవిష్యతి ॥ ౪౩ ॥ కలౌ తదీయచారిత్రం వక్తుం కల్పశతైరపి । న శక్యముక్తం లేశేన చరిత్రం తస్య మఙ్గళమ్ ॥ ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశస్య కలిగ్రస్తోపహతేషు విశేషతో కృపాధిక్యవర్ణనం నామాష్టపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

శష్ట.

జనస్యాచార్యాశ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తినిరూపణమ్.

మునయః ॥ భగవన్సర్వశాస్త్రార్థవేదవేదాన్తపారగ । ఆచార్యసంశ్రయాదేవ లభన్తే హి పరాం గతిమ్ ॥ ౧ ॥ అహో హి వైష్ణవో ధర్మ ఇతి చోక్తం త్వయా పురా । సూత త్వయా తు తత్సర్వం వక్తవ్యం నస్తపోధన ॥ ౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతామభిధాస్యామి సఙ్క్షేపేణ తపోధనాః ॥ ఉద్ధృత్య భూమిమ్పాతాళాద్వేఙ్కటాహ్వయభూధరే ॥ ౩ ॥ సితేన భూవరాహేణ ధరణ్యై భాషితాః పురా । పృచ్ఛన్త్యై వైష్ణవాన్ధర్మాన్యే యే ధర్మా మనోహరాః ॥ ౪ ॥ వ్యాసప్రసాదాత్తాన్ధర్మాన్వక్ష్యేఽహం మునిసత్తమాః । సఙ్క్షేపేణ ప్రవక్ష్యామి గోప్యాద్గోప్యతరానపి ॥ ౫ ॥ తేషాం వైష్ణవధర్మాణాం విశ్వాసస్తు పరా గతిః । యావానపి చ విశ్వాసస్తావతీ సిద్ధిరీరితా ॥ ౬ ॥ గురురేవ పరో ధర్మో గురురేవ పరా గతిః । పాపం క్షపయతి క్షిప్రం గురురేవాత్మభావనః ॥ ౭ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన విశ్వసేత్పరమం గురుమ్ । తత్పాపం తద్గురుర్హన్తి తత్పాపం తద్గురుస్తథా ॥ పారమ్పర్యక్రమాద్విష్ణుస్సర్వపాపహరో గురుః । కారుణ్యమూర్తిః శ్రీవిష్ణుర్గురు[illegible]చ పాపినః ॥ ౯ ॥ శాస్త్రహస్తేన సంసారమగ్నానుద్ధరతే జనాన్ । [illegible]న్యాయవిచ్ఛాస్త్రవేదీ చ ధర్మాధర్మవివేకవాన్ ॥ ౧౦ ॥ తపోనిష్ఠో బ్రహ్మనిష్ఠస్తపస్స్వాధ్యాయనే రతః । నిర్మమో నిరహఙ్కారశ్శాన్తో దాన్తో విమత్సరః ॥ ౧౧ ॥ గురురిత్యుచ్యతే యస్తు పరార్థైకప్రయోజనః । భీతస్సంసారదావేభ్యశ్శాన్తో దాన్తశ్శుచిర్బుధః ॥ ౧౨ ॥ అతః పరమనిర్విణ్ణో నిర్వైరస్సర్వజన్తుషు । సమాశ్రయేద్గురుం భక్త్యా మహావి

శ్వాసపూర్వకమ్ ॥ ౧౩ ॥ నిక్షిపేత్సర్వభారాంశ్చగురోశ్శ్రీపాదప
ఙ్కజే । నిత్యనైమిత్తికేకుర్వన్యథాశక్తిభయాద్ధరేః ॥ ౧౪ ॥ మోక్షా
ర్థంనిర్భరస్తిష్ఠేన్నన్యాన్తరవివర్జితః । సాధనాన్తరహీనశ్చద్వయానుష్ఠా
నతత్పరః ॥ ౧౫ ॥ నాష్టాక్షరాత్పరోమన్త్రోనాస్తినారాయణాత్పరః ।
నాస్తిన్యాసాత్పరోయోగోబ్రవీతిచతథాశ్రుతిః ॥ ౧౬ ॥ ఏవంహివర్త
మానస్యదేహాన్తేపరమమ్పదమ్ । న్యాసవిద్యాపరశ్చైవంవర్తేతపరమా
ర్థవిత్ ॥ ౧౭ ॥ ధ్యాననిష్ఠశ్చలఘ్వాశీవైరాగ్యమ్పరమాశ్రితః । అహ
ఙ్కారవిహీనశ్చయతవాక్కాయమానసః ॥ ౧౮ ॥ సర్వేన్ద్రియాణిసం
యమ్యవివిక్తంస్థలమాశ్రితః । బలదర్పవిహీనశ్చకామక్రోధవివర్జితః ॥
శాన్తశ్చనిర్మమశ్చాపిపరిగ్రహవివర్జితః । కల్పతేబ్రహ్మభూయాయబ్ర
హ్మధ్యానస్యవైభవాత్ ॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మభావంగతస్యాస్యప్రసన్నంమా
నసమ్భవేత్ । తస్యశోకోనచేచ్ఛాచసర్వభూతసమోభవేత్ ॥ ౨౧ ॥
హరిభక్తిర్భవేత్తస్యభక్త్యాజానాతికేశవమ్।భగవత్తత్త్వయాథాత్మ్యం
వేత్తిపశ్చాత్ప్రసన్నధీః ॥ ౨౨ ॥ తతఃపరమసఙ్గశ్చవిష్ణోస్సాయుజ్యమ
శ్నుతే । న్యాసవిద్యానివిష్టస్యకర్మణాంత్యాగఇష్యతే ॥ ౨౩ ॥ త్యాగ
శ్చఫలతఃప్రోక్తస్స్వరూపేణనచక్వచిత్ । కర్మణోనియతస్యైవత్యా
గోవైమోహమూలకః ॥ ౨౪ ॥ కర్మాణిత్యజతఃపుంసోనాస్తిదేహస్యధా
రణమ్ । యజ్ఞాదీనిత్యక్తసఙ్గఃకుర్యాత్కర్మాణ్యశేషతః ॥ ౨౫ ॥ సృష్ట్వా
యజ్ఞాన్ప్రజాశ్చాపిప్రాహబ్రహ్మాచతుర్ముఖః । యజ్ఞఏవపరోధర్మోభగ
వత్ప్రీతికారకః ॥ ౨౬ ॥ అభీష్టకామధుగ్యజ్ఞస్తస్మాద్యజ్ఞఃపరాగతిః । త
స్మాద్యజ్ఞంప్రజాస్సర్వాఃకుర్యుస్సఙ్గవివర్జితాః ॥ ౨౭ ॥ యజ్ఞైఃప్రీతోహరి
స్సర్వమభీష్టంచప్రయచ్ఛతి । లబ్ధ్వాభీష్టంవరంతస్మాద్యజ్ఞ న్యాన్నచే
త్పునః ॥ ౨౮ ॥ స్తేనఏవసవిజ్ఞేయస్సర్వకర్మబహిష్కృతః । అతఃకర్మచక
ర్తవ్యంఫలసఙ్గవివర్జితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కర్మణైవపురాకేచిత్పరాంసిద్ధిమితోగ
తాః । భగవత్తత్త్వనిష్ఠస్యతదాజ్ఞాలఙ్ఘనంమహాన్ ॥ ౩౦ ॥ దోషస్త
దాజ్ఞావేదాశ్చస్మృతయోధర్మసఙ్గ్రహాః । ఆజ్ఞానువర్తనంపుంసామా
దౌకార్యంహిసర్వథా ॥ ౩౧ ॥ హరౌసర్వాణికర్మాణిసన్న్యసేద్యో

గవిత్తమః । నిర్మమో నిత్యతృప్తశ్చ భగవద్ధ్యానమాశ్రితః ॥ ౩౨ ॥ సుఖదుఃఖే సమే కృత్వా లాభం హానిం జయం తథా । పరాజయం చ శీతోష్ణే మానం చాప్యవమానకమ్ ॥ ౩౩ ॥ సర్వత్రగం పరం బ్రహ్మ ధ్యాయన్ సన్తతమాత్మని । ప్రాతరారభ్య కర్మాణి కుర్వన్నిజ్యాదికం తథా ॥ ౩౪ ॥ స్వాధ్యాయం చ తథా యోగం తత్తత్కాలేన హాపయేత్ । నిత్యనైమిత్తికం కర్మ యథాశక్తి వినిర్వహేత్ ॥ ౩౫ ॥ బృన్దావనం వేఙ్కటాద్రౌ మాలాకరణమేవ చ । గన్ధవిమానలేపనం చైవ యచ్చాన్యత్ప్రీతికారకమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఉత్సవే సేశ్వ[illegible]స్తథాశక్తి నివేదనమ్ । తదీయారాధనం చాపి కుర్వన్నద్వేషమాత్మసు ॥ ౩౭ ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్య జలైస్తు వినివేదితైః । అన్నైర్వస్త్రైస్తథా మాల్యైశ్శరీరస్య చ పోషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ కుర్వన్నాచార్యమాహాత్మ్యాత్పరాం గతిమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౯ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేంకటాచల మాహాత్మ్యే చేతనస్యాచార్యాశ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తికథనం నామైకోనషష్టితమోధ్యాయః.

అష్టాంగయోగస్వరూపనిరూపణమ్.

శ్రీసూతః ॥ ద్వే బ్రహ్మణీ వేదితవ్యే పరఞ్చాపరమేవ చ । అపరం బ్రహ్మ జీవస్తు క్షరాక్షరవిభేదవాన్ ॥ ౧ ॥ క్షరస్తు సర్వభూతం స్యాత్కూటస్థోఽప్యక్షరస్స్మృతః । పరం బ్రహ్మ తు సర్వాత్మా పరమాత్మా ప్రకీర్తితః ॥ బిభర్తి సర్వలోకాంశ్చ ప్రవిశ్యాన్తర్నియచ్ఛతి । ఈశ్వరో యోఽవ్యయో నిత్యస్స ఏవ పురుషోత్తమః ॥ ౩ ॥ అతీతః క్షరమత్యర్థమక్షరం చ పరః పుమాన్ । యస్మాత్తస్మాత్తు విఖ్యాతో లోకేఽసౌ పురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥ ఇతి యో వే[illegible]పురుషమసమ్మూఢః పరార్థవిత్ ॥ స సర్వవిద్భజేదేనం వేఙ్కటేశం సమాధినా ॥ ౫ ॥ యస్తు వేదవిదాం శ్రేష్ఠో యోగమారభ్య బుద్ధిమాన్ । యమం చ నియమం చైవ పీఠభేదాంస్తథైవ చ ॥ ౬ ॥ ప్రాణాయామాంశ్చ వివిధాన్ప్రత్యాహారం చ సాధయేత్ । ధారణం ధ్యానభేదాంశ్చ స సమాధిం ప్రసాధయేత్ ॥ ౭ ॥ యమాదిధ్యానపర్యన్తాస్సమాధేస్సిద్ధిహేతవః । సమాధిస్సాఙ్గసహితస్త్వష్టాఙ్గో యోగ ఉచ్యతే ॥

కుర్యాద్ధిప్రత్యహం యోగమేతావదితినిశ్చయః । నిషిద్ధాచారతఃపుంసోని
వృత్తిర్యమఉచ్యతే ॥ ౯ ॥ స్వాధ్యాయోనియమఃప్రోక్తస్స్వస్తికాద్యా
సనంవిదుః । రేచకఃపూరకశ్చాపికుమ్భకశ్చేతివిశ్రుతః ॥ ౧౦ ॥ ప్రా
ణాయామస్త్రిధా ప్రోక్తః ప్రత్యాహారస్సకథ్యతే । చిత్తోపసంహృతి
ర్యాతువిషయేభ్యశ్చయోగినః ॥ ౧౧ ॥ ఆత్మన్యేవాత్ర మనసస్థాపనం
ధారణంస్మృతమ్ । తైలధారావదచ్ఛిన్నజ్ఞానసన్తానలక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥
ధ్యానంస్యాదాత్మవిజ్ఞాన జ్ఞాతృజ్ఞేయభిదాత్మకమ్ । జ్ఞాతుర్జ్ఞేయస్య
ద్ధేశ్చభేదజ్ఞానంయదానహి ॥ ౧౩ ॥ పరమానన్దజననేశేప
త్మని । మనోయదామహాయోగంసమాధిర్గీయతేతదా ॥ ౧౪ ॥ ఏవమ
భ్యస్యమేధావీపఞ్చకాలపరాయణః । తత్తత్కాలవిధానోక్తమాచారం
చసమాచరేత్ ॥ ౧౫ ॥ సాయంకాలేప్రతిదినం యోగంకుర్యాద్విచ
క్షణః । వివిక్తదేశే కీటాదిసర్వబాధావివర్జితే ॥ ౧౬ ॥ మృద్వాసనే
సుఖాసీనస్స్వస్తికాద్యాసనేతథా । ఋజుకాయశిరోగ్రీవో నాసాగ్రన్య
స్తలోచనః ॥ ౧౭ ॥ ఇళయా వాయుమాకృష్యకుమ్భయేచ్ఛనైశ్శనైః ।
ఉద్బోధ్యకుణ్డలీంసుప్తాంసుషుమ్నాయాంప్రవేశయేత్ ॥ ౧౮ ॥ య
దాతుయోగినో దేహేజీవోసావర్తతేతదా । ఓమిత్యుచ్చారయేద్యోగీ
వేఙ్కటేశమనుస్మరన్ ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మరన్ధ్రాద్వినిర్గచ్ఛన్ప్రవిశేదర్చిరా
కృతిమ్ । అర్చిరాదిసుమార్గేణప్రవిశ్యపరమంపదమ్॥ ౨౦ ॥ సాయుజ్యం
వేఙ్కటేశస్యలబ్ధ్వాఽనన్దీభవేచ్చిరమ్ । యదిస్యాద్వేఙ్కటేశస్యకైఙ్క
ర్యేధీర్బలీయసీ ॥ ౨౧ ॥ తదాయోగంస్థిరఃకుర్యాదుపదేశాద్గురోస్స్వ
యమ్ । పూర్వోక్తేనైవమార్గేణయోగంకుర్యాద్విచక్షణః ॥ ౨౨ ॥
ఇళయావాయుమాకృష్య సుషుమ్నాయాంప్రవేశయేత్ । అర్చిషాస
హకోష్ఠాగ్నేఃప్రవిశేద్ధృదయాంబుజమ్ ॥ ౨౩ ॥ తత్రస్థం కేశవంబుద్ధ్వా
శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । ఆజ్ఞాస్థానమతీత్యైవంభ్రూమధ్యంప్రవిశేత్సుధీః ॥
నీవారశూకవత్సూక్ష్మం తత్రపశ్యేచ్ఛ్రియఃపతిమ్ । సహస్రపత్రకమల
మధ్యస్థంచన్ద్రమణ్డలమ్॥ ౨౫॥ తత్రపశ్యేద్రమాధీశంసురాధీశంసుధాత్మ
కమ్।తత్పఙ్కల్పాచ్చన్ద్రబిమ్బాత్స్రవత్పీయూషబిన్దునా ॥ ౨౬ ॥ అన్త
ర్బహిస్తథావ్యాప్తంస్వస్యదేహంవిచిన్తయేత్ । సుషుమ్నయాస్తథా

మార్గాదవరుహ్యాశనైశ్శనైః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాణాదీన్స్థాపయేద్వాయూంస్త
త్తత్స్థానేషుపూర్వవత్ । ఏవంచప్రత్యహంకుర్యాత్ సన్ధ్యామధ్యమరా
త్రిషు ॥ ౨౮ ॥ వినాహస్తేనకుర్వీత వాయోర్ధారణమాత్మని । శరీరా
దధికంవాయుంద్వాదశాఙ్గుళమానకమ్ ॥ ౨౯ ॥ శరీరేణసమంకుర్యా
న్న్యూనంవావాయుమాత్మని । ఏవమభ్యాసయోగేనవజ్రకాయోభవేన్న
రః ॥ ౩౦ ॥ కాలమృత్యుంవినిర్జిత్యజీవేదాచన్ద్రతారకమ్ । అస్యయో
గస్యవిఘ్నాశ్చేద్భవన్తిబహవోభువి ॥ ౩౧ ॥ అవిఘ్నయోగసిద్ధ్యర్థంవే
ఙ్క

సనకసనన్దనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఙ్కటాహ్వయభూధరే । అస్తికిఞ్చిత్సరః పుణ్యంనామ్నా సనకనన్దనమ్॥
ఉత్తరేపాపనాశస్య క్రోశార్ధేసిద్ధసేవితే । అతిగోప్యంనతత్కేఽపి జాన
న్తిమనుజాభువి ॥ ౩౩ ॥ మార్గశీర్షేసితేపక్షేద్వాదశ్యామరుణోదయే।
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థేస్నాత్వానియతమానసః ॥ ౩౪ ॥ త్రయోదశీంసమా
రభ్యస్నాయాత్సనకనన్దనే । స్నాత్వాతుతత్రవిమలోవేఙ్కటాద్రిప
తేఃపునః ॥ ౩౫ ॥ శ్రీమదష్టాక్షరంమన్త్రంజపేదయుతమన్వహమ్ । ప

కాయరసాయనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

క్షాత్సమభ్యసేద్యోగం తతస్సిద్ధో భవిష్యతి ॥ ౩౬ ॥ రహస్యంతత్సమీ
పేఽస్తి తీర్థంకాయరసాయనమ్ । తస్యపానాత్తుదేహోఽపి శుద్ధోభవ
తితత్క్షణాత్ ॥ ౩౭ ॥ యత్కిఞ్చిత్పర్ణపత్రంతు పరీక్షార్థం వినిక్షి
పేత్ । తస్మింస్తీర్థేక్షణాదేవశ్యామం భవతిశోభనమ్ ॥ ౩౮ ॥ శిల
యాపిహితంతత్తుయోగిభిస్సనకాదిభిః । మహాత్మనాంపుణ్యవతాందర్శ
నంహిదదాతితత్ ॥ ౩౯ ॥ యేనకేనప్రకారేణకృత్వాదేహందృఢంబు
ధః । కైఙ్కర్యమేవకుర్వీతవేఙ్కటేశస్యసర్వదా ॥ ౪౦ ॥ స్వరూప
మాత్మనోయస్మాత్కైఙ్కర్యంశేషిణోహరేః । కైఙ్కర్యహీనఃపురుష
స్స్వామిద్రోహీనసంశయః ॥ ౪౧ ॥ తస్మాదేవతుకుర్వీతనిత్యంనైమిత్తికం
బుధః । అన్యచ్చప్రీతికర్మాపియత్తుశాస్త్రైరనిన్దితమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఇత్యుక్తం
ప్రాగ్వరాహేణ ధరణ్యైవేఙ్కటాచలే । శరీరధారణం భోగోజ్ఞానంసా
మర్థ్యమేవచ ॥ ౪౩ ॥ క్షేత్రంగృహంధనంధాన్యం యచ్చాన్యదుపకల్పి

తమ్ । సర్వంవేఙ్కటనాథస్యకుర్యాత్స్వాధీనమఞ్జసా । ౪౪ ॥ వినశ్వర మిదంసర్వంజగత్పశ్యేద్దిబుద్ధిమాన్ । నిరయేపాపకారీతు పతత్యేవనసంశయః ॥ ౪౫ ॥ పుణ్యకృత్సుఖమాప్నోతిధ్రువమిత్యేవబుద్ధిమాన్ । చిన్తయేత్సతతంయోగీ చిత్తేవేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౪౬ ॥ ధర్మశాస్త్రంసదా పశ్యేద్గురుశుశ్రూషణేరతః । గృహస్థస్స్వేషుదారేషురమేద్యోగీజితేన్ద్రియః ॥ ౪౭ ॥ సాధూనేవసదాయోగీపృచ్ఛేద్వైహితమాత్మనః । విచారయేచ్చవేదార్థాన్సదావేదాన్తమభ్యసేత్ ॥ ౪౮ ॥ బహునేహాకిముక్తేన విహితంనైవసన్త్యజేత్ । నిషిద్ధంనానుతిష్ఠేద్ధిసారోయంధర్మసఙ్గ

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అష్టాంగయోగస్వరూపనిరూపణాది కథనంనామషష్టితమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిః.

మునయః ॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞసర్వవేదాన్తపారగ । యేనచారాధితస్సద్యశ్శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవత్యభీష్టసర్వార్థప్రదస్తద్బ్రూహినోమునే । ఇతిపృష్టస్తదాసూతోధ్యాత్వాస్వాత్మనితత్క్షణాత్ ॥౨॥ ఉవాచమునిశార్దూలాన్ శ్రూయతామితివైమునిః ॥సూతః॥ అస్తికిఞ్చిన్మహద్గోప్యంభగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ 3 ॥ పురాశేషేణకథితం కపిలాయమహాత్మనే । నామ్నామష్టశతంపుణ్యం పవిత్రంపాపనాశనమ్॥ ఆదాయహేమపద్మానిస్వర్ణదీసమ్భవానిచ । బ్రహ్మాతుపూర్వమభ్యర్చ్యవై శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥౫॥ అష్టోత్తరశతైర్దివ్యైర్నామభిర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టంలబ్ధవాన్ బ్రహ్మాసర్వలోకపితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భిరపిపద్మైశ్చసమర్చ్యస్తైశ్చనామభిః । తేషాంశేషనగాధీశ మానసోల్లాసకారిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నామష్టశతంవక్ష్యేవేఙ్కటాద్రినివా । ఆయురారోగ్యదంపుంసాంధనధాన్యసుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదంవిశేషేణ మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయేన్నామభిర్దివ్యైర్వేఙ్కటేశపదాఙ్కితైః ॥ ౯ ॥ నామ్నామష్టశతస్యాస్యఋషిర్బ్రహ్మాప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽనుష్టుప్తథాదేవో వేఙ్కటేశఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీరసమ్భూతోబీజమిత్యుచ్యతేబుధైః । శ్రీనివాసస్తథాశక్తిర్హృదయంవేఙ్కటాధి

పః॥౧౧॥ వినియోగస్తథాభీష్టసిద్ధ్యర్థేచనిగద్యతే। * ఓంనమోవేఙ్కటే
శాయశేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨॥ వృషదృగ్గోచరాయాథవిష్ణవేసత
తంనమః । సదఞ్జనగిరీశాయవృషాద్రిపతయేనమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్ర
గిరీశాయ సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విష
యాయచ ॥ ౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయచ । రా
మాయపద్మనాభాయసదావాయుస్తుతాయచ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్తవైకుణ్ఠలో
కాయగిరికుఞ్జవిహారిణే। హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినేసతతంనమః ॥౧౬॥
శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయనమోనమః । వసూపరిచరత్రాత్రేకృష్ణా
యసతతంనమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసేవేఙ్కటాయచ ।
సనకాదిమహాయోగిపూజితాయనమోనమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్రము
ఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే । శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియు
గాయచ ॥ ౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయచ । సాను
స్థాపితతార్క్ష్యాయతార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమా
నాయగరుడస్కన్ధవాసినే । అనన్తశిరసేనిత్యమనన్తాక్షాయతేనమః॥౨౧॥
అనన్తచరణాయాథశ్రీశైలనిలయాయచ । దామోదరాయతేనిత్యంనీల
మేఘనిభాయచ॥౨౨॥ బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయతేనమః। వైకు
ణ్ఠాగతసద్ధేమవిమానాన్తర్గతాయచ ॥౨౩॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజన
దృగ్గోచరాయచ । వాసుదేవాయహరయేతీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥
వామదేవప్రియాయాథజనకేష్టప్రదాయచ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థ
జాతపుణ్యప్రదాయచ॥౨౫॥ * వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రేచచన్ద్రలావణ్యదా
యినే । నారాయణనగేశాయబ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయచ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖ
చక్రవరానమ్రలసత్కరతలాయచ । ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయన
మోనమః ॥౨౭॥ కేశవాయనమోనిత్యంనిత్యయౌవనమూర్తయే । అ
ర్థితార్థప్రదాత్రేచవిశ్వతీర్థాఘహారిణే ॥ ౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాత
జనాభీష్టప్రదాయినే। కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్టప్రదాయచ ॥౨౯॥
జానుదఘ్నసముద్భూతపోత్రిణేకూర్మమూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వశాపా
న్తప్రదాత్రేవిభవేనమః ॥ ౩౦ ॥ వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయన

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.

మోనమః । సింహాచలనివాసాయశ్రీమన్నారాయణాయచ ॥౩౧॥ సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయనమోనమః । కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠస్సైనాపత్యప్రదాయచ ॥౩౨॥ దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రేచశ్రీధరాయనమోనమః । క్షత్రియాన్తకరామాయమత్స్యరూపాయతేనమః ॥ ౩౩ ॥ పాణ్డవారిప్రహర్త్రేచశ్రీకరాయనమోనమః । ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాతమూర్తయే ॥ ౩౪ ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే । లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే ॥ ౩౫ ॥ సాలగ్రామనివాసాయశుకదృగ్గోచరాయచ । నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయాయచ ॥ ౩౬ ॥ మృగయారసికాయాథవృషభాసురహారిణే । అఞ్జనాగోత్రపతయేవృషభాచలవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రేచ * మాధవీయాఘహారిణే । ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయశ్వేతకోలవరాయచ ॥౩౮॥ నీలధేనుపయోధారాసేకదేహోద్భవాయచ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయచోళపుత్రప్రియాయచ ॥ ౩౯ ॥ సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రేమధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్యవిప్రవేదాన్తదేశికత్వప్రదాయచ ॥౪౦॥ వరాహాచలనాథాయబలభద్రాయతేనమః । త్రివిక్రమాయమహతేహృషీకేశాయతేనమః ॥ ౪౧ ॥ అచ్యుతాయనమోనిత్యంనీలాద్రినిలయాయచ । నమఃక్షీరాబ్ధినాథాయవైకుణ్ఠాచలవాసినే॥౪౨॥ ముకున్దాయనమోనిత్యమనన్తాయనమోనమః। విరిఞ్చాభ్యర్థితానీతసౌమ్యరూపాయతేనమః ॥ ౪౩ ॥ సువర్ణముఖరీస్నాతమనుజాభీష్టదాయినే । హలాయుధజగత్తీర్థసమస్తఫలదాయినే॥ గోవిన్దాయనమోనిత్యంశ్రీనివాసాయతేనమః । అష్టోత్తరశతంనామ్నాం చతుర్థ్యాన్తమసాన్వితమ్ ॥ ౪౫ ॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యంశ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । తస్యశ్రీవేఙ్కటేశస్తుప్రసన్నోభవతిధ్రువమ్ ॥ ౪౬ ॥ అర్చనాయాంవిశేషేణగ్రాహ్యమష్టోత్తరంశతమ్ । వేఙ్కటేశాభిధేయైర్యోవేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౪౭ ॥ అర్చయేన్నామభిస్తస్యఫలంముక్తిర్నసంశయః । గోపనీయమిదంస్తోత్రంసర్వేషాంనప్రకాశయేత్ ॥౪౮॥ శ్రద్ధాభక్తియుజామేవదాపయేన్నామసఙ్గ్రహమ్ । ఇతిశేషేణకథితం

* మధుమాసవిహారిణే.

కపిలాయమహాత్మనే ॥ ౪౯ ॥ కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశాత్తుమయా శ్రుతమ్ । తదుక్తంభవతామద్యసద్యః ప్రీతికరంహరేః ॥౫౦॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళికథనంనామైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

మహర్షీణాం శ్రీవేఙ్కటేశసేవార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ బ్రూతయూయంపునశ్శ్రోతుంకిమిచ్ఛథతపోధనాః। వక్ష్యామితదశేషఞ్చనాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧ ॥ ఇత్యుక్తామునయస్సర్వేప్రోచురేవమిదంవచః ॥ మునయః ॥ భగవన్భగవద్భక్తిక్షీరసాగరచన్ద్రమః ॥ ౨ ॥ వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యముక్తంసూతత్వయానఘ । విచిత్రంతస్యచారిత్రమౌదార్యంనిస్తులంతథా ॥3॥ రహస్యానిచనామానిసమ్యగస్మాభిరేవహి । శ్రోత్రాభ్యాంపీతమేతత్తువేఙ్కటేశకథామృతమ్ ॥ ౪ ॥ తస్మాచ్చక్షుర్ద్వయస్యాపిపిపాసాతుగరీయసీ । అస్మాంస్త్వమనుజానీహిసేవార్థంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౫ ॥ రహస్యానిచనామాని శేషాద్రేశ్చతదీశితుః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమాహాత్మ్యంచప్రకాశితమ్ ॥ ౬ ॥ అత్యద్భుతంహరేర్దివ్యంకలామాహాత్మ్యమేవతు । శ్రుతంచమునిశార్దూలసమ్యగస్మాభిరేవహి ॥ ౭ ॥ శ్రోత్రాభ్యాంసమ్యగాపీతంవేఙ్కటేశకథామృతమ్ । ఇత్యుక్తస్తుతతస్సూతఃప్రోవాచమునిపుఙ్గవాన్॥ గచ్ఛధ్వంమునయోయూయంశేషశ్రీవేఙ్కటాచలమ్।తత్రగత్వాగిరింపుణ్యంకృత్వాచాపిప్రదక్షిణమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాత్వాపర్యన్తతీర్థేషునత్వాపర్యన్తగాన్సురాన్ । ఆరుహ్యారత్నసానుంతంశుకకోకిలమఞ్జులమ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంపద్మవనవాతేనరఞ్జితామ్ । ప్రాప్యస్నాత్వా[illegible]తీర్థేప్రదక్షిణవిధానతః ॥ ౧౧ ॥ పరిసృత్యవిమానఞ్చదర్శనాత్పాపనాశనమ్ । హృదయానన్దజననంపులకోద్గమకారకమ్ ॥ ౧౨ ॥ ప్రవిశ్యభూవరాహంచనత్వాశ్రీవేఙ్కటాధిపమ్ । శ్రీభూమిభ్యాంముదాయుక్తంశఙ్ఖచక్రవరాయుధే ॥ ౧3 ॥ దధానంపుణ్డరీకాక్షంస్మయమానముఖామ్బుజమ్ । దయామృతతరఙ్గాబ్ధిమన్దస్మితమనోహరమ్ ॥ సమ్యగ్దృష్ట్వాచనత్వాచస్తుత్వానామభిరేవచ । అర్చయిత్వాచకమలైర్న

బ్ధ్వాభీష్టంచదుర్లభమ్ ॥ ౧౫ ॥ కృతకృత్యానివర్తధ్వమిత్యుక్త్వామునయ
స్తదా । ఆమన్త్ర్యసూతంతేసర్వేప్రహృష్టాశ్చప్రతస్థిరే ॥ ౧౬ ॥ భర
ద్వాజఃకౌశికశ్చజాబాలిరథకాశ్యపః । క్రతుర్దక్షఃపులస్త్యశ్చగౌతమః
పులహస్తథా ॥ ౧౭ ॥ ఆఙ్గీరసోదేవలశ్చదేవదర్శనఏవచ । కౌత్సఃక
ణ్వోమృకణ్డుశ్చశతానన్దోమహామునిః ॥ ౧౮ ॥ మైత్రేయప్రముఖాస్త
త్రసఙ్గతామేతపోధనాః । ఘుష్యన్తస్సఙ్ఘశశ్చోచ్చైర్గోవిన్దేతిపునఃపునః ॥
తీర్త్వాభాగీరథీంపశ్చాద్గౌతమీంకృష్ణవేణికామ్ । తత్రతత్రమహానద్యాం
స్నాత్వాస్నాత్వాతపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాద్రింసమాగత్యతత్రజా
మ్బూనదాత్మకమ్ । సర్వతీర్థమయంపుణ్యంసర్వసిద్ధనిషేవితమ్ ॥ ౨౧ ॥
మదమఞ్జులమాయూరకేకాస్వనమనోహరమ్ । దివ్యనిర్ఝరసమ్పూర్ణం
ఫలపుష్పద్రుమైర్యుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ అనతిక్రమ్యసూతోక్తసేవాక్రమమి
మేబుధాః । చక్రుశ్శ్రీవేఙ్కటేశస్యసేవాంపరమపావనీమ్ ॥ ౨౩ ॥
స్నానంమన్త్రైశ్చకుర్వన్తోనిర్ఝరేషుసరస్సుచ । పశ్యన్తస్తానిరమ్యాణిసా
నూనిమణిమన్తిచ ॥ ౨౪ ॥ శృణ్వన్తశ్శ్రోత్రరమ్యాణిపక్షిణాంవచనా
న్యపి । గాయన్తస్సామగానానిపఠన్తస్స్తుతిసఞ్చయమ్ ॥ ౨౫ ॥ నృత్య
న్తస్సమ్భ్రమాత్సర్వేత్వోళయన్తస్తపోధనాః । ఉత్పతన్తఃపతన్తశ్చ
హర్షావేశవశంగతాః ॥ ౨౬ ॥ గిరిప్రదక్షిణంసమ్యక్కుర్వన్తస్తేశనైశ్శ
నైః । స్నాత్వాకాపిలతీర్థేచదృష్ట్వానత్వాశివంగిరిమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఆరు
హ్యమేరుశృఙ్గాభంసిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । అత్యద్భుతాద్రత్నసానోర్హే
మాద్రేరద్భుతోగిరిః ॥ ౨౮ ॥ అయంహ్యభూతపూర్వోహిశ్రీమద్వే
ఙ్కటభూధరః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేదదృశుర్దివ్యముత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥
విమానంస్వామితీర్థేచస్నాత్వాదేవంశ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావ
ణ్యంకిరీటమకుటోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉరస్స్థితశ్రియాక్రాన్తముక్తాదామో
పశోభితమ్ । చతుర్భుజముదారాఙ్గంశఙ్ఖచక్రధరంపరమ్ ॥ ౩౧ ॥ నీల
మేఘనిభంశ్యామంపీతవాససమచ్యుతమ్ । శ్రీభూమిసహితంవిష్ణుంప
ద్మార్చితపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౨ ॥ ప్రణేముస్సహసాహృష్టాహర్షోత్ఫుల్లవి
లోచనాః । తుష్టువుర్వేదమన్త్రైశ్చస్తోత్రైశ్చశ్రుతిసమ్మతైః ॥ ౩౩ ॥

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

మునయః॥ యః పార్థివానిగణయేద్రజాంసిసుబహూన్యపి। విష్ణోర్వీర్యాణిగ
ణయేన్నిశ్శేషంసపుమాన్ హరేః ॥౩౪॥ త్రేధాచనిదధేపాదాన్యోభూమౌవి
ష్ణుస్త్రివిక్రమః। ధర్మాంశ్చధారయన్యస్తుతస్మైతేవిష్ణవేనమః॥౩౫॥ అత్యతి
ష్ఠద్దిశోయోవ్యాప్యభూమిందశాఙ్గులమ్। భూతంభవ్యఞ్చయద్వ్యాప్య
స్థంతస్మైతేవిష్ణవేనమః ॥ ౩౬ ॥ పాదోవిశ్వంత్రిపాద్వ్యోమయస్యతస్మై
నమోనమః। ఋచస్సామానియస్మాత్తుజజ్ఞిరేతురగాస్తథా ॥౩౭॥ విప్రోము
ఖాద్భుజాద్రాజావైశ్యశ్చోర్వోరనన్తరమ్। శూద్రఃపద్భ్యాంముఖాదగ్ని
రిన్ద్రశ్చమనసోవిధుః ॥ ౩౮ ॥ నేత్రాత్సూర్యోఽథసంజజ్ఞేతస్మైతేబ్రహ్మ
ణేనమః। ఇయత్తయాగుణానాంతేనివర్తన్తేనమానవాః ॥ ౩౯ ॥ బు
ద్ధీనాంకిన్తుదౌర్బల్యాద్వదశ్చాపితథైవభోః। ఏవంతంబహుధాస్తుత్వా
స్తోత్రైశ్శాస్త్రైర్మనోహరైః ॥ ౪౦ ॥ ఆదాయపద్మపత్రాణిశ్రీపా
దంవేఙ్కటేశితుః। అర్చయామాసురవ్యగ్రంనామభిస్సూతభాషితైః॥
తతఃప్రీతోజగద్ధాతాబభాషేవేఙ్కటేశ్వరః। తత్రైవంనైమిశారణ్యే
ప్రీతోస్మిభవతామహమ్ ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యశ్రవణాన్మ
నయోబుధాః। చిరకాలతపోలభ్యమపిదత్తంఫలంమయా ॥ ౪౩ ॥
యద్యదిష్టంమునీనాంతుభవతాందత్తమేవతత్। వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహా
త్మ్యంబహుదూరస్థితోపియః ॥ ౪౪ ॥ శృణోతివాశ్రావయతిపఠేద్వా
శ్రద్ధయాన్వితః। కన్యామాసేవిశేషేణతస్యాహంసులభోహ్యహమ్ ॥౪౫॥
ధనంధాన్యంమహీమిష్టాంపుత్రాన్పౌత్రాన్దదామ్యహమ్। దదామిస
ర్వాన్కామాంశ్చదేహాన్తేమత్పదంతథా ॥ ౪౬ ॥ ఇతిలబ్ధ్వావరాంస్తేతు
తత్రవత్సరపఞ్చకమ్। స్నాత్వాసర్వేషుతీర్థేషువేఙ్కటాద్రౌతపోధనాః॥
ఆశ్చర్యాణ్యపిదృష్ట్వాతేసమ్యగారాధ్యమాధవమ్। పునశ్చనైమిశార

సూతంప్రతిశౌనకాదిస్తుతిః.

ణ్యంయయుస్సర్వేతపోధనాః ॥ ౪౭ ॥ గత్వాతునైమిశారణ్యంమునిసఙ్ఘ
నిషేవితమ్। ఉపసృత్యపునస్సూతంప్రోచురేవమిదంవచః ॥౪౮॥ అహో

తవతువిజ్ఞానమహో సామర్థ్యమేవతే । యథోక్తంభవతావిష్ణోర్వే
ఙ్కటాద్రినివాసినః ॥౫౦॥ రూపమౌదార్యరూపఞ్చగిరిరూపంతథైవచ ।
స్థితంతథైవతత్సర్వం మహో వేఙ్కటభూధరః ॥ ౫౧ ॥ త్వత్ప్రసాదా
ద్వయంసర్వేకృతార్థాస్స్మమహామునే । సంస్థానంవేఙ్కటేశస్యగిరే
స్తస్యచసర్వతః ॥ ౫౨ ॥ దృష్టమేతత్త్వయాకింవాశ్రుతంవాసూతతత
న్మనే । ఇతిస్తుతస్తతస్సూతఃప్రోవాచేదంవచస్తదా ॥౫౩॥ వ్యాసస్యాను
గ్రహాత్సర్వంవేద్మితత్త్వంతపోధనాః । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యంకల్ప
కోటిశతైరపి ॥ ౫౪ ॥ నశక్యంవర్షసాహస్రైశ్శేషాణాంచసహస్రకైః ।
వక్తుంతథాపిమాహాత్మ్యంకీర్తితంకిఞ్చదేవహి ॥ ౫౫ ॥ పుణ్యంపవిత్ర
మాయుష్యంమాహాత్మ్యమిదముత్తమమ్ । యఃపఠేత్ప్రయతోభక్త్యా
శృణుయాద్వాలిఖేదపి ॥ ౫౬ ॥ సర్వాన్కామానవాప్నోతిసమ్ప్రా
ప్నోతిచమఙ్గళమ్ ॥౫౭॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షీ
ణాం శ్రీవేఙ్కటేశ్వరసేవార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనాది
కథనంనామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీవారాహపురాణే త్రయస్త్రింశప్రభృతిద్విషష్టితమపర్యన్త
త్రింశదధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః
ప్రథమోభాగ స్సమాప్తిమగమత్.

ఓం తత్సత్.

శ్రీవారాహపురాణ ప్రథమభాగాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౩౦.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రీమత్పద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

ధరణీవరాహసంవాదాఖ్యో ద్వితీయో భాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

నారదస్య సుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

హరిః ఓం ॥ ఋషయః ॥ రోమహర్షణసర్వజ్ఞపురాణార్థవిశార
ద । మాహాత్మ్యం శ్రోతుమిచ్ఛామో గిరీన్ద్రాణాం మహీతలే ॥ ౧ ॥
బ్రూహి త్వం నో మహాభాగ కే ప్రధానా మహీధరాః ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏత
మేవ పురా ప్రశ్నమపృచ్ఛం జాహ్నవీతటే ॥ ౨ ॥ వ్యాసం మునివరశ్రేష్ఠం
సోఽబ్రవీన్మే గురూత్తమః ॥ వ్యాసః ॥ పురా దేవయుగే సూత నారదో
మునిసత్తమః ॥ ౩ ॥ సుమేరుశిఖరం గత్వా నానారత్నసుశోభితమ్ । త
న్మధ్యే విపులం దీప్తం బ్రహ్మణో దివ్యమాలయమ్ ॥ ౪ ॥ దృష్ట్వా తస్యోత్త
రే దేశే పిప్పలద్రుమముత్తమమ్ । సహస్రయోజనోచ్ఛ్రాయం విస్తీర్ణం
ద్విగుణం తథా ॥ ౫ ॥ తన్మూలే మణ్డపం దివ్యం నానారత్నసమన్వితమ్ ।
పద్మరాగమణిస్తమ్భైస్సహస్రైస్సమలఙ్కృతమ్ ॥ ౬ ॥ వైడూర్య
ముక్తామణిభిః కృతస్వస్తికమాలికమ్ । నవరత్నసమాకీర్ణదివ్యతోరణశో
భితమ్ ॥ ౭ ॥ మృగపక్షిభిరాకీర్ణం నవరత్నమయైశ్శుభైః । పుష్యరాగ

మహాద్వారం సప్తభూమికగోపురమ్ ॥ ౮ ॥ సన్దీప్తవజ్రసుకృతకవాట-
ద్వయశోభితమ్ । ప్రవిశ్యాదౌ దదర్శాన్తర్దివ్యమౌక్తికమణ్డపమ్ ॥ ౯ ॥ వై
డూర్యవేదికం తుఙ్గమారురోహ మహామునిః । తన్మధ్యే తుఙ్గమతులం వసు
పాదవిరాజితమ్ ॥ ౧౦ ॥ దదర్శ ముక్తాసఙ్కీర్ణం సింహాసనముదుద్యుతి ।
తన్మధ్యే పుష్కరం దివ్యం సహస్రదళశోభితమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్వేతం చన్ద్రస
హస్రాభం కర్ణికాకేసరోజ్జ్వలమ్ । తస్య మధ్యే సమాసీనం పూర్ణచన్ద్ర
యుతప్రభమ్ ॥ ౧౨ ॥ కైలాసపర్వతాకారం సున్దరం పురుషాకృతిమ్ ।
చతుర్బాహుముదారాఙ్గం వరాహవదనం శుభమ్ ॥ ౧౩ ॥ శఙ్ఖచక్రాభ
యవరాన్బిభ్రాణం పురుషోత్తమమ్ । పీతామ్బరధరం దేవం పుణ్డరీకాయ
తేక్షణమ్ ॥ ౧౪ ॥ పూర్ణేన్దుసౌమ్యవదనం వపాగన్ధిముఖామ్బుజమ్ । సా
మధ్వనిం యజ్ఞమూర్తిం స్రుక్తుణ్డం స్రువనాసికమ్ ॥ ౧౫ ॥ క్షీరసాగరస
ఙ్కాశం కిరీటోజ్జ్వలితాననమ్ । శ్రీవత్సవక్షసం శుభ్రం యజ్ఞసూత్రవి
రాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ కౌస్తుభశ్రీసముద్యోతిసమున్నతమహోరసమ్ । జా
మ్బూనదమయైర్దివ్యైస్సురత్నాభరణైర్యుతమ్ ॥ ౧౭ ॥ విద్యున్మాలాప
రిక్షిప్తశరన్మేఘమివోజ్జ్వలమ్ । వామపాదతలాక్రాన్తపాదపీఠవిరాజి
తమ్ ॥ ౧౮ ॥ కటకాఙ్గదకేయూరకుణ్డలోజ్జ్వలితం సదా । చతుర్ముఖవ
సిష్ఠాత్రిమార్కణ్డేయైర్మునీశ్వరైః ॥ ౧౯ ॥ భృగ్వాదిభిరనేకైశ్చ సేవ్యమా
నమహర్నిశమ్ । ఇన్ద్రాదిలోకపాలైశ్చ గన్ధర్వాప్సరసాఙ్గణైః ॥ ౨౦ ॥
సేవితం దేవదేవేశం ప్రణిపత్యాభిగమ్య చ । దివ్యైరుపనిషద్భాగైరభిష్టూ
య ధరాధరమ్ ॥ ౨౧ ॥ నారదః పరమప్రీతస్స్థితో దేవస్య సన్నిధౌ । ఏత

వరాహసన్నిధిమ్ప్రతిధరణ్యాగమనమ్.

స్మిన్నన్తరే చాభూద్దివ్యదుభినిస్స్వనః ॥ ౨౨ ॥ తతస్సమాగతా దేవీ ధర
ణీసఖిసంయుతా । సరత్నసాగరాకారదివ్యామ్బరసముజ్జ్వ[illegible] ॥ ౨౩ ॥
సుమేరుమన్దరాకారస్తనభారావనామితా । నవదూర్వాదళశ్యామాస
ర్వాభరణభూషితా ॥ ౨౪ ॥ ఇళయా వై పిఙ్గళయా సఖీభ్యాం చ సమ
న్వితా । తతస్తాభ్యాం సమానీతం పుష్పాణాం నిచయం మహీ ॥ ౨౫ ॥
శ్రీమద్వరాహదేవస్య పాదమూలే వికీర్య చ । ప్రణమ్య దేవదేవేశం కృతా
ఞ్జలిపుటా స్థితా ॥ ౨౬ ॥ తాం దేవీం శ్రీవరాహోఽపి హ్యాలిఙ్గ్యాఙ్కే ని

ధరణీవరాహసంవాదః.

ధాయచ । పప్రచ్ఛకుశలంపృథ్వీంప్రీతిప్రవణమానసః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవరా
హః ॥ త్వాంనివేశ్యమహీదేవిశేషశీర్షేసుఖావహే । లోకంత్వయినివే
శ్యైవత్వత్సహాయార్థధరాధరాః ॥ ౨౮ ॥ ఇహాగతోఽస్మ్యహందేవికి
మర్థంత్వమిహాగతా ॥ పృథివీ ॥ మాంసముద్ధృత్య పాతాళాత్సహస్ర
ఫణశోభితే ॥ ౨౯ ॥ రత్నపీఠఇవోత్తుఙ్గేసరత్నేఽనన్తమూర్ధని । కృత్వా
మాంసుస్థిరాందేవధరాంశ్చాపిన్యవేశయః ॥ ౩౦ ॥ మద్ధారణక్షమాః
పుణ్యాంస్త్వన్యాన్పురుషోత్తమ । తేషుముఖ్యాన్మహాబాహోమదా

శేషాచలస్యసర్వపర్వతాతిశాయిత్వవర్ణనమ్.

ధారాన్వదస్వమే ॥ ౩౧ ॥ శ్రీవరాహః ॥ సుమేరుర్హిమవాన్విన్ధ్యోమ
న్దరోగన్ధమాదనః । సాలగ్రామశ్చిత్రకూటోమాల్యవాన్పారియాత్రకః ॥
౩౨॥ మహేన్ద్రోమలయస్సహ్యస్సింహాద్రిరపిరైవతః । మేరుపుత్రోఽఞ్జ
నోనామశైలస్స్వర్ణమయోమహాన్ ॥ ౩౩ ॥ ఏతేశైలవరాస్సర్వే
త్వదాధారావసున్ధరే । మన్మయాదేవసఙ్ఘైశ్చ ఋషిసఙ్ఘైశ్చసేవితాః ॥
ఏతేషుప్రవరాన్వక్ష్యే తత్త్వతశ్శృణుమాధవి । సాలగ్రామశ్చసింహా
ద్రిశ్శైలేన్ద్రోగన్ధమాదనః ॥ ౩౫ ॥ ఏతేశైలవరాదేవిదిశంహైమవతీం
శ్రితాః । దక్షిణస్యాంప్రతీతాంస్తువక్ష్యేశైలాన్వసున్ధరే॥౩౬॥అరుణాద్రి
ర్హస్తిశైలోగృధ్రాద్రిర్ఘటికాచలః । ఏతేశైలవరాస్సర్వేక్షీరనద్యాస్స
మీపగాః ॥ ౩౭ ॥ హస్తిశైలాదుత్తరతఃపఞ్చయోజనమాత్రతః । సువ
ర్ణముఖరీనామనదీనాంప్రవరానదీ ॥ ౩౮ ॥ తస్యాఏవోత్తరేతీరే కమ
లాఖ్యంసరోవరమ్ । తత్తీరేభగవానాస్తే శుకస్యవరదోహరిః ॥ ౩౯ ॥
బలభద్రేణసంయుక్తఃకృష్ణోభక్తార్తినాశనః । వైఖానసైర్మునిగణైర్నిత్య
మారాధితోఽమలైః ॥ ౪౦ ॥ కమలాఖ్యస్యసరస ఉత్తరేకాననోత్త
మే । క్రోశద్వయార్ధమాత్రేతు హరిచన్దనశోభితే ॥ ౪౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటా
చలోనామవాసుదేవాలయోమహాన్ । సప్తయోజనవిస్తీర్ణశ్శైలేన్ద్రో
యోజనోచ్ఛ్రితః ॥ ౪౨ ॥ అస్తిస్వర్ణమయోదేవిరత్నసానుభృదాయ
తః । ఇన్ద్రాద్యాదైవతగణావసిష్ఠాద్యామునీశ్వరాః ॥ ౪౩ ॥ సిద్ధాస్సా

ర్వ్యాశ్చమరుతోదానవాదైత్యరాక్షసాః । రమ్భాద్యాఅప్సరస్సఙ్ఘావస
న్తినియతంధరే ॥ ౪౪ ॥ తపశ్చరన్తినాగాశ్చగరుడాఃకిన్నరాస్తథా ।
ఏతైరధిష్ఠితాస్తత్రసరితః పుణ్యదర్శనాః ॥ ౪౫ ॥ సరాంసివివిధాన్యత్ర

స్వామిపుష్కరిణ్యాస్సర్వతీర్థాతిశాయిత్వకథనమ్.

సన్తిదివ్యానిమాధవి । తీర్థానాంచైవసర్వేషాంశృణుష్వప్రవరాణివై ॥
చక్రతీర్థందైవతీర్థంవియద్గఙ్గాతథైవచ । కుమారధారికాతీర్థంపాపనాశ
నమేవచ ॥ ౪౬ ॥ పాణ్డవంనామతీర్థఞ్చస్వామిపుష్కరిణీతథా । సప్తై
తానివరాణ్యాహుర్నారాయణగిరౌశుభే ॥౪౭॥ ఏతేషుప్రవరాదేవిస్వా
మిపుష్కరిణీశుభా । అస్యాస్తుపశ్చిమేతీరే * నివసామిత్వయాసహ ॥
§ ఆస్తేఽస్యాదక్షిణేతీరే శ్రీనివాసోజగత్పతిః । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థై
స్సమాసాసాగరామ్బరే ॥ ౫౦ ॥ త్రైలోక్యేయానితీర్థానిసరాంసి
సరితస్తథా । తేషాంస్వామిత్వమాపన్నంధరేస్వామిసరోవరమ్ ॥ ౫౧॥
స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాం సేవితుందివ్యభూధరే । వసన్తిసర్వతీర్థాని
తేషాంసఙ్ఖ్యాంవదామితే ॥ ౫౨ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థానిపుణ్యేఽస్మిన్భూధ
రోత్తమే । తేషుచాత్యన్తముఖ్యానిషట్తీర్థానివసున్ధరే ॥౫౩॥ పఞ్చానాం
తీర్థరాజానాంతుమోక్షగర్భసమామహాః । గర్భవాసభయధ్వంసీస్నా
తానాంభూధరోత్తమే ॥ ౫౪ ॥ ధరణీ ॥ షట్తీర్థానిమహాబాహో
త్వయోక్తానిమహీధరే । మాహాత్మ్యంవదతేషాంమేయథాకాలంయ
థావిధి ॥ ౫౫ ॥ ఫలానితేషుస్నాతానాంనరాణాంవదభూధరే ॥ శ్రీ
వరాహః ॥ నారాయణాద్రిమాహాత్మ్యంవదామిశృణుమాధవి ॥ ౫౬ ॥
దేవాశ్చఋషయశ్చైవయోగినస్సనకాదయః । కృతేఽఞ్జనాద్రింత్రేతా

* నివసామిప్రతికల్పంవాసంకరోమి.

§ ఆస్తే-ప్రతికల్పంనివాసంకరోతి- స్వామిపుష్కరిణ్యాఃపశ్చిమతీరేశ్రీవరా
హభగవతః-దక్షిణతీరేశ్రీశ్రీనివాసభగవతశ్చవాసఃప్రతికల్పనియతభావీతిభావః- ఈదృ
శవాసస్యప్రతికల్పనియతభావిత్వాదేవ- పూర్వశ్లోకేనివసామీతి-అత్రశ్లోకే-ఆస్తఇతి
చవర్తమాననిర్దేశఃకృతః - ఏవముత్తరత్రాప్యయం న్యాయోబోధ్యః - సాస్వామిపు
ష్కరిణీ-సకలైస్తీర్థైస్సమా-సముదితానాంసకలపుణ్యతీర్థానాంయావతీపావనత్వశ
క్తిస్తావతీశక్తిరస్యాఏకస్యామేవాస్త్యతస్సర్వోత్తరేయమితిభావః.

యాంనారాయణగిరింతథా ॥ ౫౭॥ ద్వాపరేసింహశైలంచకలౌశ్రీవేఙ్క
టాచలమ్ । ప్రవదన్తిహవిద్వాంసఃపరమాత్మాలయంగిరిమ్ ॥ ౫౮ ॥
యోజనానాంసహస్రేద్వీపాన్తరగతోపివా । యోనమేద్భాధరే
న్ద్రంతద్దిశముద్దిశ్యభక్తితః ॥ ౫౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తోవిష్ణులోకంస
గచ్ఛతి । తస్మిఞ్ఛైలేతీర్థమాహాత్మ్యంయథాకాలంవదామితే ॥౬౦॥ శృ

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్.

ణుష్వావహితాభద్రే సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కుమ్భసంస్థేరవౌమాఘే
పౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥౬౧॥ మఖానక్షత్రయుక్తాయాంభూధరేన్ద్రే
వసున్ధరే । కుమారధారికానామసరసీలోకపావనీ ॥ ౬౨ ॥ యత్రా
స్తేపార్వతీసూనుః కార్త్తికేయోఽగ్నిసమ్భవః । దేవసేనాసమాయుక్త
శ్శ్రీనివాసార్చకోఽమలే ॥ ౬౩ ॥ తస్యాంయస్స్నాతి మధ్యాహ్నే
తస్యపుణ్యఫలంశృణు । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుయస్స్నాతినియమాద్ధరే ॥
ద్వాదశాబ్దంజగద్ధాత్రితత్ఫలంసమవాప్నుయాత్ । యోన్నందదాతిత
త్తీర్థేశక్త్యాదక్షిణయాన్వితమ్ ॥ ౬౫ ॥ సతావత్ఫలమాప్నోతిస్నానే

తుమ్బతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

తూక్తంఫలంయథా । మీనసంస్థేసవితరిపౌర్ణమాసీతిథౌధరే ॥ ౬౬ ॥
ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తేచతుర్థేకాలసత్తమే । పఞ్చానామపితీర్థానాంతు
మ్బేఽథగిరిగహ్వరే ॥ ౬౭ ॥ యస్స్నాతిమనుజోదేవిపునర్గర్భేనజా

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

యతే । అగ్నివాహస్థితేభానౌచిత్రానక్షత్రసంయుతే ॥ ౬౮ ॥ పూ
ర్ణిమాఖ్యేతిథౌపుణ్యేప్రాతఃకాలేతథైవచ । ఆకాశగఙ్గాసరితిస్నాతో

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౯ ॥ వృషభస్థేరవౌరాధేద్వాదశ్యాంర
వివాసరే । శుక్లేవాప్యథవాకృష్ణేపక్షేభౌమసమన్వితే ॥ ౭౦ ॥ తీర్థే
పాణ్డవనామ్నస్త్రేత్రసజ్జవేస్నాతియోనరః । నేహదుఃఖమవాప్నోతిపరత్ర

పాపనాశనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

సుఖమశ్నుతే ॥ ౭౧ ॥ శుక్లేపక్షేఽథవాకృష్ణేయాఽర్కవారేణసప్తమీ ।

యుక్తాపుష్యర్క్షసంయుక్తాహస్తర్క్షేణయుతాపివా ॥ ౭౨ ॥ తస్యాం
తిథౌమహాభాగేపాపనాశనసంజ్ఞకే । తీర్థేయస్స్నాతినియమాద్భూధ
రేన్ద్రస్యమస్తకే ॥ ౭౩ ॥ కోటిజన్మార్జితైః పాపైర్ముచ్యతేసన
రోత్తమః । శృణుదేవిపరంగుహ్యా మనన్తాఖ్యేమహాగిరౌ ॥ ౭౪ ॥

దేవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

* మద్దివ్యాలయవాయవ్యేశిఖరేగిరిగహ్వరే । దేవతీర్థమితిఖ్యాతంతటా
కమతిశోభనమ్ ॥ ౭౫ ॥ తస్మిన్పుణ్యతమేదేవిస్నానకాలంవదామి
తే । గురుపుష్యేవ్యతీపాతేసోమశ్రవణకేతథా ॥ ౭౬ ॥ దినేష్వేతేషు
యస్స్నాతితస్యపుణ్యఫలంశృణు । యానికానీహపాపానిజ్ఞానాజ్ఞానకృ
తానిచ ॥ ౭౭ ॥ తానిసర్వాణినశ్యన్తిదేవతీర్థేఽతిపావనే । పుణ్యాన్యపి
చవర్ధన్తేదేవతీర్థనిమజ్జనాత్ ॥ ౭౮ ॥ దీర్ఘమాయురవాప్నోతిపుత్రపౌ
త్రైస్సమన్వితః । అన్తేస్వర్గంసమాసాద్య చేన్ద్రలోకేమహీయతే ॥
తద్దినేష్వన్నదోదేవి యావజ్జీవాన్నదోభవేత్ । ఇతిగుహ్యతమందేవి
ప్రోక్తంతుభ్యంవసున్ధరే ॥ ౮౦ ॥ శ్రుత్వాథపృథివీదేవీప్రీతిప్రవణ
మానసా । ఇష్టాభిర్వాగ్భిరతులంతుష్టావధరణీధరమ్ ॥ ౮౧ ॥ ధరణీ ॥

ధరణీకృతవరాహస్తుతిః.

నమస్తేదేవదేవేశవరాహవదనాచ్యుత । క్షీరసాగరసఙ్కాశవజ్రశృఙ్గమ
హాభుజ ॥ ౮౨ ॥ ఉద్ధృతాస్మిత్వయాదేవకల్పాదౌసాగరామ్భసః ।
సహస్రబాహునావిష్ణోధారయామిజగత్త్వహమ్ ॥ ౮౩ ॥ అనేకదివ్యా
భరణయజ్ఞసూత్రవిరాజిత । అరుణారుణామ్బరధరదివ్యరత్నవిభూషిత ॥
ఉద్యద్భానుప్రతీకాశపాదపద్మనమోనమః । బాలచన్ద్రాభదంష్ట్రాగ్ర

---

* మద్దివ్యాలయవాయవ్యఇతి-ఇదానీం- మేరుశిఖరాద్వరాహభగవదాగమన
స్యాత్రేతః పరమేవభావిత్వేపిపూర్వపూర్వకల్పతాదృశభగవదాగమననిబన్ధనతత్త
త్క్షేత్రాలయాదిసమాఖ్యాసమారాధనాదివిశేషవ్యవహారాఅవిచ్ఛిన్నాఏవ - శ్రీరామే
ణాస్మిన్కల్పేసేతుబన్ధనాత్ప్రాగపిపూర్వకల్పకృతతత్కార్యమూలసేతుతీర్థవ్యవహా
రప్రసిద్ధివత్ - అతోమద్దివ్యాలయవాయవ్యఇత్యుక్తిర్నదోషాయవరాహక్షేత్రశ్రీవరా
హభగవత్స్థానాదివ్యవహారప్రసిద్ధేస్సమ్భవాత్ అతఏవహివాసుదేవాలయోమహానితి
గిరేర్వాసుదేవాలయత్వేనప్రసిద్ధిసద్భావః ప్రాగ్దర్శితః॥

మహాబలపరాక్రమ ॥౮౫॥ దివ్యచన్దనలిప్తాఙ్గ తప్తకాఞ్చనకుణ్డల । ఇన్ద్ర
నీలమణిద్యోతి హేమాఙ్గదవిభూషిత ॥ ౮౬ ॥ వజ్రదంష్ట్రాగ్రనిర్భిన్న
హిరణ్యాక్షమహాబల । పుణ్డరీకాభితామ్రాక్షసామస్వనమనోహర ॥౮౭॥
శ్రుతిసీమన్తభూషాత్మన్సర్వాత్మంశ్చారువిక్రమ । చతురాననశమ్భు
భ్యాంవన్దితాయతలోచన ॥ ౮౮ ॥ సర్వవిద్యామయాకారశబ్దాతీతన
మోనమః ॥ ఆనన్దవిగ్రహానన్తకాలకాలనమోనమః ॥ ౮౯ ॥ ఇతిస్తు
త్వాఽచలాదేవీవవన్దేపాదయోర్విభుమ్ । వన్దమానాంసముద్వీక్ష్యప్రీ
త్యోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ ౯౦ ॥ ఉద్ధృత్యధరణీందేవీమాలిలిఙ్గేఽథబాహు
భిః । ఆఘ్రాయధరణీవక్త్రంవామాఙ్కేసన్నివేశ్యచ ॥ ౯౧ ॥ ఆరు

వరాహభగవతోధరణ్యాసాకం శేషాచలాగమనమ్.

హ్యగరుడేశానంజగామవృషభాచలమ్ । మునీన్ద్రైర్నారదాద్యైశ్చస్తూ
యమానోమహీపతిః ॥ ౯౨ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేలోకపూ
జితే । తదాద్యాస్తేశ్రీవరాహోమునీన్ద్రైస్తత్రపూజితః ॥ ౯౩ ॥
వైఖానసైర్మహాభాగైర్బ్రహ్మతుల్యైర్మహాత్మభిః ॥ వ్యాసః ॥ తద్దృ

అధ్యాయఫలశ్రుతిః.

ష్ట్వానారదస్సూతమునీనాముక్తవాన్పురా ॥ ౯౪ ॥ తదేతదహమశ్రౌ
షంతత్రవైమునిసంసది । యత్పృష్టోహంత్వయాసూతమాహాత్మ్యంధ
రణీభృతామ్ ॥ ౯౫ ॥ మయాతూక్తంయథావద్ధినారదాచ్చపురాశ్రు
తమ్ । యఇమంధర్మసంవాదమావయోస్సూతపావనమ్ ॥ ౯౬ ॥ పఠే
ద్వాదేవపురతోబ్రాహ్మణానాంపురస్తథా । సర్వేషామపివర్ణానాంశృ
ణ్వతాంభక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౯౭ ॥ సప్రతిష్ఠామవాప్నోతిపుత్రపౌత్రసమ
న్వితః । శృణ్వతామపిసర్వేషాంయదిష్టంతద్భవిష్యతి ॥ ౯౮ ॥ సూతః॥
ఇతిమేభగవాన్వ్యాసః ప్రోవాచమునిసేవితః । యథాశ్రుతంమయా
పూర్వంకృష్ణద్వైపాయనాద్గురోః ॥ ౯౯ ॥ తత్తథాసర్వమేవాఽత్రమ
యాప్యుక్తంమునీశ్వరాః । శ్రుత్వాసూతవచస్త్విత్థంతేప్రీతమనసోఽ
భవన్ ॥ ౧౦౦ ॥ ఋషయః ॥ సూతత్వయోక్తంభువిపర్వతేషుపుణ్యే
షుపుణ్యస్యమహీధరస్య । మాహాత్మ్యమస్మాకమహీన్ద్రనామ్నః పా

పాపహం మోక్షఫలప్రదాయకమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ తతోవృషాద్రింసమ్ప్రాప్యవరాహోధరణీయుతః । కిముక్తవాన్ధరణ్యైసతన్మే బ్రూహిమహామతే ॥౧౦౨॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే నారదస్యసుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవ
రాహదర్శనప్రాప్త్యాదికథనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్రీవరాహమన్త్రారాధనవిధిః.

శ్రీసూతః॥ శృణుధ్వంమునయస్సర్వేకథాంపుణ్యాంపురాతనీమ్ । * వైవస్వతేఽన్తరేపూర్వంకృతేపుణ్యతమేయుగే ॥ ౧ ॥ నారాయణాద్రౌదేవేశంనివసన్తంక్షమాపతిమ్ । వరాహరూపిణందేవంధరణీసఖిభిర్వృతా ॥౨॥ ప్రణమ్యపరిపప్రచ్ఛరక్తపద్మాయతేక్షణమ్ ॥ ధరణీ ॥ ఆరాధ్యఃకేనమన్త్రేణభవాన్ప్రీతోభవిష్యతి ॥ ౩ ॥ తన్మేవదత్వందేవేశయఃప్రియోభవతస్సదా । జపతాంసర్వసమ్పత్తికారకంపుత్రపౌత్రదమ్ ॥ ౪ ॥ సార్వభౌమ్యప్రదంచైవకామినాంకామదంసదా । అన్తేయత్త్వత్పదప్రాప్తిందదాతినియతాత్మనామ్ ॥ ౫ ॥ ఏవంభూతంవదప్రీత్యామయివారాహమానద ॥ శ్రీసూతః॥ ఇతిపృష్టస్తయాభూమ్యాప్రాహప్రీతిస్మితాననః ॥ ౬ ॥ శ్రీవరాహః ॥ శృణుదేవిపరంగుహ్యంసద్యస్సమ్పత్తికారకమ్ । భూమిదంపుత్రదంగోప్యమప్రకాశ్యంకదాచన॥ ౭ ॥ కిన్తుశుశ్రూషవేవాచ్యంభక్తాయనియతాత్మనే । * ఓన్నమశ్శ్రీవరాహాయధరణ్యుద్ధరణాయచ ॥౮॥ వహ్నిజాయాసమాయుక్తస్సదాజప్యోముముక్షుభిః । అయంమన్త్రోధరాదేవిసర్వసిద్ధిప్రదాయకః ॥౯॥ ఋషిస్సఙ్కర్షణఃప్రోక్తోదేవతాత్వహమేవహి । ఛన్దఃపఙ్క్తిస్సమాఖ్యాతా శ్రీంబీజంసముదాహృతమ్ ॥ ౧౦ ॥ చతుర్లక్షంజపేన్మన్త్రంసద్గురోర్లబ్ధతన్మనుః । జుహుయాత్పాయసాన్నంవైక్షౌద్రసర్పిస్సమన్వితమ్ ॥౧౧॥

* వైవస్వతేఽన్తరే—వర్తమానశ్వేతవరాహకల్పీయవైవస్వతమన్వన్తరే-పూర్వం—పుణ్యతమేకృతేయుగే—ప్రథమప్రవృత్తకృతయుగే.

అథధ్యానంప్రవక్ష్యామి మనశ్శుద్ధిప్రదాయకమ్ । శుద్ధస్ఫటికశైలాభం ర
క్తపద్మదళేక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥ వరాహవదనం సౌమ్యం చతుర్బాహుం కిరీ
టినమ్ । శ్రీవత్సవక్షసం చక్రశఙ్ఖాభయకరామ్బుజమ్ ॥ ౧౩ ॥ వామో
రుస్థితయాయుక్తం త్వయామాం సాగరామ్బరే । రక్తపీతామ్బరధరం
రక్తాభరణభూషితమ్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీకూర్మపృష్ఠమధ్యస్థశేషమూర్ధాబ్జ
సంస్థితమ్ । ఏవంధ్యాత్వాజపేన్మన్త్రం సదాచాష్టోత్తరంశతమ్ ॥౧౫ ॥
సర్వాన్కామానవాప్నోతి మోక్షంచాన్తేవ్రజేద్ధ్రువమ్ । ప్రోక్తంమ
యాతే ధరణి యత్పృష్టోహం త్వయాఽమలే ॥ ౧౬ ॥ అతఃకిన్తేవ్యవసితం

శ్రీవరాహమన్త్రేణధర్మాదీనాం స్వాభీష్టసిద్ధికథనమ్.

బ్రూహితద్విమలాననే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా తతో భూమిః పప్ర
చ్ఛపునరేవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ కేనైవానుష్ఠితం దేవపురాప్రాప్తంఫలంచ
కిమ్ । ఇతిపృష్టఃపునర్దేవశ్శ్రీవరాహోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౧౮ ॥ పురాకృ
తయుగే దేవిధర్మోనామమనుర్మహాన్ । బ్రహ్మణోఽముంమనుంలబ్ధ్వా
జప్త్వాఽస్మిన్ధరణీధరే ॥ ౧౯ ॥ మాంచదృష్ట్వావరంలబ్ధ్వాప్రాప్తోఽభూ
న్మామకమ్పదమ్ । ఇన్ద్రోదూర్వాససశ్శాపాత్పురాభ్రష్టస్త్రివిష్టపాత్ ॥
అనేనేష్ట్వాఽత్రమాం దేవిపునఃప్రాప్తస్త్రివిష్టపమ్ । అన్యేపిమునయో
భూమేజప్త్వాప్రాప్తాఃపరాఙ్గతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ అనన్తఃపన్నగాధీశోప్యముం
లబ్ధ్వాఽథకశ్యపాత్ । శ్వేతద్వీపేజపిత్వైవబభూవధరణీధరః ॥ ౨౨ ॥
తస్మాజ్జప్యస్సదాచేహమనుశ్శ్రేయోర్థిభిః॥ శ్రీసూతః॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽ
థసుప్రీతాపునఃప్రాహధరాధరమ్ ॥ ౨౩ ॥ ధరణీ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహా
శైలేశ్రీనివాసోజగత్పతిః । కదాహ్యాయాతిదేవేశశ్శ్రీభూమిసహితోఽ
మలః ॥ ౨౪ ॥ కథంకల్పాన్తరస్థాయీభవిష్యతిజనార్దనః । ఏతద్బ్రూ
హివరాహత్వన్మహత్కౌతూహలంమమ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవరాహమన్త్రా
ధనవిధ్యాదికథనంనామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

అగస్త్యప్రార్థనయాభగవతస్సర్వజనదృగ్గోచరత్వకథనమ్.

శ్రీవరాహః॥ హన్త తేకథయిష్యామిపురావృత్తం వరాననే। శృణు
పుణ్యంమహాదేవి * సభవిష్యంసహోత్తరమ్ ॥ ౧ ॥ వైవస్వతేఽన్తరే
దేవి § పూర్వేకృతయుగేఽన్తరే। వాయోస్తపోమహద్దృష్ట్వాశ్రీభూమిస
హితోఽనఘ ॥ ౨॥ ఆగచ్ఛచ్ఛ్రీనివాసశ్చస్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షి
ణేఽస్మిన్పుణ్యతమేవిమానేనన్దసంజ్ఞితే ॥ 3 ॥ వసిష్యతిచశ్రీకాన్తోవా
యోఃప్రియకరోహరిః । తదారభ్యహృషీకేశస్సేనాన్యారాధితోఽనిశమ్॥
ఆకల్పాన్తమదృశ్యోఽస్మిన్విమానేఽసావసిష్యతి ॥ధరణీ॥ అదృశ్యోభగ
వాన్మర్త్యైఃకథందృశ్యోభవిష్యతి ॥ ౪ ॥ శ్రీనివాసోపిదేవేశోభవద్దక్షిణ
పార్శ్వగః । ఏతద్వదసురాధీశజనైరారాధ్యతేకథమ్ ॥ ౫ ॥ శ్రీవరా
హః॥ అగస్త్యోస్మిన్క్షేత్రమాసాద్య ‡ పురాదేవంసనాతనమ్ । ఆరాధ్యద్వా
దశాబ్దాన్తంప్రీణయిత్వాపునఃపునః॥౬॥ యయాచేతత్రసాన్నిధ్యంభవాన్దృ
శ్యోభవత్వితి । ఏవముక్తోహృషీకేశశ్శ్రీభూమిసహితోధరే ॥ ౭॥ శ్రీభగ
వాన్॥ అహందృశ్యోభవిష్యామిత్వత్కృతేసర్వదేహినామ్ । ఏతద్విమా
నందేవశ్రేష్ఠనదృశ్యంస్యాత్కదాచన ॥౮॥ ఆకల్పాన్తంమునీన్ద్రాస్మిన్దృశ్యో
ఽహంనాత్రసంశయః । మునిస్తద్వచనంశ్రుత్వాప్రీతఃప్రాయాత్స్వమా
శ్రమమ్ ॥౯॥ తతశ్చతుర్భుజోదేవస్సద్దృశ్యోఽభూన్నరాదిభిః। విమానే
మునిచిన్త్యేఽస్మిన్నా + సితాచతథోత్తరమ్ ॥౧౦॥ ఆరాధ్యమానస్స్క
న్దేనవాయునాసేవితస్సదా । ఏవంగతేమహాకాలేచతుర్యుగసమన్వితే ॥

* సభవిష్యం - అస్మిన్కల్పేవర్తిష్యమాణ వృత్తాన్తసహితం- సహోత్తరం-
ఇతఉత్తరస్మిన్నపికల్పేవర్తిష్యమాణవృత్తాన్తసహితం- పురావృత్తం- పూర్వకల్పేని
ర్వృత్తంచరిత్రం-కథయిష్యామి-అయంభావః-లోకత్రయోర్ధ్వభువనమధ్యభగవదావిర్భా
వాదిరూపచరిత్రస్యప్రతికల్పమేకరూపతయావృత్తవర్తమానవర్తిష్యమాణకల్పవృత్తా
న్తేష్వేకతరాభిధానేతస్మిన్నేవాన్తర్భూతమితరత్తత్సరూపతయైవోన్నేతుంశక్యమితి.

§ పూర్వేవైవస్వతేఽన్తరే- పూర్వకల్పీయవైవస్వతమన్వన్తరే-కృతయు
గేఽన్తరే-ఆదిమకృతయుగకాలే- పూర్వకల్పవైవస్వతమన్వన్తర వృత్తాన్తమభిధా
యైతత్కల్పవైవస్వత మన్వన్తరేపితథావిధవృత్తాన్తస్య భావిత్వమభిధీయతే వరాహ
భగవతాధరణీంప్రతి. ‡ పురా-పూర్వకల్పే. + ఆసితాచతథోత్తరమితిపూ
ర్వకల్పాగస్త్యవృత్తాన్తతుల్యాగస్త్యవృత్తాన్తస్యాస్మిన్నపికల్పేభావిత్వముచ్యతే.

మిత్రవర్మణ ఆకాశరాజాఖ్యసుతోత్పత్తికథనమ్.

అష్టావింశతిమే జాతే ద్వాపరాన్తే వసున్ధరే । యుద్ధే చ భారతేఽతీతే తిష్యే సతి యుగే తథా ॥ ౧౩ ॥ విక్రమార్కాదయో భూపాః శకాః శూద్రాదయస్తథా । గమిష్యన్తి స్వర్గలోకం మామజ్ఞాత్వా వరాననే ॥౧౪॥ తతస్సోమకులోద్భూతో మిత్రవర్మా మహారథః । తుణ్డీరమణ్డలే రాజా నారాయణపురే వసన్ ॥ ౧౫ ॥ *భవిష్యతి వరారోహే మహాభాగ్యోదయో మహాన్ । తస్మిన్ శాసతి భూలోకం ధర్మేణ పృథివీపతౌ ॥ ౧౬ ॥ అకృష్టపచ్యా పృథివీ సర్వసస్యవిభూషణా । నిరీతికోఽభవత్సర్వో జనో ధర్మసమన్వితః ॥ ౧౭ ॥ తస్య పత్నీ సమభవత్పాణ్డ్యకన్యా మనోరమా । తస్యాం జజ్ఞే కులోత్తంసోపియన్నామా సుతోఽస్య వై ॥ ౧౮ ॥ తస్య పత్నీ తు ధరణీనామ్నాఽసీచ్ఛుకవంశజా । తస్మిన్ రాజ్యం వినిక్షిప్య మిత్రవర్మా నృపోత్తమః ॥ ౧౯ ॥ యయౌ తపోవనం పుణ్యం వేఙ్కటాద్రేస్సమీపతః ।

ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తిక్రమః.

ఆకాశనామా తు మహాన్ రాజాఽభూత్సార్వభౌమకః ॥ ౨౦ ॥ ఏకదారవ్రతో రాజా ధరణీసక్తచేతనః । యజ్ఞార్థం శోధయామాస భువమారణితీరతః ॥ ౨౧ ॥ కాఞ్చనేన హలేనైవ కృష్యమాణే ధరాతలే । బీజముష్టిం వికిరతా దృష్టా కన్యా ధరోద్గతా ॥ ౨౨ ॥ పద్మశయ్యాగతా రమ్యా సర్వలక్షణలక్షితా । తప్తజామ్బూనదమయీ పుత్రికేవ విరాజతీ ॥ ౨౩ ॥ తాం దృష్ట్వా స మహీపాలో విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః । ఆదాయ తనయా చేయం మమైవేతి పునః పునః ॥ ౨౪ ॥ జహర్ష మన్త్రిభిశ్చైనం ప్రాహ వాగశరీరిణీ । సత్యం తవైవ తనయా వర్ధయస్వ సులోచనామ్ ॥ ౨౫ ॥ తతః ప్రీతమనా రాజా స్వపురం ప్రవివేశ హ । ఆహూయ ధరణీం దేవీమిదమాహ మహీపతిః ॥ ౨౬ ॥ దేవదత్తామిమాం పశ్య భూతలాదుత్థితాం మమ । ఆవాభ్యాం తదపుత్రాభ్యాం పుత్రీయం భవితా ధ్రువమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ దేవ్యా హస్తే ప్రీత్యా వియన్నృపః । తస్యాం గృహం ప్రవిష్టా

భవిష్యతీత్యాద్యర్థం - ఏతత్కల్పభావివృత్తాన్తపరం-తస్మిన్ శాసతీత్యాద్యుపరితనగ్రన్థః పూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః-తస్మిన్-ఉక్తరాజసమాననామని పృథివీపతౌ-పూర్వకల్పీయనృపే । ధర్మేణ భూలోకం శాసతి సతీత్యర్థో బోధ్యః.

యాంధరణీగర్భమాదధౌ ॥ ౨౮ ॥ వియన్నృపశ్చసుప్రీతోపిత్యస్నిగ్ధ
విలోచనాం । ఉవాచఫలితాసుభ్రూలతాసాన్తానికీచమే ॥ ౨౯ ॥ అథసా

* ఆకాశరాజస్యధరణ్యాఖ్యపత్న్యాంవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః. *

ధరణీదేవీకాలేకమలలోచనా । సుప్రశస్తేమూహుర్తేచస్వోచ్చసంస్థే
షుపఞ్చసు ॥ ౩౦ ॥ గ్రహేష్వసుషువేపుత్రంమేషస్థేచదివాకరే । దేవ
దున్దుభయోనేదుఃపుష్పవృష్టిర్గృహేఽపతత్ ॥ ౩౧ ॥ వవౌవాయుస్సు
ఖస్పర్శస్సజ్జన్మదివసేతదా । పుత్రసూతిప్రవక్త్రూణాంసుప్రీతఃపుత్రజ
న్మని ॥ ౩౨ ॥ సర్వస్వదానమకరోచ్ఛత్రచామరవర్జితమ్ । కపిలాకో
టిదానఞ్చవృషభాణాంశతాధికమ్ ॥ ౩౩ ॥ దివసేద్వాదశేపుణ్యేజాత
కర్మాదికాఃక్రియాః । చకారనామధేయఞ్చవసుదానఇతిస్వయమ్ ॥ ౩౪ ॥
శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశతనయోదేవివసుదానో మనోరమః । వవృధేదివ
సైర్బాలశ్శుక్లపక్ష, ఇవోడురాట్ ॥ ౩౫ ॥ ఉపనీతోవినీతోఽసౌగురుభి
ర్బ్రహ్మపారగైః । పితురస్త్రాణిశస్త్రాణిమన్త్రవత్సోఽభ్యశిక్షయత్ ॥
చతుష్పాదంధనుర్వేదం సాఙ్గోపాఙ్గమధీతవాన్ । పితాతేనాతిబలినాదు
రాధర్షఃపరైరభూత్ ॥ ౩౬ ॥ ఆకాశ ఇవనిష్పఙ్కోగ్రీష్మేభానుమతా
యుతః । వైశాఖ ఇవమధ్యాహ్నేదుస్సహోదుర్నిరీక్షకః ॥ ౩౭ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణేభూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేఅగస్త్యప్రార్థనయాభగవతస్సర్వ
జనదృగ్గోచరత్వాదికథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

ఉద్యానవాసిన్యాఃపద్మావత్యాస్సమీపమ్ప్రతినారదాగమనమ్.

ధరణీ ॥ ఉక్తంభగవతాతస్యవియత్పుత్రస్యనామచ । అయో
నిజాయాస్తత్పుత్ర్యాః కింనామచతదాకరోత్ ॥ ౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇ
తిపృష్టఃపునఃప్రాహశ్రీవరాహోజగత్పతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశరా
జోమతిమాంస్తాందృష్ట్వాకమలేశయామ్ ॥ ౨ ॥ పద్మినీతిచనామ్నావై
చకారవసుధాసుతామ్ । తాంతుయౌవనసమ్పన్నాం సఖీభిఃపరివారి
తామ్ ॥౩॥ ఆరామేవిహరన్తీఞ్చశుకకోకిలనాదితే । యదృచ్ఛయాఽఽగ
తస్తత్రనారదోమునిసత్తమః ॥ ౪ ॥ వనలక్ష్మీమివాలోక్యవిస్మయాదిద

మబ్రవీత్ ॥ నారదః ॥ కాసికస్యసుతాభీరుహస్తందర్శయమేతవ ॥ ౫ ॥
ఇత్యుక్తాసాసుచార్వఙ్గీస్వాత్మానంమునయేఽబ్రవీత్ । వియద్రాజసుతాబ్ర
హ్మన్లక్షణానివదస్వమే ॥ ౬ ॥ ఇత్యుక్తస్సతయాప్రాహనారదోము

నారదోదీరితపద్మావతీశరీరసులక్షణాని.

నిసత్తమః ॥ నారదః ॥ శృణుత్వంచారువదనేలక్షణానివదామితే ॥ ౭ ॥
పాదౌప్రతిష్ఠితౌసుభ్రరక్తపద్మదళాన్వితౌ । పాదాఙ్గుళ్యస్సమారక్తా
రక్తతుఙ్గనఖాన్వితాః ॥ ౮ ॥ గుల్ఫౌగూఢౌసమావేతౌ జఙ్ఘేచారో
మశేశుభే । జానునీసమసుస్నిగ్ధేసమావూరూక్రమాదురూ ॥ ౯ ॥
నితమ్బౌపృథులౌపీనౌ జఘనంచిన్త్యమేవహి । నాభిర్మణ్డలవాన్ని
మ్నఃపార్శ్వేతేమేచకావుభౌ ॥ ౧౦ ॥ త్రివళీలలితంమధ్యంరోమ
రాజివిరాజితమ్॥ స్తనౌపీనౌఘనౌస్నిగ్ధావున్నతౌమగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౧ ॥
కరౌతేరక్తపద్మాభౌపద్మరేఖాసమన్వితౌ । సుసూక్ష్మౌరక్తసత్పర్వాని
రన్తరసమాఙ్గుళీ ॥ ౧౨ ॥ శుకతుణ్డసమాకారనఖపఙ్క్తివిరాజితౌ ।
దీర్ఘాచకోమలౌభద్రే భుజౌతేపుష్పదణ్డవత్ ॥ ౧౩ ॥ పృష్ఠన్తేవేది
వద్భాతివిలగ్నమృజుమధ్యమమ్ । కణ్ఠస్తురక్తదీర్ఘశ్చస్కన్ధౌచావనతౌ
శుభే ॥ ౧౪ ॥ ముఖంప్రసన్నంసతతమకళఙ్కశశిప్రభమ్ । కపో
లౌకనకాదర్శసదృశౌకుణ్డలోజ్జ్వలౌ ॥ ౧౫ ॥ తిలపుష్పసమాకా
రానాసికాతేశుభాననే । అకళఙ్కాష్టమీచన్ద్రసదృశోఽతిమనోహ
రః ॥ ౧౬ ॥ దృశ్యతేఽయంలలాటస్తేనీలాళకసుశోభితః । మూర్ధాతే
సమవృత్తశ్చస్నిగ్ధాయతకచాన్వితః ॥ ౧౭ ॥ స్మితసంశోభిదశనంబి
మ్బాధరసమన్వితమ్ । ముఖంతేవిష్ణుయోగ్యంస్యాదితిమేధీయతేమతిః ॥
నాభిస్తేదక్షిణావర్త ఆవర్తఇవగాఙ్గజః । త్వంహిక్షీరాబ్ధిసమ్భూతాల
క్ష్మీరివహిదృశ్యసే ॥ ౧౮ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వాపూజితస్తాభిర్నా
రదోఽన్తర్దధేతదా । ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథతత్సఖ్యస్తామూచుఃపద్మినీంసఖీ
మ్ ॥ ౨౦ ॥ వనంగచ్ఛామపుష్పార్థంవసన్తస్సముపాగతః । కర్ణికారా

పద్మావత్యాస్స్వసఖీభిస్సాకంపుష్పాటవీగమనమ్.

శ్చూతాశ్చచమ్పకాఃపారిభద్రకాః ॥ ౨౧ ॥ పాలాశాఃపాటలాఃకు
న్దారక్తాశోకాశ్చపుష్పితాః । పద్మిన్యస్సిన్ధువారాశ్చమాలత్యోయూథి

కాలతాః ॥ ౨౨ ॥ కల్హారకరవీరాశ్చసఙ్ఘర్షాదివపుష్పితాః । పుష్పాప
చయనంకుర్మోవనేస్మింత్సుమనోహరే ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యుక్త్వాతావనంజగ్మురా
కాశతనయాయుతాః । పుష్పాణ్యాహరమాణాస్తువిచరన్త్యస్తతస్తతః ॥
కఞ్చిద్గజేన్ద్రందదృశుశ్శుభ్రదన్తద్వయోజ్జ్వలమ్ । గణ్డభిత్తితలోద్భూ
తమదధారాద్వయాకులమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఉన్నతంకరిణీయూథైస్సముపే
తంరజోజ్జ్వలమ్ । ఫూత్కారిపుష్కరప్రోద్యచ్ఛీకరాపూరితాననమ్ ॥
దృష్ట్వాచోద్విగ్నహృదయావనస్పతిముపాశ్రితాః । ఏతస్మిన్నన్తరేచాశు

మృగయార్థంపుష్పాటవీమ్ప్రతిశ్రీనివాసాగమనమ్.

దదృశుర్హయముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ అకళఙ్కసుధవళంజామ్బూనదపరి
ష్కృతమ్ । స్ఫురద్విద్యుల్లతాయుక్తశరన్మేఘమివోన్నతమ్ ॥ ౨౮ ॥ తస్మిం
స్తుపురుషంకృష్ణంమదనాకారవర్చసమ్ । పుణ్డరీకదళాకారకర్ణాన్తాయ
తలోచనమ్ ॥ ౨౯ ॥ సుసూక్ష్మక్షౌమసంవీతనీలచూళికయోజ్జ్వలమ్ ।
పద్మరాగమణిద్యోతిస్ఫురత్కుణ్డలమణ్డితమ్ ॥ ౩౦ ॥ సువర్ణరత్ననిచిత
శార్ఙ్గదివ్యధనుర్ధరమ్ । అపరేణకరేణైవవహన్తంకాఞ్చనంశరమ్ ॥ ౩౧ ॥
పీతకౌశేయసుసంవీతకటిదేశంసుమధ్యమమ్ । రత్నకఙ్కణకేయూరకటి
సూత్రవిరాజితమ్ ॥ ౩౨ ॥ విశాలవక్షస్సంశోభిదక్షిణావర్తసంయుత
మ్ । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతేనస్ఫురత్స్కన్ధంమనోహరమ్ ॥ ౩౩ ॥ ఈహామృ
గంసముద్దిశ్యమహావేగాదనుద్రుతమ్ । తందృష్ట్వావిస్మితానార్యస్సస్మితా
స్తస్థురత్రవై ॥ ౩౪ ॥ తందృష్ట్వాహయమారూఢంగజేన్ద్రోనమ్రమస్తకః ।
తుణ్డముద్ధృత్యగర్జన్వైవినివృత్యయయౌవనమ్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మిన్గతేగజేత
త్రహయారూఢస్సమాయయౌ । ఈహామృగంవిచిన్వానఃపుష్పలావీసమీ

భగవతఃకన్యకానాఞ్చాన్యోన్యసంవాదః.

పతః ॥ ౩౬ ॥ తాస్సమేత్యసచోవాచతురగోపరిసంస్థితః । అత్రాగ
తోమృగఃకశ్చిదీహామృగఇతీరితః ॥ ౩౭ ॥ దృష్టోవాభవతీభిస్సబ్రూత
మేకన్యకాఇతి ॥ శ్రీవరాహః ॥ ప్రత్యూచుస్తాస్తుతంకన్యాదృష్టోఽస్మాభి
ర్నకశ్చన ॥ ౩౮ ॥ కిమర్థమాగతోఽస్మాకంవనంవరధనుర్ధరః । అత్రావధ్యా
మృగాస్సర్వేవర్తమానానిషాదప ॥ ౩౯ ॥ ఆశుగచ్ఛవనాదస్మాదాకా
శాత్మజపాలితాత్ । ఇతితాసాంవచశ్శ్రుత్వాహయాదవరురోహసః ॥

కాస్తుయూయమియంచాపికనకామ్బుజసన్నిభా । సుభగాచారుసర్వా
ఙ్గీపీనోన్నతపయోధరా ॥ ౪౧ ॥ బ్రూతమేఽహంగమిష్యామిశ్రుత్వాస్వ
స్వాఽలయంగిరిమ్ । ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాధరణ్యాత్మజయేరితా ॥౪౨॥
సఖీపద్మావతీప్రాహ నిషాదంపర్వతాలయమ్ । ఆకాశరాజతనయావ
సుధాతలసమ్భవా ॥ ౪౩ ॥ అస్మాకంనాయికాశూరపద్మినీనామనామ
తః । బ్రూహిత్వంసుభగాకారకిన్నామాకస్యవాసుతః ॥ ౪౪ ॥ జాతిః
కాకుత్రతేవాసఃకిమర్థంత్వమిహాగతః । ఇతిపృష్టస్సతాఃప్రాహమన్దస్మి
తముఖామ్బుజః ॥ ౪౫ ॥ దివాకరకులంప్రాహురస్మాకన్తుపురావిదః ।
యస్యనామాన్యనన్తానిపావనానిమనీషిణామ్ ॥౪౬॥ వర్ణతోనామతశ్చా
పికృష్ణంప్రాహుస్తపస్వినః । బ్రహ్మద్విషాంసురారీణాంయస్యచక్రంభ
యావహమ్ ॥ ౪౭ ॥ యస్యశఙ్ఖధ్వనింశ్రుత్వామోహామీయుర్హివైరిణః ।
యస్యైవధనుషస్తుల్యంధనుర్నైవామరేష్వపి ॥ ౪౮ ॥ తంమాంవీరప
తింప్రాహుర్వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ । తస్మాదద్రితటాత్సోఽహంనిషాదై
రనుగైర్వృతః ॥ ౪౯ ॥ మృగయార్థంహయారూఢోయుష్మాకంవన
మాగతః। మయాప్యనుద్రుతఃకశ్చిన్మృగోవాయుగతిర్యయా॥౫౦॥ తమ
దృష్ట్వావనంపశ్యన్దృష్టవాంత్సుభగామిమామ్। కామాదిహాగతోఽహం
వోమయాకింలభ్యతేత్వియమ్ ॥ ౫౧ ॥ ఇతికృష్ణవచశ్శ్రుత్వాక్రుద్ధా
స్తాఃపునరబ్రువన్। ఆకాశరాజోదృష్ట్వాత్వాంకృత్వానిగళబన్ధనమ్ ॥౫౨॥
యావన్నయతితావత్త్వంగచ్ఛశీఘ్రంస్వమాలయమ్ । తర్జితస్తాభిరేవం
సహాయమారుహ్యశీఘ్రగమ్ ॥౫౩॥ యుక్తస్స్వానుచరైస్సర్వైర్యయా
ద్రుతతరంగిరిమ్ ॥౫౪॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉద్యానవాసిన్యాః
పద్మావత్యాస్సమీపప్రాప్తినారదాగమన శ్రీశ్రీనివాస
మృగయాదివర్ణనంనామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

పద్మావతీదర్శనేన శ్రీనివాసస్యమోహప్రాప్తిః.

శ్రీవరాహః ॥ సమ్ప్రాప్యస్వాలయందివ్య మవతీర్యహయోత్త
మాత్ । విసృజ్యస్వానుగాన్సర్వాన్దేవానైఙ్కరాతరూపకాన్ ॥ ౧ ॥
విశ్రమధ్వమితిప్రోచ్యవివేశమణిమణ్డపమ్ । ఆరుహ్యమణిసోపానంప
ఞ్చకక్ష్యాఅతీత్యచ ॥ ౨ ॥ ముక్తాగృహంసమాసాద్యతస్మిన్డోలా
యితేశుభే । నవరత్నమయేమఞ్చేసంవివేశాఽవశోహరిః ॥ ౩ ॥
సంస్మరన్పద్మగర్భాఽభాంతామేవాయతలోచనామ్ । తనుమధ్యాంపీ
నకుచాంమన్దస్మితముఖామ్బుజామ్ ॥ ౪ ॥ క్షీరాబ్ధితనయామేవమేనప
ద్మోద్భవాంశుభామ్ । తస్యాంగతమనాదేవశ్శ్రీనివాసోముమోహచ ॥ ౫ ॥

ముహ్యమానంశ్రీనివాసమ్ప్రతివకుళమాలికోక్తిః.

తతోమధ్యాహ్నసమయేకృత్వాఽన్నందివ్యముత్తమమ్। సూపదంశంసు
గన్ధంచదేవార్హమతిశోభనమ్ ॥ ౬ ॥ శుద్ధాన్నంపాయసాన్నంచగౌ
డంముద్గాన్నమేవచ । కృత్వాపఞ్చవిధాఽపూపాన్ పూరికావటకా
నపి ॥ ౭ ॥ దేవంద్రష్టుంయయౌశీఘ్రంసఖీవకుళమాలికా । పద్మావతీప
ద్మపత్రాచిత్రరేఖాసమన్వితా ॥ ౮ ॥ నివేశ్యద్వారిదేవస్యతాస్సర్వాః
ప్రమదోత్తమాః । వివేశతత్సమీపంసాస్వయంవకుళమాలికా ॥ ౯ ॥
గత్వాసమీపందేవస్యవవన్దేభక్తిభావతః । దృష్ట్వాఽథదేవంవివశంపర్య
ఙ్కేరత్నభూషితే ॥ ౧౦ ॥ పాదసంవాహనంకృత్వానిమీలితవిలోచ
నమ్ । తంధ్యాయమానంకిమపివ్యాజహారశుచిస్మితా ॥౧౧॥ ఉత్తిష్ఠదే
వదేవేశకింశేషేపురుషోత్తమ । పరమాన్నంకృతందేవభోక్తుమాగచ్ఛ
మాధవ ॥ ౧౨ ॥ కింవాత్వమార్తవచ్ఛేషేసర్వలోకార్తినాశన। మృగ
యామటతాదేవకిందృష్టంభవతావనే ॥ ౧౩ ॥ అవస్థాతేవిశాలాక్ష
కాముకస్యేవదృశ్యతే । కాదృష్టాదేవకన్యావామానుషీవాఽహికన్య
కా ॥ ౧౪ ॥ బ్రూహిమేత్వమచిన్త్యాత్మన్కన్యాంతాంచిత్తహారిణీమ్ ॥
శ్రీవరాహః ॥ తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వానిశ్వాసమకరోద్విభుః ॥ ౧౫ ॥
నిశ్వస్తంపునఃప్రాహప్రీతావకుళమాలికా । ఏవంమనోహరాకాసా
తవాపిపురుషోత్తమ ॥ ౧౬ ॥ తామవోచద్ధృషీకేశోవక్ష్యామిశృణుత

శ్రీనివాసోక్తపద్మావతీపరిణయకారణాని.

త్త్వతః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పురాత్రేతాయుగేపుణ్యేరావణంహతవాన
హమ్ ॥ ౧౭ ॥ తదావేదవతీకన్యాసాహాయ్యమకరోచ్ఛ్రియః । సీతా
రూపాఽభవల్లక్ష్మీర్జనకస్యమహీతలాత్ ॥ ౧౮ ॥ గతేమయితుమారీచం
హన్తుంపఞ్చవటీవనే । మమానుజోపిమామేవసీతయాచోదితోఽన్వ
యాత్ ॥౧౯॥ తదన్తరేరాక్షసేన్ద్రోహర్తుంసీతాముపాయయా । అగ్ని
హోత్రగతోవహ్నిస్తంజ్ఞాత్వారావణోద్యమమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఆదాయ
సీతాంపాతాళేస్వాహాయాంసన్నివేశ్యచ । తేనైవరక్షసాస్పృష్టాంపు
రావేదవతీంశుభామ్ ॥ ౨౧ ॥ అగ్నౌవిసృష్టదేహాంతాంసంహర్తుంరా
వణంపునః । సీతాయారూపసదృశీంకృత్వాచైవోత్ససర్జహ ॥ ౨౨ ॥
సారావణహృతాభూత్వాలఙ్కాయాంచనివేశితా । హతేతురావణే
పశ్చాత్పునరగ్నింవివేశసా ॥ ౨౩ ॥ అగ్నిస్తురక్షితాంలక్ష్మీంస్వాహా
యాంమమజానకీమ్ । దత్వాహస్తేచమామాహసీతయాసహితంశిఖీ ॥
ఇయంవేదవతీదేవసీతాయాః ప్రియకారిణీ । సీతార్థంరాక్షసపురేతే
నబన్దీకృతాస్థితా ॥ ౨౫ ॥ తస్మాదేనాంవరేణైవప్రీణయత్వంశ్రియాస
హ । ఇతివహ్నివచశ్శ్రుత్వాసీతామామవదచ్ఛుభే ॥ ౨౬ ॥ మమ
ప్రీతికరీనిత్యమియంవేదవతీవిభో । తస్మాత్పరంభాగవతీందేవైనాంవర
యప్రభో ॥ ౨౭ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ తథాదేవికరిష్యామిహ్యష్టావిం
శేకలౌయుగే । తావదేషాబ్రహ్మలోకేవసత్వమరపూజితా ॥ ౨౮ ॥
పశ్చాత్తుభూమితనయాభవిష్యతివియత్సుతా । ఇతిదత్తవరాపూర్వం
మయాలక్ష్మ్యాచసున్దరీ ॥ ౨౯ ॥ అద్యనారాయణపురేసమ్భూతాధ
రణీతలాత్ । పద్మాసమాపద్మనేత్రీపద్మాదత్తవరాసతీ ॥ ౩౦ ॥ స
ఖీభిరనురూపాభిర్వనేపుష్పాణిచిన్వతీ । మృగయామటతాత్రమయా
దృష్టామనోరమా ॥ ౩౧ ॥ తస్యారూపంమయావక్తుంనశక్యంశతహా
యనైః । లక్ష్మ్యైవచతయామేఽద్యసఙ్గమోభవితాయది ॥ ౩౨ ॥ ప్రాణా
స్థిరాభవిష్యన్తిసత్యమిత్యవధారయ । త్వంతత్రగత్వాతాంకన్యాంద్ర

వియద్రాజపురమ్ప్రతివకుళమాలికాగమనమ్.

ష్ట్వావకుళమాలికే ॥ ౩౩ ॥ జానీహిరూపలావణ్యాదియంయోగ్యేతివా

స్యపై । అనవద్యావిశాలాక్షీపద్మేన్దీవరలోచనా ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రేమో
హమాపన్నంతంప్రాహవకుళాపునః । ఇతోగచ్ఛామి దేవేశ మనోజ్ఞాత
వయాత్రసా ॥ ౩౫ ॥ మార్గంవదరమాధీశగమిష్యేయేనతాంప్రతి । ఏ
వముక్తోరమాధీశస్తామ్ప్రాహవకుళస్రజమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఇతోగచ్ఛమహాభా
గే శ్రీనృసింహగుహాయతః । తన్మార్గేణావతీర్యాస్మాద్భూధరేన్ద్రాన్మనో
రమాత్ ॥ ౩౭ ॥ అగస్త్యాశ్రమమాసాద్యదృష్ట్వాలిఙ్గంతదర్చితమ్ । అగ
స్త్యేశ ఇతిఖ్యాతంసువర్ణముఖరీతటే ॥ ౩౮ ॥ తీరేణైవతతోగచ్ఛశుకబ్ర
హ్మఋషేర్వనమ్ । పశ్యన్తీస్వర్ణముఖరీంతత్రకల్లోలమాలినీమ్ ॥ ౩౯ ॥
తత్రపద్మసరోనామపావనంపద్మసంయుతమ్ । తత్రస్నాత్వాఽథతత్తీరేత
పస్యన్తంమునిసత్తమమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఛాయాశుకంనమస్కృత్యకృష్ణఞ్చబల
సంయుతమ్ । ఆరాధ్యమానంమునినాశుకేనసతతంశుభే ॥ ౪౧ ॥ ఇ
న్ద్రనీలమణిశ్యామంపీతనిర్మలవాససమ్ । తీర్థయాత్రాంగమిష్యన్తంబ
లభద్రంసితాకృతిమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఉపాసయన్తంమన్త్రేణముక్తాస్వితకర
ద్వయమ్ । ఉద్యన్తంపాదుకాయుక్తంబలభద్రంప్రణమ్యచ ॥ ౪౩ ॥ ఆ
దాయస్వర్ణకమలంసరసోఽస్మాద్వరాననే । తీర్త్వాసువర్ణముఖరీంవనా
న్యుపవనానిచ ॥ ౪౪ ॥ అరణీతీరమాసాద్యవిశ్రమ్యచవనాన్తరే । నారా
యణపురీందృష్ట్వావిస్మయఞ్చగమిష్యసి ॥ ౪౫ ॥ తస్యాశ్చోపవనేవృ
క్షాన్పుష్పాఢ్యాన్ఫలసంయుతాన్ । పనసామ్రశిరీషాంశ్చకున్దతిన్దుకపాట
లాన్ ॥ ౪౬ ॥ పున్నాగనాగవరుణరసాలాఙ్కోలచమ్పకాన్ । వకుళా
మలకాన్సాలాంస్తాలహిన్తాలపద్మకాన్ ॥ ౪౭ ॥ జమ్బూనిమ్బకద
మ్బైలాపిప్పలీమధుకార్జునాన్ । ప్రియఙ్గుహిఙ్గుఖర్జూరమాయూరాశోక
లోధ్రకాన్ ॥ ౪౮ ॥ అశ్వత్థోదుమ్బరప్లక్షబదరీభూర్జకీచకాన్ । చిఞ్చా
కింశుకమన్దారశాల్మలీబీజపూరకాన్ ॥ ౪౯ ॥ పూగనారఙ్గలికుచనారి
కేళవనాకులాన్ । మల్లికామాలతీకున్దయూథికాకేతకీయుతాన్ ॥ ౫౦ ॥
కరవీరాబ్జసమ్పన్నాన్రాజరమ్భావిరాజితాన్ । మయూరకీరగరుడశుక
సారససఙ్కులాన్ ॥ ౫౧ ॥ భృఙ్గఝఙ్కారనిబిడానారామాన్త్సుమ
నోహరాన్ । పశ్యన్తీపరమంహర్షమవాప్స్యచనదీతటే ॥ ౫౨ ॥ గ
త్వాపుష్పోత్తరేమార్గేపురీమిన్ద్రపురీసమామ్ । గఙ్గయేవావృతాంనిత్యం

సరితాఽరణినామయా ॥౪౩॥ ఆకాశరాజనగరీంగత్వాతత్రోచితంకురు ॥
శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యాదిశ్యసురాధీశస్సఖీంతాంవకుళాభిధామ్ ॥ ౪౪ ॥
విసృజ్యశయనేశుభ్రేసఖిశ్రీసమన్వితః । ప్రణమ్యదేవదేవేశంసఖీవకు
ళమాలికా ॥౪౫॥ గుఞ్జామణిసమాకారంరక్తాశ్వమధిరుహ్యసా । యథో
క్తమార్గేణయయౌపశ్యన్తీవివిధాన్మృగాన్ ॥౪౬॥మత్తేభాన్పర్వతాకా
రాఞ్ఛ్వేతదన్తవిభూషితాన్ । కరిణీయూథసహితాన్గలదాదానతత్ప
రాన్ ॥ ౪౭ ॥ సింహాఞ్ఛ్వేతఘనప్రఖ్యాన్సింహీయూథైరనుద్రుతాన్ ।
శార్దూలర్క్షాంశ్చఖడ్గాంశ్చశరభాన్గవయాన్మృగాన్ ॥ ౪౮ ॥ కృష్ణసా
రాంశ్చగోమాయూఞ్ఛశాంశ్చప్రియకానపి । సారసాంశ్చమయూరాం
శ్చమార్జారాన్వనగోచరాన్ ॥ ౪౯ ॥ వృకాన్ఛ్చుకాన్తూస్కరాం
శ్చసువాచఃపక్షిణస్తథా । పశ్యన్తీవివిధాకారాంస్తుష్యన్తీచముహుర్ము
హుః ॥ ౫౦ ॥ ఆససాదాఽరణీతీరంపశ్చిమంపాదపాకులమ్ । అవతీర్యా
రుణాదశ్వాదగస్త్యేశసమీపతః ॥ ౫౧ ॥ దృష్ట్వాఽగస్త్యేశ్వరంలిఙ్గమ
గస్త్యేనసుపూజితం । తత్రస్నాత్వాచపీత్వాచవిశ్రామనదీతటే ॥౫౨॥

దివ్యోద్యానస్థపద్మావతీసఖీఃప్రతివకుళమాలికోక్తిః.

తత్రాగతారాజగృహాద్యోషితోదేవసన్నిధౌ । సఖీఃపద్మాలయాయా
స్తాదృష్ట్వావకుళమాలికా ॥ ౫౩ ॥ గత్వాసమీపంతాసాంసాకింవద
న్తీస్స్పృచ్ఛతి।వకుళమాలికా॥కాయూయంయోషితోబ్రూతవిచిత్రా
భరణస్రజః ॥౫౪॥ కుతస్సమాగతాహ్యత్రకింకార్యంవోఽమలాననాః ॥
తాస్తుతస్యావచశ్శ్రుత్వాస్మితపూర్వమథాబ్రువన్ ॥ ౫౫ ॥ శృణుష్వా
వహితాదేవివయంవక్ష్యామహేఽధునా ॥ ౫౬ ॥ ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేభూగోళోపాఖ్యానేధరణీ వరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేపద్మావతీదర్శనేనశ్రీనివాసస్యమో
హప్రాప్త్యాదికథనంనామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

వకుళమాలికాంప్రతిసఖీవినివేదితపద్మావత్యుదన్తః.

యోషితః ॥ వయమాకాశరాజస్యశుద్ధాన్తనిలయాస్స్త్రియః ।
సఖ్యఃపద్మాలయాయావై దుహితుర్వసుధాపతేః ॥ ౧ ॥ రాజపుత్రీంపు

రసకృత్యగతాఃపూర్వంవనాన్తరమ్ । కుర్వన్త్యఃపుష్పాపచయంరాజ
పుత్ర్యర్థమాకులాః ॥ ౨ ॥ వృక్షమూలేసమాసీనాస్తత్రాపశ్యామపూ
రుషమ్ । ఇన్ద్రనీలశిలాశ్యామమిన్దిరామన్దిరోరసమ్ ॥ ౩ ॥ ఈషత్స్మి
తముఖంచారుపీనదీర్ఘభుజద్వయమ్ । మృష్టపీతామ్బరంహేమబాణబా
ణాసనోజ్జ్వలమ్ ॥ ౪ ॥ సువర్ణమకుటంహారకేయూరాదివిభూషితమ్ ।
తంతుపద్మాలయాదృష్ట్వాసఖీకమలలోచనమ్ ॥ ౫ ॥ ద్రుతహేమనిభా
కారాపశ్యపశ్యేతిసాఽబ్రవీత్ । పశ్యన్తీనాంతదాఽస్మాకంగతోఽన్తర్ధాన
మాశుసః ॥ ౬ ॥ సాసఖీమూర్ఛితాఽస్మాభిర్నీతారాజగృహంతతః ।

పద్మావతీముద్దిశ్యదైవజ్ఞమ్ప్రతివియద్రాజకృతప్రశ్నాదిః.

దృష్ట్వాఽస్వస్థాంనృపఃపుత్రీమపృచ్ఛద్దైవచిన్తకమ్ ॥ ౭ ॥ వదవిప్రేన్ద్ర
పుత్ర్యామేగ్రహచారఫలంమునే । బృహస్పతిసమోవిప్రోవిచార్యాత్మని
ఖేచరాన్ ॥ ౮ ॥ అనుకూలాగ్రహాస్సర్వేతవపుత్ర్యానృపోత్తమ । కిన్తు
నిత్యగ్రహాఫలంకించిద్భ్రాన్తికరంనృప ॥ ౯ ॥ తమువాచపునర్ధీమాన్ప్ర
శ్నకాలంవిచార్యచ । ఛాయాంగుణిత్వాలగ్నంచఫలానిచవిచార్యచ ॥
లగ్నేలగ్నాధిపశ్చన్ద్రః కేన్ద్రేచైవబృహస్పతిః । నిద్రాతిదినపక్షీతుప్రశ్న
పక్షీతురాజ్యగః ॥ ౧౧ ॥ శృణురాజన్ఫలంతస్యాస్స్వాస్థ్యమేవభవిష్యతి ।
ఉత్తమఃపురుషఃకశ్చిదాగతఃకన్యకాంప్రతి ॥ ౧౨ ॥ తందృష్ట్వామూ
ర్ఛితాపుత్రీతేనయోగంసమేష్యతి । తేనైవప్రేషితాకాచిదాగమిష్యతి
కన్యకా ॥ ౧౩ ॥ సాతువక్ష్యతియద్వాక్యంతద్ధితంతేభవిష్యతి । తత్కు
రుష్వమహారాజసత్యంసత్యంవదామ్యహమ్ ॥ ౧౪ ॥ కిఞ్చసర్వార్థదం
యత్తుసర్వవ్యాధివినాశనమ్ । వక్ష్యామితత్కురుష్వాద్యపుత్ర్యాస్తవ
సుఖావహమ్ ॥ ౧౫ ॥ కారయాగస్త్యలిఙ్గస్యబ్రాహ్మణైరభిషేచన
మ్ । ఇత్యుక్త్వాఽథగృహంయాతోరాజానందైవచిన్తకః ॥ ౧౬ ॥ ఆకా

దైవజ్ఞోక్త్యాఽగస్త్యలిఙ్గార్చనాయైవిప్రాదిప్రేషణమ్.

శరాజోపితదా విప్రానాహూయవైదికాన్ । అభ్యర్చ్యాజ్ఞాపయా
మాసగత్వాదేవాలయంద్విజాః ॥ ౧౭ ॥ మహాభిషేకంశమ్భోశ్చ
కురుధ్వంమన్త్రపూర్వకమ్ । ఇత్యనుజ్ఞాప్యతానస్మానాహూయాభ్య

వదచ్ఛుభే ॥ ౧౯ ॥ మహాభిషేకసమ్భారాణ్త్సమ్పాదయతకన్యకాః ।
ఇత్యాజ్ఞప్తాన్నృపేణైవవయందేవాలయంగతాః । బ్రూహిత్వంసుభగేఽ
స్మాకంత్వదాగమనమఞ్జసా । కుతోఽసికస్యవాఽర్థేనక్వవాజిగమిషా
హితే ॥ ౨౦ ॥ దివ్యాశ్వమధిరుహ్యేమం దేవలోకాదివాగతా ॥ శ్రీవరా
హః ॥ ఇతితాభిస్తదాపృష్టాహృష్టావకుళమాలికా ॥ ౨౧ ॥ ప్రోవాచ
వాచంమధురాంహర్షయన్తీవబాలికాః ॥ వకుళమాలికా ॥ శ్రీవేఙ్కటా
ద్రేఃప్రాప్తాహంనామ్నావకుళమాలికా ॥ ౨౨ ॥ ధరణీంద్రష్టుకామా
హమారుహ్యేమంతురఙ్గమమ్ । ద్రష్టుంశక్యాభవేద్దేవీకిముతత్రనృపాల
యే ॥ ౨౩ ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాతాఃప్రోచుర్నృపకన్యకాః । అ
స్మాభిస్సహితాత్వంవైద్రక్ష్యసేధరణీంశుభే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాతాస్త
యాసార్ధమాగతాన్నృపమన్దిరమ్ । ఆగచ్ఛన్తీషుతాస్వేవంధరణీతుపుళిన్ది

ధరణీకృతప్రశ్నస్యపుళిన్దినీప్రతివచనమ్.

నీమ్ ॥౨౫॥ ఆయాన్తీంపీఠికాయాంసాగుఞ్జాశఙ్ఖవిభూషితామ్ ।శిశుంస్త
నన్ధయంపృష్ఠేబధ్వావస్త్రాఞ్చలేనవై ॥ ౨౬ ॥ వదామిసత్యంశృణుతభూ
తంభవ్యంభవిష్యకమ్ । వదన్తీంవీధివీధీషుతామాహూయశుచిస్మితా ॥
స్వర్ణశూర్పంసమాదాయతస్మిన్ముక్తానిధాయచ । త్రిప్రస్థమాత్రాంస్త్రీ
న్ప్రాశీన్కృత్వాతస్యైనిధాయచ ॥ ౨౮ ॥ వదసత్యంపుళిన్దేత్వమేష్య
ద్భూతమేవవా । ఇత్యేవంధరణీదేవీపృచ్ఛన్తీతాంస్థితాఽభవత్ ॥
పృష్టాసాఽవదదస్యాస్తుమనసాయద్విచిన్తితమ్। మద్యరాశౌచిన్తితన్తేవద
కల్యాణిమేబుజు ॥ ౩౦ ॥ ఓమిత్యాహాథధరణీపుళిన్దాంరాజవల్లభా ।
ధరణీ ॥ రాశిరుక్తఃఫలంబ్రూహిధనరాశిందదామి తే ॥ ౩౧ ॥ పుళిన్దా ॥
సత్యంవదామితేసుభ్రుశిశోరన్నంప్రయచ్ఛమే । ఇత్యుక్త్వాసాతుధరణీస్వ
ర్ణపాత్రేఽన్నమాదదే ॥ ౩౨ ॥ దత్వాతస్యైపుళిన్ద్యైసత్యంబ్రూహీతి
సాఽవదత్ । సక్షీరమన్నమాదాయదత్వాపుత్రాయభామినీ ॥ ౩౩ ॥
సాసత్యమవదత్సుభ్రూర్దుహితుర్దేహశోషణమ్ । పురుషాదాగతమ్మీరుత
ద్రూపాదర్శనాదియమ్ ॥ ౩౪ ॥ అఙ్గతాపంసమాపన్నాహ్యనఙ్గశరపీ
డితా । సతుదేవాదిదేవోవైవైకుణ్ఠాదాగతస్స్వయమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీవే
ఙ్కటాద్రిశిఖరేస్వామిపుష్కరిణీతటే । మాయావీపరమానన్దశ్శ్రియా

సహరమాపతిః ॥ ౩౬ ॥ కామరూపీవిహరతేస్వభక్తాభీష్టదోహరిః । సతురఙ్గంసమారుహ్యవిహరన్కాననాన్తరే ॥ ౩౭ ॥ ఆగత్యోపవనం రాజ్ఞితవకన్యాంసదృష్టవాన్ । రమాసమామిమాన్దృష్ట్వాస్వయఙ్కామవశఙ్గతః ॥ ౩౮ ॥ స్వసఖింలలితాందేవఃప్రేషయిష్యతితేఽన్తికమ్ । రమేవతంసమేత్యైషారమిష్యతిసుఖంచిరమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఏతత్సత్యంమమవచఃపశ్యాద్యైవనృపాత్మజే । పుత్రస్యాన్నంప్రయచ్ఛేతితూష్ణీమాసపుళిన్దినీ ॥ ౪౦ ॥ అన్నందత్వాపునర్భూమి స్తస్యైతాంవిససర్జహ । తస్యాంవినిర్గతాయాన్తుపుళిన్ద్యామనిన్దితా ॥ ౪౧ ॥ ఉత్థాయచాఙ్గనాత్తస్మాద్వివేశాన్తఃపురంశుభమ్ । యత్రపద్మాలయాకన్యాసమాస్తేస్వసఖీవృతా ॥ ౪౨ ॥ గత్వాపుత్రీసమీపస్థాఃకన్యాఃకామాతురాంసుతామ్ । పుత్రికిన్తేకరిష్యామివస్తుకింవాప్రియంశుభే ॥ ౪౩ ॥ ఇతిమాత్రాభిఽపృష్టా

పద్మావతీనివేదితభగవల్లక్షణభాగవతలక్షణాని.

సామన్దమాహామనస్వినీ । నేత్రాభిరామంయల్లోకేసతామపిమనఃప్రియమ్ ॥ ౪౪ ॥ యద్దృష్టుకామాబ్రహ్మాద్యా యత్తుసర్వగతంమహాత్ । తేజసామపితేజస్విదేవానామపిదైవతమ్ ॥ ౪౫ ॥ భక్తైస్సద్భిరిహప్రాప్యమభక్తైర్నకదాచన । తస్మిన్నేవమనోమేఽమ్బవస్తునీహప్రవర్తతే ॥ తదేవాన్విష్యతాంమాతర్భక్తానాంసర్వకామదమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథధరణీతామపృచ్ఛత్పునస్సుతామ్ ॥ ౪౬ ॥ తద్భక్తలక్షణంబ్రూహియైఃప్రాప్యంతత్సులోచనే ॥ పద్మాలయా ॥ భక్తానాంలక్షణంమాతశ్శృణుగుహ్యంసమాహితా ॥ ౪౭ ॥ శఙ్ఖచక్రాఙ్కితానిత్యంభుజయుగ్మేవసున్ధరే । ఊర్ధ్వపుణ్డ్రంసాన్తరాళంతేషామేవవిశేషతః ॥ పుణ్డ్రాణిద్వాదశపునర్ధారయన్తితథాఽపరే । లలాటోదరహృత్కణ్ఠేజఠరేపార్శ్వయోరపి ॥ ౫౦ ॥ భుజద్వన్ద్వేసయుగ్మేచపృష్ఠేచగళపృష్ఠకే । కేశవాదీనినామానిద్వాదశాఙ్గేషుద్వాదశ ॥౫౧॥ వాసుదేవేతితన్మూర్ధ్ని ధారయన్తినమోఽస్త్వితి। తేషాన్తునియమాన్వక్ష్యేమాతశ్శృణుమనోరమాన్॥౫౨॥వేదపారాయణరతాఃకర్మకుర్వన్తివైదికమ్।సత్యంవదన్తియే దేవినాసూయన్తిపరాన్క్వచిత్ ॥౫౩॥ పరనిన్దాంనకుర్వన్తిపరస్వంనహరన్తియే । నస్మరన్తినపశ్యన్తినస్పృశన్తికదాచన ॥ ౫౪ ॥ పరదారాన్

త్సురూపాంశ్చయేచతాన్విద్ధివైష్ణవాన్ । సర్వభూతదయావన్తస్సర్వభూతహితేరతాః ॥ ౫౫ ॥ సదాగాయన్తిదేవేశమేతాన్భక్తానవేహివై । యేనకేనచసన్తుష్టాస్స్వదారనిరతాశ్చయే ॥ ౫౬ ॥ వీతరాగభయక్రోధాస్తాన్భక్తాన్విద్ధివైష్ణవాన్ । ఏవంవిధైర్గుణైర్యుక్తాఃపఞ్చాయుధధరాఅపి ॥ ౫౭ ॥ పిత్రాచాచార్యరూపేణశిష్టేనాన్యేనవాపునః । స్వగృహ్యోక్తవిధానేనవహ్నిమాదాయవైబుధః ॥ ౫౮ ॥ చక్రాద్యాయుధమన్త్రైణజుహుయాత్షోడశాహుతీః । మూలమన్త్రేణసూక్తేనపౌరుషేణతతఃపరమ్ ॥౫౯॥ జాతవేదస్సుమన్త్రేణపశ్చాదష్టోత్తరంశతమ్ । హుత్వామహావ్యాహృతిభిశ్చక్రాదీంస్తత్రతాపయేత్ ॥౬౦॥ సహ్యాంత్సుతప్తాన్గురుణామన్త్రవద్ధారయేద్బుధః । భుజద్వయేశఙ్ఖచక్రేమూర్ధ్నిశార్ఙ్గశరౌతథా ॥౬౧॥ లలాటేతుగదాధార్యాహృదయేఖడ్గమేవచ । ఏవంధార్యాణిపఞ్చైవవిష్ణుభక్తైర్ముముక్షుభిః ॥ ౬౨ ॥ అథవాభుజయోశ్చక్రశఙ్ఖౌచైవసులక్షణౌ । ఏవంలాఞ్ఛనయుక్తాయేభక్తాస్తేవైష్ణవాస్స్మృతాః ॥౬౩॥ తైరేవలభ్యంతద్బ్రహ్మసదాచారసమన్వితైః । తస్మిన్నేవమమప్రీతిస్తత్ప్రాప్తింకాఙ్క్షతేమనః ॥ ౬౪ ॥ మాతర్విష్ణుంవినాఽన్యేషువాఞ్ఛాకాచిన్నజాయతే । స్మరామిశ్యామలంవిష్ణుంవదామిహరిమచ్యుతమ్ ॥ తేనైవమాతర్జీవామితద్యోగేచిన్త్యతాంవిధిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వామాతరందీనావిరరామాఽమ్బుజాననా ॥ ౬౬ ॥ తచ్ఛ్రుత్వాచిన్తయా

వకుళమాలికయాసార్థంసఖీనాంధరణీసమీపాగమనమ్.

మాసవిష్ణుఃప్రీతఃకథంభవేత్ । ఏతస్మిన్నన్తరేకన్యాఅగస్త్యేశంసమర్చ్యచ ॥ ౬౭ ॥ ఆగతాధరణీంద్రష్టుంసహైవవకుళస్రజా । ఆగతాన్బ్రాహ్మణాంస్తత్రపూజయిత్వాసుభోజనైః ॥౬౮॥ దత్త్వాఽథదక్షిణాఃపూర్ణావస్త్రాలఙ్కారసంయుతాః । ఆశిషోవాచయిత్వాఽథవాఞ్ఛితార్థస్యసిద్ధయే ॥ ౬౯ ॥ విసృజ్యబ్రాహ్మణాన్సర్వానథాఽపృచ్ఛత్స్వయోషితః । పూజయిత్వాహ్యగస్త్యేశమాగతాస్తామనస్వినీః ॥౭౦॥ *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వకుళమాలికామ్ప్రతిసఖీవినివేదితపద్మావత్యుదన్త విష్ణుభక్తలక్షణాదికథనంనామ షష్ఠోధ్యాయః.

ధరణీదేవ్యై వకుళమాలికాని వేదిత శ్రీనివాసోదన్తః.

ధరణీ ॥ కైషా బ్రూహి తవ రాకన్యా యుష్మాభిస్సఙ్గతాఽకుతః । కిమర్థమాగతా చేహ పూజ్యైషా ప్రతిభాతి మే ॥ ౧ ॥ కన్యకాః ॥ ఏషాదివ్యాఙ్గనా దేవి త్వయి కార్యార్థమాగతా । దేవాలయే సఙ్గతేయమస్మాభిశ్శివసన్నిధా ॥ ౨ ॥ పృష్టాఽవదచ్ఛుభవతీం ద్రష్టుమేవాగతేతి వై । శక్యా ద్రష్టుం రాజగృహే మయా రాజ్ఞీముఖేన వః ॥ ౩ ॥ ఏవం పృష్టాస్తతోఽబ్రూమ సహాస్మాభిశ్చ గమ్యతామ్ । వయన్తు ధరణీదాస్యో గమిష్యామో నృపాలయమ్ ॥ ౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽస్మాభిరాయాతా త్వత్సమీపం వసున్ధరే । భవత్యా పృచ్ఛ్యతా మేషా కిమిత్యాగమనం తవ ॥ ౫ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇతి తాసాం వచశ్శ్రుత్వా తామపృచ్ఛద్వసున్ధరా ॥ ధరణీ ॥ కుతస్త్వమాగతా దేవి కిం వా కార్యం మయా తవ ॥ ౬ ॥ బ్రూహి సత్యం కరిష్యామి త్వదాగమనకారణమ్ ॥ వకుళమాలికా ॥ వేఙ్కటాద్రేస్సమాయాతా నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౭ ॥ స్వామీ నారాయణోఽస్మాకమాస్తే శ్రీవేఙ్కటాచలే । కదాచిద్ధయమారుహ్యావాంసశుక్లం మనోజవమ్ ॥ ౮ ॥ మృగయార్థం గతో రాజ్ఞి వేఙ్కటాద్రేస్సమీపతః । వనాని విచరన్కాలే శోభనే కుసుమాకరే ॥ ౯ ॥ పశ్యన్మృగాన్గజాన్త్సింహాన్గవయాఞ్ఛరభాన్రురూన్ । శుకాన్పారావతాన్హంసాన్పత్రిణోఽన్యాన్వనాన్తరే ॥ ౧౦ ॥ గజరాజం తత్ర కఞ్చిద్యూథపం మదవర్షిణమ్। కరేణుసహితం తుఙ్గమనుగ

శ్రీనివాసోక్త్యా శఙ్ఖనృపస్య స్వామితీర్థతపఃకరణప్రాప్తిః.

చ్ఛన్త్సురోత్తమః ॥ ౧౧ ॥ వనాద్వనాన్తరం గత్వా నృపం శఙ్ఖముపాగమత్ । తపస్యన్తం బృహచ్ఛైలే ప్రతిష్ఠాప్య జనార్దనమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూమిసహితం నిత్యమర్చయన్తఞ్చ భక్తితః । శఙ్ఖనాగబిలం నామ సరః పావనముత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥ తత్సరస్తీరమాసాద్య తురఙ్గాదవరుహ్య చ । రాజవేషం సమాసాద్య తమపృచ్ఛన్నరోత్తమమ్ ॥ ౧౪ ॥ క్రియతే కిం నృపశ్రేష్ఠ పాదేఽస్మిఞ్ఛేషభూభృతః ॥ శఙ్ఖః ॥ అహం హైహయదేశీయః పుత్రశ్శ్వేతస్య భూభృతః ॥ ౧౫ ॥ మహావిష్ణోః ప్రీతయేఽత్ర కృతవానఖిలాన్క్రతూన్ । అదర్శనాన్మహావిష్ణోర్నిర్విణ్ణోఽహం నృపాత్మజ ॥ ౧౬ ॥ తదానీమభవద్దివ్యా వాణీ సర్వార్తినాశినీ । రాజన్నాత్ర భవిష్యామి ప్రత్యక్షస్తే వచశ్శ్రు

ణు ॥ ౧౭ ॥ గచ్ఛనారాయణాద్రింత్వం తపఃకుర్వితిమాఽవదత్ । త
తోదేశమహంత్యక్త్వాతపసాఽరాధయామ్యహమ్ ॥౧౮॥ అత్రదేవంన్రు
సాచిన్త్యంప్రతిష్ఠాప్యశ్రియఃపతిమ్ । అగస్త్యానుగ్రహాన్నిత్య మర్చయా
మి విధానతః ॥ ౧౯ ॥ ఇతితస్య వచశ్శ్రుత్వా సోత్ప్రసం ప్రాహతం
విభుః । గచ్ఛనారాయణాద్రింత్వ మస్యపాదేకిమాస్యతే ॥ ౨౦ ॥ ఆ
రుహ్యానేనమార్గేణ పశ్చిమేశిఖరేస్థితమ్ । ప్రణమ్యవిష్వక్సేనం త్వంబాల
న్యగ్రోధమూలతః ॥ ౨౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంగత్వా స్నాత్వాతీరేఽథప
శ్చిమే । అశ్వత్థంతత్రవల్మీకంద్రక్ష్యసేన్నృపనన్దన ॥౨౨॥ తయోర్మధ్యం
సమాసాద్య తపఃకుర్విత్యచోదయత్ । కశ్చిచ్ఛ్వేతోవరాహోఽస్మి
న్వల్మీకేచరతిధ్రువమ్ ॥ ౨౩ ॥ సతుపుణ్యవతామేవసేవాంయచ్ఛతిభూ
పతే ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యాదిశ్యహయారూఢోజగామమృగయాంవిభుః॥
చరన్వనాద్వనంసుభ్రు సమాసాద్యాఽరణీంనదీమ్ । అవరుహ్యాహయాత్త
త్ర విచచారతటేశుభే ॥ ౨౫ ॥ వనాన్తాదాగతోవాయుః పద్మకల్హారశీత
లః । శ్రమాపనయనోమన్దం సిషేవే పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ తరవః
పుష్పవర్షాణి వికిరన్తస్సిషేవిరే । ఏవంసవిచరన్దేవః పుష్పభారానతాంస్త
రూన్ ॥ ౨౭ ॥ విచిన్వన్గజరాజంతం పుష్పలావీర్దదర్శహ । కన్యాస్సువే
షారుచిరామేషేష్వివశతహ్రదాః ॥ ౨౮ ॥ తాసాంమధ్యగతాంతన్వీం
దదర్శాతిమనోహరామ్ । లక్ష్మీసమాం హేమవర్ణాం తస్యాంసక్తమనా
అభూత్ ॥౨౯॥ తాన్గత్వాభ్యురాహతాఃకన్యాః కేయమిత్యేవపూరుషః । ఉక్త
స్తాభిరియఙ్కన్యా వియద్రాజ్ఞోమహాబల ॥ ౩౦ ॥ ఇదంశ్రుత్వావచస్తాసాం
హయమారుహ్యవేగవాన్ । ఆజగామాశుభగవాన్ త్స్వాలయంరుచిరంగి
రిమ్ ॥ ౩౧ ॥ తత్రస్వాలయమాసాద్య స్వామిపుష్కరిణీతటే । మామాహబా
యాఽవదద్దేవోహాళావకుళమాలికే ॥ ౩౨ ॥ వియద్రాజ్యపురంగత్వాప్రవి
శ్యాన్తఃపురంసఖి । తత్పత్నీంధరణీంప్రాప్యపృష్ట్వాకుశలమేవచ ॥ ౩౩ ॥ యా
చస్వతనయాంతస్యారుచిరాఙ్కమలాలయామ్ । రాజ్ఞోఽభిమతమాజ్ఞా
య శీఘ్రమాగచ్ఛభామిని ॥ ౩౪ ॥ ఇత్థందేవేనచాజ్ఞప్తా దేవిత్వద్గృహ
మాగతా । యథోచితఙ్కురుష్వేహ రాజ్ఞామన్త్రియుతేనచ ॥ ౩౫ ॥

వకుళమాలికోక్త్యాధరణ్యాదికృతవైవాహికనిశ్చయక్రమః.

కన్యయాచవిచార్యైవ ప్రోచ్యతాముత్తరంవచః ॥ శ్రీవరాహః ॥ అథత
స్యావచశ్శ్రుత్వా ప్రీతారాజ్ఞీబభూవహ ॥ ౩౬ ॥ ఆహూయాకాశ రా
జన్తముపేత్యకమలాలయామ్ । మన్త్రిమధ్యేఽవదద్దేవీ వచనంవకుళ
స్రజః ॥ ౩౭ ॥ శ్రుత్వాప్రీతోఽవదద్రాజా మన్త్రిణస్సపురోహితాన్ ॥
ఆకాశరాజః ॥ కన్యాత్వయోనిజాదివ్యా సుభగాకమలాలయా ॥ ౩౮ ॥
అర్థితా దేవదేవేన వేఙ్కటాద్రినివాసినా । పూర్ణోమనోరథోమేఽద్య
బ్రూతకిం సమ్మతన్తువః ॥ ౩౯ ॥ శ్రుత్వామన్త్రిగణాస్సర్వే రాజ్ఞోవ
చనముత్తమమ్ । ప్రోచుస్సుప్రీతమనసో వియద్రాజంమహీపతిమ్ ॥ ౪౦॥
వయంకృతార్థారాజేన్ద్ర కులంసర్వోన్నతమ్భవేత్ । భవేత్కన్యేయమ
తులా శ్రియాసహరమిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ దీయతాన్దేవదేవాయ శార్ఙ్గిణేపర
మాత్మనే । అయంవసన్తశ్శ్రీమాంశ్చ శుభంశీఘ్రంవిధీయతామ్ ॥ ౪౨ ॥

బృహస్పత్యుక్త్యావివాహలగ్నస్థిరీకరణమ్.

ఆహూయధిషణంలగ్నం వివాహార్థంవిధీయతామ్।తథాఽస్త్వి త్యాహ్వ
యామాస సురలోకాద్బృహస్పతిమ్ ॥ ౪౩ ॥ పప్రచ్ఛకన్యావరయో
ర్వివాహార్థంనరేశ్వరః ॥ రాజా ॥ కన్యాయాజన్మనక్షత్రం మృగశీర్ష మి
తిస్మృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ దేవస్యశ్రవణర్క్షన్తు తయోర్యోగో విచార్యతామ్।
శ్రుత్వాఽబ్రవీత్సధిషణ స్తయోరుత్తరఫల్గునీ ॥ ౪౫ ॥ సమ్మతాసుఖవృద్ధ్య
ర్థం ప్రోచ్యతేదైవచిన్తకైః। తయోరుత్తరఫల్గున్యాం వివాహఃక్రియతా
మితి ॥ ౪౬ ॥ వైశాఖమాసేవిధివత్క్రియతామితిసోఽబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరా
హః ॥ రాజాతుధిషణన్తత్ర సమ్పూజ్యాఽథవిసృజ్యచ ॥ ౪౭ ॥ దేవస్య
దూతికామాహ గచ్ఛదేవాలయంశుభే । వైశాఖేదేవదేవాయ కల్యా
ణంవదసువ్రతే ॥ ౪౮ ॥ వైవాహికవిధానన్తు కృత్వాచాగమ్యతామితి।
తతోదేవ్యాః ప్రియకరం శుకందూతంతయాసహ ॥ ౪౯ ॥ విసృజ్యవా

విశ్వకర్మాదికృతపురాలఙ్కారాదిక్రమః.

యుంస్వసుత మిన్ద్రాద్యానయనేఽసృజత్ । ఆహూయవిశ్వకర్మాణం పు
రాలఙ్కారకర్మణి ॥ ౫౦ ॥ నియోజయామాససోపి నిర్మమేనిమిషాన్త
రాత్ । ఇన్ద్రోఽసృజత్పుష్పవృష్టిం ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౫౧ ॥ ధన

ద్రోధనధాన్యాద్యైః పూరయామాస వేశ్మ తత్ । యమస్తు రోగరహితాం కారమనుజాన్భువి ॥ ౫౨ ॥ వరుణో రత్నజాలాని ముక్తికాదీన్యపూరయత్ । ఏవం సమ్పాద్య సర్వాణి యయుర్దేవా వృషాచలమ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీ

పద్మావతీశుకేనసహావకుళాయాశ్శ్రీనివాససమీపగమనమ్.

వరాహః ॥ తతస్సాహయమారుహ్య శుకేనసహితా యయా । శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాసాద్య దేవాలయసమీపతః ॥ ౫౪ ॥ అవరుహ్య తురఙ్గాత్సా స శుకాఽభ్యన్తరం యయౌ । దృష్ట్వా దేవం రత్నపీఠే శ్రియా సహ సులోచనమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రణమ్యావదత్ప్రీతా కృత్యం తత్ర కృతం విభో । మాజ్ఞయ్యా వార్తాం వక్తుం వై శుక ఏవ సమాగతః ॥ ౫౬ ॥ వదేతి దేవేనాజ్ఞప్తః

శ్రీనివాసాయశుకావేదితపద్మావతీపరిణయవృత్తాన్తః.

శుకో నత్వా తమబ్రవీత్ । త్వాం ప్రత్యాహ సుతా భూమేర్మామఙ్గీకురు మాధవ ॥ ౫౭ ॥ వదామి తవ నామాని స్మరామి త్వద్వపుస్సదా । ధ్రియన్తే తవ చిహ్నాని భుజాద్యఙ్గైరమాపతే ॥ ౫౮ ॥ త్వద్భక్తానర్చయామీహ పఞ్చసంస్కారసంయుతాన్ । త్వత్ప్రీతయే హి కర్మాణి కరోమి మధుసూదన ॥ ౫౯ ॥ ఏవం సదైవాచరన్త్యాః పిత్రోరనుమతే మమ । కురు ప్రసాదన్దేవేశ మామఙ్గీకురు మాధవ ॥ ౬౦ ॥ శుకః ॥ ఇతి విజ్ఞాపయామాస కమలస్థాధరాసుతా । శుకస్య వచనం శ్రుత్వా సుప్రియం త్వాఽత్మనో హరిః ॥ ౬౧ ॥

పద్మావత్యాశ్శుకదత్తశ్రీనివాసమాలాధారణమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కర్తుం కల్యాణముద్వాహం మాగమిష్యామి చామరైః । శుక గచ్ఛ వదైవం తామిత్థం దేవోఽబ్రవీదిది ॥ ౬౨ ॥ శుకశ్శ్రుత్వా దేవవాక్యమాదాయ వనమాలికామ్ । దేవదత్తాం యయౌ శీఘ్రం వియద్రాజసుతాం ప్రతి ॥ ౬౩ ॥ తులసీమాలికాన్దత్వా మృగనాభిసుగన్ధినీమ్ । ప్రణమ్య దేవీమవదచ్ఛుకో దేవవచశ్శుభమ్ ॥ ౬౪ ॥ శ్రుత్వా తన్మాలికాఙ్గృహ్య భూమిజా శిరసాదధౌ । చక్రేఽలఙ్కారముచితం దేవాగమనకాఙ్క్షిణీ ॥ ౬౫ ॥ వియద్రాజోపి సానన్దమిన్దుమాహూయ సాదరమ్ । అన్నం విధీయతాం రాజన్వివిధం రససంయుతమ్ ॥ ౬౬ ॥ విష్ణోర్నైవేద్యయోగ్యం యత్పరమాన్నం విధీయతామ్ । దేవానాఞ్చ ఋషీణాఞ్చ నరాణామపి సన్మతమ్ ॥ ౬౭ ॥ చతుర్విధం సుగన్ధాఢ్యమమృతాం శైత్యసుధాకర ।

ఏవంకృత్వా సంవిధానం ప్రతీక్ష్య గమనంవిభోః ॥ ౬౮ ॥ సభాయాం మన్త్రిసహిత స్సమాస్త ప్రీతమానసః । పుత్రీమఙ్గళాఙ్కృత్వా ధరణీసహితోనృపః ॥ ౬౯ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ధరణీదేవ్యైవకుళమాలికా నివేదిత శ్రీనివాసోదన్త కమలాలయాకల్యాణ విధ్యాదికథనంనామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీనివాసస్యలక్ష్మ్యాదికృతపరిణయాలఙ్కారక్రమః.

శ్రీవరాహః ॥ తతోదేవాధిదేవోపి లక్ష్మీమాహూయభామినీమ్। కింకార్యం వదకల్యాణి వివాహార్థం సులోచనే ॥ ౧ ॥ ఆజ్ఞాపయస్వస్వసఖీ రమేకార్యఙ్కురుప్రియమ్ । శ్రీస్తుకృష్ణవచశ్శ్రుత్వా సఖీనామభ్యచోదయత్ ॥ ౨ ॥ శ్రియాఽజ్ఞప్తాతతఃప్రీతి స్సుగన్ధంతైలమాదదౌ। శ్రుతిఃక్షౌమం సమాదాయ తస్థౌదేవస్య సన్నిధౌ ॥ ౩ ॥ భూషణాని సమాదాయ స్మృతిరప్యాయయౌముదా । ధృతిరాదర్శమాదత్త కాన్తిర్స్మృగమదందదౌ ॥ ౪ ॥ యక్షకర్దమమాదాయ హ్రీస్స్థితా పురతోహరేః। కీర్తిఃకనక పట్టఞ్చ సరత్నం మకుటన్దదౌ ॥ ౫ ॥ ఛత్రన్దదౌ తదేన్ద్రాణీ చామరన్తుసరస్వతీ । ద్వితీయఞ్చామరంగౌరీ వ్యజనేవిజయాజయే ॥ ౬॥ ఆగతాస్తాస్సమాలోక్య శ్రీరుత్థాయాథసత్వరా । సుగన్ధంతైలమాదాయ దేవమభ్యజ్య శీర్షతః ॥ ౭ ॥ ఉద్వర్తితం గన్ధచూర్ణైర్దేవాఙ్గం పరిమృజ్య చ । ఆనీతాన్కరిభిస్తోయ కలశాన్ కాఞ్చనాఞ్ఛుభమ్ ॥ ౮ ॥ వియద్గఙ్గాదితీర్థేభ్యః కర్పూరాదిసువాసితాన్ । ఏకమేకంసమాదాయ త్వభ్యషిఞ్చద్ర మాహరిమ్ ॥ ౯ ॥ సంధూప్యకేశాన్ధూపేన తానాశ్యానాన్బబన్ధచ । సుగన్ధేనానులిప్యాఙ్గం స్వర్ణవర్ణేనతద్విభోః ॥ ౧౦ ॥ పీతకౌశేయకమ్బద్ధ్వా కట్యాంకాఞ్చీసమన్వితమ్ । మకుటాదివిభూషాభిర్భూషయామాస చేన్దిరా ॥ ౧౧ ॥ అఙ్గుళీయకరత్నాని సర్వాస్వేవాఙ్గుళీషుచ । ఆదర్శందర్శయామాస ధృతిర్దేవస్యసన్నిధౌ ॥ ౧౨ ॥ దృష్ట్వాఽదర్శన్దేవదేవో హృష్ట్వార్ధ్వపుణ్డ్రంస్వయన్దధౌ । ఆరుహ్యగరుడంపశ్చాత్స్వ

బ్రహ్మాదిభిస్సాకంశ్రీనివాసస్యవియద్రాజపురగమనమ్.

యంలక్ష్మీసమన్వితః ॥ ౧౩ ॥ బ్రహ్మేశవజ్రివరుణ యమయక్షేశ సేవి
తః । వసిష్ఠాద్యైర్మునీన్ద్రైః సనకాద్యైశ్చ యోగిభిః ॥ ౧౪ ॥ భక్తై
ర్భాగవతైర్యుక్తో నారాయణపురీంయయౌ । జగుర్గన్ధర్వపతయో నన్నృతు
శ్చాప్సరోగణాః ॥ ౧౫ ॥ దేవదున్దుభయోనేదు స్తదాదేవస్యసన్నిధౌ।
జప స్తస్స్వస్తిసూక్తాని మునయ స్తంసమన్వయుః ॥ ౧౬ ॥ దేవోదేవగణై
ర్యుక్తో విష్వక్సేనాది పార్షదైః । సఖీభి స్స్యన్దనస్థాభి ర్వకుళా ద్యాభి రన్వి
తః ॥ ౧౭ ॥ ఆకాశరాజస్యపుర మాససాదస్వలఙ్కృతమ్ । దేవమా

పద్మావతీపరిణయఘట్టః.

గతమాలోక్య కన్యామైరావతస్థితామ్ ॥ ౧౮ । పురీంప్రదక్షిణీకృత్యగో
పురద్వారమాగతామ్ । ఆలోక్యాకాశరాజోపి సమానీయవధూవరౌ॥
బన్ధుభిస్సహిత స్తస్థౌ దేవమాలోక్య కేశవమ్ । విష్ణుర్మాలాం స్వకణ్ఠస్థాం
హ స్తేనాదాయ సస్మితః ॥ ౨౦ ॥ కమలాయా స్స్కన్ధదేశే ముమోచ
సుమనశ్చితామ్ । ఆదాయమల్లికామాలాం సాఽస్యకణ్ఠే సమర్పయత్॥
ఏవంత్రివారం తౌకృత్వా వాహనాదవరుహ్యచ । స్థిత్వాపీఠేక్షణంపశ్చా
ద్గృహంవివిశతుశ్శుభమ్ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మాదిదేవయూథైశ్చ సహితౌభూ
మిజాహరీ । మాఙ్గల్య సూత్రబన్ధాది సాఙ్కురా ర్పణమబ్జజః ॥ ౨౩ ॥
వైవాహికం కారయిత్వా లాజహోమా న్తమేవచ । వ్రతాదేశంసమా
జ్ఞాయ శాయితౌ కమలాహరీ॥౨౪॥చతుర్థేదివసేసర్వం సమాపయ్యచతు
ర్ముఖః । అనుజ్ఞాప్య వియద్రాజ మారోప్య గరుడేహరిమ్ ॥ ౨౫ ॥ దేవీ
భ్యాంసహితన్దేవం దేవైర్గన్తుంప్రచక్రమే । దివ్యదున్దుభినిర్ఘోషైస్సమ్ప్రా
ప్యవృషభాచలమ్ ॥ ౨౬ ॥ తుష్టువుర్దేవదేవేశంబ్రహ్మాద్యాదేవతాగణాః।
శుకాదయోమునిగణా స్తుష్టువుఃపురుషో త్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్తూయమా
నోఽథదేవోపి వివేశమణిమణ్డపమ్ । రమాధరణిజాభ్యాఞ్చ తత్రసింహాస

వధూవరయోర్వియద్రాజవితీర్ణప్రాభృతాదిః.

నంయయౌ ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశరా జోపితదా మహేన్ద్రాది సురైస్సహ।
పుత్రీవిష్ణ్వోఃప్రియార్థ న్తు ప్రాభృతంక ర్తుముద్యతః ॥ ౨౯ ॥ సావర్ణేషుకటా
హేషు తణ్డులాశ్శాలి సమ్భవాః । ముద్గపాత్రా ణ్యనేకాని ఘృతకుమ్భా

శతానిచ ॥ ౩౦ ॥ పయోఘట సహస్రాణి దధిభాణ్డాన్యనేకశః । దివ్యాని చూతకదళీ నాళికేరఫలానిచ ॥౩౧॥ ధాత్రీఫలానికూశ్మాణ్డ రాజరమ్భాఫలానిచ । పనసాన్మాతులుఙ్గాంశ్చ శర్కరాపూరితాన్ఘటాన్॥౩౨॥ సువర్ణమణి ముక్తాశ్చ క్షౌమకోట్యమ్బరాణిచ । దాసీదాస సహస్రాణి కోటిశోగా స్తథైవచ ॥ ౩౩ ॥ హంసేన్దుశుక్లవర్ణానాం హయానామయుతన్దదౌ। తుఙ్గానాంనిత్యమత్తానాం గజానామధికంశతాత్ ॥ ౩౪ ॥ అన్తఃపురచరానారీర్నృత్తగీతవిశారదాః । దదౌచతుస్సహస్రాణి శ్రీనివాసాయవిష్ణవే ॥ ౩౫ ॥ దత్వాచైతానిసర్వాణి తసౌదేవపురోవిభుః । దృష్ట్వాదే

శ్రీనివాసకృపయాఽఽకాశరాజస్యభక్తిప్రాప్తిరూపవరప్రాప్తిః.

వోపితత్సర్వం దేవీభ్యాం సహితోహరిః ॥ ౩౬ ॥ సుప్రీతః ప్రాహరాజానం శ్వశురంవేఙ్కటేశ్వరః । వరంవృణీష్వహేరాజన్ గురోమత్తోయదిచ్ఛసి॥ ౩౭॥ ఇతిశ్రీశవచశ్శ్రుత్వా వియద్రాజోఽవదద్విభుమ్। త్వత్సేవైవహేదేవైవం భూయాదవ్యభిచారిణీ ॥ ౩౮ ॥ మనస్త్వత్పాదకమలే త్వయిభక్తిర్మమాస్తువై ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వయాయదుక్తంరాజేన్ద్ర సర్వమేతద్భవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇతిదత్వావరన్తస్మై సమ్మాన్యైవ యథోచితమ్।

వివాహార్థమాగతానాంబ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్.

బ్రహ్మేశాదిసురాన్సర్వాన్ సమభ్యర్చ్యయథోచితమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వర్లోకగమనాయైవ మనుమేనేముదాహరిః । గతేషు తేషుసర్వేషు శ్రియాభూమిజయాయుతః ॥ ౪౧ ॥ విహరన్స యథాపూర్వం స్వామిపుష్కరిణీతటే । ఆస్తేదివ్యాలయేదేవోఽ ప్యర్చ్యమానోగుహేనవై ॥ ౪౨ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదిభిస్సాకం శ్రీనివాసస్యవియద్రాజపురగమనకమలాలయాపరిణయాది కథనంనామాఽష్టమోధ్యాయః.

వసునామకనిషాదవృత్తాన్తః.

ధరణీ ॥ కలౌయుగేభూమిధర కేనత్వంద్రక్ష్యసేప్రియ । విమానం కేనతేదేవ కార్యతేఽస్మిన్మహీధరే ॥ ౧ ॥ శ్రీనివాసోపికేనైవ ద్రక్ష్యతే సుభగాకృతిః। ఏతదశ్రుత్వాహిమమప్రీత్యా శ్రోతుంకౌతూహలంవిభో॥ ౨॥

శ్రీవరాహః॥ * వక్ష్యామి శృణు హే దేవి భవిష్యద్యద్వదామి తే । అస్మిన్మహీధరే పుణ్యే నిషాదో వసునామకః ॥ ౩ ॥ శ్యామాకవనపాలోఽభూద్భక్తిమాన్పురుషోత్తమే । శ్యామాకతణ్డులాన్పక్త్వా మధునా పరిషిచ్య చ ॥౪॥ నివేద్య దేవదేవాయ శ్రీభూమిసహితాయ చ । ఏవం భక్తిమతస్తస్య భార్యా చిత్రవతీ శుభా ॥౫॥ అసూత తనయం బాలా వీరనామానముత్తమమ్। వసుః పుత్రేణ సహితో భార్యయా పతిభక్తయా ॥ ౬ ॥ కస్మింశ్చిద్దివసే పుత్రం శ్యామాకం పాలయేతి చ । విసృజ్య పత్న్యా సహితో మధ్వన్వేషణతత్పరః ॥ ౭ ॥ గతో వనాన్తరం శీఘ్రం మధుచ్ఛత్రదిదృక్షయా । బాలః శ్యామాకపక్వాని గృహీత్వాఽగ్నౌ నిధాయ చ ॥౮॥ పిష్ట్వా నివేదయామాస వృక్షమూలే శ్రియఃపతేః । నైవేద్యం భక్షయిత్వైవ వీరస్స్వాపసుఖేన వై ॥౯॥ తదన్తరే వసుశ్చాపి మధ్వాదాయ సమాగతః । శ్యామాకాన్భక్షితాన్దృష్ట్వా సన్తర్జ్య సుతమాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గమాదాయ తం హ

సుతహననోద్యుక్తం వసుం ప్రతి భగవదుక్తిః.

న్తుం త్వరయా హస్తముద్దధౌ । తద్వృక్షస్థస్తదా విష్ణుః ఖడ్గం జగ్రాహ పాణినా ॥ ౧౧ ॥ ఖడ్గం గృహీతం కేనేతి పశ్యన్వృక్షం దదర్శ సః । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం వృక్షగూఢార్ధవిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ముక్త్వా వసుశ్చ తం ఖడ్గం ప్రణమ్యోవాచ కేశవమ్ । కిమిదం దేవదేవేశ చేష్టితం క్రియతే త్వయా ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసో శృణు వచో మే త్వం పుత్రస్తే భక్తిమాన్మయి । త్వత్తోపి మే ప్రియతమస్తస్మాత్ప్రత్యక్షమాగతః ॥ ౧౪ ॥ తస్య సర్వత్ర తిష్ఠామి తవ స్వామిసరస్తటే । ఇతి దేవవచః శ్రుత్వా ప్రీతిమానభవద్వసుః ॥౧౫॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు పాణ్డ్యదేశాత్సమాగతః । బాల్యాత్ప్రభృతి శూద్రో

*వక్ష్యామీత్యర్ధం భవిష్యద్వృత్తాన్తకథనప్రతిజ్ఞాపరం-అస్మిన్మహీధర ఇత్యాద్యుపరితనగ్రన్థః పూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః-ఏవంభూతఏవవృత్తాన్తోభవిష్యతీత్యభిప్రాయేణ ప్రవృత్తః-తదిదం-దశమాధ్యాయాన్తే-ఏతద్భవిష్యం దేవేశి మయోక్తం వరవర్ణినీత్యనేన వ్యక్తీభవిష్యతి॥ యద్వా భావివృత్తాన్త ఏవ భూతవదుచ్యతే భావివృత్తాన్తం భూతవత్సాక్షాత్కృత్య తత్కాలానుసంహిత సాక్షాత్కృతవృత్తాన్తోత్తరదశాపన్నేన వక్త్రా యథావత్సాక్షాత్కార పాటవాతిశయేన భూతవత్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనోరఞ్జనాయ భూతవదేవాభిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణేఽభిమతత్వాదితి వా బోధ్యం.

రఙ్గదాసస్యశ్రీనివాససేవార్థంశ్రీశేషాచలాగమనమ్.

పివిష్ణుభక్తిసమన్వితః ॥ ౧౬ ॥ నారాయణపురీంప్రాప్యశ్రీవరాహం
ప్రణమ్యచ । తత్రశ్రుత్వాశ్రీనివాసం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౧౭ ॥
స్వయమ్భ్వాదేవదేవేశసేవితంప్రియయాతతః । సువర్ణముఖరీంప్రాప్య
స్నాత్వాచోత్తీర్యతత్తటే ॥ ౧౮ ॥ కమలాఖ్యేసరసిచస్నాత్వాపుణ్య
ప్రదాయిని । తత్తీరవాసినన్దేవంకృష్ణంరామేణసంయుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ న
మస్కృత్యతతఃప్రియాద్వనంగజఘటాయుతమ్ । శనైస్సంప్రాప్య
శేషాద్రింనిర్ఝరంసందదర్శహ ॥ ౨౦ ॥ తత్సమీపంసమాసాద్యకపిలా
పూజితంశివమ్ । తత్పురశ్చక్రతీర్థన్తదగాధంపాపనాశనమ్ ॥ ౨౧ ॥
తత్రస్నాత్వాతతోఽగచ్ఛద్వేఙ్కటాద్రింశనైశ్శనైః । ఆరాద్ధుంగచ్ఛతా
మార్గేయుక్తోవైఖానసేనచ ॥ ౨౨ ॥ రఙ్గదాసస్త్వరురోహబాలోద్వా
దశవార్షికః । స్వామిపుష్కరిణీంప్రాప్యస్నాత్వాభక్తిసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥
వైఖానసేనమునినా గోపీనాథేనపూజితమ్ । వనమధ్యేతరోర్మూలేస్వా
మిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౪ ॥ తిష్ఠన్తంపుణ్డరీకాక్షంశ్రీభూమిసహితంహరిమ్ ।
ఆకాశస్థంసందదర్శపీతనీలాకృతింశుభమ్ ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వస్థశఙ్ఖచక్రా
భ్యాంగదాఽసిభ్యాంనిషేవితమ్ । పక్షౌవిస్తార్యచాకాశేదేవమూర్ధ్నివితా
నవత్ ॥ ౨౬ ॥ స్థితఞ్చగరుడేశానంపశ్చాచ్ఛార్ఙ్గంశరంతథా । ఏవన్దృ

శ్రీనివాసార్థంరఙ్గదాసకృతదివ్యోద్యానమణ్డపనిర్మాణాని.

ష్ట్వాశ్రీనివాసంవిస్మితోరఙ్గదాసకః ॥ ౨౭ ॥ అస్యదేవస్యచారామంక
రిష్యామీత్యచిన్తయత్ । నిశ్చిత్యమనసాసర్వంతరుమూలేఽవసత్సుధీః ॥
కృత్వావైఖానసాద్విష్ణోర్నైవేద్యఞ్చదినేదినే । శనైశ్ఛిత్వావనఙ్ఘో
రంవృక్షాంశ్చిచ్ఛేదపార్శ్వగాన్ ॥ ౨౯ ॥ ఆస్థానచిహ్నాన్దేవస్యరమా
యాశ్చమ్పకంతరుమ్ । దేవాజ్ఞప్తోవర్జయిత్వాతావుభౌదేవసేవితౌ ॥
దేవస్యపరితోభూమౌశిలాకుడ్యంతదాఽకరోత్ । తత్కుడ్యస్యైవపరితః
పుష్పారామాంశ్చకారహ ॥ ౩౧ ॥ మల్లికాకరవీరాబ్జకుందమన్దారమా
లతీః । తులసీచమ్పకానాన్తువనాన్యేవచకారహ ॥ ౩౨ ॥ ఖనిత్వా
తత్రకూపన్తు వర్ధయంస్తజ్జలైర్వనమ్ । ఆరామపుష్పాణ్యాదాయస్వ
యన్దామాన్యథాఽకరోత్ ॥ ౩౩ ॥ విచిత్రాణితదాబద్ధ్వాపూజకస్య

కరేదదా । ఆదాయపూజకస్తానిస్కన్ధేమూర్ధ్నిబబన్ధచ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీని
వాసస్యదేవస్య శ్రీభూమిసహితస్యచ । ఏవన్దేవస్యకైఙ్కర్యంకుర్వం
స్తస్థావుదారధీః ॥ ౩౫ ॥ తస్యైవంవర్తమానస్యసమాస్త్వేసప్తతేర్గ
తాః । కుర్వాణేపుష్పాపచయం రఙ్గదాసేమహాత్మని ॥ ౩౬ ॥ ఆరామే

రఙ్గదాసస్యగన్ధర్వక్రీడాదర్శనేనభగవత్కైఙ్కర్యవిస్మృతిః.

సరసిస్నాతుంగన్ధర్వః కశ్చిదాయయౌ । గన్ధర్వరాజః కన్యాభిస్తరుణీభి
స్సమన్వితః ॥ ౩౭ ॥ జలక్రీడాంకరోతిస్మదివిస్థాప్యవిమానకమ్ । సురూ
పాభిశ్చసహితం క్రీడన్తంకమలాకరే ॥ ౩౮ ॥ పశ్యఞ్ఛ్రీరఙ్గదాసోఽ
యంవ్యస్మరన్మాల్యసఞ్చయమ్ । జితేన్ద్రియోపితత్క్రీడాంపశ్యన్రేత
స్ససర్జహ ॥ ౩౯ ॥ పశ్యతస్తస్యసరసస్సముత్తీర్యమనోహరః । దివ్య
వస్త్రాణిచాచ్ఛాద్యకాంతాభిస్సహసస్మితమ్ ॥ ౪౦ ॥ అధిరుహ్యవిమా
నన్తుయయౌసధనదాలయమ్ । గతేగన్ధర్వరాజేతురఙ్గదాసోవిమోహి
తః ॥ ౪౧ ॥ త్యక్త్వాచతానిమాల్యానిస్నాత్వాసరసిలజ్జితః । పునరా
హృత్యపుష్పాణిశనైర్దేవాలయంయయౌ ॥ ౪౨ ॥ వైఖానసస్తుతన్దృష్ట్వా
పూజాకాలమతీత్యచ । ఆగతంకిమితిప్రాహసఖేఽతిక్రమ్యచాగతః॥౪౩॥
నబద్ధామాలికాశ్చాపిత్వయాఽరామేచకింకృతమ్ ॥శ్రీవరాహః॥ ఇత్థంపృ
ష్టోరఙ్గదాసోనావదల్లజ్జయాతతః ॥ ౪౪ ॥ లజ్జితంరఙ్గదాసన్తంప్రోవా

స్వరూపానుసన్ధానేనలజ్జితంరఙ్గదాసమ్ప్రతిశ్రీనివాసవచనమ్.

చమధుసూదనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లజ్జయాకింరఙ్గదాసమయాత్వంమో
హితోహ్యసి ॥ ౪౫ ॥ నతావజ్జితకామస్త్వంధీరోభవమహామతే । గన్ధ
ర్వరాజవద్రాజాభవితాసిమహీతలే ॥ ౪౬ ॥ తత్రభుక్త్వామహాభోగాన్
భక్తిమాన్మయిసర్వదా । ప్రాకారఞ్చవిమానఞ్చకారయిష్యసిమేతదా॥
తత్రముక్తింప్రదాస్యామిప్రీత్యాపరమయాయుతః । అత్రైవకురుసేవాం
త్వమాశరీరవిమోక్షణాత్ ॥ ౪౮ ॥ మద్భక్తానాంసకామానామేవమ్ము
క్తిర్భవిష్యతి । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుఃపునర్నోవాచకిఞ్చన ॥ ౪౯ ॥
శ్రుత్వాతద్రంగదాసోపిచకారారామముత్తమమ్ । సాగ్రంశతాబ్దంసే
విత్వాగతస్స్వర్గమమన్దధీః ॥ ౫౦ ॥ జాతస్సోమకులేతుఙ్గే తోణ్డమానితి

తోణ్డమాన్నామకనృపవృత్తాన్తః.

విశ్రుతః । సువీరతనయో వీరో నన్దినీగర్భసమ్భవః ॥ ౫౧ ॥ స పఞ్చవర్షా దుద్భూతవిష్ణుభక్తిస్స్వయం సుధీః । సౌశీల్యశౌర్యవీర్యాదిగుణానామాకరో మహాన్ ॥ ౫౨ ॥ పాణ్డ్యస్య తనయాం పద్మాముపయేమే మనోహరామ్ । తతో రాజా శతం కన్యా నానాదేశ్యాస్స్వయంవరాః ॥ ౫౩ ॥ రేమే దేవేన్ద్రవద్భూమౌ నారాయణపురే వసన్ । అనుజ్ఞాం ప్రాప్య పితృతః పుత్రః పఞ్చాస్యవిక్రమః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్దిశ్య మృగయాం వీరో వేఙ్కటా

తోణ్డమాన్నృపస్య మృగయార్థం శ్రీశేషాచలాగమనమ్.

ద్రేస్సమీపతః । పాదచారేణ విచరన్పరివారైస్సమన్వితః ॥ ౫౫ ॥ మదధారాం విముఞ్చన్తం దదర్శ గజయూథపమ్ । తం దృష్ట్వా విస్మితో భూత్వా గృహీతుం తమనుద్రుతః ॥ ౫౬ ॥ సువర్ణముఖరీం తీర్త్వా బ్రహ్మర్షిం శుకముత్తమమ్ । నమస్కృత్యాఽభ్యనుజ్ఞాతస్తతోఽగచ్ఛద్వనాద్వనమ్ ॥ ౫౭ ॥ దదర్శ రేణుకాం దేవీం వల్మీకాకారసంస్థితామ్ । ఇష్టదామిష్టభక్తానాం దివ్యారామనివాసినీమ్ ॥ ౫౮ ॥ పరివారైస్సదోపేతాం పూజితాం త్రిదశైరపి ॥ తోణ్డమానపి తాం నత్వా తతః పశ్చాన్ముఖో యయౌ ॥ ౫౯ ॥ పఞ్చ

శ్రీనివాససమీపస్థపఞ్చవర్ణశుకవృత్తాన్తః.

వర్ణం శుకం దృష్ట్వా తం జిఘృక్షురనుద్రుతః । స వదఞ్ఛ్రీనివాసేతి గిరిం శీఘ్రతరం యయౌ ॥ ౬౦ ॥ అనుద్రవన్స రాజాపి గిరిరాజం సమారుహత్ । దదర్శ వివిధాః పశ్యన్ శిఖరాణి సమన్తతః ॥ ౬౧ ॥ శుకమన్వేషమాణోఽసౌ శ్యామాకవనమేయివాన్ । తమదృష్ట్వా శుకవరం వనపాలం దదర్శ హ ॥ ౬౨ ॥ తన్తు రాజానమాయాన్తం ప్రత్యుద్గచ్ఛన్స సత్వరః । ప్రణమ్య వినయోపేతః కృతాఞ్జలిపుటస్స్థితః ॥ ౬౩ ॥ తోణ్డమానపి సంపూజ్య తం పప్రచ్ఛ వనేచరమ్ । పఞ్చవర్ణశ్శుకః కశ్చిద్దృష్టశ్చాత్రాగతస్త్వయా ॥ శ్రీనివాసేతి చ వదన్క్వ గతోఽసౌ వనేచర । వనచరః ॥ స పఞ్చవర్ణో రాజేన్ద్ర శ్రీనివాసప్రియస్సదా ॥ ౬౫ ॥ పార్శ్వవర్తీ సదా తస్య శ్రీభూమిభ్యాం వివర్ధితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సదాఽస్తే దేవసన్నిధౌ ॥ ౬౬ ॥ గృహీతుం స శుకశ్శ్రీమాన్న తు కేనాపి శక్యతే । విహృత్య స్వేచ్ఛయా నిత్యమస్మిన్గిరివరే శుభే ॥ ౬౭ ॥ దినాన్తే దేవమాసాద్య తత్సమీపే వసత్యయమ్ । తన్దే

వమారాధయితుం గమిష్యామిన్నృపాత్మజ ॥ ౬౮ ॥ విశ్రమ్యతాంవృక్ష
మూలేయావదాగమనంమమ । పుత్రేణానేనసహితో విహరత్వంయ
థాసుఖమ్ ॥ ౬౯ ॥ రాజా ॥ త్వయాసహ గమిష్యామి ద్రష్టుందేవం జ
నార్దనమ్ । త్వంమేదర్శయదేవేశం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౭౦ ॥ త
స్యరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వా శ్యామాకంమధుమిశ్రితమ్ । చూతపత్రపుటేక్షి

తోణ్డమాన్నృపస్యనిషాదేనసహశ్రీనివాససేవాగమనమ్.

ప్త్వా రాజ్ఞాసహయయాహరిమ్ ॥ ౭౧ ॥ గత్వాసుదూరమధ్వానంపశ్య
న్తౌతౌశిలాతలమ్ । ముహూర్తాద్దేవసంప్రాప్తౌ స్వామిపుష్కరిణీంశు
భామ్ ॥ ౭౨ ॥ స్నాత్వాతత్ర విధానేన రాజ్ఞాసహ నిషాదపః । దర్శ
యామాస దేవేశం రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః ॥ ౭౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ
తీరేస్థితం శ్రీవృక్షమూలకే । అతసీపుష్పసఙ్కాశ మమ్బుజాయతలోచ
నమ్ ॥ ౭౪ ॥ చతుర్భుజముదారాఙ్గ మీషత్స్మితముఖామ్బుజమ్ । దివ్యపీ
తామ్బరధరం కిరీటకట కోజ్జ్వలమ్ ॥ ౭౫ ॥ పార్శ్వస్థాభ్యాం సురూపా
భ్యాం శ్రీభూమిభ్యాంసమన్వితమ్ । పరితశ్శఙ్ఖచక్రాసి గదాశార్ఙ్గేషుసేవి
తమ్ ॥ ౭౬ ॥ అన్యైర్దివ్యాయుధైశ్చాపి దివ్యమాల్యైర్నిషేవితమ్ ।
సఙ్క్రన్దేనారాధ్యమానన్తం త్రిసన్ధ్యం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౭౭ ॥ వల్మీక
గూఢపాదాబ్జమాజానుపురుషోత్తమమ్। తతోదృష్ట్వాముదాదేవంప్రణే
మతురుభౌతదా ॥ ౭౮ ॥ రాజాతుప్రాఞ్జలిర్భూత్వా విస్మయోత్ఫుల్ల
లోచనః । ఆనన్దలహరీంప్రాప్య నప్రాజ్ఞాయతకిఞ్చన । ౭౯ ॥ నిషాదో
పినివేద్యైవశ్యామాకంమధుమిశ్రితమ్ । రాజ్ఞేతదర్ధందత్త్వైవశిష్టార్ధంభు
క్త్వావాన్స్వయమ్ ॥ ౮౦ ॥ పీత్వాపుష్కరిణీతోయం తేనరాజ్ఞాసమన్వి
తః । సపునశ్శ్యామాకవనే పుణ్యాంపర్ణకుటీంయయౌ ॥ ౮౧ ॥ ఉషి
త్వాచైకరాత్రన్తు ప్రాతరుత్థాయభూమిపః । స్వసైన్యేనసమాయుక్తో

తోణ్డమాన్నృపంప్రతిరేణుకోక్తిః.

నివృత్తస్స్వపురంయయౌ ॥ ౮౨ ॥ పునర్దేవీవనఙ్గత్వా హయాదవత
తారసః । చైత్రశుద్ధనవమ్యాన్తు పూజయామాసరేణుకామ్ ॥ ౮౩ ॥
హవిష్యంపరమాన్నఞ్చ సోపస్కరమనేకశః । పశూపహారసహితంధూ
పదీప సమన్వితమ్ ॥ ౮౪ ॥ సురాఘటీ శతన్దత్త్వా జాతికేసరవాసి

తమ్ । ఏవంసంపూజితాదేవీప్రీతారాజ్ఞేవరన్దదౌ ॥ ౮౫ ॥ ఆవి
ష్టఃపురుషఃకశ్చిదవదన్నృపసత్తమమ్ । శృణురాజన్భవిష్యత్తేరాజ్యం
నిహతకణ్టకమ్ ॥ ౮౬ ॥ రాజంస్తవైవనామ్నాఽత్రరాజధానీభవిష్య
తి । మత్సమీపేమహారాజచిరంరాజ్యంకరిష్యసి ॥ ౮౭ ॥ దేవదేవ
ప్రసాదశ్చభవిష్యతితవానఘ । ఇతిదత్త్వావరంతస్మాఆవిష్టఃప్రకృతింయ
యౌ ॥ ౮౮ ॥ తతోలబ్ధవరోరాజాయయౌశుకమునింపునః । అభివా

శుకవర్ణితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

ద్యమునింతేనపూజితోముదితోఽభవత్ ॥ ౮౯ ॥ మాహాత్మ్యంసరసో
బ్రూహికమలాఖ్యస్యమేమునే । శ్రీశుకః ॥ పురాదూర్వాససశ్శాపా
దవతీర్ణాసురాలయాత్ ॥ ౯౦ ॥ పద్మాపద్మాక్షదయితావిష్ణునాసహి
తానృప । సరఃకాఞ్చనపద్మాఢ్యమిదంప్రాప్యమహేశ్వరీ ॥ ౯౧ ॥ త
పశ్చకారవర్షాణాందివ్యానామయుతంరమా । తతోదేవావిచిన్వన్తశ్శ్రి
యంవిష్ణుసమన్వితామ్ ॥ ౯౨ ॥ పురన్దరేణసంయుక్తారాజన్నస్మింత్స
రోవరే । స్థితాంసువర్ణకమలేపుణ్డరీకాక్షసంయుతామ్ ॥ ౯౩ ॥ దృష్ట్వా
ప్రీతిసమాయుక్తాఃప్రణమ్యామ్బుజధారిణీమ్ । కృతాఞ్జలిపుటాస్సేన్ద్రా

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

స్తుష్టువుర్లోకమాతరమ్ ॥ ౯౪ ॥ దేవాః ॥ నమశ్శ్రియైలోకధాత్ర్యైబ్ర
హ్మమాత్రేనమోనమః । నమస్తేపద్మనేత్రాయైపద్మముఖ్యైనమోనమః ॥
ప్రసన్నముఖపద్మాయైపద్మకాన్త్యైనమోనమః । నమోబిల్వవనస్థాయై
విష్ణుపత్న్యైనమోనమః ॥ ౯౬ ॥ విచిత్రక్షౌమధారిణ్యైపృథుశ్రోణ్యైన
మోనమః । పక్వబిల్వఫలాపీనతుఙ్గస్తన్యైనమోనమః ॥ ౯౭ ॥ సు
రక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలేశుభే । సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపు
రశోభితే ॥ ౯౮ ॥ యక్షకర్దమసంలిప్తసర్వాఙ్గేకటకోజ్జ్వలే । మాఙ్గల్యా
భరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితే ॥ ౯౯ ॥ తాటఙ్కైరవతంసైశ్చశోభ
మానముఖామ్బుజే । పద్మహస్తేనమస్తుభ్యంప్రసీదహరివల్లభే ॥ ౧౦౦ ॥ ఋ
గ్యజుస్సామరూపాయైవిద్యాయైతేనమోనమః । ప్రసీదాస్మాన్కృపాదృ
ష్టిపాతైరాలోకయాబ్ధిజే ॥ ౧౦౧ ॥ దృష్టాత్వయాయేతేబ్రహ్మరుద్రేన్ద్ర

ఇన్ద్రాదిదేవస్తుతిప్రసన్నలక్ష్మీవచనమ్.

త్వం సమాప్నుయః ॥ శ్రీశుకః॥ ఇతిస్తుతా తదా దేవైర్విష్ణువక్షస్థలాలయా॥
విష్ణునా సహ సన్తుష్ట్యా రమా ప్రీతాఽవదత్సురాన్ ॥ శ్రీః ॥ సురార్తా త్వ
హసా హత్వా స్వపదాని గమిష్యథ ॥ ౧౦౩ ॥ యేస్థానహీనాస్స్వస్థానా
ద్భ్రంశితా యే నరా భువి । తే మామనేన స్తోత్రేణ స్తుత్వా స్థానమవాప్ను
యుః ॥ ౧౦౪ ॥ అఖణ్డైర్బిల్వపత్రైర్మా మర్చయన్తి నరా భువి । స్తోత్రే
ణానేన యే దేవా నరాయుష్మత్కృతే నవై ॥ ౧౦౫ ॥ ధర్మార్థకామమో
క్షాణామాకరాస్తే భవన్తి వై । ఇదం పద్మసరో దేవా యే కేచన నరా భువి॥
ప్రాప్య స్నానం కరిష్యన్తి మాం స్తుత్వా విష్ణువల్లభామ్। తేపి శ్రియం దీర్ఘమా
యుర్విద్యాం పుత్రాన్ సువర్చసః ॥ ౧౦౬ ॥ లబ్ధ్వా భోగాంశ్చ భుక్త్వాఽ
న్తే నరా మోక్షమవాప్నుయుః । ఇతి దత్వా వరం దేవీ దేవేన సహ విష్ణునా॥
ఆరుహ్య గరుడేశానం వైకుణ్ఠస్థానమాయయౌ ॥౧౦౭॥ ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వసునామకనిషాదవృత్తాన్తపద్మస
రోమాహాత్మ్యాది వర్ణనం నామ నవమోధ్యాయః.

తోణ్డమాన్నృపస్య స్వపితుస్సకాశాద్రాజ్యప్రాప్తిః.

శ్రీశుకః॥ ఇదం పద్మసరో నామ సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కీర్తనా
త్స్మరణాత్స్నానాన్నృణాం లక్ష్మీప్రదం భువి ॥ ౧ ॥ కృత్వా స్నానం త్వమ
ప్యస్మిన్ స్వరాజస్య పితురన్తికమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏతచ్ఛుకవచశ్శ్రుత్వా
స్నాత్వా పద్మసరోవరే ॥ ౨ ॥ తం నత్వా హయమారుహ్య తోణ్డమాన
స్స్వపురం యయౌ । తం పితా యువరాజానం కృత్వా త్రీన్వత్సరానథ ॥౩॥
రఞ్జకత్వఞ్చ సామర్థ్యం శౌర్యం వీర్యం సుశీలతామ్ । భక్తిం విప్రేషు పుత్ర
స్య వీక్ష్య రాజా స్వమన్త్రిభిః ॥ ౪ ॥ స్వపదే స్థాపయామాస స్వభిషిచ్య
విధానతః । అనునీయ సుతం పత్న్యా సార్ధం రాజా వనం యయౌ ॥ ౫ ॥

వసోర్వల్మీకే శ్రీవరాహసందర్శనమ్.

తోణ్డమానపి సామ్రాజ్యం లబ్ధ్వా రాజ్యఞ్చకార హ । నిషాదస్య వనే దేవో
వారాహం రూపమాస్థితః ॥౬॥ శ్యామాకపక్వం భక్షిత్వా రాత్రౌ రాత్రౌ చ

చారహ । పదానిసవరాహస్యచాన్వియేషదివాదివా ॥౭॥ అదృష్ట్వాతం
వరాహంసరాత్రౌజాగ్రద్ధనుర్ధరః । స్థితోఽపశ్యచ్చర_స్తంతం చన్ద్రకోటి
సమప్రభమ్ ॥ ౮ ॥ వరాహం సుభగాకారం శ్యామాక వనమధ్యతః ।
తన్దృష్ట్వాధనురాదాయసింహనాదఞ్చకారహ ॥ ౯ ॥ వరాహ_స్తద్ధ్వనిం
శ్రుత్వా వనాన్నిష్క్రమ్యసత్వరమ్ । యయౌతంచాప్యనుయయౌవరా
హంసనిషాదపః ॥ ౧౦ ॥ రాత్రిశేషమనుద్రుత్య వనేచన్ద్రసమప్రభమ్।
వల్మీకంప్రవిశ_న్తఞ్చదదర్శసనిషాదపః ॥౧౧॥ గచ్ఛ_న్తంపూర్ణిమాచన్ద్ర
మ_స్తంగిరివరంయథా। విస్మితోఽఖానయత్తోత్పాద్వల్మీకంసనిషాదపః॥
ధరావరాహోదదృశే మూర్ఛితోఽయమ్పపాతహ । పితరమ్మూర్ఛితం
దృష్ట్వాతత్పుత్రోభ_క్తిమాం_స్తదా ॥౧3॥ వరాహదేవంతుష్టావయేనప్రీ
తోభవేద్ధరిః । ఆవిశ్యపితర_న్తస్యప్రోవాచమధుసూదనః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగ
వాన్ ॥ అహంవరాహదేవేశో నిత్యమస్మిన్వసామ్యహమ్ । రాజ్ఞేత్వము
క్త్వామామత్ర ప్రతిష్ఠాప్యైవపూజయ ॥ ౧౫ ॥ వల్మీకంకృష్ణగోక్షీరైః
క్షాళయిత్వాతదుత్థితే। శిలాతలేచవారాహముద్ధృత్యధరణీస్థితమ్ ॥౧౬॥
కారయిత్వాప్రతిష్ఠాప్యవిప్రైర్వైఖానసైశ్చమామ్ । పూజయేద్వివిధై
ర్భోగైస్తోష్యమాన్రాజస_త్తమః ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంజహౌదేవ స్సచస్వ
స్థోబభూవహ । సుఖాసీన_స్తుపితరం నమస్కృత్య నిషాదజః ॥ ౧౮ ॥
న్యవేదయద్దేవవచఃపిత్రేసర్వంయథాతథమ్ । సశ్రుత్వావిస్మితోభూత్వా

తోండమాన్నృపాయవసునివేదితవరాహోద_న్తః.

కృత్స్నంపుత్రవచశ్శుభమ్ ॥ ౧౯ ॥ రాజ్ఞేవ_క్తుంయయౌశీఘ్రం నిషాద
స్స్వైస్సుగైస్సహ । వసుర్నిషాదాధిపతీ రాజద్వారముపాగమత్ ॥౨౦॥
నిషాదాధిపమాజ్ఞాయద్వారపాలైర్నృపో_త్తమః। ఆహూయాయతంనిషాదే
శం సభాయామ్మన్త్రిభిస్సహ ॥ ౨౧ ॥ సత్కృత్యతంవసుంరాజా సపు
త్రంసపరిచ్ఛదమ్। పప్రచ్ఛప్రీతిమాన్రాజావసుంతంవనగోచరమ్ ॥౨౨॥
కిమాగమనకృత్య_న్తేవదత్వంవనగోచర ॥వసుః॥ రాజన్నమవనేదృష్టమా
శ్చర్యంశృణుభూపతే ॥ ౨౩ ॥ కశ్చిచ్ఛ్వేతోవరాహస్తు శ్యామాకమచ
రన్నిశి । తంవరాహంధనుష్పాణిరన్వధావమహంనృప ॥౨౪॥ అనుద్రు
తోవాయువేగోగత్వావల్మీకమావిశత్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్యతో

మమభూపతే ॥ ౨౫ ॥ వల్మీకమఖనంక్రోధా న్మూర్ఛితోన్యపతమ్భువి ।
మత్పుత్రోఽయంసమాగత్యమాన్దృష్ట్వామూర్ఛితమ్భువి ॥ ౨౬ ॥ శుచి
ర్భూత్వాదేవదేవంతుష్టావమధుసూదనమ్ । తతోమయిసమావిశ్యవరా
హోప్య వదత్సుతమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజ్ఞేనివేదయక్షిప్రం మచ్చరిత్రం నిషా
దప । కృష్ణగోక్షీరసేకేన వల్మీకంక్షాళయేన్నృపః ॥ ౨౮ ॥ దృశ్యతేచ
శిలాకాచి ద్వల్మీకస్థాసుశోభనా । వామాఙ్కస్థభువంమామ్ప్రవరాహావ
దనంస్థితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కారయిత్వాశిల్పినాఽథప్రతిష్ఠాప్యమునీశ్వరైః । వై
ఖానసైర్మునివరైరర్చయేత్ * తోణ్డమాన్నపి ॥౩౦॥ అథగత్వాశ్రీనివాసంవ
ల్మీకావృతపద్ద్వయమ్। కపిలాకృష్ణగోక్షీరసేచనైఃక్షాళయేచ్ఛనైః ॥౩౧॥
ఆపాదపీఠపర్యన్తంక్షాళయిత్వాదినేదినే । కుర్యాత్ప్రాకారముభయో
రుత్తరేదక్షిణేతథా ॥౩౨॥ ఇత్యుక్త్వాచైవమాంఽముఞ్చద్దేవస్స్వస్థోఽభ
వన్నృప । ఇదన్తేవక్తుమాయాతోదేవదేవచికీర్షితమ్ ॥౩౩॥ శ్రీవరాహః॥

నృపస్యనిషాదవాక్యస్వప్నాభ్యామ్బిలమార్గేణశేషాచలగమనమ్.

తోణ్డమానపితచ్ఛ్రుత్వాసుప్రీతోవిస్మితోఽభవత్ । తతఃకార్యంవినిశ్చి
త్యమన్త్రిభిఃపురుషాదిభిః॥౩౪॥ వేఙ్కటాద్రింజిగమిషుర్గోపానాహూ
యసర్వశః । కృష్ణాశ్చకపిలాగావోయాః కాశ్చిత్సన్తిమామికాః ॥౩౫॥
తాస్సర్వాస్త్వానయధ్వం వేఙ్కటాద్రిసమీపతః । ఇత్యాజ్ఞాప్యనృపోగో
పాన్ప్రేష్యయాత్రేతి చమన్త్రిణః ॥ ౩౬ ॥ విసృజ్యప్రకృతీస్సర్వా వివే
శాన్తఃపురంవశీ । ఉక్త్వాకథాంతాంపత్నీభ్యస్సుష్వాపనిశిపార్థివః ॥౩౭॥
తంస్వప్నే శ్రీనివాసోపి బిలమార్గంవ్యదర్శయత్ । స్వపురాదాబిలంమా
ర్గే పల్లవాన సృజద్ధరిః ॥ ౩౮ ॥ ఏవంస్వప్నం నృపోదృష్ట్వా ప్రాతరుత్థా
యసత్వరః । ఆహూయమన్త్రిణస్సర్వాన్ప్రకృతీర్బ్రాహ్మణానపి॥౩౯॥
స్వప్నంతథావిధంచోక్త్వాఽపశ్యద్ద్వారేఽథపల్లవమ్ । యుక్తేముహూ
ర్తేప్రయయౌ హయమారుహ్య తోణ్డమాన్ ॥ ౪౦ ॥ పశ్యంశ్చ పల్లవా
న్గాశ్చ శనైఃప్రీతోయయౌబిలమ్ । దృష్ట్వావిస్మయమాపన్నో నిర్మమేత

* తోణ్డమాన్ - తుణ్డమానితిచపాఠాన్తరమ్.

భగవదుక్త్యాతోణ్డమాన్నృపకృత క్షీరాభిషేకవప్రనిర్మాణాదికమ్.

త్రపట్టణమ్ ॥౪౧॥ బిలమన్తఃపురే కృత్వా ప్రాకారం చాప్యకారయత్ । వసంస్తత్ర నృపేన్ద్రోఽసౌ నిర్జిత్య పృథివీమిమామ్ ॥౪౨॥ యథోక్తం దేవదేవేన క్షీరప్రక్షాళనాదికమ్ । కృత్వా ప్రాకారనిర్మాణం కర్తుముద్యోగమాయయౌ ॥ ౪౩ ॥ తదానీం దేవదేవేన స్వయమాజ్ఞాపితో నృపః । తిన్త్రిణీం చమ్పకఞ్చోభౌ పాలయైతౌ నగోత్తమౌ ॥ ౪౪ ॥ మమ చాస్థాని కీంచిఞ్చా లక్ష్మ్యాస్థానఞ్చ చమ్పకః । నమస్కార్యౌ నృపైస్తౌ హి ఋషిదేవ నరైస్సదా ॥ ౪౫ ॥ సంస్థాప్యైతౌ నృపశ్రేష్ఠ ఛేదయాన్యాన్నగోత్తమాన్ । ప్రాకారమాత్రం కురు మే ద్వారగోపురసంయుతమ్ ॥౪౬॥ విమానన్తు భవద్వంశ్యో నామ్నా నారాయణో నృపః । కారయిష్యతి మద్భక్తస్స్వర్ణేనాలఙ్కరిష్యతి ॥ ౪౭ ॥ ఏవముక్త్వా తోణ్డమానం విరరామ శ్రియఃపతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏవన్దేవవచశ్శ్రుత్వా కృత్వా ప్రాకారమేవ చ ॥ ౪౮ ॥ పూజయామాస మునిభిర్వైఖానసకులోద్భవైః । నిత్యం బిలేన చాగత్య దేవం నత్వా నృపోత్తమః ॥ ౪౯ ॥ రాజ్యఞ్చకార ధర్మేణ భుఞ్జానో భోగముత్తమమ్ । ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు దాక్షిణాత్యో ద్విజోత్త

గఙ్గాస్నానాగతవీరశర్మాఖ్యవిప్రచరితమ్.

మః ॥ ౫౦ ॥ గఙ్గాస్నానాయ గచ్ఛన్వై సదారః ప్రయయౌ పురాత్ । మార్గేఽథ గర్భిణీ జాతా బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణస్య చ ॥ ౫౧ ॥ తాం తు గర్భవతీం దృష్ట్వా స్వాత్మానుగమనేఽక్షమామ్ । రాజానం ద్రష్టుకామోఽసౌ రాజద్వారముపాగమత్ ॥ ౫౨ ॥ ద్వార్స్థేనాజ్ఞాపితో రాజా తమాహ్వాయద్ద్విజోత్తమమ్ । పూజయిత్వా తు విధివత్పప్రచ్ఛ కుశలం ద్విజమ్ ॥౫౩॥ రాజా ॥ కిమాగమనకృత్యం తే కిఙ్కరిష్యామ్యహం ద్విజ ॥ ద్విజః ॥ వాసిష్ఠో వీరశర్మాఽహం సామవేదీ నృపోత్తమ ॥ ౫౪ ॥ సదారో నిర్గతో రాజన్ గఙ్గాస్నానాయ సాదరః । మార్గే చ గర్భిణీ చేయం కౌశికీ పుణ్యశాలినీ ॥౫౫॥ నామ్నా లక్ష్మీరితి ఖ్యాతా సుశీలా చ పతివ్రతా । స్థాప్యైనాం

తవగృహే వ్రతంనిర్వర్తయామ్యహమ్ ॥౫౬॥ తస్మాద్రాజన్ప్రియచ్ఛాస్యైయథేష్టంభక్తవేతనే। తావచ్చరత్యతాంలక్ష్మీర్యావదాగమనంమమ ॥ ౫౭ ॥ శ్రీవరాహః ॥ రాజాతస్య వచశ్శ్రుత్వా తణ్డులాని ధనాన్యపి । దత్వాపణ్యాసపర్యన్తం గృహమన్తః పురేదదా ॥ ౫౮ ॥ తాంన్యస్యబ్రాహ్మణఃప్రీతో గఙ్గాస్నానాయనిర్యయౌ । గత్వాభాగీరథీంగఙ్గాంప్రయాగేక్షేత్రఉత్తమే ॥ ౫౯ ॥ స్నాత్వాకాశీం తతోగత్వా తత్రోషిత్వాదినత్రయమ్ । గయాంప్రాప్య పితృశ్రాద్ధ మకరోద్బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౬౦ ॥ గత్వాఽయోధ్యామపిపురీంప్రయయౌబదరీవనమ్ । సాలగ్రామంతతోగత్వాస్వదేశంప్రతినిర్యయౌ ॥ ౬౧॥ సంవత్సరద్వయేఽతీతేచైత్రేమాసిశుభేదినే। నివృత్తోఽసౌద్విజశ్రేష్ఠశ్శనైరాగత్యమాధవే॥ ఏకాదశ్యాంశుక్లపక్షే పునారాజానమాయయౌ । రాజాతువిస్మృత్యతదాబ్రాహ్మణీంనాఽస్మరన్నృపః ॥ ౬౩ ॥ బ్రాహ్మణీమానినీగేహేమృతాక్షుధా-బభూవహా । వీరశర్మా తతోవిప్రో గఙ్గాతోయ కరణ్డకే ॥ ౬౪ ॥ విముచ్యబన్ధనంత్వేకం గాఙ్గస్తుకరకంశుభమ్ । ప్రదాయరాజ్ఞే పప్రచ్ఛపత్నీకుశలినీతిమే ॥ ౬౫ ॥ స్మృత్వాఽథరాజావిప్రంతం స్థీయతామితి చాబ్రవీత్ । అన్తఃపురంతతోగత్వా తామపశ్యన్మృతాఙ్గృహే॥ అనుక్త్వా బ్రహ్మణేతస్మై ప్రవిశ్యబిలముత్తమమ్ । శ్రీనృసింహంనమస్కృత్య పునఃప్రాప్య బిలోత్తమమ్ ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసం యయౌద్రష్టుం శ్రీభూమిసహితమ్పరమ్ । తందృష్ట్వా సహసాఽయాన్తం జుగూహేతేధరారమే ॥ ౬౮ ॥ ప్రణమన్తమువాచత్తం కిమకాలే నృపాఽగతః । నృపోఽవద త్ప్రిణమ్యేశం భీతోఽథబ్రాహ్మణీంమృతామ్ ॥ ౬౯ ॥ త

అస్థిసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

చ్ఛ్రుత్వాదేవదేవోపి మాభీ రాజన్ద్విజోత్తమాత్ । ఆన్దోళికాంతామారోప్య స్త్రీభిస్స్వాభి స్సమన్వితామ్ ॥ ౭౦ ॥ మదాలయాత్పూర్వభాగే ద్వాదశ్యాంస్నాపయప్రభో । అస్థినామ్నిసరస్యస్మిన్నపవృత్యుని వారణే ॥ ౭౧ ॥ ప్రాప్తజీవా సమంస్త్రీభి ర్బ్రాహ్మణేన చయోక్ష్యతే । శీఘ్రంయాహినృపశ్రేష్ఠ యథోక్తంవచనఙ్కురు ॥ ౭౨ ॥ ఇతిదేవ వచశ్శ్రుత్వా ప్రయయౌస్వపురంనృపః । ఆన్దోళికాసురమ్యాం సుస్త్రీయుత

రోప్యతామపి ॥ ౨౩ ॥ బ్రాహ్మణఞ్చపురస్కృత్యద్రష్టుందేవంయయౌనృపః । అస్థికూటసరఃప్రాప్యస్నాపయామాసతాస్స్త్రియః ॥ ౨౪ ॥ త్వగస్థిరూపాసాచాపి తాభిఃక్షిప్తాసరోవరే । ప్రాప్తజీవాయథాపూర్వంసువ్యఞ్జితశరీరజా ॥ ౨౫ ॥ ఉత్థితాసరసస్స్నాత్వారాజ్ఞీభిస్సహామఙ్గళా । ప్రాప్తాచబ్రాహ్మణంప్రీతాభర్తారంపునరాగతమ్ ॥ ౨౬ ॥ రాజాహరింపూజయిత్వా బ్రాహ్మణాయధనందదౌ । సహస్రనిష్కపర్యన్తంవస్త్రాణివివిధానిచ ॥ ౨౭ ॥ స్వదేశగమనాయైవసాదరంవిససర్జహ । విప్రశ్శ్రుత్వాస్త్రియోవృత్తంప్రభావంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౨౮ ॥ ఆశీఃప్రయుజ్యరాజ్ఞేఽథస్వదేశంప్రయయౌద్విజః । విప్రేగతేశ్రీనివాసోరాజానంపునరబ్రవీత్ ॥ ౨౯ ॥ దినేదినేచమధ్యాహ్నేనైవేద్యానన్తరంనృప। ఆగత్యమామర్చయిత్వాయథేష్టంస్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౩౦ ॥ గత్వాపురీంస్వధర్మేణరాజ్యఙ్కురునరాధిప । యద్యదిష్టంతవనృపభవిష్యతినసంశయః ॥౩౧॥ నాఽగన్తవ్యమకాలేతుత్వయానృపకదాచన । ఏవంకాలార్చనంకృత్వాగత్వాత్వంస్వపురేవస ॥ ౩౨ ॥ రాజా ॥ తథాకరిష్యేదేవేశమధ్యాహ్నేచార్చయామ్యహమ్ । ఇతిదేవాజ్ఞయానిత్యమర్చయత్స్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౩౩ ॥ తదూర్ధ్వంతులసీపుష్పంజాత్వ

కుర్వగ్రామస్థకులాలవంశజభీమాఖ్యభక్తోదన్తః.

పశ్యత్సన్మృణ్మయమ్ । విస్మితోదేవదేవేశమపృచ్ఛన్నృపసత్తమః ॥౩౪॥ రాజా ॥ కేనార్చ్యసేమృణ్మయైశ్చకోమలైస్తులసీసుమైః । రాజ్ఞాపృష్టోదేవదేవస్స్మృత్వారాజానమబ్రవీత్ ॥ ౩౫ ॥ కశ్చిత్కులాలోమద్భక్తః కుర్వగ్రామేవసత్యసౌ । స్వగృహేఽర్చయతేరాజంస్తదఙ్గీక్రియతేమయా ॥ ౩౬ ॥ ఇతిదేవవచశ్శ్రుత్వాతద్ద్రష్టుంప్రయయౌనృపః । గత్వాకుర్వపురంతస్యకులాలస్యగృహంయయౌ ॥ ౩౭ ॥ రాజానమాగతన్దృష్ట్వాప్రణమ్యైవాగ్రతస్స్థితః । స్థితంతంభీమనామానంపప్రచ్ఛనృపసత్తమః ॥ ౩౮ ॥ తోణ్డమాన్ ॥ భీమపూజయసేదేవంకథంవదకులోత్తమ ॥ శ్రీవరాహః ॥ పృష్టఃప్రాహకులాలోఽపిజాతుజానేనచార్చనమ్ ॥ కేనోక్తంనృపతిశ్రేష్ఠకులాలోఽర్చయతీతిహి ॥ తోణ్డమాన్ ॥ దేవేన

శ్రీనివాసేనమమో_క్తంహిత్వదర్శనమ్ ॥ ౯౦ ॥ సతుశ్రుత్వానృపవచ
స్తత్స్మృత్వాదేవవరంపురా ॥ భీమః ॥ యదాప్రకాశితాపూజాయదారా
జాసమాగతః ॥ ౯౧ ॥ తోణ్డమాం_స్తేనసంవాద_స్తదామోక్షంగమిష్యసి ।
ఇతిపూర్వంవరస్తేఽదత్తవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౯౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽథ

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యభక్తస్యపత్న్యాసహవైకుణ్ఠప్రాప్తిః.

కులాలోపిపత్న్యాసార్థంతద్దైవచ । విమానమాగతన్దృష్ట్వాదేవన్దృష్ట్వా
జనార్దనమ్ ॥ ౯౩ ॥ ప్రణమన్ప్రజహౌప్రాణాంస్తదారోభక్తసత్తమః ।
పశ్యతోరాజరాజస్యవిమానమధిరుహ్యచ ॥ ౯౪ ॥ దివ్యరూపధరోదే
వ్యాసార్థంవిష్ణుపదంయయౌ । దృష్ట్వారాజాఽద్భుతంతత్రస్వపురంప్రా
ప్యహర్షితః ॥ ౯౫ ॥ స్వపుత్రంశ్రీనివాసాఖ్యమభిషిచ్యవిధానతః । ప
రిపాలయధర్మేణమానవాంశ్చవసున్ధరామ్ ॥ ౯౬ ॥ ఇత్యాజ్ఞాప్యసుతం
ధీమాం_స్తతాపపరమ_న్తపః । తప్యత_స్తస్యదేవోఽపిప్రత్యక్షమభవద్ధరిః ॥

శ్రీనివాసకృపయాతోణ్డమాన్నృపస్యసారూప్యప్రాప్తిః.

ఆరుహ్యగరుడన్దేవోరమాభూమిసమన్వితః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కిఙ్కరో
మిన్నృపశ్రేష్ఠతపసాతోషిత_స్తవ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్తోదేవదేవేనతోణ్డమా
నపిరాజరాట్ । ప్రీతిమాన్ప్రాఞ్జలిర్భూత్వాసగద్గదమువాచహ ॥ ౯౯ ॥
త్వల్లోకేవస్తుమిచ్ఛామిజరామరణవర్జితే । ఇదమేవవరన్దేహిమాధవైత
న్మమేప్సితమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వానిపపాతోర్వ్యాంసా
ష్టాఙ్గందేవసన్నిధౌ ।తదాకళేబరమ్ముక్త్వావిమానన్త్వారురోహచ ॥౧౦౧॥
గన్ధర్వైస్స్తూయమానోఽసౌసారూప్యంప్రాపశార్ఙ్గిణః । యచ్ఛోకమో
హరహితంజరామరణవర్జితమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ పునరావృత్తిరహితంతద్విష్ణోః

అధ్యాయఫలశ్రుతిః.

పదమాయయౌ । ఏతద్భవిష్యందేవేశిమయోక్తంవరవర్ణిని ॥ ౧౦౩ ॥
యశ్శ్రావయేద్యశ్శృణుయాద్విష్ణులోకంసగచ్ఛతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యు
క్తాందేవదేవేనసభవిష్యాంసహోత్తరామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రుణుయా

ద్యః పఠేద్భక్త్యా కథాంపుణ్యాంపురాతనీమ్ । సతుభుక్త్వాఽఖిలాన్కా
మానన్తేవిష్ణుపదంవ్రజేత్ ॥ ౧౦౫ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భవిష్యద్వర్ణనేతోణ్డ
మాణ్చక్రవర్తిచరితకథనంనామదశమోఽధ్యాయః.

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ప్రథమప్రభృతి
దశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకోధరణీవరాహసంవా
దాఖ్య శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోద్వితీ
యోభాగస్సమాప్తిమగమత్

ఓంతత్సత్.

శ్రీవారాహపురాణశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యద్వితీ
యభాగాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౧౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియైపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్

ప్రారభ్యతే.

ఆరు { శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥ }

మేరుశిఖరాచ్ఛ్రీబ్రహ్మక్షేత్రేర్వేఙ్కటాచలాగమనమ్.

హరిఃఓమ్ ॥ దేవలః ॥ దేవదర్శనదేవర్షే బ్రహ్మాభూయకరమ్పరమ్ ।
ముకున్దానన్దకంబ్రూహిధర్మంకర్మవిమోచనమ్ ॥౧॥ దేవదర్శనః ॥ సాధు
దేవలభూదేవయత్పృష్టోఽహంమహత్వయా । శృణువిద్వన్విశేషేణవక్ష్యా
మితవసువ్రత ॥ ౨ ॥ ఇతిహాసమిమంపుణ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
యశస్కరంరఞ్జనకమాయురారోగ్యభూతిదమ్ ॥ 3 ॥ పురాసుమేరుశి
ఖరేనానారత్నవిచిత్రితే । ఖచితానేకమాణిక్యసౌవర్ణైకుట్టిమస్థలే ॥ ౪ ॥
అనుస్యూతప్రవర్ద్ధేవప్రవర్త్తినిర్ఝరాప్లుతే । మయూఖోద్దామరత్నౌఘఖ
ణ్డితధ్వాన్తకుఞ్జకే ॥ ౫ ॥ సాన్ద్రస్నిగ్ధతరుచ్ఛాయసురద్రుమవనోద
రే । మకరన్దస్రవన్తీభిస్స్రగ్భిస్తుపరిలమ్బితే ॥ ౬ ॥ మాణిక్యస్తమ్భ
మహితేమకరాననతోరణే । విచిత్రరత్నప్రత్యుప్తస్వర్ణస్తమ్భచతుష్క

కే ॥ ౭ ॥ సింహాసనేమహారత్నవిచిత్రాంశువిరాజితే । సావిత్ర్యాచస
రస్వత్యాసహాసీనఃపితామహః ॥ ౮ ॥ గన్ధర్వైర్గర్వనిర్వాహైర్గానవి
ద్యావిచక్షణైః । గాయద్భిఃకిన్నరగణైర్గీయమానశ్చవీణయా ॥ ౯ ॥
స్తూయమానస్తుమ్బురుణాహాహాహూహూయాత్థతేజసా । సేవ్యమానస్స
హస్రాక్షప్రముఖైస్సురసత్తమైః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మీభిశ్శక్తిభిర్బ్రహ్మభా
షాభూషాభిరాత్మభూః । అంశుకాభరణాలేపాకల్పహస్తాభిరన్తికే ॥
వసిష్ఠప్రముఖైర్బ్రహ్మమునిభిస్సిద్ధచారణైః । మార్కణ్డేయమరీచ్యత్రి
భృగుపూర్వైర్మహర్షిభిః ॥ ౧౨ ॥ శాపానుగ్రహసామర్థ్యసాధనైశ్చ
తపోధనైః । మాహాత్మ్యంపుణ్యదేశానామూచివద్భిఃపరస్పరమ్ ॥ ౧౩ ॥
సమన్తతస్సేవ్యమానస్సేహారసవిశారదైః । నిషద్గణైరుపనిషద్గణైశ్శ్రు
తిగణైరపి ॥ ౧౪ ॥ సాఙ్గైస్సంశిక్షితమనావిశ్వసర్గవిలాసభూః । ఆస్తేస
మాలపన్బ్రహ్మా స్వపదాహ్లాదనిర్భరః ॥ ౧౫ ॥ కథాప్రసఙ్గాదత్రైవ
నారాయణగిరేర్మహత్ । మాహాత్మ్యమావిర్భావంచశ్రీనివాసస్యశా
ర్ఙ్గిణః ॥ ౧౬ ॥ శ్రుత్వాశుకఃపరమర్షిస్సభాయాంసముపస్థితః । సదేశం
తందిదృక్షుస్సన్కౌతూహలసమాకులః ॥ ౧౭ ॥ విజ్ఞాపయన్బ్రహ్మణే
తన్నమస్కృత్యచసర్వతః । జగామతస్మాద్దేవాద్వైదక్షిణాభిముఖస్సు
ధీః ॥౧౮॥ వాసుదేవేవహన్భక్తింపురాణపురుషోత్తమే । తత్కథాఽలా
పకుతుకస్మయమానముఖోమునిః ॥ ౧౯ ॥ దదర్శనారాయణాద్రింతత్ర

శ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

నారాయణాశ్రయమ్ । నీలజీమూతముదితనీలకణ్ఠవిడమ్బనమ్ ॥ ౨౦ ॥
శృఙ్గకోటీరవిశ్రాన్తవాలఖిల్యకులాకులమ్ । తిగ్మాంశ్వశ్వఖురక్షుణ్ణశృఙ్గ
మాణిక్యమణ్డలమ్ ॥ ౨౧ ॥ అమృతాంశుకరస్పర్శనిర్యదిన్దుదృషద్ద్రవమ్।
తుఙ్గశృఙ్గస్ఫురద్రత్నతరళీకృతతారకమ్ ॥ ౨౨ ॥ మాణిక్యకుణ్డలమ
హోమాద్యద్ద్యుమణిమణ్డలమ్ । వియల్లిహోత్తుఙ్గశృఙ్గవిశఙ్కటవిట
ఙ్కకమ్ ॥ ౨౩ ॥ చన్ద్రికాన్తస్రవాస్వాది చకోరకులసఙ్కులమ్ ।
స్ఫాటికాశ్మదరీశృఙ్గనిర్యన్నిర్మలనిర్ఝరమ్ ॥౨౪॥ అధిత్యకారూఢఫుల్లలో
ధ్రసింహావిడమ్బనమ్ । మాకన్దకుసుమామన్దమకరన్దసముక్షితమ్॥౨౫॥

దన్తావళఘటాఽఘాతదర్దరప్రస్థకన్దరమ్ । వ్యుత్క్రమక్రమణాక్రాన్తశరభప్రస్థదుస్థలమ్ ॥ ౨౭ ॥ మహాన్ధకారమహిమదుర్నిరీక్షమహర్షభమ్ । ఆఘ్రాతవ్యాకులప్రాణి వ్యాఘ్రభీమభృగుస్థలమ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్ఝరాపాతపర్యన్తగ్రస్తముస్తార్ధసూరకమ్ । యమవాహనదుర్దర్శనినదన్మహిషాకులమ్ ॥ శాఖాశిఖాక్రమచ్ఛాఖామృగసానుమహీరుహామ్ । వికీర్ణశ్వాపదానీకాధిత్యకోపత్యకాత్యఘమ్ ॥ ౨౯ ॥ అభ్రఙ్కషాగ్రవివిధవిటపాటవిపాటవమ్ । ధాతుప్రస్థస్థలీనిర్య ద్దోఘప్రస్రవణాకులమ్ ॥ ౩౦ ॥ అన్తకాస్యప్రతీకాశగుహాగేహోషితార్ణకమ్ । ఝిల్లికానాదబధిరీ భూతదిక్చక్రవాళకమ్ ॥ ౩౧ ॥ దివ్యంవిభూత్యపాదానం గాయద్భిరుషితాన్తరమ్ । నానామణి మయూఖౌఘ మహేన్ద్రాయుధవర్చసమ్ ॥ ౩౨ ॥ కృష్ణసారవోద్రిక్త హరిణీకులసఙ్కులమ్ । విధూన్వద్వాలవిమల చమరీచఙ్క్రమత్తటమ్ ॥ ౩౩ ॥ లాఙ్గూలవేల్లితలసద్గోలాఙ్గూలకులాకులమ్ । ప్రవాళకాణ్డప్రస్తారమణ్డితాన్తరకన్దరమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఇతస్తతస్తపస్యద్భిరృషిభిర్నిర్ఝరాన్తికే । ఆస్థాతవ్యప్రస్థదేశంబ్రహ్మధ్యానపరాయణైః ॥ ౩౫ ॥ ఆశ్రితాన్తిహారచ్ఛాయవిశాలవనపాదపమ్ । తస్యసానుమతస్సోఽపిపాదా

శుకస్యశ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థావగాహనప్రాప్తిః.

నాశ్రిత్యసత్వరః ॥ ౩౬ ॥ నిర్ఝరేష్వాప్లవంకుర్వన్నిర్మలోదేష్వనన్యధీః । హ్రదేషుదేవఖాతేషు నదీప్రస్రవణేషుచ ॥ ౩౭ ॥ అన్యేష్వమలతీర్థేషు త్రివృద్బ్రహ్మజపన్మునిః । సంసారమోచనీంబ్రహ్మ విద్యాంవిద్యావిజృమ్భిణీమ్ ॥ ౩౮ ॥ జపన్నుపాంశుమనసాఽవద్యాఽవిద్యానిబర్హిణీమ్ । నివసన్రజనీమేకాంతత్రతత్రసమాహితః ॥ ౩౯ ॥ అతస్థిరతోఽఞ్జనగిరిం ప్రాపవిప్రోపవేశనమ్ । తత్రతత్రగుహాగేహే ష్వాసీనైర్మునిపుఙ్గవైః ॥ ౪౦ ॥ యోగిభిస్సిద్ధసఙ్ఘైశ్చ విశుద్ధజ్ఞానశాలిభిః । వైఖానసైశ్చమునిభిఃకృతాతిథ్యసపర్యకమ్ ॥ ౪౧ ॥ శిలాతలేషునివసన్విపులేషుశనైశ్శనైః । కుమారధారాంధారాళచ్యవమానాఽమలోదకామ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆససాదాప్లవ

స్కన్దస్యకుమారధారాస్నానేనశక్త్యాయుధప్రాప్తిః.

ఞ్చాత్ర చక్రేవ్యాసౌరసోమునిః । అస్యామాహాత్మ్యమతులం తులితానన్యతీర్థకమ్ ॥ ౪౩ ॥ శక్తిప్రదంశక్తిపాణేశ్శరణ్యంశరణార్థినామ్ । పు

రాఽమరైః ప్రార్థితేన శఙ్కరేణ పురారిణా ॥ ౪౪ ॥ ఔమాపత్యో
బాహులేయ స్సేనాపత్యే నియోజితః । తద్వోఢుమసహానోఽపి సేనా
పత్యే నివిష్టధీః ॥ ౪౫ ॥ అనేకాపాయసదన ముపాయ రహితో గు
హః । దైత్యారేః ప్రాప్తుకామ స్సం స్తత్ప్రతీకారమాత్మవాన్ ॥ ౪౬ ॥
త్రిసన్ధ్యమాప్లవంకుర్వం స్త్రివృద్బ్రహ్మ జపన్త్సుధీః । త్రిసన్ధ్యమర్చ
యన్విష్ణుం దివ్యైః పుష్పైరనన్యధీః ॥ ౪౭ ॥ అస్యానిర్ఝరధారాయా స్త
ప స్తేపే సమీపతః । తపసా తస్య సన్తుష్టో భగవాన్విష్టరశ్రవాః ॥ ౪౮ ॥
ఆవిర్భూయ దదౌ శక్తిం తస్మై సోఽపి తిరోదధే । కుమార స్తం ప్రణమ్యాథ దేవం
స్వర్గం జగామ సః ॥ ౪౯ ॥ తస్మాత్కుమారధారేతి విఖ్యాతా విమలోద
కా । ప్రథమానప్రశంసాఽభూదప్రమేయఫలప్రదా ॥ ౫౦ ॥ తతో గతః

ఇన్ద్రస్య పాపనాశనస్నానేన వృత్రవధజనితపాపనిర్ముక్తిః.

పాపనాశం కృత్వా స్నానాదికం వశీ । ఉవాస త్రిదినం తస్య తీర్థస్య నికటే
తటే ॥ ౫౧ ॥ యత్ర తీర్థే సకృత్స్నాత్వా మఘవా వృత్రహా పురా ।
బ్రహ్మహత్యావిముక్త స్సన్ ప్రాపచైన్ద్రం పునః పదమ్ ॥ ౫౨ ॥ పాపనా
శ స్సువిఖ్యాతో నిర్ఝరో జర్ఝరైనసామ్ । దేవతిర్యఙ్మనుష్యాణామవగాణే

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

న్మలాపహామ్ ॥ ౫౩ ॥ ఆకాశగఙ్గామన్వాస్య సమస్తఫలదాయికామ్ ।
ఆసాద్యాస్యామాప్లవఞ్చ చకార నిరుపప్లవః ॥ ౫౪ ॥ యస్యాస్సంసారా
ర్ణవస్య కర్ణధారేఽమలేఽమ్భసి । దేవస్త్రియో నాగకన్యా గన్ధర్వ్యః కిన్న
రాఙ్గనాః ॥ ౫౫ ॥ సిద్ధాఙ్గనాశ్చ కుర్వన్తి స్నానం సైఘూనసాఙ్గనాః । నా
రాయణగిరేశ్శ్నారే స్తదీశస్య ప్రభావకమ్ ॥ ౫౬ ॥ ప్రథయన్మనసాఽతీవ

వ్రతతీవర్తనీతీర్థస్నానకాలే శుకబ్రహ్మర్షిమ్ప్రత్యశరీరోక్తిః.

స్మయమానో మహామునిః । వ్రతతీవర్తనీతీర్థమాససాద మహామునిః ॥ ౫౭ ॥
తత్రాఘమర్షణఞ్చక్రే సూక్తం వైష్ణవముచ్చరన్ । స్మరన్భగవతో విష్ణో
ర్జిష్ణో ర్ద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥ జలేమగ్నతనో స్తస్యోదభూద్వాగశరీ
రిణీ । అమృతోదనవదుత్తుఙ్గతరఙ్గమహిమావలీ ॥ ౫౯ ॥ శ్రీవత్సవతాని
త్యశ్రీరదృశ్యైశ్చ మలాత్మనామ్ ॥ అనన్తభోగాయతనోఽనన్తోఽనన్తఫల
ప్రదః ॥ ౬౦ ॥ అతోఽస్మాదగ్నిదిగ్భాగే సార్ధయోజనమాత్రకే । అస్య

సానుమతః పాద మూలేకూలజక్షద్రుమే ॥ ౬౧ ॥ నద్యాస్సద్యోఽఘ
నాశిన్యాస్స్వర్ణముఖ్యాస్తటేశుభే । పద్మమిత్యుత్తరేఖ్యాతం పవిత్రంపర
మంసరః ॥ ౬౨ ॥ తస్యగత్వాతటేతూర్ణ మత్యుగ్రంతపఆచర । పశ్చా
దచఞ్చలత్వంతే మనీషాయాభవిష్యతి ॥ ౬౩ ॥ తదాస్యాద్భగవాన్విష్ణుః
ప్రత్యక్షస్సర్వసాక్షిభూః । ఏవంసాదర ముక్త్వావా గ్జనానాంశృణ్వతా

అశరీరోక్త్యాశుకస్యపద్మసరోవరాగమనమ్.

మపి ॥ ౬౪ ॥ ప్రతిపాళయస్త్రీశమలంమునేర్యాతాఽశరీరిణీ। ఏవమేతాం
నిశమ్యాసా జలాదుత్తీర్యతీర్థతః ॥ ౬౫ ॥ అతిస్నేహో విస్మితశ్చవై
యాసిర్మనిరత్వరః । ఏవమాలోచయన్బుద్ధ్యాశరీరాత్మవిశోధినీమ్॥౬౬॥
ప్రసాదసూచినీంవిష్ణోః ప్రభవిష్ణోఃప్రశంసినీమ్ । జగామవేగాత్తందేశం

పద్మసరోవరవర్ణనమ్.

యత్రపద్మసరోవరమ్ ॥౬౭॥ ప్రసన్నంసన్మనఇవ వైడూర్యవిమలోదకమ్।
ఉత్ఫుల్లైఃపుణ్డరీకైశ్చ కల్హారైఃకనకామ్బుజైః ॥ ౬౮ ॥ నీలోత్పలైః కువ
లయైరక్తాబ్జైరాకులాన్తరమ్ । మకరన్దమదోన్మత్తమధురాళికులాకులమ్॥
కారణ్డవైఃకలరవైర్వ్యాచాటితదిగన్తరమ్। భ్రమద్భ్రమరబృన్దైశ్చమధు
పానమదోద్ధతైః ॥ ౭౦ ॥ గృహీతగ్రాహదుర్గ్రాహం వలమాన సుమీన
కమ్ । వరాహసఙ్ఘైరభితోగ్రస్తముస్తైరలఙ్కృతమ్ ॥౭౧॥ మృణాళకబ
ళాకీర్ణకరైఃకరికదమ్బకైః । ఏణైస్సశాబైరేణీభిరుపాన్తేపరితోవృతమ్॥
మదోన్మత్తైర్వనచరైర్వయోభిరభితోవృతమ్। తపస్యత్తాపసక్లేశహరణం
రమణంహరేః ॥ ౭౩ ॥ శ్రీమదేతత్పద్మతీర్థం మహాతీర్థం శుకోమునిః ।

శుకస్యపద్మసరసిశ్రీనివాసధ్యానపూర్వకస్నానాదికరణమ్.

దదర్శనసగతక్లేశ స్స్నానపాననిషేవణైః ॥ ౭౪ ॥ స్మరన్నారాయణంవి
ష్ణుమభూన్నిశ్చలచేతనః । ముహూర్తంతత్రవిశ్రమ్య సంయమీనియమస్థి
తః ॥ ౭౫ ॥ వన్యైరపాకైఃపక్వైశ్చ ఫలైస్స్వపతితైరపి । దినస్యపఞ్చ
కాలేవై కృతాహారోఽభవన్మునిః ॥ ౭౬ ॥ శిశ్యేచదర్భశయ్యాయాం
సనిర్వర్త్యాహ్నికీంక్రియామ్ । బ్రాహ్మేముహూర్తేచాన్యేద్యురుత్థాయ

ప్రయతోవశీ ॥ ౭౭ ॥ చిన్తయన్పుణ్డరీకాక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । కరుణారసకల్లోల తరఙ్గితకటాక్షకమ్ ॥ ౭౮ ॥ శరత్పూర్ణేన్దువక్త్రాభం పీతకౌశేయవాససమ్ । మహోరస్కముదారాఙ్గం శ్రీనివాసం మహామతిః ॥ ౭౯ ॥ సన్ధ్యాముపాస్యవిధివ త్స్నానపూర్వం సమాహితః ।

పద్మసరోవరతీరస్థదివ్యారామవర్ణనమ్.

దదర్శసరసస్తస్య తీరేత్వభినవంవనమ్ ॥ ౮౦ ॥ పున్నాగ నాగపనస పాటలాశోక కింశుకైః । కున్దమన్దా రమాకన్ద హరిచన్దన చన్దనైః ॥ ౮౧ ॥ తాలచమ్పకహిన్తాలహరితాలతమాలకైః । నక్తమాలైశ్చసరలైర్నాళికేరైశ్చకేసరైః ॥ ౮౨ ॥ పనసైఃకేతకైస్సాలైఃపాలాశైఃపిప్పలైర్వటైః । ఖర్జూరైఃఖాదిరైఃప్లక్షై రుద్రాక్షైరసనైర్ధవైః ॥ ౮౩ ॥ సఙ్కీర్ణమభితస్సాన్ద్రం మహేన్ద్రోపవనోపమమ్ । మాధవీమల్లికాయూథీ వనయూథీసుజాతిభిః ॥ ౮౪ ॥ శతపత్రిభిరాకీర్ణం సుమనోభిస్సుగన్ధిభిః । దమనీమరుశాఖాభిస్తులసీభిర్విజృమ్భితమ్ ॥ ౮౫ ॥ కున్దమల్లికయోపేతం కుశకాశప్రకాశితమ్ । విశ్వామిత్రైఃపవిత్రైశ్చముఞ్జైరప్యభిజృమ్భితమ్॥౮౬॥

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేదేవలధేన-
దర్శనసంవాదే సుమేరుశిఖరాచ్ఛుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమ
నపద్మసరఃప్రాప్త్యాదికథనంనామచతుర్థోఽధ్యాయః.

దివ్యారామేశుకబ్రహ్మర్షేర్మహానియమపూర్వకతపఃకరణమ్.

దేవదర్శనః॥ తతశ్శ్రీ పద్మతీర్థస్య పద్మవాటీ పటీయసః । వటాటవీజటాటోప విశఙ్కటవియత్తటే ॥ ౧ ॥ అధీతవేదవేదాన్తతాపసౌఘనిషేవితే । అనూదితబ్రహ్మఘోషై రన్వితేవయసాఙ్గణైః ॥ ౨ ॥ పఠజ్ఞాధ్యాపితామ్నాయప్రమోదర్శి కుమారకే । హుతవైతానవహ్న్యుత్థహవిర్గన్ధసుమోదితే ॥ ౩ ॥ మృగశాబవిలూనాగ్ర కుశగుల్మవిజృమ్భితే । మనస్సన్తోషకరణే సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౪ ॥ విచిత్ర వివిధామోదే వనే చైత్ర రథోపమే । తపఃకరిష్యన్నిష్ఠాతు సమాహితమనాముని ॥ ౫ ॥ విచిన్తయన్వియద్వాక్యం విమలాత్మావ్యతిష్ఠత । స్వాధ్యాయంసమధీయానోవిష్ణుమేవాగ్రతోయజన్ ॥ ౬ ॥ పర్ణాశనోహితాచార నియతోనియ

మస్థితః । మితభాషీ మితాహారశ్శాన్తో దాన్తో గురుప్రియః ॥ ౭ ॥ సాత్త్వికస్సత్త్వసమ్పన్నో విష్ణుభక్తో బభూవ హ । శ్రీనివాసమనారాధ్య కిఞ్చిన్నాశ్నాతి నిత్యశః ॥ ౮ ॥ క్షుధార్తోఽపి మోహ్యన్నైవేద్యం నోపజీవతి చైకదా । విష్ణుపాదోదకాదన్యత్తృషార్తోఽపి న చాపిబత్ ॥ ౯ ॥ నిర్ద్వన్ద్వో నిరహఙ్కారో ధీరో విగతమత్సరః । కుశేశయాసనాసీనః కుశాస్తరణభూతలే ॥ ౧౦ ॥ కుశాగ్రబుద్ధిరచలః కుశహస్తపవిత్రకః । కృష్ణాజినోత్తరాసఙ్గః కృష్ణవర్త్మశిఖాజటః ॥ ౧౧ ॥ కృష్ణాజినామ్బరధరః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః । అక్షమాలాధరకరో విజితాక్షః క్షమాక్షమః ॥ ౧౨ ॥ నాసాగ్రన్యస్తనయన ఆర్జవోర్జితకాయకః । దన్తైరసంస్పృశద్దన్తాఞ్జిహ్వాగూహితతాలుకః ॥ ౧౩ ॥ ధారణాధ్యానసమ్పన్నః ప్రాణాయామవిశుద్ధధీః । ఉపాంశుమానసజపగూఢోష్ఠస్ఫురణాననః ॥ ౧౪ ॥ వైకుణ్ఠేఽకుణ్ఠితమతిర్గాయత్రీం వైష్ణవీం జపన్ । వర్షాసు జలమధ్యస్థో గ్రీష్మే పఞ్చాగ్నిమధ్యగః ॥ ౧౫ ॥ అధ్యర్కదృక్సమద్వన్ద్వోపద్రవో వీతనిద్రకః । కాలానలప్రతిభటకాయః కమలలోచనః ॥ ౧౬ ॥ ఏవంప్ర

శుకమునితపోఽగ్నిజ్వాలాభిర్లోకోపద్రవోత్పత్తిః.

వృత్తో ఘోరఞ్చ తపశ్చచార తపోధనః । తపసా తస్య సన్తప్తా చచాల చ వసున్ధరా ॥ ౧౭ ॥ మార్తాణ్డశ్చణ్డకిరణో నత తాపనభోఽన్తరే । అబ్ధయః క్షుభితాస్సర్వే వవర్షుర్న వలాహకాః ॥ ౧౮ ॥ జాతవేదానజజ్వాల విమానాని దివౌకసామ్ । నభోమధ్యే న చేరుశ్చ బభూవేన్ద్రశ్చ శఙ్కితః ॥ ౧౯ ॥ వృత్రవైరీ మహేన్ద్రోఽపి కింకర్తవ్యవిమూఢధీః । చిన్తయన్నస్య తపసో వి

శుకతపోభఙ్గాయ మహేన్ద్రోక్తరమ్భాదిసాన్త్వవచనాని.

ఘ్నమప్సరసస్తదా ॥ ౨౦ ॥ సమాహూయాహ వచనం సాదరం సాన్త్వపూర్వకమ్ । విసృష్టా వేధసా యూయం నిసర్గాజ్జగతో హితే ॥ ౨౧ ॥ రూపయౌవనలావణ్యశాలిన్యః పద్మలోచనాః । మత్తమాతఙ్గగామిన్యో మన్దమన్థరగీతయః ॥ ౨౨ ॥ సుభ్రువశ్చ సుకేశాన్తాః ఘనపీనపయోధరాః । శుచిస్మితాః పక్వబిమ్బాధరోష్ఠా మదలాలసాః ॥ ౨౩ ॥ యుష్మాభిర్మోహితం విశ్వం ససురాసురమానుషమ్ । వీక్షణాద్వై భ్రూవిలాసైస్తు నిర్జితా మమ శత్రవః ॥ ౨౪ ॥ కామినీః పురతో దృష్ట్వా కస్సమాధౌ ప్రవర్తతే । ని

ర్యాతిమానసన్తస్మాత్కార్ముకాత్సాయకోయథా ॥ ౨౫ ॥ యూయ
మాపదిసర్వత్రబలమస్మాకమేవహి । నాశక్యమస్తివఃకిఞ్చిత్సర్వేషుభువ
నేష్వపి ॥ ౨౬ ॥ ఉపస్థితమిదానీంనస్సకలానర్థకమ్భువి । కర్తవ్యఃప్రశ
మస్తస్యభవతీభిర్ఘటిత్యపి ॥ ౨౭ ॥ వాసవేనైవముక్తానాంప్రధానాఽ
ప్సరసాంవరా । ప్రణమ్యప్రాఞ్జలిఃప్రాహరమ్భామధురభాషిణీ ॥ ౨౮ ॥

మహేన్ద్రనికటేరమ్భాదికృతప్రతిజ్ఞా.

రమ్భా ॥ యత్ప్రశాస్సిసురేశాన తదద్యవిదధీమహి । భవత్కృతేజీవి
తంనస్త్రిదశాధ్యక్షకేవలమ్ ॥ ౨౯ ॥ శ్వేతద్వీపంబ్రహ్మలోకంకైలాసం
వాఽన్యమూర్జితమ్ । ప్రవేక్ష్యామోవయన్దేశంవర్తన్తేయత్రతేఽరయః ॥
మోహితాశ్చభవిష్యన్తితేఽస్మద్వీక్షణవీక్షితాః । ఏకాకినస్సదైకాన్త
భావాస్సాత్త్వికసత్తమాః ॥ ౩౧ ॥ ప్రణమన్తిస్మనఃపాదాఞ్ఛిరోభిర్మో
హితాస్స్వయమ్ । ఏవముక్తస్తుదేవేశస్తయామధురభాషయా ॥ ౩౨ ॥
ఏవమాహససన్తుష్టోరమ్భామప్సర[illegible]వరామ్ । సత్యముక్తంత్వయార
మ్భేమునిమోహనరూపయా ॥ ౩౩ ॥ భూమాకశ్చిన్మునివరశ్శుకఇత్యేవ
నామతః । సువర్ణముఖరీతీరే తపశ్చరతిదుశ్చరమ్ ॥ ౩౪ ॥ తత్రగత్వా
మునిశ్రేష్ఠం మోహయధ్వంవరాఙ్గనాః । ఇత్యుక్తాదేవరాజేనప్రేషితా
స్సాదరఙ్కిల ॥ ౩౫ ॥ దేవస్త్రియస్తంప్రణమ్య జగ్ముర్యత్రతపోధనః ।

శుకతపోవనప్రత్యాగతానాంరమ్భాదీనాంశృఙ్గారలీలాః.

మునేస్సమీపతోగత్వాతాస్స్త్రియోమధురంజగుః ॥ ౩౬ ॥ మదోద్ధతా
శ్చనన్నృతుర్వేణువీణారవాన్వితమ్ । కన్దర్పదర్పకలితాఃకథయన్త్యః క
థామిథః ॥ ౩౭ ॥ వదన్తిస్మహసన్తిస్మక్ష్వేళయన్తిమదాలసాః । స్థిత్వా
పురస్తాత్తస్యేత్థంమదాన్ధాస్సురయోషితః ॥ ౩౮ ॥ శృఙ్గారచేష్టాశ్చ
క్రుశ్చవివిధాశ్చాటుపూర్వకమ్ । ఇన్ద్రప్రచోదితస్తత్రతపనోనతతా
పచ ॥ ౩౯ ॥ వాయుఃకల్హారసురభిర్వవౌమన్దస్సుఖావహః । సుభానిధి
శ్చవవృధేమదయన్సురసున్దరీః ॥ ౪౦ ॥ కాలస్సర్వర్తుకుసుమోపేతస్త
త్రబభూవహ । ఏవంవిధేమధూద్వేగమహితేఽస్మింస్తపోవనే ॥ ౪౧ ॥
ఇతస్తతశ్శమ్బరారిర్విశఙ్కంవిచచారహ । అతశ్చానఙ్గవివశాశ్చేష్టయ
న్త్యోఽమరాఙ్గనాః ॥ ౪౨ ॥ తానశేకుస్తస్యనేత్రేనివర్తయితుమగ్రతః।

శ్రీనివాసధ్యానేనజితకామంశుకమ్ప్రతిరమ్భాదిహాసోక్తిః.

సోపిధ్యాయఞ్ఛ్రీనివాసంశఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ౪౩ ॥ వాసుదేవం
హృషీకేశంజగతాంకారణమ్పరమ్ । సమాశ్రితార్తిహరణంసుహృదం
సర్వదేహినామ్ ॥ ౪౪ ॥ నాచిన్తయచ్చాన్తికస్థాస్తాస్త్రియస్తపసి
స్థితః । సమీక్ష్యతాస్తందుర్ధర్షమూచురప్సరసస్తదా ॥ ౪౫ ॥ లజ్జాక్రోధ
సమావిష్టాశ్చైవమూచుఃపరస్పరమ్ । కోవాహ్యస్తేఽత్రదుర్బుద్ధిఃపూ
ష్ణినిష్ఠిత్తపీక్షణః ॥ ౪౬ ॥ ఉపస్థితముపేక్ష్యేమంగణమప్సరసాంస్వయ
మ్ । సమీపస్థమసమ్ప్రేక్ష్యసర్వస్యతపసఃఫలమ్ ॥ ౪౭ ॥ దురాత్మ
నాఽతిమూఢేనాముత్రకిఞ్చిన్త్యతేఽధునా । దృష్ట్వాముఖాన్యప్సరసాంస
హాసాప్రేక్షశ్శచీపతిః ॥ ౪౮ ॥ సురాధీశస్సహస్రాక్షఃసాఫల్యంసమ్య
గశ్నుతే । యాగాదికాఃక్రియాస్సర్వాః కుర్వన్త్యస్మత్కృతేనరాః ॥
దదుశ్చధనధాన్యానితప్యన్తిస్మతపాంసిచ । యస్త్వస్మాకంప్రియాలా
పాన్నశృణోతి మనోరమాః ॥ ౫౦ ॥ అచేతనోవృథాజీవీ భవత్యల్పమ
తిస్సహి । స్తనాశ్లేషంనరోఽస్మాకంలభతే యస్సుదుర్లభమ్ ॥ ౫౧ ॥
సధన్యఃపురుషోలోకే గణ్యతేపుణ్యకోవిదైః । విద్యానామార్జనమ్బాల్యే
యౌవనేవిషయైషితా ॥ ౫౨ ॥ వృద్ధత్వేతపసాంవృత్తిరిత్యూశన్తి మనీషి
ణః । సుకుమారోయువాఽత్యన్త సుభగస్తపసిస్థితః ॥ ౫౩ ॥ శృఙ్గారిణీ
నాంశృఙ్గారస్సున్దరీజనసున్దరః । దేశకాలావతిక్రమ్యయత్కర్మకురుతేన
రః ॥ ౫౪ ॥ తత్తస్యనిష్ఫలమితిప్రవదన్తిమనీషిణః । స్వధర్మాచారని
రతావేదశాస్త్రవిశారదాః ॥ ౫౫ ॥ కరస్థరత్నముత్సృజ్య మూఢధీర
న్యదిచ్ఛతి । దివ్యాఙ్గనాఃపూజనీయా మనుష్యాణాంవిశేషతః ॥ ౫౬ ॥
అయమస్మాననాదృత్యతిష్ఠత్యత్యన్తదుర్మతిః । పూజ్యపూజావిపర్యాస
శ్శ్రియోహన్తీత్యూశన్తిహి ॥ ౫౭ ॥ తాస్విత్థంజల్పమానాసు సురయో

రమ్భాదిదుర్వ్యాపారానవ్యాలోక్యశుకబ్రహ్మర్ష్యనుతాపక్రమః.

షిత్సుసువ్రతః । తపఃకృశతరాకారః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥
నాచిన్తయత్సమస్తాస్తాఘుష్యన్తీరివగర్దభీః । ఉపస్థితంతపోవిఘ్నంచిన్త
యామాసచస్థిరః ॥ ౫౯ ॥ కేనేమాఃప్రేషితాహ్యస్మత్తపోభఙ్గచికీర్షు
ణా । అవ్యాజవైరిణాకశ్చిల్లోభోపహతచేతసా ॥ ౬౦ ॥ నిదానంపా

పచేష్టానాం పాపీయస్యస్స్వతస్స్త్రియః । అనేకానర్థసార్థాస్తా వ్యక్త
ముక్తామనీషిభిః ॥ ౬౧ ॥ వ్రీళావిజ్ఞానమాస్తిక్యం పౌరుషం శ్రుతిరున్న
తిః । దర్శనాదేవనశ్యన్తి స్త్రీణామేతానిసర్వశః ॥ ౬౨ ॥ ధైర్యపార
ఙ్గతస్సర్వధర్మశాస్త్రవిశారదః । యోషిద్దర్శనమాత్రేణ ముహ్యతిక్షు
భ్యతిస్వయమ్ ॥ ౬౩ ॥ స్త్రీయోహి నరకద్వారం నిర్మితం పరమేష్ఠి
నా । తస్మాత్తద్దర్శనంపాపం నరాణాన్తు తపస్వినామ్ ॥ ౬౪ ॥ స్త్రీపుం
విభాగోజగతాంభూత్యై ధాత్రావినిర్మితః । తేనప్రవర్తతేలోకఃపురు
షార్థాత్మకేనతు ॥ ౬౫ ॥ అజ్ఞానినోనరాముహ్యన్త్యన్యోన్యప్రణయా
దిహ । పురుషాశ్చస్త్రీయోదృష్ట్వా తాంశ్చదృష్ట్వాచతాస్తథా ॥ ౬౬ ॥
తితీర్షుస్తపసాఽజ్ఞానమయంసంసారసాగరమ్ । నివృత్తవిషయోఽత్రైవ
స్థితోఽస్మివిజనేవనే ॥ ౬౭ ॥ విధినాఽపాదితస్త్వైవాన్తరాయస్తపసోమ
మ । స్త్రియస్తపోవిఘ్నకర్యఃపరిహార్యాఃప్రయత్నతః ॥ ౬౮ ॥ తితీ
ర్షుందుస్తరంఘోరం మహాసంసార సాగరమ్ । గృహ్ణాతివిషయగ్రా
హోమధ్యేపురుషమిత్యుత ॥ ౬౯ ॥ తపోలోభభయాదిత్థంచిన్తయన్
త్సహాసామునిః । సమదర్శీతుసర్వత్ర జితక్రోధోజితేన్ద్రియః ॥ ౭౦ ॥
కన్దర్పసాయకాన్ఘోరాన్ జిత్వాఽక్షోభ్యోహినిర్మమః । శ్రీనివాసపదాన్వేషీ
కేశంసహసాశరణంయయౌ ॥ ౭౧ ॥ కమలవిభవలోభనైరనఙ్గాభిన
వవిభూతివిభాగభాగధేయైః । అధరితమునిమానసానుభావై రవమణిమా
కలయన్విలోకనైశ్చ ॥ ౭౨ ॥ శిఖరదశనదీధితిప్రతానప్రసభనిరస్తతమ
శ్ఛటైఃప్రహాసైః । నటనవికటవిభ్రమైశ్చకీర్షన్నయన విలాసభరైస్తపోఽ
న్తరాయమ్ ॥ ౭౩ ॥ఇతివిబుధవిలాసినీగణస్తంమునిమభితఃపరివార్యచావ
తస్థే । వ్యవసితమతిరచ్యుతప్రపత్త్యాసచనశశాపతపోవినాశభీరుః ॥ ౭౪ ॥

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే పద్మసరస్తీరస్థదివ్యారామే
శుకబ్రహ్మర్షేర్మహానియమపూర్వకతపఃకర
ణాదికథనంనామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసముద్దిశ్యరమ్భాద్యప్సరస్సృష్టభీతశుకస్తుతిః.

అథవిబుధవిలాసినీషు విష్వఙ్మునిమభితఃపరివార్యతస్థుషీషు । మదవికృతివికత్థనప్రలాపాస్వవమతినిర్మితనైజచాపలాసు ॥ ౧ ॥ త్రిభువనముదముద్యతాసుకర్తుం మధుసహసాగతిగర్వనిర్వహాసు । మధురసభరితాఖిలాత్మభావా స్వగణితభీతిషుశాపతశ్శుకస్య ॥ ౨ ॥ అతివిమలమతిర్మహానుభావోమునిరపిశాన్తమనానిజాత్మగుప్త్యై । అఖిలభువనరక్షకస్య విష్ణోస్స్తుతిమథకర్తుమనామనాగ్బభూవ ॥ ౩ ॥ శ్రియశ్శ్రియంషడ్గుణపూరపూర్ణం శ్రీవత్సచిహ్నంపురుషంపురాణమ్ । శ్రీకణ్ఠపూర్వామరబృన్దవన్ద్యం శ్రియఃపతింతం శరణంప్రపద్యే ॥ ౪ ॥ విభుంహృదిస్థం భువనేశమీడ్యం నిరాశ్రయంనిర్మలచిత్తచిన్త్యమ్ । పరాత్పరంపారమపారమేనమువేన్ద్రమూర్తిం శరణంప్రపద్యే ॥ ౫ ॥ స్మేరాతసీసూనసమానకాన్తిం సురక్తపద్మప్రభపాదహస్తమ్ । ఉన్నిద్రపఙ్కేరుహచారునేత్రం పవిత్రపాణిం శరణంప్రపద్యే ॥ ౬ ॥ సహస్రభాను ప్రతిమోపలౌఘ స్ఫురత్కిరీటప్రవరోత్తమాఙ్గమ్ । ప్రవాళముక్తానవరత్నతారహారంహరింతంశర

శుకకృతదశావతారస్తోత్రమ్.

ణం ప్రపద్యే ॥ ౭ ॥ పురారజోదుష్టధియోవిధాతు రపాకృతావ్యోమధుకైటభాభ్యామ్ । వేదానుపాదాయదదౌచతస్మైతంమత్స్యరూపంశరణం ప్రపద్యే ॥ ౮ ॥ పయోధిమధ్యేపృథుమన్దరాద్రింధర్తుంఙ్చయఃకూర్మవపుర్బభూవ । సుధాంసురాణా మవనార్థమిచ్ఛంస్తమాదిదేవం శరణంప్రపద్యే ॥ ౯ ॥ వసున్ధరాందుర్ధరదైత్యపీడితాం రసాతలాన్తర్వివరాభివిష్టామ్ । ఉద్ధారణార్థఙ్చవరాహఆసీచ్చతుర్భుజంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౦॥ నఖైరురస్తీక్ష్ణముఖైర్హిరణ్య మరాతిమామర్దితసర్వసత్త్వమ్ । విదారయామాసహియో నృసింహో హిరణ్యగర్భం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౧ ॥ యోయజ్ఞవాటీమభిగమ్యపూర్వం బలేర్యయాచేత్రిపదీంభువశ్చ । పశ్చాద్దదౌ తత్పదమేవతస్మై శ్రీవామనంతం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ త్రిస్సప్తకృత్వఃక్షితిపాలలోకం పరశ్వధేనాపినిహత్యపిత్రే । దదౌనివాపం తదసృగ్జలాఖ్యైస్తంభార్గవంరామ మహంప్రపద్యే ॥ ౧౩ ॥ దశాననం

దాశరథిస్సభూయ ఛిత్వాశిరాంస్యేకశరేణవీరః । లఙ్కాందదౌయశ్చ
విభీషణాయ తంరామభద్రంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౪ ॥ హలాయుధోయో
యదువంశదీపః ప్రలమ్బపూర్వామరవైరిహన్తా । అభూద్వ్వదాన్యోబల
భద్రరామో విరాట్పరంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౫ ॥ వృష్ణ్యన్వవాయప్ర
భవంధరిత్రీ భారాపహార ప్రథితప్రభావమ్ । కృష్ణంపరంపాణ్డవ భాగధే
యంయోగీన్ద్రవన్ద్యంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౬ ॥ కలింస్వతఃకల్మషదుష్ప్ర
ధర్షంకలానువిద్ధంవికరాళవేషమ్ । సంహర్తుకామోభవితాచకల్కీ-య
స్తంముకున్దంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౭ ॥ అహంమహత్త్వేన్ద్రియపఞ్చభూ
తతన్మాత్రమాత్రాప్రకృతిఃపురాణీ । యతఃప్రసూతాపురుషస్తదాత్మాత
మాత్మనాథం శరణంప్రపద్యే ॥ ౧౮ ॥ పురాయఏతత్సకలం బభూవయే
నాపితద్యత్రచలీనమేతత్ । ఆస్తాంయతోఽనుగ్రహనిగ్రహౌచ తంశ్రీని
వాసంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౯ ॥ నిరామయంనిశ్చలనీరరాశినికాశసద్రూ
పమయంమహస్తత్ । నియన్తృనిర్మాతృనిహన్తృనిత్యం నిద్రాణమేకం
శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౦ ॥ జగన్తియస్థావరజఙ్గమానిసంహృత్యసర్వాణ్యు
దరేశయాని । ఏకార్ణవాన్తర్వటపత్రతల్పే స్వపిత్యనన్తంశరణంప్రపద్యే॥
నిరస్తదుఃఖౌఘమతీన్ద్రియంతంనిష్కారణంనిష్కళమప్రమేయమ్ । అ
ణోరణీయాం సమనన్తమన్తరాత్మానుభావం శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౨ ॥
సప్తామ్బుజీరఞ్జకరాజహంసం సప్తార్ణవీసంసృతికర్ణధారమ్ । సప్తా
శ్వబిమ్బస్థహిరణ్మయంతం సప్తార్చిరఙ్గంశరణంప్రపద్యే ॥ ౨౩ ॥ నిరాగ
సంనిర్మలపూర్ణబిమ్బనిశీథినీనాథనిభాననాభమ్ । నిర్ణీతనీతింనిగమాన్తని
త్య నిశ్శ్రేయసంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౨౪ ॥ ద్వితీయహీనం రచితాజ
డాత్మ నిజాన్తరారోపితవిశ్వవిశ్వమ్ । నిస్సీమకల్యాణగుణాత్మభూతంని

శ్రీనివాసముద్దిశ్యశుకబ్రహ్మర్షిప్రార్థనా.

ధింనిధీనాం శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౫ ॥ త్వక్చర్మమాంసాస్థ్యసృగశ్రుమూ
త్రశ్లేష్మాన్త్రవిట్పుఞ్జసముచ్చయేషు । దేహేష్వసారేషునమేస్పృహై
షు ధ్రువంధ్రువంత్వం భగవన్ప్రసీద ॥ ౨౬ ॥ కారుణ్యపాథోనిధివల్గ
దూర్మి మాలాలసచ్చైవలకజ్జలాన్తైః । రాజీవరాజీ రమణైరపాఙ్గైరనా

థమానన్దయనాకనాథ ॥ ౨౭ ॥ భక్తిః క్వమేత్వచ్చరణారవిన్దమధూ
దమాద్యన్మహిమాప్యనన్యా । బుద్ధిః క్వదుష్టేన్ద్రియవాజిరూఢా నైక
త్రతేజస్తిమిరస్థితిర్హి ॥ ౨౮ ॥ నవిద్యతే త్వత్పదపద్మపీఠ నిషేవిణాం
క్వాప్యశుభం నరాణామ్ । ఉపస్థితంమే భయముత్పలాక్షీ విలోకనై
ర్లోపయలోకనాథ ॥ ౨౯ ॥ సమాధిభఙ్గోఽయమిహప్రవృత్తో దు
రాత్మనాకేనదురన్తచిన్తః । త్వమేవమాంరక్షభయాదముష్మాత్త్వదన్య
తోనాస్తిగతిర్ముకున్ద ॥ ౩౦ ॥ అనాథనాథధిషణామమత్వయ్యేవవర్త
తే । సర్వథాసర్వకాలేషు తదాస్తాంత్వత్ప్రసాదతః ॥ ౩౧ ॥ ప్రస
న్నేత్వయిగోవిన్దేఽలభ్యంసర్వత్రకింప్రభో । స్వర్గాపవర్గౌభగవంస్త్వ
ద్భక్తానామదుర్లభౌ ॥ ౩౨ ॥ భవతాపీక్ష్యతేయస్తు తస్యత్వద్భక్తిరూర్జి
తా । ఉపేక్ష్యతేతుయస్తస్య భోగేచ్ఛాచాభిజాయతే ॥ ౩౩ ॥ అత
శ్శృఙ్గారయోగ్యస్త్రీభయవిహ్వలమత్రమామ్ । రక్షత్వామేవశరణమ
నన్యశరణోగతః ॥ ౩౪ ॥ నమస్సకలకల్యాణకారిణేకరుణాత్మనే । శ్రీ
వత్సవక్షసేతస్మై లక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ ౩౫ ॥ పారాశరే బ్రహ్మము

రమ్భాదీనాంస్వలావణ్యనిన్దాపూర్వకయథాఽఽగతగమనమ్.

నౌపురాణంపుమాంసమిత్థంశరణంప్రపన్నే । దేవస్త్రియఃకామశరే
ణవిద్ధా యథాఽఽగతంక్షీణధియఃప్రతీయుః॥ ౩౬ ॥ అథసురవనితాభిరీక్ష
ణాద్యైర్నిజవికృతైరగృహీతచిత్తవృత్తిః।విధురివతమసాగృహీతముక్తో
మునిరపినిశ్చలధీస్తపఃప్రపన్నః ॥ ౩౭ ॥ ఫలాన్యలభమానాసుతపోభఙ్గే
మహామునేః । రూపవేషాభ్యనూయాను నిర్గతాస్వప్సరస్స్వతః ॥ ౩౮॥

భగవత్కృపయాశుకకృతదృఢతరభక్తిపూర్వకభగవదుపాసనమ్.

తతస్సస్మరన్భగవతోహృషీకేశస్యశార్ఙ్గిణః । ఇన్ద్రియగ్రామమఖిలం సం
యమ్యాస్మైసమర్పయన్ ॥ ౩౯ ॥ పరాంకాష్ఠాంసమాకాఙ్క్షన్నాస్థాఽఽ
శ్చనమకాయకః । అతితాపసచారిత్రం కుర్వన్నఙ్గుష్ఠభూమిగః ॥ ౪౦ ॥
భక్తార్తిభఞ్జనపరం భక్తవత్సలమవ్యయమ్ । హృత్పుణ్డరీకనిలయంచిన్త
యన్పుష్కరేక్షణమ్ ॥ ౪౧ ॥ విజ్ఞానవైరాగ్యనిధిః కార్ష్ణద్వైపాయనిర్ము
నిః । అతిఘోరతరంక్రూరంచకారసుమహత్తపః ॥ ౪౨ ॥ తపసాతస్య

శుకమునిసమీపమున్ప్రతితపస్తుష్టశ్రీనివాసాగమనమ్.

సర్వాత్మా సన్తుష్టః పద్మలోచనః । సంహర్తారక్షితా స్రష్టా భువనానిచ తుర్దశ ॥ ౪౩ ॥ అనుగ్రహీతాఽన్తర్యామీ నిగ్రహీతానిరన్తరః । శఙ్ఖ చక్రగదాఽమ్భోజ రాజత్కరచతుష్టయః ॥ ౪౪ ॥ ముక్తాతపత్రితా న న్త సహస్ర ఫణమణ్డలః । నవైరభి నవాకల్పై స్తపనీయమయాంశు కైః ॥ ౪౫ ॥ సుమనోభి ర్దివ్యగన్ధై ర్దివ్యాలేపన చన్దనైః । అలఙ్కృ తాఙ్గ మహిమా స్మయమాన ముఖామ్బుజః ॥ ౪౬ ॥ మకరన్ద స్రవత్ప ద్మప్రభావగుణవీక్షణః । ఆపాదచూడమాధుర్య మహిమామహతోమ హాన్ ॥ ౪౭ ॥ సేవావిశారదైస్సార్ధం గణైస్తుకుముదాదిభిః । విచిత్ర హేతిహస్తేన విష్వక్సేనేనసేవితః ॥ ౪౮ ॥ పఞ్చాయుధై ర్మూర్తిమద్భిః పరీక్షితసమీక్షణః । మహర్షిభిర్మరీచ్యత్రి భృగుపూర్వైర్మహాత్మభిః॥ ౪౯ ॥ ఇన్ద్రాదిభి ర్లోకపాలై స్సేవానుగుణభూతిభిః । త్రయస్త్రింశ త్కోటిభి శ్చ దేవబృన్దైరభిష్టుతః ॥ ౫౦ ॥ పఞ్చాత్మనస్సువర్ణస్య పఞ్చోపనిషదాత్మ నః । పఞ్చవక్త్ర ప్రతికృతేః పఞ్చాధర్వాఙ్గ సమ్పదః ॥ ౫౧ ॥ ఋగ్యజు స్సామవపుషో నాగాభరభూషిణః । అప్రమేయ ప్రభావస్య స్కన్ధపీఠమ ధిష్ఠితః ॥ ౫౨ ॥ అహంప్రథమపూర్వాభి ర్ద్వాత్రింశత్కోటిశక్తిభిః, వైష్ణవీభిస్సేవ్యమానో దేవఃపద్మసరస్తటే ॥ ౫౩ ॥ శ్రీభూమినీళాసహి

భగవన్తంవిలోక్యశుకమునికృతనటనాదికమ్.

తః ప్రాదురాసీత్పరఃపుమాన్ । తత స్తపఃకర్శితాఙ్గో ముక్తఃపరమ పావ నః ॥ ౫౪ ॥ పురుహూతజితస్కన్ధ పురుపీఠమధిష్ఠితమ్ । పురుహూ తానుజంపూతం పురుష స్తంపురాతనమ్ ॥ ౫౫ ॥ కటాక్షవీక్షావిధ్వస్త శ్రితక్లేశభరంపరమ్ । ప్రసన్నవదనందృష్ట్వా విస్తరశ్రవసంవిభుమ్ ॥ ౫౬॥ వైయాసిర్మునిశార్దూల స్తపోవిగతకల్మషః । ససంభ్రమంసముత్థాయనివి ష్టఃకుశవిష్టరాత్ ॥ ౫౭ ॥ రోమాఞ్చకఞ్చుకతను ర్హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః। సహాసన్నుత్తరాసఙ్గం ఛిన్దన్కృష్ణమృగత్వచమ్ ॥ ౫౮ ॥ విక్షిపన్నక్ష మాలాఞ్చ తూర్ణంభిన్దన్కమణ్డలుమ్ । ఆనన్దాశ్రుపరీతాక్షో గద్గదస్ఖలిత స్వరః ॥ ౫౯ ॥ తతశ్చనర్తనంకర్తుం వికర్తనవిభాస్వరః । నివృత్తిధర్మని

ష్టాతో మునిః ప్రవవృతే ముదా ॥ ౧౦ ॥ మత్తగజక్రమభ్రమో భ్రమన్మత్త
గజభ్రమః *సుధాభిలాష దేవభూ రమన్దమన్దవిక్రమః । నివాతదీపనిశ్చల
శ్చలత్కరారవస్ఫుటద్దిగన్తరాళమణ్డలో ననర్తనన్దయన్విభుమ్॥ ౧౧॥ పరి
భ్రమన్నదక్షిణం ప్రదక్షిణం పరిభ్రమన్విభావయన్విలోకయన్నభావయ
న్నలోకయన్ । శనైశ్శనైరసఞ్చరన్త్సుసఞ్చరన్ శనైశ్శనైర్ముదావి
లావలోకనో మదావిలావలోకనః ॥ ౧౨ ॥ తతస్తుతోటకం వృత్తం
కరతాడనపూర్వకమ్ । రచయన్దణ్డమాదాయ కరాభ్యామవలమ్బయన్॥
ఆస్ఫోటయన్త్స్వేశయంశ్చ స్వపదస్పర్శిమస్తకః । ననర్తపరమానన్దో వా
చయన్నామశార్ఙ్గిణః ॥ ౧౩ ॥ చరణఞ్చటులం కలయన్కలయన్క
మలారసికం సరసం రమయన్ । నటనం ఘటయన్నుపదం సువదన్ హరి
నామ ముని శ్శుభదాయి శుకః ॥ ౧౪ ॥ అరుణారుణపఙ్కజసోదరదృ
క్కరుణా పరిణామి కటాక్షచణమ్ । రథనేమిలసత్కర నీరరుహం రమ
యన్నతసీకుసుమాఙ్గరుచిమ్ ॥ ౧౫ ॥ సరసం విచరన్పరితః పరితో
విలసన్నసకృన్స్మరనైరివిభోః । కరపఙ్కజతాడన తాళలసద్గమనం నిగ
మాన్తవిలాసభువః ॥ ౧౬ ॥ భుజబద్ధజటః కరయుగ్మధృతాఞ్జలికో మృ
గయూథపదృష్టవపుః। మృగయన్నివ యూథపతిం పరితః పునరప్యసకృద్వి
కృతస్సుకృతః ॥ ౧౭ ॥ అతికుణ్డలితాఙ్గభుజఙ్గసమో నటనస్ఫుటకుట్టిత
కుట్టిమభూః। రజనీముఖతాణ్డవకుణ్డలితత్రిపురాన్తకరీతిపురశ్చరణః॥ ౧౮॥
ఇతి దృఢకృతభక్తిర్వాసుదేవే పరస్మిన్నకళసకళమిశ్రశ్రేయసి శ్రీనివాసే।
విగతకలిలకామో ఽపాయశూన్యాత్మభూతి ర్విమలధిషణభూతస్సంయ
మీ వ్యాససూనుః ॥ ౨౦ ॥ హృదయకమలమధ్యాధ్యాసితం పఙ్కజాక్షం
పరిజనపరిబర్హాభూషణాస్త్రాదిసేవ్యమ్ । బహిరివ పురతస్తం వీక్ష్య చ
క్షుఃపదస్థం నియమితనిగమాన్తః పూర్ణకామో బభూవ ॥ ౨౧ ॥ ఈదృ

* సుధాభిలాష దేవభూః - సుధాయాం స్వస్వయోగ్యసర్వవిధభగవదనుభవలక్షణాయాం - అభిలాషో యేషాం తేషాం - దేవానాం సర్వేన్ద్రియాణాం - భూః - స్థానభూతః - సుధాభిపూరితేక్షణ ఇతి పాఠే తు - భగవత్సాక్షాత్కారజానన్దపూరితలోచన ఇతి సుగమోర్థః.

శ్రీనివాసకృపయాశుకబ్రహ్మర్షేర్ముక్తిప్రాప్తిః.

శంతాదృశమృషింభక్తివిహ్వలచేతసమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనకరోభగవాం
స్తార్క్ష్యవాహనః ॥౭౨॥ దయాఽమితామ్భోధితుఙ్గలోలకల్లోలకేళినా ।
సమీక్ష్యైకమలాభోగభాగధేయేనచక్షుషా ॥ ౭3 ॥ శబ్దబ్రహ్మవ్యూహా
గర్భంసంకర్తుఞ్చ సముద్యతః । స్నేహాగర్భేణవచసా బభాషేప్లా
దయన్హరిః ॥ ౭౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునేతాపసశార్దూల తపస్తప్తం
సుదుశ్చరమ్ । ఆనన్దకన్దనద్గర్భనిశ్శ్రేయసకరమ్పరమ్ ॥ ౭౫ ॥
ముక్తిర్దత్తాముదాకారా సశరీరాఽవినశ్వరీ । కల్పక్షయేచసాయుజ్యమ
స్మన్మన్త్రిజ్ఞసమ్భవమ్ ॥ ౭౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుః కృష్ణద్వైపా
యనాత్మజమ్ । భక్తిప్రతారితోభక్తైస్తత్రైవాన్తర్దధేస్వతః ॥ ౭౭ ॥
ముక్తశ్శుకోమునిరపిముకున్దగతచేతనః । అప్రాకృతాఙ్గఃప్రథయన్ప్రకృ
త్యాప్రకృతిప్రభామ్ ॥ ౭౮ ॥ ప్రణమ్యదణ్డవద్భూమౌ సాష్టాఙ్గంతత్రసత్వ
రః । అవాప్తాభీష్టకామస్సంస్తత్రాస్తేసుఖమాశ్రమే॥ ౭౯ ॥ ... *

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదేశ్రీనివాసముద్దిశ్యరమ్భాద్యప్సరస్సఙ్ఘభీత
శుకస్తుత్యాదికథనంనామ షడ్వింశోఽధ్యాయః.

శుకమునికృతశుకపురాష్టోత్తరశతవిప్రనిర్మాణాని.

దేవదర్శనః॥తత్రశ్రీపద్మతీర్థస్యతీరేఽస్మిన్నివసఞ్ఛుకః।ధ్యానయో
గపరోఽధ్యాత్మబ్రహ్మవిద్యావిశుద్ధధీః ॥ ౧ ॥ ఏకాన్తభావమాతిష్ఠన్నైకా
యనవిదాంవరః। సాఙ్ఖ్యయోగపరోనిత్యంసధ్యానాధ్యయనాన్వితః॥ ౨ ॥
ద్వాదశాక్షరశిక్షాక్షఃప్రత్యక్షరనిరీక్షకః । పరాశరాత్మజసుతస్సతరాం
పరమోమునిః ॥ 3 ॥ ఉవాససుచిరఙ్కాలంశ్రీనివాసపరాయణః । స్వా
మిపుష్కరిణీతీర్థముపగన్తుమనాస్తతః ॥ ౪ ॥ చక్రేస్వనామ్నాఽగ్రహార
మష్టోత్తరశతద్విజాన్ । నిత్యత్రయీకాంస్త్రయ్యన్తముఖ్యాన్మఖముఖ
క్రియాన్॥౫॥ సువృత్తాఞ్ఛుభ్రమనసోనివృత్తాఽవైదికక్రియాన్ । నానా
గోత్రానబ్జదళైర్నిర్మమేననుసాదరాన్॥ ౬ ॥ బలభద్రేణబలినా మాయ

శుకపురేబలభద్రసహాకృత కృష్ణప్రతిష్ఠాకరణమ్.

యానహామాయినమ్ । దేవక్యావసుదేవస్య యశోదానన్దగోపయోః ॥ ఆనన్దవర్ధకంకృష్ణంభద్రంభువనహర్షకమ్ । భూభారంహర్తుకామంచకామరూపిణమవ్యయమ్ ॥ ౮ ॥ కుమానాగోపవపుషంమేఘశ్యామంపురాతనమ్ । పారాశరిః పరమర్షిః ప్రతిష్ఠాప్యైవహాభూతలే ॥ ౯ ॥ వ్యజిజ్ఞపత్సన్నిధానమత్రబ్రహ్మమునిశ్శుకః । వైకుణ్ఠేతుయథావానః శ్రీరామోమ్భోధౌయథావిభో ॥ ౧౦ ॥వాసోయథాఽన్తరాదిత్యే యోగినాంహృదయే యథా । తథాసదాకురుష్వాత్రసన్నిధిజల్మలేక్షణ ॥ ౧౧ ॥ ఇతివిజ్ఞాప్య దేవేశందణ్డవత్ప్రణిపత్యచ । స్నిహ్యతామనసాధ్యాయ న్వీక్షమాణ

శుకస్యస్వపురాచ్ఛేషాచలగమనమ్.

స్స్వచక్షుసా ॥ ౧౨ ॥ ఆజగామప్రసన్నాత్మాస్వామిపుష్కరిణీంప్రతి। ఉపాన్తేచోక్తశైలస్యోపేత్యనిర్మలనిర్ఝరమ్ ॥ ౧౩ ॥ తత్రత్రిషవణస్నానంకృత్వావ్యాసారసోమునిః । ఉపత్యకాయామాసీనముదయాదిత్యవర్చసమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఉపాంశుమాననజపముదారందారసంయుతమ్ । మహోత్పలనిభంత్ర్యక్షం మహోపనిషదజ్జకమ్ ॥ ౧౫ ॥ అగ్నిజ్వాలాజటాజాలలసద్గఙ్గేన్దుభోగినమ్ । వ్యాఘ్రాజినోత్తరాసఙ్గవాససంకృత్తివాససమ్ ॥ ౧౬ ॥ కాలకూటస్ఫురత్కణ్ఠనాళంనళినవక్త్రకమ్ । సమీక్ష్యహృష్టమనసా నమస్కృత్యచతంహరమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉషిత్వాత్రిదినంతత్రోపాసకఃపూర్ణమానసః । ద్రష్టుకామోఽఖిలాశ్చర్యం పునరప్యఞ్జనాచలే ॥ ౧౮ ॥ సిద్ధైర్విద్యాధరైస్సార్ధం యోగిభిః కన్దరస్థితైః । శనైశ్శనైస్సఞ్చరంశ్చ నిర్ఝరేషుకృతాప్లవః ॥ ౧౯ ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

ధ్యాయన్బ్రహ్మసభావృత్తం వృత్తాన్తంతస్యవైగిరేః । స్వామిపుష్కరిణీతీరమాససాదశుభాస్పదమ్ ॥ ౨౦ ॥ సుగన్ధపుష్పవల్లీభిర్వేల్లితైర్వకుళైర్యుతమ్ । ఖర్జూరైర్నారికేళైశ్చకేతకైస్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౨౧ ॥ పటీరపాటలాశోకకింశుకాసనచమ్పకైః ॥ నక్తమాలైశ్చపనసైర్మధూకైస్సరళైర్ధవైః ॥ ౨౨ ॥ పున్నాగసురపున్నాగశిశుపున్నాగపూగకైః ॥ కదళీకృష్ణకదళైర్మహాకదళికాగణైః ॥ ౨౩ ॥ హరిద్రాభిశ్శృఙ్గబేరైఃకస్తూరీ

రజనీకులైః । మల్లికామాలతీభిశ్చ మాధవీభిర్మధూత్కటైః ॥ ౨౪ ॥ యూథికాభిశ్శతపత్రీభిర్జాతిభిర్వనజాతిభిః । నన్ద్యావర్తాదిసుమనః కక్షైఃకుక్షిపఙ్కజైః ॥ ౨౫ ॥ సమన్తతస్సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయాసమఞ్జసైః । సౌగన్ధికైస్సుగన్ధైభిస్తులసీభిస్సుమోదితమ్ ॥ ౨౬ ॥ దమనీభిః పుష్పగన్ధగర్భపుష్పలతాశతైః । అతిమృష్టామోదపుష్పామోదితాశావకాశకమ్॥ తాపసైస్తరుణాదిత్యవర్చోభిరభితోవృతమ్ । వరాహసింహశార్దూలమాతఙ్గకులసఙ్కులమ్ ॥ ౨౭ ॥ సితాసితైస్సారమేయగణైర్ద్వారగర్వకైః । సేవితేనాతిభీమేన క్షేత్రపాలేన పాలితమ్ ॥ ౨౮ ॥ విచరన్నత్ర విపినే మునిర్విగతతృట్క్షుధః। పరమామ్ముదమాపన్నో ముకున్దానన్దకన్దధీః॥

స్వామిపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

స్వామిపుష్కరిణీం పుణ్యాం దదర్శ విమలోదకామ్ । కాఞ్చనామ్బుజకహ్లారకమలైశ్శ్వేతపఙ్కజైః ॥ ౩౧ ॥ నీలోత్పలైరుత్పలైశ్చ పుల్లైః కువలయైరపి । కైరవైరపి కీర్ణాం తాముద్గిరత్పుణ్యగన్ధకైః ॥ ౩౨ ॥ తరఙ్గాన్తరసఞ్చారైరత్నైః కారణ్డవైరపి । తారాభిశ్చతరన్తీభిరన్యైర్జలపతత్రిభిః । కలహంసకలాలాపైర్వాచాలితదిగన్తరామ్ । తస్యాస్తీరసముల్లాసిసమగ్రభీష్టసన్తతేః ॥ ౩౪ ॥ తీర్థన్తోయముపస్పృశ్య లక్ష్మ్యైసఙ్క[illegible]వభుమ్ । ప్రసన్నమానసోల్లాసశ్చక్రే తత్రాఘమర్షణమ్ ॥ ౩౫ ॥ బద్ధపద్మాసనాసీనోఽభితటం యోగమేయివాన్ । పఞ్చమైః కాన్తిభిస్సార్థం బ్రహ్మవిద్భిస్త్వదర్శనః ॥ ౩౬ ॥ తత్రైవ సుచిరఙ్కాలముపాస పరమర్షిభిః ॥

శ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః.

రహస్యన్యోన్యసల్లాపస్స్వాన్తేవాసిసన్తతైః ॥ ౩౭ ॥ కదాచిద్భగవాన్విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః । దర్శయన్సకలాన్లోకాన్తస్మాద్దక్షిపఙ్క్తితః ॥ ౩౮ ॥ దివ్యానన్దమయాకారైర్గరుత్మచ్ఛేషసైనికైః । పఞ్చాయుధైః పరికరైర్గణైస్సుకుముదాదిభిః ॥ ౩౯ ॥ పరిబర్హాంభూషణాన్యజినవస్త్రాంశుకానిచ । ఆయుధాన్యప్రమేయాని దధానైర్విష్ణుశక్తిభిః ॥ ౪౦ ॥ శక్తిభిశ్శఙ్కరీభిశ్చ సేవ్యమానో ముదాన్వితః । శ్రీభూమినీళాపూర్వాభిరపూర్వాకల్పభూతిభిః ॥ ౪౧ ॥ మహిషీభిర్ముదానన్దమావహన్తీభిరీశితుః । ముమోదసహ సర్వాత్మా క్రీడాడమ్బరడమ్బ

కః ॥ ౪౨ ॥ లీలావిభూతివిహిత వివిధానన్దవేషభాక్ । కాలకాదమ్బినీ
కాన్తాఽకుఞ్చితాళకబన్ధనః ॥౪౩॥ ఉద్యద్ద్యుమణిబిమ్బశ్రీ శిఖామణిమహా
మహాః । అష్టమీన్దుకళాకారలలాటస్థోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ ౪౪ ॥ సౌవర్ణ
పద్మకల్హారపుష్పకర్ణావతంసకః । సేవాన్తరరసాఽఽశాసిశార్ఙ్గభ్రూమణ్డల
ద్వయః ॥ ౪౫ ॥ అతిసూక్ష్మస్ఫురత్తారాఽకర్ణపూర్ణారుణేక్షణః । కరు
ణాబ్ధిసముద్భూతలోలపద్మవిలోచనః ॥ ౪౬ ॥ తిలపుష్పసమాకార నా
సాకాణ్డపుటద్వయః । పక్వబిమ్బఫలాకార రమణీయోష్ఠయుగ్మకః ॥౪౭॥
ప్రభావిసారిశిఖరిదశనావళివక్త్రకః । ఖాఽకారకర్ణపాశాత్తముక్తామా
ణిక్యకర్ణికః ॥ ౪౮ ॥ శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దుమణ్డలాననమణ్డలః । కమ్బుక
ణ్ఠోవృషస్కన్ధో భోగిభోగోల్లసద్భుజః ॥ ౪౯ ॥ శార్ఙ్గజ్యాహతి కార్క
శ్యరమణీయప్రకోష్ఠకః।విశాలవక్షోవిలసచ్ఛ్రీవత్సః కౌస్తుభోజ్జ్వలః॥౫౦॥
శఙ్ఖచక్రగదాపద్మపరిష్కృతచతుర్భుజః । నిమ్ననాభిసముల్లాసిమాణి
క్యోదరబన్ధనః ॥ ౫౧ ॥ మేఖలాఽలఙ్కృతకటీతటీచ్ఛురికయోద్భటః ।
హస్తిహస్తసదృక్షోరు జానుమణ్డలమణ్డితః ॥ ౫౨ ॥ క్రమవృత్తాయతా
భోగ జఙ్ఘాకాణ్డ సుపార్ష్ణికః । కూర్మపృష్ఠప్రపదకః కిఙ్కిణీహంసకాఙ్ఘ్రి
కః ॥ ౫౩ ॥ శిఞ్జన్మాణిక్యమఞ్జీరప్రభాసితపదామ్బుజః । నానాసేవార
సోద్భాసిచన్ద్రబిమ్బనఖావళిః ॥ ౫౪ ॥ సుధాసూతి గృహోద్దామస్ఫు
రదఙ్గుష్ఠసౌష్ఠవః । పఙ్కజశ్రీపరిచితాన్యోన్యతుల్యాఙ్ఘ్రిపఙ్కజః ॥౫౫॥
అతసీకుసుమజ్యోతిఃప్రఖ్యవిఖ్యాతవిగ్రహః । సంవీతవివిధాశ్చర్యతప్తచా
మీకరామ్బరః ॥ ౫౬ ॥ ఆంసాదాప్రపదాలమ్బివనమాలావిరాజితః ।
విచిత్రరత్నఖచితతపనీయ కిరీటకః ॥ ౫౭ ॥ హారకేయూర కటకకఙ్క
ణాఙ్గస్పృకణ్ఠికః । మణికుణ్డలతాటఙ్కవీరపట్టాఙ్గుళీయకః ॥ ౫౮ ॥ అం
సలమ్బిసమాయుక్తసౌవర్ణబ్రహ్మసూత్రకః । త్రిపఞ్చసప్తసరిభిర్ముక్తా
దామభి రఞ్చితః ॥ ౫౯ ॥ సర్వాభరణసంయుక్త స్సర్వగన్ధానులేపనః ।
సర్వర్తుకాలోత్థపుష్పదామోద్దామభుజాన్తరః ॥ ౬౦ ॥ భక్తానుకమ్పా
సహిత శ్శ్రీనివాసః పరః పుమాన్ । ఆవిర్బభూవ భగవాన్స్వామిపుష్కరి

శుకబ్రహ్మర్షికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

ణీతటే ॥ ౧౧ ॥ వ్యాసాత్మజో మునిర్ముక్తస్తద్దృష్ట్వా హృష్టమానసః । ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమావవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౧౨ ॥ తుష్టావ చ హృషీకేశం కేశవం క్లేశనాశనమ్ । జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష వాసుదేవామితద్యుతే ॥ రాగాదిదోషనిర్ముక్త సమగ్రగుణమూర్తయే । నాథ జ్ఞానబలోత్కృష్టనమస్తే విశ్వభావన ॥ ౧౪ ॥ సఙ్కర్షణ విశాలాక్ష సర్వజ్ఞ పరమేశ్వర । నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ సర్వేశ్వర జగన్మయ ॥ ౧౫ ॥ దేవ ఐశ్వర్యవీర్యాత్మన్ప్రద్యుమ్న జగతాం పతే । స్థిత్యుత్పత్తిలయత్రాణహేతవే శక్తితేజసే ॥ జయాఽనిరుద్ధ భగవన్మహాపురుష పూర్వజ । జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన ॥ ౧౭ ॥ నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ । శ్రీనివాస జగన్నాథ నారాయణ దయానిధే ॥ ౧౮ ॥ కృతార్థోఽహం కృతార్థోఽహం కృతార్థాస్సర్వజన్తవః । ప్రసీద భగవన్విష్ణో ప్రసీద పురుషోత్తమ ॥ ప్రసీద పుణ్డరీకాక్ష ప్రసాదం దాత్మసాత్కురు । ఇతి స్తువన్తమాగత్య మహర్షిముత్ఫుల్లలోచనమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఆనన్దనిర్భరాపూర్ణమానసం శ్రీశుకం మునిమ్ । సమీక్ష్య సుప్రసన్నస్తం ప్రసాద్య ప్రణయాన్వితః ॥ ౨౧ ॥ దివ్యైః పరిజనైస్సార్ధం శ్రీనివాసస్తిరోదధే। మునిః పునః ప్రణమ్యాత్ర దణ్డవచ్చ ముహుర్ముహుః ॥ ౨౨ ॥ పరమైకాన్తిభిర్యోగివర్యై రార్యైస్సహాపరైః । అర్చావతారవిభవ పరవ్యూహాఽన్తరాదికాన్ ॥ ౨౩ ॥ ఆవిర్భావాంస్తు సన్నరన్విష్ణోర్వ్యయా మేరుగిరిమ్ప్రతి ॥ ౨౪ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే శుకమునికృత శుకపురాష్టోత్తర శతవిప్రనిర్మాణాదికథనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తః.

దేవలః ॥ సింహాసానుమతః కుక్షౌ స్వామిపుష్కరిణీతటే । శ్వేతస్య పోత్రిపోతస్య ప్రాదుర్భావః కథం విభో ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ చరాచరగురోరస్య చారిత్రఞ్చారుపోత్రిణః । శృణు విద్వన్విశేషేణ వ్యాచక్షేఽ

అసురోపద్రవమసహమానాయాధరాయాః పాతాళగమనమ్.

హాంవిచక్షణ ॥ ౨ ॥ పురాధర్మచ్ఛిదోదృప్తాదైత్యాస్స్వచ్ఛావిహారిణః ।
ఛాయాంస్వకీయామపిచ హన్తుకామామదోద్ధతాః ॥ ౩ ॥ మునిభిర్గాత
మాద్యైర్యైశ్శప్తాభూమిజ్ఞతాఇతి । తేఽభిజ్ఞాతేకులేజ్ఞాతారాజ్ఞామాజ్ఞా
విలఙ్ఘినః ॥ ౪ ॥ పాపిష్ఠాహ్యసురశ్రేష్ఠా నృపశ్రేష్ఠవపుర్ధరాః । నక్తన్ది
వంహిబాధన్తేత్రిలోకీభూమకేతవః ॥ ౫ ॥ క్షోభంమహీక్షితామేవం దు
ర్దర్పబలశాలినామ్ । సర్వంసహాఽసహమానా నిమమజ్జరసాతలే ॥ ౬ ॥

పాతాళగతభూమ్యుద్ధరణోద్యుక్తవరాహవిగ్రహావర్ణనమ్.

భూతధాత్ర్యాంనిమగ్నాయామధోభువనసద్మని । సంరక్షకస్సర్వసాక్షీ
కరుణావానధోక్షజః ॥ ౭ ॥ సముద్ధర్తుమనాస్తూర్ణం పాతాళనిలయామ్భు
వమ్ । మహావరాహో భగవాన్బభూవ పరమఃపుమాన్ ॥ ౮ ॥ య
త్కిరీటస్థరత్నాని సత్యలోకనివాసినః । అకాణ్డోదితమార్తాణ్డప్రచణ్డా
మలమణ్డలమ్ ॥ ౯ ॥ పఞ్చోపనిషదాత్మానస్సిద్ధాముక్తాశ్చమేనిరే। య
స్యశ్రోత్రైకదేశస్థం ఖపదంశబ్దమాత్రకమ్ ॥౧౦॥ తేజాంసినిమమజ్జుశ్చ
నేత్రయోర్వివరాన్తరే । నాసాగ్రేచసమాయుక్తో మాతరిశ్వాబభూవ
హ ॥ ౧౧ ॥ బభూవపారావారోదో పాదపఙ్కజ పఙ్కదః । ఖురోద
రేకణకణాస్సురాద్రిశ్చకులాద్రయః ॥ ౧౨ ॥ దశోత్తరైరావరణైర్లోకా
లోకాచలస్థితః । బభూవబాహ్యావయవభావనాఽశేషవేషభాక్ ॥ ౧౩ ॥
పోత్రిపాదైకరోమాన్తర్వివరస్థాంవసున్ధరామ్ । సపత్నీంపద్మవాసిన్యాస్స
ర్వభూతనివాసినీమ్ ॥ ౧౪ ॥ ముస్తాభిఃపూర్ణపఙ్కాఙ్కం మార్గమాణో
బభూవహ । తాందృష్ట్వావేపమానాఙ్గీంలజ్జాలోలవిలోచనామ్ ॥ ౧౫ ॥
పోత్రీరోమాఽన్తరాసీనాం పావనీంపరమేశ్వరీమ్ । వైకుణ్ఠోఽకుణ్ఠితోద

పాతాళగతధరణీవరాహయోర్నర్మవ్యాపారాదిః.

న్తఃకణ్ఠమూలమధోక్షజః ॥౧౬॥ రహస్యస్యాస్సమాఘ్రాయ వరాహవపు
రాత్మభూః । గాఢాఙ్గపాళికబళీభూతగూఢాఙ్గపాళికామ్ ॥ ౧౭ ॥ సత్య
సన్ధోహిముముదేనవోఢాంచ వధూమివ । శరత్ప్రత్యగ్రపఙ్కేజాఽభిన
వాభోగలీలయా ॥౧౮॥ స్నేహకామనయాదృష్ట్వాఽభివీక్ష్యవిగతజ్వరః ।
తామ్బభాషేసురసయాసుధాకల్లోలలీలయా ॥ ౧౯ ॥ నర్మభావనయా

వాచా శ్రీమాన్నళినలోచనః । వసుధే దేవి భద్రన్తే భద్రే భద్రాణి పశ్యసి ॥
స్థాపయాఽఖిలభూతాని స్వస్థానస్వస్థానమాస్థితా । ఏవం వరాహవపుషా
పుంసా భూమిస్సుభూషితా ॥ ౨౧ ॥ స్నేహసాగరపూర్ణేన వ్రీళాలోల
విలోకినా । నేత్రాఽఞ్చలేన స్వపతిం వీక్ష్య కోలాననం విభుమ్ ॥ ౨౨ ॥ స్నే
హసన్దర్భగర్భేణ మాధురీమహితాత్మనా । త్రిస్థానస్థేన వచసా ధర్మశ్రవణ

వరాహం భగవన్తం ప్రతి ధరణ్యుక్తిః.

తత్పరా ॥ ౨౩ ॥ బభాషే పురుషశ్రేష్ఠం పోత్రివక్త్రం పురాతనమ్ । భగ
వన్దేవదేవేశ దైత్యాఽమిత్ర దయానిధే ॥ ౨౪ ॥ దైత్యదానవదుర్ధర్ష భారా
న్మగ్నాం రసాతలే । రక్ష మాం పక్షిరాడ్వాహ సర్వభారక్షమాం క్షమామ్ ॥
ఆధారశక్తయే తుభ్యమనన్తశిరసే నమః । అవ్యాజసుహృదే భూయో
నమోఽనన్తవిభూతయే ॥ ౨౫ ॥ ఏవం వసుధయా దేవ్యా వేపమా
నాఖిలాఙ్గయా । విజ్ఞాపితో విశ్వరక్షాదీక్షితః ప్రత్యువాచ తామ్ ॥ ౨౬ ॥
సాధు దేవి త్వయా పృష్టం శృణు వక్ష్యే వసున్ధరే । సర్వం సహా విశ్రుతా త్వం

ధరణ్యా సాకం పాతాళాద్వరాహస్య శేషాచలాగమనమ్.

తథ్యనామా భవ ప్రియే ॥ ౨౭ ॥ వరాహరూపీ భగవానేవముక్త్వా వసున్ధ
రామ్ । దేవీమశిక్షయద్ధర్మం స్వభారభరణక్షమమ్ ॥ ౨౮ ॥ శిక్షితా వ
సుధా దేవీ తేన శుద్ధమనా ధరా । బభూవ మహితా తేన స్వభారభరణక్ష
మా ॥ ౩౦ ॥ తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపురూర్జితః । పాతాళలో
కాల్లోకేఽస్మిన్కౌతూహలసమాకులః ॥ ౩౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే
పశ్చిమేఽస్మిన్ధరాతలే । వల్మీకబిలమాసాద్య తద్ద్వారా విజిహీర్షయా ॥ ౩౨ ॥
గమనాగమనం కుర్వంస్తదధోభువనం ప్రతి । భూత్వా శ్వేతః పోత్రిపోత
స్సఞ్చరన్నాత్మనాయకః ॥ ౩౩ ॥ దివ్యైర్గణైస్సేవ్యమానః కదాచిదన
పాయిభిః । భూషణైః పారిబర్హైస్సైన్యైరాయుధైశ్చేతనాత్మభిః ॥ ౩౪ ॥
అవ్యాజమిత్రోఽత్ర పోత్రీ వర్తతే దివ్యగాత్రభృత్ । హ్లాదయన్నాత్మనస్స
ర్వాన్జ్ఞానానన్దమయాన్సురాన్ ॥ ౩౫ ॥ పరాఽవరాణాం భూతానామ
న్తర్యామిణి శార్ఙ్గిణి । ఏవం హి వర్తమానేఽత్ర పవిత్రే చిత్రపోత్రిణి ॥ ౩౬ ॥

దూర్వాసశ్శాపాత్కిన్నరదమ్పత్యోః కైరాతరూపప్రాప్తిః.

కదాచిత్స్వాశ్రమేపుణ్యే దూర్వాసాః కోపనో మునిః । క్రీడన్తౌ కామమోహేన దృష్ట్వా కిన్నరదమ్పతీ ॥ ౩౭ ॥ శాపనిర్ఘోషపుణ్యే సింహనామ్ని మహీధరే । కైరాతం మిథునం స్యాతం వన్యాహారం యువామితి ॥ ౩౮ ॥ తతః కిన్నరదమ్పత్యోర్నిర్విణ్ణమనసోస్సతోః । శాపమోచనమాచక్ష్య కృపయా స చ తాపసః ॥ ౩౯ ॥ తత్రస్వామిసరస్తీరే సఞ్చరఞ్శ్వేతసూకరః । శాపాన్మదీయాద్విహితాన్మోచయిష్యతి తౌ యువామ్ ॥ ౪౦ ॥ తథేతి దీనమనసా ఉక్త్వా కిన్నరదమ్పతీ । తూర్ణం తం దేశమాగత్య జజ్ఞాతే

కైరాతదమ్పత్యోశ్శేషాచలే పుత్రప్రాప్తిప్రియఙ్గుకృషికరణాదీని.

వ్యాధదమ్పతీ ॥ ౪౧ ॥ శాకమూలఫలాహారౌ దుష్టసత్త్వనిబర్హణౌ । ఆసాతే సుచిరం కాలమస్మిన్సింహశిలోచ్చయే ॥ ౪౨ ॥ ఋక్షశార్దూలశరభసింహేభవ్యాళదుర్గమే । అరణ్యేఽగణ్యపుణ్యౌఘే భీషణే రోమహర్షణే ॥ ౪౩ ॥ వసత్కిరాతమిథునం పుష్పాసవమదోద్ధతమ్ । అసూత పుత్రఞ్చిత్రాఙ్గం చిరకాలసమీప్సితమ్ ॥ ౪౪ ॥ ప్రసూతం తం సమీక్ష్యాథ సుకుమారం సుతం తదా । శబరశ్శబరీ చైతౌ వాస్తాం సమ్పూర్ణమానసౌ ॥ ౪౫ ॥ స్తనైర్వన్యైరసైరన్నైస్స్తమాపఞ్చషవర్షకమ్ । తావవర్ధయతాం పుత్రం చిత్రావయవమర్భకమ్ ॥ ౪౬ ॥ సింహహస్తనఖత్రోటీనిశాతశతధారతః । విభిన్నమత్తమాతఙ్గకుమ్భాద్భిన్నోరుమౌక్తికైః ॥ ౪౭ ॥ దణ్డశేఖరవాసోభిర్బర్హైర్బర్హిపతత్రిణామ్ । త్రిమదోద్రిక్తమాతఙ్గమదపఙ్కద్రవైరపి ॥ ౪౮ ॥ శ్రేయసస్సురసాం స్వామిసరసశ్శ్వేతమృత్స్నయా । అలఞ్చక్రతురన్యోన్యం పితరౌ సుతరాం సుతమ్ ॥ ౪౯ ॥ కదాచిత్పర్యటంస్తత్ర విపినే స వనేచరః । కస్యచిద్వటవృక్షస్య సమీక్ష్య స్కన్ధకోటరే ॥ ౫౦ ॥ పక్వం కార్తస్వరనిభం ప్రియఙ్గుం ప్రియదర్శనమ్ । గృహీత్వా శబరస్సర్వం గృహిణ్యై తత్సమర్పయత్ ॥ ౫౧ ॥ సాపి ప్రియఙ్గవన్ధాన్యముచ్చోష్య చ సమాచినోత్ । తతస్స్వయం చక్రతుశ్చ ప్రియఙ్గవమతన్ద్రితౌ ॥ ౫౨ ॥ వృతిభిర్గోపయన్తౌ తౌ శుశ్రూషాభిస్సమన్తతః । ఆపక్వఫలమాకాఙ్క్షన్తి

ఘునంతద్బభూవహ ॥ ౪౩ ॥ గోపనార్థంహితస్యైవ పుత్రంప్రేషితవాన్స్వ
యమ్ । తుష్టోబభూవచక్షేత్రం వీక్ష్యపక్వఫలోద్ధతమ్ ॥ ౪౮ ॥ ... *
ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవద
ర్శనసంవాదే శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తకథనంనామాష్టావింశోధ్యాయః.

ప్రియఙ్గుగోష్ఠకిరాతసమీపమ్ప్రతివరాహాగమనమ్.

దేవదర్శనః ॥ ప్రియఙ్గావభితోగుప్తే వాధ్రాభిర్వృతిభిస్తతః । తప్త
చామీకరాభోరుపక్వధాన్యభరానతే ॥ ౧ ॥ శబరస్తం సమీక్ష్యాథ
మధ్యేకృత్వాతుమఞ్చికామ్ । తద్రక్షణార్థంతత్రైవా తిష్ఠన్నక్తందివం
స్వయమ్ ॥ ౨ ॥ కదాచిద్భగవాన్స్వేతః పోత్రిపోతోబుభుక్షయా । వ
ల్మీకరన్ధ్రాన్నిర్గత్య క్షేత్రమధ్యంవివేశహ ॥ ౩ ॥ తందృష్ట్వాబహుశస్సోపి
శబరోవిస్మయంయయౌ । తతస్తన్మణ్డలేశాయ రాజ్ఞేవిజ్ఞాపితుంద్రుతమ్॥
రాజధానీంప్రవిశ్యాస్యై వేదయచ్చక్రవర్తినః । తచ్ఛ్రుత్వాసార్వభౌ

శ్రీవరాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతినృపాగమనమ్.

మస్తు రాజా కౌతూహలాన్వితః ॥ ౪ ॥ మృగయావేషభృద్భూత్వా ప
దాతిరుపనిష్క్రమణ । ఏకాకీతేనసార్థంహి జగామజగతాంహితః ॥ ౫॥
స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాం విగాహ్యావిగతక్లమః । దణ్డవత్తాంప్రణమ్యా
థ వ్యాధవాక్య విచిత్రతామ్ ॥ ౬ ॥ మనసాలోచ యన్సమ్యక్సత్యక్తా
న్యపరాక్రమః । ప్రియఙ్గోః క్షేత్రమాసాద్య ప్రియఙ్గుప్రియదర్శనః ॥ ౭ ॥
చతుస్తమ్భసమాయుక్తాం చతురశ్రాంసముచ్ఛ్రితామ్ । మృదుపల్లవ
సంస్తీర్ణా ముపాస్తీర్ణమృదుత్వచమ్ ॥ ౯ ॥ ఆదాయసశరంచాపం తుఙ్గ
శృఙ్గవినిర్మితామ్ । మఞ్చికామారురోహైతాం తేనసార్థంనరాధిపః॥

నృపస్య వల్మీకవివరాగతవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

శబరస్సార్వభౌమశ్చ జాగ్రతౌనిశ్యతిష్ఠతామ్ । వల్మీకవివరాచ్చాత్ర సూ
కరో నిర్జగామహ ॥ ౧౧ ॥ వృతింవిలఙ్ఘ్య వాధ్రాభిః పాశైరప్యతి దుర్గ
మామ్ । క్షేత్రమధ్యఞ్చధావన్తం సూకరంసుభగాఙ్గకమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఆ
త్తాభిలాషమాహారే దంష్ట్రాదీధితిసఞ్చయైః । ధ్వాన్తంశకలయన్తఞ్చ
భాస్వద్దివ్యాఙ్గసఙ్గతైః ॥ ౧౩ ॥ రాజాతం వీక్ష్యసహసా విస్మయం పర

మజ్జతః । సజ్యేధనుషిసన్ధాయ సాయకంసాధువిక్రమః ॥ ౧౪ ॥ తూర్ణమాకర్ణమాకృష్య చలలక్ష్యప్రవేధినమ్ । గ్రహీతుకామోనృపతి స్తేనసార్థంతమన్వగాత్ ॥ ౧౫ ॥ సూకరోఽపీక్ష్యధావ న్తం చాపహ స్తంమహీపతిమ్ । ఝడితిక్షణమాత్రేణ వల్మీకవివరంయయౌ ॥ ౧౬ ॥ వ్యర్థప్రతిజ్ఞోనృపతిః ప్రాజ్ఞఃప్రఖ్యాతవిక్రమః । వల్మీకమూలమాగత్య ద్రష్టుంసూకరమత్వరః ॥ ౧౭ ॥ శిశ్యేచదర్భశయ్యాయాం స్వప్నం కాఙ్క్షన్క్షితీశ్వరః । ప్రబుద్ధఃప్రాకృతఃప్రాత రదృష్ట్వాస్వప్నదర్శనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కింక ర్తవ్యత్వశూన్యాత్మాచి న్తయన్నాయశోధనమ్। మహదాశ్చర్యమాహ ర్తుంస్నాత్వాస్వామిసరోజలే॥ ౧౯ ॥ తపోవేషంసమాస్థాయ ధ్యాయన్తత్సూకరమీశ్వరమ్।క ర్తుంప్రవవృతేవీర స్తతఃప్రాయోపవేశనమ్॥౨౦॥నిర్ద్వన్ద్వోఽవన్ధ్యనిష్ఠశ్చనిష్ఠావానస్యదర్శనే।ఏవంహివ ర్తమానేఽస్మిన్నృపతౌనియతాత్మని॥

నృపస్ప్రత్యశరీర్యుక్తిః.

శబరేణశబర్యాచ పరిష్కృతసపర్యకే । వృ త్తంవిష్ణుపదేవాక్యం విశుద్ధమమృతోపమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ద్రష్టుకామోయదిభవాన్ తత్సాధువృ త్తంమహీపతే । తపసాఽలంసగర్వేణ సూకరార్భకదర్శనే ॥ ౨౩ ॥ యతస్త్వవృత్తంతచ్ఛ్రర్తుం యద్వక్ష్యామిచసువ్రత । సవత్సాఽసితగోక్షీర ధారాభిరభిషేచయ ॥ ౨౪ ॥ అచ్ఛిన్నస న్తతాభిశ్చవల్మీకస్థంవరాహకమ్ । ఏవంసి క్తస్సభగవా న్పోత్రివ క్త్రః పురాతనః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాదురాసిష్యతేతస్మాద్వల్మీకవివరాద్విభుః । ఏవముక్త్వాతువాక్యంత త్పునర్నోవాచకించన ॥౨౬। నృపతి స్తన్నిశమ్యాశువిస్మయోవిస్మయజ్జతః । తంప్రయత్నంప్రవవృతేప్రయతోఽప్రాకృతాత్మనః ॥ ౨౭ ॥ అస్యనారాయణగిరేర్లక్ష్మీనారాయణేశితుః । వసతేర్దక్షిణేభాగే ద్వియోజననియోజితే ॥ ౨౮ ॥ తీరేస్వర్ణముఖర్యాశ్చ దక్షిణేదక్షిణక్రమే । ప్రాగ్భాగేగణ్డశైలస్య సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౨౯ ॥ గ్రామేసఙ్గ్రమవిజయిఽసమాహితమనా స్తతః। సఙ్గృత్యసర్వాన్తత్సమ్భారాం స్తస్మాదాహృత్యసత్వరః ॥ ౩౦ ॥ తంవరాహంచవల్మీకమభిషే క్తుమనామనాక్ । విశుద్ధవాసానిష్ణాతో వైష్ణవఃపూర్ణమానసః ॥ ౩౧ ॥ నిష్ణాత స్తత్సపర్యాయాం బభూవవసుధాధిపః । సావధానస్సహామాత్యస్సాఽపత్యశబరాన్వితః ॥ ౩౨ ॥ అతన్ద్రితస్సాధు

సాన్ద్రమశరీరివచస్స్వరన్ । గోక్షీరైర్హేమకుమ్భస్థైర్వల్మీకవివరోదరమ్॥

క్షీరాభిషేకాద్వరాహస్య వల్మీకాదావిర్భావః.

అనుస్యూతాచ్ఛిన్నధారైరభిషేక్తుం ప్రచక్రమే । క్రియమాణేఽభిషేకే తు
వల్మీకవివరాన్తరాత్ ॥ ౩౪ ॥ ఆవిర్బభూవ భగవాన్వరాహవపురీశ్వరః ।
కోటీరకోటివిలసన్మణిమణ్డలమణ్డితః ॥ ౩౫ ॥ అమృతాంశుకలాకల్పదం
ష్ట్రాదన్తురపోత్రకః । లలాటపట్టఘటితవేణుపత్రోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ ౩౬ ॥
కమ్బుబిమ్బసదృక్కణ్ఠో మాంసళస్కన్ధమణ్డలః । సుపారిజాతవిటపవిడ
మ్బితచతుర్భుజః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖచక్రధరో వామఊరుపీఠేస్థితాం మహీమ్ । దే
వీం త్రపాగోపితాఙ్గీం లోలావిలవిలోచనామ్ ॥ ౩౮ ॥ సర్వాత్మసంభృతద
యాకాయినీం హర్షదాయినీమ్ । గాఢం గాఢం సమాలిఙ్గన్నస్యా అఙ్గం పద
ద్వయమ్॥ ౩౯॥ గృష్ణోనసాన్ద్రహస్తేనాలోకయన్వక్త్రపఙ్కజమ్ । విశా
లవక్షాశ్శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చలాఞ్ఛితః ॥ ౪౦॥ యజ్ఞోపవీతోత్తరీయ
దృఢబన్ధనబన్ధురః । హారకేయూరకటకరమ్యహీరాఙ్గులీయభృత్ ॥ ౪౧ ॥
సమభ్యుత్థితవామాఙ్ఘ్రిశిఞ్జన్మఞ్జీరహంసకః । నవరత్నాన్తరప్రోతముక్తా
హారభుజాన్తరః ॥ ౪౨ ॥ అప్రమేయైరభినవైరాకల్ప్యైరాత్మహారిభిః । తప
నీయైశ్చిత్రవస్త్రైశ్చిత్రైశ్చీనాంశుకైరపి ॥ ౪౩ ॥ మాలాభిరమలా
మోదమాలాభిర్మధుసూతిభిః । అష్టాత్మగర్భసన్దర్భైరపారైశ్చపరిష్కృ
తః॥ ౪౪ ॥ ఆజానుచావిర్భవతి పురుషే సూకరాత్మని । విచ్ఛిన్నా క్షీరధా
రాఽభూద్ధారాళా తు ప్రమాదతః ॥ ౪౫ ॥ తావాన్ప్రత్యక్షదృష్టస్సతద
ధోనవహ్యాదృశ్యత । పశ్చాదనేకవిధయా రాజాపి ద్రష్టుమక్షమః ॥ ౪౬ ॥ ప్రయ
త్నాదప్రతీకారోఽతిష్ఠత్తూష్ణీం సతృష్ణధీః । శుష్కజిహ్వాకణ్ఠసృక్విణ్యో
ష్ఠస్సోష్ణం వినిశ్వసన్ ॥ ౪౭॥ విదీర్ణమానసో మానీ వికీర్ణాఙ్గో విఘూర్ణితః । ఏ

రాజానమ్ప్రతి భగవదుక్తిః

వం వృత్తే రాజ్ఞి తదా భగవాన్స్యూతభావనః ॥ ౪౮॥ వరాహరూపవిభవః పు
రాణః పురుషోత్తమః । ఉవాచ వచనం శ్రీమాన్కరుణాపరిణామభూః ॥
రాజన్నలమలం వ్యర్థప్రయత్నేనాతిభూయసా । ఏతావాంస్తవదృశ్యోఽ
హం తదధోనన్నృపాధిప ॥ ౫౦ ॥ ఏతద్రూపం ప్రతిష్ఠాప్య శుద్ధయా శిలయా

నృప । తస్మైదేహ్యఖిలాన్భోగాన్స్వర్ణోభూత్వాసుపుష్కలాన్ ॥ ౫౧ ॥
అప్రాకృతాఙ్గోవిరజాస్సాత్త్వికోఽయమితిస్మరన్ । వైఖానసైర్మహర్షి
భిరర్చాపయనరాధిప ॥౫౨॥ పశ్చాన్మామాప్నుయాగచ్ఛసాధుశాధివసు
న్ధరామ్ । ఏవముక్త్వాకోలవపూరాజ్ఞోఽమూంకాలయాపనామ్ ॥౫౩ ॥

శ్రీవరాహకృతకిన్నరమిథునకిరాతత్వనిర్ముక్తిః.

కిరాతవపుషావీక్ష్య విష్ణుఃకిన్నరదమ్పతీ । మునిశాపాన్మోచయిత్వా దదా
తాభ్యాం స్వకంపదమ్ ॥ ౫౪ ॥ తతశ్చాన్తర్దధేదేవో వరాహవపురత్ర

నృపస్యశ్రీవరాహప్రతిష్ఠాకరణపూర్వకస్వపురగమనమ్.

వై । తతఃపూర్ణమనారాజా దివ్యంత్వష్టారమాహ్వయత్ ॥ ౫౫ ॥ దే
వంనిర్మాపయామాస మనసావిశ్వకర్మణా । భూవరాహశిశుంపూర్ణం
రాజానం నాకవాసినామ్ ॥౫౬॥ వారాహవపుషంశౌరిం దణ్డవత్ప్రణిప
త్యచ। శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్తత్స్మరన్నాశ్చర్యమీదృశమ్॥౫౭॥జితేన్ద్రియో
జితక్రోధో జితప్రకృతిసంస్తరః । జితామిత్రోజితాశేషో రాజర్షిస్స్వాం
పురీంయయౌ ॥ ౫౮ ॥ తదాప్రభృతిదేవేశో వరాహవపురాత్మభూః ।
అనన్తాచలశృఙ్గేఽన్తర్నిక్షిప్తాఙ్ఘ్రిసరోరుహః ॥ ౫౯ ॥ దేవ్యావసుధయా
సార్థంస్వామిపుష్కరిణీతటే । సుఖమాస్తేసురేశాన స్సుఖీరహాసిసున్దరః॥

శ్రీనివాసస్యస్వామితీర్థదక్షిణతీరవాసిత్వకథనమ్.

శ్రీనివాసోపిశేషాద్రౌతతస్స్వామిసరస్తటే । నివసన్నాత్మనఃకుర్వన్నర్వా
చీనాన్సుఖాత్మనః ॥ ౬౧ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహో వృద్ధిక్షయవివర్జితః ।
కారుణ్యపుణ్యపదవీ కమలాకాముకఃకవిః ॥ ౬౨ ॥ అభూమిరాపదాం
భూమి స్సమ్పదాంసంవిదుద్గమః । సమస్తసామసఙ్గీతసచ్చరిత్రః పవిత్ర
హృత్ ॥౬౩॥ పురాణపురుషోధాతా పురుషస్తమసఃపరః । వైకుణ్ఠపూ
ర్వవసతింత్యక్త్వేదానీంహితిష్ఠతి ॥౬౪॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదే ప్రియయజ్వగోప్తృకిరాతసమీపప్రతివరాహాగమన
శ్రీవరాహావిర్భావాదికథనంనామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః.

శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రవర్ణనమ్.

దేవలః ॥ సంచస్కారేసపర్యాంక్వ నీలకణ్ఠోమహేశ్వరః । వైకుణ్ఠస్యాముత్రగోత్రేనరకణ్ఠీరవాకృతేః ॥౧॥ దేవదర్శనః ॥ శృణువిప్రసమాచక్షే పురాఽరాతేః పురావిదః । చరితంచరితార్థానాం యోగినామ్భాగసాధనమ్ ॥ ౨ ॥ అభీష్టఫలదంరమ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ । నరకేసరిణోవిష్ణోః పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౩ ॥ ప్రసాదప్రసవప్రాప్తిహేతుబన్ధనిబన్ధనే । ఇతఉత్తరభాగేతు త్రింశద్యోజనసమ్మితే ॥ ౪ ॥ ప్రదేశేభీషణేరోమహర్షణేభూతభీషణే । కశ్చిత్క్షితిధరఃకుక్షికక్షక్షితిరుహాఽక్షయః ॥ ౫ ॥ త్ర్యక్షాశ్రమఃపక్షియూథవాసప్లక్షాక్షకోటరః । విశఙ్కటతటారూఢవృక్షగుల్మగుహాతమాః ॥ ౬ ॥ శృఙ్గక్రోడగుహావాస వైఖానసవనేచరః । తుఙ్గశృఙ్గదరీనిర్యదోఘనిర్మలనిర్ఝరః ॥ ౭ ॥ నిర్ఝరాపాతపర్యన్త స్నిగ్ధానోకహ వాటికః । తప్తహాటకసఙ్కాశగైరికాకీర్ణకన్దరః ॥ ౮ ॥ భానూపలముఖోత్కీర్ణచిత్రభానుశిఖాశతః । చన్ద్రప్రభాభిన్నముఖ చన్ద్రకాన్తసుధాద్రవః ॥ ౯ ॥ కణ్ఠీరవనఖత్రుట్యత్కుఞ్జరీకుమ్భమౌక్తికః । గళితైర్మౌక్తికైర్వ్యాప్వ గాకీర్ణప్రస్థదుస్స్థలః ॥ ౧౦ ॥ మాణిక్యధామన్యగ్భూతరవిమణ్డలచణ్డరుక్ । నానావిధమణివ్రాత మయూఖోద్ద్యోతిఖస్థలః ॥ ౧౧ ॥ విద్రుమవ్రతతివ్రాత సంవృతాఽన్తరకన్దరః । వికీర్ణపద్మపాషాణపాటలస్థల కుట్టిమః ॥ ౧౨ ॥ శృఙ్గకోటీరసఙ్గీత సంవివాద్యప్సరోగణః । లతాకుసుమసంక్లృప్తలీలాఽలయనివాసిభిః ॥౧౩॥ మిథునైః కిన్నరాణాంహి తాళశ్రుతివికల్పనైః । దివ్యావిర్భావచరితం సఙ్గాయద్భిరితస్తతః ॥ ౧౪ ॥ అధిష్ఠితభృగుప్రాన్తః ప్రస్థగుఞ్జాభిరఞ్జితః । గన్ధర్వైర్గర్వవిభవైర్గీతవాద్య విశారదైః ॥ ౧౫ ॥ మన్ద్రమధ్యోచ్చమహితైర్మహితానేక కన్దరః । మార్తాణ్డ మణ్డలక్షిప్త స్ఫురన్నయనమణ్డలైః ॥ ౧౬ ॥ పుణ్డరీకసుహృచ్చణ్డమయూఖమణ్డలాదిభిః । తాపసైశ్చణ్డతేజోభిర్మణ్డితోచ్ఛ్రఙ్గ కన్దరః ॥ ౧౭ ॥ క్వచిడ్డమరుకోద్ఘూర్ణ తక్కారైరుగ్రోర్ధ్వకేశకైః । విఘూర్ణమాననయనైర్మదస్ఖలితకాయకైః ॥ ౧౮ ॥ భైరవైర్భైరవీభిశ్చనిబిడాడమ్బరైర్యుతః । దేవానాం పూర్వదేవానాం సిద్ధానాంయోగినామపి ॥ ౧౯ ॥ భూతానాం యో

గినీనాఞ్చ మాతౄణాం యక్షరక్షసామ్। అన్యేషాం దేవయోనీనామావాసోపత్యకాశ్రయః ॥౨౦॥ ధ్యాయద్భిశ్చ పరం బ్రహ్మ క్వచిద్యోగాసనస్థితైః। యోగివర్యైరార్యభావైర్యోగాభ్యాసవిచక్షణైః॥ ౨౧॥ ఏకాయనైరేకభావైరాలక్షితగుహాక్షయః। కృష్ణసారపురోయాయిహరిణీకులసఙ్కులః॥ పరస్పరపరిత్యక్తవైరైర్భిమైర్మృగైర్వృతః । అప్రమేయప్రభావోయః ప్రసిద్ధః పర్వతోత్తమః ॥ ౨౩ ॥ తస్యపర్వతవర్యస్య పుణ్యారణ్యసమీపతః । ప్రత్యగ్రపల్లవైః కీర్ణసుబిల్వవనవాటికైః ॥ ౨౪ ॥ ప్లక్షైరుద్రాక్షవృక్షైశ్చ శ్లక్ష్ణైస్సుశ్లక్ష్ణపర్ణకైః । అభ్రంలిహోర్ధ్వశాఖాగ్రై రజ్ఞాతజ్ఞాత సంజ్ఞకైః ॥ ౨౫ ॥ యజ్ఞశాఖిభిరాకీర్ణం సంకీర్ణం యజ్ఞవాటకైః । అనోకహైరవిరలైస్సరలైస్సర్వతోవృతమ్ ॥౨౬॥ సమాశ్రితార్తిహరణసానుచ్ఛాయం సమన్తతః। అహిర్బుధ్న్యతపఃక్షేత్రం క్షేత్రక్షేత్రజ్ఞబన్ధహృత్ ॥౨౭॥ నరకణ్ఠీరవస్థానం కణ్ఠీరవవరోద్ధతమ్ । భైరవాభైరవాశ్చర్యం భూరిభీష

నీలకణ్ఠాశ్రమస్థ పుణ్యపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

ణభీషణమ్ ॥ ౨౮ ॥ పవిత్రమత్రవిపినే వైడూర్యవిమలోదకా । కాఞ్చనామ్బుజకల్హార కమలేన్దీవరోత్కటా ॥ ౨౯ ॥ ప్లవమానప్లవామీనమకరగ్రాహమణ్డితా । మరాళమల్లమహితా కారణ్డవకులాకులా ॥ ౩౦ ॥ తారాతరళకల్లోలమాలాలోలాన్తరాళకా । ఉత్ఫుల్లకైరవాఫుల్లపుణ్డరీకపురస్కృతా ॥ ౩౧ ॥ మకరన్దరసాస్వాదమాద్యద్వనవయోగణా । త్రిమదోన్మత్తమాతఙ్గ మదవార్యావిలాఽమలా ॥ ౩౨ ॥ దేవర్షిభిస్తపస్యద్భి రాజర్షిభిర్మహాత్మభిః । ఉపాన్తపర్యన్తభువినివసద్భిస్సమన్తతః ॥౩౩॥ తపోవిమలవిశ్వాఙ్గైర్విశఙ్కటతటోత్కటా। మన్త్రం షణ్ణవతీభేదం జపద్భిర్నారసింహకమ్ ॥౩౪॥ నిష్కళం సకళం మిశ్రమాశ్రితాఽవనవిశ్రుతమ్। శ్రీవత్సాఙ్కం నారసింహగర్భాగర్భకమద్భుతమ్ ॥౩౫॥ జ్ఞానానన్దమయం జ్ఞానగమ్యం వైరాగ్యభోగ్యకమ్ । ధ్యాయద్భిస్తత్పరం బ్రహ్మాఽతీన్ద్రియం విజితేన్ద్రియైః ॥ ౩౬ ॥ బ్రహ్మర్షిభిస్సేవ్యమానా బ్రహ్మభూయఙ్గతైస్సదా । పురుజిచ్చరణ స్పర్శ పూతాపురుషపావనీ ॥ ౩౭ ॥ పురాణపుణ్యభవనం పురుషోత్తమపూర్తిదా । పూర్వసేవాపురస్కారిపుమ్మణ్డ

ల పురస్కృతా ॥ ౩౮ ॥ పుణ్యపుష్కరిణీ స్వామిపుష్కరిణ్యాత్మభూ
మికా । దర్శనాత్స్పర్శనాత్పానాత్సర్వేషాం సర్వకామదా ॥ ౩౯ ॥

అశ్వన్యగ్రోధమూలస్థనీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనమ్.

తస్యాస్తీరే మహానశ్వన్యగ్రోధో గిరికన్దరే। శాఖాశతైః పరిచ్ఛన్నదశాఽఽశా
చక్రవాళకైః ॥ ౪౦ ॥ సంవర్ధితాన్ధతమస స్స్వాన్తధ్వాన్త మలాపహః।
తాపత్రయార్తమనసాం జన్తూనామార్తిహారకః ॥ ౪౧ ॥ కల్పవృక్షప్ర
తినిధి ర్నిధిర్నిగమవర్చసామ్ । నరాణామాశ్రితవతాం మహాపాతకనాశ
నః ॥ ౪౨ ॥ తస్యోపలవటాఖ్యస్య మూలే శాలిన ఆశ్రమమ్ । హరిణై ర్హరి
ణీభిశ్చ నారసింహ వివర్ధితైః ౪౩ ॥ సమధ్యాసితపర్యన్త భూతలం వృష
మూర్తిభిః । చణ్డక్రమైః పుణ్డరీకై ర్మణ్డితాశాన్తమణ్డలైః ॥ ౪౪ ॥ విశ్వా
మిత్రైః కుశై ర్ముఞ్జైః కాశై శ్చాపి సమావృతమ్ । మన్దారకున్దమాకన్దహరి
చన్దనచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥ పాటలాశోకతిలకకృతమాలతమాలకైః । నక్త
మాలై ర్నారికేళైః పనసై రసనై ర్ధవైః ॥ ౪౬ ॥ పున్నాగపూగరుద్రా
క్ష వకుళాక్షహరీతకైః । సమన్తత స్సమచ్ఛాయం వన్యైరన్యైరనో
కహైః ॥ ౪౭ ॥ నన్ద్యావర్తై ర్జాతియూథీకరవీరాతివీరకైః । శతపత్రీ
దమనకీమాధవీమాలతీస్నుభిః ॥ ౪౮ ॥ తులసీభిర్గన్ధలతాజాతిభిః పరితో
వృతమ్ । పఞ్చభిః పారిజాతాది పాదపైశ్చ పరిష్కృతమ్ ॥ ౪౯ ॥ పవి
త్రేఽస్మిన్హరిక్షేత్రే హరింనరహరింహరః । అభ్యర్చితుమనాస్స్థాణు రాజ

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనసఙ్కల్పః.

గామజగన్మయః ॥ ౫౦ ॥ స్నాత్వాఽస్యాంపుణ్యపూర్వాయాం పుష్క
రిణ్యాంపురాన్తకః । హరో దివ్యామ్బరధరో హరిచన్దనచర్చితః ॥ ౫౧ ॥
సర్వర్తుకాలోత్థఫల మాలాశతపరిష్కృతః । దివ్యైరాభరణై ర్ముక్తా ఫల
రత్నప్రవాళకైః ॥ ౫౨ ॥ సమలఙ్కృతసర్వాఙ్గ స్తుఙ్గమఙ్గళసంయుతః ।
కల్యాణవేషకలితై ర్నన్దిప్రముఖకై ర్గణైః ॥ ౫౩ ॥ సేవితో భూతతతిభి స్సే
వారసవిశారదైః । సితాసితైస్సారమేయై ర్గర్వాఢ్యైః ప్రమథైస్సహ ॥ ౫౪॥
నరసింహ సపర్యాయాః ప్రత్యూహప్రతిఘాతినా । సేవితః క్షేత్రపాలేన
సుప్రసన్నో మహేశ్వరః ॥ ౫౫ ॥ పరావరాణాం భూతానాం స్రష్టా

-రంపరమేశ్వరమ్। సంహర్తారంచపాపానాంనిగ్రహీతారమచ్యుతమ్॥౪౬॥ అనుగ్రహీతారమీశ మీశానస్యతపఃఫలమ్ । సకళంనిష్కళంమిశ్రం పరస్మాత్పరమ వ్యయమ్ ॥ ౪౭ ॥ లక్ష్మీనృసింహం సంహార నృసింహం దివ్యసింహకమ్। అఖిలార్తిహరంవీర ముగ్రంప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥ ౪౮ ॥ శబ్దబ్రహ్మమయంశబ్దాతీతంశబ్దవిజృమ్భణమ్। అర్థబ్రహ్మవపుఃపూతం పురాణం పుణ్యపూరణమ్ ॥ ౪౯ ॥ అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణాత్మకమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనపరమాత్మనా మభయప్రదమ్ ॥ ౫౦ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహం వృద్ధిక్షయవివర్జితమ్ । పూర్ణషాడ్గుణ్యవిభవం త్రైగుణ్యవిభవాస్పదమ్ ॥ ౫౧ ॥ శ్రీవత్సలక్షణంసర్వం సర్వలక్షణలక్షితమ్ । అప్రపఞ్చం ప్రపఞ్చాత్మప్రపఞ్చితపరాక్రమమ్ ॥ ౫౨ ॥ విశ్వేశం తత్పరంబ్రహ్మ ధ్యాయన్నేకాగ్రమానసః । వసానః కృత్తివసనం పౌణ్డరీకోత్తరచ్ఛదః ॥ ౫౩ ॥ పఞ్చరాత్రవిధానేన పఞ్చకాలపరాయణః । తస్యోపలవటస్యాధో నరకేసరిణస్స్వయమ్ ॥ ౫౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయ సర్వావాసస్యశార్ఙ్గిణః । సపర్యాం సుకృతాంకర్తుమగ్నిరేతాః ప్రచక్రమే ॥ ౫౫ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శన సంవాదే శ్రీనృసింహాచలస్థ నీలకణ్ఠతపః క్షేత్రాది వర్ణనంనామ త్రింశోధ్యాయః.

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధిః.

దేవదర్శనః ॥ శ్రీకణ్ఠశ్శఙ్కరశ్శాన్తో నరకణ్ఠీరవంమహః । వైకుణ్ఠం వైజయన్త్యాఢ్య మకుణ్ఠితమనాస్స్మరన్ ॥ ౧ ॥ సర్వలోకహితాకాఙ్క్షీ స్థాణుస్స్వస్థాత్మమానసః । అస్మిన్న్యగ్రోధమూలస్య మూలేవైయాఘ్రచర్మణి ॥ ౨ ॥ అగర్భసాగ్రదర్భాగ్ర్య సన్దర్భాక్షతనిర్మితే । పద్మాసనేసమాసీన స్సంయమీసమదర్శనః ॥ ౩ ॥ కారుణ్యార్ణవకల్లోలలోలలీలాకులేక్షయా । త్రీక్షుణ్యావీక్షయన్విష్వక్త్రిలోకీం త్రిపదాఙ్కితామ్ ॥ ౪ ॥ తరుణాదిత్యకిరణసహోదరజటాసటః । నీలకణ్ఠః పశుపతి శ్శ్రీకణ్ఠః పరమేశ్వరః ॥ ౫ ॥ కపర్దజూటకలితకమలారికలాలయః।

విలయోదన్త వీరశ్రీ రిన్ద్వర్కాగ్ని త్రిలోచనః ॥ ౬ ॥ జటాటవీలసద్గఙ్గా
శిరోమాలాభిమణ్డనః । అష్టమూర్తిరనన్తాత్మా విశిష్టవిభవేష్టభూః ॥ ౭ ॥
శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దుమణ్డలాననమణ్డలః । ఉద్యత్సంవర్తమార్తాణ్డ చణ్డరు
చ్యఙ్గ మణ్డనః ॥ ౮ ॥ పవిత్రితాఙ్గోఽహిర్బుధ్న్య శ్చికీర్ష న్విశ్వరక్షణమ్।
దక్షిణామూర్తిరవ్యగ్ర స్సమగ్ర ద్రవ్యసాధనః ॥ ౯ ॥ శత్రువిధ్వంసకం
బ్రహ్మ నృకేసరికిశోరకమ్ । నిష్కలంసకలీకృత్య నిత్యాభ్యర్చనకాముకః॥
కారుణ్యపుణ్యపదవీమృడః కాత్యాయనీసఖః । చరాచరాణాంసర్వేషా
మమీషాంమిత్రమాత్మనామ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆనన్దకన్దమహిమా బభూవభువనే

నీలకణ్ఠప్రతిష్ఠితశ్రీనృసింహభగవద్వర్ణనమ్.

శ్వరః । నృసింహగర్భంసకళం శత్రుసాదకరమ్పరమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్రీక్ష్
ణకోణసన్నిర్యత్కృష్ణవర్త్మశిఖాజటమ్ । దంష్ట్రాకోటివిటఙ్కాగ్ర నిస్స
రద్వహ్నికీలకమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఊరూపరి సముత్తాన నిపాతితహిరణ్యకమ్ ।
నఖత్రుటితదైత్యేన్ద్రవక్షోవివరగహ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అసురాసృక్కణ్ఠశి
రోలుణ్టాకానేకబాహుకమ్ । అనేకశస్త్రాస్త్రధరానేకబాహుసహ
స్రకమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఘోరాట్టహాసనినదవిపాటిత వియత్తటమ్ । భవద్భ
వ్యాత్మకం బ్రహ్మ భాసకం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అతిభూతి ప్రదం దే
వం విభవానన్దదాయకమ్ । దేవానాం పూర్వదేవానాం సామాన్యమ
ధిదైవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ రత్నప్రతానప్రత్యుప్త కిరీట మకుటోజ్జ్వలమ్ ।
ద్యుమణిప్రతికాశాభ్యాం కుణ్డలాభ్యాంవిరాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ నవర
త్నాన్తరప్రోతమౌక్తికత్రిసరాన్వితమ్ । పఞ్చసప్తసరీభిశ్చ మణ్డితోరు
భుజాన్తరమ్ ॥ ౧౯ ॥ స్ఫురత్కటకకేయూరకఙ్కణాఙ్గుళిభూష
ణమ్ । ఉత్తరీయబ్రహ్మసూత్రోదరబన్ధనబన్ధురమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఘణ్టాని
నాదలుణ్టాకఘణ్టికాదామనాదకమ్।ప్రపదప్రస్ఫురద్రోచిర్మణిమఞ్జీరహం
సకమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఛిన్నవీరుత్సమాయుక్తపాదకిఙ్కిణిశోభితమ్ । ప్రత్య
గ్రోత్ఫుల్లరక్తాబ్జప్రతిమాఙ్ఘ్రికరస్థలమ్॥ ౨౨ ॥ విచిత్రరత్నఖచిత పీత
కౌశేయవాససమ్ । సర్వర్తుకామోదయుక్తప్రసూనస్రగలఙ్కృతమ్ ॥
౨౩ ॥ దివ్యసద్గన్ధసన్దర్భగర్భారుణవిలేపనమ్। అనేకచీనాంశుకస్ర గా

లేపాలఙ్కృతాఙ్గకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సేవ్యమానంసురశ్రేష్ఠపురుహూతపురోగమైః । బృన్దారకైశ్చమన్దారపుష్పాఞ్జలిలసత్కరైః ॥ ౨౫ ॥ సమన్తతస్సేవ్యమానం సనన్దసనకాదిభిః । సప్తతన్త్రీనాదగర్భాథర్వశ్రుతివిలాసినా ॥ ౨౬ ॥ ఉపవీణయతాఽనన్తాపదానం భక్తితోమయా । సంస్తూయమానంగన్ధర్వైస్తుమ్బురుప్రముఖైర్ముదా ॥ ౨౭ ॥ పక్షీన్ద్రవిష్వక్సేనాభ్యాం గణైస్తుకుముదాదిభి । రహస్సదాఽత్మపర్యన్తే సంవృతం పరిచారకైః ॥ ౨౮ ॥ పరిబద్ధాభూషణాని హేతిమిఙ్గితవేదినీమ్ । దధతీభిర్వైష్ణవీభిశ్శక్తిభిర్వృతమన్తికే ॥ ౨౯ ॥ శ్యాద్రీభిశ్శక్తిభిశ్చైవ బ్రాహ్మీభిఃపరితోవృతమ్ । పరమాత్మానమాత్మీయ మాత్మనామభయప్రదమ్ ॥ ౩౦ ॥ సేవ్యమానం సిద్ధసఙ్ఘైస్సప్తలోకనివాసిభిః । నరసింహాత్మకంబ్రహ్మ ప్రతిష్ఠాప్యేహభూతలే ॥ ౩౧ ॥ సన్నిధింప్రార్థ్యసర్వేషాం దృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ । ఉపచారైస్సమభ్యర్చ్య సంస్కారైస్సంస్కృతోభవః ॥ ౩౨ ॥ పరావరాణాముద్భూతానా మీశ్వరస్సమహేశ్వరః । సమతిష్ఠత సర్వాత్మా కుర్వన్నయనమాత్మని ॥ ౩౩ ॥ ధర్మంభాగవతంతత్ర చరన్భగవతీసఖః । పురాణేసుఖమాస్తేఽస్మిన్పురారిఃపురుషస్సదా ॥ ౩౪ ॥ తస్మాదయంనీలకణ్ఠః ప్రసిద్ధస్సర్వతోమహాన్ । జన్తూనామపి జీవాతు ర్జఙ్గమా

శ్రీనృసింహసాన్నిధ్యేన నీలకణ్ఠాశ్రమస్యాధిక్యవర్ణనమ్.

జఙ్గమాత్మనామ్ ॥ ౩౫ ॥ పుణ్యాపుష్కరిణీసేయం పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా। పురుషార్థప్రదాపుంసాం పురారిప్రీతిపూరణీ ॥ ౩౬ ॥ వనమేతదహిర్బుధ్న్యతపఃక్షేత్రంపవిత్రభూః । పుణ్యారణ్యాంయత్రతప్తం తపఃకోటివిధం భవేత్ ॥ ౩౭ ॥ అసావత్రోపలవటః పటుఃపాపవినాశనే । సకృద్దర్శనమాత్రేణ సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౩౮ ॥ నరకణ్ఠీరవతనో ర్మన్దిరంత్విన్దిరాపతేః । శ్రీకణ్ఠార్చితతృప్తస్య వైకుణ్ఠస్యమహాత్మనః ॥ ౩౯ ॥ సింహాహార్యోహరఃపాపా త్కృతశౌచస్త్వహోబిలే । నీలకణ్ఠాశ్రమ ఇతి స్థానాని నృహరేర్హరేః ॥ ౪౦ ॥ ఏతేషామపిపఞ్చానాంస్థానానాంస్థాణుసేవితమ్ । స్థానమేతత్సముద్దిష్టం ప్రథితంసుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౪౧ ॥ నీలకణ్ఠాశ్రమేసింహామహీధరమహాహ్వయమ్ । మహితాశ్చర్యమాహాత్మ్యభూమిర్భూమిర్నిరాగసామ్ ॥ ౪౨ ॥ కిఞ్చవక్ష్యామివిప్రర్షేసమాహితమనాశ్శృణు।

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ప్రాచీన బర్హిర్హారితి శ్రీనివాసగిరేస్సరిత్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రస్తుతా ప్రస్థత స్స్వామిపుష్కరిణ్యావిదూరతః । విద్రావిణీచావద్యానాం నిరవద్యాఽతిభూమిదా ॥ ౪౪ ॥ మాయావినోమహావిష్ణో ర్మహామాయాసమాశ్రయాః । పురాజ్ఞాతివధంకృత్వా పాణ్డవాశ్చణ్డవిక్రమాః ॥ ౪౫ ॥ సమేత్యయత్ర తత్రాప నుత్తయేదీనమానసాః । కాళీయవ్యాళకాలేన వాసుదేవేనచోదితాః ॥ ౪౬ ॥ సమ్పూర్ణమానసాశ్చక్రు రాప్లవంనిరుపప్లవాః । మలప్రధ్వంసినీంమాయాం మహిషాసురమర్దినీమ్ ॥ ౪౭ ॥ సమ్పూజ్యసంస్తూయతేఽపి శ్రీనివాసమధోక్షజమ్ । అతీన్ద్రియంసమభ్యర్చ్య స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ నిరేనసశ్శుద్ధధియో యయుస్తస్మాద్యథాగతమ్ । విధిజ్ఞావిమలప్రజ్ఞా నానాజ్ఞానవిలాసినః ॥ ౪౯ ॥ అమూముశన్తిసరితం తీర్థం

నారాయణగిరిప్రభావకథనమ్.

పాణ్డవమిత్యతః । పశ్చాత్తస్యాః పుష్కరిణ్యా నారాయణగిరిర్మహాన్॥ యస్యదర్శనమాత్రేణ ముచ్యన్తేజన్తవస్స్వతః । సంవర్తోదితదుర్దర్శ సహస్రకిరణప్రభః ॥ ౫౧ ॥ తేజఃపుఞ్జైరఞ్జితాశః కఞ్జకిఞ్జల్కపిఞ్జరః । పర్వతాధిపతిస్తత్ర సుఖమాస్తేసురోత్తమః ॥ ౫౨ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనే నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధ్యాదికథనంనామైకత్రింశోఽధ్యాయః.

నారాయణాద్రిస్థభైరవాఖ్యక్షేత్రపాలకోదన్తః.

దేవలః ॥ కుతోవృషక్షితిభృతో దివ్యదేశస్యవైభవమ్ । దేవదర్శసమాచక్ష్వ వైష్ణవంవైదికర్షభః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణుదేవలమేధావి న్సమాహితమనామునే । కణ్ఠీరవగిరేర్వృత్తం వైకుణ్ఠవసతేరిదమ్ ॥ వైకుణ్ఠాదీన్దివ్యలోకా న్సన్త్యజ్యభగవాన్స్వయమ్ । మాయాపీత్రరసికశ్శ్రీనివాసః పరఃపుమాన్ ॥ ౩ ॥ సర్వావాస స్సహస్రాక్షః పరమాత్మాసనాతనః । ఇచ్ఛాప్రవృత్తప్రపఞ్చో హృషీకేశశ్చకేశవః ॥ ౪ ॥ తం దేశంరక్షతిసదా భైరవఃపరిచారకః । అసితైస్సారమేయైశ్చ ప్రమథైర్మధి

తాసురైః ॥ ౫ ॥ కాకోదరాలఙ్కృతాఙ్గస్స్ఫురత్ఖడ్గకపాలభృత్ । రవ
స్ఫూర్జడ్డమరుకత్రిశూలశ్శూలిభృత్యకః ॥ ౬ ॥ ప్రాచీనేతస్యదేశస్య

గౌర్యానారాయణాద్రితపఃకరణేనదుర్గాత్వశివార్ధశరీరత్వప్రాప్తిః.

స్థితోఽఞ్జనగిరేస్తటే । తరుణాదిత్యసఙ్కాశాఽఖిలాభీష్టఫలప్రదా॥ ౭ ॥
పరిభూతాపురాగౌరీదక్షయాగేపురాఽరిణా । అన్తర్హితాఽభూదుద్వే
గాత్కపర్దీచతిరోదధే ॥ ౮ ॥ ఆహర్తుకామావామార్ధంతనౌతస్యహరస్య
సా । తపస్తప్తుమనాస్తూర్ణమాజగామతటీమిమామ్ ॥ ౯ ॥ సమాహిత
మనాస్తస్యాంసాతేపేదుర్గమంతపః । ఘోరేణతపసాతాంతుదుర్గేత్యూ
చుర్మహర్షయః ॥ ౧౦ ॥ ప్రీతఃకపర్దీదత్త్వాఽస్యైశరీరార్ధంప్రసాదతః।
అర్ధనారీవపూరుద్రోయయౌసోపియథాఽగతమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురారిదయి
తాపుణ్యపురుషార్థఫలప్రదా । సమీపేశ్రీనివాసస్యసైషాఽఞ్జనగిరేస్తటే॥

అత్ర్యాదిపఞ్చాశన్మహర్షిప్రశంసితస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

స్వామిపుష్కరిణీతత్రపురాణీపుణ్యపూరణీ । స్వర్భ్వాపాతాళవాసిన్యా
స్త్రిస్రోతసఃప్రసూతిభూః ॥ ౧౩ ॥ త్రివిక్రమకృతోవిష్ణోస్సపర్యాయైయ
దాత్మజా । సురజ్యేష్ఠేననియమాత్కమణ్డలుసముద్ధృతా ॥ ౧౪ ॥ య
స్యాస్తీరేచవిన్దన్తిచతుర్వర్గానభీప్సితాన్ । సురానరాశ్చతిర్యఞ్చఃప్రప
ఞ్చీకృతకారణాః ॥ ౧౫ ॥ మాహాత్మ్యమూచిరేతస్యాఃపరస్పరమతీన్ద్రి
యమ్ । ఆప్లుతావిమలప్రజ్ఞామునయోబ్రహ్మవాదినః ॥ ౧౬ ॥ అత్రిః ॥
జపంకుర్వన్నపాంమధ్యేతద్విష్ణోరితియస్సకృత్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నా
తోముచ్యతేపాతకాత్సతు ॥ ౧౭ ॥ వ్యాసః ॥ అవగాహ్యజలేస్వామి
పుష్కరిణ్యాస్సమాహితః । వ్యపోహ్యభ్రూణహత్యాఽఘమశ్నుతేఽభీష్ట
సమ్పదమ్ ॥ ౧౮ ॥ వసిష్ఠః ॥ యస్స్నాయాద్వారిణిస్వామిపుష్కరి
ణ్యాస్స్మరన్హరిమ్ । సప్తజన్మకృతంపాపంసహసాసవ్యపోహతి ॥ ౧౯ ॥
పరాశరః ॥ యఃకరోత్యాప్లవంస్వామిసరసీజలమధ్యతః । సోఽతీత్యనిర
యంసర్వంబ్రహ్మభూయాయకల్పతే ॥ ౨౦ ॥ గౌతమః ॥ కీర్తయిత్వా
జలేఽన్యత్రస్వామిపుష్కరిణీతియః । స్నాయాద్ధ్యాయఞ్ఛ్రీనివాసంము
చ్యతేసోఽతిపాతకాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ ప్రాతరుత్థాయయేప్రా
జ్ఞాస్స్వామిపుష్కరిణీతివై । కీర్తయన్త్యాహితాత్మానస్తేయాన్తిపరమం

పదమ్ ॥ ౨౨ ॥ మనుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థజలం ప్రీతాః పిబన్తి యే । తేఽపి నిర్ధూతపాప్మానో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యమః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే నరా నక్తన్దివఞ్ఛ్రయే । వసన్త్యభోజనాస్తేఽపి లభేరన్పరమం పదమ్ ॥ ౨౪ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ విగాహ్య స్వామిసరసో జలం పీతక్ష్మాజనాః । ప్రార్థితం ప్రాప్నుయుః ప్రాజ్ఞాః ప్రజాపతిరువాచ హ ॥ ౨౫ ॥ హారీతః ॥ హరిం స్మరన్తః కుర్వన్తి స్నానం స్వామిసరోజలే । పీతాఽంహసోపీతనిద్రా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ ౨౬ ॥ అఙ్గిరాః ॥ యేఽనుతిష్ఠన్త్యనుష్ఠానం స్వామిపుష్కరిణీజలే । అనేకజన్మజనితమేషామేనో వినశ్యతి ॥ ౨౭ ॥ ఉశనాః ॥ ఉదీరయన్తి యే నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీతి చ । దుష్కర్మపఙ్కం నిర్ధూయాఽశ్నువతే తేఽపి సత్ఫలమ్ ॥ ౨౮ ॥ సంవర్తః ॥ యే కీర్తయన్తి సర్వత్ర సదా స్వామిసరోవరమ్ । తేఽప్యవద్యం వినిర్ధూయ నిరవద్యా భవన్తి వై ॥ ౨౯ ॥ ఆపస్తమ్బః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నానపానాదికర్మ యే । కుర్వన్తి పాపస్తమ్బం తే పరిత్యజ్యాప్నువన్తి సత్ ॥ ౩౦ ॥ మరీచిః ॥ నారాయణగిరేః ప్రాన్తే స్వామిపుష్కరిణీతటే । యః కిల్బిషీ వసత్యేకం దినం నిష్కిల్బిషీ భవేత్ ॥ ౩౧ ॥ మృకణ్డుః ॥ కణ్ఠీరవగిరేః కుక్షౌ పక్షిరాడ్వాహహర్షకే । యస్స్నవతే స్వామిసరస్స నరస్సురసమ్మతః ॥ ౩౨ ॥ పులస్త్యః ॥ క్రోడే వేఙ్కటశైలస్య సరః క్రోడాభినన్దకమ్ । గాయతే యస్త్రిషవణం స నరస్సర్వసమ్మతః ॥ ౩౩ ॥ కాత్యాయనః ॥ వైకుణ్ఠస్య ప్రీతికరే కణ్ఠీరవగిరేస్తటే । స్వామిపుష్కరిణీం యోఽసౌ సేవతే స మహాన్భవేత్ ॥ ౩౪ ॥ బృహస్పతిః ॥ కుఞ్జేఽఞ్జనగిరేస్స్వామిపుష్కరిణ్యాప్లుయో నరః । కృతాప్లవస్సుకృత్సత్యం కృతకృత్యో భవేన్నరః ॥ ౩౫ ॥ భృగుః ॥ ప్రాతరుత్థాయాఽనుదినం స్వామిపుష్కరిణీం స్మరన్ । గోఘ్నో యో మాసమాసీత గోప్రదానాత్స శుద్ధ్యతి ॥ ౩౬ ॥ వాల్మీకిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే యో వసత్యుపపాతకీ । మాసం గోదానతశ్శుద్ధో భవేన్నర ఇతి శ్రుతిః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖలిఖితౌ ॥ పారే స్వామిసరో విద్వాన్కాత్స్న్యర్తం శ్రౌతం కరోతి యః । సహస్రధాకృతం తే నేత్యుశన్తి బ్రహ్మవాదినః ॥ ౩౮ ॥ శాతాతపః ॥ హవ్యకవ్యాత్మకం కర్మ స్వామిపుష్కరిణీతటే । వార్ధుషిర్నాస్తికో వాపి యః కరోతి స సత్ఫలః ॥ ౩౯ ॥

బోధాయనః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర నివాసీహరిమేధసః । అశ్వమేధాది
కంయజంయఃకరోతిమహేశ్వరః ॥ ౪౦ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ మృగరా
డద్రికుహరేహరేరానన్దదాయిని । కీర్తయన్త్స్వామిసరసీంనావసీదతి
మానవః ॥ ౪౧ ॥ మాణ్డవ్యః ॥ గోవిన్దమన్దిరేస్వామిపుష్కరిణ్యాస్తటే
వసన్ । వాసుదేవపరోమర్త్యోభవేద్వాసవపూజితః ॥ ౪౨ ॥ శాణ్డి
ల్యః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేపఞ్చకాలపరోవసన్ । అపఞ్చత్వోభవేన్ము
క్తఃపఞ్చోపనిషదాత్మకః॥౪౩ ॥ కాశ్యపః ॥ యోనరస్స్వామిసరసిస్మరన్
శౌరింకృతాప్లవః । కర్మనిర్మూలకోధీరఃకృతకృత్యోభవేత్సహి ॥ ౪౪ ॥
కణ్వః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం యఃపిబేచ్చుళుకత్రయమ్ । అహోరా
త్రకృతంపాపంతత్క్షణాదేవనశ్యతి ॥ ౪౫ ॥అగస్త్యః॥ఇన్ద్రియైఃకర్మభిర్జ్ఞా
నైర్మనసాసహాయత్కృతమ్ । ఆప్లవాత్స్వామిసరసితదేనశ్శుద్ధ్యతిక్ష
ణాత్ ॥ ౪౬ ॥ దూర్వాసాః ॥ కీర్తయేత్స్వామిసరసీంసహానస్త్వేన్ద్రి
యైర్హ్రియః । పూజ్యతేసిద్ధసంఘైస్సనన్దసనకాదిభిః ॥ ౪౭ ॥ విశ్వామిత్రః॥
పవిత్రంస్వామిసరసిస్పృష్ట్వాతోయంనిరేనసః । విజ్ఞానసమ్పదోవిష్ణుం
ద్రష్టుకామాభవన్తిహి ॥ ౪౮ ॥ శక్తిః ॥ పవిత్రవన్తఃపరమాఃపఞ్చసన్మ
న్త్రవిగ్రహాః । భవన్తితేఽవగాహన్తేయేస్వామిసరసీజలమ్ ॥ ౪౯ ॥
శుకః ॥ స్వామిపుష్కరిణీసైషాపురాణీపుణ్యపూరణీ । సురాణాఞ్చనరా
ణాఞ్చతిరశ్చాఞ్చాత్మశోధినీ ॥ ౫౦ ॥ యస్యాంకోలవపుర్భూత్వాశ్రీని
వాసఃపరఃపుమాన్ । దేవీభిశ్శక్తిభిశ్చైవక్రీడానుగుణభూతిభిః ॥ ౫౧ ॥
విచిత్రవివిధానేకశృఙ్గయన్త్రధృతిక్రమైః । జలక్రీడాంవితనుతేవిశ్వా
ప్యాయకరీంసదా ॥ ౫౨ ॥ శౌనకః ॥ సైషాహిస్వామిసరసీసమఞ్జ
సజగద్ధితా । కీర్తనస్నానపానైశ్చతాపత్రయనివారిణీ ॥ ౫౩ ॥
నారదః ॥ మాధవానన్దజననీమదనజ్వరమాథినీ । మదయత్యాత్మజా
తానిస్వామిపుష్కరిణీహ్యసౌ ॥ ౫౪ ॥ క్రతుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ
సామ్యాసోమపీథీసురర్షభః । యస్యామవభృథస్నానం కురుతేఽద్యాపివి
శ్వసూః ॥ ౫౫ ॥ కుఞ్జరారిగిరేఃకుఞ్జేవ్యఞ్జితాఖిలభావనాః । సాధవ
స్స్వామిసరసి స్నానాత్సంసారతారితాః ॥ ౫౬ ॥ వేదప్రధానావిబు
ధాయస్యాంస్నాత్వానిరంహసః । విష్ణుంసాక్షాత్కర్తుకామా స్స్వామి

పుష్కరిణీహిసా ॥ ౫౭ ॥ సత్యాషాఢః ॥ ఆషాఢానామాశ్రమశ్రీ రా
శ్రమాచారశాలినామ్ । అన్యేషాంభూతిభూమిశ్చసైషాస్వామిసరోఽభి
ధా ॥ ౫౮ ॥ కుణ్డినః ॥ కుహారేసింహశైలస్యసరసీస్వామిపూర్వికా ।
శీలాచారవతాంనౄణామశీలానామపీష్టదా ॥ ౫౯ ॥ హారీతః ॥ జయ
స్త్రీచాపదామూర్భ్యమిస్సమ్పదాంసర్వకామదా । సరసీస్వామ్యుపపదాసై
షావిష్ణుపదీజనిః ॥ ౬౦ ॥ జైమినిః ॥ శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్త్స్వామిపు
ష్కరిణీంస్తువన్ । స్మరన్హరింస్నానుష్ఠానంయఃకరోతిసపుణ్యభాక్ ॥౬౧॥
స్నానంసకృత్కుర్వతేయేస్వామిపుష్కరిణీజలే । హవ్యకవ్యేషుతేయో
జ్యానరానారాయణప్రియాః ॥౬౨॥ జాబాలిః॥ స్నానాదన్యేషుతోయేషు
స్వామిపుష్కరిణీంస్మరన్ । కృతకృత్యాఃకృతాత్మానమర్త్యాస్తత్ఫలమా
ప్నుయాత్ ॥ ౬౩ ॥ పితామహః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థపరిచర్యాప
రోహియః। సమర్త్యోవైష్ణవీంభూతింమర్త్యత్వేసమవాప్నుయాత్ ॥౬౪॥
సనకః ॥ యస్యాస్తీరేనివసతి శ్రీనివాసఃపరాత్పరః । సాధన్యాస్వామి
సరసీ సేవతేతాంయఆత్మవాన్ ॥ ౬౫ ॥ సనన్దనః ॥ విష్ణుపాదోద్భ
వంబ్రహ్మకరస్పర్శపవిత్రితమ్ । పవిత్రితేశానజటాజూటంస్వామిసరోజ
లమ్ ॥ ౬౬ ॥ సనత్కుమారః ॥ యాపునాత్యాప్లవాత్సమ్యగ్భువనా
నిచతుర్దశ । స్వామిపుష్కరిణీధన్యా సాసర్వఫలదాయినీ ॥ ౬౭ ॥
వామదేవః ॥ సరాంసియానిదివ్యానిసన్తిత్రిజగతీతలే । తేషామేషా
స్వామినీహి స్వామిపుష్కరిణీత్యతః ॥ ౬౮ ॥ సనాతనః॥ యేనరాః
ప్రాతరుత్థాయతామిమాంకీర్తయన్తితే । స్వామిపుష్కరిణీభక్తావిశ
న్తివిమలంపదమ్ ॥ ౬౯ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇత్యూచివాంసోవిద్వాంసఃకృ
తకృత్యాహ్యామర్షణాః । తస్యాస్తీరేపుణ్యభూమావాసతేమునిపుఙ్గవాః ॥
క్వచిత్కదాచిత్క్రీడార్థం దివ్యైఃపరిజనైస్సహ । శేషసేనేశగరుడప్ర
ధానైస్సేవితంశుభమ్ ॥ ౭౧ ॥ సేవమానాశ్శ్రీనివాసం సాక్షాదక్షిప
ధఙ్గతమ్ । చతుర్భుజముదారాఙ్గమతసీగుచ్ఛసచ్ఛవిమ్ ॥౭౨॥ *

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేదేవ
లదేవదర్శనసంవాదే-అత్రిపఞ్చాశన్మహర్షికృతస్వామి
పుష్కరిణీప్రశంసాదికథనంనామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

దైత్యోపద్రవజ్ఞాపనార్థంబ్రహ్మాదీనాం క్షీరసాగరగమనమ్.

దేవలః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలేనారాయణగిరేర్భృగౌ । ఆ
విర్భావఃకథంవిష్ణోశ్శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు
బ్రహ్మన్సమాచక్షేసమాహితమనామునే । ప్రశ్నంసర్వాణ్డగర్భస్యప్రాదు
ర్భావాత్మకంవిభోః ॥ ౨ ॥ పురాదుర్మేధసాదైత్యప్రవరేణామరారి
ణా । పీడితారుద్రభక్తేనభృశంబ్రహ్మాదయస్సురాః ॥ ౩ ॥ శాన్తాగ్ని
సదృశాశ్శుష్కవదనాశ్శోకవిహ్వలాః । పరాజితాజడాత్మానః కింకర్త
వ్యావివేకినః ॥ ౪ ॥ దైత్యారింశరణంప్రాప్తుంప్రయతాయతమాన
సాః । క్షీరాబ్ధింప్రాపురప్రాప్తస్వావాసాస్తస్యశాన్తయే ॥ ౫ ॥ తు

బ్రహ్మాదికృతక్షీరాబ్ధినాథస్తుతిః

ష్టువుస్తత్రదైతేయవిధ్వంసనవిచక్షణమ్ । లక్ష్మ్యోపలక్షితంవిష్ణుంవిశ్వ
రక్షణదీక్షితమ్ ॥ ౬ ॥ దేవాః ॥ ఓన్నమోదేవదేవాయ పూర్వదేవా
యఖడ్గినే । శ్రీవత్సాఙ్కాయచనమఃపరస్మైపరమాత్మనే ॥ ౭ ॥ నమః
పరస్మైవ్యూహాయవ్యూహాన్తరవిభూతయే । విభవాయనమస్తస్మై వి
శ్వాన్తర్యామిణేఽణవే ॥ ౮ ॥ అర్చావతారాయనమోఽజన్మనేజన్మభా
జినే । మాయావినేజగత్సృష్టిలక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ ౯ ॥ జగ
త్సృష్ట్యవరోహాయజగదానన్దినేనమః । జగన్మఙ్గళభూతాయజాహ్నవీజ
నకాఙ్ఘ్రయే ॥౧౦॥ జఙ్గమాజఙ్గమజగద్ధాతుర్జననకారిణే। జనార్దనాయజ
మ్భారేరనుజాయనమోనమః॥౧౧॥ శ్రియఃపతేనమస్తుభ్యంసభ్యసన్దోహ
సఙ్గినే। సదావిష్ణోమహావిష్ణోవిష్ణోఽపారాదిరూపిణే ॥ ౧౨ ॥ నమోనళిన
నేత్రాయ నేత్రభూతాయనాకినామ్ । నారాయణాయనాథాయనాగ
భోగశయాయతే ॥ ౧౩ ॥ విశ్వేశ్వరాయవిశ్వాయ విశ్వాతీతాయతే
నమః । విశ్వాధ్యక్షాయవీశానవాహనాయాదివేధసే ॥ ౧౪ ॥ నిత్యా
యనిరవద్యాయనిరాకారాయనీతయే । నిస్సీమకళ్యాణగుణగుణాతీతా
యతేనమః ॥ ౧౫ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహదేహవృద్ధిక్షయాఽక్షమ । అ
చ్యుతానన్తగోవిన్దనమస్తుభ్యంమహాత్మనే ॥ ౧౬ ॥ అపారకరుణామ్భో
ధేనిస్తరఙ్గాత్మనిశ్చల । లక్ష్మీవిలక్షణవిభోవిచక్షణనమోఽస్తుతే ॥ ౧౭ ॥

ఋతసత్యపరబ్రహ్మ కృష్ణపిఙ్గళపూరుష । ఊర్ధ్వరేతో విరూపాక్ష విశ్వ
రూప నమోఽస్తు తే ॥ ౧౮ ॥ నమో నమః కారణకారణాయ నమో న
మోఽనన్తమహావిభూతయే । నమో నమశ్శఙ్కరచాపహారిణే నమో న
మశ్శాశ్వతశార్ఙ్గధన్వినే ॥౧౯॥ నమోఽన్తరాదిత్యహిరణ్యరూపసీరూ
పతుభ్యం పురుషోత్తమాయ । నమో నమోభిర్నిగమాన్తభూతైః కృతస్తు
తప్రస్తుతభావనాయ ॥ ౨౦ ॥ ప్రసీద పుణ్డరీకాక్ష ప్రసీద పురుషోత్తమ ।
ప్రసీద పరమానన్ద ప్రసీద పరమేశ్వర ॥ ౨౧ ॥ ప్రసీద కమలాకాన్త ప్రసీద క
రుణాకర । ప్రసీద భక్తార్తిహర ప్రసీద విబుధర్షభ ॥ ౨౨ ॥ దేవదర్శ

బ్రహ్మాదీనాం పురతః క్షీరార్ణవాల్లక్ష్మీసఖీప్రాదుర్భావః.

నః ॥ దేవమేవం స్తుతవతాం దేవానాం మహితాత్మనామ్ । హిరణ్యగ
ర్భపూర్వాణాం భవిష్యద్భూతభావినామ్ ॥ ౨౩ ॥ ప్రాదుర్బభూ
వ పురతః క్షీరాబ్ధేర్దుహితుస్సఖీ । పుణ్డరీకనిభా సాపి పుణ్డరీకాయతేక్ష
ణా ॥ ౨౪ ॥ పుణ్డరీకాననా పుణ్యా పుణ్డరీకాక్షశాసనాత్ । అఖి
లక్లేశహారిణ్యా వ్యాహారిణ్యాఽర్థసమ్పదామ్ ॥ ౨౫ ॥ సుధాం స్ర

లక్ష్మీసఖీకథితభగవదావాసజ్ఞాపనపూర్వకాఽభయోక్తిః.

వన్త్యా వాచా చ బభాషే తాన్దివౌకసః । స్వాగతం భవతామస్తు కార్యసి
ద్ధిశ్చ దేవతాః ॥ ౨౬ ॥ బాధా క్వచిదిదానీం కిం సురా దైత్యాసురైరపి ।
తేషాన్తు నిధనం కర్తుం ధ్రువమవ్యాజరక్షకః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవత్సలక్షణశ్శార్ఙ్గీ
దక్షిణో వశ్చ రక్షణే । మాఽభైష్ట సురా యూయం మా ప్రత్యూహో
భవిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అచిరాద్భగవాన్విష్ణుశ్శ్రీనివాసస్స్వరాడ్విభుః ।
ప్రత్యక్షో భవితా వశ్చ సర్వం సిద్ధం సమీహితమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఆమోదా
దీన్దివ్యలోకాన్త్సన్త్యజ్య భగవాన్హరిః । ఇదానీం రమతే లక్ష్మ్యా నా
రాయణగిరేస్తటే ॥ ౩౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే సర్వాన్తర్యామ్యధో
క్షజః । సహస్రశీర్షా పురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ॥ ౩౧ ॥ త
దితో దక్షిణం భాగం భూమేర్గచ్ఛత సత్వరాః । అవిఘ్నమస్తు వః కార్యం
బ్రహ్మేన్ద్రత్రిదివౌకసః ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా తు సఖీ లక్ష్మ్యాస్సహసాఽ
న్తర్దధేపి చ । తస్యాశ్శ్రుత్వా వచో విష్ణుపత్నీసఖ్యాస్సమాహితాః ॥ ౩౩ ॥
ప్రణమ్య దణ్డవద్దేశం తం పరీయుః ప్రదక్షిణమ్ । సమ్ప్రీతమానసా దేవా

స్సావధానాస్ససంభ్రమాః ॥ ౩౪ ॥ తస్మాద్దక్షిణతో భూమిభాగంగ

బ్రహ్మాదీనాం క్షీరార్ణవాచ్ఛ్రీనారాయణాచలాగమనమ్.

న్తుం ప్రచక్రముః । తతస్తే విబుధాస్సర్వే పరమేష్ఠిపురోగమాః ॥ ౩౫ ॥
భూయో నారాయణగిరేః పాదానాశిశ్రియుర్ముదా । పుణ్యాని పుణ్యతో
యాని సరాంసి సరితశ్చ హి ॥ ౩౬ ॥ సేవమానాః కృతాతిథ్యా స్సిద్ధస
ఙ్ఘైశ్చ తాపసైః । మిథునైః కిన్నరాణాం హి లతాగేహనివాసిభిః ॥ ౩౭ ॥
గీయమానాని గీతాని ప్రాదుర్భావాత్మకాని చ । మన్ద్రమధ్యోచ్చమహి
మమాధురీధూర్వహాణి చ ॥ ౩౮ ॥ శిలాతలేషు శృణ్వన్త స్సర్వాయేషు
సమాశ్రితాః । సప్తతన్త్రీనాదగర్భసప్తస్వరవిభావనమ్ ॥ ౩౯ ॥
వేణువీణామృదఙ్గాఢ్యం నవనాట్యరసాన్వితమ్ । ఆవిర్భావాత్మకం కాల
శ్రుతికల్పితమూర్ఛనమ్ ॥ ౪౦ ॥ అప్సరోగణసఙ్గీతం లోకయన్తోఽథ తే
శనైః । వీతక్లేశా వీతమోహా విమలానన్దభావనాః ॥ ౪౧ ॥ నారాయ

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

ణాద్రిం ప్రాపుశ్చ స్వామిపుష్కరిణీతటమ్ । క్రౌఞ్చైః కారణ్డవైర్హంసై
స్సారసైస్సురసస్వరైః ॥ ౪౨ ॥ తారాభిశ్చ బలాకాభిరన్యైర్వనవ
యోగ్యైః । నిబిడాన్తరకల్లోలకోలాహలసమాకులమ్ ॥ ౪౩ ॥
తమాలైస్తిలకైః పూగైర్నారికేళైశ్చ పాటలైః । కేతకైస్సురపున్నా
గైః పున్నాగైః పుత్రదీపకైః ॥ ౪౪ ॥ జమ్బీరైశ్చమ్పకైశ్చూతైర్లికుచైః
కుటజైర్వటైః । మన్దారైః కేసరైశ్శ్వేతమన్దారైర్హరిచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥
కింశుకాశోకసన్తానసాలనీపహరీతకైః । శ్రీవృక్షైశ్చ ద్రవైర్బిల్వైః కదలీ
భిశ్చ దాడిమైః ॥ ౪౬ ॥ మాతులుఙ్గైః కురవకైః కున్దైరామలజమ్బుభిః ।
సమన్తతస్సమాకీర్ణం సాన్ద్రచ్ఛాయైశ్చ భూరుహైః ॥ ౪౭ ॥ వీరుద్భిర్దమ
నీభిశ్చ మాధవీమాలతీధవైః । ఫలపుష్పద్రుమైః ఫుల్లైర్మల్లికావనజాతిభిః ॥
జాతీభిశ్శతపత్రీభిర్వరాభిర్విష్ణుపర్ణకైః । తులసీకృష్ణతులసీవళర్త్య తులసీ
శతైః ॥ ౪౯ ॥ నన్ద్యావర్తైస్త్రిసన్ధీభిర్జపాభిః కరవీరకైః । శృఙ్గబేరైర్హ
రిద్రాభిః కర్పూరై రజనీకులైః ॥ ౫౦ ॥ పనసైరార్ద్రపనసైరనేకైః కన్ద
జాతిభిః । పుణ్యగన్ధం కిరన్తీభిర్లతాతతిభిరావృతమ్ ॥ ౫౧ ॥ కల్హారకమలాఽ

నీకమధుమత్తమధువ్రతైః। కూజద్భిః కోకిలైశ్చాపి ముదాం ధైర్మహితాన్తరమ్ ॥ ౫౨ ॥ సమాశ్రితార్తిహరణసాన్ద్రచ్ఛాయం సమన్తతః । తత్ర స్థిత్వా ముహూర్తం తే బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౫౩ ॥ క్షీరాబ్ధిక

కమలాఽఽళ్యుక్త్యా బ్రహ్మాదికృత శ్రీనివాస సాక్షాత్కారప్రయత్నః.

న్యాసఖ్యాస్తు సంస్మరన్తో వచశ్శుభమ్ । శ్రియశ్శ్రియం శ్రీనివాసం శ్రీవత్సకృతలక్షణమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీకణ్ఠకృతకైఙ్కర్యం శ్రీమహీమహితం హితమ్ । ఏకమేకాయనవిదామేకాన్తహృదయాలయమ్ ॥ ౫౫ । ద్వితీయామ్నాయనిష్ఠానామాత్మనామాత్తభూతిదమ్। త్రిమూర్తిమత్రిగుణకం త్రివిధాత్మకకాలకమ్ ॥ ౫౬ ॥ చతుర్మూర్తిధరం శాన్తం చతుర్వింశతిమూర్తికమ్ । చతుర్థావస్థాఽతిభూమిఞ్చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౫౭ ॥ పఞ్చోపనిషదాత్మానం పఞ్చరాత్రప్రవర్తకమ్ । పఞ్చాథర్వశిరోరత్నం పఞ్చమూర్తిధరమ్పరమ్ ॥ ౫౮ ॥ షడధ్వమయచక్రస్థం షట్కోటిగృహమేధినమ్ । సప్తార్చిః పఞ్జరావాసహంసం పరమహంసకమ్ ॥ ౫౯ ॥ అష్టాఙ్గయోగవిత్సిద్ధసఙ్ఘహృత్పద్మవాసకమ్ ॥ ౬౦ ॥ దశావతారచతురం దశాననశిరశ్ఛిదమ్ । చరమోపాయసుగమం చరాచరగురుం హరిమ్ ॥ గఙ్గాజన్మగృహాం ఙ్ఘ్రుష్ఠపాదపఙ్కజవైభవమ్ । ప్రణతార్తిహరం ప్రాజ్ఞం ప్రణవార్ణప్రభావకమ్ ॥ ౬౨ ॥ ప్రసాదమాత్రప్రభవప్రమామాత్రప్రమాణకమ్ । అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణార్థినామ్ ॥ ౬౩ ॥ జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజోవిజృమ్భితమ్ । రజస్తమస్సత్త్వసఙ్ఘనిమోహితజగత్త్రయమ్ ॥ ౬౪ ॥ సంసృష్టిస్థితిసంహారనిగ్రహానుగ్రహాత్మకమ్ । భక్తానామప్యభక్తానాం చిన్తనాన్మోక్షకారణమ్ ॥ ౬౫ ॥ నాదాన్తగగనావాసం శుద్ధం సూక్ష్మం నిరఞ్జనమ్ । నిరవద్యం నిరాకారం నిరాబాధం నిరామయమ్॥౬౬॥ నిరాశ్రయం నిస్తరఙ్గనీరరాశినిభం విభుమ్। అతీన్ద్రియం పరం బ్రహ్మ చేన్ద్రియైస్స్ప్రష్టుమిచ్ఛవః ॥ ౬౭ ॥ వ్యాహృత్మకమిదం సూక్తం సుపర్వాణస్సముత్సుకాః । ఉదాత్తముచ్చైరుచ్చైరుస్స

→ శేషాద్రౌ శ్రీనివాససాక్షాత్కారాయ బ్రహ్మాదికృతస్తుతిః.

ష్టువన్తం నిరుపప్లవాః॥ ౬౮ ॥ఓం జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన। నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుషపూర్వజ॥ ౬౯॥ నమశ్శ్రీధామనిలయ నమ

శ్రీవత్సలక్షణ । నమస్త్రిధామ్నే తుభ్యం నమశ్శ్రీఘనమోహన ॥౨౦॥
నాకౌకఃప్రత్యనీకారే నారాయణ నమోఽస్తు తే । నాగపర్యఙ్కశయనా-
నాథనాథ నమో నమః ॥ ౨౧ ॥ విశ్వస్రష్ట్రే విశ్వభర్త్రే విశ్వత్రా-
త్రే విచక్షణ । విశ్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం విశ్వోత్తీర్ణ విభో నమః ॥ ౨౨ ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్తుతిప్రసన్న భగవద్విమానావిర్భావః.

ఏవముచ్చరతాం తేషాం హర్షోత్ఫుల్లాస్యచక్షుషామ్ । అగ్రే సుధ్యానసాం-
వ్యగ్రమనసాం సమ్ప్రదర్శినామ్ ॥ ౨౩ ॥ న్యక్కృతాఖిలతేజస్కం చక్షుర్ద్వారి
సమీక్షితమ్ । పశ్చిమే స్వామిసరసస్తీరే ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥౨౪॥ విమాన-
మావిర్బభూవ విమలానన్దకారకమ్ । దివ్యదున్దుభినిర్ఘోషజయశబ్దసమన్వి-
తమ్ ॥ ౨౫ ॥ ద్యోతయచ్చ దిశస్సర్వాః పుష్పవృష్టిపురస్సరమ్ । తద్దృ-
ష్ట్వాఽనిమిషాస్సర్వే విమానం విస్మయాన్వితాః ॥ ౨౬ ॥ అభితుష్టువురా-

విమానమధ్యగతం శ్రీనివాసముద్దిశ్య బ్రహ్మాదిస్తుతిః.

త్మేశం శ్రీనివాసం సమఞ్జసమ్ । జయ శ్రియఃపతే విష్ణో జయ సత్యాచ్యుతాని-
శమ్ ॥౨౭॥ జయానిరుద్ధ భగవన్ జయ పూరుష పూర్వజ । జయేశ సర్వజగతాం
జయ శ్రీకణ్ఠపూజిత ॥ ౨౮ ॥ జయాత్మేశ్వర జీవాతో జయ త్వమపరాజిత ।

శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః.

స్తుత్యాఽనయా ప్రసన్నోఽస్మిన్ విమానే పరమస్స్వరాట్ ॥ ౨౯ ॥ స-
హస్రాదిత్యసఙ్కాశస్సహస్రేన్దుసమప్రభః । సహస్రహుతభుక్ప్రఖ్యో
విఖ్యాతవిభవోదయః ॥ ౩౦ ॥ చతుర్భుజశ్శఙ్ఖచక్రవరాఽవనతిహస్తకః ।
శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కో వైజయన్త్యా విరాజితః ॥ ౩౧ ॥ ఉద్యత్ప్రచణ్డ-
మార్తాణ్డప్రతీకాశకిరీటకః । మాణిక్యకణ్ఠహారశ్రీవీరపట్టవిరాజితః ॥౩౨॥
కర్ణపాళిసమాలమ్బిమకరాననకుణ్డలః । హారకేయూరకటకకఙ్కణాఙ్గ-
దసున్దరః ॥౩౩॥ అఙ్గుళీయచ్ఛన్నకరోదరబన్ధనశోభితః । ప్రవాళముక్తాప్ర-
త్యుప్తనవరత్నసుదామకః ॥ ౩౪ ॥ శృఙ్ఖలాబద్ధకౌశేయకిఙ్కిణీకకటి-
స్థలః । పీతకౌశేయవసనో దీప్తమఞ్జీరహంసకః ॥ ౩౫ ॥ కిఙ్కిణీవా-
మాఙ్గుళీయవిరాజితపదామ్బుజః । సర్వాభరణసంయుక్తసర్వావయ-
వసున్దరః ॥ ౩౬ ॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షః పుష్పదామవిరాజితః । అష్టాఙ్గై-
ర్ధూపకైర్దివ్యాలేపనైః పుణ్యగన్ధిభిః ॥ ౩౭ ॥ సమ్యక్స్థానకితాఙ్గశ్రీః పూ-

ర్ణచన్ద్రనిభాననః। అప్రాకృతాఙ్గమహిమాప్రాకృతాఙ్గవిడమ్బనః ॥౮౮॥
ప్రాదుర్బభూవభగవాన్భక్తభావాత్మకఃపుమాన్। ఈషదుత్స్మయమాన

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలప్రశ్నః.

స్తుగీర్వాణాన్వీక్ష్యవిస్మితాన్ ॥౮౯॥ బభాషేచసురశ్రేష్ఠపూర్వాన్పూ
ర్వవిదాత్మభూః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కచ్చిద్దేవాస్స్వాగతంవస్సహస్రాక్షపు
రోగమాః ॥౯౦॥ పితామహంపురస్కృత్యకిమర్థంయూయమాగతాః।
కచ్చిత్పాప్రియేణబాధ్యద్ధ్వేధ్రువమవ్యాజశత్రుభిః ॥౯౧॥ ఏవముక్తే

భగవతేబ్రహ్మకృతలోకోపద్రవకార్యసురోదన్తజ్ఞాపనమ్.

హృషీకేశే కేశవేకేశిమర్దనే। ప్రత్యూచేవిబుధశ్రేష్ఠః ప్రణిపత్యపితామ
హః ॥౯౨॥ జాగరూకేఽత్రభవతిభగవన్భక్తవత్సలే। సర్వత్రారిష్టమాప
న్నంత్వదధీనావయంహియత్ ॥౯౩॥ కింవాకుశలమస్మాకంజీవితంకఞ్జ
లోచన। ఇన్ద్రాదయోలోకపాలావివర్ణవదనాఇమే ॥౯౪॥ స్వపదప్ర
చ్యుతాదుస్థాస్స్వస్థానప్రచకాశిరే। దైవతానామమీషాంతుభీతివిహ్వల
చేతసామ్ ॥౯౫॥ నక్తందివంనచేరుశ్చవిమానానివియత్తలే। ఏతేహి
ద్వాదశాదిత్యాస్తమోవిధ్వస్తదీప్తయః ॥౯౬॥ గ్రస్తాఇవతమోభిస్తు
నబభుర్విగతప్రభాః। అష్టౌవసుగుణాఃప్రాయోనాసత్యౌద్వావనాకినా ॥
బభాసిరేనవీతాఽభాఃప్రణష్టవసుకాఇవ। మమలోకేనివాసశ్చదుస్థితోఽ
స్వస్థచేతసః ॥౯౮॥ కైలాసవాసోరుద్రస్యమహాక్లేశకరోఽభవత్।
స్వకృతిప్రీళయాసోపితత్రైవవ్యవతిష్ఠతే॥౯౯॥కశ్చిన్నిదానమేతేషాంతృ
ణీకృతజగత్త్రయః। అమరారిరితిఖ్యాతోదైతేయేన్ద్రోమహేన్ద్రజిత్॥
శిపివిష్టంసముద్దిశ్యదుర్వినీతగణాధిపమ్। ఘోరాకారోఘోరతరంచకా
రాతిచిరంతపః ॥౧౦౧॥ తపసాతేనసన్తుష్టఃపినాకీసచతామసః। అజ
య్యత్వమవధ్యత్వమమరైరమరాధిపైః ॥౧౦౨॥ అన్యైరతిబలైశ్చై
వతస్మైదత్తేథసేదదా। అమరారిర్దివిషదామన్యేషాంచసతామరిః ॥౧౦౩॥
దుష్టాత్మాదుష్టచేతాస్సత్రిషులోకేషుచేష్టతే। విశేషతోదేవవర్గాన్దరి
ద్రాప్దీనమానసాన్ ॥౧౦౪॥ దివానిశంసదాక్రూరస్తదాప్రభృతిబా
ధతే। దైత్యారిర్దేవతామిత్రంశాఙ్గీఖడ్గీచచక్రభృత్ ॥౧౦౫॥ దేవఃప్ర

మాణం సర్వేషామన్తర్యామీ భవాన్స్వతః । నమస్తే కమలాకాన్త నమః క
మలలోచన ॥ ౧౦౭ ॥ నమః కారుణ్యపుణ్యశ్రీర్నమః కాలాత్మక ప్రభో ।
అర్దితానసురేన్ద్రేణ దుర్వృ్ర్తేదాచామరారిణా ॥ ౧౦౮ ॥ అస్మాననేకవి
ధయా భవాన్రక్షతు రక్షితు । ఇతి బ్రువాణే గీర్వాణగణశ్రేయోభిశంసిని ॥

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవదుక్తాఽభయోక్తిః.

శరత్ప్రత్యగ్రఫుల్లాబ్జవక్త్రే పరమేష్ఠిని । కారుణ్యామృతవారాశిక
ల్లోలామృతలీలయా ॥ ౧౦౯ ॥ వీక్షయా వీక్ష్య విశ్వాత్మా విధ్వస్తజర
యాఽదరాత్ । ఉవాచ భగవాన్విష్ణుస్స్మయమానముఖామ్బుజః ॥౧౧౦॥
దన్తపఙ్క్తిద్యుతిజ్యోత్స్నాస్నపితాఽశాన్తరాళకః । మాభైష్యన్తు భవ
న్తోఽహం కరిష్యే తత్ప్రతిక్రియామ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వస్మిన్స్వస్మిన్స్వపదే
యూయం స్థాతారో వాఽత్ర మేవ చ । వధ్యా ఏవ త్వవధ్యత్వం ప్రాప్తవానపి
శూలినః ॥ ౧౧౨ ॥ అమరారిరముష్యాస్తు త్రిలోక్యా దుష్టకణ్టకః । ఇత్యు

రక్షోగణసంహారాయ భగవత్కృతకుముదాక్షనియోజనమ్.

క్త్వా తాన్ త్సురగణాన్సుప్రసన్నస్సురర్షభః ॥ ౧౧౩ ॥ ఇఙ్గితాకారచేష్టా
జ్ఞమిన్దిరారమణః ప్రభుః । కుముదాక్షం గణాధ్యక్షం గదాపాణిముదైక్షత॥
శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చ యుతే సారూప్యసమ్పదమ్ । విష్వక్సేనాభిధానఞ్చ
సైనాపత్యం ప్రదాయ చ ॥ ౧౧౪ ॥ నియుజ్య తం తస్య వధేఽమరారాతే

భగవతో బ్రహ్మాదిప్రేషణపూర్వకాఽన్తర్ధానఘట్టః.

ర్గణాధిపమ్ । దేవాన్సమ్భావ్య సహసా సర్వాన్స్వపదకాఙ్క్షిణః ॥ ౧౧౭ ॥
కృత్వాఽభయప్రదానఞ్చ దత్త్వాఽశిషమనేకశః । స్మయమానముఖశ్శ్రీ
మానచ్యుతస్తు తిరోదధే ॥ ౧౧౮ ॥ తతో దేవా దేవదేవాఽభిహితం వచ
నం హితమ్ । శ్రుత్వా ప్రీత్యా ప్రణమ్యైతం దేశముద్దిశ్య చోర్జితమ్ ॥౧౧౯॥
శిరస్యఞ్జలిపుఞ్జాన ప్యాబధ్నన్తస్సుధాన్ధసః । ప్రదక్షిణం పరిక్రమ్య యయు

శ్రీనివాసావాసస్థలస్య సర్వఫలప్రదత్వవర్ణనమ్.

స్సంహృష్టమానసాః ॥ ౧౧౯ ॥ ఇతి దేవార్యమిత్రస్య సర్వాన్తర్యామి
ణో విభోః । ఆవిర్భావో మయాఽఖ్యాతశ్శ్రీనివాసస్య దేవల ॥ ౧౨౦ ॥
శృణ్వతాం పఠతాం చైవ చతుర్వర్గఫలప్రదః । ఏతద్వై వైష్ణవం క్షేత్రం ప
విత్రం చిత్రవైభవమ్ ॥ ౧౨౧ ॥ అనాయాసేన జగతామభీష్టఫలదాయ

కమ్ । ముక్తిభాజాంముముక్షూణాంలక్ష్మీవైభవకాఙ్క్షిణామ్ ॥౧౨౨॥ కిన్నరాణాంనరాణాఞ్చసురాణాంసుఖశాలినామ్ । భూతానాంభూతయోనీనాంభైరవాభైరవాత్మనామ్ ॥ ౧౨౩ ॥ పరమైకాన్తినాంపఞ్చకాలాఽకలుషితాత్మనామ్ । పఞ్చశాఖాఽధర్వవిదాంపఞ్చోపనిషదాత్మనామ్ ॥ ౧౨౪ ॥ నిత్యానాంనియమస్థానాంనివాసోయోగినామపి । మాహాత్మ్యమస్యదేశస్యవక్తుంవర్షశతైరపి ॥ ౧౨౫ ॥ అశక్యందేవలభ

శ్రీశ్రీనివాసావతారదేశకాలనిర్ణయః.

వాన్కృతకృత్యాశ్చచిరశ్రవాః । ఇత్థమాత్మభువఃకల్పేహార్ద్రామ్యాబ్జభువోహరేః ॥ ౧౨౬ ॥ ఆదౌకృతయుగేజమ్బూద్వీపేభారతవర్షకే । గఙ్గాయాదక్షిణేభాగేయోజనానాంశతద్వయే ॥ ౧౨౭ ॥ పఞ్చయోజనమాత్రేతుపూర్వామ్భోధేస్తుపశ్చిమే । మాసేభాద్రపదేవిష్ణుతిథౌవిష్ణుసమన్వితే ॥ ౧౨౮ ॥ సిద్ధయోగేసోమవారేగిరౌనారాయణాహ్వయే । స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేభూత్యపశ్చిమే ॥౧౨౯॥ బృన్దారకాణాంబృందైస్తుప్రార్థితోలోకరక్షకః।ఆవిర్బభూవభగవాఞ్ఛ్రీనివాసఃపురఃపుమాన్॥ శ్రీనివాసాయమహసేనిష్కళాఽనిష్కళాత్మనే । నమోఽస్తుపద్మనేత్రాయపవిత్రాయాదివేధసే ॥ ౧౩౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావకథనంనామత్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

దేవలః ॥ దేవదర్శనభూయోపిశ్రోతుంకౌతూహలంహిమే । పద్మాఖ్యసరసోబ్రహ్మన్మాహాత్మ్యంజన్మమేవద ॥ ౧ ॥ యస్మింస్తపస్యతస్తస్యవైయాసేస్సిద్ధిరాగతా । శుకస్తుముక్తఇతివైప్రసిద్ధిర్జగతీతలే ॥౨॥ బ్రహ్మలోకాదాగతోయశ్శుకోఽన్యోవావదస్వమే । కృపాంమయికురుష్వాద్యవదసర్వజ్ఞమేగురో ॥ ౩ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణుపద్మాఖ్యసరస

భృగుపాదాహతికుపితాయాలక్ష్మ్యాఃకపిలాలయగమనమ్.

ఉత్పత్తిందేవలాఽద్యభోః । భృగోఃఖ్యాత్యాంసముత్పన్నాశ్రీఃపూర్వంధర్మనాయికా ॥ ౪ ॥ భృగుపాదాహతస్యాస్యవిష్ణోర్వైకుణ్ఠశాయినః । విప్రపాదరజస్స్పృష్టాకుపితాకపిలాలయమ్ ॥ ౫ ॥ గత్వాసాతాళమూ

లంసామునినా తేనపూజితా । శ్రీమతాసాహి తేనైవకపిలేనకృతాలయా॥
పూజితాచచిరఙ్కాలంతత్రవాసంతదాఽకరోత్ । ధరణీసహితోవి

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థంధరాతలమ్ప్రతిభగవదాగమనమ్.

ష్ణుర్నీళయాధృతచామరః ॥ ౭ ॥ తంమునింపూజయిత్వాఽథభృగుంబ్ర
హ్మర్షిసత్తమమ్ । నీళాంనిక్షిప్యవైకుణ్ఠేభూదేవ్యాభూమిమాగతః ॥ ౮ ॥
శఙ్ఖచక్రగదాకున్తపాణిః పద్మదళేక్షణః । శ్రీదేవ్యన్వేషణంకుర్వన్నానా
రూపీజనార్దనః ॥ ౯ ॥ షట్పఞ్చాశత్సుదేశేషువిచిన్వన్పురుషోత్తమః ।
కోల్లాపురంసమాగమ్యశ్రియోఽధిష్ఠానముత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ తత్రాపశ్య
న్మహాలక్ష్మీమర్చారూపేణరాజతీమ్ । అగస్త్యేరాధితాంపూర్వం ప్రతి
ష్ఠాప్యాలయోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ తాందృష్ట్వాతత్రదేవేశో మహితాంముని
సత్తమైః । అర్చయంశ్చస్వయంవిష్ణు రువాసదశవత్సరాన్ ॥ ౧౨ ॥

శ్రీకోల్లాపురవాసిలక్ష్మీమర్చయన్తంభగవన్తమ్ప్రత్యశరీర్యుక్తిః.

అథాఽబ్రవీత్తదావిష్ణుమశరీరాసరస్వతీ । విష్ణోప్రసీదభగవన్లక్ష్మీదర్శన
లాలస ॥ ౧౩ ॥ ఇతోదక్షిణతోగచ్ఛకృష్ణవేణ్యాశ్చదక్షిణే । ద్వావింశ
ద్యోజనేవిష్ణోసువర్ణముఖరీనదీ ॥ ౧౪ ॥ తీరమాసాద్యతస్యాస్త్వముత్త
రంమునిసేవితమ్ । కున్తేనాహత్యతత్తీరేసరఃకృత్వాతపఃకురు ॥ ౧౫ ॥
ఆహృత్యదేవలోకాత్త్వంసువర్ణకమలానిచ । స్థాప్యతస్మింశ్చసరసిస
ర్వాణికమలానిచ ॥ ౧౬ ॥ తత్తీరేపుష్పజాతీశ్చపుష్పవృక్షశతానిచ ॥
పద్మారామేచసరసి పద్మాయాఃపద్మవల్లభ ॥ ౧౭ ॥ జపన్నేకాక్షరమ
నుంసహస్రాక్షరమేవవా । అర్చయన్కమలైఃపద్మాం ద్వాదశాబ్దంవ
సప్రభో ॥ ౧౮ । తతఃప్రసన్నాసాదేవీస్వయమావిర్భవిష్యతి । సువ
ర్ణకమలేదేవసువర్ణకమలాకృతిః ॥ ౧౯ ॥ ఊనషోడశవర్షాసాశ్రీఃపద్మ
నయనావత॥ గచ్ఛశీఘ్రమితోవిష్ణోసువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతిసా

* శేషాచలాధ్వనారాజరూపస్యభగవతస్సువర్ణముఖరీతీరాగమనమ్. *

మ్యంవచశ్శ్రుత్వావిష్ణురాకాశసమ్భవమ్ । జగామగరుడారూఢస్సువర్ణ
ముఖరీతటమ్ ॥ ౨౧ ॥ పశ్యంశ్చవివిధాన్దేశాన్పర్వతాంశ్చవనానిచ ।
వరాహాధిష్ఠితంపుణ్యమఞ్జనాద్రింసురారిహా ॥ ౨౨ ॥ స్వామిపుష్కరి
ణీన్దృష్ట్వాభూవరాహస్య సన్నిధౌ । గరుడాదవతీర్యాసౌ స్నాత్వాస్వామి

సరోజలే॥ ౨౩ ॥వైఖానసైశ్చమునిభిరాతిథ్యేనసుపూజితః।నజ్ఞాతోరాజ
రూపేణమునిభిఃపురుషోత్తమః ॥ ౨౪ ॥ యయౌప్రాతస్సముత్థాయము
నీనామన్త్రితాన్విభుః । అశ్వరూపస్తుగరుడమారుహ్యపురుషోత్తమః॥
గదాకున్తధరోదేవోగిరేర్దక్షిణతోవ్రజన్ । సువర్ణపఙ్కజాకీర్ణాంసువర్ణ

భగవత్కృతపద్మసరోవరనిర్మాణప్రకారః.

ముఖరీంహరిః ॥ ౨౫ ॥ దృష్ట్వాసవిస్మయోభూత్వా గరుడాదవరుహ్య
చ । తత్రపుణ్యేసమేదేశేకున్తేనాహత్యభూతలమ్ ॥ ౨౬ ॥ గోకర్ణమా
త్రవిస్తారంచకారరుచిరంసరః । స్మృత్వావాయుం సమాహూయతము
వాచమహామనాః ॥ ౨౭ ॥ ఇన్ద్రస్యానుమతేవాయో రుక్మపద్మానిచా
హర । స్థాపయిష్యామిసరసిలక్ష్మీపూజావిధౌమరుత్ ॥ ౨౮ । తచ్ఛ్రు
త్వావాయురాహైనమస్యాంనద్యాంహిసన్తివై । కాఞ్చనానిచపద్మా
నికిమర్థంసురలోకతః ॥ ౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కోల్లాపురేమహావా
ణీహ్యశరీరాఽబ్రవీత్పురా । దేవలోకాత్సమానీయకాఞ్చనాబ్జానిచార్చ
య ॥ ౩౦ ॥ ఇతిమామబ్రవీద్వాయోతస్మాదానయమేఽమ్బుజమ్ । గ
త్వాలోకంతతోవాయురిన్ద్రలోకాదుదారధీః ॥ ౩౧ ॥ దేవేన్ద్రాను
మతేశీఘ్రమానయామాసతానివై। కాఞ్చనాబ్జానినిక్షిప్యతస్మిన్త్సరసి

పద్మవికాసనైరన్తర్యార్థంభగవత్కృత సూర్యనారాయణప్రతిష్ఠా.

మాధవః ॥ ౩౨ ॥ విష్ణుస్సూర్యంప్రతిష్ఠాప్య ప్రాఙ్ముఖంసరసస్తటే।
అర్చయన్పఙ్కజాధీశంకమలాఽవాప్తయేవిభుః ॥ ౩౩ ॥ శక్తిపూర్వం
శ్రియోబీజంకామబీజమతఃపరమ్ । ఆద్యన్తప్రణవోపేతమక్షరత్రయస

లక్ష్మీమన్త్రోపాసనపూర్వకభగవత్కృతతపోవిధిః.

మ్పుటమ్ ॥ ౩౪ ॥ త్రిసహస్రంజపన్నిత్యం దశాంశంతర్పయన్విభుః ।
అర్చయన్పద్మసాహస్రైర్దివ్యైఃకాఞ్చనసమ్భవైః ॥ ౩౫ ॥ తర్పయన్ప
ద్మసరసోరసేనోషసిమాధవః । క్షీరాఽహారోయతాఽహారోలక్ష్మ్యారా
ధనతత్పరః ॥ ౩౬ ॥ తద్ధ్యానసన్నిధౌతీరేపశ్చిమాభిముఖోవిభుః । దీ
క్షాంవివేశదేవేశోద్వాదశాబ్దమనన్యధీః ॥ ౩౭ ॥ ఏవంస్థితేమహావిష్ణౌ

* నృపశఙ్కయాభగవత్తపోభఙ్గాయేన్ద్రాదికృతరమ్భాదిప్రేషణమ్. *

శ్రీకాఙ్క్షిణిసమాహితే । ఇన్ద్రాదిదేవాస్సఙ్క్షుబ్ధా మాయామోహాసమ

న్వితాః ॥ ౩౯ ॥ భూపతేః పార్థివేన్ద్రస్య విష్ణోర్నానురూపిణః । వి
ఘ్నఞ్చ తపసః కర్తుముద్యమం చక్రురుద్ధతాః ॥ ౪౦ ॥ ఆహూయాప్సర
సస్సర్వాః ప్రోచుస్సేన్ద్రాదివౌకసః । యూయం గచ్ఛత భూలోకమఞ్జ
నాద్రేస్సమీపతః ॥ ౪౧ ॥ సువర్ణముఖరీ నామ నదీ మునినిషేవితా । తస్యాః పూర్వో
త్తరే తీరే కుమ్భయోనేర్మహాశ్రమః ॥ ౪౨ ॥ తదాశ్రమాత్పూర్వభాగే
కశ్చిద్రాజా తపస్యతి । కనకాబ్జసరస్తీరే పురస్తాద్భాస్కరస్య చ ॥ ౪౩ ॥
త్రైలోక్యలక్ష్మీమాకాఙ్క్షన్ ధ్యాయన్ పీనచతుర్భుజః । క్షోభయధ్వం నృ

* రాజవేషభృద్భగవత్తపోవనం ప్రతీన్ద్రప్రేషితరమ్భాద్యాగమనమ్. *

త్తగీతైరన్యైశ్శృఙ్గారచేష్టితైః ॥ ౪౪ ॥ ఇతి దేవైస్సమాదిష్టాస్సర్వా
హ్యప్సరసాం వరాః ॥ వసన్తకామసహితా జగ్ముః పద్మసరోవరమ్ ॥
అవతీర్ణో వసన్తస్తు జజృమ్భే తద్వనే భృశమ్ । చూతకింశుకమన్దారకర్ణికా
రాఽసనోజ్జ్వలైః ॥ ౪౬ ॥ కోకిలైర్భృఙ్గరాజైశ్చ శోభితే వివిధైః ఖ
గైః । రమ్యే వనే తపస్యన్తం పురుషం సుభగాకృతిమ్ ॥ ౪౭ ॥ దృష్ట్వా
చతుర్భుజం చిత్రం మోహితాశ్చాప్సరోగణాః । జగుః కలఞ్చ ననృతుస్తద
గ్రే తా వరాఙ్గనాః ॥ ౪౮ ॥ కల్హారశీతలో వాయుశ్చలయన్పుష్పవాటి
కామ్ । వవౌ మలయసమ్భూతో మదయన్వనవాసినః ॥ ౪౯ ॥ ఏతస్మిన్న

* స్వాశ్రమాగతాప్సరోవఞ్చనార్థం భగవత్కృతమాయానిర్మాణమ్. *

న్తరే విష్ణుః కిఞ్చిదున్మీల్య చక్షుషీ । మాయామన్యాం విససృజే తాసాం సం
మోహనాయ వై ॥ ౫౦ ॥ తాం విష్ణుమాయాం వీక్ష్యైవ వివశా వినతాఽన
నాః । స తు పద్మాని సఞ్చిన్వంశ్చచార సరసీజలే ॥ ౫౧ ॥ యథాపూర్వం
పూజయంశ్చ నిర్వికారో నిరఞ్జనః । తం దృష్ట్వా నిర్వికారం తా వికర్తుం పు
రుషోత్తమమ్ ॥ ౫౨ ॥ అశక్తా జగ్మురాకాశం విష్ణుమాయావిమోహితాః ।
తాం మాయాం భగవానాహ లోకపూజ్యా భవిష్యసి ॥ ౫౩ ॥ ఇత్యుక్తా చా
పాసిచక్రాబ్జపుష్పబాణధరా సతీ । చతుర్వర్గప్రదా పుంసాం పర్ణతీరాది
పూజితా ॥ ౫౪ ॥ ఇత్యాదిశ్య చ తాం దేవీమర్చయామాస పద్మినీమ్ । ఏవం

పద్మసరోవరాల్లక్ష్మీప్రాదుర్భావఘట్టః.

తపస్యతస్తస్య ద్వాదశాబ్దా గతా ద్విజ ॥ ౫౫ ॥ తతస్త్రయోదశే వర్షే కా
ర్తికే శుక్లపక్షకే । పఞ్చమ్యాం శుక్రవారే చ ముహూర్తే మైత్రసంజ్ఞికే ॥

వపుఃపుణ్యాస్సుఖావాతాః ఉత్తరాషాఢతారకే । ప్రసన్నం సలిలం సర్వం
త్రైలోక్యాన్తర్గతన్ద్విజ ॥ ౫౭ ॥ సుప్రభో భానుమానాసీత్ప్రసన్నాని
మనాంసి చ । తతః పద్మసరోమధ్యే తేజోరాశిర్మహానభూత్ ॥ ౫౮ ॥ బా
లభానుసహస్రాభ స్సువర్ణసదృశచ్ఛవిః । తన్మధ్యే కాఞ్చనే పద్మే ర్ని
ర్మితో రథ ఉత్తమః ॥ ౫౯ ॥ పద్మిభిర్ధృతపార్శ్వశ్చ చతుర్భిర్మదగన్ధిభిః ।
తన్మధ్యే కాఞ్చనే పద్మే సహస్రదళశోభితే ॥ ౬౦ ॥ తత్పద్మకర్ణికామధ్యే
పద్మాసనసమన్వితా । పద్మహస్తా పద్మనేత్రీ రక్తపద్మపదద్వయా ॥ ౬౧ ॥
సువర్ణపద్మముకుళద్వయశోభికుచాఽనతా । స్మేరపద్మరజోగన్ధిసము
చ్ఛ్వాససముఖామ్బుజా ॥ ౬౨ ॥ బిమ్బాధరసుసంవర్ధిస్మితశోభిసుధా
రసా । సమ్పల్లక్ష్మీసమావాసవిశాలనయనద్వయా ॥ ౬౩ ॥ సర్వర
త్నసముత్క్షిప్తజామ్బూనదవిభూషణా । కర్ణికోత్పలతాటఙ్కముక్తికాఽ
లకబన్ధనా ॥ ౬౪ ॥ ఆముక్తముక్తామకుటకటకాఙ్గదకఙ్కణా । విద్యు
త్పుఞ్జప్రతీకాశవిచిత్రామ్బరచిత్రితా ॥ ౬౫ ॥ మన్దస్మితామనోజ్ఞాఙ్గీమా
ధవం వీక్ష్య సాఽదరమ్ । కల్హారమాలామాదాయ యక్షకర్దమలేపనామ్ ॥
సుగన్ధితులసీదూర్వామధూకకమలోత్పలామ్ । స్థితా పద్మరథే దేవీ దేవం
వీక్ష్య చతుర్భుజమ్ ॥ ౬౬ ॥ తతో దేవగణాస్సర్వేఽవాదయన్దేవదు
న్దుభీః । శఙ్ఖానాపూరయామాసుర్వీణాశ్చ ముముచుస్స్వరాన్ ॥ ౬౭ ॥
షడ్జాదీన్ సప్తమతాళేన గన్ధర్వా లలితం జగుః । ననృతుర్దివ్యాప్సరసస్సుస్వ
రజ్ఞీతలాలసాః ॥ ౬౮ ॥ తూర్యఘోషేణ మహతా కృత్స్నమాపూ
రితం జగత్ । తేన ఘోషేణ విజ్ఞాయ శ్రియః ప్రత్యక్షతాం విధిః ॥ ౭౦ ॥

లక్ష్మ్యవతారదర్శనార్థం పద్మసరస్తీరమ్ప్రతి బ్రహ్మాద్యాగమనమ్.

హంసారూఢస్సహ మునిర్బ్రహ్మా తత్ర సమాయయౌ । కైలాసాచ్ఛఙ్క
రశ్చాపి గౌరీగణసమన్వితః ॥ ౭౧ ॥ ఇన్ద్రశ్చాన్యే లోకపాలైశ్శ్రుత్వా
శఙ్ఖధ్వనిం యయౌ । వసిష్ఠాద్యాశ్చ మునయస్సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౭౨ ॥
కాఞ్చనాబ్జసరస్తీరే పద్మనాభాశ్రమం యయుః । సర్వలోకేశ్వరీం తత్ర
శ్రియం పద్మరథస్థితామ్ ॥ ౭౩ ॥ దృష్ట్వా విద్యాధరాస్సర్వే పుష్పవృష్టి
ముచో విది । విస్మితాస్సుస్మితాస్సర్వే దేవాస్తస్థుశ్చ సస్పృహాః ॥ ౭౪ ॥
దైతేయా దానవాశ్చాపి నాగాః పాతాళవాసినః । సాభిలాషా రమాం వీ

త్స్యస్థితామదనమోహితాః ॥ ౨౫ ॥ మామాశ్రయేన్మామాశ్రయేత్ప్రీ
త్యేకంమేనిరేప్యాదిః । ఇతితేషుస్మరత్స్వేవదేవదానవభోగిషు ॥ ౨౬ ॥

లక్ష్మీకృతమాలాఽర్పణపూర్వకభగవద్వరణమ్.

ఉత్థాయసస్మితాలక్ష్మీ రాగత్యహరిమఞ్జసా । కల్హారమాలామున్ముచ్య
విష్ణోఃకణ్ఠే సమర్ప్యచ ॥ ౨౭ ॥ ఆలిఙ్గ్యతం చతుర్బాహుం సర్వాలో
కాన్వ్యలోకయత్ । హరివక్షఃప్రతిష్ఠాయాశ్శ్రియోదృష్ట్యైశ్చలేక్షి
తాః ॥ ౨౮ ॥ స్వస్వాధికారాన్సమ్ప్రాపుర్దేవదానవయోగినః ।
శ్రియాసమేతోభగవాన్సత్కృతార్థఃకమలాపతిః ॥ ౨౯ ॥ పాద్మంస

భగవతఃపద్మసరోవరవరదానపూర్వకశేషాచలగమనమ్.

రస్సమీక్ష్యాఽథవరంతస్మైదదౌహరిః । హేసరస్త్వతీరేఽస్మిన్పద్మకాన్త
స్యభాస్వతః ॥ ౩౦ ॥ తపఃకుర్వన్మహాంపద్మామాప్తవానస్మిశాశ్వతీమ్।
తస్మాత్త్వమద్యప్రభృతి పద్మవాపీతినామతః ॥ ౩౧ ॥ పాద్మంపద్మ
సరశ్చేతిపద్మాప్రీతికరంభువి । త్రిలోకీప్రథితంభూయాహ్యద్దేశకమలాల
యమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాగరుడేశానమధిరుహ్యారమాసఖః । భో
గిరాజగిరింగత్వాస్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౩౩ ॥ రమతేరమయైకాన్తే

నారదాద్యష్టమహర్షిప్రశంసితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

రమణీయేశ్రియఃపతిః । తద్దృష్ట్వామునయస్సర్వే ప్రశశంసుస్సరోవ
రమ్ ॥ ౩౪ ॥ నారదః ॥ యఃపద్మసరసిస్నాతస్సప్తజన్మాఽఘనాశనే ।
శ్రియమాప్నోతివిమలాంశ్రియఃపతిరివామలః ॥ ౩౫ ॥ వసిష్ఠః ॥ రుక్మా
బ్జసరసిస్నాతోరుక్మనద్యాస్తటోద్భవే । కోటిజన్మకృతైఃపాపైర్ముచ్యతే
శ్రియమాప్నుయాత్ ॥ ౩౬ ॥ మరీచిః ॥ సువర్ణముఖరీకూలే స్నా
తఃపద్మసరోవరే । మహాపాతకయుక్తోయస్సముచ్యేతాఽంహసఃక్ష
ణాత్ ॥ ౩౭ ॥ అత్రిః ॥ అత్రపద్మసరస్స్నాతోయోరుక్మతటినీతటే ।
ససర్వపాపనిర్ముక్తో శ్రియమాప్నోత్యసంశయః ॥ ౩౮ ॥ అఙ్గిరాః ॥

భ్రష్టరాజ్యస్తుయోరాజాస్నాత్వాస్మిన్మణ్డలంయమీ । పద్మాకరాఖ్యేసర
సిసరాజ్యంప్రాప్నుయాచ్ఛ్రియమ్ ॥ ౮౯ ॥ పులస్త్యః ॥ విప్రోయః
పద్మసరసిస్నాత్వామన్త్రవివర్జితః । సోపిపూతస్త్రిషవణాద్దినేనైకేన
శుద్ధ్యతి ॥ ౯౦ ॥ పులహః ॥ వైశ్యోయోవఞ్చనాజీవీవ్యవహారవిశా
రదః । సపద్మసరసిస్నాత్వారాజాభవతిధార్మికః ॥ ౯౧ ॥ క్రతుః ॥
శూద్రస్త్వాచారవిభ్రష్టోదేవబ్రాహ్మణదూషకః । సపద్మసరసిస్నాత్వా
పూతోవైశ్యోభవిష్యతి ॥ ౯౨ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇతిప్రస్తూయమున
యోయయుస్తేస్వాశ్రమాన్మునే । ఉత్పత్తిఃపద్మసరసస్తవోక్తాదేవలా

శుకచరిత్రవర్ణనమ్.

మల ॥ ౯౩ ॥ ఇతఃపరంశుకోత్పత్తింవదామిశృణుదేవల । పురాశు
కోబ్రహ్మచారీసాక్షాద్వ్యాసిరాత్మవాన్ ॥ ౯౪ ॥ లబ్ధ్వాబ్రహ్మో
పదేశన్తురుద్రాద్జ్ఞానీబభూవహ । తపస్సిద్ధోజగామైవపశ్యన్బ్రహ్మాత్మకం
జగత్ ॥ ౯౫ ॥ ఏవంజగామచసతతంజ్ఞానోన్మత్తస్సబాలవత్ । ఊన
షోడశవర్షోఽసౌసాక్షాత్కృష్ణఇవోజ్జ్వలః ॥ ౯౬ ॥ మాతాచకమలా
దేవీ పితాదేవోజనార్దనః । బాన్ధవావిష్ణుభక్తాశ్చ స్వదేశోభువనత్ర
యమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్త్వావ్యాసమున్మృచ్యభానుంప్రతిజగామహ । గచ్ఛ
న్తంశుకమాలోక్యతీవ్రాంశోశ్చసమీపతః ॥ ౯౮ ॥ వ్యాసఃపుత్రేతిచు
క్రోశపుత్రేతిచపునఃపునః । ఆలోక్యాఽథశుకమ్భానురువాచప్రణయాద్వ
టుమ్ ॥ ౯౯ ॥ హేవటోగచ్ఛభూలోకమపుత్రస్త్వమవాక్ఛిరాః । ముక్తః
పితృఋణాత్పుత్రముత్పాద్యాగచ్ఛశీఘ్రతః ॥ ౧౦౦ ॥ అపుత్రస్యగతి
ర్నాస్తితపఃకృత్వాఽపిభూతలే । యజ్ఞంకృత్వాఽపిలోకార్థీస్వర్గంనావా

ఛాయాశుకోత్పత్తిః.

ప్నుయాత్పుమాన్ ॥ ౧౦౧ ॥ ఇతిభానువచశ్శ్రుత్వాశుకోధ్యాత్వాజ
నార్దనమ్ । ఆత్మచ్ఛాయామథశ్శీఘ్రమసృజత్త్వాత్మపూరుషమ్ ॥ ౧౦౨ ॥

ఛాయాశుకశ్చతంకృత్వాస్వాత్మపుత్రమివాత్మవాన్ । పితుర్మేశోకనా
శంత్వంకురుపుత్రత్వమాగతః ॥ ౧౦౩ ॥ ఇత్యుక్త్వాభానుమాలోక్య
విమృతంతత్పథఙ్గతః । ఛాయాశుకస్సమాగత్యవ్యాసంక్రోశన్తమాత్మ
జమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ నమస్కృత్యపితుఃపాదౌశ్రుత్వాభాగవతంసుధీః । కృ
త్వావైవాహికంకర్మపుత్రానుత్పాద్యపుణ్యధీః ॥ ౧౦౫ ॥ పురాణం
శ్రీభాగవతంప్రతిష్ఠాప్యావసానుధీః । కృష్ణప్రసాదాత్సశుకఋషిత్వఞ్చ
ప్రపద్యచ ॥ ౧౦౬ ॥ సశరీరోబ్రహ్మలోకంగత్వాప్రీతోవసన్సుధీః ।
శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యంశ్రుత్వాపద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ ప్రాప్య
కృత్వాతపస్తీవ్రంసరోఽమ్బుజదళైస్స్రజః । సభేయాన్మానసాన్పుత్రా
నష్టోత్తరశతంద్విజాన్॥ ౧౦౮॥ తానధ్యాప్యబ్రహ్మవిద్యాంతైస్సహాద్రిం
గతోమునిః । మాసిభాద్రపదేపుణ్యేబ్రహ్మణానిర్మితోత్సవే ॥ ౧౦౯ ॥
వర్తమానేశ్రీనివాససేవార్థంవ్యాసపుత్రకః । ఉత్సవేవాహనాన్కృత్వా
శతమష్టోత్తరన్ద్విజాన్ ॥ ౧౧౦ ॥ ఉత్సవాన్తేచావభృథే శ్రవణర్క్షే ప్ర
సన్నధీః । స్నాత్వాచస్వామిసరసితైర్ద్విజైఃకమలోద్భవైః ॥ ౧౧౧ ॥
సభాయాంవేఙ్కటేశస్య వాహకార్థంవ్యజిజ్ఞపత్ ॥ స్వనామ్నాయ
త్పురందేవ మయాక్లృప్తంసురేశ్వర ॥ ౧౧౨ ॥ తత్క్షేత్రసమ్భవంసర్వం
జీవితంశ్రీపతేకురు । సేవాంకుర్వన్త్వాప్రళయంవాహకాఉత్సవేషుతే ॥
శ్రుత్వామునివచోదేవశ్శ్రీనివాసస్తథాఽస్త్వితి। ఛాయాశుకస్యాత్మజా
నాంసభ్యానాంజీవమబ్రవీత్ ॥ ౧౧౪ ॥ బ్రహ్మలోకంజిగమిషుఃపునశ్ఛా
యాశుకోమునిః । కృష్ణఞ్చబలభద్రంచభానుంపద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౧౫ ॥
ప్రదక్షిణీకృత్యశుకస్థీనయతామితిచాత్మజాన్ । భరద్వాజాదిషడ్గోత్రా
న్శతమష్టోత్తరంసుధీః॥ ౧౧౬ ॥ సభ్యాస్సభాసదఃపాద్మానుక్త్వాఽకాశంజ
గామహ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఉక్తంపద్మసరోజన్మఛాయాశుకమునేరపి ॥
సభాస్థానాంద్విజాతీనాం శుకమానసజన్మనామ్ ॥ దేవలః ॥ దేవదర్శ

నసర్వజ్ఞకృతార్థోఽస్మినతోఽస్మి తే ॥౧౧౭॥ నాస్తి శ్రోతవ్యమేతస్మాత్సం
శయోవిగతో మమ ॥౧౧౭౪॥

ఇతి శ్రీపాద్మే పురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే పద్మసరోవరమాహాత్మ్యా
దికథనం నామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీపాద్మపురాణే చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రింశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగస్స
మాప్తిమగమత్.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్॥ *

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

అథ శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

* వసిష్ఠమ్ప్రతి శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యశ్రవణేచ్ఛయారున్ధతీప్రశ్నః. *

శ్రీగరుడః॥ అరున్ధతీసమస్తానామఙ్గనానాంపతివ్రతా । పతింస్వం పరిపప్రచ్ఛలోకానాంహితకామ్యయా ॥ ౧ ॥ అరున్ధతీ ॥ బ్రహ్మాత్మజనమస్తుభ్యమిదంవిజ్ఞాపనంశృణు। పతిశుశ్రూషణాదన్యత్స్త్రీణాంధర్మోనవిద్యతే ॥ ౨ ॥ నయాగయోగౌనతపోనతీర్థంనసురార్చనమ్ । సర్వధర్మాధికంస్త్రీణాంపత్యురేవప్రహర్షణమ్ ॥ ౩ ॥ ఇతిశ్రుతమ్మయాత్వత్తఋషిభ్యోఽన్యేభ్యఏవచ । తథాపిజాయతేప్రీతిర్మమకాచిద్గరీయసీ ॥ ౪॥ విష్ణుక్షేత్రేక్వచిత్పుణ్యేతీర్థేసర్వాతిశాయిని। కఞ్చిత్కాలంతపఃకృత్వా విష్ణుముద్దిశ్యయత్నతః ॥ ౫ ॥ విష్ణోర్ముఖేనసద్ధర్మంవాచయిత్వాజగత్కృతే । సర్వధర్మోత్తమంస్త్రీణాందర్శయామీతిమేమతిః ॥ ౬ ॥ అనుజ్ఞయాస్త్రియోభర్తుర్ధర్మాచరణముత్తమమ్ । విష్ణుక్షేత్రంతాదృశం మేవదతీర్థోత్తమంతథా ॥ ౭ ॥ గరుడః॥ అరున్ధత్యాపృష్టఇత్థంవసిష్ఠోవాక్యమబ్రవీత్ । సమ్యక్పృష్టమిదందేవిసర్వలోకహితేచ్ఛయా ॥ ౮॥ తథావదామిశృణుమేయథాహృత్సమ్ప్రహృష్యతి । శ్రోతవ్యప్రతిపత్త్యైతువక్తుర్వాక్యంతథాభవేత్ ॥ ౯ ॥ యథాఽన్ధభర్తరిస్త్రీణాంసౌన్దర్యంసకలంవృథా । సావధానమనాభూత్వాశృణుతస్మాద్వచోమమ ॥ ౧౦ ॥ సు

వసిష్ఠవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.

వర్ణముఖరీతీరేకశ్చిదస్తిమహీధరః । వేఙ్కటాచలనామాఽసౌసర్వభూభృత్కులోత్తమః ॥ ౧౧ ॥ అతిప్రీతిర్మహావిష్ణోస్తత్ర వేఙ్కటభూధరే । శ్వేతద్వీపాచ్చవైకుణ్ఠాద్భానుమణ్డలమధ్యతః ॥ ౧౨ ॥ యన్నామకీర్తయిత్వాఽపిసర్వపాపక్షయోభవేత్ । సమస్తశ్రేయసాంసిద్ధిస్తాదృశో వేఙ్కటాచలః ॥ ౧౩ ॥ యస్మై వేఙ్కటశైలాయ నమస్కృత్యాపిదూ

రతః । సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత తత్పుణ్యం క్షేత్రముత్తమమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్ర స్వామిసరో నామ తీర్థమేకం విరాజతే । తత్పశ్చిమే భూమికోలస్తటే రాజతి దేవరాట్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీమద్వరాహదేవస్య వేఙ్కటాచలవాసినః। న మయాశక్యతే వక్తుం మహిమా బహుభిర్యత్నైః ॥ ౧౬ ॥ దక్షిణే స్వామితీర్థస్య తీరే నీరజలోచనః । శ్రీవేఙ్కటేశో భక్తానాం వరదః శ్రీనికేతనః ॥ నివసత్యచ్యుతో నిత్యం సులభస్సర్వదేహినామ్ । తస్య సేవామపేక్షన్తే బ్రహ్మరుద్రాదిదేవతాః ॥౧౮॥ తస్య వేఙ్కటశైలస్య సన్తి నామాన్యనేకశః। కీర్తనాత్పాపహారీణి శ్రేయోదాని శృణుష్వ మే ॥౧౯॥ అఞ్జనాద్రిశ్శేషగిరిర్వృషాద్రిర్వృషభాచలః। నారాయణాద్రిస్సింహాద్రిః శ్రీశైలస్సింహభూధరః॥౨౦॥ఏవమాదీని నామాని యః కీర్తయతి మానవః। ప్రాతఃకాలే ప్రతిదినం తస్య పుణ్యమనన్తకమ్॥౨౧॥తస్మిఞ్ఛ్రీవేఙ్కటాధీశే భక్తిమన్తః కలౌ యుగే॥ మనోరథాన్ప్రాప్నువన్తి మనుష్యా భాగ్యశాలినః॥౨౨॥ఉత్తరే

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాకాశగంగాపాపనాశనతుమ్బుతీర్థప్రశంసా.

స్వామితీర్థస్య వియద్గఙ్గా విరాజతే । తస్యా మాహాత్మ్యమతులం ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥౨౩॥ తతః పాపవినాశాఖ్య ఉత్తరే తీర్థనాయకః । స్నానేన తత్ర నశ్యన్తి పాపాని వివిధాన్యపి ॥ ౨౪ ॥ తత ఉత్తర ఐశానే భాగే గిరివనాన్తరే । తుమ్బుతీర్థమితి ఖ్యాతః కశ్చిదస్తి వరాననే ॥ ౨౫ ॥ అనేకవృక్షవితతి సింహశార్దూలసంయుతే । నిమ్నోన్నతస్థలే తత్ర ప్రకృష్టస్తీర్థనాయకః ॥ ౨౬ ॥ దేవగన్ధర్వమునయస్తుమ్బుతీర్థే కృతాప్లవాః । కృతార్థా అభవన్సర్వ ఇతి మే బ్రహ్మణశ్శ్రితమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం గత్వా స్నాత్వా తత్ర యథావిధి । ఆదిపోత్రిణమాలోక్య వేఙ్కటేశే కృతానతిః ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశగఙ్గాతీర్థే చ పాపనాశే కృతాప్లవా । తత్ర గత్వా తుమ్బుతీర్థే స్నాత్వా నిర్మలమానసా ॥ ౨౯ ॥ ప్రాఙ్ముఖీ త్వం స్థితా భూత్వా తపః కుర్విత్యచోదయత్ । వసిష్ఠేనాభ్యనుజ్ఞాతాఽరున్ధతీ తం ప్రణమ్య చ ॥

* వసిష్ఠోక్త్యాఽరున్ధత్యాస్తుమ్బుతీర్థతపఃకరణాయ శేషాచలాగమనమ్. *

ఆగత్య వేఙ్కటాద్రిస్థాం తత్కపిలాఖ్యసరోవరే । కృత్వా స్నానం తదాఽరుహ్య వేఙ్కటాద్రితటే శుభే ॥ ౩౧ ॥ కృతస్నానా స్వామితీర్థే భూవరాహం ప్రణమ్య చ । శ్రీనివాసం వేఙ్కటేశం నమస్కృత్యాస్య సన్నిధౌ ॥

ప్రార్థయామాసభగవన్ పరిపాలయమాంహరే । తపఃకరోమ్యహంతు
మ్బుతీర్థంగత్వాకృపానిధే ॥ ౩౩ ॥ తత్రత్వంరమయాసార్థం సన్నిధే
హ్యచిరేణమే।ఇతివిజ్ఞాప్యగగనగఙ్గాంపాపవినాశనమ్ ॥ ౩౪ ॥ గత్వాత
త్రనిమజ్జ్యాశుతుమ్బుతీర్థముపాగమత్ । స్మరన్తీభర్తృవచనంతత్రస్నా
త్వావిధానతః॥౩౫॥పతిప్రోక్తంవిష్ణుమన్త్రంజపన్తీతపసిస్థితా । వయ
స్యాసుమతిర్నామశుశ్రూషామకరోత్సదా॥ ౩౬ ॥ ద్వాదశాబ్దంతపశ్చ
క్రేనిరాహారాయతవ్రతా। దేవగన్ధర్వమునయస్తాందృష్ట్వాతపసిస్థితామ్॥
ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణాముదమాయయుః । తస్యాస్తపస్సుప్రస

అరున్ధతీసమీపేభగవదావిర్భావః.

న్నఃప్రాదురాసీత్పరఃపుమాన్ ॥ ౩౮ ॥ ఫాల్గునేమాసిపౌర్ణమ్యాంమీ
నేభస్వతిభాస్వతి । తదాబ్రహ్మాదయోదేవాఋషయోవ్యాసపూర్వ
కాః ॥౩౯॥ సనన్దసనకాద్యాశ్చ యోగినస్సర్వఏవహి । మునిపత్న్యశ్చ
దేవపత్న్యస్సమీయుస్సఙ్ఘశోమునే ॥౪౦॥ అరున్ధతీమహాభాగాలక్ష్మ్యా
లిఙ్గితవక్షసమ్। దృష్ట్వాహరింవేఙ్కటేశంప్రణనామముదాన్వితా ॥౪౧॥
తాందృష్ట్వాప్రణతాంవిష్ణురిదమాహదయానిధిః। ఉత్తిష్ఠారున్ధతీదేవితప
సాక్లేశవత్యసి ॥ ౪౨ ॥ తవేప్సితమహందాస్యేవరంవరయసువ్రతే । సు

అరున్ధతీకృతభగవత్స్తుతిః.

ప్రీతంతంవిదిత్వాసాతుష్టావాఞ్జనశైలపమ్ ॥ ౪౩ ॥ అరున్ధతీ ॥ నమస్తు
భ్యంమహాదేవనారాయణకృపానిధే । పాహిమాంఫణిశైలేశభక్తబన్ధో
దయానిధే ॥ ౪౪ ॥ నజానేవేఙ్కటాధీశలక్ష్మీనాయకకేశవ । త్వాం
వినాసర్వలోకానాందృష్టా దృష్టఫలప్రదమ్ ॥ ౪౫ ॥ యస్యోరస్యనిశం
విభాతిజగతీసౌభాగ్యధాత్రీరమాధత్తేయస్యపదావనేజనజలం మూర్ధ్నా
పురారిస్సదా । శ్రీమద్వేఙ్కటశైలనిత్యనిలయందేవోత్తమంత్వాంవినా
దృష్టాదృష్టఫలప్రదంకిమపరందృష్టంక్షితౌదైవతమ్ ॥ ౪౬ ॥ఇతిస్తుత్వా
పునఃప్రాహశేషశైలశిఖామణిమ్ । యదిప్రీతిర్మత్తపసాతవశేషాద్రివైభ
వమ్ ॥ ౪౭ ॥ తుమ్బుతీర్థస్యమాహాత్మ్యంవదలోకోపకారకమ్।వసిష్ఠ
పత్న్యేతిపృష్టఃప్రాహవేఙ్కటవైభవమ్ ॥ ౪౮ ॥ శృణ్వత్సుసర్వలో
కేషుబ్రహ్మాదిషుసురేషుచ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శృణ్వరున్ధతిమద్వాక్యంసర్వ

భగవద్వర్ణితవేఙ్కటాచలతుమ్బుతీర్థమాహాత్మ్యాని.

లోకోపకారకమ్ ॥ ౪౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌస్వామితీర్థే వేఙ్కటేశే చ యే
మయి।భక్తిమన్తః ప్రజైశ్వర్యాఽఽయుష్మన్తశ్చభవన్తి తే ॥ ౫౦ ॥ వేఙ్క
టాద్రిస్వామితీర్థమన్నామానిచకుర్వతే । పుత్రాణాం తేపునస్సర్వసమ్ప
దామేకభాజనమ్ ॥ ౫౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశేతి సదావాచి పఞ్చాక్షరంయ
ది । బ్రహ్మాదీనాఞ్చసర్వేషాంవన్ద్యాఏవనసంశయః ॥ ౫౨ ॥ యేతుమ్బు
తీర్థాభిషేకమాచరన్తియదాతదా । తేనిష్పాపామత్కృపయా లక్ష్మ్యాః
పాత్రంనసంశయః ॥ ౫౩ ॥ ఫాల్గున్యాంపౌర్ణమాస్యాన్తు ప్రత్యక్షదివసే
మమ । స్నాస్యన్తిభక్తిమన్తోయే తేషాంశృణుఫలోన్నతిమ్ ॥ ౫౪ ॥ య
త్సర్వతీర్థస్నానేన తత్ఫలంభవతిధ్రువమ్ । ఫల్గునీతీర్థమిత్యస్య నామలో
కేభవిష్యతి ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మవిట్క్షత్రశూద్రాణామపిస్త్రీణామరున్ధతి । అ
త్రస్నానేనదురితంనశ్యతిశ్రేయఏతిచ ॥ ౫౬ ॥ మనోవాక్కాయవిహి
తంపాపంనశ్యతిసర్వథా । యత్కిఞ్చిదర్థముద్దిశ్యపురుషావాస్త్రియోఽపి
వా ॥ ౫౭ ॥ స్నాస్యన్త్యత్రాప్నువన్త్యేవతంతమర్థంనసంశయః । పు
త్రార్థీపుత్రమాప్నోతిధనార్థీలభతేధనమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఆరోగ్యకామఆరోగ్య
మపత్యంపుత్రకామవాన్ । నశ్యన్త్యాపదఆశ్వస్యసిద్ధయోహస్తసఙ్గతాః ॥
అత్రస్నాత్వాతుదానానికుర్వతాంబహుళంఫలమ్। యేచన్దనఞ్చతామ్బూ
లంప్రయచ్ఛన్త్యపిచోదకమ్ ॥ ౬౦ ॥ తేమత్ప్రియాస్తువిజ్ఞేయాస్సత్యం
సత్యంవదామ్యహమ్ । అయంసర్వోత్తరోధర్మఉక్తస్తవవరాననే ॥ ౬౧ ॥
పతివ్రతానాంముఖ్యాచభవత్వఞ్చసుపుత్రిణీ । ఇతిసర్వంవరందత్త్వాఽన్త
ర్దధేవేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౬౨ ॥ యఇదంపఠతిధ్యాయఞ్ఛృణుయాచ్చసమా
హితః । ఘోణతీర్థస్నానఫలంప్రాప్నోతిహినసంశయః ॥ ౬౩ ॥ *

ఇతిశ్రీగారుడపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవర్ణ
నంనామత్రిషష్టితమోఽధ్యాయః.

ఇత్థంగారుడపురాణేత్రిషష్టితమాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గతశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాఽధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమైశ్రీపద్మావత్యైనమః.

అథ శ్రీహరివంశాన్తర్గత శ్రీశేషధర్మఘటక

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

నారదాదీనాంభగవత్సేవార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

యుధిష్ఠిరః ॥ దేవవ్రతమహాభాగసురసిన్ధుసుతప్రభో । శ్రీనివాసస్యమాహాత్మ్యంవదనోవదతాంవర ॥ ౧ ॥ వైకుణ్ఠవాసీదేవేశోవిష్ణుస్సర్వగతఃప్రభుః ॥ కథంప్రాప్తోవృషగిరింతన్మేత్వంకృపయావద ॥ ౨ ॥ శ్రీభీష్మః ॥ పురావైనారదశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మపుత్రోమహాద్యుతిః । హరింద్రష్టుమనాస్తాతవైకుణ్ఠంసముపాగతః ॥ 3 ॥ తత్రాఽదృష్ట్వాహరింపార్థక్షీరోదధ్యుపకణ్ఠతః । ఆయాన్తమృషయోదృష్ట్వాముదమాపుశ్చనారదమ్ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వేపారాశర్యపదానుగాః । అనుజ్ఞాతోమునిగణైఃపారాశర్యోమహాద్యుతిః ॥ ౫ ॥ వ్యాసోవచనమక్లిబంనారదంప్రత్యువాచహ । కృతకృత్యోమునేబ్రహ్మంస్త్వమేకోజగతీతలే ॥౬॥ విష్ణుభక్తోఽసినాన్యోఽస్తిసదాకీర్తయసేయతః । అహోఖలుమనుష్యాణాం మోక్షదోవిష్ణురవ్యయః ॥ ౭ ॥ సత్వయాసేవ్యతేనిత్యం కృతకృత్యోభవానతః । స్రష్టాపాలయితాహన్తాహ్యేకఏవజనార్దనః ॥ ౮ ॥ సత్వయాపూజితోనిత్యంతస్మాత్ఖలుకృతీభవాన్ । యోఽనన్తస్సర్వభూతానాంసేతుభూతోజగన్మయః ॥ ౯ ॥ సంసారపాశవిచ్ఛేదీసత్వయాపూజితోహరిః ॥ ఏతేవయంమునిశ్రేష్ఠద్రష్టుకామాజనార్దనమ్ ॥ ౧౦ ॥ తన్నివేశితచిత్తాహిప్రాప్తాఃపరమధార్మిక । ఈదృశంవచనంశ్రుత్వావ్యాసస్యజగతీపతే ॥ ౧౧ ॥ ప్రోవాచనారదోధీమానృషీన్వేదవిదాం

వరః । కృతకృత్యోఽస్మి భద్రం వో యూయం భూతహితేరతాః ॥ ౧౨ ॥ శాస్త్రైర్ధర్మైస్సదా లోకాన్ భక్త్యా రక్షితుమిచ్ఛథ । వైకుణ్ఠలోకేసమ్యాభాతా వార్తా పరమపావనీ ॥ ౧౩ ॥ అశ్రావి సా మయా సన్తో వక్ష్యే శృణ్వన్తు తాం కథామ్ । మాయావీ పరమానన్దస్త్యక్త్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రమయా సహ మోదతే । ఇత్యద్భుతతమం వాక్యం శ్రుత్వా సేన్ద్రా మరుద్గణాః ॥ ౧౫ ॥ తత్ర సేవితుముద్యుక్తాస్తదాఽహం చ జగద్గురుమ్ । కింకరిష్యథ విప్రేన్ద్రా హ్యత్ర దుర్లభదర్శనాః ॥ ౧౬ ॥ తస్మాత్తత్ర గమిష్యామ ఇత్యుక్త్వా ఖం సమారురుహాత్ । అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే త్వృషయశ్చ తపోధనాః ॥ ౧౭ ॥ జగ్ము

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహాజనచరిత్రవర్ణనమ్.

స్తేవ్యోమమార్గేణ యత్ర ధర్మగిరౌ హరిః । స్వామిపుష్కరిణీతీరం గత్వా తఋషయస్సురాః ॥ ౧౮ ॥ స్నాత్వా పీత్వా శుభం తోయం హరిం ద్రష్టుం తదాఽచరన్ । పశ్చిమం భాగమాసాద్య మునయో విష్ణుతత్పరాః ॥ ౧౯ ॥ తత్రాఽపశ్యన్మహద్భూతం మేరుమన్దరసన్నిభమ్ । సహస్రాదిత్యసఙ్కాశం విద్యుచ్ఛఞ్చలలోచనమ్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వాయుధధరం దేవం దృష్ట్వా విస్మయమాగతాః। దక్షిణాం దిశమాజగ్ముస్స్వామిపుష్కరిణీతటాత్ ॥౨౧॥ తత్రాఽసురాన్ దానవాదీన్రాక్షసాన్పిశితాశనాన్ । నమస్యతో ధ్యాయతశ్చ జపతశ్చాపి తాన్బహూన్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్ట్వా విస్మయమాపన్నాః పూర్వాం దిశముపాయయుః। తత్రాసీనం దేవపతిం త్రిదశైరుపసేవితమ్॥౨౩॥ యక్షకిన్నరగన్ధర్వచారణాద్యైరభిష్టుతమ్ । సిద్ధకిమ్పురుషాద్యైశ్చ ఋషిభిశ్చాప్సరోగణైః ॥ ౨౪ ॥ స్తూయమానం హరిం సాక్షాచ్ఛ్రీనివాసం జగత్పతిమ్ । కదా ద్రక్ష్యామి తద్రూపం యోగినామపి దుర్లభమ్ ॥ ౨౫ ॥ కదా మే జన్మసాఫల్యం భవిష్యతి సురార్చిత । దేహి మే దర్శనం దేవ ప్రణతార్తిప్రణాశన ॥ ౨౬ ॥ త్వం గతిస్సర్వభూతానాం దేవానామపి మోక్షద । పాహి పాహి జన్నాథ భూయో భూయో నమోఽస్తు తే ॥ ౨౭ ॥ ఇతి స్తువన్తం దేవేశం దేవరాజం పురన్దరమ్ । వేఙ్కటాద్రేః పురోభాగే స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౮ ॥ దేవతాభిస్సమాసీనం ధ్యాయన్తం పురుషోత్తమం । తం దృష్ట్వా విస్మితాస్సర్వే హ్యగస్త్యప్రముఖా ద్విజాః ॥ ౨౯ ॥

కౌబేరీందిశమాజగ్ముర్ద్రష్టుకామాజనార్దనమ్ । తత్రాపశ్యన్ద్విజవరా
న్ప్లక్షద్వీపనివాసినః ॥ ౩౦ ॥ రాజ్ఞోమునిగణాంశ్చైవభూసురాన్వేదవా
దినః । భూలోకవాసినశ్చైవమనుజాన్మనుజేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ ముదమా
పుర్మహాత్మానోమునయశ్శుద్ధబుద్ధయః । స్తువన్తినృత్యన్తినమన్తికేచిదా
నన్దజాశ్రూణిసృజన్తికేచిత్ ॥ ౩౨ ॥ ఆప్లుత్యచాప్లుత్యనదన్తికేచిద్గా
యన్తిగీతంపరితోమహాన్తః । రాత్రింశశీదేహభృతాంచచక్షుర్దినా
ర్తిహానోదినకృద్దివాచ ॥ ౩౩ ॥ ఏకోఽపివిష్ణుర్బహుధావిభిన్నోధాతాజ
నానాందివిదేవతానామ్ । కృపానిధిస్తత్రబభూవలక్ష్మ్యాస్సర్వస్యలోకస్య
హితాయనూనం ॥ ౩౪ ॥ వన్యైఃపుష్పఫలైఃకేచిత్స్తోత్రైశ్చవివిధైర్జ
పైః । వేదపారాయణైఃకేచిత్పూజయన్తిజనార్దనం ॥ ౩౫ ॥ ధూపదీ
పైర్గన్ధమాల్యైరన్యైస్సామాదికీర్తనైః । దీప్తహాటకకుమ్భైశ్చతోరణై
ర్ధ్వజరాశిభిః ॥ ౩౬ ॥ విచిత్రకుసుమైఃకేచిత్పూజయన్తిజనార్దనమ్। తు
లసీమఞ్జరీభిశ్చకరవీరైశ్చజాతిభిః ॥ ౩౭ ॥ మల్లికాకేతకీపుష్పైశ్చమ్ప
కైఃపూజయన్తితే । భూసురాఋషయశ్చైవసకలైఃపరిపూరితైః॥౩౮॥
పుణ్యోదకైరన్నపూర్ణైఃకమణ్డలుగతైశ్శుభైః। పత్రకుమ్భాభృతైఃకే
చిత్పూజయన్తిజనార్దనమ్ ॥ ౩౯ ॥ పత్రశాకైర్మూలఫలైర్నైవేద్యంక
ల్పయన్తిచ।శుద్ధోదకైరన్నపుష్పైర్ధ్యానైస్స్తోత్రజపైఃపరే॥౪౦॥ఏవం
తేషాంతుపూజాభిఃపూజితోమధుసూదనః । ఆస్తేతత్రజగన్నాథస్స్వా
మిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౧ ॥ హరేమురారేపురుషోత్తమేతివదన్తికేచిత్ప
రిరమ్భయన్తి । తూష్ణీంతుతిష్ఠన్తిహసన్తికేచిద్ధ్యాయన్తికేచిత్కలశం
వహన్తి ॥ ౪౨ ॥ పూర్ణంమురారేరభిషేకహేతోఃపుష్పాణిసౌరభ్యయు
తానిగన్ధాన్ । కర్పూరకస్తూరిసమగ్రమేళానాదాయసర్వేవృషభాద్రి
నాథమ్ ॥ ౪౩ ॥ తేమార్గమాణావిచరన్తితత్రదేవామనుష్యాఅపియోగిన

శ్రీభగవదావిర్భావవర్ణనమ్.

శ్చ ॥ భీష్మః ॥ ఏవంకృత్యేషుదేవేషుఋషిగన్ధర్వకోటిషు ॥ ౪౪ ॥ పుష్ప
వృష్టిఃపపాతాఽశు పర్వతోపరిసర్వతః । భేరీమృదఙ్గపటహైర్నిస్వానా
ద్యైశ్చడిణ్డిమైః ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖకాహళసన్నాదైస్సఙ్కులంసమజాయ
త । తస్మిన్నవసరేవిష్ణుఃప్రాదురాసీత్సరస్తటే ॥ ౪౬ ॥ మేరుమన్దర

సఙ్కాశై ర్జామ్బూనదపరిష్కృతైః । నానారత్నచితై ర్దివ్యై ర్విమానై రుపశోభితః ॥ ౪౭ ॥ కోటిసూర్యప్రతీకాశ శ్చన్ద్రకోటిసుశీతలః । స్వర్లోకాద్భూమిపర్యన్తం ప్రాదురాసీచ్ఛ్రియఃపతిః ॥ ౪౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రవిమణ్డలసన్నిభే । విమానే సేవితో దేవై శ్శ్రీనివాసోఽవసత్ప్రభుః ॥ ౪౯ ॥ బ్రహ్మా శివశ్చన్ద్రదివాకరౌ ససేన్ద్రా యమాగ్నీ ధనరాట్చపాశీ । రక్షోఽనిలోఽష్టావసవశ్చదస్రా విరిఞ్చికోటీగణదేవతాశ్చ ॥ ౫౦ ॥ పితా పితౄణాం జనకస్సురాణాం మాతా శిశూనాం మహతాం మహాత్మా । పతిః ప్రియాణాం తరణిర్జనానాం నిధిః కృశానామివ నిర్ధనానామ్ ॥ ౫౧ ॥ ఆవిర్బభూవాత్ర మహోజ్జ్వలాఙ్గః ప్రియాయుత శ్శ్రీవృషభాద్రినాథః । ప్రసన్నమూర్తిర్జగదేకబన్ధుః ప్రసన్నధామాఽథ జగన్నివాసః ॥ ౫౨ ॥ త

శ్రీనివాససేవార్థం శ్రీభీష్మకృతయుధిష్ఠిరప్రేరణమ్.

స్మాత్త్వాజయితుం రాజన్ శ్రీనివాసం జగద్గురుమ్ । గచ్ఛ సౌమ్య సదానన్దం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౫౩ ॥ మహాపాతకయుక్తో వా యుక్తో వా సర్వపాతకైః ॥ యస్య స్మరణమాత్రేణ నరః ప్రాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనివాసస్య సేవార్థం యో వా కో వా వ్రజేద్యది । తస్యైవ వంశజా స్సర్వే ముక్తా ఏవ న సంశయః ॥ ౫౫ ॥ యాని క్షేత్రాణి పుణ్యాని తీర్థాన్యాయతనాని చ । తాని సర్వాణి సేవన్తే శ్రీనివాసం జగన్మయమ్ ॥ ౫౬ ॥ ఇదం యే పుణ్యమాఖ్యానం శృణ్వన్తి శ్రద్ధయా నరాః । తేషాం ముక్తిః కరస్థైవ గతానాం కిము వైభవమ్ ॥ ౫౭ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీ శేషధర్మే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యకథనం నామాఽష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీ మహాభారతే హరివంశే - ఆశ్చర్యపర్వణి శేషధర్మే - అష్టచత్వారింశాధ్యాయాత్మక శ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీశేషధర్మాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

భృగునారదసంవాదాత్మకసూతోక్త శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ కథితానిమహాభాగ పుణ్యక్షేత్రాణ్యనేకశః । ప్రశ
స్తానిచతీర్థాని తానితానిమహీతలే ॥ ౧ ॥ తేభ్యోఽధికతమం క్షేత్రంతీర్థం
పాపవినాశనమ్।యచ్చాస్తితాదృశంతీర్థంతన్నోబ్రూహిసునిశ్చితమ్॥ ౨॥
యస్మిన్వసతిసర్వాత్మా మాధవోభక్తవత్సలః । విహరన్ముదితోనిత్యం శ్రి
యాభూమ్యాచనీళయా ॥ 3 ॥ యస్మింశ్చవసతింప్రాప్తో దుస్తరంభవ
సాగరమ్ । సుఖేనజన్తుస్తరతి ప్రాప్తవిత్తశ్చంయథా । ౪ ॥ తస్య
క్షేత్రస్యమాహాత్మ్యం విస్తరాద్వక్తుమర్హసి।నచతేఽవిదితంకిఞ్చిత్పశ్యా
మోభువనత్రయే ॥ ౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ స్మారితోఽస్మిమహాభాగాస్సమ్ప్రీ
తంవచనేనవః । కథయిష్యామిమునయశ్శృణుతైకాగ్రమానసాః ॥ ౬॥
అముమేవాధికృత్యార్థం పురానారాయణాత్మకమ్।అపృచ్ఛమ్మునిశార్దూ
లం వ్యాసంసత్యవతీసుతమ్ ॥ ౭ ॥ అథపృష్టోమయాప్రాహ వ్యాసస్సత్య
వతీసుతః ॥ శ్రీవేదవ్యాసః ॥ శృణుసూతపురావృత్త మాఖ్యానంకథయా

మితే ॥ ౮ ॥ కదాచిత్పర్యటన్భూమిం నారదో మునిసత్తమః । ఆజగా మాశ్రమంపుణ్యం భృగోర్ముదితమానసః ॥ ౯ ॥ శారదాభ్రనిభశ్శ్రీమా న్వీణాంచమహతీందధత్ । ఉదతిష్ఠద్భృగుశ్శీఘ్రం దృష్ట్వా దేవర్షిమాగ తమ్ ॥ ౧౦ ॥ పూజయిత్వా చతంహృష్టః పాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । పృ ష్ట్వా చకుశలంభూయః పప్రచ్ఛమునిపుఙ్గవమ్ ॥ ౧౧ ॥ భృగుః ॥ జగత్ప ర్యటితంసర్వం భగవన్నారదత్వయా । తేనజానాసిజగతాం వృత్తాన్తమ ఖిలంమునే ॥ ౧౨ ॥ క్షేత్రాణామధికంక్షేత్రం తీర్థానాంతీర్థముత్తమమ్। యద్యస్తిభువివిప్రేన్ద్ర తన్మే బ్రూహితపోనిధే ॥ ౧౩ ॥ ఆస్తేవిష్ణురచి న్త్యాత్మా విహరన్రమయాసహ । యత్రసాక్షాత్కృతో దేవో వరదస్స ర్వదేహినామ్ ॥ ౧౪ ॥ తపాంసియత్రసిధ్యన్తి నచిరేణతపస్వినామ్ । య స్మింశ్చనివసన్జన్తు రఞ్జసామోక్షమాప్నుయాత్ । ౧౫ ॥ ఏతదాచక్ష్వ భగవన్విస్తరేణతపోనిధే। జ్ఞాతుమర్థమిమంబ్రహ్మన్న త్వదన్యోఽస్తిభూ

వేఙ్కటాచలస్యానేకనామానువర్ణనపూర్వకమాహాత్మ్యకథనమ్.

తలే ॥ ౧౬ ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుష్వైకమనాబ్రహ్మన్మత్తఃకథయతో మునే। క్షేత్రాణాంక్షేత్రముత్కృష్టం తీర్థానాంతీర్థముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥ శ్రీవేఙ్క టగిరిర్నామ క్షేత్రంపుణ్యంమహీతలే । సర్వపాపప్రశమనం సర్వపుణ్య వివర్ధనమ్ ॥ ౧౮ ॥ వక్తుంనతస్యమాహాత్మ్యం బ్రహ్మణాఽపిసురైరపి।శక్య తేవాతథాస్మర్తుం మనసాపిమహామునే ॥ ౧౯ ॥ ఆరాధ్యస్సర్వదేవానాం మాధవో భక్తవత్సలః । విహాయస్వంపరంధామ రమతేరమయాసహ॥ అఞ్జనాద్రిర్వృషాద్రిశ్చ శేషాద్రిర్గరుడాచలః ॥ ౨౦ ॥ తీర్థాద్రిశ్శ్రీనివాసా ద్రిశ్చిన్తామణిగిరిస్తథా । వృషభాద్రిర్వరాహాద్రి ర్జ్ఞానాద్రిఃకనకాచలః॥ ఆనన్దాద్రిశ్చనీలాద్రి స్సుమేరుశిఖరాచలః।వైకుణ్ఠాద్రిఃపుష్కరాద్రిరితినా మానివింశతిః ॥ ౨౧ ॥ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్య శ్శూద్రశ్చేతరజా తయః । తన్నామానిపఠేయుర్యే ముచ్యన్తేతేఽఘబన్ధనాత్ ॥౨౩॥ వేఙ్క టాద్రిసమంస్థానం బ్రహ్మాణ్డేనాస్తికిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమో దేవో నభూ తో నభవిష్యతి ॥ ౨౪ ॥ తస్మిన్బహూనితీర్థాని సురసిద్ధనిషేవితే।రమ్యాణి సన్తిశతశ స్సర్వాఘౌఘహరాణ్యపి ॥ ౨౫ ॥ సర్వతీర్థాతిశాయీని స ర్వాశ్చర్యకరాణిచ । సర్వసిద్ధ్యనుకారీణి సర్వమఙ్గళదాన్యపి ॥ ౨౬ ॥

స్వామిపుష్కరిణీనామ సరసీరాజతేశుభా । యస్యాస్తీరేఽరవిన్దాక్షో వసతిప్రీతమానసః ॥ ౨౭ ॥ భృగుః ॥ తస్మిన్గిరౌశ్రియాసార్థం హిత్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ । కిమర్థంవసతిబ్రహ్మన్నారాయణస్స్వయ

నారదకృతక్షీరాబ్ధివాసిభగవద్వర్ణనమ్.

మ్ ॥ ౨౮ ॥ శ్రీనారదః ॥ కథయిష్యామి తేసర్వం వైకుణ్ఠోయేనహేతునా। తస్మిన్గిరివరేరమ్యే చిరమాస్తేశ్రియాసహ ॥ ౨౯ ॥ నారాయణమహంద్రష్టుం కదాచిత్క్షీరసాగరమ్ । గతవాంస్తత్రచాఽద్రాక్షం శ్వేతద్వీపంమహోచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౩౦ ॥ తత్రకల్పద్రుమవనే శాతకుమ్భమయంగృహమ్ । నానారత్నసమాకీర్ణ మనేకస్తమ్భశోభితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సహస్రార్కప్రతీకాశం దీప్యమానమివశ్రియా । దుష్ప్రాపమమరేన్ద్రైశ్చ సుప్రాపంకృతభక్తిభిః ॥ ౩౨ ॥ తత్రాపశ్యంసభాన్దివ్యాం దేవదేవస్యశార్ఙ్గిణః। అనన్తవిహగాధీశసేనాన్యాద్యైరధిష్ఠితామ్ ॥ ౩౩ ॥ తత్రాపశ్యంహృషీకేశం సర్వలోకైకకారణమ్ । సర్వైశ్వర్యమయందేవం శయానంశేషతల్పకే ॥ ౩౪ ॥ ద్విలక్షయోజనోపేతవిగ్రహంకామరూపిణమ్ । రజతాచలసంలీన నీలజీమూతసన్నిభమ్ ॥ ౩౫ ॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షం పురాణపురుషంశుభమ్ । తథాసర్వావనీతానాం శాసితారంసురోత్తమమ్॥ సంవాహ్యమానచరణం శ్రియాభూమ్యాచసాదరమ్। శ్రీవత్సాఙ్కముదారాఙ్గం శతపత్రనిభాననమ్ ॥ ౩౭ ॥ యుగపన్నిర్గతాదిత్యసహస్రసదృశద్ద్యుతిమ్ । శఙ్ఖచక్రధరన్దేవం జ్వలచ్చఞ్చలకుణ్డలమ్ ॥ ౩౮ ॥ వైజయన్త్యాచవిపులే విభూషితమురస్స్థలే। సౌదామినీశతాధిక్యజ్వలత్పీతామ్బరోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౯ ॥ లావణ్యామృతసన్దోహం భవసన్తాపనాశకమ్ । యుగాన్తార్కసహస్రాభమకుటోజ్జ్వలమస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥ అచలస్మేఘసఙ్కాశమతీవప్రియదర్శనమ్ । కర్ణభూషోజ్జ్వలందీప్తకణ్ఠికాద్యోతికౌస్తుభమ్ ॥ అర్కాభమణిరత్నాఢ్యైర్జ్వలచ్చఞ్చలకుణ్డలమ్। అత్యుజ్జ్వలితహారఞ్చ వనమాలావిభూషితమ్॥౪౨॥స్ఫురతాబ్రహ్మసూత్రేణ ప్రోద్భాసితభుజాన్తరమ్। అనేకసూర్యసఙ్కాశకేయూరమణికాన్తికమ్॥౪౩॥ మణికాఞ్చనముక్తాఢ్యైః కటకైరుపశోభితమ్ । అఙ్గుళ్యాభరణైస్సర్వైర్నవరత్నైరలఙ్కృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ కర్పూరగన్ధితాస్యాబ్జం సురక్తాధరపల్లవమ్ । తటి

చ్ఛతసహస్రాభపీతనిర్మలవాససమ్ ॥ ౪౫ ॥ నూపురైః కటిసూత్రేణ తటిన్మాలాఽయుతోపమమ్ । బాలసూర్యసహస్రాభనాభిపఙ్కజమద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ మార్కణ్డేయభరద్వాజపుణ్డరీకశుకాదిభిః । యాజ్ఞవల్క్యామ్బరీషాద్యై రన్యైశ్చమునిపుఙ్గవైః ॥ ౪౭ ॥ చతుర్భుజైస్స్వసారూప్యై శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరైః । ప్రహ్లాదప్రముఖైర్భక్తై స్స్తూయమానమనేకశః ॥ ౪౮ ॥ సనన్దసనకాద్యైశ్చ యోగిముఖ్యైరభిష్టుతమ్ । భుక్తిముక్తిప్రదంనృణాం సర్వాభీష్టప్రదాయినమ్ ॥ ౪౯ ॥ సేవితంవిధిరుద్రాద్యై ర్దిక్పాలైశ్చభయాన్వితైః । ప్రణమ్యశిరసా దేవం స్తుత్వాస్తుతిభిరీ

నారదమ్ప్రతిధరాతలవిజిహీర్షుభగవదుక్తిః.

శ్వరమ్ ॥ ౫౦ ॥ భక్త్యాచావనతో భూత్వా కృతాఞ్జలిరహంస్థితః । స్వాగతంచైవపృష్ట్వామాం బహుమేనేగదాధరః ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవోఽథమాం వీక్ష్య పాత్రస్నేహాతిశీతలైః । వీక్షణైర్హ్లాదయన్నిత్థం బభాషేమధుసూదనః ॥ ౫౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నారదశ్రూయతాంవత్స త్వయాదృష్టంజగత్త్రయమ్ । బ్రహ్మాణ్డేకుత్రవావాసో మమదేశేభవేదిహ ॥ ౫౩ ॥ విహారయోగ్యశ్చతథా విశ్రమస్థానముత్తమమ్ । కథయత్వంమహాభాగ య

నారదకృతభగవత్క్రీడార్హదేశప్రకాశనమ్.

ద్యస్తిభువితాదృశమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనారదః ॥ నత్వయాఽవిదితంకిఞ్చిత్త్రిషులోకేషువిద్యతే । తథాఽప్యయంతవప్రశ్నో మయిస్నేహవశాత్ప్రభో ॥ త్వద్విహారోచితంస్థానం రమణీయంవిలోక్యతే । ఆశ్చర్యప్రభవంస్థానం తత్సమంనాస్తిభూతలే ॥ ౫౬ ॥ తవపాదప్రభూతాయా గఙ్గాయాశ్చైవదక్షిణే । దిగ్భాగేదణ్డకారణ్యే ద్విశతైర్యోజనైర్మితే ॥ ౫౭ ॥ దక్షిణామ్బునిధేశ్చాపి దక్షిణేతరభాగకే । పూర్వాబ్ధేఃపశ్చిమేభాగే పఞ్చభిర్యోజనైర్మితే ॥ ౫౮ ॥ రమణీయమిదంస్థానం క్రీడాయోగ్యంవిభోతవ । తత్రత్యాశ్చజనాస్సర్వే తపస్స్వాధ్యాయవర్జితాః ॥ ౫౯ ॥ ఆధివ్యాధిహతాశ్చైవ పశ్యన్తిశరణంనచ । అనుగ్రహాయవై తేషాం స్థాతవ్యంభవతాహరే ॥ ౬౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ చోళరాజసుతఃకశ్చిత్కలౌఖలుభవి

ష్యతి । చక్రవర్తీతిమద్భక్త స్తత్రమామర్చయిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ అనుగ్ర
హాయతస్యాపి తత్రస్థాస్యామ్యహంమునే ॥ ౬౧౪ ॥ ... *
ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేభగవన్నారద
సంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమహిమానువర్ణనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

అనన్తస్యభగవత్క్రీడాద్రిత్వప్రాప్తిః.

అథాహభగవాఞ్ఛేష మాహూయపురతస్థితమ్ । మేఘగమ్భీ
రయావాచా హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ ౧ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనన్తమత్ప్రి
యోలోకేనత్వదన్యోఽస్తికశ్చన। తస్మాన్మమప్రియంకిఞ్చి త్కర్తవ్యంభవ
తాఽనఘ ॥ ౨ ॥ శ్రుతంహిభవతాసర్వం నారదోదీరితంవచః । క్రీడా
సముచితేదేశే వస్తవ్యమితిమేమతిః ॥ ౩ ॥ తత్రభూత్వాగిరివరో భ
వాన్వసతుభూతలే । త్వత్ఫణామణ్డలభువి స్థాతవ్యంరమయాసహ ॥ ౪ ॥
శేషః ॥ అనన్తోఽహంమహాదేవ స్థాస్యామిగిరిరూపధృత్ । భవాంస్తురమ
యాసార్థం మమసానుషురంస్యతామ్ ॥ ౫ ॥ గఙ్గాద్యాస్సరితఃపుణ్యా
స్తీర్థానిచసరాంసిచ । వసన్తుసర్వదాతత్ర మమోపరితవాజ్ఞయా ॥ ౬ ॥
మమోపరిప్రభూతానాం జఙ్గమస్థావరాత్మనామ్ । యద్యదిష్టంహితత్స
ర్వం తవానుగ్రహహేతునా ॥ ౭ ॥ అస్త్వితిప్రార్థయామాస శేషస్స
ర్వహితాయవై ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సిద్ధ్యత్వేవంఫణీన్ద్రాఽద్య భవతాయో
వరోవృతః ॥ ౮ ॥ తపాంసితత్రసిద్ధ్యన్తు నిర్విఘ్నానితపస్వినామ్ । అహం
హిసర్వజన్తూనాం దృష్టిగోచరతాంగతః ॥ ౯ ॥ వసిష్యామిశ్రియాసా

భగవతోలక్ష్మ్యాదిమహిషీపరిజనైస్సహక్రీడాచలగమనమ్.

ర్థం దదదిష్టానిదేహినామ్। ఇత్యుక్త్వాఽథశ్రియంప్రాహ భగవాన్పార్శ్వవ
ర్తినీమ్ ॥ ౧౦ ॥ భూమింనీళాంతథాదేవీం ప్రసన్నవదనామ్బుజామ్ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ సఖిభిస్సహితాయూయం సమాగచ్ఛతతత్రవై ॥ ౧౧ ॥ విహార
యోగ్యోదేశోఽయం నిర్దిష్టోమునినాఽమునా । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్ప్రా
హ సేనాపతిమరిన్దమమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్వదీయానుచరైస్సార్థం సర్వైఃపారి
షదైర్వృతః । బ్రహ్మాద్యైస్త్రిదశైస్సార్థం యక్షరక్షోగణాన్వితైః ॥ ౧౩ ॥
సిద్ధవిద్యాధరైశ్చాపి కిన్నరైశ్చమహోరగైః । ఋషిసఙ్ఘైర్వృతశ్శీఘ్రం

యాహి శేషాచలంప్రతి ॥ ౧౪ ॥ వస్తవ్యంతత్రహిమయా రమయాసహి
తేనవై । అనుగ్రహాయసాధూనాం నిత్యంచప్రయతాత్మనామ్ ॥ ౧౫ ॥
ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవ శ్శ్రియాభూమ్యాచనీళయా । వినతాసుతమా

అద్రిరూపధార్యనన్తస్యశిరఃపుచ్ఛప్రదేశవర్ణనమ్.

రూఢో యయావహిమహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ భృగుః ॥ శేషఃకథఙ్గిరివరోఽబ
భూవసమహావపుః । కుత్రపుచ్ఛప్రదేశోఽస్య శిరఃపక్షభువౌతథా ॥ ౧౭॥
నారదః ॥ తస్యదక్షిణకైలాసనామకంస్థానముత్తమమ్ । కాళహస్తీతి
విఖ్యాతం శిరోదేశఃప్రకీర్తితః ॥ ౧౮ ॥ శివస్యశివదఃపుణ్య శ్శిరోదేశోవి
లోక్యతే।పుచ్ఛస్తూత్తరతఃప్రోక్తో మహతోఽస్యమహీభృతః ॥౧౯॥ ప్రసి
ద్ధఃపుచ్ఛదేశోఽయం శ్రీశైలఇతివిశ్రుతః।శ్రీశైలస్యప్రదేశేఽస్మిన్నీలకణ్ఠా

వ్యాఘ్రపాదవృత్తాన్తః.

శ్రమేశుభే॥ ౨౦ ॥ వ్యాఘ్రపాదాభిధః కశ్చిత్తపస్వీనియతేన్ద్రియః । చిర
కాలంతపస్తప్త్వానీలకణ్ఠముమాపతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ తోషయామాసనియమై
స్సమగ్రస్తంతపోనిధిః । అథకేనాపికాలేన నీలకణ్ఠోమహాద్యుతిః॥ ౨౨ ॥ప
రితుష్టఃప్రాదురభూద్దాస్యన్వరమభీప్సితమ్ । ఆలిఙ్గితో గిరిజయా గాఢమా
శ్రితపార్శ్వయా ॥ ౨౩ ॥ కైలాసగౌరమారుహ్య వృషంగగనచారిణ
మ్। ప్రమథాద్యైఃపరివృతో గణైస్సమ్ప్రీతమానసైః॥ ౨౪ ॥ కపర్దవిల
సత్సిద్ధసిన్ధువీచిభిరాకులైః । సిద్ధగన్ధర్వయక్షాద్యైః సన్నగైఃపరివారితః॥
భక్తానుకమ్పాంపరమాంభృశమావేదయన్నివ। వ్యాఘ్రపాదఃప్రణమ్యై
నం భక్త్యాపరమయాఽన్వితః॥ ౨౫ ॥ స్తుతిభిఃపరితుష్టావ పుష్కలాభిఃపు
నఃపునః ॥ వ్యాఘ్రపాదః ॥ భగవన్కరుణాసార సర్వలోకైకకారణ ॥ ౨౬॥
ప్రసీదత్వంప్రసన్నాక్ష విశ్వాకారవృషధ్వజ॥ ౨౭॥రథ్యావేదాస్త్రిపురద
హనేవేదవక్త్రాచవేధా సూతోయస్యస్వయముపగతౌపుష్పవన్తౌరథాఙ్గే॥
చాపోమేరుస్త్రిదశవసతిర్వాసుకిశ్చాపమౌర్వీబాణో విష్ణుస్త్రిదశవపుషే
కుర్మహే తేనమస్యామ్॥ ౨౮ ॥ స్తుత్వైవంపరయాభక్త్యా వ్యాఘ్రపా
దస్తపోనిధిః ॥ ౨౯ ॥ తూష్ణీంబభూవపురతో మస్తకేవిహితాఞ్జలిః ।
వ్యాఘ్రపాదంతపోనిష్ఠం శాన్తంధర్మపరాయణమ్ ॥ ౩౦ ॥ నీలకణ్ఠస్స
మాహూయ ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥నీలకణ్ఠః॥తపసాపరితుష్టోఽస్మి కృతే

నానేనసువ్రత ॥ ౩౧ ॥ వరంవరయభద్రన్తే వరదోఽహమిహాగతః ॥ వ్యా
ఘ్రపాదః ॥ ఆశ్రమేఽస్మిన్మహాదేవ వస్తవ్యంభవతాసదా॥౩౨॥భవన్నా
మ్నాసరశ్చేదం ప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు।అత్రస్నాస్యతియోమర్త్యస్తీర్థేఽస్మి
న్సుకృదాప్లుతః ॥ ౩౩ ॥ ససిద్ధింయాతుశుద్ధాత్మా పుమర్థానామభీప్సయా॥
నీలకణ్ఠః ॥ తథైవాస్త్వితితంప్రోక్త్వా తత్రాస్తేచన్ద్రశేఖరః ॥౩౪॥ చిరఙ్గిరి

అద్రిరూపధార్యనన్తస్యపక్షప్రదేశవర్ణనమ్.

జయాసార్ధం వరదస్సర్వదేహినామ్ । అథపక్షప్రదేశోఽస్య హ్యహో
బిలమితిస్మృతః ॥ ౩౫॥ పరంస్థానంనృసింహస్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్।హి
రణ్యకశిపుంహన్తుం బ్రహ్మరుద్రపురస్కృతః ॥౩౬॥ ప్రహ్లాదానుగ్రహార్థా
య హ్యవతీర్ణోఽత్రవర్తతే। నతత్సమంభువిస్థానమస్తిలోకత్రయేపివా॥
అమృతత్వమవాప్నోతి జన్తుర్దర్శనమాత్రతః । తస్మిన్నేకదినంవాపి యో
వాసమధిగచ్ఛతి ॥ ౩౭ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకేమహీయతే।

క్రీడాద్రిత్వాపన్నానన్తస్యఫణామణివర్ణనమ్.

ఫణామణిప్రదేశోఽయం వేఙ్కటాద్రిరితిస్మృతః ॥ ౩౮ ॥ శేషాద్రిర్వృ
షభాద్రిశ్చ నారాయణగిరిస్తథా । నచాస్యమహిమాశక్యో వక్తుంవర్షశ
తైరపి ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మరుద్రపురోగైశ్చ సనకాద్యైశ్చయోగిభిః । అగ
స్త్యాద్యామునివరాస్తపసస్సిద్ధ్యపేక్షయా ॥ ౪౧ ॥ తపాంసిసుచిరన్తే
పుస్తన్నిర్ఝరసమాప్లుతాః।విష్ణోరపరదేహత్వాదాక్రామన్నపదైర్గిరిమ్॥
నారాయణాంశసమ్భూత శ్శేషోఽహిర్గిరిరూపధృత్ । తస్యోపరిప్రభూ
తాయే తృణగుల్మలతాదయః ॥ ౪౩ ॥ తేహిస్థావరరూపేణ వసన్తోయో
గిపూరుషాః । బ్రహ్మరుద్రాదిదేవేభ్యో యోగినోఽమితతేజసః ॥ ౪౪ ॥
సర్వదాయక్షగన్ధర్వసిద్ధకిన్నరచారణైః । విద్యాధరగణైశ్చాపి మహో
రగగణైస్తథా ॥ ౪౫ ॥ ఋషిభిర్దేవబృన్దైశ్చ సేవాఽవసరకాఙ్క్షిభిః ।
సేవ్యతేఽహర్నిశంప్రీత్యా మహాగిరివరోహ్యయమ్ ॥ ౪౬ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భృగునాదర
సంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలవిస్తారవర్ణనంనామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

భగవత్క్రీడాచలవర్ణనమ్.

భృగుః ॥ శ్రీవేఙ్కటగిరిం ప్రాప్య భగవాన్పురుషోత్తమః । ఆవాసమకరోత్తత్ర తతః కిమకరోత్స్వయమ్ ॥౧॥ ఉదన్తమిమమాచక్ష్వ విస్తరేణైవ నారద । నత్వదన్యోఽస్తి విప్రేన్ద్ర రహస్యానాం హి వేదితా ॥ ౨॥ శ్రీనారదః ॥ ఇదం రహస్యం వక్ష్యేఽద్య విస్తరేణైవ తే భృగో । నత్వదన్యోఽస్తి విప్రేన్ద్ర కథాయాం శ్రవణే యతః ॥ 3 ॥ యదైవ రమయా సార్ధమనాదిః పురుషోత్తమః । అవతీర్ణో గిరివరం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥ గిరినిర్ఝరసంయుక్తనదీప్రస్రవణైర్యుతమ్ । వివిధైర్వృక్షషణ్డైశ్చ పుష్పితైరుపశోభితమ్ ॥ ౫ ॥ మాలతీకున్దకుటజైస్సిన్ధువారైః కురణ్టకైః । కదమ్బార్జునవంశైశ్చ చన్దనైః పనసైస్తథా ॥ ౬ ॥ అశోకవకుళైర్గుఞ్జైస్తమాలైస్సమలఙ్కృతమ్ । నానావిహగసఙ్ఘుష్టం మయూరారావనాదితమ్ ॥ ౭ ॥ తుష్టపుష్టమృగాకీర్ణం సింహశార్దూలశోభితమ్ । విగళన్మదధారైశ్చ గజసఙ్ఘైస్సుశోభితమ్ ॥ ౮ ॥ గోలాఙ్గూలగణైశ్చాపి వానరైర్మదగర్జితైః । క్రీడావిలాసనిరతైర్మృగపక్షిభిరావృతమ్ ॥ ౯ ॥ నానారత్నసమాకీర్ణం సానుభిర్భూషితఙ్గిరిమ్ । బ్రహ్మణా చ సమాదిష్టో

నారాయణాఖ్యవిప్రవృత్తాన్తః.

నారాయణదిదృక్షయా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణాఖ్యో విప్రేన్ద్రో గిరావస్మిఞ్ఛుభోత్తరే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సురసిద్ధనిషేవితే ॥ ౧౧ ॥ ఇన్ద్రియాణి నియమ్యాన్తరాస్థితో యోగభావనామ్ । నారాయణం త్రిజగతా మధీశం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూమినీళాసహితం ధ్యాయన్హృది శుభాస్పదమ్ । నాసాగ్రన్యస్తనయనో విశుద్ధాత్మా చిరన్ద్విజః ॥ ౧3 ॥ తపశ్చచార ధర్మాత్మా దుశ్చరం దుష్టమానసైః । విశుద్ధాత్మని విప్రేన్ద్రే తపస్యతి చిరన్తదా ॥ ౧౪ ॥ ఫలన్తి వివిధా వృక్షాస్తత్రత్యాస్సమయం వినా । సత్త్వేషు బలవత్సత్త్వం బబాధే నైవ దుర్బలమ్॥

నారాయణాఖ్యవిప్రతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

తపస్యతి ద్విజేశాన్తే శాన్తం సర్వమభూద్వనమ్ । అథాఽస్మిన్నన్తరే తస్య తపసా పరితోషితః ॥ ౧౬ ॥ వాసుదేవః ప్రాదురభూద్వరదస్సర్వ

దేహినామ్ । వినతాసుతమారూఢస్సుమేరుశిఖరోపమమ్ ॥ ౧౭ ॥
దయితామఙ్కమారోప్యజ్వలత్కాఞ్చనమాలినీమ్ । యుగపత్స్ఫురితా
నేకతటిత్సదృశవర్చసమ్ ॥ ౧౮ ॥ సహధర్మచరీంవిష్ణోరవతారానుకా
రిణీమ్। భక్తానుకమ్పాభరితైరపాఙ్గైశ్శీతలైస్సదా ॥ ౧౯ ॥ ఆహ్లాదయ
న్తీమసకృజ్జగత్థ్సావరజఙ్గమమ్। పద్మప్రియాంపద్మహస్తాంపద్మాలయనివా
సినీమ్॥ ౨౦ ॥ ఉన్నిద్రపద్మనయనాంపద్మనాభమనఃప్రియామ్ । నీలజీ
మూతసఙ్కాశస్స్ఫురత్పీతామ్బరోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ తులసీదామహృ
ద్యేనస్ఫురచ్ఛ్రీవత్సలక్ష్మణా। కౌస్తుభద్యుతిదీప్తేనవపుషాసువిరాజితః॥
నిబద్ధోదరబన్ధేనతనుమధ్యేనశోభితః । విధాతృగృహనాళీకముకుళోద్భవ
హేతునా ॥ ౨3 ॥ నాభిహ్రదేననిమ్నేనగమ్భీరావర్తశోభినా । రమ్భ
భహస్తశోభాభ్యా మూరుభ్యాముపశోభితః ॥ ౨౪ ॥ జఙ్ఘాభ్యాంచారు
తూణీరసదృశీభ్యాంవిరాజితః । ప్రసన్నవదనామ్భోజఃపద్మపత్రనిభేక్ష
ణః ॥౨౫ ॥ జ్యోతిర్మయేనవపుషాదీప్యమానోఽగ్రతస్థ్సితః। అథనారా
యణంవిప్రోహర్షపర్యాకులేక్షణః ॥౨౬ ॥ సర్వదాఽనన్దసన్దోహనయనా
శ్రుసమాప్లుతః। ఆనన్దామృతసారాబ్ధౌమగ్నఃకిఞ్చిన్నబుధ్యతే ॥ ౨౭ ॥
ప్రదక్షిణంతదాకృత్వాభగవన్తందయానిధిం। భక్త్యాపరమయాఽవిష్టోవి
వేదానన్తరంనసః ॥ ౨౮ ॥ కింకర్తవ్యమజానానోముహూర్తంస్థావ

నారాయణాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః.

తిష్ఠతే । అథైనంపరితుష్టావవాగ్భిరగ్ర్యాభిరాకులః ॥ ౨౯ ॥ విప్రః॥
దేవదేవజగన్నాథప్రసీదపురుషోత్తమ । పరిపాలయమాంభక్తంశరణా
గతవత్సల ॥ 3౦ ॥ కాలాభకరుణాసారకరీన్ద్రవరదప్రభో । అవ
లోకయమాంనాథ శీతలైర్నయనాఞ్చలైః ॥ 3౧ ॥ త్వమేవధాతా
సర్వస్యజగతోఽస్యజగన్మయ । రక్షితాచత్వమేవాస్యసంహర్తాచసురే
శ్వర ॥ 3౨ ॥ ప్రకృతిఃపురుషశ్చైవసర్గకాలేసుసఙ్గతౌ । తవేక్షణవ
శేనైవసృజతోజగదవ్యయ॥ 33 ॥ నత్వత్సమోఽస్తిలోకేస్మిన్నాథలో
కత్రయేపివా । కుతస్త్వదధికస్తస్మాన్నిస్సమాభ్యధికోభవాన్ ॥3౪ ॥
వేత్తాత్వమసివేద్యఞ్చవేదనోపాయఏవచ । వేదనఞ్చఫలంతస్యత్వద్దృతే

నాస్తికిఞ్చన ॥ ౩౫ ॥ పితాత్వమసిలోకస్యసర్వస్యజగతఃపతే । మా
తాస్వయంవిశాలాక్షీలక్ష్మీస్త్వదనపాయినీ ॥ ౩౬ ॥ విధాతృప్రము
ఖాదేవాస్సనకాద్యాశ్చయోగినః । మహతాతపసావాపినత్వాంజా
నన్తితత్త్వతః ॥ ౩౭ ॥ నవేదాధ్యయనేనత్వాం నయజ్ఞైర్నియమై
రపి ॥ నదానైశ్చతపోయోగై ర్వినాభక్త్యానదృశ్యసే ॥ ౩౮ ॥
మద్భాగ్యోపచయేనత్వందృగ్గోచరముపాగతః । నిజరూపఞ్చదేవేశప్రద
ర్శయదయానిధే॥ ౩౯॥ ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మిదర్శనేనతవప్రభో।
చక్షుషోస్సఫలంజన్మజాతమద్యసురేశ్వర ॥ ౪౦ ॥ నత్వాంపశ్యతియో
మర్త్యోవ్యర్థజన్మాసమేమతః । దర్శనేనైవముచ్చిత్తమాప్నోత్యన్మత్తతు
ల్యతామ్ ॥ ౪౧ ॥ ఏవంస్తువతివిప్రేన్ద్రే భగవాన్ప్రీతమానసః । త
మువాచప్రసన్నాక్షోమేఘగమ్భీరయాగిరా । ౪౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
తపశ్చరసిపిప్రేన్ద్రకిన్త్వమత్రజితేన్ద్రియః । కిమర్థఞ్చవదాద్యత్వందా

భగవన్తముద్దిశ్యవిప్రకృతసర్వజనదృశ్యత్వాదిప్రార్థనా.

స్యామ్యహమభీప్సితమ్ ॥ ౪౩ ॥ నారాయణః ॥ వరదోయదిదేవేశశ్రీ
నిధేకరుణానిధే । వృణోమివరమిష్టంమేశృణుష్వప్రీతమానసః ॥ ౪౪ ॥
అహంనారాయణోనామభవద్దర్శనకాఙ్క్షయా । భువంసర్వాంపరిక్ర
మ్యనాపశ్యంత్వామహంప్రభో ॥ ౪౫ ॥ బ్రహ్మాణంతపసాఽరాధ్యతన్ని
ర్దిష్టోఽహమాగతః।స్వామిపుష్కరిణీతీరే తపసాఽరాధితోభవాన్॥౪౬॥
తపశ్చరన్వసామ్యద్యచిరేణనియతేన్ద్రియః । ఏవంకిలతపశ్చర్తుమశక్యం
భువిమానవైః ॥ ౪౭ ॥ తేషామనుగ్రహార్థాయ సర్వప్రత్యక్షగోచరః ।
సర్వాభీష్టందదన్నిత్యంస్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ అనన్తవిహగే
శానసేనాపతిముఖైస్సదా । సేవ్యమానశ్శ్రియాసార్ధం విహరన్వసమా
ధవ ॥ ౪౯ ॥ గిరిశ్చాయంహిమన్నామ్నాప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు ॥ శ్రీభగ

భగవత్కృతనారాయణాఖ్యవిప్రప్రార్థనాభ్యుపగమప్రకారః.

వాన్ ॥ తథాభవతువిప్రేన్ద్రవచనంతవసువ్రత ॥ ౫౦ ॥ బ్రాహ్మణో
యదివావైశ్యః క్షత్రియశ్శూద్రజోపివా । సపాపోయదివాఽపాపస్స్వా
మిపుష్కరిణీజలే ॥ ౫౧ ॥ స్నాత్వాచాత్రవసన్తంమాంయేనమస్యన్తి
మానవాః । దదామ్యాకల్పమేవాహం తేషాంవాసంత్రివిష్టపే ॥ ౫౨ ॥

యః కరోత్యాప్లవం స్వామిసరసీజలమధ్యతః ॥ సోఽతీత్యనిరయం సర్వం బ్రహ్మాభూయాయ కల్పతే ॥ ౫౩ ॥ భుక్తిముక్తిప్రదం నౄణాం సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ । ఇదం స్థానం సరశ్చేదం నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౫౪ ॥ అద్యప్రభృతి చైవాయం గిరిస్త్వన్నామతస్సదా। నారాయణాచల ఇతి ప్రసిద్ధో భవతు ద్విజ ॥ ౫౫ ॥ ఇతి తస్మై వరం దత్వా స్వసాయుజ్యం దదౌ హరిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్వసంకల్పాగతే తతః ॥ ౫౬ ॥ దివ్యే విమానే సర్వేషాం విలోచనపథం గతః । శ్రీభూమినీళాసహితశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ కోటికన్దర్పలావణ్యో నీలజీమూతసన్నిభః । దయాపరవశో నిత్యం వసతి ప్రీతమానసః ॥ ౫౭ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే భగవదావిర్భావో నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

భగవతః క్రీడాద్రౌ లీలార్థమృగయావిహారః.

భృగుః ॥ తత్రావాసముపేత్యాథ దేవః కిమకరోత్తతః । విస్తరేణ సమాఖ్యాహి పృచ్ఛతో మమ సర్వశః ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తతః కదాచిన్మృగయావిహారాకాఙ్క్షిమానసః । సేనాపతిమువాచేదం ప్రహసన్నివ మాధవః ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సేనేశ విపినోద్దేశే విహర్తుం మతిరస్తి మే । సింహవ్యాళసమాకీర్ణే మత్తద్వీపనిషేవితే ॥ ౩ ॥ సజ్జీభవన్తు సైన్యాని నిదేశాద్భవతోఽధునా। చతురఙ్గసమేతాని సమరేష్వజితాని వై ॥ ఇత్యుక్త్వా భగవాంస్తూర్ణం నిర్యయౌ మృగయామతిః । సేనాపతిముఖాశ్చాపి తమేవానుయయుస్తదా ॥ ౫ ॥ అథోత్తరగిరౌ రమ్యే విచచార స దైత్యహా । సింహవ్యాళగణాన్విధ్యన్శరైరాశీవిషోపమైః ॥ ౬ ॥ తత్రత్యాశ్శబరాఽధీశాస్సోపహారాస్సమాగతాః । ప్రణమ్య దేవదేవేశమతిష్ఠన్నమ్రమౌళయః ॥ ౬ ॥ నిర్దిశ్యమానమార్గస్తు తైస్తైశ్శబరపాలకైః । విచచార

వృషభాఖ్యాసురవృత్తాన్తః.

బహూన్దేశాన్మృగయాకృష్టమానసః ॥ ౭ ॥ తస్మిన్కాలే శివేభక్తో వృషభాఖ్యో మహాసురః ॥ శ్రీశైలాద్దక్షిణే దేశే విచచార మహామనాః ॥ ౮ ॥ తతో గిరివరం దృష్ట్వా ప్రాదుర్భూతం సువిస్తృతమ్ । విస్మయావిష్టచేతాస్తు

చిన్తయామాసకారణమ్ ॥ ౧౦ ॥ అహోకోఽప్యస్య మాయావీప్రస్తాఽ
ద్రేరుపరిధ్రువమ్। తమన్వేష్టుంయతిష్యామిమాయినంగతభీరహమ్ ॥ ౧౧॥
అన్విష్యసహసాఽనేనయోత్స్యామిగతభీరహమ్ । ఇతిసఞ్చిన్త్యతత్రతాం
యంమృగయన్నపకారిణమ్ ॥౧౨ ॥బలగర్వసమావిష్టస్తత్రతత్రచచార

వృషభాసురశబరవేషధారిభగవతోర్యుద్ధప్రకారః.

హ । అథాపశ్యత్సదేవేశంవిహరన్తమభీతవత్ ॥ ౧౩ ॥ శార్ఙ్గపాణింహ
యారూఢంశబరాకృతిధారిణమ్ । తన్దృష్ట్వాదైత్యరాట్క్రుద్ధస్సోఽయమే
వేతినిశ్చితః॥ ౧౪॥ అభ్యధావతతంతూర్ణంతిష్ఠతిష్ఠేతిచాబ్రవీత్ । తతస్స
మభవద్యుద్ధంఘోరరూపంభయానకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శబరాధిపతిందైత్యస్స
మాహూయాఽశపత్తదా । తతస్సశబరఃక్రుద్ధస్సర్వసన్నాహసంయుతః॥
శ్వగణైస్స్వగణైశ్చైవబాణైశ్చనిశితైస్తథా। ప్రాసైఃఖడ్గైర్గదాభిశ్చశక్తి
శూలపరశ్వధైః ॥ ౧౬ ॥ కున్తైర్ముసలసఙ్ఘైశ్చవృక్షైఃపాషాణరాశిభిః ।
అయుధ్యతతదాతేనఘోరంయుద్ధమభూద్వనే ॥ ౧౭ ॥ తతస్తాన్సబ
రాన్సర్వాన్నిర్జిత్యాగ్రతఃపరమ్ । ఆయాన్తమసురన్దృష్ట్వావిష్వక్సేనం
దిదేశసః ॥ ౧౯ ॥ సోఽపిగన్ధర్వసఙ్ఘైశ్చసహితఃప్రత్యయుధ్యత । తతస్సుతు
ములంయుద్ధంబభూవభయదాయకమ్ ॥౨౦॥ అస్త్రైశ్శస్త్రైర్జఘానాశు
విష్వక్సేనఃప్రతాపవాన్ । దైత్యస్తందుర్జయంజ్ఞాత్వామాయావీచమ
దోద్ధతః॥౨౧॥ తతస్స్వమాయామాస్థాయదైత్యఃపరపురఞ్జయః । అసృ
జద్రాక్షసాన్ఘోరాన్నతశోఽథసహస్రశః ॥౨౨॥ అస్త్రాణ్యపిచదివ్యానిశ
స్త్రాణివివిధానిచ । ప్రాయుఙ్క్తదైత్యరాట్క్రుద్ధోనారాయణజిఘాంస
యా ॥౨౩ ॥ యదనేనప్రయుక్తంవైశస్త్రమస్త్రమథాపివా । భస్మీ
కృతఞ్చతత్సర్వంహరిణానిజమాయయా ॥౨౪॥ తతస్తమసురోమత్వా
దుర్జయంహరిమాహవే । మాయాంప్రయుజ్యమాయావీస్వయమన్తర్ద
ధేతతః ॥౨౫ ॥ తాంమాయామాయతీన్దృష్ట్వాతతస్సర్వేశ్వరోహరిః ।
ప్రేషయామాసనాశాయతతశ్చక్రంజనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ నాశకంసర్వ
దుష్టానాంసర్వదేవనమస్కృతమ్ । చక్రరాజాత్తతోజ్వాలాఃప్రాదు
ర్భూతాస్సహస్రశః ॥ ౨౭ ॥ తాభిస్తత్సైన్యమత్యుగ్రంజ్వలితంకాన

నంయథా । జ్వలత్కఞ్చుకినోఽపీరా దగ్ధశ్మశ్రుశిరోరుహాః ॥ ౨౮ ॥ ఆయుధానివిచిత్రాణి దగ్ధాన్యాసన్హవిర్భుజా । తేనచక్రప్రభావేన హ్యాసురంబలమద్భుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ నకిఞ్చిద్దృశ్యతేతత్ర పర్వతేపరమాద్భుతే । తతస్సమీక్ష్యదైత్యోవై మాయాంస్వీయాంవినాశితామ్ ॥ ౩౦ ॥

భగవన్తమ్ప్రతిసంహారాభ్యుపగన్తృవృషభాసురప్రార్థనా.

చిన్తయామాసచమునే విస్మయాకులమానసః । నిహనిష్యతిమాంచాపి చక్రంనూనంతదీరితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సమయోఽమరణస్యాపి సంవృత్తోనైవసంశయః । అమానుషమిమంమన్యే పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౨ ॥ స్రష్టారంసర్వలోకానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । అనేననిహతోనూనం విముక్తస్సర్వకిల్బిషాత్ ॥ ౩౩ ॥ సంసారార్ణవముత్తీర్య గమిష్యేముక్తిసమ్పదమ్ । ఇతిసఞ్చిన్తయన్దేవం వధాత్సంహృష్టమానసః ॥ ౩౪ ॥ ప్రార్థయామాసచాభీష్టం కిఞ్చిద్ధృదయసంశ్రితమ్ ॥ వృషభః ॥ దేవదేవజగన్నాథ సర్వలోకైకకారణ ॥ ౩౫ ॥ శరణంత్వామనుప్రాప్తః ప్రణతార్తిహరప్రభో । త్వయాతతమిదంసర్వం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౩౬ ॥ త్వయావిహీనంనోకిఞ్చిత్త్రిషులోకేషువిద్యతే । బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవాస్త్వన్నిదేశకరామతాః ॥ ౩౭ ॥ నిదేశాద్వాతితేవాతస్సూర్యశ్చోదేతిచాన్వహమ్ । వహ్నిర్జ్వలతితేభీతశ్శక్రశ్శాసతిశాసనాత్ ॥ ౩౮ ॥ యమోధావతిభీతస్త ఇతివేదానుశాసనమ్ । త్రాహిత్రాహిమహాదేవ నజానేశరణంపరమ్ ॥ ౩౯ ॥ యోగినోయంవిచిన్వన్తి నియతాస్త్వాంవిముక్తయే । సత్వమద్యమహాబాహో దృగ్గోచరగతోఽసిమే ॥ ౪౦ ॥ క్షమస్వమత్కృతంసర్వ మపకారంసుదుస్సహమ్ । కృతాగసాంత్వాదృశేషు ప్రణామఃఖలునిష్కృతిః ॥ ౪౧ ॥ జీవితంతునయాచేఽహం క్షుద్రంపాపస్యకారణమ్। అతోయాస్యామినిహతశ్చక్రేణపరమాంగతిమ్ ॥ ౪౨ ॥ తస్మాత్క్షమస్వభగవన్ శ్రీనిధేకరుణానిధే। త్రాతారంనైవపశ్యామి త్వాం

అసురప్రార్థనయాక్రీడాద్రేర్భగవద్దత్తవృషభనామధేయప్రాప్తిః.

వినామధుసూదన ॥ ౪౩ ॥ అద్యప్రభృతిచాయంవై గిరిరుచ్ఛ్రితశేఖరః । మదాఖ్యయాప్రథాంయాతు వృషభాచలఇత్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యేవం శోకసన్తప్తమశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్। వృషభంతమువాచేదం ప్రహసన్న

రుడధ్వజః ॥ ౪౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వృషభాసురమద్భక్త్యా విముక్తిం
యాస్యసిధ్రువమ్ । గిరిశ్చాయంభవన్నామ్నా ప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు॥౪౬॥
ఇత్యుక్తవతిగోవిన్దే దైత్యేన్ద్రః ప్రీతమానసః । చిన్తయామాసనిధనమను

వృషభాసురవధప్రకారః.

గ్రహమథోమునే ॥ ౪౭ ॥ తతస్సుదర్శనశ్చాపి జ్వాలాజటిలవిగ్రహః । జ
హారసురశత్రోర్హి కణ్ఠనాళాచ్ఛిరోఽమ్బుజమ్ ॥ ౪౮ ॥ తతోనిపాతితే
భూమౌ వసురేయుద్ధదుర్మదే।వవృషుఃపుష్పవర్షాణి దేవాస్సుమ్ప్రీతమా
నసాః ॥ ౪౯ ॥ దేవదున్దుభయోనేదు ర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః । దిశః
ప్రసేదుర్విమలా వాతాశ్చైవసుఖంవవుః ॥ ౫౦ ॥ గోవిన్దోపిదయాసా
రో వరందత్వాఽసురాయవై । పునరభ్యేత్యశేషాద్రౌ యథాస్థానంస్థితో

అఞ్జనాదేవ్యుత్పత్తిక్రమః.

మునే ॥ ౫౧ ॥ భృగుః ॥ భూయఃకథయదేవస్య చరితానిమహాత్మనః । శ్రు
త్వాతోనాస్తిమేతృప్తి రద్భుతానిమహామునే ॥ ౫౨ ॥ శ్రీనారదః ॥ శ్రు
ణుష్వైకమనాబ్రహ్మన్వక్తుఃకథయతోమునే । మాహాత్మ్యందేవదేవస్య
చిత్రంహిమునికీర్తితమ్ ॥ ౫౩ ॥ త్రేతాయుగేఽసురఃకశ్చిత్కేసరీత్యేవవి
శ్రుతః । పుత్రార్థీదేవముద్దిశ్య తపస్తేపేమహామనాః ॥ ౫౪ ॥ నియతా
త్మాశుచిర్నిత్యం నిరాహారోజితేన్ద్రియః । పఞ్చాక్షరేణజప్యేన తోష
యామాసశఙ్కరమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రీతఃప్రాదురభూదగ్రే శఙ్కరోలోకశ
ఙ్కరః । భక్త్యాతమానతంభూమౌ వువాచచహసన్నివ ॥ ౫౬ ॥ శ
ఙ్కరః ॥ పరితుష్టోఽస్మిభద్రన్తే తపసాఽనేనసువ్రత । వరంవృణీష్వదా
స్యామి మనసాయదిహేచ్ఛసి ॥ ౫౭ ॥ కేసరీ ॥ దేవదేవమహాప్రాజ్ఞ ప
రితుష్టోఽసిచేన్మమ । వరదోభవమేఽభీష్టం వరయామిసునిశ్చితమ్ ॥ ౫౮ ॥
పుత్రమిచ్ఛామిబలినం సమరేష్వనివర్తినమ్ । మహాధైర్యంమహాప్రాజ్ఞం
త్వత్తస్సన్తుష్టమానసాత్ ॥ ౫౯ ॥ శఙ్కరః ॥ నపుత్రందాతుమిచ్ఛామి
పరితుష్టోప్యహంతవ । యస్మాచ్చవిధినాపూర్వం విహితాపుత్రహీనతా॥
తథాపిదాస్యేకన్యాంవై రూపయౌవనశాలినీమ్ । తస్యాముత్పత్స్యతేపు
త్రస్త్వదభీష్టోఽచిరాద్ధ్రువమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఇతిసన్దిశ్యభర్గోఽపి తత్రై వా

న్తరధీయత । అసురేన్ద్రోపిలబ్ధ్వాఽయం వరమిష్టంముదంయయౌ॥ ౬౨॥
తత స్తస్యాభవత్కన్యా లోకవిస్మయకారిణీ। చకారనామతస్యా వై హ్యఞ్జ
నేతిసదైత్యరాట్ ॥ ౬౩ ॥ క్రమేణవవృధేసేయమఞ్జనామఞ్జుభాషిణీ।
కలేవశశినఃపక్షే సితేనయననన్దినీ ॥ ౬౪ ॥ పితు స్తస్యాంచవవృధే ప్రమో
దస్తుదినేదినే । పుత్రప్రీతిరభూ త్తస్య తస్యామితిచనశ్శ్రుతమ్ ॥ ౬౫ ॥
ప్రక్రా న్తక న్తుకక్రీడా మాళిభిస్సహకన్యకామ్। వీక్ష్యవీక్ష్యయయౌతృప్తిం
ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౬౬ ॥ తతఃకపివరఃకశ్చి త్కేసరీతిభువిశ్రుతః ।
అభిగమ్యయయాచేతాం కన్యాంయౌవనశాలినీమ్ ॥ ౬౭ ॥ తస్మై తామ
ఞ్జనాంప్రాదా ద్దైత్యస్సమ్ప్రీతమానసః । సచిక్రీడకపిశ్చాయం కన్య
యాకామరూపయా ॥ ౬౮ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగు నారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే వృషభాచలహేతు కథనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

అఞ్జనాయాశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రౌతపఃకరణేనాఞ్జనేయాఖ్యసుతోత్పత్తిః.

నారదః ॥ విహర స్తీచిరం తేన కపినాసాధుకన్యకా । నలేభేసదృ
శంపుత్రం చిన్తాశోకపరాయణా ॥ ౧ ॥ అహోమమపితామాంవై పు
త్రస్నేహసమాకులః । పోషయామాసతస్యాహ మానృణ్యంకేనవాఽ
ప్నుయామ్ ॥ ౨ ॥ తస్యామేమన్దభాగ్యాయా స్స న్తతిశ్చవినాకృతా । నా
రీణాంపుత్రహీనానాం నసుఖంపారలౌకికమ్ ॥ ౩ ॥ పుత్రేణమేవి
హీనాయాః కిన్నువిశ్రమ్యతేకులమ్ । ధన్యాఃఖలుస్త్రియస్తావై యాః
పశ్య న్తిశుచిస్మితమ్ ॥ ౪ ॥ ముఖమఙ్కేశయానానాం పుత్రాణాం
పుత్రవత్సలాః । ఇతిసఞ్చిన్త్యబహుధా పుత్రార్థంసాసులోచనా ॥ ౫ ॥
ద్విజానభ్యర్చ్యవిధివ దాశిషోవాచయ స్తథా । దదావభీప్సితంతేభ్య స్స
ర్వదైవయశస్వినీ ॥ ౬ ॥ నిమి త్తజ్ఞాంశ్చపృచ్ఛ న్తీ తామవాచతదాఽఞ్జ
నా । వ్రతేషుచాప్యనేకేషు నియతాచావసత్స్వయమ్ ॥ ౭ ॥ ఆ స్తీర్థ్య
ముసలాంశ్చాపి గోష్ఠేషునియతేన్ద్రియా । ఉపవాసపరాభూత్వా తు
ష్టావజగదీశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥ ఏవంవిధాన్యనేకాని కృత్వానియతమానసా।
చర న్తీనైవలేభేఽసా పుత్రజన్మకృతంసుఖమ్ ॥ ౯ ॥ కస్యచి త్త్వథకాల

స్వదయయాధర్మదేవతా । బిభ్రతీపుల్కసీరూపం ధృత్వావేత్రంచపుత్రి
కామ్ ॥ ౧౦ ॥ పృచ్ఛధ్వంచేత్యనుపదం భాషమాణాగతశ్రమా । పశ్యన్తి
బాలిశాన్ప్రాణా వదన్తిలక్షణాన్యథ ॥ ౧౧ ॥ అఞ్జనాయాస్సమీపంవై ప్ర
యాతాధర్మదేవతా । అఞ్జనా తాంసమాహూయ వినివేశ్యవరాసనే ॥
శూర్పేస్వర్ణమయేముక్తా తణ్డులాన్ప్రణిధాయవై । తర్పయిత్వానిమి
త్తజ్ఞాం పర్యపృచ్ఛదనాకులా ॥ ౧౩ ॥ అఞ్జనా ॥ నిమిత్తజ్ఞేకథంబ్రూ
హి మమపుత్రోఽస్తివానవా।సత్యేనవదధర్మజ్ఞే పృచ్ఛన్త్యామమసర్వశః॥
యద్యహంప్రాప్నుయాంపుత్ర మిష్టంబలినమఞ్జసా । దాస్యామితవతత్స
ర్వం యద్యదిచ్ఛసిచేతసా ॥ ౧౫ ॥ పుల్కసీ ॥ అభీష్టస్తవపుత్రోవై భవి
ష్యతినసంశయః । మాశోకంకురుకల్యాణి ధర్మేణమమతేశపే ॥ ౧౬ ॥
శ్రీవేఙ్కటగిరౌసప్తసాహస్రంవత్సరాన్పునః । తపఃకురుతతఃపుత్ర మవా
ప్స్యసిసుశోభనమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాసానిమిత్తజ్ఞా యథాఽగతమథో
యయౌ । అఞ్జనాచిన్తయన్తీతద్వాక్యంతస్యామనోహరమ్ ॥ ౧౮ ॥
ప్రచక్రమేతపశ్చర్తుం శ్రీవేఙ్కటగిరేస్తటే । ఆకాశగఙ్గానికటే సిద్ధసఙ్ఘ
నిషేవితే ॥ ౧౯ ॥ వాయ్వాహారాచవాయుంవై సముద్దిశ్యసుదారుణమ్।
తపశ్చచారదాన్తేయం ప్రీణయన్తీవ్రతైరిమమ్ ॥ ౨౦ ॥ తతఃప్రీతమనా
వాయుః ఫలమేకందినేదినే।భక్షణార్థందదౌతస్యై దృగ్గోచరముపాగతః॥
అతీతేసప్తసాహస్రే వత్సరాణామనన్తరమ్ । పార్వతీసహితశ్శమ్భు స్త
దాశ్రమముపాగమత్ ॥ ౨౨ ॥ విజహారచతత్రాయం తత్రతత్రవనాన్త
రే।తస్మిన్నవసరేతత్ర విలాసార్థముపాగతమ్ ॥ ౨౩ ॥ చిక్రీడవానరద్వ
న్ద్వం తదద్భుతమివాభవత్ । పార్వత్యైదర్శయామాస పశ్యపశ్యేతిధూ
ర్జటిః ॥ ౨౪ ॥ సాచదృష్ట్వాకపిద్వన్ద్వం క్రీడితంప్రీడితాశనైః । అథతస్యా
మనశ్చాసీ దావాంకపితనూధరౌ ॥ ౨౫ ॥ విహరిష్యావఇతిహి లోకస్య
రుచిరీదృశీ । తతఃకపియుగంభూత్వా పార్వతీపరమేశ్వరౌ ॥ ౨౬ ॥
చిక్రీడతుర్వనాన్తేఽస్మిన్ముభౌముదితమానసౌ । తయోర్వీర్యంతదావా
యు రథపత్రపుటాన్తరే ॥ ౨౭ ॥ ఆహృత్యప్రదదౌతస్యా అఞ్జనాయాః
కరాన్తరే। మన్వానాభక్ష్యమిత్యేవ తద్భక్షితవతీహ్యసౌ ॥ ౨౮ ॥ దధౌ
దౌహృదచిహ్నాని క్రమేణనియతేస్త్రియా।అఞ్జనాకఞ్జనయనా ప్రఫుల్లన

ళినాఽననా ॥ ౨౯ ॥ చిన్తయన్తీకిమేతన్మే నిర్దోషాయాస్సమాగతమ్ ।
అథవావిధివైరూప్య మహో మేమన్దభాగ్యతా ॥ ౩౦ ॥ కేనదోషేణచా
హంవా ఈదృశంరూపమాగతా । చిన్తయన్తీచిరంసావై ప్రీళితాదుఃఖి
తాస్థితా ॥ ౩౧ ॥ ఆశ్వాసయన్తీత్వాంప్రాహదివివాగశరీరిణీ । మావి
షాదంగమః పుత్రిభవితవ్యమిదంతవ ॥ ౩౨ ॥ దుష్టాత్మారావణోనామరా
క్షసోలోకకణ్టకః । సతుదేవస్త్రియస్సర్వాబన్దీగ్రాహంగ్రహీష్యతి ॥ ౩౩ ॥
త్రిలోకీమపియస్మాద్వైరావయిష్యతికర్మణా । తస్మాద్రావణఇత్యేవప్ర
సిద్ధిమధియాస్యతి ॥ ౩౪ ॥ తతస్తన్నిగ్రహార్థాయహరిః ప్రత్యర్థితస్సురైః ।
ఆగమిష్యతిభూలోకేరఘూణామన్వయేశుభే ॥ ౩౫ ॥ తతస్తస్యసహా
యార్థమసహ్యాబలవిక్రమః । శౌర్యధైర్యగుణోపేతో బలీయాన్విజితే
న్ద్రియః ॥ ౩౬ ॥ అప్రమేయగుణోపేతః పుత్రస్తవభవిష్యతి । ఇమామా
కాశగాంవాచంశ్రుత్వాసమ్ప్రీతమానసా ॥ ౩౭ ॥ పిత్రేన్యవేదయత్స
ర్వంచరితంచనభస్వతః । తచ్ఛ్రుత్వాచపితాతస్యాః ప్రయయాపరమాం
ముదమ్ ॥ ౩౮ ॥ సుతోత్పత్తిమథాకాఙ్క్షన్తస్యానిభృతమున్మనాః ।
ఆపాణ్డరీకృతాతస్యారరాజతనువల్లరీ ॥ ౩౯ ॥ కళఙ్కహీనాచన్ద్రస్య
లేఖేవాసితపక్షకే । వినీలచూచుకం రేజే కుచమణ్డలమున్నతమ్ ॥ ౪౦ ॥
పద్మకోశస్యసంలీనభ్రమరస్యశ్రియందధత్ । నశశాకభువంగన్తుంగర్భ
స్యాతిభరాత్తతః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థంప్రవవృధేతస్యాగర్భః ప్రీతివివర్ధనః । తతోవైద

ఆఞ్జనేయోత్పత్తిదివసనక్షత్రమాసనిర్ణయః.

శమేమాసిసమ్ప్రాప్తేనళినేక్షణా ॥ ౪౨ ॥ అసూతపుత్రంబలినముదయత్య
హిమత్విషి । శ్రావణేమాసినక్షత్రే శ్రవణేహరివాసరే ॥ ౪౩ ॥ కుణ్డలోద్భా
సిగణ్డాన్తముపవీతినముజ్జ్వలమ్ । కౌపీనోద్భాసితంచైవదీప్యమానమివశ్రి
యా ॥ ౪౪ ॥ బిభ్రాణంవానరాణాంవైరూపమత్యద్భుతంమహత్ ।

ఆఞ్జనేయస్యఫలబుద్ధ్యారవిమణ్డలంప్రత్యుత్పతనమ్.

రక్తాస్యపుచ్ఛమూలంతుసువర్ణసదృశద్యుతిమ్ ॥ ౪౫ ॥ అథోఽయంజా
తమాత్రోఽపినితరాన్తుబుభుక్షితః । ఉదయాచలసంరూఢందదర్శరవిమణ్డ
లమ్ ॥ ౪౬ ॥ నితాన్తరక్తవర్ణేనఫలబుద్ధిరభూత్తదా । ఫలమిత్యేవమ
న్వానోరవింభక్షితుముద్యతః ॥ ౪౭ ॥ గ్రహీష్యామీతినిశ్చిత్యశ్రీవేఙ్కట

గిరే స్తటాత్ । ఉదతిష్ఠన్మహావేగాదుదయాచలశేఖరమ్ ॥౪౮॥ గ్ర
హీతుముద్యతేతస్మిన్బిమ్బంసూర్యస్యతద్బలాత్ । హాహాకృతమభూత్స
ర్వం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥౪౯॥ తతశ్చతుర్ముఖోబ్రహ్మా స్వయమా
గత్యవేగతః। బ్రాహ్మమస్త్రంయుయోజాస్మైకుపితస్తజ్జిఘాంసయా॥౫౦॥
తదస్త్రమాగతందృష్ట్వాబాలఃక్రీడన్నివక్షణాత్ । నిరస్యపుచ్ఛప్రాన్తేన
బభూవవిగతజ్వరః ॥౫౧॥ ప్రత్యాఖ్యాతంతతోదృష్ట్వాతదస్త్రంబ్రహ్మ
ణేరితమ్ । విసిస్మ్యేసురాణాంవైగణఃకిమిదమిత్యపి ॥౫౨॥ కథమా
కాశయానంవైకథంసూర్యాభిధానవమ్ । ప్రత్యాఖ్యానంకథంచాసీది
త్యూచుర్విస్మితాస్తదా ॥౫౩॥ ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరా
క్షసమ్ । భువనంవిస్మయంప్రాప కర్మదృష్ట్వాఽద్భుతంకపేః ॥౫౪॥
హనూమానపితందృష్ట్వాసూర్యంనిర్విణ్ణమానసః । భూమౌపపాతతేజ
స్వీ బ్రహ్మణాఽస్త్రేణతాడితః ॥౫౫॥ అథాఞ్జనాసమాగత్య శోకప
ర్యాకులాస్వయమ్ । అశ్రుపూర్ణాక్షిపద్మాగ్రాబభాషేసురసత్తమాన్ ॥
అఞ్జనా ॥ భవన్తోనిర్ఘృణాదేవాజాతమాత్రేశిశౌకథమ్ । బ్రాహ్మమ
స్త్రంప్రయుజ్యాఽశుకృతార్థాఇవసమ్ప్రతి ॥౫౭॥ ఈదృశాభవతాం
పుత్రానసన్తికిము దేవతాః । ప్రారబ్ధమీదృశంకర్మకథంఘోరతరంమ

ఆఞ్జనేయస్యబ్రహ్మాదిదత్తసర్వావధ్యత్వవరప్రాప్తిః.

హాత్ ॥౫౮॥ వదన్తీంపరుషంవాక్యమఞ్జనామిత్థమఞ్జసా । సాన్త్వయ
న్తస్సురాస్సర్వేవీర్యజాతముమాపతేః ॥౫౯॥ దేవకార్యంచసంవీక్ష్య
వాచమూచురిమాంతదా ॥ దేవాః ॥ అఞ్జనేమావిషీదత్వంతవపుత్ర
స్యధీమతః ॥౬౧॥ దాస్యామోదుర్లభానస్యవరాన్వయమమానుషాన్ ।
ససురాసురగన్ధర్వైర్యక్షరక్షోగణైస్తథా ॥౬౧॥ పిశాచైర్గుహ్యకై
స్సోఽయమవధ్యోభవతుధ్రువమ్। తథాచశస్త్రసంఘైశ్చ బాణైశ్చవివిధై
రపి ॥౬౨॥ అవధ్యత్వమవాప్నోతిశాసనాన్నస్తవాత్మజః। బలేనప్రజ్ఞ
యాచాపి యాతుసర్వాతిశాయితామ్ ॥౬౩॥ శత్రూణామపిదుర్ధ
ర్షఃపుత్రస్తవభవిష్యతి । ఇతిదత్వావరందేవగణేషువిరతేష్వథ ॥౬౪॥
చతుర్ముఖస్సమాహూయ చాఞ్జనామిదమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ అఞ్జనే

క్రీడాద్రేరఞ్జనాచలనామధేయప్రాప్తిః.

త్వంహి శేషాద్రౌ తపస్తప్త్వాసుదారుణమ్ ॥ ౬౫ ॥ పుత్రంసూతవతీయస్మాల్లోకత్రయహితాయవై । ప్రసిద్ధింయాతుశైలోఽయమఞ్జనే నామతస్తవ ॥ ౬౬ ॥ అఞ్జనాచలఇత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా । ఇతితస్యైవరందత్వాదేవాబ్రహ్మపురోగమాః ॥ ౬౭ ॥ స్వంస్వంస్థానంసముద్దిశ్యయథాఽగతమథోయయుః । అఞ్జనాపుత్రమాదాయ శ్రీవేఙ్కటగిరేస్తటమ్ ॥ ౬౮ ॥ పునరాగమ్యసామోద మలఞ్చక్రేనిజాశ్రమమ్ ॥౬౮½॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేభృగునారదసంవాదేతీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - అఞ్జనాచలాభిధాన హేతుకథనం నామపఞ్చమోధ్యాయః.

క్రీడాద్రేశ్శ్రీవేఙ్కటాభిధాన హేతూపోద్ఘాతః.

భృగుః ॥ అయంశిలోచ్చయః కేనవేఙ్కటాచలఇత్యపి । మునీన్ద్రభువివిఖ్యాతస్తద్వదస్వసహేతుకమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రీనారదః ॥ అత్రాపికారణంవక్ష్యేశైలోయంయేనహేతునా । వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతశ్శృణుష్వైకమనాముసే ॥ ౨ ॥ శ్రీగిరేఃపశ్చిమేభాగేపురంనన్దనసంజ్ఞికమ్ । హస్త్యశ్వరథసమ్బాధంబభూవభువివిశ్రుతమ్ ॥ ౩ ॥ పురన్దరాభిధఃకశ్చిత్సోమయాజీద్విజోత్తమః । ఉవాసతస్మిన్నగరేయాజకోవేదపారగః ॥ ౪ ॥ తస్యజజ్ఞేఽతిమతిమాన్పుత్రోమాధవసంజ్ఞికః । కాలక్రమేణవవృధేవేదాధ్యయనతత్పరః ॥ ౫ ॥ యోగుణైఃపితరంసర్వైరత్యక్రామదివాఞ్జసా । క్రమేణమాంసళౌబాహూబభారద్విజపుత్రకః ॥ ౬ ॥ యౌవనేసమనుప్రాప్తే వక్షస్యతివిశాలతామ్ । తస్యాసీచ్చన్ద్రలేఖాఖ్యా పత్నీకమలలోచనా ॥ ౭ ॥ సర్వలక్షణసమ్పన్నా దివ్యనారీవభామినీ । సతస్యామనురక్తోఽభూద్భృశంద్విజకుమారకః ॥ ౮ ॥ తన్వ్యాఽపహృతోయౌవనేనరూపేణాప్రతిమేనచ । విహరన్ముదితోనిత్యమాస్తేస్మసహభార్యయా ॥ ౯ ॥ విహారయోగ్యేదేశేచవనోద్దేశేమనోహరే । అథాఽస్మిన్నన్తరేకాలోవసన్తఃప్రాదురాసహ ॥ ౧౦ ॥ ఉపదేష్టు

మివ క్రీడావిశేషాంస్తు ద్విజన్మనః । పుంస్కోకిలాశ్చ కూజన్త్యై చూత
వృక్షసమాశ్రితాః ॥ ౧౧ ॥ వియోగిమానసేష్వన్తర్జనయన్తః పరాం
రుజమ్ । అశోకకుసుమం లోకాన్మదనస్యేదిధక్షతః ॥ ౧౨ ॥ ప్రతస్థమి
వనారాచం వ్యరోచత మనోహరమ్ । ప్రసూనాపచయం కర్తుం నిర్గతశ్చ
చన్ద్రలేఖయా ॥ ౧౩ ॥ విలాసవిపినోద్దేశే సర్వపుష్పమనోరమే । ఆ
రామే విహరం స్తస్మిం స్తత్ర తత్ర సభార్యయా ॥ ౧౪ ॥ సరసీం స త్వ
సమ్పన్నాం దదర్శ విమలోదకామ్ । పద్మషణ్డైశ్చ సంపూర్ణామిన్దీవరవ
నాకులామ్ ॥ ౧౫ ॥ సుగన్ధిభిః ప్రసూనైశ్చ పూరితాం తటభూరుహామ్ ।
తస్యాశ్చ సఞ్చరం స్తీరే స్నిగ్ధచ్ఛాయాసమావృతే ॥ ౧౬ ॥ చణ్డాల
కన్యకాం తస్యాం దదర్శ సుమనోహరామ్ । ఇన్దీవరదళశ్యామాం ప్రఫుల్లకమ
లేక్షణామ్ ॥ ౧౭ ॥ పీనోన్నతకుచాం తన్వీం పూర్ణచన్ద్రనిభాననామ్ ।
మూర్తామివాజ్ఞాం మారస్య సుస్నిగ్ధకుటిలాలకామ్ ॥ ౧౮ ॥ తనుమ
ధ్యాం వరారోహాం మాలినీం నామ నామతః । తాం దృష్ట్వా విస్మయావిష్టశ్చి
న్తయామాస వై ద్విజః ॥ ౧౯ ॥ జాతేరననురూపాం తాం మత్వా ద్విజ
కుమారకః । అత్యద్భుతమిదం రూపం విధినా కేన నిర్మితమ్ ॥ ౨౦ ॥ మ
న్యే ద్రష్టుమశక్యం వై విధేర్వా రూపమీదృశమ్ । అన్ధః ఖలు జగత్స్రష్టా వి
ధాతా రూపమీదృశమ్ ॥ ౨౧ ॥ యతశ్చకార వై వ్యర్థమభోగ్యమపి
మాదృశామ్ । అథవా కిము రత్నస్య వ్యర్థయా జాతిచిన్తయా ॥ ౨౨ ॥
కేనేదమద్భుతం రూపం లభ్యతే సుకృతం వినా । అథైనాముపసర్పామి సోఽ
హం స్పృశ్యేతరామపి ॥ ౨౩ ॥ చణ్డాలవాటికాదృష్టం కిం రత్నం దూ
ష్యతేఽథవా । ఇతి సఞ్చిత్య వై తస్యాస్సమీపముపజగ్మివాన్ ॥ ౨౪ ॥
అనురాగవతీ చాస్మిన్ ప్రేమ్ణా చణ్డాలకన్యకా । తయోర్వివర్ధమభూచ్చేత శ్చి
త్తైర్మదనసాయకైః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాపయిత్వా గృహం భార్యాం చన్ద్రరేఖాం
ద్విజోత్తమః । శనైశ్శనైస్సమీపం వై తస్యాస్స్వయముపాగమత్ ॥ ౨౬ ॥
అథైనాం వరయామాస హృష్టో ద్విజకుమారకః । అవిచార్య మహత్పాపం
తత్సఙ్గమసముద్భవమ్ ॥ ౨౭ ॥ మా భైషీస్త్వం వరారోహే ద్విజోఽయ
మితి భామిని ॥ స్త్రీరత్నం దుష్కులాచ్చాపి గ్రాహ్యమిత్యనుశాసనమ్ ॥ ౨౮ ॥
అతోఽహం భవతీం యాచే వాచా మధురపూరయా । మమ చానుమతిం

దాతుంత్వయారన్తుమిహార్హసి ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యుక్త్వాపాణిమస్యావైస్వి
న్నంజగ్రాహపాణినా । సజ్జతస్సో౽థమాలిన్యాత్తథాద్విజకుమారకః ॥
తదీయమేవమాంసాదిమాహారంరోచయన్సదా । సురామపిపిబన్నిత్యం
చిక్రీడచిరమున్మనాః ॥ ౩౧ ॥ చిరకాలేవ్యతీతేతుదరిద్రశ్చాభవద్ద్విజః ।
విధాయచౌర్యహత్యాదిపాపానిధనమార్జయన్ ॥ ౩౨ ॥ తచ్చుతస్యైవద
దద్విత్తంకఞ్చిత్కాలంనినాయసః । తతస్తత్రాప్యశక్తో౽యంతదీయైశ్చ
నిరాకృతః ॥ ౩౩ ॥ చచారభువనేభ్రాన్తోనవాసంప్రాప్యకుత్రచిత్ ।
ఆజగామచరన్సో౽యంసమీపంశేషభూభృతః ॥ ౩౪ ॥ ఆరురోహగిరిం
చాపికథఞ్చిద్దీనచేతసా । తస్మిన్నేవక్షణేతస్యశరీరమభితస్తదా ॥ ౩౫ ॥
ఆపాదచూడంజజ్వాలతదద్భుతమివాభవత్ । తత్తస్యపాపజాతఞ్చ
భస్మీభూయక్షణాన్తరాత్ ॥ ౩౬ ॥ కృత్వాచటచటారావంపతితంధ
రణీతలే । జాజ్వల్యమానోవిప్రో౽పిబ్రహ్మతేజోభిరఞ్జసా ॥ ౩౭ ॥ రరా
జవిగతైనస్కశ్శరదీవదివాకరః । తద్దృష్ట్వావిస్మితాస్సర్వేమునయస్త
త్రసఙ్గతాః ॥ ౩౮ ॥ పప్రచ్ఛుస్తంమహాభాగాద్విజపుత్రంమహర్షయః ।
కిమిదంవదవిప్రేన్ద్రనఃపరోవిస్మయోమహాన్ ॥ ౩౯ ॥ ఆచక్ష్వాస్మాక
మామూలాద్వృత్తాన్తమిహసర్వతః । ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వామాధవో
విస్మితోద్విజః ॥ ౪౦ ॥ ఆదితఃప్రభృతిప్రాహవృత్తాన్తంనిజమఞ్జసా ।
తచ్ఛ్రుత్వామునయస్సర్వేవిస్మయంపరమఙ్గతాః ॥ ౪౧ ॥ ఊచుర్వచన
మక్లిష్టంవృషశైలాశ్రితంమహత్ ॥ ఋషయః ॥ అనేనపాపజాలంవై
యస్మాద్దగ్ధంద్విజన్మనః ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచలఇత్యస్యప్రసిద్ధిర్భువివర్త
తామ్ । సర్వపాపానివేంప్రాహుఃకటస్తద్దాహఉచ్యతే ॥ ౪౩ ॥ సర్వ
పాపదహోయస్మాద్వేఙ్కటాచలఇత్యభూత్ । ఇత్యుక్త్వామునయస్స
ర్వేయథాగతమథోయయుః ॥ ౪౪ ॥ ద్విజో౽పిశాన్తచిత్తో౽స్మిన్నచలే
సంయతేన్ద్రియః । దుశ్చరంవైతపఃకృత్వాతేనకైవల్యమాప్తవాన్ ॥ ౪౫ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డేభృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్క
టాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలనామధేయహేతుక
థనం నామ షష్ఠోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశారాధకచోళరాజసుతోత్పత్తిక్రమః.

భృగుః॥ చోళరాజసుతః కశ్చిత్కలౌ ఖలు భవిష్యతి । చక్రవర్తీతి శేషాద్రౌ వైకుణ్ఠం హ్యర్చయిష్యతి ॥ ౧ ॥ ఇత్యేవం కథితం పూర్వం త్వయా మే మునిసత్తమ । తన్మమాచక్ష్వ విప్రేన్ద్ర విస్తరేణైవ నారద ॥ ౨॥ చోళరాజసుతః కోఽయం కుత్ర దేశే వసిష్యతి। కథం వా శేషశైలేన్ద్రమర్చయిష్యతి భక్తితః ॥ ౩ ॥ తస్య వా కీదృశీ భక్తిర్భవిష్యతి రమాపతౌ । నత్వదన్యోఽస్తి భూలోకే వేదితా భావినాం క్వచిత్ ॥ ౪ ॥ మయ్యనుగ్రహబుద్ధ్యా త్వం కథయస్వ కథామిమామ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ * కలౌ చోళనృపః కశ్చిద్బభూవ భువి విశ్రుతః ॥౫॥ ధార్మికో నీతిశాస్త్రజ్ఞశ్శశాస పృథివీమిమామ్। స కదాచిద్వనే రన్తుమాఖేటేన మహీపతిః ॥ ౬ ॥ కిఙ్కరాన్వనపాలాంశ్చ వ్యాదిదేశ మహామనాః । స్వయం వినిర్యయౌ తూర్ణం హయమారుహ్య రంహసా ॥ ౭ ॥ శేషాచలవనోద్దేశే విచచార మృగాన్తకః । అశ్వానాం చ గజానాం చ శ్రుత్వా ఘోరం మహారవమ్ ॥౮॥ గుహాభ్యః ప్రతినిర్యాతాస్సింహవ్యాఘ్రముఖా మృగాః । ఇతస్సింహా ఇతో వ్యాఘ్రా ఇతశ్చ వనవారణాః ॥ ౯ ॥ ఇతి నిర్దిశ్యమానాన్వై జఘాన మృగయూథపాన్ । సఙ్ఘశశ్చ వరాహాణాం యూథాని నిశితైశ్శరైః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గాన్ఖడ్గేన నృపతిర్వ్యాధ విపినాన్తరే। మృగయాకృష్టచిత్తోఽయం విచరన్కాననే ముహుః॥

చోళరాజస్య మృగయావిహారకాలే నాగకన్యకాదర్శనాదిః.

న లేభే విశ్రమం రాజా యథేన్ద్రియవశం గతః । తతస్తేన నరేన్ద్రేణ కన్యా కాఞ్చనరూపిణీ ॥ ౧౨ ॥ నళినోత్ఫుల్లనయనా చన్ద్రబిమ్బనిభాననా । విశ్వవిస్మయలావణ్యా శ్యామా పీనపయోధరా ॥ ౧౩ ॥ రాజహంసీ చరన్తీవ దృష్టా యౌవనశాలినీ । తతః ప్రసూనాపచయం కుర్వన్తీ సుమనోర

* కలౌ చోళనృప ఇత్యారభ్య పూర్వకల్పవృత్తాన్త ఉచ్యతే-తస్మిన్ కథితే-సూర్యాచన్ద్రమసౌ ధాతా యథా పూర్వమకల్పయదితి శ్రుతిన్యాయేనాత్రాపి కల్పే తథైవ భవిష్యతీతి శ్రోతుస్సమాధానార్థమితి బోధ్యం-అన్యథా భావివృత్తాన్తప్రశ్నే భూతకాలవృత్తాన్తకథన కారణాభావాత్-ధరణీవరాహసంవాదే ప్యేవమేవ భూతవృత్తాన్తాభిధానేన భావివృత్తాన్తనిదర్శనాచ్చ-యద్వా భావివృత్తాన్త ఏవ భూతవదుచ్యతే భావి వృత్తాన్తం భూతవత్సాక్షాత్కృత్య తత్కాలానుసంహితసాక్షాత్కృతవృత్తాన్తస్తోత్తర దశాపన్నేన వక్త్రా యథావత్సాక్షాత్కారపాటవాతిశయేన భూతవత్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనోరఞ్జనాయ భూతవదేవాభిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణేఽభిమతత్వాదితి వా బోధ్యం.

మమ్ ॥ ౧౪ ॥ జహారచేత స్తస్యేయంనదీవపులినంజలైః। ప్రసూనాన్యప
చిన్వానా స్సన్నమధ్యవళిత్రయమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉన్నమత్కుచమాలోక్య
వపు స్తస్యాభృశోత్సుకః । నళశాకవనోద్దేశాత్పదాత్పదమపిస్వయమ్ ॥
చలితుంనృపతి స్తత్రవ్యాధవిద్ధోమృగోయథా । నిర్జితస్స్మరబాణేనసోఽ
యంమర్మసుభేదినా ॥ ౧౭ ॥ విసృజ్యసర్వసైన్యాని తత్సమీపంయయౌ
నృపః । తతస్సాచవరారోహావిలోక్యనృపతింతదా ॥ ౧౮ ॥ మనో
జ్ఞవేషంసమ్ప్రాప్తంన్య స్తచాపమివస్మరమ్ । విద్ధామన్మథబాణేనబభూ
వాయతలోచనా ॥ ౧౯ ॥ అపచేతుంనపుష్పాణిశక్తాతద్గతమానసా। ము
హుర్విలోకయ స్త్యేనంరాజానంసామనస్వినీ ॥ ౨౦ ॥ కరేణపుష్పాప
చయంద్రుగ్భ్యాంరాజావలోకనమ్ । కుర్వ స్తీతన్మనా స్తస్వీతథాచస్మర
విభ్రమాన్ ॥ ౨౧ ॥ దర్శయ స్తీతథాతస్వీనాతిక్రాన్తాచదృక్పథమ్ ।
తతోరాజాసమాగమ్యపృష్టవాన్మఞ్జుభాషిణీమ్ ॥ ౨౨ ॥ కులంవృత్తం
చశీలంచతస్యాస్స్వయమనిన్దితమ్ ॥ రాజా ॥ కాత్వంచరసికల్యాణివనేవి
గతభీఃకథమ్ ॥ ౨౩ ॥ పితాకోజననీకావాకుత్రవావసతి స్తవ । పరిగ్ర
హోఽసికస్యత్వంనవాపాణిగ్రహ స్తవ ॥ ౨౪ ॥ పాణిగ్రహణకాలోఽ
యంవ ర్తతేతవశోభనే।నచేత్పరిగ్రహోఽన్యస్యవరాజ్ఞీవరయేతదా॥౨౫॥
స్వాయ త్తీక ర్తుమాత్మానంజీవితంచత్వమర్హసి ॥ కన్యకా ॥ ధనఞ్జయాభి
ధానస్యసర్వరాజస్యధీమతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రీవసామిపాతాళేలాలితా
పితుర న్తికే । భోగానమానుషాంశ్చాపిభుఞ్జానాతత్ప్రసాదతః ॥ ౨౭ ॥
క్రీడ న్తీచవయస్యాభిః పాతాళేన్యవసంచిరమ్ । పాణిగ్రహణకాలేవై
సమ్ప్రాప్తేఽపిపితామమ ॥ ౨౮ ॥ చి న్తయామాసకోవాఽస్యాభవితా
సదృశోవరః । పిత్రానానుమతాచాహమభిలాషంతవప్రభో ॥ ౨౯ ॥
బన్ధుభిశ్చతతోఽభీష్టైరనుమ న్తుమిహోత్సహే । పితరంమమపృచ్ఛస్వ
గత్వాపాతాళమఞ్జసా ॥ ౩౦ ॥ దాస్యత్యనుమతింనూనంగుణతశ్శీలత
స్తవ । వినయంరక్షకల్యాణకథంచిదపిచానఘ ॥ ౩౧ ॥ చన్ద్రోదయవి
వృద్ధోఽబ్ధిఃకింవేలామతిలఙ్ఘతే ॥ రాజా ॥ నాయంవ్యతిక్రమస్సుభ్రునా
ధర్మశ్శాస్త్రవిద్యతే ॥ ౩౨ ॥ గాన్ధర్వోఽయంవివాహోహిమునిభిఃప

రిక్త్రితః । పరస్పరానురాగేణ సఙ్గతా రాజకన్యకాః ॥ ౩౩ ॥ త్రయాయ
స్తేబహవశ్చాపినవిహాతుమిహార్హసి । అయంవివాహోధర్మ్యశ్చ స్వ
ర్గ్యశ్చనళినేక్షణే. ॥ ౩౪ । అస్మిన్నర్థేవిశాలాక్షిప్రత్యవాయోనవిద్యతే।
అతస్త్వయ్యనురక్తంమాంకృతార్థయితుమర్హసి ॥౩౫॥ జీవితంవాసు
ఖంవాపిత్వాంవిహాయనరోచతే । ఇతిబ్రువతిభూపాలేకన్యాకామవ
శంవదా ॥ ౩౬ ॥ లజ్జానతముఖీభూమింలిఖన్తీనఖరేణసా। వక్తుకామే
వసంరబ్ధాసంహృతాలజ్జయాముహుః ॥ ౩౭ ॥ అఙ్గీచకారచోద్వా
హంరాజ్ఞానాగస్యకన్యకా । జోషమాస్థాయవిపులంముహూర్తంస్థావ
తిష్ఠతే ॥ ౩౮ ॥ అథానయాసమాగత్యలతామణ్టపసంశ్రితః । అన్వ
భూత్సురతంతస్యాభూయోరాగవివర్ధనమ్ ॥ ౩౯ ॥ యామావశేషేఽ
థదినేగన్తుకామాకృతత్వరా । ఆమన్త్రయామాసనృపంకథఞ్చిద్విర
హాకులా ॥ ౪౦ ॥ నృపశ్చదుఃఖితోఽత్యర్థమాశ్లిష్యాశ్లిష్యభామినీమ్ ।
కథంచిదనుమన్తుంవైశశాకగమనంతదా ॥ ౪౧॥ నృపేణానుమతాసాఽ
థసఙ్గమశ్రమవిహ్వలా । నిమీలితార్ధనయనానిర్గతావరవర్ణినీ ॥ ౪౨ ॥
తతఃపాతాళమావిశ్యగత్వాచపితురన్తికమ్ । చోళరాజస్యచరితంకథ
యామాససర్వతః ॥ ౪౩ ॥ నాగరాజోపితాంశ్రుత్వాకథితాంకన్య
యాకథామ్ । ప్రహర్షమతులంలేభేసదృశోఽయమితిబ్రువన్ ॥ ౪౪ ॥
నిర్గత్యనృపతిశ్చాపిలతామణ్డపసంశ్రయాత్ । భావయన్విభ్రమాంస్త
స్యాజగామమృగయంశ్చమూమ్ ॥౪౫॥ పశ్చిమాచలశృఙ్గాగ్రేలమ్బమా
నేదివాకరే। వ్యలోకతమహారాజస్సేనామనుగతాంతదా ॥ ౪౬ ॥ అ
పరాందిశమాసాద్యహ్యన్వరజ్యతభాస్కరః । బిభ్రతీకుఙ్కుమారక్తం
పయోధరభరంతదా ॥ ౪౭ ॥ బభౌసన్ధ్యారుణంవ్యోమస్ఫురత్తారకమ
ణ్డలమ్।ప్రవాళరక్తోముక్తాఽభిరఞ్జితోవారిధిర్యథా ॥ ౪౮ ॥ జగాహే
జగదణ్డాన్తస్తిమిరంచశనైశ్శనైః । హృదయంవిషయాసక్తమవిద్యాతి
మిరంయథా ॥ ౪౯ ॥ సచసైన్యాన్వితస్తావత్ప్రియయానిజమాస్ప
దమ్ । స్మారంస్మారంవిశాలాక్షీంసురతశ్రమవిహ్వలామ్ ॥ ౫౦ ॥ ఆ

* చోళరాజస్యనాగకన్యాయాంసార్వభౌమలక్షణోపేతసుతోత్పత్తిః. *

పన్నసత్త్వాదదృశేనాగరాజస్య కన్యకా । సర్వలక్షణసమ్పన్నా పితు

ర్వాదదతీముదమ్ ॥ ౫౧ ॥ తామథాలోక్య దైవజ్ఞా ఇదమూచుర్వచస్తదా । అస్యాముత్పత్స్యతే పుత్రశ్చక్రవర్తీ మహాద్యుతిః ॥ ౫౨ ॥ పృథివీం సాగరోపేతాం సశైలవనకాననామ్ । పాలయిష్యతి ధర్మేణ మహేన్ద్రసదృశః ప్రభుః ॥ ౫౩ ॥ అథ సా దశమే మాసి పుత్రం ప్రాసూత సున్దరమ్ । సర్వలక్షణసమ్పన్నం సార్వభౌమపదోచితమ్ ॥ ౫౪ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చోళరాజసుతోత్పత్తికథనం నామ సప్తమోధ్యాయః.

చోళరాజసుతస్య పాతాళాత్స్వపిత్రన్తికాగమనమ్.

నారదః॥ పుత్రస్య ముఖలావణ్యైః పుత్రికాయా ధనఞ్జయః । తృప్తిం న విన్దతి స్మాయం ప్రీత్యుత్ఫుల్లేన చక్షుషా ॥ ౧ ॥ వవృధే నాగరాజస్య పరితోషేణ వై శిశుః । చన్ద్రమా ఇవ కృష్ణాన్యపక్షే సతి దినే దినే ॥ ౨ ॥ కస్యచిత్త్వథ కాలస్య పోషితో మాతురన్తికే । పప్రచ్ఛ మాతరం బాలః పితరం దర్శయేతి హ ॥ ౩ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా పూర్వవృత్తాన్తం సా మాతాఽస్మై న్యవేదయత్ । తదాకర్ణ్య చ బాలోఽయం పునః పప్రచ్ఛ మాతరమ్ ॥ ౪ ॥ పితరం వీక్షితుం శీఘ్రం క్షోణీతలనివాసినమ్ । వర్తతే హ్యభిలాషో మే మహాన్మనసి సమ్ప్రతి ॥ ౫ ॥ భూలోకగమనే యోగ్యం మార్గమావేదయస్వ మే । యేనాహం పితురుత్సఙ్గం గమిష్యామి ముదాఽన్వితః ॥ ౬ ॥ ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా ప్రహృష్టా నాగకన్యకా । భూలోకగమనే యోగ్యం బిలం చాదర్శయత్తదా ॥ ౭ ॥ సోపి తేనైవ మార్గేణ ప్రాప్యాశు ధరణీతలమ్ ॥ చోళరాజముపాగమ్య వవన్దే పాదయోస్తదా ॥ ౮ ॥ పప్రచ్ఛ ప్రణతం భూమాకస్త్వమిత్యవనీపతిః । పృష్టః ప్రాహ స బాలోఽయం వృత్తాన్తమఖిలం మునే ॥ ౯ ॥ వృత్తాన్తమఖిలం రాజా శ్రుత్వా తు తదుదీరితమ్ । గ్రహణే బాలకస్యాస్య సంశయం పరమం యయౌ ॥ ౧౦ ॥ సంశయావిష్టచిత్తోఽయం జోషమాస్థాయ భూపతిః । ముహూర్తమివ భూయోపి తమేవా

చోళరాజసుతస్యాశరీరవాక్యాత్పితృకృతరాజ్యాభిషేకక్రమః.

లోకయన్స్థితః ॥ ౧౧ ॥ తతశ్చాకాశగా వాణీ నృపం సంశయితం ముహుః । ఆశ్వాసయన్తీ వచనైరుచ్చచార నవీక్షితా ॥ ౧౨ ॥ మావిచార

యరాజేన్ద్రపుత్రోఽయం తేనసంశయః । చక్రవర్తీమహారాజోభవిష్య
త్యసమోభువి ॥ ౧౩ ॥ అతీవవిష్ణుభక్తశ్చభవిష్యతిమహామతిః । శేషా
ద్రౌచస్వయంవ్యక్తంవిష్ణుమభ్యర్చయిష్యతి ॥ ౧౪ ॥ ప్రీతశ్చాపిమహా
దేవోహ్యర్చాభావమతిక్రమన్ । సల్లాపంతేనసుచిరంకరిష్యతిదినేదినే ॥
అభిషేచయరాజేన్ద్రపుత్రంరాజ్యేఽవిచారతః । ఇతిరాజాసమాకర్ణ్య
నానృతంసురభాషితమ్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రద్దధేపుత్రమిత్యేనం జయన్తంవాస
వోయథా । తతోరాజాసమాగమ్యసంవృత్తోయత్రసఙ్గమః ॥ ౧౬ ॥ ఆత్మ
నస్తస్యమాతుశ్చతందేశంసుమనోరమమ్ । తత్రనిర్మాయవిపులంపురం
పుత్రస్యనామతః ॥ ౧౭ ॥ తత్రాభ్యషేచయచ్చైనమాధిరాజ్యేసమా
గతః ॥ తతస్సచక్రవర్తీతిప్రథితోభువిపార్థివః ॥ ౧౮ ॥ శశాసపృథివీంకృ

చక్రవర్తినప్రతిగోపాలనివేదితవేఙ్కటాచలవల్మీకోదన్తః.

త్స్నాంసముద్రవసనాన్వితామ్ । తతఃకదాచిద్గోపాలాస్తదాజ్ఞాపరిపా
లకాః ॥ ౨౦ ॥ సమాగమ్యమహీపాలమిదంవచనమబ్రువన్॥ గోపా
లాః॥ శేషాచలేవయంరాజన్విహరామోగవాంవ్రజాత్ ॥ ౨౧ ॥ క్షీ
రంనిదేశాద్దేవస్యభాణ్డేషునిహితంసదా । తదానయనకాలేవైదృశ్యతే
మహదద్భుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ వివృద్ధంతత్రవల్మీకమేకంవసతిభూధరే । ఆగ
చ్ఛామోహిమార్గేణవయంతేనమహీపతే ॥ ౨౩ ॥ ఆదాయభాణ్డంక్షీరా
ణాంసర్వంతత్రహిభజ్యతే । సావధానాఅపివయంనపశ్యామోఽత్రకా
రణమ్ ॥ ౨౪ ॥ విచారయమహీపాలకిమేతదితిసత్వరమ్ । రాజాదై
వికమేవేతిసునిశ్చిత్యసువిస్మితః ॥ ౨౫ ॥ సాయంధ్యాయన్హృషీకేశంత
ద్గతేనాన్తరాత్మనా । శుచిర్భూతశ్చసుష్వాపయతవాక్కాయమానసః॥

చక్రవర్తినోభగవత్ప్రకాశితస్వప్నదర్శనమ్.

దదర్శస్వప్నమేకంచనృపస్తస్మిన్నిశాన్తరే । ప్రాతరుత్థాయవిధివత్సన్ధ్యా
మన్వాస్యభూపతిః ॥ ౨౬ ॥ ఆహూయమన్త్రిప్రవరానిదం వచనమబ్ర
వీత్ ॥ రాజా ॥ మన్త్రిణశ్శృణుతాస్యాంవైనిశాయాంస్వప్నమద్భుతమ్॥
అదృష్టపూర్వంచాన్యేనగుహ్యాద్గుహ్యతరంమహత్ । కాలమేఘనిభఃక
శ్చిదతిసున్దరమూర్తిమాన్ ॥ ౨౯ ॥ అద్భుతఃపురుషోదృష్టఃపుణ్డరీకా
యతేక్షణః । అపృచ్ఛంపురుషంచాహంకుత్రత్యఃకోభవానితి ॥ ౩౦ ॥

కిమర్థంచాగతోస్యద్యతవకింకరవాణ్యహమ్ । ఇతిపృష్టోమయాప్రాహదే
వేనగిరివాసినా ॥ ౩౧ ॥ ప్రేషితోఽహంనరవ్యాఘ్ర శ్రీనివాసేనధీమతా।
అహంవసామిశేషాద్రేస్సదాతస్యాన్తికేముదా ॥౩౨॥ శ్రీవేఙ్కటగిరేర
స్యప్రభావంతుమహాద్భుతమ్ । నివేదయేతిదేవేనప్రేషితోఽస్మితవాన్తి
కమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిలోచ్చయేఽత్రవైశఙ్ఖచక్రావనతహస్తకః । శ్రీభూమిస
హితోనిత్యంవిహరన్రాజతేతరామ్ ॥ ౩౪ ॥ అద్రేర్దక్షిణతస్తస్యరాజ
ధానీవిరాజతే । గజవాజిరథోపేతాసర్వాద్భుతమయీసదా ॥ ౩౫ ॥
తస్మిన్గిరౌత్రయస్త్రింశత్కోటిసఙ్ఖ్యాశ్చదేవతాః । సర్వేమహర్షయశ్చా
పిసిద్ధాయోగివరాస్తథా ॥ ౩౬ ॥ వసన్తిసర్వతీర్థానితస్మిన్గిరివరేశుభే।
అణిమామహిమాచైవగరిమాలఘిమాతథా ॥౩౭॥ ప్రాప్తిఃప్రాకామ్య
మీశిత్వంవశిత్వంచాష్టభూతయః । తస్యాద్రేఃపూర్వభాగేవైచరన్తివిపు
లంతపః ॥ ౩౮ ॥ పూర్వస్యాందిశితస్యాద్రేఃకాళహస్తీతివిశ్రుతమ్ ।
పురేతస్మిన్మహాదేవోవసతిస్వయమాదరాత్ ॥ ౩౯ ॥ కాళహస్త్యుత్త
రేభాగేసువర్ణముఖరీనదీ। సర్వపాపప్రశమనీదృశ్యతేమునిసేవితా ॥౪౦॥
శుకాదయోమునివరాస్తస్యాస్తీరేయతేన్ద్రియాః । శేషశైలేశముద్దిశ్య
తపస్తప్యన్తిదారుణమ్ ॥౪౧ ॥ తస్యాద్రేఃపరితస్సప్తయోజనాన్తస్థితా
జనాః।సర్వపాపవినిర్ముక్తావిష్ణులోకంప్రయాన్తివై ॥ ౪౨ ॥ అష్టార్ణం
మనురాజంతంజప్త్వాతుకిముతప్రభో । తంద్రష్టుందేవదేవేశంద్రష్టుంస
ద్మచశోభనమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏహిశేషాచలంశీఘ్రమిత్థమాహూతవాన్స
మామ్।అథతేనైవపుంసాఽహంశేషాచలముపాగమమ్ ॥ ౪౪ ॥ వ్యో
మాన్తర్వితతోదారశృఙ్గాగ్రస్తమ్భితద్రుమమ్। తత్రగత్వాసపురుషోజ్వ
లత్కాఞ్చనశోభితమ్ ॥ ౪౫ ॥ దివ్యంప్రదర్శయామాసవిమానంరత్న
శోభితమ్ । స్వయమన్తర్దధేసోఽయంపశ్యతోమమపూరుషః ॥ ౪౬ ॥
అన్తర్దధేవిమానంచతస్మిన్నేవక్షణాన్తరే । ఇతిస్వప్నోమయాదృష్టో
హ్యద్భుతోరోమహర్షణః ॥ ౪౭ ॥ అదృష్టపూర్వశ్చాన్యేనకిమేతది
తిచిన్త్యతామ్ ॥ మన్త్రిణః ॥ దేవేనత్వయికారుణ్యాద్దర్శితంరాజస
త్తమ ॥ ౪౮ ॥ వల్మీకస్థానతశ్చైవదేవస్తిష్ఠత్యసంశయమ్ । క్షీరభా
ణ్డంచగోపాలాభగ్నమావేదయంస్తవ ॥ ౪౯ ॥ గోపాలైర్యత్సమా

దిష్టంవల్మీకస్థానముత్తమమ్ । తత్రక్షీరాభిషేకేణదేవోవ్యక్తింగమిష్య

✤ నృపనికటమ్ప్రతి శేషాచలోదన్తజ్ఞాపనాయశబరాగమనమ్. ✤

తి ॥ ౫౦ ॥ ఇతిసఞ్చిన్త్యమానేవై శబరఃకశ్చిదాయయౌ । కాళమేఘనిభోధన్వీఖడ్గతూణీరభూషితః ॥ ౫౧ ॥ బర్హిపిఞ్ఛాన్వితశిరోలతాపల్లవభూషితః । తూర్ణమాగత్యరాజానంప్రణమ్యశిరసాతతః ॥ ౫౨ ॥ వ్యజిజ్ఞపచ్చరాజానంప్రణతఃప్రాఞ్జలిస్థితః । స్వామిన్వసామి శేషాద్రౌ ప్రియఙ్గుకృషిమాచరన్ ॥ ౫౩ ॥ తేనజీవామిసతతంసపుత్రస్సహబాన్ధవః । కశ్చిచ్ఛ్వేతోవరాహోవై తత్రాగత్యదినేదినే ॥ ౫౪ ॥ ప్రియఙ్గుంభక్షయత్యేవనిశ్శేషంమితతాంచనః । తదర్థంరక్షణేతస్యనియుజ్యమమపుత్రకమ్॥౫౫॥ ప్రియంప్రియఙ్గుం దేవాయనివేదయితుముద్యతః। మద్ధ్యార్ధమగమంసోఽహంసుదూరంతత్రపర్వతే ॥౫౬ ॥ తస్మిన్నవసరే పుత్రఃప్రియఙ్గుంలోలుపఃకరే । సంమర్ద్యభక్షయిత్వాఽస్తేతదపశ్యంసమాగతః ॥ ౫౭ ॥ దేవాఽనివేదితేప్రీతిర్నమనాసీత్కదాచన। తతఃక్రుద్ధోరుదన్తంవై పుత్రంహన్తుంసముద్యతః ॥ ౫౮ ॥ తదాహ్యాకాశగావాణీమామావోచత్సుదారుణమ్ । మావధీఃపుత్రమేనంవై ప్రియఙ్గుమనివేదితమ్ ॥ ౫౯ ॥ దేవస్స్వీకృతవానేవత్వద్వ్యాత్తేనైవతోషితః । చక్రవర్తిసమీపంచగత్వాస్వప్నంచదర్శితమ్ ॥౬౦ ॥ అభిజ్ఞానతయాచోక్త్వా వత్సమాగచ్ఛేతివైవద । ఇతితేనసమాఖ్యాతంవా చావ్యోమగయాతదా॥ వచశ్శ్రుత్వావిచార్యాథకిమేతదితిమన్త్రిభిః । రాజాఽథగోపవాక్యంచస్వప్నంశబరభాషితమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఏకీకృత్యసహానేననిర్యయౌశబరేణసః । ఆదిశ్యమన్త్రిణశ్చైవగోసహస్రభవంభువి ॥ ౬౩ ॥ క్షీరమానయతేత్యేతచ్ఛేషాచలతటంయయౌ॥ ౬౪॥ ... ... *

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డేభృగునారదసంవాదేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - చోళరాజస్వప్నవృత్తాన్తకథనంనామాష్టమోధ్యాయః.

✤ చక్రవర్తినశ్శబరేణసహావరాహదర్శనార్థం శేషాచలగమనమ్. ✤

శ్రీనారదః ॥ నిర్గత్యరాజాశబరేణసార్థంప్రియంప్రియఙ్గుంప్రతిభక్షయన్తమ్ । శ్వేతంవరాహంశబరోపదిష్టందివ్యంవిమానంచదిదృక్షుర

త్ర ॥ ౧ ॥ విలోకయఞ్ఛ్వేతవరాహమేకం ప్రియఙ్గుసస్యంకిలభక్షయ న్తమ్ । గర్జన్తమూయా న్తమిత స్తతోఽపి ఘోణారవంభీమపరాక్రమంచ॥ దివ్యంవిమానంచదదర్శతత్రనృప స్తదారత్నవిభూషితంతత్ । అనేకసా హస్రరవిప్రకాశంస్వప్నేఽద్భుతందృష్టమదృష్టపూర్వమ్ ॥ ౩ ॥ తతోఽవ రాహస్సహసాప్రియఙ్గుంవ్యాధస్యహృష్ట స్తమథోపభుజ్య । దృగ్గోచరం తస్యసమీపజాతంవల్మీకమేషప్రవివేశభూయః ॥ ౪ ॥ నతద్విమానంచ దదర్శభూయ స్తస్మిన్క్షణేవిస్మితచి త్తఏషః । పప్రచ్ఛతంశాబరమేవతస్య

చక్రవ ర్తికృతక్షీరాభిషేకేణ వల్మీకాచ్ఛ్రీనివాసావిర్భావః.

హేతుంవదస్వేతిసరాజపుత్రః ॥ ౫ ॥ సశాబర స్తస్యచతేనహేతుంత త్త్వేనపృష్టస్సజగాదతస్మై । అయంవరాహోనవరాహమాత్రందేవ స్స్వయంయోధరణీంబభార ॥ ౬ ॥ ఇదంవిమానంచతదీయమేవది వ్యంత్వయాదృష్టమదృష్టపూర్వమ్। వాసోఽస్యవల్మీకమిదంమహాత్మ న్మహ త్తరంనూనమితస్తుహేతోః ॥ ౭ ॥ వల్మీకతోఽస్మాచ్చవినిర్గతోఽసాభూ యోపితత్తైర్వవిలీనఆస్తే । అతోఽత్రరాజన్నిశితైఃఖనిత్రైర్వల్మీకమేత త్ప్రవిదార్యసద్యః ॥ ౮ ॥ విలోక్యతాంనూనమిహైవదేవోఽవసిష్యతీతి ప్రతిభాతిమేఽద్య । శ్రుత్వాచతచ్ఛాబరవాక్యమేషవల్మీకమేతన్నబిభేదభీ తః॥౯॥అథాభ్యషిఞ్చత్సతమేవభక్త్యాగోపాహృతైఃక్షీరఘటైరనేకైః । సతత్రవాచాంమనసామభూమిందదర్శరత్నోజ్జ్వలమద్భుతంచ॥ దివ్యం విమానోత్తమమాశుదృష్ట్వాహృష్టశ్చమూర్ధ్నాప్రణనామభూయః॥౧౦॥ తన్మధ్యేఽసౌనీలజీమూతకల్పంపద్మావాసంసంశ్రితత్రాణహేతుమ్ ॥౧౧॥ శ్రీవత్సాఙ్కంపుణ్డరీకాయతాక్షంశఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యామ్ । దాతారంతంపాణినావైవరాణామన్యేనాఙ్కంబిభ్రతంభ్రాజమానమ్॥ పీతంవస్త్రంబిభ్రతంరాజమానంకోటీరాన్తఃప్రోతరత్నోపశోభమ్ । శా

చక్రవ ర్తికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

న్తాకారంశాశ్వతంశ్రీనివాసంసేవ్యందేవైర్వాసుదేవందదర్శ ॥ ౧౩ ॥ స రాజపుత్రోదృష్ట్వాథదేవేశంభక్తవత్సలమ్ । ప్రాదుర్భూతంప్రణమ్యై నంతుష్టావస్తుతిభిస్స్వయమ్ ॥ ౧౪ ॥ రాజపుత్రః ॥ బ్రహ్మరుద్రోవస

హోమేచసాధ్యావిశ్వేదేవామరుతస్స్తథపూర్వే । ఏతేచాన్యేదేవము
ఖ్యానియోగంపశ్యన్తస్తేవిష్టపాన్వర్తయన్తే ॥ ౧౫ ॥ నాకారంవారూ
పమత్యద్భుతంతేపశ్యన్త్యేతేయోగిముఖ్యాఃపురాణాః । ఇత్థంభూతేమా
దృశానుగ్రహార్థంప్రత్యక్షంతేరూపమేతద్బభూవ ॥ ౧౬ ॥ హోతవ్యం
త్వంపావకాన్తస్తుహోత్రం హోతాచత్వంపావకోసిత్వమేవ । ఉద్దేశ్య
స్త్వంసిద్ధిరస్యత్వమేవత్వత్తఃకిఞ్చిన్నాన్యదత్రాస్తిదేవ ॥ ౧౭ ॥ స్వదై
వైకస్త్వంపరంబ్రహ్మపూర్వంయస్మాన్నాన్యంప్రాహురేతత్ప్రపఞ్చమ్।
యత్సఙ్కల్పాత్ప్రాకృతస్సర్గఆదౌయచ్చాన్తస్థంశాస్తిసర్వాత్మనేమమ్॥
౧౮॥ నబ్రహ్మాసీత్పూర్వమీశోనచాసీన్నేమేవ్యాప్తేరోదసీవాప్యభూతామ్।
ఏకస్త్వంవైజాగరూకస్తుశేషేశేషేతల్పేచారుసృష్ట్వాతదాఽపః ॥౧౯ ॥
నోలోకస్త్వాంవేదవేత్థత్వమేనంనాదిర్మధ్యంవిద్యతేతేఽథవాఽన్తః । స
త్యంరూపంతేశ్రుతిఃకీర్తయన్తీజ్ఞానాకారంయత్తదేతన్నమామి ॥ ౨౦ ॥
కాలోసిత్వంలోకసంహారహేతుస్స్రష్టాచాదౌరక్షకశ్చత్వమేవ । సం
హార్యస్త్వంసృజ్యవస్తుత్వమేవప్రాయోరక్ష్యంత్వంహికర్తాచకర్మ ॥౨౧॥
త్వంయజ్ఞోదీక్షితస్త్వంచస్వాహాఽస్వాత్వంహుతాశనః । త్వయావ్యా
ప్త * మిమంలోకమనువ్యాప్తారమాతవ॥౨౨॥ సోహంత్వాంశరణంప్రా
ప్తఃపద్మాసఖమజంవిభుమ్ । శేషిణంసర్వగజతాం ప్రణతార్తిహరంశు

శ్రీనివాసస్యచక్రవర్తిప్రార్థనయాసర్వజనదృశ్యత్వాభ్యుపగమః.

భమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్తుత్వేతిభూపఃప్రణతఃపృథివ్యాంతుష్టావభూయఃప్రణనా
మభూయః । అథాస్యభక్తింసవిలోక్యదేవోనృపాత్మజంప్రీతమనాజ
గాద ॥ ౨౪ ॥ గుహాసుబద్ధైఃప్రతిశబ్దజాతైర్ముహుస్తిరస్కృత్యప
యోధిఘోషమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోస్మిరాజేన్ద్రపరంతవాహంభ
క్త్యానయాచాన్యసుదుర్లభంచ ॥ ౨౫ ॥ వరంవృణీష్వాద్యయదిచ్ఛ
సిత్వందాస్యామిసర్వంతవమావిషాదః ॥ ౨౬ ॥ రాజపుత్రః ॥ య
త్తద్రూపందుర్లభంయోగివర్యైరమ్యం భూయాదీదృశంసర్వదృశ్యమ్ ॥
అత్రైవత్వంసర్వదావాసమీయాస్సర్వేషాంవైమానవానాంహితాయ ।

* మిదంవిశ్వమతిష్ఠత్పరమంతవ. ఇతిపాఠాన్తరం.

ఓమిత్యుక్త్వాథాపరం ప్రాహ వాక్యం మద్భక్తస్త్వం నాస్తి తుల్యస్త్వయాఽన్యః ॥ ౨౭ ॥ సన్తుష్టోహం మత్సఖిత్వం ప్రదాస్యే వేత్థత్వం మాం సుహృదం భక్తవశ్యమ్ । ఇత్యూచివాన్మాధవో రాజపుత్రం భూయః ప్రాహాస్మైస్మేరవక్త్రారవిన్దః ॥ ౨౮ ॥ సేవాం రాజన్నన్వహం మే త్రిసన్ధ్యం కర్తుం భూయశ్శాసనాన్మేఽర్హసి త్వమ్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వా రాజపుత్రస్సుధీమాంస్తత్సేవాం నిత్యం నో జహౌ ప్రీతచిత్తః ॥ ౨౯ ॥ సేవాం కుర్వన్వేఙ్కటేశస్య రాజా తస్మిన్స్వాసంపత్తనేస్మ ప్రయాతి ॥ ౨౯½ ॥ సేవాకాలేషు తస్యాయం రాజ్ఞో వై భక్తవత్సలః ॥ ౩౦ ॥ అర్చాభావమతిక్రమ్య హితా

శ్రీశ్రీనివాసమహోత్సవసేవార్థం బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్.

ర్థానప్యుపాదిశత్ । స కదాచిద్ధ్వజారోహమహోత్సవమతన్ద్రితః ॥ అకారయచ్ఛ్రద్ధయైణకన్యాం యాదితివాకరే । ధ్వజం నిశ్శాయ విధివద్గరుడాధిష్ఠితం శుభమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఆరోపయత్సమభ్యర్చ్య ధ్వజస్తమ్భమనుత్తమమ్ ॥ ౩౧½ ॥ బ్రహ్మాణమీశం సగణం శతక్రతుం యేచైవాన్యే సన్తి దిక్పాలముఖ్యాః ॥ ౩౩ ॥ తానఙ్గసామన్త్రవరైర్ద్విజాశ్చ సేవార్థం వై స్వైరమాహూతవన్తః ॥ ౩౩½ ॥ తతో హంసం సమారుహ్య ప్రాఞ్జలిః కమలాసనః ॥ ఆగతో మునిభిస్సార్థం కాఙ్క్షన్సేవాం రమాపతేః । శఙ్కరోపి వృషారూఢస్సేవాయై గిరిజాన్వితః ॥ ౩౫ ॥ ప్రమథాద్యైః పారిషదైరన్వితః ప్రయయౌ ముదా । ఇన్ద్రోపి సాన్ద్రసిన్దూరప్రస్ఫురత్కుమ్భమణ్డలమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఆరుహ్యైరావతం నాగం ద్రష్టుం యాత్రోత్సవం యయౌ । అన్యేచాపి దిశాపాలాస్స్వం స్వం వాహనమాస్థితాః ॥ ౩౭ ॥ శేషాచలతటీదేశమగమన్నాదృతోత్సవాః ॥ ౩౭½ ॥ నారదోపి హరినామసహస్రం కలయన్విమృశన్మహతీం చ ముహుః । ఆయయౌ హృది చ భాస్వరభూతం కలయన్వివృణన్నిగమాదిమపి ॥ ౩౮½ ॥ అథాయయుర్ద్రష్టుకామా మహాన్తం క్షోణీపాలాః ప్రాణినస్సర్వ ఏవ । పుత్రం నేత్రం ప్రార్థయానాశ్చ భూయో నానాదిగ్భ్యో నమ్రశీర్షాస్తదానీమ్ ॥ ౩౯½ ॥ తస్య చోత్సవయాత్రాయాం శేషాచలపతేస్తదా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటేశం ప్రార్థయన్తో నానాదిగ్భ్యస్సమాగతాః । కిఙ్కరాశ్చైవ గాయన్తి కీర్తిం తస్య మహాత్మనః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థం ప్రవ

వృధేతస్యదివ్యశ్శౌరేర్మహోత్సవః । అదృష్టపూర్వాస్సర్వేషాంవిస్మయం
వ్యతనోద్భృశమ్ ॥ ౪౨ ॥ పఙ్గ్వోజవనాఆసన్కాణావైదూరదర్శనాః ।
బభూవుర్వాగ్మినోమూకాజనాస్తస్మిన్మహోత్సవే ॥ ౪౩ ॥ తదాప్రభృతి
యస్మిన్నేవర్షేవర్షేమహోత్సవే । నమస్యతిహరింతత్ర సమృద్ధింయా
స్యతిధ్రువమ్ ॥ ౪౪ ॥ తస్యచోత్సవయాత్రాయాంశేషాచలపతేస్తదా ।

శ్రీశ్రీనివాసస్యరథోత్సవావభృథోత్సవప్రకారః.

పయోదావిరజీచక్రుఃప్రతోళీర్వాసవాజ్ఞయా ॥ ౪౫ ॥ సౌవర్ణంకల్ప
యామాసరథంరత్నపరిష్కృతమ్ । తస్మిన్రథవరేరమ్యేదీవ్యతిస్మాష్టమే
దినే ॥ ౪౬ ॥ అథాష్టసువ్యతీతేషుదివసేషుమహోత్సవే । శ్రవణేవిష్ణున
క్షత్రేముహూర్తేతుశుభేతదా ॥ ౪౭ ॥ చక్రంభగవతాఽజ్ఞప్తంస్వామి
పుష్కరిణీజలే । చకారావభృథస్నానంమఖేఽస్మింశ్చసమాపితే ॥ ౪౮ ॥
అథాస్యాంవిధివద్రాత్రౌ ధ్వజస్యాప్యవరోహణమ్ । చక్రుర్విప్రవరాస్త
త్రమహానైవేద్యమేవచ ॥ ౪౯ ॥ అథాన్యస్మిన్దినేదేవమానర్చవిధివత్తదా ।
ప్రసూనైర్వివిధైశ్చాపిసుగన్ధైస్సుమనోహరైః ॥ ౫౦ ॥ హరిర్విసర్జయా
మాసదేవాన్త్సేవార్థమాగతాన్ । బ్రహ్మరుద్రపురోగాంశ్చప్రణమ్రశి
రసస్తదా ॥ ౫౧ ॥ ఇత్థంసరాజావృషశైలభర్తుర్మహోత్సవందివ్యమిమం
సమాప్య । హృష్టఃకృతార్థంబహుమన్యమానోహ్యాత్మానమావాసమి
యాయభూయః ॥ ౫౨ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవే
ఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావాది
కథనంనామ నవమోఽధ్యాయః.

చక్రవర్తిసమీపాగతకృష్ణశర్మాఖ్యవిప్రోదన్తః.

నారదః ॥ ఉత్సవాన్తేద్విజఃకశ్చిదాజగామతదన్తికమ్ । భార్య
యాసహితశ్చైవతద్దైవాచిరసూతయా ॥ ౧ ॥ ద్విజంతమాగతంరా
జాపాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । అభిపూజ్యయథాన్యాయందృష్ట్వాకుశలమ
బ్రవీత్ ॥ ౨ ॥ రాజా ॥ కస్తేదేశోద్విజశ్రేష్ఠకిమర్థమితఆగతః । వదస్వ

కిమహంవాతే కరవాణినిదేశకృత్ ॥ 3 ॥ విప్రః ॥ దక్షిణామ్బునిధే స్తీ
రే శ్రుతాచన్ద్రపురీశుభా । తస్యాంవసతిధర్మజ్ఞః కూర్మోనామద్విజో త్త
మః ॥ ౪ ॥ తస్యాహంవై సుతోరాజన్ కృష్ణశర్మేతివిశ్రుతః । భార్యాసు
ధర్మిణీనామ్నా మమేయంపుత్రిణీశుభా ॥ ౫ ॥ కాశీక్షేత్రమహంద్రష్టుం
ప్రయాస్యేముక్తిసాధనమ్ । అస్యాశ్చత్రిమాసోఽయం దుర్బలాచైవ
భామినీ ॥ ౬ ॥ ప్రవాసాయోగ్యతామస్యా దుర్బలాయాశ్చమన్త్రి
యన్ । త్వత్సకాశమహంరాజన్ సమ్ప్రాప్తస్త్వంహిరక్షితా ॥ ౭ ॥
విలోక్యకాశీమాయాస్యే సేయంతావన్మనస్వినీ । సమీపేతవరాజేన్ద్ర
వాసంయాత్వితిమేమతిః ॥ ౮ ॥ ఓమిత్యుక్తోథభూపేన త్యక్త్వాభా
ర్యాంసుతాన్వితామ్ । ఆమన్త్ర్యచమహీపాలం యయౌకాశీంప్రతిద్వి
జః ॥ ౯ ॥ రాజాచతస్యావాసార్థం గృహమేకంప్రకల్ప్యసః । ధాన్యం
షణ్మాసపర్యాప్తం దాపయామాసచస్వయమ్ ॥ ౧౦ ॥ ననిర్గచ్ఛగృహా
చ్చేతి శశాసద్విజభామినీమ్ । స్వవ్యాపారేస్థితోరాజా నైవసస్మారతాం
తతః ॥ ౧౧ ॥ కృష్ణశర్మాతతోవిప్రో గత్వాప్రస్థానముత్తమమ్ । పునరా
గత్యభూపాల మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ కృష్ణశర్మా ॥ ఆగతఃకృష్ణ
శర్మాహం గఙ్గాందృష్ట్వాసుశోభనామ్ । న్యస్తాతవాన్తికేభార్యా దీయ
తాంవిరహాతురా ॥ ౧౩ ॥ ఇత్యుక్తోభూపతిస్తేన చిన్తయామాసదుఃఖి
తః । అహోమయాప్రమత్తేన విషయాసక్తచేతసా ॥ ౧౪ ॥ నచిన్తి
తామహాభాగా భామినీతుద్విజన్మనః । ధాన్యంషణ్మాసపర్యాప్తందత్తమ
స్యైపురామయా ॥ ౧౫ ॥ సకాలస్తువ్యతీతోఽద్య కింకరోతుద్విజన్మజా ।
గృహాన్నిర్గమనంచాస్యాః ప్రతిషిద్ధంమయాతదా ॥ ౧౬ ॥ ఇత్థంసఞ్చి
న్త్యరాజాఽసా ప్రేషయామాసపూరుషమ్ । ద్రష్టుంస్వనిర్మితేగేహే స
పుత్రాంద్విజభామినీమ్ ॥ ౧౭ ॥ సవిలోక్యాగతస్తూర్ణం రాజానంతంవ్య
జిజ్ఞపత్ । శిశునాసహభార్యాఽస్య కాలధర్మముపాగతా ॥ ౧౮ ॥ శరీ
రేచానయోశ్శుష్కే వర్తేతేచిరకాలతః । ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా సరాజా
భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯ ॥ ద్విజమాహూయసమ్ప్రాప్త మిదంవచనమబ్ర
వీత్ ॥ రాజా ॥ తవభార్యాద్విజశ్రేష్ఠ మామనుజ్ఞాప్యభామినీ ॥ ౨౦ ॥
దేవదేవస్యసేవార్థ మిదానీమేవనిర్గతా । శ్వఆనేష్యామిభద్రంతేగతాంసే

వార్థమఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ దినమేకం చ విశ్రమ్య తతో యాస్యసి భార్యయా।
ఇత్యుక్త్వాఽథ ద్విజశ్రేష్ఠం నృపశ్శఙ్కితమానసః ॥౨౨॥ గృహాన్నిర్గత్య శే
షాద్రిమారురోహ క్షణాన్తరాత్ । దేవస్యావసరం వీక్ష్య ప్రాఞ్జలిః ప్రయ
తస్స్థితః ॥ ౨౩ ॥ సముహూర్తం వినిశ్వస్య సఖేదం చ వ్యజిజ్ఞపత్ । స్వా
మిన్విజ్ఞాపనామద్య శృణుష్వైకమనా మమ ॥ ౨౪ ॥ సోఽహం హి భవతా
రక్ష్యశ్శరణం గత ఇత్యపి। అప్రబుద్ధేన మత్తేన మయా వై దుష్కృతం కృతమ్॥
న్యాసీకృతా మహాభాగాం ద్విజవర్యేణ ధీమతా । న వ్యచారయమాస
క్తో విషయేషు యశస్వినీమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఇదానీమాగతే విప్రే పూర్వవృత్తమ
నుస్మరన్ । కిమేతదితి భీతోఽహం తదుదన్తం విచారయన్ ॥ ౨౬ ॥ శ్రుత్వా
మృతాం నిరాహారాం సపుత్రాం శుష్కదేహినీమ్ । పరం నిర్విణ్ణచిత్తోఽహ
మవదం ద్విజమగ్రతః ॥౨౭॥ గతాఽసా దేవసేవార్థం శ్వ ఆనేష్యామి తాం
ప్రియామ్ । సపుత్రాం తవ భార్యాం వై మాభైషీర్ద్విజసత్తమ ॥ ౨౮ ॥
భవిష్యతి కథం చేతి భృశం చిన్తాముపాగతః। త్వామేవ శరణం దేవ ప్రణతా
ర్తిహారం గతః ॥ ౩౦ ॥ యథాపాపం న విన్దేయం చరితార్థో యథా ద్విజః।
దేవదేవ తథా కర్తుం శక్తో నాన్యస్త్వయా వినా ॥ ౩౧ ॥ త్రాహి మాం శ
రణం ప్రాప్తమితస్త్వం దుఃఖసాగరాత్ । గతిస్త్వమేవ చాస్మాకం నా
న్యోఽస్తి జగతీపతే ॥ ౩౨ ॥ ఇతి ప్రణమ్య దేవేశం స్థితస్తూష్ణీం నృపోత్తమః।
సాన్త్వయన్మధురైర్వాక్యైరువాచ మధుసూదనః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీభగవాన్॥
మా తే వ్యథా భూద్రాజర్షే మా భైషీస్త్వం కదాచన । తవోపాయమహం
వక్ష్యే ద్విజభార్యాప్రజీవనే ॥ ౩౪ ॥ విప్రః కాశీం ప్రయాస్యన్మాం దృష్ట్వాఽ
నుజ్ఞాప్య వై గతః । సుధర్మిణీ చ మద్భక్తా సాధ్వీ మద్గతమానసా ॥ ౩౫ ॥
తతస్తదీయాః ప్రాణా వై యమాయ కిల నార్పితాః। శరీరే మమ రాజేన్ద్ర) స్థా

అస్థికూటాభిధసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

పితాస్త్రప్రియాసవః ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽశ్వాస్య భూపాలం విష్వక్సేన
మభాషత । ప్రాఞ్జలిం వినయానమ్రం వేత్రపాణిం పురస్స్థితమ్ ॥ ౩౭ ॥
విష్వక్సేన మహాభాగ మదీయాజ్ఞామిమాం శృణు । ఇత ఈశానదిగ్భాగే
త్వస్థికూటాభిధం శుభమ్ ॥ ౩౮ ॥ తీర్థమస్తి తతస్తోయం సమాహృత్య సు
పావనమ్ । సుధర్మిణ్యాస్సుతస్యాపి శరీరమభిషేచయ ॥ ౩౯ ॥ సపు

త్రాఽసౌ ప్రసుప్తైవ తత ఉత్థాస్యతి ధ్రువమ్ । విష్వక్సేనస్తథేత్యుక్త్వా తతో
యయావస్థితీర్థతః ॥ ౨౦ ॥ సుధర్మిణ్యాశ్శరీరం తదభ్యషిఞ్చత్సుతస్య
చ । ఉత్థితాసనుతా సాధ్వీ ద్విజభార్యా సుధర్మిణీ ॥ ౨౧ ॥ అథ రాజా
నమాహూయ ప్రోవాచ మధుసూదనః । దృష్టో గిరివరస్యాయం మహి
మా భవతాఽనఘ ॥ ౨౨ ॥ ప్రభావమచలస్యాస్య సనకాద్యాశ్చ యో
గినః । బ్రహ్మాద్యాస్సకలా దేవా న జానన్తి యథా మమ ॥ ౨౩ ॥ య
ద్యదిచ్ఛతి వై జన్తుర్మనసాఽభీప్సితం నృప । తథా సిద్ధ్యతి తత్సర్వం గిరేరస్య ప్ర
భావతః ॥ ౨౪ ॥ అథ విప్రం సమాహూయ భార్యాం చాస్య సుధర్మిణీమ్ ।
ద్విజభార్యామథాపృచ్ఛ ద్వద తే కిమభీప్సితమ్ । ౨౫ ॥ సా తథోక్తా తు దే
వేన వరయామాస మాధవమ్ । త్వద్భక్తిస్తు దృఢా చాస్తు మమ దేవేశ నిత్య
శః ॥ ౨౬ ॥ ఏవం సంప్రార్థితో దేవో దదౌ తస్యా అభీప్సితమ్ । తతో విధిశివా
ద్యాశ్చ సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౨౭ ॥ వృషాద్రిమగమన్ సర్వే ద్రష్టుకా
మాస్తదద్భుతమ్ । కృష్ణశర్మా చ సన్తుష్టో విస్మితశ్చ మహామునే ॥ ౨౮ ॥
ప్రణమ్య స్తోత్రయామాస దేవదేవం రమాపతిమ్ । దేవదేవో నృపం ప్రాహ
న చాస్య సదృశో భువి ॥ ౨౯ ॥ విప్రస్య మయి భక్తస్య తథైవ నియతాత్మ
నః । అసౌ జన్మాన్తరే రాజం (స్త్రు)య్యన్నార్థప్రవర్తకః ॥ ౩౦ ॥ భవిష్యతి త
దన్తే చ మత్సాయుజ్యమవాప్స్యతి । రాజా చ విప్రమాహూయ సభార్యం పు
రుషర్షభమ్ ॥ ౩౧ ॥ స్వావాసం ప్రేషయామాస ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మ
నా ॥ ౩౧½ ॥ తదను చ నృపతిర్వృషాచలం తం స్వయమధిగమ్య దినే ది
నే మహాత్మా । విరచితదృఢభక్తిరస్య కుర్వన్ వివిధమనోరథకిఙ్కరత్వమా
సీత్ ॥ ౩౨½ ॥ కథితం భావివృత్తాన్తం దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౩౩ ॥ అర్చితశ్చ క
లౌ భక్తైరద్భుతాని ప్రదర్శయన్ । విహారన్రమయా చైవ సాకం తత్ర మహీ
ధరే ॥ ౩౪ ॥ వసిష్యతి చ హృష్టాత్మా సురసిద్ధనిషేవితః । ఇత్యేవం భృగ
వే తస్మై కథయామాస నారదః ॥ ౩౫ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం ప
రం వ్యాసేన కీర్తితమ్ ॥ ౩౫½ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే-అస్థికూటతీర్థమాహాత్మ్యకథనం నామ దశమోఽధ్యాయః.

సింహాదాఖ్యాసురవృత్తాన్తః

భృగుః ॥ నమోనమోస్తే దేవర్షే సర్వజ్ఞ కరుణానిధే। వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం భూతం భావి చ మే శ్రుతమ్ ॥ ౧ ॥ కేనాకారేణ భగవాన్ కల్పం నివసిష్యతి। కిం కరిష్యతి వా దేవ శ్రీమాన్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౨ ॥ ఏతత్సర్వం సఙ్గ్రహేణ బ్రూహి మే మునిసత్తమ। యస్య శ్రవణమాత్రేణ శ్రోతవ్యం నావశిష్యతే ॥ ౩ ॥ నారదః ॥ శ్రూయతామిదమాఖ్యాస్యే చరితం వేఙ్కటేశితుః। సమ్భాషితమగస్త్యేన భావివృత్తే ప్రసఙ్గతః ॥ ౪ ॥ చక్రవర్తీ చ భూపాలశ్శాసిష్యతి వసున్ధరామ్। భవిష్యతి తదా దైత్యస్సింహాదో నామ వీర్యవాన్ ॥ ౫ ॥ స దురాత్మా తపస్తేపే నిధ్యాయన్పరమేష్ఠినమ్। ఉత్తరే పాపనాశస్య సార్ధయోజనదూరతః ॥ ౬ ॥ సరస్యఘవినాశాఖ్యే కుర్వంస్త్రిషవణాప్లవమ్। ప్రజాపతేస్త్వనన్యేన విశ్వోపరి బభూవ హ ॥ ౭ ॥ వయం శ్రేయస్వినస్స్యామ సోస్తు యోనో మనోరథః। ఇతి మన్త్రం జపన్నిత్యమారరాధ చతుర్ముఖమ్ ॥ ౮ ॥ వర్షే పూర్ణే స భగవాన్ హంసారూఢస్సరోజభూః। ఆవిర్బభూవ పురతస్సింహాదస్య తపస్వినః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ భద్రం తే సింహాద కుశలీ భవ। తపసా తవ తుష్టోస్మి వరం వరయ సువ్రత ॥ ౧౦ ॥ సింహాదః ॥ నమోనమస్తే విశ్వేశ సర్వకారణకారణ। యది ప్రీతోసి భగవన్ దేహి మే వరముత్తమమ్ ॥ ౧౧ ॥ దేవదానవగన్ధర్వయక్షరాక్షసపన్నగాః। వశే తు మమ వర్తన్తాం తేభ్యో న చ భయం మమ ॥ ౧౨ ॥ సింహాదవచనం శ్రుత్వా తథాస్త్వితి విరిఞ్చనః। ఆభాష్యాన్తర్దధే సాకం యోగీశై రస్యపశ్యతః ॥ ౧౩ ॥ తదా ప్రభృతి దుష్టాత్మా బబాధే దేవతాగణాన్। క్షత్రియైస్సహ దేవాంశ్చై

సింహాదభీతదేవానాం శ్రీనివాససమీపాగమనమ్.

ర్మునీనన్యాంశ్చ మానవాన్ ॥ ౧౪ ॥ ఏవం తేనార్దితా దేవా మునయశ్చ తపోధనాః। శరణ్యం శరణం జగ్ముర్వేఙ్కటేశం యథానిధిమ్ ॥ ౧౫ ॥ దేవాః ॥ దైత్యారే దేవదేవేశ శరణాగతవత్సల। త్రాహి నః పుణ్డరీకాక్ష సింహాదాదసురాధమాత్ ॥ ౧౬ ॥ త్రిలోకీం బాధతే నిత్యమనుభుక్తే చరూపిణీః। సింహాదః క్రూరచారిత్రః పాపః ప్రాప్తవరో విధేః ॥ ౧౭ ॥ ఇతి తేషాం వచశ్శ్రుత్వా భగవాన్ భూతభావనః।

అథయాగతదేవానాంచక్రవర్తినికటగమనాయభగవదాజ్ఞా.

మేఘధ్వనిగభీరేణవచసాఽన్వగ్రహీత్సురాన్ ॥ ౧౮ ॥ శ్రీభగవాన్॥ అ
భయంబ్రహ్మణాదత్తందేవేభ్యస్సురసత్తమాః । నదానవాశ్చతంఘ్న
న్తినాసురానచపన్నగాః ॥ ౧౯ ॥ నైవశక్తిర్మనుష్యాణాంసంహారేఽస్య
దురాత్మనః । సహాయాస్తస్యబహవస్సన్తిదైత్యాంశసమ్భవాః ॥ ౨౦ ॥
ఖరఃకడారఃపిఙ్గాక్షఃకనకఃక్రుకఃకపిః । ఏతేహిరణ్యాకులజాష్షడ్బాణస్యా
త్రసన్తిహి ॥ ౨౧ ॥ ప్రహ్లాదాయవరోదత్తఃపురాప్రీతిజుషామయా ।
తద్వంశ్యానైవహన్తవ్యాస్సత్యపిత్రిజగత్క్షయే॥ ౨౨॥ తత్రోపాయంప్ర
వక్ష్యామిసింహోదక్షపణాయవః । చక్రవర్తీవసత్యత్రకాళహస్తిసమీప
తః ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేపశ్చిమేపుణ్యభూమని । సమాప్యాయయ
తస్వాంశైర్మద్భక్తంచక్రవర్తినమ్ ॥ ౨౪ ॥ సింహోదంసుమహాబాహుం
మహాబలపరాక్రమమ్ । ససంహరిష్యతిబలీరాక్షసానివరాఘవః ॥౨౫ ॥
స్వస్థాభవతదేవేశాస్సర్వంభద్రంభవిష్యతి । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణు
స్సర్వభూతాత్మభావనః ॥ ౨౬ ॥ విసర్జయామాససురాన్విమానంచా

భగవదాజ్ఞయాదేవానాన్ద్విజవేషేణచక్రవర్తినికటగమనమ్.

విశత్ప్రభుః । తతోదేవాస్సగన్ధర్వాస్సిద్ధాశ్చపరమర్షయః ॥ ౨౭ ॥
అనుగ్రహీతుకామాస్తమాజగ్ముశ్చక్రవర్తినమ్। బ్రాహ్మణాకారమాల
మ్బ్యదేవగన్ధర్వతాపసాః ॥ ౨౮ ॥ శుభాశిషంప్రయుఞ్జానారాజానము
పతస్థిరే॥ ఆగతాంస్తాన్మహాభాగఃపూజయిత్వాయథావిధి ॥ ౨౯ ॥
పప్రచ్ఛకుశలంసర్వానభివాదనపూర్వకమ్ । పూజితాస్తేనభూపేనదే

సింహోదవధాయచక్రవర్తినమ్ప్రతిదేవకృతచోదనా.

వాబ్రాహ్మణవిగ్రహాః ॥ ౩౦ ॥ అబ్రువన్నేకకణ్ఠాస్తేరాజానంప్రశ్రయా
నతమ్ ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ రాజన్కుశలమస్మాకంత్వయిశాసతిమేది
నీమ్ ॥ ౩౧ ॥ నహిసూర్యేప్రతపతిలోకేసమ్భవ్యతేతమః । సింహోదో
నామదైత్యేన్ద్రోబాధతేబ్రాహ్మణానిహ ॥౩౨॥ నయజ్ఞాస్సమ్ప్రవర్త
న్తే నహోమానచసత్క్రియాః । ఉత్తరేపాపనాశస్య సార్ధయోజన
దూరతః ॥ ౩౩ ॥ సవసత్యసదాచారఃఖలోబ్రాహ్మణహింసకః । తం

సంహరదురాత్మానం సర్వలోకైకకణ్టకమ్ ॥౩౪॥ కృతస్తేఽనుగ్రహోఽ
స్మాభి స్సర్వదేవాత్మభిర్నృప ॥ చక్రవర్తీ ॥ అనుగ్రహేణయుష్మాకం
సంహరామినసంశయః ॥ ౩౫ ॥ సింహాదఃకీదృశ స్తస్య బ్రూతకింవాబ
లంబుధాః ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ విరిఞ్చినాదత్తవర స్సింహాదఃక్రూరవిక్రమః॥
అవధ్యస్సర్వదేవానాం దేవస్యచరథాఙ్గిణః । త్వమేవతస్యరాజేన్ద్ర సం
హర్తానచసంశయః ॥ ౩౭ ॥ దేవాఃకుర్వన్తుసర్వేపి సన్నిధానంత్వయి
ప్రభో । ఇత్యుక్త్వాబ్రాహ్మణాస్సర్వే సంప్రయుజ్యజయాశిషః ॥ ౩౮ ॥

సింహాదవధోపాయవేదనాయభగవత్సన్నిధిప్రాప్తిచక్రవర్తిగమనమ్.

అన్తర్ధానంగతాస్తత్ర తదద్భుతమివాభవత్ । అథరాజామహాతేజాశ్చ
క్రవర్తీసధార్మికః ॥౩౯॥ మన్త్రిభిర్మన్త్రయామాస వధోపాయందురా
త్మనః।నిశ్చిత్యకృత్యవిత్కృత్యం మన్త్రిభిస్సహామన్త్రవిత్ ॥౪౦॥ జగామ
వేఙ్కటేశస్య సన్నిధింసన్నిధింయథా । స్వర్ణపద్మైస్స్వర్ణపుష్పై స్తుల
సీదళసంయుతైః ॥ ౪౧ ॥ అర్చయిత్వాయథాపూర్వం వేఙ్కటేశంన్నృ
పోఽవదత్ । బ్రాహ్మణప్రవరాస్స్వామిన్ సింహాదేననిపీడితాః ॥ ౪౨ ॥

చక్రవర్తికృతాసురవధార్థభగవద్దత్తపఞ్చాయుధధారణమ్.

తత్సంహారనియోగంమే ప్రదదుఃకింకరోమ్యహమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శ
ఙ్ఖచక్రేప్రదాస్యామి భావిసాయుజ్యసూచకే ॥ ౪౩ ॥ తథాకౌమోదకీం
శార్ఙ్గం నన్దకంచమహామతే।పఞ్చాయుధధరోభూత్వా దురాత్మానంసు
రద్రుహమ్ ॥ ౪౪ ॥ సబన్ధువర్గంసామాత్యం జహిసఙ్గ్రామమణ్డలే । ఇ
త్యుక్త్వాప్రదదౌతస్మై శుచయేచక్రవర్తినే ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ
ఖడ్గానిమధుసూదనః । తతస్సరాజతనయః పునశ్చస్వపురంగతః ॥ ౪౬॥

సింహాదేనసహాయుద్ధాయకిరాతరూపేణచక్రవర్తిగమనమ్.

సేనాంసంయోజయామాస దేవతేజస్సమేధితామ్ । సర్వైర్దైవతతేజో
భిరుపబృంహితవిగ్రహః ॥ ౪౭ ॥ కైరాతంవపురాస్థాయ ప్రతస్థేసహ
సైనికః । కిరాతవపుషస్సర్వే సహితావిశ్వకద్రుభిః ॥ ౪౮ ॥ సమేతం
మృగయాసక్తం చక్రవర్తినమన్వయుః । ఘ్నన్తోవ్యాఘ్రాన్వృకాన్సిం

షాన్ తరక్షూన్ శల్యకాన్ కిటీన్ ॥ ౪౯ ॥ ప్రతీరం పాపనాశస్య ప్రాపూరా
జేన్ద్రసద్భటాః । చోళరాజకుమారస్య వాహినీబలగర్వితా ॥ ౫౦ ॥
మన్దంమన్దంప్రతీయాయ ఘోరసింహోదకాననమ్ । వనదుర్గాద్వినిష్క్ర
మ్య సింహోదో దైత్యభూపతిః ॥ ౫౧ ॥ అవైక్షతకిరాతాంస్తా న్నిర్విషాద
స్మితాననః । నదేవానచదైతేయా నగన్ధర్వానదానవాః ॥ ౫౨ ॥ నచ
క్రవర్తినస్సైన్యాః కిమర్థంనోభయాళుతా । ఇతినిశ్చిత్యధీరాత్మా నిర్గ
తస్సైనికైస్సహ ॥ ౫౩ ॥ సింహోదస్సింహమారుహ్య ప్రతీయాయప్రభో
ర్బలమ్ । కోటీశతసహస్రేణ ఖరసైన్యేననిర్యయౌ ॥ ౫౪ ॥ సర్వతస్స
హితస్సైన్యైః కడారష్టష్టికోటిభిః । పిఙ్గాక్షస్సప్తకోటీభిః కనకోదశకో
టిభిః ॥ ౫౫ ॥ కద్రుకోన్యర్బుదానీకః కపిఃపద్మసరావృతః ॥ అన్యేచదై

పాపనాశనతీర్థసమీపప్రవృత్తచక్రవర్తిసింహోదయుద్ధక్రమః.

త్యపతయ స్స్వస్వసైన్యసమావృతాః ॥ ౫౬ ॥ ఆగతాస్సర్వఏవైతే మి
ళిత్వాఽక్షౌహిణీశతమ్ । త్రిదశాక్షౌహిణీనాథ శ్చక్రవర్తీమహాబలః ॥౫౭॥
సింహోదేనసమంయుద్ధం చకారభగవత్ప్రియః । సేనయోరుభయో
శ్చాథ సింహోదహరిభక్తయోః ॥ ౫౮ ॥ సమరస్సుమహానాసీ ద్గఙ్గా
యమునయోర్యథా।విమానరత్నాన్యారుహ్య ప్రవీరవరణోత్సుకమ్॥౫౯॥
ఆగతం దేవగాణిక్యం మధ్యేగగనమణ్డలమ్ । ఆగతా దేవతాస్సర్వాః పర
మేష్ఠిపురోగమాః ॥ ౬౦ ॥ ద్రష్టుకామామహాయుద్ధం దైత్యరాజాధి
రాజయోః । తతోయుద్ధంసమభవ త్సింహోదనృపసేనయోః ॥ ౬౧ ॥
వరార్థేకలహంచక్రు ర్దేవ్యశ్చాప్సరసోమిథః । సేనాసుక్షీయమాణాసు
చక్రవర్తీధృతాగ్రహః ॥ ౬౨ ॥ శార్ఙ్గంధనురుపాదాయ సన్దధేనిశి
తాన్ శరాన్ । బాణేనైకేనరాజేన్ద్రో జఘానదశవింశతిమ్ ॥ ౬౩ ॥
శతంసహస్రమయుతం నియుతంప్రయుతంతథా । తస్యవిక్రమమాలో
క్య సింహోదస్సింహవాహనః ॥ ౬౪ ॥ గదయారాజరాజాశ్వం నిజఘా
నాతిరంహసా । నిహతేతురగేరాజా గజమైరావతోపమమ్ ॥ ౬౫ ॥
ఆరుహ్యమఘవేవాన్యో గదాంకౌమోదకీందధౌ । సావిసృష్టానృపేన్ద్రే
ణ హత్వాసింహోదవాహనమ్ ॥ ౬౬ ॥ మమర్దాక్షౌహిణీష్షష్టిం పునా

రాజానమాశ్రితా । మాయామాస్థాయసింహాదః ప్రభూతాంచతుణా న్తరే ॥ ౬౭ ॥ పునరుజ్జీవయామాససేనాం కౌమోదకీహతామ్ । సైనికోజ్జీవనందృష్ట్వా సింహాదస్యమహాజసః ॥ ౬౮ ॥ విస్మితాస్స స్మితాశ్చాసన్దివిదేవాశ్చతాపసాః । అర్ధచన్ద్రేణబాణేనశార్ఙ్గమాదా యవీర్యవాన్ ॥ ౬౯ ॥ శతవారంచచిచ్ఛేద సింహాదస్యశిరోనృపః । కృత్తంకృత్తంపునఃకృత్తంపునర్జాతంపునఃపునః ॥ ౭౦ ॥ వీక్షమాణాశ్శి రోదేవావిషాదంప్రతిపేదిరే । అస్త్రంసన్ధాయగాన్ధర్వంశార్ఙ్గేశ్రీపతివ ల్లభః ॥ ౭౧ ॥ ప్రాయుఙ్క్తవైరిసేనాయాంరామోమూలబలేయథా । ఖాదన్తఃప్రహరన్తశ్ఛిద్రైతేయాస్తేపరస్పరమ్ ॥ ౭౨ ॥ ఉన్మత్తాఇవభూ

సమరసమయేచక్రవర్తినేవాయుకృతసుదర్శనమన్త్రోపదేశః.

తేనగ్రస్తాఇవచబభ్రముః । విరిఞ్చేనాభ్యనుజ్ఞాతోవాయుర్బ్రాహ్మ ణరూపధృత్ ॥ ౭౩ ॥ జజాపనృపతేఃకర్ణేసౌదర్శనషడక్షరమ్ । గోబ్రా హ్మణహితార్థాయచక్రేణనృపనన్దన ॥ ౭౪ ॥ హరదైత్యశిరశ్శీఘ్రమిత్యు క్త్వాఽన్తర్దధేచసః । బ్రాహ్మణస్యవచశ్శ్రుత్వాచక్రవర్తీమహామనాః ॥

చక్రాయుధేనచక్రవర్తికృతసింహాదవధప్రకారః.

సుదర్శనంసహస్రార మాదదేభగవానివ । చక్రపాణింనృపంవీక్ష్యమ త్వాచక్రధరంహరిమ్ ॥ ౭౬ ॥ భయవిభ్రాన్తచిత్తస్యసింహాదస్యశిరస్త దా । సుదర్శనేనచిచ్ఛేదచక్రవర్త్యపునర్భవమ్ ॥ ౭౭ ॥ అన్యేతుత స్యానుచరాదైత్యవీరాస్ససైనికాః । గాన్ధర్వమోహితాస్తస్థుస్తత్రై వరణమణ్డలే ॥ ౭౮ ॥ తస్యోపరినరేన్ద్రస్యపుష్పవర్షాణిజజ్ఞిరే । అథ చామరవాద్యానివాద్యన్తేస్మసమన్తతః ॥ ౭౯ ॥ అశరీరిగిరంశ్రుత్వా చోళరాజస్యనన్దనః । అస్త్రస్యమోహనస్యాస్యనచక్రేప్రతిసంహృతిమ్ ॥ నారదః ॥ ఏవముక్తమగస్త్యేనతథోక్తంభవతోమయా । అన్యచ్చకిఞ్చి ద్వక్తవ్యముచ్యతేచరితంమయా ॥ ౮౧ ॥ కలాయుగేనరాస్సర్వేతత్రా యోధనమణ్డలే । శ్రోష్యన్తిదైత్యవీరాణాంరాత్రౌకోలాహలంసదా ॥

క్షేత్రపాలాజ్ఞయాసర్వేసింహోదాసురసైనికాః । నయనాగోచరాన్యా
ణాంభ్రమిష్యన్తితతస్తతః ॥ ౭౩ ॥ తతస్సింహోదసంహారీచక్రవర్తీమహీ
పతిః । వ్యజిజ్ఞపత్స్వవృత్తాన్తంవేఙ్కటేశాయసర్వతః ॥ ౭౪ ॥ శఙ్ఖచ
క్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాన్నృపనన్దనః। అర్పయామాసహరయేవేఙ్కటాద్రిని

భగవత్కృతపఞ్చాయుధకృత్యనిర్ణయః.

వాసినే ॥ ౭౫ ॥ రాజానంచతథాపఞ్చాయుధాన్యపిచమాధవః । ఉ
వాచమేఘనిర్ఘోషగమ్భీరిమభృతాగిరా ॥ ౭౬ ॥ రాజన్యదేచ్ఛసిజయ
మజయ్యోసామ్పరాయకే । తదేమాన్యాయుధాన్యస్మైచసాహాయ్యంకు
ర్వన్తాంతవ ॥ ౭౭ ॥ హేశఙ్ఖచక్రశార్ఙ్గాసేకౌమోదకిమహాగదే ।
రాజ్ఞోఽస్యకామదాఃకాలే స్వస్వతీర్థేషుతిష్ఠత ॥ ౭౮ ॥ స్నాతానాం
స్వస్వతీర్థేషుమమసాయుజ్యభోగదాః । విహరధ్వంయథాకామంమ
యిధ్యానపరాయణాః ॥ ౭౯ ॥ దత్తైర్యుష్మాభిరేతస్యసాయుజ్యంయ
దిహాదిశమ్ । తన్నవ్యాహన్యతాంసద్యఃపునరాగమనేనవః ॥ ౮౦ ॥
మానసామేస్తసద్యోఽహం ప్రత్యక్షవిగతాయుధః । కఞ్చిత్కాలంవసి
ష్యామితతఃకేనాపిహేతునా ॥ ౮౧ ॥ కలౌకశ్చిన్మహాభాగశ్శఙ్ఖచ
క్రేతుకృత్రిమే । కారయిత్వాస్థాపయితావిమానాదింశ్చమేపునః ॥౮౨॥
తతస్తద్భక్తివశగస్సర్వప్రత్యక్షగోచరః । ఆకల్పంనివసిష్యామివరాభయ
దహస్తదః ॥ ౮౩ ॥ ఊర్ధ్వాభ్యామపిచాన్యాభ్యాంహస్తాభ్యామతిసు
న్దరే । దధానశ్శఙ్ఖచక్రేచకల్పితేలోకతుష్టయే ॥ ౮౪ ॥ దత్తంహిమ
మసాయుజ్యంమయాతేరాజనన్దన । గచ్ఛప్రశాధిరాజ్యంచమాంసేవస్వ.
దివానిశమ్ ॥౮౫॥ ఇత్యాజ్ఞప్తాభగవతాశఙ్ఖచక్రగదాఽసయః। శార్ఙ్గం
చస్వస్వతీర్థానిపుణ్యానిప్రతిపేదిరే ॥ ౮౬ ॥ పుత్రోఽపిచోళరాజస్య
దేవతాఽశాస్యవైభవః । జగామనగరీంస్వీయాంమఘవేవామరావతీ
మ్ ॥ ౮౭ ॥ ఇత్థంనారదవాక్యానిశ్రుత్వాభృగురుదారధీః । వేఙ్క
టేశేపరాంప్రీతిమవిన్దతమహామనాః ॥ ౮౮ ॥ భృగురపివృషభాచల

ప్రభావంమునివరసఙ్కథితంనిశమ్యభూయః । తదనుసచవిలోకితుంర
మేశంస్థిరరతినామనసాయయాగిరీన్ద్రమ్ ॥౭౭॥ ... · *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రవర్తిపరాక్ర
మకథనంనామైకాదశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే
ప్రథమప్రభృత్యేకాదశ పర్యన్తైకాదశాధ్యాయా
త్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరోభా
గస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౧

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥

తీర్థయాత్రేచ్ఛయాపితృనికటేమార్కణ్డేయవిజ్ఞప్తిః

ఋషయః॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞవేదవేదాన్తపారగ । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యంవదస్వమునిపుఙ్గవ॥ ౧॥ శ్రీసూతః॥ పురామృకణ్డుతనయఃపురుషోత్తమసేవయా । దీర్ఘమాయురవాప్యాథముదాపరమయామునిః ॥ స్వమాశ్రమపదంగత్వాతపస్విజనసన్నిధౌ । మాతుఃపితుస్సమతిమాన్ప్రణామమకరోద్భువి ॥ ౩ ॥ అతస్తాభ్యాంయథావృత్తమాఖ్యాయమునిపుఙ్గవః । శ్రేయస్కరంకిఞ్చిదిచ్ఛన్కర్తుంవైవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪ ॥ మాతఃపితర్మమేష్టంయచ్ఛృణుతంబ్రువతోమమ । దేవతాఽనుగ్రహాద్ధాయుఃపరిపూర్ణమభూత్కిల ॥ ౫ ॥ పుణ్యస్థలేషుతీర్థేషుచరితుంవిద్యతేమతిః । సుఖంగచ్ఛేతికృపయామాంప్రస్థాపయతంయువామ్ ॥ ౬ ॥ లౌకికేవైదికేకార్యేపిత్రనుజ్ఞావిశిష్యతే । అథాబ్రవీన్మృకణ్డుస్తుస్వపుత్రంపుత్రవత్సలః ॥ ౭ ॥ పావితోఽహంత్వయాపుత్రకులంచమమపావితమ్ । పుణ్యస్థలేపుణ్యతీర్థేచలనేచ్ఛాయతస్తవ ॥ ౮ ॥ తస్మాత్తవమతిస్సామ్యసమ్యగేవేతిమేమతిః । త్వాంప్రస్థాపయితుంపుత్రకథంభవతిమా

నసమ్ ॥ ౯ ॥ పుత్రమాత్రస్యపిత్రోస్తువిరహోదుస్సహోభవేత్ ।
లోకేసర్వత్రవిదితంసత్పుత్రస్యతుకింపునః ॥ ౧౦ । ఉత్తమోత్తమపు
త్రస్త్వంవియోగస్తేఽతిదుస్సహః । సత్పుత్రలక్షణంసద్భిరుచ్యతేతత్తథై
వహి ॥ ౧౧ । యఃప్రీణయేత్స్వచరితైఃపితరంసపుత్రోయద్భర్తురేవ
హితమిచ్ఛతితత్కళత్రమ్ । తన్మిత్రమాపదిసుఖేచసమక్రియంయదేత
త్త్రియంజగతిపుణ్యకృతోలభన్తే ॥ ౧౨ ॥ ఆవయోఃప్రియకృత్త్వంతు
మతిమానాస్తికోఽప్యసి । కథంత్వద్విరహస్సహ్యో భవిష్యతిసుతావ
యోః ॥ ౧౩ ॥ ఆనన్దేషుచసర్వేషుసర్వకామాన్దఉత్తమః । మాతాపిత్రో
స్సమీపేతువర్తతేతనయోయతః । ౧౪ ॥ తనయస్యసచానన్దస్తదేవ
సుకృతంమహత్ । పితరౌశుశ్రూషమాణస్తుసఞ్చరేతసమీపతః॥ ౧౫ ॥
అతఆవాంవిహాయత్వంకథంగచ్ఛసితద్వద ॥ శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయ
స్సఇత్యుక్తఃపితరావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥ మాతఃపితర్మాచశోకోయు
వయోర్మత్కృతేక్వచిత్ । ప్రత్యబ్దంసర్వథాఽఽగత్య యువాంపశ్యామిస
ర్వదా ॥ ౧౭ ॥ పుణ్యక్షేత్రాభిగమనేపుణ్యతీర్థావగాహనే । యత్పు
ణ్యంతత్ఫలంసర్వంపావయేదితిహిశ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృత్వాశీర్వచ
నంభూయఃప్రస్థాపయతమఞ్జసా । ఇత్యుక్తవాక్యేతనయేనయశాలిని
తావుభౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆలిఙ్గ్యతనయంగాఢమాశీర్వాదపరౌతదా । చి
రంజీవసుపుత్రత్వంచిరమానన్దవాన్భవ ॥ ౨౦ ॥ చిరంధర్మపరశ్చత్వ
మావయోర్హర్షమావహ । ఇత్యుక్తస్తనయఃకృత్వాప్రదక్షిణముదార

పిత్రనుజ్ఞయామార్కణ్డేయకృతపుణ్యదేశతీర్థయాత్రాక్రమః.

ధీః ॥ ౨౧ ॥ తీర్థయాత్రాంజిగమిషుఃఖేచరేణజగామహ । కాశీస్థ
లేఽవరుహ్యాసౌస్నాత్వాగఙ్గాజలేశుచిః ॥ ౨౨ ॥ తీరమారుహ్యవిశ్వే
శంనత్వాక్వచిదవస్థితః । తత్రాకాశేచరన్తంతందదర్శఖగపుఙ్గవమ్ ॥
వైష్ణవాగ్రేసరంశ్రీమద్గరుడంపృష్టవానసౌ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ విష్ణువా
హనమస్తుభ్యంక్వగచ్ఛసిమహామతే ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యస్థలంపుణ్యతీర్థమిచ్ఛ
న్నహమిహాగతః । అతీవపుణ్యంకింకింయత్తన్మేవదఖగేశ్వర ॥ ౨౫ ॥

* మార్కణ్డేయంప్రతిగరుడోపదిష్టశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్. *

శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తోగరుడస్తస్మైరహస్యముపదిష్టవాన్ ॥ గరుడః ॥

మార్కణ్డేయమునిశ్రేష్ఠ శృణుతత్త్వంవదామి తే ॥ ౨౬ ॥ తీర్థానామధి
కంతీర్థంస్థలానామపిచోత్తమమ్ । సర్వేష్వపిచతీర్థేషు శృణుష్వగదతో
మమ ॥ ౨౭ ॥ ఇతోదక్షిణదిగ్భాగే సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౨౭½ ॥ అస్తి
శ్రీమాన్ వేఙ్కటాఖ్యోనగేన్ద్రః స్వస్తిప్రాప్తుమ్శక్యతేతత్రసర్వైః । వ
స్తుద్రష్టుంపరమంయోగివర్యాఃస్తోతుంవాసంసర్వదాకుర్వతేఽత్ర॥ ౨౮½॥
నామానిసన్తిసుబహూనిహితస్యలోకేతానిబ్రవీమిశృణుపుణ్యతమానిత
త్ర । శ్రీవేఙ్కటాద్రిరితిశేషమహీధరేతి నారాయణాద్రిరితిచాఞ్జనభూధ
రేతి ॥ ౨౯½॥ స్వర్ణాచలేత్యపిచరత్నమహీధరేతి భూయాంసిసన్తిభువనో
త్తమపావనాని । తత్కీర్తనంసకలపాపహరంమునీన్ద్ర తద్వర్ణనంసకల
సౌఖ్యదమేవలోకే॥ ౩౦½॥యాత్రాపితంప్రతిసురైరపిపూజనీయా తాదృ
క్మహాన్భవతివేఙ్కటశైలముఖ్యః॥ ౩౧॥తస్యానుభావంప్రవదామిభూయ
స్సమస్తతీర్థానిభవన్తితత్ర । ఏవంసమస్తేషుచముఖ్యతీర్థం శ్రీస్వామినా
మ్నాఽస్తిసరోవరంతత్ ॥ ౩౨ ॥ మాహాత్మ్యమేతస్యమయోచ్యతేక
థంయత్సన్నిధౌ మేరోధసిభూవరాహః । ఆలిఙ్గ్యకాన్తామతిసౌమ్యమూర్తి
ర్విరాజతేవిశ్వజనోపకారీ ॥ ౩౩ ॥ తద్దక్షిణతటేరమ్యే వైకుణ్ఠపురవల్లభః॥
ఆలిఙ్గితవపుర్లక్ష్మ్యా వరదోవర్తతేచిరమ్॥ ౩౪॥కుర్వన్త్యేవతత్సేవాం వర్త
న్తేసర్వనిర్జరాః।త్వం వేఙ్కటాచలంగత్వా స్నాత్వాస్వామిసరోజలే॥ ౩౫॥
విలోక్యవేఙ్కటాధీశ మానన్దాత్మాభవిష్యసి । అహంచతత్రగచ్ఛామి సే
వితుంవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౩౬ ॥ విష్వక్సేనశ్చశేషశ్చ సేవేతేతందివాని
శమ్ । పుణ్యదేశోవేఙ్కటాద్రే స్తుల్యోనైవమహీతలే ॥ ౩౭ ॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీర్థతుల్యంభువినవిద్యతే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వాగరుడస్తత్ర
వేఙ్కటాచలమాగతః ॥ ౩౮ ॥ సమునిర్గారుడగిరా విస్మయావిష్టమాన
సః । అహోశ్రుతంమహాపుణ్యస్థలంతీర్థంగరుత్మతా ॥ ౩౯ ॥ ఇతిమ
త్వాఽద్రిసేవాయా మభవచ్చాభిలాషవాన్ ॥ ౩౯½ ॥ ... *

ఇతి శ్రీ మార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
గరుడమార్కణ్డేయసంవాదోనామ ప్రథమోధ్యాయః.

మార్కణ్డేయస్యశుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యేణసహ వేఙ్కటాచలగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయోఽథమతిమాన్ సువర్ణముఖరీంగతః । తతఉత్తరదిగ్భాగే దృష్ట్వాన్ శేషభూధరమ్ ॥౧॥ ద్వైవాదగస్త్యశిష్యోఽపి శేషాద్రినికటంగతః । వేఙ్కటాద్రేరథోభాగే తీర్థంకిఞ్చిత్సమాగతః॥ ౨॥ యత్తీర్థంకాపిలంచాపి చక్రతీర్థంవిదుర్బుధాః।తస్యోపరిక్రమాత్సన్తితీర్థాని కతిచిద్ద్విజాః ॥ ౩ ॥ ఇన్ద్రస్యవిష్వక్సేనస్య చక్రాదీనాంచపఞ్చకమ్ । అగ్నితీర్థంబ్రహ్మతీర్థం సప్తర్షీణాంక్రమేణచ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యశిష్యసహితో మార్కణ్డేయోమహామునిః । చక్రాదిసప్తదశసు తీర్థేషుస్నానకృచ్ఛుచిః॥ తత్పశ్చిమేచతీర్థాని విద్యన్తేవేఙ్కటాచలే । బ్రహ్మక్షత్రవిడన్త్యానా మవరోహక్రమేణతు ॥ ౬ ॥ స్నాత్వాతేష్వపిశుద్ధేనాగస్త్యశిష్యేణసంయుతః । ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలం మధ్యేమార్గందదర్శసః ॥ ౭ ॥ నారసింహగుహాస్థానం లోకేవిఖ్యాతవైభవమ్ । లక్ష్మీనృసింహప్రహ్లాద వరదాసన్నవైభవ ॥ ౮ ॥ దాసానుదాసం దేవేశ మాంపాహిమధుసూదన ।

మార్కణ్డేయస్యస్వామితీర్థస్నానపూర్వకశ్రీవరాహసేవాప్రాప్తిః.

ఇతిప్రణమ్యశుద్ధేన స్వామిపుష్కరిణీంగతః ॥ ౯ ॥ తత్రస్నాత్వామహాతీర్థే సఙ్కల్ప్యవిధిపూర్వకమ్ । తత్పశ్చిమతటే శ్వేతసూకరంవసుధాధరమ్ ॥ ౧౦ ॥ సాష్టాఙ్గంచప్రణమ్యాథ స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ ౧౦½ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ జలౌఘమగ్నా సచరాచరాధరా విషాణకోట్యాఽఖిలవిశ్వమూర్తినా । సముద్ధృతాయేనవరాహరూపిణా సమేస్వయమ్భూర్భగవాన్ప్రసీదతు ॥ ౧౧½ ॥ పోత్రిరూపనమస్తుభ్యం పురుషోత్తమతేనమః। స్వామిపుష్కరిణీతీరవాసినేవరదాచ్యుత ॥ ౧౨½ ॥ శ్రీవేఙ్కటవరాహాయ విశ్వమఙ్గళకారిణే । భక్తానాంరక్షిణేతుభ్యం భగవన్సతతంనమః॥

శ్రీమార్కండేయకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

ఇతిస్తుత్వాఽథపీత్వాచ తత్పాదసలిలంముదా । నిర్గత్యదక్షిణేతీరే జగామహరిమన్దిరమ్ ॥ ౧౪½ ॥ నమస్కృత్వావిమానాన్తఃప్రవిశ్యాసౌదదర్శహ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వరదంవారిజేక్షణమ్ ॥ ౧౫½ ॥ వేఙ్కటేశంప్రణమ్యాసౌ చకారస్తుతిముత్తమామ్ ॥ ౧౬ ॥ భాస్వచ్చన్ద్రమసౌయదీయనయనేభాస్యాయదీయారమా యస్మాద్విశ్వసృ

డప్యభూద్యమికులం యద్ధ్యానయుక్తం సదా । నాథో యో జగతాం నగే
న్ద్రదుహితుర్నాథోఽపి యద్భక్తిమాన్ తాతో యో మదనస్య యో దురి
తహరం తం వేఙ్కటేశం భజే ॥ ౧౭ ॥ పాహి మాం వేఙ్కటాధీశ ప్రణ
తార్తిప్రభఞ్జన । ఆత్మబన్ధో కృపాసిన్ధో సతతం తేనమోనమః ॥ ౧౮ ॥
నారాయణాద్రికృతవాసహరే నమస్తే నారాయణాఖిలజగత్పతయే నమ
స్తే । కారుణ్యపూర్ణకమలాపతయే నమస్తే కఞ్జాక్షరక్షకమనీయతనో నమ
స్తే ॥ ౧౯ ॥ వినా వేఙ్కటేశం న నాథో న నాథస్సదా వేఙ్కటేశం
స్మరామి స్మరామి । హరే వేఙ్కటేశ ప్రసీద ప్రసీద ప్రియం వేఙ్కటేశ ప్ర
యచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ॥ ౨౦ ॥ అహం దూరతస్తే పదామ్భోజయుగ్మ ప్రణామే
చ్ఛయాఽగత్య సేవాం కరోమి । సకృత్సేవయా నిత్యసేవాఫలం త్వం ప్ర
యచ్ఛ ప్రయచ్ఛ ప్రభో వేఙ్కటేశ ॥ ౨౧ ॥ అజ్ఞానినా మయా దోషా నశే
షాన్ విహితాన్ హరే । క్షమస్వ త్వం క్షమస్వ త్వం శేషశైలశిఖామణే ॥ ౨౨ ॥
మార్కణ్డేయః ॥ ఇతి స్తుత్వా తు భావేన శుద్ధేన సహ సాదరమ్ । తూష్ణీం బ

మార్కణ్డేయస్య భగవద్దత్తభక్తినైరన్తర్యవరప్రాప్తిః.

భూవ పురతో మస్తకే విహితాఞ్జలిః ॥ ౨౩ ॥ తమాహ వేఙ్కటాధీశో
మార్కణ్డేయం మహామునిమ్ । మార్కణ్డేయ మహాబుద్ధే ప్రసన్నోఽస్మి
తవానఘ ॥ ౨౪ ॥ శ్రుత్వా గరుడవాక్యం త దాగతో యద్వృషాచలమ్ ।
స్తుతిర్విహితా సమ్యక్తస్మాదిష్టం దదామి తే ॥ ౨౫ ॥ ఇత్యుక్తస్స మునిః
ప్రాహ మమేష్టం కిం జనార్దన । యథా తవ స్మృతిర్భూయాత్సతతం వేఙ్క
టేశ్వర ॥ ౨౬ ॥ తథా మాం పాహి దేవేశ భక్తవత్సల తే నమః । తథాఽస్త్వ

శుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యస్య భగవదనుగ్రహేణ నిష్పాపత్వప్రాప్తిః.

తి కృపాం కృత్వా హరిశ్శుద్ధమువాచ హ ॥ ౨౭ ॥ శుద్ధ శుద్ధ దురన్తాని పా
పాని విహితాని తే । తాని సర్వాణి శాన్తాని సేవయా మే న సంశయః ॥ ౨౮ ॥
గుర్వాశ్రమమితో గత్వా ధర్మతస్త్వం సమాచర । ప్రదక్షిణం మద్విమా
నం కురు తాదితి చోక్తవాన్ ॥ ౨౯ ॥ ప్రదక్షిణం తతః కృత్వా విమానం స
మ్ప్రణమ్య చ ॥ త్రిరావృత్త్యా క్వచిత్తిష్ఠన్ శుద్ధం మునిరథాబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥
కుతస్త్వమాగతశ్శుద్ధ కో గురుః కుత్ర వాఽఽశ్రమః । తత్ర సన్ కాని పాపాని

మార్కణ్డేయమ్ప్రతిశుద్ధకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్.

శాన్తానిహారిసేవయా ॥ ౩౧ ॥ ఏతత్సర్వంవదక్షిప్రం సఖేమయిదయా యది । ఇతిపృష్టోఽగస్త్యశిష్య స్సుఖేశ్శృణ్వితిచాబ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥ యాథార్థ్యంశ్శృణుమత్త స్త్వం మార్కణ్డేయమునీశ్వర। కాఞ్చీదేశేమధ్యరాష్ట్రే ద్విజోఽబహుకుటుమ్బ్యహమ్ ॥ ౩౩ ॥ కుటుమ్బభరణార్థాయ దుర్దానా నిగృహీతవాన్ । వసనాశనహీనత్వా ద్భ్రమామిజగతీతలే ॥ ౩౪ ॥ ఏకోద్దిష్టంషోడశాని బహుభుక్తానిపాపినా। ధనంధనమితిభ్రాన్తం భ్రాన్తచిత్తేనకేవలమ్ ॥ ౩౫ ॥ స్నానంసన్ధ్యాజపోహోమో దేవార్చాఽతిథికర్మ చ। వైశ్వదేవంబ్రహ్మయజ్ఞో నకదాచిత్కృతంమయా॥౩౬॥పాపినంమాం సమాలోక్య సర్వేగ్రామమహాజనాః । మహాబ్రాహ్మణఇత్యేవ శపన్తో నామచక్రిరే॥ ౩౭ ॥ రేవతీనామమేభార్యా మామవోచన్మనీషిణీ। బహూనిపాతకాన్యత్ర కుటుమ్బభరణేచ్ఛయా ॥ ౩౮ ॥ కుర్వన్నపిధనంకిఞ్చిన్నప్రాప్నోషికదాచిద్ద్విజ । ప్రేతోద్దేశకృతాగావో గృహీతాఃప్రేతభోజనమ్ ॥ ౩౯ ॥ ప్రేతవాసాంసిబహుశో నిన్ద్యకర్మసదాకృతం । ఏవంకృతేషుపాపేషు గృహేకిఞ్చిన్నదృశ్యతే ॥ ౪౦ ॥ అద్యాహారోనైవగృహే క్షుధితాఃపుత్రబాలకాః । తవమేబాలకానాంచ ఛాదనంనైవవిద్యతే॥౪౧॥ అతీవదీనోఽహమితి నిశ్చయంనాధిగచ్ఛసి । ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం దాతుంసర్వమనోరథమ్ ॥ ౪౨ ॥ సకృదప్యనతిక్రాన్తాం శక్తోవేఙ్కటనాయకః । ఇతిప్రాజ్ఞావదన్తీహ తత్ప్రయాణంకురుద్విజ ॥ ౪౩ ॥ ఉత్తరస్యాందిశినదీ సువర్ణముఖరీతివై । తత్తీరేవేఙ్కటోనామ హరిక్షేత్రంమహీధరః ॥ ౪౪ ॥ తత్రశ్రీవేఙ్కటనాథస్య సేవాంకర్తుమితోవ్రజ। లక్ష్మ్యంశాయోషితస్సర్వా ఇతివిద్వద్భిరీరితమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రమాణీకృత్య మద్వాక్యం శీఘ్రంగచ్ఛసుఖాయవై ॥ శుద్ధః ॥ ఆకర్ణ్యప్రేయసీవాక్యం పఞ్చభిర్దివసైరహమ్ ॥ ౪౬ ॥ సువర్ణముఖరీంప్రాప్యాగస్త్యాశ్రమముపేయివాన్ । సువర్ణముఖరీతీరే తపస్యన్తంశివాగ్రతః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణామమాచరందృష్ట్వా నమస్తుభ్యమితిబ్రువన్। కుమ్భోద్భవోఽథమాందృష్ట్వా కృపాళుర్మునిసత్తమః ॥ ౪౮ ॥ కుతస్త్వంకేనదుఃఖిత్వం కింకార్యమితి పృష్టవాన్ ॥ శుద్ధః ॥ మాంపాహికరుణాసిన్ధో పాపినామపిపాపినమ్।

మత్కృత్యంతపసాసర్వం త్వమేవజ్ఞాతుమర్హసి। కాఞ్చీప్రదేశేమద్గ్రా
మ స్తద్గ్రామస్యమహాజనాః ॥ ౧౦ ॥ పాపీతికృత్వామాంసర్వే మహా
బ్రాహ్మణమబ్రువన్ । తస్మాదహందుఃఖితస్సన్వేఙ్కటాద్రిచ్ఛయాగ
తః ॥ ౧౧ ॥ మత్పుణ్యైచభవాన్మధ్యే మార్గేదృష్టోఽసికేవలమ్। పూ
ర్వపుణ్యవిపాకేన దృశ్యన్తేఖలుసజ్జనాః ॥ ౧౨ ॥ ప్రతిగృహ్ణీష్వమాంశి
ష్యం తవశిష్యోఽస్మిసామ్ప్రతమ్। పాపోఽహంపాపకర్మాణం పావనీకురు
మాంమునే ॥ ౧౩ ॥ ఇతివాదినమాలోక్య మాముువాచమహామునిః।
బహుత్వయాకృతంపాపం విదితంతపసామమ ॥ ౧౪ ॥ బుద్ధిర్వేఙ్కట
యాత్రాయాం యతశ్శుద్ధోసిసామ్ప్రతమ్ । అయంశుద్ధోఽస్త్వితిబ్రూ
త సర్వేవిప్రాఇతిబ్రువన్ ॥ ౧౫ ॥ మామాహత్వరితంగత్వా వేఙ్కటా
ఖ్యాయభూధరమ్ । భూవరాహంచలక్ష్మీశం సేవిత్వాపునరావ్రజ ॥౧౬॥
నష్టపాపస్య తేపశ్చాచ్ఛ్రేయోదాస్యామిమాచిరమ్ ॥ ౧౬ ॥ ఇత్యే
వముక్త్వాభగవానగస్త్యస్స్వాశ్రమంచాపిమమోపదిశ్య । ప్రస్థాపయా
మాసతదాగతోహంమార్గేభవన్తంఖలుదృష్టవాన్ముదా ॥ ౧౭ ॥ ఏవం

* మార్కణ్డేయస్యశుద్ధేనసహాస్వర్ణముఖీతీరస్థాగస్త్యాశ్రమగమనమ్. *

త్వగస్త్యశిష్యోహం శుద్ధనామాస్మిసామ్ప్రతమ్ ॥ ౧౮ ॥ యామ్యాశ్ర
మంనదీతీరే హ్యగస్త్యస్యదయానిధేః । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిదా
మగ్రేసరంమునిమ్ ॥ ౧౯ ॥ ద్రష్టుంమయాసహత్వంచ కిమాయాసివదా
ధునా। ఇతిబ్రువన్తంతంశుద్ధం మార్కణ్డేయోఽబ్రవీద్వచః॥ ౨౦॥ అహ
మప్యాగమిష్యామి ద్రష్టుంతంమునిపుఙ్గవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే మాంన
యస్వతదాశ్రయమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాసహితౌవిప్రా వవరుహ్యాగిరేర
ధః। సువర్ణముఖరీతీరే త్వగస్త్యాశ్రమమీయతుః ॥ ౨౨ ॥ తత్రాశ్రమేమ
హర్షిభి స్సేవ్యమానమనేకశః। వేఙ్కటేశకథావ్యాఖ్యా తత్పరంతమపశ్య
తామ్ ॥ ౨౩ ॥ తేభ్యోనమస్కృత్యతదా తంప్రణమ్యవిశేషతః । తపోధ
నేనాగస్త్యేన బహుమానేనపూజితౌ ॥ ౨౪ ॥ మార్కణ్డేయశ్చశుద్ధశ్చ

అగస్త్యవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్.

తస్మిన్నాసదసితస్థతుః । విప్రావేఙ్కటమాహాత్మ్యం శృణుతేతిప్రసన్నధీః॥
ఉవాచానన్దభరితో లోపాముద్రాపతిస్తదా ॥ అగస్త్యః ॥ సువర్ణముఖ

రితీరద్వయనిత్యనివాసినః ॥ ౧౬ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం శ్రోతవ్యం పాపనాశనమ్ । శ్రీవేఙ్కటాచలోనామ పుణ్యక్షేత్రంమహీతలే ॥ ౧౭ ॥ శేషాద్రిర్వృషశైలశ్చ గరుడాచల ఇత్యపి । పుణ్యానిసన్తినామాని పునరన్యానికానిచిత్ ॥ ౧౮ ॥ వైకుణ్ఠలోకాద్గరుడేనవిష్ణోః క్రీడాచలోవేఙ్కటనామధేయః । ఆనీయచస్వర్ణముఖీసమీపే సంస్థాపితోవిష్ణునివాసహేతోః ॥ ౧౯ ॥ తత్రాచలేవసన్విష్ణుః కమలాలయయాసహ । అనన్దనిల

శ్రీనివాససేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనకథనమ్.

యేచైవ వర్తతేలోకరక్షకః ॥౨౦॥ పురాకదాచిత్కలిచిత్సమేతా వయం హరింసర్వజగచ్ఛరణ్యమ్ । అన్విష్యవైకుణ్ఠపురేప్యదృష్ట్వా సమాగతాబ్రహ్మాగిరావృషాద్రిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సమాగతాస్తత్రతపోవిధాతుం సమాశ్రితం సర్వతపస్విసఙ్ఘైః । శ్రీస్వామితీర్థస్యజలేపవిత్రే స్నానాదిసర్వంకృతవన్త ఏవ ॥ ౨౨ ॥ తత్రాగతాబ్రహ్మముఖాస్సమస్తాస్తత్రాగతాజిష్ణుముఖాస్సురాశ్చ । తత్రాగతాస్తేసనకాదియోగిన స్తేవాపరాస్తేవృషశైలభర్తుః ॥ ౨౩ ॥ గఙ్గాశ్చసర్వేస్సహశేషముఖ్యైరాగతః క్షీరాబ్ధివాసాఅపిసిద్ధసఙ్ఘాఃబృహస్పతిశ్చైవగురుశ్చశుక్రోవసుశ్చరాజాహరిభక్తముఖ్యః॥౨౪॥ దేవాశ్చఋషయస్సిద్ధాశ్చారణావసుకిన్నరాః । సర్వేచస్వామిసరసి స్నాత్వాప్రయతమానసాః ॥ ౨౫ ॥ ధ్యాయన్తోదేవదేవేశ మవతస్థుశ్చ

శ్రీభగవత్ప్రాదుర్భావవర్ణనమ్.

తత్తటే । ప్రాదుర్భూతంతతస్తేజ ఏకమత్యద్భుతంతదా ॥ ౨౬ ॥ విమానమేకంతన్మధ్యే దదృశేదివ్యమఙ్గళమ్ ॥ ౨౬౪ ॥ తన్మధ్యస్థందివ్యమూర్తింవరేణ్యం శఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యాం । సేవ్యత్వేనస్వంపదామ్భోజయుగ్మం సర్వేషాంసన్దర్శయన్తంకరేణ ॥ ౨౭౪ ॥ స్వాఙ్ఘ్రిద్వన్ద్వంసంశ్రితానాంజనానాం సంసారాబ్ధిర్జానుదఘ్నఃకిలేతి । న్యస్తేనోరావామతోదర్శయన్తం సవ్యేనాన్యేనాపిహస్తేనసమ్యక్ ॥ ౨౮౪ ॥ సర్వాభీష్టందాతుముద్యుక్తహేతిం భక్తానాంశ్రీవాసవక్షస్స్థలంచ । మన్దస్మేరశ్రీముఖంభూషణాఢ్యంసర్వేశ్రీమద్వేఙ్కటేశంవ్యపశ్యన్ ॥ ౨౯౪ ॥ కృ

బ్రహ్మరుద్రాదికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

తప్రణామాస్తేసర్వే స్తోత్రమాసురీశ్వరమ్ ॥ ౩౦ ॥ జయదేవజగన్నా

ధ సర్వలోకైకవన్దిత । జయ వేఙ్కటశైలేశ కరుణాకర పాహి నః ॥ ౨౧॥
త్వాం నమామో వయం విష్ణో వేఙ్కటాచలనాయక । అస్మాకం వాఞ్ఛితం
దత్వా పాహి పాహి జగద్గురో ॥ ౨౨ ॥ ఇతి స్తుతశ్శ్రీనివాసో దేవైస్సిద్ధై
శ్చ చారణైః। మునిభిర్వసుముఖ్యైశ్చ బ్రహ్మాద్యైశ్శఙ్కరేణ చ॥ ౨౩॥ సర్వా
న్విలోక్య తానాహ కరుణాపయసాం నిధిః । సర్వేషామపి యుష్మాకమ్ ప్రస
న్నోస్మి సురేశ్వరాః ॥ ౨౪ ॥ యుష్మాకం యద్యదిష్టం స్యాత్తత్తద్దత్తం మ
యాఽనఘాః । ఇతి తేభ్యో వరం ప్రాదాత్సర్వేభ్యో వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౨౫॥
అథ తే మునయస్సర్వే బ్రహ్మాద్యాః కించిదబ్రువన్ । కృపానిధే నమస్తుభ్యం
వరదాయ నమో నమః॥ ౨౬॥ వేఙ్కటాధీశ విశ్వేశ శతకృత్వో నమో నమః।
విజ్ఞాప్యం కించిదస్తీహ శృణుష్వ కరుణాకర ॥ ౨౭ ॥ అనుగృహ్ణన్నశేషాం
స్త్వం దదదిష్టాని సర్వశః। మానవానామపి సహన్నపరాధానశేషతః॥ ౨౮॥
దయాళుత్వం ప్రకటయన్నిహ త్వం తిష్ఠ కేశవ । దృగ్గోచరం త్వామాలో
క్య వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే॥ ౨౯ ॥ కలౌ యుగే మనుష్యాశ్చ భూయాసుర్వీ
తకల్మషాః । ఏవం సర్వోపకారార్థమత్ర స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౦ ॥ రమా
సమేతస్సంతిష్ఠ సై్వతన్నః ప్రార్థితం హరే । ఇతి సంప్రార్థితస్సర్వైస్త
త్రైవాస్తే కృపానిధిః ॥ ౩౧ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీ మార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ
శ్రీనివాసావిర్భావకథనం నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

అగస్త్యకృతస్వామితీర్థమాహాత్మ్యభగవద్దివ్యోత్సవవర్ణనమ్.

అగస్త్యః ॥ ఏతాదృశో వేఙ్కటాద్రిస్సర్వలోకేషు విశ్రుతః । గ
ఙ్గాదికాని తీర్థాని తత్ర సన్తి బహూన్యపి ॥ ౧ ॥ తాని వక్తుం న శక్నోమి బ
హుత్వాదృషిసత్తమాః । రాజతే సర్వతీర్థానాం స్వామి స్వామిసరోవ
రమ్ ॥ ౨ ॥ తత్ర స్నాతుం సమాయాన్తి ప్రతివర్షం జనా భువి । ధనుర్మా
సే శుక్లపక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ 3 ॥ ఆయాన్తి సర్వతీర్థాని తత్ర
స్నాతా నిరేనసః । తస్య శ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౪ ॥
చకార కన్యామాసే తు ధ్వజారోహమహోత్సవమ్ । ప్రతివర్షం చ తత్సే
వా నిమిత్తం సర్వమానవాః ॥ ౫ ॥ అఙ్గకోసలకర్ణాటకాశీఘూర్జరదేశ

గాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాదిసర్వదేశసముద్భవాః ॥ ౬ ॥ సకుటుమ్బా
శ్చసేవార్థమాయాన్తిప్రతివత్సరమ్ । దేవాశ్చఋషయస్సిద్ధాయోగిన
స్సనకాదయః ॥ ౭ ॥ యేభాద్రపదమాసేతువేఙ్కటేశమహోత్సవే ।
సేవాంకుర్వన్తితేసర్వేవిష్ణుపాఉత్తమోత్తమాః ॥ ౮ ॥ పునస్త్వహం
ప్రవక్ష్యామితీర్థవైభవమద్భుతమ్ । తచ్ఛృణుధ్వంసావధానంశ్రవణేపిమ
హాఫలమ్ ॥ ౯ ॥ ఉత్తరేస్వామితీర్థస్యపాపనాశనసఞ్జ్ఞకమ్ । తీర్థం

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్

మహత్సర్వపాపవినిర్మోచనసాధనమ్ ॥ ౧౦ ॥ తతోవాయవ్యదిగ్భాగే
కౌమారంతీర్థముత్తమమ్।కుమారధారికాచేతినామలోకేప్రశస్యతే॥౧౧॥
అద్భుతంతస్యమాహాత్మ్యంశృణుతద్విజపుఙ్గవాః । పురాకశ్చిద్ద్విజో
వృద్ధోదారిద్ర్యేణచపీడితః ॥౧౨॥ కుటుమ్బభరణాయోగ్యోవిలలాపది
వానిశమ్ । ఇహలోకేపరేలోకేసౌఖ్యహేతుర్ధనంకిల ॥ ౧౩ ॥ తన్నాస్తి
మమపాపేన పూర్వజన్మకృతేనచ । పరలోకహితంధర్మాచరణేనహి
సాధ్యతే ॥ ౧౪ ॥ శక్తిస్తదస్తికర్తుంనవృద్ధత్వాద్దుర్బలస్యమే । వృథా
జన్మమమైతద్ధి కర్తవ్యంకిమితఃపరమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఇతినిర్వేదపరోభూత్వాపు
త్రదారాన్విహాయచ । ఆగత్యదుఃఖితస్సోథస్వర్ణముఖ్యాస్సమీపతః ॥౧౬॥

దారిద్ర్యదుఃఖాసహమానవృద్ధకృతభృగుపతనయత్నః.

అహంశేషాద్రిశిఖరాత్పతిష్యఇతినిశ్చితః । ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలంభృ
గోఃపాతసమీపయా ॥ ౧౭ ॥ ఉచ్చైస్స్వరేణచుక్రోశ తత్రస్థిత్వాస
భూసురః । బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానాశ్చన్ద్రసూర్యౌతథాఽశ్వినౌ ॥౧౮ ॥
సర్వభూతానిశృణ్వన్తుదుఃఖితస్యవచోమమ । దారిద్ర్యాద్వృద్ధభావా
చ్చజన్మవ్యర్థమభూదితి ॥ ౧౯ ॥ పతిష్యేహంపతిష్యేహంపతిష్యేహంన

భృగుపతనోద్యుక్తంవృద్ధమ్ప్రతిభగవదుక్తిః.

సంశయః । ఇత్యాక్రోశన్తమాగత్యవేఙ్కటేశోదదర్శహ ॥ ౨౦ ॥ మృ
గయారసికస్త్రితసఞ్చరన్యదుపుఙ్గవః । అథస్తాత్పర్వతప్రాన్తేరాజపు
త్రాకృతిందధత్ ॥ ౨౧ ॥ హస్తముద్ధృత్యతంపశ్యన్నువాచేదంద్విజం
తదా । విప్రవిప్రావరోహత్వంమాసాహసమిదంకురు ॥ ౨౨ ॥ విప్రస్య
తుభృగోఃపాతశ్శాస్త్రేషునహినిశ్చితః । తస్మాత్ప్రేత్యచదుఃఖాయమా

సాహసమిదంకురు ॥ ౨౩ ॥ మయోచ్యతేతవహితమవరుహ్యాశ్శృణుష్వ
తత్ । శ్రుత్వేతితంనృపాకారందృష్ట్వావృద్ధోమహీసురః ॥ ౨౪ ॥ అవ
రుహ్యాతమాహేదంపుణ్యాచ్ఛైలోత్తమాత్తదా। పుత్రదారాంశ్చమాం
రక్షమహైశ్వర్యప్రదోభవ ॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్తవతివిప్రేఽస్మిన్మాధవోవా
క్యమబ్రవీత్ । సర్వందదామిహస్తంత్వమవలమ్బ్యానుయాహిమామ్ ॥

వృద్ధస్యకుమారధారాస్నానేనకౌమారసమ్ప్రాప్తిః.

ఇత్యుక్తస్తత్కరాలమ్బంకృత్వామన్దంయయాద్విజః । తమాదాయహ
రిశ్శీఘ్రమద్వేఙ్కటాచలనాయకః ॥ ౨౭ ॥ పాపనాశాదుత్తరతఏతత్తీ
ర్థంనినాయతమ్ । ఉవాచఖిన్నంసభృశమ్ఖేదశాన్త్యర్థమత్రవై ॥౨౮॥
స్నానంకురుతతఃఖేదశాన్తిస్తత్రభవిష్యతి। ఇత్యుక్తేతత్రతత్తీర్థేస్నాత్వో
త్థాయయువాఽభవత్ ॥ ౨౯ ॥ మనఃప్రసన్నతాంయాతంకుమారశ్చ
తదాఽభవత్ । తీరంతుసర్వతఃపశ్యంస్తమదృష్ట్వాఽన్వతప్యత ॥ ౩౦ ॥

కుమారధారాస్నానప్రాప్తయౌవనవృద్ధప్రత్యన్తర్హితభగవదుక్తిః.

మదిష్టదేవోమామత్రత్యక్త్వాకుత్రగతోఽనుకిమ్ । అన్తర్హితస్సభగవానా
కాశస్థోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౩౧ ॥ అయంతువేఙ్కటాధీశస్తవస్వామీనసంశ
యః । దత్తంతవకుమారత్వంతీర్థస్నానేనభూసుర ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటేశే
నతేదత్తమైశ్వర్యమిహభూసుర । త్వద్దేశంగచ్ఛశీఘ్రంవైస్త్రీబాలసహి
తోభవ ॥ ౩౩ ॥ శరీరేచబలంజాతంశారీరంధర్మమాచర । దానానిది
శవిప్రేభ్యోబన్ధుభ్యశ్చధనందిశ ॥ ౩౪ ॥ భోజనందిశవిప్రేభ్యస్స్వయం
భుఙ్క్ష్వయథాసుఖమ్ । అనిషిద్ధసుఖత్యాగీపశురేవనసంశయః ॥ ౩౫ ॥
నిషిద్ధసుఖభోక్తాచపశురేవనసంశయః । శ్రీవేఙ్కటేశఃప్రియతామిత్యే
వసకలంకురు ॥ ౩౬ ॥ స్త్రీత్యాగభోగాకరణేనిన్ద్యఇతివిదుర్బుధాః । ఇత్యు
క్తేసర్వదేవాశ్చసమాగత్యాబ్రువన్వచః ॥౩౭॥ అస్యతీర్థస్యమహిమాహ్యా
హోవాచామగోచరః । కుమారత్వంధనిత్వంచసద్యఏవద్విజోఽభజత్ ॥
యతఃకుమారతాంయాతస్సద్యోవృద్ధమహీసురః । తస్మాత్కుమారధారే
తిలోకేఖ్యాతింగమిష్యతి॥౩౯॥కుమారతీర్థేయస్స్నాతోనిష్పాపస్సుఖీభ
వేత్ ।ఇత్యుక్త్వాసర్వదేవేషుగతేషుత్రిదివంద్విజః ॥౪౦॥ యాతస్స్వదేశం
సన్తోషాన్మహదైశ్వర్యమాప్తవాన్ । పుత్రదారాదిసహితోబహుధర్మం

చకారవహ ॥౪౧॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ప్రియతామిత్యేవకథయన్సదా। దృష్టంఫలమవాప్యాన్తేవిష్ణులోకంజగామహ ॥౪౨॥ కుమారధారికేత్యేవవిష్ణునాప్యేకదోదితమ్ ॥ ఋషయః ॥ తత్కదాగత్య దేవేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా ॥ కుమారధారికేత్యేతదుక్తంతద్విస్తరాద్వద ॥౪౩॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమారధారామాహాత్మ్యకథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

స్కన్దస్యకుమారతీర్థతపఃకరణేనతారకవధోత్థబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః.

అగస్త్యః॥ కుమారధారికాఽఽఖ్యానంవేఙ్కటేశకథాన్వితమ్। సర్వేశ్శృణుతవిప్రేన్ద్రావాజపేయఫలాధికమ్ ॥ ౧ ॥ కదాచిచ్ఛఙ్కరసుతస్తారకాఖ్యంమహాఽసురమ్। హత్వాతత్కర్మపాకేనబ్రహ్మహత్యామవాప్తవాన్ ॥ ౨ ॥ శమ్భోస్సకాశమాగత్యదుఃఖితస్తారకాన్తకః। ఉవాచపితరంస్వామిన్ మత్పాపంశృణుమేపితః ॥ ౩ ॥ దేవానాముపకారార్థంతారకోనిహతోమయా। తేనతస్యవధేనైవహత్యామాంబాధతేఽధికమ్ ॥౪॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తమధునాప్రబ్రూహిమమశఙ్కర। సర్వజ్ఞశ్శఙ్కరఃప్రాహపుత్రందేవహితావహమ్ ॥ ౫ ॥ సకృన్నారాయణేత్యుక్త్వాపుమాన్కల్పశతత్రయమ్। గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుస్నాతోభవతిపుత్రక ॥౬॥ ఏతత్పరరహస్యంవైసదామనసితిష్ఠతు। అన్యచ్చకిఞ్చిత్తేవక్ష్యేప్రాయశ్చిత్తమనుత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేలక్ష్మీపతినివాసభూః। వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతస్సర్వలోకేషువర్తతే ॥ ౮ ॥ తత్రతీర్థాన్యనన్తానితేషుకించిద్వదామితే। చక్రతీర్థంస్వామితీర్థంమత్స్యపాణ్డవతీర్థకమ్ ॥ ౯ ॥ నాగతీర్థంబిల్వతీర్థంజాబాలేస్తీర్థమేవచ। ఆకాశగఙ్గాతీర్థంచపాపనాశనమేవచ ॥ ౧౦ ॥ తుమ్బువామనతీర్థేచకౌమారంముఖ్యమేవచ। వేఙ్కటాచలతీర్థానియఃకీర్తయతిసర్వదా ॥ ౧౧ ॥ అనేకజన్మపాపానినశ్యన్త్యేవనసంశయః। స్వామితీర్థస్యతీరేతుశ్రీనివాసఃపరాత్పరః ॥ ౧౨ ॥ నిత్యంవసతిసర్వేషాంలోకానాంహితకామ్యయా। తత్రవేఙ్కటశైలేశంవేఙ్కటేశేతిసర్వదా ॥ ౧౩ ॥ యోవైస్మరతితంనిత్యంతస్యవిష్ణుఃప్రసీదతి। గత్వాతంచప్రణమ్యత్వంకౌమారం

ప్రజతీర్థకమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్రస్నాత్వాతీర్థవర్యేతపఃకురుజితేన్ద్రియః । శ్రీ
వేఙ్కటేశాయనమఏవంప్రణవపూర్వకమ్ ॥౧౫॥ మన్త్రంజపన్మహాబు
ద్ధేతపఃకుర్విత్యచోదయత్ । పితృవాక్యంతతశ్శ్రుత్వా దేవసేనాపతి
స్తదా ॥ ౧౬ ॥ చక్రతీర్థేకృతస్నానస్స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ । వే
ఙ్కటాద్రేఃక్రోశమాత్రేక్రోశస్త్రీవిస్తరంస్థితా ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మహత్యా
తస్యగిరేర్మాహాత్మ్యంవర్ణ్యతేకథమ్ । ప్రయాతస్స్వామిసరసిస్నాత్వా
సూనురుమాపతేః ॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటేశంప్రణమ్యాథకృత్వాచాపిప్రద
క్షిణమ్ । బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యంత్వాంభజేవేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౧౯ ॥
నివారయన్ననిష్టానిసాధయేష్టానిమాధవ । ఇతిస్తుత్వావేఙ్కటేశంపాప
నాశనమాయయౌ ॥ ౨౦ ॥ తత్రస్నానేనసర్వాణిపాపానివిలయంయ
యుః । తతోవాయవ్యదిగ్భాగేకాఞ్చిద్ధారాంజగామహ ॥ ౨౧ ॥ ధా
రారూపేణపతితామత్యన్తగిరిగహ్వరే । చూతమన్దారపనసకుటజైశ్చ
పిచార్జునైః ॥ ౨౨ ॥ నయనానన్దజనకైర్బహుశాఖిభిరావృతే । సిం
హశార్దూలశరభైర్హరిణాదిమృగాన్వితే ॥ ౨౩ ॥ తాపసైర్నియతా
హారైస్తపోనిష్ఠైస్సమన్వితే । తస్మిన్తీర్థేకృతస్నానఃకృతదేవర్షితర్పణః ॥
వసానోవాససీశుద్ధే యతవాక్కాయమానసః । ప్రాఙ్ముఖస్సుఖమా
సీనోవేఙ్కటేశమనుస్మరన్ ॥ ౨౪ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాంసహితంభూ
షణోత్తమభూషితమ్ । స్మేరాననామ్బుజంపీతవాససంతమధోక్షజ
మ్ ॥ ౨౫ ॥ మహాదేవోక్తమన్త్రేణజపంకుర్వన్దివానిశమ్ । ఫలాహా

కుమారధారాతీర్థేస్కన్దతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

రోజలాహారోనిరాహారస్తతస్థ్సితః ॥ ౨౬ ॥ తపఃకుర్వతిశేషాద్రౌనీలకణ్ఠాత్మ
జేశుభే । కుమ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాంమఘాయాంసౌమ్యవాసరే ॥ ౨౭ ॥
మధ్యాహ్నేప్రాదురభవద్యథామనసిచిన్తితః । భోఃకుమారకుమారేతి
ప్రాహగమ్భీరయాగిరా ॥ ౨౮ ॥ ఉన్మీల్యచక్షూంషితదాషణ్ముఖోఽప
శ్యదన్తికే ॥ ౨౯ ॥ శఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యాంఫలప్రదర్శ్యావరు
గవామహస్తమ్ । ప్రాప్యేఇమేఇత్యపరేణపాదేసన్దర్శయన్తంకరపఙ్క
జేన ॥ ౩౦ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాంలలితాకృతిభ్యామశేషభూషోత్తమభూషి
తాభ్యామ్ । అతిప్రసన్నాననపఙ్కజాభ్యాంనిషేవ్యమాణంనితరాంప్రహ

ష్టః ॥ ౩౧½ ॥ దృష్ట్వోత్థితో దేవవరః కుమారః ప్రదక్షిణానాం త్రితయం విధా
య । ప్రణమ్య సాష్టాఙ్గమనన్యచేతాః కృతాఞ్జలిస్తోత్రమథో చకార ॥
జయ దేవజగన్నాథ జయలక్ష్మీపతే హరే । జయలోకేశ సర్వేశ దోషాప
హ నమో నమః । సర్వవాద్యాన్యవాద్యన్త శఙ్ఖధ్వనిరభూన్మహాన్ ॥ ౩౪ ॥

భగవత్సేవార్థం కుమారధారాప్రాప్తి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్.

తుమ్బురుర్నారదశ్చైవ వీణాహస్తౌ సమాగతౌ । బ్రహ్మా చ స్కన్దసాన్ని
ధ్యం జ్ఞాత్వా సర్వైస్సమాగతః ॥ ౩౫ ॥ పార్వతీసహితశ్శమ్భుః పుత్ర
స్నేహాదుపాగతః । ఆరుహ్య వృషభం విఘ్నరాజాద్యైః ప్రమథైర్వృ
తః ॥ ౩౬ ॥ ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాస్త్వశేషా అమృతాన్ధసః । వైఖా
నసా వాలఖిల్యా ఋషయో యే తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ గన్ధర్వాప్సరసాంస
ఙ్ఘా నాగవిద్యాధరాదయః । యే దేవయోనయస్సన్తి తేపి సర్వే సమాగ
తాః ॥ ౩౮ ॥ జయజయ వేఙ్కటశైలనాథ విష్ణో మునిజనసేవిత శేషశైల
వాస । సకలజనహితావతీర్ణ దేవ జయజయ భక్తజనాభిరామ పాహి ॥ ౩౯ ॥
ఇతి స్తుత్వా ప్రణమ్యాథ దదృశుర్వేఙ్కటేశ్వరమ్ । శ్రీభూమిసహితం వి
ష్ణుం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౪౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వనమాలావి
భూషితమ్ । శేషేణ పక్షిరాజేన విష్వక్సేనేన పార్షదైః ॥ ౪౧ ॥ ప్రత్య
హం సేవ్యమానం చ ప్రహ్లాదాదిభిరేవ చ । శుకేన శుకసన్తానైశ్ఛత్రచామర
ధారిభిః ॥ ౪౨ ॥ ప్రసన్నం వేఙ్కటాధీశం ప్రణమ్య పునరుత్థితాః । వ్యాసాద

స్కన్దకృత శ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

యః ప్రణమ్యాథ సర్వే తూష్ణీం స్థితాస్తదా ॥ ౪౩ ॥ సర్వేషు శృణ్వత్సు
తదా హరసూనుస్తమబ్రవీత్ ॥ ౪౩½ ॥ నమామ్యహం వేఙ్కటనాథ వి
ష్ణో నారాయణాశేషజగన్నివాస । భక్తార్తిహారిన్ భగవన్మురారే భాన్వి
న్దునేత్రాఖిలలోకపూజ్య ॥ ౪౪½ ॥ బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యాయ బ్రహ్మణేఽనన్త
శక్తయే । నారాయణగిరీశాయ నమో నారాయణాయ తే ॥ ౪౫½ ॥ దేవాధి
దైవతపతే సతతం నమస్తే సేవాపరేషు సుతరాం కరుణాకరాయ । దావా
నలాయ మహతే దనుజాటవీనాం శ్రీవాసవక్షసి ధృతోత్తమకౌస్తుభాయ ॥
పశ్యన్తి త్వాం భాగ్యవన్తో హి లోకే విశ్వత్రాణాయోద్యతం వేఙ్కటేశమ్ ।
లక్ష్మీభూభ్యాం పార్శ్వయుగ్మస్థితాభ్యాం ద్వాభ్యాం నిత్యం సేవితం నిత్య

బన్ధనమ్ ॥ ౪౮ ॥ అహోభాగ్యమహోభాగ్యమహోభాగ్యమహోమహత్ । వేఙ్కటేశేశకృపాసిన్ధుం దృష్టవానస్మి సాంప్రతమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా పార్వతీపుత్రః ప్రేమాఽఽవేశవశాత్తదా । అశేషవదనైర్విష్ణుమాబభాషే ఘనధ్వనిః ॥ ౪౯ ॥ చక్షూంషి మే కృతార్థాని దర్శనాద్వేఙ్కటేశ తే । శ్రీసూక్తామృతసేకేన కర్ణానపి తథా కురు ॥ ౫౦ ॥ ఇతి వాదిని పుత్రే తు మహాదేవ ఉవాచ హ । హరిస్సేశ్వరముఖాన్మోభాజశ్శృణ్వత్సు సకలేష్వపి ॥ ధన్యోఽసి సుతరాం శమ్భో సత్పుత్రేణామునా త్వహో । అనేకజన్మతపసాం ఫలం సత్పుత్రతాఽఖిలు ॥ ౫౨ ॥ అనేకజన్మపాపానాం ఫలం దుష్పుత్రతా భువి ॥ ఇత్యుక్త్వా పునరాచేతం తనయం శూలపాణినః ॥ ౫౩ ॥ ధన్యోఽసి కృతకృత్యోఽసి వరం వరయ సాంప్రతమ్ । తపసా తవ సన్తుష్టిః స్తోత్రేణ చ మమాభవత్ ॥ ౫౪ ॥ ప్రమాణీకృత్య వచనం పితుః ప్రామాణికోత్తమ । ద్వాదశాబ్దం తపః కృత్వా శ్రాన్తోఽసి హ సుఖీ భవ ॥ ౫౫ ॥ స్కన్దః ॥ అతః పరం కిం కరణీయమాస్తే మయాఽద్య లబ్ధా తవ దేవసేవా । సమస్తలోకైరపి వేఙ్కటేశ సంప్రార్థ్యతే తావకపాదసేవా ॥ ౫౬ ॥ అహో హ్యస్యాపి భూభర్తుర్మహిమా సుతరాం హరే । మమాద్య తారకవధోద్భూతాహత్యా పృథక్స్థితా ॥ ౫౭ ॥ శ్రీనివాసదయామ్భోధే దురితక్షయ

భగవద్వర్ణితకుమారధారాస్నానకాలాదినిర్ణయః.

కారక ॥ ౫౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మదీయం మన్త్రముచ్చార్య సుఖీ భవ మహామతే । ఏతత్పర్వతమారోఢుం వాఞ్ఛా యస్యావివేకినః ॥ ౫౯ ॥ పాతకం దూరతో నశ్యేత్త్రిముఖ భక్తిమతస్తవ । తత్రాపి స్వామిసరసి స్నానం కోట్యఘనాశనమ్ ॥ ౬౦ ॥ శృణ్వన్తు దేవతాస్సర్వాః శృణు స్కన్ద వచో మమ । కుమారధారికేత్యేవ త్వన్నామ్నా దంభవిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ తత్ర స్నాతి పుమాన్ స్త్రీ వాఽవశ్యం కోఽపి తు మానవః । తస్య పాపాని నశ్యన్తి సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ ॥ ౬౨ ॥ యో మాఘమాసే వరపఞ్చదశ్యాం మఘాయుతాయామథవాపి కశ్చిత్ । స్నాత్యత్ర భక్త్యా చ కుమారధారికాతీర్థే స వన్ద్యో విధిరుద్రజిష్ణుభిః ॥ ౬౩ ॥ మదావిర్భావదివసే యస్స్నాతి మనుజోత్తమః । తస్య పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే ॥ ౬౪ ॥ వర్షే వర్షే చ దివసే స్నాతవ్యమఖిలైరపి । కుమారధారికాస్నానమశేషా

ఘహారంవిదుః ॥ ౬౫ ॥ తస్యపుణ్యఫలంవక్తుం శేషేణాపినశక్యతే । తస్మిన్తీర్థేస్వర్ణదాన మణుమేరుసమంభవేత్ ॥ ౬౬ ॥ వస్త్రదానంచ గోదానంభూదానంచతతోఽధికమ్ । యోవాదదాతిమత్ప్రీత్యా తస్యలక్ష్మీర్గృహేస్థితా ॥ ౬౭ ॥ అన్నందదాతియశ్చైకస్మై తత్తీర్థతటదివసేతుయః । ఫలంసలభతేవిప్ర సహస్రాన్నప్రదానజమ్ ॥ ౬౮ ॥ ప్రపాంయఃకురుతే మార్గేశీతలోదకపూరితాం । తత్సన్తతిమహాంసర్వాంరక్షామికృపయాఽనఘ ॥ ౬౯ ॥ తామ్బూలంచన్దనంవాపి బ్రాహ్మణానాందదాతియః । తేనిష్పాపాభవన్త్యేవ దశపూర్వైర్ద్విశాపరైః ॥ ౭౦ ॥ కుమ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాం ప్రాదుర్భావదినేహరేః । కుమారధారికాస్నానం కులకోటింసముద్ధరేత్ ॥౭౧॥ ఇతిమన్త్రంసముచ్చార్య స్నాత్వాఽనన్తఫలంలభేత్ । వర్షేవర్షేకుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాంమఘాయుజి ॥ ౭౨ ॥ దేవామనుష్యాస్సర్వేచ స్నాతుమాయాన్తుసర్వదా । పుణ్యదేశేషుసర్వేషు వేఙ్కటాద్రిర్విశిష్యతే ॥ ౭౩ ॥ తత్రసర్వేషుతీర్థేషు స్వామిపుష్కరిణీవరా । తతోప్యేతద్వరంతీర్థం మదావిర్భావవాసరే ॥౭౪॥ ఇహాశమ్భుకుమారత్వ మాకల్పంపూజయన్వస । ఏతత్తీర్థస్యమాహాత్మ్యం బుద్ధ్వావైసర్వదేవతాః ॥ ప్రతివర్షంస్నాతుమత్రమాంద్రష్టుంచతపోధనాః । ఆయాన్తిసావధానంవై మమావిర్భావవాసరే ॥ ౭౫ ॥ తస్మాచ్ఛమ్భుకుమారత్వం సర్వదావసపర్వతే । ఇత్యుక్త్వాతంతుహస్తేన పస్పర్శగుహమచ్యుతః ॥౭౬॥ ... *

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమారధారాస్నానేన స్కన్దస్య తారకవధజనిత బ్రహ్మహత్యావినిర్ముక్తికథనంనామచతుర్థోఽధ్యాయః.

అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాతీర్థస్నానార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్.

అగస్త్యః ॥ తతస్తుదేవాఋషయశ్చసర్వే గన్ధర్వవిద్యాధరయక్షసిద్ధాః । ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణా దివ్యంహరేర్నామచకీర్తయన్తః । కుమారధారాంసతతంస్తువన్తో యయుస్స్వధామానిముదాన్వితాస్తే ॥ ౧౫ ॥ శివాత్మజోపితత్రైవ భజన్వేఙ్కటనాయకమ్ । కుమారధారికాతీరే తిష్ఠత్యేవచిరంకిల ॥ వర్షేవర్షేసమాయాన్తి సిద్ధగన్ధర్వదాన

వాః । ఋషయశ్చ తథా సర్వే భూలోకే ప్రాణినస్తథా ॥ స్నాతుం తత్
స్మిన్ మహాతీర్థే త్వహో వేఙ్కటవైభవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే లోపా
ముద్రాపతిస్స్వయమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా మునిముఖ్యేభ్యః పునరేవమువాచ
హ । పఞ్చషేభ్యో దినేభ్యోఽథ సేయం పఞ్చదశీ శుభా ॥ యూయం స
ర్వేపి మునయో మార్కణ్డేయ మహామునే । శుద్ధకాఞ్చీప్రదేశీయాస్సర్వే
గచ్ఛత వేఙ్కటమ్ ॥ పునస్స్వామిసరస్తీరే వేఙ్కటేశం విలోక్య చ । త
దుత్తరే పాపనాశతీర్థే స్నానాదికారిణః ॥ కుమారధారికాం గత్వా స్నా
నం కురుత సత్తమాః । సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థమైశ్వర్యసమవాప్తయే ॥
మార్కణ్డేయ మహాభాగ కిం తీర్థాచరణేన తే । సర్వతీర్థస్నానఫలమము
నైవ భవిష్యతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వా సర్వ ఏవైతే సమారుహ్య వృ
షాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం కృత్వా దృష్ట్వా చ కేశవమ్ ॥ ౧౦ ॥
పూర్ణిమాదివసే మాఘే పాపనాశే కృతాప్లవాః ॥ కుమారధారికాతీర్థే
స్నాతుం సర్వే సమాగతాః ॥ ౧౧ ॥ సమస్తదేశజాన్మర్త్యాన్ సర్వా
న్దేవానృషీనపి ॥ యోగినస్సనకాద్యాంశ్చ సిద్ధగన్ధర్వకిన్నరాన్ ॥ ౧౨ ॥
సమాగతాన్ స్వర్ణముఖీతీరజాన్ ఋషిసత్తమాన్ । అగస్త్యశిష్యం శు
ద్ధం చ మార్కణ్డేయమథాగ్నిజః ॥ ౧౩ ॥ దృష్ట్వా సస్నాతుమాయా
తాన్ ప్రహృష్టహృదయోఽభవత్ । సర్వే కుమారధారాయాం సస్నుస్స
ఙ్కల్పపూర్వకమ్ ॥ ౧౪ ॥ వేఙ్కటేశార్పణం కృత్వా దానం చక్రుశ్చ
కేచన ॥ ౧౫ ॥ గన్ధర్వయక్షోరగసిద్ధసాధ్యదేవాదిబృన్దేష్వపి తీర్థవర్యే ।
స్నాతేషు సర్వేషు ముదాన్వితోఽసౌ నసస్నౌ స్వయం శఙ్కరనన్దనోపి ॥
విష్ణోర్ద్వికం చ శ్రీసూక్తం భూసూక్తం చ జపన్ సదా । తీరమారుహ్య విప్రా
ణాం నమశ్చక్రే ప్రసన్నధీః ॥ ౧౭ ॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయేత్యుచ్చరన్ పా
ర్వతీసుతః । తదా ప్రాదురభూద్దేవో వరదశ్శఙ్ఖచక్రధృత్ ॥ ౧౮ ॥ పశ్య
న్తస్తం సిన్ధుజాకాశ్యపీభ్యాం యుక్తం దేవా ఋషయో మానుషాశ్చ । మా
ర్కణ్డేయస్స్వర్ణముఖ్యా ద్విజాశ్చ శుద్ధాస్తేనుస్సర్వ ఏవ ప్రణామం ॥ ౧౯ ॥
లక్ష్మీమహీసేవిత వేఙ్కటేశ కృపానిధే కృష్ణ జగత్త్రయేశ । మాం పాల
యాఽనాథమనాథబన్ధో నమోనమస్తే చరణామ్బుజాయ ॥ ౨౦ ॥ ఇతి
కృతనతీన్ దృష్ట్వా దేవః ప్రసన్నమనాస్తదా విజితజలదధ్వానం వాక్యం

స్వయంహరిరబ్రవీత్ ॥ ఇహవిధికృతంస్నానందానంమమప్రియబుద్ధిత
స్సకలదురితంహత్వాదత్తేసుఖాన్యఖిలాన్యపి॥ ౨౧ ॥ మార్కండేయ
మహాబుద్ధేసర్వతీర్థఫలంతవ । అనేనదత్తంశుశ్రూషాంమాతాపిత్రోఃకు
రుష్వహ ॥ ౨౨ ॥ అగస్త్యశిష్యవిప్రేన్ద్రత్వత్పాపాన్యఖిలాన్యపి ।
గతాన్యనేనదత్తానిశ్రేయాంసిబహుశోమయా ॥ ౨౩ ॥ పుత్రదారాది
సంయుక్తస్సదాచారరతస్సదా । దానానిబహుకుర్వాణ స్సుఖీభవసుఖీ
భవ॥౨౪॥ఇతిబ్రువన్వేఙ్కటేశోదుర్గోచరమథోయయౌ । ఇత్థందేవస్వా
మినోక్తేగతేష్వపిసురేషుచ ॥ ౨౫ ॥ శుద్ధస్స్వదేశమాగత్యపుత్రదారస
మన్వితః। స్నానందానంజపంకుర్వన్ వేఙ్కటేశఇతిబ్రువన్ ॥ ౨౬॥ ఇహ
లోకేపరత్రాపిపరంసౌఖ్యమవాప్తవాన్ । మృకణ్డోరాశ్రమంగత్వామా
ర్కండేయఃప్రసన్నధీః ॥౨౭॥ పితరౌతునమస్కృత్యవృత్తాన్తంసర్వమబ్ర
వీత్।వాక్యంగరుత్మతఃపూర్వంవేఙ్కటాచలవైభవమ్॥ ౨౮॥ అగస్త్య
శిష్యవృత్తాన్తంసువర్ణముఖరీస్థలమ్ । శ్రీవేఙ్కటేశసేవాంచస్వామిపు
ష్కరిణీతటే ॥ ౨౯ ॥ కుమారధారికాతీర్థమాహాత్మ్యంస్కన్దవైభవమ్।
ఆవిర్భావంతస్యహరేర్వాక్యంతస్య సుధామయమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉక్త్వాస్వపి
త్రోస్సకలంశుశ్రూషామకరోత్తదా ॥ శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటేశస్యమాహా
త్మ్యంయశ్శృణోత్యపివాసకృత్ ॥ ౩౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సర్వశ్రే
యోనిధిర్భవేత్ ।వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యంకుమారసరసస్తథా॥౩౨॥
శృణోతివాపఠతివాతస్యపుణ్యమనన్తకమ్ । కుమారధారికాతీర్థతీరేపఠతి
యస్త్విదమ్॥ ౩౩॥ శృణోతివాతస్యతస్యసర్వాభీష్టప్రదోహరిః॥ ౩౪॥ *

ఇతిశ్రీమార్కండేయపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే-అగస్త్యాదీ
నాంకుమారధారాతీర్థస్నానాదికథనంనామపఞ్చమోధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీమార్కండేయపురాణాన్తర్గతఃప్రథమప్రభృతిపఞ్చ
మపర్యన్తపఞ్చాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీమార్కండేయపురాణాన్తర్గతశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యస
ముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్య - ౫.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అథ శ్రీ వామనపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥

ప్రయాగమాహాత్మ్యమ్.

యచ్ఛరీరంత్రయోవేదా యచ్చేష్టాఽథర్వణస్స్మృతః । యదఙ్గానిష
డఙ్గాని తస్మైవాగాత్మనేనమః ॥ ౧ ॥ వ్యాసః ॥ కదాచిద్దుఃఖితఃప్రాహ
జనకోమిథిలాధిపః । శతానన్దంమహాభాగం సర్వజ్ఞంతత్త్వదర్శినమ్ ॥ ౨ ॥

సీతాదిస్వసుతావివాహాద్యర్థజనకనృపకృతానుతాపక్రమః.

బ్రహ్మన్మాంబాధతేదుఃఖం సీతాదర్శనజంమహత్ । కేనదుఃఖమిదంత్య
క్ష్యే కఆరాధ్యోఽఘనాశనః ॥ ౩ ॥ దుష్టాత్మారావణోరక్షఃపతిర్వైశ్ర
వణానుజః । హారేదయోనిజాంసీతాం కిన్నునజ్ఞాయతేమయా ॥ ౪ ॥ క
మారాధ్యమహాభాగ లప్స్యేజామాతరంవరమ్ । సమానోత్తమవంశ్యం
చ యోగ్యమస్యామహామునే ॥ ౫ ॥ మమాపిదుహితాచైషా హ్యూర్మి
ళానామనామతః । కుశధ్వజస్యచసుతే కనిష్ఠభ్రాతురేవమే ॥ ౬ ॥ మా
ణ్డవీశ్రుతకీర్త్యాఖ్యే సుశీలేసుమనోహరే । ఆసాంచకేవరాబ్రహ్మన్నితి
చిన్తాకులోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౭ ॥ పరమధ్యాత్మవిద్యోగీ దృష్టలోకపరావరః ।
పురోహితోస్యవంశస్య గతిర్మేఽస్తుభవానిహ ॥ ౮ ॥ వేదశాస్త్రపురా
ణజ్ఞః కాలవిత్కాలధర్మవిత్ । దుఃఖినాందుఃఖహర్తాచ సుఖినాంస్మయ

నాశనః ॥ ౯ ॥ త్వం మే గతిశ్చ పరమా భవదుఃఖవినాశనః । రాజానో విషయాసక్తాః కామక్రోధసమన్వితాః ॥ ౧౦ ॥ కన్యారత్ననిమిత్తం చ హత్యాం గమిష్యన్తి కోటిశః । తేభ్యో యుద్ధం కథం దాస్యే ఏకోఽహం బ్రహ్మవిత్తమ ॥ ౧౧ ॥ ఏతావన్తమహం కాలం సుఖం రాజ్యమశాసిషమ్ । ఇదానీమస్మి దుఃఖార్తో వృద్ధః పుత్రీ తపోధన ॥ ౧౨ ॥ అజ్ఞో విరక్తో విమలో విష్ణుభక్తో మమాత్మజాః । చత్వార ఏతే శైశవశ్శిఖినో నాస్త్రకోవిదాః ॥ ౧౩ ॥ మమానుజస్య పుత్రాశ్చ విచికిత్సో వికర్తనః । ప్రతర్దన ఇతి త్వేతే త్రయశ్చ శైశవస్తథా ॥ ౧౪ ॥ వృద్ధత్వాదాత్మనశ్చైవ పుత్రాణాం చైవ శైశవాత్ । కన్యకానాం చ రత్నత్వాద్దుఃఖితోఽహం తపోధన ॥ ౧౫ ॥ కస్మాదస్మాదహం మోహాన్నిర్గమిష్యామ్యుపాయతః । తమేవ వద త్వం బ్రహ్మన్నే గమిష్యామీహ కాం గతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ యేన మన్వాదయస్తీర్ణాః సంసారాఖ్యం మహార్ణవమ్ । ఇహ దుఃఖం చ రాజానస్తం మే బ్రూహి తపోధన ॥ ౧౭ ॥ కం ధ్యాత్వా పురుషా లోకే భుక్తిం ముక్తిం చ విన్దతే । ఆపద్రక్షాకరః కో వా తం

జనకనృపతాపాపనోదనార్థం శతానన్దోక్తపురాతనేతిహాసః.

శ్చైవం బ్రూహి సత్తమ ॥ ౧౮ ॥ శతానన్దః ॥ రాజన్మనుష్యా అపి యం ప్రపన్నాస్సన్త్యక్తదుఃఖాస్సుఖినో భవన్తి । వక్ష్యామి దేవం వరదం రమేశం తం ప్రాప్య దుఃఖామ్బునిధిం తరిష్యసి ॥ ౧౯ ॥ పురాహం చ స్వకారణాత్తమసాతీరముత్తమమ్ । వాల్మీకిం మునిశార్దూలం ద్రష్టుమస్మి గతో నృప ॥ తేనాగమనతుష్టేన ప్రత్యుద్యాతో నృపోత్తమ । ఉపచారైశ్చ పాద్యాద్యైరతిథిః పూజితోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౨౧ ॥ అభివన్ద్య మునిశ్రేష్ఠం తచ్ఛిష్యైశ్చ నమస్కృతః । క్రియాం మాధ్యాహ్నికీం కృత్వా భుక్త్వా వాల్మీకినా సహ ॥ ౨౨ ॥ అన్యైశ్చ మునిభిస్సార్ధం భరద్వాజాదిభిస్తదా । వాల్మీకేరాశ్రమే రమ్యే హ్యాసం వాల్మీకినా సహ ॥ ౨౩ ॥ ఉక్త్వా కాలోచితా వార్తాః కథాశ్చాత్ర పురాతనీః । స్పృష్ట్వాన్యోన్యసఙ్గేన హ్యభూవ హర్షం నృప ॥ ౨౪ ॥ ఏతస్మిన్నన్తరే స్వర్గాదాజగామ చ నారదః । శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశో మహాత్మా మహతీం దధత్ ॥ ౨౫ ॥ తం దృష్ట్వా మునిశార్దూల ఉదతిష్ఠత్తదాసనాత్ । సహశిష్యో మయా సార్ధం వాల్మీకిర్భగవాన్నృప ॥ ౨౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో భూత్వా ప్రీతిసంహృష్టమానసః

సశిష్యః కల్పయామాస పూజాం తస్య విధానతః ॥ ౨౭ ॥ ఇదం పా
ద్యమిదం త్వర్ఘ్య మిదమాసనమేవ చ । ఇదం మూలం ఫలం స్వాదు భగవ
న్ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౨౮ ॥ ఆగతస్త్వం చిరాద్బ్రహ్మన్ స్వాగతం తే
తపోధన ॥ శతానన్దః ॥ ఇతి వాల్మీకినా శిష్యై రభివాద్య చ పూజితః ॥ ౨౯ ॥
నిషసాద చ సుప్రీతో నారదో మృగచర్మణి । ఆస్వాద్య ఫలమూలాని శ్రమం
స్వమపనీయ చ ॥ ౩౦ ॥ కుశలం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిం మునిపుఙ్గవమ్ । ని
ర్విఘ్నం తే తపో బ్రహ్మన్ వర్ధతే త్రివిధం మునే ॥ ౩౧ ॥ అవన్ధ్యాస్తరవః కాలే
భవన్త్యపి తవాశ్రమే । అపి క్రియార్థాస్సమిధ స్సులభాశ్చ కుశా అపి ॥ ౩౨ ॥
ఇతి పృష్టస్తదా ప్రీత్యా ప్రాహ నారదముత్తమమ్ । త్వత్ప్రసాదాన్మునిశ్రేష్ఠ
సర్వం మఙ్గళమేవ మే ॥ ౩౩ ॥ వర్ధతే చ తపో బ్రహ్మం స్త్రివిధం కాలవిత్త
మ । అకాలేపి ఫలన్త్యేవ తరవో వాసవాజ్ఞయా ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తో నార
దస్తేన ప్రముమోద మహాద్యుతిః । కృతాఞ్జలిపుటాస్సర్వే పరివార్య చ నా
రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ తదాగమనసంహృష్టా స్తస్థు స్తద్వనవాసినః । నా
రదేనాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రాప్య కృష్ణాజినాసనమ్ ॥ ౩౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో
భూత్వా ప్రహ్వో వాక్యవిశారదః । నారదం పరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపు
ఙ్గవమ్ ॥ ౩౭ ॥ త్రైలోక్యే వైష్ణవం క్షేత్రం కిం శ్రేష్ఠం భువి నారద । ఆ
బ్రహ్మలోకం సర్వం త్వం విశేషం దృష్టవానసి ॥ ౩౮ ॥ యత్తీర్థే సర్వతీ
ర్థాని సన్నిధానం వ్రజన్తి చ । యత్క్షేత్రవాసినాం పుణ్య మనన్తమితి కీర్త్య
తే ॥ ౩౯ ॥ యత్రాస్తే భగవాన్విష్ణు స్సశ్రీభూః పురుషోత్తమః । తద్బ్రూ
హి మమ దేవర్షే క్షేత్రం త్రైలోక్యపావనమ్ ॥ ౪౦ ॥ నారదః ॥ సాధు
పృష్టం త్వయా బ్రహ్మన్ సర్వేషాం హితకామ్యయా । తత్తే వక్ష్యామి వా
ల్మీకే సమాహితమనాశ్శృణు ॥ ౪౧ ॥ ఇమమేవ పురా ప్రశ్నం పృష్టః ప్రా
హ మహేశ్వరః । పుత్రేణ షణ్ముఖేనైవ జిష్ణునా హిమవద్గిరౌ ॥ ౪౨ ॥
స్కన్దః ॥ హత్వా దైవాసురే యుద్ధే తారకాఖ్యం మహాసురమ్ । ఆగ
తోఽస్మి జయీ తాత పాదమూలం త్రిలోచన ॥ ౪౩ ॥ బుభుక్షా బాధతే
తీవ్రా బ్రహ్మహత్యాసముద్భవా । స్నాత్వా భోక్ష్యామి యత్తీర్థే తత్తీర్థం

స్కన్దప్రతి శఙ్కరోక్తబ్రహ్మహత్యావిముక్తిహేతూపన్యాసః.

తాత మే వద ॥ ౪౪ ॥ మహేశ్వరః ॥ సకృన్నారాయణేత్యుక్త్వా పుమా

ఙ్కల్పశతత్రయమ్ । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుస్నాతో భవతిపుత్రక ॥ ౪౫ ॥
శ్రుత్వావరమిత్యుక్త్వాభుక్త్వాపిత్రాసహామయా । తతఃపప్రచ్ఛ
పితరంశఙ్కరంలోకశఙ్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఉక్తోనారాయణోదేవస్త్వ
యాసర్వాఘనాశనః । జనైరారాధితఃకేనకర్మణాదృశ్యతేభువి ॥ ౪౭ ॥
సకుత్రసేవ్యతేదేవఃప్రియంతస్యాపికింపితః ॥ నారదః ॥ ఇతిపృష్టఃపున
స్తేనపుత్రంప్రాహాథశఙ్కరః ॥ ౪౮ ॥ యంయోగినోమునివరాహృదిస
న్నిషణ్ణంజ్యోతిర్మయంప్రణవరూపమచిన్త్యరూపమ్। ఆదిత్యమణ్డలనివా
సమనన్తమాద్యమారాధయన్తిసతతంతముదీరయామి ॥౪౯॥ శఙ్కరః॥
పురాదత్తూర్ధ్వరేపుత్రతస్యశీర్షంమయాహృతమ్।తచ్చహస్తతలేలగ్నంబ్ర
హ్మహత్యాచసఙ్గతా ॥౫౦॥ స్వర్గేకపాలీభిక్షార్థీపర్యటన్నియతేన్ద్రియః।
నమోక్షంబ్రహ్మహత్యాయాఅపశ్యంతత్రపుత్రక ॥ ౫౧ ॥ మేరౌబ్ర
హ్మసరస్తీరేతపఉగ్రముపాశ్రితః । స్నాతుమభ్యాగతోబ్రహ్మామామప
శ్యచ్చతుర్ముఖః ॥ ౫౨ ॥ తంచదృష్ట్వాప్రణమ్యాహమతిష్ఠంపురతస్త
దా । సమాంకపాలినందృష్ట్వాకిమిత్యాహపితామహః ॥ ౫౩ ॥ తచ్ఛ్రు
త్వాబ్రహ్మణోవాక్యంతతోదేవంవ్యజిజ్ఞపమ్ । కింబ్రువేతాతశప్తోఽస్మి
దక్షంహత్వాతుతేనహ ॥ ౫౪ ॥ హత్యామోక్షంనపశ్యామికుత్రవాకే
నకర్మణా । దృష్టోభవాన్మయాదిష్ట్యాశాపమోక్షంవదస్వమే ॥ ౫౫ ॥
ఇత్యుక్తశ్చమయాపుత్రబ్రహ్మప్రాహచమాంతదా ॥ బ్రహ్మా ॥ మావిషీ
దమహాదేవహత్యామోక్షంవదామితే ॥ ౫౬ ॥ పురాశఙ్కరగఙ్గాయా
యమునాయాశ్చసఙ్గమే। ధనుస్త్రిశతవిస్తీర్ణేపుణ్యక్షేత్రేచమాధవే॥౫౭॥

ప్రయాగక్షేత్రస్యభగవద్వర్ణితఃప్రయాగాభిధాననిరుక్తిః.

మాధవప్రీతయేతత్రయజ్ఞాన్సప్తమయాకృతాః । ప్రాదురాసీత్తదావే
ద్యాంమాధవోభక్తవత్సలః ॥ ౫౮ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణిశ్శ్రీవత్సాఙ్క
శ్చతుర్భుజః । ప్రాఞ్జలిస్తంప్రణమ్యాహంప్రసీదేత్యస్తువంతదా ॥ ౫౯ ॥
ప్రసన్నోమాధవఃప్రాహబ్రహ్మన్ప్రీతోఽస్మితేఽధ్వరైః । ప్రకృష్టాశ్చకృ
తాయజ్ఞాఃప్రీతోఽహంచత్వయాఽనఘ ॥౬౦॥ యత్తద్బ్రహ్మన్నిదంక్షే
త్రంప్రయాగాఖ్యంగమిష్యతి । అస్యాంవేద్యామహంనిత్యంసన్నిధానం
కరోమితే ॥ ౬౧ ॥ ఇతఃప్రభృతియేపాపాఃపురుషాయాస్త్రియశ్చవై।

క్షేత్రేశంమాంప్రపశ్యన్తిముక్తాస్సర్వేభవన్తుతే ॥ ౧౨ ॥ ఇతిదత్వావ
రందేవోమమాభీష్టంచమాధవః॥ ఆస్తేలక్ష్మ్యామహాదేవప్రయాగేపుణ్య
సత్తమే ॥ ౧౩ ॥ త్వంచహత్యాసమాయుక్తోమోక్షంతత్రగమిష్యసి ॥
శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్త్వామాంతతోబ్రహ్మాసత్యలోకంజగామహ ॥ ౧౪ ॥

శఙ్కరహస్తాత్కపాలవినిర్ముక్తిప్రకారః.

తతఃప్రీతోవరంలబ్ధ్వాపుణ్యక్షేత్రంగతోఽస్మితత్ । క్షేత్రేప్రవిష్టమా
త్రేతుమయాహత్యాపృథక్స్థితా ॥ ౧౫ ॥ పఞ్చక్రోశాద్బహిర్యాతా
క్రోశస్త్రివిస్తరంగతా । కపాలశ్చ్యుతోహస్తాత్ప్రససాదమనోమమ ॥
తతస్స్నాత్వాప్రయాగేఽహందేవంనత్వాచమాధవమ్ । అయాచంమా
ధవంక్షేత్రందేహీదంమేజనార్దన ॥ ౧౬ ॥ ఇత్యుక్తోమాధవోదత్వాక్షే
త్రంమేవరదఃప్రభుః । శ్రియాపరమయాయుక్తశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః॥౧౭॥
స్వలోకంచయయౌదేవస్తపఃకుర్వితిమాంవదన్ । తత్రాహంచతపఃకృ
త్వాబ్రహ్మహత్యాంవ్యపోహ్యచ ॥ ౧౮ ॥ విహరన్నుమయాసార్ధంత
త్రైవహిషడానన ॥ ౧౯ ॥ లక్ష్మీసహాయంరమణీయవేషమజంహరిం
కాలఘనాభిరామమ్ । పీతామ్బరంపాటలపాణిపాదంధ్యాత్వాఽర్చయం
స్తత్రవసామిపుత్ర ॥౨౦॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ప్రయాగమాహాత్మ్యవర్ణనంనామవింశోఽధ్యాయః.

స్కన్దప్రతిశఙ్కరకృతతపస్సముచితవేఙ్కటాద్రివర్ణనమ్.

నారదః ॥ స్కన్దశ్శ్రుత్వాపితుర్వాక్యంమఙ్గళంపాపనాశనమ్ ।
పునఃపప్రచ్ఛసంహృష్టః పితరంతత్త్వదర్శినమ్ ॥ ౧ ॥ మమాపితపసో
యోగ్యంక్షేత్రంబ్రూహిశుభాన్వితమ్ । నవిఘ్నాస్తపతోయత్రప్రభవ
న్తిమమప్రభో ॥ ౨ ॥ త్వయాఽజ్ఞప్తస్తపస్తప్స్యేభవదుఃఖవినాశన ।
యోగీన్ద్రవన్ద్యచరణద్వన్ద్వానద్వైకలక్షణ ॥ ౩ ॥ మమశఙ్కరతద్బ్రూ
హివైష్ణవంక్షేత్రముత్తమమ్ । ఏవముక్తస్తతశ్శమ్భుఃపుత్రేణప్రాప్తకా
రిణా ॥ ౪ ॥ ఉమామాలోక్యసంహృష్టోధ్యాత్వాచైనంబభాణహ ।
శృణుపుత్రమహాభాగదేవదుఃఖవినాశన ॥ ౫ ॥ వృషోనామమహాశైలో

వృషేణారాధితః పురా । తంగచ్ఛశిఖినాపుత్రకురుత్వంతత్రవైతపః ॥౬॥
నారదః ॥ ఇతిప్రతిసమాదిష్టః పునరాహచషణ్ముఖః । ఉక్తోయస్తత్రభవ
తావృషాభిఖ్యోమహాగిరిః ॥ ౭ ॥ నాయంకులాచలోనూనంకుత్రాస్తే
సమహాగిరిః । కిమర్థంచవృషస్తత్రతపస్తేపేమహాతపాః ॥ ౮ ॥ వృషః
కింవృషభోధర్మోమనుర్వానీలలోహిత । ప్రోక్తః కోయంభగవతాబ్రూ
హిమేపుత్రవత్సల ॥ ౯ ॥ ఇతిపృష్టస్తతస్తేనప్రాహతంవృషభధ్వజః ।
నాయంకులాచలః పుత్ర మేరుపుత్రోమహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ అఞ్జనోనామ
నామ్నాచత్రిషులోకేషువిశ్రుతః । శైలస్స్వర్ణమయోవత్సరత్నసాను
స్సుశోభనః ॥ ౧౧ ॥ శేషమారుతసంవాదేవిధూతోదక్షిణాందిశమ్ ।
నియుక్తోఽయంగిరిః పుత్రపూర్వమేవతువిష్ణునా ॥ ౧౨ ॥ సర్వతీర్థమ
యః పుణ్యః పావనోఽఞ్జనభూధరః । సుదుర్లభోమనుష్యాణాందేవభూ
తానవసన్నిహ ॥ ౧౩ ॥ స్థాతవ్యంభవతాశైలదక్షిణస్యాందిశిత్వై
ఏవముక్తోపిహరిణాపితృస్నేహవశేనసః ॥ ౧౪ ॥ పితురాజ్ఞామపేక్ష్యా
యంకశ్చిత్కాలమవర్తత । శేషమారుతసంవాదేప్రవృత్తేలోకభీషణే॥
మేరుణైవాభ్యనుజ్ఞాతః ప్రయాతోదక్షిణాందిశమ్ । ఆస్తేపూర్వోదధేః
పశ్చాద్వ్యాసాయంపఞ్చయోజనే ॥ ౧౬ ॥ ఉత్తరేదక్షిణాబ్ధేస్తుషట్త్రిం
శద్యోజనాన్తరే । తీరేపుణ్యతమేపుత్రరుక్మనద్యాస్తథోత్తరే ॥ ౧౭ ॥
క్రోశద్వయార్ధమాత్రేతుహరిచన్దనమణ్డితే ॥ వనేరమ్యతమేవత్సనానా
పాదపమణ్డితే ॥ ౧౮ ॥ సిద్ధామునిగణాస్తత్రతపః కుర్వన్తినిత్యశః । చ
ణ్డాలయవనాద్యైస్తువేదబాహ్యైశ్చనాస్తికైః ॥ ౧౯ ॥ నాలోభ్యమపి
యశ్శక్యః పావనః పర్వతోత్తమః । శుకాద్యామునయః కేచిద్భృగ్వాద్యా
శ్చతపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ ప్రహ్లాదప్రముఖాః పుణ్యాఅమ్బరీషాదయోనృ
పాః । విష్ణోరేవాపరందేహంమన్వానాస్తంనగోత్తమమ్ ॥౨౧॥ పద్భ్యాం
మాక్రమితుంభీతాః పర్యన్తేష్వేవవర్తనాః । తన్నిర్గతనదీష్వేవకుర్వాణా
స్స్నానతర్పణే ॥ ౨౨ ॥ తపః కుర్వన్తివాఞ్ఛన్తస్సాక్షాత్కర్తుంజనార్ద
నమ్ । ఏవంవిధస్సశైలేన్ద్రోనిత్యమత్యన్తపావనః ॥ ౨౩ ॥ శిఖరంయ
స్యదృష్ట్వైవసద్యః పాపైః ప్రముచ్యతే । తత్రాస్తేకోలరూపీతుమహావి
ష్ణుస్సనాతనః ॥ ౨౪ ॥ ఉద్ధృతాంధరణీందేవీమాలిఙ్గ్యాఙ్కేనిధాయ

షః । ఆరాధితో మునిగణైస్త్రిసన్ధ్యంశ్రద్ధయాన్వితైః ॥ ౨౫ ॥ తదాప్ర
భృతితత్పుణ్యంవారాహంక్షేత్రముచ్యతే । తస్మిన్పుణ్యతమే క్షేత్రే వారా
హే వేఙ్కటాచలే ॥ ౨౬ ॥ సన్నిధౌ భూవరాహస్య యే కేచిన్నియతవ్ర
తాః। శాస్త్రోక్తేనవిధానేనవారాహంమన్త్రముత్తమమ్॥౨౭॥జపన్తిని
జితాత్మానో మాసమేకంనిరన్తరమ్ । గృహక్షేత్రాధికంతేషాంసద్యస్సి
ద్ధ్యతివాఞ్ఛితమ్ ॥ ౨౮ ॥ పృథివీం యేచవాఞ్ఛన్తిరాజానశ్శాసితుంచిర
మ్। యేతుతత్రప్రకుర్వన్తిమహాదానానిషోడశ ॥ ౨౯ ॥ ప్రీణయన్తోమహీం
దేవీందక్షిణాభిస్తదుద్ధృతామ్। తేషామాదివరాహస్తుభగవాన్భక్తవత్స
లః ॥ 30 ॥ ప్రయచ్ఛతిచిరంకాలంమహీంసాగరమేఖలామ్। బుద్ధిజ్ఞాన
పదోపేతాంహతావగ్రహకణ్టకామ్ ॥ 3౧ ॥ అనాదృత్యతుయస్తత్రవ
రాహంవరదంహరిమ్ । ధరణీంచతదఙ్కస్థాంపృథ్వీంశాసితుమిచ్ఛతి॥3౨॥
తేనదోషేణతద్రాజ్యంపీడ్యతేఽవగ్రహైస్సదా। దస్యుభిశ్శత్రుభిశ్చైవమ
హారోగైస్తథైవచ ॥ 33 ॥ తస్మాత్తత్రస్థితందేవంవరాహంధరణీయు
తమ్ । సమ్యగారాధయేద్రాజాభక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ 3౪ ॥ తస్యా
గ్రేదేవదేవస్యసరస్త్రైలోక్యపావనమ్ । స్వామిపుష్కరిణీ నామసరసాం
వరమస్తివై ॥ 3౫ ॥ త్రైలోక్యేయానితీర్థానిపావనాన్యపిదేహినామ్ ।
పుష్కరిణ్యశ్చనద్యోయాస్సన్తిబ్రహ్మాణ్డగోచరాః ॥ 3౬ ॥ తానిసర్వాణి
షడ్వక్త్రస్నాతౄణాంపావనాయవై । వర్షేవర్షేసమాయాన్తితత్తీర్థేస్నా
తుమాత్మజ ॥ 3౭ ॥ వైవస్వతేమనౌపుత్రలోకంశాసతిచాజ్ఞయా। ధర్మో
మనుస్తపస్తేపేసోఽయంవృషఇతీరితః ॥ 3౮ ॥ తపశ్చరతితస్మింస్తువవృధే
ధర్మఉత్తమః । తతఃప్రసన్నోభగవాన్మహాకోలోమహీయుతః ॥ 3౯ ॥
సమ్ముఖమబ్రవీద్ధర్మంశరన్మేఘఇవస్థితః। ధర్మత్వయాతపస్తప్తంవృషశ్చవ
వృధేయతః ॥ ౪౦ ॥ తస్మాదయంగిరివరోవృషాభిఖ్యాంగమిష్యతి । తవా
పిలోకపాలత్వంయమాత్పశ్చాద్భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధేదే
వోగిరిమూర్ధ్నిషడానన। అథలబ్ధవరోధర్మోజగామచయథాగతమ్॥౪౨॥
ఇదానీంచమహాభాగవాయురాస్తేతపశ్చరన్। జపంస్తారకంమన్త్రం
గణయన్నక్షమాలయా ॥ ౪౩ ॥ పరాత్పరతరంరామమర్చయన్విధిపూ
ర్వకమ్ ।శ్రీభూమిసహితందేవంచతుర్బాహుంకిరీటినమ్॥ ౪౪॥ శఙ్ఖచక్రధ

సుర్వాణపాణింనీలోత్పలద్యుతిమ్ । దేవదేవంజగన్నాథమపరోక్షంనిరీక్షుతుమ్॥ ౪౫ ॥ సర్వప్రాణాత్మకోవాయుస్తపస్తీవ్రంచరత్యహో ॥ ౪౫½ ॥ బ్రహ్మాదిదేవాఅపిదేవదేవంవాఞ్ఛన్తియంసేవితుమాత్తభావాః । తంవైవరేణ్యంసకలాన్తరస్థంద్రష్టుంతపోవర్ధయతేసవాయుః ॥ ౪౬½ ॥ నారదః॥ ఇత్యుక్తోగురుణాస్కన్దఃపప్రచ్ఛపితరంపునః ॥ ౪౭ ॥ మమాపివైష్ణవంమన్త్రంవైష్ణవేష్వపిచోత్తమమ్। మన్త్రేషువరదంశమ్భోబ్రూహితత్ప్రాప్తిసాధనమ్ ॥౪౮ ॥ ఇతివిజ్ఞాపితశ్శమ్భుఃపుత్రేణాక్లిష్టకారిణా।విధినాఽశుతతఃప్రాదాన్మన్త్రంతస్మైసతారకమ్ ॥ ౪౯ ॥ లబ్ధ్వామన్త్రంమహా

తపఃకరణాయస్కన్దస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమమ్.

దేవాత్స్కన్దఃప్రీతోఽభవత్పితుః । ప్రహ్వఃప్రదక్షిణంకృత్వాపితరంసోఽభ్యవాదయత్ ॥ ౫౦ ॥ ప్రణమ్యమాతరంపశ్చాత్ప్రతస్థేశిఖివాహనః । తంప్రస్థితంతతోదృష్ట్వాదేవాస్త్విన్ద్రపురోగమాః ॥ ౫౧ ॥ అనుజగ్ముర్మహాత్మానందేవసేనాపతింవిభుమ్। తైర్దేవైరన్వితోఽగచ్ఛచ్ఛిఖినావేగగామినా ॥ ౫౨ ॥ గిరింసపాదలక్షాఖ్యంప్రాపప్రస్రవణాన్వితమ్ । అధ్వశ్రమహరేతస్మిన్నిషణ్ణస్సమరుద్గణః ॥ ౫౩ ॥ అదృష్ట్వాతత్రపితరావి

బృహస్పత్యుక్తస్కన్దోత్పత్తిక్రమః.

షణ్ణోఽభూత్సురాగ్రణీః । తంవిషణ్ణంతతోదృష్ట్వాగురుఃప్రాహేన్ద్రచోదితః ॥ ౫౪ ॥ మావిషీదమహాబాహోదేవసేనాపతేఽగ్రణీః ॥ కింనస్మరసిచాత్మానంవైష్ణవంధామశాశ్వతమ్ ॥ ౫౫ ॥ నారదః॥ ఇత్యుక్తోగురుణాస్కన్దఃప్రీతఃప్రాహబృహస్పతిమ్ । కోఽహంబ్రూహిగురోనాహంజానామ్యాత్మానమాత్మనా॥ ౫౬ ॥ ఏవముక్తోగురుశ్చైనంవక్ష్యామీత్యాహకారణమ్ । ఉపప్లుతైస్తారకేణదేవైస్సేనాపతీప్సుభిః ॥ ౫౭ ॥ యాచితఃప్రాహభగవాన్బ్రహ్మాకారణవిత్సురాన్॥౫౭½॥బ్రహ్మా ॥ సురేన్ద్రదక్షేణవిమానితాధసతీయదాయోగవిసృష్టదేహా। తదాప్రతిజ్ఞాంవ్యకరోత్త్రినేత్రస్సతీంవినాన్యాంనభజామిచేతి ॥ ౫౮½॥ తపశ్చచారాతిమహత్సుఘోరందిగమ్బరస్థాణువదూర్ధ్వబాహుః।త్రిలోచనస్తమ్భితవాయుచారోవిచిన్తయన్నాత్మనిచాత్మభావమ్ ॥ ౫౯½ ॥ కాలేహితస్మిన్నసురస్తపోఽచరన్మాంప్రీణయన్నుగ్రతపాస్సతారకః । ప్రీతస్తతోఽహం

వరదస్తమబ్రువం వరంవృణీష్వేతిమనోరథేప్సితమ్ ॥౧౦॥ అయాచత తా
న్యేనతదాహ్యావధ్యతాం వినాచశమ్భోస్తనయేనసోఽసురః । తథాస్త్వి
తిప్రాప్తవరోమయాతతోనాశేఽసురస్యాస్యపరోనవిద్యతే ॥ ౧౧ ॥ సతీ
చసాపర్వతరాజకన్యకా ప్రవర్ధతేమేనకయోపలాలితా । తయైవసంయో
జ్యచశఙ్కరంవిభుం సురేశ్వరంప్రార్థయతారకాన్తకమ్ ॥౧౨॥ విష్ణోఃక
లాంశోభవితా భగవాన్ససుఖావహః ॥౧౩॥ బృహస్పతిః॥ఏవముక్తోవిరిం
చేన కామమాహూయ దేవరాట్ ।రతీదేవీసమాయుక్తం వసన్తసహితం
తదా ॥ ౧౪ ॥ అచోదయత్కర్మసిద్ధ్యై దేవానామేవశఙ్కరమ్ । వశీక
ర్తుంచపార్వత్యా సంయోక్తుంకృతనిశ్చయః ॥ ౧౫ ॥ జగామకామస్థా
ణుంతం గిరిజాయాశ్చసన్నిధౌ । జగ్రాహాస్త్రంత్వభూద్దగ్ధ స్త్రినేత్రేణ
తపోవ్యయాత్ ॥ ౧౬ ॥ కామందగ్ధ్వాశివస్తంచ జహావాశ్రమముత్తమ
మ్ । తపస్వినామయుక్తంహి సన్నిధానంతుయోషితః ॥ ౧౭ ॥ జగామ
కైలాసగిరేరుత్తరేచాశ్రమోత్తమమ్ । తతశ్చోమాతపశ్శక్త్యా వశీకృత
పరాక్రమః ॥ ౧౮ ॥ ఉపయేమేతదాశమ్భు రుమాంకామమజీవయత్ ।
కైలాసశృఙ్గేహిమవత్ప్రదేశే కళాధరఃకామవశంప్రపన్నః । రేమేహిస
మ్యాప్రియమనోరథాంస్తా నుమాసమేతశ్శరదాంశతంహిసః ॥ ౧౯ ॥
తతస్తమిన్ద్రప్రముఖాశ్చదేవా యయాచిరేదేహిసుతంభవేశ । పాపేన
తారేణహిపీడితాస్స్మః పాపంచతంహన్తుమలంమహాస్త్రమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతి
యాచితోగిరిజాపతిరేతా నమరాన్విజనోభవితేతిబభాణ । కుపితంగిరిశం
మరుతోవిదితాస్సహ సావివిశుఃకకుభోహిదశైతే ॥ ౨౧ ॥ విససర్జతదా
తేజః క్షుభితంగిరిజాపతిః ॥ ౨౨ ॥ తచ్చతేజోమయంభూత మావవారహి
మేదినీమ్ । తేనతేజోమయేనేయం వికీర్ణాసర్వమేదినీ ॥౨౩॥ ధర్తుంతదక్ష
మాదేవీ తేజఃప్రాహమరుద్గణాన్ । అహోదగ్ధాస్మిమరుతః పాన్తుమాం
భవతేజసః ॥ ౨౪ ॥ తతోదృష్ట్వాతుదేవాస్తే మేదినీంపరితాపితామ్ ।
ఇత్యూచురగ్నిదేవంస్వో తేజస్తేజసిధారయ ॥ ౨౫ ॥ ఇత్యాదిష్టోజాత
వేదాస్తేజఆవార్యశామ్భవమ్ । రరక్షమేదినీందీనా మాపదోహవ్యవాహ
నః ॥ ౨౬ ॥ తేజస్తతోభారయన్తం శామ్భవంజాతవేదసమ్ । ప్రీతాఽహ

పార్వతీదేవీ త్వమగ్నే పుత్రవాన్భవ ॥ ౭౭ ॥ ధృతం తేజస్త్వయా యస్మాత్తస్మాత్త్వం సర్వజన్తుషు । గర్భే గర్భధరో భూత్వా విహర త్వం మమాజ్ఞయా ॥ ౭౮ ॥ ప్రీతాస్మి తే త్వయా హ్యగ్నే స్కన్నం గర్భం ధృతం యతః । భక్త్యా యే త్వాం పూజయన్తి తేషాం పుత్రా భవన్తు వై ॥ ౭౯ ॥ ఇతి తస్మై వరం దత్త్వా శశాప మరుతశ్శివా । ఇతః ప్రభృతి యుష్మాకమప్రజాస్సన్తు పత్నయః ॥ ౮౦ ॥ ఉమా శశాప పృథ్వీం చ పుత్రప్రీతిం న లప్స్యసే । మత్పుత్రో న ధృతో యస్మాద్బహుభార్యా భవిష్యసి ॥ ౮౧ ॥ తతః ప్రసన్నా సా దేవీ శఙ్కరేణ సమాగతా । తపస్తప్తుం జగామాశు భృగుప్రస్రవణం తదా ॥ ౮౨ ॥ తతో విమనసో దేవాః పునరూచుశ్చతుర్ముఖమ్ । భవదాజ్ఞాకృతాస్మాభిర్వ్యర్థా సా చాభవత్ప్రభో ॥ ౮౩ ॥ శశాప సా తదాఽస్మాన్వై కిం కుర్మో బ్రూహి కా గతిః । ధాతా విజ్ఞాపితో దేవైరాహ తాన్ స యథాబ్రవీత్ ॥౮౪॥ తద్వచస్సత్యమేవాస్తు తస్యా వాఙ్నానృతా భవేత్ । కిఞ్చ వక్ష్యామ్యుపాయం వో జాతవేదాః ప్రదాస్యతి ॥ ౮౫ ॥ యూయం గఙ్గాం ప్రార్థయధ్వం సా గర్భం ధారయిష్యతి । ఇతి తస్య వచశ్శ్రుత్వా దేవా జగ్ముర్యథాగతమ్॥౮౬॥గఙ్గాం సమ్ప్రార్థయామాసుర్దేవాస్సర్వే సమాగతాః । తతస్సా ప్రార్థితా దేవైర్విసృష్టం వహ్నినా విభో ॥ ౮౭ ॥ త్వాం దధే పార్వతీ గఙ్గా తేజోరాశిం మహాద్యుతిమ్ । సా చ త్వాం వ్యసృజద్గఙ్గా సన్తప్తా తేజసా తవ ॥ ౮౮ ॥ ఉమాఽఽశ్రమప్రదేశే త జ్జాతరూపమభూద్వనమ్।కుమారం త్వాం తదా దృష్ట్వా జాతం హృష్టా దివౌకసః॥౮౯॥షట్కృ

బృహస్పతికృతస్కన్దస్తుతిః.

త్యాః ప్రేషితా దేవై రదధుస్త్వాం షడాననమ్ । ఏవం ప్రభావో బాల్యే త్వం కుమార సురతాపహా ॥ ౯౦ ॥ త్వాం ప్రపద్యే సువర్ణాభ శఙ్కరాత్మజ శఙ్కర । త్వం విష్ణుస్త్వం విధాతా చ త్వం రుద్రః కాలరూపధృత్ ॥౯౧॥ శిఖివాహన షడ్వక్త్ర కుమార స్తారకాన్తకః। సుబ్రహ్మణ్యశ్శిఖీ స్కన్దః కుమారషోడశాబ్దకః ॥౯౨॥ శరజన్మా శక్తిహస్తో గాఙ్గేయోఽగ్నిసముద్భవః।ఏకవక్త్రో ద్విబాహుశ్చ కుమారః పురుషోత్తమః ॥౯౩॥ మాతృప్రీత్యా చ షడ్వక్త్రః పార్వతీప్రీతివర్ధనః॥౯౩౪॥ఉజ్జ్వలషడ్వ్రతయాష్టివిరాజత్ష ణ్ముఖశఙ్కరనన్దనవీర। సర్వదిగీశ్వరసైనికనాథశందిశశక్తిధరేశకుమార ॥౯౪॥

ద్వాదశహస్తవిరాజితహేతే దుఃఖపరామరవైరిహరేశ । ద్వాదశకోటిర
విద్యుతి తేజశ్శందిశశక్తిధరేశ కుమార ॥ ౯౫ ॥ యేతవబాలరవిద్యుతిరాజ
త్ఫుల్లసరోరుహకాన్తిపదాబ్జమ్ । నోశిరసాప్రణమన్తికుమార తేతనయం
తునహీహలభన్తే ॥ ౯౬ ॥ స్ఫురన్తంచలన్తంతటిత్కోటికాన్తిం మయూ
రాధిరూఢం మనోహారివేషమ్ । పులిన్దాపతిం త్వాం ప్రపద్యే కుమారం కుమా
రం చ మే దేహి మృత్యుఞ్జయత్వమ్ ॥ ౯౭ ॥ నారదః ॥ ప్రసన్నో బభూ
వాథ వాగ్భిస్తుతోసౌ గురుం ప్రాహ భూతేశపుత్రో మహాత్మా ॥ సుబ్రహ్మ
ణ్యః ॥ వరం తే దదామీహ పుత్రానభీష్టాన్స్వమృత్యుఞ్జయత్వం చ తారుణ్య
మేవమ్ ॥ ౯౮ ॥ స్తోత్రేణానేన యో మర్త్యస్త్వయోక్తేన గురో భువి ॥ ౯౯ ॥
ఆనన్దయతి మాం నిత్యం త్రిసన్ధ్యం మానవోత్తమః । సపుత్రధనధాన్యాదిస
మ్పదో లభతే ధ్రువమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ అపమృత్యుజయం చాపి సౌభాగ్యం రాజ
పూజ్యతామ్ ॥ నారదః ॥ ఇతి దత్వా వరం తస్మై దేవాన్సర్వాన్విసృజ్య చ ॥
జగామ శిఖినా తస్మాత్కుమారో వృషభాచలమ్ । తత్ర రమ్యే శుచౌ దేశే దద
ర్శ సరఉత్తమమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ స్నానార్థం దేవపూజార్థం పద్మోత్పలసుశోభి

స్కన్దకృత తపఃకరణప్రకారః.

తమ్ । కృతస్నానస్సరస్తీరే కుమారస్సముపావిశత్ ॥ ౧౦౩ ॥ దృష్ట్వా
తపస్తం వాయుం చ తత్సమీపే షడాననః । త్రిసన్ధ్యం దేవదేవేశం నారాయ
ణమనుస్మరన్ ॥ ౧౦౪ ॥ అతిష్ఠత్తపఉగ్రం చ సమాధిధ్యానసంయుతః ।
ధ్యాయన్నారాణం దేవం శఙ్ఖచక్రధరం పరమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పాదద్వయాల
ఙ్కృతభూమిభాగో భాసాజ్వలత్కాఞ్చనతుల్యతేజాః । ధ్యాయన్పరం
బ్రహ్మ కుమార ఆస్త పరాత్పరం యన్మహతో మహత్తత్ ॥ ౧౦౬ ॥...*

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుబ్రహ్మణ్యస్య వృషభాద్రిప్రాప్తికథనం నామైక వింశోధ్యాయః.

శఙ్కరకథిత శ్రీనివాసావిర్భావహేతూపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ తతః కిమకరోదమ్బా కుమారే వృషశైలగే । సాపు
త్రవత్సలా నూనం భవానీశివసంయుతా ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తపసేఽర్థే
ప్రయాతే తు స్కన్దే కాఞ్చనతేజసి । దేవసేనాసమాయుక్తే ధనుశ్శక్తిధ

కేద్విజాః ॥ ౨॥ భర్తారంభక్తినమ్రాఽథపుత్రవాత్సల్యచోదితా । పప్రచ్ఛ
పార్వతీశమ్భుంహారంచన్ద్రార్ధశేఖరమ్ ॥ 3 ॥ కింకరిష్యతిపుత్రోమేతత్ర
బాలస్త్రిలోచన । కథంద్రక్ష్యతితందేవమచిన్త్యంబ్రహ్మణాపియః ॥ ౪ ॥
ఇతిపృష్టస్సతాంప్రాహస్మిత్వాసంపరమేశ్వరః । శృణుదేవిపరంగుహ్యం
భవిష్యత్తేమయోచ్యతే ॥ ౫ ॥ సర్వేచమునయస్తస్మిన్నాగమిష్యన్తిప
ర్వతే । ద్రష్టుకామాఃపరంబ్రహ్మతపస్తప్తుమనుత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ దేవామ
నుష్యాఃపితరోగన్ధర్వాయక్షరాక్షసాః । సిద్ధాస్సాధ్యాశ్చగరుడాఃపన్న
గాఋషయస్తథా ॥ ౭ ॥ చరిష్యన్తితపస్తస్మిన్గిరౌగిరివరాత్మజే । ప్రత్య
క్షంపరమాత్మానంద్రష్టుకామాస్సనాతనమ్ ॥ ౮ ॥ అర్చయిష్యన్తిమాం
కేచిత్కేచిద్బ్రహ్మాణమేవచ । కేచిత్స్కన్దంమహాత్మానంశక్రంకేచిత్త
థాపరే ॥ ౯ ॥ మోక్షకామాస్తథాకేచిదమరైరమరారయః । ఉగ్రం
తపఃకరిష్యన్తిప్రీణయన్తశ్చనాపరమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆవాంతత్రగమిష్యావః
కాలేనమహతాప్రియే । ద్రష్టుంతత్పరమంబ్రహ్మతత్త్వంనారాయణం
పరమ్ ॥౧౧॥ శ్రీవేఙ్కటాచలేపుణ్యేయత్తుప్రాదుర్భవిష్యతి । తత్ప్రా
దుర్భావహేతోర్వైకర్తుంచాపిమహత్తపః ॥ ౧౨ ॥ ఆవాభ్యామపిగ

సుదర్శనస్యశఙ్కరసమీపప్రాప్తిక్రమః.

న్తవ్యంతథాన్యైర్దైవతర్షిభిః । యత్కాలాఖ్యంచతచ్చక్రంకరిష్యతితపో
మహత్ ॥ ౧3 ॥ మదర్థంహిమవత్పుత్రిమద్వియోగైకదుఃఖితమ్ । వి
ష్ణునైవాభ్యనుజ్ఞాతంచక్రతీర్థేవసిష్యతి ॥ ౧౪ ॥ నారదః ॥ శ్రుత్వైవత
త్పార్వతీదేవీవాక్యంశఙ్కరమబ్రవీత్ । ఆశ్చర్యముక్తంభవతావిష్ణుచ
క్రంప్రతీశ్వర ॥ ౧౫ ॥ తత్పవిత్రంకరేవిష్ణోర్వసత్యేవసదాప్రభో । త్వన్ని
మత్తంకిమర్థంతత్తపస్తప్స్యతిశఙ్కర ॥ ౧౬ ॥ త్వయిస్నేహశ్చకస్తస్య
బ్రూహ్యేతన్మేమహాద్భుతమ్ ॥ నారదః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽమ్బికాంప్రా
హశఙ్కరోలోకశఙ్కరః ॥ ౧౭ ॥ అనాదినిధనందివ్యమప్రమేయప
రాక్రమమ్ । సహస్రారసమాయుక్తంకోటిసూర్యసమప్రభమ్ ॥౧౮ ॥
సుదర్శనాఖ్యంతచ్చక్రం విష్ణోరేవతుపార్వతి । ధర్తుమన్యైర్నశక్యంత
త్తంవినాపురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తేనచక్రేణదివ్యేనదగ్ధావారాణ
సీపురీ । సారాజధానీమేదివ్యా కృత్యాహేతోర్వినాశితా ॥ ౨౦ ॥

కస్మింశ్చిదథకాలేతుమయిప్రీతోజనార్దనః । కిమిచ్ఛసీతిమాంప్రాహావ
రదానసముద్యతః ॥ ౨౧ ॥ ఏవముక్తేమయాతస్మాద్యాచితంవరము
త్తమమ్ । యేనచక్రేణమేదగ్ధాపురీవారాణసీహరే ॥ ౨౨ ॥ తద్య
థామద్వశంయాయాన్మమప్రేష్యంచమాధవ । తథాకురుమయిప్రీతో
నాన్యంవరమహంవృణే ॥ ౨౩ ॥ ఏవంవిజ్ఞాపితోదేవఃప్రహస్యమధు
సూదనః । హస్తేనమమహస్తాగ్రంగృహీత్వేదమువాచమా ॥ ౨౪ ॥ క
థంసూర్యంపరిత్యజ్యప్రభాఽన్యస్యభవిష్యతి । ఏవంశ్రీఃకౌస్తుభంచక్రంగ
రుడశ్శార్ఙ్గమేవచ ॥౨౫॥ ఏవమాదీనివస్తూనినిత్యసిద్ధానిశఙ్కర । నైతే
షాంజన్మవిలయౌనాన్యస్తేషాంవ్యపాశ్రయః ॥ ౨౬ ॥ అశక్యమిదమత్యా
ర్థంయాచితంప్రమథాధిప । నచాహమనృతంవక్ష్యేతథైవాస్తుయథేప్సి
తమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఏతత్సుదర్శనందివ్యంకుతశ్చిత్కారణాన్తరాత్ । బ్రహ్మ
ణానిర్మితంభూత్వాలేశేనావతరిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అవతీర్ణంతుతచ్చక్రంత్వ
త్ప్రేష్యత్వంగమిష్యతి।దివ్యంవర్షసహస్రంతుత్వత్సమీపేవసిష్యతి ॥౨౯॥
త్వయాప్రత్యర్పితంపశ్చాత్స్వంభావముపయాస్యతి । ఏవంవిష్ణుప్రసా
దేనవరదానసమాగతమ్ ॥ ౩౦ ॥ దేవిచక్రంమమైతద్ధిసహస్రరవిసన్ని
భమ్। విష్ణవేచపురాదత్తంమయాపురవిమర్దనే ॥౩౧॥ మన్త్రోపదేష్టే
కాలాఖ్యందక్షిణార్థంహిపార్వతి । చిరంమయాధృతంచక్రంబ్రహ్మణా
నిర్మితంపురా ॥ ౩౨ ॥ రక్షణార్థంచదేవానాంనాశార్థంసురవైరిణామ్ ।
మయావిహీనంతచ్చక్రంమదర్థంచైవతప్స్యతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రు
త్వైతత్పార్వతీప్రీతా పునఃపప్రచ్ఛశఙ్కరమ్ । చక్రతీర్థమితిప్రోక్తం
త్వయాశఙ్కరకుత్రతత్ ॥ ౩౪ ॥ బ్రూహిమేవిస్తరాచ్ఛమ్భో పావనం
తీర్థముత్తమమ్ । ఇతిపృష్టస్తుపార్వత్యాప్రాహైనాంశఙ్కరఃపునః ॥౩౫॥
వృషాద్రేర్దక్షిణేపార్శ్వేబహుప్రస్రవణేతటే । సన్త్యాశ్రమాస్సప్తదశ చ
క్రాదీనాంమహాత్మనామ్ ॥ ౩౬ ॥ తావన్తిచైవతీర్థానితేషుపుణ్యతమా
నివై । తత్రాద్యంచక్రతీర్థంయద్వజ్రతీర్థాదధస్థితమ్ ॥౩౭॥ కాలచక్ర
తపస్స్థానంకపిలోద్గమజంసరః । తత్రస్నానేననశ్యన్తిసర్వపాపానివైనృ
ణామ్ ॥ ౩౮ ॥ తద్ధివిష్ణోఃపరంక్షేత్రంమహాపుణ్యతమంస్మృతమ్। ఇత్యు
క్తాపార్వతీప్రాహభర్తారంభక్తిమత్యథ ॥ ౩౯ ॥ వజ్రతీర్థమితిప్రోక్తం

కేనేదం హేతునా సరః। యదూర్ధ్వం చక్రతీర్థాత్తు విద్యమానముదీరితమ్॥౪౦॥

ఇన్ద్రస్య సహస్రాక్షత్వప్రాప్తిప్రకారః.

ఇతి ప్రష్టస్తు పార్వత్యా ప్రాహైనాం శఙ్కరః పునః । పురా శక్రో మహాతే
జా గౌతమస్య స్త్రియం ప్రియామ్ ॥ ౪౧ ॥ భామినీం తాం సమాక్రమ్య
శప్తోఽభూచ్చ మహర్షిణా । తస్మై కామిచ్ఛతో యోనిం తత్సహస్రం భవ
త్వితి ॥ ౪౨ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తమాత్రే మునినా సర్వాఙ్గే యోనయో
భవన్ । దృష్ట్వా సహస్రం యోనీనాం విషణ్ణోఽభూచ్ఛచీపతిః ॥ ౪౩ ॥
కష్టం మయా బత కృతం యుక్తం గన్తుం క్వ వేతి చ । ఇతి సఞ్చిన్త్య సహసా జ
గామ బ్రహ్మణస్సరః ॥ ౪౪ ॥ తత్ర పఙ్కజనాళే స నిలీనోఽభూత్సురేశ్వ
రః । తతో దేవాస్సగన్ధర్వాస్ససిద్ధాశ్చారణైస్సహ ॥ ౪౫ ॥ ద్రష్టుకా
మా మహేన్ద్రం తం నాపశ్యన్నమరాలయే । అనిన్ద్రం సురసైన్యం తద్దీనం
దృష్ట్వాసురారయః ॥ ౪౬ ॥ ఆక్రమ్య దేవలోకం చ వివిశుశ్చామరావ
తీమ్ । మరుతస్తే శచీం దేవీం వాక్పతిప్రముఖా యయుః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణమ్య
తాం మహాభాగాం సర్వే ప్రాఞ్జలయోఽబ్రువన్ । క్వ యాతస్తే పతిర్భ
ద్రే వయం శత్రుభిరర్దితాః ॥ ౪౮ ॥ అదృష్ట్వా రక్షితారం తమస్మాకం వ్యధి
తా వయమ్ । ఇత్యుక్తా సా శచీ దేవీ జగాద సురసత్తమాన్ ॥ ౪౯ ॥ తే
నాహం నిశి శయ్యాయాం భర్త్రా సుప్తా సురోత్తమాః । క్వ యాతస్స తు
మాయావీ మయా న జ్ఞాయతే ప్రభుః ॥ ౫౦ ॥ గురుస్సురాణామస్మాకం
నూనం జానాతి వాక్పతిః ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తాస్తేఽమరాస్సర్వే పులో
మసుతయా తదా ॥ ౫౧ ॥ ప్రణమ్య చ గురుం భక్త్యా బ్రహ్మాణమివ శాశ్వ
తమ్ । అస్మాకం బ్రూహి భగవన్నిన్ద్రః క్వాస్తే మహేశ్వరః ॥౫౨॥ యా
చితస్సోఽథ దేవైస్తైరపశ్యద్యోగవర్త్మనా । విహస్య కిఞ్చిదమరాన్ప్రాహ
వాచస్పతిస్తదా ॥ ౫౩ ॥ కృత్వాఽకృత్యమసౌ తస్య ఫలం ప్రాప్య శచీప
తిః । ఆస్తే లజ్జాసమావిష్టో మేరౌ పఙ్కజనాళకే ॥ ౫౪ ॥ గచ్ఛామస్త
త్సరో దేవా ద్రక్ష్యామస్తం సురేశ్వరమ్ । ఇత్యుక్త్వా తాంస్తు సురాన్స
ర్వాన్ జగామ సహ తైర్గురుః ॥ ౫౫ ॥ తత్సరః ప్రాప్య తానాహ గాయ
ధ్వం సురసత్తమాః । ఇత్యాదిష్టా జగుస్సర్వే గన్ధర్వాప్సరసాం గణాః ॥౫౬॥
దేవాశ్చ ఋషిభిస్సార్థం తౌర్యత్రికసమన్వితమ్ ॥ ౫౭ ॥ నాథత్రయాణా

మపివిష్టపానాముపప్లుతాన్మస్సురవైరిభిఃప్రభో । ఆగచ్ఛదేవేన్ద్రజగచ్ఛ
రక్షసరోజలీనోఽసికృతంచకింత్వయా ॥ ౫౭ ॥ శంకరః ॥ శ్రుత్వాగీతం
సురేశోఽథజ్ఞాత్వాతానాగతాన్సురాన్ ॥ ౫౮ ॥ వహ్నౌనిశతందేవో
దృశ్యోఽభూద్బలసూదనః । నిర్గత్యాస్మాత్పద్మనాళాత్స్వపదార్పితలో
చనః ॥ ౫౯ ॥ అవాఙ్ముఖోగురోఃపాదౌ జగ్రాహవలసూదనః । ఉ
వాచదీనయావాచాదేవేన్ద్రోఽఙ్గిరసస్సుతమ్ ॥ ౬౦ ॥ ఆదిత్యానాం
హితార్థాయతపోవిఘ్నంహికుర్వతా । మయాఫలమిదంప్రాప్తంగౌ
తమస్యమహాత్మనః ॥ ౬౧ ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాథధిషణోవిహస్యగిరిజేఽ
వదత్ । కృతమేతత్త్వయావజ్రిన్కామినాజ్ఞాతమేవమే ॥ ౬౨ ॥ దే
వార్థంకర్మకృత్వైతత్ఫలంప్రాప్తంభృగోరుషా । దేవాయూయంప్రా
ర్థయధ్వమేతామేఢ్రాభవన్త్వితి ॥ ౬౩ ॥ గురోరేతద్వచశ్శ్రుత్వా
దేవాస్సర్వేవరాననే । తావన్మేఢ్రాభవన్త్వేతాయోనయశ్చేన్ద్రమాశ్రి
తాః ॥ ౬౪ ॥ ఇత్థముక్తేషుదేవేషుయోనయోమేఢ్రతాంయయుః । అథదృ
ష్ట్వాసహస్రంతుమేఢ్రాణామప్సరోగణః ॥ ౬౫ ॥ ఉవాచాస్మానలంభో
క్తుంబహ్వీరేకశుణాదయమ్ । ఇతితాసాంవచశ్శ్రుత్వాప్రీతోఽభూద్బల
సూదనః ॥ ౬౬ ॥ తతోవిమానమారుహ్యదంశనంచోద్వహన్మహత్ । గీత
వాదిత్రనిర్ఘోషైఃపూరయన్నమ్బరందిశః ॥ ౬౭ ॥ వివేశచపురీమిన్ద్రోని
హత్యసురవైరిణః । సుఖమాత్యన్తికంభేజేబహుభిస్సోప్సరోగణైః ॥ ౬౮ ॥
విజహారైకవారేణవిషయాసక్తచేతనః । ఏవంసవిహరన్నక్తందివాచగి
రికన్యకే ॥ ౬౯ ॥ నతృప్తిమాయయౌకామీకామభోగైస్సుదుస్త్యజైః ।
నజాతుకామఃకామానాముపభోగేనశామ్యతి ॥ ౭౦ ॥ హవిషాకృష్ణవ
ర్త్మేవభూయఏవాభివర్ధతే । దేవేన్ద్రోవిహరన్నేవమశక్తస్సోఽథమద్రిజే ॥
మేహనానాంసహస్రంతు తేషాంమోక్షమచిన్తయత్ । కేనైతత్కర్మ
ణామోక్తుంశక్యంశిశ్నసహస్రకమ్ ॥ ౭౨ ॥ నాశయిష్యామ్యహంత్వే
తత్తపసేతిసునిశ్చితః । ధిషణేనాభ్యనుజ్ఞాతోవిష్వక్సేనసరోయయౌ ॥
విసృజ్యదేవానిన్ద్రాణ్యాహ్యతిష్ఠత్తపసేసహ । విష్వక్సేనసరోఽథస్త్రాద్వ
జ్రేణాహత్యభూధరమ్ ॥ ౭౪ ॥ స్నానార్థందేవపూజార్థంపాతాళాజ్జ

లమాదదే । క్షీరాహారో జితక్రోధో జితకామో జితేన్ద్రియః ॥ ౨౫ ॥ పాదాఙ్గుష్ఠేనసమ్పీడ్య హ్యతిష్ఠన్మేదినీంశుభే । జపంశ్చనియతం దేవీం గాయత్రీం వేదమాతరమ్ ॥ ౨౬ ॥ పూర్ణంవర్షసహస్రంతుతతఃప్రీతోఽభవద్ధరిః । వరాహరూపో భగవాన్ధరణ్యాసహభూధరే ॥ ౨౭ ॥ ప్రాహచేన్ద్రంసురేశాహం వరదస్తేసమాగతః । వృణీష్వయదభీష్టం తేదదామిసురసత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఏవముక్తోఽథ దేవేన్ద్రః ప్రణమ్యధరణీధరమ్ । ప్రీతస్త్వమసిదేవేశ వరం దేహిదయానిధే ॥ ౨౯ ॥ సహస్రమేతచ్ఛిశ్నానాంవినైకంనశ్యతాంమమ । ఏతమేవవరం దేహి మమైతావద్ధికాఙ్క్షితమ్ ॥ ౩౦ ॥ తతో వరాహో దేవాయ వరందత్వాయథేప్సితమ్ । తత్రైవాన్తర్దధే దేవో వృషభాద్రావరాననే ॥ ౩౧ ॥ తతశ్శిశ్నాస్సహస్రం తేన్యపతన్వజ్రిదేహతః । సద్యస్తేజోమయాభూత్వా బ్రాహ్మణావేదపారగాః ॥ ౩౨ ॥ సహస్రమబ్రువన్నిన్ద్రంప్రీత్యాపరమయాయుతాః । శృణుదేవవయంవిప్రాఃపాలోభీసజ్గమేచ్ఛవః ॥ ౩౩ ॥ తపఃకృత్వాతతో భూమాతవాజ్గేదేవసత్తమ । మేధ్రాస్సహస్రమేవైతే గౌతమస్యతపోబలాత్ ॥ ౩౪ ॥ స్వర్గస్త్రియోఽనుభుక్తాశ్చ తథేన్ద్రాణీయథాసుఖమ్ । వరందదామతేప్రీతావృణీష్వవలసూదన ॥ ౩౫ ॥ ఇతి తేషాం వచశ్శ్రుత్వా ప్రీత్యావజ్ర్యబ్రవీద్ధితాన్ । యదిప్రీతాస్థనమేవిప్రాప్రణానాంతుసహస్రకమ్ ॥ ౩౬ ॥ భవన్తుచక్షూంషిసదాభవతాంతుప్రసాదతః। తథాఽస్త్వితిబ్రువన్తస్తేద్విజాజగ్ముస్తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ సహస్రదృక్చ దేవోఽథ జాతోఽభూదద్భుతాకృతిః । సహశచ్యావిశాలాక్ష్యా ప్రవివేశామరావతీమ్ ॥ ౩౮ ॥ దివ్యమఙ్గళవాద్యైశ్చహర్షయన్సర్వదేహినః ॥ ౩౯ ॥ లబ్ధ్వావరం దేవవరో వృషాద్రౌతుఙ్గంసమారుహ్యతురఙ్గయుక్తమ్ । వజ్రీరథంకాఞ్చనమప్సరోభిస్సజ్జీయమానశ్చ యయౌస్వగేహమ్ ॥ ౪౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్కన్దకృతతపఃకరణప్రకారాదికథనంనామద్వావింశోఽధ్యాయః.

సువర్చలాయాం శ్రీవిష్వక్సేనోత్పత్తిక్రమః.

నారదః ॥ శ్రుత్వా చిత్రాం కథాం దేవీ పునః ప్రీతాఽహ శఙ్కరమ్।
విష్వక్సేనశ్చ కో వా సా కిమర్థం చ తపోఽచరత్ ॥ ౧ ॥ కిం లేభే కుత్ర చాస్తే
సా బ్రూహి మే తత్త్వదర్శన । శ్రుత్వాఽథ పార్వతీవాక్యం ప్రీతః ప్రాహ మ
హేశ్వరః ॥ ౨ ॥ పురా కృతయుగే దేవీ కున్తలా నామ చాప్సరాః ।
దూర్వాసస ఆశ్రమం ప్రాప్య రమ్యమిన్ద్రేణ చోదితా ॥ 3 ॥ సాలాస్యమ
కరోద్బాలా మహర్షేర్భావితాత్మనః । అగ్రతో రుచిరాం దృష్ట్వా సోఽశప
త్కోపనో మునిః ॥ ౪ ॥ కిరాతీ భవ దుర్బుద్ధే కున్తలే నీలకున్తలే । సా శ
ప్తా కున్తలా భీతా ప్రాఞ్జలిః ప్రణతాఽవదత్ ॥ ౫ ॥ స్వాధీనా నాస్మి భగ
వన్ క్షమస్వ మమ దుర్నయమ్ । ప్రాఞ్జలిం ప్రణతాం దృష్ట్వా దూర్వాసా
వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬ ॥ నానృతా వాక్చ మే బాలే శాపమోక్షం వదామి
తే । భీరు పుత్రముఖం దృష్ట్వా పునస్స్వర్గం గమిష్యసి ॥ ౭ ॥ ఇత్యుక్తా
సా పునః ప్రాహ పుత్రం విష్ణుపరాక్రమమ్ । దీర్ఘాయుషం తపోనిష్ఠం సోతా
స్మి తవ వైభవాత్ ॥ ౮ ॥ ఇతి నమ్రాం పునస్తాం తు తథాస్త్విత్యబ్రవీన్ము
నిః । వీరబాహోః కిరాతస్య పత్న్యాం జజ్ఞే సువర్చలా ॥ ౯ ॥ పుత్రీ
హ్యపుత్రిణస్తస్య వవృధే ప్రీతివర్ధనీ । వరా సా రూపలావణ్యగుణైర్నారీగ
ణేష్వభూత్ ॥ ౧౦ ॥ ధర్మపుత్రాయ భద్రాయ తాం పితా ప్రదదౌ తదా।
పీనోన్నతస్తనీ శ్యామా సా బాలా తనుమధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ కదాచిత్ఫాల్గు
నే మాసి శుక్లపక్షే శుభే దినే । ఋతుస్నాతా నర్మదాయాం స్థితా ఋక్షవ
త్తటే ॥ ౧౨ ॥ అపశ్యత్తాం తు వరుణః స్పృజ్జమ్యుహ్యావదచ్ఛతామ్ । ప్రీ
తోఽహం సుభగే సుభ్రు వృణీష్వ వరమీప్సితమ్ ॥ ౧౩ ॥ సువర్చలా ॥ ప్రీ
తో యది భవాన్దద్యాద్దేవ మే పుత్రముత్తమమ్ । వరుణస్త్వాహ కల్యాణి
సుపుత్రా త్వం భవిష్యసి ॥ ౧౪ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇతి దత్త్వా వరం తస్యై యయౌ
జలపతిస్తతః । తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య ప్రీతా సాఽభూత్సువర్చలా ॥ ౧౫ ॥
సాఽసూత పుత్రం తపనీయగాత్రం పూర్ణేన్దువక్త్రం జలజాభనేత్రమ్ । శ
ఙ్ఖాసిబాణాసనకుమ్భరేఖాసముజ్జ్వలారక్తకరాఙ్ఘ్రియుగ్మమ్ ॥ ౧౬ ॥
దేవదున్దుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిశ్చ ఖాచ్చ్యుతా । వవౌ వాయుస్సుఖ
స్పర్శస్సజ్జన్మదివసే తదా ॥ ౧౭ ॥ పుష్యర్క్షే కర్కటే జాతస్సువర్చలాసు

తోబలీ । వవృధేవీర్యవాం స్తత్ర శుక్లపక్షఇవోడురాట్ ॥ ౧౮ ॥ పుత్ర
స్యదశమేవర్షే కాలధర్మంయయౌచసా । తత స్త్యక్త్వాపిత్రాసౌ కా
శ్యపస్యాశ్రమంయయౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆయాన్తంతంమునిర్దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా
తంవరుణాత్మజమ్ । రాజపుత్రంమహాత్మానం రూపలావణ్యసంయుతమ్॥
ప్రీతోజగ్రాహతంశిష్యం మన్త్రంపాదాన్మహామునిః । లబ్ధ్వామన్త్రం
మునివరా ద్వేదాన్సాఙ్గానధీత్యచ ॥ ౨౧ ॥ అనుజ్ఞాతోయయౌతేన తప
సేవృషభాచలమ్।తప స్తప్త్వాచిరంకాలం తై స్తైశ్చనియమైస్సహ ॥౨౨॥
సమ్పూర్ణేద్వాదశేవర్షే మాసిచాశ్వయుజేశుభే । పూర్వాషాఢేచపుణ్య
ర్క్షే వరంలబ్ధ్వాజనార్దనాత్ ॥ ౨౩ ॥ సారూప్యంశ్రీపతే స్తస్య సైనాపత్య
మవాప్యచ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి ర్విష్ణ్వాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౨౪ ॥ పఞ్చా
యుధాశ్రమాథస్థాద్యయౌస్వాశ్రమత స్తటమ్ । నారాయణాద్రేర్గిరిజే
గన్ధర్వైః పరివారితః ॥ ౨౫ ॥ చతుర్దశానాంజగతామధీశ్వరై ర్మహాబ
లైర్ఖ్యాతగణైర్మహాస్వనైః । జ్వలచ్ఛిఖై రుజ్జ్వలచిత్రహేతిభిర్వృతో
నైరృత్యామవసద్గిరే స్తటే ॥ ౨౬ ॥ విష్వక్సేనస్యయదిదంజన్మప్రోక్తంమ
యాతవ । ఆశ్రమాణాంప్రసఙ్గేననతత్కర్మనిబన్ధనమ్ ॥ ౨౭ ॥ అవతీర్ణ
స్తు దేవోసౌ దేవైరభ్యర్థితఃపురా । విష్ణోరాజ్ఞాంపురస్కృత్యవిష్ణుతుల్యప

చక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

రాక్రమః ॥ ౨౮ ॥ విష్వక్సేనాశ్రమాదూర్ధ్వంసరస్యఃపఞ్చచోజ్జ్వలాః ।
పఞ్చాయుధైర్భగవతో దేవినిత్యముపాశ్రితాః ॥౨౯॥ త త్తదాకారయు
క్తాస్తాదృశ్య స్తేఽద్యాపిపర్వతే । తాసామూర్ధ్వంజాతవేదా స్తప స్తేపేస
రోవరే ॥౩౦॥ తత్సరస్తుదురారోహమగాధంపాపనాశనమ్ । ఆగ్నేయ
మితివిఖ్యాతంతీర్థానాముత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ బ్రాహ్మంసర స్తతశ్చో
ర్ధ్వంపావనంపరికీర్తితమ్ । సప్తర్షీణాంతతశ్చోర్ధ్వమాశ్రమాశ్చసరాం
సిచ ॥౩౨॥ ఏషాంసప్తదశానాంచహ్యేకైకంపాపనాశనమ్ । దర్శనాత్కీ
ర్తనాచ్చాపిస్నానాత్పానాచ్చపార్వతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రుత్వైతత్పా
ర్వతీప్రాహభర్తారంభక్తవత్సలమ్ । ఆదితస్సరసామేషాంమాహాత్మ్యం
వదశఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయపావనంపుణ్యవర్ధనమ్ । శ
ఙ్కరఃప్రాహపద్మాక్షి శృణుదూర్వాససేపురా ॥ ౩౫ ॥ బ్రహ్మణాప్ర

చ్ఛ తే ప్రోక్తం కాపిలం లిఙ్గముత్తమమ్ । ఋషిణా కపిలాఖ్యేన పాతాళే పూజితం సదా ॥ ౩౬ ॥ క్షీరాభిషిక్తం సురభేరుద్భిద్య భువముద్గతమ్ । కపితా సురభిస్తస్య మూర్ధ్న్యేధాయాన్వశాత్ఖురమ్ ॥ ౩౭ ॥ మహావర్తస్త్వతి లిఙ్గస్తు నావర్తఖురాఙ్కితమ్ । ఆదౌ రజతవర్ణం చ మధ్యే స్వర్ణప్రభం మహత్ ॥ ౩౮ ॥ అగ్రేఽరుణాభం సమ్భూతం పఞ్చవక్త్రం త్రియమ్బకమ్ । పఞ్చవర్ణం మహాభీమం పాతాళాధిష్ఠితం సదా ॥ ౩౯ ॥ కపిలేన మహర్షిణా కృతే పూర్వం ప్రపూజితమ్ । కపిలేశ్వర ఇత్యేవ తత్కృతే ఖ్యాతం యుగే పురా ॥ ౪౦ ॥ త్రేతాయామగ్నినా పశ్చాదాగ్నేయమితి కీర్తితమ్ । అనాద్యన్తం మహాలిఙ్గం ద్వాపరే చక్రపూజితమ్ ॥ ౪౧ ॥ కలౌ యుగే భవిష్యత్తత్కపిలాపూజితం శివమ్ । అగ్రే కాపిలలిఙ్గస్య సరోవరమనుత్తమమ్ ॥ ౪౨ ॥ పాతాళాదుద్గతస్యాస్య కపిలస్య మహాత్మనః । మార్గో హి తద్బిలం గుహ్యం కాపిలం పరికీర్తితమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలాభిపూరితం తత్తు సరోవరమనుత్తమమ్ । దర్శనాదేవ తత్తీర్థం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥ దర్శనాత్స్వర్గదం పుంసాం స్త్రీణామపి చ పార్వతి । స్నానపానేకృతే తస్మిన్ జరామరణనాశనమ్ ॥ ౪౫ ॥ సకృత్స్నాతస్య తు ఫలం జనస్య శృణు పార్వతి । వాజపేయాశ్వమేధానాం పుష్కలం ఫలమశ్నుతే ॥ ౪౬ ॥ వాజపేయాత్పునర్జన్మ సకృత్స్నాతస్య న చ్యుతిః । తదూర్ధ్వే సరసి స్నాతో వజ్రతీర్థమితి స్మృతే ॥ ౪౭ ॥ దశాధికఫలం లబ్ధ్వా శక్రలోకం స గచ్ఛతి । వజ్రతీర్థోర్ధ్వతః కుణ్డే విష్వక్సేనసరోవరే ॥ ౪౮ ॥ స్నాతస్తు యస్తస్య ఫలం శతాధికమితీరితమ్ । ఏవం సప్తదశానాం తు తీర్థానామధికం ఫలమ్॥

కాపిలాఖ్యచక్రతీర్థస్నానకాలనిర్ణయాదిః

త్రైలోక్యే సర్వతీర్థాని కార్తికే మాసి పర్వణి । మధ్యాహ్నే కాపిలే తీర్థే సాన్నిధ్యం యాన్తి పార్వతి ॥ ౫౦ ॥ తిష్ఠన్తి ప్రాణిరక్షార్థం మధ్యాహ్నే దశనాడికాః । తత్ర స్నాతాస్తు యే పాపాః పురుషా యోషితోఽమలే ॥ ౫౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తా బ్రహ్మలోకం ప్రయాన్తి వై । తత్ర దానాని కుర్వన్తి యే నరాస్తీర్థసన్నిధౌ ॥ ౫౨ ॥ తిలమాత్రహిరణ్యం తు దత్తం మేరుసమం భవేత్ । భిక్షామాత్రం తథాన్నస్య దానం కాపిలసన్నిధౌ ॥ ౫౩ ॥ కుర్వన్తి యే నరా దేవి సోమలోకం వ్రజన్తి తే । కన్యాగోభూప్రదాతారో విద్యా

మన్తి ప్రదేశకాః ॥ ౫౪ ॥ స్వర్గకైలాసవైకుణ్ఠబ్రహ్మలోకాన్వ్రజన్తి
తే । వర్షేవర్షే తు కార్తిక్యాం పౌర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ ॥ ౫౫ ॥ ఆయా
న్తి సర్వతీర్థాని మధ్యాహ్నే కాపిలం సరః । ఇమం మన్త్రం సముచ్చార్య
స్నాతస్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౫౬ ॥ స్నానన్తు దుర్లభం తత్ర తద్విష్ణోః
పరమం పదమ్ । ఇతి తే కథితం సర్వతీర్థమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥
అతః పరం ప్రవక్ష్యామి పవనస్య తపో మహత్ ॥ ౫౮ ॥ ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రాదిసప్తద
శతీర్థమాహాత్మ్యకథనం నామ త్రయోవింశోధ్యాయః.

భగవన్తముద్దిశ్య వాయ్వాదికృతతపఃప్రకారః

శఙ్కరః ॥ వాయోస్తపఃప్రభావం తు శృణు దేవి తతః ప్రియే । గ్రీ
ష్మే పఞ్చతపా వాయుర్వర్షాసు భువి తిష్ఠతి ॥ ౧ ॥ హేమన్తే శిశిరే చాపి శే
తే స్వామిసరోజలే । ఏవం వర్షసహస్రాన్తే దేవదేవో జనార్దనః ॥ ౨ ॥
ప్రాదుర్భవిష్యతి హరిర్వాయోః ప్రియచికీర్షయా । తతః పశ్చాత్తు శఙ్ఖస్య
రాజ్ఞః ప్రియచికీర్షయా ॥ ౩ ॥ విశ్వవిఖ్యాతసుమహాప్రాదుర్భావం క
రిష్యతి । సర్వలోకహితాయైవ శఙ్ఖవ్యాజేన వై హరిః ॥ ౪ ॥ శ్రీవేఙ్క
టాచలే పుణ్యే ప్రాదుర్భావం గమిష్యతి । తస్య హేతోస్తతః పూర్వం కర్తుం
చ సుమహత్తపః ॥ ౫ ॥ ఆవాం తత్ర గమిష్యావశ్చిరకాలాదనన్తరమ్ । గ
మిష్యన్తి సురాస్సర్వే సహాస్మాభిర్మహర్షిభిః ॥ ౬ ॥ తదా కుమారం ద్ర
క్ష్యావో విష్ణుభక్తిపరాయణమ్ । ఇత్యుక్త్వా శఙ్కరేణాథ విరరామ తదా
సతీ ॥ ౭ ॥ తతః కాలేన మహతా శఙ్కరో గమనోన్ముఖః । బభాషే
పార్వతీం దేవీం పుత్రదర్శనలాలసామ్ ॥ ౮ ॥ శఙ్కరః ॥ అయం స కా
లస్సమ్ప్రాప్తో యః పురా తే మయోదితః । శ్రీవేఙ్కటాహ్వయం గన్తుం
మహాపుణ్యం నగోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ ఇతి సంస్మారితా దేవీ తదా పప్రచ్ఛ శఙ్క
రమ్ ॥ పార్వతీ ॥ కిన్ను వాయోస్తపః పూర్ణం ప్రాదుర్భూతః కిమీశ్వరః ॥౧౦॥
కథం ప్రత్యక్షతాం యాతో వాయోర్నారాయణో హరిః । కిం ను తస్మై వ
రం ప్రాదాత్తత్సర్వం శంస మే విభో ॥ ౧౧ ॥ ఇతి పృష్టో మహాదేవః పార్వ
తీమబ్రవీత్తదా ॥ శఙ్కరః ॥ చచార ఖలు వై వాయుర్దారుణం సుమహ

ప్రాదుర్భూతంభగవన్తముద్దిశ్యవాయుకృతవిశ్వరూపస్తుతిః.

త్తపః ॥ ౧౨ ॥ తతో వర్షసహస్రాన్తే దేవదేవో జనార్దనః । ప్రాదుర్బభూ
వ భగవాన్పరమాత్మా సనాతనః ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభూమిసహితో దేవో గరు
డోపరిసంస్థితః । స శేషశ్శఙ్ఖచక్రాభ్యామన్వితశ్శార్ఙ్గబాణధృత్ ॥ ౧౪ ॥
తందృష్ట్వావిస్మితో భూత్వావాయుస్సర్వాత్మగోచరః । ఆసనాదుదతిష్ఠ
త్సమత్తోన్మత్తఇవభ్రమన్ ॥ ౧౫ ॥ సమ్ప్లుతన్నుత్పతన్హర్షాదుద్భ్రమ
న్విభ్రమన్నపి। అద్భుతంకిమిదందృష్టంవృషభాద్రౌమయాద్యవై॥ ౧౬॥
ఇత్యున్మాదాద్విసంజ్ఞోఽభూన్ముహూర్తంపరమేశ్వరి । ఉదతిష్ఠత్ససంజ్ఞో
థదదర్శహరిమఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ యోవేదైశ్చతపోభిశ్చ యోగిభిర్మునిభి
స్తథా । ద్రష్టుంశక్యోనదేవస్తు తమపశ్యత్సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ ప్రణనా
మపునశ్చాపిసాష్టాఙ్గంపురుషోత్తమమ్ । వాయుస్తుష్టావగిరిజేభగవన్తం
జనార్దనమ్ ॥ ౧౯ ॥ తత్త్వార్థయుక్తయావాచావేదవేద్యంసనాతనమ్ ।
నమస్తేదేవదేవేశపురాణపురుషోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీధరానన్తగోవిన్దజిష్ణ
వేవిష్ణవేనమః। ఏకస్త్వంపురుషస్సాక్షాదాదౌమాయాసమన్వితః॥ ౨౧॥
జగదేకార్ణవీకృత్యశేషేసాగరసమ్ప్లవే । త్వన్నాభిపఙ్కజోద్భూతోబ్ర
హ్మాబ్రహ్మవిదాంవరః ॥ ౨౨ ॥ యేనేదంజగదుత్సృష్టంచరాచరసమన్వి
తమ్। రజోగుణంసమాశ్రిత్యజగత్సృష్టంత్వయావిభో ॥ ౨౩॥ సత్త్వంగు
ణంసమాశ్రిత్యరక్ష్యతేహ్యఖిలంజగత్ । తమోగుణంసమాశ్రిత్యహ్రియ
తేచపునస్త్వయా ॥ ౨౪॥ జాతాస్త్వయిబ్రహ్మరూపేతేప్రజాపతయోన
వ। యేభ్యస్సముద్భూతమేతత్తుదైవమానుషరాక్షసమ్ ॥ ౨౫॥ మధుకైటభ
హన్తాత్వంసంప్రాప్తేబ్రహ్మసఙ్కటే । తతోఽసురంసోమకాఖ్యంహత్వా
వేదాంశ్చతత్కరాత్ ॥ ౨౬ ॥ గృహీత్వాబ్రహ్మణేప్రాదామీనరూపీమహే
శ్వర । నిరాధారేజగత్యస్మిన్నిరాలమ్బేచరాచరే ॥ ౨౭॥ ఆధారకూర్మ
రూపీత్వంపురుషోత్తమతిష్ఠసి । గతాముద్ధృత్యపాతాళంభువంసగిరికా
ననామ్ ॥ ౨౮ ॥ వోఢాసిపోత్రిరూపేణత్వంమహాత్మాసనాతనః ।
పునఃకృతయుగాదౌతుహిరణ్యాఖ్యేఽసురేసతి ॥ ౨౯॥ సైంహంప్రహ్లాదర
క్షార్థంనరార్ధతనుముద్వహన్ । స్తమ్భాత్కాలాయసాజ్జాతోవిదార్యా
థమహాసురమ్ ॥ ౩౦॥ లక్ష్మీమాలిఙ్గ్యభగవన్రక్షితాత్వంజగత్త్రయమ్।

అథకాలాన్తరేవిష్ణోర్యాగేవైరోచనేర్విభో ॥౩౧॥ త్వమిన్ద్రచోదితోదే
వవామనోవాగ్మినాంవరః । పదానిత్రీణియాచిత్వాప్రతిగృహ్యామహాబ
లేః ॥ ౩౨ । ఆక్రమ్యభూర్భువోలోకాన్దత్వేన్ద్రాయజగత్త్రయమ్।
చన్ద్రమణ్డలమాసాద్యపద్మాసనగతోవిభో ॥ ౩౩ ॥ అమృతాన్నాధిపో
విష్ణోజగత్పాసిచరాచరమ్ । జామదగ్న్యమహాబాహోరాక్షసాన్రా
జరూపిణః ॥ ౩౪ ॥ హత్వాతద్రక్తకుణ్డేషుకృత్వాపితృజలక్రియామ్ ।
మహీంనిఃక్షత్రియాంకృత్వాయజ్ఞంకృత్వాశ్వమేధికమ్ ॥ ౩౫ ॥ దక్షిణా
ర్థంమహీందత్వాకాశ్యపాయజగత్ప్రభో । గత్వామహోదధింతత్రస
ముద్రేణకృతాలయః ॥౩౬॥ సహ్యాద్రౌరమణీయేత్వంతపశ్చరసిభార్గవః ।
రావణేరాక్షసేదేవసమ్భూతేదేవకణ్టకే ॥ ౩౭ ॥ తతస్త్రేతాయుగేజిష్ణో
రామోదాశరథిస్స్వయమ్ । లక్ష్మణానుచరోభూత్వాభార్యాహర్తారమా
హవే ॥ ౩౮ ॥ సపుత్రపౌత్రంసగణంసామాత్యంసంహరిష్యసి । బలభ
ద్రోథకృష్ణస్త్వంవాసుదేవస్సనాతనః ॥ ౩౯ ॥ కల్యన్తేకల్కిరూపీచభవి
తాసిత్రిలోకధృత్ । ఆదిత్యానాంచవిష్ణుస్త్వం జ్యోతిషాంత్వంప్రభా
కరః ॥ ౪౦ ॥ వసూనాంపావకశ్చత్వం రుద్రాణాంశమ్భురుత్తమః ।
గ్రహాణాఞ్చబుధోసిత్వం దేవానాంవలభిద్భవాన్ ॥ ౪౧ ॥ సిద్ధానాంకపి
లోసిత్వం దేవర్షీణాఞ్చనారదః । యజ్ఞానాంజపయజ్ఞోసి తపశ్చాసితప
స్వినామ్ ॥ ౪౨ ॥ యక్షాణాఞ్చధనేశస్త్వంయమస్సంయమతాంభ
వాన్ । మత్స్యానాంమకరోసిత్వంవరుణోయాదసాంపతిః ॥ ౪౩ ॥
ఆపగానాఞ్చగఙ్గాత్వంసరసాంసాగరోభవాన్ । వాయూనాంప్రాణ
వాయుస్త్వంవిధాతౄణాంచతుర్ముఖః ॥ ౪౪ ॥ వర్ణానాంబ్రాహ్మణశ్చత్వ
మాశ్రమాణాంగృహీభవాన్ । తారకాణాఞ్చచన్ద్రస్త్వమిన్ద్రియా
ణాంమనోభవాన్ ॥ ౪౫ ॥ సింహోసిత్వంమృగాణాఞ్చగజేన్ద్రోసిచ
తుష్పదామ్ । ద్విపదాంబ్రాహ్మణశ్చాసిపక్షిణాంగరుడోభవాన్ ॥౪౬॥
వాసుకిస్త్వంతుసర్పాణాం విషాణాంకాలకూటధృత్ । నాగానాంత్వ
మనన్తోసి మేరుస్త్వంకులభూభృతామ్ ॥ ౪౭ ॥ గిరీణాంహిమవాంశ్చ
త్వం వేదానాంసామరూపధృత్ । ఛన్దసామపిగాయత్రీ మన్త్రాణాంప్ర
ణవోభవాన్ ॥ ౪౮ ॥ పశూనాంసురభిశ్చత్వంహుతభుగ్యజ్ఞభోజినామ్

అచరాణాంగిరిశ్చత్వంవృక్షాణాంపిప్పలోభవాన్ ॥ ౪౯ ॥ సేనానీనాంభ
వాన్స్కన్దఃకుమారశ్శౌర్యవతామ్భవాన్ । బీజానామఙ్కురశ్చాసిప్రా
ణినాంప్రాణధృగ్భవాన్ ॥౫౦॥ బ్రహ్మర్షీణాంవసిష్ఠస్త్వం చరతాంపవనో
భవాన్ । మహర్షీణాంభృగుశ్చత్వంవ్యాసోవేదవిదామ్భవాన్ ॥ ౫౧ ॥
వాల్మీకిశ్చకవీనాంత్వం జనానాంత్వంజనేశ్వరః । యత్సత్త్వంసర్వలో
కేషుతేజోబలసమన్వితమ్ ॥ ౫౨ ॥ తద్భవానితివిజ్ఞేయమితిబ్రహ్మవిదో
విదుః । సహస్రశిరసేతుభ్యంపురుషాయనమోనమః ॥ ౫౩ ॥ భుజాస
హస్రయుక్తాయతేసహస్రపదేనమః । నానావిధానిదేవత్వదాయుధానిస
హస్రశః ॥ ౫౪ ॥ దీప్యమానానిసర్వాణిద్యోతయన్తిదిశోదశ । వక్త్రాణిత
వతీవ్రాణిదంష్ట్రాప్రతిభయానిచ ॥ ౫౫ ॥ బాలార్కమణ్డలాకారకుణ్డ
లాభ్యాంవిభాన్తివై । త్వత్పాదామ్బురుహైరేతైస్సహస్రైర్భాతితే
పదమ్ ॥ ౫౬ ॥ బాలార్కద్యుతిసమ్భిన్నరక్తామ్భోజైరివాచితమ్ ।
పృథివీపూరితాపద్భిరాకాశంమూర్ధభిస్తవ ॥ ౫౭ ॥ బాహుభిశ్చది
శోవ్యాప్తామహావిష్ణోనమోస్తుతే । వేదాస్తవైవనిశ్వాసాశ్చన్ద్రసూర్యౌ
తవాక్షిణీ ॥౫౮॥ జ్యోతిష్కాణ్యశ్చతారాణిజగద్రూపనమోస్తుతే । కలా
కాష్ఠాముహూర్తాదిదినరాత్రిశరీరిణే ॥ ౫౯ ॥ చతుర్యుగాయకాలాయ
నమోనన్తాయతేవిభో । కాలధృక్కాలరూపీచకాలాత్మాకాలకారణః ॥
కాలవిద్భిరవేద్యస్త్వంవిశ్వమూర్తేనమోస్తుతే । అనాదీనిచభూతానిమ
హాన్తిమధుసూదన ॥ ౬౧ ॥ తవమూర్తానిరూపాణిభూతభావనతేనమః ।
ప్రాణాత్మాప్రాణధృక్ప్రాణీ సాక్షీత్వంసర్వకర్మణామ్ ॥ ౬౨ ॥ నిత్య
స్సర్వగతస్స్థాణురచలస్తేనమోనమః । శరీరభృచ్ఛరీరీత్వంశరీరాత్మాశరీ
రగః ॥ ౬౩ ॥ శారీరకర్మణాఽస్పృష్టశ్శుద్ధమూర్తేనమోస్తుతే । అణీయ
సామణీయాంస్త్వంమహీయాంశ్చమహీయసామ్ ॥ ౬౪ ॥ బృహతాంచ
బృహచ్చత్వంవిశ్వమూర్తేనమోస్తుతే । ఖస్థస్త్వంఖగుణశ్చాసిఖగుణా
తీతఏవచ ॥ ౬౫ ॥ ఖమూర్తిఃఖగతిశ్చాసిఖగేశారూఢతేనమః । జ్ఞానా
త్మాజ్ఞానదృగ్జ్ఞానీజ్ఞానంజ్ఞానవతాంభవాన్ ॥ ౬౬ ॥ జ్ఞానవిద్భిరవిజ్ఞేయ
స్తుభ్యంజ్ఞేయాత్మనేనమః । వేదాత్మావేదవిద్వేద్యోవైద్యోవేదవిదాంవ
రః ॥ ౬౭ ॥ వేదాన్తవేద్యరూపాయబ్రహ్మరూపాయతేనమః । అక్షరా

యాక్షరాద్యాయహ్యక్షరాకారధారిణే ॥ ౧౮ ॥ క్షరాక్షరవిభక్తాద్వా వతీతాయచ తేనమః । నమోనిరన్తరానన్దమూలకన్దాయజిష్ణవే ॥ ౧౯ ॥ ఉష్ణత్వమగ్నౌ శైత్యంచజలే పృథ్వ్యాంచగన్ధితా । స్పర్శిత్వఞ్చభవాన్వాయౌ నైర్మల్యం ఖేనమోఽస్తు తే ॥ ౨౦ ॥ ఘనాః కేశేషునద్యస్తే భగవన్ సర్వసన్ధిషు । కుక్షౌచసిన్ధవస్సప్తనమస్తేజలమూర్తయే ॥ ౨౧ ॥ స్తోత్రైస్తు నుతాయస్తోత్రాయస్తోత్రకృత్ప్రియకారిణే । స్తోత్రజ్ఞేయాయస్తుత్యాయస్తోతృరూపాయ తేనమః ॥ ౨౨ ॥ అద్భుతాకారరూపాయనమస్తే శార్ఙ్గపాణయే । భక్తప్రియాయశాన్తాయభక్తచిత్తానువర్తినే ॥౨౩॥ భక్తపాపవినాశాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణయే । రత్నాకరాయజగతాంరక్షోఘ్నేరాక్షసారయే ॥ ౨౪ ॥ శ్రీవత్సవక్షసేతుభ్యం శార్ఙ్గపాణేనమోనమః । శ్రియాసరోజకరయాసరోజాన్తరవర్ణయా ॥ ౨౫ ॥ దివ్యాభరణవిద్యోతిదేహయాదివ్యవేషయా । పలాశశ్యామయాదేవ్యాధరణ్యోత్పలహస్తయా ॥ ౨౬ ॥ సంశ్రితోభయపార్శ్వాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణయే । చరాచరాణిభూతానిభీతానిచలితానివై ॥ ౨౭ ॥ లభన్తేనస్థితిం దేవభీమరూపనమోఽస్తు తే ॥ ౨౮ ॥ యుగాన్తకాలానలకోటితుల్యప్రభాభిరాపూరితలోకజాల । రత్నాఙ్గదాలఙ్కృతబాహుదణ్డనమోనమస్తేస్తుసహస్రబాహో ॥ ౨౯ ॥ నమోఽస్తుదేవాఅపిలోకపాలాభూతావిశేషేణవిరూపనేత్ర । విమానగాస్తేప్రణమన్తిచైతేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥ ౨౯ ॥ పశ్యామిదేవేశతవైవదేహేచరాచరాణీహగతాగతాని । భూతానిచైతానిచభూతవాసతపఃప్రభావాచ్చభవత్ప్రసాదాత్ ॥ ౩౦ ॥ అనేకరత్నాన్వితభూషణానాంప్రభాభిరాదీపితలోకజాల । తటిద్గుణాలఙ్కృతమేఘకాన్తేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౩౧॥ త్వదీయవక్త్రాణిమహాద్యుతీనికల్పాన్తసూర్యానలసన్నిభాని । దంష్ట్రాకరాళానిమహాస్వనానిబిభేమిపశ్యన్భగవన్ప్రసీద ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మత్రినేత్రప్రముఖాంశ్చదేవాన్సయక్షగన్ధర్వమహోరగాంశ్చ । పశ్యామిసర్వాంస్తవదేవదేహేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౩౩॥ దిశోనజానేన లభేచశర్మ సీదామ్యహోదేవవరప్రసీద । భక్తానుకమ్పిన్పరమార్థరూ

ప్రసీద విష్ణో భగవన్ప్రసీద ||౮౪|| శఙ్కరః || ప్రసీదేతి నమస్కృత్య వాయుః ప్రాఞ్జలిరాసవై ||౮౫|| ప్రీతోఽథ భగవాన్విష్ణుశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః | శ్రీభూమిసహితో దేవో వరదో వాయుమబ్రవీత్ ||౮౬|| వరం వృణీష్వ భద్రం తే వాయో యన్మనసేచ్ఛసి ||వాయుః|| వరం న యాచే దేవేశ శ్రీనాథ పరమేశ్వర ||౮౭|| త్వత్సాన్నిధ్యం మమైవేదం నిత్యమస్తు రమా

వాయుప్రీతిభగవత్కృతానవరతస్వసాన్నిధ్యవరప్రదానమ్.

పతే ||శఙ్కరః|| ఏతచ్ఛ్రుత్వా హరిః ప్రాహ దేవతానాం చ సన్నిధౌ ||౮౮|| శ్రీభగవాన్ || చతుష్షష్టిం త్వయోక్తానాం శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః | భుక్తిం ముక్తిం స లభతే మత్ప్రసాదాన్న సంశయః ||౮౯|| త్రిసన్ధ్యం యః పఠేద్భక్త్యా పూజయన్మామనన్యధీః | షణ్మాసాన్మమ సాన్నిధ్యం లభతే స న సంశయః ||౯౦|| తవాస్తు యద్యదిష్టం తద్దేవానామపి దుర్లభమ్ | అస్య స్కన్దకుమారస్య పూజనం మమ నిత్యశః ||౯౧|| ఆకల్పాన్తం మయా దత్తం తథా సాన్నిధ్యమత్ర నై ||శఙ్కరః|| వాయుర్లబ్ధ్వా వరాన్విష్ణోర్యయావథ సురాలయమ్ ||౯౨|| ఆస్తే వృషాచలే దేవశ్శ్రీభూమిసహితోఽనఘః | అప్రత్యక్షాలయోఽదృశ్యో విహరన్గిరిమూర్ధని ||౯౩|| నానాద్రుమలతాకీర్ణే సర్వర్తుగణసంయుతే | స్వామివాపీసమీపే తు కోటికన్దర్పరూపవాన్ ||౯౪|| ఆస్తే లక్ష్మ్యా చ ధరయా రమన్షోడశవార్షికః | దృష్ట్వా గుహోషితం దేవం చైత్రమాసి శుభే తిథౌ ||౯౫|| ఆరాధయంస్త్రిసన్ధ్యం వై దేవగన్ధర్వకిన్నరైః | నృత్యైరప్సరసాం చైవ గీతవాదిత్రనిస్వనైః ||౯౬|| రమయంశ్చ రమానాథముత్తరే గహ్వరే గిరేః | కుమారధారికానామ తత్ర నిర్ఝరిణీ శుభా ||౯౭|| మయూరవాహనో దేవి తస్యాస్తీరే వసత్యహో | బ్రహ్మహత్యాతు యా తస్య దుస్సహా ఘోరరూపిణీ ||౯౮|| సా వృషాచలశృఙ్గాగ్రే దృష్టమాత్రే బహిస్స్థితా | కామయమానశ్చైషాద్రౌ నిత్యసేవాం హరేరసౌ ||౯౯|| పునరాగమనం దేవి షణ్ముఖో నాభివాఞ్ఛతి | అథ కాలే గతే దేవి బహువర్షగణాయుతే ||౧౦౦|| గరుత్మాంస్తు వృషాద్రిం తం కాఞ్చనం రత్నమణ్డితమ్ | ఉద్ధృత్యాహం విష్ణులోకం గమిష్యామీత్యచిన్తయత్ ||౧౦౧|| తజ్జ్ఞాత్వా భగవాన్విష్ణుర్గరుడం త్వాహ సుస్మితః || శ్రీభగవాన్ || పక్షిరాజ మహాసత్త్వ శృణు కారణముత్త

మమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ గరుత్మన్నిహసర్వోవైవసామగిరిమూర్ధని । త్వంగిరేర్ద
క్షిణంసానుమాసాద్యవసనిత్యశః ॥ ౧౦౩ ॥ శేషాగచ్ఛవసేహత్వంతా
ర్క్ష్యాఖ్యశ్శైలరూపధృత్ । తావన్నిత్యంమమప్రీత్యైశైలమాశ్రిత్యసర్వ
తః ॥ ౧౦౪ ॥ ఆకల్పాన్తంవసామీహజగత్పాలనకారణాత్ । యుగే
యుగేగిరిరయంనామానివివిధానివై ॥ ౧౦౫ ॥ గమిష్యతివరాణ్యేవవ
రదోఽయంవృషాచలః । కృతేవృషాద్రింవక్ష్యన్తిత్రేతాయాంగరుడాచ
లమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ ద్వాపరేశేషశైలంచవేఙ్కటాద్రింకలౌయుగే । వకా
రోఽమృతబీజంతుకటమైశ్వర్యముచ్యతే ॥౧౦౭॥ అమృతైశ్వర్యసఙ్ఘత్వా
ద్వేఙ్కటాద్రిరితిస్మృతః । వివిధామునయశ్చైవ మనుష్యాశ్చయుగేయు
గే ॥ ౧౦౮ ॥ నారాయణాద్రింవక్ష్యన్తి నామభిర్వివిధైరముమ్ । ఇ
త్యాజ్ఞాప్యచతౌదేవౌరమయావిహరఞ్త్సదా ॥ ౧౦౯ ॥ ఆస్తేసురాసు
రైర్వన్ద్యస్స్వామిపుష్కరిణీతటే । ఆవాంగచ్ఛావతంశైలం గిరిజేగణ
సంయుతౌ ॥ ౧౧౦ ॥ నిత్యంవసావతత్రైవపశ్యన్తౌగుహమవ్యయమ్ ।
దేవసేనాపుళిన్దాభ్యాం విహరన్తంవృషాచలే ॥ ౧౧౧ ॥ నారదః ॥ ఇ

దేవ్యాసహాగతస్యశమ్భోశ్శేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః.

త్యుక్త్వావృషభారూఢః పార్వత్యాసహశఙ్కరః । సగణశ్చయయా
స్కన్దం ద్రష్టుంతంవృషభాచలమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఉషిత్వావసతీస్తిస్రోమా
గ్రేపర్వతమూర్ధసు । ఆరాధితస్తదాతత్రదేవైస్సోమోవృషధ్వజః॥౧౧౩॥
సజగామాస్థికూటాఖ్యంవృషభాద్రౌసరోవరమ్ । మృతానామస్థికూటా
నిప్రక్షిప్తానిసరోవరే ॥ ౧౧౪ ॥ యేషాంతుపూర్వరూపాస్తేసముద్గచ్ఛన్తి
తజ్జలాత్ । తస్మాత్తదస్థికూటాఖ్యమాగచ్ఛత్సరఉత్తమమ్ ॥ ౧౧౫ ॥
అవరుహ్యాచతత్తీరేవృషభాదుమయాసహ । స్నాత్వాతీర్థమహాదేవఃపా
ర్వత్యాసహశూలభృత్ ॥ ౧౧౬ ॥ నత్వాశ్రీశంవృషాద్రీశంద్రష్ట్వాస్క
న్దంతతఃపరమ్ । మయూరవాహనంబాలంసోమస్సోమకలాధరః॥ ౧౧౭ ॥
ఆససాదసరోముఖ్యం శివస్స్వామిసరస్తతః । స్నాత్వాశ్రీశాభ్యనుజ్ఞా
తఃపూర్వదక్షిణతోగిరేః ॥ ౧౧౮ ॥ కపిలస్యసరస్తీరేకాపిలంలిఙ్గముత్త
మమ్ । అపశ్యద్వృషభారూఢశ్చక్రపూజితమత్రవై ॥ ౧౧౯ ॥ ప్రాదు

చక్రతీర్థేతపస్యన్తం సుదర్శనమ్ప్రతిశఙ్కరవచనమ్.

ర్బభూవసగణస్సుదర్శనపురశ్శివః। దృష్ట్వాసుదర్శనోదేవంనత్వాబద్ధాఞ్జ
లిస్స్థితః॥ ౧౨౦ ॥ ప్రీతోఽథభగవానాహసుదర్శనముమాపతిః। ప్రీతస్తే
తపసాచక్రయదభీష్టంవృణీష్వతే॥౧౨౧॥ దదామిదేవైరపితత్ప్రార్థితం
దుర్లభంచయత్।సుదర్శనోవరంవవ్రేజ్ఞాత్వాప్రీతంచశఙ్కరమ్॥౧౨౨॥
యదిప్రీతోగిరిశత్వమన్తరాత్మనిమేవస। నిత్యంభీమశ్చసౌమ్యశ్చవరదో
మృత్యుహాభవ ॥ ౧౨౩ ॥ నారదః ॥ గిరీశఃప్రాహసుప్రీతఃకాలచక్రమ
నుత్తమమ్। హేతిరాజమహాబాహోపర్యాప్తంతపసాతవ ॥ ౧౨౪ ॥
విష్ణోర్వరప్రసాదేన స్నేహోమయితవాధికః। ప్రాగేవదర్శితస్సమ్యక్
శౌర్యంతత్రనకిఞ్చన ॥ ౧౨౫ ॥ దృష్టవానహమద్యత్వాంమాంప్రీణయ
సికింపునః। తదలంతపసాదేవనావయోర్విద్యతేఽన్తరమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ అ
న్తరాత్మనితేవాసఃప్రార్థితోయస్త్వయానఘ। తదశక్యంమహాచక్రవి
ష్ణోరన్యస్యకస్యచిత్ ॥ ౧౨౭ ॥ అన్తరాత్మాహిసర్వేషామేకోనారాయ
ణఃప్రభుః। స్నేహాతిశయతస్త్వేవంభవానాహేతిమేమతిః ॥ ౧౨౮ ॥
దక్షిణార్థంతుదత్తస్త్వంచిరమాకాఙ్క్షితోపియత్। తత్రైవాశఙ్కమా
సేనహారిణాత్వముదీరితః ॥ ౧౨౯ ॥ ప్రసాదయపునశ్శమ్భుమిత్యాహబా
యమహాత్మనా। తదేతద్విదితంసర్వంమయాయోగబలేనవై ॥౧౩౦॥ ఉ
పాయశ్చాత్రదృష్టోమేత్వయివాసోమమేప్సితః। మమాపిహీమతంతావ
త్త్వయానిర్వర్త్యతాంసఖే ॥ ౧౩౧ ॥ శుద్ధసత్త్వస్యతద్విష్ణోస్సర్వయజ్ఞ
మయంవపుః। సాక్షాత్స్ప్రష్టుమహంభీతస్తమోగుణసమాశ్రయః ॥
వస్తవ్యంచమయావిష్ణోర్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహే। త్వామేవతదహంనిత్యంవిష్ణో
ర్నిత్యానపాయినమ్ ॥౧౩౩॥ అనుప్రవిశ్యతద్దేహేవసిష్యామిసుదర్శన।
ఏవంసతిమమాభీష్టంప్రార్థితంచతవాద్భుతమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ ఉభయంప్రా
ప్స్యతేతస్మాత్కురుష్వవచనంమమ। జ్వాలామాలావృతోనిత్యంవహామాం
హృదయేస్థితమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ సువర్ణాభంశతభుజమష్టావింశత్కరంత

థా । అథవాషోడశభుజ మష్టబాహుం చతుర్భుజమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ * జ్వా
లాకేశం త్రిణయనం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ । అర్చయిష్యన్తి మాం లో
కే వసన్తం త్వయి నిత్యశః ॥ ౧౩౭ ॥ ఉపచారైస్తథా సాఙ్గైః పీఠే శైవే
చ వైష్ణవే । పురుషా వా స్త్రియో వాఽపి భవన్తు ఫలభాగినః ॥ ౧౩౮ ॥
ఇతి దత్త్వా వరం తస్మై వరదో వృషభధ్వజః । ఆస్తే తత్రేశ్వరో నిత్య మదృశ్య
స్సగణస్తటే ॥ ౧౩౯ ॥ వరం లబ్ధ్వాథ చక్రోఽపి పఞ్చాయుధసరోఽయయౌ ।
ఆసాద్య స్వం సరోఽదృశ్య స్తపశ్చరతి నిత్యశః ॥ ౧౪౦ ॥ శతానన్దః ॥
శ్రుత్వైతన్మునయః ప్రీతా ఆఖ్యానం నారదేరితమ్ । సార్ధం వాల్మీకినా సర్వే
జగ్ముస్తం వృషభాచలమ్ ॥ ౧౪౧ ॥ అహం తైరభ్యనుజ్ఞాతో మిథిలా
మాగతో నృప । ఇతి తే కథితం సర్వ మాఖ్యానం తు యథా శ్రుతమ్ ॥ ౧౪౨ ॥
వ్యాసః ॥ శ్రుత్వా సవిస్తరం వాక్య మద్భుతం రోమహర్షణమ్ । పునః ప్రీ
తోఽభవద్రాజా శతానన్దం పురోధసమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ శృణ్వతస్తే కథాం బ్ర
హ్మం స్తృప్తిర్మే నోపజాయతే । భూయః కథయ మే బ్రహ్మన్ వేఙ్కటా
ద్రీశ్వరం ప్రతి ॥ ౧౪౪ ॥ వ్యాసః ॥ శతానన్దః పునః ప్రాహ జనకం మిథిలా
పతిమ్ । వక్ష్యామి విస్తరేణాహం సావధానమనాశ్శృణు ॥ ౧౪౫ ॥ వా
మదేవేన మునినా కథితాం జనకాయ వై । నిమిపుత్రాయ చ పురా కథాం
యజ్ఞాన్తరే నృప ॥ ౧౪౬ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వాయుప్రీతిభ
గవత్సాన్నిధ్య వరప్రదానాది కథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

---

* జ్వాలాకేశమిత్యాది - త్వయి నిత్యశో వసన్తం జ్వాలాకేశం త్రిణయనం మాం లోకే కేచన జనా విష్ణుశివాత్మకం బ్రహ్మార్చయిష్యన్తి - విష్ణుశివాత్మకబ్రహ్మత్వేనార్చయిష్యన్తి - విష్ణ్వంశశివాంశసమ్మిశ్రపరబ్రహ్మబుద్ధ్యాఽర్చయిష్యన్తీతి యావత్ - అత్ర విష్ణ్వాత్మకత్వం విష్ణుసమ్బన్ధిసుదర్శనాంశసమ్మిశ్ర చతుర్ముఖనిర్మితకాలాఖ్యచక్రశరీరవర్తితయా పరమ్పరయా విష్ణుసమ్బన్ధిత్వరూపం - నతు సాక్షాత్తత్సమ్బన్ధిత్వరూపం - పూర్వమస్మిన్ ప్రకరణే సాక్షాత్తత్సమ్బన్ధానర్హత్వాభిధానాత్ - త్వయి వసన్తమిత్యత్రైవశ్లోకే చక్రసంబంధిత్వస్య విష్ణ్వాత్మకత్వ బీజతాయాస్స్పష్టతరం ప్రదర్శితత్వాచ్చేత్యవధేయం - అత్ర బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమితి చ నైకం పదం - అత్ర చతుర్ముఖసంబంధప్రసక్తేరభావాదుత్తరశ్లోకే - పీఠే శైవే చ వైష్ణవ ఇతి విష్ణుశివసంబంధమాత్రజ్ఞాపనాచ్చ.

జనకప్రతిశతానన్దోక్తభగవదావిర్భావకథోపోద్ఘాతః.

శతానన్దః ॥ పురాతుజాహ్నవీతీరే జనకంసంశితవ్రతమ్ । అశ్వ
మేధేమహాయజ్ఞే దీక్షితంమునయోఽభ్యయుః ॥ ౧ ॥ తానభ్యర్చ్యమునీ
న్సర్వాన్రాజాసఋషిసత్తమాన్ । జనకఃప్రీతిసంహృష్టో వాక్యమేతదు
వాచహ ॥ ౨ ॥ అద్యమేసఫలంజన్మ సుతప్తంచమహత్తపః । సఙ్గమ్య
యూయమస్మాకం యజ్ఞవాటమిహాగతాః ॥ ౩ ॥ తేనైవమునయస్సర్వే
సంహృష్టాఃపరమాంముదమ్ । యయుస్తత్రనిశామేకా మవసన్మునిసత్త
మాః ॥ ౪ ॥ బహుసమ్భాషమాణానా మన్యోన్యంవైమహాత్మనామ్।
పర్యస్తారజనీచాపి ప్రాతఃకాలోవ్యవర్తత ॥ ౫ ॥ కృత్వాప్రాతస్తనీంస
న్ధ్యాం మునయశ్చసమాగతాః । యజ్ఞవాటంమహాత్మనో జనకోయత్రతి
ష్ఠతి ॥ ౬ ॥ నారాయణకథాశ్చాపి కథయన్తఃపరస్పరమ్ । ఆసీనాస్త
త్ర తేసర్వే జనకేనమహాత్మనా ॥ ౭ ॥ తస్మిన్కాలేమహాతేజాః పర్యట
న్పృథివీమిమామ్ । బ్రహ్మర్షిర్వామదేవస్తు సఙ్గతోమునిసత్తమః ॥ ౮ ॥
అభ్యుత్థితాస్తతస్సర్వే ఋషయోవేదపారగాః । పప్రచ్ఛుస్సఙ్గతాస్సర్వే
వామదేవంద్విజోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ భూరియంవామదేవాద్య పరిక్రాన్తా
త్వయావిభో। శ్రోతుమిచ్ఛామహేత్వత్తో నారాయణకథాంశుభామ్॥౧౦॥
క్వవావసతిదేవేశ శ్రీనివాసోజగత్పతిః । ఉత్కణ్ఠావిద్యతేచాస్య జన
కస్యమహాత్మనః ॥ ౧౧ ॥ ఇతితైఃపరిపృష్టస్తు వామదేవస్తదాబ్రవీత్ ।
నారాయణగిరిర్నామ భూధరేన్ద్రోద్విజోత్తమాః ॥ ౧౨ ॥ ఇతోదక్షిణ
తశ్చాపి ద్విశతేయోజనేపునః । తత్రదేవాస్సగన్ధర్వాస్సిద్ధాశ్చపరమర్ష
యః ॥ ౧౩ ॥ వసన్తినియతాహారా వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । అహామ
ప్యాగతస్తత్ర భూధరేన్ద్రే ద్విజోత్తమాః ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యంనారదంచైవ
పులస్త్యంపులహంతథా।ఆఙ్గీరసంక్రతుంచైవ దక్షంజాబాలిమేవచ॥౧౫॥
యోగాభ్యాసరతాంస్తాంస్తు దృష్ట్వాఽహంపునరబ్రువమ్ । కిమత్రసఙ్గతా
యూయ మాసీనాఃపర్వతేద్విజాః ॥ ౧౬ ॥ ఇతిపృష్టాస్తుతేసర్వే ప్రత్యూ
చుర్మేనకిఞ్చన।అగస్త్యఃపరమర్షిస్తు మామాహాయమహాయశాః॥౧౭॥
ఉవాచమునిశార్దూలో నివాసేతత్రకారణమ్ । భగవన్తముపాసీనో నా
రదోయోగవిత్తమః ॥ ౧౮ ॥ వసన్గోదావరీతీరే నదదర్శశ్రియఃపతిమ్।వై

కృత్స్నేతుపరేలోకే తేనోద్విగ్నమనామునిః ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మాణంసముపా
గమ్య పర్యపృచ్ఛత్సనాతనమ్ । నివాసస్సర్వభూతానాం పరమాత్మాస
నాతనః ॥ ౨౦ ॥ క్వప్రయాతఃపరోదేవ స్తన్మేబ్రూహిపితామహ । ఇతి
పృష్టస్తదాతేన బ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ ౨౧ ॥ ధ్యాత్వాచిరమువాచే
దం నారదంప్రాఞ్జలింస్థితమ్ । నారాయణగిరిర్నామ భూమాకావపిమహా
మునే ॥ ౨౨ ॥ తస్మిన్విహారమయాసార్ధం రమతేపురుషోత్తమః । ప్రీతి
స్సుమహతీజాతా తస్మింస్తుగిరిమూర్ధని ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛనారదసర్వేశంద్ర
ష్టుమిచ్ఛసిచేత్ప్రభుమ్ । ఇతితేనసమాదిష్టో నారదోమునిసత్తమః॥౨౪॥
తతస్తస్మాదపాక్రమ్య సశైలేన్ద్రముపాగమత్ । ఆగచ్ఛన్తంవయంసర్వే
సఙ్గతాఃపథినారదమ్ ॥ ౨౫ ॥ అస్మాభిస్సహసఙ్గత్య పర్వతేన్ద్రముపా
గమత్ । తతశ్చతుర్ముఖశ్చాపి దేవైస్సహసమాగతః ॥ ౨౬ ॥ అస్మాభి
స్సహితఃపూర్వం తస్మిన్పర్వతసత్తమే । చచారభగవాన్బ్రహ్మా పరమా
త్మానమవ్యయమ్ ॥ ౨౭ ॥ అదృష్ట్వానారదంచాస్మా నిత్యువాచపితామ
హః।యావత్యస్సరితశ్చాస్మిన్ సరాంసిచమహామునే॥౨౮॥ యాశ్చసన్తి
మహాపుణ్యాః పుష్కరిణ్యశ్శుభోదకాః । తటాకాన్యుదపానాని తథాప్రస్ర
వణానిచ॥౨౯॥ వాప్యశ్చసర్వదాపుణ్యా హ్రదాశ్చమునిసేవితాః। యాని
సన్త్యేవమాదీని పుణ్యేస్మిన్పర్వతోత్తమే॥ ౩౦ ॥ తానిసర్వాణివిప్రేన్ద్రసే
వమానస్సమన్తతః । కుర్వన్ప్రదక్షిణంచైవ విచరస్వమహీధరమ్॥ ౩౧॥
యావతాభగవాన్దేవః కాలేనద్రక్ష్యతేహరిః । తావత్కాలమిహైవత్వం
విచరస్వమహామునే ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవో బ్రహ్మలోకపితా
మహః । స్వానుగైస్సహదేవైశ్చ తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౩౩ ॥ వామ
దేవః ॥ అగస్త్యోథమహీపాల తైరేవమునిభిస్సహ । ప్రణమ్యతస్మైదేవా
య బ్రహ్మణేఽవ్యక్తజన్మనే ॥ ౩౪ ॥ చిన్తయన్వాసుదేవాఖ్యం పరబ్రహ్మ
స్వరూపిణమ్ । ద్రష్టుకామశ్చతందేవం వృషభాద్రినివాసినమ్ ॥ ౩౫ ॥

అగస్త్యస్య శేషాచలవాయవ్యదిశిమహాభూతవిలోకనం.

అతీత్యపశ్చిమంభాగం పర్వతస్యమహీయసః । ఉదీచీదిశమభ్యాయాత్త
పసాచసమన్వితః ॥ ౩౬ ॥ చిన్తయన్దేవదేవేశం భూపాలహరిమీశ్వరమ్ ।
సంస్మరన్బ్రహ్మణోవాక్యం విచచారతతస్తతః ॥ ౩౭ ॥ ఋషిభిస్సహి

తస్సహైవ స్తపసాభావితాత్మభిః । ఆదిత్యకల్పతేజోభిర్జటామణ్డలధారి
భిః ॥౩౮॥ సంయుక్తోవిచరంస్తత్రభూపతేపర్వతోత్తమే। వాయవ్యాం
దిశిచాద్రాక్షీదిదమాశ్చర్యముత్తమమ్ ॥ ౩౯ ॥ శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశా
తత్రాసీన్మహతీశిలా । దర్శనీయతమాస్నిగ్ధాపి స్తీర్ణావిమలాశుభా॥౪౦॥
తస్యాంశిలాయామాస్తేస్మసముచ్ఛ్రితతనుఃపుమాన్। దీప్యమానస్స్వవ
పుషాపర్వతేన్ద్రఇవాపరః ॥ ౪౧॥ మహాబాహుర్విశాలాక్షోమహాదం
ష్ట్రోమహాహనుః। రక్తమాల్యామ్బరధరోరక్తగన్ధానులేపనః ॥ ౪౨ ॥
బిభ్రద్రక్తేతథాదివ్యకుణ్డలేరత్నభూషితే । బిభ్రచ్చన్ద్రప్రతీకాశంస్నిగ్ధ
హేమవిభూషితమ్ ॥ ౪౩ ॥ అనేకరత్నసఞ్ఛన్నైర్భూషణైస్సువిభూ
షితమ్ । శ్యామంనానావిధైరత్నైశ్శోభమానకిరీటకమ్ ॥ ౪౪ ॥ తము
పేత్యమహాకాయంమహావీర్యంమహాభుజమ్ । అగస్త్యోవిస్మయావిష్టో
భూయోభూయోఽన్వవైక్షత॥ ౪౫ ॥ తతస్తమృషిశార్దూలఃప్రాహచై
వంవచోనృప । ప్రణమ్యతస్మైదేవాయజ్వలద్భాస్కరతేజసే ॥ ౪౬ ॥

అగస్త్యః ॥ కోభవాన్సుమహావీర్యకస్యవాప్రియదర్శన । ఏతన్నస్త్వం
తుతత్త్వేనపృచ్ఛతాంబ్రూహినానృతమ్ ॥ ౪౭ ॥ వామదేవః ॥ ఏవము
క్తేతతస్తేననరేన్ద్రమునినాతదా । శ్రుత్వాతాంప్రీతిదాయిన్యావాచామ
ధురయాగిరా ॥ ౪౮ ॥ మహారాజసమునీన్ద్రంతంనకించిత్ప్రత్యభాష
త।స్తువన్తంచతదాగస్త్యముదైక్షతపునఃపునః॥౪౯॥పశ్యతాంచైవసర్వే
షాంమునీన్ద్రాణాంమహాత్మనామ్। అన్తర్దధేమహాతేజాస్తదద్భుతమివా
భవత్ ॥ ౫౦॥ తతస్తేమునయస్సర్వేవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః । అహో
దృష్టమహోదృష్టమాశ్చర్యమితిచాబ్రువన్ ॥౫౧॥ దర్శయిత్వామహాశ్చ
ర్యంరూపంభాస్కరసన్నిభమ్ । మాయయామోహయిత్వాఽస్మాన్ స
ద్యోహ్యన్తరధీయత॥౫౨॥ ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేమునయోఽద్భుతతేజసః।
ప్రణమ్యతస్మైదేవాయవ్యచరంస్తంమహీధరమ్ ॥౫౩॥ సంవృతోమునిభి

స్సర్వైరగస్త్యోభగవాంస్తదా। తమేవదేవదేవేశంద్రష్టుకామోఽనపా
యినమ్ ॥౫౪॥ భాగంపరిత్యజ్యనరేన్ద్రపశ్చాన్నారాయణాద్రేర్విమలం
విశాలమ్। ద్విజేన్ద్రవర్యస్సహసామహాత్మాతస్యోత్తరంభాగమథప్రపేదే॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవదావిర్భావో
పోద్ఘాతాదికథనంనామపంచవింశోధ్యాయః.

శేషాచలోత్తరదిశ్యగస్త్యాదికృతభగవదన్వేషణప్రకారః.

వామదేవః ॥ తతస్తస్మిన్మహాతేజా విచరన్పర్వతోత్తమే । ఉత్తరంభాగమాశ్చర్యం దదర్శాద్భుతదర్శనమ్ ॥ ౧ ॥ లమ్బమానమహాశాఖైర్ద్రుమైర్వృక్షైశ్చపాణ్డరైః । శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశఫలవద్భిస్సుశోభితమ్ ॥ ౨ ॥ సరితఃపుణ్యదాస్తత్రదదర్శవిమలోదకాః । సర్వపాపహరాశ్శుద్ధాశ్శతశశ్శుభదర్శనాః ॥ ౩ ॥ సర్వాసు తాసుపుణ్యాసుసరిత్సువిమలాసుచ। మునీన్ద్రో మునిభిస్సార్ధంకృతశౌచోయథావిధి ॥ ౪ ॥ స్నానం చక్రేప్రయత్నేనప్రయతస్సుసమాహితః । చిన్తయన్వాసుదేవాఖ్యంహ్యాదినారాయణంహరిమ్ ॥ ౫ ॥ కృత్వాస్నానక్రియాస్సర్వా అర్చయామాసకేశవమ్ । అర్చయిత్వాజగన్నాథంజగామసుసమాహితః ॥ ౬ ॥ నరేన్ద్ర మునిభిస్సార్ధంద్రష్టుకామస్సురేశ్వరమ్ । విచరన్సర్వశస్తత్ర మునీన్ద్రఃపర్వతోత్తమే ॥ ౭ ॥ దదర్శచోత్తరంభాగం శోభితంవివిధైర్ద్రుమైః । మేఘైశ్శైలనిభైశ్చాపి శోభితంశుభదర్శనమ్ ॥ ౮ ॥ మృగసర్పమహావ్యాళద్విజపఙ్క్తినిషేవితమ్ । బహుపుష్పలతాభిశ్చసుసఞ్ఛన్నమహీతలమ్ ॥ ౯ ॥ సుఖవాతానుచరితంశీతోదకతటాకకమ్। భ్రమరైర్గీయమానంచపిబద్భిఃపుష్పజంమధు ॥ ౧౦ ॥ శైలకన్దరనిష్క్రాన్తైఃకోకిలైర్మధురస్వనైః। సుస్వరైర్గీయమానంచగన్ధర్వైస్తునిషేవితమ్॥ నృత్యద్భిశ్చమహాపక్షైర్మయూరైరుపశోభితమ్ । అశ్వత్థప్లక్షబిల్వైశ్చ శోభితంబహుశాఖిభిః ॥ ౧౨ ॥ తిలకైఃపుష్పితైశ్చాపికృతమాలైశ్చ పుష్పితైః । కరఞ్జైఃకోవిదారైశ్చపాటలైశ్చాపిపుష్పితైః ॥ ౧౩ ॥ అఙ్కోలైర్ముచుళిన్దైశ్చశోభితంచిత్రశాఖిభిః । శిరీషశింశుపోద్దాలహిన్తాలపనసైస్తథా ॥ ౧౪ ॥ తిమిశైర్నక్తమాలైశ్చస్పన్దనైశ్చన్దనైస్తథా। వకులైః పుష్పితైశ్చాపిరాజద్భిరక్తచన్దనైః ॥ ౧౫ ॥ ఏవంబహువిధైర్వృక్షైర్నానాశాఖోపశోభితైః । శోభితంశుభగన్ధాఢ్యంనానాధాతుసమన్వితమ్ ॥ ౧౬ ॥ పర్వతస్యోత్తరంభాగంమణిప్రవరసేవితమ్ । దదర్శనృపతేక్షీమాణోమునిభిర్భగవాంస్తదా ॥ ౧౭ ॥ అథతైర్మునిభిస్సార్ధంవిరచన్గిరిమూర్ధని । దదర్శదివ్యామాశ్చర్యాంపద్మినీంపద్మశోభితామ్ ॥ ౧౮ ॥

ఉత్ఫుల్లైరుత్పలైశ్చాపి ప్రఫుల్లైః కుసుమైస్తథా । శోభితాం శుభగన్ధాఢ్యాం ప్రసన్నసలిలాం శుభామ్ ॥ ౧౯ ॥ ఇన్దుస్ఫటికసఙ్కాశాం రాజహంసనిషేవితామ్ । సింహవ్యాఘ్రమృగైశ్చాపి నినదద్భిర్నిషేవితామ్॥ జలార్థిభిశ్చ మాతఙ్గైః శోభితాం శుభదంష్ట్రిభిః । క్రౌఞ్చైః ప్లవఙ్గైర్వారాహైః శోభితాం శుభదర్శనైః ॥ ౨౧ ॥ అధికం శోభమానాం తాం కూజద్భిశ్చ విహఙ్గమైః । సేవితాం దేవగన్ధర్వయక్షవిద్యాధరాదిభిః ॥ ౨౨ ॥ ఏవమత్యద్భుతాం తాం తు సర్వదుఃఖప్రణాశినీమ్ । దృష్ట్వా స విస్మయావిష్టో మునీంద్రః ప్రాహ తాన్మునీన్ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యః ॥ అస్యాం స్నాత్వాథ గచ్ఛామో దిశం ప్రాచీం మహాగిరేః । లోకేస్మిన్ శ్రూయతే హ్యేషా పాపహానిప్రదేతి వై ॥ ౨౪ ॥ సర్వపాపహరా శుద్ధా పద్మినీ లోకవిశ్రుతా । సర్వదుఃఖహరా చాపి సర్వతీర్థఫలప్రదా ॥ ౨౫ ॥ ఏవముక్త్వా తు తైస్సార్ధమృషిభిర్భావితాత్మభిః । నివేశ్య హృది దేవేశం మమజ్జ సహసా జలే ॥ ౨౬ ॥ స్నానం కృత్వాథ దేవేశం ప్రణమ్యాత్మని తం ప్రతి। అభ్యర్చ్య చ హృషీకేశం వాసుదేవం సనాతనమ్ ॥ ౨౭ ॥ విచచార యథాపూర్వమృషిభిస్సహి

అగస్త్యాదీనాం సనత్కుమారవిలోకనపూర్వకపూర్వదిగ్గమనమ్.

తో మునిః । తస్యా ఏవోత్తరే తీరే వృక్షమూలం సమాశ్రితాన్ ॥ ౨౮ ॥ సమాహితాన్ సమాసీనాన్ పద్మిన్యాస్సుమహౌజసః । దక్షిణాభిముఖాన్భూప యోగీన్ద్రాన్ స దదర్శ హ ॥ ౨౯ ॥ సనత్కుమారప్రముఖాన్ భగవన్న్యస్తమానసాన్ । భక్త్యా పరమయా యుక్తాన్ నిమీలితవిలోచనాన్॥ తాన్ దృష్ట్వా సహసా హృష్టో యోగీన్ద్రాన్ యోగపారగాన్ । తేషాం సమీపమభ్యాగాదగస్త్యోథ మహామునిః ॥ ౩౧ ॥ తమాయాన్తం తతో దృష్ట్వా మునీన్ద్రం మునిభిస్సహ । సనత్కుమారప్రముఖా యోగీన్ద్రాస్తమపూజయన్ ॥ ౩౨ ॥ సఙ్గమ్య సహితస్సర్వైర్యోగీన్ద్రైర్మునిపుఙ్గవైః । సంపూజితో యథాన్యాయం తతస్తైర్మిథిలేశ్వర ॥ ౩౩ ॥ అథ తాన్మధురం వాక్యమువాచేదం మహామునిః ॥ అగస్త్యః ॥ కిమత్ర దృష్టమాశ్చర్యం కో వాత్ర వసతే పుమాన్ ॥ ౩౪ ॥ యుష్మాభిశ్చిన్త్యమానః కః కిం వా యూయం సమాగతాః । ఏతదిచ్ఛామ్యహం శ్రోతుమేతన్మే శంస తామలాః ॥ ౩౫ ॥

ఏవంపృష్టాస్తదా తేన మునినాభావితాత్మనా । సనత్కుమారప్రముఖా
యోగీన్ద్రాస్తమథాబ్రువన్ ॥ ౩౬ ॥ సర్వాత్మా భగవాన్విష్ణు ర్వసత్య
స్మిన్మహాగిరౌ । చిన్తనీయస్సఏవైకో మునీన్ద్రపురుషోత్తమః ॥ ౩౭ ॥ తమ
చిన్త్యంవిధాతారం చిన్తయామోఽనపాయినమ్।నాన్యంవయంజగన్నా
థాచ్చిన్తయామోజనార్దనాత్ ॥ ౩౮ ॥ ద్రక్ష్యసేతంమహాత్మానం త్వం
చాపిపురుషోత్తమమ్ । అచిరేణైవకాలేన బ్రహ్మభూతంసనాతనమ్॥౩౯॥
నారాయణంహరింవిష్ణుం సర్వలోకపరాయణమ్ । దృష్టవన్తోవయంచాపి
సకృత్తమమరార్చితమ్ ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాఖ్యగిరావస్మి న్సర్వంపుణ్య
ప్రదాయిని । అస్త్యన్యద్దృష్టమాశ్చర్యం ప్రాచ్యాందిశిమహామునే ॥౪౧॥
పర్వతస్యాస్యదివ్యస్య శృణుతద్వదతాంవర । శక్రశ్చసహితోదేవై స్సా
ఖాద్వజ్రధరస్స్వయమ్ ॥ ౪౨ ॥ ద్రష్టుకామోగిరావస్మి న్వసత్యవ్యక్త
రూపిణమ్ । త్వంచాపిసురలోకేశం ద్రక్ష్యసేతంశచీపతిమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏ
తైస్సార్ధంమునీన్ద్రైస్త్వం ప్రాచీంగచ్ఛశుభాందిశమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఇ
త్యుక్త్వాన్తర్హితాస్సర్వే మునీన్ద్రాస్తంమహౌజసః ॥ ౪౪ ॥ సనత్కుమా
రప్రముఖాస్తదద్భుతమివాభవత్ । అన్తర్హితేషుసర్వేషు యోగీన్ద్రేషు
మహాత్మసు ॥ ౪౫ ॥ అగస్త్యోమునిభిస్సార్ధం సర్వైస్తైర్మునిసత్తమః । పరా
జితాయామద్రాక్షీ దాశ్చర్యందిశిభూపతే ॥ ౪౬ ॥ తస్యాందిశిమహా
వృక్ష ఇన్ద్రకేతురివోచ్ఛ్రితః।లమ్బమానమహాశాఖః పుష్పభారనిపీడితః॥
ఆసీదాచ్ఛాదయన్సర్వం భూధరంఛాయయానృప । తస్మాంలేతుసమాసీ
-ఆదిత్యసమతేజసః ॥ ౪౮ ॥ సప్తర్షయోమహాత్మానో భగవన్నస్త
మానసాః । తాన్దృష్ట్వాసమునిస్తేషాం సమీపముపచక్రమే ॥ ౪౯ ॥
అగస్త్యోమునిభిస్సార్ధం తపసాభావితాత్మభిః । తమాయాన్తంతతోదృ
ష్ట్వా మునయోయమినాంవరమ్ ॥ ౫౦ ॥ స్నేహాన్వితాయథాన్యాయం
మహాత్మానమపూజయన్ । తతోబ్రవీన్మహాతేజా అభివాద్యచతాన్ము
నీన్ ॥ ౫౧ ॥ అర్థవన్మధురంవాక్యం ప్రశ్రయాన్మృదుళాక్షరమ్ ॥ అగ
స్త్యః ॥ కిమర్థమాగతాయూయం దివ్యేస్మిన్పర్వతోత్తమే ॥౫౨॥ కోవా
ధ్యేయోమహాదేవో యుష్మాకంమునిసత్తమాః । ఏతదాఖ్యాతమేయూ
యం సర్వంసత్యేనపృచ్ఛతః ॥ ౫౩ ॥ పృచ్ఛామిశ్రోతుకామోహం. కా

తూహలసమన్వితమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంపృష్టాస్తదా తేన మునినాము
నిపుఙ్గవాః ॥ ౫౪ ॥ ఇదంప్రోచుర్మహాత్మానం వక్ష్యామశ్శ్రూయతా
మితి ॥ ఋషయః ॥ వయమత్రాగతాబ్రహ్మన్ ద్రష్టుం దేవంజనార్దనమ్॥
నారాయణంవిశాలాక్షం జగద్ధాతారమీశ్వరమ్ । సఏవ దేవస్సర్వాత్మా
ధ్యేయోనఃపురుషోత్తమః ॥ ౫౫ ॥ నహ్యాన్యోవిద్యతేధ్యేయస్తమృతేజ
గతాంపతిమ్ । తమజంసర్వలోకేశం కృష్ణమచ్యుతమీశ్వరమ్ ॥ ౫౬ ॥
పూజ్యంవరేణ్యంవరదం చిన్తయిష్యామహేవయమ్ । త్వంచాపిసర్వలో
కేశం ద్రష్టాసికమలేక్షణమ్ ॥ ౫౭ ॥ సింహాఖ్యేపర్వతేహ్యస్మిన్గచ్ఛప్రా
చీందిశంమునే ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తోమునిశ్రేష్ఠైర్నృపశ్రేష్ఠమ
హామునిః ॥ ౫౮ ॥ అభ్యనుజ్ఞాయతాన్సర్వాన్జగామమునిసత్తమః । చిన్త
యన్మనసాదేవం విశ్వకర్తారమీశ్వరమ్ ॥ ౫౯ ॥ చిన్తయన్మనసావాక్యం
పితామహసమీరితమ్ । జగామసహసాదివ్యాం దిశంప్రాచీంగిరేస్త
తః ॥ ౬౦ ॥ నృపేన్ద్రదృష్ట్వాభగవానగస్త్యస్తస్యోత్తరంభాగమదృ
ష్టపూర్వమ్ । తత్రాప్యదృష్ట్వాభగవన్తమాద్యంద్రష్టుంతదాపూర్వమథ
ప్రపేదే ॥ ౬౧ ॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యాదీనాం సనత్కుమారాది దర్శనపూర్వక భగవదన్వే
షణప్రకారాదివర్ణనంనామ షడ్వింశోఽధ్యాయః.

శేషాచలపూర్వదిశ్యగస్త్యాదీనామద్భుతవస్తుదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ అథపూర్వాంసమాసాద్యదిశంతాంమునిభిస్సహ ।
నారాయణగిరేస్తస్య ద్రుమమణ్డలభూషితామ్ ॥ ౧ ॥ విచచారయథా
పూర్వం సహితస్తైర్మహాత్మభిః । జ్వలద్భాస్కరతేజోభిర్మునిభిర్భావితా
త్మభిః ॥ ౨ ॥ సోపశ్యద్గిరిశృఙ్గాభాన్వృక్షాన్పుష్పఫలాన్వితాన్ । లమ్బ
మానమహాశాఖాన్మృదుపల్లవశోభితాన్ ॥ 3 ॥ సమదాన్వారణాం
శ్చాపి సుదంష్ట్రాన్సమ్యగుచ్ఛ్రితాన్ । నదతశ్చమహాసింహాన్ వరా
హాంశ్చాపిధావతః ॥ ౪ ॥ గుహ్యాకిన్నరగన్ధర్వాన్ యక్షాంద్యాంశ్చస
హస్రశః । ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ శోభితంపర్వతోత్తమమ్ ॥ ౫ ॥

పశ్యన్తత్సమన్తాత్సోఽగస్త్యోవిచచారమహామునిః । విచరన్ సదదర్శాథము
నిప్రవరసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ మహాభాగంమహాపుణ్యంమృగయూథపసేవి
తమ్ । నిత్యపుష్పఫలోపేతైర్ద్రుమైర్నానావిధైర్యుతమ్ ॥ ౭ ॥ మత్త
ద్విపానుచరితంమత్తకోకిలనాదితమ్ । మహద్భిరుచ్ఛ్రితైశ్శృఙ్గైశ్శోభ
నీయైశ్చశోభితమ్ ॥ ౮ ॥ భయఙ్కరమహానాగం మహాసానుంశుభావ
హమ్ । ఉచ్ఛ్రితామలకైశ్చాపిఫలవద్భిశ్చశోభితమ్ ॥ ౯ ॥ ఏవంభూ
తంమహాశ్చర్యం మహాభోగంమహాగిరిమ్ । అగస్త్యోభగవాన్పూర్వాం
దిశందృష్ట్వామహాగిరేః ॥ ౧౦ ॥ హృష్టోథవిచచారాశుమునిభిస్తైస్సమా
వృతః। తత్రాద్భుతమథాపశ్యదగస్త్యఃపర్వతోత్తమే ॥౧౧॥ బిలంపాతా
ళసఙ్కాశంపశ్యతాంభయదాయకమ్ । మహాన్తంభైరవందుర్గమదృష్టం
మానుషైర్నృప ॥౧౨॥ నిపతేయుర్హిపశ్యన్తోనరాయస్మిన్విమోహితాః।
తద్బిలంసముపాగమ్యమునీన్ద్రోమునిభిస్సహ ॥ ౧౩ ॥ పునఃపునర్నిరీక్ష్యే
దంవచఃప్రోవాచధర్మవిత్ ॥ అగస్త్యః ॥ దృష్ట్వైవంవిధంసర్వేనిపతి
ష్యన్తిమోహితాః ॥ ౧౪ ॥ మానవాద్రష్టుకామాయే సమారూఢామ
హీధరమ్ । తస్మాదేతన్నచైవాస్మిన్భవేదితిమతిర్మమ ॥ ౧౫ ॥ బిలం
తుభైరవంఘోరం మృత్యువక్త్రసమంగిరౌ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యు
క్తోమునినాతేనసద్యశ్చాన్తర్హితంబిలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అగస్త్యస్యప్రభావేన
తదద్భుతమివాభవత్ । అన్తర్హితేతతస్తస్మిన్విచచారమహామునిః॥౧౭॥
తస్మిన్నేవమహాపుణ్యేవేఙ్కటాఖ్యేమహాగిరౌ । దదర్శాథచిరంతత్రశత
శాఖసముచ్ఛ్రితమ్ ॥౧౮॥ సాలంమహాద్భుతాకారంమృదుపల్లవశోభి
తమ్ । మహాన్తంమహదాశ్చర్యమదృష్టంభువిమానుషైః ॥ ౧౯ ॥ తద్దృ
ష్ట్వాశీఘ్రమభ్యాయాదగస్త్యోథమహామునిః । తత్సమీపేమహాతేజావిస్మ
యావిష్టచేతనః ॥౨౦॥ తముపేత్యమహాసాలంమునీంద్రోమునిభిస్సహ ।
భగవత్సాన్నిధ్యాయతపఃకుర్వన్తమిన్ద్రమప్యగస్త్యోక్తిః
దదర్శశక్రమాసీనం దేవంసాక్షాచ్ఛచీపతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సాలస్కన్ధప్రతీకాశ
బాహుశాఖంశతక్రతుమ్ । రత్నజాలోపసమ్పన్నమకుటేనవిరాజితమ్ ॥
వైడూర్యమణిరత్నాఢ్యకుణ్డలాభ్యామలఙ్కృతమ్ । వజ్రపాణింవిశా
లాక్షం నారాయణమివాపరమ్ ॥ ౨౩ ॥ సూర్యాగ్నియమవస్వశ్వి

బేరవరుణై స్తథా । గన్ధర్వకిన్నరేన్ద్రైశ్చశుభకుణ్డలధారిభిః ॥ ౨౪ ॥
దివ్యామ్బరధరైరారాత్సర్వైస్సముపసేవితమ్ । తందృష్ట్వానృప తేదేవం
దేవజన్మామహామునిః ॥ ౨౫ ॥ తత్సమీపంమహాతేజాస్సహసావ్యగమ
త్తదా । సంవృతందేవదేవేశంత్రైలోక్యాధిపతింద్విజః ॥ ౨౬ ॥ ముని
భిస్సహితస్సర్వై రపూజయదరిన్దమమ్ । దేవాశ్చసహశక్రేణ మునీ
న్ద్రానాగతాం స్తదా ॥ ౨౭ ॥ అపూజయన్యథాన్యాయం స్థితైస్సార్థం
మహాత్మనా। తానువాచసశక్రాంస్తుతతోఽగస్త్యస్సురోత్తమాన్ ॥ ౨౮ ॥
శ్రూయతామితిచాభాష్యప్రహసన్నివవిస్మితః। కిమర్థమాగతాయూయం
కింవాచిన్తయథాఽమరాః ॥ ౨౯ ॥ ఆశ్చర్యంచాపికిందృష్టమస్మిన్పర్వ
నగోత్తమే । ఏతత్సత్యేనమేసర్వమాఖ్యేయంత్రిదశేశ్వరాః ॥ ౩౦ ॥
శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహంత్వేతద్యుష్మాభిస్సముదీరితమ్ ॥ వామదేవః ॥ అగ
స్త్యేనైవముక్తాస్తేసర్వఏవతతస్సురాః ॥ ౩౧ ॥ ఏవమూచుర్మునిశ్రేష్ఠం
నృపశ్రేష్ఠాసురార్దనాః । ద్రష్టుకామావయందేవంపద్మపత్రనిభేక్షణమ్ ॥
నారాయణంహృషీకేశం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । ప్రణతార్తిహరంవిష్ణుం
బ్రహ్మభూతంసనాతనమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమాగమ్యమునిశ్రేష్ఠసింహాఖ్యేఽస్మి
న్నగోత్తమే । జయందేవజిదాదీనాం దైత్యేన్ద్రాణాంమహౌజసామ్ ॥
ప్రార్థయామోవయంబ్రహ్మన్ దేవదేవాజ్జనార్దనాత్ । తంద్రష్టుమజ
రందేవంసమాసీనంమహౌజసమ్ ॥ ౩౫ ॥ చిన్తయన్తస్తమేవేశం సృష్టి
స్థిత్యన్తకారణమ్ । ఏవమూచుర్మునిశ్రేష్ఠంనృపశ్రేష్ఠాసురార్దనాః ॥ ౩౬ ॥
సఏవభగవాన్దేవో ధ్యేయోస్మాభిస్సనాతనః । నాన్యోధ్యేయఃపుమాం
స్తస్మాద్విద్యతేనచదృశ్యతే ॥ ౩౭ ॥ దృష్టంచాపిమహాశ్చర్యం పర్వతే
స్మిన్మహామునే । శుభేతుదక్షిణేభాగే గిరేరస్యమహీయసః ॥ ౩౮ ॥

ఇన్ద్రోక్త్యాఽగస్త్యస్యశఙ్కరదర్శనాయాగ్నేయదిగ్గమనమ్.

ఆశ్చర్యభూతోభగవాన్సతీశస్సదాహరః । పినాకపాణిస్సర్వాత్మా స
ర్వశక్తిర్మహేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ సర్వైరేవసంవృతోభూతైఃకింనరోరగరా
క్షసైః । తత్రగత్వాచదేవేశం ద్రష్టాసిభువనేశ్వరమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఋషిం
దూర్వాససంచాపి నన్దికేశ్వరమేవచ । యేచాప్యనుచరాస్తత్ర తాం
శ్చాపిద్రక్ష్యసేమునే ॥ ౪౧ ॥ ఇతోగచ్ఛస్వతందేశంయత్రాస్తేభగవాన్హ

రః । ఏభిర్మునివరైస్సార్థంమావిళమ్బితుమర్హసి ॥ ౪౨ ॥ వామదేవః ॥
ఏవముక్తస్సురైస్సర్వైరభ్యనుజ్ఞాయతాన్త్సురాన్ । పూర్వభాగంవిహా
యాథ భూధరస్యమహీయసః ॥ ౪౩ ॥ అభ్యగాద్దక్షిణంభాగం తైరేవ
మునిభిస్సహ । సపశ్యద్దక్షిణంభాగమగస్త్యోఽథమహామునిః ॥ ౪౪ ॥ ఆ
గ్నేయ్యాందిశిచాద్రాక్షీదిదమాశ్చర్యముత్తమమ్। శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ
శక్తిలాఙ్గలనన్దకాన్ ॥ ౪౫ ॥ సైవసైన్యైరూపైస్సమాసీనాన్భ్రాజయ
ద్భిర్దిశోదశ । దివ్యాభరణమాలాభిర్భ్రాజితాన్ శుభదర్శనాన్ ॥ ౪౬ ॥
రక్తచన్దనదిగ్ధాఙ్గాన్దివ్యమాల్యోపశోభితాన్ । శుభనూపురకేయూరక
టకాదివిభూషితాన్ ॥ ౪౭ ॥ అథతాన్త్సహసాదృష్ట్వా మునీన్ద్రః
పురుషర్షభాన్ । తేషాంసమీపమాగమ్యసహర్షోమునిభిస్సహ ॥ ౪౮ ॥
అగస్త్యశ్చతతస్తేభ్యఃప్రణామమకరోత్తదా । ప్రణమ్యప్రాఞ్జలిర్భూత్వా
ప్రస్తూయచమహాద్యుతిః ॥ ౪౯ ॥ కృత్వాప్రదక్షిణంచాపి దక్షిణాందిశ
మభ్యగాత్ । అత్యన్తంవిస్మయావిష్టోమునిభిస్సహితోనృప ॥ ౫౦ ॥
ఆదిదేవంమహాదేవం ద్రష్టుకామోజనార్దనమ్ । ఆశ్చర్యరూపమారుహ్య
ప్రేక్షమాణోమహాగిరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ పరీత్యతస్యైవనగోత్తమస్య ప్రాచీం
దిశందేవగణాభిజుష్టామ్ । అవాప్యతస్యైవగిరేర్మహాత్మాతందక్షిణంభా
గమసౌప్రపేదే ॥౫౨॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యస్యశేషాచలవాసీన్ద్రాదితపఃకరణప్రకారభగవద్దివ్యా
యుధదర్శనాదికథనంనామ సప్తవింశోధ్యాయః.

అగస్త్యకృత శేషాచలదక్షిణభాగస్థశఙ్కరసేవాక్రమః,

వామదేవః ॥ తస్యాథదక్షిణంభాగం భూధరస్యమహీయసః ।
అవాపపరయాప్రీత్యామునీన్ద్రోమేఘసన్నిభమ్ ॥ ౧ ॥ శుభగుల్మలతా
గూఢంనానాపాదపసఙ్కులమ్ । మార్జారైర్వానరైశ్చాపి గోపుచ్ఛై
శ్చనిషేవితమ్ ॥ ౨ ॥ ఫలవద్భిర్మహద్భిశ్చపుష్పభారనిపీడితైః । దర్శనీ
యతమైర్దివ్యైశ్శోభితంశుభశాఖిభిః ॥ ౩ ॥ భిన్నాఞ్జనచయాకారంశిలా
భిరుపశోభితమ్ । హంససారసగృధ్రైశ్చశతపత్రైశ్చశోభితమ్ ॥ ౪ ॥

శోభితంరమణీయైశ్చ చక్రవాకైర్మహాస్వనైః । నానాధాతుసమాకీర్ణం
నానాప్రస్రవణాకులమ్ ॥ ౫ ॥ గుహ్యవిద్యాధరాద్యైశ్చసభార్యైశ్శుభద
ర్శనైః । శోభితంశుభగన్ధాఢ్యంశుభమారుతసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ గాయద్భిః
కిన్నరైశ్చాపిగన్ధర్వైశ్చనిషేవితమ్ । ప్రసాదయద్భిర్దేవేశంకృష్ణమక్లిష్ట
కారిణమ్ ॥ ౭ ॥ ఏవమత్యద్భుతందివ్యం దక్షిణంభాగమాత్మవాన్ ।
దదర్శమునిశార్దూలఃపర్వతస్యమహీయసః ॥ ౮ ॥ తత్రాపిన్నృపతేఽద్రా
క్షీత్పుష్పితంబహుశాఖినమ్ । అత్యుచ్ఛ్రితంమహాశ్చర్యం దర్శనీయత
మంనృప ॥ ౯ ॥ అతీవశుభగన్ధాఢ్యంమృదుపల్లవశోభితమ్ । వృక్షంమ
హాద్భుతందివ్యంయోనదృష్టఃపురాతనైః ॥ ౧౦ ॥ తందృష్ట్వాసహసాఽగ
స్త్యోయయావాశీఘ్రతరంమునిః । మునీన్ద్రైస్సహితస్సర్వైర్నరేన్ద్రసహిత
స్థితః ॥ ౧౧ ॥ తత్సమీపంసమాగమ్యకౌతూహలసమన్వితః । ఉద్వైక్షతమహా
తేజాస్తంవృక్షంబహుశాఖినమ్ ॥ ౧౨ ॥ తత్రాసీనంతతోఽపశ్యద్భగవన్త
ముమాపతిమ్ । నేత్రైరక్తైస్సమాయుక్తంత్రిభిస్త్రిభిరివాగ్నిభిః ॥ ౧౩ ॥
ఉదఙ్ముఖంమహాశ్చర్యజటామణ్డలధారిణమ్ । చతుర్భుజంమహాదేవంనీల
కణ్ఠంపినాకినమ్ ॥ ౧౪ ॥ తరుణాదిత్యసఙ్కాశంజ్వలన్తంస్వేనతేజసా ।
స్వేనైవతేజసాదేవంభాసయన్తందిశోదశ ॥ ౧౫ ॥ కపిలాక్షంవిశాలా
క్షంచార్వోష్ఠంచారువక్షసమ్ । సమున్నతతనుంసౌమ్యం సర్వలోకనమ
స్కృతమ్ ॥ ౧౬ ॥ నానామణిగణచ్ఛన్నజ్వలత్కుణ్డలధారిణమ్ । తై
స్తైరనుచరైశ్చాపి నానారూపధరైస్తథా ॥ ౧౭ ॥ అనేకబహుసాహ
స్రైర్బలవద్భిర్నిషేవితమ్ । నన్దికేశ్వరదూర్వాసోబాణాద్యైశ్చనిషేవిత
మ్ ॥ ౧౮ ॥ యక్షకిన్నరగన్ధర్వైర్దేవైశ్చాపినిషేవితమ్ । హాహాహూహూ
భ్యాంచతథాగన్ధర్వాభ్యాంనిషేవితమ్ ॥ ౧౯ ॥ తైస్తైరభిష్టుతంచైవమహా
దేవంమహాద్యుతిమ్ । దృష్ట్వాశమ్భుంతదాగస్త్యోననామశిరసాభువి ॥ ౨౦ ॥
ప్రణేముర్మునయశ్చాపిభగవన్తంమహేశ్వరమ్ । బ్రువన్తోదేవదేవేశంప్ర
సీదేతిపునఃపునః ॥ ౨౧ ॥ ప్రస్తూయతంమహాదేవంభగవన్తంమహేశ్వ
రమ్ । ఉవాచచతదాగస్త్యస్సమాసీనంమహౌజసమ్ ॥ ౨౨ ॥ నానా
రత్నవిచిత్రైశ్చవలయైశ్చవిభూషితమ్ । జామ్బూనదమయైశ్చాపికే
యూరైస్సమలఙ్కృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ వరదంసర్వభూతానాంసర్వదేవన

మస్కృతమ్ । కింనమాంభాషసే దేవ త్వత్సమీపమిహాగతమ్ ॥ ౨౪ ॥ కోవాధ్యేయస్త్వయా దేవ కోస్మిన్వానివసత్యహో ॥ వామదేవః ॥

భగవత్సేవాకాంక్షిణమగస్త్యమ్ప్రతిశఙ్కరోక్తిః.

ఏవముక్తో మహాతేజా మహాదేవో మహామునిమ్ ॥ ౨౫ ॥ జలదస్వనగమ్భీరవచసా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ శఙ్కరః ॥ పరావరపతిర్దేవో విశ్వయోనిర్జనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ మయాచాన్యైశ్చ సర్వాత్మా ధ్యేయో నారాయణో హరిః । నాన్యోధ్యేయః పుమాంల్లోకే దృశ్యతే న చ విద్యతే ॥ ౨౭ ॥ తమృతే జగతాం నాథం సర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ । నారాయణగిరావస్మిన్వసత్యేష సనాతనః ॥ ౨౮ ॥ నారాయణో జగద్యోనిర్భగవాన్పురుషోత్తమః । అస్మిన్నద్రిస్థమనో యస్మాన్మయా సర్వేశ్వరే హరౌ ॥ ౨౯ ॥ తస్మాత్సమాగతం త్వాహం నాభిభాషే న చాన్యథా । త్వం చాపి తం విశాలాక్షం జనానామీశ్వరేశ్వరమ్ ॥ ౩౦ ॥ శరణ్యం సర్వభూతానామనాదినిధనం హరిమ్ । జ్వలన్ముకుటకేయూరకటకాదివిభూషితమ్ ॥ ౩౧ ॥ మాలయా దివ్యయా చాపి వైజయన్త్యా విరాజితమ్। పతత్రిరాజమారూఢం ద్రక్ష్యసే విశ్వరూపిణమ్ ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మణాపి మయా చాత్ర ప్రోక్తమేతత్తవానఘ । ద్రష్టాసీతి జగన్నాథం భవత్యేతన్న సంశయః ॥ ౩౩ ॥ అచిరేణైవ కాలేన భగవాన్పురుషోత్తమః । కరిష్యతి స విశ్వాత్మా సాన్నిధ్యం తవ కేశవః ॥ ౩౪ ॥ విచరస్వ యథాపూర్వం పర్వతేస్మిన్మహామునే । మా విషాదం కృథా బ్రహ్మంస్తస్మిన్నద్రిస్థమనా భవ ॥ ౩౫ ॥ ఏవముక్తస్తు దేవేన శమ్భునా పరమేష్ఠినా । పునః పునః ప్రణమ్యేశం తస్మాన్నైవాభ్యయాన్మునిః ॥ ౩౬ ॥ స్నేహాన్వితో మునిశ్రేష్ఠ తస్మిన్దేవే పినాకిని। పశ్యతాం తు మునీన్ద్రాణామగస్త్యస్య తు పశ్యతః ॥ ౩౭ ॥ సానుగస్సహసా శమ్భుస్తత్రైవాన్తరధీయత । మునయశ్చాపి తం దేవం సంస్తూయ పరమేశ్వరమ్॥ ప్రణమ్య చ మునీన్ద్రేణ సహ తేఽభ్యగమంస్తదా । ఏవమేతన్మహాశ్చర్యం సంవాదం శమ్భునా సహ ॥. ౩౯ ॥ ఋషిభిర్విస్మితం లోకే హ్యగస్త్యస్య మహాత్మనః । ఆఖ్యాతం తే మయా చాపి మిథిలేశ మహాద్భుతమ్ ॥ ౪౦ ॥ సర్వపాపప్రశమనం కిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ జనకః ॥ ఆశ్చర్యమిదమాఖ్యానం కథితం మే మహామునే ॥ ౪౧ ॥ శ్రుతం చాపి మయా సమ్యక్ప్ర

హృష్టేనాన్తరాత్మనా । తతఃపరంమునీన్ద్రోఽసావకరోత్కింమహాద్యుతిః॥
ఏతదాచక్ష్వమేబ్రహ్మన్ శ్రోతుమిచ్ఛాప్రవర్తతే ॥ వామదేవః ॥ అగ
స్త్యోథమహాతేజాః ప్రణిపత్యమహేశ్వరమ్ ॥ ౪౩ ॥ త్యక్త్వాథదక్షిణం
భాగం నైరృతీందిశమాస్థితః ॥ ౪౩½ ॥ తందక్షిణంభాగమతీత్యరాజన్నా
రాయణాద్రేస్సహతైర్మునీశ్వరైః । అథోత్తమాందక్షిణపశ్చిమాందిశం
ద్రష్టుంపరేశంప్రయయౌప్రతాపవాన్ ॥ ౪౪½ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగవాసిశఙ్కరదర్శన
ప్రకారాదికథనంనామాష్టావింశోఽధ్యాయః.

శేషాచలనైరృతిదిశ్యగస్త్యాదీనాంవిష్వక్సేనదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తాందిశంసమనుప్రాప్య నైరృతీంభగవానథ । మ
న్దరాద్రిప్రతీకాశం శతశాఖంమహోచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౧ ॥ వటంమహాన్త
మాశ్చర్యం దదర్శసమహామునిః । తస్యమూలేసమాసీనం భగవన్తంసురే
శ్వరమ్ ॥ ౨ ॥ శిలాయామద్భుతాయాంతు మహాత్యాందీప్తతేజసమ్।
విష్వక్సేనంసురాధ్యక్షం భగవన్న్యస్తమానసమ్ ॥ ౩ ॥ సర్వైరనుచ
రైశ్చాపిమహేన్ద్రసమవిక్రమైః । సంవృతంబలిభిర్దివ్యైశ్శతక్రతుమివాప
రమ్ ॥ ౪ ॥ గ్రసన్తమివచాకాశం భక్షయన్తమివప్రజాః । దైత్యే
న్ద్రాబలవన్తస్తం పరివార్యోపతస్థిరే ॥ ౫ ॥ శతశోదృష్టకర్మాణో రాక్ష
సాశ్చభయావహాః । గన్ధర్వపతయశ్చాపి యక్షాశ్చాపిసహస్రశః ॥ ౬ ॥
తమాసీనంమహావీర్యం విష్వక్సేనంనరాధిప । ఉపాతిష్ఠన్తతేసర్వే గృహీ
తవివిధాయుధాః ॥ ౭ ॥ భూతయూథానిచోగ్రాణి వైష్ణవానిసహస్రశః।
మేరుమన్దరసఙ్కాశరూపవన్తిమహాన్తిచ ॥ ౮ ॥ క్రుద్ధానియానిభూతా
ని నిర్దహేయురిమాఃప్రజాః । పిబేయుస్సహసాసర్వా నుదధీంశ్చాపిసర్వ
శః ॥ ౯ ॥ తానిచావార్యతందేవ ముపాతిష్ఠన్తసర్వశః । ఏవమేతైస్త
థాన్యైశ్చ సమేతైస్తత్రభూధరే ॥ ౧౦ ॥ ఉపాస్యమానంతందేవం ప్రాస
తోమరపాణిభిః । సుస్వరైర్గాయమానాశ్చ గన్ధర్వాస్తస్యసన్నిధౌ ॥ ౧౧ ॥
జగుర్నారాయణందేవం కిన్నరేన్ద్రాస్తుసర్వశః । గాయన్త్యప్సరసస్వనా

శ్చాపి నృత్యన్త్యోఽప్సరసస్తథా ॥ ౧౨ ॥ విష్వక్సేనస్య దేవస్య సన్నిధౌ
తస్య ధీమతః । దేవా బ్రహ్మర్షయశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౧౩ ॥
ఉపతస్థుర్హి తం దేవం నారాయణమివాపరమ్ । తం దృష్ట్వా విస్మయావిష్టో
రోమాఞ్చితతనుస్తదా ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యో మునిశార్దూల స్తత్సమీపముపే
యివాన్ । తత్సమీపముపాగమ్య ప్రణామమకరోద్భువి ॥ ౧౫ ॥
వ్యాహరఞ్శ్లక్ష్ణయా వాచా ప్రసీదేతి పునః పునః। ప్రణేముర్మునయశ్చాపి త
మాసీనం మహాబలమ్ ॥ ౧౬ ॥ సుఖాసీనం మహేష్వాసం నారాయణమి
వాపరమ్ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి మభయోద్యతపాణికమ్ ॥ ౧౭ ॥ తా
న్బ్రవీన్మహావీర్యో విష్వక్సేనో నరాధిప। అగస్త్యప్రముఖాన్సర్వా నృషీన్ప

అగస్త్యాదీన్ప్రతి విష్వక్సేనకథితభగవద్దర్శనోపాయః.

రపురఞ్జయ ॥ ౧౮ ॥ విష్వక్సేనః ॥ యుష్మాభిర్భగవాన్దేవో విశ్వరూప
ధరో హరిః । అస్మిన్గిరౌ మహాతేజా ద్రష్టుం శక్యో హి సోఽవ్యయః ॥ ౧౯ ॥
సర్వవేదోదితస్యాస్య దేవస్యానుచరావయమ్ । దృష్టవన్తోఽజితం పూ
ర్వం సమాసీనం మహౌజసమ్ ॥ ౨౦ ॥ నారాయణం సురాధ్యక్షం శఙ్ఖచ
క్రాసిధారిణమ్ । వసత్యస్మిన్స విశ్వాత్మా నారాయణగిరౌ ద్విజాః ॥ ౧॥
విచరధ్వం యథాపూర్వ మస్మిన్పర్వతసత్తమే । ఏతస్మిన్పర్వతే దివ్యే ప్ర
సాదాత్తస్య శార్ఙ్గిణః॥ ౨౨ ॥ అదృష్టరూపమాశ్చర్యం దృష్టవన్తః పురా వ
యమ్। తపస్తప్యన్తి యే చాస్మిన్ ద్రష్టుకామాస్తమీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ దదా
తి భగవాంస్తేషాం దర్శనం పురుషోత్తమః। యూయమప్యత్ర చాస్మాభిర్వి
మలే పర్వతోత్తమే ॥ ౨౪ ॥ పరమం తప ఆస్థాయ భక్త్యా పరమయా యు
తాః । చరతాఽశేషభూతానామీశ్వరేన్యస్తమానసాః ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌ బ్ర
హ్మణి గోవిన్దే జగద్ధాతరి కేశవే ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్త్వాథ భగవా న్వి
ష్వక్సేనస్స వీర్యవాన్ ॥ ౨౬ ॥ అన్తర్దధే తదా దేవ స్తత్రైవ నృప తే ప్రభుః। స
ర్వైరనుచరైస్సార్ధం సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౭ ॥ పశ్యతామేవ సర్వేషాం
మునీన్ద్రాణాం మహాత్మనామ్ । మునయశ్చాపి తే సర్వే సహసైవ మహాద్యు
తిమ్॥ ౨౮ ॥ ప్రణమ్య తం మహాత్మానం విష్వక్సేనం ముదాయుతాః। పునశ్చా

అగస్త్యాదీనాం శేషాచలస్థవిష్వక్సేనానుచరావలోకనమ్.

పి యథాపూర్వం విచేరురవనీపతే ॥ ౨౯ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే గిరౌ తస్మిన్ వృ

తుషణ్డవిభూషితే । గిరిమూర్ధ్ని చరన్తస్తే మునయస్సర్వ ఏవ తు ॥ ౩౦ ॥
దదృశుస్తత్ర రమ్యాణి శిఖరాణి మహాన్తి చ । పుష్పితద్రుమషణ్డైశ్చ మణ్డి
తాని సహస్రశః ॥ ౩౧ ॥ నీలజీమూతవర్ణాని పాణ్డరాభ్రనిభాని చ । దే
వదానవగన్ధర్వ యక్షకిమ్పురుషైస్తథా ॥ ౩౨ ॥ గుహ్యవిద్యాధరాద్యై
శ్చ సేవితాని మహాత్మభిః। శిఖరాచ్ఛిఖరం గత్వా చరన్తస్తే మహీపతే॥ ౩౩ ॥
దదృశుశ్శిఖరే రమ్యే కస్మింశ్చిన్మునయోఽమలాః । సమాసీనాన్మహావీర్యా
న్మహాసాలనిభాంస్తథా ॥ ౩౪ ॥ కామరూపధరాన్ఘోరా న్వాయు
వేగసమాన్జవే । మేరుమన్దరసఙ్కాశా న్సమవేగాన్సహస్రశః ॥ ౩౫ ॥
కిన్నరాంశ్చాపి గన్ధర్వాన్ యక్షాంశ్చాపి మహాసురాన్ । తాన్దృష్ట్వా స
మునీన్ద్రైస్తు మునీన్ద్రానిదమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ విస్మయోత్ఫుల్లనయనో వి
స్మయోత్ఫుల్లలోచనాన్ ॥ అగస్త్యః ॥ నూనమేతైః పురా శక్రో బలవీ
ర్యసమన్వితైః ॥ ౩౭ ॥ దేవాసురమహాయుద్ధే దైతేయాన్ జయద్ద్వి
జాః । ఏతే హి బలినస్సర్వే విచిత్రాద్భుతవాససః ॥ ౩౮ ॥ నానాప్ర
హరణోపేతా దృశ్యన్తేఽద్భుతరూపిణః । ఏతాన్దృష్ట్వాథ గచ్ఛామో ద్ర
ష్టుమేతం మహాగిరిమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఆలయం సర్వభూతానా మీశ్వరస్యావ్య
యాత్మనః ॥ వామదేవః ॥ ఇతి నిశ్చిత్య మనసా నరేన్ద్ర మునిభిర్వృతః ॥ ౪౦ ॥
తేషాం సమీపమభ్యాయా ద్గన్ధర్వాణాం తరస్వినామ్ । తమాయాన్తం త
తో దృష్ట్వా మునీన్ద్రం మిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ ఉపతస్థుర్హి తే సర్వే బ్రహ్మా
ణం త్రిదశా ఇవ । ప్రణేముశ్చ మహాత్మానం తత్సమీపముపాగతాః ॥ ౪౨ ॥
తానువాచ తతోఽగస్త్యో బ్రహ్మర్షిశ్శ్లక్ష్ణయా గిరా । శ్రూయతామితి చా
భాష్య మధురం వదతాం వరః ॥ ౪౩ ॥ అగస్త్యః । యూయం సర్వే మ
హావీర్యాశ్శృణుధ్వం మధురం వచః ॥ ౪౪ ॥ కస్య యూయం కిమర్థం వా
చరన్త ఇహ పర్వతే। ఆశ్చర్యం వా మహాత్మానో ద్రష్టవ్యం దృష్టమేవ వా॥ ౪౫ ॥
ఏతద్యూయం సమాసేన సర్వమాఖ్యాత తత్త్వతః । పృచ్ఛామి శ్రోతుకా
మోఽహం యుష్మాన్సర్వాన్సమాగతాన్ ॥ ౪౬ ॥ ఏవం బ్రువాణం బ్రహ్మ

అగస్త్యాదీన్ప్రతి విష్వక్సేనపరిజనకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్.

ర్షిం ప్రోచుస్తం శ్రూయతామితి ॥ గన్ధర్వాద్యాః ॥ దేవస్యానుచరాస్త
స్య వయం బ్రహ్మన్మహాత్మనః ॥ ౪౭ ॥ బలవీర్యాభిజుష్టస్య విష్వక్సేనస్య

ధీమతః । యస్సర్వలోకనాథస్యమధుకైటభఘాతినః ॥ ౪౮ ॥ హరేరనుచరస్తస్యవయంబ్రహ్మన్నిదేశగాః । ఉపతిష్ఠన్తియంసర్వే విష్వక్సేనంసమాహితాః ॥ ౪౯ ॥ యద్వశేవర్తతేవిప్రా జగదేతచ్చరాచరమ్ । ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరాక్షసమ్ ॥ ౫౦ ॥ మునయోదేవగన్ధర్వాస్సదైత్యాస్సిద్ధాస్తథోరగాః ॥ ప్రణేముర్యంమహావీర్యం నారాయణమివాపరమ్ ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవేనచాజ్ఞప్తఃశుభంయోఽవధీత్పురా। దైత్యేన్ద్రంసుమహావీర్యంశక్రతుల్యపరాక్రమమ్ ॥ ౫౨ ॥ దైవాసురేమహాయుద్ధేదారుణేరోమహర్షణే । సూదితాయేనదైత్యేన్ద్రాశ్శతశోథసహస్రశః ॥ ౫౩ ॥ సదాహియోజగద్ధాతుర్నిదేశేపరివర్తతే । అచిన్త్యబలవీర్యాఢ్యోవిష్ణుపాదాబ్జసంశ్రయః ॥ ౫౪ ॥ సంక్రుద్ధస్సహసాలోకాన్హన్తుంశక్తస్సవాసవాన్ । సయక్షనాగగన్ధర్వగుహ్యకిన్నరరాక్షసాన్ ॥ ౫౫ ॥ ఏవంప్రభావోయోదేవోహరేరనుచరోబలీ । విశ్రుతస్సర్వలోకేషు తస్యైవానుచరావయమ్ ॥ ౫౬ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తస్తదాతైస్తు గన్ధర్వాద్యైర్నరేశ్వర । ప్రశశంసతదాదేవం విష్వక్సేనంమహామునిః ॥ ౫౭ ॥ ప్రణమ్యచతదాదేవం హరింభక్త్యాచతైస్సహ । తపోబలసమాయుక్తైర్మునిభిర్భావితాత్మభిః ॥ ౫౮ ॥ తాననుజ్ఞాప్యసంహృష్టో గన్ధర్వాద్యాంస్తపస్వినః । విచచారయథాపూర్వం

అగస్త్యాదికృతశేషాచలస్థానేకపుణ్యతీర్థావలోకనక్రమః.

నారాయణదిదృక్షయా ॥ ౫౯ ॥ తస్మిన్గిరివరేరమ్యే వృషభాఖ్యేమహీయసి । గిరిమూర్ధనిరాజేన్ద్ర విచరన్వైతతస్తతః ॥ ౬౦ ॥ దదర్శశతశోవృక్షాన్పుష్పితాన్పర్వతోపమాన్ । శుభోదకవహాశ్శుద్ధా స్సరితశ్చాతిశోభనాః ॥ ౬౧ ॥ గుహాశ్చవివిధాస్తత్ర ద్రుమషణ్డవిభూషితాః । కన్దరాణిచదివ్యాని దరీశ్చప్రియదర్శనాః ॥ ౬౨ ॥ శిఖరాణిచముఖ్యానినీలమేఘనిభానిచ । తటాకాంశ్చతథాదివ్యాన్శోభితాంశ్చశుభైర్జలైః ॥ హంసకారణ్డవాకీర్ణాన్ సారసైశ్చానునాదితాన్ । జీవఞ్జీవైశ్చసారఙ్గైర్వారణైశ్చసదామదైః ॥ ౬౪ ॥ రాజద్భిశ్చక్రవాకైశ్చ శకున్తైరనునాదితాన్ । ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చశోభితాన్విమలోదకాన్ ॥ ౬౫ ॥ సరసీశ్చతథాదివ్యా నారాయణమహాగిరౌ । క్షున్దైర్నిపైస్తథాసాలైర

ర్జునై స్తిలకై స్తథా ॥ ౬౬ ॥ చమ్పకాశోకపున్నాగకోవిదారాసనాది
భిః । తీరజైర్ద్రుమషణ్డైశ్చ శోభితేషుసరస్సుచ ॥ ౬౭ ॥ ప్రీత్యాస్నా
త్వాతథాచక్రుర్దేవపూజాంయథావిధి । సగచ్ఛన్నథవిప్రేన్ద్రో నరేన్ద్ర
మునిభిర్వృతః ॥ ౬౮ ॥ దదర్శపర్వతేభూయోదర్శనీయతమాన్మునీన్ ।
శష్పాఙ్కురకృతాహారాన్ హరిణాన్వనచారిణః ॥ ౬౯ ॥ చరతస్సర్వ
తోభూపస్థలేషుమృగపోతకాన్ । కుఞ్జరాన్మేఘసఙ్కాశాన్ శుభదన్తవి
భూషితాన్ ॥ ౭౦ ॥ శిఖరాచ్ఛిఖరంశీఘ్రం పతతశ్చాపివానరాన్ ।
ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చశోభితేగిరిమూర్ధని ॥౭౧॥ విచచారతథాగస్త్య
శ్చిరకాలంనృపేశ్వర।ఋషిభిస్సహితస్సర్వైః పితామహవచస్స్మరన్ ॥౭౨॥
దిదృక్షుర్దేవదేవేశం భగవన్తంసనాతనమ్ । అన్వ్యానపశ్యత్సోఽగస్త్యస్త
స్మిన్నద్రౌజలాశయాన్ ॥ ౭౩ ॥ సరితశ్చమహాపుణ్యా వైడూర్యవిమ
లోదకాః । పుష్కరిణ్యశ్శుభాశ్చాపి సరాంసివిమలానిచ ॥ ౭౪ ॥
సర్వేషుతేషుపుణ్యేషు తీర్థేషుమునిసత్తమః । స్నాత్వాస్నాత్వాజగ

అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాస్నానప్రాప్తిః.

న్నాథ మర్చయామాసభక్తిమాన్ ॥ ౭౫ ॥ ఏకదాతుసధర్మాత్మా వి
చరన్గిరిమూర్ధని । కౌమారీంమహతీంధారాంపతన్తీందదృశేమునిః ॥౭౬॥
అత్యుచ్చగిరిపృష్ఠాత్తు కార్తికేయేనసేవితామ్ । తందృష్ట్వావిస్మయావి
ష్ట స్సర్వపాపహరాంశుభామ్ ॥ ౭౭ ॥ దేవర్షిసిద్ధమనుజై స్సేవితాం
పుణ్యకాఙ్క్షిభిః । యత్రసానిపతత్యుచ్చాచ్ఛిఖరాద్విమలోదకా ॥ ౭౮ ॥
తటాకేవిమలేదివ్యే పవిత్రేపాపనాశనే । యస్మిన్వసతిరాజేన్ద్ర శమ్భు
పుత్రఃప్రతాపవాన్ ॥ ౭౯ ॥ దారుణంతపఆస్థాయ ప్రీతయేమధుఘా
తినః । దేవసేనాపతిశ్శ్రీమాన్సుబ్రహ్మణ్యోఽసురార్దనః ॥౮౦॥ త్రికాల
మర్చయన్విష్ణుంశ్రీనివాసంజగత్పతిమ్ । తస్మిన్గత్వామునీన్ద్రస్తునరేన్ద్ర
మునిభిస్సహ ॥ ౮౧ ॥ ఆచమ్యప్రయతోభూత్వామమజ్జనుసమాహితః ।
సర్వపాపహరేశుద్ధే తీర్థేతస్మిన్సదాఽమలే ॥ ౮౨ ॥ చిన్తయన్దేవదేవే
శం నారాయణమనామయమ్ । స్నాత్వామునివరస్తస్మిన్నాచమ్యచ
యథావిధి ॥ ౮౩ ॥ దేవదేవంజగద్యోనిం వాసుదేవమధోక్షజమ్ ।
అర్చయామాసగోవిన్దం దివ్యైఃపుష్పైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౮౪ ॥ ఋషయ

శ్చమహాత్మానస్నాత్వాతస్మిన్మహోదకే । అర్చయామాసురవ్యగ్రం దేవదేవంజనార్దనమ్ ॥ ౮౫ ॥ సమాధాయమనస్తస్మిన్బ్రహ్మణ్యమితతేజసి । మనోనివేశ్యజగతామీశ్వరేపురుషోత్తమే ॥ ౮౬ ॥ నారాయణేజగద్ధామ్ని సర్వపాపహరేహరౌ । అథతంవరదంవిష్ణుం సర్వలోకనమస్కృతమ్ ॥ ౮౭ ॥ ప్రణేముర్మునిశార్దూలా వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ । ప్రణతార్తిహరందేవం కృష్ణంసర్వేశ్వరంహరిమ్ ॥ ౮౮ ॥ రమన్తం రమయాసార్ధమర్చయిత్వాసురోత్తమమ్ । యథాపూర్వంమునిశ్రేష్ఠశ్చచారగిరిమూర్ధని ॥ ౮౯ ॥ విచరంశ్చతతస్తత్రతీర్థాన్పాపప్రణాశనాన్ । దేవదానవగన్ధర్వైస్సిద్ధచారణపన్నగైః ॥ ౯౦ ॥ ఋషిభిర్వాలఖిల్యైశ్చసేవితంపర్వతోత్తమమ్। అగస్త్యమునిభిస్తత్రదదర్శవిమలంగిరిమ్॥ *

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యాదిమహర్షికృతవిష్వక్సేనతత్పారిషదాదిదర్శన
కథనంనామైకోనత్రింశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థవర్ణనమ్.

జనకః ॥ మునినాతేనదృష్టానామగస్త్యేనమహాత్మనా । నామాని తేషాంతీర్థానాం పర్వతేన్ద్రనివాసినామ్ ॥ ౧ ॥ మాహాత్మ్యంచాపి సర్వేషాంపాపహానివదస్వమే । యద్వాసంప్రాప్యతేమర్త్యైస్స్నాత్వాతేషుఫలంమునే ॥ ౨ ॥ విస్తరేణైతదాశ్చర్యంవక్తుమర్హస్యశేషతః । శ్రోతుకామోహ్యహంబ్రహ్మన్పృచ్ఛామిత్వాంతపోధన ॥ ౩ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతాంనృపతేవక్ష్యేయత్పృష్టోహమిహత్వయా । తీర్థానాంనామధేయానిమాహాత్మ్యంచతథాద్భుతమ్ ॥ ౪ ॥ విస్తరాన్నైతదాఖ్యాతుం శక్యంవర్షశతైరపి । సఙ్క్షేపేణమయాత్వే తత్కథ్యమానంనిశామయ ॥ ౫ ॥ వారాహంవామనంసౌమ్యం దివ్యంపఞ్చనదంతథా । శిలాతోయంమహాతీర్థం పాద్మంసారంతథాపరమ్ ॥ ౬ ॥ పాపనాశనమైన్ద్రంచవాయవ్యంవారుణంతథా । బ్రహ్మతీర్థంతథాఽఘఘ్నమాగ్నేయంసర్వకామదమ్ ॥ ౭ ॥ పఞ్చతీర్థంమహాపుణ్యం సర్వలోకేషుపూజితమ్ । గౌరీతీర్థంచవిఖ్యాతమాశ్వినంపారమేశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥

చక్రతీర్థంమహాపుణ్యంశఙ్ఖతీర్థమతఃపరమ్ । విజయంవిమలంచాపివిశోకనా
శనమేవచ ॥ ౯ ॥ మాత్స్యంకౌర్మంతథాదివ్యంగారుడంపాణ్డవంత
థా । మాయామయంమహాతీర్థంకాణ్డవంకాహళంతథా ॥ ౧౦ ॥
దాడిమంమధురంచాపిసర్వపాపప్రణాశనమ్ । తీర్థాన్యేతానిపుణ్యానివి

కపిలతీర్థపశ్చిమభాగస్థపఞ్చతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ద్యన్తేవేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ పఞ్చతీర్థమితిప్రోక్తంయత్త్వ
యామునిసత్తమ । తన్మేబ్రూహిమహాభాగశ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వతః॥
వామదేవః ॥ కాపిలంనామయత్తీర్థంతస్యపశ్చిమభాగతః । పఞ్చతీర్థమి
తిఖ్యాతంపావనంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ విప్రక్షత్రియవిట్ఛూద్రాయే
చాన్త్యాఃపాపయోనయః । తేషాంక్రమేణతీర్థానిపఞ్చైతానినరోత్త
మ ॥౧౪॥ దేవాస్తత్రతపస్యన్తిపఞ్చజాత్యభిమానినః । వసన్తికాపి
లంలిఙ్గంపశ్యన్తఃపరయాముదా ॥ ౧౫ ॥ వరాహరూపిణందేవమఞ్జ
నాద్రినివాసినమ్। అర్చయన్తస్తువన్తశ్చసదాతద్భావభావితాః॥౧౬॥
ఉపరిప్రథమంతీర్థంబ్రాహ్మణానాంశుభోదకమ్ । సద్యస్సిద్ధికరంతేషాం
స్నానపానజపాదిభిః ॥ ౧౭ ॥ తస్యాధస్తాన్మహాతీర్థంక్షత్రియాణామ
భీష్టదమ్। అనన్తరంచవైశ్యానాంతీర్థమాశుఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮ ॥ తస్య
త్వనన్తరంతీర్థంశూద్రాణామఘనాశనమ్ । చతుర్ణామప్యధస్తాత్తుచణ్డా
లానాంచపాపినామ్ ॥ ౧౯ ॥ తీర్థంపర్వతమూలేతుసద్యఃపాపనిబర్హ
ణమ్॥ వరాహరూపీభగవాన్విష్ణుర్భక్తానుకమ్పయా ॥ ౨౦ ॥ తేషుప
ఞ్చసుతీర్థేషుసాన్నిధ్యంకురుతేసదా। వర్ణాశ్రమాణామాచారవైకల్యం
నాశయత్యహో ॥ ౨౧ ॥ తేషామన్యతమంతీర్థంసేవమానోనరోనృ
ప। తాంస్తాంశ్చసమవాప్నోతికామాంస్తీర్థప్రభావతః ॥ ౨౨॥ ప్రసా
దాత్తస్యదేవస్యప్రాప్నోతిశుభముత్తమమ్ । తీర్థాన్యేతానిసమ్భూయవ
ర్తన్తేపర్వతోత్తమే ॥ ౨౩ ॥ నద్యస్సమస్తాఃపాపఘ్న్యస్తాసాంసఙ్ఖ్యా
నవిద్యతే । తథాపిశృణువక్ష్యామిషష్టిఃకోటయస్తథా ॥౨౪॥ నారా
యణాచలేతస్మిన్నఞ్జనాఖ్యేనగోత్తమే । దేవర్షిసిద్ధగన్ధర్వయక్షరాక్షస
పన్నగైః ॥౨౫॥ గుహ్యవిద్యాధరైశ్చాపిహ్యప్సరోభిస్సమన్తతః । కిన్న
రైర్గరుడైశ్చాపిదేవైర్దేవాధిపైరపి ॥౨౬॥ ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ

సేవితాః పుణ్యకాఙ్క్షిభిః। తీర్థాని తేషాం మాహాత్మ్యం గదితుం నైవ శక్యతే॥ యస్మిన్ యస్మిన్ గిరేశ్శృఙ్గే వారి సందృశ్యతే శుభమ్ । తదద్భుతం మహా పుణ్యం తీర్థేభ్యస్సమ్భవం నృప ॥౨౮॥ తేషు తేషు చ తీర్థేషు స్నాత్వా స్నాత్వా బుధో జనః। అభ్యన్తర విశుద్ధ్యర్థం విచరేత్సుసమాహితః ॥౨౯॥ వామదేవః ॥ పునరత్ర ప్రవక్ష్యామి తీర్థాని మునిసత్తమ । యాని తాని తు సర్వాణి

స్వామిపుష్కరిణ్యాది సర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శృణుష్వైకమనా విభో ॥ ౩౦ ॥ పర్వతస్యోత్తరే భాగే పుణ్యతీర్థాని మే శృణు। సర్వదోషప్రశమనం గిరిరూపమతః పరమ్ ॥ ౩౧ ॥ శాలివాహం తథా చాన్యద్రోగఘ్నం శాన్తమేవ చ । సర్వదుఃఖప్రశమనం కృష్ణనిధ్యానమేవ చ ॥ ౩౨ ॥ స్వామితీర్థం మహాపుణ్యం సర్వపాపప్రణాశనమ్। యస్య తీరే జగన్నాథో రమతే రమయా సహ ॥ ౩౩ ॥ విశ్రుతం సర్వలోకేషు విశేషేణ నృపాత్మజ । పాణ్డరాభ్రఘనప్రఖ్యై రాజహంసైర్నిషేవితమ్ ॥౩౪॥ కోకిలైశ్చ తథా మత్తైశ్చక్రవాకైశ్చ శోభనైః । ద్రుమైర్నానావిధైశ్చాపి పుష్పభారనిపీడితైః ॥౩౫॥ తోయార్థమాపతద్భిశ్చ శైలేన్ద్రసదృశైర్గజైః। ఋక్షైస్సింహైర్వరాహైశ్చ వృకైశ్చ హరిణైశ్శివైః॥౩౬॥ ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ లోలితం విమలోదకమ్। ధనుశ్శతైకవిస్తీర్ణం చన్ద్రకాన్త్యామలోదకమ్ ॥ ౩౭ ॥ ముఖ్యాన్యేతాని రాజేన్ద్ర తీర్థాని కథితాని తే । సర్వతీర్థాని కథితుం న శక్యం నృపసత్తమ ॥ ౩౮ ॥ ఉద్దేశతస్తవోక్తాని నారాయణమహీధరే । యా మయా భవతః ప్రోక్తా స్వామిపుష్కరిణీ శుభా ॥ ౩౯ ॥ తస్యాః ప్రభావమతులం ససురైరపి మానుషైః। వక్తుం న శక్యతే చాపి యస్యాస్తీరే హరిస్స్వయమ్ ॥ ౪౦ ॥ రమతే హ్యధికం తస్మిన్నారాయణగిరావపి । యాం గత్వా సర్వపాపఘ్నీం దేవర్షిగణసేవితామ్ ॥ ౪౧ ॥ విశ్రుతాం సర్వలోకేషు పూజితాం త్రిదశైరపి । అనేకబహుసాహస్రైః పాతకైరపి సంవృతః ॥ ౪౨ ॥ నరస్తేభ్యస్సమస్తేభ్యః పాపేభ్యోఽపి ప్రముచ్యతే । సా తు నారాయణస్యాద్రేస్సర్వలోకవిమోహినీ ॥ ౪౩ ॥ సర్వదోషప్రశమనీ మాయైషా పరమేశ్వరీ । వరిష్ఠా సర్వతీర్థేభ్యస్స్వామిపుష్కరిణీ నృప ॥ ౪౪ ॥ యే నరాః ప్రాతరుత్థాయ స్వామిపుష్కరిణీతి వై। కీర్తయన్తి మహాత్మానస్తే యాన్తి పరమాం గతిమ్ ॥ ౪౫॥

తస్యాంస్నాత్వాచతద్వారిదృష్ట్వాచమహదద్భుతమ్ । సర్వపాపవినిర్ము
క్తాస్సర్వశోకవివర్జితాః ॥ ౪౬ ॥ విమానందివ్యమారుహ్యవ్రజన్తిత్రిదశా
లయమ్ । యేచాప్యస్యాస్తథావారిపిబన్తిమిథిలాధిప ॥ ౪౭ ॥ అనేకబహు
సాహస్రైః పాతకైశ్చాపిసంయుతాః । నరాస్తేభ్యోవిముచ్యన్తేపాపే
భ్యః పాపకృత్తమాః ॥ ౪౮ ॥ ముచ్యన్తేరోగిణోరోగాన్ముచ్యన్తేఽసుఖినోఽ
సుఖాత్ । ముచ్యన్తేమోహమాపన్నానరామోహాన్నరాధిప ॥ ౪౯ ॥
శోకసాగరమాపన్నాముచ్యన్తేశోకసాగరాత్ । సంసారదుఃఖతాపా
ర్తాః పురుషాధ్వస్తమానసాః ॥ ౫౦ ॥ యాంసమాశ్రిత్యతద్బ్రహ్మప్రా
ప్నువన్తిసదాఽమలమ్ । యాపురాదేవదేవేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా ॥ ౫౧ ॥
బ్రహ్మణాలోకనాథేనప్రభుణావ్యక్తరూపిణా । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్స
ర్వపాపప్రణాశనైః ॥ ౫౨ ॥ ప్రోక్తాసమేతిదేవేనమేఘగమ్భీరయాగిరా ।
శృణ్వతాంసర్వదేవానామృషీణాంచతథానృప ॥ ౫౩ ॥ జనకః ॥ కథం
ప్రోక్తాపురాబ్రహ్మన్స్వామిపుష్కరిణీశుభా । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్స
మేతిహరిణాపురా ॥ ౫౪ ॥ ఏతద్బ్రహ్మన్మహాభాగయాథార్థ్యేనాద్యశం
సమే । ఏతచ్ఛ్రోతుమిహేచ్ఛామిత్వత్తోఽహంమునిపుఙ్గవ ॥ ౫౫ ॥ శతా
నన్దః ॥ ఏవంపృష్టస్తదాతేనజనకేనమహాత్మనా । మునిఃప్రాహనరేన్ద్రం
తంవక్ష్యేహంశ్రూయతామితి ॥ ౫౬ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేస్వామి
పుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనంనామత్రింశోఽధ్యాయః.

శఙ్ఖాఖ్యనృపవృత్తాన్తః.

వామదేవః ॥ శఙ్ఖోనామపురారాజా రాజన్నాసీన్మహాద్యుతిః ।
హైహయానాంకులేజాతఃకర్మణావిశ్రుతోభువి ॥ ౧ ॥ శ్రుతస్యబలినో
రాజ్ఞఃపుత్రఃపరపురఞ్జయః । సోన్వశాసన్మహీంకృత్స్నాంసశైలవనకా
ననామ్ ॥ ౨ ॥ సోభవద్భగవద్భక్తఃప్రహ్లాదేనసమోభువి । గుణైస్సర్వై
స్సమాయుక్తశ్శ్రీమాన్పరమధార్మికః ॥ ౩ ॥ సోఽయజత్సర్వభూతేశమ
శ్వమేధాదిభిర్మఖైః । నారాయణంజగన్నాథంప్రణతార్తిహరంహరిమ్॥
అదదాద్భక్తిమాన్దేవే దక్షిణాశ్చసహస్రశః । సర్వేషుతేషుయజ్ఞేషుప్రీ

తయే మధుఘాతినః ॥ ౫ ॥ నచాద్రాక్షీత్స తైర్యజ్ఞైర్భగవన్తం సనాతనమ్।
నారాయణం నృపాచిన్త్యం పుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౬ ॥ ద్రష్టుం తమజరం
దేవం కృతవానపి తాన్మఖాన్ । శ్రద్ధయా పరయా యుక్తో వివిధైర్భూరిదక్షి
ణైః ॥ ౭ ॥ సోఽభవద్దుఃఖసన్తప్తస్తతోఽపశ్యజ్జనార్దనమ్ । భక్తిభావేనమ
* స్వామిపుష్కరిణ్యా భగవదుక్తగఙ్గాద్యశేషపుణ్యతీర్థసామ్యప్రాప్తిః. *
నసా చేష్ట్వా సర్వమఖైరపి ॥ ౮ ॥ ఏకదా తు మహాత్మానం భూప తే భూప
తిం విభుః । అన్తర్హితో జగాదైవం భగవాన్పురుషోత్తమః ॥ ౯ ॥ తస్య
దుఃఖం సమాలోక్య వాసుదేవో మహీపతే । శృణ్వతాం సర్వభూతానాం
మేఘగమ్భీరయా గిరా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణగిరౌ మాం త్వం ద్రక్ష్యసే
హే మహీపతే । భక్తిభావేన మనసా తపస్తప్త్వా సుదుస్తరమ్ ॥ ౧౧ ॥
తత్ర పుష్కరిణీ దివ్యా విపులా పాపహారిణీ । ధనుశ్శతపరీణాహా వైడూర్య
విమలోదకా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలోక్యవిశ్రుతా పుణ్యా స్వామిపుష్కరిణీతి
వై । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్సా సమా విమలోదకా ॥ ౧౩ ॥ తస్యాం
స్నాత్వా భవిష్యన్తి నరాః పాపవివర్జితాః । తస్యాస్తీరే మహాపుణ్యే పు
ష్కరిణ్యాం నృపాత్మజ ॥ ౧౪ ॥ మహతా తపసా యుక్తస్తిష్ఠ త్వం సుస
మాహితః । వత్సరాణాం సహస్రే తు సమతీతే మహామునిః ॥ ౧౫ ॥
ఆయాస్యతి మహాతేజా అగస్త్యో మునిభిస్సహ । అనేకశతసాహస్రైః ప
రీతస్తం మహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్రష్టుకామశ్చ మాం విప్రో విచరన్గిరిమూ
ర్ధని । వహన్మయి పరాం భక్తిం సర్వబ్రహ్మవిదాం పరః ॥ ౧౭ ॥ ఆగ
తేఽథ మునౌ తస్మిన్న చిరేణైవ మాం నృప । ద్రష్టాసి మత్ప్రసాదేన తేన సా
ర్ధం మహాత్మనా ॥ ౧౮ ॥ త్వయా న శోకః కర్తవ్యో దాస్యే తవ యథేప్సి
తమ్ । మా విషాదం కృథా వీర గచ్ఛ త్వం తం మహీధరమ్ ॥ ౧౯ ॥ వామ
దేవః ॥ ఏవం పురా హి భగవాన్గఙ్గాద్యైస్సామ్యమాదిశత్ । దేవదేవో

భగవదుక్త్యా శఙ్ఖనృపకృతస్వామితీర్థతపఃప్రకారః.

జగన్నాథస్స్వామిపుష్కరిణీం ప్రతి ॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖోఽపి నృపతిర్ధీమాన్గది
తం తస్య శార్ఙ్గిణః । నారాయణస్య దేవస్య విష్ణోరన్తర్హితస్య సః ॥ ౨౧ ॥
నిశమ్య మధురం వాక్యం నరేన్ద్రోఽథ నరేశ్వర । అభిషిచ్య సుతం వీరం మహే

న్ద్రిసమవిక్రమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సౌమ్యంపురుషశార్దూలంవజ్రపాణిమివా
పరమ్ । నారాయణాలయందివ్యంనారాయణగిరింతదా ॥ ౨౩ ॥ అభ్య
గాద్ద్రిష్టుకామస్సవాసుదేవంనరాధిప । తత్రగత్వామహీపాల స్సతే
పేపరమంతపః ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేయథోక్తంపరమేష్ఠినా ।
విషయేభ్యస్సమస్తేభ్యస్సమాహృతమనోరథః ॥ ౨౫ ॥ నివేశ్యచమన
స్తస్మిన్పరేబ్రహ్మణికేశవే । తపశ్చరంశ్చవిశ్వేశమర్చయంశ్చయథా
విధి ॥ ౨౬ ॥ వత్సరాణాంసహస్రంతుసోఽభవన్నియతాత్మవాన్ । ఏవమే
షామహాపుణ్యాస్వామిపుష్కరిణీశుభా ॥ ౨౭ ॥ ఏనాంపురాతనీంపు
ణ్యాంసేవమానోనసీదతి । నరస్సమస్తపాపైస్తుసంయుక్తోపినరేశ్వర ॥
యస్త్వేనాంసేవతేభక్త్యాసగచ్ఛేత్పరమాంగతిమ్ । దేవదేవప్రసాదే
నకృష్ణస్యపరమాత్మనః ॥ ౨౮ ॥ సకామాశ్చాపిసేవన్తేయేనరానియ
తేన్ద్రియాః । స్వామిపుష్కరిణీమేనాంతేనాకమానాప్నువన్తిహి ॥
ఋషయోవాలఖిల్యాశ్చ సిద్ధాశ్చాపిసహస్రశః । అస్యాంస్నాత్వాజగ
న్నాథమర్చయన్తిదినేదినే ॥ ౩౧ ॥ అస్యాస్తీరంసమాగమ్య గన్ధర్వా
శ్చసహస్రశః । ప్రసాదయన్తోదేవేశం సుస్వరంబహుకిన్నరాః ॥ ౩౨ ॥
గాయన్తివివిధైర్దివ్యైఃకర్మభిస్తమహర్నిశమ్ । నృత్యన్త్యప్సరసశ్చాపి
గాయన్తిశుభలోచనాః ॥ ౩౩ ॥ ప్రసాదయన్త్యోదేవేశందివారాత్రమ
తన్ద్రితాః ॥ ౩౪ ॥ ఏషామహాశ్చర్యతమామహీపతేమహీతలేదేవగ
ణైరభిష్టుతా । నారాయణాద్రిప్రవరంసమాశ్రితానారాయణేనాప్యధి
తాప్రియేతిసా ॥ ౩౫ ॥ … … … *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
స్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యకథనంనామైక త్రింశోఽధ్యాయః.

స్వామితీర్థేభగవన్తముద్దిశ్యాగస్త్యాదికృతతపశ్చిన్తాప్రకారః.

వామదేవః ॥ అగస్త్యోథమునీన్ద్రిస్తునరేన్ద్రమునిభిస్సహ । ఏతా
నితీర్థానిమునిస్స్వామిపుష్కరిణీంవినా ॥ ౧ ॥ మనఃప్రహ్లాదజనసీంద్రృ
ష్ట్వాహర్షముపాగమత్ । తేషుతేషుచసర్వేషుతీర్థేషుశుభవారిషు ॥ ౨ ॥
స్నాత్వాస్నాత్వాప్రణమ్యేశమర్చయామాసకేశవమ్ । మునయశ్చాపి

తేసర్వేపరాంప్రీతిముపాగతాః ॥ ౩ ॥ దృష్ట్వాతీర్థానిపుణ్యాని శతశోథ
సహస్రశః । తేచాపితేషుతేష్వేవంస్నాత్వాస్నాత్వాద్విజోత్తమాః ॥౪॥
అర్చయామాసురవ్యగ్రా భగవన్తంసనాతనమ్ । అథతైస్సహితైస్సర్వై
రగస్త్యోనియతాత్మవాన్ ॥ ౫ ॥ అర్చయిత్వాజగన్నాథ మభ్యగాత్పు
రుషోత్తమమ్ । ద్రష్టుకామోమహీపాలభూతభవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౬ ॥
ఆదిదేవంవిశాలాక్షంకృష్ణమక్లిష్టకారిణమ్ । మునీన్ద్రైఃపరమాయత్తోవి
చరన్గిరిమూర్ధని ॥ ౭ ॥ కాలేనమహతాచాపినాద్రాక్షీత్పురుషోత్తమమ్ ।
స్రష్టారమీశ్వరందేవం సర్వలోకపరాయణమ్ ॥ ౮ ॥ దుఃఖేనమహతావి
ష్టోమునీన్ద్రోమునిభిస్సహ । నిషసాదతతోభూపకస్మింశ్చిద్గిరిగహ్వరే ॥౯॥
భూధరంసర్వతఃపశ్యన్ కిమేతదితిచిన్తయన్ । యత్పురాబ్రహ్మణాప్రో
క్తంద్రష్టాసీతిసురేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ తచ్చాపిసంస్మరన్వాక్యం నిషసాదసు
దుఃఖితః । ఋషయశ్చాపిదుఃఖార్తాహ్యపశ్యన్తస్సురేశ్వరమ్ ॥ ౧౧ ॥
పరివార్యమునీన్ద్రంతం నిషేదురవనీపతే । రాజంస్తేషాంమునీన్ద్రాణాం
చరతాంతత్రభూధరే ॥ ౧౨ ॥ వేఙ్కటాఖ్యేఽభ్యగాత్పుణ్యేవర్షాణామ
ధికంశతమ్ । తతస్తేషూపవిష్టేషుమునీన్ద్రేషుమహీధరే ॥ ౧౩ ॥ ఆజ

భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలప్రతిగురుశుక్రాద్యాగమనమ్.

గ్ముశ్శిఖరేతస్మిన్ ద్రుమషణ్డవిభూషితే । బృహస్పతిశ్చభగవాన్ శుక్రశ్చా
పితథాత్మవాన్ ॥ ౧౪ ॥ తథాచభగవద్భక్తోరాజోపరిచరోవసుః । సా
న్నిధ్యంకురుతేయస్య సదాకృష్ణోమహీపతే ॥ ౧౫ ॥ యఃపురావిప్రశా
పేన పాతాళతలపాతితః । ఉద్ధృతోహరిణాతస్మా త్సంసారగహనా
దివ ॥ ౧౬ ॥ జనకః ॥ కథంసవిప్రశాపేన పాతాళతలపాతితః. । ఉద్ధృ
తోహరిణాకస్మాత్సంసారగహనాదివ ॥ ౧౭ ॥ ఏతన్మనేమహాశ్చర్యంశ్రో
తుమిచ్ఛామ్యశేషతః । నారాయణాశ్రితత్వేనప్రసాదసుముఖోవద॥౧౮॥
శతానన్దః ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచనంజనకస్యమునిస్తదా । వామదేవోమహీ
పాల శ్రూయతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౯ ॥ ఇదంచోవాచభగవాన్ సర్వ
శాస్త్రవిశారదః।పుణ్యమేతన్మహాశ్చర్యంశ్రుత్వాచైవావధారయ ॥౨౦॥
వాసుదేవాశ్రయంపుణ్యమితిహాసంపురాతనమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఋష
యశ్చపురారాజన్ సేన్ద్రాశ్చత్రిదివౌకసః ॥ ౨౧ ॥ తందేశంప్రస్థితా

ఉపరిచరవసువృత్తాన్తః.

స్సర్వే యత్రోపరిచరో వసుః । ధర్మసంశయమాపన్నాః ప్రష్టుం తం వసుధాధిపమ్ ॥ ౨౨ ॥ అత్రాన్తరే సమాయాతః సోఽయం మార్గవశాద్వసుః । అభిజగ్ముశ్చ తం దేవా ఋషయశ్చ తదా వసుమ్ ॥ ౨౩ ॥ తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా దేవాన్బ్రహ్మర్షిభిస్సహ । పూజయామాస ధర్మాత్మా సముత్థాయ వరాసనాత్ ॥ ౨౪ ॥ సంపూజ్య తాన్యథాన్యాయం ప్రణమ్య చ కృతాఞ్జలిః । స కౌతుకసమావిష్టః ప్రాహ చేదం వచో నృప ॥ ౨౫ ॥ కృతార్థోఽస్మి మహాభాగా యద్యూయం మమ చాన్తికమ్ । ఆగతాస్త్రిషు లోకేషు పూజితా వేదపారగాః ॥ ౨౬ ॥ ఏష్వాసనేషు సర్వేషు విశన్తు చ యథావిధి । ప్రసీదన్తు భవన్తోఽత్ర దేవా బ్రహ్మర్షయోఽమలాః ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తేషామాసనాని మహాన్తి వై । మణికాఞ్చనచిత్రాణి దీప్యమానాన్యనేకశః ॥ ౨౮ ॥ మునీన్ద్రాణాఞ్చ సర్వేషాం త్రిదశానాం చ ధర్మవిత్ । తేషు తేషూపవిష్టేషు దేవేషు మునిభిస్సహ ॥ ౨౯ ॥ కృతాఞ్జలిర్ముదాయుక్తః పప్రచ్ఛాథ స చేదిరాట్ । కిమర్థమాగతా యూయం కిం కార్యం భవతాం మయా ॥ ౩౦ ॥ ఏతత్సర్వం సమాసేన త్వాఖ్యాత మునిసత్తమాః । వా

ఉపరిచరవసుప్రతిమహర్షికృతప్రశ్నః.

మదేవః ॥ ఇత్యుక్త్వా వసునా పృష్టా మునీన్ద్రాస్తే సురైస్సహ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మసంశయమాపన్నా ఆచఖ్యుస్తస్య భూపతే । ధర్మసంశయమాపన్నా వయం సర్వే సమాగతాః ॥ ౩౨ ॥ ధర్మతత్త్వం పరిప్రష్టుం ఛిన్ధి నో ధర్మసంశయమ్ । భో రాజన్కేన యష్టవ్యం సద్భిః కిం పశునాఽథవా ॥ ౩౩ ॥ ఔషధై రేవ యష్టవ్యం తదేతద్వద తత్త్వతః । ఏతం నస్సంశయం ఛిన్ధి ప్రమాణం నో భవాన్మతః ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యేవముక్తస్స వసుః కృతాఞ్జలిరభాషత । కస్య వై కో మతః పక్షో బ్రూత సత్యం ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యుక్తా ఋషయః ప్రోచుః పక్షౌ ద్వౌ చ పృథక్పృథక్ । ధాన్యైర్యష్టవ్యమిత్యేష పక్షోఽస్మాకం నరాధిప ॥ ౩౬ ॥ పశుపక్షస్తు దేవానాం మతో రాజన్వదస్వ నః । నిశమ్య వచనం తేషాం నృపేన్ద్రో వసురాత్మవాన్ ॥ ౩౭ ॥ ప్రశ్నమేతం సమాధిత్సుర్మనస్యేవమచిన్తయత్ । మహర్షిభ్యస్తు దేవానాం పూర్వం పూజ్యా హి దేవతాః ॥ ౩౮ ॥ తతో మయాఽద్య సంగ్రాహ్యః పక్షోఽత్ర

మరుతామితి। దేవానాంతుమతంజ్ఞాత్వావసుస్తత్పక్షసంశ్రయాత్ ॥౩౯॥
భాగేనైవతుయష్టవ్యమిత్యూచురమరాస్తుయత్ । ఏవమేవైతదిత్యాహ
నాన్యథేతినరోత్తమ ॥ ౪౦ ॥ తేనోక్తంవచనంశ్రుత్వా వసునారక్త

మహర్షిశాపేనోపరిచరవసోః పాతాళకుహరప్రాప్తిః.

వీక్షణాః । మునీన్ద్రాస్తేతుసంక్రుద్ధాఃప్రోచురేవంవచోనృపమ్ ॥ ౪౧ ॥
యదిత్వయోక్తంపరమో ధర్మోనస్యాత్పరంతప । రసాతలతలఙ్ఘోరంనివి
శేథాహ్యకామతః ॥ ౪౨ ॥ యదిస్యాత్పరమోధర్మస్త్వయోద్దిష్టోనరే
శ్వర । వయమేవాద్యతద్ఘోరంప్రవిశేమరసాతలమ్ ॥ ౪౩ ॥ విధాతా
భగవాన్దేవ స్సర్వాత్మాపరమేశ్వరః । నారాయణస్సభగవాన్ కృష్ణఃక
మలలోచనః ॥ ౪౪ ॥ సఏవదేవదేవేశో వేత్త్యేషమధుసూదనః । నవే
దాన్యఃపుమాఁల్లోకే వేదైతద్వాపితామహః ॥ ౪౫ ॥ వేదదేవవరస్సా
క్షాచ్ఛఙ్కరోవాపురాన్తకః । యంవిదుస్సర్వభూతానాం సంహర్తేతి
పురావిదః ॥ ౪౬ ॥ ఏవముక్తేతతస్తైస్తు నిపపాతసచేదిరాట్ । అనిచ్ఛ
న్నేవభూపాలఘోరదుర్గేరసాతలే ॥ ౪౭ ॥ భావయన్ హృదిదేవేశం
త్రాతారంమధుఘాతినమ్ । భక్త్యాపరమయాయుక్తః కృష్ణమక్లిష్టకారి
ణమ్ ॥ ౪౮ ॥ పతమానంతతోవాయుర్విచరన్వైతదాబిలే । దధారపర
మయాప్రీత్యాభక్తోయమితిశార్ఙ్గిణః ॥౪౯॥ వహన్నేవశనైర్దేవోవాయు
స్తంచేదిపుఙ్గవమ్ । ప్రవేశయామాసతదాపాతాళందైత్యసేవితమ్ ॥౫౦॥
ప్రవిష్టస్సనరేన్ద్రోథచేదిరాడ్విశ్రుతోభువి । మనస్యచ్యుతమీశేశంకృత్వా
సర్వేశ్వరంహరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ వాసుదేవంసురాధ్యక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధ
రమ్ । స్థితిసంయమకర్తారం కృష్ణమక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయ
ణంసమస్తానాంలోకానాంప్రభుమీశ్వరమ్ । ద్వాదశాక్షరమేవైకంపరం
మన్త్రంజజాపహ ॥ ౫౩ ॥ సర్వేన్ద్రియాణిసంయమ్య భక్త్యాపరమ
యాయుతః । విషాదంనాగమద్ఘోరంప్రవిష్టోపిరసాతలమ్ ॥ ౫౪ ॥ శోకం

భగవత్ప్రేరితచక్రకృతవసుహాననోద్యుక్తాసురవధప్రకారః.

మోహంభయంచాపినాగమత్పృథివీపతిః । ప్రవిష్టమథతందృష్ట్వాచేదిరా
జంజిఘాంసవః ॥ ౫౫ ॥ పూర్వవైరంస్మరన్తస్తు దైతేయాశ్శస్త్రపా
ణయః । ఆజగ్ముస్సఙ్ఘశస్తత్ర శతశోథసహస్రశః ॥ ౫౬ ॥ మహాబలా

మహావీర్యామహాదంష్ట్రామహౌజసః । తేసమేత్యమహాత్మానంచేదిరా
జంమహాభుజమ్ ॥ ౫౭॥ నిజఘ్నుస్సహసాతైస్తైరస్త్రైశ్శస్త్రైస్తరస్వినః।
నశేకుస్తంమహాత్మానంహన్తుందైతేయదానవాః॥౫౮॥ బ్రహ్మాద్యైరస్త్ర
జాలైశ్చశస్త్రైశ్చాపిసుదారుణైః । చక్రంభగవతాజ్ఞప్తంరక్షార్థంత
స్యధీమతః॥ ౫౯॥ ఆగతంతత్రపాతాళేదుర్దర్శంతద్దురాసదమ్ । చక్రా
గ్నౌదైత్యనిర్ముక్తశస్త్రాణ్యస్త్రాణిభూపతే ॥౬౦ ॥ లయంయాతానిస
ర్వాణిపతఙ్గాఇవపావకే । అథతేపాపకర్మాణో దైతేయాదానవాస్త
దా ॥౬౧॥ జగ్ముర్యథాగతంసర్వేస్వాలయాన్మిథిలేశ్వర। వసుశ్చాపిసరా
జర్షిశ్చిన్తయన్మధుసూదనమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఇష్టాభిర్వాగ్భిరీశేశంతుష్టావపు
రుషోత్తమమ్। భగవానపివిజ్ఞాయచేదిరాజంరసాతలే ॥ ౬౩ ॥ పతి

వస్వానయనాయపాతాళబిలప్రతిభగవత్కృతగరుడప్రేషణమ్.

తంవిప్రశాపేనసర్వేశస్సర్వభావనః । పరఃపరాత్మాపురుషఃపరమాత్మా
సనాతనః ॥ ౬౪ ॥ అవ్యక్తరూపోవిశ్వాత్మా విష్ణుర్నారాయణస్స్వ
యమ్ । నాగేన్ద్రశయనేరమ్యేశయానోమధుసూదనః ॥ ౬౫ ॥ భ
క్తానుకంపీదేవేశఃక్షీరార్ణవనికేతనః । వైనతేయంజగన్నాథస్సస్మారశు
భలోచనః ॥ ౬౬ ॥ సంస్మృతోగరుడస్తేనవినతానన్దనస్తతః । శీఘ్ర
మేవహరేస్తస్యపార్శ్వమభ్యాగమత్తదా ॥ ౬౭ ॥ ఆగతంతంగరుత్మ
న్తంసమీక్ష్యవసుధాధిప । మేఘగమ్భీరయావాచాప్రోవాచేదంప్రజాప
తిః ॥ ౬౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వైనతేయసరాజర్షిర్వసుర్నిత్యంమమప్రి
యః । విప్రశాపభయాద్ఘోరేపాతాళేపతితఃకిల ॥ ౬౯ ॥ పతితోపిస
పాతాళేభక్త్యాపరమయాయుతః। మామేవభజతేనిత్యంమయ్యావేశ్య
మనోగతిమ్ ॥ ౭౦ ॥ తమానయస్వభూపాలంగరుత్మన్వచనాన్మమ ।
తస్మాదుద్ధృత్యపాతాళాత్స్వదేశంప్రాపయాన్వ్యయమ్ ॥ ౭౧ ॥ క్షిప్రం
గచ్ఛస్వరాజర్షిర్మద్భక్తోయత్రసంస్థితః । నైవమర్త్యాతిభూపాలస్సవసు
ర్గరుడామలః ॥ ౭౨ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తోగరుడస్తేనహరిణాపరమే
ష్ఠినా । తథేత్యుక్త్వాతతశ్శీఘ్రమభ్యగాద్వైరసాతలమ్ ॥ ౭౩ ॥ భూ
పప్రవిశతస్తస్యపాతాళంతుతరస్వినః । గరుడస్యోగ్రవేగస్యపక్షవాతేన
వేగతః ॥ ౭౪ ॥ ఆహతాశ్శతశోనేశుఃపన్నగేన్ద్రారసాతలే । పాతాళ

వాసినశ్చాపి దైతేయాశ్చ తథా తదా ॥ ౭౫ ॥ తద్భయాచ్చ మహావీర్యా
నిపేతుశ్చ తథా తతః । చుక్షుభుస్సాగరాశ్చాపి పర్వతాశ్చ చకంపిరే ॥ ౭౬॥
సమూలాన్యపతన్వృక్షా భగ్నస్కన్ధాస్సుమూర్ఛితాః । పరిత్యజ్య తదా
కాశం ఖేచరాః ప్రయయుర్దివమ్ ॥ ౭౭ ॥ అంతర్గత్వాథ పాతాళే గరు
త్మాన్వినతాసుతః । దదర్శ తం సమాసీనం చేదిరాజం మహీపతిమ్ ॥ ౭౮ ॥
భగవంతం జగన్నాథం స్తువంతం పురుషోత్తమమ్ । గరుత్మన్తం తతో దృష్ట్వా
సహసా వసురుత్థితః ॥ ౭౯ ॥ ధృతాఞ్జలిర్మహాతేజాః పూజయామాస
భక్తిమాన్ । గరుడశ్చాపి భూపాలం సంపూజ్యేదమథాబ్రవీత్ ॥ ౮౦ ॥
స్మయన్నివ మహావీర్యో హర్షయన్నివ తం వసుమ్ । శ్రూయతాం భూపతే
వాక్యం కృష్ణస్యాక్లిష్టకారిణః ॥ ౮౧ ॥ సృష్టిసంయమనేశస్య విష్ణోరమి
తతేజసః । ఆనయస్వ వసుం భక్తం రసాతలతలం గతమ్ ॥ ౮౨ ॥ స్తువం
తం మాం సమావేశ్య మయ్యేవ మతిముత్తమామ్ । ఇత్యుక్తో లోకనాథేన
తవానయనకర్మణి ॥ ౮౩ ॥ ఆగతోహం మహీపాల సమారోహ మమో
పరి ॥ వామదేవః ॥ వైనతేయేన తేనైవం ప్రోక్తస్స పృథివీపతిః ॥ ౮౪ ॥
ఉవాచ పరయా ప్రీత్యా గరుత్మన్తం వసుర్నృపః । తవ పృష్ఠం సమారోఢుం
న చేచ్ఛామి శుభేక్షణ ॥ ౮౫ ॥ యత్రారోహతి గోవిన్దః కృష్ణశ్శుభవిలో
చనః । నాథశ్చ జగతాం ధాతా యస్మింశ్చక్రగదాధరః ॥ ౮౬ ॥ ఆరోహతి మ
యా తస్మిన్స్థాతుం నైవ చౌచితీ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తో గరుడస్తేన చేదిరా
జేన ధీమతా ॥ ౮౭ ॥ తవానురూపం వచనముక్తమిత్యబ్రవీత్తతః ॥ ఇత్యుక్త్వా
తం తథాభూతం గరుత్మాన్పన్నగాశనః ॥ ౮౮ ॥ బాహుభ్యాం సంపరిష్వజ్య
పాహి చైనం పునః పునః । ఉత్పపాతాశు వేగేన బాహుభ్యాం పరిగృహ్యా
తమ్ ॥ ౮౯ ॥ మహాజవో మహావీర్యో మహాదంష్ట్రో మహామనాః । త
త ఉత్పతతస్తస్య గరుడస్య తరస్వినః ॥ ౯౦ ॥ పక్షవాతేన సంత్రస్తాః పా
తాళతలవాసినః । మహోరగా మహావీర్యాః ప్రయయుస్సర్వతో దిశ
మ్ ॥ ౯౧ ॥ దైతేయా దానవాశ్చాపి రాక్షసాశ్చ సహస్రశః । దిశో ద
శ సమాజగ్ముః కృష్ణాగమనశఙ్కయా ॥ ౯౨ ॥ పాతాళం సమతీత్యాథ
వైనతేయః ప్రతాపవాన్ । స్వదేశం ప్రాపయామాస తం వసుం చేదిపుఙ్గ
వమ్ ॥ ౯౩ ॥ హస్తాభ్యాం భువి నిక్షిప్య తం వసుం గరుడస్తదా । అత్రైవ

స్థీయతాంరాజన్నిత్యుక్త్వాప్రయయౌబలీ ॥ ౯౪ ॥ వసుశ్చాపిసరాజర్షి
స్స్వరాజ్యంప్రాప్యభూపతిః । బుభుజేసకలాన్కామా౯ శశాసచవసుంధ
రామ్ ॥ ౯౫ ॥ విష్ణోరేవప్రసాదేనసర్వభూతనివాసినః । జగద్ధాతురనన్త
స్యపశ్చాన్ముక్తిమవాప్తవా౯ ॥ ౯౬ ॥ ఏవమేతత్పురావృత్తంకథితంతే
నృపోత్తమ । నారాయణాశ్రితంపుణ్యంయఃపఠేద్భక్తిమాన్నరః ॥ ౯౭ ॥
ప్రణమ్యాచ్యుతమీశేశం సయాతిపరమాంగతిమ్ । నారాయణేతిహాసం
యశ్శృణోతిశ్రావయిష్యతి ॥ ౯౮ ॥ శ్రద్ధయాభగవద్భక్తింప్రాప్నోతి
సనరాధిప । ముచ్యన్తేతేనరాస్సద్యోదుష్కృతైస్సకలైర్నృప ॥ ౯౯ ॥
ఉద్ధ్రియన్తేచసంసారాత్పాతాళాచ్ఛేదిరా.వ । విభునావాసుదేవే
నకృష్ణేనైవదయాళునా ॥ ౧౦౦ ॥ హరి[illegible]లోకనాథేన సర్వకామప్ర
దాయినా ॥ ౧౦౦౧ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ఉపరిచరవసూపాఖ్యానకథనంనామద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

శఙ్ఖాదీనాంభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహసేవాప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తతస్తేత్రయఆశ్చర్యంగిరేస్తస్యసమాయయుః ।
శిఖరంమేరుసఙ్కాశం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రియాపరమ
యాయుక్తం భాసయన్తస్స్వతేజసా । శిఖరేణచయేనైవ పర్వతస్సువి
రాజితః ॥ ౨ ॥ యస్మింశ్చాపిసమాసీనామునయశ్శతశోనృప । అగ
స్త్యప్రముఖాస్సర్వే భాస్కరోపమతేజసః ॥ ౩ ॥ ఆగత్యసహసాభూప
దీప్యమానాఇవాగ్నయః । భాసయన్తోదిశస్సర్వా స్తేజోభిర్భాస్కరో
పమైః ॥౪॥ అగస్త్యప్రముఖాన్విప్రాన్సర్వాంస్తాన్దదృశుస్తదా । నిషణ్ణాం
స్తస్యశిఖరేవిషణ్ణాన్భృశదుఃఖితా౯ ॥ ౫ ॥ తానాగతాంస్తతోదృష్ట్వా
హ్యాదిత్యానపరానివ । సముత్తస్థుర్ద్విజాస్తత్రనిషణ్ణాయేనగోత్తమే ॥౬॥
పూజయన్తిస్మతాన్సర్వానగస్త్యప్రముఖాంస్తదా । సఙ్గత్యమునిభిస్స
ర్వైస్త్రయస్తేథమహౌజసః ॥౭॥ ప్రోచుఃపరమసంహృష్టానాదయన్తోది
శోదశ।శుభావ్యుష్టానిశాస్మాకంశుభాశ్చతిథయోఽమలాః ॥ ౮ ॥ యుష్మా
భిస్సఙ్గతాయస్మాద్వయంబ్రహ్మర్షిసత్తమాః । కిమర్థమాగతాయూయం

పర్వతేస్మిన్మహీయసి ॥౯॥ విషణ్ణాశ్చకిమర్థంనైకంవాద్రష్టుమిహాగ[illegible]।
ఏతన్మునివరాయూయమస్మాకంపృచ్ఛతాంద్విజాః ॥౧౦॥సర్వమాఖ్యాతత
త్త్వేనశ్రోతుమిచ్ఛామహేవయమ్। ఏవంమునివరాస్తైస్తుసమ్యక్పృష్టామ
హాత్మభిః॥౧౧॥శ్రూయతామితిచాభాష్యప్రోచుస్తేమిథిలేశ్వర ॥ఋషయః॥
శఙ్ఖచక్రధరందేవంపీతవాససమచ్యుతమ్ ॥౧౨॥ నారాయణగిరావస్మిన్వ
సన్తంపురుషోత్తమమ్। ఈశితారంసమస్తస్యస్రష్టారంజగతోఽవ్యయం॥
తంవయంశుభదాతారంద్రష్టుకామాస్సమాగతాః।నచదృష్టోజగన్నాథో
విచరద్భిస్సమన్తతః ॥ ౧౪ ॥ కాలేనమహతాచాపివిషణ్ణాస్తేనతేవయ
మ్ । అదృశ్యమానేగోవిన్దేహరావవ్యక్తజన్మని ॥ ౧౫ ॥ శోకేనమహ
తావిష్టాభృశముద్విగ్నమానసాః । నిషణ్ణాశ్చశుభేహ్యస్మిన్ శిఖరేధాతు
మణ్డితే ॥ ౧౬ ॥ ఏవముక్తేమునీన్ద్రైస్తుతతస్తైర్జనకామరాః । మునీ
న్ద్రాంస్తాన్సమాభాష్యప్రోచుస్తేశ్రూయతామితి ॥ ౧౭ ॥ వస్వాదయః ॥
శఙ్ఖోనామమహీపాలోహైహయాధిపతిఃప్రభుః । అసీచ్ఛ్రీతస్యతనయ
స్సత్పథేనిష్ఠితశ్శుభే ॥ ౧౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేసచరాజార్చయన్
హరిమ్ । తపశ్చరతిరాజేన్ద్రతస్యరాజ్ఞోజనార్దనః ॥ ౧౯ ॥ సాన్నిధ్యం
కురుతేదేవోభగవానితివిశ్రుతమ్ । సోఽయంసమాగతఃకాలోయస్మిన్కా
లేజనార్దనః ॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖేనద్రక్ష్యతేరాజన్విశ్వరూపధరోహరిః । తాం
తుగచ్ఛామహేపుణ్యాంస్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వకా
మప్రదాంశుద్ధాంసేవితాంత్రిదశైరపి । తత్రగత్వావయంచాపిద్రక్ష్యా
మఃపురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సర్వకామప్రదాతారం సర్వేశంసర్వభా
వనమ్ । తస్మాద్యూయంవయంచాపిగచ్ఛామద్విజసత్తమాః ॥౨౩॥ నా
త్రస్థేయంక్షణమపిత్వర్యతాంత్వర్యతామితి । ఇత్యుక్తేథతదాభూపవస్వా
ద్యైస్తైర్మహాత్మభిః ॥ ౨౪ ॥ సంహృష్టమనసస్సర్వే బభూవుర్ద్విజసత్త
మాః।ప్రోచుశ్శీఘ్రమేవాస్మాద్గమ్యతాంగమ్యతామితి ॥ ౨౫ ॥ గత
మోహామహాత్మానోగతశోకాగతజ్వరాః । మునయోథయయుస్సర్వేవ
స్వాద్యైస్సహితాన్నృప ॥ ౨౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం మునీనాంగణసే
వితమ్ । గచ్ఛన్తస్తేథసంహృష్టాఃప్రోచురేవంపరస్పరమ్ ॥ ౨౭ ॥ నరే
న్ద్రమునిశార్దూలావీక్షమాణామహీధరమ్ । అయంకిలజగద్ధాతుర్వాసు

దేవస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౮ ॥ భూధరో బహువృక్షాఢ్యస్సదా ప్రియతమో
భువి । ఏనం సమాశ్రితాః పుణ్యం మునయశ్చ పురాతనాః ॥ ౨౯ ॥ పురా
తనం సురాధ్యక్షం దృష్టవన్తః కిలావ్యయమ్ । భక్త్యాశ్చాపి జగద్ధాతుస్తుష్టువ
న్తః పురుషోత్తమమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఏనమారుహ్య శైలేన్ద్రం ద్రక్ష్యన్తి పురుషాః
కిల । స్థానేభ్యశ్చ సమస్తేభ్యస్తస్యేశస్య మహాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ అయం గి
రిర్మహాన్దివ్యస్సువ్యక్తప్రియతరః కిల । నారాయణాద్రిరిత్యేతన్నామైవ వద
తి స్వయమ్ ॥ ౩౨ ॥ నారాయణస్య స్థానేషు నైతస్మాద్విద్యతే పరమ్ ।
ఏవంవిధాని వాక్యాని బ్రువన్తస్తే ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౩ ॥ యయుస్తే సర్వ
తస్తత్ర శతశో మిథిలేశ్వర । ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సమాజగ్ముస్సహస్రశః ॥
తద్విజ్ఞాయ తతస్సిద్ధాశ్శ్వేతద్వీపనివాసినః । యైః ప్రాప్తం దేవసారూప్యం
ప్రసాదాత్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౩౫ ॥ నారాయణస్య దేవస్య హరేః క్షీరో
దశాయినః । సర్వదానుగతా యే వై ప్రీణయన్తి జనార్దనమ్ ॥ ౩౬ ॥ క్షీ
రోదశాయినం దేవం విశ్వకర్తారమీశ్వరమ్ । తే సంగతాస్తు తైస్సర్వైర
గస్త్యప్రముఖైర్ద్విజైః ॥ ౩౭ ॥ తపసా మహతా యుక్తైర్విచరద్భిర్మహీ
ధరమ్ । అగస్త్యప్రముఖాన్ సర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౩౮ ॥ హర్షేణ
మహతా యుక్తా యథాన్యాయమపూజయన్ । తే చాపి మునయస్సర్వే
ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౯ ॥ తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా భాస్కరో
పమతేజసః । అపూజయన్మహాత్మానో యథాన్యాయమరిన్దమమ్ ॥ ౪౦ ॥
సర్వే తే సంగతాస్తత్ర తైస్సర్వైర్మునిపుఙ్గవైః । యయుః పరమయా ప్రీ
త్యా శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౪౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరం దేవాసురనిషే
వితమ్ । సర్వే మునివరాశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ బృహ
స్పతిశ్చ భగవాన్ శుక్రశ్చాపి తథా వసుః । స్వామిపుష్కరిణీతీరమవాపు
రవనీపతే ॥ ౪౩ ॥ సాన్నిధ్యం కురుతే యత్ర భగవాన్భూతభావనః । తత్ర
గత్వాఽథ తే సర్వే నాపశ్యన్పురుషోత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ నీలమేఘప్రతీకాశం
పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ । తత్రాపశ్యంస్తతో రాజంస్తప్యన్తం సుమహత్తపః ॥
విష్ణోరారాధనార్థాయ శఙ్ఖం చ నియతేన్ద్రియమ్ । తానాగతాంస్తతో
దృష్ట్వా శఙ్ఖోథ నృపతేస్సుతః ॥ ౪౬ ॥ రోమాఞ్చితాఙ్గస్సహసా పరాం ప్రీ
తిముపాగమత్ । కృతకృత్యం తదాత్మానం మేనే నరవరాత్మజః ॥ ౪౭ ॥

సంస్మరన్పూర్వమేవోక్తం హరిణాహరిమేధసా । అథతేషుమునీన్ద్రేషు
ద్రష్టాసీతివచస్స్మరన్ ॥ ౪౮ ॥ సహసోత్థాయతాన్సర్వాన్ ప్రణనామన్నృ
పస్తదా । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గస్తతస్సమ్భ్రాన్తమానసః ॥ ౪౯ ॥ సి
ద్ధాంశ్చాపితథాసర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశంచతథాశుక్రం వ
సుంచాపిమహామతిమ్ ॥ ౫౦ ॥ కృతాఞ్జలిపుటోభూత్వా ప్రణనామ
చతాన్నృప । అగస్త్యప్రముఖాంశ్చాపిసిద్ధాంశ్చాపిసహస్రశః ॥ ౫౧ ॥
బృహస్పతిశ్చభగవాన్ శుక్రశ్చాపిమహామునిః । తథాచభగవద్భక్తో రా
జోపరిచరోవసుః ॥ ౫౨ ॥ శ్రుతస్యతనయశ్చాపి శఙ్ఖఃపరపురఞ్జయః ।
ఏతేసర్వేమహాత్మాన స్సమవేతావ్యకల్మషాః ॥ ౫౩ ॥ స్వామిపుష్క
రిణీతీరే ద్రష్టుకామాజనార్దనమ్ । అపశ్యన్తస్తుతేసర్వేగోవిన్దంవిభుమ
చ్యుతమ్ ॥ ౫౪ ॥ అనాదిమధ్యనిధనం సర్వభూతనివాసినమ్ । తపఃపర
మమాస్థాయ ప్రయతానియతేన్ద్రియాః ॥ ౫౫ ॥ చిన్తయన్తస్తుదేవే
శంతత్రాతిష్ఠంస్తతోనృప । తస్యామేవతదాసర్వే స్నాత్వాపీత్వాముదా
న్వితాః ॥ ౫౬ ॥ పుష్కరిణ్యాంశుభాయాంతు విమలాయాందినేదినే ।
అర్చయన్తోహృషీకేశం దివ్యైఃపుష్పైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౫౭ ॥ అకుర్వంస్తే
తపోఘోరం ద్రష్టుమవ్యక్తరూపిణమ్ । త్రిరాత్రమేవంభూపాలవ్యతిష్ఠం
స్తేదివానిశమ్ ॥ ౫౮ ॥ తతోవిమలఆదిత్యే చతుర్థేహ్ని శుభేదినే । తప
సో౽న్తేచపుణ్యర్క్షే విమలేచామ్బరేశుభే ॥ ౫౯ ॥ తదాప్రసన్నస్సర్వాత్మా
సాక్షాన్నారాయణస్స్వయమ్ । ఆవిర్బభూవభగవా న్నృపతేపురుషోత్త
మః ॥ ౬౦ ॥ భ్రాజయన్సర్వలోకేశస్సర్వాన్ లోకాన్స్వతేజసా ॥ ౬౧ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శఙ్ఖా
దీనాం భగవత్సేవాప్రాప్తికథనంనామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

ఆవిర్భూతభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనమ్.

జనకః ॥ కీదృశంవైహరేస్తస్యరూపమవ్యక్తరూపిణః । కియన్తో
వాభుజాస్తస్య కియంతివదనానిచ ॥ ౧ ॥ కియన్తోవాధృతాస్తేన తీక్ష్ణాః
ప్రహరణాస్తథా । బ్రూహితద్రూపసంస్థానంవిశ్వమూర్తేర్హరేర్మునే ॥ ౨ ॥
దృష్టవన్తోయథాసిద్ధా మునయశ్చపురాతనాః ॥ శతానన్దః ॥ జనకేనైవ

ముక్తస్తు వామదేవో మహామునిః ॥ ౩ ॥ శ్రూయతామిత్యథాభాష్య జన
కం తం వచోఽబ్రవీత్ । వక్ష్యేఽహం నృపతే సమ్యక్ శ్రూయతామిదమాద
రాత్ ॥ ౪ ॥ యథా శ్రుతం మయాగస్త్యాన్మునీంద్రాత్కుమ్భజన్మనః ।
వామదేవః ॥ తద్రూపం వాసుదేవస్య హరేరవ్యక్తరూపిణః ॥ ౫ ॥
ఉద్యతాదిత్యసఙ్కాశైర్నయనైశ్శోభితం శుభైః । నానారత్నచితైశ్చి
త్రైః కిరీటైరుపశోభితమ్ ॥ ౬ ॥ ప్రసన్నైర్బహుభిశ్చాపి వదనైరుపశో
భితమ్ । ప్రవాళమణిహేమాద్యైశ్చిత్రితైర్హేమకుణ్డలైః ॥ ౭ ॥ నానా
వర్ణైరనేకైశ్చ రుచిరైస్సమలఙ్కృతమ్ । దివ్యాభరణజాలైశ్చ నానార
త్నవిచిత్రితైః ॥ ౮ ॥ అనేకశతసాహస్రైశ్శోభితం శుభలోచనైః ।
కమ్బుగ్రీవం మహోరస్కం మహాబాహుం మహాద్యుతిమ్ ॥ ౯ ॥ సహ
స్రబాహుకం దివ్యం రత్నజాలవిభూషితమ్ । ఆయతాశ్చ సుపీనాశ్చ సువృ
త్తాశ్చ భుజాశ్శుభాః ॥ ౧౦ ॥ నానాప్రహరణోపేతా నానాభూషణభూ
షితాః । సాలస్కన్ధోపమాశ్చాపి భూషితా భూషణోత్తమైః ॥ ౧౧ ॥
శ్యామాః పృథుతరా దివ్యాస్తరుణాదిత్యతేజసః । తరుణాస్స్నిగ్ధవర్ణాశ్చ
సుఖస్పర్శనఖాఙ్కురాః ॥ ౧౨ ॥ శుభరేఖాస్సురక్తాశ్చ సమా మృదుత
రాస్తథా । దృశ్యన్తే శతశస్తత్ర రాజన్కరికరోపమాః ॥ ౧౩ ॥ వైర
ణ్డమేతద్భూపాల ససాగరమహీధరమ్ । సపాతాళతలం సర్వం సదే
వాసురమానుషమ్ ॥ ౧౪ ॥ సప్తలోకం సద్వీపం సర్వభూతసమాకు
లమ్ । రక్షితం బహుశో దివ్యైర్నిహతా యైశ్చ దానవాః ॥ ౧౫ ॥ యే
దుఃఖహానిదా నిత్యం వైష్ణవానాం విశేషతః । వసన్తి యాన్సమాశ్రిత్య దై
త్యేభ్యో నిర్భయాస్సురాః ॥ ౧౬ ॥ తే కరాస్సురనాథస్య దృశ్యమానాశ్చ
కాశిరే । ఉదయాదుద్యతస్తస్య భాస్కరస్య కరా ఇవ ॥ ౧౭ ॥ సద్ర
త్నజాలకాకీర్ణహారేణాపి సుశోభితమ్ । మేఘకాలే తటిన్మాలాశోభిత
స్య మహాత్మనః ॥ ౧౮ ॥ మేఘజాలస్య వర్ణేన సదృశం రుచిరం వపుః । చా
రురక్తతలోష్ఠం తచ్చారురక్తతరేక్షణమ్ ॥ ౧౯ ॥ మృదుచారుకపోలై
శ్చ కుణ్డలైరుపశోభితమ్ । శోభమానం జ్వలద్భిశ్చ లలాటఫలకైరపి ॥ ౨౦ ॥
శోభమానైస్తథా చారుభ్రూచాపైరుపశోభితమ్ । ఐరావతకరాకార
చారుపీనశుభోరుకమ్ ॥ ౨౧ ॥ ద్యుతిమన్మణిరత్నాఢ్యచలన్నూపురశో

భితమ్ । కాఞ్చనేనవిచిత్రేణబ్రహ్మసూత్రేణశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ సహ
స్రాదిత్యసఙ్కాశమచిన్త్యంమహదద్భుతమ్ । మేరుమన్దరసఙ్కాశంనీల
పర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౨౩ ॥ సముచ్ఛ్రితోరసంసౌమ్యంసమాయతవిలో
చనమ్ । దివ్యపీతామ్బరధరందివ్యగన్ధానులేపనమ్ ॥ ౨౪ ॥ దివ్యయా
వైజయన్త్యాచసుస్కన్ధగతయాతథా । చకాశేతద్యథామేఘో విద్యు
న్మాలావిరాజితః ॥ ౨౫ ॥ జామ్బూనదమయైర్దివ్యై ర్నిస్స్వనద్భిరనేక
శః । కిఙ్కిణీజాలసఙ్ఘైశ్చ శోభనైరుచిరప్రభైః ॥ ౨౬ ॥ స్వనద్భి
ర్మణిజాలైశ్చ శోభయద్భిర్దిశోదశ । సురత్నైర్బహుసాహస్రైర్జ్వలద్భి
ర్భాస్కరోపమైః ॥ ౨౭ ॥ ఉద్యదిన్దుప్రతీకాశైర్దివ్యైశ్చనఖమణ్డలైః ।
రక్తాన్తైరున్నతైశ్చాపి శోభమానంసదాఽమ్బుజైః ॥ ౨౮ ॥ అఙ్కుశ
ధ్వజచక్రాబ్జశఙ్ఖవజ్రాఙ్కితైస్తథా । సుపాదతలపద్మైశ్చశోభితంవసుధా
ధిప ॥ ౨౯ ॥ ముక్తాదామభిరన్యైశ్చవజ్రసూర్యాంశుసన్నిభైః। ప్రభ
యాద్యోతమానైశ్చశోభమానపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౦ ॥ అనేకశతసాహ
స్రైరఙ్గుళీయకభూషణైః । నానారత్నచితైశ్చాపిసంశోభికరశాఖిభిః ॥
మూర్ధజైఃకుఞ్చితైశ్చాపినీలైర్మృదుతరైస్తథా।లమ్బమానైర్వినిష్క్రా
న్తైఃకిరీటాచ్ఛుభదర్శనాత్ ॥౩౨॥ ప్రచ్ఛాద్యమానవదనం మేఘైరివనిశా
కరమ్ । రత్నస్యూతేనసూత్రేణ కాఞ్చనేనవిరాజితమ్ ॥ ౩౩ ॥ నా
నామణినిబద్ధేనశోభమానేనశోభితమ్ । శోభితందివ్యమాలాభిర్భూషితం
పృథులోచనమ్ ॥౩౪॥ నానాశ్చర్యసమాయుక్తంనానామణిగణాన్వితమ్ ।
సమన్తాద్దీప్యమానంతద్భూరిణాస్వేనతేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఆదిత్యఇవతేజో
భిరుద్యన్నుదయపర్వతాత్ । తేజోభిఃకాఞ్చనాభైశ్చ సమన్తాన్నిర్గతై
స్తథా ॥ ౩౬ ॥ జాజ్వల్యమానంతద్రూపంచకాశేఽద్భుతదర్శనమ్।స్వ
భాసాదుర్నిరీక్షంత న్మునిభిశ్చసురైరపి ॥ ౩౭ ॥ తస్యతేతేజసాతస్మాన్ని
ర్గతేనస్మభూరిణా । ససురాసురగన్ధర్వంజగదేతచ్చరాచరమ్ ॥౩౮॥ జ్వ
లద్భిరర్కవర్ణైశ్చజామ్బూనదమయైస్తథా । అనేకశతసాహస్రైస్సం
యుక్తంహేమభూషణైః ॥ ౩౯ ॥ కరేషుతేషుసంయుక్తాస్తీక్ష్ణాఃప్ర
హరణాస్తథా । జ్వలన్తశ్చస్ఫురన్తశ్చమిథిలేశచకాశిరే ॥ ౪౦ ॥ అర్చిం
షితేభ్యోనిష్పేతుర్యైర్దిశోవిమలీకృతాః । ఉదయాద్రిసమారూఢాత్సూ

ర్వ్యాద్దీప్తాంశవోయథా ॥ ౪౧ ॥ వ్యాలోలాలోకనాథస్యప్రసన్నాశ్శు
భదర్శనాః। ఆయతాఃకృష్ణరక్తాశ్చభ్రూవిచాపాదృష్టిమార్గణాః ॥ ౪౨ ॥
రక్తపద్మదళప్రఖ్యాఃకాన్తిమన్తస్సువర్చసః । శ్రియాపరమయాయుక్తాః
పక్ష్మరాజివిరాజితాః ॥౪౩॥ యేషాంనిపాతైర్దైతేయానేదుర్భీతాస్స
హస్రశః । రక్షాంసిదానవాశ్చాపిజగ్ముర్వైవస్వతక్షయమ్ ॥ ౪౪ ॥ దు
ర్లభంచాపిదేవత్వంప్రాప్నువన్తినరాఅపి। అన్యాంశ్చదుర్లభాన్కామా
న్ముక్తించాపిసుదుర్లభామ్ ॥౪౫॥ యాన్ద్రష్టుకామాస్తద్భక్తాశ్శోచం
తిహిదివానిశమ్ । తేభూపశతశోదివ్యారాజన్తేరుచిరప్రభాః ॥ ౪౬ ॥
అనేకశతసాహస్రాఃకాలాగ్నిసదృశప్రభాః । నానాప్రహరణాఘోరా
స్సంయుక్తాస్తత్రబాహుషు ॥ ౪౭ ॥ భయదాస్సురశత్రూణాందైత్యే
న్ద్రాణాంమహౌజసామ్ । సర్వగాస్సర్వదేశేషుభక్తానామభయప్ర
దాః ॥ ౪౮ ॥ జాజ్వల్యమానాస్తేజోభీరూక్షకైస్సౌమ్యకైరపి । అకుర్వ
న్నిష్ప్రభానద్యశ్చన్ద్రసూర్యాస్స్వరశ్మిభిః ॥౪౯॥ తద్రూపమాశ్చర్యమ
నేకవర్ణంకిరీటమాలాభిరశేషమూర్తేః । వ్యరాజతాదిత్యఇవాన్తకాలే
స్వరశ్మిమాలాభిరనేకరశ్మిః ॥ ౫౦ ॥ తద్దీప్తవక్త్రంవిమలంవిశోకంజా
జ్వల్యమానంమహతాస్వతేజసా । అశోభతాద్యంవపురద్భుతేక్షణం
యుగాన్తకాలాగ్నిరివప్రదీప్తమ్ ॥౫౧॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేశ్రీ
భగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనంనామచతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

ఆవిర్భూతంభగవన్తంప్రతిమహర్షికృతప్రణామాదిక్రమః.

వామదేవః ॥ ఏవంవిధంహరిస్తేభ్యోఽదర్శయద్భగవాన్వపుః ।
యన్నదేవానమునయోనాపిసిద్ధానచారణాః ॥ ౧ ॥ నయోగినోన
గన్ధర్వానాపివిద్యాధరాఅపి । నచయక్షానచాప్యస్యైవాలఖిల్యాశ్చతా
పసాః ॥ ౨ ॥ నోరగానాపిదైతేయానాపికిమ్పురుషాస్తథా । దృష్ట
వన్తఃపురారాజన్కృష్ణస్యవపురద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ తతస్తుమునయోది
వ్యంరూపంతద్విశ్వతోముఖమ్ । అనేకరత్నసఞ్ఛన్నకిరీటోజ్జ్వలితాన
నమ్ ॥ ౪ ॥ వ్యాలోలమానైర్బహుభిఃకుణ్డలైస్సమలఙ్కృతమ్ । పిబ

న్తఇవనేత్రైస్తే సంక్షోభస్తిమితైస్తదా ॥ ౫ ॥ దదృశుస్తుదితాస్సర్వేన
రేన్ద్రానిమిషేక్షణాః । భృశమార్తాస్సదేవేతి సహసా భువి భూపతే ॥
నిపేతురథ తే సర్వే సమ్భ్రాన్తమనసోఽమలాః । అథ దృష్ట్వా జగన్నాథం
వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౭ ॥ సహస్రశస్సమాగమ్య భక్తిభారావనా
మితైః । శిరోభిరవనీపాలప్రణేముస్సహసా భువి ॥ ౮ ॥ బృహస్పతిరగ
స్త్యశ్చ శుక్రశ్చాపి వసుస్తథా । భగవన్తం తతో దృష్ట్వా గరుడోపరిసంస్థిత
మ్॥౯॥ జామ్బూనదాద్రిశిఖరే నీలమేఘమివోత్థితమ్। భక్త్యా ప్రణేముస్తం
దేవం వీక్షమాణా ఇతస్తతః ॥ ౧౦ ॥ ఉత్థాయోత్థాయ తే సర్వే భూయో
భూయో నిరీక్ష్య తమ్ । ప్రసీదేతి బ్రువన్తస్తం ప్రణేముర్బహుశో నృప ॥౧౧॥

* భగవదావిర్భావకాలే దేవాద్యాపూరితశఙ్ఖాదిమఙ్గళవాద్యక్రమః *

ఏతస్మిన్నన్తరే ఖస్థైశ్శతశోథసహస్రశః । పాఞ్చజన్యోపమాశ్శఙ్ఖా దధ్మి
రే హేమభూషణాః ॥ ౧౨ ॥ అవాద్యన్త చ దివ్యాని వాద్యాని బహుశోఽ
మ్బరే । మృదఙ్గాదీని సర్వాణి హేమరత్నచితాని వై ॥ ౧౩ ॥ మహతా
శఙ్ఖనాదేన వాదిత్రాణాం స్వనేన చ । జగదాపూరితం సర్వం క్షుభితా
శ్చాపి దానవాః ॥ ౧౪ ॥ నివసన్తి చ యే తత్ర నారాయణగిరౌ నృప । తే స
ర్వే సహసా హృష్టాస్సముత్తస్థుశ్చ సఙ్ఘశః ॥ ౧౫ ॥ తస్మిన్ శబ్దే శ్రుతే తే స
ర్వే సింహాః పక్షిమృగాస్తథా । ప్రసన్నతాం యయుస్సర్వే వేఙ్కటాద్రిని

* భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలమ్ప్రతి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్ *

వాసినః ॥ ౧౬ ॥ శ్రుత్వా తం శబ్దమతులం బ్రహ్మలోకపితామహః । జ్ఞా
త్వాథ వాసుదేవం తం హరిం ప్రత్యక్షతాం గతమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఆజగామాథ త
త్పార్శ్వం కృష్ణస్యాక్లిష్టకారిణః। మునీన్ద్రైర్దేవసఙ్ఘైశ్చ గన్ధర్వైశ్చ సమా
వృతః ॥ ౧౮ ॥ భగవాన్ శంకరశ్చాపి త్ర్యమ్బకస్త్రిపురాన్తకః। జ్వలద్భా
స్కరసఙ్కాశజటామణ్డలశోభితః ॥ ౧౯ ॥ తేన శబ్దేన విజ్ఞాయ సాన్నిధ్యం
హరిమేధసః । అభ్యగాదాశు తత్పార్శ్వం ద్రష్టుం తం వసుధాధిప ॥ ౨౦॥
దూర్వాససా మునీన్ద్రేణ నన్దినా చ సమం విభుః । శక్రశ్చ త్రిదశశ్రేష్ఠశ్శ్రు
త్వా తం శబ్దమద్భుతమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరిం ప్రత్యక్షతాం యాన్తం జ్ఞాత్వా
దేవం జనార్దనమ్। దేవైః పరివృతః పార్శ్వం యయావవ్యక్తజన్మనః॥౨౨॥

తతశ్శంఖధ్వనిం శ్రుత్వా విష్వక్సేనః ప్రతాపవాన్ । జ్ఞాత్వా ప్రత్యక్షతాం యాంతం నారాయణమనామయమ్ ॥ ౨౩ ॥ సహసోత్థాయ భూపాల శీఘ్రమేవాభ్యగాత్తదా । సప్తభిస్సచివైస్సార్ధం సకాశం శార్ఙ్గధన్వనః ॥ ౨౪ ॥ అనురక్తైర్మహావీర్యైః ప్రయతైస్సుసమాహితైః । సనందనాదయశ్చాపి యోగినస్తేథచక్రిణః ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వమభ్యాయయుశ్శ్రుత్వా తంశబ్దం మిథిలేశ్వర । సప్తర్షయశ్చ యేపూర్వం మయోక్తా మునిసత్తమాః ॥ ౨౬ ॥ తేపి శ్రుత్వా చ తచ్ఛబ్దం హరేః పార్శ్వం యయుస్తదా । యశ్చాపి మునిభిర్దృష్టో వాయవ్యాం దిశి భూభృతః ॥ ౨౭ ॥ శిలాతలే సమాసీనః పురుషోఽద్భుతదర్శనః । సోపి శంఖధ్వనిం శ్రుత్వా భగవత్పార్శ్వమాయయౌ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మా ప్రజాపతిశ్చాపి భగవాఞ్ఛమ్భురేవ చ । విష్వక్సేనశ్చ భగవాన్ శక్రశ్చ త్రిదశాధిపః ॥ ౨౯ ॥ సప్తర్షయశ్చ మునయస్సనకాద్యాశ్చ యోగినః । వాయవ్యాం దిశి యో దృష్టో మునిభిస్సోపి భూపతే ॥ ౩౦ ॥ ఏతే సర్వే సమాగమ్య సకాశం శార్ఙ్గధన్వనః । భక్త్యా పరమయా యుక్తా రాజన్ సంహృష్టమానసాః ॥ ౩౧ ॥ దదృశుస్తే సమారూఢం వైనతేయం మహాబలం । హరిం హేమాద్రిశిఖరే నీలమేఘమివ స్థితమ్ ॥ ౩౨ ॥ శిరోభిస్తే ప్రణేముస్తం విశ్వేశం విశ్వరూపిణమ్ । జయ దేవ జయేశేతి వదంతస్సహసా భువి ॥ ౩౩ ॥ సర్వే దేవగణాశ్చాపి ప్రణేముః పృథులోచనమ్ । ప్రసీద దేవదేవేతి వదంతస్తే పునః పునః ॥ ౩౪ ॥ బ్రహ్మాద్యా దేవతాశ్చాపి మునయశ్చ తపోధనాః । సిద్ధాశ్చాపి తథా సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౩౫ ॥ ఏతే సర్వే హరేస్తస్య రూపం పరపురంజయ । ద్రష్టుం నాశక్నువన్నైతే) స్తేజసా తస్య తాపితాః ॥ ౩౬ ॥ ప్రతపంతమివాదిత్యం సంహారసమయే నరాః । న్యమీలయంత నేత్రాణి బ్రహ్మాద్యాస్తే

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

తతో నృప ॥ ౩౭ ॥ తేజసా పీడితాస్తస్య దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః । తుష్టావాథ తదా బ్రహ్మా దేవాధిపతిమవ్యయమ్ ॥ ౩౮ ॥ పతత్రిరాజమారూఢం శిరోభిః ప్రణిపత్య తమ్ ॥ బ్రహ్మా ॥ నమామి త్వాం జగన్నాథ సహస్రవదనేక్షణ ॥ ౩౯ ॥ జ్వలత్కిరీటసాహస్రధారిణం పురుషోత్తమమ్ । రుచిరైర్బహుభిర్దివ్యైర్బాహుభిః పరిఘోపమైః ॥ ౪౦ ॥ సంయుక్తం త్వాం నమామ్యాద్యం విశ్వే

శంవిశ్వతోముఖమ్।అణీయసామశేషాణా మణీయాంసంసనాతనమ్॥౪౧॥
భూతాదీనాంసమస్తానాం గరిష్ఠంచగరీయసామ్। నారాయణంత్వాంవర
దం నమామిపరమేశ్వరమ్॥౪౨॥ యోగిభిర్ధ్యమానంత్వాం జనలోక
గతంవిభుమ్। పరంపురాణంపురుషం నమామిసురనాయకమ్॥౪౩॥
ప్రసీదతుభవాన్విష్ణో రహితఃప్రాకృతైర్గుణైః। శుద్ధఃపుమాన్సమస్తేభ్యో
భూతేభ్యస్సర్వసమ్భవః॥౪౪॥ సాక్షిభూతస్సమస్తస్య జగతోఽస్యజగ
త్పతే। నమామిత్వామహంనిత్యం వ్యాలోలాయతలోచనమ్॥౪౫॥
యఃప్రోచ్యతేవిశుద్ధోహి సర్వేశ ఇతికేశవ। తంత్వాంనమామ్యశేషాణా
మాత్మానంసర్వదేహినామ్॥౪౬॥ సమస్తకారణానాంత్వం కారణం
ప్రభురవ్యయః। బ్రహ్మవిద్యోగినాంచాసి ప్రజానాంచప్రజాపతిః॥౪౭॥
యన్నజానంతిమునయో నాపిదేవానదానవాః। నాహంనశమ్భుర్విష్ణ్వా
ఖ్యం తత్పదంపరమంభవాన్॥౪౮॥ ఇన్ద్రాద్యాశ్శతశోయస్య దేవా
స్త్రిభువనేశ్వరాః। ద్రష్టుకామానజానంతి రూపమవ్యక్తరూపిణః॥౪౯॥
తదహంవిమలందేవ శాశ్వతంపదమవ్యయమ్॥౪౯½॥ నస్తోతుమీశో
నచదేవవక్తుం గుణాంస్తవేశాచ్యుతలోకనాథ। ప్రసీదదేవాధిపతేసమ
స్తానాలోకయాస్మాన్విమలైస్సునేత్రైః॥౫౦½॥ ఇత్యుక్తేబ్రహ్మణాతే

శమ్భుకృతభగవత్స్తుతిః.

నశమ్భురవ్యక్తరూపిణమ్॥౫౧॥ అస్తౌషీద్భగవంతంతమచ్యుతంపురు
షోత్తమమ్॥శమ్భుః॥ పరావరేశంపురుషం దుష్టదైత్యనిఘాతినమ్॥
జగత్పాలనకర్తారం జగదుత్పత్తికారణమ్। ప్రజాపతీనాంసర్వేషాం స్ర
ష్టారమమలేక్షణమ్॥౫౩॥ భక్తార్తిహానిదాతారం భక్తానాంప్రియకా
మదమ్। త్వాంనమామిహరేదివ్యం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్॥౫౪॥
ప్రధానపుంసోరజయో ర్జగత్కారణభూతయోః। నిత్యయోర్వ్యాపినో
శ్చాపి ప్రభుంత్వాంకారణంపరమ్॥౫౫॥ తంత్వాంనమామిభూతేశం
భూతానామపికారణమ్। సూరయోయచ్చపశ్యంతి పరమంధామశా
శ్వతమ్॥౫౬॥ తత్త్వమేతత్పరంధామ పరంబ్రహ్మసనాతనమ్। తం
త్వాంనమామిగోవిన్దం సహస్రాదిత్యసన్నిభమ్॥౫౭॥ మునయస్త్వాం
సమభ్యర్చ్య బహువర్షశతానివై। త్వత్ప్రసాదాచ్చదేవేశ త్వయ్యేవల

యమాగతాః । ౫౮ । పురందరోఽపిదేవేశ త్వామేవపురుషోత్తమమ్ ।
అశ్వమేధశతైరిష్ట్వాదేవేంద్రత్వమవాప్తవాన్ ॥ ౫౯ ॥ బ్రహ్మాశ్వమేధ
సాహస్రైస్త్వామిష్ట్వాజగదీశ్వరమ్ । ప్రాపబ్రహ్మపదందివ్యం దుఃఖశో
కవివర్జితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అహమారాధ్యదేవత్వాం సర్వమేధేమహాక్రతౌ ।
ప్రాప్తవాన్దేవదేవత్వం దుర్లభంసర్వదైవతైః ॥ ౬౧ ॥ త్వమేవేశజగ
ద్ధాతా త్వమేవజగతోగతిః । స్రష్టాత్వమేవజగత స్సంహర్తాచత్వమేవ
హి ॥ ౬౨ ॥ తంత్వాంనమామిశోకార్తిమోహహానిప్రదాయినమ్ । ప్ర
సీదేశమహామాయ సహస్రవదనేక్షణ ॥ ౬౩ ॥ సర్వలోకపతేనాథ స
ర్వలోకపరాయణ ॥ ౬౩½ ॥ విష్ణోతవైతద్బహుబాహుశాఖం తమాల
వర్ణంబహువక్త్రనేత్రమ్ । జ్వలత్కిరీటైర్బహురత్నవద్భి ర్జాజ్వల్యమా
నంప్రణమామిరూపమ్ ॥ ౬౪½ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంస్తుతేజగన్నాథే

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

శమ్భునాపరమేష్ఠినా ॥ ౬౫ ॥ తుష్టువుర్మునయోభూప ప్రణమ్యామ
లచేతసః ॥ మునయః ॥ నమఃకృష్ణాయహరయే పరస్మైబ్రహ్మరూపి
ణే ॥ ౬౬ ॥ నమోభగవతేతస్మై విష్ణవేపరమాత్మనే । సర్వభూతశర
ణ్యాయ సర్వజ్ఞాయనమోనమః ॥ ౬౭ ॥ వాసుదేవాయభక్తానాం
సర్వకామప్రదాయినే । నమఃపఙ్కజనేత్రాయ జగద్ధాత్రేఽచ్యుతాయ
చ ॥ ౬౮ ॥ హృషీకేశాయసర్వాయ నమఃకమలమాలినే । అనంతనా
గపర్యఙ్కే సహస్రఫణశోభితే ॥ ౬౯ ॥ దీప్యమానేఽమలేదివ్యే సహస్రా
ర్కసమప్రభే । యోగనిద్రాముపేతాయ తస్మైభగవతేనమః ॥ ౭౦ ॥ య
ద్రూపంనచపశ్యన్తి సూరయోనచయోగినః । తంనతాస్స్మజగన్నాథం
క్షీరోదార్ణవశాయినమ్ ॥ ౭౧ ॥ త్వామేవార్తాఃప్రపన్నాస్స్మ శరణ్యంవ
యమీశ్వరమ్ । అస్మాన్పాహిశరణ్యేశ ప్రణతార్తిహరావ్యయ ॥ ౭౨ ॥ త్వ
ద్రూపమేతద్గోవిన్ద సహస్రార్కసమద్యుతే । జాజ్వల్యమానం తేజోభి ర్నే
క్షితుంశక్నుమోవయమ్ ॥ ౭౩ ॥ కురుప్రసాదమస్మాకం ప్రసన్నవదనే
క్షణ । త్వమేవగతిరస్మాకంసర్వేషామేవకేశవ ॥ ౭౪ ॥ నతాస్స్మదివ్యం
పురుషంపురాణం త్వామేవసర్వేశ్వరమీశ్వరాణామ్ । యుగాన్తకాలా

గ్నిసమప్రతాపం ప్రదీప్తవక్త్రేక్షణమప్రమేయమ్ ॥ ౭౫ ॥ వామదేవః ॥

సప్తర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

ఇతి తేషాం మునీన్ద్రాణాం వచశ్శ్రుత్వా తతో నృప। సప్తర్షయో మహాత్మా
నో వాగీశశ్చ మహాద్యుతిః ॥ ౭౬ ॥ వసుశ్చ భగవద్భక్తో మహేన్ద్రశ్చ ప్ర
తాపవాన్ । తుష్టువుర్దేవదేవేశం శిరోభిః ప్రణిపత్య తమ్ ॥ ౭౭ ॥ సప్త
ర్షయః॥ నమో నమోస్తు విశ్వాత్మం స్త్వం బ్రహ్మ త్వం పినాకధృత్ । చన్ద్రే
న్ద్రార్కాశ్వి మరుతస్త్వమేవ జగతః పతే ॥ ౭౮ ॥ సహస్రాదిత్యసఙ్కా
శ చక్రహస్తాయ తే నమః । శఙ్ఖహస్తాయ తే నిత్యం నమో విష్ణో మహాత్మనే ॥
నమః కిరీటినే నిత్యం నమః కౌస్తుభధారిణే । నీలమేఘప్రతీకాశవపుషే బ్రహ్మ
ణే నమః ॥ ౮౦ ॥ అసిరత్నగదాచాపశక్తితోమరపాణయే । ప్రదీప్తాయు
ధజాలాయ ప్రదీప్తవపుషే నమః ॥ ౮౧ ॥ యజ్ఞేశాయ నమస్తుభ్యం జ్వల
త్కుణ్డలధారిణే । నమోస్తు పద్మనాభాయ నమస్తే విశ్వయోనయే ॥౮౨॥
పరావరాణాం పతయే కరాళవపుషే నమః । కాలనేమిహిరణ్యాక్షహిర
ణ్యాదివిఘాతినే ॥ ౮౩ ॥ ఉగ్రరూపాయ తే నిత్యం నృసింహాయాప్యనా
దయే । నమోస్తు పద్మనాభాయ నమోస్తు వరదాయ చ ॥౮౪॥ భూయో
భూయో నమో నిత్యం వ్యాపినే శార్ఙ్గపాణయే ॥ ౮౫ ॥ నతాస్స్మ చైత
త్తవ విశ్వరూపం సర్వాయుధోపేతమపాస్తదోషమ్ । విద్మో న చాద్యం పర

సనకాదిపరమయోగికృతభగవత్స్తుతిః.

మం తవాద్యరూపం పరం వేద న చాబ్జయోనిః ॥ ౮౫ ॥ వామదేవః ॥
ఏవముక్తే తతస్తే తు సనకాద్యాశ్చ యోగినః ॥ ౮౬ ॥ ప్రణమ్య తుష్టువుర్దే
వం వైనతేయోపరిస్థితమ్ ॥ సనకాద్యాః ॥ జయ యజ్ఞపతే దేవ జయ నా
థ జయాక్షర ॥ ౮౭ ॥ జయ శఙ్ఖధరాచిన్త్య జయ చక్రధరావ్యయ । విభో
జయ విశాలాక్ష పరమాత్మన్ జయాచ్యుత ॥ ౮౮ ॥ జయ దంష్ట్రాగ్రవిన్య
స్తమహీపద్మజయేశ్వర । జయ సర్వద సర్వేశ జయ సర్వహృదిస్థిత ॥౮౯ ॥
పద్మనాభ జయాజయ్య జయ పూరుష మానద । మాయయా తవ మోహి
న్యా దేవాశ్చాపి విమోహితాః ॥ ౯౦ ॥ అనేకరత్నసఞ్ఛన్నసువర్ణము
కుటాయ తే।నతాస్స్మోఽచిన్త్యరూపాయ యోగిధ్యేయాయ తే నమః॥౯౧॥
నతాస్స్మోఽత్యన్తశుద్ధాయ సర్వజ్ఞాయాదివేధసే । పరబ్రహ్మస్వరూపా

యనతాస్మ్యైవరదాయినే ॥ ౯౨ ॥ అవ్యక్తాయాప్రమేయాయశ్రీధరా
యసువర్చసే। శ్రియఃకాన్తాయదాన్తాయభక్తానాంముక్తిదాయినే ॥౯౩॥
శక్రాదిలోకపాలానాం పాలయిత్రేనమోస్తుతే । పీతామ్బరాయతేని
త్యంనతాస్మఃపురుషోత్తమ ॥౯౪॥ వ్యాప్తంత్వయానాథనభస్సుదీప్తంవి
శ్వాత్మనాఽశేషనివాసినావిభో । త్వామద్యసర్వేవయమీశితారంనతా
స్మఃపద్మాభవిలోలలోచన ॥ ౯౫ ॥ తస్మాన్నకించిద్రహితంత్వయాహరే
సమస్తలోకేష్వపిజాతుయత్స్యాత్ । పశ్యామహేత్వాంవిమలార్కవ
ర్ణంకిరీటహారోజ్జ్వలితంశుభోరుకమ్ ॥ ౯౬ ॥ ఏతత్పరంరూపమపేతజన్మజ
రాదిదోషంవిమలంవిశోకమ్। అదృష్టపూర్వంమనుజామరాద్యైర్నతా

ఇన్ద్రాదిదిక్పాలకృతభగవత్స్తుతిః.

స్మవిద్యుజ్జ్వలితోరుశోభమ్ ॥౯౭॥ వామదేవః॥ ఏవంస్తుతేజగన్నాథేసన
కాదిమహాత్మభిః।శక్రాద్యాలోకపాలాస్తంతుష్టువుర్మధుసూదనమ్॥౯౮॥
వన్దమానాశ్శిరోభిస్తంభూతభావనభావనమ్ । అఞ్జలింమూర్ధ్నిసన్ధాయవి
స్మయోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౯౯ ॥ ఇన్ద్రాదయః ॥ నమోస్తువిశ్వరూపా
యపీతామ్బరధరాయతే। నమస్తేస్తుజగద్ధాత్రేశార్ఙ్గచాపాసిధారిణే ॥
మధుహన్త్రేనమోనిత్యంనమఃకైటభఘాతినే । కాలాగ్నిసమచక్రేణని
హంత్రేసురవైరిణామ్ ॥ ౧౦౧ ॥ సర్వకల్యాణభూతాయ వరదాయవ
రార్థినామ్ । నమోనిత్యమదృశ్యాయదృశ్యరూపాయతేనమః ॥ ౧౦౨ ॥
పరస్మైబ్రహ్మణేతుభ్యంనమోయజ్ఞస్వరూపిణే। నమోభవ్యాయతేనిత్యం
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షసే ॥ ౧౦౩ ॥ భయదాయనమోనిత్యం దైత్యేన్ద్రా
ణాంబలీయసామ్। భోగదాయనమోనిత్యమస్మాకంస్వర్గవాసినామ్॥౧౦౪॥
వరేణ్యాయనమోనిత్య మచలాయావ్యయాయచ । శరణ్యాయనమో
నిత్యం నమఃక్షీరోదశాయినే ॥ ౧౦౫ ॥ యోగాత్మనేనమోనిత్యంన
మోదామోదరాయచ। క్షయవృద్ధివిహీనాయనిర్గుణాయనమోనమః ॥
యత్తత్పరమనిర్దేశ్యమచిన్త్యమజమక్షరమ్ । అవ్యక్తమజరంనిత్యమవ్య
యంధామశాశ్వతమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ అరూపమమలంబ్రహ్మ సర్వేశమ
చలంవిభుమ్ । యద్బ్రహ్మతత్పరంధామభవానేవనచాపరః ॥ ౧౦౮ ॥

తన్నవిద్మఃపరంరూపంతవయత్తుపురాతనమ్ । ఏతచ్చాపినజానీమోయా
దేతద్దర్శితంత్వయా ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రసీదవిశ్వేశ్వరవిశ్వతోముఖప్రసీదవిశ్వ
క్షయపాలనేశ । ప్రసీదవిశ్వాలయవిశ్వమూర్తే విశ్వస్యయోనేభగవ

శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధకృతభగవత్స్తుతిః.

న్ప్రసీద ॥ ౧౧౦ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంస్తుతేఽథదేవేశే శక్రాద్యై
స్త్రిదశేశ్వరైః । తుష్టువుస్తంప్రణమ్యేశం శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౧౧౧ ॥
సిద్ధాః ॥ యంవిష్ణుమాద్యంపురుషంపురాణం దేవానమస్యన్తిశుభో
రుబాహుమ్ । నతాస్స్మతం దేవమజంసురేశం విశ్వస్యకర్తారమనాది
మూర్తిమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ యేనైవదంష్ట్రాగ్రసముద్ధృతాధరాబిభర్తివి
శ్వంససురాసురేన్ద్రమ్ । నతాస్స్మతస్మైవరదాయపుంసే సర్వాత్మనేఽ
శేషవిభూతిదాయినే ॥ ౧౧౩ ॥ యేనేదమణ్డంసకలంమహీయసావ్యా
ప్తంత్వయైకేనసురారిఘాతినా । తంత్వాంనతాస్స్మాచ్యుతమీడితారో
వయంవిభుంలోకవిభూతిహేతుమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ యేనాన్తకాలేజగదేత
దాదినాగ్రస్తంత్వయాహ్యక్షయశక్తిరూపిణా । జ్ఞానైకదృశ్యంపరమా
ర్థతత్త్వంతంబాలరూపంప్రణమామనిత్యమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ యేనాదికాలే
విభునామహీయసాస్వనాభిపద్మాన్తరుపేతమణ్డమ్ । విసృష్టమప్సుస్వ
పతాత్మలీలయాతంత్వాంనతాస్స్మామరలోకనాథ ॥ ౧౧౬ ॥ యేనే
దమణ్డంబహుశోభిభూతందురాత్మభిర్దైత్యవరైస్సుఘోరైః । నిహత్యదై
త్యాన్సహసామహారణేసంరక్షితంతంప్రణమామనిత్యమ్ ॥౧౧౭॥ జాన
న్తియన్నైవపితామహాద్యాఃపరంపదంనైవవయఞ్చనాన్యే । త్వంతత్ప
దంవృద్ధివినాశహీనంరక్షస్వచాస్మాన్భగవన్ప్రసీద ॥౧౧౮॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
బ్రహ్మాదికృతభగవత్స్తోత్రకథనంనామపఞ్చత్రింశోధ్యాయః

బ్రహ్మాద్యావృతభగవన్తమ్ప్రతినాగకన్యకాదికృతగీతిక్రమః.

వామదేవః ॥ ఏవంస్తుత్వాథతేసర్వేబ్రహ్మాద్యాదేవతాగణాః
అగస్త్యప్రముఖాశ్చాపిమునయోఽమలచేతసః ॥ ౧ ॥ సిద్ధాశ్చాపితథా

సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశవసుశుక్రాశ్చదూర్వాసాశ్చమహా
మునిః ॥ ౨ ॥ సప్తర్షయశ్చరాజేన్ద్రసనకాద్యాశ్చయోగినః । సర్వఏ
తేమహీపాలయేచాప్యన్యేసమాగతాః ॥ ౩ ॥ ద్రష్టుంతమీశ్వరందేవం
తత్ప్రసాదానువర్తినః । భూయోభూయఃప్రణమ్యేశంనారాయణమరి
న్దమమ్ ॥౪॥ కృతాఞ్జలిపుటాస్తంతుపరివార్యోపతస్థిరే । తతస్తేషాం
సభగవాన్మధ్యేరాజీవలోచనః ॥ ౫ ॥ స్మయన్నివమహాబాహుర్విన
తాననన్దనేస్థితః । అతిష్ఠద్దేవదేవేశస్సతాన్సర్వాన్విలోకయన్ ॥ ౬ ॥
దీప్యమానస్స్వతేజోభిరంశుమానివరశ్మిభిః । ఏతస్మిన్నన్తరేదేవంవా
య్వాహారాఙ్గనాన్నృప ॥ ౭ ॥ అగాయన్కర్మభిర్దివ్యైర్దివ్యభూషణభూ
షితాః । రావణాదివధంకేచిద్గన్ధర్వపతయోజగుః ॥ ౮ ॥ కంసకేశిజ
రాసన్ధసాల్వాదీనాంవధంతథా । బాణదుర్యోధనాదీనాంవధంచాపిమ
హాద్భుతమ్ ॥౯ ॥అగాయన్నపరేతత్రగన్ధర్వపతయోఽమలాః । హిర
ణ్యకశిపోస్తత్రవధంచాపిజగుఃపరే ॥ ౧౦ ॥ అవతారేషుచాన్యేషుయా
నియానికృతానివై । కేచిజ్జగుర్జగత్సృష్టింబ్రహ్మాదిస్థావరాన్తికామ్ ॥
గన్ధర్వపతయస్తత్రసుస్వరాహారిసన్నిధౌ । నృత్యన్త్యప్సరసస్తత్ర
దృశ్యన్తశతశోనృప ॥౧౨॥ గాయన్త్యదేవదేవేశంనాదయన్త్యదిశోద

బ్రహ్మాదీనాంభగవద్విశ్వరూపదర్శనప్రాప్తిః.

శ । అథతేప్రేక్షమాణాస్తంనారాయణమనామయమ్ ॥ ౧౩ ॥ విస్మ
యావిష్టహృదయాబ్రహ్మాద్యాదేవతాగణాః । అగస్త్యప్రముఖాశ్చాపి
మునీన్ద్రాశ్చసహస్రశః ॥ ౧౪ ॥ దదృశుర్దేవదేవస్యదివ్యరూపేమహా
ద్భుతే । తస్మిన్మహతిభూపాలపద్మపత్రనిభేక్షణే ॥ ౧౫ ॥ అణ్డమేతద
శేషంవైసాద్రిగ్రామనదీవనమ్ । సపర్వతంసపాతాళంసదేవాసురమా
నుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ ససప్తలోకంసద్వీపంసయక్షోరగరాక్షసమ్ । సాసు
రంసామరపురంజఙ్గమాజఙ్గమాకులమ్ ॥ ౧౭ ॥ సతిర్యక్తరుపాషాణం
సకాననమహోరగమ్ । ఏవమాద్యైస్తథాఽన్యైశ్చసంయుక్తంమహ
దద్భుతమ్ ॥౧౮॥ అదృష్టపూర్వమాశ్చర్యందృష్ట్వాహర్షముపాగమన్।
విస్మితాశ్చాభవంస్తేఽథముదితాశ్చాభవన్నృప ॥౧౯॥ వ్యాకులీకృత
నేత్రాస్తేవ్యాకులీకృతమానసాః । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గాఆసన్సర్వే

భయాకులాః ॥ ౨౦ ॥ అథతాన్భగవాన్భూపప్రసన్నైర్దివ్యమఙ్గలైశ్శుభైః।
పద్మోత్పలదళాభైస్తైర్నేత్రైస్తాన్సమలోకయత్ ॥ ౨౧ ॥ అథ తేభూప
తేసర్వేబ్రహ్మాద్యాస్తేనశార్ఙ్గిణా । ప్రసన్నైర్నయనైర్దివ్యైరాయతై
రవలోకితాః ॥ ౨౨ ॥ ప్రసన్నతాంయయుస్సర్వే త్యక్తమోహా
భయాస్థితాః । మునీన్ద్రానవలోక్యాథభగవానిదమబ్రవీత్ ॥ ౨౩ ॥

మహర్షీన్ప్రతిభగవదుక్తిః.

నృప తేసర్వలోకేశోవిశ్వరూపధరోహరిః । శృణ్వతాంసర్వదేవానాం
బ్రహ్మాదీనాంసనాతనః ॥ ౨౪ ॥ మేఘగమ్భీరయావాచాశ్రావ్యయా
శ్లక్ష్ణరూపయా। జగదాపూరయన్సర్వంసుతరాంప్రియయాతదా ॥౨౫॥
శ్రీభగవాన్ ॥ యుష్మాభిర్భూరితేజోభిర్మత్తోయత్ప్రార్థ్యతేద్విజాః ।
ప్రీయతాంతదశేషేణనాత్రకార్యావిచారణా॥౨౬ ॥ మాన్దృష్ట్వాప్రా
ర్థితాన్కామాన్ప్రాప్నువన్తినరాభువి । అచిరేణైవకాలేనముక్తించా
పిసుదుర్లభామ్ ॥ ౨౭ ॥ అప్రాప్యప్రార్థితాన్కామాన్నయాస్యన్తిద్వి
జోత్తమాః।మయిదృష్టేఽచిరాత్తస్మాద్బ్రూతప్రార్థితముత్తమమ్॥౨౮॥
మునయః॥కృతార్థాస్స్మవయందేవత్వయిదృష్టేసనాతనే। త్వత్ప్రసాదం
వినానాథనత్వంద్రష్టుంహిశక్యసే ॥ ౨౯ ॥ త్వాంద్రష్టుకామాగోవిన్ద
విచరన్తోవయంవిభో । నారాయణగిరావస్మింస్త్వత్పాదతలవాసితే ॥
త్వాందృష్ట్వాభృశముద్విగ్నాభగవన్పురుషోత్తమ్ । సంసారాన్మో
క్షమిచ్ఛన్తోదేవత్వత్పాదమాశ్రితాః ॥ ౩౧ ॥ ముక్తింప్రయచ్ఛదేవేశ
సంసారాద్భీతివర్ధనాత్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తోథగోవిన్దోవరేణ్యఃపు
రుషోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ భగవాన్భూతభవ్యేశఃప్రోవాచేదంవచోనృప ।
యేనయత్ప్రార్థితంమత్తోదత్తంతద్ధినసంశయః ॥౩౩॥ ముక్తిర్నచైషా
భవతాంప్రసన్నేమయిదుర్లభా । కల్పాన్తేమత్ప్రసాదేనముక్తింప్రా
ప్స్యథసత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ తావత్కాలంజగత్యస్మిన్ తపసేకృతనిశ్చ
యాః । శృణ్వన్తశ్శ్రావయన్తశ్చమత్కథాంమునిసత్తమాః ॥ ౩౫॥

మునీనాశ్వాసయన్తంభగవన్తమ్ప్రతిబ్రహ్మకృతవిజ్ఞప్తిః.

తిష్ఠధ్వంతపఆస్థాయమహత్పరమదారుణమ్ ॥వామదేవః॥ ఏతస్మిన్నం
తరేరాజన్బ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ ౩౬ ॥ శిరస్యంజలిమాధాయప్ర

ణమ్యజగతాంపతిమ్ । ఇదంవిజ్ఞాపయామాస దేవాయామితతేజసే॥౩౭॥
బ్రహ్మ ॥ భగవన్సర్వలోకేశ సర్వయజ్ఞమయాచ్యుత । దైత్యైర్నిరా
కృతాహ్యేతే దేవాస్సర్వేసవాసవాః ॥ ౩౮ ॥ యజ్ఞభాగాంశ్చదై
తేయా భుఞ్జతేనదివౌకసః । తాన్హంతుంసమరేహ్యేతే నశక్తాదేవతా
గణాః ॥ ౩౯ ॥ వివృద్ధాస్తాతయాద్యేశ తాన్సర్వానసురోత్తమాన్ ।

భగవత్కృతబ్రహ్మాద్యభీష్టవరప్రదానమ్.

వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తేబ్రహ్మణారాజన్ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥౪౦॥ శ్రీభ
గవాన్ ॥ ఏతేచదానవాఘోరాబాధన్తేదేవతాగణాన్ । మహావీర్యా
మహామాయా మహాకాయామహౌజసః ॥ ౪౧ ॥ రణకర్మణిసంయుక్తా
దుర్జయాదుర్నివారణాః । ఏతాంస్త్వమద్యదైత్యేన్ద్ర హన్యాస్సర్వాన్
సబాన్ధవాన్ ॥ ౪౨ ॥ ఏవముక్త్వాహృషీకేశో విష్వక్సేనంప్రతాపినమ్ ।
విలోక్యసర్వభూతాత్మా వసుంనారాయణోబ్రవీత్ ॥ ౪౩ ॥ తవదత్తం
మహావీర్య చేదిరాజనృపోత్తమ । సంసారబంధనాన్మోక్షం మచిరేణాథగ
చ్ఛసి ॥ ౪౪ ॥ మద్భక్తస్త్వత్సమోనైవ త్రిషులోకేషువిద్యతే । హిరణ్య
కశిపోఃపుత్ర మృతేదైత్యేన్ద్రసత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రహ్లాదస్సర్వభూతేభ్యో
యఃపురారక్షితోమయా ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్త్వామహీపాల చేది
రాజంప్రజాపతిః ॥ ౪౬ ॥ అగస్త్యమవలోక్యాథ బాష్పపర్యాకులేక్షణ
మ్ । భక్త్యాపరమయాయుక్తం జగాదేదంవచోవిభుః ॥౪౭॥ ప్రసన్నో
హంద్విజశ్రేష్ఠ ప్రీయతాంయత్తవేప్సితమ్। మత్తస్సుదుర్లభంచాపితత్తే
దాస్యామ్యసంశయమ్ ॥ ౪౮ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తస్తుదేవేన హర్షా
త్కిఞ్చిదిదంవచః । విజ్ఞాపయామాసమునిః పరస్మైహరిమేధసే ॥ ౪౯ ॥
మూర్ధన్యఞ్జలిమాధాయ ప్రోత్ఫుల్లపులకోద్గమః ॥ అగస్త్యః ॥ నారాయ
ణగిరావస్మిన్ చరతోమమకేశవ ॥ ౫౦ ॥ సమతీతంమహాబాహో వ
ర్షాణామధికంశతమ్ । సుచిరంకాలమత్రైవ విచరన్వైతతస్తతః ॥౫౧॥
నచాపశ్యంవిశాలాక్షం త్వామాద్యమజమక్షరమ్। తతోహంభృశముద్వి
గ్నో విషాదంచాప్యవాప్తవాన్ ॥౫౨॥ దిష్ట్యాదృష్టోజగత్స్వామీ త్వమద్య
పురుషోత్తమ । వృణేతత్త్వత్ప్రసాదేన ప్రాప్తుంయద్వాఞ్ఛితంమయా॥
భూతేభవ్యేతథాకాలే వర్తమానేతథాప్రభో । సర్వేషామేవభూతానాం

దుర్జ్ఞేయా గతిరుత్తమా ॥ ౫౪ ॥ దుర్జ్ఞేయామపి తాం సమ్యగ్జ్ఞాతుమిచ్ఛా
మ్యహం హరే । సహస్రశస్తు యా శ్రుత్వా దుర్జ్ఞేయా చ సురైరపి ॥ ౫౫ ॥
త్వత్ప్రసాదేన భగవన్న భవేత్సా విదితా మమ। త్వయి భక్తిః పరా చాపి నిశ్చ
లాస్త్వన్యమామలా ॥ ౫౬ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తే మునినా భూప ప్రహసన్ని
వలోకధృత్ । ఉవాచ శ్లక్ష్ణయా వాచా మేఘగమ్భీరయా తదా ॥ ౫౭ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ అగస్త్య యత్త్వయా ప్రోక్తమేతద్దత్తం మయా తవ। ప్రసన్నే
నాత్ర భవతా పూజితేన మహీధరే ॥ ౫౮ ॥ అగస్త్యః ॥ త్వం చ దృశ్యో వసేహే
శ సర్వేషాం ప్రాణినామపి ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహం దృశ్యో వసామీహ శ్రీభూ
మిసహితోఽనఘ ॥ ౫౯ ॥ విమానం మమ దివ్యం తు గూఢం ముక్తిప్రదం భ
వేత్ । ఆకాశగమచిన్త్యం చ నానారత్నసమన్వితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అన్యేపి
యే మునీన్ద్రాస్మిన్ నారాయణగిరౌ నరాః । సమారుహ్య మలాం చేమాం
స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ ॥ ౬౧ ॥ దృష్ట్వా స్నాత్వాఽథ పీత్వా తు
తస్యాః పుణ్యజలం శుభమ్ । అస్యాస్తీరే మహత్యస్మిన్ విమానే మదధిష్ఠి
తే ॥ ౬౨ ॥ మమ ప్రీతికరే పుణ్యే సర్వపాపహరే శుభే । భక్త్యా మామర్చ
యిష్యన్తి మయి సన్యస్తమానసాః ॥ ౬౩ ॥ దదామీప్సితమాన్కామాం
స్తేషామపి సుదుర్లభాన్ । యేన రాః కుర్వతే విప్ర యోజనానాం శతేష్వ
పి ॥ ౬౪ ॥ ప్రణామం దిశముద్దిశ్య భక్త్యా మత్పర్వతోత్తమే । తేన రామ
త్ప్రసాదేన పాపరాశిం వ్యపోహ్య వై ॥ ౬౫ ॥ ప్రాప్నువన్తి పదం పుణ్య
మప్రవిష్టం దురాత్మభిః । య ఏనాం సేవతే నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీం శు
భామ్ ॥ ౬౬ ॥ సోపి భుక్తిమవాప్నోతి ముక్తిం చాపి న సంశయః ॥ ౬౭ ॥ *
ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవ
త్కృతాగస్త్యాద్యభీష్టవరప్రదానకథనం నామ షట్త్రింశోధ్యాయః.

మహర్షీణాం భగవద్దివ్యవిమానదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ మునయస్తే తథ భూపాల తద్వాక్యసమనంతరమ్।
దదృశుర్విమలం దివ్యం విమానం భాస్కరోపమమ్ ॥ ౧ ॥ స్వామిపుష్క
రిణీతీరే దక్షిణే లోకవిశ్రుతే । నారాయణాశ్రితం దివ్యం నిత్యం చ మహాద
ద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ పాణ్డరాభ్రఘనప్రఖ్యం నానాశృఙ్గైరలఙ్కృతమ్ । అ

నేకరత్నసఞ్ఛన్నం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ॥ ౩ ॥ భాసయత్తేజసాస
ర్వా దిశోదశనరాధిప । దీప్యమానంస్వతేజోభి ర్నానారత్నవిభూషిత
మ్ ॥ ౪ ॥ అత్యుచ్ఛ్రితంసుదుష్ప్రేక్షం పశ్యతాంహర్షవర్ధనమ్ । య
న్నదృష్టంమునీన్ద్రైస్తై ర్దైవైరపిసవాసవైః ॥ ౫ ॥ తస్మిన్మహీధరేదివ్యే వి
చరద్భిరితస్తతః । మునీన్ద్రాస్తేతుతద్దృష్ట్వా విమానంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౬ ॥
అదృష్టపూర్వమన్యస్మి న్కాలేనరవరాత్మజ । ఇతస్తతోవిచిన్వద్భి స్తస్మి
న్నేవమహీధరే ॥ ౭ ॥ విస్మయంపరమంజగ్ము స్తతోమునిగణాస్తదా ।
కిమిదంనైవచాస్మాభి ర్దృష్టమాసీత్పురాతనమ్ ॥ ౮ ॥ పురావిమానమా
శ్చర్యం విచరద్భిరితస్తతః । విమానమద్భుతాకారం తంచాపిపురుషోత్త
మమ్ ॥ ౯ ॥ దృష్ట్వాతతోఽబ్రువురాశ్చర్యం తేహర్షోత్ఫుల్లలోచనాః ।
అహోబతమహాశ్చర్యం నూనమేతన్మహాత్మనా ॥ ౧౦ ॥ అనేనాంతర్హి
తంయస్మా త్పూర్వంతన్నహ్యదృశ్యత । విమానంపుణ్యమాశ్చర్యం జ్వల
ద్భాస్కరసన్నిభమ్ ॥ ౧౧ ॥ అస్యైవవశుభేతీరే పుష్కరిణ్యాస్థిన్తై
రపి । అస్మాభిస్సహితైస్సర్వై స్సద్భిరత్రైవచాదరాత్ ॥ ౧౨ ॥
హరిణాధ్రువమేతత్స్యా దనేనైవస్వమాయయా । అన్తర్హితంకృతంది
వ్యం విమానంసిద్ధసేవితమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఏవంవిధానివాక్యాని మునయస్తేప
రస్పరమ్ । ప్రోచుర్దేవాధిదేవస్య సన్నిధౌతస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧౪ ॥ ఏతస్మి

శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవత్తిరోధానఘట్టః.

న్నన్తరేదేవశ్శఙ్ఖంప్రోవాచకేశవః । హేహయాధిపతేఃపుత్రం శ్రుతస్యసు
మహాత్మనః ॥ ౧౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వరంవరయభూపాల యత్తేమనసివర్తతే ।
తద్దాస్యేతవతుష్టోఽహం వరదస్సముపస్థితః ॥ ౧౬ ॥ వామదేవః ॥ ఇదంనిశమ్య
వచనంగదితంతస్యశార్ఙ్గిణః । జగద్ధాతురనన్తస్యవిశ్వయోనేర్మహాత్మనః ॥
శఙ్ఖఃపరమసంహృష్టో రోమాఞ్చితతనుస్తదా । ఇత్థంవిజ్ఞాపయామాస బ్ర
హ్మణేఽవ్యక్తజన్మనే ॥ ౧౭ ॥ ఏతస్మై దేవదేవాయ పరస్మైహరిమేధసే ।
శఙ్ఖః ॥ త్వల్లోకంప్రాప్తుమిచ్ఛామి త్వత్ప్రసాదాదధోక్షజ ॥ ౧౮ ॥ త్వ
త్పదేవస్తుకామోఽహం తపస్తీవ్రంసమాస్థితః । త్వంమమైతత్ప్రయచ్ఛా
శు విష్ణోరాజీవలోచన ॥ ౨౦ ॥ నాన్యదిచ్ఛామిదేవేశ త్వత్తఃప్రాప్తుంసు

రేశ్వర ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తస్తుప్రహస్యైనంశఙ్ఖంప్రాహజనార్దనః ॥
హర్షయన్నివభూతానిస్వయామధురయాగిరా ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యా
వత్కల్పంమహాభాగస్వర్లోకేనివసిష్యసి ॥ ౨౨ ॥ సదాసమ్పూజితస్స
ర్వైరిన్ద్రలోకనివాసిభిః ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవస్తత్రై
వాన్తరధీయత ॥ ౨౩ ॥ పశ్యతామేవసర్వేషాంబ్రహ్మాదీనాంసురేశ్వ
రః । నారాయణఃపరోనిత్యఃపరమాత్మాప్రజాపతిః ॥ ౨౪ ॥ సర్వస్వభూ
తోభక్తానాంసర్వలోకపరాయణః । అన్తర్హితేతతస్తస్మిన్జగద్ధాతరి

భగవదన్తర్ధానానన్తరందేవాద్యనుభూతానుతాపవర్ణనమ్.

కేశవే ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌసమస్తజగతామాధారేపురుషోత్తమే । సర్వస్వ
భూతేదేవానాంసర్వేశేపరమాత్మని ॥ ౨౬ ॥ తేజోరాశియుతేకృ
ష్ణేరాజీవాయతలోచనే । దేవాబ్రహ్మర్షయశ్చాపిమునీన్ద్రాశ్చతపోధ
నాః ॥ ౨౭ ॥ సిద్ధాశ్చాపితథాసర్వేమునీన్ద్రావిమలాశయాః। వాగీశవసుము
ఖ్యాశ్చసనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౨౮ ॥ సర్వేసప్తర్షయశ్చాపిశ్వేత
ద్వీపనివాసినః । ఏతేచాన్యేచయేతత్రసమేతాద్రష్టుమీశ్వరమ్ ॥ ౨౯ ॥
సర్వఏతేమహీపాల భూయోభూయ స్సనాతనమ్ । అన్తర్ధానంగతం
దేవంప్రణేముర్విస్మితేక్షణాః ॥ ౩౦ ॥ దీనచిత్తాస్తతస్సర్వేపశ్యన్తిస్మది
శోదశ । ఏతేసర్వేమునిశ్రేష్ఠారురుదుస్తేథతత్రవై ॥ ౩౧ ॥ ప్రణమ్యాహ
రమేతస్మైదేవాయాన్తర్హితాయతే । బ్రహ్మాద్యాస్తేథభూపాల సర్వ
ఏవేదమబ్రువన్ ॥ ౩౨ ॥ అహోభగవతస్తస్యమాహాత్మ్యమమితౌజ
సః । బ్రహ్మాణ్డకమశేషంతత్తేనవ్యాప్తంస్వతేజసా ॥ ౩౩ ॥ ఆయుధాని
జ్వలన్తిస్మచక్రాదీనిధృతానివై । దహన్తీవజగత్సర్వంశోషయన్తీవచోద
ధీన్ ॥ ౩౪ ॥ ప్రసన్నాస్తేకటాక్షాశ్చదీపయన్తోదిశోదశ । చకాశిరేస్వ
తేజోభిశ్శతశస్తస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౩౫ ॥ శతశోబాహవశ్చాపిహారైఃకరి
కరోపమాః । స్పర్ధన్తఇవచాన్యోన్యంరేజిరేరుచిరప్రభాః ॥ ౩౬ ॥
వదనానిజ్వలన్తిస్మపూర్ణేన్దుసదృశానివై । శోభితాన్యమలైర్దివ్యైస్సర
త్నైఃకుణ్డలైస్తథా ॥ ౩౭ ॥ ఇన్దుమణ్డలసఙ్కాశనఖమణ్డలశోభితే । పాద
పద్మేహరేస్తస్యశోభితేవిమలప్రభే ॥ ౩౮ ॥ అహోహిభూధరేన్ద్రస్య
మాహాత్మ్యమమితౌజసః । యస్మిన్నేవంవిధోదేవోనివసత్యచ్యుతోహ

రిః ॥ ౩౯ ॥ నశక్యమస్యమాహాత్మ్యంవక్తుంవర్షశతైరపి । అస్మాభిస్సహి
తైస్సర్వైర్విమలేనాపితేజసా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాద్రిసమంస్థానంబ్రహ్మా
ణ్డేనాస్తికిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమోదేవోనభూతోనభవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥
నాస్తిపుణ్యతమంతీర్థంస్వామిపుష్కరిణీసమమ్ । సమమస్తీతియోబ్రూ
యాత్తత్సమోనాస్తిపాతకీ ॥ ౪౨ ॥ యాశ్చసప్తమహాపుర్యఃకీర్త్యన్తే
ముక్తిదాయికాః ॥ తావేఙ్కటాద్రిపర్యన్తగ్రామకోట్యంశశక్తయః ॥
వామదేవః ॥ ఏవంవిధానివాక్యానివదన్తస్సుబహూనివై । సర్వేసంహృ
ష్టమనసోబ్రహ్మాద్యాస్తేసురోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థేస్నా

భగవద్విమానాదిదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణమ్.

త్వాపీత్వాద్విజోత్తమాః । దదృశుస్తంమహాశ్చర్యంవిమానంపునరద్భు
తమ్ ॥ ౪౫ ॥ అప్యదృష్టంపురాసర్వైర్బ్రహ్మాద్యైరపిసత్తమైః ।
ప్రహృష్టాస్తేమహాత్మానోవిమానేహరిమేధసః ॥ ౪౬ ॥ దదృశుర్దేవదే
వేశంవిమలార్కసమప్రభమ్ । చతుర్బాహుమశేషేశందివ్యకుణ్డలధా
రిణమ్ ॥ ౪౭ ॥ తిష్ఠన్తమచ్యుతందేవంనానాభూషణభూషితమ్ । శోభ
మానంకిరీటేననానారత్నచితేనవై ॥ ౪౮ ॥ సుధృతాయుధజాతంతం
వరదంసర్వదేహినామ్ । దివ్యరత్నచితైశ్చిత్రైర్వలయైరుపశోభితమ్ ॥
దివ్యామ్బరధరంసౌమ్యందివ్యరత్నవిభూషితమ్ । ప్రణతార్తిహరంవి
ష్ణుంత్రైలోక్యతిలకంవిభుమ్ ॥ ౫౦ ॥ స్ఫురన్మణిగణచ్ఛన్నచారుహారవి
రాజితమ్ । స్ఫురన్నూపురసంశోభిపాదంపద్మనిభేక్షణమ్ ॥ ౫౧ ॥ సే
వ్యమానంశ్రియాచాపిస్వపార్శ్వగతయాతథా । చారుమత్యాపృథివ్యా
చసేవ్యమానంస్వకాన్తయా ॥ ౫౨ ॥ ఏవంభూతంతదాదృష్ట్వాబ్రహ్మా
ద్యావిస్మితేక్షణాః। ప్రణేముర్ముదితాస్సర్వేశిరోభిర్భువికేశవమ్ ॥ ౫౩ ॥
ప్రస్తూయచజగద్యోనింస్తుతిభిశ్శుభలోచనాః । నిశ్చక్రముస్తదాతస్మాద్వి
మానాద్దీప్తచక్రిణః ॥ ౫౪ ॥ నిష్క్రమ్యసహితానేముశ్శిరోభిర్భువికేశ
వమ్ । కృత్వాప్రదక్షిణంచాపితద్విమానమనుత్తమమ్ ॥౫౫ ॥యథాఽఽ
గతంయయుస్సర్వేప్రశంసంతోమహీధరమ్ । పితామహశ్చభగవాన్
ఖచరైఃపరివారితః ॥ ౫౬ ॥ సంస్తూయమానస్త్రిదశైర్నిజలోకమథా
భ్యయాత్ । పినాకపాణిర్భగవాఞ్ఛఙ్కరస్త్రిపురాన్తకః ॥ ౫౭ ॥

జగామవిశ్రుతందివ్యంకైలాసంరజతాచలమ్ । నానారత్నైర్విరాజన్తంపారిజాతైరలఙ్కృతమ్ ॥ ౫౮ ॥ నానాతపస్విభిర్యుక్తంనానాసిద్ధనిషేవితమ్ । ఋషయశ్చతథాసర్వేకైలాసంప్రతినిర్యయుః ॥ ౫౯

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్విమానదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణవర్ణనంనామసప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలాత్కైలాసగన్తృశఙ్కరగమనవర్ణనమ్.

జనకః॥ కథంసభగవాఞ్ఛమ్భుశ్శఙ్కరశ్చన్ద్రశేఖరః । ప్రయతః పర్వతాద్దివ్యంకైలాసంస్వాలయంశివః ॥ ౧ ॥ ఏతన్మునివరాశేషంశ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వతః । కథయైతన్మహాశ్చర్యంశృణ్వతాంహర్షవర్ధనమ్ ॥ ౨ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతామిదమాశ్చర్యంవక్ష్యామినృపతేతవ। యదాహిభగవాన్దేవఃప్రయాతస్స్వాలయంప్రతి ॥ 3 ॥ వృషభంతంమహావీర్యంమేరుమన్దరసన్నిభమ్ । నానామణిగణైశ్చిత్రైస్స్వనవద్భిరనేకశః ॥ ౪ ॥ అలఙ్కృతంమహావీర్యంమహాకాయంమహాబలమ్ । మేఘాభంమేఘసన్నాదంద్విషతాంశోకవర్ధనమ్ ॥ ౫ ॥ విశ్రుతంసర్వలోకేషుసర్వరత్నవిభూషితమ్ । ఉదగ్రకకుదందివ్యంవాయువేగసమంజవే॥౬॥ రజ్జుభిశ్చతదాదివ్యైర్జామ్బూనదమయైశ్శుభైః। స్ఫురన్మణిగణాకీర్ణైస్సమన్తాత్పరివేష్టితమ్ ॥ ౭ ॥ ఆకాశగంమహాశృఙ్గంహేమమాలాపరిష్కృతమ్ । జాజ్వల్యమానంవపుషాదర్శనీయతమంశుభమ్ ॥ ౮ ॥ అనేకశతసాహస్రైర్జామ్బూనదమయైస్తథా । కింకిణీజాలసంఘైశ్చసమన్తాత్పరివేష్టితమ్ ॥ ౯ ॥ ముక్తాదామభిరాలోలైర్భ్రాజమానైస్సురశ్మిభిః। అలఙ్కృతమహాకర్ణంమహాకాయంమహోక్షకమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆరుహ్యభగవాన్దేవస్సర్వపాపహరోహరః। బలిభిర్భూతసంఘైశ్చభేతాళైశ్చమహాబలైః॥౧౧॥ అనేకబాహుభిశ్చైవసంవృతఃపరమేశ్వరః । సంస్తూయమానస్సద్భిశ్శైః ఖేచరైరప్యభిష్టుతః ॥ ౧౨ ॥ స్వభాసాభాసయన్దివ్యంజగదేతచ్చరాచరమ్। శృణ్వంశ్చవదతాంతేషాంనారాయణగిరేఃకథాః ॥ ౧3 ॥ శనైర్జగామభూపాలకైలాసనిలయంశివః । సమస్తాఃపరివార్యైనంభూతసఙ్ఘాస్సహా

స్త్రిశః ॥౧౪॥ తస్మిన్దేశే రాజగ్ముర్నానారూపాభయావహాః। కేచిన్నీలా
చలప్రఖ్యాః కేచిద్విసనిభా స్తథా ॥ ౧౫ ॥ సన్ధ్యామేఘనిభాః కేచి
త్కేచిద్వైసూర్యవర్చసః । కేచిత్కాలాగరునిభాః కేచిదగ్నిశిఖోప
మాః ॥ ౧౬ ॥ కేచిద్దశభుజా రాజన్ కేచిదేకభుజా స్తథా । జానుదే
శశిరాః కశ్చిదూరుదేశశిరా స్తథా ॥ ౧౭ ॥ పాణిదేశశిరాః కశ్చి త్తత్రాస
న్మిథిలేశ్వర। తేషాం వర్ణం చ రూపం చ వక్తుం నామ న శక్యతే ॥౧౮॥ కేచిద్ద్వీ
పముఖా స్తత్ర కేచిదశ్వముఖా స్తథా । కేచిత్ఖరాభవదనాః కేచిద్వ్యాఘ్ర
ముఖా స్తదా॥ ౧౯ ॥శక్యం దేవైర్న కాలేన మహతా చాపి తాని వై। రూ
పాణి తేషాం భూతానాం వక్తుం నానాకృతీని వై ॥ ౨౦ ॥ ఏవంవిధైర
నేకైస్తు భూతసంఘైస్సమావృతః । త్రిపురాన్తకరో దేవో జగామ రజతా
చలమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరస్య తద్రూపమపా స్తదోషం సితాచలాభం శి
తికణ్ఠకాయమ్ । వ్యరాజతాశేషజగత్ప్రభో స్తన్నారాయణస్యేవ వ
పుస్త్రివిక్రమే ॥ ౨౨ ॥ నృపేన్ద్ర సంశాన్తమపేతదోషం సమీక్ష్య దేవం
త్రిపురారిమీశమ్ । సర్వాణి భూతాని సమేత్య పార్శ్వం భక్త్యా ప్రణేముః
ప్రణతైశ్శిరోభిః ॥ ౨౩ ॥ అథ తం భీమకర్మాణం భగవ న్తముమాపతిమ్ ।
వహన్వృషేన్ద్రః ప్రయయా లీలయైవా న్తరిక్షగః ॥౨౪ ॥ రరాజ సోత్య
ద్భుతచారుశృఙ్గస్సుత ప్తచామీకరచారుభూషణః । హంసేన్దుకున్దస్ఫటి
కాచలాభో గచ్ఛన్మహామేఘ ఇవా న్తరిక్షే ॥ ౨౫ ॥ తం యా న్తమనుజ
గ్ముస్తే దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా । కృతాఞ్జలిపుటా దేవం స్తువ న్తస్త్రిపురా
న్తకమ్ ॥౨౬ ॥ జనకః॥ స్తువన్తి స్మ కథం దేవం దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా।
శూలపాణిం ప్రయాస్యన్తం కైలాసనిలయం ప్రతి ॥ ౨౭ ॥ శతానందః॥
జనకైనైవముక్తస్తు వామదేవో మహాతపాః । వక్ష్యేహమేతద్భూపాల
శ్రూయతామిత్యథాబ్రవీత్ ॥౨౮ ॥ దేవాద్యాః ॥ పినాకపాణిం దేవే
శం నతాస్స్మ గిరిజేశ్వరమ్। గరుత్మతి యథా విష్ణు స్తద్రూపమివ సంస్థితమ్॥
త్రిపురస్య నిహన్తారం త్రిణేత్రం శూలధారిణమ్ । విష్ణుభక్తం విరూపా
క్షం విష్ణుప్రియకరం శుభమ్ ॥ ౩౦ ॥ దుష్టదైత్యనిహన్తారం కైలాసనిల
యం హరమ్। శర్వం భవ న్తమీశానం శఙ్కరం కామరూపిణమ్ ॥ ౩౧ ॥
ఉగ్రరూపం మహాదేవమప్రధృష్యం దురాసదమ్ । నీలకణ్ఠం విరూపాక్షం

సర్వసంహారమూర్తికమ్ ॥ ౩౨ ॥ కపిలాక్షం విశాలాక్షం జటామకు
టధారిణమ్॥ నతాస్స్మ చర్మవసనం వయం త్వాం వృషభధ్వజమ్ ॥ ౩౩ ॥
త్రాహ్యస్మాంస్త్వం సర్వలోకేశ త్వామద్య శరణం గతాన్ । త్వమేవ గతిర
స్మాకం సర్వేషామేవ శఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ ఏవం స్తువన్తో దేవేశం దేవా బ్రహ్మ
ర్షయస్తదా ॥ అనుజగ్ముర్మహాత్మానం నారాయణమివాపరమ్ ॥ ౩౫ ॥
ఏవం సంస్తూయమానోఽసౌ తదా పశుపతిర్నృప । ప్రపేదే తం మహాపు
ణ్యం కైలాసం పర్వతోత్తమమ్ । ౩౬॥ తత్రాపి స్వాలయం దివ్యం సర్వ
భూతనిషేవితమ్। దేవర్షిసిద్ధమనుజైర్గన్ధర్వైశ్చాపి సేవితమ్ ॥ ౩౭ ॥
అతీవశుభగన్ధాఢ్యం ప్రపేదే త్రిదశేశ్వరః ॥౩౮॥ తేషాం మునీనామథ పశ్య
తాం తదా గౌరీశ్వరో దేవవరః ప్రతాపవాన్। । అన్తర్దధే సానుచరః ప్రభావ
తస్తత్రైవ రాజంస్తదభూన్మహాద్భుతమ్ ॥౩౯॥ కిమన్యదిచ్ఛసే భూయ
స్తత్ర శ్రోతుం మహీపతే। వాసుదేవాశ్రితం పుణ్యాం తత్పృచ్ఛ కథయే తవ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలాచ్ఛఙ్కరస్య కైలాసగమనవర్ణనం నా
మాష్టత్రింశోఽధ్యాయః.

భగవద్విమానాన్తర్ధానహేతుకథనమ్.

జనకః ॥ అన్తర్హితం కథం తేషాం మునీనాం మఞ్జనాచలే । ఆసీద్వి
మానమాశ్చర్యం శ్రోతుమిచ్ఛామ్యశేషతః ॥ ౧ ॥ ఆఖ్యాహి మే మహాశ్చ
ర్యమేతత్పుణ్యమనుత్తమమ్ ॥ వామదేవః ॥ లీలయా దేవదేవేన విష్ణునా
ప్రభవిష్ణునా ॥౨॥ తదాసీదద్భుతం దివ్యం విమానం మునిసేవితమ్ । అం
తర్హితం కృతం రాజన్ మాయయా దివ్యయా స్వయా ॥ ౩ ॥ సర్వ ఏతే
మునిశ్రేష్ఠాస్సుచిరం గిరిమూర్ధని। చరేయురితి దేవేన హ్యదావన్తర్హితం కృ
తమ్ ॥ ౪ ॥ స్వేనైవ తేషాం సర్వేషాం మునీన్ద్రాణాం మహాత్మనామ్ । మా
యామపాస్య స్వాం దివ్యాం విమానం దర్శితం పునః ॥ ౫ ॥ తస్మాన్మునివ
రాః పూర్వం నాపశ్యన్ దివ్యముత్తమమ్ । విమానం సర్వపాపఘ్నం సర్వ
లోకేషు విశ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ అప్రాకృతమనాద్యన్తం వైకుణ్ఠాదాగతం మ
హత్ । శ్రీసహాయస్య తద్విష్ణోర్విహారాయతనం సదా ॥ ౭ ॥ దృష్ట్వవం

తశ్ఛ్రుతద్దివ్యం ప్రసాదాజ్జగదీశితుః । హరేర్భగవతస్తస్య తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౮ ॥ ఏతచ్చాపి సమాఖ్యాతం యత్పృష్టోఽహం త్వయా నృప । శ్రోతవ్యం యత్త్వయా చాన్యత్తత్పృచ్ఛ కథయామి తే ॥ ౯ ॥ జనకః ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్తత్ర కిమకుర్వంస్తతః పరమ్ । మునయో మునిశార్దూల త

స్వామిపుష్కరిణ్యామగస్త్యాదికృతభగవన్మంత్రోపాసనప్రకారః.

న్మే కథయ సువ్రత ॥ ౧౦ ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యాద్యాస్తతస్తస్మిన్ భగవత్యచ్యుతేఽమలే । అంతర్హితే జగద్ధామ్ని పరే బ్రహ్మణి కేశవే ॥ ౧౧ ॥ కృతవన్తో మహాత్మానో యత్తత్ర కథయామ్యహమ్ । చిరకాలం విమానేఽస్మిన్ పుణ్యే పుణ్యప్రదాయిని ॥ ౧౨ ॥ వసామ తత్పరం బ్రహ్మ చిన్తయామో జనార్దనమ్ । పుష్కరిణ్యా విశాలాయాస్తస్యా ఏవ శుభే జలే ॥ ౧౩ ॥ సర్వపాపహరే శుద్ధే స్నాత్వా స్నాత్వా దినే దినే । సర్వేశం పూజ్య తపసా సమాసాద్య దివానిశమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఏవముక్త్వా తతస్సర్వే మునయోఽమలచేతసః । ఊషుస్తస్మిన్విమానే తే ద్వాదశాబ్దం నరాధిప ॥ ౧౫ ॥ తపస్తీవ్రం సమాస్థాయ విష్ణోరారాధనోద్యతాః । స్వామిపుష్కరిణీం దివ్యాం సేవమానా అహర్నిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ జేపురష్టాక్షరం మంత్రం ముక్తిబీజమనుత్తమమ్ । విద్వద్భిః పఠ్యతే పూర్వైర్యో మంత్రో ముక్తికాఙ్క్షిభిః ॥ ౧౭ ॥ అర్థార్థిభిస్తథాన్యైశ్చ కామసంసిద్ధయే నృప । జజాప యం పరం మంత్రం పురా బ్రహ్మా సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కల్పాదౌ సర్వదేవేశ స్సిసృక్షుర్వివిధాః ప్రజాః । తథా సంహారసమయే సంప్రాప్తే చన్ద్రశేఖరః ॥ ౧౯ ॥ యమభ్యస్య మహామంత్రం శక్తిం ప్రాప్నోతి దుర్లభామ్ । యత్సమం చాధికం వాన త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౨౦ ॥ తథా సర్వేషు మంత్రేషు వైదికేషు శుభేషు చ । యం జ్ఞాత్వా సర్వపాపేభ్యో విముచ్యన్తేఽత్ర మానవాః ॥ ౨౧ ॥ సర్వాన్కామాంశ్చ విన్దన్తి యం జప్త్వా మంత్రముత్తమం । తం మంత్రం సర్వపాపఘ్నం సర్వశోకప్రణాశనమ్ ॥ ౨౨ ॥ జేపుస్తే మునయస్సర్వే ద్వాదశాబ్దమహ

అగస్త్యాదికృతభగవత్సేవాపూర్వకస్వావాసగమనోద్యోగః.

ర్నిశమ్ । సమాప్తే ద్వాదశే వర్షే మునయస్తే తపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే సమారాధ్య జగత్పతిమ్ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభూమిసహితం దేవముదయాదిత్యసన్ని

భమ్ । సహస్రశోవిమానంత త్కృత్వాచాపిప్రదక్షిణమ్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రణ
మ్యచజగన్నాథం సర్వలోకేశ్వరంహరిమ్ । గంతుంప్రచక్రము స్తస్మాద్వే

భగవద్విమానమ న్తర్హితందృష్ట్వాఽగస్త్యాదికృతచిన్తాక్రమః.

ఙ్కటాఖ్యాన్నగో త్తమాత్ ॥ ౨౬ ॥ ఏతస్మిన్నంత రేతత్ర విమానంముని
సేవితమ్ । పశ్యతామేవసర్వేషాం మునీంద్రాణాంమహాత్మనామ్ ॥ ౨౭॥
పునశ్చాపిజగద్ధాతు ర్మాయయాదివ్యయాస్వయా । అంతర్హితంకృతం
చాసీ త్తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౨౮ ॥ తతస్తుమునయస్సర్వే పరంవిస్మయ
మాగతాః ॥ మునయః ॥ అహోఽతీవమహాశ్చర్యం కృతమేతన్మహాత్మ
నా ॥ ౨౯ ॥ పునశ్చ దేవదేవేన హరిణాద్భుతకారిణా । యదేతన్మహదా
శ్చర్యం విమానంపుణ్యసేవితం ॥ 30 ॥ అంతర్హితంకృతంపూర్వం దర్శి
తంచపున స్తథా । ఇదానీంచపున స్తేన మాయయాఽంతర్హితంకృతమ్॥-
అహోబతమహాశ్చర్యమహోబతమహాద్భుతమ్ । దృష్టమేత త్తదధ్య
క్షే సేవితేమాధవేశుభే ॥ 3౨ ॥ ఏవంవిధానివాక్యాని ప్రోచ్యప్రోచ్యపునః
పునః । విస్మయావిష్టహృదయా స్తస్థు స్తత్రై వతేద్విజాః ॥ 33 ॥ *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యే భగవద్విమానాన్తర్ధానహేత్వాదిక
థనంనామైకోనచత్వారింశోధ్యాయః.

---

* శేషాద్రివాయవ్యభాగస్థితమహాభూతస్యనారాయణాద్రిత్వవర్ణనమ్. *

జనకః ॥ వాయవ్యాందిశియోదేవో గిరే స్తస్యమహీయసః ।
దృష్టోమునివరైఃపూర్వం కోసౌబ్రహ్మన్వదస్వమే ॥ ౧ ॥ వామదేవః ॥
సరాజన్నగరాజస్తునారాయణగిరిస్స్వయమ్ । ఆసీనోవపురాస్థాయ

వసోర్భగవన్మన్త్రోపాసనపూర్వక స్వామితీర్థస్థితికథనమ్.

స్వకందివ్యంమహాద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ జనకః ॥ అంతర్హితేజగన్నాథే వసుః
పరమధార్మికః । తతఃపరంసరాజర్షిరకరోత్కింమహామునే ॥ 3 ॥
వామదేవః ॥ సరాజాంతర్హితేదేవే వేదవేద్యేసనాతనే । కృతవాన్య
న్మహీపాల తదాఖ్యాస్యేనిశామయ ॥ ౪ ॥ తస్మిన్నేవవిమానేసౌ రాజ్ఞో
పరిచరోవసుః । ఆరాధయన్హృషీకేశం వాసుదేవంసనాతనమ్ ॥ ౫ ॥

ద్వాదశాక్షరమేవైకం పరంమంత్రంజజాపహ।సేవమానశ్చతాందివ్యాం
స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౬ ॥ ఉవాచపరయాభక్త్యా ద్వాదశాబ్దం
మహామతిః । నృపేన్ద్రకథయిష్యేన్య చ్ఛ్రూయతామిత్యథాబ్రవీత్ ॥ ౭॥

శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాత్స్వావాసగమనమ్.

తేసర్వేసంగతా స్తత్ర నారాయణగిరౌనృప । శఙ్ఖచక్రధరాస్సర్వే శ్వేత
ద్వీపనివాసినః ॥౮। నమోభగవతేవాసు దేవాయేత్యజపం స్తదా।తస్మిన్వి
మానేన్యవసం శ్చిరకాలమథోనృప॥౯॥అర్చయన్తశ్చగోవిన్దం భక్త్యాపర
మయాతదా । అనుజ్ఞాతాశ్చదేవేన శ్వేతద్వీపమథాగమన్ ॥ ౧౦ ॥ ఏత
చ్చాపిసమాఖ్యాతం యత్పృష్టోహంత్వయానృప । యదన్య త్తవ వక్తవ్యం
తత్పృచ్ఛకథయామితే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ సనకాద్యామహాత్మానో
యేన్యేత్రసమాగతాః । అంతర్హితేజగన్నాథే కిమకుర్వం స్తతఃపరమ్॥
వామదేవః ॥ సప్తర్షయశ్చదేవాశ్చశుక్రశ్చాపిమహామతిః । బృహస్ప
తిశ్చభగవాన్ త్సనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౧౩ ॥ సర్వఏతేమహాభాగా
నమస్కృత్యజనార్దనమ్ । మహీధరంప్రశంసంత స్స్వాలయాన్ప్రతిపే
దిరే ॥ ౧౪ ॥ శఙ్ఖశ్చాపిజగద్ధాతుః ప్రసాదాదేవభూపతే । విమానమ
ద్భుతాకార మప్సరోగణసేవితమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఆరుహ్యాగీయమానస్తు శక్ర
లోకమవా ప్తవాన్ । విష్వక్సేనశ్చభగవాన్ త్సచివైర్బలిభిర్వృతః॥౧౬॥
సప్తభిర్భూరితేజోభి ర్మహేంద్రసమవిక్రమైః । అసురాణాంవధంచక్రే
యథోక్తంపరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ జనకః ॥ అంతర్హితేతత స్తస్మి న్విమానే
మునిసేవితే । అగస్త్యోభగవాన్బ్రహ్మ న్నకరోత్కింమహామునిః॥౧౮॥

అగస్త్యకృతభావివిమానావిర్భావహేతుకథనమ్.

వామదేవః ॥ అగస్త్యోభగవాన్భూప మునీంద్రానిదమబ్రవీత్ । యదేత
ద్దర్శితందివ్యం విమానంలోకపావనమ్ ॥ ౧౯ ॥ పూర్వంభగవతా
తేన విష్ణునాప్రభవిష్ణునా । తదత్రైవమహాశైలే సదాతిష్ఠతిపూజిత
మ్ ॥ ౨౦ ॥ అంతర్హితంనకేనాపి శక్యతేద్రష్టుమంజసా । యుగే
యుగేతుయఃకశ్చి త్తపసాభావయేద్ధరిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సతస్యకృపయా
దివ్యం విమానంపశ్యతిధ్రువమ్ । ఆగామినికలౌచాపి సంప్రాప్తేపుణ్యము

త్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ విమానంసర్వపాపఘ్నంవిష్ణునాధిష్ఠితంసదా । పశ్య
తాంసర్వభూతానామాహ్లాదజనకంశుభమ్ ॥ ౨౩ ॥ దేవర్షిదైత్యగంధ
ర్వదేవసిద్ధనిషేవితమ్ । మనుజైర్దేవతక్షాద్యైఃకారితంలక్షణాన్వితమ్ ॥
భవిష్యతిమహాశ్చర్యంమునీంద్రానాత్రసంశయః । తత్రైవభగవాన్వి
ష్ణుస్థాస్యత్యక్షయశక్తిధృత్ ॥ ౨౪ ॥ విమానేతుజగన్నాథఃపూర్వాంద్రు
ష్టోహంస్స్వయమ్ । శఙ్ఖచక్రధరశ్శ్రీమాం శ్చతుర్బాహుస్స్వరూప
వాన్ ॥ ౨౫ ॥ అస్మిన్నగతివిప్రేన్ద్రావిశ్రుతంచభవిష్యతి । విమానంతద
ఘౌఘఘ్నంత్రైలోక్యతిలకోపమమ్ । ౨౬ ॥ వామదేవః ॥ ఏవము
క్త్వామునీంద్రాంస్తానగస్త్యభగవాంస్తదా । గంతుంచక్రేమనస్తస్మా
త్పశ్రీపత్యజనార్దనమ్ ॥ ౨౭ ॥ అగస్త్యథమహాతేజావరాన్ప్రాప్యసు
దుర్లభాన్ । మునిభిస్సంవృతోరాజన్మహేంద్రమగమద్గిరిమ్ ॥౨౯ ॥ఏవ
మేషాపురావృత్తాకథాతేకథితామయా । విశ్రుతాసర్వలోకేషుకిమన్య
చ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౩౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యే భవిష్యద్విమానప్రాదుర్భావవర్ణనం
నామచత్వారింశోధ్యాయః.

దేవజిదాద్యసురకృతలోకోపద్రవకథనమ్.

జనకః ॥ బ్రహ్మన్నియుక్తోదేవేనవిష్వక్సేనస్సువీర్యవాన్ । తేషాం
వధంకథంచక్రేదైత్యేన్ద్రాణాంతరస్వినామ్ ॥ ౧ ॥ ఏతన్మేమహదాశ్చర్యం
చరితంతస్యధీమతః । విష్వక్సేనస్యదేవస్యతత్త్వేనాఖ్యాతుమర్హసి॥ ౨ ॥
వామదేవః ॥ ఏతత్తేకథయిష్యామిశృణుష్వశ్రద్ధయాన్వితః । పురావధీద్య
థాదైత్యాన్విష్వక్సేనోమహాబలః ॥ ౩ ॥ పురాభవన్మహావీర్యాహిరణ్యా
క్షస్యవంశజాః । దేవజిన్మృత్యుజిచ్చాపిశత్రుజిచ్చేతితేత్రయః ॥ ౪ ॥
భ్రాతరస్సుమహాసత్వామహామాయామహౌజసః । బ్రహ్మాణంతేసమా
రాధ్యస్రష్టారంభువనేశ్వరమ్ ॥ ౫ ॥ సర్వదేవైరవధ్యత్వమవాపుర్మను
జేశ్వర । తతస్సకలదైతేయైర్మహామాత్యైర్మహాబలైః॥ ౬ ॥ అనేకశత
సాహస్రైస్సంవృతాస్తేమహీమిమామ్ । విచేరురవనీపాలనాశయంత

ఇమాః ప్రజాః ॥ ౮ ॥ క్షోభితాస్తేస్తు సహసా శోషితా వరుణాలయాః । తేషాం వీర్యేణ మహతా పర్వతాశ్చ చకంపిరే ॥ ౯ ॥ యయుర్వినాశం సహసా ప్రజాస్సర్వాః ప్రజేశ్వర । యజ్ఞభాగభుజో దేవా యజ్ఞభాగం న లేభిరే ॥ త ఏవ బుభుజుర్దైత్యా యజ్ఞభాగాంస్తు దుర్మదాః । న యజ్ఞాస్సమవర్తంత తతశ్చేరుర్న తాపసాః ॥ ౧౦ ॥ న తతాప తదా సూర్యో న జజ్వాల చ పావకః । నిర్జితాశ్చాభవన్దేవా యుద్ధే పరమదారుణే ॥ ౧౧ ॥ దైతేయైర్విజితా దేవాశ్శరణం ప్రతిపేదిరే । నారాయణాచలే దివ్యే వసంతం పురుషో

దేవజిదాద్యసురవధార్థం సపరికరవిష్వక్సేనగమనమ్.

త్తమమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఏవం ప్రవృత్తే లోకేస్మిన్ దైతేయైస్తైర్మదోత్కటైః । విష్వక్సేనస్సమాజ్ఞప్తో విభునా హారిణా బలీ ॥ ౧౩ ॥ తేషాం వధార్థం సర్వేషాం దైత్యేన్ద్రాణాం బలీయసామ్ ॥ అభ్యగాత్స చివైస్సార్ధం సప్తభిర్బలశాలిభిః ॥ అనేకశతసాహస్రైర్భూతసంఘైస్సమావృతః ॥ మహాబలైర్మహావీర్యైర్భూభారహరణక్షమైః ॥ ౧౪ ॥ సంవృతస్తైర్మహాతేజాస్సోఽగచ్ఛద్విపులేశ్వరే । సురాజత యథా శక్రస్సంవృతస్త్రిదశేశ్వరైః ॥ ౧౫ ॥ ఆకాశం తదనాకాశం కృతమాసీదభాస్కరమ్ । ఆయాన్తమథ చాకర్ణ్య విష్వక్సేనం చ తద్బలమ్ ॥ ౧౮ ॥ తే పి దైత్యా మహావీర్యా బలవన్తో యశస్వినః । ఆహూయ సర్వానసురాన్ పాతాళతలవాసినః ॥ ౧౯ ॥ సాగరేషు చ శైలేషు నదీషు చ వనేషు చ । యే వసన్తి మహావీర్యా దారుణా దానవేశ్వరాః ॥ తాన్ సర్వాంస్తే సమాహూయ సమరేష్వనివర్తినః । యుద్ధాభిమానినస్తేఽథ సహ దైతేయదానవైః ॥ ౨౦ ॥ దేవజిత్ప్రముఖా జగ్మురోద్ధుం తేన మహాత్మనా । విష్వక్సేనేన తే తేన గిరిశే నేవ రాక్షసాః ॥ ౨౧ ॥ దేవస్య

విష్వక్సేనాసురసైనికప్రవృత్తయుద్ధక్రమః.

సైనికాశ్చాపి దైత్యేన్ద్రాణాం చ సైనికాః । తతో యుద్ధం మహారౌద్రం సమవర్తత దారుణమ్ ॥ ౨౨ ॥ సేనయోరుభయోశ్చాపి దైవాసురమివాపరమ్ । నానాప్రహరణైరుగ్రైర్నిజఘ్నుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౨౩ ॥ విష్వక్సేనానుగాశ్చాపి దైత్యేన్ద్రాశ్చ బలీయసః । తైర్తస్త్రైరస్త్రజాలైశ్చ శస్త్రౌఘైశ్చాపి సంయుగే ॥ ౨౪ ॥ దహ్యమానమివాకాశమాసీత్సర్వగ్రహాకులమ్ । జాజ్వ

ల్యమానం తద్దృష్ట్వా గగనం గగనేచరాః ॥ ౨౫ ॥ పరిత్యజ్య నృపాకాశం భ
యాజ్జగ్ముర్దిశో దశ । తతో దేవజితా ముక్తా మాయా ఘోరా మహౌజసా॥
తాన్ సర్వాన్ మోహయామాస విష్వక్సేనస్య సైనికాన్ । విష్వక్సేనస్య స
చివ స్తతః క్రుద్ధో మహామతిః॥ ౨౬ ॥ మేధావీ నామ బలవాన్ సర్వమాయా
విశారదః। మాయాబలేన తాం మాయామజయత్సర్వమోహినీమ్॥ ౨౭॥
తతో ధనుర్మహద్దివ్యమాదాయ విమలప్రభమ్। అచ్ఛేద్యం సర్వశత్రూణాం
దత్తమవ్యక్తరూపిణా॥ ౨౮॥ అనేకరత్నసఞ్ఛన్నం జామ్బూనదపరిష్కృ
తమ్। ముమోచ నిశితాన్ బాణాన్ దైత్యేన్ద్రాణాం మహౌజసామ్ ॥ 30 ॥
నిహతాస్తేన దైతేయాశ్శతశోఽథ సహస్రశః । ముక్త్వా ప్రియతరాన్ ప్రా
ణాన్నిపేతుర్ధరణీతలే॥ 3౧ ॥ నిహతాంస్తానథాలోక్య మృత్యుజిత్ క్రోధ
మూర్ఛితః । మోహయామాస సర్వాంస్తాన్మాయయా దేవసైనికాన్ ॥
శత్రుఘ్నో నామ శత్రుఘ్నః క్రోధేన మహతాఽన్వితః । అసిరత్నం సమా
దాయ విమలార్కసమప్రభమ్। 33 ॥ చిచ్ఛేద తస్య దైత్యస్య శిరో జ్వలితకు
ణ్డలమ్ । తస్యాసీద్భ్రామ్యదేవాశు శిరస్స్రక్కిరీటవత్ ॥3౪॥ శత్రుజిత్తస్య త
త్కర్మ శత్రుఘ్నస్య బలీయసః । సమ్ప్రేక్ష్య ఘోరసఙ్కాశో మాయాముఁ
గ్రామథాదధే॥3౫ ॥ విజేతుం దుర్మదస్సర్వాన్విష్వక్సేనముఖాన్మృధే। త
యా తే నిష్ప్రభా ఆసన్విష్వక్సేనస్య సైనికాః॥ 3౬ ॥ తాన్దృష్ట్వా సహసా
క్రుద్ధస్సచివస్తస్య ధీమతః । మాయాముగ్రాం మహాతేజాః కాలాగ్నిర్నా
మ వీర్యవాన్॥ 3౭॥ ఆసురీం నాశయామాస తదద్భుతమివాభవత్ । ఆదదే
మహతీం శక్తిం శత్రుజిద్వధకారణాత్ ॥3౮ ॥ ముమోచాథ స తాం దీప్తాం
కాలాగ్నిస్తరసా బలీ। శక్త్యా విదారితో దైత్యః పపాతాథ మహీతలే॥3౯॥
గతాసురివ నిశ్చేష్టః పునశ్చాపి సముత్థితః । దేవజిన్మృత్యుజిచ్చాపి శత్రుజి
చ్చాప్యథాత్మవాన్ ॥ ౪౦ ॥ క్రోధేన మహతావిష్టా స్త్రయస్త్రయ ఇ
వాగ్నయః । ధనూంష్యాకృష్య దివ్యాని దత్తాన్యవ్యక్తజన్మనా ॥ ౪౧ ॥
బ్రహ్మణా దేవదేవేన కల్పాదౌ పరమేష్ఠినా । బ్రహ్మాస్త్రం చ తథా దివ్యం
భీమం పాశుపతం తథా ॥ ౪౨ ॥ వాయవ్యం వారుణం చాపి సౌరమాగ్నే
యమేవ చ । ఐన్ద్రం చాపి తథా రౌద్రం యామ్యం చాపి సుదుస్తరమ్॥౪3॥
విమోహనకరం ఘోరం గాన్ధర్వం చ సుదుర్జయమ్ । జృమ్భణాస్త్రం తథా

ఘోరంకౌబేరంవారుణంతథా ॥ ౪౪ ॥ ఏవమాదీనిచాన్యానిదివ్యా
న్యస్త్రాణిసంయుగే । ముముచుశ్శతశోరాజన్ సేనాన్యాంతస్యధీమ
తః ॥౪౫ ॥ బ్రహ్మాస్త్రాద్యైస్తథాదీప్తైరస్త్రైశ్శత్రుభయంకరైః।జ్వా
లార్చిష్మత్తదాకాశమపేతగ్రహభాస్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ అపేతచన్ద్ర
తారౌఘంనిపతచ్ఛుక్రశారికమ్। దృశ్యతేసజ్వాలంతత్రసంహారసమయే
విష్వక్సేనకృతనారాయణాస్త్రప్రయోగపూర్వకాసురవధప్రకారః.
యథా ॥౪౭॥ తతోదేవస్సభగవాన్విష్వక్సేనఃప్రతాపవాన్।దృష్ట్వావిస్మ
యమాపన్నోదైతేయాంస్తానలోకయత్ ॥౪౮॥ సాధుసాధ్వితిచాభా
ష్యజహర్షచననాదచ। స్వకంధనుర్మహద్దివ్యంతప్తజామ్బూనదప్రభమ్॥
విస్ఫార్యసమహాతేజాశ్శార్ఙ్గంచాపమివాపరమ్ । నారాయణీయంస
హసాసన్దధేఽస్త్రంశరాసనే ॥ ౫౦ ॥ తదస్త్రంమృత్యుసఙ్కాశమనివా
ర్యంసురాసురైః। కాలాగ్నిరివజజ్వాలకల్పాన్తేసర్వనాశనః ॥౫౧॥ త
తస్సఙ్క్షోభమాయాతంజగదేతచ్చరాచరమ్ । చుక్షుభుస్సాగరాస్సర్వే
పర్వతాశ్చచకమ్పిరే ॥౫౨॥ తదస్త్రంతేననిర్ముక్తంజ్వాలామాలిమహా
త్మనా । సమీక్ష్యసర్వభూతానిరాజన్నేదుస్సుదారుణమ్ ॥౫౩ ॥ ఆగతా
స్తేపియేతత్రయుద్ధదర్శనలాలసాః । తేసర్వేగగనంత్యక్త్వాదుద్రువుస్స
ర్వతోదిశమ్ ॥౫౪॥ దేవాశ్చాపితదాసర్వేమునయశ్చతపోధనాః । దృ
ష్ట్వాతదస్త్రమత్యుగ్రంప్రోచురేవంపరస్పరమ్ ॥౫౫ ॥ సంహారసమయః
ప్రాప్తోవిస్మయఃక్రియతేఽత్రకిమ్ । నారాయణేనభూతానామాదిభూతేన
శార్ఙ్గిణా ॥౫౬॥ సంహారఃక్రియతేనూనంలోకానామద్యవిష్ణునా।విష్వ
క్సేనేనసర్వాత్మాజగత్సంహారమీశ్వరః ॥ ౫౭ ॥ కరోతినూనంభగవాన్
త్సంహారకుతుకీహరిః।కిమయంక్రియతేతేనవ్యాపారఃపరమేష్ఠినా ॥ ౫౮॥
అకాలేజాతమస్మాకంసిష్ఫలందర్శనంవిభోః । ఏవంవిధాన్యనేకానివాక్యా
నిత్రిదశాలయాః ॥౫౯॥ వదన్తోభృశముద్విగ్నాజగ్ముస్తేసర్వతోదిశమ్ ।
అథదేవస్సభగవాన్విష్వక్సేనస్తదానృప ॥౬౦॥ నారాయణీయమస్త్రం
తన్ముమోచాదిత్యసన్నిభమ్। ముక్తంతదస్త్రమత్యుగ్రంసర్వసంహారకా
రణమ్ ॥౬౧ ॥ అదహద్వాహినీంతాంతుదైత్యేన్ద్రాణాందురాత్మనామ్।
దేవజిత్ప్రముఖైస్సార్ధంపుత్రకళత్రైర్మహాబలైః ॥౬౨॥ సతుసేనాప్రజ

జ్వాలదహ్యమానాఽస్త్రపావకైః। శమ్భునాదహ్యమానానిత్రిపురాణియథాపురా ॥౬౩॥ అస్త్రాఽగ్నిదగ్ధదేహాస్తేసాశ్వాస్సరథకుఞ్జరాః। దేవజిత్ప్రముఖాస్సర్వేసానుగాస్సహబాన్ధవాః ॥౬౪॥ నిపేతుర్ధరణీపృష్ఠేదగ్ధపక్షాఇవద్విజాః ॥౬౪½॥ గతాసవస్తేన్యపతన్ సహస్రశోనరేన్ద్రభూమావితిజేశ్వరాత్మజాః। ప్రచ్ఛాదయన్తస్సకలామ్మహీమిమాంప్రదగ్ధకేశామ్బరభూషణోత్తమాః ॥౬౫½॥ సాచోగ్రవేగాదితిజేశ్వరాణాంసేనాఽతిభీమాసమరేష్వజేయా ॥ అస్త్రాఽగ్నిదగ్ధానచభూతసఙ్ఘైరదృశ్య

దేవాదికృతవిష్వక్సేనవిజయోపచారస్తుత్యాదిః.

తాకాశగతైర్నదేవైః॥౬౬½॥ తతస్తుదేవాశ్చనిశాచరాశ్చగన్ధర్వయక్షోరగపన్నగాశ్చ। మహర్షయశ్చాప్రతిమప్రభావానిపాతితాంస్తానవలోక్యదైత్యాన్ ॥౬౭½॥ అపూజయంస్తేసముపేత్యసర్వేదేవంమహావీర్యముపస్థితంతమ్। ప్రణమ్యదేవాధిపతేరమాత్యంశిరోభిరుత్ఫుల్లవిలోలలోచనైః ॥౬౮½॥ తమూచురేనంవచనైర్నరేన్ద్రసర్వేసురాద్యాఃపరమంప్రహృష్టాః। సమన్తతస్తంపరివార్యదేవంగృహీతచాపంనిహతేన్ద్రశత్రుమ్ ॥౬౯½॥ ఇన్ద్రాదయః॥ కృతంత్వయైతద్భగవన్ త్సురాణాంసుదుష్కరంకర్మతవానురూపమ్। అన్యేననైతేసమరేనిహన్తుంశక్యావినాత్వాంసముదగ్రవీర్యమ్ ॥ ౭౦½ ॥ తైరేవముక్తస్సహసామహాత్మాసంపూజితస్తాన్ప్రతిపూజ్యసర్వాన్ । అన్తర్దధేసానుచరస్సవాహనస్తత్రైవతేషామథపశ్యతాంతథా ॥౭౧½॥ మయాన్నృపేన్ద్రాఽఖిలమేతదుక్తంతవాద్భుతందేవజిదాదినాశనమ్। ఏవంవిధంనైవపురాప్రవృత్తమ్మృతేదశగ్రీవవధాత్సుఘోరాత్ ॥ ౭౨½॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేవిష్వక్సేనకృతదేవజిదాదివధకథనంనామైకచత్వారింశోధ్యాయః.

భవిష్యచ్ఛ్రీభగవద్దివ్యవిమానవర్ణనమ్.

వామదేవః॥ ఏవందైత్యవధందేవోవిష్వక్సేనస్తువీర్యవాన్ ।చక్రేపురామహీపాలదేవదేవాజ్ఞయాబలీ ॥౧॥ ఏతన్మయాసమాఖ్యాతంపురావృత్తమనుత్తమమ్। ఇతిహాసంమహాపుణ్యంసర్వలోకేషువిశ్రుతమ్ ॥

వేఙ్కటాఖ్యేగిరౌతస్మిన్నత్యర్థంతేనధీమతా।అగస్త్యేనమునీంద్రాణాం
భవిష్యత్కథితంనృప ॥ ౩ ॥ ఆగామినియుగేచాపి సమ్ప్రాప్తేతుకలౌ
యుగే । అదృశ్యత్వాద్విమానస్య నిత్యస్యామితతేజసః ॥ ౪ ॥ తస్యా
ఏవశుభేతీరే పుష్కరిణ్యామహాద్భుతమ్। అతులంకారితంభక్తైర్విమానం
సూర్యసన్నిభమ్ ॥౫॥ భవిష్యతీతితస్యాపి మాహాత్మ్యంకథయేతవ।తచ్చా
పిమహదాశ్చర్యం విమానంసురపూజితమ్ ॥ ౬ ॥ శోభితందేవదేవేన భవి
ష్యతినసంశయః । బహువర్షశతైరాజన్నచశక్యంసురైరపి ॥ ౭ ॥ వక్తుం
తస్యవిమానస్య మాహాత్మ్యంవిస్తరేణతు । యత్రదేవాధిదేవోఽసౌ సాన్ని
ధ్యంకురుతేహరిః ॥ ౮ ॥ స్వభక్తానాంహితార్థాయ త్రైలోక్యానుగ్రహా
యచ । శోభితందేవదేవేన శ్రీభూమిసహితేనతత్ ॥౯॥ విమానంమనుజై
రాజన్ యైర్దృష్టంపాపనాశనమ్ । విష్ణోస్తస్యప్రసాదేన తేనరాధ్వస్తబం
ధనాః ॥ ౧౦ ॥ ప్రాప్నువంతిపరంధామ బ్రహ్మాయత్తత్సనాతనమ్ । తత్రాపి
తుయుగేరాజంస్తద్విమానందిదృక్షవః ॥ ౧౧ ॥ దేవాస్సర్వేపిగచ్ఛంతిసి
ద్ధాశ్చసహచారణైః । ఋషయశ్చసగంధర్వా యక్షాశ్చసహపన్నగైః ॥
ఆదిత్యావసవోరుద్రా దిక్పాలామరుతస్తథా । బ్రహ్మాచతుర్ముఖోదేవోభ
గవాఞ్ఛంభురేవచ ॥౧౩॥ ఏవమాద్యాస్తథాన్యేచ భక్త్యాపరమయాయు
తాః । ఉపతిష్ఠంతితందేవం దేవదేవేశమీశ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్నాత్వాచమను
జాస్తస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీజలే।ప్రణమ్యదేవదేవేశం నారాయణమనా
మయమ్ ॥౧౫॥ తస్మిన్విమానేగోవిందం వసంతంపురుషోత్తమమ్ । స్తువం
తిదివ్యైస్స్తోత్రైశ్చనమన్తశ్చాప్యహర్నిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ సర్వేపాతకినశ్చా
పితద్దృష్ట్వాపుణ్యముత్తమమ్ । విమానంసర్వశోకఘ్నం సర్వరోగప్రణా
శనమ్ ॥ ౧౭ ॥ విముక్తాస్సర్వపాపేభ్యో భవిష్యంతినసంశయః । యత్ర
క్వాపివసన్దేశే విమానాభిముఖంనరః ॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటాద్రింనమస్కృ
త్య సద్యఃపాపైర్విముచ్యతే । సంక్షేపేణమయాప్యేత న్మాహాత్మ్యంకథి
తంతవ ॥ ౧౯ ॥ తస్యపుణ్యస్యభూపాల విమానస్యమహీయసః । అతః
పరంతుస్నేహేన స్వయమేవవదామ్యహమ్ ॥ ౨౦ ॥ త్వయానపృష్టం
రాజేంద్ర గుహ్యాద్గుహ్యతరంమహత్ । అత్యద్భుతమిదంభూప శృణుష్వ
గదతోమమ ॥ ౨౧ ॥ నారాయణగిరౌతస్మిన్నాస్తేనారాయణస్స్వయ

మ్ । గుహాసుచాపిసర్వాసు సర్వేషుశిఖరేషుచ ॥ ౨౨ ॥ కందరేషుచ సర్వేషునిర్ఝరేషుశుభేషుచ।భగవాన్దేవదేవేశ స్సర్వస్మిన్గిరిమూర్ధని॥ ౨౩॥ నానావిధానిరూపాణి బిభ్రద్విహరతిస్వయమ్ । క్వచిచ్చదేవరూపేణ క్వచిన్మానుషరూపతః ॥౨౪॥ క్వచిచ్చమృగరూపేణ క్వచిద్వృక్షాదిరూపతః। యత్రకుత్రచిదాసీన స్తస్మిన్దివ్యేమహాగిరౌ ॥ ౨౫ ॥ దేవదేవంసమారాధ్య యఉపాస్తేజనార్దనమ్ । కరోతితస్యసాన్నిధ్యం భగవానాధిహృద్ధరిః॥ వృషభాచలభూభాగే ఘటికామపియోవసేత్ । సప్తజన్మకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి ॥ ౨౬ ॥ యేతత్రకుర్వతేపాప మజ్ఞానాద్వేఙ్కటాచలే। హన్యన్తేసర్వఏవైతే గన్ధర్వాశ్శస్త్రపాణయః ॥ ౨౮ ॥ ఆజ్ఞయాతస్యదేవస్య విష్వక్సేనస్యధీమతః । తస్మాన్నకుర్యాత్పాపంతు నరస్తస్మిన్మహీధరే ॥ ౨౯ ॥ నహితత్రగిరౌకశ్చి ద్వృక్షఃపక్షీమృగోథవా।ప్రాకృతోజాయతేదేవా స్సర్వేతద్రూపిణస్తథా ॥ ౩౦ ॥ తస్యదేవస్యసేవార్థం సాన్నిధ్యంకుర్వతేసదా। ఏవంప్రాహపురాగస్త్యో భగవాన్మునిసత్తమః ॥ ౩౧ ॥ మయాపృష్టస్సమాచఖ్యౌ గన్ధమాదనపర్వతే । నారాయణగిరేస్తస్య మాహాత్మ్యంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ విస్తరేణసమాఖ్యాతం మయాపితవభూపతే । అన్యచ్చాపిసమాఖ్యాస్యే త్వయాఽపృష్టంనరాధిప ॥ ౩౩ ॥ తస్మిన్స్నాతుయత్పుణ్యం దానానిదదతాంనృప । ఇత్యుక్తోజనకస్తేన పప్రచ్ఛాథమునింపునః ॥ ౩౪ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భవిష్యద్విమానవర్ణనంనామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీతీరకృతాన్నదానాదిప్రశంసా.

జనకః ॥ శ్రుతమేతన్మయాఖ్యానం వామదేవత్వయోదితమ్ । సర్వజ్ఞంపరమంబ్రహ్మజానీమోమునిసత్తమ ॥ ౧ ॥ క్షేత్రకాణ్డేత్వయాసర్వాణ్యుక్తానితపతాంవర। క్షేత్రాణియానిపుణ్యాని తీర్థానివిమలానిచ॥ తేషుతేషుచదానాని ప్రశస్తానిత్వయామునే । నారాయణగిరావస్మిన్ కృత్వాదానమనుత్తమమ్ ॥ ౩ ॥ యత్ఫలంప్రాప్నుయాద్దేహీ పాపరాశింవి

ధూయవై । తద్వదస్వమునిశ్రేష్ఠ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ ౪ ॥ శతా
నందః ॥ ఇతిపృష్టస్తదా తేనజనకేనమహాత్మనా । యత్పుణ్యందదతాం
తత్రదానానాంచయథాఫలమ్॥౫॥తత్సర్వంమునిశార్దూలోవక్తుంసముప
చక్రమే ॥ వామదేవః॥శృణుష్వావహితోరాజన్యత్పృష్టోహామిహత్వయా॥
నారాయణగిరావస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే । అన్నదానంప్రశస్తంహి
దానానాందానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యమస్మిన్నివసతా మన్నపానాదికం
తు యః । ప్రయచ్ఛేత్సఇహైవాశు సర్వరోగైర్విముచ్యతే ॥ ౮ ॥ భూమేర్గో
శ్చహిరణ్యస్య వస్త్రగంధాదికస్యచ । కన్యాయాశ్చచరేద్దానం తిలానా
మపియోనరః ॥ ౯ ॥ ప్రేత్యసోనుత్తమాన్లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్పుణ్యక
ర్మణామ్ । తేషాంవసతిలోకేషు యావత్కల్పమరిందమ ॥ ౧౦ ॥ తతోభ
క్తింపరాంప్రాప్య విష్ణోర్లోకేమహీయతే । నిష్కామోయోదదాత్యన్నం
స్వామిపుష్కరిణీతటే॥౧౧॥సపుష్కలాంప్రశస్తాత్మా విష్ణుభక్తింప్రయా
స్యతి । తద్భక్తభావమాపన్నః కాలేనాల్పేనభూపతే ॥ ౧౨ ॥ ప్రాప్యయో
గంమునిప్రోక్తం పరమాంగతిమాప్నుయాత్ । స్వామిపుష్కరిణీంప్రా
ప్య స్నాత్వాపీత్వాచతజ్జలమ్ ॥ ౧౩ ॥ విధూయసర్వపాపేభ్యో విష్ణులో
కేమహీయతే । యావచ్ఛక్త్యనుసారంవై సువర్ణంగామథాపివా ॥ ౧౪ ॥
వస్త్రాణివసుధాంవాపి తిలాన్ గంధాననుత్తమాన్ । యోదదాతిసదీర్ఘా
యు రారోగ్యంచాపివిందతి ॥ ౧౫ ॥ ప్రాప్నుయాత్సర్వకామాంశ్చ భోగా
న్భుక్త్వాచపుష్కలాన్ । ముక్తశ్చసర్వపాపేభ్యః ప్రాప్నుయాత్పర
మాంగతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ శృణుచాస్మిన్పురావృత్తమాఖ్యానంపర్వతోత్తమే।

వామదేవస్య బ్రహ్మోపదిష్టస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

యథామేకథితంపూర్వం బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ పూర్వంభూ
మిధరేంద్రేస్మిన్ బ్రహ్మాణంకమలాసనమ్ । ఉపాసీనస్సమాసీనో వర్షాణా
మధికంశతమ్ ॥ ౧౮ ॥ అహంతీవ్రంతపోకార్షం బ్రహ్మాణంప్రతిభూమిప।
కాలేనమహతాతాత భగవాన్కమలాసనః॥ ౧౯ ॥ ఆవిర్బభూవపురతస్త
పసాతోషితోమయా । స్వయమేవచతుర్వక్త్రో మాంప్రబోధ్యజనాధిప॥
మేఘగమ్భీరయావాచా ప్రసన్నోవాక్యమబ్రవీత్ । పరితుష్టోస్మితేబ్రహ్మ
న్వామదేవద్విజోత్తమ ॥ ౨౧ ॥ యదిచ్ఛసీహతద్దాతుం వరదోహామిహాగ

తః। వరంవరయభద్రం తేయదిచ్ఛసిమహామునే ॥ ౨౩॥ ఇత్యుక్తోబ్రహ్మణా
తేనప్రసన్నేనమహాత్మనా। అహమేవంనృపశ్రేష్ఠవృణేవరమనుత్తమమ్॥
స్వామిపుష్కరిణీయేయమత్రాస్తేపర్వతోత్తమే । తస్యాఏవతుమాహా
త్మ్యంజ్ఞాతుమిచ్ఛామితత్త్వతః ॥౨౪॥ మాహాత్మ్యంచఫలంచాపిదర్శనే
స్నానపానయోః। అస్యాస్తీరేచదానానాంయత్ఫలంతద్వదస్వమే ॥౨౫॥
బ్రహ్మా॥ అస్యాస్తీరేపురాబ్రహ్మన్‌చంద్రఃక్షీరోదసంభవః । సౌవర్ణంభూ
షణందత్వాలావణ్యంపరమంయయౌ ॥౨౬॥ కన్యాందత్వాపురాబ్రహ్మ
న్కామఃకామత్వమాప్తవాన్ । ధనదోపిధనేశత్వంస్వర్ణదానాదవాప్త
వాన్ ॥౨౭॥ ఇంద్రష్షోడశదానానిస్వామిపుష్కరిణీతటే । కృత్వావలాదీ
నసురాన్దుర్జయానజయత్పురా ॥౨౮॥ అస్మిన్గిరౌపురాకశ్చిదాగత్యబ్రా
హ్మణోత్తమః । జిజ్ఞాసుంకావ్యవిన్నామబ్రహ్మజ్ఞానస్యమానద ॥౨౯ ॥
స్వయమాహూయవిప్రేంద్రం బ్రహ్మజ్ఞానమనుత్తమమ్ । దదత్పరమధ
ర్మాత్మావాచస్పతిరభూన్మునే ॥ ౩౦ ॥ ధరణ్యాంనిత్యసాన్నిధ్యం వేఙ్క
టాద్రౌవిశేషతః। తస్మాత్తత్రైవకార్యాణిమహాదానానిపార్థివైః ॥౩౧॥
యత్కించిచ్చమునేతస్మిన్స్వామిపుష్కరిణీతటే । దద్యాదనుత్తమాన్
లోకాన్ నాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణామ్ ॥ ౩౨ ॥ మాసిభాద్రపదేపుణ్యే

బ్రహ్మకారితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశమహోత్సవప్రశంసా.

శుక్లపక్షేతుచైత్రభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే దేవస్యపరమాత్మనః ॥౩౩ ॥
ఉత్సవఃకారితఃపూర్వం మయైవప్రీతయేహరేః । తత్రతత్రయుగేచాస్య
విష్ణోస్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౪ ॥ ఉత్సవాన్కారయిష్యంతి నరాఃపుణ్య
కృతోఽమలాః । కించిదారాధనేనైవవిష్ణుర్భాద్రపదోత్సవే ॥ ౩౫ ॥
దదాతిసర్వలోకానాం వరానత్యంతదుర్లభాన్ । ఉత్సవేషుచదేవస్య నా
రాయణగిరింప్రతి ॥౩౬॥ గచ్ఛంతియేనరాఃపుణ్యాస్తేషామపిఫలంశ్శృణు॥
యానిత్వాదధతేపదానిచమునేనారాయణాద్రింప్రతి స్తోకంస్తోకమపిద్వి
జాఅపిజనాస్తేషాంఫలంయచ్ఛృణు। యావద్వేఙ్కటశైలమాత్మగృహ
తస్తావత్పదానాంక్రమాత్ప్రత్యశ్వమేధక్రతుఫలం భూయాద్ధ్రు

మహోత్సవసేవార్థమాగతజనారాధకపుణ్యఫలవర్ణనమ్.

విప్రాణినామ్ ॥ ౩౭ ॥ యేసేవార్థముపాగతాన్వృషగిరౌదేవస్యదివ్యో

త్ప్వేఘూవచ్ఛత్త్యపలాశయంతిభగవాం స్తేషామభీష్టప్రదః । యస్తేషా ముపకారమీషదపివాకుర్యాన్నలోభాదినా తస్యాకల్పమవస్థితిశ్శృణుము నేఘోరేమహారౌరవే ॥ ౩౮౹ ॥ యస్స్వామిసరస స్తీరేపుష్పోద్యానాని కారయేత్ । నందనోపవనేతస్యయావత్కల్పమవస్థితిః ॥౩౯౹॥ కిమనేనబహూక్తేనయస్స్వామిసరస స్తటే । యత్కించిత్కురుతేపుణ్యంతస్యాంతో నైవవిద్యతే ।౪౦౹॥ వామదేవః॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్బ్రహ్మాలోకకృల్లోకపూజితః।అన్తర్ధేతదాతస్మాచ్ఛ్రితమేతన్మయాపురా॥౪౧౹॥శతానందః॥ ఇతీరితంతన్మునినాసమస్తం శ్రుత్వామహారాజాజనకోమహాత్మా । ప్రఫుల్లనేత్రఃపులకాంచితాంగోనారాయణాద్రింప్రయయౌప్రహృష్టః ॥ సమాప్యయజ్ఞంజనకోమహాత్మాధురంధరిత్ర్యాస్సచివేనియోజ్య। ద్రష్టుం పరంబ్రహ్మనృపాద్రిమూర్ధ్ని స్వయంయయౌమైథిలరాజరాజః ॥౪౩౹॥

ఇతిశ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరకృతదానఫలవర్ణనంనామ
త్రిచత్వారింశోధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీంప్రతిసార్ధత్రికోటితీర్థాగమనకాలనిర్ణయః.

వ్యాసః॥ శ్రుత్వైతదథమాహాత్మ్యంస్వామిపుష్కరిణీంప్రతి। జనకస్తుశతానందంపప్రచ్ఛేదంముదాన్వితః ॥ ౧ ॥ జనకః॥ లోకేషుసర్వతీర్థానికథమాయాన్తితజ్జలే । కిమర్థంవాతదేతన్మేకథయస్వమహామునే ॥౨॥ శతానందః॥ పురాభాగీరథీతీరేమార్కణ్డేయోమహామునిః । తపఃపరమమాస్థాయ సతేపేపరమంతపః ॥ ౩ ॥ ధ్యాయన్విశ్వస్యజగతస్స్రష్టారం భువనేశ్వరమ్।తతఃకాలేనమహతాబ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ ౪ ॥ సాన్నిధ్యమకరోత్ప్రీత్యా మార్కణ్డేయస్యధీమతః । వచనంవ్యాజహారేదం మార్కణ్డేయంపితామహః ॥ ౫ ॥ వరంవరయదాస్యామి యదిచ్ఛసి మహామునే ॥ మార్కణ్డేయః॥ వరందేహిమమబ్రహ్మన్యాచేశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యేయానిపుణ్యాని సంతితీర్థానివైప్రభో । తేషుసర్వేషుతీర్థేషు యాత్రాయాంశక్తిరస్తినో ॥ ౭ ॥ తస్యతద్వచ

సంశ్రుత్వా భగవాంశ్చతురాననః । ప్రహసన్వ్యాజహారేదం మార్కణ్డే
యంతపస్వినమ్ ॥ ౮ ॥ బ్రహ్మా ॥ లోకేసర్వేషుతీర్థేషుస్నానంవర్షశతైర
పిక స్తుంనశక్యేబ్రహ్మాణ్నమయానచశమ్భునా ॥౯॥ అన్యంవక్ష్యామి తే
బ్రహ్మన్నుపాయంమునిసత్తమ । ఇతోదక్షిణదిగ్భాగేమునేద్విశతయో
జనే ॥ ౧౦ ॥ అస్తిశ్రీవేఙ్కటోనామ ప్రథితఃపర్వతోత్తమః । ద్రమిడేషు
మహాపుణ్యస్సవితస్త్రిదశైర్గిరిః ॥ ౧౧ ॥ తస్యశృఙ్గేసుమహతీపుణ్యాపా
పవినాశినీ । స్వామిపుష్కరిణీనామసరసీసర్వకామదా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలో
క్యవర్తినాంబ్రహ్మంస్తీర్థానాంస్వామినీహిసా । మాసేతుమార్గశీర్షాఖ్యే
ద్వాదశ్యాంపూర్వపక్షకే ॥ ౧౩ ॥ అరుణోదయవేళాయాంత్రిషులోకే
షువిశ్రుతాః । తిస్రఃకోట్యర్ధకోటీచతీర్థానాంసుమహామతే ॥ ౧౪ ॥ సా
న్నిధ్యంతత్రకుర్వంతిస్వామిపుష్కరిణీజలే । పాపంస్వేషువినిర్ముక్తంలో
కైరఘసమన్వితైః॥ ౧౫ ॥ నిర్హరంతీహతీర్థానితస్యాస్తీర్థసమన్వయాత్ ।
మార్కణ్డేయమహాభాగ భువనత్రయవాసినామ్ ॥౧౬॥ తీర్థానాంతత్రగ
త్వాత్వంసేవాఫలమవాప్నుహి । స్వామిపుష్కరిణీత్యేతన్నామధేయం
చతత్కృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ మార్కణ్డేయసమస్తానాంతీర్థానాంస్వామినీయతః
అన్యచ్చతవవక్ష్యామిరహస్యంధర్మగోచరమ్॥ ౧౮॥ యజ్జ్ఞాత్వామునిశా
ర్దూలజ్ఞాతవ్యంనావశిష్యతే। గఙ్గాదిపుణ్యతీర్థానియావంతీహమహీతలే॥
యానివామేరుశృంగాగ్రేకైలాసేమందరోపరి । పాతాళసింధుతీరేషు
తథాద్వీపాంతరేష్వపి ॥ ౨౦ ॥ తేషుతేషుచదానానాంవ్రతానాంజ
పహోమయోః । శ్రుతిస్మృతిపురాణేషువివిధంశ్రూయతేఫలమ్ ॥౨౧॥
తత్సర్వంయుగపత్ప్రాప్తుంయదిచ్ఛేన్మునిసత్తమ। సమార్గశీర్షద్వాదశ్యాం
శుక్లాయాంనియతాత్మకః॥౨౨॥వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యేస్వామిపుష్క
రిణీతటే। కుర్యాదేకతరందానంవిప్రాయశ్రుతశాలినే ॥ ౨౩ ॥ విషుభక్తా
యశాంతాయదరిద్రాయానసూయవే । తేనసర్వేషుతీర్థేషుతద్దత్తం
నాత్రసంశయః॥ ౨౪॥ యానిషోడశదానానిమహాంత్యాహుర్మనీశ్వరాః।
తేషామేకంతుయఃకుర్యాత్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౫ ॥ మార్గశీర్షేసి
తేపక్షేద్వాదశ్యాంవిజితేంద్రియః । తేనషోడశదానానితీర్థేషుసకలేష్వ

పి ॥ ౨౬ ॥ మార్కణ్డేయకృతాన్యస్యుర్యుగపత్తన్మహాద్భుతమ్। ధనుర్మాసే
సితేపక్షేద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ ౨౭ ॥ ఆయాంతిసర్వతీర్థానిస్వామి
పుష్కరిణీజలే । ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యస్నాతస్తత్ఫలమాప్నుయా
త్ ॥ ౨౮ ॥ ఏతద్గుహ్యంపురావిష్ణుః ప్రోవాచభగవాన్మమ ॥ శతానందః ॥
ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధేబ్రహ్మమార్కణ్డేయస్యపశ్యతః ॥ ౨౯ ॥ మార్కణ్డే
యస్తునృపతేవిస్మయావిష్టమానసః । నారాయణగిరింప్రాయాత్తత్రై
వప్రీతమానసః ॥ ౩౦ ॥ గత్వాతస్మిన్గిరౌపుణ్యేస్వామిపుష్కరిణీంశుభాం।
దృష్ట్వాస్నాత్వాథతస్యావైవిపులేవిమలేజలే ॥ ౩౧ ॥ తస్యాస్తీరేమహీపా
లభగవంతంజనార్దనమ్ । సమభ్యర్చ్యహృషీకేశంప్రసన్నేనాంతరాత్మ
నా ॥ ౩౨ ॥ వత్సరాణాంత్రయంరాజన్నువాససమహీధరే । ప్రతివర్షంచ
తీర్థానామాగమంప్రేక్ష్యతత్తిథౌ ॥ ౩౩ ॥ మార్కణ్డేయోమహీపాలప్ర
సాదాచ్ఛార్ఙ్గధన్వనః । అవాపపరమానందమనంతంశాశ్వతంమునిః ॥
వామదేవః ॥ యఇదంశ్రావయేన్నిత్యంస్వామితీర్థస్యవైభవమ్ । శృణోతి
పరయాభక్త్యాద్వాదశ్యాంమార్గశీర్షకే ॥ ౩౫ ॥ తస్యప్రసన్నోభగవాన్
త్సర్వమిష్టంప్రయచ్ఛతి । ఏకాదశ్యాముపోష్యాస్మిన్పర్వతేవేఙ్కటాహ్వ
యే ॥ ౩౬ ॥ ద్వాదశ్యాంమార్గశీర్షేతుపూర్వపక్షేచయేనరాః । స్నానం
కృత్వాయథాన్యాయంస్వామితీర్థేసమాగతాః ॥ ౩౭ ॥ ప్రణమంతిజగ
న్నాథంతత్తీరతలవాసినమ్ । తేనరాస్తత్ప్రసాదేనపాపరాశింవిధూ
యవై ॥ ౩౮ ॥ తత్ప్రయాంతిపరంధామశాశ్వతంబ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ । శా

* స్వామితీర్థస్నానార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలప్రతిజనకనృపాగమనమ్. *

స్త్రాణాంపరమోవేదోదేవానాంపరమోహరిః ॥ ౩౯ ॥ తీర్థానాంపరమం
తీర్థంస్వామిపుష్కరిణీనృప । తస్మాత్త్వమపిరాజేన్ద్రగత్వానారాయ
ణాచలమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయేస్నాత్వానియతమానసః ।
తత్తీరవాసినందేవంశరణ్యంసర్వదేహినామ్ ॥ ౪౧ ॥ నారాయణంస
మారాధ్యసర్వాన్కామానవాప్స్యసి ॥ శ్రీవేదవ్యాసః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా
తుజనకశ్శతానందోదితంతదా ॥ ౪౨ ॥ ప్రహర్షమతులంలబ్ధ్వామంత్రిభిస్స
హితోనృపః । గత్వావృషాచలంతీవ్రంస్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౪౩ ॥ స్నా

త్వాదృష్ట్వాథ దేవేశం శ్రీభూమిసహితం తతః । తత్రస్థిత్వా చిరం కాలం స
ర్వాన్కామానవాప్య చ ॥ ౪౪ ॥ ఆగత్య మిథిలాం రాజా శశాస పృథివీమి
మామ్ ॥౪౫॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
స్వామిపుష్కరిణీమ్ప్రతి సార్ధత్రికోటితీర్థాగమనతత్కాలకృ
తదానఫలాదివర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీవామనపురాణే వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశ
పర్యంతపఞ్చవింశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

{ శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్ ॥ ... * }

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా -౨౬.

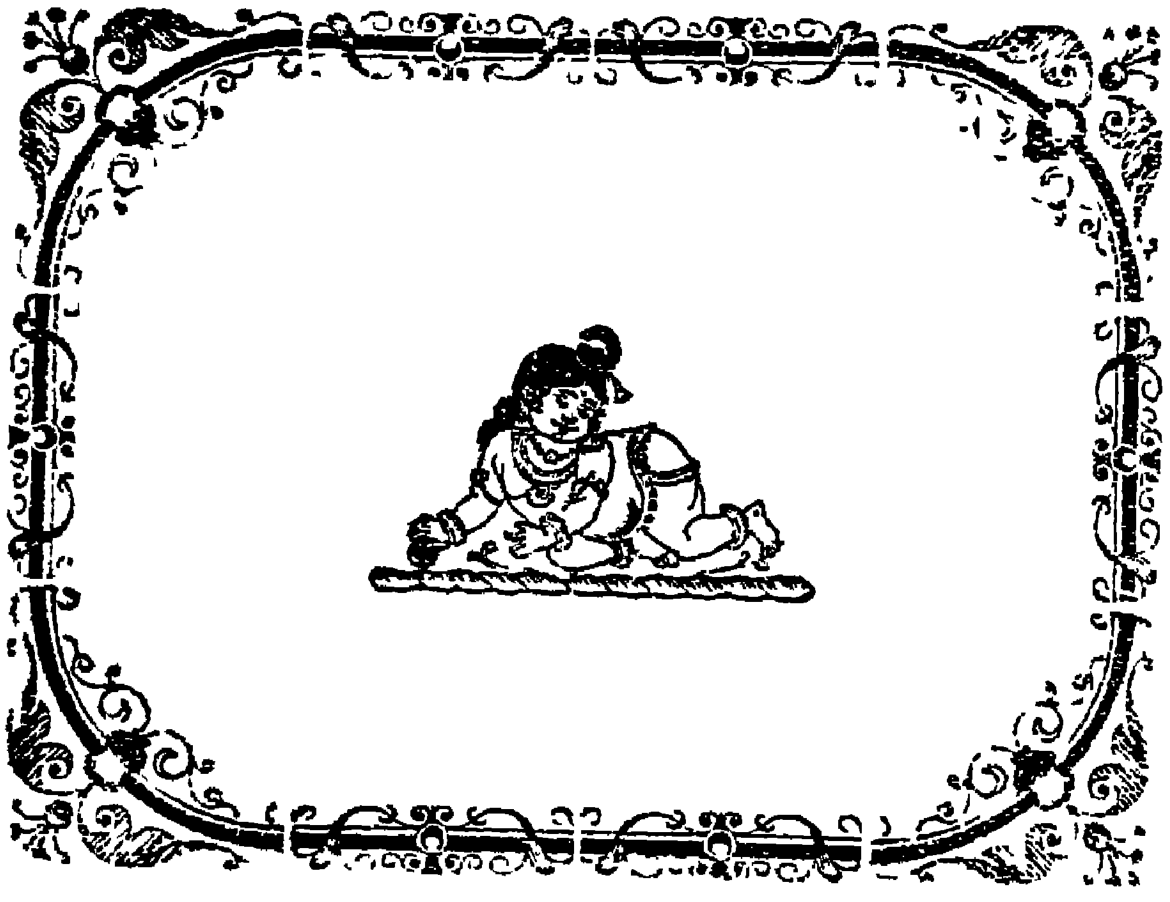

శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమైశ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశంశ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారంశ్రీనివాసమహంభజే॥

దూర్వాససంప్రతిదిలీపకృతప్రశ్నః.

శ్రీసూతః ॥ రాజాదూర్వాససంపృష్ట్వా దిలీపోగృహమాగతమ్। శ్రుత్వాశ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యం శ్రీముష్ణస్యచవైభవమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య మథపప్రచ్ఛసాదరమ్ ॥ దిలీపః ॥ నిర్దిశ్యదేవదేవస్య స్వయం వ్యక్తాష్టవైభవమ్ ॥ ౨ ॥ శ్రీరఙ్గవైభవంతత్ర శ్రీముష్ణస్యచవైభవమ్। ఉక్తంత్వయాదయాసిన్ధో సామ్ప్రతంవదవైభవమ్ ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రిసంజ్ఞస్య క్షేత్రస్యానుత్తమస్యచ। వేఙ్కటేశ్వరదేవోఽసౌ యత్రసన్నిహితోహరిః ॥ ౪ ॥ తస్యాగతింవైభవంచ తీర్థసఙ్ఖ్యాంతథైవచ। యేన

దిలీపమ్ప్రతిదూర్వాసఃకథితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్.

ప్రథాకృతాలోకే తదాచక్ష్వకృపాయది ॥ ౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణు రాజన్ప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచలవైభవమ్। తస్యాఽఽగతింప్రవక్ష్యామి దేవస్యాపిమహాత్మనః ॥ ౬ ॥ మేరోఃపుత్రోమహాశైలో జామ్బూనదనదీతటే। యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః ॥ ౭ ॥ వేఙ్కటేతి

కృతంనామ పిత్రాతస్యమహాత్మనః । అమృతస్యేన్దిరాయాశ్చ యతో
విస్తారకారకః ॥ ౮ ॥ జీవానాంభారతేవక్షే తతోయంగుణనామకః ।
నిర్దోషవిష్ణోరయనం నారాయణమిమంవిదుః ॥ ౯ ॥ వృషస్యభరణాత్సో
పా ద్వృషభంచాపితంవిదుః । ప్రసవాదఞ్జనాదేవ్యా విదురఞ్జనసంజ్ఞక
మ్ ॥ ౧౦ ॥ సశేషాగమనశ్చాపి శేషాద్రింప్రాహురుత్తమాః ॥ దిలీపః ॥
సశేషాగమనంతస్య కుతఏతన్మహావిభో ॥ ౧౧ ॥ తదాచక్ష్వమహా

వాయుశేషయోఃక్షీరాబ్ధిప్రవృత్తకలహోపోద్ఘాతాదికథనమ్.

ప్రాజ్ఞ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ దూర్వాసాః ॥ అనంతశయనశ్శ్రీ
మాన్ కదాచిత్క్షీరసాగరే ॥ ౧౨ ॥ లక్ష్మీవిలాసనిర్విష్టో భగవాన్మధుసూ
దనః । బ్రహ్మనన్దననేరేమే రమయాఽన్తఃపురేసహ ॥ ౧౩ ॥ సమాది
దేశచతదా భగవాన్రమయాయుతః । శేషమన్తఃపురద్వారే భావికృ
త్యంచచిన్తయన్ ॥ ౧౪ ॥ తదాశయానుగశ్చైష స్సర్వలోకధురన్ధరః ।
తస్థావన్తఃపురద్వారే తస్యచానుమతేతదా ॥ ౧౫ ॥ ఖ్యాపయామాస
చాత్మానం బలిష్ఠంసర్వతోధికమ్ । ఏతస్మిన్నంతరేవాయు ర్దుగ్ధాబ్ధిశయ
నంయయౌ ॥ ౧౬ ॥ తదావాయుంసమాలోక్య ఫణీంద్రోబలదైవతమ్।
నచతేసమయశ్చాత్రప్రాప్తుమంతఃపురంగృహమ్ ॥ ౧౭ ॥ నాత్మజ్ఞో
హిభవాన్వాయో కదాతేభూద్గతిఃపురా । ఇతఃపరమతీత్యత్రికక్ష్యా
అంతఃపురేగృహే ॥ ౧౮ ॥ ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా వాయుస్తంప్ర
త్యవోచత ॥ వాయుః ॥ నాత్మజ్ఞోఽసిత్వమేవాత్ర త్వయోక్తమవిచా
రతః ॥ ౧౯ ॥ శేషః ॥ బహిరంతశ్చయోనిత్య మహంనాథసమీపగః।
త్వంభృత్యోస్మీఢుషోవిష్ణో ర్నాంతరంగోనమత్సమః ॥ ౨౦ ॥ తిష్ఠతావద్ధ
ర్ద్వారీ త్యహీశోవాయుమబ్రవీత్ । తచ్ఛ్రుత్వాప్రహసన్వాయు ర్వా
యుభక్షమథాబ్రవీత్ ॥ ౨౧॥ వాయుః ॥ దాసీదాసజనాయేతు యేచాన్యే
పరిచారకాః । తాన్వదంతితుమిత్రాణి నతేర్వాంత్యాసనంవిభోః ॥ ౨౨॥
బిడాలోంతస్థితోవాపి బహిస్థేభసమోనహి । మాంత్వంజానాసినా
ధ్యక్షం ప్రాణినాంప్రాణమీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ బలేజ్ఞానేవిరాగేచ విష్ణుభ
క్తౌనమత్సమః । సాక్షాద్విష్ణుప్రసాదస్య పాత్రభూతోస్మిసర్వదా ॥ ౨౪ ॥
మర్యాదయాఽవస్థాతవ్యంవక్తుంనార్హసిచాధికమ్।ఇత్యుక్తస్తేనసంక్రుద్ధః

వాయుశేషకృతపరస్పరబలపరీక్షా.

ప్రత్యువాచ బిలేశయః ॥ ౨౫ ॥ శేషః ॥ కింజల్పితేన బహునా పరీక్షా
త్ర విధీయతామ్। ఆవాభ్యాం బలశాలిభ్యాం దృశ్యతే౽త్ర బలాబలమ్॥ ౨౬ ॥
ఇత్యుక్తస్తేన ఫణినా మాతరిశ్వాబ్రవీత్తతః ॥ వాయుః ॥ ఆవయోస్స్యా
త్కథం చాత్ర పరీక్షా పౌరుషే గతా ॥ ౨౭ ॥ తద్వదస్వ మహాబాహో
యేన తే నిశ్చయో భవేత్। ఏవం వృత్తే వివాదే తు తత్రాగాద్ధరిరీశ్వరః॥ ౨౮ ॥
కిమేతదితి తౌ పృష్ట్వా శేషేణోక్తో౽తివిస్తరాత్ । ప్రాహోద్వృత్తం త
దా శేషం భావికార్యం స చింతయన్ ॥ ౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లోకాంత
రాత్మా బలదేవతా యః ప్రాణో మమాపి హ్యధికో మతో౽యమ్ । త్వం
లోకభర్తేతి మహాన్మదస్తే తవాపి వై కూర్మవరో హి వోఢా ॥ ౩౦ ॥ తచ్ఛ్రు
త్వా ప్రాహ దేవేశం శేషస్తస్యాశయానుగః ॥ శేషః ॥ భగవన్మమ వా
యోశ్చ పశ్యాద్య బలపౌరుషే ॥ ౩౧ ॥ యో౽సౌ మత్పాలితశ్శైలో భారే
ణ మహతా వృతః । మేరుపుత్రో మహాపుణ్యో జామ్బూనదనదీతటే॥ ౩౨ ॥
యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః । అహమ్మేరుమవష్టభ్య బ
ద్ధ్వా తం కాయరజ్జునా ॥ ౩౩ ॥ స్థాస్యామి తం మహాశైలం వాయురుద్ధర
తే యది । తదా మత్తో౽ధికో వాయుః ప్రభో సత్యం న సంశయః ॥ ౩౪ ॥ ఏ
వముక్తో హృషీకేశశ్శేషేణాత్యంతగర్విణా । వాయుముద్వీక్షయామా
స వాయుర్జ్ఞాత్వేంగితం హరేః ॥ ౩౫ ॥ తథా కుర్వితి తం శేషం హరిణా
ప్రేరితో౽బ్రవీత్ । తతశ్శేషో యయౌ భూమిం తత్రాపశ్యద్గిరిం శుభమ్॥ ౩౬ ॥
తప్తహాటకసఙ్కాశం రత్నసానుం మనోహరమ్ । మేరోర్దక్షిణదేశే తు
జామ్బూనదనదీతటే ॥ ౩౭ ॥ మేరుపుత్రం మహాపుణ్యం వేఙ్కటాచల
సంజ్ఞకమ్ । మేరువేఙ్కటశైలేంద్రావవష్టభ్య మహారుషా ॥ ౩౮ ॥ స్వ
కాయరజ్జునా బద్ధ్వా శేషస్తస్థౌ జ్వలద్రుషా । సన్నద్ధస్సహసర్వాస్యైః ప
శ్చాద్వాయుమువాచ హ ॥ ౩౯ ॥ యద్యస్తి తే బలం ఘోరం గిరిముద్ధర
సాంప్రతమ్। ఇత్యుక్తో వాయురాయాతస్స్వప్రశ్వాసేన వేఙ్కటమ్ ॥ ౪౦ ॥
చిక్షేపాంగుష్ఠతశ్శైలం దర్పేణానాదరాత్తదా । అవిచాల్యం యదా మే
నే శేషసంవేష్టితం గిరిమ్ ॥ ౪౧ ॥ తతః ప్రయయే తే బాహుభ్యాం తం తోల

యితుమాదరాత్ । నశశాక యదా వాయుర్బాహుభ్యామపి పీడయన్ ॥ తంచాలయితుమీషద్వా భగ్నదర్పస్తదాఽభవత్ । అకీర్తిశంకీ చ తతో వాయుర్బ్రహ్మాండపూరణః ॥ ౪౩ ॥ ఆత్మీయామఖిలాం శక్తిం కంపనే శోషణే తథా । వ్యంజయన్ కంపయామాస సర్వాన్ స్థావరజంగమాన్ ॥ ౪౪ ॥ అథ బ్రహ్మాదిభిర్దేవైరనునీతేపి మారుతే । అకృతోపరమే శేషస్సామ్నా విజ్ఞాపితస్తుతైః ॥ ౪౫ ॥ లఘుర్భూత్వా క్వచిత్కించిత్ఫణానాం సంశ్లథయన్ స్థితః ॥ తతస్తద్వివరం వాయుర్మహావేగో వివేశ హ ॥ ౪౬ ॥ తతః క్షణేనోచ్చలితస్తూలరాశిరివాంబరే । ప్రచలన్వత్మనాచోల్లంఘ్య దూరం లక్షార్ధయోజనమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఉత్తరే దక్షిణాంభోధేర్ద్వాత్రింశద్యోజనాంతరే । పూర్వాంభోధేః పశ్చిమే తు పుణ్యే స్వర్ణముఖీతటే ॥ ౪౮ ॥ పపాత వేగతో వాయోశ్శైలశ్శేషసమన్వితః । సహస్రధా శీర్యమాణో బలేన బలశాలినః ॥ ౪౯ ॥ తతస్తుష్టావ మరుతం మేరుస్సుతహితేచ్ఛయా । త్రాహి త్రాహి జగత్ప్రాణ పుత్రభిక్షాం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౫౦ ॥ అపరాధో హి శేషస్య న చ మే పుత్రహేతుకః । ఇతి తేన స్తుతో వాయుః పాలయామీతి చాబ్రవీత్ ॥ ౫౧ ॥ తం గిరిం స్వయమావిశ్య తేన సార్ధం పపాత హ । * వాయోరావేశనాచ్చైనం ప్రాహురంజనసంజ్ఞకమ్ ॥ ౫౨ ॥ శేషో విశీర్ణదేహస్తు తేన సార్ధం పపాత హ ॥ ౫౩ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యే దిలీపదూర్వాసస్సంవాదే వాయుశేషపరస్పరబలపరీక్షాదికథనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

వేంకటాద్రౌ శేషకృతతపః ప్రకారకథనమ్.

దిలీపః ॥ కిమర్థం దేవదేవేశో హిత్వా వైకుంఠముత్తమమ్ । సాన్నిధ్యమకరోత్తత్ర వేంకటాఖ్యే నగోత్తమే ॥ ౧ ॥ కిం తత్ర కారణం బ్రూహి

* వాయోరావేశనాచ్చేత్యాది-అజ్యతేఽధిగమ్యతే - ఆవిశ్యత ఇత్యంజన ఇతి వ్యుత్పత్త్యా వ్యాప్తికర్మవాచీ వ్యంజనశబ్దో వాయువ్యాప్తిమూల ఇత్యభిప్రాయః - అంజూ వ్యక్తిశ్లక్షణకాంతిగతిష్వితి గత్యర్థకత్వాద్ధాతోర్గతిర్వ్యాప్తిరూపా భవితుమర్హతి-చకారేణ ప్రాగుక్తాంజనాదేవీప్రసవనిమిత్తకత్వమంజనసంజ్ఞాస్సముచ్చీయతే.

శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ దూర్వాసాః ॥ శేషాగతమదఃపశ్చాత్త
స్మిన్నేవనగోత్తమే ॥ ౨ ॥ వాయవ్యేస్వామిసరసోనాగతీర్థేమనోర
మే । నానాసానుసమాకీర్ణేనానాపాదపమణ్డితే ॥ ౩ । ఉత్తరేశిఖరే
పుణ్యేసాన్నిధ్యార్థంజగత్పతేః । తపస్తేపేమహాఘోరందివ్యంవర్షసహా
స్రకమ్ ॥ ౪ ॥ తపసాతోషితోదేవఃప్రత్యక్షస్సమజాయత । వరంవ

శేషతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

రయభద్రేతితేనోక్తశ్శేషఆహతమ్ ॥ ౫ ॥ శేషః ॥ యదిప్రసన్నో
భగవన్నిదంమేదేహిభోవరమ్ । యథాశేషేమదఙ్గేత్వంవైకుణ్ఠేభువ
నోత్తమే ॥ ౬ ॥ శైలాకారేచమద్దేహేనిత్యమత్రవసప్రభో । ఇతిశే

శేషప్రార్థనయాభగవత్కృతవేఙ్కటాద్రివాసాభ్యుపగమః.

షేణచోక్తస్సభగవాన్ప్రత్యువాచహ ॥ ౭ ॥ పురావిచారితంస్థానం
భూమౌక్రీడాస్పదంశుభమ్ । ఏతస్మిన్నన్తరేప్రాయాన్నారదోమునిసత్త
మః ॥ ౮ ॥ దృష్టేమునౌమయాచోక్తమృషేకస్మాదిహాగతః । సోఽపిమాం
ప్రాహవిప్రేన్ద్రోదృష్ట్వాభూగోళమాగతః ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్తస్తేనచాహో
చంమమరన్తుంభువస్స్థలే । యోగ్యంకింస్థానమిత్యుక్తస్సచోవాచము
నీశ్వరః ॥ ౧౦ ॥ నారదః ॥ అస్తికశ్చిద్గిరివరోవేఙ్కటాఖ్యోమనోహ
రః । త్రింశద్యోజనమాయామీయోజనత్రయవిస్తృతః ॥ ౧౧ ॥ అష్టోత్తరస
హస్రేణతీర్థవరైశ్చశోభితః । జామ్బూనదనదీతీరేమేరుశైలస్యదక్షిణే ॥
కిఞ్చిదూనశ్చవైకుణ్ఠాద్విహారోయన్మనోహరః । విహారస్వరమానాథ
వాసయోగ్యస్తవైవసః ॥ ౧౩ ॥ తదాతద్వచనంశ్రుత్వాగన్తుమిచ్ఛాబ
భూవమే । ఏతస్మిన్నన్తరేవాయోస్తవసంవాదహేతుకః ॥ ౧౪ ॥ గిరిర
త్రాగతఃపుణ్యస్త్వయాపితపసాఽర్థితః । ఇష్టంమేప్రార్థితంపూర్వంతథా
స్త్వితివరందదౌ ॥ ౧౫ ॥ తేనవిష్ణుస్సమాయాతోహిత్వావైకుణ్ఠముత్తమ

భగవతస్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనమ్.

మ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేరమయాసహమోదతే ॥ ౧౬ ॥ దిలీపః ॥ తస్మి
న్నగోత్తమేపుణ్యేనానాపాదపమణ్డితే । ఆదావన్తేచమధ్యేచసన్తితీ
ర్థాన్యనేకశః ॥ ౧౭ ॥ దేశామనోహరాఃపుణ్యాస్సానూనివివిధానిచ ।
హిత్వాతత్సకలంస్థానంస్వామిపుష్కరిణీతటమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఆశ్రితోరమయా

తత్రమమతత్కారణంవద ॥ దూర్వాసాః ॥ పురాసరస్వతీదేవీతీర్థో
త్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా ॥ ౧౯ ॥ సరస్వతీనదీనామబ్రహ్మవర్తేబభూ
వహ । తస్యాస్తీరేతపస్తప్తుంపులస్త్యోభగవానయయౌ ॥ ౨౦ ॥ పు
త్రభావేనతందేవీనార్చయంతీస్థితామునిమ్ । తతస్తాంకుపితఃప్రాహయా
తేకాఙ్క్షాసరస్వతి ॥ ౨౧ ॥ తవసావిఫలాభూయాన్నదీరూపేణసర్వ
థా । * గుణసామాన్యభావేపివిష్ణుపాదప్రభావతః ॥ ౨౨ ॥ తవాధికేనయ
శసాభవిష్యతిసరిద్వరా । తీర్థోత్కృష్టాసైవభూయాద్భువిగఙ్గాఖ్యయా
శుభా ॥ ౨౩ ॥ ఇతిశప్తాపునర్దేవీతంశశాపమహామునిమ్ । రాక్షసస్తే
భవేద్వంశోవిష్ణోరప్రియకారకః ॥ ౨౪ ॥ పునఃప్రసాదితాతేనవిశాపమ
పిసాదదౌ । అంతిమోవైష్ణవోభూయాత్కల్పస్థాయీవిభీషణః ॥ ౨౫ ॥
పునశ్చతపసాదేవీతీర్థోత్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా । తోషయామాసదేవేశం
తస్యైసాన్నిధ్యమాహవత్ ॥ ౨౬ ॥ వాఞ్ఛామేవిఫలాబ్రహ్మన్ బ్రహ్మ
దణ్డేనభూయసా । భూమావేవయథాతీర్థస్వామిత్వంమేభవేద్ధ్రువమ్ ॥
వరయామివరందేవదేహిమేపురుషోత్తమ । తయైవంప్రార్థితోదేవోదే
వీంతాంప్రత్యువాచహ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మదణ్డోనదీరూపేపుష్కరిణ్యాంన
వైకృతః । అతశ్శేషగిరింగచ్ఛవాసార్థంయామితంగిరిమ్ ॥ ౨౯ ॥ గిరే
ర్దక్షిణభాగేతుమూర్ధదేశేసుఖంవస । స్వామిపుష్కరిణీనామ్నావసే
యంతవదక్షిణే ॥ ౩౦ ॥ తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచ తీర్థానిభువన
త్రయే । స్వస్వపాపవిమోక్షార్థంయాచయిష్యంతిమాంశుభే ॥ ౩౧ ॥
తేషాంపాపవిమోక్షార్థం త్వయిస్నానందదామ్యహమ్ । ధనుర్మా
సేసితేపక్షేద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ ౩౨ ॥ స్నానార్థమాగతం
తీర్థజాలంప్రేష్యత్వమాప్నుయాత్ । తీర్థాధిరాజ్యేతత్తీర్థజాలంత్వామ
భిషేక్ష్యతి ॥ ౩౩ ॥ ఇతిదత్త్వావరందేవస్తత్తీరేన్యవసత్ప్రభుః । దేవ
స్యపాచికాకాచిన్నామ్నావకుళమాలికా ॥ ౩౪ ॥ ప్రసాద్యదేవంపాకే
నశ్రియాసంచోదితాద్విభోః । తీర్థభూమ్యాధిపత్యంచలేభేవరమనుత్తమ

---

* గుణసామాన్యభావేపీతి - గుణానాంసామాన్యభావేపి - ఉభయోస్తుల్యత్వేపి

మ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్రైవవాసం దేవస్య యయాచే సా పునర్హరిమ్ । * వాణీదేవీ తీర్థరూపా భూమిరూపా చ పాలికా ॥ ౩౬ ॥ భోగపత్న్యై ర్జలనిధేః కృష్ణవేణ్యా చ యా సమా । ఇతి సర్వం సమాఖ్యాతం దేవసాన్నిధ్యకారణమ్ ॥ ౩౭ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవతస్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

వాయోర్భగవద్దత్తప్రధానాఙ్గత్వప్రాప్తిః.

దిలీపః ॥ దేవర్షినరసఙ్ఘేషు శైలస్యాస్య ప్రథా కథమ్ । దేవేన కేన దేవేషు మునిష్వపి చ కేన వా ॥ ౧ ॥ నృణాం కేన నరేణాత్ర బ్రూహి విస్తరతః క్రమాత్ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా వాయుర్మహాతేజా విష్ణోరమితతేజసః ॥ ౨ ॥ § ప్రధానాఙ్గత్వమాకాఙ్క్షం స్తపస్తేపే నగోత్తమే । దివ్యవర్షసహస్రాన్తే సహస్రభుజకన్ధరః ॥ ౩ ॥ ఆవిరాసీత్తదా తస్మై నీలామ్బుదసమప్రభః । వరం ప్రాదాత్ప్రధానాఙ్గం భవేతి పురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥ అహమత్ర నివత్స్యామి వసత్వం చ మయా సహ । తారకాసురవిధ్వంస

---

* వాణీదేవీత్యాది - జలనిధేర్భోగపత్న్యై కృష్ణవేణ్యా చ యమునయా చ యా సమా - సా పాచికా వకుళమాలికా - భూమిరూపా - తీర్థభూమ్యాధిపత్యవరలాభేన తీర్థభూమ్యభిమానితయా తీర్థభూమిశరీరిణీ - అత్ర వకుళమాలికాయాః తీర్థభూమిరూపతయా స్వామిపుష్కరిణీరూపేణ పరిణతయా సరస్వత్యాసంగతత్వవర్ణనం - యమునానదీతుల్యత్వవర్ణనం చ - సకలతీర్థాధిరాజ్యకామిన్యా అస్యాస్సరస్వత్యాః స్వామిపుష్కరిణీతీర్థరూపేణ పరిణతాయా యమునానదీసంగతగంగాతో న్యూనతాపరిహారకతయాఽస్యా అపి యమునానదీసమశీలవకుళమాలికా సమాగమోఽస్తీతి ప్రతిపాదనాయ కృతమిత్యవగమ్యతే.

§ ప్రధానాంగత్వమిత్యాది — ప్రధానాంగత్వం సర్వప్రాణినాం స్వేతరదేహేంద్రియాదిసకలోపకరణసత్తానిర్వాహకత్వలక్షణప్రాధాన్యవిశిష్టప్రాణాఖ్యాంగరూపత్వం - అమితతేజసో విష్ణోస్సకాశాదాకాంక్షం స్తపస్తేప ఇత్యన్వయః — ఛాందోగ్యవాజసనేయకయోః — ప్రాణవిద్యాయాం — యో హ వై జ్యేష్ఠం చ శ్రేష్ఠం చ వేద జ్యేష్ఠశ్చ హ వై శ్రేష్ఠశ్చ భవతి - ప్రాణో వావ జ్యేష్ఠశ్చ శ్రేష్ఠశ్చేత్యాదినోక్తం స్వేతరదేహేంద్రియాదిసకలోపకరణసత్తాకార్యాదినిర్వాహకత్వలక్షణం జ్యైష్ఠ్యశ్రైష్ఠ్యాదిరూపం ప్రాణవాయుగతం ప్రాధాన్యమేవేహ ప్రధానాంగత్వమిత్యనేన వివక్షితమిత్యవగమ్యతే.

జాతదోషాపనుత్తయే॥౫॥కుమారధారికాతీర్థేస్కన్దోఽప్యత్రతపస్యతి।ఇతి
వాయుంసమాదిశ్యపశ్చాదంతరధీయత ॥౬॥ మృడాద్యావశగాయస్యాసో
పిబ్రహ్మాచతుర్ముఖః। శ్రీవేఙ్కటాచలేశ్రీశంవాయోరమితతేజసః ॥౭॥ తపః
ఫలప్రదానార్థంసమాయాతంవిదంస్తతః। తత్తపోబలసామర్థ్యాత్సదాసా
న్నిధ్యమత్రవై ॥౮॥ భవిష్యచ్చాపివిజ్ఞాయతత్రతేపేస్వయంతపః। తథా
న్యేబ్రహ్మణాజ్ఞప్తాస్తపస్తేపుస్సుదుష్కరమ్ ॥ ౯ ॥ సబ్రహ్మేశానస్సురా
స్సర్వేసనకాద్యాశ్చయోగినః । అగస్త్యాద్యాశ్చమునయశ్శఙ్ఖాద్యాశ్చనృ
పాస్తథా ॥ ౧౦ ॥ తథాఽన్యేపిసహాద్రాత్సురావిర్భూతంవృషాచలే । అ
ప్రాకృతవిమానేన సార్ధమేవశ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇత్థంవాయుముఖా
ద్దేవాబ్రహ్మేశానముఖాఅపి।భేజిరేచాపరేసిద్ధింబహవస్సిద్ధికాఙ్క్షిణః॥౧౨॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రావగస్త్యతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

యతోఽత్రతస్మాచ్ఛైలోఽయంఖ్యాతోదేవేషువాయునా ॥ దిలీపః ॥ భ
గవన్నస్యశైలస్యకేనాభూన్మునిషుప్రథా ॥ ౧౩ ॥ దూర్వాసాః ॥ దేవం
ద్రష్టుంతపస్తేపేహ్యగస్త్యోమలయాచలే । తదాగత్యాఽవదద్బ్రహ్మా
మునేవేఙ్కటమావ్రజ ॥ ౧౪ ॥ తత్రతేభవితాసిద్ధిరిత్యుక్త్వాంతర్దధేవి
భుః । సోఽపిశైలంసమాసాద్యతపస్తేపేసుదుశ్చరమ్ ॥ ౧౫ ॥ తతోవర్ష
సహస్రాంతే తమేవాహాశరీరివాక్ । అష్టోత్తరసహస్రాణి సంతితీర్థాని
చాత్రవై ॥ ౧౬ ॥ స్నాత్వాతీర్థేషుసర్వేషు లోకేఖ్యాపయతానిచ ।
నాన్యత్తపోద్విజాతీనామృతేశాస్త్రప్రదేశతః ॥ ౧౭ ॥ కింకాయక్లేశధర్మే
ణకాసిద్ధిర్భవితాద్విజ। ఉక్తంమాధ్యందినేమంత్రేమాహాత్మ్యంభూధర
స్యచ ॥ ౧౮ । వసంస్త్వమంతేవాసిభ్యోగిరేఃకురుప్రదక్షిణమ్ । ఏవం
తేభవితాతత్రకృతేషష్ఠేప్రదక్షిణే ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మణోదర్శనంమధ్యేరా
ద్రేదేవాదిదర్శనమ్ । దేవేన్ద్రదర్శనంపూర్వేహ్యాగ్నేయేచహవిర్భుజః ॥
దక్షిణేచర్షిసఙ్ఘానాం సరుద్రాణాంభవేద్ధ్రువమ్ । యక్షరక్షఃపిశాచా
నాంనైరృత్యేదర్శనంభవేత్ ॥ ౨౧ ॥ విష్వక్సేనఋషేఃపశ్చాద్వాయ
వ్యేగిరిదర్శనమ్। ఉత్తరేభగవద్యోగిగణదర్శనమేవచ ॥ ౨౨ ॥ మాహా
త్మ్యజ్ఞానపూర్వంతు స్వామిపుష్కరిణీతటే । ధ్యానయోగంసమాసా
ద్య తతోజ్ఞాస్యసితంవిభుమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఏతావదుక్త్వావిరరామవాణీ

మాహాత్మ్యయోగంసతతోవివృణ్వన్ । ప్రదక్షిణంతస్యగిరేశ్చకృత్వా
ధ్యానాద్విభుంవీక్ష్యపరాంగతింయయౌ ॥ ౨౪ ॥ తతోఽగస్త్యేన
మునినాశైలోఽయంప్రథితోఽభవత్ ॥ దిలీపః ॥ మానుషేష్వస్యశైల
* శ్రీవేఙ్కటాచలేశక్షేత్రాఖ్యనృపతపస్తుష్టశ్రీశ్రీనివాసావిర్భావకథనమ్. *
స్యకేనజాతాప్రథాభువి ॥ ౨౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురాశఙ్ఖోమహా
ప్రాజ్ఞస్సూర్యవంశోద్భవోవిభుః । సాక్షాత్కృత్యమహావిష్ణుంయాచే
యవరముత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ యావచ్చంద్రశ్చసూర్యశ్చయావత్తిష్ఠతిమే
దినీ । తావత్తిష్ఠతుమేసేవాకృతావిష్ణోర్మయావిభోః ॥ ౨౭ ॥ ఇతిసంచిం
త్యమనసారాజ్యేపుత్రంనిధాయవై । గత్వావసిష్ఠంపప్రచ్ఛయత్రవిష్ణుఃప్ర
సీదతి ॥ ౨౮ ॥ తత్క్షేత్రంబ్రూహివిప్రేంద్రయత్రద్రక్ష్యామ్యహంవిభుమ్ ।
ఇతిపృష్టోమునిఃప్రాహయత్రాగస్త్యోదిదృక్షయా ॥ ౨౯ ॥ తపశ్చరతిధ
ర్మాత్మాతముద్దిశ్యమహామునిః । భగవానత్రసర్వాత్మాసాన్నిధ్యంచకరి
ష్యతి ॥ ౩౦ ॥ త్వంచతంగచ్ఛశేషాద్రింపుణ్యంస్వర్ణముఖీతటే । తత్రబ్రహ్మ
శిలాకాచిత్సరిన్మధ్యేచవర్తతే ॥ ౩౧ ॥ అగస్త్యతపసాపశ్చాద్దయాసా
న్నిధ్యమత్రవై । పాదాఈశానవిష్ణ్వాదిదేవానాంతత్రసంతిహి ॥ ౩౨ ॥
సువర్ణముఖరీతత్రకల్యయాసంగతావిభో । తయోస్తుసంగమేరాజన్యే
కేచననరాభువి ॥ ౩౩ ॥ సంకల్ప్యవిధివత్స్నాత్వాదేవర్షీనభితర్ప్య
చ । మధ్యేబ్రహ్మశిలాయాస్తుపితౄనుద్దిశ్యభక్తితః ॥ ౩౪ ॥ శ్రాద్ధతర్ప
ణపిణ్డాదీన్శ్రద్ధయాసహవైవిభో । సమాచరంతిరాజేన్ద్రతేషాంసప్త
కులావధి ॥ ౩౫ ॥ గయాయాంపిణ్డదానేనయథాతృప్తాభవంతివై । త
థాతృప్యంతిపితరస్సత్యమేవనసంశయః ॥ ౩౬ ॥ తస్మిన్దినేఽన్నందద్యా
చ్ఛతామ్బూలంచన్దనాదికమ్ । గోభూతిలహిరణ్యాదివస్త్రధాన్యానిస
ర్వశః ॥ ౩౭ ॥ తత్రదత్తోయథాశక్తిరేణుర్మేరోస్సమోభవేత్ ॥ త్వం
చాపితత్రరాజేంద్రమహానద్యోస్సమాగమే ॥ ౩౮ ॥ స్నానదానక్రియా
దీనిశ్రాద్ధపిణ్డాంస్తిలోదకమ్ । కృత్వాసర్వాణికర్మాణిధ్యానయోగం
సమాస్థితః ॥ ౩౯ ॥ వాసుదేవేమనఃకృత్వాతపఃకురువృషాచలే ।
తదాకాలాంతరేఽగస్త్యస్సశిష్యస్సంగమిష్యతి ॥ ౪౦ ॥ మునినో
క్తంచమాహాత్మ్యంశృణ్వన్కుర్వన్ప్రదక్షిణమ్ । సాకంతేనసమాధిస్థ

స్నాత్వాత్పశ్యసితంవిభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ త్వయాపిసంస్తుతో దేవ స్తవాభీష్టం
ప్రయచ్ఛతి ॥ దూర్వాసాః ॥ గురుణాచోదిత స్త్వేవంసగత్వాతంనృపా
చలమ్ ॥ ౪౨ ॥ తత్క్రమేణతప స్తప్త్వామునినాతేనసంగతః । ఆవిర్భూ
తంహరిందృష్ట్వాయయాచేవరము త్తమమ్ ॥ ౪౩ ॥ యావచ్చన్ద్రశ్చసూ
ర్యశ్చయావ త్తిష్ఠతిమేదినీ । తావన్మయాకృతాసేవాశైలేంద్రేతవసం

శ్రీశ్రీనివాసాజ్ఞయాశఙ్ఖనృపకృతభగవద్దివ్యవిమాననిర్మాణమ్.

భవేత్ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్తోభగవాన్ప్రాహశృణుభూపవచోమమ । అ
ర్చావిగ్రహరూపోఽహంసచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౪౫ ॥ స్వయంవ్యక్త
ప్రదేశేషుదృశ్యోబ్రహ్మాదియోగినామ్ । తామేవప్రతిమాంకేచిజ్జానంతి
నృపపుఙ్గవ ॥ ౪౬ ॥ తథాత్వేనాపివాయోగ్యందర్శనమేకలౌయుగే।
యుగేష్వపిచసర్వేషుదుర్దర్శంయత్తుపాపినామ్ ॥ ౪౭ ॥ తద్రూపస్యాపి
ధానాయసాదృశ్యధ్యానహేతవే । విమానంచశిలాదారులోష్టేష్టకచి
తంకురు ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిమాంచశిలారూపాంతాంపశ్యంతికుయోగినః ।
రూపద్వయంప్రపశ్యంతిజ్ఞానినోబ్రహ్మవిత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ భానుమా
న్భానుసఙ్ఘైస్తురసగ్రాహీయథాభువః । సాత్త్వాత్మ్యాజాశ్రయోనిత్యమ
హంబింబాంతరేణచ ॥ ౫౦ ॥ యథాదృష్టంవిమానంతేమద్రూపంపు
రుషర్షభ । తథాకురుమహాభాగతేనతేభవితాగతిః ॥ ౫౧ ॥ ఇత్యు
క్త్వాంతర్దధేదేవస్సర్వేషామేవపశ్యతామ్ ॥ ౫౧½ ॥ తేనోక్తమార్గేణ
విధాయపుణ్యంవిమానవర్యంప్రతిమాంచపుణ్యామ్ । ప్రఖ్యాప్యశఙ్ఖోనర
లోకసఙ్ఘేజగామవిష్ణోఃపదమవ్యయంశుభమ్ ॥ ౫౨½ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శంఖనృపాది
తపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదివర్ణనంనామతృతీయోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థముక్తిప్రదస్వామిపుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థవర్ణనమ్.

దిలీపః ॥ అస్మిన్నగోత్తమేపుణ్యేకతితీర్థానిసంతివై । తేషాంస
ఙ్ఖ్యాంచమేబ్రూహికతిముఖ్యానితత్రవై ॥ ౧ ॥ తత్రాప్యత్యంతముఖ్యా
నివదమేమునిసత్తమ । సద్ధర్మరతిదాన్యత్రకతిసఙ్ఖ్యాన్వితానిచ ॥ ౨ ॥
కతిచజ్ఞానదాన్యత్రభక్తివైరాగ్యదానిచ । ముక్తిప్రదానికాన్యత్రతాని

మేవదసుపత్ర ॥ ౩ ॥ దూర్వాసాః ॥ షష్టిషష్టికోటిస్తీర్థాని పుణ్యాన్యత్ర నగోత్తమే । అష్టోత్తరసహస్రం తు తేషు ముఖ్యాని సువ్రత ॥ ౪ ॥ తీర్థాని సమ్మతానీహ సద్ధర్మరతిదాని వై । అష్టోత్తరసహస్రాచ్చ ముఖ్యతీర్థాని వై తతః ॥ ౫ ॥ సద్విజ్ఞానప్రదాన్యత్ర తీర్థాన్యష్టోత్తరం శతమ్ । తస్మాచ్చాష్టోత్తరశతాన్ముఖ్యతీర్థాని భూపతే ॥ ౬ ॥ భక్తివైరాగ్యదాన్యత్ర షష్టిషష్టోత్తరాం విదుః । ముక్తిదాన్యత్ర సప్తైవ ముక్తిదాన్యత్ర తే బ్రువే ॥ ౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ చైవ వియద్గఙ్గా తతః పరమ్ । పశ్చాత్పాపవినాశం చ పాణ్డుతీర్థం తతః పరమ్ ॥ ౮ ॥ కుమారధారికాతీర్థం తుమ్బస్తీర్థం తతః పరమ్ । కృష్ణతీర్థమితి ఖ్యాతం సర్వపాపహరం శుభమ్ ॥ ౯ ॥ తత్ర స్నాన్తి చ యే మర్త్యాస్తే యాన్తి పరమం పదమ్ । వర్షే వర్షే చ తీర్థానాం సప్తానాం పర్వతోత్తమే ॥ ౧౦ ॥ తిథినక్షత్రయోగేన సర్వతీర్థసమాగమః । తం చ కాలం ప్రవక్ష్యామి సమాహితమనా భవ ॥ ౧౧ ॥ మకరస్థే రవౌ రాజన్పూర్ణమాస్యాం మహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలో విధీయతే ॥ ౧౨ ॥ తద్దినే స్నాతి యో మర్త్యః కృష్ణతీర్థే మహామతిః । సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సర్వకామాంల్లభేత సః ॥ ౧౩ ॥ కుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాం మఘాయోగో యదా భవేత్ । కుమారధారికాం యాన్తి సర్వతీర్థాని వై తదా ॥ ౧౪ ॥ తత్ర యస్స్నాతి రాజేన్ద్ర రాజసూయఫలం లభేత్ । పుత్రో విజాయతే తస్య తస్మిన్నేవ హి జన్మని ॥ ౧౫ ॥ ముక్తిశ్చ భవితా తత్ర నాత్ర కార్యా విచారణా । కుమారధారికాయాం చ సార్ధం దక్షిణయా విభో ॥ ౧౬ ॥ అన్నదానం చ కర్తవ్యం పితౄనుద్దిశ్య యత్నతః । యుక్తే చోత్తరఫల్గున్యా శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౧౭ ॥ తుమ్బస్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః । అపరాహ్ణే సమాయాన్తి తత్ర స్నాత్వా న జాయతే ॥ ౧౮ ॥ వివాహమౌఞ్జీబన్ధౌ చ కారయేద్ద్రవ్యదానతః । మేషసంక్రమగే భానౌ సంయుతాయాం తు చిత్రయా ॥ ౧౯ ॥ పౌర్ణమాస్యాం సమాయాన్తి వియద్గఙ్గాం తథైవ చ । తత్ర స్నాత్వా నరస్సద్యశ్శతక్రతుఫలం లభేత్ ॥ ౨౦ ॥ సువర్ణదానం కర్తవ్యం కన్యాదానం విశేషతః । వృషభస్థే రవౌ రాజన్ ద్వాదశ్యాం రవివాసరే ॥ ౨౧ ॥ శుక్లే వాప్యథ వా కృష్ణే భౌమస్యాపి చ వాసరే । పాణ్డుతీర్థం సమాయాన్తి

గఙ్గాదీనిజగత్త్రయే ॥ ౨౨ ॥ తత్రస్నాత్వాచగాందత్వా ముచ్యతేప్రతి
బంధకాత్ । కాలస్తుసంగవస్తత్ర ఋషిభిఃపరికీర్తితః ॥ ౨౩ ॥ ఆశ్వినే
శుక్లపక్షేతు భానువారేణసప్తమీ । యోత్తరాషాఢయాయుక్తా తస్యాం
పాపవినాశనే ॥ ౨౪ ॥ ప్రాప్తాయాముత్తరాభాద్రాం ద్వాదశ్యాం
వాసమాగమః । తదాపాపవినాశాఖ్యే స్నాతుర్ముక్తిర్భవిష్యతి ॥ ౨౫ ॥
సాలగ్రామశిలాందత్వా స్నాత్వాచవిధిపూర్వకమ్ । ముచ్యతేసర్వ
పాపైశ్చ జన్మకోటిశతోద్భవైః ॥ ౨౬ ॥ ధనుర్మాసేసితేపక్షే ద్వా
దశ్యామరుణోదయే । ఆయాంతిసర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౨౭ ॥
తత్రస్నాత్వానరస్సద్యో ముక్తిమేతినసంశయః । యేనజన్మసహస్రే
షు పుణ్యమేవార్జితంపురా ॥ ౨౮ ॥ తస్యస్నానంతత్రభవే న్నాన్య
స్యాసుకృతాత్మనః । తత్రస్నానంసకృద్యస్య జన్మకోటిశతేషుసః ॥ ౨౯ ॥
గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు స్నాతోభవతిమానవః । విభవానుగుణందానం కా
ర్యంతత్రయథావిధి ॥ ౩౦ ॥ సాలగ్రామశిలాంచాన్నం గాంచదద్యా
ద్విశేషతః । భూమిందద్యాత్ప్రయత్నేన బ్రహ్మలోకజిగీషయా ॥ ౩౧ ॥
పితౄనుద్దిశ్యదాతవ్యంశ్రాద్ధాద్యంతత్క్షణేనవై । అరుణోదయమారభ్య
తత్రషడ్ఘటికావధి ॥ ౩౨ ॥ సంగమస్సర్వతీర్థానాం తత్రపుణ్యమనంతకమ్॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ముక్తిప్రదస్వామి
పుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థమహిమానువర్ణనంనామచతుర్థోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాష్టషష్టితీర్థమహిమానువర్ణనమ్.

దిలీపః ॥ భక్తివైరాగ్యదానాంచ తీర్థానాంనామవైభవమ్।
శ్రోతుమిచ్ఛామిచాత్రేయ ప్రాప్తానాంచాష్టషష్టితామ్ ॥ ౧ ॥ దూ
ర్వాసాః ॥ భక్తివైరాగ్యదంపుణ్యం సద్యఃపాపవిమోచనమ్ । తీర్థా
నామష్టషష్టేస్తు తవవక్ష్యామివైభవమ్ ॥ ౨ ॥ తీర్థానాంచాత్రపుణ్యా
నాం నామసంకీర్తనాన్నృణామ్ । సద్యఏవమహాపాపకోటీనాంచక్ష
యోభవేత్ ॥ ౩ ॥ కిముస్నానాదిసత్కర్మనిరతానాంమహాత్మనామ్।
తానిక్రమేణవక్ష్యామి సమాహితమనాభవ ॥ ౪ ॥ దేవస్యపూర్వాది
గ్భాగేతత్రైవాగ్నేయకోణకే। చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం చక్రేణాధిష్ఠితం

పురా ॥ ౫ ॥ తస్యోపరి తథాఖ్యాతం వజ్రతీర్థమ్మనోహరమ్ । వైష్వ
క్సేనం తథా తీర్థం శక్రపాపహరం పరమ్ ॥ ౬ ॥ తతః పాఞ్చాయుధం తీ
ర్థం తన్మధ్యే చ హలాయుధమ్ । తత ఐశాన్యభాగే తు నారసింహం మ
నోహరమ్ ॥ ౭ ॥ తతః కాశ్యపతీర్థం చ మార్కణ్డం తు తతః పరమ్।
బ్రహ్మతీర్థం చాగ్నితీర్థం గౌతమం తు తతః పరమ్ ॥ ౮ ॥ దైవ
తీర్థం దైవలం చ వైశ్వామిత్రమతః పరమ్ । భార్గవం తు తథా తీ
ర్థ మాష్టావక్రమతః పరమ్ ॥ ౯ ॥ దూరారోహణతీర్థం తదాగ్నే
య్యామస్తి వై దిశి । ఐశాన్యాం భైరవం తీర్థం పిశాచానాం విమోచ
నమ్ ॥ ౧౦ ॥ మేఘహా తీర్థమిత్యాఖ్యాతముదరవ్యాధినాశనమ్ । క్షే
త్రపాలశిలాపార్శ్వే పశ్చిమే పాణ్డవం తథా ॥ ౧౧ ॥ వాయు
తీర్థం తథా పుణ్యం సేవితం భూరివాయునా । అస్థితీర్థం మహాపుణ్యం
మృతాస్థిక్షేపణాదిహ ॥ ౧౨ ॥ పూర్వదేహసమాయుక్తాః పు
నర్జీవంతి జంతవః । మార్కణ్డేయం తథా తీర్థస్నానాదాయుష్యవర్ధన
మ్ ॥ ౧౩ ॥ తథా జాబాలితీర్థం చ వాలఖిల్యమతః పరమ్ । తతో
జ్వరహరం తీర్థం సర్వజ్వరనివారణమ్ ॥ ౧౪ ॥ తతో విషహరం తీ
ర్థమాస్తీకేన వినిర్మితమ్। తక్షకేనాపి సందష్టస్స్నానేనైవ హి నిర్విషః ॥ ౧౫ ॥
లక్ష్మీతీర్థం తతః పశ్చాత్పూర్వస్యాం దిశి సంస్థితమ్ । వాయవ్యాం దిశి
తీర్థాని చోత్తరస్యాం తథైవ చ ॥ ౧౬ ॥ ఋషితీర్థం మహాపుణ్యం శ
తానందం సుతీక్ష్ణకమ్ । వైభాణ్డకం మహాపుణ్యం బిల్వతీ
ర్థమతః పరమ్ ॥ ౧౭ ॥ అధస్తాద్విష్ణుతీర్థం చ పుణ్యం మారుతినిర్మిత
మ్ । శర్వతీర్థమితిఖ్యాతం శారభం తు తతః పరమ్ ॥ ౧౮ ॥ తతో
వాయవ్యదేశే తు బ్రహ్మతీర్థం మనోహరమ్ । అశ్వమేధేన యత్రేజే
భగవంతం సనాతనమ్ ॥ ౧౯ ॥ అధస్తాదింద్రతీర్థం తు భారద్వా
జమతః పరమ్ । తతస్త్వమ్బరగఙ్గాఖ్యం తతః ప్రాచేతసం తథా ॥ ౨౦ ॥
తతః పాపవినాశం చ తీర్థం సారస్వతం తథా । యత్ర పాపాని స
ర్వాణి క్షాళితాని చ సర్వశః ॥ ౨౧ ॥ తోయే చ శ్వేతతాం యాంతి జనా
నాం పాపకారిణామ్ । కుమారధారికా నామ వాయవ్యాం దిశి వర్త
తే ॥ ౨౨ ॥ అధస్తాద్గజతీర్థం తు ఋశ్యశృఙ్గమతః పరమ్ । తత

స్తూరీమ్బురతీర్థంచ నారదాద్యైశ్చ సేవితమ్ ॥ ౨౩ ॥ తన్మధ్యేష్టాదశతీర్థం సర్వపాపవినాశనమ్ । దశావతారతీర్థంచ హలాయుధమతఃపరమ్ ॥ ౨౪ ॥ తతస్సప్తర్షితీర్థంచగజకోణమతఃపరమ్। వైష్వక్సేనంతథాతీర్థం పశ్చిమేతువిరాజితమ్ ॥ ౨౫ ॥ పశ్చాద్బుద్ధసరస్తీర్థం విష్వక్సేనజయావహమ్ । ఇతిముఖ్యానితీర్థాని మహాపాతకసంక్షయే ॥ ౨౬ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భక్తివైరాగ్యప్రదాష్టషష్టితీర్థనామవైభవకథనంనామపఞ్చమోధ్యాయః.

మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామాని.

దూర్వాసాః ॥ మన్వింద్రవసుసంజ్ఞాని రుద్రాదిత్యాహ్వయానిచ । నవప్రజేశసంజ్ఞాని హ్యశ్వినశ్శక్రసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧ ॥ వారుణంజాహ్నవీతీర్థం కారంపేయంరంకాణ్వమేవచ । ఆగ్నేయంనారదంతీర్థంసోమతీర్థం చభార్గవమ్ ॥ ౨ ॥ ధర్మతీర్థంయక్షతీర్థం పశుతీర్థంగణేశ్వరమ్। భౌమంమాశ్వంపారిభద్రంచ జగజ్జాడ్యహరంపరమ్ ॥ ౩ ॥ విశ్వకల్లోలతీర్థంచ తీర్థంయమవినిర్మితమ్ । బ్రాహ్మం స్వత్యం రామమహర్షం మజామోదంజనేశ్వరమ్ ॥ ౪ ॥ ఇష్టసిద్ధిః కర్మసిద్ధిర్వాటమాదుంబరంతథా । కార్తికేయంకురబ్జతీర్థందశరప్రాచేతసంతథా ॥ ౫ ॥ గారుడం శేషతీర్థంచ వాసుకిర్విష్ణువర్ధనమ్ । కర్దమంకాణ్వంపురాణ్యవృద్ధిర్ఋణమోచనమేవచ ॥ ౬ ॥ పార్జన్యం మేఘతీర్థంచ యత్రనిత్యప్రవర్షణమ్ । సాఙ్కర్షణంవాసుదేవంనారాయణమతఃపరమ్ ॥ ౭ ॥ దేవతీర్థం యమాక్షతీర్థం కాలతీర్థంచగోముఖమ్ । ప్రాద్యుమ్నమానిరుద్ధంచపితృతీర్థమతఃపరమ్ ॥ ౮ ॥ ఆగ్నేయం వైశ్వదేవంచ స్వధాస్వాహావినిర్మితే । అస్థితీర్థంచాంజనేయంశుద్ధోదకమతఃపరమ్ ॥ ౯ ॥ అష్టభైరవతీర్థంచశతమష్టోత్తరంత్విదమ్ । తీర్థజాతమిదంనౄణాం జ్ఞానప్రదమనుత్తమమ్॥ ౧౦॥

తీర్థాన్యష్టోత్తరశతంసంతినైరృతకోణకే । దక్షపుత్రసహస్రేణ యత్రత
ప్తమ్మహత్తపః ॥ ౧౧ ॥ నారదస్యోపదేశేనయచ్ఛృతైరేవనిర్మితమ్ । అ
స్తితీర్థసహస్రంతత్సద్యస్సిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౨ ॥ కాశ్యపాశ్రమమార
భ్య హ్యర్ధయోజనమధ్యతః । కుమారధారికాతీర్థా త్పశ్చిమేసంస్థితంచ
తత్ ॥ ౧౩ ॥ సాష్టభైరవతీర్థంతత్కర్మసిద్ధిప్రదంనృణామ్ ॥౧౩½॥ *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మన్వా
ద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామానువర్ణనంనామషష్ఠోధ్యాయః.

తోండమాన్నామకనృపోత్పత్తిక్రమః.

దిలీపః॥ కేననామ్నా ప్రసిద్ధోఽసౌభగవాన్ హరిరీశ్వరః । కింల
క్షణశ్చతత్రాస్తేతన్మే బ్రూహితపోధన ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ శ్రీనివాసా
ఖ్యయా దేవశ్శఙ్ఖచక్రధరోవిభుః । శాంతభావంసమాపన్నో మృగయో
ద్దామలోచనః ॥ ౨ ॥ కటింస్పృశన్ వామకరా ద్వరముద్రాంచదక్షి
ణాత్ । తిరోహితరమాభూభ్యాందృశ్యతేమృగయుర్యథా ॥ ౩ ॥ నీల
జీమూతసంకాశః పీతకౌశేయశోభితః । పీనవృత్తబృహద్బాహుస్సునా
సశ్చారులోచనః ॥ ౪ ॥ దోషగంధవిదూరశ్చగుణసాంద్రస్సుఖోచితః ।
కోటికందర్పలావణ్యస్స్ఫురన్మకరకుణ్డలః ॥ ౫ ॥ బృహద్వక్షస్థలావాస
మహాలక్ష్మ్యాచశోభితః । తత్తదిష్టతమంకామందదద్భక్తానుకంపయా॥
దర్శయన్భక్తవాత్సల్యంమోదదాహస్తగేశుభే । శఙ్ఖచక్రేనృపేంద్రాయ
చక్రవర్తితియంవిదుః ॥ ౭ ॥ అతఏవారిశఙ్ఖాభ్యాం దృశ్యేతేరహితౌక
రౌ । అర్చారూపశిలారూపవిగ్రహస్యమహాత్మనః ॥౮॥ దిలీపః॥ కోయం
నృపశ్చక్రవర్తీకింపూర్వస్సుచిరాదభూత్ । ఇదానీంవర్తతేవాయంకా
వాభూద్విపదస్యవై ॥౯॥ యదర్థం దేవదేవేనశఙ్ఖచక్రేప్రసాదితే । బ్రూ
హివిస్తరతోబ్రహ్మన్ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥౧౦ ॥ దూర్వాసాః ॥
పురాకశ్చిద్ద్విజవరఆసీద్వైఖానసోనృప । కృష్ణక్షేత్రేచోళదేశేయాహరి
ద్రానదీశుభా ॥ ౧౧ ॥ తత్తీరేఽవర్తతప్రీత్యా హరిర్గోపాలవేషవాన్ ।
తప్తేతపసిచోళేనధృతవర్మాభిధేనచ ॥ ౧౨ ॥ గోపాలకృష్ణరూపస్యదర్శ
నార్థంకలౌయుగే । పంచవింశేతుయోభూమాపురావైవస్వతాంతరే ॥

శూద్రోభాగవతోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ ఉపాహృత్యచపుష్పాణి త్రికాలేపిచ
దామకృత్ । పూజాకాలేవిప్రపాస్తేప్రత్యహంచసమార్పయత్ ॥౩౩ ॥
పశ్యంతౌతావుభౌపుణ్యౌ ప్రత్యహంచదివౌకసామ్ । పూజాభికాంక్షి
ణాంసంఘంవిస్మయంజగ్మతుఃపరమ్ ॥ ౩౪ ॥ వస్త్రైఃఫలైశ్చపుష్పైశ్చ
కందమూలాదిభిశ్చతౌ । సపర్యాంచక్రతుస్సమ్యగ్భక్త్యుద్రిక్తసుఖాన్వి
తౌ ॥ ౩౫ ॥ తతఃకాలాంతరేకశ్చిద్గంధర్వోనామకుండలః । దివ్యంవి
మానమారుహ్య సస్త్రీకోగిరిగహ్వరే ॥ ౩౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దే
వందృష్ట్వాభిపూజ్యచ । తతఉత్తరదేశేతు మనోరమ్యేవనాంతరే ॥౩౭ ॥
నానావిలాసభావాభీ రేమేరామాభిరంజసా । తందృష్ట్వారంగదాసోపి
పంచబాణశరార్దితః ॥ ౩౮ ॥ నిరీక్ష్యకుంజేలీనస్సన్ రేతస్సద్యోవిముక్త
వాన్ । పశ్చాద్గతమదోభూత్వా మనస్యేవాతిశంకితః ॥ ౩౯ ॥ తదోప
హృతపుష్పాణి విసృజ్యాధిగతత్రపః । శుద్ధికామోమమజ్జాథ స్వామిపు
ష్కరిణీజలే ॥ ౪౦ ॥ పునరాహృత్యపుష్పాణి తాన్యాదాయాలయంయ
యౌ । గోపీనాథోపితందృష్ట్వా ప్రాహస్మతామ్రలోచనః ॥ ౪౧ ॥
పూజాకాలోగతఃక్వాద్య గతోసిగతసంస్మృతిః । కింతేవిలంబహేతు
స్తుక్వావాత్సీఃకథ్యతామితి ॥ ౪౨ ॥ గోపీనాథేనైవముక్తోరంగదాసోపి
లజ్జయా । నప్రత్యువాచతంవిప్రంతదాఽవనతకంధరః ॥ ౪౩ ॥ పునఃపు
నఃకృతేప్రశ్నేతస్మింస్తూష్ణీంస్థితేపిచ । ఆకాశవాణీతంప్రాహశృణుశూ
ద్రేతిసాదరమ్ ॥ ౪౪ ॥ కామేనవ్యాకులంచిత్తం నైవస్వాస్థ్యంగమిష్య
తి । అస్వస్థచిత్తోనక్వాపి సిద్ధిమేతినసంశయః ॥ ౪౫ ॥ తస్మాద్విసృజ్య
కాయంత్వంవ్రజదేహాంతరంశుభమ్ । తస్మిన్నృపోత్తమోభూత్వా జీ
ర్ణమేతంమమాలయమ్ ॥ ౪౬ ॥ గోపురాద్యైశ్శుభైఃపూర్ణంమణ్డపైర
ద్భుతైరపి । శోభమానంనవంకుర్యాస్తేనతేభవితాగతిః ॥ ౪౭ ॥ తదా
నారీసహస్రాణి భోక్ష్యసేత్వంనసంశయః । భుక్త్వాభోగాననేకాంశ్చ
మత్పాదాసక్తచేతసః ॥ ౪౮ ॥ తస్మిన్జన్మనితేశత్రు పీడాచైవభవిష్య
తి । తదాతవజయార్థాయ చక్రశఙ్ఖౌజయావహౌ ॥ ॥౪౯ ॥ దా
స్యామిచాంతేముక్తించ సకులస్యనసంశయః । ఇత్యుక్త్వాఽఽకాశవాణీ
తు విరరామతతఃపరమ్ ॥ ౫౦ ॥ రఙ్గదాసోనిరాహారః క్రమాత్త్య

క్తకళేబరః । నారాయణపురే జజ్ఞే చక్రవర్తీతి నామతః ॥ ౫౧ ॥ తో
ణ్డమానితి తం ప్రాహుః ద్రావిడా ద్రవిడేశ్వరమ్ । జన్మప్రభృతి దాసస్స
సదా విష్ణుపరాయణః ॥ ౫౨ ॥ మణ్డలాధిపతిర్భూత్వా దివ్యనారీసహస్ర
భుక్ । ప్రత్యహం చ బిలద్వారాద్గత్వా వేఙ్కటపర్వతమ్ ॥ ౫౩ ॥ అన్వ

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ తోణ్డమాన్నృపకృతగోపురాదినిర్మాణక్రమః.

హం చకరోతి స్మ పూజాం తస్య మహాత్మనః । భక్త్యుద్రిక్తమనా భూత్వా ద
దౌ గ్రామాననేకశః ॥ ౫౪ ॥ ప్రాకారద్వయసంయుక్తం గోపురద్వయ
సంయుతమ్ । గర్భాగారసమాయుక్తమకరోద్దివ్యమాలయమ్ ॥ ౫౫ ॥
తథా మహానసాగారం యాగమణ్డపమేవ చ । ధాన్యాగారం చ గోశాలాం
యద్యదంగం హరేశ్శుభమ్ ॥ ౫౬ ॥ కారయామాస తత్సర్వమష్టావింశేక
లాయుగే । తథోత్సవవిధిం తస్య కారయామాస వై ద్విజైః ॥ ౫౭ ॥ భూ
షణాని దదౌ తస్య నానారత్నచితాని చ । స్థితే కదాచిత్క్షితిపే శ్రీనివాసస్య

తోణ్డమాన్నృపస్య భగవద్దత్తచక్రాద్యాయుధప్రాప్తిః.

సన్నిధౌ ॥ ౫౮ ॥ శత్రవశ్చ బలోద్రిక్తా రురుధుస్తస్య వై పురీమ్ । శ్రు
త్వా బలార్ణవం ఘోరం మాయాన్తం నాతిశంకితః ॥ ౫౯ ॥ యోద్ధుకా
మో జగామాథ పునస్తైశ్చ పరాజితః । తతః ఖిన్నమనా భూత్వా తమేవ శర
ణం యయౌ ॥ ౬౦ ॥ బిలద్వారేణ దేవేశం గత్వా పాదౌ ప్రగృహ్య చ । రు
రోద త్రాహి త్రాహీతి తం ప్రాహోర్ధ్వస్వరూపవాన్ ॥ ౬౧ ॥ మా భైషీః పు
త్ర భద్రం తే చక్రశంఖౌ దదామి తే । తాభ్యాం గచ్ఛ పురీం దివ్యాం తౌ తేశ
త్రూన్ హనిష్యతః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా తౌ దదౌ తస్మై తాభ్యాం స హ జగా
మ సః । తౌ చ శత్రూన్నిహత్యాశు కృత్వా రాజ్యమకణ్టకమ్ ॥ ౬౩ ॥ ఆ
జగ్మతుః క్షితిభృతా సాకం దేవస్య సన్నిధౌ । రాజా దేవం వవన్దేథ స్తుత్వా
స్తోత్రైరనేకశః ॥ ౬౪ ॥ వరం వరయ భద్రేతి దేవో రాజానమబ్రవీత్ ।
రాజా ॥ మమాయుధప్రదానస్య ఖ్యాత్యై దేవోత్తమ ప్రభో ॥ ౬౫ ॥ అ
ర్చాబిమ్బే శిలాబింబే చక్రశంఖౌ న ధారయ । ఇతి సంప్రార్థితో దేవో నద

ధారపునశ్చతా ॥ ౨౭ ॥ అదృశ్యోతిష్ఠతశ్శ్రీభా పార్శ్వతశ్శార్జధన్వనః ।
ఇత్యేతత్కథితంసర్వం యత్పృష్టోహంత్వయాఽనఘ ॥ ౨౮ ॥ సకారణం
చక్రదానంకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥౨౯॥　...　...　*

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమా
న్నామకనృపోత్పత్తి భగవద్దత్తశఙ్ఖచక్రధారణప్రా
ప్త్యాదికథనంనామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీవరాహస్యస్వామితీర్థవాయవ్యభాగస్థితికథనమ్.

దిలీపః ॥ స్థితానిస్వామిసరసితీర్థానిమునిపుఙ్గవ । కతితానిచపు
ణ్యానినామధేయానికానిచ ॥౧॥ కాదేవతాకింఫలంచవదవిస్తరతోము
నే ॥ దూర్వాసాః ॥ తీర్థానాముత్తమంతీర్థంస్వామిపుష్కరిణీశుభా ॥౨॥
స్మర్తవ్యాసర్వతీర్థేషు గఙ్గేవాఘాపహారిణీ । తస్యావాయవ్యభాగేతు వా
రాహంతీర్థముత్తమమ్ ॥౩॥ యదాహృతంకాశ్యపేనభూతలంబ్రహ్మణాత
దా। సంస్తుతోభగవాన్విష్ణుర్భూమ్యుద్ధరణమిచ్ఛతా ॥౪॥ తస్మాత్సాపుట
సంభూతఃకిటిఃపోత్రీమహాబలః । గత్వారసాతలంహత్వాహిరణ్యాక్షంమ
హాబలమ్॥౫॥ ఉజ్జహారక్షితిందంష్ట్రాకోట్యాచపురుషోత్తమః।తదూపం
లోకరక్షార్థంస్థాపితంవేఙ్కటాచలే ॥౬॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేబ్రహ్మణా
పరమేష్ఠినా । జలాధివాసనంతస్యవాయవ్యేఽస్యాంచకారసః ॥ ౭ ॥ మ

బ్రహ్మప్రార్థనయాశ్రీనివాసాభ్యుపగతప్రాథమికవరాహసేవాక్రమః

మజ్జాథప్రతిష్ఠాఽన్తేదేవర్షిపితృభిస్సహ । ఉవాచవచనంచేదంసర్వలోక
స్యపశ్యతః ॥ ౮ ॥ వరాహతీర్థనామ్నాచభాగోయంప్రథితోభవేత్ ।
యోఽత్రాయాతిహరింసోఽత్ర నాస్నాత్వైవాశుచిర్నమేత్ ॥ ౯ ॥
వరాహదర్శనాత్పూర్వం శ్రీనివాసంనమేన్నచ । దర్శనాత్ప్రాగ్వరా
హస్య శ్రీనివాసోనతృప్యతి ॥ ౧౦ ॥ ఇతికృత్వావ్యవస్థాంస పరమేష్ఠీపి
తామహః । దృష్ట్వాథశ్రీనివాసంచస్తుత్వాచవివిధైస్స్తవైః ॥ ౧౧ ॥

పాదౌప్రగృహ్యదేవస్య యయాచేవరముత్తమమ్ । మత్స్థాపితవరాహ
స్యపూర్వంస్యాత్పూజనంహరే ॥ ౧౨ ॥ దర్శనంస్నానదానాద్యై రిత్యు
క్తోథశ్రియఃపతిః। తథాస్త్వితివరందత్వా కారయామాసతత్తథా ॥౧౩॥
తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం వాయవ్యాందిశిసంస్థితమ్ । పునర్యుగాంతసమ

నిషాదకృతవరాహదర్శనప్రకారః.

యేనష్టే దేవాలయేపిచ ॥౧౪॥ నిషాదోభూద్గిరివరే శ్యామాకాఽఽవాపక
శ్శుచిః । ఆహారభూతశ్యామాకతణ్డులంప్రత్యహంనృప ॥ ౧౫ ॥ వైఖా
నసేద్విజవరే దత్వాపాకంవిధాయచ । దాపయిత్వాచనైవేద్యం స్వ
యంభుఙ్క్తేతదేవచ ॥ ౧౬ ॥ కదాచిత్తణ్డులంకృత్వాదత్వాపుత్రవశే
త్వగాత్ । వనాద్వనాంతరంవ్యాధో మధ్వన్వేషణతత్పరః ॥ ౧౭ ॥ త
స్మిన్నేవాంతరేపుత్రః క్షుధయాపరిపీడితః । కృత్వాశ్యామాకపక్వా
న్నం మనసావిష్ణవేఽర్పయన్ ॥ ౧౮ ॥ అభుఙ్క్తాథపితాప్యాగాన్మధు
చ్ఛత్రంప్రగృహ్యచ । శ్రీనివాసస్యనైవేద్యతణ్డులందేహిపుత్రక ॥౧౯॥
పిత్రేత్యుక్తస్సుతఃప్రాహ తాతాహంక్షుధయార్దితః । తాన్పక్త్వాభుక్త
వాన్విష్ణవేమనసార్పయన్ ॥ ౨౦ ॥ ఇత్యుక్తవతిపుత్రేసతచ్ఛ్రుత్వా
క్రోధమూర్ఛితః । ప్రాయశ్చిత్తంచికీర్షుస్సన్ కరవాలమథాదదే ॥౨౧॥
శిరచ్ఛేత్తుంస్వపుత్రస్య తదావల్మీకగఃకిటిః । ప్రగృహ్యతరసాఖడ్గంతన్ని
షాదమువాచహ ॥ ౨౨ ॥ నాపరాధోస్తితేపుత్రేయతోన్నంచార్పితం
మమ । త్వత్తోప్యధికభక్తోయంభక్త్యాతదహామద్మివై ॥౨౩॥ ఇత్యుక్తోపి
హ్వాలఃపశ్చాద్దదర్శాద్భుతకర్మతత్ । పునర్విమృశ్యతద్రూపంబహుధానచ
దృష్టవాన్ ॥౨౪॥ తమేవద్రష్టుకామస్సన్నిషాదోన్నవివర్జితః। వనేచచార
ధర్మాత్మాతదాకోలమ్మహాద్భుతమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్యామాకవనమధ్యస్థంశ్యా
మాకాంకురభక్షిణమ్ । కుర్వంతంశ్వేతముద్వీక్ష్యతంహంతుంచాన్వగా
ద్రుషా ॥ ౨౬ ॥ సోపినానావనోద్దేశాంశ్చారయిత్వాపునఃక్రమాత్ ।
ప్రవివేశస్వవల్మీకం స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౭ ॥ అయమేవవిభుర్వి

ష్ణురితిజ్ఞాత్వాయయౌద్రుతమ్ । వల్మీకంపరయాభక్త్యా జగౌప్రాకృత
యాగిరా ॥ ౨౮ ॥ తదావల్మీకగః ప్రాహ హరిరేనంమృగాంతకమ్ । నా
హందృశ్యోఽస్మి తేపుత్ర సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౨౯ ॥ కింతువక్ష్యామి
తేపుత్ర బ్రహ్మణాస్థాపితంపురా । శిలారూపంచవల్మీకే వర్తతేతత్సముద్ధ
ర ॥ ౩౦ ॥ విమానంకారయిత్వాచ తస్యపుష్కరిణీతటే । బ్రాహ్మణై
శ్చవిధానజ్ఞైః పూజాంకారయమేవిభోః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్యుక్తమాత్రేణనిషా
దవర్యో వల్మీకగంవిష్ణుమథోజ్జహార । వాయవ్యభాగేచవిమానవర్యం వి
ధాపయామాసవిధానవిత్తమైః ॥ ౩౨ ॥ తతోనిషాదంతంప్రాహ కిటి

స్వామితీర్థమధ్యగతధనదాదినవతీర్థవర్ణనమ్.

రూపీహరిస్స్వయమ్ । పూర్వంసేవ్యంవిమానంమే తీర్థంచశ్రీనివాస
తః ॥ ౩౩ ॥ తతఃప్రభృతితత్తీర్థం పూర్వసేవ్యంబభూవహ । ఉత్తరేధన
దంతీర్థం ధనదేనవినిర్మితమ్ ॥ ౩౪ ॥ యత్రస్నాత్వాఽఘనిర్ముక్తో ధనసంప
దమాప్నుయాత్ । ఐశాన్యాంగాలవంతీర్థం గాలవేనవినిర్మితమ్ ॥ ౩౫ ॥
యత్రస్నాత్వాచపీత్వాచ భుక్తిముక్తించవిందతి । మార్కండేయంపూ
ర్వభాగే మార్కండేయవినిర్మితమ్ ॥ ౩౬ ॥ తత్రస్నాంతినరాయేతు తే
షామాయుఃప్రవర్ధతే । అగ్నినానిర్మితంతీర్థ మాగ్నేయ్యాంపాపమోచ
నమ్ ॥ ౩౭ ॥ దక్షిణేయమతీర్థంతు నరకోత్తారకారణమ్ । వసిష్ఠనిర్మితం
తీర్థం రాక్షసేత్వృణమోచనమ్ ॥ ౩౮ ॥ వారుణేవాయుతీర్థంచ సద్యః
కైవల్యదాయకమ్ । మధ్యేసరస్వతీతీర్థం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౩౯ ॥
యఏషునవతీర్థేషు స్నానమేకదినేనరః । కృత్వాపశ్యేచ్ఛ్రీనివాసం నపు
నర్జాయతేతుసః ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం శ్రీనివాసస్యదర్శనమ్ ।
సహస్రనామపఠనం నాల్పస్యతపసఃఫలమ్ ॥ ౪౧ ॥ అస్నాతుర్నవతీర్థే
షు వరాహంచాప్యపశ్యతః । సర్వంనిష్ఫలతాంయాతిశ్రీనివాసోనతుష్య
తి ॥ ౪౨ ॥ ఫలంధర్మాధికంచైవ నయచ్ఛతినృణాంవిభుః । తత్తత్ప్రశం
సినీందివ్యాం కథాంనశృణుయాద్యది ॥ ౪౩ ॥ తీర్థయాత్రాచవిఫలాభ

స్మన్యేవహుతంయథా । తస్మాత్కురుమహాభాగ కథాయాశ్శ్రవణ
సదా ॥ ౪౪ ॥ ... ...

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవ
రాహావిర్భావస్వామిపుష్కరిణీగతతీర్థమాహా
త్మ్యవర్ణనంనామాష్టమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రిగతపుణ్యతీర్థస్నానప్రశంసా.

దిలీపః ॥ కోవిధిస్తీర్థయాత్రాయాం కఃకాలఃకింఫలంభవేత్ । ఏ
ద్విస్తార్యమేబ్రూహి తృప్తిర్నాద్యాపిజాయతే ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ భ
జన్మసమాసాద్య సంస్కారైరపిసంస్కృతః । అధీతవిద్యోబాల్యేచ స్నా
కవ్రతనిష్ఠితః ॥ ౨ ॥ తీర్థయాత్రాంప్రకుర్వీత శాస్త్రేణాంప్రత్యయాయచ
నిత్యంనైమిత్తికంకామ్యమితికర్మత్రిధామతమ్ ॥ ౩ ॥ తత్రనైమిత్తికంప్ర
హుస్తీర్థయాత్రామ్మహత్తమాః । నావిద్యస్యాధికారోత్రవిద్యావిధిరస
త్తమః ॥ ౪ ॥ నతీర్థయాత్రాంకుర్వీత మనీషీమననేరతః । యాత్రాయా
మననాభావాచ్చిత్తవిక్షేపహేతుతః ॥ ౫ ॥ నరోవిస్మృతవిద్యత్వాజ్జ్ఞానహీ
నోభవేత్స్వయమ్ । నష్టసంజ్ఞోవిమార్గస్థో నిరయంచాధిగచ్ఛతి ॥ ౬ ॥
రాగమస్తుతీర్థస్య తథాచాకృతసత్క్రియః । నతత్ఫలమవాప్నోతి శ్రవ
ఏవహికేవలమ్ ॥ ౭ ॥ సత్సంగీసత్కథాంశృణ్వన్ సదాచారసమన్వితః
తీర్థయాత్రాంప్రకుర్వాణో బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి ॥ ౮ ॥ తీర్థయాత్ర
పరోయస్తు విధిజ్ఞోవిధివిత్తమైః । నిర్ధూతాఖిలపాపస్సన్ సయాతిపరమాంగ
తిమ్ ॥ ౯ ॥ కామ్యంనకుర్వీతనరః కామాత్స్యాజన్మచాశ్నుతే । జాతఃక
ర్మాణికురుతే కర్మణాచపునర్జనిః ॥ ౧౦ ॥ ఐహికాముష్మికంసర్వం నిష్కా
మోలభతేఫలమ్ । సర్వేషామేవజంతూనాం విద్యయామననేవిధిః ॥ ౧౧
అభ్యస్తానాంచవిద్యానాం శ్రవణాన్మననాదపి । పరాపరోక్షశాస్త్రార్థప్ర
త్యయోలేశతోభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ దృష్టప్రత్యయశాస్త్రార్థే పునశ్శ్రద్ధాఽభి
జాయతే । శ్రద్ధయాజాయతేభక్తిర్భక్త్యాతుష్యతికేశవః ॥ ౧౩ ॥ తీర్థయా

త్రాం ప్రకుర్వీత శాస్త్రాలాపసమన్వితః । శాస్త్రాలాపాచ్ఛజానాతి మనసావిభుమవ్యయమ్ ॥ ౧౪ ॥ తథా దేవాశ్చ ఋషయ స్సదాలాపసమన్వితాః । ఉపాసతే సంజానానా భగవంతమధోక్షజమ్ ॥ ౧౫ ॥ వసిష్ఠాద్యాశ్చ ఋషయో దేవతా అపి సర్వశః । తీర్థైకృతాధివాసాశ్చ సమాధిస్థాః పరంయయుః ॥ ౧౬ ॥ అనాగమస్తు యో మర్త్యో యశ్చాజ్ఞాతవిధి స్తథా । నస్నానఫలమాప్నోతి కాకమణ్డూకవత్తుసః ॥ ౧౭ ॥ అధీతవిద్యస్సుకృతీ కృతస్నానాదిసత్క్రియః । శుద్ధాంతరోజ్ఞానవాంశ్చ తేన మోక్షంచవిందతి ॥ ౧౮ ॥ సత్కర్మసంతతిర్యాతు జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతా । అపరోక్షదృశాచాపి భక్తిశ్రద్ధావిరక్తిభిః ॥ ౧౯ ॥ పుంసః కైవల్యదాసాహి క్రమేణాసుకృతాత్మనః । దృష్టశ్రుతానుభావా యే దేవాశ్చ ఋషయ స్తథా ॥ ౨౦ ॥ విశుద్ధ్యర్థం ప్రకుర్వంతి సత్తీర్థస్యానువర్తనమ్ । భక్తిశ్రద్ధావిహీనానాం మనుష్యాణాంతు కా కథా ॥ ౨౧ ॥ లబ్ధవిద్యాధికారశ్చ సత్సంగత్యాచసంయుతః । యశ్శృణ్వన్ శ్రావయంశ్చాపి సతాం సంగేన సంయుతః ॥ ౨౨ ॥ తీర్థవైభవమాకర్ణ్య సమ్యక్తేనైవనిర్వృతః । తీర్థయాత్రాం ప్రకుర్వీత భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥ తేననిర్ధూతపాపస్సన్ సయాతిపరమాంగతిమ్ । యత్రయత్ర త్వయాకార్యా తీర్థయాత్రా క్షితీశ్వర ॥ ౨౪ ॥ తత్రానేనవిధానేన ప్రీణయస్వ జనార్దనమ్ । త్వదీయధనధాన్యాదీన్ భక్త్యాకురుసమర్పితాన్ ॥ ౨౫ ॥ వేఙ్కటేశస్య యాత్రాం వై కురునిత్యమతంద్రితః ॥ ౨౫½ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తీర్థయా
త్రాప్రకారవర్ణనంనామ నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలకర్తవ్యమహాదానప్రశంసా.

దిలీపః ॥ కానిదానానిశస్తాని కర్తవ్యానిమహీధరే । ప్రీతయేశ్రీనివాసస్య తానిమేవదసువ్రత ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణుభూప ప్రవక్ష్యామి కర్తవ్యానిమహీధరే । అన్నదానంపితృశ్రాద్ధం ద్వయమేవప్రశస్యతే ॥ ౨ ॥ సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛంతి ప్రీతయే మధుఘాతినః । తేయాంతి మోక్షమమృతం వాసోదా ఆయురేవచ ॥ ౩ ॥ కాఙ్క్షన్తిపితరస్సర్వే

శ్రాద్ధం వేఙ్కటభూధరే । కృతే శ్రాద్ధే ప్రహృష్యంతి ప్రయాంతి పరమాం
గతిమ్ ॥ ౪ ॥ యః కుర్యాత్కపిలాదానం ప్రీతయే శ్రీపతేర్నృప । రోమ
సఙ్ఖ్యాప్రమాణేన విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౫ ॥ యో దద్యాద్దేవభోగా
య గాం భూమిం భక్తిసంయుతః । స సద్యో ముక్తిమాప్నోతి జ్ఞానాజ్ఞాన
కృతాదఘాత్ ॥ ౬ ॥ దేవభోగాయ యో దద్యాద్గ్రామనడ్వాహమేవ చ ।
స మోక్షభోగమాప్నోతి న పునర్జాయతే భువి ॥ ౭ ॥ కర్పూరం చందన
జ్ఞం యాని వై భూషణాని చ । యో విష్ణవే ప్రదద్యాత్స గురుతల్పం వ్యపో
తి ॥ ౮ ॥ బహుభిర్భూషణైర్యస్తు పూజాం కుర్యాజ్జగత్పతేః । లిఙ్గత
మవాప్నోతి స్వానుభూతిం చ విందతి ॥ ౯ ॥ సమస్తదేవపూజార్థం యో
వై గ్రామాన్ప్రయచ్ఛతి । స యాతి పరమాం సిద్ధిం నిర్ధూతాఖిలబంధనః ॥
కన్యాకోటిప్రదానాద్యత్స్యాదర్బుదగవాం తథా । ఏకస్మాద్రథనిర్మా
ణాద్విష్ణోస్తత్ఫలమశ్నుతే ॥ ౧౧ ॥ ఛత్రం చ కనకం చైవ వ్యజనం చామ
రం స్రజమ్ । యో దద్యాచ్ఛ్రీపతేర్విష్ణోర్వేఙ్కటాఖ్యే మహీధరే ॥ ౧౨ ॥
ఆబ్రహ్మకల్పపర్యంతం మహీపాలో భవేద్ధ్రువమ్ । పశ్చాన్మోక్షమవా
ప్నోతి పితృపైతామహైర్వృతః ॥ ౧౩ ॥ యో దద్యాద్గజమశ్వం వా భు
వనాధిపతేర్విభోః । స లోకపాలతామేతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౪ ॥
యద్యదిష్టతమం వస్తు దీయతే మధుఘాతినః । తేనాక్షయఫలం ప్రాప్య మో
దతే విష్ణుమందిరే ॥ ౧౫ ॥ ఫలం పాత్రానుగుణ్యాత్స్యాత్పాత్రమత్ర హ
రిస్స్వయమ్ । అక్షయ్యమితి కిం బ్రూయాద్యత్కించిదపి మోక్షదమ్ ॥ ౧౬ ॥
తత్ర పుణ్యతమే కాలే శ్రోత్రియే బ్రాహ్మణోత్తమే । యత్కించిద్దీయతే
తత్తు వర్ధతే వటబీజవత్ ॥ ౧౭ ॥ ముక్తికామేన దాతవ్యా కన్యా పృథ్వీ స
రస్వతీ । న తాసాం సదృశం దానం త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౧౮ ॥ గీత
వాదిత్రనృత్తాద్యం యః కారయతి మానవః । సద్య ఏవ స ముచ్యేత మహా
పాతకకోటిభిః ॥ ౧౯ ॥ కుర్యాద్ధ్వజపతాకాభిస్సపర్యాం పరమాత్మనః । తే
న ధూతాఖిలాఘస్సన్ స యాతి పరమాం గతిమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఘంటాం దదాతి యో
మర్త్యో విష్ణవే పరమాత్మనే । దివ్యజ్ఞానమవాప్నోతి ప్రతిష్ఠాం చాధిగచ్ఛతి ॥

యఃకుర్యాదుత్సవంవిష్ణోస్సధ్వజైర్గరుడాదిభిః । దేవేంద్రపదమాప్నోతి
మోక్షంచైవాధిగచ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ పంచపర్వాణిదేవస్యయఃకారయతి
మానవః । తస్యాపరాధసాహస్రంక్షమతేనాత్రసంశయః ॥ ౨౩ ॥ ఇ
హాపిభుక్త్వాభోగాంశ్చమోక్షంచైవాధిగచ్ఛతి । యఃకారయతినైవే
ద్యంస్వాదుషడ్రససంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఐహికాముష్మికాన్లోకేస
ర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । సహస్రనామభిఃపూజాంశ్రీపతేఃకార
యేత్తయః ॥ ౨౫ ॥ తేనైవసకలాపూజాకృతైవస్యాన్నసంశయః । శా
రికాశుకపూర్వాంశ్చవిహంగాన్మర్కటాన్రురూన్॥ ౨౬ ॥ సారఙ్గాన్గవ
యాన్వన్యాన్దత్వాస్వర్గమవాప్నుయాత్ । పుష్పోద్యానానిరమ్యాణివనా
నివివిధానిచ ॥ ౨౭ ॥ క్రీడాస్పదానిహర్మ్యాణియఃకరోతిసముచ్యతే ।
యఃకుర్యాద్దీపదానంతునిత్యంవిష్ణోశ్చసన్నిధౌ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మహత్యాస
హస్రాణిగురుతల్పార్బుదానిచ ॥ తథాన్యపాపకోటీశ్చనిర్దహేత్సూర్యవ

విష్ణువర్ధాఖ్యద్విజబన్ధువృత్తాన్తః.

ద్ధిమమ్ ॥ ౨౯ ॥ అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసంపురాతనమ్ । శ్రవ
ణాత్సర్వపాపఘ్నంసర్వమంగళదాయకమ్ ॥ ౩౦ ॥ ద్విజబంధుఃపురా
కశ్చిద్విష్ణువర్ధాభిధోనరః । హత్వాసంగురుమత్యుగ్రోదేవస్వామీతియం
విదుః ॥ ౩౧ ॥ దాసవృత్త్యాగృహేతిష్ఠన్తస్యపత్నీసహస్రకమ్ । ని
వృత్త్యార్యపథోమార్గోబుభుజేకామమోహితః ॥ ౩౨ ॥ భూయాన్కా
లోఽత్యయాత్తస్యప్రత్యహంపాపవర్తనః । తేనదోషేణమహతాశ్వే
తకుష్ఠోఽభ్యజాయత ॥ ౩౩ ॥ అజ్ఞానివ్యగ్రతాంప్రాపూరోగోత్కృత్తా
నిఖణ్డశః । దరిద్రాగురుపత్న్యస్తాఃపాతిత్యాత్యంతదుఃఖితాః ॥ ౩౪ ॥ ము
దాదైశ్వర్యజాద్భుక్త్వాబలాత్తేనతదాపిచ । తతోలోకాపవాదాచ్చగృ
హస్యాప్యగ్నిదాహనాత్ ॥ ౩౫ ॥ అయంచబంధుభిస్త్యక్తోవనమేవా
విశత్ఖలః । సృగాలభక్ష్యతాంప్రాప్తోసితోయంయమకింకరైః ॥ ౩౬ ॥
జగామనరకఙ్ఘోరంచణ్డకోలాహలంపరమ్ । యత్రవైనారకందుఃఖంస

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌవేదాభిధద్విజకృత దీపారోపప్రశంసా.

కలంచాపివర్తతే ॥ ౩౭ ॥ తత్పుత్రోవేదనామాచకదాచిద్వేఙ్కటాచ
లే । పితుఃపాపఞ్చసంస్మృత్యదేవదేవస్యసన్నిధౌ ॥ ౩౮ ॥ అహో

రాత్రిందదావేకదినేదీపంనృపోత్తమ । తత్పితా తేనపుణ్యేనవిధ్వస్తాఖిల
పాతకః ॥ ౩౯ ॥ ధిక్కృత్యయమదూతాంశ్చవిష్ణులోకముపాయయౌ ।
తస్మాద్దీపప్రదోమర్త్యోనపునర్దుఃఖమశ్నుతే ॥ ౪౦ ॥ యత్కించిత్కు
రుతేదానంవేఙ్కటాచలమూర్ధని । తదాకల్పమవిచ్ఛిన్నంవర్ధతేవటబీజ
వత్ ॥ ౪౧ ॥ తదేతత్సకలంశ్రుత్వావేఙ్కటేశస్యవైభవమ్ । చలతి
స్వగృహాద్యస్తుకృతనిశ్చయయాధియా ॥ ౪౨ ॥ పదేపదేసోశ్వమేధఫ
లంప్రాప్నోత్యసంశయమ్ । వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యశ్లోకంచార్ధంచ
భక్తితః ॥ ౪౩ ॥ పదంచాప్యక్షరంచాపియఃపఠేచ్ఛృణుయాత్సతు । బ్ర
హ్మహత్యాసహస్రాణిపాతకాన్యపరాణ్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఉపపాతకముఖ్యా
నినిర్దహేత్సూర్యవద్ధిమమ్ । వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యంయస్యగేహేప్ర
వర్తతే ॥ ౪౫ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యంసోంతేవిష్ణుపదంలభేత్ ।
సూతః॥ ఇతిశ్రుత్వాదిలీపోపివైభవంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఆనందాం
బుధిసమ్మగ్నోనవివేదతదాపరమ్ । అశ్రుత్వామహిమానంతుఫలంనప్రా
ప్యతేనరైః ॥ ౪౭ ॥ శ్రుత్వైవఫలంయాంతివిష్ణోస్సాయుజ్యమప్యథ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలకృత మహాదానమాహాత్మ్య
వర్ణనంనామదశమోధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతిదశమపర్యన్తదశా
ధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః ప్రథమో
భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీబ్రహ్మపురాణశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రథమభాగాన్తర్గత
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౦.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహం భజే॥

* బ్రహ్మణశ్శ్రీవసిష్ఠప్రార్థితస్వషాగోహితోర్థపాపనివృత్తిక్రమః. *

ఋషయః॥ సూతవేదార్థతత్త్వజ్ఞవేదవ్యాసకృపానిధే। బ్రూహినస్సర్వతీర్థేషుతీర్థంసర్వాఘనాశనమ్॥ ౧ ॥ సూతః॥ కథయామికథాంసమ్యక్సర్వపాపాపనోదినీమ్। యస్యాశ్శ్రవణమాత్రేణదృష్టాదృష్టఫలాగమః॥ ౨॥ ప్రాప్నువంతిమహత్పుణ్యమితిసర్వర్షిసమ్మతమ్। కథాయాంకథ్యమానాయాంయేభవంత్యపరాఙ్ముఖాః॥ ౩ ॥ తస్మాదేకాగ్రహృదయైఃకార్యాన్తరవినిస్పృహైః। భవాదృశైఃపుణ్యకథాశ్రోతవ్యాఽంజలికారిభిః॥ ౪ ॥ పురాకదాచిద్విప్రాణాముత్తమోత్తమతాంగతాః। వసిష్ఠాద్యాబ్రహ్మసదఃకించిత్కార్యేచ్ఛయాగతాః॥ ౫॥ తత్రదేవైస్తథాసిద్ధైఃపుణ్యశ్లోకైశ్చరాజభిః। సనందసనకాద్యైశ్చయోగాచార్యైశ్చసత్తమైః॥ ౬॥ గఙ్గాద్యాభిర్నదీభిశ్చసర్వతీర్థైస్సువిగ్రహైః। సంసేవ్యమానంసదసిబ్రహ్మాణంచతురాననమ్॥ ౭॥ వేదైరనంతైశ్శాస్త్రైశ్చమూర్తిమద్భి

రుపాసితమ్ । సురజ్యేష్ఠముపాగమ్య వసిష్ఠోమునిసత్తమః ॥ ౮ ॥ ప్రణమ్య సహజానందో వాక్యమేతదువాచహ । బ్రహ్మన్సమస్తలోకానాం నాయకామరశేఖర ॥ ౯ ॥ ఇదంవందనమాయాతి దయయామాంవిలోకయ। ఇతిప్రణమ్యోత్థితంతం వసిష్ఠమృషిసత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ దయయావిధిరాలోక్య నిషీదేత్యబ్రవీత్తదా। తత్రబ్రహ్మసభామధ్యే వర్తమానకథాసుచ॥ నివృత్తాసుతతఃపశ్చా దువాచచపితామహః।కిమర్థమాగతోఽసీతి వసిష్ఠం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ తతోవసిష్ఠఃప్రణతో వినయావనతోమునిః । వాక్యంవిజ్ఞాపయామాస బ్రహ్మణేఽనంతతేజసే ॥ ౧౩ ॥ ప్రసీదభగవన్బ్రహ్మన్ పంకజాసనతేనమః ॥ విజ్ఞాప్యంకించిదస్త్యేత ద్దయయాఽకర్ణయప్రభో ॥ ౧౪ ॥ యద్వసిష్ఠవసిష్ఠేతి మానంకుర్వంతిమేజనాః । తత్సర్వం మమదుఃఖాయ జాయతేనాత్రసంశయః ॥ ౧౫ ॥ జానాతిమాంరాజపురోహితంభవాన్పురోహితానాంబహుళంహిపాపమ్ । తేరాజనోయద్యదఘంచరంతి పురోహితానాంతదితిప్రవాదః ॥ ౧౬ ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనాప్రవార్యం బహుళంపాపమస్తిమే । తత్పాపశాంతిమిచ్ఛన్వై సదా వ్యగ్రోభవామ్యహమ్ ॥ ౧౭ ॥ అన్యచ్చకించిదస్తీహ తచ్ఛృణుష్వమహా

సర్వాబద్ధోపాఖ్యానమ్.

మతే । క్వచిద్గ్రామేకశ్చిదస్తి సర్వదామత్పరాయణః ॥ ౧౮ ॥ సనాస్తికోదుష్కృతి స్సర్వపాపరతస్సదా । దరిద్రశ్చదురాచార స్సర్వాబద్ధఇతిద్విజః ॥ ౧౯ ॥ యజ్ఞస్థానేషుసర్వేషు సంతిష్ఠత్సద్విజాతిషు । యత్కించిద్దక్షిణాపేక్షీ సోప్యాగత్యస్థితఃక్వచిత్ ॥ ౨౦ ॥ తందృష్ట్వాఽవదదన్యోవై ద్విజోరోషేణపూరితః । సర్వాబద్ధకిమర్థంత్వ మహాగత్యద్విజాతిషు ॥ ౨౧ ॥ వసిష్ఠవత్తిష్ఠసిత్వం స్నానాచారవివర్జితః । సర్వాబద్ధస్తుతచ్ఛ్రుత్వా గతోన్యత్రాతిదుఃఖితః ॥ ౨౨ ॥ కోపాద్వసిష్ఠవదితి మాంప్రత్యుక్తంద్విజన్మనా । సవసిష్ఠోరక్షతుమాం పావనంచకరోతుమామ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇతినిత్యంవదత్యేవం ధ్యాయతేహృదయేచ మామ్ । వాగ్వసిష్ఠవసిష్ఠేతి సర్వదాతస్యవర్తతే ॥ ౨౪ ॥ కాయికంమానసంపాపం వాచికంనాస్తితద్భువి । యన్మానేనకృతంపాపం తాదృశాన్వసినమేమతః ॥ ౨౫ ॥ తథాపిమామాశ్రయతే తస్మాత్తస్మిన్

కృపామమ । మామాశ్రితస్యమమచ పాపంరాజపురోధసః ॥ ౨౬ ॥
యథాశుద్ధ్యతితన్మేత్వం వదలోకపితామహ ॥ శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాతదాఽ
బ్రవీదేనం వసిష్ఠంమునిసత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాపనోద్యాని పా
పానీత్యవధారయ । మునిర్బ్రహ్మాణమవదత్స్వామింస్తచ్ఛృణుసాం
ప్రతమ్ ॥ ౨౮ ॥ మమతస్యచపాపాని ఘనానిబహుళానిచ । ప్రాయ
శ్చిత్తైర్ననశ్యంతి తస్మాత్త్వామాగతోస్మ్యహమ్ ॥ ౨౯ ॥ నమస్కారో
మిధర్మాత్మంస్త్వామేవశరణంగతః । ఆవయోరల్పయత్నేన నశ్యంతేపా
పరాశయః ॥ ౩౦ ॥ యేనదృష్టంఫలంచస్యాత్తముపాయంవదస్వమే । ఇ
తిపృష్టస్తతోబ్రహ్మా విచార్యహృదయేహరిమ్ ॥ ౩౧ ॥ వేఙ్కటేశంనమ

బ్రహ్మాజ్ఞయాశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతివసిష్ఠాద్యాగమనమ్.

స్కృత్య వసిష్ఠమిదమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ కాశ్యాదక్షిణదేశేవై కశ్చి
దస్తిమహీధరః ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతో విశ్వలోకైకసమ్మతః।
శ్రీవేఙ్కటేతియన్నామ మర్త్యోవాచావదన్నపి ॥ ౩౩ ॥ దేవానాంవం
దనీయత్వం యాతితాదృఙ్మహీధరః । తత్రతీర్థానిసర్వాణి సర్వపాపహ
రాణిచ ॥ ౩౪ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థాని విద్యంతేవేఙ్కటాచలే । స్వామితీ
ర్థమితిఖ్యాతం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్తీరేదక్షిణేవిష్ణుర్ల
క్ష్మ్యాసహవినోదతే । అగస్త్యశఙ్ఖణాదీనా మభీష్టవరదాయకమ్ ॥ ౩౬ ॥
వేఙ్కటేశంనమస్కృత్య దృష్టాదృష్టంచవిందతి । తస్యవేఙ్కటశైలస్య
మధ్యేఘోణమితిస్మృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఏకంతీర్థంపవిత్రంవై తత్రస్నాతశ్శు
చిస్సదా । మీనసంస్థేసవితరి పౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥ ౩౮ ॥ ఘో
ణస్నానేనసర్వాణి నశ్యంతిదురితానిహి । త్వదాశ్రితస్త్వంచతత్ర గత్వా
వేఙ్కటభూధరే ॥ ౩౯ ॥ మీనమాసేపౌర్ణిమాయాం స్నాతౌపూతౌభ
విష్యథః । ఇత్యుక్తవంతంబ్రహ్మాణం నమస్కృత్యాథహృష్టధీః ॥ ౪౦ ॥
అవరుహ్యబ్రహ్మలోకా దత్యంతంత్వరయాన్వితః । సర్వాబద్ధముపాగమ్య
వసిష్ఠోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪౧ ॥ రేరేబ్రాహ్మణమాంనిత్య మాశ్రితోసిసదావ
దః । త్వత్పాపపరిహారాయ కించిద్వక్ష్యామితచ్ఛృణు ॥ ౪౨ ॥ గచ్ఛామివే
ఙ్కటగిరి మేహిశీఘ్రంమయాసహ । ఇత్యుక్తమాత్రోవిప్రోసా తేనసార్థం

ఘోణతీర్థస్నానేనవసిష్ఠాదీనాంపాపనివృత్తిప్రకారః.

జగామహ ॥ ౪౩ ॥ సబ్రాహ్మణోవసిష్ఠోసౌ వేఙ్కటాచలమేయివాన్ ।శుక
స్యవరదంకృష్ణం సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౪ ॥ దృష్ట్వాప్రణమ్యపశ్చాత్స వే
ఙ్కటాచలమూలగః । కపిలాఖ్యేకృతస్నాన స్తీర్థేపాపప్రణాశనే ॥ ౪౫॥
ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౪౬ ॥ తత్రస్నా
త్వాభూవరాహంప్రణమ్యహ్యనశ్నంతింప్రార్థయిత్వాసవిప్రః । లక్ష్మీనా
థందక్షిణేకూలభాగే నత్వానాథంస్తోత్రయామాససమ్యక్ ॥ ౪౭ ॥ జ
యధాతృగిరానిదర్శితో జయ లోకావనదక్షరక్షమామ్ । జయశంఖణపూ
జితేహమాం ద్విజమేనంచపునీహి కేశవ ॥ ౪౮ ॥ తవవేఙ్కటనాయకా
చలేమహతిశ్రీధరఘోణతీర్థకే । అభిషేకవిధిత్సయాఽజతో భగవంస్తత్ర
ఫలంప్రయచ్ఛమే ॥ ౪౯ ॥ ఇతిస్తుత్వోత్తరేదేశే పాపనాశనతీర్థకే॥
సర్వాబద్ధేనసహిత స్స్నాత్వాఘోణంజగామహ । ఏకాదశ్యాంతత్రగ
త్వా పంచరాత్రముపాసహ ॥ ౫౦ ॥ మీనమాసేపంచదశ్యాం మధ్యా
హ్నేస్నాతుమాగతాన్ । ఋషీంన్దేవాంశ్చయక్షాంశ్చ గంధర్వాన్కిన్న
రాంస్తథా ॥ ౫౧ ॥ ఆశ్చర్యంపరమంగత్వా వసిష్ఠోవిప్రసంయుతః । స్నా
త్వాసంకల్ప్యవిధివ ద్దేవర్షీనభితర్ప్యచ ॥ ౫౨ ॥ సహావిప్రేణోప
విశ్య జపంచక్రేవిధానతః । జపాంతేశ్రీహరింధ్యాయ న్సమాధిస్థోఽభవ
న్మునిః ॥ ౫౩ ॥ స్నాత్వాతిష్ఠత్సుసర్వేషు తత్రఘోణేపురోమునేః । ఆ

వసిష్ఠమ్ప్రతిభగవద్వర్ణితఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

విరాసీద్వేఙ్కటేశశ్శ్రియాసార్థంజగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ గరుడాసనమారూ
ఢః పీతామ్బరధరోహరిః । ప్రసన్నవదనాంమ్భోజ స్సర్వప్రాణిదయాపరః॥
కటాక్షయన్కరుణయా సర్వాంస్తీర్థార్థమాగతాన్ । సనందసనకాద్యై
శ్చ సేనేశానంతసంయుతః ॥ ౫౫ ॥ సేవ్యమానోవేఙ్కటేశో వసిష్ఠం
వాక్యమబ్రవీత్ । వసిష్ఠాహంప్రసన్నోస్మి తవవర్ధస్వవైభవాత్ ॥ ౫౬ ॥
మమతీర్థస్యమాహాత్మ్యంశ్రుత్వాబ్రహ్మముఖాద్భవాన్ । భక్త్యాసమా
గతోయస్మాత్తతస్తుష్టోస్మి తేమునే ॥ ౫౭ ॥ వరంవరయవిప్రేంద్ర యత్తే
మనసివర్తతే । ఇత్యుక్తోవేఙ్కటేశేన మునిఃప్రోవాచకేశవమ్ ॥ ౫౮ ॥
వసిష్ఠః ॥ నమోస్తువేఙ్కటాధీశ విశ్వరక్షామణేహరే । విజ్ఞాపనాంమదీ

యాంత్వంసావధానమనాశ్శృణు ॥౬౦॥ అయంవిప్రోమమసఖాకృతవాన
పిపాతకమ్ । మయ్యనుగ్రహబుద్ధ్యాచతీర్థస్యాస్యప్రభావతః ॥౬౧॥ సర్వం
సోఽప్యపవిత్రంచకురుపాపవివర్జితమ్ । ఉక్తోవసిష్ఠేనైవంతువేఙ్కటాచల
నాయకః ॥౬౨॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసిష్ఠజాతస్సంతోషోమమమాతీవమహామునే।
మమాశ్రితోఽయమిత్యేవదయాతస్మిం స్త్వయాకృతా ॥౬౩॥ యఆశ్రితేషు
వాత్సల్యం కురుతేసఇహోత్తమః । తస్మిన్మమమహాప్రీతి స్తన్మదీయగు
ణోమహాన్ ॥ ౬౪ ॥ అయంచత్వయివిశ్వాసా ద్భక్తింవిహితవానహో ।
మహత్సుభక్తింయఃకుర్యాత్సఏవపురుషోత్తమః ॥౬౫॥ తస్యలక్ష్మ్యాస్సమే
తోఽహంవసామిసతతంహృది । అయంతుబహుపాపానికృతవాన్లోకగర్హి
తః ॥౬౬॥ ఏకోగుణోఽపినాస్త్యస్మిన్సర్వాబద్ధఇతీరితః । తథాపిత్వత్సహాయే
నతీర్థమాగత్యభక్తితః ॥ ౬౭ ॥ స్నాతశ్చపూర్ణిమాయోగే పాపంసర్వంల
యంగతమ్ । సర్వేచాస్మిన్గుణాజాతాసహవాసేనతేమునే ॥ ౬౮ ॥ త
స్మాత్ససర్వసిద్ధ్యాఖ్యా మద్యప్రభృతియాస్యతి । అస్యాహంహృదయేతి
ష్ఠన్సత్కర్మాణిప్రవర్తయన్ ॥ ౬౯ ॥ ధనికంధార్మికంచైవకరోమిసు
ఖితంతదా । వసిష్ఠశ్శృణుమద్వాక్యమేతేషాంసన్నిధౌబ్రువే ॥ ౭౦ ॥ ప్రా
కాహిత్యేనసంజాతం తవదోషంహరామ్యహమ్ । పురుషోవాఽథవా
నారీ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోపివా ॥ ౭౧ ॥ పాపాన్ముక్తోవాఞ్ఛితాని ప్రా
ప్నోతిహీనసంశయః । మాముద్దిశ్యతపస్తప్త్వాతుమ్బురుర్భగవానిహ ॥౭౨॥
తీర్థస్యస్వస్యనామ్నైవ ఖ్యాతింప్రార్థితవానభూత్ । అజ్ఞానాద్విహితం
జ్ఞానాన్మనోవాక్కాయకర్మభిః ॥ ౭౩ ॥ యత్పాపంతదశే
షంచాప్యత్రస్నానేనశామ్యతి । నారీవాపురుషోవాపి స్నాత్వాతీర్థేశు
భేదినే ॥ ౭౪ ॥ ఇష్టార్థంస్వంస్వమాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా ।
దత్త్వాతుమ్బురుతీర్థాఖ్యా తీర్థస్యాస్యమహామునే ॥ ౭౫ ॥ వర్షేవర్షేమీన
మాసే పూర్ణిమాయాంశుభేదినే । స్నాతితుమ్బురుతీర్థేస్మి న్సధన్యోభు
వనత్రయే ॥ ౭౬ ॥ కన్యాభర్తారమాప్నోతి లోకేసర్వగుణోత్తరమ్ ।
యువతీదీర్ఘమాంగల్యం కులోత్తారంసుతంతథా ॥ ౭౭ ॥ వృద్ధాపా
పవినిర్ముక్తాపుత్రపౌత్రాదిసంయుతా । ధనాన్వితాబంధుమతీ జీవభర్త్రా

చిరంవసేత్ ॥ ౭౮ ॥ వంధ్యాపుత్రంప్రసూతేహ స్నానాదత్రనసంశ
యః । పురుషోధనమన్విచ్ఛన్ధనీభవతినిత్యదా ॥౭౯॥ పుత్రార్థీలభతే
పుత్రంపౌత్రంపౌత్రేపున్నరాప్నుయాత్ ।మానార్థీలోకసమ్మానంవిద్యా
ర్థీబహువిద్యతామ్ ॥ ౮౦ ॥ లౌకికోవైదికేకార్యే పటుర్భవతిసర్వదా ॥
అత్రస్నాతాముక్తపాపాస్సమస్తాధాన్యంద్రవ్యంపుత్రభాగ్యంచలబ్ధ్వా ।
సౌఖ్యంలబ్ధ్వాబంధుమధ్యే సమస్తమాయుష్మంతోవిష్ణులోకంవ్రజంతి ॥
అత్రతీర్థేఽత్రదివసేస్నాత్వాయేభాగ్యశాలినః ॥ ౮౨ ॥ దానంకుర్వం
తివిప్రేభ్య స్తేష్వత్యంతదయామమ । సువర్ణంయేప్రయచ్ఛంతితేషాం
లక్ష్మీస్థిరాభవేత్ ॥ ౮౩ ॥ గోదానంరాజతందానం భూదానంచ
ఫలంతిలాన్ । విద్యాంవస్త్రంచవిప్రేభ్యోదాతాసోతీవమేప్రియః ॥౮౪॥
తామ్బూలంచసుగంధంచ దధితక్రంగుడోదకమ్ । దత్వాబ్రహ్మశివా
దీనాం వందనీయాభవంతితే ॥ ౮౫ ॥ యేబ్రాహ్మణాన్భోజయం
తి భక్త్యాభాగవతానిహ । తానాలోక్యమహానందో మమలక్ష్మ్యాశ్చ
జాయతే ॥ ౮౬ ॥ కలౌయుగేచప్రఖ్యాతం తీర్థమేతద్భవిష్యతి ।
స్నానందానంమనుష్యాణాం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౮౭ ॥ అత్ర
మార్గేప్రపాంయేవై కుర్వంతిశ్రమహారిణీమ్ । తాన్మదంశానృషిగణా
వదంత్యత్రనసంశయః ॥ ౮౮ ॥ సర్వంచానంకోటిగుణం భవత్యత్రన
సంశయః । తస్మాత్కుర్వంతుదానాని సర్వేమనుజపుఙ్గవాః ॥ ౮౯ ॥
సర్వదాస్మిన్పుణ్యదినే సన్నిధింవిదధామ్యహమ్ । స్నాతానామత్రసర్వే
షాంవాఞ్ఛితానిదదామ్యహమ్ ॥౯౦॥ తీర్థార్థమాగతాన్సర్వా నాహూ
యఘననిస్స్వనః । భగవాన్వేఙ్కటాధీశోవాక్యమర్థవదబ్రవీత్ ॥ ౯౧ ॥
సర్వేషాంవస్సర్వపాపక్షయోభూత్సర్వేషాంవోవాంఛితందత్తమేవ ।
సర్వేషాంవస్సంతుకాలాంతరేచలోకాశ్శ్రేష్ఠాయోగినామప్యలభ్యాః ॥
కలౌతుభారతేవర్షేమానుషంజన్మదుర్లభమ్। తతోవేఙ్కటయాత్రాతు
దుర్లభాసుకృతంవినా ॥ ౯౩ ॥ తతోప్యస్మిన్దినేపుణ్యే తీర్థేతుమ్బురునా
మకే। స్నానందానంచలబ్ధంచేత్తేకృతార్థానసంశయః ॥ ౯౪ ॥ ఇత్యు
క్త్వావేఙ్కటాధీశో హరిర్గరుడవాహనః । రమయాసహితోరేమే వేఙ్క
టాఖ్యేమహీధరే ॥౯౫॥ ఏవంతుమ్బురుతీర్థేవైస్నాత్వాదేవర్షిమానవాః।

వాః । హరింనత్వాతద్వదనసుధాంపీత్వాయథాగతమ్ ॥ ౯౬ ॥ ప్రశం
సంతస్తుత త్తీర్థంయయుస్సంతుష్టమానసాః। వసిష్ఠస్సర్వసిద్ధేనతుష్టస్స్వ

ఘోణస్నానేనసర్వసిద్ధంసర్వాబద్ధమ్బ్రాహ్మణ్యంప్రతివసిష్ఠాదిప్రశంసా

వాసమాగమత్ ॥ ౯౭ ॥ కించిత్కాలానంతరంతంవసిష్ఠోవాక్యమబ్ర
వీత్ । గచ్ఛవిప్రస్వకంగ్రామంధనవత్స్వగృహంవ్రజ ॥ ౯౮ ॥ వే
ఙ్కటేశప్రసాదేనధనధాన్యాదికంబహు । స్నానదానజపాదీనివిప్రకర్మా
ణిచాచర ॥౯౯॥ మహత్సుపూజాంకుర్వాణోభోజయన్బ్రాహ్మణానపి ।
వేఙ్కటేశేత్యభివదన్పుత్రపౌత్రైస్సుఖీభవ ॥౧౦౦॥ ఇత్యుక్తస్సవసిష్ఠేన
నత్వాతత్పాదపఙ్కజమ్ । స్వగ్రామమగమచ్ఛుద్ధస్సర్వైరభ్యర్చితోఽ
భవత్ ॥ ౧౦౧ ॥ సర్వసిద్ధభవాన్ధన్యో వేఙ్కటేశకృపానిధిః । వసిష్ఠస్య
ప్రసాదేనత్వత్సమఃపురుషోనహి ॥ ౧౦౨ ॥ ఏవంసంపూజితస్సర్వై
ర్బ్రాహ్మణక్షత్రియాదిభిః ॥ ౧౦౩ ॥ ధనధాన్యయుతస్సపుత్రపౌత్రస్స
సదాచారయుతస్సదానధర్మః । అవవేఙ్కటనాయకేతిజల్పన్నవన్బ్రా
హ్మణపుఙ్గవోబభూవ ॥ ౧౦౪ ॥ ఏవంసత్సంగమహిమాత్వేవంవేఙ్క
టవైభవః । ఏవంతుమ్బురుతీర్థస్యమహిమాలోకసమ్మతః ॥ ఇమంప్ర
సంగంయోవిద్వాన్వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మీనమాసే
పూర్ణిమాయాంపఠతేజనసంసది । వక్తుశ్చభక్త్యాశ్రోతౄణాంవాం
ఛితానిదదాత్యసౌ ॥ ౧౦౬ ॥ యస్తువేఙ్కటమాహాత్మ్యకథాకథన
కోవిదః । విష్ణ్వంశంతంప్రశంసంతివ్యాసాద్యామునయస్తథా ॥ ౧౦౭॥
సూతః ॥ వేఙ్కటాచలమహాత్మ్యం శ్రుతంవాపావనంద్విజాః । య
స్మిఞ్ఛ్రుతేఽన్యమాహాత్మ్యే శ్రవణేచ్ఛానజాయతే ॥ ౧౦౮ ॥ నాస్తితు
మ్బురుతీర్థస్యసమంపాపప్రణాశనమ్ । తస్మిన్పౌర్ణిమాస్యాంచేత్సర్వపు
ణ్యోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౧౦౯ ॥　...　...　*

ఇతిశ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
తీర్థమాహాత్మ్యే ఘోణతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణన
న్నామ పఞ్చాశోఽధ్యాయః.

తుమ్బురోర్నారదశాపేన ఘోణతీర్థప్రాప్తిః.

ఋషయః ॥ సూతసర్వార్థవిజ్ఞానవిచక్షణమహామతే । కించి
ద్బ్రూహి మోవయమంసర్వేతన్నో వక్తుంత్వమర్హసి ॥ ౧ ॥ తుమ్బురుర్నా
మభగవాన్ కస్మాద్వేఙ్కటపర్వతే । తపస్తప్త్వా క్వచిత్తీర్థేలబ్ధవాన్ కిం
ఫలంవద ॥ ౨ ॥ కస్మాద్వాఘోణతీర్థస్యస్వాఖ్యాంప్రార్థితవానభూత్ ।
కిముద్దిశ్యతపస్తప్తమస్మాకంవక్తుమర్హసి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ వేఙ్కటేశం
నమస్కృత్యకథాంకల్మషనాశినీమ్ । ప్రవదామిముదాయుక్తాశ్శృణుత
బ్రహ్మవాదినః ॥ ౪ ॥ కదాచిద్గగనేయాంతౌవీణావాదనతత్పరౌ । ధ్యా
యంతౌహరిమేకాగ్రౌమునీతుమ్బురునారదౌ ॥ ౫ ॥ ఆకాశమార్గేదేవ
ర్షిస్తుమ్బురుంవీక్ష్యవిస్మితః । సర్వరత్నమయీంవీణాందధతంవాక్యమబ్ర
వీత్ ॥ ౬ ॥ తుమ్బురోతవవీణేయంమద్వీణాతోవిరాజతే । కేనైవంశో
భతేవీణాపూర్వమేవంనశోభతే ॥ ౭ ॥ సత్యంవదేతిపృష్టోసౌతుమ్బురు
ర్వాక్యమబ్రవీత్ । ప్రాచీనబర్హిషంభూపంగత్వాహంస్తుతిముక్తవాన్
॥ ౮ ॥ సంతుష్టస్తేనమేవీణామేవంరాజాత్వకారయత్ । నారదస్త
ద్వచశ్శ్రుత్వాకోపావిష్టోజగాదహ ॥ ౯ ॥ నారదః॥నరస్తుతిఃకృతాసాధో
లోకేసత్సువినిందితా।తస్మాన్మత్సంగయోగ్యత్వంనపశ్యామ్యధమేత్వయి॥
సర్వేషామపిలోకానాంనాయకంకేశవంవినా । నరంనస్తోత్రయామ్యేవ
తాదృగస్మిహరిప్రియః ॥ ౧౧ ॥ మయాసహనతేసఖ్యముచితంతన్నర
స్తుతేః । అవాక్శిరాఃపతత్వంతుఖేచరత్వంనతేభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ ఇత్యు
క్తమాత్రేమునినానారదేనతథైవసః । అవాక్శిరాఃపపాతాశువేఙ్కటా
చలమధ్యతః ॥ ౧౩ ॥ ఘోణతీర్థేక్వచిద్భాగేమనుష్యాదివివర్జితే । సిం
హశార్దూలసహితేభీరూణాంభయదాయిని ॥ ౧౪ ॥ పతన్నపిహరింధ్యా
యన్ ప్రణతప్రీతికారకమ్ । నవ్యథామాప్తవాన్ ఘోణమధ్యంకేవలమా

ఘోణతీర్థేభగవద్ధ్యానపూర్వకతుమ్బురుకృతతపఃప్రకారః.

ప్తవాన్ ॥ ౧౫ ॥ తతోదృష్ట్వాతుతంఘోణందిశస్సమవలోక్యచ । హ
రిభక్త్యాధీరబుద్ధిరేవంచింతాంచకారహ ॥ ౧౬ ॥ వేఙ్కటాద్రేర్మధ్య
దేశోనాన్యోభవితుమర్హతి । తస్మాదేతద్వేఙ్కటేశోమాంరక్షతుసదా
హరిః ॥ ౧౭ ॥ గతిర్వేఙ్కటనాథోమేనాన్యాగతిరితిబ్రువన్ । సశఙ్ఖచ

క్రంలక్ష్మీశం తంధ్యాతుముపచక్రమే ॥ ౧౭ ॥ స్నాత్వాతీర్థేతత్రభక్త్యా ప్రాఙ్ముఖస్తూపవిశ్యచ । ప్రాణాయామశతంకృత్వా తుమ్బురుర్ధ్యానమాస్థితః ॥౧౮॥ పీతామ్బరంపీనభుజాచతుష్కం భుజాంతరాళస్థితలక్ష్మీయుక్తమ్। ప్రసన్నవక్త్రంప్రకటీభవత్కృపా పాథోధినేత్రంపరమంపుమాంసమ్ ॥ ౨౦ ॥ అనంతపక్షీశచమూపముఖ్యై భక్తైస్సమేతంపరమర్షిసేవ్యమ్ । దేవాదిదేవందితిజాస్తచక్రం సేవాపరాణాంసులభంనిధానమ్॥ హృదమ్బుజేహృద్యవపుర్ధరంతం సంచింతయన్వేఙ్కటశైలనాథమ్ । సముచ్చరంస్త్ర్యక్షరమర్థయుక్తం నివాతనిష్కంపఇవస్థితోఽభూత్ ॥౨౨॥

తుమ్బురుతపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదిః.

ఏవంతునియమేనైవ సంవత్సరమువాసహ । తతఃఫాల్గునమాసేతుపౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥ ౨3 ॥ ప్రాదుర్బభూవభగవాం స్తత్రవేఙ్కటనాయకః । పీతామ్బరోదివ్యగంధ స్స్రగ్భూషాభిరలంకృతః ॥ ౨౪ ॥ రాకాచంద్రోపమముఖో రాజీవాయతలోచనః । లక్ష్మ్యాసర్వజగన్మాత్రా రమణీయభుజాంతరః ॥ ౨౫ ॥ సమస్తవాద్యనినద సంఘుష్టగిరికందరః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ తుమ్బురోతుమ్బురోవత్స మాంపశ్యకిముపేక్షసే॥ ఇతిబ్రువంతంతమృషి ర్దదర్శోన్మీల్యచక్షుషీ । సాష్టాంగంసంప్రణమ్యాథ దేవమేవందదర్శహ ॥ ౨౭ ॥ తస్యపార్శ్వేసేవమానం దదర్శానంతమవ్యయమ్ । గరుడంగిరిసంకాశం విష్వక్సేనంమహాప్రభుమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగస్త్యమృషిముఖ్యంచ దేవపాదావలోకినమ్ । అన్యాన్ద్వైపాయనాదీంశ్చ ఋషీనఞ్జలిబంధనాన్ ॥ ౨౯ ॥ సనకాద్యాన్యోగినశ్చ వైఖానసమునీనపి । శుకమానసపుత్రాంశ్చ శుకంచమునిసత్తమమ్ ॥ 3౦ ॥ దేవగంధర్వసిద్ధాంశ్చ విశ్వావసుముఖానపి । యక్షాన్కింపురుషాంశ్చైవ కిన్నరోరగనాయకాన్ ॥ 3౧ ॥ జయదేవజగన్నాథ సావధానమనోజయ । ఇతిమేఘరవోదగ్రా న్స్తోత్రపాఠీంశ్చకాంశ్చన ॥ 3౨ ॥ ఆబ్రహ్మలోకాదాయాతా నప్సరోగణమాగతమ్ । ఆహూయాశేషలోకంత మాహశేషగిరీశ్వరః ॥ 33 ॥ భోభోసర్వేపితీర్థేస్మిన్ స్నానంకురుతమాచిరమ్ । సమస్తపాపహరణే సర్వక్లేశవినాశనే... సర్వక్లేశయోవిధాయిని ॥ 3౪ ॥ ఇతివాక్యంసమాకర్ణ్య భక్త్యాసంకల్ప్యవాగ్యతాః । గోవిందేతితత

స్నాత్వా తీరమారురుహుశ్చ తే ॥ ౩౫ ॥ శుద్ధాత్మా తుంబురుశ్చా
పి స్నాత్వా తైస్సహిత స్తథా। భగవత్సన్నిధింప్రాప్త స్తోత్రంచక్రుఃపృథ
క్పృథక్ ॥ ౩౬ ॥ జయసర్వగుహావాస లోకరక్షామణేహరే । భక్తార్త
పాలనపర ప్రణతార్తిహరప్రభో ॥ ౩౭ ॥ లక్ష్మీనాథజయానంత రక్షితా
వేషభూసుర । పునీహిసకలాన్లోకా న్పాలయత్వంకృపాలయ ॥ ౩౮ ॥
తుమ్బురుః ॥ వందేసదావేఙ్కటశైలనాథ త్వామేవమేపాపహరోభవత్వ
మ్ । తీర్థానుభావంచతవానుభావం శ్రోతుంమమేచ్ఛాపరివర్ధతేహి ॥ ౩౯ ॥

భగవదాజ్ఞయాఽగస్త్యవర్ణితతుమ్బురుతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

సూతః ॥ ఇతిస్తుతోవేఙ్కటేశః కుంభసమ్భవమబ్రవీత్ । ఏతేషామద్య
సర్వేషాం వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాహాత్మ్యమపితీర్థస్య వదకిం
చిన్మహామతే । ఇత్యుక్తోదేవదేవేన తత్రాగస్త్యోబ్రవీదిదమ్ ॥ ౪౧ ॥ పు
ణ్యోయం వేఙ్కటగిరి స్సర్వపుణ్యస్థలేష్వపి।సమ స్తతీర్థాన్యత్రైవ పుణ్యా
నినివసంతిహి ॥ ౪౨ ॥ భక్తాపరాధాన్సోఢ్వైవ వేఙ్కటేశోదయా
పరః । రక్షత్యేవతతస్సోయం సేవ్యశ్శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౪౩ ॥ స్నా
తానామత్రతత్తీర్థే సర్వపాపక్షయోభవేత్ । సర్వశ్రేయాంసిసిధ్యం
తి నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౪౪ ॥ సువర్ణమన్నంతామ్బూలం సుగం
ధంశీతలంజలమ్ । అత్రదత్వానరఃపూత స్సర్వాన్కామానవాప్నుయా
త్ ॥ ౪౫ ॥ తుమ్బురుః ॥ భగవన్మమనామ్నైవ తీర్థమేతత్ప్రసిద్ధ్యతు।
తథాస్త్విత్యుక్తవాన్విష్ణు స్తుంబురుంపునరబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ భగవాన్॥
నారదేనసహైవత్వం పూతోమత్కీర్తనంకురు । యేఽత్రఫాల్గునరాకా
యాం స్నానదానాదికుర్వతే ॥ ౪౭ ॥ ఇహలోకేపరత్రాపి తేషామిష్టం
దదామ్యహమ్ । ఇత్యుక్తాస్తుంబురుముఖా స్తుష్టాయాతాయథాగతమ్ ॥

* ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే తీర్థమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ఘోణతీర్థస్య తుమ్బుర్వభిధాన కథనన్నామైక పఞ్చాశోధ్యాయః. *

ఇత్థం బ్రహ్మోత్తరఖండే పఞ్చాశైక పఞ్చాశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తః.

బ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౨.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ భ వి ష్యో త్త ర పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహంభజే॥

జనకనృపానుభూతశోకాతిరేకప్రకారః.

శౌనకః ॥ సూతసూతమహాభాగ సర్వశాస్త్రవిశారద । త్వత్తో హంశ్రోతుమిచ్ఛామి మాహాత్మ్యంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కథితంరఙ్గ మాహాత్మ్యం త్వయాహస్తిగిరీశితుః । జగన్నాథస్యవైవిష్ణోర్మాహాత్మ్య మతులంమునే ॥ ౨ ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి మాహాత్మ్యంవేఙ్క టేశితుః ॥ శ్రీసూతః ॥ సాధుపృష్టంత్వయాబ్రహ్మన్ చరితంవేఙ్కటే శితుః ॥ 3 ॥ యథాశ్రుతంమయాపూర్వం వ్యాసాదమితతేజసః। తత్తథాహంసమాచక్షే సావధానమనాశ్శృణు ॥ ర ॥ పురాతుజనకో నామ రాజాపరమధార్మికః । సత్యవాక్సర్వశాస్త్రేషు కోవిదఃకోపవర్జి తః ॥ ౫ ॥ వాసుదేవప్రసాదస్య ముఖ్యపాత్రమభూన్నృపః । నిర్మమో నిత్యతృప్తశ్చ నిరహంకృతిరాత్మదృక్ ॥ ౬ ॥ తస్యభ్రాతాఽభవత్పూర్వం కుశకేతురితిస్మృతః । కుశధ్వజస్యతనయా స్త్రియస్త్రైలోక్యసున్దరాః ॥౭॥ దుహితౄణాంత్రయంతస్య కుశకేతోర్మహాత్మనః । జనకస్యాభవత్పుత్రీ

జానకీనామసారమా ॥ ౮ ॥ భ్రాత్రాచకారయామాస రాజ్యంజనక
భూపతిః । సభ్రాతురాజ్ఞయారాజ్యంచకారార్యేషుభక్తిమాన్ ॥ ౯ ॥
కదాచిజ్జనకోరాజామనసీత్థమచింతయత్ । సుఖమేవసదామేస్యాద్దుః
ఖంమాభూత్కదాచన ॥ ౧౦ ॥ దుఃఖంనవీక్షే నేత్రాభ్యాంసుఖంవీక్షే
సదాత్మనః । అసాధుసంమతంవాక్యం శ్రుత్వేత్థముదితంహరిః ॥ ౧౧ ॥
దుఃఖంప్రదర్శయామాసరాజ్యమత్తస్యభూపతేః । కదాచిద్దైవయోగేన
కుశకేతురగాన్మృతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ హతేఽనుజేచతద్భార్యా తేనసాకం
మమారచ । రాజ్యంపుత్రాంస్తతస్త్యక్త్వాజగామపతిలోకతామ్ ॥౧౩॥
తౌదంపతీనృపోదృష్ట్వా త్యక్తపుత్రౌసుఖోచితౌ । విలలాపమహారాజో
భ్రాతరంభ్రాతృవత్సలః ॥ ౧౪ ॥ హాభద్రేబాలకాంస్త్యక్త్వావృద్ధ
మ్మాంజానకీంతథా । క్వగచ్ఛసివరారోహేపతిమాలింగ్యమఙ్గళే ॥౧౫॥
అశీతివర్షసాహస్రంసంప్రాప్తంమమభామిని । ఏతావత్కాలపర్యంతం
నదృష్టోదుఃఖసంచయః ॥ ౧౬ ॥ అద్యదృష్టోవరారోహే త్వద్వియోగే
నకేవలమ్ । ఇతిసంచింత్యమనసివారంవారంమహీపతిః ॥ ౧౭ ॥ చకా
రప్రేతకార్యాణిపుత్రాణాంచైవశైశవాత్ । మాతృహీనాంస్తతోబా
లానాలింగ్యాంకేనిధాయచ ॥ ౧౮ ॥ భోఃపుత్రాబాలభావేతుమాతృ
హీనాశ్చకర్శితాః । కథంపశ్యామినేత్రాభ్యాం మాతృహీనాంశ్చబాల
కాన్ ॥ ౧౯ ॥ ఇతిచింతాపరస్సోభూత్త్యక్తరాజ్యోఽతిదుఃఖితః । త్య
క్తాన్నస్త్యక్తభోగశ్చత్యక్తనిద్రోఽతికర్శితః ॥ ౨౦ ॥ తస్యదుఃఖోప
శాంత్యర్థంశతానందఃపురోహితః । సంప్రాప్తోదైవయోగేనవామదేవా
నుజోమునిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రాప్తంపురోహితందృష్ట్వారాజాపూజామకల్ప
యత్ । సపూజితోమునివరోనివిష్టోమృగచర్మణి ॥ ౨౨ ॥ తతఃకాలో

శతానన్దమ్ప్రతిజనకకృతస్వశోకనివృత్త్యుపాయప్రార్థనా.

చితాంవార్తాం కథయామాసగౌతమిమ్ ॥ జనకః ॥ శతానందమహా
ప్రాజ్ఞకాగతిస్స్యాదితోమమ ॥ ౨౩ ॥ వృద్ధత్వాదాత్మనశ్చైవపుత్రా
ణాంచైవశైశవాత్ ।కన్యకానాంచరత్నత్వాద్ధతబంధోర్మహామునే॥౨౪॥
బహవశ్శత్రవస్సంతి రావణేంద్రజిదాదయః । తేభ్యోయుద్ధంకథందాస్యే

హ్యసహాయోతిజీర్ణవాన్ ॥౨౫॥ దివానక్తంసమాయాతిరావణః కేనహే
తునా।నజానేమునివర్యాహంప్రజ్ఞాచక్షుర్నవిద్యతే॥౨౬॥నిమిత్తమేకంక
థితంద్వితీయంప్రవదామి తే । సీతాయాశ్చసురూపాయాస్సురూపఃపురు
షఃకథమ్॥౨౭॥లభ్యతేవదవిప్రేంద్రతృతీయంప్రవదామి తే।దీర్ఘాయుషశ్చ
మేపుత్రాఃపుత్ర్యశ్చాపిసభర్తృకాః॥౨౮॥ ఏకదేశాధిపస్సర్వస్నుషా
స్తాశ్చభవంతుమే।జామాతరశ్చచత్వారఏకరాజసుతాస్తథా ॥౨౯॥ వర్ధి
తంచైవమేరాజ్యంస్వాయమేవపురోహితమ్। కేనోపాయేనవైభూయాత్త

జనకాయశతానన్దోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలప్రభావః.

దేతత్కారణంవద ॥ 30 ॥ శతానందః ॥ అస్తికశ్చిద్విశేషోఽస్మిన్భూ
లోకేభూమిపాలక । దుహితుస్తవకల్యాణసుఖదంశత్రునాశనమ్ ॥3౧॥
వైకుణ్ఠగిరిమాహాత్మ్యం సభవిష్యంసహోత్తరమ్ । కలౌతత్కీర్తనం
పుణ్యం సర్వదుఃఖహరంశివమ్ ॥ 3౨ ॥ ధనకామస్యధనదంపుత్రకామ
స్యపుత్రదమ్ । రోగార్తస్యచరోగఘ్నంజ్ఞానినాంజ్ఞానసాధనమ్ ॥ 33 ॥
యచ్ఛ్రుత్వాసర్వలోకేశోబ్రహ్మాబ్రహ్మపదంగతః । నీలకణ్ఠస్తుయచ్ఛ్రు
త్వానిర్విషస్సుఖమాప్తవాన్ ॥ 3౪ ॥ వజ్రీనాకపదంప్రాప్తోయత్కథా
శ్రవణాదరాత్ । పదాన్యాపుర్లోకపాలాయత్కథాశ్రవణేనవై ॥ 3౫ ॥
కిముక్తేనవిశేషేణతదనంతఫలంశృణు । ఇత్యుక్తోమునినాతేనజనకోవా
క్యమబ్రవీత్ ॥ 3౬ ॥ జనకః ॥ వదవైకుణ్ఠమాహాత్మ్యం కలౌతచ్చరితం
కథమ్ ॥ శతానందః ॥ కృతేవృషాద్రింవక్ష్యంతిత్రేతాయామంజనాచ
లమ్ ॥ 3౭ ॥ ద్వాపరేశేషశైలేతికలౌశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । నామాని
యుగభేదేన శైలస్యాస్యభవంతిహి ॥ 3౮ ॥ జనకః ॥ చతుర్యుగేత్వ
యాప్రోక్తం నామయద్యద్గిరేర్మునే । తస్యతస్యచవైహేతుం విస్తరాద్వ

వృషభాచలనామనిష్పత్తిః.

దమేగురో ॥ 3౯ ॥ కృతేవృషాచలఇతికథంనామభవిష్యతి । శతానం
దః ॥ పురాతువృషభోనామరాక్షసోరూక్షకర్మకృత్ ॥ ౪౦ ॥ ఆక్రమ్య
శేషశైలంచ తాపసానత్యబాధత । తేనసంక్లిష్టతపసస్తదర్థంశరణంగ
తాః ॥ ౪౧ ॥ శ్రీనివాసంహృషీకేశంభక్తానామభయంకరమ్ । తుష్టు
వుర్హృష్టమనసస్స్రష్టారంసర్వచేతసామ్ ॥ ౪౨ ॥ ప్రాదుర్బభూవభ

గవాన్మునీనాంపురతోహరిః । వ్యజ్ఞాపయన్మునిశ్రేష్ఠాఅసకృత్కృతసం
స్తవాః ॥ ౪౩ ॥ మునయః ॥ భగవన్నరవిందాక్ష వృషభోనామరాక్ష
సః । సంబాధతేసదాక్రూరస్తపోభంగకరఃఖలః ॥ ౪౪ ॥ తస్మాద్రక్ష
క్షరాతీతభయాద్రాక్షసకల్పితాత్ । బాఢమిత్యుక్తవాన్కృష్ణోదుష్టమ
భ్యద్రవద్రుషా ॥ ౪౫ ॥ సరాక్షసోమహావీర్యస్తీర్థేతుంబురుసంజ్ఞికే ।
స్నాత్వాత్రిషవణంపుణ్యాంసాలగ్రామశిలాంనృప ॥ ౪౬ ॥ నారసిం
హాత్మికాందివ్యాంసకరాళామధోముఖామ్ । నిత్యమారాధయేయాహ
మితినిశ్చిత్యపూజయన్ ॥ ౪౭ ॥ పూజాంతేస్వశిరఃపుష్పం ఖడ్గేనాహ
త్యభూపతే । సమర్పయామాసతతస్తచ్ఛిరఃపునరాగతమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఏ
వంపంచసహస్రాణి వర్షాణివిగతానిచ । తస్మిన్కాలేఽరవిందాక్షః ప్ర
త్యక్షస్సమజాయత ॥ ౪౯ ॥ శిలాంతర్యామీభగవాన్ శ్రీనివాసస్సతాం
గతిః । తమాలోక్యహృషీకేశం వృషభోదండవద్భువి ॥ ౫౦ ॥ పపాత
రాజశార్దూలసవిసంజ్ఞాముపేయివాన్ । ముహూర్తాంతేసముత్థాయ
ప్రత్యభాషతకేశవమ్ ॥ ౫౧ ॥ వృషభః ॥ కేశవానంతగోవిందశ్రీనివా
ససురోత్తమ । నచమోక్షంనచస్వర్గంపారమేష్ఠ్యపదంహరే ॥ ౫౨ ॥
నయాచేజగతాంనాథ యుద్ధభిక్షాంచదేహిమే । దశావతారవిభవేశ్రు
తస్తేవిక్రమోహరే ॥ ౫౩ ॥ అద్యతంసత్యమాధత్స్వవిక్రమంపురుషోత్త
మ । దేవస్తద్భారతీంశ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖోహరిః ॥ ౫౪ ॥ ఉవా
చవచనంతంచరాక్షసంయుద్ధదుర్మదమ్ । శ్రుత్వాతదుక్తవాన్కృష్ణస్త
థాస్త్విత్యరిమర్దనః ॥ ౫౫ ॥ తయోర్యుద్ధమభూత్తత్ర వృషభశ్రీనివా
సయోః । యత్కృతంశ్రీనివాసేన తత్కృతంవృషభేణచ ॥ ౫౬ ॥
తదద్భుతమభూత్తత్ర దేవానాంపశ్యతామపి । తద్యుద్ధకౌశలందృష్ట్వా
భగవాన్పర్యపూజయత్ ॥ ౫౭ ॥ భోరాక్షసకులోత్పన్నపశ్యమేపౌ
రుషంబలమ్ । ఇత్యుక్త్వాదర్శయామాసగరుడంవికృతాకృతిమ్ ॥ ౫౮ ॥
తత్రస్థంవాసుదేవంచ విశ్వరూపిణమవ్యయమ్ । సహస్రభుజసంయు
క్తం సహస్రాయుధభూషితమ్ ॥ ౫౯ ॥ తన్మాయాంరాక్షసోదృ
ష్ట్వా స్వయంచగరుడంహరిమ్ । దర్శయన్వ్యంజయామాస స్వమా
యాంసురమోహినీమ్ ॥ ౬౦ ॥ నక్తంచరస్యచరితమతిక్రాంతుం

క్షమోప్యయమ్ । ప్రశంసన్రాక్షసంవీరంసాధుసాధ్విత్యభాషత॥ ౬౧ ॥
రే రే రాక్షస వర్యాద్య చక్రేణశత నేమినా । హరిష్యే తే శిరః కాయా
ద్యథామక్వఫలంద్రుమాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్తో దేవరాజేన వృషభో ద
ణ్డవద్భువి । ప్రణిపత్యాథవిశ్వేశమస్తువద్రాక్షసేశ్వరః ॥ ౬౩ ॥ వృ
షభః ॥ చక్రపాణేనమస్తుభ్యంచక్రస్యచరిత్రంశ్రుతమ్। యచ్చక్రేణప్రత
ప్తస్తుముక్తిమేతినసంశయః ॥ ౬౪ ॥ యచ్చక్రేణపురారాజాకీర్తిమా
న్కీర్తిమాప్తవాన్।త్వచ్చక్రేణహతో రాజన్గచ్ఛామితవమన్దిరమ్॥౬౫॥
ఏవముక్త్వాహరేఃపాదావస్పృశ్యవృషభాసురః । వరంయయాచేవృషభ
శ్శైలోమదభిధోఽస్త్వితి ॥౬౬॥ సమాలింగ్యాథ వై దేవమిత్యుక్త్వాహరి
ణాథనః । విసృష్టశ్చక్రసంభిన్న స్త్యక్తవాన్స్వకళేబరమ్ ॥ ౬౭ ॥ త

త్రేతాయుగేఅఞ్జనాచలనామనిష్పత్తిః.

స్మాద్వృషభశైలోయంకృతేఖ్యాతిముపేయివాన్ ॥ జనకః ॥ కథమంజన
శైలేతి త్రేతాయాంనామమేవద ॥ ౬౮ ॥ శతానందః॥ పురాకేసరిణః
పత్నీహ్యంజనాకంజలోచనా । అనపత్యత్వదుఃఖేనమతంగమునిమాగ
మత్ ॥ ౬౯ ॥ ఆనమ్యమునిశార్దూలమనపత్యాతికర్శితా। ఉవాచవచ
నంనేత్రనీరసిక్తకళేబరా ॥ ౭౦ ॥ అంజనా ॥ అహోతాపసశార్దూ
లాఽపుత్రాయామమకాగతిః। ఏవముక్తోంజనాదేవ్యామతంగోవాక్యమ
బ్రవీత్ ॥ ౭౧ ॥ మతంగః ॥ పంపాయాఃపూర్వదిగ్భాగేపంచాశద్యో
జనాంతరే।నారసింహాశ్రమందేవివర్తతేవసుధాతలే ॥ ౭౨ ॥ తస్య
దక్షిణదిగ్భాగేనారాయణగిరేస్తటే । ఉత్తరేస్వామితీర్థస్యవర్తతేక్రోశ
మాత్రకే ॥ ౭౩ ॥ వియద్గంగేతివిఖ్యాతాతత్రగచ్ఛయథాసుఖమ్ ॥ తత్ర
స్నాత్వాథకల్యాణిద్వాదశాబ్దంతపశ్చర ॥ ౭౪ ॥ తేనపుణ్యేనతేపుత్రో
భవిష్యతిగుణాధికః । మతంగేనైవముక్తాసానారాయణగిరింయయౌ ॥
కృత్వాస్వామిసరస్స్నానమశ్వత్థస్యప్రదక్షిణమ్ । వరాహరూపిణంన
త్వా పీత్వాతత్సలిలంశుభమ్ ॥ ౭౫ ॥ ఆకాశగంగామాసాద్య తపఃకర్తుం
ప్రచక్రమే । మునీంశ్చామంత్ర్యభర్తారం వ్రతార్థంభక్ష్యవర్జితా ॥ ౭౬ ॥
ఉపవాసరతాబాలాబాహ్యభోగవివర్జితా । కాష్ఠవత్పర్యవస్థాప్యశరీ
రంస్వాత్మన్యశ్శుచి ॥ ౭౭ ॥ పూర్ణేసంవత్సరేజాతేవాయుర్దేవోమహాబలః।

ఫలమాహృత్య భక్షార్థం ప్రత్యహంప్యాదదాన్మరుత్ ॥ ౨౯ ॥ అథైకస్మిన్దినే వాయుః ఫలే వీర్యం ప్రపూరయన్ । వీర్యగర్భం ఫలం తస్యాః ప్రాక్షిపత్కరసంపుటే ॥ ౩౦ ॥ ఫలం సామన్యమానా హి తత్క్షుధార్తా తదభక్షయత్ । తతో గర్భస్సముదభూదంజనాయాశ్చ భూమిప ॥ ౩౧ ॥ మునీనామభవద్ధర్షో వాయుగర్భసముద్భవః । అథ సా దశమాసాంతే సుషువే పుత్రముత్తమమ్ ॥ ౩౨ ॥ హనూమంతమిమం ప్రాహుర్మునయో వీతకల్మషాః । అంజనా వ్రతమాస్థాయ పుత్రం ప్రాప గిరీశ్వరే ॥ ౩౩ ॥ తస్మాదంజనశైలోఽయం లో-

ద్వాపరయుగే శేషాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః

కే విఖ్యాతకీర్తిమాన్ ॥ జనకః ॥ సంతోషో హ్యభవన్మహ్యం శ్రుత్వా తన్నామకారణమ్ ॥ ౩౪ ॥ ద్వాపరే శేషశైలేతి కథం ఖ్యాతిర్భవిష్యతి ॥ శతానందః ॥ పురా వైకుణ్ఠనగరే ద్వారి శేషం సమాదిశత్ ॥ ౩౫ ॥ జానన్భగవతో భావం సోఽతిష్ఠద్ద్వావికర్మణి । చికీర్షితే మారుతేన ద్వారి జాగ్రత్కుతూహలీ ॥ దేవాదిదేవో భగవాన్ రేమే చ రమయా సహ । తస్మిన్కాలే మహారాజ మారుతస్తు కదాచన ॥ ౩౬ ॥ అకస్మాత్కారణాత్ప్రాప్తో భగవంతం జనార్దనమ్ । ద్వారే తం రోధయామాస రుక్మదణ్డేన సర్పరాట్ ॥ ౩౭ ॥ కిమర్థం రుద్ధ్యతే మూర్ఖ కార్యస్య మహతీ త్వరా । ఇత్యుక్తో వాయునా శేష ఉవాచ వచనం పునః ॥ ౩౯ ॥ శేషః ॥ అహమాజ్ఞాధరో విష్ణోర్ద్వాత్వమంతఃపురంగమః । ఇతి తస్య వచశ్శ్రుత్వా జగత్ప్రాణోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౪౦ ॥ వాయుః ॥ జయస్తు విజయశ్చైవ శాపితౌ మునిభిః పురా । అహంకారేణ తౌ జాతౌ కుంభకర్ణదశాననౌ ॥ ౪౧ ॥ విస్మృతౌ కిం త్వయా మూర్ఖ ద్వారపత్యే నియోజితౌ । తద్వాక్యాంతే చ రాజేంద్ర ప్రజజ్వాల విషోల్బణః ॥ గర్హణీయన్వచనైస్తీక్ష్ణైర్జగత్ప్రాణమహీశ్వరః ॥ శేషః ॥ కిం గరిష్ఠం వచః ప్రోక్తం జీవనేచ్ఛా న విద్యతే ॥ ౪౩ ॥ కాలేనానుగతో లోకో నైవ జానాతి మోహితః । త్వం తాదృఙ్నరవద్వాయో వృథా మోహాత్ప్రభాషసే ॥ ౪౪ ॥ బలే జ్ఞానే విరాగే చ విష్ణుభక్తో సమత్సమః । సదా మేఽన్తఃపురే వాసః పుత్రాదప్యధికో హి రే ॥ ౪౫ ॥ లోకానాం చ హితార్థాయ హితార్థం జగదీశితుః । స్థాపితోఽస్మి ద్వారపత్యే లక్ష్మ్యా నారాయ-

ణేనచ ॥ ౯౬ ॥ వాయుః ॥ బిడాలోఽన్తస్థితోవాపిబహిష్ఠేభస
మోనహి । శయానంరత్నపర్యంకేరాజానమపిసేవతే ॥ ౯౭ ॥ కశ్చి
ద్దూతోనియుక్తస్తుపర్యంకాధిష్ఠితస్స్వయమ్ । కిమాధిక్యంతస్యశేషపు
త్రేకాన్యూనతావద ॥ ౯౮ ॥ తయోర్వివాదోఽప్యభవచ్ఛేషవాయ్వో
ర్మహాత్మనోః । లక్ష్మ్యాఽవబోధితశ్శ్రీమానుత్తస్థౌగరుడధ్వజః ॥ ౯౯ ॥
కిమర్థంక్రోశసేశేషకఃపుమానాగతఃపరః । ఇత్యుక్తోదేవదేవేనఫణిరా
జోఽభ్యభాషత ॥ ౧౦౦ ॥ శేషః ॥ మలయాచలవాసస్తువాయురత్యం
తగర్వితః । అకాలేఽన్తఃపురంశీఘ్రంప్రవేష్టుంచసముద్యతః ॥ ౧౦౧ ॥
అవాచ్యవచనంప్రోక్తమనేనాత్యంతమానినా । ఇత్యాహూతఃఫణీంద్రే
ణభావజ్ఞేనతదాహరిః ॥ ౧౦౨ ॥ సంజ్ఞాపయన్నిజంభావమింగితైర్ద్వా
రమాయయా । ఏతస్మిన్నేవకాలేతుసాష్టాంగంప్రణిపత్యతమ్ ॥ ౧౦౩ ॥
వాయుస్తుష్టావపురుషంపురాణంవేదగోచరమ్ । వాయుమాలోక్యవచనం
వారిజాక్షోఽబ్రవీత్సతమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ భగవాన్ ॥ కిమర్థంకలహఃపుత్ర శేషే
ణాత్యంతమానినా । ఇత్థంహరేర్వాగమృతంపిత్వాకర్ణపుటద్వయాత్ ॥
తూష్ణీంబభూవనృపతేవాయురత్యంతభక్తిమాన్ ॥ శేషః ॥ అహంసమ
ర్థోభగవన్బలేజ్ఞానేతవప్రియే ॥ ౧౦౬ ॥ మత్సమోనాస్తిభూలోకేనాకే
వాబ్రహ్మసద్మని । సరీసృపవచశ్శ్రుత్వాప్రహసన్ఫణినంహరిః ॥ ౧౦౭ ॥
సాధుసాధ్వితిసంభావ్యచోవాచఫణినాంపతిమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నవాఙ్మా
త్రేణపౌరుష్యంక్రియాకేవలముత్తరమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ బలాబలంపరీక్ష్యంతాం
దేవాశ్చేంద్రపురోగమాః । అత్రైవోత్తరదిగ్భాగేపర్వతంమేరునందన
మ్ ॥ ౧౦౯ ॥ స్వకాయరజ్జునాబద్ధ్వాబలంతేయావదస్తిహి । తావత్తై
వబలేనత్వంసంయుక్తస్సుస్థిరాత్మనా ॥ ౧౧౦ ॥ తిష్ఠభద్రమహాభాగవిష
పూత్కారజృంభితః । హృషీకేశవచశ్శ్రుత్వాహృష్టపుష్టాంగవిగ్రహః ॥
స్వకాయరజ్జునాబధ్నన్నానందాద్రిమహీశ్వరః । స్థిరోబభూవచామం
త్ర్యవాయుంవేగవతాంవరమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ తమాలోక్యాగ్నిదయితఃపర్వ
తంతముపాగతః । ఆజ్ఞయావాసుదేవస్యదేవానాంపశ్యతాంసతామ్ ॥
స్వస్మిన్భగవతఃప్రీతిమ్మత్వాఽతిశయితాంమరుత్ । మదోద్ధతోమహావేగం
చక్రేపర్వతచాలనే ॥ ౧౧౪ ॥ నచకంపేగిరిఃకించిదపిశేషేణవేష్టితః ।

తతోఽపి సుమహావేగం చక్రే వాయుః ప్రకోపనః ॥ ౧౧౫ ॥ సంస్పర్ధమా
నయోరిత్థం శేషవాయ్వోర్మహాత్మనోః । హాహాకారో జగత్యాసీదధరో
త్తరితే తదా ॥ ౧౧౬ ॥ తతో బ్రహ్మాదిభిర్దేవైర్యాచితోఽపి యదా మరు
త్ । ప్రపేదే న శమం కించిత్తదాసౌ ఫణినాం పతిః ॥ ౧౧౭ ॥ జానన్భగ
వతశ్చాపి భావం దేవాంశ్చ తోషయన్ । క్వచిత్ఫణాంతరం కించిచ్ఛ్లథయా
మాస వై లఘుః ॥ ౧౧౮ ॥ తతః ప్రకుర్వతో వేగం మారుతస్య మహాత్మ
నః ॥ కనిష్ఠాంగులిమాత్రే తు ప్రదేశే శ్లథబంధనే ॥ ౧౧౯ ॥ మహావేగస్య
సంపర్కాత్పర్వతో భోగిసంయుతః । యోజనాన్యతిలక్షాణి దక్షిణాభిము
ఖో యయౌ ॥ ౧౨౦ ॥ మేరుస్తుష్టావ నృపతే బలదేవమ్మహాబలమ్ । త్రాయ
తాం త్రాయతాం స్వామిన్ పుత్రం బాలం భవాన్మమ ॥ ౧౨౧ ॥ ఏవముక్తో మే
రుణాయం తత్పుత్రం పర్యపాలయత్ । స్వర్ణముఖ్యా మహానద్యాః ప్రతీరే చ
తథోత్తరే ॥ ౧౨౨ ॥ స్థాపయామాస రాజేంద్ర గిరిరాజం సపన్నగమ్ । తతో
వాయుం సురగణా బోధయామాసురాదరాత్ ॥ ౧౨౩ ॥ అయం శేషాంశ
జో వాయో శైలశ్శైలేశ్వరాత్మజః । హరేస్సంచోదనేనైవ జాతస్స్వావా
సహేతవే ॥ ౧౨౪ ॥ వ్యాజేనైవ త్వయానీతస్తేన స్వర్ణముఖీతటమ్ । త్వత్సం
వాదచ్ఛలేనైష స్వస్థానోత్ఖానితోఽహినా ॥ ౧౨౫ ॥ మాయావీ భగవానీ
త్థం కేవలం త్వాం వ్యమోహయత్ । తదద్య ఫణిరాజం త్వమంతరంగం హరే
రిమమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ ప్రసాదయాపరాద్ధోఽసి వృథా తస్మిన్మహాత్మని । ఇతి సంబో
ధితో దేవైర్హితకాంక్షిభిరాదరాత్ ॥ ౧౨౭ ॥ శేషం గతమదః పశ్చాత్తుష్టావ
మరుతాం పతిః । క్షమస్వ మమ దౌరాత్మ్యమజ్ఞానేనాగతం విభో ॥ ౧౨౮ ॥
త్వయీహా భగవాన్సాతౌదాగమిష్యతి వై హరిః । మయాపచరితమ్ఖ్యా
న్మహాభాగే వృథా త్వయి ॥ ౧౨౯ ॥ ఇత్థం ప్రసాదయామాస ఫణిరాజం త
దా మరుత్ । నిర్వైరత్వాత్ప్రసాదం స చకార మరుతి స్వయమ్ ॥ ౧౩౦ ॥
ఇత్థం శేషాంశజం శైలం శేషేణ పరివేష్టితమ్ । స్వావాసహేతోర్హరిణా
వాహితం వాయునా ఛలాత్ ॥ ౧౩౧ ॥ రాజన్నేష నిమిత్తేన శేషాచలమిమం

కలియుగే శ్రీవేఙ్కటాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః.

విదుః ॥ జనకః ॥ కలౌ వేఙ్కటశైలేతి కథం నామ మహామునే ॥ ౧౩౨ ॥

శతానందః ॥ పురాపురందరోనామసోమయాజీదృఢవ్రతః। కాళహస్త్యా
ఖ్యనగరేసత్యవాగ్బ్రాహ్మణోఽభవత్ ॥ ౧౩౩ ॥ అపుత్రస్యాపివిప్రస్య
నాభూద్దుఃఖంసుతాప్తయే । దైవేనపూర్వపుణ్యేనవృద్ధస్యాస్యసుతోఽ
భవత్ ॥ ౧౩౪ ॥ చకారనామ్నాససుతమ్మాధవంవిప్రసంసది । పిత్రో
పనీతోబాలస్తువవృధేచంద్రవన్నృప ॥౧౩౫ ॥ వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞస్స
ర్వవిద్యావిశారదః । తతఃకాలాంతరేపుత్రంసదారంతంచకారహ ॥
సచంద్రలేఖయారేమేబహుకాలంచమాధవః । పఞ్చయజ్ఞపరోనిత్యంప
ఞ్చాననసమద్యుతిః ॥ ౧౩౭ ॥ త్రిస్సప్తవర్షేరేజేసద్వితీయఇవభాస్క
రః । సాకన్యాపాణ్డ్యదేశీయాపాణ్డ్యానాంచతథాప్రియా ॥ ౧౩౮ ॥
పత్న్యాసుప్తేస్వయంశిశ్యేపత్న్యాభుక్తేత్వభుఙ్క్తచ । కదాచిద్విప్రపుత్రస్తు
దివాసంగమతత్పరః ॥ ౧౩౯ ॥ రాజపుత్రీంసమాసాద్యరాజనాఙ్కమా
తురోఽబ్రవీత్। మమేచ్ఛావర్తతేభద్రేసంగమేతవభామిని ॥ ౧౪౦ ॥ ప
తివాక్యముపాకర్ణ్యపతింప్రాహప్రజాపతే ॥చంద్రలేఖా ॥ శరీరమస్థిమాం
సాద్యైఃపూరితంపురుషర్షభ ॥ ౧౪౧ ॥ శరీరేణశరీరస్యసంగమస్సా
ధ్వసంమతః ॥ తత్రాపిదివసక్రీడామయుక్తాంమునయోవిదుః ॥ ౧౪౨ ॥
నికేతనేపితామాతాబాగ్నిహోత్రశ్చదేవరాట్ । ప్రభాకరప్రభాంప
శ్యత్యజకామంద్విజాత్మజ ॥ ౧౪౩ ॥ వధూవచనమాకర్ణ్యమాధవోవా
క్యమబ్రవీత్ ॥ మాధవః ॥ భవభామినిసాఖ్యేమేపూర్వయాద్యమనోర
థమ్ ॥ ౧౪౪ ॥ తవస్యాత్పుత్రసౌభాగ్యంపరత్రపతిలోకతా । భర్తుర్వ
చనమాకర్ణ్యభర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౪౫ ॥ చంద్రలేఖా ॥ గచ్ఛా
మిజలహేతోస్తుగచ్ఛత్వంపురతోమమ। తదాజగామరాజేంద్రకుశార్థం
సస్వభావతః ॥ ౧౪౬ ॥ సాజగామాథపానీయపాత్రమాదాయభామి
నీ। తామన్వగాన్మాధవోపివటకూటమభిద్రుతః ॥ ౧౪౭ ॥ తత్రాంతరే
విప్రపుత్రోదదర్శాన్యాంస్త్రియంపునః । వనాంతరేవసంతేచవసంతీం
ద్రుమమూలగామ్ ॥ ౧౪౮ ॥ ధవళాంబరసబద్ధాంకటిమేఖలభూన్వి
తామ్।సునాసాంసుభగాంసుభ్రూంనీలాళకవిరాజితామ్ ॥ ౧౪౯ ॥
ముమోహావిప్రస్తాందృష్ట్వాసువర్ణాంసుపయోధరామ్। స్నిగ్ధకంచుకసం
బద్ధాంకోకిలస్వరరంజితామ్ ॥ ౧౫౦ ॥ అంజనాలిప్తనయనామంత్య

జాంనామకున్తళామ్ । పాదేనవిలిఖంతీంగాం జానుస్థితశిరోరుహామ్॥
దృష్ట్వాఖిన్నమనాభూత్వా చింతయన్ప్రిహ్యనిర్ణయమ్ । సభార్యాంప్ర
త్యువాచేదం గచ్ఛప్రాణప్రియేగృహమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఇచ్ఛామేపూర్ణతాం
ప్రాప్తా త్వద్భక్త్యాపరితుష్యతః ॥ చంద్రలేఖా ॥ యుక్తముక్తంత్వయా
భద్ర గచ్ఛామిభవనంస్వకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ భర్తురాజ్ఞామునానీయ చంద్ర
లేఖాగృహంగతా । యావద్గచ్ఛతిసాభార్యా తావత్తత్రస్థితోఽభవత్॥
గతాయాంస్వప్రియాయాంతు తాంబాలాంపర్యపద్యత । శనైర్జగామ
రాజేంద్ర స్మరేణహృతచేతనః ॥ ౧౫౫ ॥ సమీపస్థంమునింప్రేక్ష్య సారాజ
న్పృథులోచనా । స్వరభేదంప్రకుర్వంతీ వాక్యమూచేథమాధవమ్॥౧౫౬॥
కుంతలా ॥ మాయాహిమునిశార్దూల మత్సమీపంమహామతే । సచతద్వచ
నంశ్రుత్వా సహసావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౫౭ ॥ మాధవః ॥ కాత్వంకల్యాణి
భద్రంతే జననీజనితాచకః । ఆవాసస్తవభద్రంతేకస్మిన్ప్రాష్టే ప్రివరాననే॥
సాచేత్థముక్తామునినా జాతిమాహామనస్వినీ ॥ కుంతళా ॥ కింమాంపృ
చ్ఛసిపాపిష్ఠాం వ్యభిచారకులోద్భవామ్ ॥ ౧౫౯ ॥ అంత్యజాన్త్యజ
యోర్జాతాం సురామాంసాశినీంఖలామ్ । మధ్యదేశేనివాసోమే కింత్వం
పృచ్ఛసిభూసుర ॥ ౧౬౦ ॥ వేదవేదాంతవేదిన్త్వం నమాంద్రష్టుమి
హార్హసి । మాంస్ప్రష్టుంక్రీడితుంవాపి కథమిచ్ఛసిమూఢధీః ॥ ౧౬౧ ॥
ఏవమాదిప్రజల్పంతీ మ్మాధవస్తామథాబ్రవీత్ ॥ మాధవః ॥ వృథానా
రాయణాజ్జాతో బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧౬౨ ॥ అంధమేనమ్మహా
రాజ మ్మన్యతేమేమతిస్సదా । వృథాయజ్జనయామాస వనితాంవనహే
తవే ॥ ౧౬౩ ॥ తథాపిమమబుద్ధిస్తు త్వయ్యేవరమతేసదా । యతస్త్వ
య్యేవనిరత మ్మనోమేకృతవానజః ॥ ౧౬౪ ॥ అతోమనోమేసంపూ
ర్య జీవయాద్యశుచిస్మితే ॥ కుంతలా ॥ కులాటనంప్రకుర్వాణాః కులమా
శతపూరుషమ్ ॥ ౧౬౫ ॥ దహంతీతివదంతిస్మ కులజావరమానినః।
మాధవః ॥ లవణోదకజాతాని రత్నానివివిధానిచ ॥ ౧౬౬ ॥ అంగీకు
ర్వంతిదేవాశ్చ తేజఃప్రాధాన్యకారణాత్ । తస్మాదహంసురూపత్వా
త్త్వయిభోగంకరోమిచ ॥ ౧౬౭ ॥ నరకంవామృతోయాస్యే పితృభి
స్సహాసుస్మితే ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యేవముక్త్వాద్విజబాలకేన రురోద

కన్యాతరుణారుణాభా । దివౌకసోవిప్రవరోవిమోచ్యో దోషాదముష్మా
దసతీప్రసంగాత్ ॥ ౧౬౮ ॥ దిగ్దేవతాయాశ్చగణాధిపా
యే భాన్విందుపూర్వాశ్చనవగ్రహాయే । శృణ్వంతువాక్యం మమతే
వృథాయం విప్రోమృతిం యాస్యతి పాపసంగాత్ ॥ ౧౬౯ ॥
విలలాపమహారాజ బ్రాహ్మణార్థంసుమధ్యమా ॥ ౧౭౦ ॥ మాస్పృశా
ద్యమహీదేవ పాపినీంవ్యభిచారిణీమ్ । కస్స్పృశేదగ్నిమార్తస్సర్ప స
ర్పంవ్యాఘ్రంగజంద్విజ ॥ ౧౭౧ ॥ పరపత్న్యోహితత్తుల్యాః కిముచం
డాలకన్యకా । ఉత్తమంపదమాస్థాయ నీచాఇచ్ఛంత్యధోగతిమ్॥ ౧౭౨॥
జ్ఞానినోనతథావిప్రా స్తవబుద్ధిస్తుతాదృశీ। జాతీద్వేనిర్మితేపూర్వం విష్ణు
నాద్విజసత్తమ ॥ ౧౭౩ ॥ స్త్రీత్వంపుంస్త్వంయథాతద్వచ్చాతుర్వ
ర్ణ్యంచభూసుర । బ్రాహ్మణస్యబ్రహ్మయోన్యాం రంతుమిచ్ఛాప్రశస్య
తే ॥ ౧౭౪ ॥ తథాన్యేషాంచవర్ణానాం స్వస్వజాతౌప్రశస్యతే । విప
రీతమిమంమన్యే ధర్మత్యాగంద్విజన్మనామ్ ॥ ౧౭౫ ॥ శరీరంతవవిప్రేంద్ర
వేదపూతంవిశేషతః।ఋతుకాలేచయన్మాతుస్తవపిత్రాసమాగమే॥౧౭౬॥
రేతస్సృష్టంవేదపూతం గర్భాధానమిదంవిదుః । సీమంతంకల్పయా
మాసు ర్మంత్రైర్వేదమయైర్ద్విజాః ॥ ౧౭౭ ॥ దశమేమాసిసంప్రా
ప్తే ప్రాసూతజననీతవ । తదాపిత్రాజాతకర్మ కృతంనామచమంత్రవత్॥
అన్నప్రాశనచౌలాది బ్రహ్మవాచనపూర్వకమ్ । అగ్నిసాక్షివిధానేన
ప్రాప్తదారఃకృతోభవాన్ ॥ ౧౭౯ ॥ అధీతవేదశాస్త్రస్సన్నాహితా
గ్నివ్రతేస్థితః । ఏతాదృశస్యదేహస్యమయాసంగఃకథంభవేత్ ॥ ౧౮౦॥
కర్ణౌహరికథాశ్రుత్యా పావితౌనాసికాతవ । హర్యర్పితసుగంధేన పావి
తాజఠరంతవ ॥ ౧౮౧ ॥ వాసుదేవార్పితాన్నేన పవిత్రంపురుషర్షభ।
కృష్ణార్చనప్రసంగేన కరౌపావనతాంగతౌ ॥ ౧౮౨ ॥ హరినామకలాపే
న జిహ్వాతేపావనాత్మికా । పుణ్యక్షేత్రానుచారేణ పాదౌతేపావనీకృతౌ॥
ఏతాదృశేనదేహేన కథంసంగంప్రశంససి । మమాపిశృణుమాహాత్మ్యం
దేహస్యామితదోషిణః ॥ ౧౮౪ ॥ అవాచ్యవచనైఃక్రూరై ర్జిహ్వామేద
హ్యతేసదా । సురామాంసాశనేనైవ జఠరేగుల్మమాగతమ్॥ ౧౮౫ ॥ వ్య
భిచారకథాలాపా త్కర్ణౌమేశిథిలీకృతౌ । పాదౌజారగృహంగత్వా

పాషాణసదృశో మమ ॥ ౧౮౬ ॥ గోవధాన్మత్కరాః క్రూరా యమదండ
సమప్రభాః । ఏతాదృశస్య దేహస్య త్వయా సంగః కథం భవేత్ ॥ ౧౮౭ ॥
ఉత్తమో నీచతాం ప్రాప్య కథం స్వర్గం గమిష్యతి । పరస్త్రీసంగదోషేణ
బహవో మరణం గతాః ॥ ౧౮౮ ॥ తస్మాదుత్తిష్ఠ భద్రం తే తవదాసీ భవా
మి భోః । వనితావచనం శ్రుత్వా వాక్యమూచే ద్విజాత్మజః ॥ ౧౮౯ ॥
మాధవః ॥ త్వదీయసంగో బహుకాలపుణ్య ప్రభావజో ముక్తికరశ్శుభావ
హః । దైవేన యోగేన హరేః ప్రసాదాత్పుణ్యైన లబ్ధః పురుషార్థహేతుః ॥
తస్మాద్భజస్వానుగతోఽస్మి భామిని త్యజాద్య లజ్జాం కురు మే మనోగతమ్ । గ
చ్ఛన్త్యద్య మమ ప్రాణాస్త్వద్వియోగేన కేవలమ్ ॥ ౧౯౧ ॥ తస్మాజ్జీవ
య భద్రం తే మరణాభిముఖం చ మామ్ । ఏవముక్తా ద్విజేన్ద్రేణ పృథుశ్రో
ణీ సముత్థితా ॥ ౧౯౨ ॥ పలాయనాయాశుమతిం చక్రే చండాలకన్యకా ।
ధావమానామనుద్రుత మాధవస్తాముపాస్పృశత్ ॥ ౧౯౩ ॥ రౌరవం
జనకస్యాపి జనన్యాః కులయోర్ధ్రువమ్ । స్యాదితి క్రోశమానాం తాం మాధ
వో మన్మథాహతః ॥ ౧౯౪ ॥ బలాత్కారేణ సంగృహ్య బుభుజే భోగ
ముత్తమమ్ । భోగాత్యయే ద్విజం బాలా వాక్యమూచే మనస్వినీ ॥ ౧౯౫ ॥
కుంతలా ॥ అద్య ప్రభృతి భో విప్ర పతిస్త్వం మమ భూసుర । త్యజ యజ్ఞోప
వీతం త్వం ముండయిత్వా శిరస్తథా ॥ ౧౯౬ ॥ అబ్రాహ్మణ్యముపాగమ్య
భుంక్ష్వ గోమాంసముత్తమమ్ । పిబ మద్యోదకం శీఘ్రం చండాలత్వము
పాశ్రితః ॥ ౧౯౭ ॥ తద్వాక్యమాకర్ణ్య తదా తయోక్తం సర్వమాచరన్ ।
చండాలచరితాచారం జగామ విధిచోదితః ॥ ౧౯౮ ॥ విప్రస్తయా స
మేతస్తు కృష్ణవేణీనదీతటమ్ । ద్వాదశాబ్దం వసన్విప్రస్తత్సంగపరిమోహి
తః ॥ ౧౯౯ ॥ అనిత్యత్వాచ్ఛరీరాణాం కాలపాశేన యంత్రితా । జగా
మ మరణం రాజన్ కుంతలా నీలకుంతలా ॥ ౨౦౦ ॥ తయా విరహితః శ్రీ
మాన్ మాధవో దుఃఖకాతరః । అచరద్భువనం సర్వమున్మాదేనోద్భ్రమ
న్నివ ॥ ౨౦౧ ॥ అకస్మాద్దైవయోగేన రాజానశ్చోత్తరాస్తదా । యా
త్రార్థం సముపాజగ్ముర్వరాహస్య చ పర్వతమ్ ॥ ౨౦౨ ॥ మార్గమధ్యే ద
దర్శాసౌ మాధవస్తాన్మహీపతీన్ । గచ్ఛన్నేవ చ తైస్సార్ధం తదుచ్ఛిష్టాన్న
భోజనః ॥ ౨౦౩ ॥ ప్రాప సర్పగిరిం రాజన్ దైవయోగేన కర్మణా ।

తేరాజానస్తత్రగత్వాతీర్థేకపిలసంజ్ఞికే ॥ ౨౦౪ ॥ స్నాత్వాభక్తిసమో
పేతావపనంచక్రురాదరాత్ । మాధవస్స్వయమప్యేత్యవాపయామా
సవైశిరః ॥ ౨౦౫ ॥ పార్వణానిప్రకుర్వంతస్తత్రరాజక్షితీశ్వరాః ।
పిండానిచసుసంహృష్టాశ్శ్రాద్ధీయానిదదుస్తదా ॥ ౨౦౬ ॥ మాధవోఽపిశు
భేతీర్థేస్నాత్వాతద్వచ్చపార్వణమ్ । కుర్వన్పిండాన్మృదాకృత్వాపితృభ్య
శ్శ్రద్ధయాదదౌ ॥ ౨౦౭ ॥ దైవాత్తత్కర్మణైవాసౌతదాభూద్గతకల్మషః ।
తస్మాద్యోమానవోభక్త్యాకుర్యాత్తీర్థావగాహనమ్ ॥ ౨౦౮ ॥ పితృశ్రా
ద్ధంపిండదానంముక్తిస్తస్యనసంశయః । మృత్పిండంకృతవాన్విప్రఃపుణ్య
క్షేత్రేపురాతనే ॥ ౨౦౯ ॥ కింవర్ణయామఃపురుషోత్తమస్యక్షేత్రస్యతీ
ర్థస్యచపుణ్యశక్తిమ్ । మృత్పిండదానాత్పితరశ్చతస్యముక్తింప్రపన్నాముర
వైరిశాసనాత్ ॥ ౨౧౦ ॥ ప్రభాతేవిమలేజాతేరాజానోరాజసత్తమ ।
సమారోహన్గిరిశ్రేష్ఠంసపుత్రాశ్చసబాంధవాః ॥ ౨౧౧ ॥ తేషామను
పదంరాజన్ప్రావశేషగిరించసః । విశ్రామ్యంతస్సర్వఏవతేతస్థుస్తత్రతత
త్రచ ॥ ౨౧౨ ॥ సోఽపితస్థౌమహారాజమాధవోగిరిమస్తకే । భూధరస్ప
ర్శమాత్రేణతదఘంపర్యకంపత ॥ ౨౧౩ ॥ మాధవస్యాభవత్కష్టంయ
థావైమక్షికాశినః । వమంతమేనంస్వంపాపంసమావృణ్వన్సమంతతః ॥
తదంగజాతఃకోప్యగ్నిరద్రిమాహాత్మ్యతస్తదా । ప్రజజ్వాలదహన్పాపం
సురామాంసాశనోద్భవమ్ ॥ ౨౧౫ ॥ తస్యదుర్గంధధూమేనవాసితాస్స
ర్వదేవతాః । తద్భావంవేదితుందేవాబ్రహ్మరుద్రపురోగమాః ॥ ౨౧౬ ॥
విమానానివిచిత్రాణిభాసయంతస్సమాగతాః । ఖమార్గేసంస్థితాస్సర్వే
దృష్ట్వాతచ్చరితంనృప ॥ ౨౧౭ ॥ వవృషుఃపుష్పవర్షాణిమాధవస్యోత్తమాం
గకే । దృష్ట్వాపితామహశ్శ్రీమాన్విమానాదవరుహ్యసః ॥ ౨౧౮ ॥ మాధవం
గతపాప్మానమజామీళంయథాహరిః । కృపయోద్ధృతవానేనంకృపాళు
ర్ద్విజపుంగవమ్ ॥ ౨౧౯ ॥ ఇతిసంచితయంస్తస్యనికటంప్రాపసాదరమ్ ।
జిఘ్రంశ్చతచ్ఛిరశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మావాణీమథాబ్రవీత్ ॥ ౨౨౦ ॥ భో
భోమాధవవిప్రేంద్ర గతపాపోఽసికేవలమ్ । స్వామితీర్థస్యనికటంగత్వా
స్నాత్వాచతజ్జలే ॥ ౨౨౧ ॥ వరాహవదనంనత్వాత్యజదేహంమహీసు
ర । మహీపాలోఽథభూత్వాత్ర కురురాజ్యమకంటకమ్ ॥ ౨౨౨ ॥

పాణ్డవానాంచదౌహిత్రకులేజాతోఽసికీర్తిమాన్ । సుధర్మస్యసుతోభూ
త్వాఽఽకాశనామాథదక్షిణే ॥ ౨౩ ॥ నారాయణపురేవీరతోణ్డదేశా
ధిపోభవ । తవపుత్రీజగన్మాతాజామాతాచజగత్పతిః ॥ ౨౪ ॥ భవి
ష్యతిమహారాజ పశ్చాద్వైకుణ్ఠమాప్నుహి । ఇతితస్యవరందత్వాచతుర
శ్చతురాననః ॥ ౨౫ ॥ తదానామచకారాద్రేర్వేఙ్కటాచలఇత్యపి ।
సర్వపాపానివేంప్రాహుః కటస్తద్దాహఉచ్యతే ॥ ౨౬ ॥ తస్మాద్వే
ఙ్కటశైలోయం లోకేవిఖ్యాతకీర్తిమాన్ । ప్రభాతకాలేరాజేన్ద్రయః
కీర్తయతిభూధరమ్ ॥ ౨౭ ॥ తస్యపుణ్యఫలంవక్ష్యేశృణురాజన్యథా
స్థితమ్ । ఫలంభవేద్ధ్రువంగఙ్గాసేతుయాత్రాసహస్రజమ్ ॥ ౨౮ ॥
ఇతిహాసమిదంప్రోక్తం గౌతమేనమమోదితమ్ । పుణ్యంపరమకల్యాణం
శ్రవణాద్భద్రదాయకమ్ ॥ ౨౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్క్రీడాద్రేర్యుగభేదేన వృషభాదినామ
భేదవర్ణనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

భగవతశ్శ్రీవైకుణ్ఠాద్వేఙ్కటాచలాగమనం.

జనకః ॥ మరుత్ప్రాహీరాజానం భగవానాగమిష్యతి । ఇతి
త్వయోదితంపూర్వం తన్మమాచక్ష్వవిస్తరాత్ ॥ ౧ ॥ కథంనారాయ
ణఃప్రాప్తః కేనవాకారణేనభోః । తత్రాగత్యకృతంకింను తన్మమాచక్ష్వవి
స్తరాత్ ॥ ౨ ॥ కథంవైకుణ్ఠలోకంతుత్యక్తవాన్పురుషోత్తమః । చరితః
తస్యమాహాత్మ్యంతీర్థానాంపర్వతస్యచ ॥ ౩ ॥ వరాహరూపిణోవిష్ణోర్మా
హాత్మ్యంవదవిస్తరాత్ । ఆకాశనామ్నశ్చరితంరాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః ॥
యస్యపుత్రీరమాదేవీజామాతాచజగత్పతిః । దేవానాంచఋషీణాంచదే
వస్త్రీణాంసమాగమమ్ ॥౫॥ శతానందః ॥ పురాతుఋషయస్సర్వేకశ్యపా
ద్యామునీశ్వరాః । సన్మఖంజాహ్నవీతీరేసంతోషాచ్చక్రిరేద్విజాః ॥౬॥ త
స్మిన్కాలేమునిశ్రేష్ఠోనారదోమునిసత్తమః ।ఉవాచవచనంవిప్రాఃకిమర్థో
యంక్రతూత్తమః॥౭॥కోవాభుఙ్క్తేయజ్ఞఫలంకోవాధ్యేయస్సురోత్తమః।

కృతయజ్ఞఫలంకస్యచార్పయ్యతేమునిసత్తమాః ॥ ౮ ॥ ఇతినారదవాక్యం
తుచ్ఛ్రుత్వాతేమునిపుఙ్గవాః । సంశయార్థంసమాపన్నాఃకథమత్రవిచార్య
తామ్ ॥౯॥ సంమిళిత్వాతదాసర్వేభృగుంబ్రహ్మవిదాంవరమ్ । తమూచు
ర్భక్తినమ్రాంగాఃకృతాంజలిపుటాస్థితాః ॥౧౦॥ గచ్ఛశీఘ్రంమహాబుద్ధే
పరీక్షార్థంసురోత్తమాన్ । ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వాయయౌకంజజమంది
రమ్. ॥ ౧౧ ॥ తత్రదృష్ట్వాష్టబాహుంతం సాక్షాద్బ్రహ్మాణమగ్రజమ్ ।
చతుర్ముఖముదారాంగం సరస్వత్యాసుసేవితమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతురాస్యస
ముద్భూత వేదఘోషవిరాజితమ్ । దిక్పాలకగణైస్సార్థం కిరీటమకుటో
జ్జ్వలమ్ ॥ ౧౩ ॥ స్తువంతంజగదీశానం నారాయణమనామయమ్ । ప్ర
ణమన్భక్తిభావేన మదదీప్తివిరాజతమ్ ॥ ౧౪ ॥ పాతయామాసకాయం
స్వంపురతఃకంజజన్మనః । పతితంసభృగుందృష్ట్వా నోవాచవచనంవిధిః ॥
తంమత్వాకించిదజ్ఞానా దపూజ్యమ్మునిపుఙ్గవః । అలబ్ధ్వాస్వాత్మనఃకా
ర్యం కైలాసంసఋషిర్యయౌ ॥ ౧౫ ॥ కైలాసగిరిమాసాద్య తత్రాద్రా
క్షీత్త్రిలోచనమ్ । కాముకంపార్వతీదేవ్యాక్రీడంతంనిజమందిరే ॥ ౧౬ ॥
తస్మిన్కాలేతమాయాతం నాజానాత్కాముకోహరః । ఆగతంసామునిం
దృష్ట్వా పార్వతీలజ్జయాఽవదత్ ॥ ౧౭ ॥ త్యజశీఘ్రంమహాబాహో
హ్యాగతోమునిపుఙ్గవః । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వా క్రోధాత్తామ్రవిలోచ
నః ॥౧౮॥ తంహంతుమద్రవచ్ఛీఘ్రు మృషిశ్శాపాన్నిరాకరోత్ । శశా
పసఋషిశ్శంభుం లోకేత్వంనైవపూజ్యసే ॥ ౨౦ ॥ త్వంశేఫఃపూజనే
నైవ లోకేఖ్యాతింగమిష్యసి । ఇత్యుక్త్వాసఋషిశ్చాగా ద్వైకుణ్ఠంహరి
మందిరమ్ ॥ ౨౧ ॥ ప్రాకారగోపురద్వార నవతోరణభూషితమ్ । చతు
ర్దిక్షుచతుర్ద్వార పాలకైరుపశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ తత్రశయ్యాగృహేరమ్యే
శేషమంచకశాయినమ్ । లక్ష్మ్యాసమేతందేవేశందదర్శసభృగుస్తదా ॥
తతాడోరసిగోవిందం భృగుఃపాదతలేనతమ్ । తాడ్యమానోహరిస్సాక్షా
దుత్థాయవినయాన్వితః ॥ ౨౪ ॥ పపాతభగవాన్భక్త్యా ఋషిపాదస
రోరుహే । ఆలిలింగేథభక్త్యైవ చోవాచఋషిపుంగవమ్ ॥ ౨౫ ॥

భృగుప్రతిశ్రీవైకుణ్ఠనాథోక్తవినీతివచనమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కిమర్థంత్వమృషిశ్రేష్ఠ మచ్ఛరీరంకఠోరకమ్ । అతా

డయోఽజరాయుక్తమభేద్యం దేవమానుషైః ॥ ౨౬ ॥ వజ్రాదష్ట
గుణాంవిద్ధమచ్ఛరీరేకఠోరతామ్ । కిమర్థంతాడితంవిప్ర కోమలాం
ఘ్రితలేనతత్ ॥ ౨౭ ॥ పాదాత్తేకోమలాదివ్యా మచ్ఛరీరసమాగ
మాత్ । కియద్దుఃఖంసమాపన్నోనజానామిద్విజోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యు
క్త్వాద్విజపాదౌతౌ ప్రక్షాళ్యోష్ణోదకేనవై । దధారశిరసాభక్త్యా విప్ర
పాదోదకంశుభమ్ ॥ ౨౯ ॥ జగృహేసకుటుంబశ్చ సర్వలోకంవిడంబ

భగవతోభృగుకృతసాత్త్వికదేవతాత్వసమర్థనమ్.

యన్ । విబుధాదర్శనేనైవ పునంతిచజగత్త్రియమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఇత్యుక్తో
దేవదేవేనఋషిశ్చాగాద్ధరాతలమ్ । ఋషీణామగ్రజాతీనాంసభాయాం
సఋషిస్తదా ॥ ౩౧ ॥ బోధయామాసతాన్సర్వాన్ హరిస్సర్వోత్త
మస్స్వయమ్ । హరిస్సర్వోత్తమస్సాక్షాద్రమాదేవీతదంతరా ॥ ౩౨ ॥
తదధోవిధివాణ్యౌచతదధశ్శర్వపూర్వకాః । ఏవంతరతమాజ్ఞేయాస్సుర
దైత్యనరేషుచ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యేవంబోధితావిప్రాభృగుణాతత్త్వవేదినా ।

భృగుపాదాహతికుపితాయాలక్ష్మ్యాఃకరవీరపురాగమనమ్.

హరింనిశ్చిత్యసర్వేశం చక్రుస్తస్మైమఖార్పణమ్ ॥ ౩౪ ॥ తతస్తుభగవా
న్దేవఏకాంతేనిజమందిరే । సార్థంచరమయాఽతిష్ఠత్తదోవాచరమాహ
రిమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీరమా ॥ గచ్ఛామిదేవదేవేశత్యక్త్వాత్వాంజగదీశ్వరః ।
తాడితోసిజగన్నాథ ఋషిణాత్వంజగన్మయః ॥ ౩౬ ॥ మదాలింగస్థలేదేవ
పాదేనైవజగత్పతే । కరవీరపురందివ్యం గచ్ఛామిగరుడధ్వజ ॥ ౩౭ ॥
ఇతిప్రేమ్ణాచకలహంకృత్వాతుహరిణాసహ । రమాజగామతత్క్షేత్రంకర
వీరపురాహ్వయమ్ ॥ ౩౮ ॥ యదాగతామహాలక్ష్మీస్తదానారాయణో
హరిః । అష్టావింశతమేప్రాప్తేద్వాపరాంతేకలౌయుగే ॥ ౩౯ ॥ య
స్మిన్దేశేయదాప్రేమకలహోఽస్యాఃప్రశామ్యతి । కర్మణాయేనచయ

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతిభగవదాగమనమ్.

థాత్తథాచకరోమితత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతిసంకల్ప్యగోవిందో లీలామాను
షవిగ్రహః । మాయాపీపరమానందంత్యక్త్వావైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౪౧ ॥
గఙ్గాయాదక్షిణేదేశేయోజనానాంశతత్రయే । సువర్ణముఖరీనామనదీ
నాంప్రవరానదీ ॥ ౪౨ ॥ శుకస్యవరదాపుణ్యాహ్యాగస్త్యమునిపూజితా ।

తస్యాప్యుత్తరేతీరే క్రోశార్ధన్యయమాత్రకే ॥౪౩॥ శ్రీవేఙ్కటాగిరిర్నామ
వర్తతేపుణ్యకాననః । సువర్ణగిరిపుత్రస్తుసర్వతీర్థసమన్వితః ॥ ౪౪ ॥ సా
క్షాచ్ఛేషావతారోసౌసర్వధాతువిరాజితః । వైకుణ్ఠసదృశోదివ్యో నారా
యణసమాశ్రయః ॥౪౫॥ శేషమారుతసంవాదాదాగతఃపుణ్యకాననః ।
యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః ॥ ౪౬ ॥ వదనంవేఙ్క
టగిరిర్నృసింహాద్రిశ్చమధ్యమః । శ్రీశైలఃపుచ్ఛభాగస్థ స్సర్వక్షేత్రమ
యోగిరిః ॥ ౪౭ ॥ సర్వవృక్షసమాకీర్ణః సర్వధాతువిభూషితః । కుం
దమందారపనస ప్లక్షోదుంబరకింశుకైః ॥ ౪౮ ॥ పించుమందైఃపారిజా
తైస్తింత్రిణీజమ్బుమణ్డలైః । సరళైశ్చమహావృక్షైఃకృష్ణాగరుభిరంచితః ॥
తాలహింతాలపున్నాగై ర్దేవదారుభిరాశ్రితః । హంసకారణ్డవాకీర్ణో బక
కోకశుకైర్యుతః ॥౫౦॥ కపోతైఃక్షీరహంసాద్యైర్భృఙ్గషండైశ్చభూషితః।
సింహశార్దూలశరభక్రోడమాతఙ్గవానరైః ॥౫౧॥ జమ్బుకైశ్చైవభల్లూ
కైఃకస్తూరీమృగమాహిషైః । తురగైర్వ్యాళఖడ్గైశ్చ గోమాయుభిరపిశ్రి
తః ॥౫౨॥ మల్లికామాలతీజాతీనంద్యావర్తైర్విరాజితః । చమ్పకాశోకపు
న్నాగ కేతకైస్స్వర్ణకేతకైః ॥౫౩ ॥ ఏవంమనోహరశ్శ్రీమాన్ పర్వతః
పుణ్యకాననః । తత్రవైదైవతగణామృగాశ్చఋషిపుఙ్గవాః ॥౫౪ ॥ పితరః
పక్షిణస్సర్వే పాషాణాయక్షకిన్నరాః ॥ ౫౪౫ ॥ ఏవంప్రభావోస్యగిరేం
ద్రజన్మనశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రేస్తుహరేస్తథైవచ । జానంతినబ్రహ్మశివేంద్ర
పూర్వకాఅత్యల్పవీర్యామనుజాస్తుకింపునః ॥౫౫౫॥ ... *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహా
త్మ్యే భగవతోశ్రీవైకుణ్ఠాద్వేఙ్కటాచలాగ
మనవర్ణనంనామ ద్వితీయోధ్యాయః.

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

శతానందః ॥ తస్యోపరివరాదివ్యా స్వామిపుష్కరిణీశుభా ।
మత్స్యకచ్ఛపసంబాధా జలకుక్కుటభూషితా ॥ ౧ ॥ శింశుమారగ
ణాకీర్ణా మణ్డూకస్వరహుంకృతా । తీరజైర్వృక్షసంఘైశ్చ తుంగైరా
చుంబితామ్బరా ॥ ౨ ॥ గంగాదిసర్వతీర్థానాంజన్మభూమిర్విరాజతే ।

తస్యాంయేస్నాంతిమనుజా స్తేధన్యాఃపుణ్యవర్ధనాః ॥ 3 ॥ ధనుర్మాసే
సితేపక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే । కాంక్షంతివిబుధశ్రేష్ఠా మజ్జనంత
జ్జలేశుభే ॥ ౪ ॥ కాంక్షంతిమనుజాస్స్నాన మితిభోఃకింవదామితే ।
యేఽత్రశ్రాద్ధాదికర్మాణి పితౄణాంకుర్వతేద్విజాః ॥ ౫ ॥ తేషాంచ
పితరస్తుష్టా నృత్యంతిహరిమందిరే । జన్మనాకిమనేనేహ వ్యర్థేనభవతా
మహో ॥ ౬ ॥ స్నానదానేనతత్తీర్థే మనుజాభాగ్యశాలినః । శఙ్ఖో
నామనృపఃకశ్చి త్స్నానమాత్రేణరాజ్యగః ॥ ౭ ॥ పురానారాయణో
నామబ్రాహ్మణోఽఙ్గిరసస్సుతః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే మహిమ్నాస్నా
నజేనహి ॥ ౮ ॥ వరంలబ్ధ్వాహరిందృష్ట్వా జగామహరిమందిరమ్ । రా
మోపితత్రస్నానేనహృతాంసీతామగాత్పురా ॥ ౯ ॥ ఏవంతీర్థవరాత
త్ర స్వామిపుష్కరిణీశుభా । తస్యాఃపశ్చిమదిగ్భాగే వరాహవదనోహ
రిః ॥ ౧౦ ॥ ధరామాలింగ్యవల్మీకఆస్తేపిప్పలరాజితే । త్రికోటితీర్థజా
తానాం జన్మస్థానంసభూధరః ॥ ౧౧ ॥ ఏతంగిరివరంప్రాప్య భగవా
న్వేఙ్కటాచలమ్ । వైకుణ్ఠాదధికంమత్వావిచచారతతస్తతః ॥ ౧౨ ॥

శ్రీనివాసస్యస్వామితీర్థపశ్చిమతీరస్థవల్మీకప్రవేశప్రకారః.

నప్రాపకించిదాస్థానం గూహనార్థంరమాపతిః । ఇత్థంవిచార్యమాణేతు
స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౧3 ॥ దక్షిణేవిమలందివ్యం వల్మీకందృష్టవా
న్ముదా । తింత్రిణీవృక్షమూలస్థం భగవాఞ్జగదీశ్వరః ॥ ౧౪ ॥ మత్వే
దంపరమంస్థానం తత్రలీనోఽభవద్ధరిః । ఏవందేవేస్థితేతత్రవిగతంవత్స
రాయుతమ్ ॥ ౧౫ ॥ అతీతేద్వాపరేచైవత్వష్టావింశతమేకలౌ । అతీ
తేవత్సరేకశ్చి చ్చోళరాజోనృపోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ అవతారంసమాప
న్నో నాగకన్యోదరేతథా । తస్మిన్నాసతిభూఖణ్డం బహుపుణ్యఫల
ప్రదమ్ ॥ ౧౭ ॥ బహుక్షీరప్రదాగావః పుత్రావైపితృవత్సలాః ।
కాలేవవర్షపర్జన్య స్సస్యావైబహుధాన్యదాః ॥ ౧౮ ॥ నార్యఃపతివ్రతా
స్సర్వాః పురుషాశ్చసతీవ్రతాః । ఇత్థంశాసతిరాజ్యేస్మిన్ జనాఆనందత

ఆకాశనృపగృహేబ్రహ్మాదీనాం ధేన్వాదిరూపేణస్థితిః.

త్పరాః ॥ ౧౯ ॥ తస్మిన్కాలేవిధిస్సాక్షా ద్ధేనురూపంసమాశ్రితః । బ్ర
హ్మాధేనోఃపాలికాభూద్గోపాలీకమలాలయా ॥ ౨౦ ॥ సాక్షాద్రుద్రో

వత్సరూపీ తాభ్యాంచేయంసమాగతా । పశ్యంతీపతిమార్గంతు చోళ
రాజంసమభ్యగాత్ ॥ ౨౧ ॥ చోళరాజగృహంప్రాప్య సామాత్యేనసవ
త్సకాం।విక్రీయగాంమహాలక్ష్మీర్జగామనిజధామచ ॥ ౨౨ ॥ గృహీత్వా
తామ్మహీపాలో ముదమాపప్రియాన్వితః । బహుక్షీరప్రదాంతాంస పు
త్రార్థమకరోత్తదా ॥ ౨౩ ॥ తతోధేనుసహస్రేణ సాకంశ్రీవేఙ్కటాచ
లే । సాగార్జగామనిత్యంతురమానాథంవిచిన్వతీ ॥ ౨౪ ॥ తత్రతత్రస
మాజిఘ్రఙ్భూధరేంద్రేవృషాకపిమ్ । విచినోతిస్మసర్వత్రధేనురూపీవిధి
స్తదా ॥ ౨౫ ॥ తతఃకాలేనమహతా స్వామిపుష్కరిణీతటే । వల్మీక
స్థంహరింజ్ఞాత్వాతుతోషమనసావిధిః ॥ ౨౬ ॥ సమసిఞ్చచ్చవల్మీకంస
మన్తాత్క్షీరధారయా । తదాప్రభృతినిత్యంతురాజధేనుగణైస్సహ ॥ ౨౭ ॥
తత్రగత్వాతిభక్త్యైవ వల్మీకేక్షీరసేచనమ్ । జగన్నాథస్యసంప్రీత్యై ధే
నురూపీపితామహః ॥ ౨౮ ॥ చకారానుదినంగేహే నైవక్షీరందదౌత
దా । చిరమేవంగతేకాలేచోళరాజసతీస్వయమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధేనుపాలం
సమాహూయవచనంచేదమబ్రవీత్ । గవాపాలకదుర్బుద్ధేపయోఽ
స్యాఃకింకరోషిరే ॥ ౩౦ ॥ కింత్వంభుంక్షేఽథవావత్సోభుఙ్క్తేతద్వద
మేద్రుతమ్ । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వా గోపాలోభయవిహ్వలః ॥ ౩౧ ॥

గోక్షీరపాయినంశ్రీనివాసమ్ప్రతిగోపాలకృతతాడనప్రకారః.

ఉవాచవచనంమందంరాజభార్యాంసగద్గదమ్ ॥ గోపాలః ॥ నజానేఽ
హంచతత్కర్మమయాపీయతేపయః ॥ ౩౨ ॥ స్వయంపిబతివాధేను
ర్వత్సోవేతినవిద్మహే । సత్యంవచనమేతద్ధి విచారంకురుభామిని ॥ ౩౩ ॥
ఇతిగోపవచశ్శ్రుత్వాసాసతీవిహ్వలేక్షణా । తాడయామాసతంగో
పంరజ్జుభిశ్చర్మనిర్మితైః ॥ ౩౪ ॥ తతఃపరదినేప్రాప్తేతాడితోరాజభా
ర్యయా । కంఠాఙ్ఘ్రిబద్ధరజ్జుంతాంత్యక్త్వాథత్వరితోయయౌ ॥ ౩౫ ॥
ధేనుఃప్రాప్యాఽథవల్మీకందివ్యంతద్ధరిమందిరమ్ । అభ్యషించత్పయోభిశ్చ
స్వపయోధరసంభవైః ॥ ౩౯ ॥ తాందృష్ట్వాధేనుపఃకోపాత్కుఠారం
హస్తమాత్రకమ్ । ఉద్ధృత్యతరసాతస్యావధోద్యోగంసమాచరత్ ॥
తదావల్మీకగస్స్వామీవాత్సల్యందర్శయన్హరిః । స్వభక్తహననలోకే
స్వాత్మార్థంసహతేతుయః ॥ ౩౮ ॥ సఏవనరకంభుఙ్క్తే యావదాచన్ద్ర

తారకమ్ । మదర్థేచకుఠారేణహానిమ్యతిచగాంఖలః ॥ ౩౯ ॥ ఇతిమ
త్వారమాకాంతఃశ్రీనివాసోనిరామయః । తులసీదళమాత్రేణమామేకే
నైవయఃపుమాన్ ॥ ౪౦ ॥ పూజయేద్భక్తిభావేనతంరక్షామీతిమత్పణః॥
ఇయంతుభక్త్యామాంనిత్యంసించతిక్షీరధారయా ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థంవిచా
ర్యగోవిందస్తత్ప్రహారంనిగృహ్యచ । స్వయంజగ్రాహతంఘాతంమౌళౌ
స్వేచజగత్పతిః ॥ ౪౨ ॥ కుఠారేణాతితీక్ష్ణేన తాడితే వేఙ్కటే
శ్వరే । శిరస్స్ఫుటంసమాపన్నే కుఠారేణసహోత్థితా ॥ ౪౩
సప్తతాళ ప్రమాణేనరక్తస్ఫూర్తిరభూత్తదా । సతంకోలాహలంద్రు
ష్ట్వాగోపాలోమరణంయయౌ ॥ ౪౪ ॥ హతేగోపేతదాసాగార
వరుహ్యాగిరేస్తటాత్ । రాజానంసమనుప్రాప్యవత్సహీనేవదుఃఖి
తా ॥ ౪౫ ॥ లుణ్ఠనంపరిచక్రేథ రాజాగ్రేరాజమందిరే । తాం

మృతగోపవిలోకనార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలప్రతినృపాగమనమ్

దృష్ట్వావిహ్వలాంగాంసలుఠంతీంచారమబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ కిమర్థం
లుఠతీయం గౌస్త్యక్తాగోసంతతిఃకుతః । గవాసార్థంగచ్ఛచారమేళ
యైనాంగవాంగణే ॥ ౪౭ ॥ ఇతిరాజ్ఞాసమాజ్ఞప్త శ్చారస్తత్పృష్ఠ
తోయయౌ । ఆరుహ్యావేఙ్కటగిరింవల్మీకాగ్రముపాశ్రితః ॥ ౪౮ ॥ ప
తితంధేనుపందృష్ట్వావల్మీకాగ్రాత్సముత్థితామ్ । రక్తవృష్టింఘోరతరాం
సప్తతాళప్రమాణికామ్ ॥ ౪౯ ॥ సంవీక్ష్యనృపచారోథ జగామనృప
మందిరమ్॥౪౯ఽ॥చారస్తమానమ్యనరేంద్రసన్నిధౌగోపాలకృత్యంచగ
ప్రదర్శితమ్ । గోపాలఘాతేనకృతంసరక్తంవల్మీకరంధ్రంతమువాచదీ
నః ॥ ౫౦ ॥ రక్తవృష్టింతతశ్శ్రుత్వారాజావిస్మితమానసః ॥ ౫౧ ॥
ఆరుహ్యానరయానంచశీఘ్రమాగాద్వృషాచలమ్ । వల్మీకస్యాన్తికేస్థి
త్వాసఇదంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౫౨ ॥ కిమిదంభోమహత్కష్టం కేన
పాపేనవైకృతమ్ । ధేనుపాలస్యమరణం వల్మీకంరక్తపూరితమ్ ॥ ౫౩ ॥
గవావృత్తాంతకథనంకిమిదంవేఙ్కటాచలే । ఇతిరాజవచోఽశ్రౌషీద్వ

నృపప్రతివల్మీకనిర్గతశ్రీనివాసశాపః.

ల్మీకస్థోజగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్భిద్యవల్మీకమనంతవీర్యవాననంతశైలేం
ద్రతలంసమాశ్రితః । శ్రీస్వామితీర్థస్యచదక్షిణేతటేవల్మీకగర్భాద్భగవా

నువాచ ॥ ౫౫ ॥ సగద్గదోత్కణ్ఠసమాకులానన స్సరక్తబాష్పోదకపూర్ణ
లోచనః । చోళంనృపేంద్రంబహుకష్టయాగిరా సశంఖచక్రప్రతిమాం
సమాశ్రితః ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పాపిష్ఠోసిదురాచార రాజ్యగర్వమ
హోన్నత । అనాథంభక్తహీనంమాం దరిద్రంవనచారిణమ్ ॥ ౫౭ ॥
పితృమాతృవిహీనంచ భార్యాబంధువివర్జితమ్ । సుభ్రాతృహీనంకుటిలః
కుఠారేణాసిధారిణా ॥ ౫౮ ॥ అతాడయన్నృపశ్రేష్ఠ తద్దుఃఖమతులం
హ్యభూత్ । ధేనుపాలాయుధాఘాతా జ్జాతందుఃఖమహోద్భుతమ్ ॥ ౫౯ ॥
శిరోభిన్నంధేనుపేన దయాహీనేనదుర్మతే । యజమానోగృహేయస్తు
నవిచారపరోభవేత్ ॥ ౬౦ ॥ స్త్రీపుత్రాద్యైఃకృతంకర్మ తస్యానిష్టకరం
విదుః । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవ శ్శశాపనృపపుఙ్గవమ్ ॥ ౬౧ ॥ పిశాచో
భవదుర్బుద్ధే మద్దుఃఖాధానకర్మణా । ఇత్థంశప్తోనృపశ్రేష్ఠః పతితశ్శాప
మూర్ఛితః ॥ ౬౨ ॥ ముహూర్తాంతేసముత్థాయ ప్రోవాచజగదీశ్వ
రమ్ ॥ ౬౩ ॥ * * * *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
స్వామీతీర్థపశ్చిమతీరస్థవాల్మీకాచ్ఛ్రీనివాసావిర్భావ
కథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

నృపప్రతిశ్రీనివాసకృతశాపహేతూన్యాసః.

రాజా ॥ కిమర్థమశపోదేవమాఽపరాధవివర్జితమ్ । అవిచార్యజ
గన్నాథకింమయాచరితంతవ ॥ ౧ ॥ నజానేఽహంకించిదపిదుఃఖదంతేర
మాపతే । హాకష్టమతులంప్రాప్తంకథమత్రజగత్పతే ॥ ౨ ॥ ఇతితేన
సవిజ్ఞప్తశ్శ్రీనివాసోఽతిదుఃఖితః । ఉవాచమందంవచనంరాజానం
శాపమూర్ఛితమ్ ॥ 3 ॥ శ్రీనివాసః ॥ పాపిష్ఠోహందురాచారోస్మ్యవి
చార్యనృపోత్తమ । అజ్ఞానేనాతిదుఃఖేనవృథాశాపోమయార్పితః ॥ ౪ ॥
తథాపిమాంవిదుర్దేవాభగవంతంసనాతనమ్ । యతోఽతోమద్వచస్స
త్యంమద్భక్తామాముపాసతే ॥ ౫ ॥ మచ్ఛాపోహ్యనృతోనస్యాదితివేద
విదోవిదుః । భక్తవాత్సల్యదోషేణదుఃఖితోహంభవామిచ॥ ౬ ॥ యా
వత్కలియుగంతిష్ఠేత్తావద్దుఃఖీభవాన్నృప । ఉభౌదుఃఖంసమాపన్నౌ

సత్యసంకల్పదోషతః ॥ ౬ ॥ భవిష్యతినృపశ్రేష్ఠ ఆకాశఇతినామవాన్।
సోఽపిమేదాస్యతేకన్యాంనామ్నాపద్మావతీంశుభామ్ ॥ ౭ ॥ కన్యాదానస్య
కాలేచదదాతివరదక్షిణామ్ । కిరీటంశతభారంచరత్నవజ్రసమాకులమ్ ॥
శుక్రవారేతుసాయాహ్నేకిరీటంధారయామ్యహమ్ । కిరీటధారణేస్యా
త్తాంనేత్రేమేజలపూరితే॥ ౧౦॥ ఘటికాషట్కమాత్రంతేసుఖంతత్రభవి
ష్యతి । ఇతికాలావధింకృత్వారాజ్ఞస్స్వస్యచమాధవః ॥ ౧౧ ॥ సుఖస్య
కాలంసంసూచ్యస్వావతారప్రయోజనమ్ । స్వావతారస్యచరితంకలౌ

భగవత్క్షతాపనోదనాయగురుకృతచికిత్సాప్రకారః.

కన్యాపరిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఇతిసంభావ్యరాజానంతత్రాస్తభగవాన్హ
రిః। క్షతశాంత్యర్థమాకాంక్షన్వైద్యశాస్త్రవిశారదమ్ ॥ ౧౩ ॥ గురుం
సురపతీనాంచసస్మారజగదీశ్వరః। ఆగతంచగురుందృష్ట్వాస్వౌషధంవద
మేద్రుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఇతితేనసమాజ్ఞప్తోజీవోజీవవతాంవరః । క్షీరమౌ
దుంబరందేవతథాకార్పాసమర్కజమ్ ॥ ౧౫ ॥ మేళయిత్వారమాకాం
తతత్క్షతోపరిధార్యతామ్। ఇత్యేవంగురుణాజ్ఞప్తస్తచ్చకారయథోదితమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాచలస్యాయోధ్యామథురాదితౌల్యవర్ణనమ్.

ఏవంకుర్వన్రమానాథస్తత్రలీనోఽభవద్ధరిః । కౌసల్యాకీటకగృహంతింత్రిణీ
దశదిగ్రథః ॥ ౧౬॥ గిరిరూపోఽనుజస్సాకేతౌదయోధ్యాభూదధిత్యకా । ఇ
త్థంరామావతారేణసమాంక్రీడామకల్పయత్ ॥ ౧౭ ॥ వల్మీకందేవకీ
సాతౌద్వసుదేవోఽథతింత్రిణీ । బలభద్రశ్శేషశైలోమథురాభూదధిత్య
కా ॥ ౧౯ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతత్రయమునాచవ్యరాజత । యాదవా
శ్చమృగాస్సర్వేఖగావైగోపికాదయః ॥ ౨౦ ॥ ఏవంశ్రీకృష్ణరూపేణక్రీ
డితోవేఙ్కటాచలే । *అరాయికాణేవికటేగిరింగచ్ఛేతితంవిదుః ॥ ౨౧॥
ఏవంవేదమయంసాకౌద్గిరీంద్రఃపన్నగాచలః । స్వదేహచ్ఛన్నవల్మీకో
వైకుణ్ఠాదధికోఽప్యభూత్ ॥ ౨౨ ॥ సువర్ణముఖరీనామనదీసావిరజానన
దీ । వైకుణ్ఠోవేఙ్కటగిరిర్వాసుదేవోరమాపతిః ॥ ౨౩ ॥ ముక్తాఅజాః

---

* అరాయికాణేవికటే - గిరింగచ్ఛసదాన్వే - శిరింబిఠస్యసత్వభిః - తేభిష్ట్వా చాతయామసీత్యేషాఋక్ - ఋగ్వేదేఽష్టమాష్టకేఽష్టమాధ్యాయే త్రయోదశవర్గే ప్రథమా.—

పక్షిగణాముక్తారుద్రాష్యృగోత్తమాః । సనత్కుమారప్రముఖావానరా
ద్యాద్విజోత్తమాః ॥ ౨౪ ॥ మానుషంజన్మచాస్థాయయఃపుమాన్వేఙ్క-
టాచలమ్ । గంతుమిచ్ఛతిధర్మిష్ఠస్తేనసర్వమనుష్ఠితమ్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రీతో
భవేద్రమానాథస్సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రేర్మహి
మానముత్తమంజానంతినబ్రహ్మశివేంద్రపూర్వకాః । కిమల్పవీర్యామను
జాప్తమోగతాజానంతివిష్ణోస్స్థలమద్భుతంహితత్ ॥ ౨౭ ॥ *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
నృపమ్ప్రతిశ్రీనివాసకృతశాపహేతూపన్యాసాది
వర్ణనన్నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ సూతసూతమహాభాగసర్వశాస్త్రవిశారద । శ్రు
తంశ్రీవేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యంపాపనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ అవతారప్రభావశ్చ
చోళరాజనిబన్ధనమ్ । వైకుణ్ఠాచ్చైవాగమనంచరితంలౌకికంపరమ్ ॥
కృపాళోసిదయాసారశ్శిష్యప్రీతిపరాయణః । తత్కల్యాణవిధింబ్రూహి
కోవాఽఽకాశనృపోత్తమః ॥ ౩ ॥ కథంపుత్ర్యభవత్పూర్వంకథంజామాతృ
తాంగతః । యోగినామ్మనసాఽచింత్యశ్శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౪ ॥
తత్త్వేనబ్రూహిభగవన్సాఙ్గంవైవాహికంశుభమ్ । యఃపుమాన్వేఙ్క-
టేశస్యమహిమక్షీరసాగరే ॥ ౫ ॥ స్నానాచారపరోనిత్యంసధన్యఃపు
ణ్యవర్ధనః ॥ ౬ ॥ ఏవంమునీనాంవచనంనిశమ్యసూతోనితాంతంనిజశి

శ్రీశేషాచలప్రవృత్తశ్రీనివాసవరాహసంవాదః.

ష్యసంఘాన్ । ఉవాచభక్త్యాప్యతినమ్రదేహస్సాధ్విత్యసౌతాన్కృప
యాభినందన్ ॥ ౭ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతుమునయస్సర్వేభక్తిభావేనసం
యుతాః ॥ ౮ ॥ పన్నగాచలనాథస్యకన్యాసంగ్రహణంశుభమ్ । కదా
చిద్వేఙ్కటేశస్తుస్వాపధార్థంస్వయంహరిః ॥ ౮ ॥ గమనాభిముఖో
భూత్వానిర్జగామారుణోదయే । తస్మిన్కాలేవరాహస్తుమృగయాయాం
ససూకరః ॥ ౯ ॥ శ్యామాకహారిణంజిత్వాదైత్యంవృషభనామకమ్ ।
సమాగచ్ఛత్తదాదేవోవేఙ్కటేశందదర్శసః ॥ ౧౦ ॥ గర్జంతఃకోఽసి

కోసీతిసూకరాస్తత్రచాయయుః । తాన్దృష్ట్వాజగదీశస్తుతత్రలీనోఽభవ
ద్ధరిః ॥ ౧౧ ॥ లీనంతంవేఙ్కటేద్దృష్ట్వా వరాహవదనోహరిః । వైకుణ్ఠా
దాగతంమత్వావేఙ్కటేశంశ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఉవాచవచనందేవం
ధైర్యమాలంబ్యబుద్ధిమాన్ । సోపిశ్వేతవరాహంతం జానన్వల్మీకతస్త
దా ॥ ౧౩ ॥ నిరీక్షమాణస్సోత్కణ్ఠంనిర్గత్యోత్తరమభ్యధాత్ । తతోఽ
న్యోన్యవిలోకోత్థ బాష్పసందిగ్ధలోచనా ॥ ౧౪ ॥ క్రోడనారాయణౌ
సాక్షాద్రూపద్వంద్వవిరాజితౌ । ఊచతుర్భాషణంచోభౌకృతలోకవిడం
బనా ॥ ౧౫ ॥ తయోస్తదద్భుతంకర్మదృష్ట్వాబ్రహ్మపురోగమాః । వవృ
షుఃపుష్పవర్షాణి క్రోడనారాయణోపరి ॥ ౧౬ ॥ యథాయుగంయథా
దేశంయథాకాలంయథావయః । తథావతారమాకాంక్షన్రమతేప్రా
కృతోయథా ॥ ౧౭ ॥ ఏవంవదన్తస్సురపుంగవాస్తేవిచిత్రమాయాంజ
గదీశచేష్టామ్ । స్తువంతఊచుస్తమనంతవీర్యమనంతశైలంచరమాపతిం
చ ॥ ౧౮ ॥ ఇత్యన్యోన్యంభాషమాణౌ సాక్షాన్నారాయణావుభౌ । స
కౌతుకంచసంవీక్ష్య స్తుత్వాస్వంస్వంపదంతతః ॥ ౧౯ ॥ గతేదేవగణే

శ్రీవరాహానుజ్ఞయా శ్రీనివాసస్య శేషాచలావకాశప్రాప్తిః.

తత్రవరాహోహరిమబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ త్యక్త్వావైకుణ్ఠలోకంతు
కిమర్థంత్వమిహాగతః ॥ ౨౦ ॥ తద్వదస్వమహాభాగజగదానందకారణ ।
ఇతితేనసమాజ్ఞప్తోన్యగదత్కోలరూపిణా ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భృగో
రంఘ్రిప్రపాతాచ్చ రమాకోల్లాపురంగతా । తేనదుఃఖేనసంతప్తస్త్య
క్త్వావైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆగతోస్మిధరాకాంతవల్మీకేతవదక్షి
ణే । నివసంతంచమాందేవధేనుపాలోహ్యతాడయత్ ॥ ౨౩ ॥ కుఠా
రేణాసిధారేణతత్క్షతమ్మాంప్రబాధతే । ఔషధార్థంవరాహాత్మన్గచ్ఛా
మీహనిరంతరమ్ ॥ ౨౪ ॥ దైవేనదృష్టవానస్మి త్వామద్యేహధరాధరమ్ ।
అత్రైవనివసామీతిసంకల్పోమమవర్తతే ॥ ౨౫ ॥ స్థలందేహ్యావనీ
కాంతయావత్కలియుగంభవేత్ । ఇతితేనసవిజ్ఞప్తోవరాహవదనోహ
రిః ॥ ౨౬ ॥ ఉవాచవచనందేవస్థలంమూల్యేనగృహ్యతామ్ । ఇతి
వాక్యంతతశ్శ్రుత్వాప్రోవాచమధురంవచః ॥ ౨౭ ॥ ప్రథమందర్శనం
చాస్యాన్నైవేద్యంక్షీరసేచనమ్ । ఇదమేవపరంద్రవ్యందదామికరుణా

నిధే ॥ ౨౮ ॥ దాస్యామి యత్తే భూకాంత తదంగీకురు మాధవ । వరం ద్రవ్యమిదం తాత కృపాం కురు కృపానిధే ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యుక్తో హరిణా సోఽత్రి హరయే స్థానకాంక్షిణే । తదాదదాస్థలం పాద శతమాత్రం రమాపతేః ॥ పరస్పరం వినోదం తౌ కుర్వాణావేకరూపిణౌ । మోహనార్థమభక్తానాం భక్తానాం భక్తిసిద్ధయే ॥ ౩౧ ॥ చిక్రీడాతే వేఙ్కటేశ క్రోడరూపౌ సురోత్తమౌ । తదారభ్య ధరాకాంతో వకుళాం పాపకారిణీమ్ ॥ ౩౨ ॥ అర్పయామాస దేవస్య సేవార్థం వేఙ్కటేశితుః । భోజనార్థం రమేశస్య శ్యామాకాన్నం నిరంతరమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమధుప్రేషయన్నిత్యం తయా వకుళమాలయా । సా బాలా భక్తినిరతా శ్రీనివాసస్య సన్నిధౌ ॥ ౩౪ ॥ అన్నపా

వకుళమాలికాఖ్యభగవత్పరిచారికాపూర్వజన్మవృత్తాన్తః.

నౌషధాద్యైశ్చ పాదసంవాహనాదిభిః । పూజయామాస గోవిందం శ్రీనివాసం నిరామయమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఋషయః ॥ శ్రుతం సూత మహాభాగ దేవాగమనముత్తమమ్ । న శ్రుతం శ్రీవరాహస్య ప్రథమం దర్శనే ఫలమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రీనివాసస్య కృష్ణస్య కల్యాణం శుభదం మహత్ । పునశ్శ్రీవేఙ్కటగిరావాసశ్శ్రీశార్ఙ్గధారిణః ॥ ౩౭ ॥ వకుళా సేవికా ప్రోక్తా కా సా పూర్వం వద స్వనః ॥ సూతః ॥ పురా యశోదా వకుళా కృష్ణస్య జననీ హ్యభూత్ ॥ ౩౮ ॥ అదృష్ట్వాఽనంతరూపస్య కృష్ణస్య తనయస్య సా । కల్యాణం సుఖదం స్వస్య తదయాచత తం హరిమ్ ॥ ౩౯ ॥ యశోదా ॥ మనస్సీదతి మే కృష్ణ తవ కల్యాణవీక్షణే । దర్శయస్వ రమానాథ యశోదానందవర్ధన ॥ కల్యాణాది మహాపుణ్యం పావనం చరితం తవ । తయేత్యుక్తో రమానాథస్సోవదన్మధురం వచః ॥ ౪౧ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ జన్మన్యనంతరే దేవి తావకీనం మనోరథమ్ । శ్రీశైలే పూరయిష్యామి కించిత్కాలాదనంతరమ్ ॥ ౪౨ ॥ దేవేనేత్థం దత్తవరా సాత్యజత్తేన హేతునా । కళేబరం తు కల్యాణీ యశోదా నన్దవల్లభా ॥ ౪౩ ॥ తస్యాః ప్రీత్యై వాసుదేవో హ్యష్టావింశే కలౌ యుగే । ఆవిర్భూయ యశోదాయాస్తోషకైర్గుణకర్మభిః ॥ ౪౪ ॥ క్రీడన్నాస్తే జగద్యోనిర్నిర్దోషోఽపీశ్వరోఽపి చ । దైత్యానాం వంచనాయైవ సురాణాం ముక్తిహేతవే ॥ ౪౫ ॥ స్వభక్తానాం హితార్థాయ విరక్తానాం విశేషతః । ముక్తిమాపాదయన్దేవః క్రీడతే ప్రాకృతాకృతిః ॥ ౪౬ ॥ ఇత్యేవం కారణాదేవ

యశోదా వకుళాఽభవత్ । సా కరిష్యతి కల్యాణం హరేర్వేఙ్కటవాసినః॥
కిమలభ్యా హరాత్తుష్టే జ్ఞానవిజ్ఞానసంపదః । కశ్చిద్దేవం పూజయతి కశ్చి
ద్దేవేన పూజ్యతే ॥ ౪౮ ॥ హనూమాతా పూజితోఽపి స్వయమర్జున
మర్చతి । కోవర్ణయేద్ధరేః క్రీడాం విచిత్రాం జనపావనీమ్ ॥ ౪౯ ॥ నిత్య
శుద్ధస్య వై విష్ణోర్యతోఽముష్యాభివందనే । కృతే పుణ్యమ్మృషీనామప్యకృతే
దోషసంగ్రహః ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్పూజ్యో హరిస్సర్వై ర్ఋషిభిస్తత్త్వకో
విదైః । పితృభిర్యాభిషైర్విప్రై ర్జ్ఞానవైరాశుసజ్జనైః ॥ ౫౧ ॥ కలౌ
కలుషచిత్తానాం పాపాచారరతాత్మనామ్ । రక్షణార్థం రమాకాంతో ర
మతే ప్రాకృతే యథా ॥ ౫౨ ॥ దైత్యానాం మోహనార్థాయ సురాణాం
మోదనాయ చ । క్రీడతే బాలకైర్బాలో జగత్పాలకబాలకః ॥ ౫౩ ॥
జగన్మోహనసౌందర్య లీలామానుషవిగ్రహః । నైతద్రూపం కృతం దేవైర్న
కృతం విశ్వకర్మణా ॥ ౫౪ ॥ స్వేచ్ఛయా క్రీడతే తత్ర స్వేచ్ఛారూపవిరాజితః ।
క్షేత్రస్య మహిమా దివ్య స్తథా తీర్థస్య వైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ తత్ర సాక్షాద్ర
మాకాంతః కింతత్ర సుకృతం కృతమ్ । బహుజన్మార్జితైః పుణ్యైర్లభ్యతే క్షే
త్రదర్శనమ్ ॥ ౫౬ ॥ తత్రాపి వేఙ్కటగిరే ర్దర్శనం ముక్తిదం పరమ్ । దు
ర్లభం దేవసంఘానాం మనుష్యాణాం తు కా కథా ॥ ౫౭ ॥ ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతాది కథనం నామ
పఞ్చమోఽధ్యాయః.

మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలంకారవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సకదాచిద్రమేశస్తు చింతయామాస వై హయమ్ ।
మనసా చింత్యమానే తు హయః ప్రత్యక్షతాంగతః ॥ ౧ ॥ వాయురశ్వత్వ
మాపన్నో రజ్జుతత్త్వాభిమానినీ । ఉపాసర్పత్స్వయం లక్ష్మీస్తతోఽ
శ్వం తం స పూజయన్ ॥ ౨ ॥ తస్యోపరి సమాతిష్ఠ త్సర్వాభరణభూ
షితః । శుభ్రవస్త్రం పఞ్చదశ హస్తం బిభ్రత్తథోపరి ॥ ౩ ॥ కాంచీబ
ద్ధ్వా రమాకాంతః కాంచీదామవిభూషితః । శుభ్రవర్ణం చోత్తరీయం పం
చహస్తం తథా దధత్ ॥ ౪ ॥ ఆదర్శాలోకితే వక్త్రే ధృత్వా శుభ్రాం చ

మృత్తికామ్ । తన్మధ్యే కుంకుమేనాపి తిలకంసుమనోహరమ్ ॥ ౫ ॥ పూ
గీఫలంచతాంబూలంచూర్ణనిక్షేపపాత్రకమ్ । కర్పూరవాసితైఃపూగకా
చైర్జాతీఫలైశ్శుభైః ॥ ౬ ॥ లవంగైఃపత్రసమ్మిశ్రైర్గర్భితాంరత్నపేటి
కామ్ । ఆదర్శమ్మృత్తికాంశుభ్రాం తథాకుంకుమభాజనమ్ ॥ ౭ ॥ స్వ
ర్ణనిర్మితవస్త్రేణ బద్ధ్వాతుకటిమధ్యతః । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాంగఃకణ్ఠాభ
రణభూషితః ॥ ౮ ॥ కంకణాంకితదోర్భ్యాంచ సంపూర్ణవరగాత్రకః ।
భుజకీర్త్యారత్నమయ్యా రాజమానోఽఙ్గుళీయకైః ॥ ౯ ॥ కుంకుమాక్త
సుగంధేనలిప్తోరోబాహురంజితః । కబరీకృతకేశేషురక్తవస్త్రంసువేష్ట్య
చ ॥౧౦॥ లంబితైఃపుష్పజాలైశ్చస్కంధగైఃపరిభూషితః । సువర్ణరత్న
సంబద్ధపాదుకాగూహితాంఘ్రికః ॥ ౧౧ ॥ ధనుర్బాణధరశ్శ్రీమాన్సా
క్షాన్మన్మథమన్మథః । ఏవంమనోహరంరూపంధృత్వాశ్రీవేఙ్కటేశ్వరః॥
హయంరత్నసమాకీర్ణైరుపబర్హైర్విభూషితమ్ । సువర్ణతిలకోల్లాసివక్త్రం
వాయుమనోజవమ్ ॥ ౧౩ ॥ నీలవర్ణంపాణ్డుపాదం హస్తపఞ్చదశోన్నత

మృగయావిహారసమయేశ్రీనివాసస్యకన్యాదర్శనప్రాప్తిః.

మ్ । ఆరుహ్యదేవమణ్యాది సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ అవరుహ్య
గిరిశ్రేష్ఠాన్మృగయార్థంజగామసః । మృగాన్బహువిధాకారాన్ సిం
హశార్దూలజమ్బుకాన్ ॥ ౧౫ ॥ మాతంగాన్శరభాన్ఘోరాన్ తథావై
మాహిషానపి । జఘానతాన్వనేదేవ స్సంచరన్నితస్తతః ॥ ౧౬ ॥ త
త్రైకంహస్తినందృష్ట్వా మదోన్మత్తంవనేచరమ్ । తంహంతుమగమ
త్పృష్ఠ మనుసృత్యరమాపతిః ॥ ౧౭ ॥ సజగామవనేదూరం భయాద్భీ
తోవృషాకపిః । యోజనంసార్ధకంగత్వా తత్రదేవంజనార్దనమ్ ॥ ౧౮ ॥
దణ్డవత్పతితోభూత్వా శుండాముద్ధృత్యగర్జయన్ । యదాగతస్తదాక
న్యా దృష్టిమార్గముపాశ్రితా ॥ ౧౯ ॥ ఋషయః ॥ సాకన్యాకస్యసం
బద్ధా కిమర్థంవనమాగతా । కస్యేయంతనయాకన్యా తద్వదస్వమహాము
నే॥౨౦॥ఇతితైశ్చసవిజ్ఞప్తస్సూతఃపరమధార్మికః । ఉవాచవచనంభక్త్యా
సంతోషోద్యుక్తమానసః ॥ ౨౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతుమునయస్సర్వేక
న్యాయాజన్మపావనమ్ । పురాతుద్వాపరస్యాంతే పాణ్డవానాంమహాత్మ
నామ్॥౨౨॥యుద్ధేతుభారతేఽతీతేత్వష్టావింశేకలాయుగే।విక్రమార్కా

దయో భూపా స్స్వర్గలోకం యదా యయుః ॥ ౨౩ ॥ తత్కాలాం తే వత్సరేషు సాహస్రేషు గతేషు వై । చంద్రవంశే నృపః కశ్చి త్సువీర ఇతి నామకః ॥ ౨౪ ॥ జజ్ఞే సుధర్మ స్తత్పుత్ర స్తత్సుతౌ నృపపుఙ్గవౌ । ఆకాశతోణ్డమానాఖ్యౌ జాతౌ లోకయశస్కరౌ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మిష్ఠౌ దృఢభక్తౌ తౌ నారాయణపరాయణౌ । జ్యేష్ఠో వియన్నృపస్సాధుః కనిష్ఠస్తోణ్డమాన్నృపః ॥ ౨౬ ॥ తోణ్డదేశాధిపో భూత్వా శశాస పృథివీమిమామ్ । తస్మిన్ శాసతి భూచక్ర మిహ స్వర్గ ఇవాభవత్ ॥ ౨౭ ॥ నిరాంతకమభూత్సర్వం జగత్స్థావరజంగమమ్ । గావో

పుత్రాలాభేన వియన్నృపానుభూత చిన్తాప్రకారః.

బహుపయోదాశ్చ నార్యః పతిపరాయణాః ॥ ౨౮ ॥ కదాచిత్పుత్రకాంక్షీ స హ్యేకాంతే భవనే స్థితః । అపుత్రో నృపతిర్దుఃఖా ద్గురుం చోవాచ భక్తితః ॥ ౨౯ ॥ ఆకాశరాజః ॥ అనుభూతమిదం రాజ్యం హస్త్యశ్వరథసంకులమ్ । నానాదానమకార్షం చ తీర్థయాత్రాం విశేషతః ॥ ౩౦ ॥ నానుభూతం పుత్రసుఖం పితౄణాం ముక్తిదం ద్విజ । కిమ్మయాచరితం పాపం కస్య పుత్రో హతః పురా ॥ ౩౧ ॥ కేన పాపేన విప్రేంద్ర న ప్రాప్తం పుత్రజన్మ మే । నేత్రాభ్యాం నైవ దృష్టం చ పుత్రస్య ముఖపంకజమ్ ॥ ౩౨ ॥ కర్ణాభ్యాం న శ్రుతశ్శబ్దః పుత్రేణ రుదతా కృతః । ద్విజేంద్ర పితృబంధూనాం దుర్గతిశ్చ భవేత్తథా ॥ ౩౩ ॥ అపుత్రస్య గతిర్నాస్తీ త్యేవం వేదవిదో విదుః । పుత్రేణ రుక్మపాత్రే తు నాన్నం భుక్తం మయా సహ ॥ ౩౪ ॥ కృతదోషేణ న మయా కదాచిల్లాలితస్సుతః । భూషణాన్యాదరాత్కృత్వా న పుత్రోలంకృతో మయా ॥ ౩౫ ॥ స సంజాతో న మే యస్సాయ త్పుత్రః పితృహితే రతః । సుతార్థం కవచం కృత్వా త్వమేహీతి స నోదితః ॥ ౩౬ ॥ పుత్రహీనం చ మాం దృష్ట్వా కర్షంతి యమకింకరాః । గచ్ఛ రాజన్ జవేనైవ యమస్య భవనం త్వితి ॥ ౩౭ ॥ పాశకుణ్ఠితసర్వాంగః కిము వక్ష్యామ్యపుత్రవాన్ ॥ చిత్రగుప్తేన లిఖిత మపుత్రత్వం మహామతే ॥ ౩౮ ॥ మద్గర్భజాతపుత్రేణ మార్జితం తు కదా భవేత్ । దురాచారోసి దుర్బుద్ధి రపుత్రేతి యమేన చ ॥ ౩౯ ॥ భాషితం వచనం శ్రుత్వా కః పుమాన్సుఖమాప్నుయాత్ । నష్టదీపోఽతినైష్ఠుర్యః కష్టోద్భూతకళేబరః ॥ ౪౦ ॥ వృథా జాతోతి పాపాత్మా౽ స్యాత్మనో నరకావహః । తంతుహీనం కులం చాపి విగతాంబుం చ

వాపికామ్ ॥ ౪౧ ॥ అంగనాంభర్తృహీనాంచ సంతోనిందంతిసంసది । కింకరోమిమహీదేవ క్వగచ్ఛామీహాకాగతిః ॥ ౪౨ ॥ కందేవంశరణంగత్వాభవాబ్ధింప్రతరామ్యహమ్ । రుదంతంపుత్రమాలోక్య కదాప్రేమ్ణాతమాహ్వయే ॥ ౪౩ ॥ ఘంటాంచప్రతిమాందత్వాపుత్రస్యఫలకందుకా । గజమారోప్యమాం తాతకుర్వన్గ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౪ ॥ సభాంగచ్ఛాథరాజేంద్ర తథాతాళస్వనేనచ । ఇతిపుత్రేణసోత్కంఠం కృతాంమంజుళభాషిణా ॥ ౪౫ ॥ కదాచిదపినైవాహంశ్రుతవాన్ప్రార్థనామితి । అజాతపుత్రశ్శోకేనమూర్ఛామాపమహీపతిః ॥ ౪౬ ॥ పునస్సంజ్ఞామవాప్యాథ విలలాపసుదుఃఖితః । కవచంకారయిత్వాతుశిరోభూషణమప్యథ ॥ ౪౭ ॥ కేశభూషణమత్యర్ఘ్యం రత్నవజ్రసమాకులమ్ । కదాచిదంకమారోప్యనమయాలంకృతస్సుతః ॥ ౪౮ ॥ నోపనీతోపిచప్రీత్యాసుతోమేపంచవార్షికః । అష్టమేవాథదశమే నకృతోదారసంగ్రహః ॥౪౯॥ బాలస్యజాతకర్మాపి నాకార్షంనాపిచాభిధామ్ । పుత్రార్జితంధనంబ్రహ్మన్నోపజీవితమద్యమే ॥ ౫౦ ॥ అభిషిచ్యసుతంరాజ్యే భార్యయాకృతభోజినా । నగతంచవనంవిద్వన్ పారంపర్యక్రమాన్వయా ॥౫౧॥ అహోదరిద్రస్యమహానుభావమే పుత్రేణహీనస్యకథంగతిర్భవేత్ । వృథాశరీరంఘుటకుడ్యసన్నిభంజాతంసుధర్మస్యకులేసుపావనే ॥౫౨॥ మనుష్యాణామనాథానాందుర్లభంపుత్రజన్మచ । బహుపుణ్యవశాత్పుత్రోజాయతేమానవోదరే ॥ ౫౩ ॥ కన్యకాపినసంభూతా హ్యస్మాకమతిపాప్మనామ్ । సత్పుత్రాఃక్వనుజాయేరన్ ధర్మసంతానసంజ్ఞికాః ॥ ౫౪ ॥ వరదాచ్యుతరంగేశజగన్నాథజగద్గురో । సుబ్రహ్మణ్యసురాధీశ రామకృష్ణనమోస్తుతే॥ వేఙ్కటేశరమాకాంతవరాహవదనాచ్యుత । నారాయణరమాధీశకృపాంకురుకృపానిధే ॥ ౫౬ ॥ సుపుత్రవంతఃఖలుభాగ్యవంతోహ్యపుత్రవంతోభువిదుఃఖవంతః । సంసారసింధోస్తరణేఽస్మ్యశక్తః కామేగతిఃకర్మఫలానుభోగినః ॥ ౫౭ ॥ ఏవముక్త్వామహీదేవం విరరామమహీపతిః । పాపిష్ఠోహందురాచారఃపుత్రేణాహందరిద్రతః ॥ ౫౮ ॥ హాకాన్లోకాన్గమిష్యామిక్రూరంవానరకంగురో । కఉపాయోమహాప్రాజ్ఞ పుత్రలాభేద్విజోత్తమ ॥౫౯॥ ఇతిరాజవచశ్శ్రుత్వాగురుర్వాక్యమువాచహ।

ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తివర్ణనమ్.

గురుః ॥ యజ్ఞంకురునృపశ్రేష్ఠ పుత్రస్తేనభవిష్యతి ॥ ౧౦ ॥ గురోర్వాక్యంసమాకర్ణ్యయజ్ఞాయాశోధయద్ధరామ్ । స్వర్ణలాంగలసఙ్ఘైశ్చ ద్విజమంత్రిగణైస్తథా ॥ ౧౧ ॥ శోధ్యమానేధరాపృష్ఠేతత్రపద్మందదర్శసః । సహస్రపత్రంరాజేంద్రః కిమేతదితివిస్మితః ॥ ౧౨ ॥ కన్యాంచపత్రేషురమాకృతింశుభాం దృష్ట్వాతిసంతుష్టమనాబభాషే । దేవేన దత్తాత్వియమిందిరాభా కన్యాకుమారీకమలాభనేత్రీ ॥ ౧౩ ॥ ఇత్థంసమాభాష్యనృపోత్తమో సాహస్తేప్రగృహ్యాశుబభాణదీనః । మాయామహేశస్యదురత్యయాహరేః కేయంతుయాసంప్రతిగృహ్యతేమయా ॥ ౧౪॥ ఇత్యేవంసంశయానంతమాకాశాఖ్యంనరాధిపమ్ । ఉవాచాకాశగావాణీపుత్రీయంతవపుణ్యదా ॥ ౧౫ ॥ సంరక్షైనామ్మహాభాగబహుకీర్తిఫలప్రదామ్ । ఇత్యనంతగతాంవాణీం శ్రుత్వారాజాతిహర్షితః ॥ ౧౬॥ తాంకన్యాంప్రతిగృహ్యాశుస్వభార్యాంప్రత్యువాచహ । శృణుభద్రేమహాప్రాజ్ఞే దేవదత్తామిమాంశుభామ్ ॥ ౧౭ ॥ సంవర్ధయవరాంపుత్రీం గర్భజాతాంసుతామివ । ఇత్యుక్త్వాతత్కరేదత్వా బహుదానమథాక

వియన్నృపస్యవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః.

రోత్ ॥౧౮॥ కన్యాఽఽగమనపుణ్యేనసా దేవీగర్భమాదధే । గర్భిణీంస్వసతీందృష్ట్వా చక్రేపుంసవనంపతిః ॥ ౧౯ ॥ పంచమాసేతుసంజాతే సీమంతంనృపపుఙ్గవః । కారయామాసవిధినా బ్రాహ్మణైర్యజుషాంగణైః ॥౨౦॥ తతఃకాలేనసాసాధ్వీ నవమాసేగతేసతి । మాసేతుదశమేప్రాప్తే సుషువేపుత్రముత్తమమ్ ॥ ౨౧ ॥ కన్యారాశిగతేభానౌ దశమ్యాంరోహిణీయుజి । పక్షేతుప్రథమేదేవీ సాయంకాలేగురోర్దినే ॥ ౨౨ ॥ పుత్రోత్పత్తిప్రవక్తౄణాం సర్వస్వందత్తవాంస్తదా । గవాంకోటిసహస్రాణిచాశ్వానామయుతంతథా ॥ ౨౩ ॥ నవధాన్యానివస్త్రాణి వినాస్వేఛత్రచామరే । దానంకృత్వానృపశ్రేష్ఠ స్వస్తివాచనమాచరత్ ॥ ౨౪ ॥ జాతకర్మాదికంకర్మ కృతవాఀతత్క్షణేనృపః । దినేతుద్వాదశేప్రాప్తే కృత్వాపుత్రాభిధాంతథా ॥ ౨౫ ॥ తద్దినేబహువిప్రౌఘా నన్నాద్యైఃపర్యతోషయత్ । నామ్నాసవసుదాతేతి లోకేఖ్యాతింగమిష్యతి ॥ ౨౬ ॥

ఋషయః ॥ శ్రుతంపుత్రస్యచరితం నశ్రుతంవ్యాసవల్లభ । అయోని
జాయాస్తత్పుత్ర్యాః కింనామచతదాకరోత్ ॥ ౨౭ ॥ శ్రీసూతః ॥
పద్మోదరాంపద్మగర్భాం పద్మజాతాంవరాననామ్ । పద్మాయా
అవతారాంతాం మత్వాతస్యాతదాకరోత్ ॥ ౨౮ ॥ అనురూపంనా
మకర్మనామ్నా పద్మావతీతిచ । వర్ధమానౌసుతౌదృష్ట్వా రాజాసంతోష
మాగతః ॥ ౨౯ ॥ అకళఙ్కేన్దుసదృశౌ రమాచంద్రమసావివ । కింతే
నసుకృతంరాజ్ఞా బహుజన్మసుసంచితమ్ ॥ ౩౦ ॥ అగ్రజాంపుత్రికాం
దృష్ట్వా తదంతేపుత్రముత్తమమ్ । దృష్ట్వాతుతోషమనసా సంపూర్ణా
నందవిభ్రమః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్థంకాలేగతేతస్మిన్ సాబాలాయౌవనంగతా।
యౌవనాప్తాంవిశాలాక్షీం దృష్ట్వారాజావ్యచింతయత్ ॥ ౩౨ ॥ విచా
రయన్సనృపతిః పుత్ర్యర్థంవరముత్తమమ్ । నప్రాపదుఃఖసంతప్తః కస్మై
దేయామయాసుతా ॥ ౩౩ ॥ ఇతిచింతాబ్ధిమగ్నోసౌ పుత్రీపరిణయేత
దా । అసమ్మతోఽకరోత్పుత్రం పరంసంస్కారసంస్కృతమ్ ॥ ౩౪ ॥
శ్రుత్వారాజసుతాబాలాబ్రాహ్మణైరనుజంపరమ్ । తదోపనీతంసద్యోఽ
భూత్పుత్రీయౌవనపీడితా ॥ ౩౫ ॥ సాకదాచిద్వనంబాలాసఖీభిఃపరి
వారితా । జగామపుష్పాణ్యాహర్తుం కన్యాకమలలోచనా ॥ ౩౬ ॥ వ
సంతమాగతంవీక్ష్యవనేతాభిర్భయాకులా । పుష్పాణ్యాహారయామా

నారదోక్తపద్మావతీశరీరసల్లక్షణాని.

సతరుమూలముపాశ్రితా ॥ ౩౭ ॥ తదాగతోనారదస్తు వృద్ధోభూత్వా
జటాధరః । ధూళీధూసరితాంగశ్చ కర్పూరసదృశద్యుతిః ॥ ౩౮ ॥ ఆగ
తంతంమునిందృష్ట్వా విస్మయాకులమానసా । పద్మావతీసఖీఃప్రాహచ
టులాభృశకాతరా ॥ ౩౯ ॥ కోసౌభయంకరోబాలాః క్వాయాత్యత్ర
విచార్యతామ్ । ఇత్యుక్తాస్తాస్తదాకన్యాః పప్రచ్ఛుస్థవిరంద్విజమ్ ॥ ౪౦ ॥
కన్యాః ॥ కోసివిప్రమహాప్రాజ్ఞకిమర్థంత్వమిహాగతః । వాక్యంతాసాం
సమాకర్ణ్య గురుఃప్రోవాచసద్వచః ॥ ౪౧ ॥ నారదః ॥ అహంకులగు
రుస్సాక్షాద్భూపస్యకంవరయోషితామ్ । హస్తందర్శయమేపుత్రిలక్షణా
నివదామితే ॥ ౪౨ ॥ ఉవాచలజ్జయాదేవీ కింవదిష్యసిహేద్విజ ॥ నారదః ॥

విద్ధిత్వంపితృతుల్యంమాంమనసానిర్మలేనచ ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యుక్తా మునినా తేన దత్వాహస్తంవరాంగనా । ప్రాహభావిశుభంశ్రోతుం నిజ లక్షణలక్షితమ్ ॥ ౯౪ ॥ పద్మావతీ ॥ సత్యంవదమహాప్రాజ్ఞ లక్షణాని విలోక్యమే । తతోదృష్ట్వాపాణితలం ప్రాహస్మాజతనూభవః ॥ ౯౫ ॥ నారదః ॥ పతిర్భవతిధర్మజ్ఞే త్రిలోకేశోరమాపతిః । పాణీపద్మదళోపేతౌ పాదౌతేస్వస్తికాయుతౌ ॥ ౯౬ ॥ ముఖంచంద్రసమాకారం చక్షుఃకమలకుట్మలమ్ । తిలపుష్పసమాకారా నాసికాతేవిరాజతే ॥౯౭ ॥ కపోలౌముకురాభౌతే భ్రువౌతేధనుషాసమే । దంతాదాడిమబీజాభా ఆస్యంకర్పూరభాజనమ్ ॥ ౯౮ ॥ అధరంరక్తపద్మాభం జిహ్వామృదుతరాశుభా । అరాళాలకసంబద్ధా శ్యామలాభాతివేణికా ॥ ౯౯ ॥ లలాటంరత్నపీఠాభం శ్రోత్రేశష్కులికాసమే । తనుస్తేమన్మథాగారప్రతిమాఽప్రతిమప్రభా ॥ ౧౦౦ ॥ కణ్ఠస్సూర్యాంశుసదృశతాంబూలరసదర్శకః । స్తనాపీనాఘనాకుజ్జాశుభాతేమగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౦౧ ॥ ఉదరంకదళీపర్ణసదృశంనిమ్నానాభికమ్ । కటిస్తవకరిధ్వంసి కటిసామ్యయుతాశుభా ॥ ౧౦౨ ॥ రంభాస్తంభసమాకారం తవోరుయుగళం రమే । పృష్ఠంతేవేదివద్భాతికింత్వయాసుకృతంకృతమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ గమనంకరిరాజస్య సదృశంతేవరాననే । ఇతిసంభావ్యతాందేవీం దేవర్షిఃపద్మసంభవామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ అంతర్దధేనారదస్తు సర్వాసాంపురతోమునిః । సంస్తుత్యకమలాందేవీంమనసాచింతయన్రమామ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మనసావన్దనంకృత్వాజగామాథఋషిస్తదా ॥ ౧౦౬ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీ భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలఙ్కారాది
వర్ణనంనామషష్ఠోధ్యాయః.

పద్మావత్యాఃపుష్పాపచయసమయేశ్రీనివాసదర్శనమ్.

శ్రీసూతః ॥ కన్యాయాజననంప్రోక్తం కుమారస్యాపివైతతః । తస్యావదామిచారిత్రం వైవాహంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కరీంద్రసంగేనసమాగతోహరిస్తురఙ్గమాస్థాయవరాఙ్గనానామ్ । శ్రీగన్ధలేపారుణచారు

వతౌ బాలార్కభాస్సోఽథసమీపమాయయౌ ॥ ౨ ॥ గర్జన్తంగజరాజం
తం దృష్ట్వాపద్మావతీముఖాః । వనస్పతిముపాశ్రిత్య తత్రలీనాస్తదాఽభ
వన్ ॥ ౩ ॥ నిమీల్యనేత్రవర్త్మాని వ్యూహంకృత్వావరాఙ్గనాః । పశ్యన్త్యోఽ
థతరుచ్ఛన్నాః పునఃపునరవస్థితాః ॥ ౪ ॥ తదన్తరేఽబలాస్సర్వా దదృశు
ర్హయముత్తమమ్ । బాలార్కసదృశాకారంస్వర్ణాభరణభూషితమ్ ॥౫॥
పురుషేణసమాయుక్తం మన్మథాకారతేజసా । తందృష్ట్వాగజరాజోఽపి
హయస్థంపురుషోత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ నమస్కృత్యయథాన్యాయం జగామ
విపినంనదన్ । దంతృష్ట్వాయోషితస్సర్వా విస్మయాకులమానసాః ॥ ౭ ॥
కరసమ్పుటమాపన్నాశ్చలితాస్తుభయాతురాః । వృక్షమూలంగతాబా
లా అన్యోన్యంవాక్యమబ్రువన్ ॥ ౮ ॥ కోఽయమత్రవరారోహే సఖి
కఞ్జాతలోచనే । కోఽసౌకిరాతరూపీచ కింనదృష్టస్త్వయాపురః ॥ ౯ ॥
తురఙ్గోపరిసంస్థాయ యఆగచ్ఛతిహేసఖి । ఏవంవదన్త్యస్తాస్తస్థుస్సాచ
పద్మావతీశుభా ॥ ౧౦ ॥ ఉవాచమన్దంవచనం సఖీస్తాస్తుతతోద్విజాః ।
పృచ్ఛన్తుతస్యవృత్తాన్తం పితృమాతృస్వబాన్ధవాన్ ॥ ౧౧ ॥ దేశంవృ
త్తంకులంశీలం నామగోత్రాదికంతథా । ఇతిసఖ్యాసమాజ్ఞప్తాస్తాఊ
చుర్వచనంస్త్రియః ॥ ౧౨ ॥ ఆగతంపురుషందృష్ట్వా కోఽసికోఽసీతిచాబ్రు
వన్ ॥ కన్యాః ॥ కిమర్థమాగతోఽసిత్వం కింతేకార్యంవదప్రభో ॥ ౧౩ ॥
నసన్తిపురుషాహ్యత్రగచ్ఛగచ్ఛేతిచాబ్రువన్ । తాసాంతద్వచనంశ్రుత్వా
హయస్థోవాచమూచివాన్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తికార్యంవరా
రోహారాజపుత్ర్యాస్సమీపకే ॥స్త్రియః॥ కింకార్యంవదశీఘ్రేణయత్తేమ
నసివర్తతే ॥ ౧౫ ॥ క్వతేవాసశ్చకింనామ కాతేమాతాచకఃపితా । కో
భ్రాతాకాచభగినీకింకులంగోత్రమేవచ ॥ ౧౬ ॥ ఇతితాసాంవచశ్శ్రు

పద్మావతీశ్రీనివాసయోఃపరస్పరసంవాదః.

త్వా న్యగదజ్జగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ కన్యాపేతౌముఖ్యకార్యం తదన్తే
ప్రవదామివః ॥ ౧౭ ॥ ఇతితాఃప్రోచ్యచోవాచ దేవీంపద్మావతీమథ ।
సిన్ధుపుత్రకులంప్రాహూ రస్మాకంతుపురావిదః ॥ ౧౮ ॥ జనకోవసుదేవ
స్తుదేవకీజననీమమ । అగ్రజశ్శ్వేతకేశస్తుసుభద్రాభగినీమమ ॥ ౧౯॥
పార్థోఽపిమేసఖాదేవిపాణ్డవామమబాన్ధవాః । షణ్ణాంతుమృతపుత్రా

ణాంకృతనామ్నామహాత్మనామ్ ॥ ౨౦ ॥ వియోగతప్తౌపితరౌసత్తమం
రామఇత్యథ। చక్రతుస్సంస్కృతంనామ్నాపితృలింగముపాగతమ్ ॥౨౧
జాతోఽహమష్టమోఽష్టమ్యాంసుభద్రామదనన్తరమ్ । మాతృవర్ణశ్చమే
దేవికృష్ణపక్షేజనిర్మమ ॥౨౨॥ తస్మాత్కృష్ణేతిమాం దేవిచక్రతుర్నామ
సంస్కృతమ్ । వర్ణతోఽనామతశ్చాపి కృష్ణంప్రాహుర్మనీషిణః ॥ ౨౩ ॥
వృత్తాన్తోఽప్యఖిలోఽమత్తశ్శ్రుతఃపణ్డితనన్దిని । భవత్యాఉచ్యతాంవా
ర్తా గోత్రనామకులాదికమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఇతితేనసమాజ్ఞప్తా ప్రోవాచనృప
నన్దినీ ॥ పద్మావతీ ॥ ఆకాశరాజతనయాంనిషాబాధిపవిద్ధిమామ్ ॥ ౨౫ ॥
నామ్నాపద్మావతీంకృష్ణ కులంశీతకరస్యచ । అత్రిగోత్రంకిరాతేన్ద్ర శీ
ఘ్రంగచ్ఛేతిచాబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థంనిష్ఠురంవా
క్యంమన్దంకింనప్రభాషసే । అన్నంకాఙ్క్షన్తివైలోకా యోదదాతినరో
త్తమః ॥ ౨౭ ॥ సపుమాన్పుణ్యమాప్నోతి జలదోఽపిఫలంలభేత్ । అది
శన్మృదుభాషీచ నతునిష్ఠురభాషణః ॥ ౨౮ ॥ అథాఽహంకామముద్ది
శ్య పాత్రభూతోఽస్మిసాంప్రతమ్ । సుఖమేష్యసిదానేన త్వన్తేస్వర్గంగ
మిష్యసి ॥ ౨౯ ॥ ఆత్మానందిశమహ్యంత్వం కింవృథానిష్ఠురోక్తిభిః ।
సాతస్యవచనంశ్రుత్వా క్రోధాత్తామ్రవిలోచనా ॥ ౩౦ ॥ పద్మావతీ ॥
అవాచ్యంవదసేమూఢ జీవనేచ్ఛానవిద్యతే । ఆకాశరాజస్త్వాం దృష్ట్వా
హనిష్యతినసంశయః ॥ ౩౧ ॥ యావన్నాయాతితావత్త్వం గచ్ఛశ్రీ
ఘ్రంస్వమాలయమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కార్యాన్తేమరణంసౌఖ్యంకార్య
హానౌమృతిఃకుతః ॥ ౩౨ ॥ కథంహన్యాత్సురాజేన్ద్రస్త్వధర్మాభిముఖో
హిమామ్ । త్వంకన్యాహంవరోదేవికోఽత్రాన్యాయోమహీసుతే ॥ ౩౩ ॥
పద్మావతీ ॥ శృణుమూఢనజానాసి బాలభావేనకింవృథా । త్వాందృ
ష్ట్వాఽఽకాశరాజోఽపి కృత్వాతేగళబన్ధనమ్ ॥ ౩౪ ॥ బధ్నీయాన్నిగళై
ర్మూర్ఖ భవిష్యత్ప్రవదామ్యహమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ నిశ్చిత్యమరణం దేవిర
న్తుకామోఽస్మ్యహంత్వయా ॥ ౩౫ ॥ జాతస్యమరణంనిత్యంపూర్వకర్మ
ఫలానుగమ్।ఆకాశరాజోఽధర్మాత్మాకథంహన్యాదనాగసమ్ ॥౩౬॥ పద్మా
వతీ ॥ గౌరవంయన్నిషాదేన్ద్రనృపస్యాస్యహరేర్యథా । వరదస్యాథరఙ్గ
స్య వేఙ్కటాచలవాసినః ॥ ౩౭ ॥ తద్రక్షత్వమ్మహాబాహోసుఖం

గచ్ఛస్వమాలయమ్ । ఇత్యుక్తోపితయా దేవ్యా నిషాదేన్ద్రో కృతీర్వృథీః ॥ నిరాకృత్యచతద్వాక్యం హయస్థః పునరాపతత్ । హయమగ్రాగతం వీక్ష్యసాబాలా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౯ ॥ పద్మావతీ ॥ త్యక్త్వాచపితరౌబన్ధూన్ భ్రాతృముఖ్యాన్స్వనేచరన్ । అనాథో భ్రమియసేవ్యర్థం కిమర్థం కాకభాజనమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వా తామూచేవారిజేక్షణః । శ్రీనివాసః ॥ విధినాలిఖితం యత్తున తద్వ్యర్థం భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ జయోవాపజయోవాస్యాత్త్వయిభోగం కరోమ్యహమ్ । ఇత్యుక్తాకోపతామ్రాక్షీ సఖీభిః పరివారితా ॥ ౪౨ ॥ తర్జయన్తీజగద్యోనిం శిలాపాణిస్సమాగమత్ । తాడయామాసగోవిన్దం శిలాఖైశ్శీఘ్రగత్వరైః ॥ ౪౩ ॥ తాడ్యమానశ్శిలావర్షైర్న్యపతద్ఘోటరాట్స్వయమ్ । త్యక్త్వాసుం సహయం దృష్ట్వాముక్తకేశో మహాయుర్మ్మహాః ॥ ౪౪ ॥ పశ్యన్పశ్యన్దిశస్సర్వాల భ్రమద్విభ్రమన్నివ । హయో వై సఙ్కటం ప్రాప్తో మమాత్రకృతసన్నిధేః ॥ ఇత్యుచ్చరన్రమాకాన్తో జగామోత్తరదిఙ్ముఖః ॥ ౪౫ ॥ ఆరూఢస్సోపానగణో గిరేర్విభుర్వ్యడమ్బయన్ లోకమవాపశయ్యామ్ । ప్రాప్యాధిమానన్దయుతోపి నాథో యథాయుగాన్తే వటపత్రశాయీ ॥ ౪౬ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పద్మావతీ శ్రీనివాసపరస్పరప్రవృత్తసంవాదాదికథనం నామ సప్తమోధ్యాయః.

పద్మావతీపరాజితశ్రీనివాసప్రతివకుళమాలికాసాన్త్వవచనం.

శ్రీసూతః ॥ శయనం ప్రాపపర్యఙ్కే శ్రీనివాసో వృషాకపిః । తదాగతాచసాదేవీ సేవార్థం వకుళాశుభా ॥ ౧ ॥ షడ్విధాన్నం సమాదాయసూపాపూపరసాన్వితమ్ । రమాపతేస్తుబహుళభక్తిభావేన సంయుతా ॥ ౨ ॥ శయానం శ్రీనివాసంచ వల్మీకస్థానసంస్థితమ్ । శ్వసన్తం దీర్ఘనిశ్వాసం రుదన్తం నేత్రబిందుభిః ॥ ౩ ॥ అభాషమాణం శ్రీకాంతం బభాషే వకుళాశుభా ॥ వకుళా ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠ గోవిందకిం శేషేపురుషోత్తమ ॥ ౪ ॥ నకదాపిదివాऽస్వాప్సీర్నాకార్షీరోదనం హరే । కిమర్థం

దుఃఖమేణాక్షిఆర్తవద్దృశ్యసేకుతః ॥ ౫ ॥ మనోగతంవాకిందేవతద్వ
దస్వయథార్థతః । పరమాన్నంకృతందేవభోక్తుమాగచ్ఛమాధవ ॥ ౬ ॥
ఫణితంవచనంశ్రుత్వానోవాచవచనంహరిః । హరిందృష్ట్వాహిరణ్యాం
గీపునర్వాచమువాచహ ॥ ౭ ॥ వకుళా ॥ కిందృష్టంవిపినేకృష్ణకిమర్థం
దుఃఖముల్బణమ్ । ఆర్తిహీనోపిదేవత్వమార్తవద్దృశ్యసేకుతః ॥ ౮ ॥
మనోగతంవదాదేశంగౌరవంమయిమాకృథాః । గౌరవంబలరామేస్యా
ద్దేవకీవసుదేవయోః ॥ ౯ ॥ దుఃఖంభవతిదృష్ట్వాత్వామభుక్తింభూతభా
వన।సర్వలోకార్తిసంహర్తఃపుణ్యమూర్తేనమోస్తుతే ॥౧౦॥ కాదృష్టాక
న్యకాకృష్ణగాంధర్వీవాసురోత్తమ । కస్యాస్సంగంసమాపేక్ష్యచిత్తవై
కల్యమద్యతే ॥ ౧౧ ॥ కాచపుణ్యవతీబాలాబాలంభక్తవశంహరిమ్ ।
మోహయామాసకామార్తానజానామిజగద్గురో ॥ ౧౨ ॥ వదగోవింద
తేకార్యంక్షణమాత్రాత్కరోమ్యహమ్ । మృగందృష్ట్వాభయంవాప్తం
చోరంవాక్రూరరూపిణమ్ ॥ ౧౩ ॥ పిశాచభూతప్రేతాన్వానజానామి
రమాపతే । మంత్రంవాయంత్రపూగాన్వామూలికౌషధాన్యపి॥౧౪॥
కారయిత్వాయథాశాస్త్రంతత్సర్వమోచయామ్యహమ్ । ఇత్యుక్తేపి
హరౌతూష్ణీంస్థితేవకుళమాలికా॥౧౫॥ఆనీతంతత్రనిక్షిప్యతత్సమీపముపా
శ్రితా । పాదసంవాహనంకృత్వాసాంత్వయామాసచాసకృత్ ॥ ౧౬ ॥
సాంత్వయంత్యాతయాఽఽదూంసస్విన్నందేహంసమంతతః । ఆపాద
మస్తకపర్యంతంకరాభ్యాంపరిమృజ్యచ ॥౧౭॥ బోధితోపిరమాకాంతోనో
వాచవచనంయదా । తదాసావకుళాఖేదాదువాచవచనంహరిమ్॥౧౮॥
పృథక్కృత్వాచ్ఛన్నవస్త్రంహస్తేనపరిమృజ్యచ । దేవదేవజగన్నాథపు
రాణపురుషోత్తమ ॥ ౧౯ ॥ మనోగతంకరిష్యామినాత్రకార్యావిచారణా।
సత్యంవదమనస్థంతేమాలజ్జామ్మాభయంకృథాః ॥ ౨౦ ॥ పూరయా
మ్యవిలంబేనయావన్నేవర్తతేబలమ్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వాహరిరుష్ణంస
ముచ్ఛ్వసన్ ॥౨౧॥ ఉవాచచాతిదుఃఖేనమందంమందమ్మనోగతమ్॥శ్రీని

వకుళాంప్రతిశ్రీనివాసోక్తస్వమనోనిర్వేదహేతుకథనమ్.

వాసః ॥ నామోహయన్మాంగాంధర్వీనర్షిపుత్రీనరాక్షసీ ॥ ౨౨ ॥ నపి
శాచాభూతగణాప్రేతావామేభయావహాః । మృగాశ్చారణ్యకాశ్చోరా

నక్రూరామేకదాచన ॥ ౨౩ ॥ మన్నామస్మరణాదేతే విద్రవంతిదిశోద
శ । తతస్తేభ్యోభయంనేహ మృత్యుమృత్యోర్మ్మానఘే ॥ ౨౪ ॥ మయా
దృష్టావరాకన్యా నామ్నాపద్మావతీశుభా । తాందృష్ట్వామేమనోభ్రాం
తం కామమోహవశంగతమ్ ॥ ౨౫ ॥ సురూపాంసుందరీంసుభ్రూం నీ
లాలకవిరాజితామ్ । పూర్ణేందుసదృశీంశ్యామాం నీలమాణిక్యవిగ్రహా
మ్ ॥ ౨౬ ॥ సాక్షాద్రమాసమాంకన్యాం ఘటయాశువరాననే।
బహుజన్మార్జితేనైవ పుణ్యేనైవాహిలభ్యతే ॥ ౨౭ ॥ మత్పుణ్యంపక్వ
తాంయాతం దర్శనేనసులోచనే । మానుషం దేహమాసాద్య తాంక
న్యాంకఃపుమాంస్త్యజేత్ ॥ ౨౮ ॥ లోకేవినాజడమతిమన్నపాన
వివర్జితమ్ । జీవనేనకిమేతేన కార్యహీనేనమేసఖి ॥ ౨౯ ॥ ఘట
యాశువరాంగీం తామాకాశనృపనందినీమ్ । తాంవినానహిజీవామి స
త్యమిత్యవధారయ ॥ 30 ॥ తాడితోహంశిలావర్షైర్హతాశ్వోస్మివ
రాననే । మజ్జీవనంవృథామాతర్జాతంవై వేఙ్కటాచలే ॥ ౩౧ ॥ య
తోఽభూదవతారోఽత్ర పద్మావత్యర్థమేవమే । పుత్రోమేవైరమాపన్నః
కింకృతంపూర్వజన్మని ॥ ౩౨ ॥ దృష్టిహీనేనవిధినా నిర్మితాకన్యకావరా। అ
నాయాసేనమేసాస్యా దితిమేనిశ్చితామతిః ॥ 33 ॥ కిందృష్టంబ్రహ్మణా
పూర్వం మత్పాపంఘోరదర్శనమ్ । యత్పాపమనుసృత్యైవం ఘటనం
నాకరోద్విధిః ॥ ౩౪ ॥ మద్భాగస్థోవిధిస్త్వంహి సాహాయ్యంకురుమేఽఙ్గ
నే । నకరోషియదాబాలే తదామేమరణంధ్రువమ్ ॥ ౩౫ ॥ మరణేజీవ
నోపాయంయేకుర్వంతినరోత్తమాః । తేదివంయాంతియానేనపుణ్యమా
ర్గేణకన్యకే ॥ ౩౬ ॥ ఇత్థంధర్మార్థకామాత్వం ధర్మమార్గముపాశ్రయ।కిము
క్తేనవిశేషేణ విదితాశాసిసజ్జమే ॥ ౩౭ ॥ త్వంమేమాతాపితాదేవి భ్రాతా
మాతులఏవచ । త్వంప్రహ్లాదస్త్వమక్రూర స్త్వంధ్రువస్త్వంగజేశ్వరః॥
త్వముద్ధవోఽతిభక్తోమే త్వంకిరీటీబలిస్తథా । అజామీళోద్రౌపదీచ భక్తో
మేత్వంవిభీషణః ॥ ౩౯ ॥ త్వాందృష్ట్వామేమనోహర్షం గచ్ఛతీహనిరంతర
మ్। మద్దుఃఖవ్యపనోదాయ నిర్మితావిధినాఙ్గనా ॥ ౪౦ ॥ గవాంకోటిసహ
స్రేణ హయానామయుతైస్తథా।సువర్ణతిలదానైశ్చసమంమాంగల్యవర్ధ
నమ్ ॥ ౪౧ ॥ కన్యాందృష్ట్వాతుసంతోషం లభసేనాత్రసంశయః । ఇతి తేన

సమాజ్ఞప్తా వకుళా వాక్యమబ్రవీత్ ॥౪౨॥ వకుళా ॥ కుత్రాస్తే జగదాధార త్వయాయాఽత్ర నిరీక్షితా । తన్మార్గం వద గోవింద గచ్ఛామి కరుణానిధే॥ కా సా పూర్వం కిమర్థం చ కన్యకా జనితా భువి । తద్వృత్తమఖిలం బ్రూహి సత్యేన మమ కేశవ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో విరించేశ వినతాంఘ్రిసరోరుహః।

వకుళాం ప్రతి శ్రీనివాసవర్ణితపద్మావతీపూర్వజన్మోదన్తః.

ఉవాచ మందం వచనం వకుళాం ధరణీధరః ॥ ౪౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శృణు బాలే పురావృత్తం పద్మావత్యా జనేశ్శుభమ్ । త్రేతాయాం రామరూపేణ త్వవతారమహం గతః ॥౪౬॥ పితృమాతృవచశ్శ్రుత్వా దణ్డకారణ్యమాగతః । లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా వకుళే శుభే ॥ ౪౭ ॥ పురా తు రావణో నామ రాక్షసో లోకకణ్టకః । లోకభర్తుస్సతీం హృత్వా లంకాం గన్తుమవర్తత॥ లక్ష్మణోప్యగ్రజం ద్రష్టుం సీతయా ప్రేషితో బలాత్ ॥ ౪౮ ॥ తత్కాలమాలక్ష్య స రాక్షసేన్ద్రో విమానమారోపయితుం హి సీతామ్ । ప్రావర్తతైషాం చ తదారురావ హా రామ హా లక్ష్మణ రాఘవేతి ॥ ౪౯ ॥ తదార్తరావేణ తదా వనౌకసో విచుక్రుశుస్తత్ర వనాన్తరస్థితాః । తద్వాక్యమాకర్ణ్య చ హవ్యవాహనః పాతాళలోకాదుదగాద్ధరాతలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సమాయాన్తం దురాధర్షమాకర్ష్యన్తం చ జానకీమ్ ॥ ౫౧ ॥ సంభాష్య రావణం క్రూరం పాతాళాదుపగమ్య చ । రావణేన చ పాపేన సహితస్సీతయా తయా ॥ ౫౨ ॥ రావణం బోధయామాస నానావాక్యగణైస్తదా । ఇయం జనకపుత్రీ న విప్రపత్నీ తు ఖేచర ॥ ౫౩ ॥ రాఘవస్త్వద్భయాద్రక్షన్ జానకీం మమ సన్నిధౌ । సంస్థాప్య విపినే రామో వ్యచరత్సహ లక్ష్మణః ॥ ౫౪ ॥ శిష్యోఽసి పరమోదార మమ కల్యాణ రావణ । ప్రియోఽసి మా గమో విప్రపత్న్యం సీతాభ్రమం వృథా ॥ ౫౫ ॥ ఇతి ప్రతారయన్నక్షశ్ఛద్మనా జనకాత్మజామ్ । ఇత్థం స్వలోకమాదాయ తాం సంపూజయితుం ద్రుతమ్ ॥ ౫౬॥ స్వాహాయాం సన్నివేశ్యాథ నామ్నా వేదవతీం శుభామ్ । ప్రాగ్రావణాపచారేణ ప్రతిశ్రుత్య చ తద్వధమ్ ॥ ౫౭ ॥ కృతప్రవేశాం క్రోధేన సమిద్ధే జాతవేదసి । తత ఆరభ్య సమయమాకాంక్షన్తీం స్థితాం సతీమ్ ॥ ౫౮ ॥ సీతాకృతిధరాం కృత్వా మాయయా మేషవాహనః । ప్రదర్శయన్నువాచాథ రావణం ప్రీణయన్నివ ॥ ౫౯ ॥ ఇమాం సీతాం సమాదాయ గచ్ఛ

శీఘ్రంనిశాచర । ఇత్యుక్తఃపావకేనాయం తామాదాయాగమద్ద్రుతమ్॥
హరేచాగ్నౌవిశేషేణ భక్తిర్వైరావణస్యచ । తస్మాదగ్నివచశ్శ్రుత్వా
జానకీమేవతాంతదా ॥ ౬౧ ॥ అజ్ఞానాన్మన్యమానోఽసౌ రావణోమ
హాదర్పితః । లంకాంగత్వాఽశోకవనే శింశుపావృక్షమూలతః ॥ ౬౨ ॥
సీతాకృతింతాంసంస్థాప్యవిష్ణ్వావిష్టాంసరాక్షసః । కృతకృత్యంతదాఽఽ
త్మానం మేనేవై కాలచోదితః ॥ ౬౩ ॥ రామోగత్వాతుతంహత్వా రా
వణంసగణంఖలమ్ । సీతాంప్రాప్యజగన్నాథోయుద్ధాంతేపర్యచింతయ
త్ ॥ ౬౪ ॥ తాంతులోకాపవాదేన పావకేనవిశోధితామ్ । జిఘృక్షు
ణారాఘవేణ సీతాచాగ్నౌప్రవేశితా ॥ ౬౫ ॥ సీతాద్వంద్వంతత్రదృ
ష్ట్వాప్రోవాచనిజభామినీమ్। కాసాదేవీతవసమాతవరూపసమన్వితా॥౬౬॥
నజానేహంవరాంగీంతాం తవబింబనిభాంశుభామ్ । రాఘవేణైవముక్తా
సా జానకీవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬౭ ॥ జానకీ ॥ మద్దుఃఖంహ్యేతయాభు
క్తం నిర్నిమిత్తందయాజుషా । యాసావేదవతీదేవ స్వాహాయాస్సన్ని
ధౌస్థితా ॥ ౬౮ ॥ తామంగీకురుగోవింద వివాహవిధిపూర్వకమ్। ఇతిసీతా
వచశ్శ్రుత్వా రామోవచనమబ్రవీత్ ॥ ౬౯ ॥ శ్రీరామః ॥ ఏకపత్నీవ్రతం
మేద్య కృతంజానాసిభామిని । ద్వాపరేఽఙ్గీకరోమీతి బహూనాంవరదో
యతః ॥ ౭౦ ॥ తవవాక్యంకరిష్యామి త్వష్టావింశేకలౌయుగే । తావ
దేషాబ్రహ్మలోకే బ్రహ్మణాపూజితాభవేత్ ॥ ౭౧ ॥ శ్రుత్వైవంరా
మవాక్యం సాజగామభవనంవిధేః । పద్మావత్యాఃకారణన్తు భణితంతవ
సువ్రతే ॥ ౭౨ ॥ నమేవాక్యమసత్యంస్యా దితివేదవిదోవిదుః । శ్రుత్వా
తజ్జననేహేతుం వకుళానందనిర్భరా ॥ ౭౩ ॥ కౌతూహలసమావిష్టా

శ్రీనివాసానుజ్ఞయానారాయణపురమ్ప్రతివకుళాగమనమ్.

శ్రీనివాసమభాషత ॥ వకుళా ॥ ౭౩½ ॥ గచ్ఛామిరాజేంద్రసభాంస
భాసదోయత్రాసతేసర్వకలావిశారదాః । ఆకాశరాజస్యపురీంసురో
త్తమై స్సంస్తూయమానాంచరమావిగూహితామ్ ॥ ౭౪½ ॥ ఇత్యేవము
క్తోభగవాన్జగద్గురు స్సంప్రేషయిష్యన్వకుళాంస్వకారణాత్ । ఉత్థా
యతల్పాత్త్రిమితాంతరంగ స్తస్థౌతదానీంభృశహృష్టచేతాః ॥ ౭౫½ ॥
భుక్త్వాఽన్నముత్తమమసౌ వకుళాప్రదత్తమానందపూర్ణ సుమనాస్సుర

బృందవంద్యః।తస్థావలంకృతవపుశ్చవిభూషణౌఘైర్ముక్తాఫలైస్సురుచిరై
రథపుష్పసంఘైః ॥ ౭౬ ॥ దివ్యాంతురంగీమారుహ్యానిర్గతాం దేవమా
యయా॥ ౭౭॥ మార్గంవిజ్ఞాతుకామాతమాపృచ్ఛ్యవకుళాఽవదత్ ॥వకు
ళా॥మార్గంవదరమాధీశగచ్ఛామినృపసత్తమమ్॥ ౭౮॥ శ్రీనివాసః॥ అస్మా
ద్దేవవరాన్మార్గాదవరుహ్యాగిరేస్తటాత్ । త్వంగచ్ఛాధఃప్రదేశేచకాపిలం
లిఙ్గముత్తమమ్ ॥౭౯॥ తత్రాస్తితీర్థరాజోఽయఃకపిలేశ్వరసన్నిధౌ । తత్ర
స్నాత్వాయథాయోగ్యంమదర్థంతీర్థపుఙ్గవే ॥ ౮౦ ॥ కపిలేశ్వరమాసా
ద్యయాచ్యతాంవరమవ్యయమ్ । శ్రీనివాసేనబాలేనసదాకల్యాణకాం
క్షిణా ॥ ౮౧ ॥ ప్రేషితాహంతదర్థంవైకురుమేఽభీప్సితంప్రియమ్ । ఏవ
ముక్త్వాశివం దేవితతఃపద్మతటంగతా ॥ ౮౨ ॥ తత్రదృష్ట్వాకృష్ణరామౌ
నత్వాతౌభక్తిభావతః। పద్మతీర్థసముద్భూతైఃకమలైఃకమలాననే॥౮౩॥
పూజాంకురుమదర్థంతౌ భ్రాతృభూతౌహిమేమతౌ । సువర్ణముఖరీం
తీర్త్వాతత్రగచ్ఛయథాసుఖమ్ ॥ ౮౪ ॥ ఉచితంకురుకల్యాణికన్యా
ర్థేకమలాననే । ఆజ్ఞప్తాదేవదేవేనత్విత్థంవకుళమాలికా ॥ ౮౫ ॥
జగామశనకైశ్శైషశైలాదుత్తీర్యచాంగనా। యదుక్తంశ్రీనివాసేనతచ్చ
కారతదాఽబలా ॥ ౮౬ ॥ హయమారుహ్యవకుళాసువర్ణముఖరీంత
దా । తీర్త్వాగస్త్యాశ్రమంప్రాప్య సఖీస్తస్యావ్యలోకయత్ ॥ ౮౭ ॥

వకుళాంప్రతిపద్మావతీసఖీజ్ఞాపితపద్మావత్యుదన్తః.

శివాలయేశివంద్రష్టుమాగతాయాస్తుతత్రవై । తత్రదృష్ట్వావరాఃకన్యాః
కాయూయమితిచాబ్రవీత్ ॥ ౮౮ ॥ తయాసంభాషితాబాలాఊచుశే
నాంతదోత్తరమ్ ॥ కన్యాః ॥ వయమాకాశరాజస్యసన్నిధానగతాస్స
దా ॥ ౮౯ ॥ ఇతఃపూర్వదినేకంచిత్పురుషంతురగాస్థితమ్ । పద్మావ
త్యాస్సమీపంచసంప్రాప్తంమన్మథాకృతిమ్ ॥ ౯౦ ॥ దృష్టవత్యోవయం
సర్వాఃకిరాతాకృతిశోభనమ్ । దృష్ట్వాపద్మావతీభీత్యాజ్వరతాపవిమూ
ర్ఛితా ॥ ౯౧ ॥ తత్తాపస్యోపశాంత్యర్థంరాజ్ఞాఽఽజ్ఞప్తావయంత్విహ। అ
గస్త్యేశాభిషేకార్థంవసామోఽద్యసమాగతాః ॥ ౯౨ ॥ ఇదానీంక
న్యకారూపాంత్వాంతువీక్షామహేవయమ్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వావ
కుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౯౩ ॥ వకుళా ॥ కోఽసౌకిరాతరూపీచభవతీభి

శ్చసంగతః । వదద్ధ్వంకన్యకాస్సర్వా స్తద్వృత్తమఖిలంమమ ॥ ౯౪ ॥
కన్యాః ॥ పద్మావత్యాచసహితాఃకదాచిద్వయమాగతాః । పుష్పాపచ
యనంకర్తుమారబ్ధాస్తువనాంతరే ॥ ౯౫ ॥ తత్రకశ్చిత్పుమాన్ప్రాప్తో
విచిత్రతురగాన్వితః । అస్మాన్ప్రత్యుదితంతేనహ్యావాచ్యవచనంతదా ॥
తచ్ఛ్రుత్వాతనయారాజ్ఞోరుష్టావచనమబ్రవీత్ । తయోఃకలహఆపన్నః
కలహేతాడితోహయః ॥ ౯౬ ॥ నిపపాతతదాశ్వస్తుశిలాభిర్హ్వతచేతనః।
సఘోటంసంపరిత్యజ్యజగామోత్తరదిఙ్ముఖః ॥ ౯౭ ॥ గతేకిరాతేక
మలోద్భవాఽథమూర్ఛాముపాగమ్యపపాతభూమౌ । కన్యాంతతస్తా
ముపవేశ్యయానేవయంస్వకంరాజపురంగతాస్స్మః ॥ ౯౯ ॥ తామాగ
తాంయానగతాంసుతాంనృపశ్చింతాముపాగమ్యరురోదదీనః । అంకే
విధాయాత్మసుతాంచపశ్యన్ముఖంముదాహీనమభాషణంచ ॥ ౧౦౦ ॥
కావాఽభవన్మేదుహితుర్దురాసదాబిభీషికావిశ్వవినాశకారిణీ । తస్యావి
నాశంనవిజానతేనరాగురుంవినేతిప్రసమీక్ష్యభూమిపః ॥ ౧౦౧ ॥ తతస్సు
రాణాంగురుమాత్తకంపస్సమానయత్తత్రసుతేనశీఘ్రమ్। తద్వాక్యమా
కర్ణ్యగురుర్ధరాతలంశీఘ్రంప్రపన్నోనృపమందిరంచ ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రా
ప్తంగురుంప్రాణమివాగతం తదాప్రాప్యైవపుణ్యాం పరిపక్వమాగతమ్ ।
దత్వాసనంరత్నమయం సమర్పయన్సుసాధనైః స్సార్ఘ్యసుపుష్పభోజ
నైః ॥ ౧౦౩ ॥ కృతాతిథేయోద్విజమాబభాషేసుతానిమిత్తంగగనాభి
ధోనృపః । తద్వాక్యమాకర్ణ్యగురుస్సుతాంపతిస్సంప్రీణయన్వాక్యమువా
చభూపమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ బృహస్పతిః ॥ దుహితుస్తవసంకష్టనిమిత్తంశృ
ణుభూమిప । పుష్పార్థంతుగతాబాలాభీతాపురుషదర్శనాత్ ॥ ౧౦౫ ॥
తస్యశాంతింప్రవక్ష్యామిశ్రూయతామవధానతః । కారయస్త్వధునా
విప్రాఅభిషేకంశివస్యచ ॥ ౧౦౬ ॥ ఆగస్త్యేశస్యవైరుద్రైస్త్వ
మేకాదశభిఃప్రభో । ఏవముక్తోథగురుణారాజావిప్రాన్సమాదిశత్ ॥
సంపాద్యసర్వసంభారాన్వయంవిప్రసమన్వితాః । తత్పుత్రీజ్వరతా
పేనశాయితానిజమందిరే ॥ ౧౦౭ ॥ తచ్ఛాంత్యర్థంవయంప్రాప్తాఅభిషే
కార్థమంగనే । ధిషణేనసమాజ్ఞప్తాద్విజవర్యాస్సమాగతాః ॥ ౧౦౯ ॥
తేషాంసంగాద్వయంప్రాప్తాఃకైలాసపతిమందిరమ్ । గచ్ఛసిత్వంకుత్ర

బాలేకిమర్థంత్వమిహాగతా ॥ ౧౧౦ ॥ వదాదేశమితిస్త్రీభిర్వకుళా

పద్మావతీసఖీః ప్రతివకుళావేదితస్వాగమనవృత్తాన్తః.

చోదితాబ్రవీత్ ॥ వకుళా ॥ శృణ్వంతుకన్యకాస్సర్వామద్వాక్యమ
విచారతః ॥ ౧౧౧ ॥ ప్రభావమాత్మానుభవస్యవిష్ణోర్ధ్యాయంసనజా
నీథపురాణపుంసః । కృష్ణంముకుందంతనయంవిదంత్వా వృథాశరీరం
పునరాగతంమమ ॥ ౧౧౨ ॥ జగద్విధీశానమహేంద్రపూర్వాంస్స్రు
జన్నయంమానుషవద్విభాతి । యుష్మాన్సహాస్మాభిరిహాన్యదైవతాః సం
ప్రార్థయంతీస్స్వశుభంకరోత్యసౌ ॥ ౧౧౩ ॥ హరిరేవబలంయస్మా
త్సర్వార్థానామలంభవేత్ । ధ్రువంతతోనృణాంమోహాత్కుపథోఽన్య
సమాశ్రయః ॥ ౧౧౪ ॥ హరేర్వామమృతంయస్మాత్కుంపదంచతదా
శ్రయమ్ । లాలయామితతోనూనంవైవకుళామవగచ్ఛత ॥ ౧౧౫ ॥
క్షమామాంలాలయతీత్యేవమ్మాలామప్యవగచ్ఛత । అహంశ్రీవేఙ్కటాధీశ
దాసీభూతాస్మిసాంప్రతమ్ ॥ ౧౧౬ ॥ ధరణ్యాశ్చసమీపేమేకించిత్కా
ర్యంతువర్తతే । నారాయణపురందివ్యమభేద్యంపరదేశిభిః ॥ ౧౧౭ ॥
భవతీసంగమాత్రేణకరిష్యేన్తఃప్రవేశనమ్ । ఇత్థముక్త్వాస్థితాబాలాక

శ్రీనివాసస్యపుళిన్దీరూపేణనారాయణపురగమనమ్.

న్యాభిస్సాచసంగతా ॥ ౧౧౮ ॥ ఏవంగతాయాంతస్యాంతునవిశ్వా
సమగాద్ధరిః । ఏకపుత్రోహ్యపుత్రస్స్యాదేకనేత్రోహ్యనేత్రవాన్ ॥
స్త్రీభిస్తుయత్కృతంకర్మనతత్కార్యంఫలప్రదమ్ । ఇతిసంచింత్యగో
విందోలీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౧౨౦ ॥ స్వయంశ్రీవేఙ్కటాధీశోవని
తారూపమాయయా । చీరవస్త్రంతతోబద్ధ్వాఛిద్రకంచుకరంజితా ॥
బ్రహ్మాణంచశిశుంకృత్వాయష్టింకృత్వామహేశ్వరమ్ । బ్రహ్మాండంజ
గదాధారంత్రైగుణ్యంగుల్మమేవచ ॥ ౧౨౨ ॥ ఆకీర్యకేశపుంఖాని
పంచాశద్వర్షసంయుతా । గుంజామణివిభూషాంగాశంఖబద్ధసుహారి
కా ॥ ౧౨౩ ॥ వేణుగుల్మంస్వశిరసిదధానాధాన్యపూరితమ్ । లంబో
దరీలంబకర్ణాలంబితార్ధపయోధరా ॥ ౧౨౪ ॥ అదంతాశుష్కవద
నాతదాభూద్ధర్మదేవతా । బ్రహ్మాణంనాభిసంజాతంసప్తమాసవయో
యుతమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ రుదంతంశుష్కవదనంకృశాంగందీర్ఘబాహుకమ్ ।

శిశుంబద్ధ్వాచీరవస్త్రైర్నృత్యంతీజగదీశ్వరీ ॥ ౧౨౬ ॥ యష్టింధృ
త్వాకరేచాగాత్సబాలాధర్మదేవతా । నారాయణపురంప్రాప్తా నార
దాబ్జజవన్దితా ॥ ౧౨౭ ॥ పురీంసమాగత్యజగర్జచేత్థం పతీన్సుతాన్బం
ధుగణాన్దదామి । శ్రుత్వావచస్తద్గదితంపురాంగనాఊచుస్తదాతాంన్ృ

ఫుల్కసీరూపధారిభగతఃపద్మావతీజనన్యాశ్చాన్యోన్యసంవాదః.

పవల్లభాంప్రతి ॥ ౧౨౮ ॥ గ్రామికాః ॥ ధర్మదేవీసమాయాతానరనా
రాయణాశ్రమాత్ । వృద్ధాసావర్తతేహ్యామ్బ మితభాషేవదృశ్యతే ॥
మనోగతంవదామీతి వదతీయంపునఃపునః । తామాహ్వాయమహాభాగే
ధర్మదేవీంపతివ్రతామ్ ॥ ౧౩౦ ॥ తామిత్థమావేదితచిత్తవేదితావిద్యాం
నిజగ్రామభవాఙ్గనాగణైః । ఆహ్వాపయత్తత్రసఖీభిరాదరాత్సంప్రా
ప్తభాగ్యాఽహమితిస్మరంత్యసౌ ॥ ౧౩౧ ॥ ఆజ్ఞప్తాధరణీదేవ్యా సఖీ
భూతావరాంగనాః । ఊచుస్తాగ్రామగాస్సర్వా స్సబాలాంధర్మదేవ
తామ్ ॥ ౧౩౨ ॥ గ్రామికాః ॥ యాహిమఙ్గళదేదేవి రాజభార్యామి
మామితి । సాశ్రుత్వావచనంతాసాం మందమాహామనస్వినీ ॥ ౧౩౩ ॥
ధర్మదేవీ ॥ అహందరిద్రాకుటిలాసబాలాఽభాగ్యసంయుతా । ఆ
హ్వానంకింవినోదార్థం హాస్యార్థంహసితాననాః ॥ ౧౩౪ ॥ మద్వస్త్రం
పశ్యతచ్ఛిద్రమ్మదాభరణమణ్డలమ్ । నవధాన్యసమాకీర్ణంగుల్మంగుంజా
విభూషితమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ అన్నహీనంశిశుమ్మాంచ దృష్ట్వాదేవీహసేద్ధ్రు
వమ్ । నాగచ్ఛామివిశాలాక్ష్యః కింకార్యంరాజమందిరే ॥ ౧౩౬ ॥
ధర్మదేవీవచశ్శ్రుత్వాజగ్ముస్తాధరణీంప్రతి। యథోక్తంధర్మదేవ్యాతుత
దాచఖ్యుశ్చతాన్నృతి ॥ ౧౩౭ ॥ తాసాంతద్వచనంశ్రుత్వా ధరణీతాం
యయాస్వయమ్ । ఉవాచధర్మదేవీంతాం ధరణీరాజసున్దరి ॥ ౧౩౮ ॥
ధరణీ ॥ ఏహిభద్రేమహాభాగే సాక్షాత్త్వంధర్మదేవతా । దైవయో
గతాఽసి మమకల్యాణవర్ధినీ ॥ ౧౩౯ ॥ మనోరథోమనస్సంస్థస్త
థ్యమ్మేకథ్యతామితి । భాషితారాజపత్న్యాసాసత్యమాహధరాంప్రతి ॥
ధర్మదేవీ॥ కఠినంమమవాక్యంతుశృణురాజన్యవల్లభే। మయాతుగదితం
వాక్య మసత్యంచేన్మనస్విని ॥ ౧౪౧ ॥ ఫురాన్నిష్కాస్యమాందేవి జి
హ్వయాశ్ఛేదనంకురు।నరనారాయణస్వామీమద్భర్తారాజసుందరి॥౧౪౨॥

తద్వీర్యజాతపుత్రంతు ప్రజాపతిమిమంవిదుః । తేనాజ్ఞప్తాత్వదర్థేచ సం
ప్రాప్తాతవమందిరం ॥ ౧౪౩ ॥ భూతంభవ్యంభవిష్యంచ జానామిజగదీ
శ్వరీ । ఇత్యుక్త్వాధర్మదేవ్యాసారాజపత్నీపతివ్రతా ॥ ౧౪౪ ॥ సువచోభి
స్సాంత్వయిత్వా ధరణీధర్మదేవతాం । ప్రాపయద్భవనంస్వస్య మందం
మందమ్ముదాన్వితా ॥ ౧౪౫ ॥ తామాదాయగృహంప్రాప్య వరంసిం
హాసనందదౌ । సింహాసనగతాసాచ ధర్మదేవీవచోబ్రవీత్ ॥ ౧౪౬ ॥
ధర్మదేవీ॥ మజ్జనంకురుకల్యాణి వస్త్రాలంకారభూషితా । గురుదేవన
మస్కారం కురుదేవిహరిప్రియం ॥౧౪౭॥ ఏవముక్తాఽథకల్యాణీ తథాచ
క్రేయథోదితం।తస్యాశ్చాభిముఖీభూయపశ్చాద్వాక్యమువాచసా।౧౪౮॥
ధరణీ॥ కింకార్యంవదభద్రమ్మేకరోమితవశాసనాత్ ॥పుళిందా॥ వాయ
నం దేహికల్యాణిదేవానాంప్రీతిసాధకం ॥౧౪౯॥ ఇత్థంపుళిందావచనంశ్రు
త్వాసాధరణీతదా । స్వర్ణశూర్పంసమాదాయ ముక్తాతండులపూరి
తం ॥ ౧౫౦ ॥ నిక్షిప్యపురతశ్శీఘ్రంధర్మదేవీంవచోబ్రవీత్ ॥ధరణీ॥
సత్యంవదమహాప్రాజ్ఞే మమదుఃఖంప్రణోదయ ॥ ౧౫౧ ॥ ధరణీవాక్య
మాకర్ణ్యధర్మదేవీవచోబ్రవీత్ ॥ ధర్మదేవీ ॥ సత్యంవదామిసుశ్రోణి
శిశోరన్నంప్రయచ్ఛమే ॥ ౧౫౨ ॥ అహఃకృతంరాత్రికృతే సుపక్వరస
సంయుతం । శ్రుత్వాతద్వచనంరమ్యంత్వరయానీయభామినీ ॥౧౫౩ ॥
క్షీరాన్నంస్వర్ణపాత్రస్థ మర్భకాయదదౌనృప । తద్దృష్ట్వాస్వర్ణపా
త్రస్థంమానుషాన్నంనభుక్తవాన్ ॥ ౧౫౪ ॥ రురోదచశిశుస్తస్యా ధర్మ
దేవ్యాస్సుభూమిప। రుదంతమాత్మజందృష్ట్వావినింద్యప్రతతాడసా ॥౧౫౫॥
దరిద్రోసిదురాచారకందమూలఫలాశనః । కథంనభోక్ష్యసేమృష్టంక్షీరా
న్నంరాజనిర్మితం ॥ ౧౫౬ ॥ కదాపిరోదనమ్మాతఃకింకరోమీతిభూమిప ।
శిశుంతంభర్త్సయిత్వాథ స్వయంభోక్ష్యేఽన్నముత్తమమ్ ॥ ౧౫౭ ॥
మమోదరగతంచాన్నంపుత్రస్యహితకారణం । ఇత్యుక్త్వాసాధర్మదేవీశి
శోర్దత్తంనృపోత్తమ ॥ ౧౫౮ ॥ క్షీరాన్నంస్వర్ణపాత్రస్థం భుక్త్వా
స్వస్థాతదాబ్రవీత్ । సత్యంవదామిసుశ్రోణి తాంబూలందేహిమేఽజ్ఞ
నే ॥ ౧౫౯ ॥ ఇత్యుక్త్వాధరణీదేవీధర్మదేవ్యాపుళిందయా । ఏలాలవంగ
కర్పూరనాగవల్లీదళైర్యుతమ్ ॥ ౧౬౦ ॥ తాంబూలమర్పయామాస

పుళిందాయైపతివ్రతా । తతస్సాప్రాఙ్ముఖీభూత్వాపుత్రమంకేనిధాయచ॥
నిక్షిప్యపురతోగుల్మంపాదావాస్తీర్యసంస్థితా । ఏవంరూపంగతంకృష్ణం
శ్రీనివాసంసురోత్తమాః । ౧౬౨ ॥ ద్రష్టుకామాస్సమాయాతావైఖ
రీంప్రాకృతోచితాం । సంపశ్యంతస్తస్యఖస్థాస్సువిమానగణాస్తథా ॥
సల్లాపంచక్రురన్యోన్యంసంభ్రమాత్కౌతుకాన్వితాః । కింతయాసుకృ
తంరాజ్ఞ్యాకృతంపూర్వంయయాఽధునా ॥ ౧౬౪ ॥ లక్ష్మీసహాయోఽభ
గవాన్క్రీడతేప్రాకృతోయథా ॥ ౧౬౪౯ ॥ ఏవంహరేశ్చిత్రవిచిత్రకర్మ
గాయంతికంజోద్భవశంభుశక్రాః । కలౌయుగేపాపకృతాంనరాణాం
హ్యుద్ధారణార్థాజ్జగదీశచేష్టాః ॥ ౧౬౫౯ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీనివాసస్య పుళిందస్త్రీరూపవర్ణనంనా
మాష్టమోఽధ్యాయః.

ధరణ్యైపుళిన్ద్యోక్తపద్మావతీదేహశోషణనివృత్త్యుపాయః.

శతానన్దః ॥ భోజనాన్తేఽస్మరద్దేవీదేవాన్స్వకులపూజితాన్ ।
ఆదౌనారాయణంధ్యాత్వాపశ్చాల్లక్ష్మీంపితామహం ॥ ౧ ॥ సరస్వతీ
ముమాకాన్తముమామిన్ద్రమతఃపరం । శచీమగ్నియమాద్యాంశ్చసదా
రాన్దిక్పతీనథ ॥ ౨ ॥ దేవానృషీన్పితౄన్రాజన్గన్ధర్వాన్రాజసత్త
మాన్ । కాశీశంవిశ్వనాథంచబిందుమాధవమేవచ ॥ ౩ ॥ విష్ణుపాదం
ప్రయాగంచగోదాతీరనివాసినం । నారసింహంజగన్నాథంపాణ్డురంగ
మహోబిలం ॥ ౪ ॥ పమ్పాధ్యక్షంవిరూపాక్షంశ్రీశైలంపుణ్యకాననం ।
శ్రీవేఙ్కటగిరీశంచకాళహస్తీశ్వరంహరమ్ ॥ ౫ ॥ ఘటికాచలసంస్థా
నంవృద్ధాచలనివాసినం । వరదంసర్వలోకేశంశ్రీరంగంశ్వేతరూపిణం ॥
కుమ్భఘోణాలయంకృష్ణంశార్ఙ్గపాణింమహీపతే । సేతుంరామకృ
తంరాజన్పద్మనాభంజనార్దనం ॥ ౬ ॥ సుబ్రహ్మణ్యంకుమారాఖ్యంమ
ధుసూదనశంకరౌ । చంద్రేశ్వరంచగోకర్ణంతథాహరిహరాన్నృప ॥ ౭ ॥
గంగాంగోదావరీంకృష్ణాంతుంగభద్రాంమలాపహాం । కావేరీంకపిలాం
క్షీరాంసువర్ణముఖరీంతథా॥౮॥మూకామ్బికాంభైరవంచకాలభైరవ

మేవచ । కామాక్షీంచవిశాలాక్షీంమత్స్యాక్షీమపిసౌఖ్యదాం ॥ ౧౦ ॥
సస్మారలోకభావేన చోవాచమధురంవచః । రమేశోల్లాపురాధ్యక్షే
పాహిమాంపరదేశగాం ॥ ౧౧ । ఇతిస్వకీయభావేనస్మరంతీధర్మదేవ
తా।కృత్వామార్తికరాశింస్త్రీణ్మధ్యరాశౌవిచిన్త్యతాం॥౧౨॥హస్తేద
త్వాపరాంయష్టిమేష్వేకమనయాస్పృశ । ఇత్యుక్తయాతయాదే
వ్యామధ్యరాశౌవిలోడితే ॥ ౧౩ ॥ భావసామ్యంతతోజ్ఞాత్వాప్రహృ
ష్టావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ధర్మదేవీ ॥ వదేయంకారణందేవిదుహితుస్తేఽఙ్గ
శోషణే ॥ ౧౪ ॥ ఆగతఃపురుషేణాస్యాయేనకేనాప్యుపద్రవః । ఇతః
పూర్వదినేకంచిత్పురుషంతురగాస్థితం ॥ ౧౫ ॥ దృష్ట్వామోహవశం
యాతాకామజ్వరసుపీడితా । శృణుమాతస్సువిస్తారంశపేగుల్మంసపు
త్రకం ॥ ౧౬ ॥ భర్తారంబదరీవాసంమాతరంపితరంగురుం । పతింశ్రీ
వేఙ్కటాధీశంకర్తుమిచ్ఛతితేసుతా ॥ ౧౭ ॥ తథాభవిష్యతిశుభంవాగి
యంనాన్యథాభవేత్ । స్వాత్మానంతుశపేరాజ్ఞిసత్యమిత్యవధారయ ॥
సత్యంవదామిసుశ్రోణితామ్బూలందేహిమేఽఙ్గనే । ఏలాలవంగక
ర్పూరజాతీపత్రైస్సపూగకైః ॥ ౧౮ ॥ నాగవల్లీదళైర్యుక్తంపునర్దే
హివరాననే ॥ ఇత్యుక్తాధరణీదేవితామ్బూలంపునరప్యదాత్ ॥ ౨౦ ॥
పునరాలోచయన్తీసాపుళిన్దావాక్యమబ్రవీత్ ॥ పుళిన్దా ॥ యోసౌ
తురగమారూఢఃపురుషఃపూర్వమాగతః ॥ ౨౧ ॥ కిరాతరూపధా
రీససాక్షాన్మన్మథమన్మథః । తందృష్ట్వామోహమాయాతాకామజ్వ
రసుపీడితా ॥ ౨౨ ॥ దుహితాతేఽభవద్రాజ్ఞితతోఽస్యాఅంగశోషణ
మ్ । తచ్ఛాంత్యర్థంవరారోహేతస్మైసాసమ్ప్రదీయతాం ॥ ౨౩ ॥
ఇత్యుక్తాధరణీదేవీధర్మదేవీంవచోబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ క్వాస్తేకిరాతరూ
పీసదుహితుర్మేఽఙ్గశోషకః ॥ ౨౪ ॥ వదతన్నామకింభద్రేవరందా
స్యేతవేప్సితం । ఇతిపృష్టాధర్మదేవీధరణీంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మ
దేవీ ॥ వైకుణ్ఠస్థోహరిస్సాక్షాద్వర్తతేవేఙ్కటాచలే । శ్రీనివాసేతివి
ఖ్యాతోవిద్యావాన్ధనవాన్బలీ ॥ ౨౬ ॥ తస్యాశ్వంత్వత్సుతాబాలా
తాడయామాసచాశ్మభిః । ఆరామద్వారనికటే పతితస్సహయోత్త
మః ॥ ౨౭ ॥ అశ్మభిస్తాడితోఽత్యన్తంవిహ్వలఃపృచ్ఛతత్సఖీః ।

గౌరవాద్రాజపుత్ర్యాస్తు శుమతే పురుషస్సతత్ ॥ ౨౭ ॥ ఇతి మే సత్యవచనం దత్త్వా త్వాం సుఖమేష్యసి । అదత్త్వా దుఃఖమాప్నోషి నమే వాణీ మృషా భవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అదానే దినమాత్రేణ స్వామి యే తనసంశయః । ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా ధరణీ పునరబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ ధరణీ ॥ కిం మాం వదసి దుర్వాక్యమసత్యం వామలోచనే । ఇతి తస్యా వచశ్శ్రుత్వా పునరాహ మనస్వినీ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మదేవీ ॥ నాసత్యం వచనం దేవి మయోక్తం పూర్వమేవ తత్ । ఇతి భీతా తద్వచనాద్రాజ్ఞీ వాక్యమథాబ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥ ధరణీ ॥ అయాచితా మయా కన్యా కథం దేయా భవిష్యతి । ఇతి చిన్తాపరా రాజ్ఞీ ధర్మదేవీం వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౩౩ ॥ ధర్మదేవీ ॥ అద్యైవ ఘటికాం తే త్వామాగమిష్యతి కాచన । అబలా బహువృద్ధా చ ధర్మార్థకుశలా భువి ॥ ౩౪ ॥ మద్వాక్యం విశ్వసంతీ త్వం రాజానం పరిచోదయ । తోండమానం చ తే భర్తుర్భ్రాతరం ససుహృద్గణం ॥ ౩౫ ॥ సంబోధ్య సాధుమార్గం త్వం సమాశ్రయ నృపప్రియే । సన్నిధౌ మమ సంకల్పం కురు కన్యానిమిత్తకం ॥ ౩౬ ॥ ధరణీ ॥ యేన కేనాప్యుపాయేన జీవితా స్యాత్సుతా మమ । సుతాం తస్మై ప్రదాస్యామి గిరిగహ్వరవాసినః ॥ ౩౭ ॥ ధర్మదేవీ ॥ ఏవం చేత్తే సుతా రాజ్ఞి జీవిష్యతి న సంశయః । పతిశ్శ్వశ్రూస్తే యత్ర దేవి తత్ర వ్రజామ్యహం । ౩౮ ॥ ఇత్యుక్త్వా తద్వచస్సత్యం ద్రష్టుకామా ధరాఽబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ తదా తే వచనం సత్యం యద్యేవం సంభవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తా సా జగామాశు నిజధామ వరాఙ్గనా । సాపి తాం బాఢమిత్యుక్త్వా నిజగామ పురాద్బహిః ॥ కక్షే బద్ధ్వా సుతం రాజన్ స్వర్ణశూర్పం సగుల్మకం । జగామోత్తరమభ్యేత్య పులిన్దీ మిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ పులిందాయాం గతాయాం తు ధరణీ వామలో

ధరణ్యై పద్మావత్యుక్తం శ్రీనివాసప్రాప్తిరూపమనశ్చిన్తాప్రకారః.

చనా । పుత్ర్యా నికేతనం ప్రాప్య రుదంతీ భృశదుఃఖితా ॥ ౪౨ ॥ ధరణీ ॥ కిం తే మనోగతం పుత్రి యత్త్వమిచ్ఛసి తద్వద । న చ మాతృసమం మిత్రం పుత్రీణామస్తి నన్దిని ॥ ౪౩ ॥ కిన్ను కార్యమకార్యం వా తన్మమాచక్ష్వ భామిని । పూరయామి మనస్థం చ కిమర్థం తవ శోషణం ॥ ౪౪ ॥ అభాగ్యాహం మహాభాగే విషపానం కరోమి చ । ఇత్యుక్త్వా సా పరాధీనా దుఃఖితా రుదితాఽభవత్ ॥ ౪౫ ॥ దుఃఖితాం జననీం దృష్ట్వా మందమాహ మనోగతం ॥

పద్మావతీ ॥ కింవదిష్యామి హేమాత స్సూతికాదుఃఖమాగతం ॥ ౪౬ ॥ అథవాపుత్రలాభంకిం ప్రవదామినిగూఢజం । నాకృత్యంతాదృశంకిఞ్చి జ్ఞాతాక్వాపితుమేవరే ॥ ౪౭ ॥ కాంతూసమ్ప్రతితామద్య వక్తుంశ క్ష్యామినస్వయం। తథాపితవవక్ష్యామి మాతృత్వాచ్ఛృణుభామిని॥౪౮॥

పద్మావతీకథితభగవల్లక్షణతద్భక్తలక్షణాని.

త్వయాజ్ఞప్తాగమంమాతః పుణ్యారామంసఖీయుతా । తత్రాయాతః పుమాంకశ్చి త్పురాణపురుషోత్తమః ॥ ౪౯ ॥ మాతస్మరామితద్వక్త్రం పుణ్డరీకనిభేక్షణం। తంవినానహిజీవామి సత్యమిత్యవధారయ॥౫౦॥ చరితంతస్యకృష్ణస్య జానన్తివిబుధేశ్వరాః । పాపాలయాశ్చమనుజా న జానన్తిహరింపరమ్ ॥ ౫౧ ॥ సత్యంసర్వోత్తమస్సాతూ త్సఏవపురుషో త్తమః । దక్షిణంపాణిమాశ్రిత్య రాజతేచక్రముత్తమం ॥ ౫౨ ॥ తథా సవ్యేశఙ్ఖరాజో రాజతేరాజవల్లభే। యత్కంఠేకౌసుభంరత్నం శ్రుత్యో ర్మకరకుణ్డలే ॥ ౫౩ ॥ యస్యచక్రప్రభావేన దగ్ధావారాణసీపురీ । య స్యశఙ్ఖధ్వనింశ్రుత్వా విద్రవన్త్యసురాదయః ॥ ౫౪ ॥ తద్భక్తలక్షణం వక్ష్యే శృణుమాతస్సవిస్తరం । వేదశాస్త్రపరాయేచ స్వధర్మాచరణే రతాః ॥ ౫౫ ॥ వేదోక్తంకర్మకుర్వన్తి తద్భక్తాన్విద్ధివైష్ణవాన్ । శంఖ చక్రాంకితాయేచా పూర్ధ్వపుండ్రధరాశ్చయే ॥ ౫౬ ॥ నాసత్యవచనా యేతు పితృమాతృమతేస్థితాః । తద్భక్తలక్షణంత్వేత త్తంవినాకోనుజీ వతి ॥ ౫౭ ॥ తనయావచనంశ్రుత్వా సానన్దావాక్యమబ్రవీత్ । స త్యంవదమహాప్రాజ్ఞే భ్రమోవాజ్వరకారణం ॥ ౫౮ ॥ పద్మా ॥ సత్యంవదా మిమాతర్యో దృష్టపూర్వోమహాప్రభుః । తద్దర్శనధియామేద్య జాయతే దేహశోషణమ్ ॥ ౫౯ ॥ సాంత్వయిత్వాసుతాంభద్రా భర్తుర్భవనమభ్య గాత్ । పాకార్థంపరమానన్దా భరితాభాగ్యసంపదా ॥ ౬౦ ॥ పుత్ర్యం గశోషసంక్షుబ్ధం కృచ్ఛ్రసంతాపసంయుతం । అవదత్స్వపతింప్రాప్య పు త్రీకాయవిశోషణే॥ ౬౧ ॥ కారణంధర్మదేవ్యుక్త మథతచ్ఛాంతికారణం।

ధరణీమ్ప్రతిపద్మావతీసఖీభిస్సహవకుళాగమనమ్.

సర్వంసంబోధయామాస పుత్ర్యాహృద్గతమాదరాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఏత స్మిన్నేవసమయే కన్యాశ్చవకుళాన్వితాః।అభిషిచ్యాప్యగస్త్యేశం శంకరం

బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ౬౩ ॥ సంభారాఞ్శిరసాధృత్వా బ్రాహ్మణైస్స
పురోహితైః । రాజధానీంసమాసాద్య భర్తుర్భవనమభ్యయుః ॥ ౬౪ ॥ స
మాగతాన్ద్విజాన్త్సర్వాన్ త్సంపూజ్యవిధిపూర్వకమ్ । గంధపుష్పాక్ష
తాద్యైశ్చ వస్త్రాలఙ్కారభూషణైః । విప్రాశీర్వాదమంత్రైశ్చ మా
ర్జయిత్వాస్వకాంసుతామ్ ॥ ౬౫ ॥ అథ త్వాకాశస్స్వయంరాజా బ్రాహ్మ
ణానామథాజ్ఞయా । సాభుక్త్వాథమహాభాగా ధరణీబహిరాగతా ॥ ౬౬ ॥
దదర్శతాంమహారాజవకుళాంనవరూపిణీమ్ । ధర్మదేవ్యావచస్స్మృత్వా
తత్సమీపముపాగతా ॥ ౬౭ ॥ పప్రచ్ఛతాస్తదాకన్యా ఏతద్వృత్తాంతకో
విదాః ॥ ధరణీ ॥ కైషాకస్మాదుపాయాతా పూజ్యేవప్రతిభాతిమే ॥ ౬౮ ॥
పృచ్ఛ్యతాంకన్యకాఅస్యాః కిమాగమనకారణమ్ । ఏవముక్తాఃకన్యకాస్తు
ధరణీమబ్రువంస్తదా ॥ ౬౯ ॥ కన్యకాః ॥ వాసఃపన్నగశైలేఽస్యాస్స్వ
స్మిఞ్శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః । తదాజ్ఞాకారికాకా చిన్నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౭౦ ॥
అనయాధరణీదేవ్యా స్సన్నిధౌమమకించన । కార్యమస్తీతికథితం తతస్తు
సహితాస్తయా ॥ ౭౧ ॥ వయంప్రాప్తామహాభాగే త్వత్సమీపమిహాధు
నా । పృచ్ఛ్యతాంసైవవృత్తాంతంతదాగమనకారణం ॥ ౭౨ ॥ ఏవముక్తా
థకల్యాణీ వకుళాంసమభాషత । తిష్ఠభద్రేవరారోహే రత్నపీఠేసునిర్మ
లే ॥ ౭౩ ॥ ఇత్యుక్త్వానందభరితా వకుళాతత్రసంస్థితా । మేనేకృతార్థ
మాత్మానం సాఫల్యంజన్మనోపిచ ॥ ౭౪ ॥ ధరణీ ॥ స్వాగతంతేవరా
రోహే మమపుణ్యసముచ్చయాత్ । మన్యేకృతార్థమాత్మానం సఫలం
సాధుసంగమాత్ ॥ ౭౫ ॥ నిర్దేష్టవ్యంభవత్కార్యం తదద్యవిదధీమ
హి । కిమర్థమాగమోమాత శ్శీఘ్రంతత్కథ్యతామితి ॥ ౭౬ ॥ బ

ధరణీమ్ప్రతివకుళోక్తస్వాగమనకారణాని.

భాషేవకుళాభార్యాం రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః ॥ వకుళా ॥ కన్యాపే
క్షాముఖ్యకార్యం పునఃకార్యశతేనకిం ॥ ౭౭ ॥ ముఖ్యకార్యంతతశ్శ్రు
త్వా వకుళామబ్రవీదిదం ॥ ధరణీ ॥ సమ్యగుక్తంత్వయాదేవి వరాపే
క్షాపివర్తతే ॥ ౭౮ ॥ కోవరఃకశ్చదేశోఽస్య గోత్రంనక్షత్రకంచకిం । కి
న్నామాజనకశ్చాస్య మాతాచాపిమహాత్మనః ॥ ౭౯ ॥ కింకులంకోస్యచా

చారో జాతిర్వాతస్య కావద। కులాచారాదికంపృష్టా వకుళావాక్యమబ్ర
వీత్ ॥ ౨౦ ॥ వకుళా ॥ శృణురాజ్ఞి సవిస్తారం గోత్రంబంధుజనంతథా।
దేవకీజననీతస్య జనకశ్శూరనందనః ॥ ౨౧॥ నిశాకరకులంతస్య నామకృష్ణ
ఇతిస్మృతం। వసిష్ఠగోత్రే చోత్పత్తిర్నక్షత్రంశ్రవణంతథా ॥ ౨౨ ॥ ఆ
వాసో వేఙ్కటగిరిర్విద్యావాన్ధనవాన్బలీ। బహుళాచారసంపన్నో
వయసా పంచవింశకః ॥ ౨౩ ॥ పాణిగ్రహణకాలేతు తం దృష్ట్వా సుఖమే
ష్యసి। కిమత్రబహునోక్తేన దర్శనాత్తే సుఖంభవేత్ ॥ ౨౪ ॥ తద్వృత్త
మఖిలం శ్రుత్వా తామహానందనిర్భరా ॥ ధరణీ ॥ శంకా జాతా వరా
రోహే మమ తే వచనాత్సఖి ॥ ౨౫ ॥ సభాగ్యశ్చకులీనశ్చ బుద్ధిమాంశ్చ
యువాబలీ। వాగ్మీ చోక్తో ఽస్య చైతావ ద్వివాహో నకృతః కుతః ॥ ౨౬॥
సా తద్వచనమాకర్ణ్య నపత్యమనుచింత్యతం। ధైర్యేణ వచనం ప్రాహ ధర
ణీం రాజవల్లభాం ॥ ౨౭ ॥ వకుళా ॥ కృతవైవాహికో దేవి బాల్యే భాగీర
థీపితా। తత్రాపత్యమనాలోక్య ద్వితీయం కర్తుముత్సుకః ॥ ౨౮ ॥ నదో
షమితరం విద్ధి శ్రీనివాసే నిరామయే। తద్వృత్తమఖిలం శ్రుత్వా సమా
హూయస్వకం సుతం ॥ ౨౯ ॥ నృపమాహ్వాపయామాస ధరణీపతిమాత్మ
నః। ఏకాంతే రాజశార్దూల మిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ ధరణీ ॥

ధరణ్యుక్త్యావియన్నృపకృతపద్మావత్యాశ్వాసనప్రకారః.

కన్యార్థమాగతా రాజన్ వకుళా వేఙ్కటాచలాత్। సుతం సంప్రేష్య చా
పిత్వం స్వపురోహితమానయ ॥ ౩౧ ॥ వరస్యాపివిచార్యాశు కులవిద్యాబ
లాదికం। గోత్రఋక్షాద్యానుకూల్యం బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ॥ ౩౨॥
విచార్య వరవధ్వోశ్చ యోనినాడీసుసంగతిం। సర్వం సమ్యక్సమాలోచ్య
కన్యాదానం కురు ప్రభో ॥ ౩౩ ॥ కన్యార్థమాగతా సాధ్వీ దుహితుర్వి
దితం మనః। తమేవేచ్ఛతి తే పుత్రీ వేఙ్కటాచలవాసినం ॥ ౩౪ ॥ ధర్మ్య
దేవీవచస్సత్యం శుభం శీఘ్రం విధీయతాం। ఇతిపత్న్యా వచశ్శ్రుత్వా సో
భూదానందనిర్భరః ॥ ౩౫ ॥ ఆకాశరాజః ॥ అహో మంగళమ
స్మాకం సంప్రాప్తం పూర్వపుణ్యతః। అస్మాకం పితరస్సర్వే కృతార్థా
ముక్తిభాగినః ॥ ౩౬ ॥ త్వద్వాక్యామృతపానేన రోమహర్షస్తు జాయతే।
కదా పశ్యామి కల్యాణం వధూవరసమాగమం ॥ ౩౭ ॥ సభర్తృకాం రాజ

పుత్రీం రాజసింహాసనేస్థితాం । కదాపశ్యామినేత్రాభ్యాం బంధుమండ
లమధ్యగాం ॥ ౯౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాభవనంచాగా ద్దుహితుర్దుహితృ
ప్రియః । నృపఃపద్మావతీంప్రాహ సాంత్వయన్వచసాసుతామ్ ॥౯౯॥
నృపః॥ భద్రేదుఃఖంమనస్థంతేత్యజశీఘ్రమతఃపరం । హృదయేతవక
ల్యాణికాఽపేక్షావర్తతేవద ॥ ౧౦౦ ॥ తామద్యాహంకరిష్యామి నాత్ర
కార్యావిచారణా। జనకస్యవచశ్శ్రుత్వాజననీంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౦౧ ॥
పద్మా ॥ మాతస్తేకథితంసర్వం జనకస్యవచోమమ । సమాచక్ష్వాద్య
సంకోచాన్నాహంవక్తుంసముత్సహే ॥ ౧౦౨ ॥ పుత్రీగిరంవిదిత్వాసాభ
ర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ సాధయస్వమహాభాగ వివాహంవిధి
పూర్వకమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ విలంబోనైవకర్తవ్య శ్శుభార్థంతుశుభానన । రా
జా॥ తస్మైదాస్యామికృష్ణాయశ్రీనివాసాయధీమతే ॥ ౧౦౪ ॥ ఇత్యాశ్వ

వియన్నృపాజ్ఞయాధరాతలమ్ప్రతిబృహస్పత్యాగమనమ్.

స్యసుతాంరాజాపుత్రమింద్రనికేతనం। ప్రేషయామాసరాజేంద్రగుర్వా
నయనకాంక్షయా ॥ ౧౦౫ ॥ విలిఖ్యప్రతికాంరాజా పుత్రీకల్యాణసూచి
కాం । సంప్రేషయామాసతదా స్వపుత్రేణవియన్నృపః ॥ ౧౦౬ ॥ స
గత్వావాయువేగేన చంద్రాంశత్వాత్తుభూమిప । అవందతానందపూ
ర్ణో గురుమింద్రస్యచక్షణాత్ ॥ ౧౦౭ ॥ సపత్రంరాజపుత్రంచ సమాలో
క్యాగతంగురుః । ప్రతిష్ఠాప్యాసనేతంచ తేనానీతాంతదాశుభామ్ ॥౧౦౮॥
పపాఠచమహారాజ పత్రికాంశుభసూచికామ్ । తత్క్షణాదాగమద్రాజన్
రాజానంసపురోహితః ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రాప్తంపురోహితందృష్ట్వా కృ
త్వార్చాంవిధిపూర్వకమ్ । కాలోచితంవాచయిత్వా వర్ధమానఉవాచ
సః ॥ ౧౧౦ ॥ రాజా ॥ తవాజ్ఞయాకరిష్యామి వివాహందుహితు
ర్మమ । శ్రీనివాసస్యసంబంధో విదితస్యప్రశస్యతే ॥ ౧౧౧ ॥ క
న్యార్థమాగతాసాధ్వీ విదితేగోత్రనామనీ । తథాపితవవాక్యేనవివాహం
కర్తుముత్సహే ॥ ౧౧౨ ॥ సరాజ్ఞోవచనంశ్రుత్వారాజానంప్రత్యభాష
త ॥ గురుః ॥ సఫలంవృక్షమాశ్రిత్య జీవంతిబహవోభువి ॥ ౧౧౩ ॥ త
థావయంచజీవామస్తవభాగ్యావలంబినః।అహంకదాచిదేవాత్రసమాగ

చ్ఛామిభూతలం ॥౧౧౪॥ నజానామితతస్సమ్యక్శుక ఆశ్రితవాన్సదా । స జానాతిమహారాజస్థితిమేతస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧౧౫ ॥ అత్రైవోత్తరదిగ్భాగే పంచక్రోశమితే నృప । శుకోస్తి వ్యాసతనయ శ్శ్రీనివాసపరాయణః॥ తమాహ్వాయమహారాజశ్శీఘ్రేణపృథివీపతే।సవక్ష్యత్యాత్మనస్సాఖ్యం వృత్తాంతంతస్యచాదితః ॥ ౧౧౬ ॥ ఏవముక్తోథగురుణా భ్రాతరంబ్రా

బృహస్పత్యుక్త్యావియన్నృపకృతశుకాహ్వానమ్.

హ్మణప్రియం । సందిదేశమహారాజ శ్శుకాశ్రమమరిందమః ॥ ౧౧౭ ॥ సగత్వావాయువేగేనరథేనాదిత్యవర్చసా । ధ్యానయోగాదుత్థితంతంద్దృష్ట్వాశుకమువాచహ ॥ ౧౧౯ ॥ తోండమాన్ ॥ శృణుతాపసశార్దూల వచనంరాజభాషితం । పద్మావతీవివాహార్థం సంపన్నా గురుపూజితా ॥ శ్రీనివాసాయతాంకన్యాం ప్రదాతుంకాంక్షతేనృపః । యుక్తాయుక్తవిచింతాయై గురుమాహూతవానపి ॥ ౧౨౧ ॥ తదర్థమేవచాద్యత్వాం సమాహ్వాయతిభూమిపః । యుక్తాయుక్తేవిచింత్యాథ లిఖితుంశుభపత్రికామ్ ॥౧౨౨॥ అవకాశంచకృత్వాద్యగచ్ఛతాంనగరీంప్రతి । ఏవముక్తో మహీదేవోమహీపాలేనభూమిప ॥౧౨౩॥ ససంభ్రమాత్సముత్థాయవ్యగ్రమద్వ్యగ్రమన్నివ।భిందన్కమండలుంరాజంశ్ఛిందన్కృష్ణమృగత్వచం॥ విచ్ఛిద్యమణిమాలాశ్చసననర్తమహాముని। ముహూర్తమిత్థంరాజేంద్ర తద్బుద్ధిరవశంగతా ॥౧౨౪॥ ఉవాచపశ్చాద్రాజానంకాష్ణద్వైపాయనిర్మునిః ॥ ౧౨౫ ॥ శ్రీశుకః ॥ సాధూదితంవాక్యముదారవిక్రమత్వయామహారేర్వేఙ్కటశైలవాసినః। కన్యాప్రదానంపురుషార్థసాధనంసమస్తలోకస్యపవిత్రతాకరం ॥౧౨౬॥ ఆకాశరాజధిషణౌ శ్రీనివాసకృపాబలాత్॥ మహాదానపరావిత్థం భూయాస్తాంచదినేదినే । ఇత్యాశిషాప్రశస్యాథ పద్మతీర్థేవగాహ్యాచ ॥౧౨౭॥ కృత్వామాధ్యాహ్నికీంసంధ్యాం త్యక్త్వాజీర్ణోపబర్హణమ్ । సనవానికుశాగ్రాణి నికృత్యమునిసత్తమః ॥౧౨౯॥ కిరీటంబంధయిత్వాతైరుత్తమాంగనిబంధనం। కవచంకల్పయామాసకుశాగ్రైఃకుసుమైస్తదా ॥ ౧౩౦ ॥ తులసీమణిమాలాభిఃకంఠకర్ణవిభూషితః । ఆపాదలంబికృష్ణత్వక్కవచైస్సమలంకృతః ॥ ౧౩౧ ॥ అశ్వయానేఽధిరోప్యైనంనినాయసనృపానుజః । తమాయాంతంమునిందృష్ట్వా చతురంగ

బలాన్వితః ॥ ౧౩౨ ॥ పురోహితంపురస్కృత్య కుశమూలఫలోదకైః ।అభి
యాతస్తదారాజా సంతోషంప్రాపసాపురీ ॥ ౧౩౩ ॥ యానాదుత్తీర్యరా
జేంద్ర స్సాష్టాంగంప్రణిపత్యతం । గజమారోప్యనగరీం సపురోహితఆన
యత్ ॥ ౧౩౪ ॥ నికేతనాంతర్భవనేనివేశ్య నిధింమునీనాంప్రవరంసరాజా।
సంపూజయామాసవిధానవిత్తమో విద్యాగురుంజ్ఞానగురుంచనత్వా॥

పద్మావతీపరిణయోద్యుక్తవియన్నృపమ్ప్రతిశుకకృతశ్లాఘాక్రమః.

రాజా ॥ తాపసంపరిపప్రచ్ఛ కన్యార్థంధిషణాగ్రతః । పద్మావతీంప్రదా
స్యామి భవద్భ్యామనుమోదితః ॥ ౧౩౬ ॥ శ్రీనివాసాయకృష్ణాయ నిశ్చి
తేత్థంమయామతిః । సతద్వచనమాకర్ణ్య రాజానంరాజసత్తమ ॥ ౧౩౭ ॥
శుకోబ్రవీద్గిరంపుత్రీకారణాత్కరుణాన్వితః ॥ శ్రీశుకః ॥ మాకురుష్వమ
హారాజ సందేహందానకర్మణి ॥ ౧౩౮ ॥ ధన్యోసిత్వంమహీపాల కు
లంపావనతాంగతమ్।పితరస్తుదివంప్రాప్తానాత్రకార్యావిచారణా॥౧౩౯॥
కింత్వయాచరితంపుణ్యం పూర్వజన్మనిభూమిప । భగవానరవిన్దాక్షః
శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౧౪౦ ॥ జామాతృత్వంసమాపన్న స్తస్మాన్నా
స్తితవాధికః । విళంబోనైవకర్తవ్య శ్శుభంశీఘ్రంవిధీయతామ్॥ ౧౪౧॥
వయంధన్యాఃకృతార్థాస్మ స్తవసంగేనభూమిప । వయంతుతపసారా
ధ్య కన్దమూలఫలాశనాః ॥ ౧౪౨ ॥ సర్వసంగంపరిత్యజ్య నపశ్యామో
త్రతంవిభుమ్। సంగతే స్తవపశ్యామ శ్రీనివాసంశ్రియాయుతమ్॥౧౪౩॥
సంగతిస్తవభద్రానోభవేజ్జన్మనిజన్మని।ఏవంతముక్త్వారాజర్షింతూష్ణీమా
సస తాపసః ॥ ౧౪౪ ॥ శుకవాక్యంతతశ్శ్రుత్వా సరాజానందనిర్భ
రః । వైయ్యాసికేర్వచశ్శ్రుత్వా ప్రశశంసప్రజాపతిః ॥ ౧౪౫ ॥ మ
న్యేకృతార్థమాత్మానం వ్యాసపుత్రనమోస్తుతే । గ్రహాణాంచగతిస్తాత
తయోర్యోగోవిచిన్త్యతామ్ ॥ ౧౪౬ ॥ ఋక్షయోగంగోత్రయోగం ప
శ్యవిప్రబలాబలమ్ । ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వా సురాచార్యస్ససంభ్రమమ్॥

గురుకృతపద్మావతీశ్రీనివాసయోగాద్యానుకూల్యవిచారః.

౧౪౭ ॥ ఛాయాశాస్త్రవిధానజ్ఞో వకుళాంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ బృహస్పతిః॥
గోత్రంశ్రీవేఙ్కటేశస్య తన్నామాచక్ష్వభామిని ॥ ౧౪౮ ॥ నక్షత్రం
చవరారోహే కథ్యతామితిచాబ్రవీత్ । సాతస్యవచనంశ్రుత్వా కించి

తోకోపాన్వితాబ్రవీత్ ॥ ౧౪౯ ॥ వకుళా ॥ బ్రాహ్మణాస్సత్యసంప
న్నాః కలౌమిథ్యాప్రవాదినః । జానంతోపిమహారాజం నవదంతిహితా
హితమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ శ్రీశుకః ॥ అవిశ్వాసశ్చవిప్రేషు క్షత్రియాణాంవ
రాననే । ధర్మోప్యధర్మతామేతి హ్యధర్మోధర్మతాంగతః ॥ ౧౫౧ ॥ త
స్మాత్త్వయామహాభాగే కథనీయంహితాహితమ్ ॥ వకుళా ॥ నక్ష
త్రంశ్రవణంతస్యగోత్రంవాసిష్ఠసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఊచుఃపురాతనా
మత్స్యకూర్మకృష్ణాదిరూపిణః ॥రాజా॥ గోత్రమత్రేర్మహాభాగ నక్షత్రం
మృగశీర్షకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ సీతాసత్యాదిరూపాయాః పద్మావత్యావిదు
ర్బుధాః । ఉభయోర్వచనంశ్రుత్వా గురుర్యోగంవిచింత్యసః ॥ ౧౫౪ ॥
హర్షోద్రిక్తమనాభూత్వా సత్యమాహమహామతిః ॥ గురుః ॥ నాడీకూ
టంవిశేషేణ సూత్రకూటంవిశేషతః ॥ ౧౫౫ ॥ యోనికూటంచానుకూ
లం గ్రహాశ్చశుభదర్శనాః । సర్వంవిచార్యభూపాల స్వార్యభావంసమా
శ్రితః ॥ ౧౫౬ ॥ సమ్మన్త్ర్యబంధుమిత్రాద్యైః కన్యాదానంకురుప్రభో।
ఏవంగురువచశ్శ్రుత్వా విచార్యాశువిచక్షణః ॥ ౧౫౭ ॥ భక్త్యాపరమ
యారాజా స్వార్యభావంసమాశ్రితః । జ్ఞాతిబాంధవసంబంధి సుహృన్మి
త్రజనైర్వృతః ॥ ౧౫౮ ॥ మంత్రఞ్చకారరాజేంద్ర కన్యాదాననిమిత్తకం।
తేసర్వేబంధువర్గాశ్చ రాజానంప్రత్యపూజయన్ ॥ ౧౫౯ ॥ సభాంచ
కారయామాస రత్నసింహాసనేస్థితః । వాచయిత్వాథపుణ్యాహం కన్యా
నిశ్చయకారణాత్ ॥ ౧౬౦ ॥ తాంబూలందక్షిణాంచాదా త్పూజయి
త్వాగణాధిపమ్।భుజముద్ధృత్యరాజేంద్ర స్సభామధ్యేవచోబ్రవీత్ ॥౧౬౧॥
రాజా ॥ పద్మావతీంప్రదాస్యామి శ్రీనివాసాయశార్ఙ్గిణే । యూయంబం
ధుగణాశ్చాత్రదయాంకురుతమాంప్రతి ॥ ౧౬౨ ॥ ప్రతిజ్ఞామకరోది
త్థం కన్యార్థేవేఙ్కటేశితుః । సచోవాచమహారాజో గురుంగురుజనప్రి
యః ॥ ౧౬౩ ॥ రాజా ॥ కింకార్యంవదవిప్రేంద్ర సంకల్పానంతరమ్మ
యా । రాజానమబ్రవీద్రాజ న్నంగిరాదేవతాగురుః ॥ ౧౬౪ ॥ బృహ

శ్రీనివాసమ్ప్రతివియన్నృపలిఖితవివాహప్రతికాప్రకారః.

స్పతిః ॥ విలిఖ్యప్రతికాంరాజన్ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే । విప్రంప్రేషయ
రాజేంద్ర తస్యాగమనకారణాత్ ॥ ౧౬౫ ॥ స్వగురోర్వాక్యమాక

ర్ణస్య రాజాగురుమభాషత ॥ రాజా ॥ కింలేఖ్యంప్రాకృతైర్విద్వన్న ప్రాకృతశరీరిణః ॥ ౧౬౬ ॥ తథాపిలేఖనీయంయ త్తద్బ్రూహిగురుసత్తమ । ఆకాశరాజవచనం శ్రుత్వాగీష్పతిరాదరాత్ ॥ ౧౬౭ ॥ లేఖ్యాశం బోధయామాస రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః । గురూపదిష్టమార్గేణ విలిలేఖస పత్రికామ్ ॥౧౬౮॥ అప్రాకృతాయనిత్యాయ సచ్చిదానందమూర్తయే। స్వతంత్రాయాద్వితీయాయా నంతరూపాయశార్ఙ్గిణే ॥ ౧౬౯ ॥ భక్తప్రియాయభక్త్యైకవేద్యోపాదేయరూపిణే। దేవాదిదేవపూజ్యాయ బ్రహ్మపూజ్యాయవిష్ణవే ॥ ౧౭౦ ॥ శ్రీనివాసాయకృష్ణాయ వేఙ్కటాచలవాసినే । సాఙ్గైస్సర్వైశ్చవేదాద్యై రాగమైస్సపురాణకైః ॥ ౧౭౧ ॥ ఆవేదితానంతగుణకర్మణేశ్రీధరాయతే।ఆశీర్వాదంకరిష్యామి బంధుత్వాత్తేసురోత్తమ ॥ ౧౭౨ ॥ త్వత్పాదపద్మసంపీఠాకామఆకాశనాయకః । త్వదాశ్రయంసమాకాఙ్క్షేలేఖయామ్యద్యమాధవ ॥ ౧౭౩ ॥ స్త్రీపుత్రభ్రాతృభిస్సాకం సర్వేఃకుశలినోవయమ్ । త్వదనుగ్రహమాత్రేణ వసామోఽత్రపురేఃపురే ॥ ౧౭౪ ॥ సర్వేషాంభవతాంక్షేమం పత్రద్వారానిబోధయ । చైత్రశుక్లత్రయోదశ్యామేతత్పత్రంవిలిఖ్యతే ॥ ౧౭౫ ॥ కన్యాంపద్మావతీంతుభ్యం దాస్యామీతిమతిర్మమ । తామంగీకురుగోవింద వివాహవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ శుకోవేత్తిగురుర్వేత్తి హృదయంమమసర్వదా । మాకురుష్వాత్రసందేహం కన్యార్థంపురుషోత్తమ ॥ ౧౭౭ ॥ వైశాఖశుక్లదశమీభృగువారేశుభేదినే । బంధుభిస్సహసంప్రాప్య మాముద్ధృత్యానుగైస్సహ ॥ ౧౭౮ ॥ హస్తేణపాణిగ్రహణం కర్తవ్యంమేమనోగతమ్ । అధికంలేఖనీయంతే కిమస్తిపురుషోత్తమ ॥ ౧౭౯ ॥ శుకోవదతియత్సత్యం తత్సర్వంకురుకేశవ ॥ ౧౭౯½ ॥ ఇత్యాశిషస్సంతుమహానుభావతే సమస్తకల్యాణగుణార్ణవప్రభో । నిత్యాయసత్యాయసుఖస్వరూపిణే సమస్తలోకప్రభవేమహాత్మనే ॥౧౮౦½॥ ఇత్థంలిఖిత్వావరపత్రికాం శుభా మాకాశరాజోజగదీశసన్నిధిమ్ । సంప్రేషయామాసశుకంమహాంతం సపుత్రమిత్రస్సహబాంధవానుగః ॥ ౧౮౧½ ॥ క్రోశమాత్రముపాగమ్య శుకంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౮౨ ॥ రాజా ॥ యేనకేనప్రకారేణ తస్యచి

త్తంవశీకురు । అయుతంస్వర్ణలక్షంవాకోటింవాఽర్బుదమేవవా ॥ ౧౮౩॥
దాస్యామిద్రవ్యనిచయంనాత్రకార్యావిచారణా । ఏవముక్తోమహీదేవో
గతశ్శేషాచలంప్రతి ॥ ౧౮౪ ॥ మధ్యంగతేభానుమతౌమహాత్మాసమా
గతస్తత్రశుకస్సశిష్యః । హరేర్జనన్యానుగతోవిరాగీతద్దర్శనాహ్లాదగతా
ధ్వశేషః ॥ ౧౮౫ ॥ అంబామవీక్ష్యచాయాంతీంవేఙ్కటాద్రిశిఖామణిః।
మాతాచనాగతాకస్మాదితిచింతాపరోహరిః ॥ ౧౮౬ ॥ ఏతస్మిన్నేవకా
లేతుకృష్ణద్వైపాయనాత్మజమ్ । దదర్శసశిరఃపాణింకృతకార్యవినిశ్చ
యమ్ ॥ ౧౮౭ ॥ శుకంప్రాహాతిభక్త్యైవచాసనాదుత్థితోహరిః ॥ శ్రీని
వాసః ॥ కార్యంమదీయంవిప్రేంద్రపక్వంవాఽపక్వమేవవా ॥ ౧౮౮ ॥
శ్రీశుకః ॥ కార్యంతవకృపాసింధోపక్వమేవనసంశయః । శుభంవాక్యమితి
శ్రుత్వాదణ్డవత్ప్రణతంభువి ॥ ౧౮౯ ॥ సమాలింగ్యశుకంకృష్ణోభక్త్యా
హర్షవశంగతః । అతిచిత్రచరిత్రాత్మాశుకమాహమహీపతే ॥ ౧౯౦ ॥
శ్రీనివాసః ॥ వదంతిలోకాఅనృతాన్సహస్రాన్వివాహకామానరజన్మనో
మే। తేయాంతిమద్ధామకిమత్రవాచ్యంజగత్కుటుంబస్యవివాహకామే।
నరోభిభక్తిస్వసుతంస్వభార్యాంస్వజనంగృహమ్ । బ్రహ్మాణ్డంభవనంవిద్వ
న్బ్రహ్మమేనాభిసంభవః॥ ౧౯౨॥ యాలక్ష్మీర్మమకల్యాణీయేచాన్యేమ
మచౌరసాః । చతుర్నవతిలక్షాణిజీవాస్సంతిహ్యసంఖ్యకాః ॥ ౧౯౩ ॥
ఏతేషాంరక్షణేబద్ధదీక్షోహంమునిసత్తమ । మహాకుటుంబయుక్తస్యమ
మకల్యాణకారణాత్ ॥ ౧౯౪ ॥ యన్మిథ్యాభాషితంస్వామింస్త్వయా
ద్యమునిసత్తమ । త్వత్కృతస్యోపకారస్యప్రతిదాతుంనవిద్యతే ॥ ౧౯౫॥
తథాపితవదాస్యామిశరీరాలింగనమ్మునే । మచ్ఛరీరాద్గరిష్ఠంతునవిజా
నామితేశుభమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ ఏవముక్త్వాంగసంగంచతస్యాదాత్పురుషో
త్తమః । త్వత్పుణ్యస్యావధిర్నాస్తిమత్సంగస్తవపుణ్యజః ॥ ౧౯౭ ॥
యథాత్వయాకృతంకర్మతథాపూర్వంకపీశ్వరః । సీతానిమిత్తంయఃక
ర్మకృతవాన్మారుతాత్మజః ॥ ౧౯౮ ॥ తస్మైప్రాదాంమహీదేవసంతు
ష్టస్సహభోజనమ్ । సత్యలోకాధిపత్యంచసీతావార్తావలంబినే ॥ ౧౯౯ ॥
తస్మాద్వరిష్ఠంతేకర్మమునేతాపసపుంగవ । ఏవముక్త్వాసుభద్రాణివా
క్యానివివిధానిచ ॥ ౨౦౦ ॥ తతఃప్రోవాచభగవాన్కష్టేకింభాతిభాను

శ్రీనివాససన్నిధావియన్నృపప్రేషితశుకోక్తవివాహోదన్తః.

వత్ ॥ శ్రీశుకః ॥ రాజరాజేనలిఖితాపత్రికాపురుషోత్తమ ॥ ౨౦౧ ॥ ప్రోక్తంతేచమహాభాగ పూర్వమేవాస్యకారణం । ఇత్యుక్తస్సన్ రమాకాంతఃపత్రికాంశిరసాదధౌ ॥ ౨౦౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కుశలీవర్తతేరాజాభార్యాతస్యపతివ్రతా । భ్రాతాతస్యమహాభాగఃపుత్రస్తస్యవిశాంపతేః ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీశుకః ॥ సర్వంతుకుశలంతస్యభగవన్భూతభావన ।

వియన్నృపమ్ప్రతిశ్రీనివాసవిలిఖితశుభపత్రికా.

ఏవముక్తఃపపాఠాథపత్రికాంపురుషోత్తమః ॥ ౨౦౪ ॥ పఠన్హృష్టమనాభూత్త్వావాచమూచేరమాపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ పత్రికాలిఖ్యతేవిప్రమయాఽఽకాశనృపాయచ ॥ ౨౦౫ ॥ త్వద్వాచమనుసృత్యైవరాజ్ఞఃప్రీతివిధాయికా ॥ ౨౦౫½ ॥ తతస్సపత్రంపురుహూతమిత్రంస్వయంలిలేఖార్థమహార్థసంయుతమ్ । అత్యంతసంహృష్టమనఃప్రసూచకంకృష్ణావతారేప్రతిరుక్మిణీమివ ॥ ౨౦౬½ ॥ రాజాధిరాజపూజ్యాయసుధర్మతనయాయచ ॥ నమోనమోతిభక్త్యైవకృత్వేయంపత్రికాధునా । లిఖ్యతేశ్రీనివాసేనశుభవిజ్ఞప్తిగర్భిణీ ॥ ౨౦౭ ॥ శ్రీమద్రాజాధిరాజేంద్రకిరీటాఘృష్టపాదుక । అస్మద్బంధువరేణ్యాఢ్యగుణపూర్ణసమృద్ధిమన్ ॥ ౨౦౯ । సుధర్మతనయాకాశనామ్నాఽఽశాసుసుకీర్తిమన్ । నమోనమోస్తుతేరాజన్ శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౨౧౦ ॥ శ్రీనివాసేనబాలేనవిజ్ఞప్తిఃక్రియతేత్వియం । భవద్భిర్లిఖితందృష్ట్వాసంతోషోహ్యభవన్మమ ॥ ౨౧౧ ॥ వైశాఖశుద్ధదశమీభృగువారేమహోత్సవే । అంగీకరోమిరాజేంద్రకన్యాంతవవిశాంపతే ॥ ౨౧౨ ॥ యథాపురాసాగరోమేకన్యాదానసుకీర్తిమాన్ । తథాదత్త్వాతుమేకన్యాంభవేస్త్వంబహుకీర్తిమాన్ ॥ ౨౧౩ ॥ యథావైసాగరాన్పూర్వాన్కపిలేననిపాతితాన్ । భగీరథోమహారాజోగంగామాదాయవైపురా ॥ ౨౧౪ ॥ ఉద్ధృత్యకీర్తిమాపేదేతథాత్వంరాజసత్తమ । దత్త్వామేసుభగాంకన్యాంతవపూర్వోత్తరంకులం ॥ ఉద్ధృత్యబహుళాంకీర్తింలభస్వేతరదుర్లభాం । లిఖితవ్యంవిశేషేణకింతేఽస్తినృపసత్తమ ॥ ౨౧౬ ॥ విశేషజ్ఞోఽసిధర్మాత్మావేత్తిసర్వంశుకోమునిః । ఇతివిజ్ఞాపనంజ్ఞేయంమమప్రణతిపూర్వకం ॥ ౨౧౮ ॥

ఇత్థంలిఖిత్వావరపత్రికాంశుభాం శేషాద్రినాథోమునినాశుకేన। సంప్రేష
యామాససురేంద్రపూజ్యంపురంనృపేంద్రస్యవియన్నృపస్య ॥ ౨౧౭ ॥
శ్రీనివాసః ॥ అవిదిత్వాకులంగోత్రంనామసంస్థానమందిరం । కథం
దాస్యతిరాజేంద్రఃకన్యాంమమమహీసుర ॥ ౨౧౯ ॥ శ్రీశుకః॥ నకులంనచ
గోత్రం తేనజన్మమరణేహరే । నజరానచవృద్ధిశ్చనచస్థానసమాశ్రయః ॥
విడంబమాత్రంగోవిందకురుషేపురుషోత్తమ । న తేఽవేక్ష్యంకులంగో
త్రంవిదితస్యజగత్పతేః ॥ ౨౨౦ ॥ మమవాక్యాద్వియద్రాజఃకన్యాం తే
సంప్రదాస్యతి । మమవాక్యాజ్జగన్నాథదయాంకృత్వావియన్నృపే ॥

శ్రీనివాసాజ్ఞయాశుకస్యవియన్నృపనగరగమనమ్.

ఇయంచకన్యాగోవిందస్వీకార్యాకృపయాత్వయా । ఇతిస్తుత్వాశుకస్తో
త్రంవిసృష్టోహరిణాపునః ॥ ౨౨౩ ॥ హరిసందర్శనాల్లబ్ధహర్షోరాజపు
రంయయౌ । గతేతుమునిశార్దూలేభగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౨౨౪ ॥
మాతరంసందదర్శాథమార్గశ్రాంతాంవయోగతామ్ । వకుళాం

శ్రీనివాసమ్ప్రతివకుళాకథితపద్మావతీపరిణయోదన్తః.

ప్రణిపత్యాథమాధవోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౨౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥
అంబకాలవిళంబస్తేకిమర్థంకమలాననే । కాతత్రవార్తానగరేతన్మమా
చక్ష్వభామిని ॥ ౨౨౬ ॥ వకుళా ॥ సాధితాబహుయత్నేనకన్యాతేపు
రుషోత్తమ । దైవమేవపరంమన్యేపౌరుషంనైవకారణం ॥ ౨౨౭ ॥ నా
రాయణాశ్రమాత్కృష్ణధర్మదేవీసమాగతా। దైవయోగేనసాభద్రాసం
ప్రాప్తారాజమందిరం ॥ ౨౨౭ ॥ ఉవాచతాంభవద్దానయోగ్యాంక
న్యాంనృపాత్మజాం । కన్యాపిత్రాప్రదాతాఽన్యంసానైవాకాంక్షతిలౌకికం ॥
తయోర్వాక్యంసమాకర్ణ్యదాతుంతేసోఽన్వమన్యత । ఇమాందాస్యా
మహేపుత్రీంవేంకటాద్రినివాసినే ॥ ౨౨౯ ॥ ఇత్థంసంకల్పమాయాస
సభామధ్యేముదానృపః।త్వమేవజాతమేతద్ధినదైవంభవతఃపరం॥ ౨౩౦॥
ఇతిమాతృవచశ్శ్రుత్వాకించిద్ధాస్యముఖోహరిః । మాతరంప్రతినత్వా
థచింతయన్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౩౨ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమద్భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే
పద్మావతీ పరిణయనిశ్చయోనామ నవమోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసాజ్ఞయాబ్రహ్మాద్యానయనార్థశేషగరుడగమనమ్.

జనకః ॥ మాతుర్వచనమాకర్ణ్యకృతవాన్ కింరమాపతిః । తన్మమాచక్ష్వభగవన్ సవిస్తారంసతాంప్రియ ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ త్వం హరేరసిభక్తేషు ప్రథమోఽతిప్రియస్సదా । తస్మాద్ధరికథాసక్తమనాస్తేతువదామితత్ ॥ ౨ ॥ స్వయమానందపూర్ణోఽపి కర్మభుఙ్నరవద్ధరిః । మాత్రాచోదితమాకర్ణ్యతామూచేమధురంవచః ॥ ౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ మహోత్సవంవిధాతుంహి మమబుద్ధిర్నజాయతే । అబంధోర్బంధుయుక్తస్య సంబంధోనప్రశస్యతే ॥ ౪ ॥ యయోరేవసమంవిత్తంయయోరేవసమోఽన్వయః । తయోర్వివాహోమైత్రీచనోత్తమాధమయోరపి ॥ ౫ ॥ వివాహశ్చవివాదశ్చ సమయోరేవశోభతే । అహమేకస్సోపిబంధుసమేతోధరణీపతిః ॥ ౬ ॥ కథంనృపస్యాస్యమయోచితస్స్యాదబంధునాబంధుయుతస్యసంగః । భవేత్సుఖంనేతివదంతిసంతఇత్యద్యచింతాఖలుబాధతేమాం ॥ ౭ ॥ బంధుహీనస్యమేరాజా కథం కన్యాంప్రదాస్యతి । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వావకుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౮ ॥ వకుళా ॥ త్వాదృశఃపురుషోలోకేనాసత్యంవదతిక్వచిత్ । సత్యమేవప్రశంసంతి మునయోవీతకల్మషాః ॥ ౯ ॥ శుకస్త్వత్కార్యనిష్ఠస్తు దేవానాంగురురఙ్గిరాః । సద్ధర్మిణోమహీశస్యతస్యాశాంమావృథాకురు ॥ ౧౦ ॥ స్మరబంధూన్త్సురాంత్సర్వాన్బ్రహ్మరుద్రపురోగమాన్ । పుత్రాన్పౌత్రాంస్తథాభృత్యాన్స్నుషాశ్చపురుషోత్తమ ॥ ౧౧ ॥ తదాగతిస్తుగోవిందదుర్లభాచకలౌయుగే । సోఽపిపశ్యతురాజర్షిస్త్వత్సంబంధిజనానిహ ॥ ౧౨ ॥ మాతుర్వచనమాకర్ణ్యమనసాశేషపక్షిణౌ । సస్మారపృథివీపాల శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౧౩ ॥ తావాగతౌశేషవియచ్చరౌతదాక్షణేనశేషాచలవల్లభాంతికం । దదర్శభక్త్యాపురతస్స్థితౌతావిమానిదేశయామాసపురాణపూరుషః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పక్షిరాడ్గచ్ఛమేపుత్రం సత్యలోకేశ్వరంనృప । గచ్ఛాహిభూషణంశేషమమపౌత్రముమాపతిం ॥ ౧౫ ॥ ఇత్యుక్త్వాపత్రికాంతాభ్యాంవిలిఖ్యాదాచ్ఛుభాత్మికాం । ప్రణిపత్యాథవిశ్వేశం ఖగమార్గేణజగ్మతుః ॥ ౧౬ ॥ సత్యలోకంతతోగత్వా బ్రహ్మాణంభాస్కరోపమం । దృష్ట్వానత్వాథభక్త్యైవపక్షిరాట్పత్రికామదాత్ ॥

పితామహస్తుతంద్రుష్ట్వాగరుడంప్రత్యభాషత ॥ బ్రహ్మ ॥ చిరకాలేనసం
ప్రాప్తః పక్షిరాట్ కశ్యపాత్మజ ॥ ౧౮ ॥ కుత్రాస్తిశ్రీనివాసస్సవాసుదే
వఃపితామమ । పితామహవచశ్శ్రుత్వాపక్షిరాడ్వాక్యమబ్రవీత్ ॥౧౯॥
గరుడః ॥ వాసుదేవోవసత్యంగవైకుంఠగిరిమూర్ధని । తద్వివాహార్థమా
యాతంమాంవిద్ధిచతురానన ॥ ౨౦ ॥ నారాయణేనలిఖితాంపత్రికామ
వలోకయ । పపాఠపత్రికామిత్థంచోదితోనేనవైవిధిః ॥ ౨౧ ॥ చిరంజీ
వాయపుత్రాయ బ్రహ్మణేనాభిజన్మనే । శ్రీవేంకటాద్రినాథస్య శ్రీనివాస
స్యమంగళాః ॥ ౨౨ ॥ వైదిక్యాశిషస్సర్వాస్సర్వదాసంతుపుష్కలాః ।
కలావాకాశరాజోమే కన్యాదానంకరిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ పత్రికాదర్శనా
దేవసపుత్రస్సపరిగ్రహః । సలోకపాలస్సశ్రీకస్సగంధర్వస్సహోర
గః ॥౨౪॥ సమాగత్యాశుకల్యాణంద్రుష్ట్వాగచ్ఛయథాసుఖం । పత్రికా
ర్థమితిజ్ఞాత్వాకించిద్ధ్యానముపాగతః ॥ ౨౫ ॥ సంతోషమతులంలేభే

* శ్రీనివాసవివాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్. *

విధిఃకల్యాణకౌతుకీ । ద్వారపాలాన్సమాహూయ చేదంవచనమబ్ర
వీత్ ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మ ॥ భేరీదుందుభయశ్చాద్య వాద్యంతాంసర్వతో
ముఖం । భవద్భిర్మేఖ్యాపయద్భి గమనంధరణీతలే ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యు
క్తాద్వారపాలాస్తే వాద్యానిసమవాదయన్ । బ్రహ్మాణంప్రణిపత్యాథ
నిదేశజ్ఞోవచోఽబ్రవీత్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రయాణభేరీనినదస్సుమంగళస్సం
శ్రూయతేసర్వజనైఃకుతూహలాత్ । కందేశముద్దిశ్యపితామహోద్యసం
తాడ్యతేవాద్యగణోవదాద్య ॥ ౨౯ ॥ చతుర్ముఖః ॥ భారతేస్మిన్
మహావర్షే జంబూద్వీపస్యదక్షిణే । శేషాచలంసముద్దిశ్యనియుంక్ష్వచ
తురంగిణీం ॥ ౩౦ ॥ సేనాంపరాంమమేత్యుక్త్వా సేనాపతిమథాబ్రవీత్ ।
స్కందాహ్వాయసురాన్సర్వాన్ త్సర్వాన్ దిక్పాలకానితి ॥ ౩౧ ॥ స
త్యలోకజనాంత్సర్వాన్ స్వాయమాహపితామహః । భవంతోరసికాస్స
ర్వే కల్యాణార్థంకలౌయుగే ॥౩౨॥ శ్రీనివాసస్యకృష్ణస్యపితుర్మేపురుషో
త్తమాః । సమాగచ్ఛంతుసర్వేమే సేనాధీశామయాసహ ॥ ౩౩ ॥ ఇ
తిబ్రహ్మవచశ్శ్రుత్వా సేనానాథాస్తమబ్రువన్ ॥ సేనాపతయఊచుః ॥
వార్షికందేహినోబ్రహ్మన్నాగచ్ఛామస్త్వయాసహ । ఏవముక్తోథనం

తేషాందత్తవాన్సపితామహః ॥ వాహనానివిచిత్రాణిరథాంశ్చవివిధానపి ॥ ౩౫ ॥ భూషణానిచవస్త్రాణిరత్నానివివిధానిచ । పత్నీస్సందేశయామాసవివాహార్థంపితామహః ॥ ౩౬ ॥ స్వయమంతగన్తశ్శ్రీమానాత్మానంసమభూషయత్ । దధారశిరసాశీఘ్రంకిరీటంపశ్చిమేనతు ॥ ౩౭ ॥ అన్యేనశిరసాధాతారక్తోష్ణీషమధారయత్ । దక్షిణేనోత్తమాంగేనశిరోవేష్టమబంధయత్ ॥ ౩౮ ॥ నీలమౌక్తికవైడూర్యయుతేమకరకుణ్డలే । కర్ణయోర్భూషయామాసకరౌకనకకంకణైః ॥ కవచంధారయామాసనవరత్నసమాకులమ్ । కాఞ్చీదామసమాబద్ధంముక్తామణివిభూషితమ్ ॥ ౪౦ ॥ కుశకేతుంకుశశ్రేష్ఠైర్ధృతవాన్సైన్యమూర్ధని । సరస్వతీంచసావిత్రీంగాయత్రీంవైతతఃపరమ్ ॥ ౪౧ ॥ పుత్రాన్పౌత్రాంస్తథాసర్వాన్సవాజిరథకుంజరాన్ । మనఃపుత్రాన్వీర్యపుత్రాన్సమాహూయపితామహః ॥ ౪౨ ॥ అలంకారయుతాన్కృత్వాగమనాభిముఖోఽభవత్ । స్వసేనాంపురతఃకృత్వానాభిజోనిర్యయౌపురాత్ ॥ ౪౩ ॥ హంసంచంద్రప్రతీకాశమారురోహపితామహః । విమానానివిచిత్రాణివధ్వఆరురుహుస్తదా ॥ ౪౪ ॥ ఘణ్టాశ్చామరనిర్ఘోషైస్సహితాన్నృపరేజిరే । శూరావీరాసనాధీరాగజాశ్వరథసంస్థితాః ॥ సముచ్ఛ్రితైర్ధ్వజైర్దీర్ఘపతాకైస్సమలంకృతాః । నానాయుధధరావీరాస్తేషాంమధ్యేపితామహః ॥ ౪౬ ॥ రరాజచంద్రమారాజంస్తారాభిర్గగనేయథా । శ్వేతచ్ఛత్రంహేమదణ్డంరత్నకుంభయుతంధృతమ్॥ ౪౭॥ యోజనత్రయవిస్తీర్ణందశలక్షజనైర్వృతమ్ । నభఃప్రకాశయామాసదేవదేవస్యవైతదా ॥ ౪౮ ॥ అవాదయన్మహారాజవాద్యానివివిధానిచ । భేరీశ్చనవసాహస్రందుందుభీనాంశతత్రయమ్ ॥ ౪౯ ॥ మృదంగపణవాన్ఢకాహళమడ్డునిస్సాణడిండిమాన్ । గోముఖాన్మురజాన్వీణాస్తథావైర్ఝర్ఝరాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ బర్బరైశ్శతశృంగైశ్చదీర్ఘశృంగైశ్చసుస్వరైః । సప్తస్వరైస్సప్తరాగైస్సర్వాణామపిమోహకైః ॥ ౫౧ ॥ ఫూత్కారైశ్చవషట్కారైర్ధ్వనయద్భిశ్చవారిజాన్ । గంధర్వైర్గాననిపుణైస్స్వరభేదవిచక్షణైః ॥ ౫౨ ॥ వీణాదండస్థసూత్రైశ్చవాదయద్భిస్సుఖావహైః । నర్తకైర్నటకైశ్చైవహాహాహూహూముఖైర్వృతమ్।

స్తూయమానం తుంబురుణా సూతమాగధవందిభిః । సురాస్సర్వే శ్రీనివా
సమహోత్సవదిదృక్షవః ॥ ౫౪ ॥ అనుజగ్ముర్మహారాజం బ్రహ్మాణం
యాంతమగ్రతః । సత్యలోకే తపోలోకే జనలోకే తతః పరమ్ ॥ ౫౫ ॥
మహర్లోకే సువర్లోకే స్వర్గలోకే మహీతలే । ఏవం క్రమాన్మహాభాగం బ్ర
హ్మాణం దదృశుర్జనాః ॥ ౫౬ ॥ ఋషయస్సత్త్వసంపన్నాస్తదాఽత్య
ద్భుతదర్శనమ్ । వాసుదేవసమాకారం వైశ్వానరసమాననమ్ ॥ ౫౭ ॥
దదృశుస్సర్వలోకేశం సాక్షాద్బ్రహ్మాణమగ్రజమ్ । కేచిన్నారాయణం
తం హి గాంభీర్యాదబ్రువంస్తదా ॥ ౫౮ ॥ కేచిన్నారాయణో నాయం
వదనానాం విపర్యయాత్ । ఇత్యబ్రువంస్తతస్సర్వే మత్వా తం చతురాన
నమ్ ॥ ౫౯ ॥ హంసస్థం భూమశైర్యుక్తం కవచాడంబరాన్వితమ్ । అ
పృచ్ఛంస్తే మహీదేవా బ్రహ్మణోఽనుచరాన్ జనాన్ ॥ ౬౦ ॥ మహీదేవాః ॥
కం వా దేశం ప్రతి జనాః కుతో వాఽగమనం విధేః ॥ జనాః ॥ గచ్ఛామోఽ
ద్య వివాహార్థం శ్రీనివాసస్య భూతలమ్ ॥ ౬౧ ॥ తేనైవావాహితాస్స
ర్వే సత్యలోకాన్మహీం సురాః । తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తేషామనుజగ్ముర్మ
హర్షయః ॥ ౬౨ ॥ సాగ్నిహోత్రాస్సపుత్రాశ్చ సశిష్యాస్సపరిగ్ర
హాః । ఏవం విభవమాస్థాయ బ్రహ్మాఽగాద్వేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౬౩ ॥ వా
దిత్రాణాం స్వనేనైవ ముందుభీనాం చ నిస్స్వనైః । ఆపూరితం జగదిదం

శ్రీనివాసప్రతిచారాదిజ్ఞాపితబ్రహ్మాగమనమ్.

సశైలవనకాననమ్ ॥ ౬౪ ॥ ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు భగవాన్ లౌకికైస్స
మః । అదృష్ట్వా ఖగరాజం తం మాతరం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬౫ ॥ శ్రీ
నివాసః ॥ కిన్నాగతోఽమ్బ ఖగరాట్ పుత్రార్థం ప్రేషితో మయా ।
మార్గే నిరోధితః కేన కిం వాస్యాత్కారణం వద ॥ ౬౬ ॥ ఏవం వదతి
గోవిందే చారో దృష్టిపథం గతః । చారం దృష్ట్వాతిసంతోషం స లేభే
పురుషోత్తమః ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసః ॥ క్వ చార మమ పుత్రస్తు కేన వై
ప్రేషితో భవాన్ ॥ చారః ॥ ఆగమిష్యతి గోవింద గంగాం తరతి తే
సుతః ॥ ౬౮ ॥ ఏవం వదతి తచ్చారే పునరేకోఽభ్యభాషత ॥ ద్వితీయః ॥
గోదావరీం తరతి తే పుత్రః పౌరజనైస్సహ ॥ ౬౯ ॥ స దూతవచనం
శ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖోఽభవత్ । తదాజగామ గరుడః పక్షిరాడ్ద్రు

హ్మచోదితః ॥ ౭౦ ॥ ప్రణిపత్యశ్రీనివాసంప్రోవాచవచస్తదా ॥ గరుడః ॥ కృష్ణాంతీర్త్వాతుతేపుత్రశ్శ్రీశైలముపగమ్యచ ॥ ౭౧ ॥ అహోబిలంచాససాదతత్రాజ్ఞప్తోహమాగతః । ఇత్యేవముచ్యమానేతుగరుడేనమహాత్మనా ॥ ౭౨ ॥ తత్క్షణేనైవరాజేంద్రవిష్వక్సేనోభివంద్యచ । వినీతోవాచమూర్ధ్నాశ్రీనివాసంపరాత్పరమ్ ॥ ౭౩ ॥ విష్వక్సేనః ॥ తుంబురోస్తీర్థమాసాద్యహారేతత్రావగాహతే । పుత్రస్తవమహారాజఃపరమాత్మాచతుర్ముఖః ॥ ౭౪ ॥ పుత్రస్తవాగచ్ఛతీహభవద్దర్శనకౌతుకీ ॥ సేనాపతౌవదత్యేవంభగవానుత్థితోముదా ॥ ౭౫ ॥ గరుడస్కంధమారూఢఃప్రయాణాభిముఖోహరిః । ఉత్తరాభిముఖఃప్రాయాత్పుత్రస్నేహేనభూమిప ॥ ౭౬ ॥ విష్వక్సేనోతివేగేనబ్రహ్మాణముపగమ్యచ । ఆనమ్యశిరసాభక్త్యాప్రోవాచవచనంవిధిమ్ ॥ ౭౭ ॥ విష్వక్సేనః ॥

చతుర్ముఖశ్రీనివాసయోఃపరస్పరప్రణయావలోకనసంవాదః.

భగవానరవిందాక్షస్తవదర్శనలాలసః । గరుడస్కంధమారుహ్యాసమాగచ్ఛతితేఽన్తికమ్ ॥ ౭౮ ॥ తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్యవిష్వక్సేనస్యధీమతః । చంద్రబింబనిభాద్ధంసాదవరుహ్యాపితామహః ॥ ౭౯ ॥ పాదాభ్యామాగమచ్ఛీఘ్రంయత్రాగచ్ఛతికేశవః । సదదర్శమహారాజజనకంచతురాననః ॥ ౮౦ ॥ దండవత్ప్రణిపత్యాథచాగ్రేబద్ధ్వాకరాస్థితః । సచావరుహ్యగరుడాదాససాదపితామహమ్ ॥ ౮౧ ॥ ఉత్థాప్యాలింగ్యచాప్యేనమువాచమధుసూదనః ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఉత్తిష్ఠతాతభద్రంతేపశ్యామామాతురంకృశమ్ ॥ ౮౨ ॥ బహుకాలేనతేబుద్ధిర్మద్దర్శనలాలసా । తచ్ఛ్రద్దైవమరింమన్యేత్వద్బుద్ధిర్మద్దర్శనే ॥ ౮౩ ॥ కౌతూహలంనోపనీతాకదాచిదపియేనవై । నకశ్చిద్ధ్రియతేక్వాపిత్వాంవినాచతురానన ॥ ౮౪ ॥ వదత్యేవంహృషీకేశేనోవాచచతురాననః । ముహూర్తద్వయమాత్రంతుశ్రీనివాసోపినోచివాన్ ॥ ౮౫ ॥ ఆనందబాష్పసందిగ్ధనయనౌతౌపరస్పరమ్ । స్నేహాత్ప్రఫుల్లవదనౌముఖందదృశతుర్ముదా ॥ ౮౬ ॥ పితుర్ముఖంసుతోఽపశ్యత్సుతవక్త్రంహరిస్తథా। తతస్సంతుష్టమనసాలేభాతేపరమాంముదమ్ ॥ ౮౭ ॥ తౌక్రీడంతౌశ్రీనివాసబ్రహ్మాణౌదేవసంసది । పితృపుత్రౌతదాదృష్ట్వాసత్యలోకనివా

సినః ॥ ౮౮ ॥ లేభిరే పరమానందం తన్మాయామోహితాస్సురా
దేవాః ॥ న తేన సదృశః పుత్రో న తేన జనకో భువి ॥ ౮౯ ॥ ఇత్యేవం ప్రశ
శంసుస్తే భక్తిస్నేహవశంగతాః । తతస్సుతం సమాశ్వాస్య పరిమృజ్యా
క్షిజం జలమ్ ॥ ౯౦ ॥ బ్రహ్మణః పాణిముద్ధృత్య స్వనేత్రజలముత్సృజన్ ।
వల్మీకస్థానమాశ్రిత్య పుత్రేణ సహ తస్థివాన్ ॥ ౯౧ ॥ తత్ర చ శ్రీనివాసస్త
మువాచ పురుషోత్తమః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కచ్చిత్తే కుశలం తాతస్సుపాయామ
మసంప్రతి ॥ ౯౨ ॥ పుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాణాం క్షేమం ప్రబ్రూహి మే సుత ॥
బ్రహ్మ ॥ సర్వమఙ్గళమస్మాకం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ ॥ ౯౩ ॥ తాత మే వద తే క్షే

చతుర్ముఖప్రతి శ్రీనివాసజ్ఞాపితస్వపరిణయోదన్తః.

మం పురాణం పురుషోత్తమ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ద్వాపరాంతే కృతం కర్మ శృణు
పుత్ర సమాధినా ॥ ౯౪ ॥ వైకుణ్ఠే శేషతల్పస్థం భృగుః పాదతలేన మామ్ । త
తాడోరసి తే మాతు రాస్పదే కమలాసన ॥ ౯౫ ॥ తదా తే జననీ పుత్ర కరవీ
రపురం గతా । తేన దుఃఖేన సంతప్తస్త్యక్త్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౯౬ ॥
ఇహాగతో వేఙ్కటాద్రిం నాత్రాపశ్యం నికేతనమ్ । అత్ర వల్మీకగం నిత్యం
చోళభృత్యః కుఠారతః ॥ ౯౭ ॥ ప్రాహరన్మాం రాజభార్యా తాడితో ధే
నుకోపతః । బృహస్పతేః ప్రసాదేన జీవామి కరుణానిధేః ॥ ౯౮ ॥ అభి
వాదయ కల్యాణీ మ్మాతరం మమ నందన । ఇత్యుక్తో వకుళాం బ్రహ్మ వవం
దే హరిమాతరమ్ ॥ ౯౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ జననీ తవ గోవింద కుత్రేయం జనితా
పురా । ఏతదాఖ్యాహి భగవన్ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥ ౧౦౦ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ యశోదా వకుళా భూత్వా వర్తతే వేఙ్కటాచలే । రక్షితోఽహం
తయా భద్ర బహుకాలం పితామహ ॥ ౧౦౧ ॥ ఆపత్కాలే తు యోఽర
క్షత్తం విద్యాత్పితరం గురుమ్ । కదాచిన్మృగయాసక్తః పద్మతీర్థసమీప
తః ॥ ౧౦౨ ॥ ఆగామహం తత్ర పుష్పవనే కన్యా ఉపాగమన్ । తాసాం
మధ్యే విరాజంతీ కన్యా కాచిదుపాగమత్ ॥ ౧౦౩ ॥ యామాకాశప్రభోః
పుత్రీం నామ్నా పద్మావతీం విదుః । తామవేక్ష్యాతిమోహాన్మే మనస్తామే
వ కాంక్షతే ॥ ౧౦౪ ॥ తామేవ ఘటయాశు త్వం పుత్రోఽసి పరమో మమ ।

శ్రీనివాసపరిణయార్థం శేషాచలప్రతిరుద్రాద్యాగమనమ్.

వదత్యేవం హృషీకేశే శుశ్రువే దుందుభిస్వనః ॥ ౧౦౫ ॥ భగవాన్ ॥ కస్య

వాద్యమిదంబ్రహ్మన్ కశ్చమాముపగచ్ఛతి। వదత్యేవంపరేధామ్ని నీలక
ణ్ఠోఽన్వపద్యత ॥ ౧౦౬ ॥ పితామహంచపితరం వవందేవసుధాధిప । పా
ర్వత్యాషణ్ముఖేనాపి ప్రమథాధిపసేవకైః ॥ ౧౦౭ ॥ తమాలింగ్యహృషీ
కేశః ప్రాహశఙ్కరమాగతమ్ । వత్సాత్రాయాహినికటం తిష్ఠభద్రవరా
సనే ॥ ౧౦౮ ॥ ఏవంసంభాషమాణేతు నీలకణ్ఠేనకేశవే। తతస్సమాగమత్స
ద్యః కుబేరోనరవాహనః ॥ ౧౦౯ ॥ యక్షేంద్రఃపుత్రభృత్యైశ్చభార్యాబం
ధుభిరన్వితః । తమాయాంతముపాలక్ష్య భగవానాహభూమిప ॥ ౧౧౦॥
ధనాధిపమహాప్రాజ్ఞ ధనవాన్భవసర్వదా । ఇత్యాశిషానందయతి హృషీ
కేశేధనేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వాహాస్వధాభ్యాంసహితఆరూఢోమేషవా
హనమ్ । అగ్నిశ్చాగాత్సపుత్రశ్చ సబంధుర్వేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧౨ ॥ స
జాతవేదసందృష్ట్వా జాతాహ్లాదోజగత్పతిః । తమాలింగ్యాతివేగేన తిష్ఠతి
ష్ఠేతిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౧౩ ॥ తతఃప్రేతపతిశ్చాపి స్వదూతైశ్చస్వభార్యయా।
స్వవాహనంసమారుహ్య ప్రాపశేషగిరింస్వయం ॥ ౧౧౪ ॥ చిత్రగుప్తోమ
హాప్రాజ్ఞ స్సంప్రాప్తోరాజసత్తమ।తతోజలపతిశ్చాగాన్నక్రమారుహ్యభ
క్తిమాన్॥౧౧౫॥ భార్యయాబహురత్నాఢ్యో నారాయణగిరింప్రతి। ఆరు
హ్యగజరాజంస్వ మింద్రస్సాకంశచీపతిః ॥ ౧౧౬ ॥ భోగిరాజగిరింరాజన్
సర్వభోగాలయోమహాన్ । పౌలోమ్యాసహపుత్రేణ సంప్రాప్తస్త్రిదశే
శ్వరః ॥ ౧౧౭ ॥ యథార్హంశ్రీనివాసేన సత్కృతోనిషసాదచ ॥ ౧౧౮ ॥ ఏ
ణంసమారుహ్యచభారతీయుతస్సుగంధయుక్తస్సముపాయయౌగిరిమ్ ।
భక్త్యోథవాయుస్తమిమంజనార్దనః క్షేమంచపప్రచ్ఛతదాముదాన్వితః ॥
స్థీయతామితిరాజేంద్ర హరిర్వాయుమభాషత ॥౧౧౯॥ ఏతస్మిన్నేవకాలే
తు సంప్రాప్తౌచంద్రభాస్కరౌ। మన్మథోప్యాగమద్రూపీ సరతిస్తురగోపరి॥
మునయశ్చమహారాజ సమాజగ్ముర్మహాగిరిమ్ । కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో
వామదేవశ్చగౌతమః॥౧౨౧॥విశ్వామిత్రోవసిష్ఠశ్చ వాల్మీకిర్జమదగ్నిజః।
పులస్త్యశ్చదధీచిశ్చ శునశ్శేపశ్చగాలవః ॥ ౧౨౨ ॥ గార్గ్యఃకృష్ణోమహా
రాజ సపుత్రాస్సపరిగ్రహాః । గన్ధర్వాప్సరసశ్చైవ సర్వేసిద్ధాస్సహోర
గాః ॥ ౧౨౩ ॥ ఏవంమహర్షయోదేవా రాజానశ్చసమాగతాః । వివాహా
ర్థంసమాజగ్ముస్సర్వేసంభ్రమకాతరాః ॥ ౧౨౪ ॥ సమాశ్వాస్యాథగో

విందో యథాయోగ్యంతదాన్నృప । స్థీయతామితిచోవాచ సర్వేషాం

బ్రహ్మాజ్ఞయావిశ్వకర్మకృతపరిణయార్హపురనిర్మాణక్రమః.

తోహరిః ॥ ౧౨౫ ॥ తతోఽభూద్వాసుదేవస్య విశ్వకర్మాఽక్షిగోచరః।
తమాలోక్యహృషీకేశఇంద్రమాహస్మమన్యుమాన్॥౧౨౬॥శ్రీభగవాన్॥
ఇంద్రాస్యగర్వబాహుళ్యం పశ్యవిశ్వకృతోఽధునా । భ్రాతుర్బాహుబ
లాదేష నజానాతిహితాహితమ్ ॥ ౧౨౭ ॥ యథాఽన్యాన్పశ్యతిసురాం
స్తథామామపిపశ్యతి । సాధుజాతంసురశ్రేష్ఠ త్వయైనమసమంజసమ్॥
అన్యంశాలాకర్మరతం శుద్ధంమద్భక్తిసంయుతమ్ । నియోజయసురశ్రే
ష్ఠ దేవతాగృహకర్మణి॥ ౧౨౮ ॥ ఇత్యప్రియంవచశ్శ్రుత్వా విశ్వకర్మాన
రేశ్వర । ప్రణిపత్యాహగోవిందం వర్ధకీభయవిహ్వలః ॥ ౧౩౦ ॥ వర్ధకీ॥
భగవంస్త్వదభీష్టంయ దజ్ఞానాన్నమయాకృతమ్ । క్షమస్వమమదౌరా
త్మ్యం భగవన్కరుణానిధే ॥ ౧౩౧ ॥ దేవాదిదేవదేవేశ స్వల్పస్యమమ
కారణాత్ । ఇయాన్కోపఃకిమర్థంతే సంజాతోభగవన్హరే ॥ ౧౩౨॥
ఏవంసంప్రార్థితశ్శక్రం శ్రీనివాసఉవాచహ । సభాంకారయదేవేంద్ర దే
వార్థంమునికారణాత్ ॥ ౧౩౩ ॥ పంచాశద్యోజనగణ విశాలాంసుమనో
హరామ్। సువిచిత్రాంచమహతీం త్రింశద్యోజనమాయతామ్॥౧౩౪॥ ఇ
త్యేవంశాసితశ్శక్ర స్తేనవర్ధకినాతదా।కారయామాసవిపులాం విచిత్రాం
మహతీంసభాం ॥ ౧౩౫ ॥ చక్రేశక్రాజ్ఞయాతత్ర విశ్వకర్మామయాగ్ర
జః । అనంతరంవాక్యమూచే శతక్రతుమనామయమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ శ్రీభగ
వాన్ ॥ ఆకాశరాజనగరం శీఘ్రంగచ్ఛశచీపతే । రాజానంసాంత్వవచ
నైః కార్యేకర్మణిబోధయ ॥ ౧౩౭ ॥ తత్రాప్యనేనకర్తవ్యం సభాగేహాది
కారయ । వాసుదేవస్యవాక్యాని శ్రుత్వాతస్యశచీపతిః ॥ ౧౩౮ ॥ జగా
మరాజనగరం సహితోవిశ్వకర్మణా । విస్తార్యనగరంరాజ్ఞః పరితోబహు
యోజనమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సంచ్ఛిద్యచమహారాజ వనానిగిరిగహ్వరాన్ । వి
షమాంచసమాంచక్రే ధరాంతాంధరణీపతేః ॥ ౧౪౦ ॥ గృహాణిచవిచి
త్రాణి సభాశ్చపటమంటపాన్ ॥ ౧౪౦½ ॥ కల్యాణవేదింసదదర్శరత్నై
స్సంపూర్ణకక్షైస్సుకృతాంవిచిత్రామ్ । స్తంభైర్యుతాంమౌక్తికరత్నని
ర్మితై ర్నారాయణస్యైవనృపేణనిర్మితామ్ ॥ ౧౪౧½ ॥ వాసుదేవస్యభవ

నంవాసవోవిశ్వకర్మణా ॥ ౧౪౨ ॥ కారయామాసరాజేంద్రసరత్నస్తం
భగోపురమ్ । ధనధాన్యసమాకీర్ణంరత్నతోరణమండితమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ వా
పీకూపశతంవాజిగజానాంభవనంతథా । వాసవేతుగతేరాజన్వాసుదే

దేవాదికృతపరిణయార్థభగవత్ప్రార్థనాభ్యుపగమః.

వోఽవదత్సురాన్ ॥ ౧౪౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆకాశరాజస్యసుతాఽస్తి
యాసురా ఇచ్ఛామికర్తుంకిలతత్కరగ్రహమ్ । అంగీకృతంచేద్భవదీయ
మండలై రంగీకరోమ్యద్యతురాజకన్యకామ్॥ ౧౪౫॥ వాసుదేవవచశ్శ్రు
త్వావాసుదేవాత్మజాదికాః । వాక్యమాహుర్మహారాజవాసుదేవపరా
యణాః ॥ ౧౪౬ ॥ బ్రహ్మాదిదేవాః ॥ వయంతుదాసభావేన తిష్ఠామః
పురుషోత్తమ । త్వత్ప్రసాదాద్వయంసర్వే పశ్యామోఽత్ర మహో
త్సవమ్ ॥ ౧౪౭ ॥ శంకరః ॥ వినోదవచనంకృష్ణభాషసేప్రాకృతో
యథా । మనసస్తేప్రశస్తంచేత్క్రియతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౪౮ ॥
శంకరస్యవచశ్శ్రుత్వా ప్రశశంసహసన్హరిః । తతశ్చతుర్ముఖఃప్రా
హ శేషాచలపతింప్రతి ॥ ౧౪౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ సర్వజ్ఞస్త్వందయా
సార సత్యసంకల్పవానసి । అష్టవర్గంతతఃకార్యం వివాహాత్పూర్వమే
వహి ॥ ౧౫౦ ॥ తస్మాదాజ్ఞాందేహిమమపుణ్యాహేపురుషోత్త

వసిష్ఠాదీన్ప్రతిభగవత్కృతవివాహకార్యనియోజనప్రకారః.

మ । సపుత్రవచనంశ్రుత్వా వసిష్ఠంమునిమానయత్ ॥ ౧౫౧ ॥ వసి
ష్ఠంచమహాభాగం పౌరోహిత్యేన్యయోజయత్ । యాజుశ్శాఖైర్మహా
మంత్రైఃకర్తవ్యంస్వస్తివాచనమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ సర్వేషామపిదేవానాం
యజమానోభవాతిని। దేవానాంచఋషీణాంచమానసేశంకరంన్యధాత్ ॥
దేవాహ్వానేకుమారంతు ప్రత్యుత్థానేచమన్మథమ్ । దత్వాతేషాంవీటి
కాంతుకృష్ణవర్త్మానమాహ్వయత్ ॥ ౧౫౪ ॥ గృహాణత్వంవీటికాంచపా
కార్థంహవ్యవాహన।ఋషీణాంసర్వదేవానాంతవపాకస్తుసంమతః॥౧౫౫॥
తస్మాత్పాకంకురుష్వత్వం స్వధాస్వాహాసమన్వితః । ఇతిశిష్టోయజ్ఞమూ
ర్తిస్తథాస్త్విత్యబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ ౧౫౬॥ తతస్సప్రాహవరుణం జలార్థంసర్వ
దేహినామ్ । దుష్టానాందండనేరాజన్ శిష్టానాంపరిపాలనే ॥ ౧౫౭ ॥
యమంసంకల్పయామాససుగంధేవాయుమాదిశత్ । ధనదానేబ్రాహ్మ

ణార్థే వస్త్రాలంకారదాపనే ॥ ౧౫౮ ॥ కుబేరం యోజయామాస భగ
వాన్నృపసత్తమ । ప్రదీపధారణే రాజన్నిశాకరమయోజయత్ ॥౧౫౯॥
వసూన్సన్దేశయామాస భాండానాం శుద్ధికారణాత్ । గ్రహాంశ్చ ద్రోణ
పాత్రేషు న్యయోజయదరిందమ ॥ ౧౬౦ ॥ ఏవం సంశాసితాస్సర్వే
పురాణపురుషేణ చ । ఆజ్ఞామాదాయ తేఽభూవన్ సర్వే స్వస్థాస్స్వక
ర్మసు ॥ ౧౬౧ ॥ తతో వాక్యమువాచేదం బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥
బ్రహ్మా ॥ మజ్జనం కురు గోవింద మంగళం మధుసూదన ॥ ౧౬౨ ॥
పుణ్యాహపూర్వం కర్మాణి స్వేష్టదేవప్రపూజనమ్ । కులదేవప్రతిష్ఠాం

వివాహార్థం కరవీరపురాద్రమాహ్వానమ్.

చ సాంగం కురు రమాపతే ॥ ౧౬౩ ॥ స పుత్రవచనం శ్రుత్వా సస్మా
రజగదీశ్వరః । రమాం రాజీవనయనాం కరవీరపురాలయామ్ ॥ ౧౬౪ ॥
మత్వా వియోగినీం రాజన్ దుఃఖితస్సురసత్తమః । రురోద లోకరీత్యైవ
భగవాన్ లౌకికైస్సమః ॥ ౧౬౫ ॥ న శోభతే సభా దివ్యా తయా విరహి
తా సుత । భవానహం మహాప్రాజ్ఞ దేవాశ్చ సపరిగ్రహాః ॥ ౧౬౬ ॥ న శో
భంతే యథాకాశే తారాస్తారాపతిం వినా । అపాదపం యథాఽరణ్యమప
క్షిణశ్చ విహంగమాః ॥౧౬౭॥ అఫలాశ్చ యథా వృక్షా అధనాస్సుహృదో య
థా । తథా వయం మహాప్రాజ్ఞ రహితా రమయా తయా ॥ ౧౬౮ ॥ వా
సుదేవవచశ్శ్రుత్వా వాసుదేవమభాషత । శంకరః పృథివీపాలసముత్తిష్ఠన్
మహాభుజః ॥ శంకరః ॥ కిమర్థం రోదనం తాత కిం తే కార్యం విడంబనమ్ ।
అసంగస్యాప్రమేయస్య చాక్రూరవరదస్య చ ॥ ౧౭౦ ॥ అక్లేశకస్య దేవేశ
కిమర్థం రోదనం వృథా । స చ తద్వచనం శ్రుత్వా నీలకంఠమభాషత ॥౧౭౧॥
శ్రీభగవాన్ ॥ త్వం న జానాసి భో శంభో బాలభావేన పౌత్రక । యదా బ్ర
హ్మావసానే చ న కించిదవశిష్యతే ॥ ౧౭౨ ॥ తదా క్షీరోదకే శంభో నిరా
లంబే నిరాశ్రయే । సా మే శయ్యా సఖీ భూత్వా క్రీడతే హితకారిణీ ॥ ౧౭౩ ॥
ఏతాదృశీం వినా శంభో మమ సౌఖ్యం కథం భవేత్ । వదత్యేవం జగన్నాథే వే
ధా వాక్యమభాషత ॥౧౭౪॥ బ్రహ్మా॥ నోక్తం త్వయేదం గోవింద పూర్వమే
వం జనార్దన । అద్య మాం కమలానాథ రమాహ్వానే నియోజయ ॥ ౧౭౫ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ సోఽపి పుత్రవచశ్శ్రుత్వా ద్యుమణిం శీఘ్రమాహ్వయత్ ।

భగవదుక్త్యారమానయనాయ కరవీరపురంప్రతిసూర్యగమనమ్.

షణ్ముఖేనమహారాజ సోఽపితత్రసమాగతః ॥ ౧౭౬ ॥ సనామభక్త్యాస్తు
త్వాథ ప్రాంజలిస్సమ్ముఖస్థితః । భాస్కరంభక్తినమ్రాంగం భగవానాహ
హృద్గతమ్ ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సృగాలవాసుదేవస్య నగరంగచ్ఛ
భానుమన్ । తత్రాస్తేజగతాంమాతా తామానయమమాంతికమ్ ॥ ౧౭౮ ॥
భారతీంవాసుదేవస్య శ్రుత్వాప్రాప్తోదివాకరః । వినయేనసమాయుక్త
శ్శిరసాఽనమ్యచావదత్ ॥ ౧౭౯ ॥ భానుః ॥ కథంతాంలోకజననీ మా
నయిష్యేతవాంతికమ్ । తన్మమాచక్ష్వగోవింద కథంమాంవిశ్వసేద్రమా ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తితస్యాస్త్వయిస్నేహ స్సదాలోకమహోదయే ।
త్వదాగమనసంహృష్టా సమాయాతిమమాంతికమ్ ॥ ౧౮౧ ॥ ఉపాయం
ప్రవదిష్యామి తదాగమనకర్మణి । అశ్రుముంచన్నపమృజం స్త్వద్వారికురు
సంస్థితిమ్ ॥ ౧౮౨ ॥ త్వాంతుదృష్ట్వాజగన్మాతా సాంత్వయిష్యతిభాను
మన్ । ఏవంవదంతీవాక్యంత్వాం కించిద్దుఃఖసమాకులా ॥ ౧౮౩ ॥ శా
సనంతేహృతంకేన ధరణ్యాంకథ్యతామితి । త్వంసమాచక్ష్వతాందేవీమి
త్థమత్యంతదుఃఖితః ॥ ౧౮౪ ॥ నశాసనంహృతంమేఽద్య మాతఃకేనాపి
భూతలే । శయనంతుకృతంతేన తవభర్త్రాఽద్యభూతలే ॥ ౧౮౫ ॥ యే
నవైశాసనందత్తం మాతశ్శ్మేకృపయేదృశమ్ । నిశ్చేతనోఽద్యపతితో భర్తాజీ
వతితేనవా ॥ ౧౮౬ ॥ భర్తాతవజగన్నాథ స్త్వచ్ఛోకోద్యవిభాతిమే । కదా
ద్రక్ష్యామిదేవీంతా మిత్యాస్తేప్రలపన్నితి ॥ ౧౮౭ ॥ సాత్వద్వచనమాక
ర్ణ్య సమాయాతినసంశయః । ఉపాయంతుతతశ్శ్రుత్వా కించిద్ధాస్యము
ఖాన్వితః ॥ ౧౮౮ ॥ బభాషేభక్తినమ్రాంగో భయభక్తిసమన్వితః । స
ర్వజ్ఞాసర్వలోకేషు విశ్రుతాకమలాలయా ॥ ౧౮౯ ॥ జానాతిహృద్గతం
సర్వం కథంమాంవిశ్వసేద్విభో । అరోగస్యచరోగంహి కథంవక్ష్యామితే
హరే ॥ ౧౯౦ ॥ సభానోర్వచనంశ్రుత్వా భానుమాహమనోగతమ్ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ మన్మాయయామోహితాసా భవిష్యతినసంశయః ॥ ౧౯౧ ॥
ఇత్యుక్తఃప్రణిపత్యాథ వాసుదేవంరథేస్థితః । కరవీరపురంగత్వా యథో

కరవీరపురాచ్ఛేషాచలంప్రతిరమాగమనమ్.

క్తంతత్తథాఽకరోత్ ॥ ౧౯౨ ॥ సాతద్వచనమాకర్ణ్య యథాదేశంతదా

రమా । రథమారుహ్యాఖేదేన భానువాక్యాదరేణసా ॥ ౧౯౩ ॥ సంప్రాప్తావాయువేగేన రవియుక్తారమాపతిమ్ । తదాగమనవార్తాంచ శ్రుత్వా తస్మిన్క్షణేహరిః ॥ ౧౯౪ ॥ జగామదర్శనాపేక్షీ హ్యాశక్తఇవసమ్ముఖమ్ । తాదృశీమాకృతింప్రాప్య తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౧౯౫ ॥ దేవానాంపూర్వదేవానాం మునీనామూర్ధ్వరేతసామ్ । భుజేభుజంగభూషస్య వామంసంస్థాప్యవై భుజమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ తథాఽపరంబ్రహ్మకంఠే నిధాయాగాద్భుజంస్వభూః । ఏవంభూతంశ్రీనివాసం దదర్శకమలాలయా ॥ ౧౯౭ ॥ రథాదుత్తీర్యవేగేన కించిద్ధాస్యముఖాంబుజా । చాంపకంపుష్పనిచయం వికీర్యపదపంకజే ॥ ౧౯౮ ॥ సమాలింగ్యాతిభక్త్యైవ ముహూర్తద్వయమాస్థితా । తదాలింగనమాత్రేణ పుష్టాంగోవిష్టరశ్రవాః ॥ ౧౯౯ ॥ కుశలం పరిపప్రచ్ఛ తస్యాస్సపిహరేస్తదా । పితరౌసర్వలోకానాం రమానారాయణావుభౌ ॥ ౨౦౦ ॥ సంప్రాప్తౌస్వస్థతాంరాజన్ సర్వదేవనమస్కృతౌ ॥

రమాయైశ్రీనివాసకథితపద్మావతీపరిణయోదన్తః.

శ్రీరమా ॥ మాంమోహయతిగోవింద తవమాయాదురత్యయా ॥ ౨౦౧ ॥ భానునామయిగోవింద కర్మచిత్రంత్వయాకృతమ్ । త్వన్మాయామోహితాస్సర్వే బ్రహ్మేశానాదయస్సురాః ॥ ౨౦౨ ॥ వదాదేశంవాసుదేవ మమాద్యాహ్వానకారణమ్ । సరమావచనంశ్రుత్వా సాధ్వీమాహమహీపతే ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ త్వయారామావతారేతు కథితంస్మరభామిని । వేదవత్యావివాహస్య సంప్రాప్తఃకాలఏషవై ॥ ౨౦౪ ॥ త్వత్సన్నిధావోఢుమేనాం కామయేఽహంకలాయుగే । వదత్యేవంహృషీకేశే సాఽస్మరత్పూర్వికాంగిరమ్ ॥ ౨౦౫ ॥ శ్రీరమా ॥ తామంగీకురుగోవిందవివాహవిధిపూర్వకమ్ । ఇతిమేవచనంకృష్ణసఫలంకురువత్సల ॥ ౨౦౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాశ్రీనివాసంసా ననామచముదాన్వితా । హరిస్తులోకజననీ మానందయదుదారధీః ॥ ౨౦౭ ॥ సరమాగిరమాకర్ణ్య పరిపూర్ణమనోరథః । పరమానందసంపూర్ణ ఉరగాద్రావ్యరాజత ॥ ౨౦౮ ॥ సం

తోషసంసూచకసర్వగాత్రఆనన్దబాష్పేణసమృద్ధనేత్రః । బ్రహ్మాదిదే
వైర్నుతసచ్చరిత్ర స్తదాబభౌ వేఙ్కటశైలమిత్రః ॥ ౨౯ ॥ ... *
ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వబంధు
లక్ష్మీసమాగమయోగో నామ దశమోఽధ్యాయః.

భగవతః పద్మాదికారితపరిణయోర్ధ్వమంగళాభిషేకక్రమః.

జనకః ॥ తతః కిమకరోత్కృష్ణ శ్రీనివాసస్సుతాంగతిః । తన్మమా
చక్ష్వ భగవన్ విస్తరేణ మహామునే ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ శ్రీలక్ష్మీసహిత
శ్శ్రీమాన్ శ్రీనివాసః పితామహమ్ । అబ్రవీత్ప్రీతమనసా ప్రయుంజా
నః ప్రయోజనే ॥ ౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కర్మాణి పుత్ర కార్యాణి కురు శీఘ్రమ
తంద్రితః । స తద్వచనమాకర్ణ్య ససంతోషః పితామహః ॥ ౩ ॥ కటా
హభాండనిచయమానేతుం ప్రైషయత్సురాన్ । గరుడప్రముఖాన్వీరాన్
నారాయణపరాయణాన్ ॥ ౪ ॥ తే తస్య వచనం శ్రుత్వా క్షణేన గరుడా
దయః । కటాహాదీన్గృహీత్వాథ సమాజగ్మురనేకధా ॥ ౫ ॥ అపూర
య త్తత స్తేషు స వాయుస్సలిలాధిపః । సుగంధం తోయనిచయం దివ్యతీర్థో
ద్భవం శుభమ్ ॥ ౬ ॥ తతస్సర్వాస్సువాసిన్యో వస్త్రాలంకారమండి
తాః । అరుంధతీం పురస్కృత్య కృతమంగళకౌతుకాః ॥ ౭ ॥ సదీపకల
శాన్రాజ న్పార్వతీప్రముఖా స్స్త్రియః । చక్రుస్సమంతాన్మంగళ్యాన్ స
సావిత్రీపురోగమాః ॥ ౮ ॥ గాయంత్యశ్శుభగానాని నిరాతంకకృతంత
థా । కృష్ణావతారవిభవం గాయంత్యశ్చామరాంగనాః ॥ ౯ ॥ సిద్ధాఙ్గ
నాశ్చ రాజేంద్ర తస్థుర్వైఘూనసాఙ్గనాః । ఏవం ప్రవృత్తే పుణ్యేస్మిన్ వివా
హే వేఙ్కటేశితుః ॥ ౧౦ ॥ స్నుషాశ్చ వాసుదేవస్య జహసుశ్చారులోచ
నాః । శ్వశ్రూంచ పురతః కృత్వా మాతరం వకుళాం హరేః ॥ ౧౧ ॥
ఏవం మహోత్సవ స్తత్ర సమభూత్సప్తమీదినే । చతుర్దిక్షు చ సంస్థాప్య
కలశాన్ జలపూరితాన్ ॥ ౧౨ ॥ సూత్రేణ వేష్టయిత్వా తు తన్మధ్యే రత్న
పీఠికామ్ । సంస్థాప్య సంభ్రమైర్యుక్తా ఇదమాహుస్సురాంగనాః ॥ ౧౩ ॥
ఉత్తిష్ఠ పురుషశ్రేష్ఠ తిష్ఠ త్వం సూత్రమండలే । స ఇత్థముక్తో భగవాన్ యో
షితాం పురతో హరిః ॥ ౧౪ ॥ ప్రోవాచ దీనవదనః ప్రస్రవన్నేత్రజం జలమ్ ।

పితామహామహాప్రాజ్ఞవివాహావిభవేమమ ॥ ౧౫ ॥ కఃకరోత్యభిషే
కంతుతైలేనాశీఃక్రమేణవై । యస్యనాస్తిమహారాజమాతావాపిపి
తాతథా ॥ ౧౬ ॥ వివాహేచవిపత్తౌచతస్యధిక్ జన్మజీవనమ్ । భగిన్యో
భ్రాతరశ్చైవమాతులాభాగినేయకాః ॥ ౧౭ ॥ నమేసంతిమహాప్రాజ్ఞ
కఃకరోత్యభిషేచనమ్ । మాతాపితృవిహీనానాంకాగతిర్వైభవిష్యతి ॥
నచమాతృసమంమిత్రంజనకేనసమంసుఖమ్ । నభార్యాసదృశంభాగ్యం
నపుత్రేణసమాగతిః ॥ ౧౮ ॥ నహిభ్రాతృసమోబన్ధుర్నవిష్ణోర్దేవ
తాపరా । ఇతిసంభాష్యగోవిందోలీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౨౦ ॥ రురో
దలోకరీత్యైవపశ్యన్బ్రహ్మాననంహరిః । ఉపధార్యహరేర్వాక్యంసభవః
కంజసంభవః ॥ ౨౧ ॥ సాంత్వయన్వాసుదేవంతుభారతీమాహభూపతే ॥
బ్రహ్మా ॥ కిమర్థంమోహయసినోమాయాపంజరవాసినః ॥ ౨౨ ॥ కోపినా
స్తీతియత్ప్రోక్తంతదసత్యంచతుర్భుజ । పుత్రోహంతవకల్యాణపౌత్రస్సా
త్రిలోచనః ॥ ౨౩ ॥ మన్మథోఽన్యఃపుమాన్పుత్రఃపౌత్రపుత్రష్షడాననః ।
జగత్ప్రాణోజ్యేష్ఠపుత్రస్స్నుషా తేభారతీహరే ॥ ౨౪ ॥ సరస్వత్యాదికా
స్సర్వాస్త్స్త్రియస్త్వత్పాదసేవికాః । త్వంపుమాన్పరమస్సాక్షాజ్జగద్ధాత్రీ
తవాంగనా ॥ ౨౫ ॥ క్రీడామాత్రమిదంమన్యేత్వత్కృతంపురుషోత్తమ ।
ఏవంవిభవమాపన్నస్త్వంనోమోహయసేవృథా ॥ ౨౬ ॥ ఇత్థముక్త్వా
చతుర్వక్త్రోవాసుదేవంరమాసఖమ్ । రమాంసంకేతయామాససారమా
సఖమబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥ శ్రీరమా ॥ విదితంహృదయందేవతవవేఙ్కటవల్ల
భ । తైలాభ్యంగాదికర్మాణికరిష్యేపురుషోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తిష్ఠత్యజ
దుఃఖంతేసమారోహవరాసనమ్ । సరమాగిరమాకర్ణ్యసంతోషాన్నయ
నాజ్జలమ్ ॥ ౨౯ ॥ ముంచన్మునివరాన్రాజన్నందయన్నరసారథిః । కశ్య
పాత్రిభరద్వాజవిశ్వామిత్రపురోగమాన్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రణిపత్యవసిష్ఠంసఆహ
విశ్వంవిడంబయన్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అనుజ్ఞాందేహిమేబ్రహ్మన్మజ్జనార్థం
మహామునే ॥ ౩౧ ॥ తథాస్త్విత్యబ్రవీత్కృష్ణంవసిష్ఠస్సపురోహితః । స
పత్నీకాన్త్సురాన్ సర్వాన్ సభార్యానృషిమణ్డలాన్ ॥ ౩౨ ॥ అనుజ్ఞా
ప్యానుగైస్సార్ధముదతిష్ఠత్సురోత్తమః । వికీర్యకేశమూలానిపూర్వాశాభి
ముఖంతతః ॥ ౩౩ ॥ ఆరోపయన్రత్నపీఠేశ్రీనివాసంసుయోషితః । తా

సాంమధ్యేసింధుపుత్రీరమాకమలలోచనా ॥ ౩౪ ॥ రుక్మపాత్రంసమా
దాయతైలపూరితమాదరాత్ । అభ్యాంజయత్తదాదేవీస్వాశీర్భిరభినం
ద్యతమ్॥ ౩౫ ॥ శ్రీరమా ॥ దీర్ఘాయుర్భవగోవిందబహుపుత్రోధనాధిపః।
చతుర్దశానాంలోకానామేకచ్ఛత్రాధిపోభవ ॥ ౩౬ ॥ ఏవముక్త్వాతదాదే
వీసాఽభ్యనక్తిస్మమాధవమ్। దేవాంగంమర్దయామాసతైలేనాతిసుగంధి
నా ॥ ౩౭ ॥ తదాదదౌబ్రహ్మపత్నీచంద్రకాశ్మీరకర్దమమ్ । తేనమూర్జా
లతైలేనతథామృగమదేనచ ॥ ౩౮ ॥ హారిద్రాచూర్ణపిష్టేననిర్మృజ్యచ
వృషాకపిమ్ । సుమంగళైర్వాద్యఘోషైస్సహాసర్వపరిచ్ఛదైః ॥ ౩౯ ॥
సమంతాత్సర్వవీధీషుకరికుంభైరుపాహృతైః । సమంతాత్పుణ్యతీర్థస్థ
పుణ్యతీర్థాభిపూరితైః ॥ ౪౦ ॥ సరత్నైఃకాంచనైఃకుంభైస్స్థాపితోదక
మిశ్రితైః । అభిషేకంతతశ్చక్రేకమలాజగదీశితుః ॥ ౪౧ ॥ ఆపాదమౌ
ళిపర్యంతంసాకృత్వోద్వర్తనంహరేః। మేనేకృతార్థమాత్మానంసేవయా
కేశవస్యతు ॥ ౪౨ ॥ చతస్రస్తుసువాసిన్యఃపాణిభిఃకలశాన్నృప । ధృ
త్వామౌక్తికతోయైస్తమభ్యషించన్సురేశ్వరమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలైర్నీరాజ
యామాసుఃపుత్రవాన్ధనవాన్భవ । ఇత్యాశిషాఽభినందంత్యశ్శ్రీనివా
సంసురాంగనాః ॥ ౪౪ ॥ గాయంత్యశ్శుభగీతానికౌతుకాన్మైస్సలిలైస్త
తః । ఆరాత్రికాంమాంగళికీంసర్వాశ్చక్రుస్తథాఽఙ్గనాః ॥ ౪౫ ॥
తదాదదౌబ్రహ్మపత్నీసావిత్రీవస్త్రముత్తమమ్ । తేనవస్త్రేణసర్వాం
గంమమార్జవిధివద్రమా ॥ ౪౬ ॥ పార్వతీధూపమాదాయదదౌలక్ష్మీక
రాంబుజే । ధూపయిత్వాసుధూపేనవికీర్యోజ్ఝితబంధనాన్ ॥ ౪౭ ॥
బబంధకమలాదేవీమూర్ధజాన్మధుఘాతినః । ఆదర్శందర్శయామాససావి
త్రీస్వర్ణభూషితమ్ ॥ ౪౮ ॥ రతీశచ్యౌచామరేచవీజయంత్యౌస్థితేతదా ।
ఛత్రందధారసాదేవీభారతీభక్తిసంయుతా ॥ ౪౯ ॥ పాదుకేప్రదదౌభ
ద్రాగఙ్గాగఙ్గాపితుస్తదా ॥ ౪౯½ ॥ నిధాయపాదౌవరపాదుకాద్వయేయ
యాప్రపన్నార్తిహరోహరిస్స్వయమ్ । యాభ్యాంపురాపావనతాం
గతామునేశ్శాపేనశైలీత్వముపాగతాఽబలా ॥ ౫౦½ ॥ పాదుకా
భ్యాంచరన్స్వామిం వరాసనమగాద్ధరిః ॥ ౫౧ ॥ బ్రహ్మాదయస్సురశ్రే
ష్ఠాఇంద్రాద్యాలోకపాలకాః । కశ్యపాదిమునిశ్రేష్ఠా వసిష్ఠాదితపోధ

నాః ॥ ౫౨ ॥ సనకాద్యాశ్చ యోగీంద్రా భృగ్వాద్యాశ్చ ఋషీశ్వరాః ।
అర్యమాద్యాశ్చ పితరస్తుంబుర్వాద్యాశ్చ గాయకాః ॥ ౫౩ ॥ రంభాద్యా
శ్చైవ నర్తక్యస్సూతమాగధవందినః । ఉపాసతాసనేరమ్యే పశ్యంతః పురు
షోత్తమమ్ ॥ ౫౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దక్షిణే పక్షివాహనమ్ । అష్ట
మీందుకలాకారే లలాటే దర్పణస్ఫుటే ॥ ౫౫ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం దధారా
థ శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౫౬ ॥ తదాహ కమలాం రాజన్ వకుళాలో
కమాతరమ్ । రేఖాం రచయ కల్యాణి లలాటే కుంకుమేన తు ॥ ౫౭ ॥ ఏవ
ముక్తా దేవమాత్రా రమా కుంకుమమాలిఖత్ ॥ ౫౮ ॥ తదా ముహూర్త
కాలస్తు దర్శితో దైవచింతకైః । భూషణాని*స్వపుత్రస్య పాత్రం తు జగదీశి
తుః ॥ ౫౯ ॥ యాచయిత్వా మహారాజ కుబేరమథ సా రమా । ఆదాయ
తం దదర్శాథ భగవానాహ తాం నృప ॥ ౬౦ ॥ భగవాన్ ॥ సంభూషయ వ
రారోహే భూషణైర్మాం వరాననే । ఏవముక్తా హసంతీ సా భూషణైస్సమ
భూషయత్ ॥ ౬౧ ॥ పీతాంబరం దధారాథ కటిసూత్రమనర్ఘకమ్ । స్వ
ర్ణైరాభరణైర్దివ్యైర్భూషితస్తు తతో హరిః ॥ ౬౨ ॥ కశ్యపాత్రిభరద్వా
జవసిష్ఠాదీన్మహామునీన్ । నమశ్చక్రే విరించేశ వినతో విడంబయన్ ॥ ౬౩ ॥
సంధ్యాముపాస్య విధివత్కృత్వా తాత్కాలికక్రియాః । వసిష్ఠమాహా
యోవాచ సంతోషోద్రిక్తమానసః ॥ ౬౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునిశ్రేష్ఠ వ
సిష్ఠ త్వముత్తరం కార్యమాచర । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా వసిష్ఠో వదతాం
వరః ॥ ౬౫ ॥ విరచ్య వేదికాం తత్ర మౌక్తికైశ్చతురశ్రికామ్ । శ్రీనివాసం
ప్రతిష్ఠాప్య సంకల్ప్య విధిపూర్వకమ్ ॥ ౬౬ ॥ చక్రే పుణ్యాహకర్మాథ వర
యిత్వా ద్విజన్మనః । అష్టవర్గం తతశ్చక్రే స్సృష్టికర్తా పితామహః ॥ ౬౭ ॥ త
తో నియుక్తా విధినా దత్వా తాంబూలదక్షిణాః । విప్రాణాం వేదవిదుషాం
తథా మఙ్గళవాదినామ్ ॥ ౬౮ ॥ దదుర్దేవా ధనం వస్త్రం వాసుదేవ
స్య మే ప్రియాః । తతస్సమాప్య కర్మాణి శాస్త్రోక్తాని యథావిధి ॥ ౬౯ ॥

* స్వపుత్రస్య జగదీశితుః బ్రహ్మణః-పాత్రం కుబేరం-పులస్త్యపుత్రత్వాత్పాత్రం.

భగవత్కృతపరిణయాఙ్గకులదేవతాప్రతిష్ఠావిధానం

కులదైవమపృచ్ఛత్తం వసిష్ఠో వసుధాధిప । స తస్య వచనం శ్రుత్వా భగవా
నాహ వై మునిమ్ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసిష్ఠ మమ కల్యాణీ కులదేవీ శ
మీ స్మృతా । మమాపి పాండవానాంచ నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౨౧ ॥
క్వాస్తి స ద్రుమశ్రేష్ఠ ఇత్యుక్తేఽగస్త్య ఊచివాన్ ॥ అగస్త్యః ॥ అత్రై
వోత్తరదిగ్భాగే తీర్థే కౌమారసంజ్ఞకే ॥ ౨౨ ॥ వర్తతే వృక్షరాజస్స తత్ర
గత్వా తమానయ । అగస్త్యవచనేనైవ తత్ర గత్వాథ తం ద్రుమమ్ ॥ ౨౩ ॥
కృత్వా ప్రదక్షిణం రాజన్ భగవాన్ లౌకికైస్సమః । నమశ్చక్రే శమీవృక్షం
కులదైవం వృషాకపిః ॥ ౨౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శమి పాపం శమయ మే శమి శ
త్రువినాశిని । అర్జునస్య ధనుర్ధాత్రి రామస్య ప్రియదర్శని ॥ ౨౫ ॥ మాతర్మే కురు
కల్యాణమవిఘ్నం సురప్రియే । కలహస్సర్వదేవానాం రాజ్ఞస్తస్య చ నో
ద్భవేత్ ॥ ౨౬ ॥ ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశః కులదేవీం సురార్చితామ్ । అర్చయి
త్వా విధానేన స్కంధమల్పం మహీపతే ॥ ౨౭ ॥ నికృత్య శిరసా ధృత్వా వా
దిత్రాణాం స్వనేన చ । పూరయన్నంబరం సర్వం పునస్స్వస్థానమాగతః ॥ ౨౮ ॥
శ్రీనివాసః ॥ సా కుత్ర స్థాప్యతే బ్రహ్మన్ వసిష్ఠ కులదేవికా । వదత్యేవం వా
సుదేవే వసిష్ఠం వసుధాధిప ॥ ౨౯ ॥ నారదశ్చాంతికం గత్వా ప్రోవాచ మ
ధుసూదనమ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ వారాహశరణే దేవ స్థాప్యతాం కులదేవ
తా ॥ ౩౦ ॥ యస్మిన్ స్థానే స్వకం ధామ తత్ర తాం కృష్ణ పూజయేత్ । ఏవం
విద్వన్మతం పూర్వం నిర్మితం పరమేష్ఠినా ॥ ౩౧ ॥ స నారదవచశ్శ్రుత్వా
వసిష్ఠసహితో హరిః । వరాహశరణం గత్వా వచ ఏతత్తమబ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥
శ్రీనివాసః ॥ ప్రసాదాత్తవ గోవింద వివాహం కర్తుముత్సుకః । సహితో ధ
రయా సార్ధం త్వమాగచ్ఛ నృపాలయమ్ ॥ ౩౩ ॥ గురుస్త్వం సర్వలోకా
నాం కృతకృత్యం చ మాం కురు । శ్రీనివాసవచశ్శ్రుత్వా భూధరో వాక్యమ
బ్రవీత్ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీవరాహః ॥ మమ స్థానే మహారాజ వకుళాం విద్ధి మే స
ఖీమ్ । క్షేత్రం పక్వం మదీయం యత్తస్మాన్నాంత్యక్తుమర్హసి ॥ ౩౫ ॥ వ
రాహవచనం శ్రుత్వా వాసుదేవోఽభ్యభాషత ॥ శ్రీనివాసః ॥ కులదేవీప్ర
తిష్ఠాం చ కరిష్యే శరణే తవ ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యేవం ప్రార్థయన్తం తం శ్రీనివాసం
పరాత్పరమ్ । తథాస్త్విత్యబ్రవీద్రాజన్ క్రోలరూపీ హరిస్స్వయమ్ ॥ ౩౭ ॥

కలశైస్స్వర్ణఖచితై ర్ముక్తారాశింప్రపూర్య చ । వస్త్రైర్ణవేష్టయిత్వాఽథ
పూజాంకృత్వా విధానతః ॥ ౮౮ ॥ ప్రతిష్ఠాప్య వరాహస్య సన్నిధౌ ప్రా
కృతో యథా । స్వస్థానంపునరాగత్య శ్రీనివాసస్సుతాం గతిః ॥౮౯॥ అథో

కుబేరాచ్ఛ్రీనివాసకృతస్వపరిణయార్థ ఋణాదానప్రకారః.

జనేన గంతవ్యం నారాయణపురాహ్వయమ్। ఆకాశరాజనగరమితి నిశ్చిత్య
చేతసి ॥౯౦॥ బ్రహ్మాణమబ్రవీద్రాజం స్త్వరయా గమనేరతః ॥ శ్రీనివాసః॥
విధేఽద్యైవ నియుంక్ష్వ త్వం సేనాం తే చతురంగిణీమ్ ॥ ౯౧ ॥ శీఘ్రం
గంతుం చతుర్వక్త్ర నారాయణపురం ప్రతి । మాభూత్కాలో వృథైవా
త్ర దూరోధ్వా హ్యస్య వర్తతే ॥ ౯౨ ॥ బలం సర్వం వనే తాత వృద్ధబాలా
బలాన్వితమ్ । శనైర్గచ్ఛతు రాజేంద్ర మునిమండలపూర్వకమ్ ॥ ౯౩ ॥
స తస్య వచనం శ్రుత్వా చక్రపాణేశ్చతుర్ముఖః । వచనం వ్యాహరచ్ఛీఘ్రం
పితరం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౯౪ ॥ బ్రహ్మ ॥ కృత్వా పుణ్యాహకర్మాణి ప్ర
తిష్ఠాప్య కులేశ్వరీమ్ । నోపవాసేన గోవింద గంతవ్యమితి మే మతిః ॥ ౯౫ ॥
మునయః క్షుధితాస్సర్వే బాలవృద్ధాదయస్తథా। వదత్యేవం చతుర్వక్త్రే
చక్రపాణిరభాషత ॥ ౯౬ ॥ శ్రీనివాసః ॥ వచనాని మహార్హాణి తవ పు
త్ర పితామహ । కథం కార్యమకార్యం చ నైవ జానాసి పుత్రక ॥ ౯౭ ॥ దే
శకాలావనాలోచ్య భాషసే బాలిశో యథా । ద్రవ్యాణామయుతం తాత
గతం మే కాననే గిరౌ ॥౯౮॥ ఏవం వ్యయం సమాపన్నం కథం పశ్యసి చక్షు
షా । జ్ఞాత్వాపి రిక్తతాం వాచా త్వేవముక్తే కథం భవేత్ ॥ ౯౯ ॥ వద
త్యేవం స్వపితరి బ్రహ్మలోకపితామహః । తూష్ణీమాస మహారాజ భగ
వత్పురతస్తదా ॥ ౧౦౦ ॥ నీలకంఠోఽబ్రవీద్వాక్యం పితరం స్వపితుస్తతః ।
నీలకంఠః ॥ శ్రోతవ్యం వచనం తాత మమ బాలస్య మాధవ ॥ ౧౦౧ ॥ వివా
హకరణే దేవ తథా భవనకర్మణి । ప్రారబ్ధస్యాంతపర్యంతం యోహి య
త్నం సమాచరేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ స ఏవ పుణ్యవాన్లోకే కీర్తిమేతి న సంశ
యః । సంపాద్యాస్సర్వసంభారా శ్శుభకార్యేషు పుష్కలాః ॥ ౧౦౩ ॥
బహుళార్థవ్యయేనాపి తదభావే త్వృణం చరేత్ । స శంభువచనం శ్రుత్వా
శంబరారిపితాబ్రవీత్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సభాయాం కిమిదం
ప్రోక్తం పౌరుషేణ వచస్త్వివ । కో వాద్య ఋణదాతాఽస్తి వివాహస్యా

స్యపుష్కలమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పురుషఃపౌరుషాద్యత్నమాచరేన్నైవభావ
యేత్ । ఏవముక్త్వాశివంప్రాహకుబేరంపురుషోత్తమః ॥ ౧౦౬ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ నిమిత్తంవర్తతేకించిదితఏహిధనాధిప । ఇత్యేవముక్తోధన
దఃపితామహాసమన్వితః ॥ ౧౦౭ ॥ సముత్తస్థౌసభామధ్యాత్త్వరితంశివ
సంయుతః । బ్రహ్మణాసకుబేరేణశఙ్కరేణరమాపతిః ॥ ౧౦౮ ॥ ఏ
కాంతేస్వామితీర్థస్యపశ్చిమేఽశ్వత్థసన్నిధౌ । గత్వోవాచధనేశానంశ్రీ
నివాసస్సుతాంగతిః ॥ ౧౦౯ ॥ శ్రీనివాసః ॥ సాధయస్వమహాభాగక
ల్యాణంమేకలౌయుగే । దత్వాధనంయావదిష్టంపుత్రస్యనరవాహన ॥
వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వావసుపాలోఽబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ కుబేరః ॥ త్వదధీనందేవ
సర్వంజగదేతచ్చరాచరమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ బహూనాంజీవరాశీనాంమధ్యే
కోహంజగత్పతే । నియోజితేనభవతారక్షితంత్వద్ధనంమయా ॥౧౧౨॥
తద్దానాదానయోశ్శక్తిర్మమనాస్తిఖగధ్వజ । గృహీతాత్వంచదాతాచ
స్వతంత్రోఽత్రత్వమేవహి ॥ ౧౧౩ ॥ బ్రువత్యేవంధనపతౌశ్రీపతిర్వాక్య
మబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఏకస్మిన్బ్రహ్మదివసేత్వవతారాదశస్మృ
తాః ॥ ౧౧౪ ॥ మమావతారసమయేనానయామిధనంగృహాత్ । భూగ
తంచధనంరాజన్నైవనేష్యామిమద్గృహమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ యథాయుగం
యథాకాలంయథాదేశంయథావయః । అవతారమహంకుర్వన్కరోమేఽ
త్రరమయాసహ ॥ ౧౧౬ ॥ నిమిత్తమాత్రమపిమేధనంత్వంధనదాధు
నా । యుగానుసారిణీదేహిదేశకాలానుసారతః ॥ ౧౧౭ ॥ సతస్యవ
చనంశ్రుత్వాకుబేరోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ కుబేరః ॥ యుగానుసారిణస్తే
ద్యకథందాస్యామిచక్రభృత్ ॥ ౧౧౮ ॥ యదిదత్తంత్వయాపత్రంతదా
దాస్యామితేవసు ॥ అధనస్సధనంలోకేయథాకాంక్షతిమాధవ ॥౧౧౯॥
తథైవనరశార్దూలభగవాన్లోకైస్సమః । ఏవంతద్వచనంశ్రుత్వాహరి
ర్బ్రహ్మాణమబ్రవీత్ ॥ ౧౨౦ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కథంలేఖ్యంమయాపత్ర
మృణాదానేవదాద్యమే ॥ బ్రహ్మా ॥ ఋణగ్రాహీశ్రీనివాసోధనదాయీ
ధనేశ్వరః ॥ ౧౨౧ ॥ ఆత్మకార్యనిమిత్తంతుకల్యాణార్థంకలౌయుగే ।
వైశాఖేశుక్లసప్తమ్యాంవిళంబేచైవవత్సరే ॥౧౨౨॥ నిష్కాణాంరామ
ముద్రాణాంలక్షాణిచచతుర్దశ । ద్రవ్యందత్తంధనేశేనవృద్ధిగ్రహణకాం

క్షిణా ॥ ౧౨౩ ॥ సవృద్ధిదిత్సతామూలంస్వీకృతంచక్రపాణినా । వివా
హావర్షమారభ్యసహస్రాంతేధనంపునః ॥ ౧౨౪ ॥ దాతవ్యంయక్షరాజా
య శ్రీనివాసేనశార్ఙ్గిణా।ఏకస్సాక్షీచతుర్వక్త్రో ద్వితీయస్తుత్రిలోచనః ॥
తృతీయోఽశ్వత్థరాజస్తువేత్తిసర్వమిదందృఢమ్ । ఇత్యేతదృణపత్రంతు
శ్రీనివాసోఽలిఖత్స్వయమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ ఏవంపత్రార్థమాకర్ణ్య ఋణప
త్రంరమాపతిః । లిఖిత్వాతత్కరేదత్వాధనేశంచాబ్రవీద్ధరిః ॥ ౧౨౬ ॥
ధనందేహిధనేశానపత్రేలిఖితమానకమ్ । ఏవముక్తోవసుపతిర్వాసుదే
వేనభూమిప ॥ ౧౨౭ ॥ దదౌధనంకుబేరస్తుక్లప్తసంఖ్యంవృషాకపేః ।
దృష్ట్వాతద్ధనరాశింతుతత్కరేఽదాద్ధరిర్నృప ॥ ౧౨౮ ॥ కుబేరమబ్రవీ

శ్రీనివాసాజ్ఞయాకుబేరకృతవైవాహికపదార్థసజ్జీకరణప్రకారః

ద్దేవస్సంభారానయనంప్రతి ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆనీయతాంతండులంచా
మితంప్రస్థైర్ధనేశ్వర ॥ ౧౩౦ ॥ మాషాదికంచముద్గాదీన్గోధూ
మాంశ్చసమానయ । గుడతైలమధుక్షీరశర్కరాజ్యదధీనిచ ॥ ౧౩౧ ॥
వస్త్రాణియోగ్యమాల్యానిసోత్తరీయాణిచానయ । తిలహింగుమరీ
చాదిజీరసర్షపమేథికాన్ ॥ ౧౩౨ ॥ హారిద్రాక్తానికుర్వీథావస్త్రాణిద్వి
జయోషితామ్ । కంబళాశ్చధనాధీశక్రీయంతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౩౩ ॥
దేవానాముత్తరీయంచదేవస్త్రీణాందుకూలకమ్ । పూగీఫలానిదివ్యాని
నాగవల్లీదళానిచ ॥ ౧౩౪ ॥ ఏలాలవంగకర్పూరమృగనాభీరసంతథా ।
మాంగల్యతంతుంకన్యాయాఃపాదాంగుష్ఠాదిముద్రికామ్ ॥౧౩౫॥ హ
స్తాంగుళీయకంమేద్యకుబేరకురుశీఘ్రతః । ఇతిగోవిందవచనంశ్రుత్వాఽ
సౌనిర్మ్మేక్షణాత్ ॥ ౧౩౬ ॥ కుబేరః ॥ త్వత్ప్రసాదేనగోవిందసర్వం
సజ్జీకృతమ్మయా । పాకార్థంపుణ్డరీకాక్షనియుంక్ష్వాగ్నిమతఃపరమ్ ॥

భగవదాజ్ఞయావహ్నికృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణప్రకారః

ఏవముక్తఃకుబేరేణశ్రీనివాసస్సతాంగతిః । షణ్ముఖంప్రేషయామాసవ
హ్నేరాహ్వానకారణాత్ ॥ ౧౩౭ ॥ సగత్వాత్వరితంస్కందశ్శ్వాస-
నంజ్ఞాపయన్హరేః । సంప్రాప్తోవాయువేగేనసహితోజాతవేదసా ॥
తతఃప్రోవాచభగవాంస్త్వరితంహవ్యవాహనమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ క్షణా

భక్ష్యాన్నశాకాదిపచస్వాహాసమన్వితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతినారాయణవ
చశ్శ్రుత్వాగ్నిస్తమభాషత ॥ అగ్నిః ॥ పాకార్థంభాజనంకృష్ణనాస్త్యే
కమపిమేహరే ॥ ౧౪౧ ॥ కార్యఃపాకోమహారాజబహూనాంభక్తవత్స
ల। ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాశార్ఙ్గ్యగ్నింప్రత్యభాషత ॥ ౧౪౨ ॥ భవతాం
భవనేతాత కించిజ్జాతేమహోత్సవే । భాజనానిమహాభాగ వర్ధంతే
వటబీజవత్ ॥ ౧౪౩ ॥ మమకల్యాణసమయేభాణ్డమేకంనదృశ్యతే ।
దైవమేవపరంమన్యేసర్వేషాంసర్వసాధనే ॥ ౧౪౪ ॥ ఉపాయంశ్శృ
ణుసప్తాస్యపాకార్థంభాజనైర్వినా । అన్నంస్వామిసరోమధ్యేసూపం
పాపవినాశనే ॥ ౧౪౫ ॥ వియద్గఙ్గాజలేవహ్నేపరమాన్నంగుడాన్వి
తమ్ ॥ దేవతీర్థేశాకమగ్నేతుంబుతీర్థేతుచిత్రకమ్ ॥ ౧౪౬ ॥ కుమా
రధారికాతీర్థేభక్ష్యాణివివిధానిచ । పాణ్డుతీర్థేచకర్తవ్యస్తింత్రిణీరస
ఉత్తమః ॥ ౧౪౭ ॥ వ్యంజనాన్యన్యతీర్థేషుకందమూలఫలైస్సహ । క్రి
యంతాంలేహ్యపేయానితీర్థేష్వన్యేషుపావక ॥ ౧౪౮ ॥ ఇతిదేవస్య
వాక్యానిప్రశశంసుర్మహర్షయః । తథాచకృతవాన్జాతవేదావేదవిశార
దః ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవంవిచిత్రకర్మాణిహరేర్వైకుణ్ఠవాసినః । యుగాను
సారిణస్తస్యతదద్భుతవిడంబనమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ అచింత్యందేవతాకార్యమ
వాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ అగ్నిః ॥ దధ్యోదనతిలాన్నేచపరమాన్నంమధు
స్రవమ్ ॥ ౧౫౧ ॥ మాషాపూపాగుడాపూపాశ్శాకద్వయమతఃపర
మ్ । సర్వంసుపక్వతాంనీతంత్వత్ప్రసాదేనకేశవ ॥ ౧౫౨ ॥ ఆమంత్ర
యద్విజేంద్రాంశ్చసురానపిమునీనపి । అగ్నివాణీంసమాకర్ణ్యశ్రీనివా

శ్రీశేషాద్రౌకశ్యపాదిభ్యోబ్రహ్మాదికృతోపచారప్రకారః.

సోనిరామయః ॥ ౧౫౩ ॥ సంప్రైషయచ్ఛివసుతంషణ్ముఖంమిథిలేశ్వ
ర । సజగామాతివేగేనజపతోఽగ్నిపరాయణాన్ ॥ ౧౫౪ ॥ బ్రాహ్మణా
న్వేదవిదుష ఆజుహావజనాధిప । పాకస్సుపూర్ణతాంప్రాప్త ఉత్తిష్ఠతసు
రద్విజాః ॥ ౧౫౫ ॥ ఇతితేనసమాహూతాఃకశ్యపాత్రిపురోగమాః ।
దేవాశ్చనికటంతస్యపాకస్థానస్యభేజిరే ॥ ౧౫౬ ॥ విభజ్యతత్రవిధివ
త్పాత్రభూతాన్పృథక్పృథక్ । పఙ్క్తీశ్చకారయిత్వాథతారతమ్యా
నుసారతః ॥ ౧౫౭ ॥ పాత్రాణివ్యస్తృణోచ్ఛంభుఃపాత్రాపాత్ర

విచక్షణః । పాణ్డుతీర్థంసమారభ్యశ్రీశైలావధిభూసురాః ॥ ౧౫౮
దేవాశ్చనిబిడీభూతాస్తస్మిన్కృష్ణమహోత్సవే । స్థితాదేవద్విజా
స్తత్రస్వస్వపాత్రాంతికేపృథక్ ॥ ౧౫౯ ॥ తదాహభగవాన్రాజన్
బ్రహ్మాణంచతురాననమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనర్పితంనదాతవ్యం దేవా
నాంచద్విజన్మనామ్ ॥ ౧౬౦ ॥ బ్రహ్మ ॥ సర్వజ్ఞంసర్వభోక్తా
రంసర్వలోకేశ్వరేశ్వరమ్ । త్వామేవవేద్మిగోవిందనత్వత్తుల్యోనచా
ధికః ॥ ౧౬౧ ॥ కస్మైనివేదయేయంభోఃప్రశాధికమలాపతే । స
పుత్రవచనంశ్రుత్వాపుత్రమాహహసన్నివ ॥ ౧౬౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
అహోబిలనృసింహస్యపూజాంకృత్వానివేదయ । ఇత్యుక్తోవాసుదే
వేననృసింహస్యార్పణంనృప ॥ ౧౬౩ ॥ బ్రహ్మచకారసర్వేషాంమునీ
నామపిసమ్మతమ్ । గృహారాధనదేవాంశ్చామంత్ర్యనర్చ్యతతఃపరమ్ ॥
అక్షతార్ఘ్యాంబుగంధైశ్చధూపదీపానులేపనైః । విప్రాణామర్చనంచ
క్రేబ్రహ్మచవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ ననామానందసంపూర్ణోహరి
స్తాన్తాకికైస్సమః । పరివేషంతతశ్చక్రురష్టాదిక్పాలకాస్తదా ॥ ౧౬౫ ॥
పాత్రసంస్కారపూర్వంచచక్రుస్తేపరివేషణమ్ । పరివేషంచసంపూ
ర్ణమాకర్ణ్యాగ్నిముఖాద్ధరిః ॥ ౧౬౬ ॥ ఏకోవిష్ణుర్మహద్భూతంపృథ
గ్భూతాన్యనేకశః । త్రీన్లోకాన్వ్యాప్యభూతాత్మాభుఙ్క్తేవిశ్వభుగ
వ్యయః ॥ ౧౬౭ ॥ ఇత్థంకృష్ణార్పణంచక్రేశ్రీనృసింహాయవిష్ణవే । కశ్య
పాద్యాంశ్చగోవిందోజుషధ్వమితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౬౮ ॥ భవతాంజ్ఞాన
పూర్ణానాంకిమనేనాద్యపూర్ణతా । భవిష్యతిమహాప్రాజ్ఞాదయావంత
స్తపోధనాః ॥ ౧౭౦ ॥ దరిద్రంమాంచజానంతస్త్వన్నంమేసజలంల
ఘు । బహూకృత్యస్వీకురుతకృపయానితరామితి ॥ ౧౭౧ ॥ ప్రార్థ
నాంబ్రాహ్మణానాంతుకృతవాన్నృకృతోయథా । వాసుదేవవచ
శ్శ్రుత్వావాక్యమాహుర్మహీసురాః ॥ ౧౭౨ ॥ ఋషయః ॥ తవా
న్నమమృతప్రఖ్యంముక్తిమార్గస్యసాధనమ్ । వయంధన్యాఃకృతార్థాస్స్మ
కలాపాపాకులేహరే ॥ ౧౭౩ ॥ అభినంద్యతమిత్థంతేసుసంతుష్టాఅ
భుంజత । భోజనానంతరంరాజన్బ్రాహ్మణానాంయథార్హతః ॥ ౧౭౪ ॥

తాంబూలందక్షిణాంచైవ ప్రదదౌభగవాన్హరిః । సవిప్రభోజనస్యాన్తే
స్వయంభోజనమాచరత్ ॥ ౧౭౫ ॥ పుత్రేణపుత్రపుత్రేణభార్యయా
బంధుభిర్యుతః । సాగ్నిస్సలోకపాలశ్చసశేషోగరుడాన్వితః ॥ ౧౭౬ ॥
భోజనాంతేదినాధీశోరాత్రిస్థానముపాగతః । శయనంకృతవాన్కృష్ణః
పర్యంకేరమయాసహ ॥ ౧౭౭ ॥ స్వయంనిద్రావిహీనోఽపిరేమే
ప్రాకృతవద్ధరిః ॥ బ్రహ్మాదయస్సురశ్రేష్ఠాఃకశ్యపాత్రిపురోగమాః॥౧౭౮॥
శయనంచక్రిరేరాజన్కందరేషుగృహేషుచ । వృక్షమూలేషుశైలా

భగవదాజ్ఞయాబ్రహ్మకృతసైన్యసజ్జీకరణప్రకారః.

నాంగహ్వరేషుదరీషుచ ॥ ౧౭౯ ॥ తతఃప్రభాతేవిమలేశ్రీనివాసస్స
తాంగతిః । గరుడంప్రేషయామాసబ్రహ్మాణంప్రతిభూమిప ॥ ౧౮౦ ॥
నగత్వావాయువేగేనబ్రహ్మాణంతల్పసంస్థితమ్ । ప్రత్యువాచమహారా
జపక్షిరాట్పరమంవచః ॥ ౧౮౧ ॥ గరుడః ॥ గచ్ఛతాతాంతికంబ్ర
హ్మన్వస్త్రాలంకారభూషితః । హంసమారుహ్యచంద్రాభంగంతుం
రాజేంద్రపత్తనమ్॥౧౮౨॥వాద్యాంతాంచవిచిత్రాణివాదిత్రాణిమహాంతి
చ।గజమారోప్యమహతీభేరీచాద్యానువాద్యతామ్॥ ౧౮౩ ॥ వాహనాని
విచిత్రాణిరథాఆందోళికాఅపి ।అలంక్రియంతాంరాజేంద్రపురీంగంతుం
ససంభ్రమమ్ ॥ ౧౮౪ ॥ పక్షిరాడ్వచనంశ్రుత్వాపక్షివాహననందనః ।
నియోజయామాసతదాబలందేవగణస్యచ ॥ ౧౮౫ ॥ గజానాంచహ
యానాంచవృషభాణాంచమండలమ్ । పదాతీనాంచశూరాణాంమం
డలంసమలంకృతమ్ ॥౧౮౬॥ శూరాశ్చకృతవిద్యాశ్చధృతశస్త్రాస్త్ర
పాణయః । పితామహంపురస్కృత్యజగ్ముర్నారాయణాంతికమ్ ॥
తందృష్ట్వాసర్వదేవేశంభగవానాహభూపతే ॥ శ్రీనివాసః ॥ విలంబః
క్రియతేకస్మాద్గమనార్థంపితామహ ॥ ౧౮౮ ॥ నియోజయబలంస
ర్వంరాజధాన్యైనృపస్యచ । ఇత్థంహరేర్వచశ్శ్రుత్వావానుదేవాత్మ
జోబ్రవీత్ ॥ ౧౮౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ సజ్జీకృతంబలంసర్వంధృతాయుధమ
రిందమ । ఉత్తిష్ఠపురుషశ్రేష్ఠసమారోహఖగేశ్వరమ్ ॥ ౧౯౦ ॥ స

వియద్రాజపురప్రతిసపరికరశ్రీనివాసగమనమ్.

ఇత్థముక్తోభగవాన్గరుడస్కంధమాస్థితః । బ్రహ్మాణమగ్రతఃకృత్వా

రుద్రంకృత్వాతుదక్షిణే ॥ ౧౯౧ ॥ వామేవాయుంతతఃకృత్వా కుమారౌర
పృష్ఠత స్తథా।రమామారోపయామాస రథంకాంచననిర్మితమ్॥౧౯౨॥
మాతరంవకుళాంరాజన్ విమానంసూర్యసన్నిభమ్ । సమారోప్యమహా
రాజ భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౧౯౩ ॥ స్వయంతుగరుడారూఢో జగామ
చసతాంగతిః । శేషోదధారరాజేంద్ర శ్వేతచ్ఛత్రంశశిప్రభమ్ ॥ ౧౯౪ ॥
చామరేచంద్రసంకాశే వీజయామాసమారుతః । వ్యజనేనవిచిత్రేణరత్న
దండేనమాధవమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ వీజయామాసరాజేంద్ర విష్వక్సేనఃప్రతా
పవాన్ । భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాంమహాస్వనైః ॥ ౧౯౬ ॥
నర్తకైర్నటనైశ్చైవ హాహాహూహూయుతోఽజ్జసా । యయావిభవ
మాపన్న స్సర్వాత్మాసర్వతోముఖః ॥ ౧౯౭ ॥ గమనేవాసుదేవస్య దే
వానామపిభూమిప । ఋషీణాంపూర్వదేవానాం గంధర్వాణాంతపస్వి
నామ్ ॥ ౧౯౮ ॥ సంమర్దస్సంబభూవాత్ర పశూనాంమానుషాత్మనామ్।
వనితానాంచవృద్ధానాం బాలానాంరక్షసామపి ॥ ౧౯౯ ॥ అన్యోన్యం
కలహస్తత్ర వనితానామభూత్తదా । ఋషీణామృషికన్యానాం దేవస్త్రీ
ణాంచదైవతైః ॥ ౨౦౦ ॥ తత్రాధనాతుగచ్ఛంతీ మార్గమధ్యేమహీపతే।
కాచిద్భర్తారమాలంబ్య పుత్రమంకేనిధాయచ ॥ ౨౦౧ ॥ భారముద్ధృత్య
శిరసి పద్భ్యామేవస్మగచ్ఛతి । తస్మిన్కాలేమహారాజ రథస్థాస్సురయో
షితః ॥౨౦౨॥ పంథానమనురుంధంత్యోఽతర్జయంశ్చాధనాన్కృశాన్।
తదావియోగమాపన్నాభర్త్రా)సాభారపీడితా ॥ ౨౦౩ ॥ కూజంతీనా
థహానాధవనేనత్యక్తుమర్హసి। ఏవముక్త్వావిప్రపత్నీసపుత్రాపతితాభువి॥
రుదితాశ్శిశవస్తత్ర ప్రహృష్టాస్తత్రకేచన। కేచిత్పయస్సకాంక్షంతి కేచి
దన్నంమహీపతే ॥ ౨౦౪ ॥ భుంజంతికేచిత్క్షీరాన్నం కేచిద్దధ్యోదనం
నృప ॥ ౨౦౫ ॥ హసంతికేచిత్ప్రరుదంతికేచి త్ప్రయాంతికేచిత్ప్ర
లపంతికేచిత్ । పతంతమన్యేకరపల్లవేన సముద్ధరంతిస్మహసంతికేచన ॥
సురాంగనాశ్చరాజేంద్ర తథావైఘనసాంగనాః ॥ ౨౦౬ ॥ ఋష్యం
గనాశ్చగంధర్వవనితాశ్చారులోచనాః।అవారోహన్గిరేశ్చైవ శ్రీనివా
సపరాయణాః ॥ ౨౦౭ ॥ శేషాచలంసమారభ్య నారాయణపురావధి।

తిలమాత్రావకాశస్స మార్గమధ్యేనదృశ్యతే ॥ ౨౦౯ ॥ మధ్యేకృత్వాప
ద్మతీర్థం గతాసావాహినీహరేః। ఋగ్యజుస్సామాథర్వాద్యైర్గీయమానో
జగద్గురుః ॥ ౨౧౦॥ శ్రీపతిఃపద్మతీర్థాఖ్యం మహాతీర్థంమహీంపతే। ఆససాద
జగద్యోని స్సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౨౧౧ ॥ ససురాసురగంధర్వ సిద్ధసా
ధ్యమరుద్గణః। ప్రాప్తంగరుడమారూఢంకృష్ణద్వైపాయనాత్మజః॥ ౨౧౨॥

భగవన్తమ్ప్రతిశుకమునికృతోపచారక్రమః.

సాష్టాంగన్యసనంరాజన్ ప్రణిపత్యశుకోబ్రవీత్ । తపశ్చసఫలంమన్యే కృ
తమ్మేపురుషోత్తమ ॥ ౨౧౩ ॥ యోభవాన్బ్రహ్మరుద్రాద్యైరగమ్యోవే
దగోచరః । తంభవంతంప్రపశ్యామి నేత్రాభ్యాంపురుషోత్తమ ॥ ౨౧౪ ॥
సపుత్రమిత్రాఖిలలోకపాలం శేషేణలక్ష్మ్యాచయుతంయతోఽహమ్ ।
పశ్యామిభాగ్యోదయశాలిదృగ్భ్యాంత్వత్పాదపూజాసఫలాతతోమే ॥
విజ్ఞాపనంమేశృణుదేవరాజ ప్రసాదహేతోస్తవవాసుదేవ । కృత్వాకృ
పాంవేఙ్కటశైలనాథ భుక్త్వామదీయంఫలకందమూలమ్॥ ౨౧౬॥ఇత్యు
క్తోమునినాతేన వాసుదేవోభ్యభాషత ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శృణుతాపసశా
ర్దూల వచనంసాధుసమ్మతమ్ ॥ ౨౧౭ ॥ భవాన్కృశోవిరాగీచ బ్రహ్మచా
రీదృఢవ్రతః । వయంసంసారనిరతా బహవశ్చాత్రభూసుర ॥ ౨౧౮ ॥
అద్యైవనగరీంగత్వా రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః। తత్రైవభోజనంకుర్మ ఇతి
మేవర్తతేమనః ॥ ౨౧౯ ॥ వదత్యేవంహృషీకేశే వ్యాసపుత్రోభ్యభాషత।
శ్రీశుకః ॥ నిష్కించనోహంగోవింద నిష్కించనజనప్రియ ॥ ౨౨౦ ॥
త్వయిభుక్తేజగద్భుక్తం నాత్రకార్యావిచారణా । వదత్యేవంశుకేకృష్ణం
వకుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౨౧॥ వకుళా ॥ శృణుతద్వచనంకృష్ణ త్వద్వివా
హేరమాపతే । యత్నంబహువిధంచక్రే రాజానంసహిబోధయన్ ॥
ఇతిమాతుర్వచశ్శ్రుత్వా మాధవశ్శుకమబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ త్వద్వా
క్యామృతపానేన తృప్తిర్మేఽభూన్మునీశ్వర ॥ ౨౨౩ ॥ కిమన్యేనప్రాకృతేన
ఫలేనాల్పరసేనమే । తథాపితవవాక్యేన కరిష్యేభోజనంమునే ॥ ౨౨౪ ॥
సాంత్వయిత్వామునివరం గరుడాదవరుహ్యసః । కుటీరంసంప్రవిశ్యాథ
సపుత్రస్సపరిగ్రహః ॥ ౨౨౫ ॥ ముంజైఃకృతాసనేరమ్యే సంస్థితఃపర
మేశ్వరః । శుకస్స్నాత్వాపద్మతీర్థేకృత్వాన్నంభక్తిసంయుతః ॥ ౨౨౬ ॥

అమృతాబీజనిచయం ముష్టిభిః ప్రవిహాత్యచ । తత్తండులైర్మహారాజకృత
వానన్నముత్తమమ్ ॥ ౨౨౭ ॥ బృహతీఫలసంయుక్తం తింత్రిణీరససం
యుతమ్ । స్వాంతరస్థస్యయద్యోగ్యం పూజాసాధనమేవచ ॥ ౨౨౮॥ తే
నైవబాహ్యామూర్తేస్తు పూజనంసాధుసంమతమ్ । ఇతిమత్వార్థతత్వజ్ఞః
కృత్వాపాదావనేజనమ్ ॥ ౨౨౯ ॥ పద్మపత్రాణిచాస్తీర్య తత్రాన్నంర
సముత్తమమ్ । వినిక్షిప్యవిశేషేణ కృతసాష్టాంగసన్నతిః ॥ ౨౩౦ ॥ భో
జనంకురుగోవింద సదాపూర్ణమనోరథ । ఏవంసంప్రార్థితో దేవ శ్శుకే
నపరమర్షిణా ॥ ౨౩౧ ॥ తద్భక్తిపారవశ్యేన భగవానాత్మభూస్స్వయ
మ్ । ఋషీణాముచితాహారాన్ బుభుజేసర్వభోజనః ॥ ౨౩౨ ॥ లక్ష్మీ
స్తస్యాజ్ఞయామాత్రా సార్ధంవకుళమాలయా । బుభుజేమునినాదత్తం
తదన్నమమృతప్రభమ్ ॥ ౨౩౩ ॥ తస్మిన్భుక్తవతిశ్రీశే ఋషయఃకోపపూరి
తాః । తదాశుకంభీషయన్త స్సముత్తస్థుర్వరాసనాత్ ॥ ౨౩౪ ॥ శాపా
నుగ్రహసామర్థ్య సాధనాశ్చతపోధనాః। తేషాంమతంతువిజ్ఞాయ భగవా
న్భహిరాగతః ॥ ౨౩౫ ॥ ఘూత్కారంకృతవాన్కృష్ణ స్సర్వేషాంతృప్తి
హేతవే । తన్ముఖాంభోజసంభూత వాయునాతృప్తిహేతునా ॥౨౩౬॥ సురత
ధేన్వాయథాతృప్తా స్తదైవమునిపుంగవాః।శుకంసంతోషయామాసు ర్వ
చనైస్తోత్రమిశ్రితైః॥ ౨౩౭॥కృత్వాష్టమ్యాంతత్రవాసం నవమ్యాంగురు
వాసరే। ప్రభాతసమయేప్రాప్తే శ్రీనివాసస్త్వరాన్వితః॥౨౩౮॥పునర్గరు
డమారుహ్యగురువారేజగద్గురుః। చతురంగబలాఢ్యశ్చంబ్రహ్మాణంచపితా

శ్రీనివాసాభిముఖతయాస్వపురాత్సపరికరవియన్నృపాగమనమ్.

మహమ్ ॥ ౨౩౯ ॥ నిధాయపురతోరాజన్ జగామజగదీశ్వరః । అస్తాద్రిం
ప్రస్థితేభానౌ తస్మిన్కాలేమహీపతే ॥ ౨౪౦ ॥ అష్టవర్గంస్వయంకృత్వా
కృతకౌతుకమంగళః । పద్మావతీంస్నాపయిత్వా గంధతైలేనభూమిప॥
అలంకృత్యవరాంకన్యా మలంకారైర్మహీపతిః । గజమారోప్యతరసా పు
త్రీంపుత్రీహితేరతః ॥ ౨౪౨॥ ఆకాశరాజోధర్మాత్మా పుత్రేణసహసంయు
తః । పురోహితేనశక్రేణ *తోండమానేననిర్యయౌ ॥ ౨౪౩ ॥ శ్రీనివాసం

* తోండమానేనేతి-తోండంతన్నామకదేశంమానయతిస్వీయత్వేనభావయతీ
తితోండమానః - తోండమానితిశబ్దోవ్యుత్పత్త్యార్థ ఏవక్విబన్తోద్రష్టవ్యః.

జగద్యోనిం ద్రష్టుకామోరమాపతిమ్ । చతురఙ్గబలైస్సర్వై ర్గజాశ్వరథ
సంయుతైః ॥ ౨౩౩ ॥ ధ్వజైశ్చైవపతాకాభి శ్చామరైర్వ్యజనైరపి ।
భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాంమహాస్వనైః ॥ ౨౩౪ ॥ నర్తకైర్న
టకైశ్చైవ సూతమాగధవందిభిః । స్తూయమానోమహారాజ సైన్యమ
ధ్యేవ్యరాజత ॥ ౨౩౫ ॥ యథాకాశేచంద్రబిమ్బం నక్షత్రగణమణ్డలే ।

శ్రీనివాసవియన్నృపపద్మావతీనాంపరస్పరావలోకనమ్.

రాజాదదర్శగోవిందం శక్రేణపరిదర్శితమ్ ॥ ౨౩౬ ॥ గరుడస్కంధమా
రూఢం శ్వేతచ్ఛత్రాదిభిర్యుతమ్।సుకుమారంయువానంచ సుందరంసుం
దరాననమ్ ॥ ౨౩౭ ॥ శ్రీనివాసంజగద్యోనిం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్।
దృష్ట్వాసంతుష్టమనసా సరథాదవరుహ్యాచ ॥ ౨౩౮ ॥ పద్మావతీంస్వ
పుత్రీంచ నిధాయపురతోనృపః । పురోహితంపురస్కృత్య చేదంవచనమ
బ్రవీత్ ॥ ౨౪౦ ॥ ఆకాశరాజః ॥ ధన్యోఽహంకృతకృత్యోహం స్వర్గమా
ర్గంసమాస్థితః । ఏవంవదంతంతత్కాలే శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౨౪౧ ॥
దదర్శరాజశార్దూలం నారదేనప్రదర్శితమ్ ॥ నారదః ॥ దీర్ఘశ్మశ్రుందీర్ఘబా
హుం సర్వదాదీర్ఘదర్శనమ్ ॥ ౨౪౨ ॥ శ్వశురంతవగోవింద పశ్యమాధవ
భూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ధన్యంనారదమజ్జన్మ యదాఽకాశోద్యబాంధవః॥
సంబంధస్తేనసంప్రాప్తః కింమయాచరితంపురా । వదత్యేవంహృషీకేశే
రాజాసత్యపరాక్రమః ॥ ౨౪౩ ॥ ద్వారతోరణమాసాద్య శ్రీనివాసం
దదర్శహ । పూజయామాసగోవిందం వసనాభరణాదిభిః ॥ ౨౪౪ ॥ గం
ధతైలేనరాజేంద్ర జామాతరమపూజయత్ । సాదదర్శవరారోహా పతింప
రమపావనమ్ ॥ ౨౪౫ ॥ పద్మావతీవిశాలాక్షీ లజ్జయాపరిమోహితా।
తాందదర్శజగద్యోనిః కమలాక్షీంసుహీపతే ॥ ౨౪౬ ॥ పద్మావతీశ్రీనివా
సౌ వాహనాదవరుహ్యాచ । అన్యోన్యాలోకనంరాజన్ చక్రాతేసంస్థి
తౌతతః ॥ ౨౪౭ ॥ వాసుదేవస్యయేభక్తా స్తేఽన్యోన్యంపగిరేభిరే ।

శ్రీనివాసస్యపద్మావత్యాసహదుర్గాదర్శనపూర్వకపురప్రవేశః.

నగరద్వారనిలయాం దుర్గామాసాద్యభక్తితః ॥ ౨౪౮ ॥ పద్మావత్యానుగో
మాయిా దేవీంనత్వావిశేషతః । వరంయయాచేగోవిందః కురుభార్యామి

మామితి ‖ ౨౬౦ ‖ పద్మావతీవిశాలాక్షీ సావిత్రీవరముత్తమమ్ । పతిం
కురురమానాథం శ్రీనివాసంజగన్మయమ్ ‖ ౨౬౧ ‖ ఇతివృత్వావచసాదే
వీం నత్వైరావతమాశ్రితా । గరుడస్కంధమారూఢో భగవాన్భక్తవత్స
లః ‖ ౨౬౨ ‖ దీపకైస్తైలసంసిక్తై స్సహస్రాయుతసంఖ్యకైః । లాజా
న్పుష్పాణ్యక్షతాంశ్చ వికిరద్భిరితస్తతః ‖ ౨౬౩ ‖ స్తువద్భిర్వందిబృందై
శ్చ ససూతైర్మాగధైరపి । ఆశీర్వాదంప్రకుర్వద్భి ర్వేదఘోషపురస్సర
మ్ ‖ ౨౬౪ ‖ బ్రహ్మాదిభిస్సురశ్రేష్ఠై ర్భూసురైశ్శుకపూర్వకైః । శ్రీని
వాసంప్రపశ్యద్భిః పౌరనారీనరైర్వృతః । ౨౬౫ ‖ వీణావేణుమృదం
గాంశ్చ పణవానకదుందుభీః। వాదయద్భిర్జనైశ్చాన్యై ర్వారనారీగణైస్త
థా ‖ ౨౬౬ ‖ గంధర్వైర్గాననిపుణై స్సూతామాత్యైశ్చసంయుతః ।
ఆకాశరాజోధర్మాత్మా శ్రీనివాసపరాయణః ‖ ౨౬౭ ‖ పద్మావత్యాస
మేతంతం శ్రీనివాసంససంభ్రమమ్ । సంచారయన్సమంతాచ్చ నారాయ
ణపురేశనైః ‖ ౨౬౮ ‖ రంభాస్తంభై రిక్షుదండైః పూగీపోతై రలంకృత
మ్ । రసాలపల్లవయుతైః పూర్ణకుంభై రలంకృతమ్ ‖ ౨౬౯ ‖ ముక్తాజా
లావృతైశ్చాన్యైఃపద్మరాగవిరాజితైః । వజ్రవైడూర్యఖచితై రింద్రనీల
సమప్రభైః ‖౨౭౦‖ తథామరకతప్రఖ్యై స్తోరణై రుపశోభితమ్।కుంకుమో
దకసంపూర్ణకనత్కనకభాజనైః ‖ ౨౭౧ ‖ స్త్రీభిర్నీరాజయంతీభీ రా
జమానచతుష్పథమ్ । వీధీత్రయంపరిక్రమ్య వాసుదేవాలయంయయౌ‖
ప్రవేశయామాసవరంసుమందిరం శ్రీవేఙ్కటేశంబహురత్నసంమితమ్।
తద్బంధుషండంమునివర్యగుప్తం బలంయయౌజాథనికేతనేషు ‖ ౨౭౩‖

శ్రీనివాసాజ్ఞయాతోణ్డమాన్నృపకృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణమ్.

రాత్రిస్తుపంచఘటికా సమభూచ్ఛతదాతతః । జగామభవనంరాజా స్వ
కీయంరాజవల్లభః ‖ ౨౭౪ ‖ తదాగతోమహారాజ తోండమానోమ
హీపతే। తమాహకరుణంశ్రీమాన్ శ్రీనివాసఃక్షుధార్దితః ‖ ౨౭౫ ‖ శ్రీని
వాసః ‖ వైవాహికజనాస్సర్వ ఉపవాసపరాయణాః । అహంచమమ
పుత్రశ్చ మమమాతాసురాదయః ‖ ౨౭౬ ‖ భార్యాపతివ్రతాలక్ష్మీః
క్షుధయాపరిమోహితా। తేషామన్నంమహారాజ భక్ష్యాణివివిధానిచ‖
కురురాజన్త్వరస్త్వ మృషీణామూర్ధ్వరేతసామ్ । పాకస్త్వత్రవిశే

షేణ కర్త్రవ్యోజాతవేదసా ॥ ౨౮ ॥ మమాపిచప్రేషణీయం పక్వాన్నం
రాజసత్తమ । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా వసుధేశోఽబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ ౨౯ ॥
తోండమానః ॥ ఇదంశరీరంజగదీశరాజ్యం త్వదీయమేతద్ధిముకుందమూ
ర్తే।నరోయథాలోకగతింప్రపన్న స్తథామమాన్నంప్రతిముహ్యాసిత్వమ్॥
ఏవముక్త్వామహారాజ జగామభవనంస్వకమ్ । క్షణేనకారయామాస
పాకంరాజాహవిర్భుజా ॥ ౩౧ ॥ ఋషీణాంవేదవిదుషాం సురాణాం
సురయోషితామ్ । రాజాఽన్నమర్పయామాస విప్రాణాంచాన్నకాంక్షి
ణామ్ ॥ ౩౨ ॥ భోజనంకృతవంతస్తే భక్ష్యాన్నరససంయుతమ్ ।
వాసుదేవాయరాజేంద్రః ప్రేషయామాససాదరః ॥ ౩3 ॥ అన్నంబ
హువిధంభక్ష్యం సమాషంమధుసంయుతమ్ । స్వయంసమేత్యరాజేం
ద్రోఽకల్పయద్భోజనంహరేః ॥ ౩౪ ॥ బుభుజేపురుషశ్రేష్ఠో లక్ష్మ్యాచ
పరమేష్ఠినా । మాత్రాచసహితోరాజన్ సశేషోగరుడాన్వితః ॥ ౩౫ ॥
దత్వావస్త్రాణిదివ్యాని జామాతుశ్శ్రీపతేర్నృప । జగామభవనంరాజా
వాసుదేవాజ్ఞయాతదా ॥ ౩౬ ॥ గతేరాజ్ఞిమహారాజ శ్రీనివాసస్సహ
రాన్వితః । నిద్రాంచకారవిధివన్నిర్దోషోపిసుఖాసనే* ॥ ౩౭ ॥ ఏవంగ
తాచసారాత్రిః ప్రభాతసమయోఽభవత్ । పూర్వదేవగురోర్వార స్సం

వివాహనియమాభ్యుపగన్తృభగవదుక్త్యాన్నపక్వతమహర్ష్యుపచారః.

ప్రాప్తోదశమీదినే ॥ ౩౮ ॥ సముత్థితోవాసుదేవః కృతమఙ్గళమజ్జనః।
వసిష్ఠమబ్రవీద్రాజన్ భగవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ శ్రీభగవాన్॥
సమయాభోజనంకార్యం లక్ష్మ్యాచపరమేష్ఠినా । మాత్రాపురోహితే
నాపి వయంపంచాన్నవర్జితాః ॥ ౪౦ ॥ రాజ్ఞస్తుభవనేరాజా రాజప
త్నీపతివ్రతా । కన్యాపురోహితోభ్రాతా తేపిపంచాన్నవర్జితాః ॥ ౪౧ ॥
ఏవముక్త్వావసిష్ఠంతు పురోహితమరిందమ । కుబేరమబ్రవీద్రాజన్ శ్రీని
వాసస్సతాంగతిః ॥ ౪౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ గచ్ఛయక్షగణాధ్యక్ష రాజా
నంప్రకారణాత్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా యక్షరాడ్రాజసత్తమమ్ ॥
గత్వాఽహభారతీంపుణ్యాం శ్రీనివాసేనభాషితామ్ ॥ కుబేరః ॥ భోజనం
త్వృషిముఖ్యానాం కర్తవ్యంపూర్వమేవహి ॥ ౪౪ ॥ ముహూర్తకా
లేరాత్రౌతు నాడికాస్స్యుస్త్రయోదశ । తదాఽసాధ్యంమహారాజ రా

త్యాంబ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ ౨౯౫ ॥ ఇతిసందిశ్యరాజానం కుబేరః పునరాగతః । తథాచకారరాజర్షిర్భోజనంబ్రహ్మవాదినామ్ ॥ ౨౯౬ ॥ దదౌచదక్షిణాంనిష్కంతాంబూలంచద్విజన్మనామ్ । ఏవంభూతేమహీపాలకల్యాణదివసేహరేః ॥ ౨౯౭ ॥ శుక్రవారేదశమ్యాంచ సాయంకా

వివాహార్థంశ్రీనివాసానయనాయతన్మన్దిరంప్రతినృపాగమనమ్.

లేవియన్నృపః । చతురంగబలంసర్వంనిధాయపురతస్సుతమ్ ॥౨౯౮॥ వసుదానంమహారాజ తోణ్డమానంచసోదరమ్ । పురోహితంపురస్కృత్యసహాసంబంధిబాంధవైః ॥ ౨౯౯ ॥ ఐరావతంమహానాగం రత్నకంబళభూషితమ్ । మేఘరాడ్వర్ణసంయుక్తంబద్ధఘంటాకులాన్వితమ్ ॥౩౦౦॥ రక్తదంతంమహారావం కర్ణబద్ధసుచామరమ్ । పురందరంపురస్కృత్యగజమైరావతంతథా ॥ ౩౦౧ ॥ ఆహ్వానకారణాత్ప్రాప్త శ్రీనివాసాలయంతదా । తస్మిన్మహాగృహేరాజన్నయుతస్తంభశోభితామ్ ॥౩౦౨॥ సభాంచకారరత్నాఢ్యాం విశ్వకర్మావిభోఃప్రియామ్ । తత్రాసీనామహాభాగా బ్రహ్మాద్యాస్సర్వదేవతాః ॥ ౩౦౩ ॥ విశ్వామిత్రోభరద్వాజో వసిష్ఠోగౌతమస్తథా । భృగురత్రిఃపులస్త్యశ్చవాల్మీకిర్మిథిలేశ్వర॥ ౩౦౪॥ వైఘానసశ్చదుర్వాసా మార్కణ్డేయోఽథగాలవః । దధీచిశ్చ్యవనో రాజన్సనకశ్చసనందనః ॥ ౩౦౫ ॥ ఏతేశ్రేష్ఠతమాలోకే మునయోఽపి తకల్మషాః । జటామకుటభూషాంగాజ్వలత్కృష్ణాజినాంబరాః ॥ ౩౦౬ ॥ కశ్యపంతుపురస్కృత్య సమాసీనాస్సభాంతరే । తన్మధ్యేవాసుదేవస్తురత్నకంబళసంస్థితః ॥ ౩౦౭ ॥ కృతాంజలిపుటస్తస్థౌ బ్రహ్మలోక పితామహః । తత్సభాద్వారమాసాద్యరాజాసత్యపరాక్రమః ॥ ౩౦౮ ॥ పురోహితంపురస్కృత్య సంప్రాప్తోహరిసన్నిధిమ్ । సముత్థస్థౌవాసుదేవో దృష్ట్వారాజానమాగతమ్ ॥ ౩౦౯ ॥ పరిరంభణమాసాద్యభగవాన్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భవాన్శ్రేష్ఠతమోఽత్యంతంవృద్ధోఽసినృపసత్తమ ॥ ౩౧౦ ॥ కిమర్థమాగతోసిత్వం మద్గృహంరాజసత్తమ । వసుదానంతురాజేంద్రసమాహ్వానేనియోజయ ॥ ౩౧౧ ॥ వదత్యేవంశ్రీనివాసే పురోహితమభాషత ॥ రాజా ॥ విలంబఃక్రియతేకస్మాత్త్వా

వియన్నృపోక్త్యావసిష్ఠప్రేరితధరణీకృతశ్రీనివాసోపచారః.

జాంకురురమాపతేః ॥ ౩౧౨ ॥ సరాజవచనంశ్రుత్వా ధరణీంవాక్యమ
బ్రవీత్ ॥వసిష్ఠః॥ అరుంధతీంపురస్కృత్యకురుపూజాంరమాపతేః॥ ౩౧౩॥
సాసంభ్రమాత్సముత్థాయ బాష్పసందిగ్ధలోచనా । ముఖంవిలోక్యరా
జేంద్రకృష్ణస్యనృపవల్లభా ॥ ౩౧౪ ॥ మత్వాకృతార్థమాత్మాన మానం
దపరిపూరితా । సలజ్జాపూజయామాససచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ॥ ౩౧౫ ॥
తాందృష్ట్వాయోషితస్సర్వా విస్మయాకులమానసాః । ప్రాహుఃప్రహృ
ష్టహృదయా ధరణీంరాజవల్లభామ్ ॥ ౩౧౬ ॥ యోషితః ॥ కింత్వయా
చరితంపుణ్యంపూర్వజన్మనిహేధరే । వాసుదేవార్చనవిధౌ నిర్మితాపర
మేష్ఠినా ॥ ౩౧౭ ॥ యాత్వమిత్థంపూజయసి సాక్షాన్నారాయణంస్వ
యమ్ । ఇత్యేవంసంస్తుతాదేవీ ధరణీరాజవల్లభా ॥ ౩౧౮ ॥ తైలక
ర్పూరగంధేన చందనేనసుగంధినా । అర్చయామాసకల్యాణీ శ్రీనివాసం
సురేశ్వరమ్ ॥ ౩౧౯ ॥ వస్త్రైర్నానావిధైరత్నైర్యుక్తానిర్మితభూష

దివ్యాలంకారాలంకృతశ్రీనివాసస్యసపరికరనృపమన్దిరప్రవేశః.

ణైః । తతఃపురోహితాజ్ఞప్తః పురాణపురుషోత్తమమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ గజ
మారోపయద్రాజాజామాతరమనామయమ్ । సహితోవాసుదేవస్తుబ్ర
హ్మణాశంభునాతథా ॥ ౩౨౧ ॥ కుబేరేణాహిరాజేన గరుడేనాగ్నినా
తథా । వాయునావరుణేనాపి యమేనమరుతాంగణైః ॥ ౩౨౨ ॥ వసి
ష్ఠాదిమునిశ్రేష్ఠైస్సదారైస్ససుతైస్తథా । జగామరాజభవనంరత్నతోర
ణమణ్డితమ్ ॥ ౩౨౩ ॥ నానాజనసమాకీర్ణం నానాలంకారమణ్డితమ్ ।
మహావాద్యస్వనైర్యుక్తం దీపాయుతవిదీపితమ్ ॥ ౩౨౪ ॥ జామాతృస
హితోరాజాద్వారతోరణసన్నిధౌ । చతురఙ్గబలంముక్త్వాగృహాంతర్గం
తుముద్యతః ॥ ౩౨౫ ॥ తత్రాంతరేశ్రీనివాసంనీరాజయితుమాగతా ।
తోణ్డమాన్నృపతేర్భార్యా కుంకుమోదకభాజనమ్ ॥ ౩౨౬ ॥ సమా
దాయాశుకల్యాణీ వాసుదేవమపూజయత్ । తతఃపశ్చాచ్ఛ్రీనివాసః
ప్రావిశద్రాజమందిరమ్ ॥ ౩౨౭ ॥ ద్వారాణ్యతీత్యాథబహూనిమాధ
వోరాజ్ఞాసమేతోభవనంప్రవిశ్య । రత్నాసనేరాజవినిర్మితేహరీరరాజ
రాజీవసమాననేత్రః ॥ ౩౨౮ ॥ చతుస్తంభాంరత్నవేదీమధిష్ఠాప్యఖగ

ధ్వజమ్ । పరివార్యచతస్థుస్తేమునయోవీతకల్మషాః ॥ ౩౨౯ ॥ బ్రహ్మా
ణమగ్రతఃకృత్వా సర్వేదేవాయథాసుఖమ్ । స్వర్ణాసనేసమాసీనాః
పశ్యంతోనయనోత్సవమ్ ॥ ౩౩౦ ॥ తతస్సురాజాధర్మాత్మా చక్రేమఙ్గ
ళమజ్జనమ్ । స్నాపిస్నాత్వామహారాజ తైలేనచసుగంధినా ॥ ౩౩౧ ॥

వియన్నృపకృతవరపాదామ్బుజక్షాళనమ్.

అలంచకారాలంకారైస్స్వాత్మానంరాజవల్లభా । స్వామిపుష్కరిణీ
తోయంహేమకుంభప్రపూరితమ్ ॥ ౩౩౨ ॥ సమానీయబ్రాహ్మణైశ్చ
హరిపాదావనేజనమ్। సంకల్పంవిధివచ్చక్రేకన్యాదానస్యసాదరమ్॥ ౩౩౩॥
తతశ్చకారరాజేంద్రమధుపర్కంపురోహితః। పురోహితోక్తమంత్రేణత
స్యపాదావనేజనమ్ ॥౩౩౪॥ సహస్రశీర్షాపురుషఇతిమంత్రంసముచ్చరన్ ।
ధరణ్యాస్రాపితైఃకృత్వాస్వామితీర్థజలైశ్శుభైః॥ ౩౩౫ ॥ హరిపాదోదకం
పుణ్యందధారశిరసానృపః। భార్యాంపుత్రంభ్రాతరంచభవనంకోశమేవచ॥
గజాగారంరథాగారం వస్త్రాగారంచతజ్జలైః । మార్జయామాసరా
జేంద్రశ్శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౩౩౭ ॥ రాజా ॥ అద్యమేసఫలంజన్మ
జీవితంచసుజీవితమ్ । అద్యమేపితరస్తుష్టావాసుదేవపదోదకాత్ ॥ ౩౩౮॥
ఏవముక్త్వామహారాజః కన్యాంకమలలోచనామ్ । అలంచక్రేవిచిత్రై
స్తామలంకారైర్మహీపతే ॥ ౩౩౯ ॥ తతస్తుఘంటికాఘోషం కృతవా
న్దైవచింతకః । సుముహూర్తేతదాప్రాప్తేమఙ్గళాష్టకమబ్రవీత్ ॥ ౩౪౦ ॥

వరాయవియన్నృపదత్తవైవాహికభూషణాదికమ్.

కన్యాప్రదానసమయే దక్షిణాంరాజసత్తమః । కోటిసంఖ్యాన్నిష్కపుం
జాన్ దత్తవాన్వేఙ్కటేశితుః ॥ ౩౪౧ ॥ తందృష్ట్వాధనరాశింతు భగవా
నాహభూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ దాతవ్యంకింత్వయారాజన్ పుత్రస్య
తవభూపతే ॥ ౩౪౨ ॥ వివాహకర్మనిపుణోభవాన్దానపరాయణః । ద
దస్వభూషణాన్యంగ బహురత్నాన్వితానిచ ॥ ౩౪౩ ॥ ఇత్యుక్తోవాసుదే
వేనభూషణానిదదౌనృపః।కిరీటంశతభారంతుకంఠికామపితావతీమ్॥౩౪౪॥
పునరేకాంతదర్ధంచ తదర్ధంచైవకంఠికామ్ । పదకానిదదౌసప్తా నర్ఘ్యాణ్య
ధన్నృపోత్తమః ॥ ౩౪౫ ॥ మాలికామౌక్తికానాంచ భుజభూషణయుగ్మ
కమ్ । కర్ణభూషామౌక్తికాఢ్యా వంసపర్యంతలంబినా ॥ ౩౪౬ ॥ కంఠ

ణేరత్నమాణిక్యవజ్రవైడూర్యనిర్మితే । ద్వాత్రింశద్వారసంయుక్తే అన ష్టేదత్తవాన్నృప ॥ ౩౪౭ ॥ నాగభూషణయుగ్మంచ బాహుపూరాది కాంస్తథా । భూషణాన్యంగుళీనాంచదశానాంవీరముద్రికామ్ ॥౩౪౮॥ కటిసూత్రంస్వర్ణమయం వరవజ్రసమన్వితమ్ । ఏకాదశశతీభారం బహు రత్నసమన్వితమ్ ॥ ౩౪౯ ॥ పాదుకేచతతోరాజా దత్తవాన్మధుఘాతి నే । దశాభోజనపాత్రంచ షష్టిభారయుతంప్రభోః ॥ ౩౫౦ ॥ లఘుపా త్రసమోపేతం బృహత్పాత్రమపాంతథా । కంబళానాంచతుష్షష్టిం ద త్తవాన్రాజసత్తమః ॥ ౩౫౧ ॥ భూషణైర్భూషితాంగస్య కన్యాదానమ

గురువసిష్ఠకథితవధూవరప్రవరాదికమ్.

థాకరోత్ । కన్యాప్రవరమూచేథ గురుస్సతుబృహస్పతిః ॥౩౫౨॥ బృహస్పతిః ॥ అత్రిగోత్రసముద్భూతాం సువీరస్యప్రపౌత్రికామ్ । సుధ ర్మణస్తుపౌత్రీంచ పుత్రీమాకాశభూపతేః ॥ ౩౫౩ ॥ త్వమంగీకురుగో విందకన్యాంకమలలోచనామ్ । ఏవముక్తేమహారాజో ముదారత్నాంబ రందదౌ ॥ ౩౫౪ ॥ వసిష్ఠః ॥ ప్రపౌత్రస్యయయాతేస్తు పౌత్రస్యామిత తేజసః । శూరసేనస్యరాజేంద్ర వసుదేవస్యభూపతేః ॥ ౩౫౫ ॥ పుత్ర స్యవేజకుటేశస్య గోత్రేవాసిష్ఠసంజ్ఞితే । జాతస్యాత్రికులోత్పన్నాం క న్యాంకనకభూషితామ్ ॥ ౩౫౬ ॥ గృహీష్వామోవయంరాజం స్తవపు త్రీంనృపోత్తమ । కన్యావరప్రవరయో రిత్యుచ్చారితయోరథ ॥ ౩౫౭ ॥ ధరణ్యాసహరాజేంద్రః కన్యాదానపరాయణః । ప్రహృష్టహృదయఃప్రా

శ్రీనివాసస్యవసిష్ఠాదికారితపద్మావతీపాణిగ్రహణోత్సవః.

హశ్రీనివాసంపరాత్పరమ్ ॥ ౩౫౮ ॥ ఆకాశరాజః ॥ కన్యామిమాంప్ర దాస్యామిగృహాణపురుషోత్తమ । ఇత్యుక్త్వాప్రాక్షిపద్రాజాధరణ్యాస్రా వితాంతదా ॥ ౩౫౯ ॥ మంత్రపూతాంస్వామితీర్థధారాంసకనకాంక రే । దక్షిణేశ్రీనివాసస్యదదౌపద్మావతీంతతః ॥ ౩౬౦ ॥ విధానంచతత శ్చక్రే రాజేంద్రస్సపురోహితః । పూజయిత్వాజగన్నాథం గంధవస్త్రా నులేపనైః ॥ ౩౬౧ ॥ కంకణంబంధయామాసవాసుదేవకరాంబుజే । ప ద్మావత్యాఃకరాంభోజేఽబంధయత్కంకణంగురుః ॥౩౬౨॥ తథామాం గళ్యసూత్రస్యబంధంవైవాహికంతదా । శ్రీనివాసేనదేవేనాకారయత్సపు

రోహితః ॥ ౩౬౩ ॥ సువాసిన్యః ॥ సావిత్రీవచకల్యాణీబహుపుత్రవతీభవ।
సర్వలోకస్యజననీ భవమంగళదాయినీ ॥ ౩౬౪ ॥ ఇత్థంసుమంగలీస్త్రీ
షు గాయంతీషుశుభాశిషః । బ్రాహ్మణానాంకరస్పర్శాద్రాజ్ఞశ్చాపిమ
హాత్మనః ॥ ౩౬౫ ॥ బబంధపూతంమంగళ్యసూత్రంమంత్రాభిమంత్రి
తమ్ । కంఠేపద్మావతీదేవ్యాః శ్రీనివాసోజగత్పతిః ॥ ౩౬౬ ॥ మునిభి
స్సహవిద్వద్భిర్లాజైర్హోమంపురోహితః । వసిష్ఠోఽకారయత్పద్మావత్యా
ఞ్జల్యర్పితైస్తతః ॥ ౩౬౭ ॥ యజుశ్శాఖాక్రమేణైవ జుహావాగ్నౌయథా
విధి । సర్వంవైవాహికవిధిం వసిష్ఠోఽథసమాపయత్ ॥ ౩౬౮ ॥ తతః
పురోహితోరాజ్ఞ స్స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ । మునీనామంజలిపుటే నవ
రత్నాక్షతాన్దదౌ ॥ ౩౬౯ ॥ తేవేదమంత్రైర్జగదీశమూర్ధ్ని రత్నాక్ష
తాన్వేదవిదఃప్రచిక్షిపుః । తదానృణాంతత్రమహోత్సవోఽభూదాకా
శరాజస్యపురీనివాసినామ్ ॥ ౩౭౦ ॥ తస్మిన్కాలేమహారాజోదక్షిణాం
బ్రహ్మవాదినామ్ । దాపయామాససంహృష్టో విప్రైస్తాంబూలపూర్వ
కమ్ ॥ ౩౭౧ ॥ గవాంకోటిసహస్రాణి చాశ్వానామయుతంతథా । వ
స్త్రాణాంనిచయంరాజన్ విప్రేభ్యోదత్తవాన్విభుః ॥ ౩౭౨ ॥ ఏవంమ
హోత్సవస్తత్ర సమభూద్దశమీదినే । వధూవరౌప్రతిష్ఠాప్య భోజయా
మాసవైతతః ॥ ౩౭౩ ॥ అన్నంబహువిధంసూప రసభక్ష్యసమన్వితమ్ ।
పరమాన్నంచసఘృతం సక్షీరంశర్కరాయుతమ్ ॥ ౩౭౪ ॥ పురోహితే
నసహితో భోజనంకృతవాన్హరిః । మాత్రాలక్ష్మ్యాచసహితః పుత్రే
ణసహితస్తథా ॥ ౩౭౫ ॥ ఆకాశరాజోధర్మాత్మా భుక్తవాన్కృష్ణస
న్నిధౌ । లక్ష్మ్యాసమేతాధరణీ తథావకుళమాలయా ॥ ౩౭౬ ॥ అభు
ఙ్క్తాన్నంరసైర్యుక్తం పతిపుత్రసమన్వితా । తతఃప్రభాతేరాజేంద్ర
సువాసిన్యస్సురేశితుః ॥ ౩౭౭ ॥ మజ్జనంకారయామాసుర్గంధతైలైస్సుని
ర్మలైః । అన్యోన్యపూజనంతత్ర చాన్యోన్యోద్వర్తనంతథా ॥ ౩౭౮ ॥
హరిపద్మావతీదేవ్యోస్తాస్సహాసమకారయన్ । సరాజావిప్రముఖ్యానాం
సురాణాంబహుభోజనమ్ ॥ ౩౭౯ ॥ స్త్రీణాంచపురుషాణాంచ బహు
మానపురస్సరమ్ । యథేష్టందాపయామాస హృష్టఆకాశభూమిపః ॥
అపూపాన్వివిధాంశ్చక్రే సూపశాకాదికాంస్తథా । ఘృతకుల్యాంక్షీర

కుల్యాం దధికుల్యాంతతఃపరమ్ ॥ ౩౮౧ ॥ తతఉద్ధృత్యనిక్షి_ప్తం బహిర్భు
క్తవతాంనృణామ్ । ఉచ్ఛిష్టపత్రజాలంచపుష్కలాన్నాదిసంయుతమ్॥
సారమేయగణైఃకీర్ణం రాక్షసానాంగణై_స్తథా । ఏవంకోలాహలంచక్రే
దివసాంశ్చతుర_స్తథా ॥ ౩౮౩ ॥ హాస_స్తత్రవినోదేననిత్యమాసీచ్ఛుమ
జ్జనమ్ । దివసేపంచమేప్రా_ప్తే కృత్వానాకబలింతథా ॥ ౩౮౪ ॥ కల
శాంశ్చతుగోన్యస్య దీపజ్వాలావిరాజితాన్ । వధూవరౌప్రతిష్ఠాప్య రత్న
సింహాసనేనృప ॥ ౩౮౫ ॥ పూజయామాసగోవిందం జామాతరమనా
మయమ్ । ఆకాశరాజోధర్మాత్మా క్షీరపాత్రంకరేదధత్ ॥ ౩౮౬ ॥
మాతరంవాసుదేవస్య నామ్నావకుళమాలికామ్ । పూజయిత్వావిధానే
న వస్త్రాలంకారభూషణైః ॥ ౩౮౭ ॥ నాభింక్షీరేణసమ్మృజ్య పుత్రీంప
ద్మావతీంతదా । అర్పయామాసదుఃఖేనబ్రహ్మణ్యోరాజస_త్తమః॥౩౮౮॥
మహాలక్ష్మ్యానాభిమూలం సఘృతక్షీరసేచనమ్ । కృత్వాఽర్పయామాస

శ్రీనివాసేనసహ శేషాచలమ్ప్రతిపద్మావతీప్రేషణమ్.

సపుత్రీం రుదన్గద్గదకణ్ఠవాన్ ॥ ౩౮౯ ॥ శ్రీనివాసస్యకృష్ణస్య శేషాచ
లనివాసినః । రాజభార్యామహాభాగా రుదంతీకురరీవచ ॥ ౩౯౦ ॥ పుత్రీహ
_స్తంప్రదాయాథ హ_స్తేరాజకులాంగనా । క్షీరంసంయోజ్యకృష్ణస్య నాభి
మూలేఽతిదుఃఖితా ॥ ౩౯౧ ॥ భృశంరుదంతీమంత్రేణదుగ్ధసందిగ్ధలోచ
నా।అర్పయామాసకృచ్ఛ్రేణ పుత్రీంపద్మావతీంతతః॥౩౯౨॥ప్రోవాచచ
శ్రీనివాసంరుదంతీరాజవల్లభా॥ధరణీ॥పాలితాంలాలితాంపుత్రీంనవమాస
ధృతాంమయా ॥ ౩౯౩ ॥ త్వదధీనాంజగన్నాథ కరిష్యేమమనందినీమ్।
ఇత్యేవమర్పయంత్యాంతు ధరణ్యాంరాజస_త్తమః ॥ ౩౯౪ ॥ సతస్యా
రోదనందృష్ట్వా రాజాదుఃఖపరాయణః । రురోదదీనవదనః పుత్రీమాలిం
గ్యభూపతిః ॥ ౩౯౫ ॥ రాజా ॥ హాపుత్రిమందభాగ్యోహం త్వద్వియో
గేనకేవలమ్ । జీవనంమమకల్యాణి నస్థిరంచభవిష్యతి ॥ ౩౯౬ ॥ క్రీడా
గృహేరాజపుత్రి తథాభోజనసద్మని । భ్రాతాతవకథంక్రీడాంభోజనంవా
కరిష్యతి ॥ ౩౯౭ ॥ ఏవంరుదంతమాలోక్యభ్రాతరందీనచేతసమ్ ।
తోణ్డమానోనృపశ్రేష్ఠో దుఃఖితోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౯౮ ॥ తోణ్డమా
నః ॥ వయందరిద్రానిర్భాగ్యాః కృపణాదీనచేతసః । వయంమరణమాప

న్నా నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౩౯౯ ॥ ఏతాదృశీచకల్యాణీ నైవలబ్ధా
కలౌయుగే । ఇత్థంవయంనిశ్చినుమో వియోగభృశదుఃఖితాః ॥ ౪౦౦॥
ఏవంతాంరుదతోదృష్ట్వా వసుదానోఽతిదుఃఖితః । భగినీందీనవదనా
మాలింగ్యాహరుదన్ముహుః ॥ ౪౦౧ ॥ వసుదానః ॥ మాతరంబాలకంత్య
క్త్వా యథాలోకేధనార్జకః । గచ్ఛేత్తథామాంభగిని త్యక్త్వాత్వంక్వను
గచ్ఛసి ॥ ౪౦౨ ॥ ఏవంప్రసంగాత్తత్రాసీ ద్దేవానామపిభూమిప । ఋ
షీణాంకశ్యపాదీనాం దుఃఖమత్యంతదారుణమ్ ॥ ౪౦౩ ॥ రుదంతంన్నృప
తిందృష్ట్వా శ్రీనివాసస్సతాంగతిః । స్వయంరురోదగోవిందో భగినీంపా
ర్థవల్లభామ్ ॥ ౪౦౪ ॥ స్మృత్వాశ్రీదేవకీపుత్ర స్తదద్భుతమివాభవత్ ।
ఇత్థంకృత్వాలోకరీతి మైరావతముపాస్థితః ॥ ౪౦౫ ॥ పద్మావత్యాత
యాసార్థం సర్వవాద్యసమన్వితః । గ్రామంప్రదక్షిణీకృత్యరథయాస
హితోహరిః ॥ ౪౦౬ ॥ స్వనివేశగృహంభేజే పద్మాసనభవాదికైః । త
తోహరిశ్శ్రీనివాసస్స్వస్థానంగంతుమైహత ॥ ౪౦౭ ॥ గరుడస్కం
ధమారూఢః పత్నీంపద్మావతీమపి । ఆరోపయన్వరారోహామన్యోన్యం
పరిరభ్యచ ॥ ౪౦౮ ॥ గరుడస్కంధమారూఢో గంతుంస్వస్థానముత్సు
కః । హరిరామంత్రణార్థంతు శ్వశ్రూశ్వశురయోస్తదా ॥ ౪౦౯ ॥ పున
ర్గృహంసంప్రవిశ్య గమనేచ్ఛురభూదథ । శ్వశురాపర్యపృచ్ఛచ్చ సాష్టాం
గంప్రణిపత్యవై ॥ ౪౧౦ ॥ ఆశీర్వాదంతతశ్చక్రే స్వజామాతురనామ
యమ్ । ఆకాశరాజశ్శ్వశుర శ్శ్వశ్రూశ్చధరయాసహ ॥ ౪౧౧ ॥ ఆ
కాశరాజః ॥ దీర్ఘాయుర్భవగోవింద సర్వలోకధురంధర । ఇత్యాశిషాఽ
భినంద్యాథ వాసుదేవమభాషత ॥ ౪౧౨ ॥ రాజా ॥ మాసాంతేగచ్ఛ
గోవింద వధ్వాసహావయోగతమ్ । శ్వశురమ్మాంచ తేశ్వశ్రూం మానయ
స్వమహామతే ॥ ౪౧౩ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా వాసుదేవోబ్రవీన్నృ
పమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ నృపవాక్యంశృణుమమ కార్యస్యమహతీత్వరా ॥ ౪౧౪॥
తస్మాదాజ్ఞాంచమేదేహి రాజంస్తేస్యాత్కృపామయి । ఇత్యుక్త్వావాసు
దేవస్తు గరుడస్కంధమాస్థితః ॥౪౧౫॥ జగామభగవాన్సాఘౌత్సర్వదేవస
మన్వితః । ఆకులావ్యాకులాస్సర్వే నగరస్థాజనాస్తదా ॥ ౪౧౬ ॥ ప్రాకా
రగోపురారూఢాః పశ్యంతస్స్వదృశాఽవదన్ ॥ జనాః ॥ ధన్యారాజసులో

పద్మావతీశ్రీనివాసయోర్వియన్నృపప్రేషితపారిబర్హాదిః.

త్పన్నా పద్మాకమలలోచనా ॥ ౪౧౭ ॥ అనుగచ్ఛతి గోవిందం పశ్యతేతిపర
స్పరమ్ । తదాదదౌమహారాజః పారిబర్హంశ్రియఃపతేః ॥ ౪౧౮ ॥ తండు
లాన్ శాలిసంభూతాన్ వృషభాణాంరథోపరి । ఆరోప్యప్రేషయామాస
శతంఖారీర్వియన్నృపః ॥ ౪౧౯ ॥ ముద్గాన్ గోస్వామిసంరూఢాన్ త్రింశ
త్ఖారీర్దదౌహరేః । గుడభారంమహాంతంచ తింత్రిణీభారమేవచ ॥ ౪౨౦॥
పయోఘటసహస్రాణి దధిభాణ్డశతానిచ । సహస్రార్ధంఘృతాపూర్ణచర్మ
పాత్రాణిసర్షపాన్ ॥ ౪౨౧ ॥ మేథికాన్ హింగులవణతిలపాత్రాణిచై
వహి । తథాశర్కరయాపూర్ణాన్ ఘటాంస్తుద్వేశతేతథా ॥ ౪౨౨ ॥ వా
ర్తాకంచూతకదళీఫలజంబీరకాణిచ । కూశ్మాండకందమూలాని మరీచా
మలకానిచ ॥ ౪౨౩ ॥ మధుభాణ్డశతేద్వేచ రంభాకాష్ఠచయాంస్తథా ।
రంభాత్వచశ్చరాజేంద్ర పత్రాణాంనిచయంతథా ॥ ౪౨౪ ॥ అశ్వానా
మయుతందత్వా గజానాంచసహస్రకమ్ । ధేనూనాంపంచసాహస్ర
మావికానాంశతంతథా ॥ ౪౨౫ ॥ దాసీనాంద్వేశతేరాజన్ దాసానాం
త్రిశతంతథా । వస్త్రాణివివిధాన్యాశు పర్యంకంరత్నభూషితమ్ ॥ ౪౨౬॥
ఉపబర్హంరత్నయుతం పారిబర్హేణసంయుతమ్ । ఏవమాదీనివస్తూని గృ
హీత్వానృపసత్తమః ॥ ౪౨౭ ॥ పుత్రేణసహితోరాజా శ్రీనివాసపరా
యణః । ఆకాశరాజోధర్మజ్ఞ శ్శ్రీనివాసస్యసన్నిధిమ్ ॥ ౪౨౮ ॥ ఆగత

వియన్నృపస్యశ్రీనివాసదత్తస్వభక్తినైరన్తర్యరూపవరప్రాప్తిః.

శ్శ్వశురందృష్ట్వా చోత్తస్థౌజగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ దూరాధ్వానంమ
హారాజ కిమర్థంత్వంసమాగమః ॥ ౪౨౯ ॥ దాతవ్యంకింనృపశ్రేష్ఠ తవ
పుత్రస్యమేఽనఘ । కన్యాదత్తాసుతఃప్రాప్తస్సుకృతంకింకృతంత్వయా ॥
సంతోషశ్చాతులఃప్రాప్తో మమతాతనసంశయః । కింతేమనోగతంరాజం
స్తన్మమాచక్ష్వభూపతే॥౪౩౧॥సందేహంమాకురుష్వాత్ర దానాదానేమ
హీపతే । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా వాసుదేవమభాషత ॥ ౪౩౨॥ రాజా ॥
సర్వమ్మఙ్గళమస్మాకం త్వత్ప్రసాదేనకేశవ । నాన్యద్యాచేజగన్నాథ తవ
పాదసరోరుహే ॥ ౪౩౩ ॥ భక్తిందేహ్యచలాంకృష్ణ సకుటుంబస్యమేఽ
నఘ । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్య శ్వశురస్యమహాత్మనః ॥ ౪౩౪ ॥ దత్త

వాంస్తస్యసాయుజ్యమాకాశనృపతేస్తదా । స్యాలకస్యదదావస్త్రం
స్వాంగస్థంమధుసూదనః ॥ ౪౩౫ ॥ జామాత్రా చసమాజ్ఞప్తః పుత్రీభవ
నమభ్యగాత్ । పుత్రిగచ్ఛామినగరం విహారస్వహరిప్రియే ॥ ౪౩౬ ॥ శ
యనేశ్రీనివాసస్య శయనంకురుమంగళే । ఇతిరాజాసాంత్వయిత్వాపు
త్రీంకమలలోచనామ్ ॥ ౪౩౭ ॥ శశాససాస్వపిత్రోక్తా శీఘ్రమ్మాధవమభ్య

భగవత్కృతషణ్మాసావధికాగస్త్యాశ్రమవాసప్రతిజ్ఞా.

గాత్ । రుజఙ్గద్దదకంతేన జగామనగరంనృపః ॥ ౪౩౮ ॥ పద్మావత్యను
గోదేవో బ్రహ్మరుద్రాదికైర్వృతః। సువర్ణముఖరీంప్రాప్య తత్రవాసమకల్ప
యత్ ॥ ౪౩౯ ॥ షణ్మాసావధిపర్యంతం దీక్షితోయంమహామతే। నశైలరా
జమారోహామీతినిశ్చిత్య దేవరాట్ ॥ ౪౪౦ ॥ అగస్త్యభవనంగత్వా తత్రవా

స్వావాసప్రతిభగవత్కృతదేవాదిప్రేషణమ్.

సమకల్పయత్ । దేవాన్సంప్రేషయామాస స్వధామానివృపాకపిః ॥ ౪౪౧ ॥
బ్రహ్మాదీనాంసురాణాంచ మునీనామూర్ధ్వరేతసామ్ । దదావస్త్రంయ
థాయోగ్యం భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౪౪౨ ॥ తేనాజ్ఞప్తాజగద్ధాత్రా జగ్ము
ర్లోకంస్వకంసురాః । ఋషయశ్చతపోరణ్యం జగ్ముర్నారాయణాజ్ఞయా ॥
లక్ష్మీర్జగామరాజేంద్ర కరవీరపురంతదా ॥ ౪౪౩ ॥ మహోత్సవంతంత్వ
నుభూయదేవతాబ్రహ్మేశపూర్వాస్సమహర్షిసత్తమాః । జగ్ముస్స్వకం
ధామమహానుభావా రాజేంద్రపూజ్యంప్రశశంసురాదరాత్ ॥ ౪౪౪ ॥
గతేదేవగణేతత్ర త్వగస్త్యనిలయంగతః ॥ ౪౪౫ ॥ భుంజానోభోగమ

వివాహాధ్యాయఫలశ్రుతిః.

తులం తత్రాస్తభగవాన్హరిః ॥ శతానందః ॥ వివాహాధ్యాయమాహా
త్మ్యంయేశృణ్వంతిజనేశ్వర ॥ ౪౪౬ ॥ తేషాంభాగ్యోదయంవక్ష్యే శృ
ణురాజన్సవిస్తరమ్ । కోటికన్యాప్రదానేన యావద్భూమిప్రదానతః ॥
యత్ఫలంలభతేదేహీ తత్ఫలంశ్రవణాదరాత్ । యఉత్సవంకారయతి వై
వాహంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౪౪౭ ॥ తస్యోత్సవోభవేద్రాజన్ వేఙ్కటేశ
ప్రసాదతః । ఇతితేకథితంరాజన్ వివాహచరితంహరేః ॥ ౪౪౮ ॥ శృ

ణుయాచ్ఛ్రావయేద్వాపి సర్వాభీష్టమవాప్నుయాత్ । శుభదంశృణ్వ
తాంచైవ సర్వేషాంమంగళప్రదమ్ ॥ ౪౫౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీనివాసవివాహప్రశంసనంనామైకాదశోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసప్రీతివియన్నృపోదంతజ్ఞాపకదూతాగమనమ్.

జనకః ॥ తతఃకిమకరోత్కృష్ణో రాజ్యేఽస్మిన్పార్థసారథిః । త
న్మమాచక్ష్వవిప్రేంద్ర యత్కృతంచక్రపాణినా ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥
ఏవంకాలేగతేతస్మిన్ షణ్మాసాశ్చసమత్యయుః । నారాయణపురాద్దూ
త ఆగతోవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥౨॥ దూతందృష్ట్వాఽబ్జజాతా సాసువర్ణముఖ
రీజలే । స్నాతుకామారవిందాక్షీ దూతంవచనమబ్రవీత్ ॥ 3 ॥ పద్మా
వతీ ॥ కిమర్థమాగమోదూత కేనత్వంప్రేషితస్త్విహ । రాజ్ఞావారా
జపుత్రేణ తోణ్డమానేనవాపునః ॥ ౪ ॥ సప్రచ్ఛకుశలంతంచ రాజ్ఞస్తస్య
పితుస్తథా । కుశలీవర్తతేచార జనకోజననీమమ ॥ ౫ ॥ తోణ్డమాన్ రా
జశార్దూలః కుశలీవర్తతేబలీ । రాజ్ఞఃప్రకృతయస్సర్వా వర్తంతేక్షేమ
సంయుతాః ॥ ౬ ॥ ఏవముక్తస్తదాదూతో దుఃఖసందిగ్ధలోచనః । ఉ
వాచదీనయావాచా రాజపుత్రీంనిదేశతః ॥ ౭ ॥ దూతః ॥ కింవదిష్యా
మిహేమాతః పితుస్తేకాలఆగతః । మరణాభిముఖోభూత్వా కించిజ్జీవస
మన్వితః ॥ ౮ ॥ త్వాంద్రష్టుకామోరాజేంద్ర శ్రీనివాసంసుహృద్వ్రత
మ్ । నయశీఘ్రంపతింభద్రే రాజధానీంపితుస్తుతే ॥ ౯ ॥ సాపిదూతవ
చశ్శ్రుత్వా పపాతగతచేతనా । అగస్త్యభార్యాతాంబాలా ముత్థాప్యక
మలాలయామ్ ॥ ౧౦ ॥ శ్రీనివాసాంతికంనిన్యే రాజపుత్రీంపితృప్రియా
మ్ । తద్వార్తామవదద్దేవీ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే ॥ ౧౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా
వాసుదేవస్తు రురోదనరసత్తమ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అహోబతమహత్క
ష్టం సంప్రాప్తంమమభామిని ॥ ౧౨ ॥ కింకరోమిక్వగచ్ఛామి బ్రూహి
త్వంపద్మసంభవే । ఇత్యేవముక్త్వాతాందేవీ మబ్రవీత్కుంభసంభ

వియన్నృపవిలోకనాయాగస్త్యేనసహశ్రీనివాసగమనమ్.

వమ్ ॥ ౧3 ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అగస్త్యమునిశార్దూల గచ్ఛామినగరం

ప్రతి । పద్మావత్యా సహైవ సార్ధం వకుళమాలయా ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యు
క్త్వా ప్రయయౌ రాజన్ భగవాన్భక్తవత్సలః । అగస్త్యేనాపి సహిత స్త్వ
రయైవ మహర్షిణా ॥ ౧౫ ॥ ఆదిత్యేఽస్తంగతే రాజన్నగరద్వారమాగతః।
పప్రచ్ఛ ద్వారపాలాంశ్చ రాజక్షేమం సురేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ రాజమార్గే
మహారాజ భగవాన్ప్రియయా సహ । అన్తర్నికేతనం ప్రాప్య రాజానం

మరణోద్యుక్తం వియన్నృపముద్దిశ్య శ్రీనివాసాదికృతనిర్వేదనమ్.

పృథివీపతే ॥ ౧౭ ॥ శయానం దర్శయామాస వినిశ్వాససమన్వితమ్।
పపాత తస్య మహారాజ కాయే కమలలోచనః ॥ ౧౮ ॥ ముఖే ముఖం వినిక్షి
ప్య లలాటం చ లలాటకే। ఉదరే చోదరం బద్ధ్వా నేత్రం నేత్రే సమర్పయత్ ॥
అంగసంగం దదౌ తస్య శ్వశురస్య మహాత్మనః ॥ ౧౯ ॥ హా తాత నాథ క్వ గ
తోఽసి చ త్వం సంత్యజ్య దేహం స్వసుతం స్వపుత్రీమ్ । స్వభ్రాతరం సూక్ష్మ
మతిం స రాష్ట్రం కిం రాజ్యం త్వదీయం క్వ విసృజ్య గచ్ఛసి ॥ ౨౦ ॥ మాతాపి
తృవిహీనానామస్మాకం జనకో భవాన్ ॥ ౨౧ ॥ కథం పశ్యామి నేత్రాభ్యాం
త్వన్ముఖాంభోజముత్తమమ్ । ఉత్థాపయ సుతాం రాజన్ రుదంతీం తనయం
తథా ॥ ౨౨ ॥ వసుదానం శిశుం రాజన్పితృహీనం చ మాం నృప । కస్త్రాతా
త్వాం వినా రాజన్నస్మాకం తు భవిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ అనాథాన్నాథ నః పాహి ప్ర
జాః పాహి ప్రజాపతే। ప్రలపన్పునరప్యాహ లోకానిత్థం విడంబయన్ ॥ ౨౪ ॥
కళేబరం కథం దాస్యామ్యగ్నయే లోకమోహనమ్। ఏతదర్థం స్వపుత్రీం మే
దత్త్వా మృతిమవాప్స్యసి ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివాస న గచ్ఛేతి పూర్వమేవ త్వయోదిత
మ్।ఉక్తం హితం మయా తాత న శ్రుతం తే మహీపతే ॥ ౨౬ ॥ న తృప్తం నేత్ర
యుగళం దృష్ట్వా త్వన్ముఖపంకజమ్। తోండమాన్మండలాధీశో వసుధాయాం
మహామతే ॥ ౨౭ ॥ కా గతిర్మమ రాజేంద్ర కా వార్తా క్వ భవిష్యతి । విలోక
య మహారాజ మాం చ పద్మావతీం తథా ॥ ౨౮ ॥ మునిః ॥ జామాతా
యం సమాయాతః పద్మావత్యా సమన్వితః । బహిర్గచ్ఛ పురేవ త్వం సమా
నయనకారణాత్ ॥ ౨౯ ॥ భోజనం దీయతాం తస్య జామాతుః పరితోష
కమ్ । గజానశ్వాన్మహారాజ వస్త్రాణీచ్ఛతి తే సుతః ॥ ౩౦ ॥ తాన్దద
స్వ మహారాజ ప్రీతయే మధుఘాతినః । ఇత్యగస్త్యేన వై రాజ్ఞి బోధితేప్యప్ర
బోధిని ॥ ౩౧ ॥ విలలాప మహారాజ భగవాన్లౌకికైస్సమః ॥ ౩౨ ॥ తదన్యా

తంకర్మ చకార దేవో విడంబయన్సర్వజనం జగత్పతిః । యథాకురూణాం
రణరంగమధ్యే కర్ణేహతే ధర్మరాజశ్చకార ॥ ౩౨ ॥ ఏవం రుదతి గోవిందే
రాజాఽకాశశ్శ్వసన్నృప ॥ ౩౩ ॥ కించిత్సంజ్ఞాయుతో భూత్వా వాసు
దేవమభాషత ॥ రాజా ॥ పుత్రం సభ్రాతరం త్రాహి శ్రీనివాసనిరామ
య ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా భూపతీ రాజన్కరే కృష్ణస్య తౌ దదౌ । భా
ర్యాం సందేశయామాస స్వలోకగమనాయ చ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యాదిశ్యైత్య

మృతాయ వియన్నృపాయ వసుదానకృతచరమకృత్యక్రమః.

జహౌప్రాణాన్ సత్యలోకం జనాధిపః । దివ్యం విమానమారూఢో జగామ స
నృపోత్తమః ॥ ౩౬ ॥ సాపి తేన జగామాశు ధరణీ రాజసత్తమ । తతశ్చి
తాం సమారోప్య రాజానం సపరిగ్రహమ్ ॥ ౩౭ ॥ వసిష్ఠో గౌతమోఽత్రి
శ్చ భరద్వాజోఽతివిశ్రుతః । వహంతో రాజశార్దూలం శ్రీనివాసప్రియం నృప
మ్ ॥ ౩౮ ॥ జుహువుర్బ్రహ్మమేధేన మంత్రైశ్చ విధిపూర్వకమ్ । తతః
కృతాని సర్వాణి ప్రేతకార్యాణి భూపతేః ॥ ౩౯ ॥ షోడశే దివసే ప్రాప్తే
మాసికాన్యకరోత్సుతః । నిమంత్రితాశ్చరుపుణ్యా బ్రాహ్మణా వేదపా
రగాః ॥ ౪౦ ॥ కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథ గౌతమః ।
వామదేవః పులస్త్యోఽథ వాల్మీకిర్వసుధాధిప ॥ ౪౧ ॥ జమదగ్నిర్భృగు
శ్శ్రీమాన్ సనందశ్చ పరాశరః । యాజ్ఞవల్క్యశ్చ జాబాలి శ్శునశ్శేఫో
ధకాహళః ॥ ౪౨ ॥ ఏతే మహర్షయో రాజన్ రాజార్థే బ్రాహ్మణోత్త
మాః । అభుంజతాన్నసారం చ వసుదాననిమంత్రితాః ॥ ౪౩ ॥ సమా
ప్య సర్వకార్యాణి హరిస్స్వస్థానమాశ్రితః । పద్మావతీం పురస్కృత్య పు
రాణపురుషోత్తమః ॥ ౪౪ ॥ అగస్త్యాలయమాసాద్య సుఖమాస్తసురేశ్వ

తోండమానవసుదానయో రాజ్యముద్దిశ్య కలహప్రవృత్తిః.

రః । మృతే రాజ్ఞి గతే కృష్ణే కలహః ప్రత్యపద్యత ॥ ౪౫ ॥ తోండమానప
తేస్తస్య *విష్వక్సేనస్య భూమిప ॥ తోండమాన్ ॥ జ్యేష్ఠే మృతే కనిష్ఠస్య
రాజ్యమేతద్విదో విదుః ॥ ౪౬ ॥ పరంపరార్జితం హీతి తోండమానబ్రవీత్స
తమ్ ॥ వసుదానః ॥ పరాక్రమార్జితం రాజ్యం పిత్రా మమ నృపోత్తమ ॥ ౪౭ ॥
మమైవ స్యాదిదం హీతి తోండమానం సుతోఽబ్రవీత్ । ఏవం వివాదమాప

---

* విష్వక్సేనస్యేతి - వసుదానస్యైవ విష్వక్సేన ఇతి నామాంతరం బోద్ధవ్యం.

న్నౌ తోణ్డమాన్నృపపుత్రకౌ ॥ ౪౮ ॥ రాజశార్దూలరాజ్యార్థముభావ
పిమహాబలౌ । అన్తరంకృతవన్తౌతౌ యుద్ధేయస్యజయోభవేత్ ॥ ౪౯ ॥
తస్యరాజ్యమిదంసర్వ మన్యథాఽధోవ్రజేదితి । కృత్వాసమయమార
బ్ధౌ సంగరంజయకాంక్షిణౌ ॥ ౫౦ ॥ నానాదేశకిరాతాంశ్చక్షత్రియా
న్యుద్ధదుర్మదాన్ ।ఆవాహయచ్చరాజేంద్ర తోణ్డమాన్యుద్ధదుర్మదః ।౫౧॥
అక్షౌహిణీద్వయం తేనసైన్యంసంపాదితంనృప । తావద్రాజకుమారేణ
మిళితంసైన్యమక్షయమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయణపురప్రాంతే దక్షిణేరణమే

సాహాయ్యాశయా శ్రీనివాసప్రీతితోండమాన్వసుదానాగమనమ్.

దినీమ్ । కృత్వాసాహాయ్యాశయారాజం స్తోణ్డమాన్రాజనందనౌ ॥ ౫౩ ॥ సం
ప్రాప్తౌవాసుదేవస్యచరణౌశరణంగతౌ ॥ ౫౩½ ॥ తావాగతౌరాజకుమా
రరాజౌదృష్ట్వాఽతివేగేనసచాలిలింగే । సంభావ్యదత్వాపిచరత్నపీఠం
ప్రీత్యాఽతిహృష్టోవచనంబభాషే ॥౫౪½॥ శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థమాగమస్తాత
తన్మమాచక్ష్వభూమిప ॥ ౫౫ ॥ శ్రీనివాసవచశ్శ్రుత్వా స్యాలకస్తమ
భాషత ॥ స్యాలకః ॥ యుద్ధంప్రసక్తంగోవింద కనిష్ఠజనకేనమే ॥ ౫౬ ॥
రాజ్యార్థంమమసాహాయ్యం కురువారిజలోచన । బాలోఽస్మిపితృహీ
నోఽహ మసహాయోస్మి దేవరాట్ ॥ ౫౭ ॥ స్యాలకస్యవచశ్శ్రుత్వా రాజా
తంవాక్యమబ్రవీత్ ॥రాజా॥ శ్రీనివాసారవిందాక్ష కురుకార్యంపురస్థితః॥
శ్రీనివాసః ॥ ఏకోఽహంకస్యసాహాయ్యం కరిష్యేనృపసత్తమ। తమేవముక్త్వా

పద్మావత్యుక్త్యావసుదానసాహ్యాకరణాయశ్రీనివాసాగమనమ్.

భగవానంతర్భవనమభ్యగాత్ ॥౫౯॥పద్మావతీంవిశాలాక్షీం పద్మనాభో
భ్యభాషత ॥శ్రీనివాసః॥ కళ్యాణికార్యమాపన్నం మహత్కష్టతరంమమ॥
తవభ్రాతావరారోహే కనిష్ఠజనకస్తవ।రాజ్యార్థంకలహంకృత్వా మమ
సాహాయ్యకాంక్షిణౌ ॥ ౬౧ ॥ ఛింధిసందేహమధునా కస్యసాహ్యంవిధీయ
తామ్ । నియోజయస్వమాందేవి యుక్తమాలోచ్యవిస్తరాత్ ॥ ౬౨॥
పద్మా ॥ ధర్మాధర్మౌమనుష్యాణాం సర్వదాసంస్థితౌహరే। ధర్మమేవప్ర
శంసంతి సర్వదాబ్రహ్మవాదినః ॥ ౬౩ ॥ ధర్మఏవత్వయాకార్యో ధర్మా
ధారోభవానిహ । బాలకఃపితృహీనశ్చ మాతృహీనోఽధనఃకృశః ॥ ౬౪॥
తస్యాపిరక్షణంపుణ్యం పురాణపురుషోత్తమ । సరాజాబహువిత్తాఢ్యో

రాజ్యకాంక్షీపితుర్మమ ॥౧౫॥ సఏవసర్వధర్మజ్ఞ స్తోణ్డమాన్నృపసత్తమః। సర్వధర్మస్యవైతత్త్వ మాలోచయితుమర్హతి ॥ ౧౬ ॥ పద్మావతీవచ. శ్శ్రుత్వాస్యాలకస్యైవసాహాయ్యకృత్ ।తోణ్డమాన్నృపతేర్దివ్యే శంఖచక్రే దదౌహరిః ॥ ౧౭ ॥ ఉచ్చైశ్శ్రవస్సమంచాశ్వం సమారుహ్యఖగధ్వజః। జగామయుద్ధకుశల స్స్యాలకేనాథసంగతః ॥ ౧౮ ॥ చైత్రశుక్లత్రయో

శ్రీనివాసతోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రకారః.

దశ్యాం యుద్ధంపరమదారుణమ్ । కురూణాంపాండవానాంచ యథాయుద్ధంతథాఽభవత్ ॥ ౧౯ ॥ రణస్తంభేమహాఘోరే హతేపశుగణేతతః। శూరాణాంరణధీరాణాం సమ్మర్దస్తుబభౌతదా ॥ ౨౦ ॥ సింహనాదశ్శంఖనాదస్తథాదుందుభినిస్స్వనః। శస్త్రాణామస్త్రముఖ్యానాం గజానాంచ మహాస్వనః ॥ ౨౧ ॥ హయానాంవృషభాణాంచ రథానాంచపరస్పరమ్। పద్మగృధ్రవ్యూహకారీ తయోర్మధ్యేజగత్పతిః ॥ ౨౨ ॥ సరాజభగవాన్సాక్షాద్రణమండలమధ్యగః।విష్వక్సేనస్తోణ్డమానం దశభిస్సాయకైర్నృప ॥ ౨౩ ॥ తాడయామాసరాజేంద్ర మర్ధచంద్రైరజింహగైః । శ్రీనివాసస్తోణ్డమానరాజపుత్రోఽతిబాలకః ॥ ౨౪ ॥ శరాణాంపంచసాహస్రైః శ్రీనివాసంచవక్షసి । తాడయామాసవేగేన సర్వాన్విస్మాయయన్ జనాన్ ॥ ౨౫ ॥ తోణ్డమానోపిరాజర్షి ర్విష్వక్సేనంచమాధవమ్ । వాసుదేవోరాజపుత్రం బాణైర్దశభిరేవచ ॥ ౨౬ ॥ జఘానతరసాబాలం తదద్భుతమివాభవత్ । చతుర్భిశ్చతురోవాహాన్ బాణేనైకేనసారథిమ్ ॥ ౨౭॥ ఛత్రమేకేనరాజేంద్ర రథంపంచేషుభిస్తథా ॥ ౨౮ ॥ రథాదవప్లుత్యమహానుభావ స్సరాజపుత్రస్త్రిదశంచచక్రమ్ । చిక్షేపకృష్ణేచహయోత్త

రణరంగేమూర్ఛితంశ్రీనివాసందృష్ట్వాపద్మావత్యనుశోచనమ్.

మేచ వక్షస్థలేవాసవవజ్రకల్పమ్ ॥౨౯॥ తేనాతివిద్ధోనిపపాతభూమౌచక్రేణచక్రాంకితబాహుదండః । శేషాచలేశోరణరంగగామినో మనుష్యభావేనవిడంబయన్జనాన్ ॥ ౩౦ ॥ మూర్ఛాముపాగమ్యహయోత్తమాద్ధరిర్యథామనుష్యోరణరంగమధ్యతః । తథాహ్యసౌదేవగణస్యమధ్యే సవిస్మయోత్ఫుల్లవిలోచనస్య॥౩౧॥తదాప్రాకారమారూఢారాజపుత్రీహరిప్రియా ॥ ౩౨ ॥ అగస్త్యమబ్రవీద్రాజం శ్చక్రపాణేర్నిపాతనమ్॥పద్మావతీ॥

అగస్త్యపశ్యగోవిందం పతితంరణమండలే ॥౮౨॥ అవస్థాకిమియంప్రాప్తా
రణేకృష్ణేనదృశ్యతామ్ । మూర్ఛాంగతోవాకిమయం మనోమేభ్రమతే
మునే॥౮౩॥కిమత్రకార్యంయోగీంద్ర తన్మమాచక్ష్వకుంభజ।పద్మావతీవ
చశ్శ్రుత్వా పద్మనాభంచసంస్మరన్ ॥౮౪॥ ఉవాచవచనంశ్లాఘ్యం రాజ
న్నాలోచితంమునిః ॥ అగస్త్యః ॥ దేశకాలావతిక్రమ్య యఃకర్మకురుతేన
రః ॥౮౫॥ నసగచ్ఛేత్కర్మఫలం నసుఖంవిందతేనరః । సర్వేస్వకార్యేనిపు
ణాః పరకార్యేనకశ్చన ॥౮౬॥ నాలోకయతికోవాపి త్వత్పతింపతితంరణే।
క్షత్రియాణాంశరీరాణి రణరంగగతానిచ ॥౮౭॥ వికసత్సంగరోత్సాహ
కౌతుకాన్యుత్తరోత్తరమ్।జవన్తికుసుమాయంతే సజీవానిసతాంప్రియే॥
నిర్జీవానితుతాన్యేవ వీక్షతేనైవకశ్చన । ఆజీవమేవశూరేభ్యః కార్యంగృ
హ్యేతరాజభిః ॥౮౯॥ తస్మాత్త్వద్వల్లభదశాం నకోప్యత్రానుశోచతి । త
స్మాత్త్వమస్యభద్రేచ్ఛుర్నివర్తయపతింరణాత్ ॥౯౦॥ స్త్రీణాంతుపర
మోధర్మః పతిభక్తిఃపతిప్రియే।భద్రంతేభ్రాతురేవస్యాత్కనిష్ఠపితురేవ
వా ॥౯౧॥ ఏవమ్మత్వామహాభాగే కురుత్వంత్వత్పతేర్హితమ్ । మనసోమ
మకల్యాణి సంధియత్నఃప్రశస్యతే ॥౯౨॥ తావుభౌరాజ్యకర్తారౌ పితాపు
త్రౌనసంశయః । ఇత్యుక్తామునినాతేన రాజపుత్రీసముత్థితా ॥౯౩॥
ప్రాకారాన్మునినాసార్ధం సంగ్రామధరణీంయయౌ । ఆందోళికాంమహా
రాజ హేమదండవిభూషితామ్ ॥౯౪॥ ఆరుహ్యరాజతనయా శ్రీనివాసప
రాయణా । గరుడధ్వజమాలోక్య పతితంపృథివీతలే ॥౯౫॥ రణాగ్రే
స్వపతింకృష్ణం శ్రీనివాసంసురేశ్వరమ్ । సఖడ్గవర్మసహితం సముత్థాప్య
రణాంగణే ॥౯౬॥ సశీతలోదకామోదైర్వ్యజనైస్సమమార్జయత్ ।

కుపితంశ్రీనివాసమ్ప్రత్యగస్త్యకృతపద్మావత్యాశయజ్ఞాపనమ్.

పద్మావత్యబ్రవీచ్చాపి శోచంతీతంపతివ్రతా ॥౯౭॥ పద్మావతీ ॥ ఉత్తి
ష్ఠరణభూమ్యాస్త్వం త్యక్త్వామూర్ఛాంఖగధ్వజ ॥౯౮॥ ఇతివిజ్ఞాపి
తోదేవ్యా పద్మావత్యాతదానృప।ముహూర్తమాత్రంగోవిందో నరలో
కంవిడంబయన్ ॥౯౯॥ మూర్ఛాంగతఇవస్థిత్వా ప్రబుద్ధఇవచోత్థితః।
ఉత్థాయరణభూమ్యాంసపశ్యన్దశదిశోహరిః ॥౧౦౦॥ దదర్శస్వప్రియాం
రాజన్ స్థితాంపద్మావతీంవిభుః।భ్రుకుటీయుతనేత్రస్తు గర్హయన్వాక్యమ

బ్రవీత్ ॥ ౧౦౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అస్మిన్ రణాజిరే ఘోరే వనితానాం ప్ర
యోజనమ్ । కిమస్తి మునిశార్దూల ద్రుతమేవాద్య గచ్ఛతు ॥ ౧౦౨ ॥ ఇత్థ
ముక్తో భగవతా పద్మావత్యా సహాగతః । అగస్త్యశ్శ్రీనివాసం తం ప్రత్య
భాషత తాపసః ॥ ౧౦౩ ॥ అగస్త్యః ॥ సంధిరత్ర ప్రకర్తవ్యశ్శ్రీనివాస
సతాం గతే । ఉత్తిష్ఠస్యాలకం బాలం సమానయ నృపోత్తమమ్ ॥ ౧౦౪ ॥
తోండమానం మహారాజం తత్సుతం తం మహాబలమ్ । శ్రీనివాసాభిధానం
చ తవరోషాకరం హరే ॥ ౧౦౫ ॥ సమాధానం కర్తుకామా సంప్రాప్తై
షా రణాంగణే । శోచంతీ తవ దుఃఖేన భ్రాతుశ్చ మరణం ప్రతి ॥ ౧౦౬ ॥ అ
గస్త్యవచనం శ్రుత్వా కించిత్క్రోధసమన్వితః । భర్త్సయన్పద్మనయ
నాం సంగ్రామస్థలమాగతామ్ ॥ ౧౦౭ ॥ అయుక్తం యోషితాం ధీమన్
సంగ్రామాగమనం మునే । అథాహం తోండమానస్య శిరః కాయాద్ధరా
మ్యహమ్ ॥ ౧౦౮ ॥ తత్సుతం తం మహాభాగం శ్రీనివాసం మహాబలమ్ ।
హత్వా రాజ్యం ప్రదాస్యామి విష్వక్సేనాయ ధీమతే ॥ ౧౦౯ ॥ వాసుదేవ
వచశ్శ్రుత్వా సాష్టాంగం ప్రణిపత్య సా । కృతాంజలిపుటా భూత్వా దేవం

* పద్మావతీప్రార్థనయా శ్రీనివాసకృతతోండమాన్వసుదానసంధిక్రమః. *

వాక్యమభాషత ॥ ౧౧౦ ॥ శ్రీపద్మావతీ ॥ స్వామిన్నాథారవిందాక్ష శ్రీ
నివాసకృపానిధే । దయాం కురు దయాసింధో భక్తానామభయం కురు ॥
కిమనేన జగన్నాథ లోకనాశనకారిణా । ఉభౌ రాజ్యస్య కర్తారౌ భవతాం
రాజసత్తమౌ ॥ ౧౧౨ ॥ విభజ్య రాజ్యం సర్వం చ కోశం దేహి రమాప
తే । స్వస్త్యస్తు సర్వలోకేభ్యః పిత్రే చాపి కనీయసే ॥ ౧౧౩ ॥ ప్రసాదా
త్తవ గోవింద నివర్తస్వ రణాంగణాత్ । ఇతి ప్రియావచశ్శ్రుత్వా శ్రీనివా
స ఉవాచ తామ్ ॥ ౧౧౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ క్షత్రధర్మం న జానాసి త్వం గ
చ్ఛాద్య రణాంగణాత్ । అథాహం తోండమానస్య సపుత్రస్య రణే శిరః ॥ ౧౧౫ ॥
పాతయిష్యే మహాసంఖ్యే పశ్యతాం సర్వదేహినామ్ । స్యాలకార్థం ప్రి
యే చాపి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౧౬ ॥ ఇత్యుక్తా సా కంపమానా
మునిమాహ కృపానిధిమ్ ॥ పద్మావతీ ॥ నివర్తయ రణాత్త్వం వా వేంక
టేశం మునీశ్వర ॥ ౧౧౭ ॥ ఇతి విజ్ఞాపితో దేవ్యా లోపాముద్రాపతిస్త
దా । మునిః ప్రోవాచ రాజేంద్ర శ్రీనివాసం రణప్రియమ్ ॥ ౧౧౮ ॥ సాం

త్వయిత్వాశ్రీనివాస విష్వక్సేనంమహీంపతిమ్ । విభక్తంకురుగోవింద రాజ్యంకోశంతయోరితి ॥ ౧౧౯ ॥ అగస్త్యవచనంశ్రుత్వా తోణ్డమానంనృపాత్మజమ్ । సమాహూయాహవచనం సంధికారోజనార్దనః ॥ ౧౨౦॥ కింతేమనోగతంరాజ న్నిత్యుక్తోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ త్వమేవగతిరస్మాకం త్వమేవశరణంమనః ॥ ౧౨౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వాతంసమాహూయ స్యాలకంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భగినీతవకల్యాణీ సంధింస్యాలకవాంఛతి ॥ ౧౨౨ ॥ హృద్గతంతవయద్బ్రూహిసత్యంతత్పృథివీపతే । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా విష్వక్సేనోభ్యభాషత ॥ ౧౨౩॥ రాజపుత్రః ॥ శాసనేతవగోవింద స్థితోహంసర్వదాహరే । యథైవేచ్ఛాతవహరే తథైవకురుకేశవ ॥ ౧౨౪ ॥ ఇతివిజ్ఞాపితస్తాభ్యాముభాభ్యాంవేఙ్కటేశ్వరః । సంధించకారరాజేంద్ర శ్రీనివాసస్తయోస్తదా॥ తదారాజ్యంవిభజ్యాథ హస్త్యశ్వరథసంయుతమ్ । ధనంకోశంతథాగ్రామాన్ దుర్గాణినగరాణిచ ॥ ౧౨౬ ॥ వివిచ్యసర్వరాజ్యంచ వస్త్రమాస్త్రీర్యదేవరాట్ । యయాచేషోడశంభాగం రాజానంరాజనందనమ్॥ భవద్భిస్తురణంకృత్వా వృథామరణమిచ్ఛతః।దాతవ్యోరాజ్యభాగస్తు మమవాదుహితుస్తువా ॥ ౧౨౮ ॥ ఇత్యేవంశ్రీనివాసేన పృష్టౌరాజనృపాత్మజౌ । దదతుస్తామహారాజ గ్రామాన్ద్వాత్రింశతంహరేః ॥ ౧౨౯ ॥ తోణ్డమానంప్రతిష్ఠాప్య తోణ్డరాజ్యేతదాహరిః।విష్వక్సేనంప్రతిష్ఠాప్య నారాయణపురేనృప ॥ ౧౩౦ ॥ తద్గృహేభోజనంకృత్వా స్యాలకస్యగృహేతథా । స్వయంభుక్త్వాభోజయిత్వా పద్మావత్యనుగోయయా ॥ ౧౩౧॥ అగస్త్యనిలయంరాజన్ శ్రీనివాసస్సతాంగతిః । ముముదేరమయాసార్థంభగవాఞ్ఛుభదర్శనః ॥ ౧౩౨ ॥ యఇదంపుణ్యమాఖ్యానంశృణుయాచ్ఛ్రావయేచ్చయః।శ్రీనివాసప్రసాదాత్స సర్వమంగళవాన్భవేత్ ॥౧౩౩॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రశంసనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

తోణ్డమానకృతదివ్యస్వరూపజ్ఞానపూర్వకశ్రీనివాసస్తుతిః.

జనకః ॥ తతఃకిమకరోత్కృష్ణ శ్శతానందన్మహాశ్చవా । తన్మమాచక్ష్వయోగీంద్ర రాజ్ఞస్తచ్చరితమ్మహాత్ ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ కదాచి

ద్వేఙ్కటేశస్యదర్శనార్థంనరాధిపః । ఏకఏవాధిగమ్యాథననామచరణౌ
హరేః ॥ ౨ ॥ తందృష్ట్వారాజశార్దూలమాలింగ్యాహవచోహరిః ॥ శ్రీని
వాసః ॥ కిమాగమనకార్యంతేతన్మమాచక్ష్వభూపతే ॥ ౩ ॥ సదేవవ
చనంశ్రుత్వావాసుదేవమభాషత ॥ రాజా ॥ దర్శనాత్తవగోవిందనాధి
కంవర్తతేహరే ॥ ౪ ॥ త్వాంవదంతిసురాధ్యక్షంవేదవేద్యంపురాతనమ్ ।
మునయోమనుజశ్రేష్ఠాస్తచ్ఛ్రుత్వాహమిహాగతః ॥ ౫ ॥ స్వామిన్న
చ్యుతగోవిందపురాణపురుషోత్తమ । అప్రాకృతశరీరోసిలీలామానుషవి
గ్రహః ॥ ౬ ॥ త్వామేవసృష్టికరణేపాలనేహరణేహరే । కారణంప్రకృతే
ర్యోనింవదంతిచమనీషిణః ॥ ౭ ॥ జగదేకార్ణవంకృత్వాభవానేకత్వమా
స్యచ । జీవకోటిఘనందేవజఠరేపరిపూరయన్ ॥ ౮ ॥ క్రీడతేరమయాసార్థం
రమణీయాంగవిభ్రమః । సహస్రశీర్షాపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపా
త్ ॥ ౯ ॥ త్వన్ముఖాద్విప్రనిచయాబాహుభ్యాంక్షత్రమండలమ్ । ఊరు
భ్యామభవన్వైశ్యాఃపద్భ్యాంశూద్రాఃప్రకీర్తితాః ॥ ౧౦ ॥ ప్రభుస్త్వం
సర్వలోకానాందేవానామపియోగినామ్ । అంతస్సృష్టికరస్త్వంహి
బహిస్సృష్టికరోభవాన్ ॥ ౧౧ ॥ నమశ్శ్రీవేఙ్కటేశాయనమోబ్ర
హ్మోదరాయచ । నమోనాథాయకాంతాయరమాయాఃపుణ్యమూ
ర్తయే ॥ ౧౨ ॥ నమశ్శాంతాయకృష్ణాయనమస్తేఽద్భుతకర్మణే। అప్రా
కృతశరీరాయశ్రీనివాసాయతేనమః ॥ ౧౩ ॥ అనంతమూర్తయేనిత్యమ
నంతశిరసేనమః । అనంతబాహవేశ్రీమన్ననంతాయనమోనమః ॥ ౧౪ ॥
సరీసృపగిరీశాయపరబ్రహ్మన్నమోనమః । ఇతిస్తుత్వాశ్రీనివాసంకమనీ
యకళేబరమ్ ॥ ౧౫ ॥ విరరామమహారాజరాజేంద్రోరణకోవిదః । స్తో
త్రేణానేనసుప్రీతస్తూయమానఃకృతేనచ ॥ ౧౬ ॥ సంతుష్టఃప్రాహగోవింద
శ్శ్రీమంతంరాజసత్తమమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ రాజన్నలమలంస్తోత్రంకృ
తంపరమపావనమ్ ॥ ౧౭ ॥ అనేనస్తవరాజేనమామర్చంతిచయేజనాః ।
తేషాంతుమమసాలోక్యంభవిష్యతినసంశయః ॥ ౧౮ ॥ ఆకాశరాజోథ
ర్మాత్మాప్రాపముక్తిపదంనృప । తేనరాజ్ఞాప్రసిద్ధోహంభూలోకేభూమి
పాలక ॥ ౧౯ ॥ కృత్వావివాహవిభవందృష్ట్వామామాగతంగృహమ్ ।
సంతోషమతులంలేభేరాజాపరమధార్మికః ॥ ౨౦ ॥ దైవమేవపరంమ

న్యేమమభాగ్యఫలోదయమ్ । కృతంకర్మసుఖందుఃఖమనుభోక్తవ్యమం
జసా ॥ ౨౧ ॥ కాగతిఃపురతోరాజన్వినారాజ్ఞామహాత్మనా । శ్రీధర
స్యవచశ్శ్రుత్వాతోణ్డమానాహమాధవమ్ ॥ ౨౨ ॥ తోణ్డమానః । ప్రా
రబ్ధకర్మణఃపుంసఃకథంసౌఖ్యంభవేద్ధరే । కిమర్థంరోదిషిభృశంహాతం
బంధుంస్మరన్హరే ॥ ౨౩ ॥ మాశోకంకురుగోవిందరాజానంస్వర్గగం
ప్రతి । పశ్యమాంపుణ్డరీకాక్షవిష్వక్సేనంచబాలకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సాంత్విత
స్తేనరాజ్ఞేత్థంశ్రీనివాసస్సతాంగతిః । ప్రాహవాణీంజగన్నాథస్తోణ్డమా

తోణ్డమానప్ర్తిదివ్యాలయకరణాయశ్రీనివాసచోదనా.

నంప్రజాపతిమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కుటుంబస్థాపితస్తేనరాజ్ఞాభ్రా
త్రాగరీయసా ॥ నాస్తిమేభవనంతాతవాసార్థందుహితుస్తవ ॥ ౨౬ ॥
వియన్నృపస్యజామాతావర్తేపరమందిరే।ఏషాఽకీర్తిర్మమానంతదుః
ఖదాదుఃఖనాశన ॥ ౨౭ ॥ పారతంత్ర్యంమహత్కష్టంమనుష్యాణాంతు
కాకథా । తస్మాన్మేభవనంకార్యంత్వయారాజకులోద్భవ ॥ ౨౮ ॥
త్వాంవినారాజశార్దూలకీర్తింస్థాపయితుంస్థిరాం । కస్సమర్థోధరాపృ
ష్ఠేనాకేనాగాలయేఽపివా ॥ ౨౯ ॥ వదత్యేవంవాసుదేవేతథాస్త్విత్య
వదన్నృపః । సుముహూర్తేసులగ్నేచసునక్షత్రేశుభేతిథౌ ॥ ౩౦ ॥
భోగిరాజగిరింరాజన్నారురోహఖగధ్వజః । సహితఃకమలాదేవ్యారా
జ్ఞాయుక్తస్సదేవరాట్ ॥ ౩౧ ॥ నివేశందర్శయామాసవరాహాను
మతేనచ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేదక్షిణేపక్షివాహనః ॥ ౩౨ ॥ అత్రై
వకార్యంరాజేంద్రచైత్యంపూర్వముఖంశుభమ్ । గోపురద్వయసంయు
క్తంప్రాకారత్రయమవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ సప్తద్వారసమోపేతందే
హళీతోరణాన్వితమ్ । ధ్వజస్తంభసమోపేతంసర్వలక్షణసంయుత
మ్ ॥ ౩౪ ॥ ఆస్థానమణ్డపందివ్యమద్భుతంయాగమణ్డపమ్ । గోశాలాం
ధాన్యభవనంతతోమాలాకరంగృహమ్ ॥ ౩౫ ॥ వస్త్రగేహంతైలశాలాం
ఘృతార్థంభవనంపృథక్ । భక్ష్యశాలాంవిశాలాంచభూషణానాంగృ
హంతథా ॥ ౩౬ ॥ కర్పూరగంధమార్జాలతైలకస్తూరికాగృహమ్ । క
ల్పయాశుచరాజేంద్రగజాశ్వభవనంపృథక్ ॥ ౩౭ ॥ తామ్రపత్రై
స్సుసంబద్ధంస్వర్ణాలంకారమణ్డితమ్ । శ్రీతీర్థమన్నశాలాగ్రేభూతీర్థంభూ

మిపాలక ॥ ౩౮ ॥ త్వయావినిర్మితంపూర్వంతోణ్డమానమహీపతే । త
దద్యకురుశోభాఢ్యంశిలాబంధనపూర్వకమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తోవాసుదే

భగవత్కథితతోణ్డమాన్నృపపూర్వోదన్తః.

వేనరాజావచనమబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ కథంపూర్వంమయాకూపః
కృతస్తేకేనజన్మనా ॥ ౪౦ । కోహంపూర్వంచకాజాతిస్తన్మమాచక్ష్వ
విస్తరాత్ । రాజ్ఞేత్యుక్తోఽబ్రవీద్రాజఞ్ఛ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౪౧ ॥
శ్రీనివాసః ॥ పురావైఖానసోనామఋషిరత్యంతనిష్ఠధీః । భావికృష్ణావ
తారస్యకథాంశ్రుత్వాపురాతనీమ్ ॥ ౪౨ ॥ కాలానాంకర్మణాంచైవశ
రీరాణాంచనస్థితిః । జనానామితినిశ్చిత్యతపస్తప్తుంప్రచక్రమే ॥ ౪౩ ॥
ద్రావిడేచోళదేశేతుప్రకృష్టేకుశవిస్తృతే । కృష్ణరూపంప్రపశ్యామినిరా
హారోజితేంద్రియః ॥ ౪౪ ॥ తపసాదుష్కరేణేతిసుదృఢంకృతనిశ్చయః । త
పసాతప్యమానస్యతస్యవైభక్తవత్సలః ॥ ౪౫ ॥ ప్రాదుర్బభూవభగవాన్
పురాగోపాలవేషభాక్ । ప్రాదుర్భూతంహరిందృష్ట్వాతుష్టావసమునిస్త
దా ॥ ౪౬ ॥ శ్రీవైఖానసః ॥ పూజాంకరోమిపురుషోత్తమపుణ్యమూ
ర్తేగోపాలవేషకరుణాకరదేవదేవ । ఇత్థంసమీరితఉవాచమునీశ్వరంతం
తస్యోచితంవచనమేషమహానుభావః ॥ ౪౭ ॥ శ్రీకృష్ణః ॥ త్వయాధ్యే
యశ్శ్రీనివాసోనాహంధ్యేయోమునీశ్వర । గచ్ఛశేషగిరింతత్రవల్మీకేవ
ర్తతేశుభా ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిమాశ్రీనివాసస్యతత్పూజాంకురుసంతతమ్ ।
సంగమిష్యతితేమార్గేశూద్రశ్శ్రీరంగదాసకః ॥ ౪౯ ॥ పూజకస్యభవే
చ్ఛూద్రస్సేవకస్తేమహామునే । ఏవముక్తోథహరిణాసంప్రాప్తోవేఙ్క
టాచలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సంగమస్తుబభూవాస్యమునేశ్శూద్రేణవర్త్మని । త
తస్తుతేనసహితోగత్వాశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౫౧ ॥ వల్మీకస్థంహరిందృ
ష్ట్వాపూజయామాసవైమునిః । పుష్పాణ్యాహారయామాసరంగదాసో
మహాయశాః ॥ ౫౨ ॥ అకస్మాద్దైవయోగేనగంధర్వఃకుండలాహ్వయః ।
స్నానార్థమాగమచ్ఛీఘ్రం స్వాభిస్స్త్రీభిర్జలాశయమ్ ॥ ౫౩ ॥ వసంతే
విజనేతత్రస్వామిపుష్కరిణీజలే । జలక్రీడాపరాస్తత్రదృష్ట్వాతారంగదా
సకః ॥ ౫౪ ॥ మదోద్రిక్తమనాభూత్వారేతోఽత్యాక్షీద్ధరాతలే । పున

స్నాత్వాశుచిర్భూత్వా పశ్చాత్తాపేననిందితః ॥ ౫౫ ॥ బద్ధంమాలా
కులంసర్వంపరిత్యజ్యపునస్తదా । పునరాహృత్యపుష్పాణిశీఘ్రమాదాయ
పాదజః ॥ ౫౬ ॥ దేవాగారంసమాసాద్యస్థితవానగ్రతోహరేః । రం
గదాసంమునిర్దృష్ట్వాऽగర్హయద్వచసాముహుః ॥ ౫౭ ॥ పూజాకా
లోహ్యతిక్రాంతశ్చక్రపాణేర్మహాత్మనః । కిమర్థంకృతవాన్కాలవిళంబం
శూద్రనందన ॥ ౫౮ ॥ నిందిత్వామునిశార్దూలే శూద్రంపూజావిలోప
నమ్।ఏవంవదతివిప్రేంద్రేస్థితేతూష్ణీంచపాదజే ॥౫౯॥ శంఖచక్రధరశ్శూ
ద్రమువాచపరయాగిరా ॥శ్రీనివాసః॥ మాభైషీఃపుత్రభద్రం తేరంగదా
సమహామతే ॥ ౬౦ ॥ మాయయామోహితంవిశ్వంససురాసురమాను
షమ్ । తత్రాపితవబుద్ధిస్తుపశ్చాత్తాపేనయోజితా ॥౬౧॥ తస్మాత్త్వమ
శుభశ్శూద్రసంత్యజాత్రకళేబరమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేసర్వపాపని
వారణే ॥౬౨॥ మరణాత్పుణ్యదేశేऽస్మిన్శుద్ధోజన్మాంతరేపునః । సుధ
ర్మతనయోభూత్వాతోండదేశాధిపోభవ ॥౬౩॥తోండమానితివిఖ్యాతోలో
కేకీర్తింగమిష్యసి । శతస్త్రీవల్లభోభూత్వామమభక్తశ్చకేవలమ్ ॥౬౪॥
తతస్త్వంసార్వభౌమస్సన్రాజ్యభోగముపైష్యసి । కన్యాదానప్రసంగ
శ్చభవిష్యతినసంశయః ॥ ౬౫ ॥ తస్మాద్దేహంత్యజాత్రైవనిరాహారోऽ
తినిర్మలః । సుధర్మరాజతనయోరాజాऽకాశానుజోభవేః ॥౬౬॥ ఇత్యు
క్తోవాసుదేవేనతనుంతత్రైవసోऽత్యజత్ । సత్వమద్యాకాశరాజాऽను
జోభూద్ధార్మికోనృపః ॥ ౬౭ ॥ తదాత్వయాకృతస్త్వేషకూపఆరామకా
రణాత్ । ఇతితేకథితంపూర్వంజన్మకర్మసముద్భవమ్ ॥ ౬౮ ॥ గోవిం

తోండమాన్నృపప్రార్థనయాభగవత్కృతనవీనమన్దిరప్రవేశః.

దవచనంశ్రుత్వాతోండమాన్రాజసత్తమః । కూపంసంశోధయామాసస్వ
కృతంపూర్వజన్మని॥ ౬౯॥ విమానంకారయామాసరత్నచిత్రంమహో
న్నతమ్ । చతుర్ద్వారసమోపేతంవైనతేయవిభూషితమ్ ॥ ౭౦ ॥ క
లశేనసమోపేతంసౌవర్ణేనాద్భుతేనవై । ఆగతానాంజనానాంచసమా
రోహావరోహయోః ॥ ౭౧ ॥ మార్గంయోజనవిస్తీర్ణం ససోపానంచకా
రహ । మధ్యేమధ్యేమంటపానిప్రపాకూపాంశ్చకారచ ॥ ౭౨ ॥ శ్రీని
వాసంసమాగమ్యతోండమానబ్రవీత్తతః ॥ రాజా ॥ త్వయానియమితం

దేవ సర్వంసంపూర్ణతాంగతమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఆగచ్ఛాద్యజగన్నాథ చైత్యం తవజనార్దన । ఇతిరాజవచశ్శ్రుత్వా భగవానాహభూపతిమ్ ॥ ౨౪ ॥ అవశ్యమనుగచ్ఛామితవభక్త్యాప్రతోషితః। ఇత్యుక్త్వాప్రస్థితం దేవం దేవైశ్చేన్ద్రపురోగమైః ॥ ౨౫ ॥ వైఖానసఋషిశ్రేష్ఠైర్బ్రహ్మణైర్బ్రహ్మవిత్తమైః । ఋక్సామగాయకైశ్చైవ మంత్రైశ్చవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౬ ॥ వాదిత్రైర్వాద్యమానైశ్చ ఘోషయద్భిర్దిశోదశ । దేవైర్బ్రహ్మపురోగైశ్చ స్తువద్భిస్స్తుతిభిర్హరిమ్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రవేశయామాసవరంసుమందిరం శ్రీశ్రీనివాసంపురుషంపురాణమ్ । పద్మావతీంచాపిముదామహీపతిస్సమస్తలోకైర్మునిభిర్మహోత్సవైః ॥ ౨౮ ॥ పుష్పాణ్యవర్షంశ్చసురాసురాద్యాస్సయక్షగంధర్వనరోరగాశ్చ । దేవస్యమూర్ధ్న్యాశువిమానవర్యే తంపూజయంతస్త్వృషయశ్చహర్షాత్ ॥ ౨౯ ॥ తతఆనందనిలయే తోణ్డమాన్నృపనిర్మితే । విమానాగ్ర్యే శ్రీనివాసో రరాజభగవాన్హరిః ॥ ఆనందజనకత్వాత్తమానందనిలయంవిదుః । వరపద్మాసనేసుస్థాం విధాయకమలాలయామ్ ॥ ౩౧ ॥ పద్మావతీంవిశాలాక్షీం భగవానాత్మవక్షసి । అరిశంఖవిహీనోఽసౌ కటిన్యస్తకరోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ దర్శయన్పాణినైకేన దక్షిణేనవృషాకపిః । పదపద్మంసురారాధ్యం గతించపరమాంనృణామ్ ॥ ౩౩ ॥ కటిన్యస్తకరేణాపి నిజపాదాబ్జగామినామ్ । నృణాం భవపయోరాశిం కటిదఘ్నంప్రదర్శయన్ ॥ ౩౪ ॥ విరాజతేవేఙ్కటేశస్సంప్రత్యపిరమాపతిః । ఇతితేకథితంరాజన్మాహాత్మ్యంవేఙ్కటేశితుః॥ పవిత్రంపరమంపుణ్యంమఙ్గళానాఞ్చమఙ్గళమ్ ॥ ౩౫ ॥ ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్కృతతోణ్డమాన్నృపనిర్మితనవీనమన్దిరప్రవే
శాదికథనంనామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మకారితదీపారోపణభగవదుత్సవప్రశంసా.

శతానందః ॥ సర్వాభ్యుదయకామోఽథ భూతానాంహితకామ్యయా । తదావైభగవాన్బ్రహ్మ దీపద్వయమకల్పయత్ ॥ ౧ ॥ ప్రా

ర్థయామాసగోవిందం వరమేకమనామయమ్ । యావత్కలియుగంతి
ష్ఠే త్తావద్దీపోఽభివర్ధతామ్ ॥ ౨ ॥ యదావిమానపతనం యదాదీపవినా
శనమ్ । తదావతారస్సంపూర్ణ ఇతిమేనిశ్చితోఽవధిః ॥ ౩ ॥ ఇతితస్యైవ
రందత్వా బ్రహ్మాణమవదద్ధరిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ శ్రూయతాంవచనంతా
త భుజముద్ధృత్యచోచ్యతే ॥ ౪ ॥ ఉత్సవంకురుమేపుణ్యం బ్రహ్మన్లోక
పితామహ । ధ్వజారోహణమారభ్యరథాంతంచసవాహనం ॥ ౫ ॥
నైవేద్యంబహుచిత్రంచ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః । కర్తవ్యంమమకల్యా
ణం త్రికాలేభయభక్తితః ॥ ౬ ॥ తదేతద్వచనంశ్రుత్వా పితుస్సచపితా
మహః । తోణ్డమానంసమాహూయ వచనంవ్యాహరత్తదా ॥ ౭ ॥
బ్రహ్మ ॥ వాహనానివిచిత్రాణి కురుశీఘ్రంరమాపతేః । రథోదారుమ
యస్తాత బహుచిత్రవిచిత్రితః ॥ ౮ ॥ అతంద్రేణమహీపాల కర్తవ్యోవిశ్వ
కర్మణా । ఛత్రాణిచామరేపుణ్యే వ్యజనంరాజసత్తమ ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్త్వా
విశ్వకర్మాణ మాహూయన్నృపతేర్వశమ్ । విధాతావిదధేసోఽపి యథారా
జానుశాసనమ్ ॥ ౧౦ ॥ వాహనానిరథచ్ఛత్ర చామరవ్యజనానిచ । కృత

మహోత్సవార్థంవేఙ్కటాద్రిమ్ప్రతినానాదేశీయనృపాగమనమ్.

వాక్షణమాత్రేణ ప్రీతయేమధుఘాతినః ॥ ౧౧ ॥ ఉవాచవచనందేవో
రాజానంసపితామహమ్ । సర్వదేశజనాకీర్ణ ముత్సవంచోత్తమంవిదుః ॥
ఆనయస్వనృపాంస్సర్వా న్నానాదేశగతానితి । శాసితోవాసుదేవేన
భృత్యాన్సంప్రేషయన్నృపః ॥ ౧౩ ॥ అంగవంగకళింగాద్యాః ప్రా
గండాఃకాశికాస్తతః । కాంభోజాఃకేరళద్వీపావిరాటకురుజాంగలాః ॥౧౪॥
బర్బరాఃపాణ్డ్యదేశీయా శ్చైద్యామాత్స్యాస్ససైంధవాః । ఆగతాస్తేమ
హీపాలా స్సకుటుంబాస్సవాహనాః ॥ ౧౫ ॥ కేచిద్యానగతాఃకేచి
ద్గజస్థాఃకేచిదశ్వగాః । కేచిచ్ఛిబికారూఢాః కేచిత్పద్భ్యాంసమాయ
యుః ॥ ౧౬ ॥ ఛత్రైస్సచామరైర్దివ్యై ర్మయూరశుకపింఛకైః । ఆ
రాధనంప్రకుర్వాణా విప్రాణాంచైవభోజనైః ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మక్షత్రియవి
ట్ఛూద్రా యేచాన్యేనవజాతిజాః । చండాలయవనాంస్త్యక్త్వా సర్వప
వసమాగతాః ॥ ౧౮ ॥ సమాగమేమార్గమధ్యే సంకీర్ణజనమణ్డలే ।

అశ్నంతః కేచిదాయాంతి కేనిదన్నవివర్జితాః ॥ ౧౯ ॥ కేచిత్క్షీరప్రపానా
శ్చ కేచిద్ధారణపారణైః । సర్వేఽభవన్హరేర్భక్తాః శ్రీనివాసస్య భూమిప॥
ధనాని వస్త్రాణి చ భూషణాని కాయాన్సుజీవాని సుఖాని సర్వే । శ్రీవేఙ్క
టేశస్య పదార్పితాని చక్రుర్జనా భాగవతాః కలౌ యుగే ॥ ౨౧ ॥ తత్రా
హూయ మునీన్సర్వాన్మహీపాలాన్యథాక్రమమ్ । కన్యామాసంగతే
భానౌ ద్వితీయాయాం జగత్పతేః ॥ ౨౨ ॥ ధ్వజారోహణమాధాయ సాం
కురార్పణమేవ చ । వైఖానసమునిశ్రేష్ఠైః పూజా మంత్రైః ప్రకల్పితా ॥
నరయానం రత్నమయం నిధాయ పురతో హరేః । వాసుదేవం బభాషేఽథ
బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౨౪ ॥ నరయానం సమారుహ్య కురు చైత్యప్రద
క్షిణమ్ । ఏవముక్తః ప్రత్యువాచ శ్రీనివాసః పితామహమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివా

* భగవదాజ్ఞయా బ్రహ్మకృతభగవన్మూర్తిచతుష్టయనిర్మాణప్రకారః. *

సః ॥ భో పుత్ర బాలభావేఽసి శాసితో వేదనిర్ణయః । స చాద్య విస్మృతస్త
త్పరీక్షా దీయతాం మమ ॥ ౨౬ ॥ స తద్వచనమాకర్ణ్య కించిచ్చింతాసమా
కులః । పరీక్షాం చ దదావిష్టో ర్వేదానాం వేదవిత్తమః ॥ ౨౭ ॥ స్ఖాలిత్య
మభవత్కించిత్పరీక్షాయాం విధేస్తదా । తతోఽవబోధితస్సమ్యగ్వే
ధా వేదానుశాసనమ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్మమే క్షణమాత్రేణ శ్రీనివాసాత్మకా
శ్శుభాః । మూర్తీశ్చతస్రో మంత్రైస్తు చతుర్వేదసముద్భవైః ॥ ౨౯ ॥
పృథఙ్నామాని తాసాం వై చకార సుమహామతిః । ఉత్సవశ్రీనివాసాఖ్యా
త్వాద్యాఽన్యా చోగ్రనామికా ॥ 3౦ ॥ సర్వాధిపసమాఖ్యాన్యా లేఖ
కాఖ్యా తదాపరా । మూలమూర్తిరభూత్తాసాం మూర్తీనాం చతురాత్మ
నామ్ ॥ 3౧ ॥ స్వయం శ్రీవేఙ్కటాధీశస్సర్వాత్మా జగదీశ్వరః । దే
వానాం కల్పయామాస తత్తన్మూర్త్యభిమానినామ్ ॥ 3౨ ॥ అసంకీర్ణాని
కార్యాణి తాని తాని విధిస్తతః । పశ్చానామపి దేవానాం తత్తన్మూర్త్య
భిమానినామ్ ॥ 33 ॥ చతుర్ముఖేషు చతురో మనస్యైకం విధిస్తదా।
అనుసందధదాత్తేనే సర్వం కర్మ మహోత్సవే ॥ 3౪ ॥ ఉత్సవశ్రీనివా
సస్తు యాత్రాకర్మణి దీక్షితః। తేన నిర్వర్తయామాస యాత్రాకర్మోత్సవం
విధిః ॥ 3౫ ॥ నైవేద్యం బహుధా చిత్రం చక్రే బ్రహ్మోత్సవే శుభే।
గుడౌదనం తిలాన్నం చ పరమాన్నం పయశ్శ్రితమ్ ॥ 3౬ ॥ ముద్గాన్నం

మాషకాన్నంచ దధ్యోదనమతఃపరమ్ । షడ్విధాన్నంచసాపూపం సపా
యసశర్కరమ్ ॥ ౩౭ ॥ గుడాపూపాం స్తిలాపూపా న్మాషాపూపా
న్మనోహరాన్ । మోదకాంశ్చశతచ్ఛిద్ర ప్రముఖాన్కారయన్విధిః ॥౩౮॥

బ్రహ్మకారితశ్రీనివాసమహోత్సవవైభవప్రకారవర్ణనమ్.

అర్పయామాసదేవాయ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే । ఉత్సవశ్రీనివాసస్య వీథి
యాత్రాంమహోత్సవే ॥ ౩౯ ॥ కారయామాసవై వేధా ధ్వజారో
హణపూర్వకమ్ । సాయంకాలేచపూర్వేద్యు ర్ధ్వజారోహణవాసరా
త్ ॥ ౪౦ ॥ అనంతగరుడాద్యాశ్చ బ్రహ్మాద్యాశ్చతథామరాః । సర్వే
చాన్యేమహర్ష్యాద్యా విష్వక్సేనపురస్సరాః ॥ ౪౧ ॥ వల్మీకాదిభవాం
మృత్స్నాం పవిత్రాంనగరాద్బహిః । ఖానితాంవిధివన్మంత్రై ర్హస్తైర్మ
స్తకరోపితామ్ ॥ ౪౨ ॥ సర్వమఙ్గళవాద్యైశ్చసహాసర్వపరిచ్ఛదైః
ససంభ్రమంసమానీయ ప్రాదక్షిణ్యేనవీథిషు ॥ ౪౩ ॥ అంకురార్పణ
మాతేను స్సహర్షపులకాంకురాః । తతోఽపరేద్యురుషసి ధ్వజారోహమ
హోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఆరభ్యావభృథాంతంచపుష్పయాగాంతమేవ
చ । ఉత్సవంశ్రీనివాసస్యచకారవిధివద్విధిః ॥ ౪౫ ॥ తస్మిన్మహో
త్సవేవిష్ణో ర్ధ్వజారోహణవాసరే । ప్రథమేప్రథమంయానం మనుష్యా
న్దోళికాఽభవత్ ॥ ౪౬ ॥ ద్వితీయంచతథారాత్రా వభవచ్ఛేషవాహన
మ్ । శేషేశయనశీలస్య శేషాచలనివాసినః ॥ ౪౭ ॥ సదాశేషప్రియ
స్యాస్య శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః । ద్వితీయదివసేచాద్యం భూయోఽభూచ్ఛే
షవాహనం ॥ ౪౮ ॥ ద్వితీయంచతథారాత్రా వభవద్ధంసవాహనమ్ ।
తృతీయదివసేచాద్య మభవత్సింహవాహనమ్ ॥ ౪౯ ॥ ద్వితీయంచత
థాయానం రాత్రౌమౌక్తికమండపమ్। చతుర్థదివసేయానమాదిమంకల్ప
భూరుహః ॥ ౫౦ ॥ ద్వితీయమభవద్రాత్రౌ సర్వభూపాలవాహనమ్ ।
పంచమేదివసేచాద్యం యానమాందోళికాఽభవత్ ॥ ౫౧ ॥ హారేర
మృతసందాయి మోహినీవేషధారిణః । ద్వితీయంరజనౌయానం వేదవే
ద్యస్యవైహరేః ॥ ౫౨ ॥ బభూవచస్వయంసాక్షా చ్ఛందోమూర్తిః ఖ
గేశ్వరః । ఆద్యంయానంషష్ఠదినే హనూమానభవద్ధరేః ॥ ౫౩ ॥ ద్వితీ
యమ్మంగళగిరి స్స్వయంయానమభూద్ధరేః । మహిషీసంయుతస్యాస్య

వసంతోత్సవరాగిణః ॥ ౫౪ ॥ తృతీయంరజనాయానమాసీదైరావతో
గజః । సప్తమేభూద్దినేయానమాద్యంభాస్కరమణ్డలమ్ ॥ ౫౫ ॥ ద్వి
తీయమ్మంగళగిరిస్సాయమాసీద్రమాపతేః । రమణీయతమోద్యానవిహా
రోత్సవరాగిణః ॥ ౫౬ ॥ కుసుమాపచయవ్యగ్రమహిషీజనశాలినః । తృ
తీయంరజనాయానమభవచ్చంద్రమండలమ్ ॥ ౫౭ ॥ అష్టమేదివసేచా
ద్యమభవద్వాహనంహరేః । నానావిధైరలంకారైర్మండితస్సుమహాద్ర
థః ॥ ౫౮ ॥ ద్వితీయంరజనాయానమభూదుచ్చైశ్శ్రవాహయః । న
వమేదివసేచాద్యంయానమాందోళికాఽభవత్ ॥ ౫౯ ॥ ద్వితీయంమం
గళగిరిర్యానమాసీద్రమాపతేః । హారిద్రైః పింగళైశ్చూర్ణైరభిషిక్తస్య
మంగళైః ॥ ౬౦ ॥ సముద్యుక్తస్యావభృథస్నానమాంగళికోత్సవే ।
సఇత్థమ్మంగళైశ్చూర్ణైర్హారిద్రైరభిషేచితః ॥ ౬౧ ॥ సుందరమ్మంగ
ళగిరింసమారుహ్యాసతాంగతిః । చైత్యంప్రదక్షిణీకృత్యసహస్రైర్మ
హాజనైః ॥ ౬౨ ॥ జపద్భిర్వైదికాన్మంత్రాన్సహితశ్చద్విజోత్తమైః ।
చకారావభృథస్నానంభగవానాదిపూరుషః ॥ ౬౩ ॥ స్వామిపుష్కరి
ణీతీర్థేసర్వలోకైకపావనే । అవతారదినేతస్మిన్నక్షత్రేశ్రవణేప్రగే ॥
తృతీయమ్మంగళగిరిర్యానంరాత్రావభూత్తతః । ధ్వజావరోహణాభిఖ్యఉ
త్సవోఽభూత్తదాహరేః ॥ ౬౫ ॥ తతోఽపరేద్యురభవత్పుష్పయాగ
మహోత్సవః । దేశాంతరాదాగతానాంసపర్యాసీత్తతోనృణామ్ ॥
దేవాజగ్ముస్స్వకంధామరాజానోరాజసత్తమ । జగ్ముస్స్వనగరంది
వ్యందృష్ట్వాదేవమహోత్సవమ్ ॥ ౬౭ ॥ బ్రహ్మజగామస్వంలోకం
నత్వావేఙ్కటవల్లభమ్ । సమాప్యచోత్సవంసర్వంసరాజాతోణ్డమా
న్నృపః ॥ ౬౮ ॥ వాసుదేవంనమస్కృత్యచాజ్ఞామాదాయమౌళినా ।
స్వపురంప్రాప్యధర్మాత్మాకృత్వార్చాంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౬౯ ॥ సంస్థా
ప్యపూజయామాసస్వపురేనిజమందిరే । రాజ్యంచకారధర్మాత్మాస
త్యేనపృథివీపతిః ॥ ౭౦ ॥ గోబ్రాహ్మణహితార్థాయచాతిథీనాంహితా
యచ । సద్ధర్మనిరతశ్శాంతోజితమన్యుర్జితేంద్రియః ॥ ౭౧ ॥ నిత్యమా
రాధయన్కృష్ణంబిలమార్గేణచాగతః । ఇత్థంకుర్వతిరాజేంద్రేరాజరాజ

గంగాస్నానగంతృకూర్మాఖ్యద్విజవృత్తాంతః.

కులోద్భవే ॥ ౨౨ । కార్తికేమాసిసంప్రాప్తేదైవయోగేనభూపతే ॥
సమాయయాద్విజశ్రేష్ఠఃకూర్మోవాసిష్ఠగోత్రజః ॥౨౩॥ పితురస్థిసమాగృ
హ్యగంగాస్నానసముత్సుకః । అకస్మాద్రాజనగరంవిప్రక్షత్రియసంకుల
మ్ ॥౨౪॥ సమంతతస్సమాకర్ణ్యతోణ్డమాన్కీర్తిసంభ్రమమ్ । రాఘువా
ఖ్యసుతేనైవమహాలక్ష్మ్యాఖ్యభార్యయా ॥ ౨౫ ॥ పురాద్బహిర్వినిక్షిప్యభా
ర్యాంపుత్రంచసద్విజః।సమాసదద్రాజగృహంరాజదర్శనలాలసః ॥ ౨౬ ॥
సింహాసనగతంకాంతంవిద్వన్మండలమండితమ్ । తమాశీర్భిర్విశేషేణసం
స్తుత్యపృథివీపతిమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజానమబ్రవీద్విప్రఃకూర్మోవేదాంతపార
గః ॥ కూర్మః ॥ శ్రుత్వాబహుముఖాత్కీర్తిస్తవభూపవిశాంపతే ॥ ౨౮॥
తచ్ఛ్రుత్వాద్యసమీపంతేసంప్రాప్తోఽహంనృపోత్తమ । ఇతివిప్రవచ
శ్శ్రుత్వాపూజయామాససద్విజమ్ ॥ ౨౯ ॥ తోణ్డమానః ॥ కిమా
గమనకార్యంతేతన్మమాచక్ష్వభోద్విజ । ఇత్థముక్తోబ్రవీద్రాజన్కూర్మో
వేదవిదాంవరః ॥ ౩౦ ॥ కూర్మః ॥ మత్పితాప్రేతతాంప్రాప్తఃకాలే
నపృథివీపతే । తస్యాస్థినిచయంనీత్వాగంగామజ్జనహేతవే ॥ ౩౧ ॥ కా
శీంగచ్ఛామిరాజేంద్రమనసాకృతనిశ్చయః । దైవాచ్చగర్భిణీజాతామ
మభార్యాపతివ్రతా ॥ ౩౨ ॥ పఞ్చవర్షశ్చమేపుత్రోనశక్తోగంతుమాత్మ
నా । తస్మాత్త్వయామహారాజరక్షణీయాచతావుభౌ ॥ ౩౩ ॥ అశక్తో
హంతయాగంతుంగర్భిణ్యాతుద్విజప్రియ । స్త్రీణాంపత్యుర్గృహేవాసో
నియతశ్చేదితోఽన్యథా ॥౩౪॥ పిత్రోస్సమీపేవాసస్తుతదభావేస్వసుర్గృ
హే । అథవామాతులగృహేత్వథవారాజమందిరే ॥౩౫॥ షడేతేపితర
స్త్రీణామితిజానామితత్స్థితిమ్।తస్మాత్త్వంరక్షరాజేంద్రసుతంభార్యాం
చగర్భిణీమ్ ॥౩౬॥ ఇత్యేవముక్తోవిప్రేణకూర్మసంజ్ఞేనతోణ్డమాన్ । బా
ఢమిత్యుక్త్వారాజాతస్యదత్వాధనంబహు ॥ ౩౭ ॥ తత్రసంస్థాప్యతౌవి
ప్రోబాష్పసందిగ్ధలోచనః । అబ్రవీత్ససుతాంపత్నీంబాష్పపర్యాకులేక్ష
ణామ్ ॥ ౩౮ ॥ గచ్ఛామ్యహంవరారోహేగంగాంభాగీరథీంప్రియే
మారుదస్త్వంవరారోహేపశ్యపుత్రంభయాతురమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యేవ
ముక్తాసావిప్రపత్నీభర్తారమబ్రవీత్ । నిజనాథస్యవదనంపశ్యంతీదుఃఖి

భాగినీ ॥ ౯౦ ॥ శీఘ్రమాగచ్ఛభోస్వామిన్ కృత్వాగంగావగాహనమ్ ।
పుత్రోఽపి తేమహాప్రాజ్ఞస్త్వామేవమనుమన్యతే ॥ ౯౧ ॥ ఇత్థంవదంతీం
స్వాంభార్యాంపశ్యన్నాలింగ్యచాత్మజమ్ । జగామవిప్రోరాజేంద్రపశ్య
న్నైవపృష్ఠతఃపునః ॥ ౯౨ ॥ సాజగామగృహంరాజ్ఞఃపశ్యంతీపతిమాత్మ
నః । పరిమృజ్యాక్షిజంతోయంసాంత్వయిత్వాసుతంతథా ॥ ౯౩ ॥ రా
జపత్నీంసమాసాద్యపుత్రేణసహసంస్థితా । గతేవిప్రేసరాజర్షిస్తస్యభా
ర్యాంచసుందరీమ్ ॥ ౯౪ ॥ దృష్ట్వాచింతాకులోభూత్వామనసీత్థమచిం
తయత్ । త్రివిధాఃపురుషాఃప్రోక్తాధియస్తేషాంపృథగ్విధాః ॥ ౯౫ ॥ త
స్మాన్మయాతియత్నేనస్థాపనీయాద్విజప్రియా । ఇతిసంచింత్యధర్మాత్మా
తోణ్డమాన్రాజసత్తమః ॥ ౯౬ ॥ ఏకాంతేభవనంకృత్వాస్థాపయామా
సతత్రతామ్ । అన్నంషణ్మాసపర్యాప్తంసకృతోస్యపస్కరందదౌ ॥ ౯౭ ॥
తండులాద్యైశ్చకాష్ఠాంతైస్సర్వోపకరణైస్సమమ్ । తద్గృహంశృంఖలై
ర్బద్ధ్వాసరాజాతోణ్డమాన్నృపః ॥ ౯౮ ॥ దూతాన్విధాయవైదూరేచా
ర్థక్రోశాయతేనిజే । గృహేవవక్త్వచితోక్షణేనిగూఢంతాంతదాన్యథాత్ ॥
ధూర్తానాంతుయథాసేయంనగచ్ఛేద్గోచరందృశామ్ । తతోరాజ్యేస
మాసక్తోరాజాకార్యవశంగతః ॥ ౧౦౦ ॥ రాజ్యభారేణరాజేంద్రవ్య
స్మరద్బ్రాహ్మణప్రియామ్ । ద్వివత్సరాంతేవిప్రేంద్రఃకృత్వాగంగావ
గాహనమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ గయాంగత్వాగయాశ్రాద్ధంకృత్వానిజపితుస్త
థా । గంగాయావివధంచోధ్వాస్కంధదేశేద్విజోత్తమః ॥ ౧౦౨ ॥
తోణ్డమానపురంప్రాప్యప్రవివేశనృపాలయమ్ ॥ రాజానమబ్రవీద్విజ
న్నాశీర్భిరభినంద్యచ ॥ ౧౦౩ ॥ దీర్ఘాయుర్భవరాజేంద్రపుత్రవాన్ జ్ఞానవా
న్భవ । త్వత్ప్రసాదేనరాజేంద్రకృతంగంగావగాహనమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ గం
గావగాహనంరాజన్కురుతత్సలిలైశ్శుభైః । ఏవముక్తస్సరాజర్షిర్విస్మృ
తాంబ్రాహ్మణీంస్మరన్ ॥ ౧౦౫ ॥ స్తబ్ధోబభూవచాకస్మాద్దండాహతఇ
వోరగః । పద్మవ్యూహేమద్రథికైర్ద్రోణకర్ణపురోగమైః ॥ ౧౦౬ ॥
నిరుద్ధానాంసైంధవేనబాలమర్జుననందనం । నిహతంపశ్యతాంరాజన్
పాండవానాంమహాత్మనాం ॥ ౧౦౭ ॥ వాసుదేవముఖాచ్ఛ్రుత్వాచా
ర్జునస్యమనోయథా । రామబాణేనవిద్ధస్యరావణస్యమనోయథా ॥

తథైవతోండమానస్యహృదయంపర్యకంపత । ధైర్యేణమనసాస్వస్థ్యం
ప్రాప్తవాన్సప్రజాపతిః ॥ ౧౦౯ ॥ తదాహభారతీంవిప్రఃకించిద్దుఃఖస
మన్వితః । రాజానంరాజశార్దూలంపప్రచ్ఛకుశలంతదా ॥ ౧౧౦ ॥ భా
ర్యామేగర్భిణీపూర్వంప్రసూతాకింసుతంసుతామ్ । నశ్రూయతేతయో
ర్వార్తామమచిత్తప్రతోషిణీ ॥ ౧౧౧ ॥ పుత్రోమేనిర్గుణోరాజన్సర్వ
దాక్రీడనేరతః।తటాకేపుష్కరిణ్యాంవాకూపేవావిపులాంభసి ॥ ౧౧౨॥
తస్మాన్మేమనసోదుఃఖంసదాభావివిశాంపతే । భార్యామేరాజశార్దూల
మమదర్శనకారణాత్ ॥ ౧౧౩ ॥ నచాగతావరారోహాకుతోమేభ్రమ
తేమనః । సుతంభార్యాంచింతయామిదివానక్తంచగర్భిణీమ్ ॥ ౧౧౪ ॥
తస్యాలాపమితిశ్రుత్వారాజాధైర్యేణభారతీమ్ । వ్యాహరత్తోణ్డమానో
పియథాధీరోవ్యవర్తత ॥ ౧౧౫ ॥ తోణ్డమానః ॥ భోభూసురకులో
త్పన్నమాభైషీఃపుత్రకారణాత్ । క్షేమప్రసూతాతేభార్యాపుత్ర్యాపు
త్రేణతిష్ఠతి ॥ ౧౧౬ ॥ బహవోయోషితోవిప్రమయాదృష్టాఇతఃపురా ।
నసుతోవచతేభార్యామమదృష్టిపథంగతా ॥ ౧౧౭ ॥ అథతద్వృత్తమ
ఖిలంశ్రూయతాంభూసురోత్తమ । పూర్వదేవగురోర్వారస్సంప్రాప్త
స్తుగతేదినే ॥ ౧౧౮ ॥ తద్దినేవేఙ్కటేశస్యప్రసక్తమభిషేచనమ్ । త
ద్దర్శనార్థంమేకన్యాస్సర్వాజగ్ముర్మహీసుర ॥ ౧౧౯ ॥ తాభిస్సమేతా
తేభార్యాపుత్రీపుత్రసమన్వితా । జగామవేఙ్కటంశైలందేవదర్శనకా
రణాత్ ॥ ౧౨౦ ॥ అద్యశ్వోవాపరశ్వోవాసాగమిష్యతితేఽన్తికమ్ । ఇ
తితంసాంత్వయిత్వాసగూఢంపుత్రమభాషత ॥ ౧౨౧ ॥ గచ్ఛాద్యపు
త్రభవనంవిప్రపత్న్యాస్సుశోభనమ్ । ఛింధిశృంఖలమవ్యగ్రఃప్రవిశ్యాంత
ర్గృహంపునః ॥ ౧౨౨ ॥ తాందృష్ట్వాపుత్రసహితాంశీఘ్రమానయభూ
సురీమ్ । సచగత్వాతివేగేనకృతవాన్జనకేరితమ్ ॥ ౧౨౩ ॥ దదర్శతత్రా
స్థిమాత్రంరుదన్గద్గదకంఠవాన్ । ధ్రువంనోవంశనాళంతుచ్ఛిన్నమూలంభ
విష్యతి ॥ ౧౨౪ ॥ ఇతిసంచింతయన్నేత్యపితరంవాక్యమబ్రవీత్ । భో
తాతరాజవంశస్యనాశకాలస్సమాగతః ॥ ౧౨౫ ॥ యతస్సాబ్రాహ్మణీ
పూర్ణగర్భాసహసుతామృతా । అస్థిభూతానిజేగేహేతదన్నాద్యవిచా
రణాత్ ॥ ౧౨౬ ॥ ఇత్యుక్తోవిప్రవర్యాయపాకార్థంతణ్డులాదికమ్ ।

•తోణ్డమాన్ప్రార్థనయా భగవత్కృతకూర్మద్విజపుత్రాద్యుజ్జీవనక్రమః•
దదాధైర్యేణ రాజేంద్రస్స జగామ జలాంతికమ్ ॥ ౧౨౭ ॥ తస్మిన్గతే విప్ర
ముఖ్యే రాజా శేషాచలం యయౌ । పుత్రేణ సహితో రాజా శరణార్థం ర
మాపతేః ॥ ౧౨౮ ॥ పాదద్వయం ప్రపన్నస్తు రుదన్నాసీన్మహీపతిః ।
రుదంతం చ నృపం దృష్ట్వా శ్రీనివాసస్తదాబ్రవీత్ ॥ ౧౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥
అకాలే చ కిమర్థం త్వమాగమో నృపసత్తమ । రాజరాజ కిమర్థం తే రోద
నం జాయతేఽధునా ॥ ౧౩౦ ॥ ధీరత్వం చ ధనుష్మత్త్వం ప్రసృతం భూత
లే తవ । అద్య కిం కారణం తాత రోదనే వద తన్మమ ॥ ౧౩౧ ॥ ఇత్యుక్తశ్శ్రీ
నివాసేన నాబ్రవీత్స చ కించన । విదిత్వా హృదయం తస్య జగాద వచనం
తతః ॥ ౧౩౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ విదితం హృదయం రాజన్నాతురస్య తవా
ధునా । త్వయా కృతమిదం పాపం మయైవాచరితం నృప ॥ ౧౩౩ ॥ నివ
ర్తస్వ చ పాపాత్మన్ కింకరోమి నృపాత్మజ । అకార్యం కర్మ భూపాల త్వ
యా కృతమరిందమ ॥ ౧౩౪ ॥ అహం పాపో దురాచారో నిత్యదుఃఖస
మన్వితః । హాఽకాలే కాలమేష్యామి క్రూరం వా నరకం నృప ॥ ౧౩౫ ॥ ఆదా
తవ్యం హి దౌర్భాగ్యం స్వభక్తస్య దురాత్మనః । దరిద్రత్వం తథా భక్తస్యై
వం ధర్మవిదో విదుః ॥ ౧౩౬ ॥ మయి తే భక్తిభావే చ లోపో నైవ త్వయా కృ
తః । కింకరోమి క్వ గచ్ఛామి క్రూరం పాపం త్వయా కృతమ్ ॥ ౧౩౭ ॥
తథాపి తవ సౌహార్దాత్కరిష్యే జీవితాన్మృతాన్ । కలౌ వేఙ్కటనాథే
న నృపస్యాస్య విమోక్షణమ్ ॥ ౧౩౮ ॥ కృతం మహాపాతకిన ఇతి కీర్తిర్భ
విష్యతి । పుత్రం ప్రేషయ భూపాల శాపభీరుమరిందమ ॥ ౧౩౯ ॥ తే
షాం మృతానామానేతుం సర్వాణ్యస్థీని సంప్రతి । ఇతి శ్రీవేఙ్కటపతేర్వా
క్యం శ్రుత్వా స చాతురః ॥ ౧౪౦ ॥ ప్రేషయామాస పుత్రం తాన్యస్థీన్యా
నేతుమాత్మనః । స జగామాతివేగేన మృతానాం భవనం నృప ॥ ౧౪౧ ॥
బద్ధ్వా తదస్థినిచయం వస్త్రేణాచ్ఛాద్య భూపతే । నరయానే వినిక్షిప్య
చాచ్ఛాద్య నృపనందనః ॥ ౧౪౨ ॥ తదా శేషగిరిం ప్రాప్య పితరం వా
క్యమబ్రవీత్ । తదస్థిమండలం తాత సంప్రాప్తం విద్ధి భూపతే ॥ ౧౪౩ ॥
శ్రీనివాసాయ శాంతాయ తదానీతం వదాధునా । స పుత్రవచనం శ్రుత్వా
శ్రీనివాసమభాషత ॥ ౧౪౪ ॥ రాజా ॥ సమానీతః పుత్రకేణ మృతా

స్థినిచయోహరే । యథాతేజీవితంకృష్ణప్రాప్నువంతితథాకురు ॥౧౪౫॥
ఏవముక్తశ్శ్రీనివాసస్తదస్థినిచయంనృప । కరాభ్యాంప్రతిగృహ్యాథ
స్వోత్తరీయేబబంధహ ॥ ౧౪౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీయత్రతస్యాపూ
ర్వదిశిస్థితమ్ । పాండుతీర్థంసమాసాద్యతస్యతీర్థముపాగతః ॥ ౧౪౭ ॥
తత్రకించిద్దేవఖాతమాసాద్యమధుసూదనః । తోణ్డమానంచతత్పుత్రం
త్యక్త్వాతీర్థముపాగతః ॥ ౧౪౮ ॥ ఆకంఠజలమధ్యేచనిమమజ్జజనార్దనః ।
అస్థీనితత్రనిక్షిప్యశిలాయాంతీర్థసన్నిధౌ ॥ ౧౪౯ ॥ ప్రక్షాళ్యవిష్ణుఃపస్ప
ర్శస్వాఞ్జలిక్షిప్తవారిణా।జీవనంసన్నిపతితంతదస్థినిచయేతదా ॥ ౧౫౦ ॥
ఇతిజీవితావిష్ణోఃపాణిస్పర్శప్రభావతః । వవృషుఃపుష్పవర్షాణితత్తీర్థే
వాసవాదయః ॥ ౧౫౧ ॥ విస్మేరచిత్తాస్సర్వేపిదృష్టతత్తీర్థవైభవాః ।
యదాతీర్థప్రభావేనజీవితామృతకాశ్చతే ॥ ౧౫౨ ॥ తదాసర్వేసురారా
జన్బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రపూర్వకాః । అస్థితీర్థమితిఖ్యాతం తస్యనామదదుర్ము
దా ॥ ౧౫౩ ॥ యేషామత్రాస్థినిపతేన్నరకేవసతామపి । తేసర్వేస్వర్గ
మృచ్ఛంతుసద్యఇత్యపితేఽవదన్ ॥ ౧౫౪ ॥ ఉజ్జీవయన్నోఽథమృతాంస
పుత్రాంతాంకూర్మభార్యాంనిజగర్భవాసితామ్ । దదౌనృపాయాతివి
మూఢచేతసేదత్త్వాథతంపార్థివమాబభాషే ॥ ౧౫౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కృ
తోపకారస్యకృతావ్యుపక్రియాశతాధికాతేనృపతేమయాధునా। తవా
గ్రజస్యాప్తతయాకృతామయావ్యుపక్రియేయంధరణీపతేతవ ॥౧౫౬॥
ఇతఃపరంమౌనమహంప్రపద్యేనాత్యంతమేకాంతిజనాత్పరేణ । కేనాపి
కుర్వేసహవాగ్విలాసంసాక్షాత్కలావన్యముఖాద్విభాషే ॥ ౧౫౭ ॥ గ
చ్ఛత్వదీయంపురమద్యరాజన్తస్మైద్విజాయాఖిలలోకసాక్షిణీమ్ । భా
ర్యాంసపుత్రామతిభక్తియుక్తాంప్రదాయరాజ్యం త్వమకంటకంకురు ॥
తోణ్డమానాజ్ఞయాస్వావాసమ్ప్రతిసకుటుమ్బకూర్మద్విజగమనమ్.
ఇత్యుక్తోవాసుదేవేనతత్పత్నీసహితోనృపః । గత్వాచనగరంపుత్రసహి
తఃకూర్మమబ్రవీత్ ॥ ౧౫౯ ॥ భూదేవతవభార్యేయంసుపుత్రీపుత్రసం
యుతా । సంప్రాప్తాదైవయోగేనతాంగృహ్ణీష్వద్విజోత్తమ ॥ ౧౬౦ ॥
ఇత్యుక్త్వాససుతాంపత్నీంసవిప్రాయన్యవేదయత్ । వృత్తాంతమఖిలం
జ్ఞాత్వాపత్న్యైరాజముఖాద్ద్విజః ॥ ౧౬౧ ॥ రాజ్ఞస్సమక్షంపప్రచ్ఛ

పత్నీంశిశుసుతాన్వితామ్ । క్వగతాసిమహాభద్రేయథావత్కథ్యతామి
తి ॥ ౧౬౨ ॥ మహాలక్ష్మీః ॥ కింవదిష్యామి హేస్వామిన్ దేవమాయాం
దురత్యయామ్ । తస్యోదరేమయాదృష్టోవిచిత్రోలోకవిస్తరః ॥ ౧౬౩ ॥
లోకాలోకోమయాదృష్టో దృష్టాబ్రహ్మముఖాస్సురాః । సాత్త్వికా
రాజసాశ్చైవ తమఃప్రకృతయస్తథా ॥ ౧౬౪ ॥ రాఘవః ॥ తాతాద్భు
తంమయాదృష్టంత్రినేత్రాణాంగణస్తథా ॥ శిశుః ॥ సాగరాస్సప్తమే
తాతదృష్టిమార్గముపాగతాః ॥ ౧౬౫ ॥ గుహాగిర్యటవీవృక్షాదేవదాన
వరాక్షసాః । ఇత్యుక్తోలజ్జితోఽవాదీ త్పత్నీసుతశిశూన్ద్విజః ॥ ౧౬౬ ॥
ధిజ్మేజన్మతపోఘోరంధిగ్వేదాధ్యయనంతథా ॥౧౬౬౪॥ నారాయణస్యా
ఖిలలోకధామ్నాం నివాసభూతస్యచరాచరాణామ్ । దృష్టంభవద్భిర్జ
ఠరేవిచిత్రంభూగోళముఖ్యాఖిలలోకజాలమ్ ॥ ౧౬౭ ॥ త్రినేత్రముఖ్యై
స్సహచీర్ణపూర్ణపుణ్యైరపీదంమనుజైర్నలభ్యమ్ ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యేవం
సంస్తువన్స్వయాన్ పత్నీసుతశిశూన్ ద్విజః । రాజానంచాపిసంస్తుత్య
దేశంగంతుంప్రచక్రమే ॥ రాజా ॥ అహోభాగ్య మహోభాగ్యం
త్వత్పత్నీసుతయోశ్శిశోః ॥ ౧౬౯ ॥ యద్దృష్టంశ్రీనివాసస్యజఠరేసర్వ
మద్భుతమ్ । ఇత్యుక్తోనృపవర్యేణ సహభార్యస్సుతాన్వితః ॥ ౧౭౦ ॥ జ
గామవిప్రముఖ్యోసౌ రజ్గక్షేత్రంస్వమాశ్రమమ్ । శ్రీనివాసప్రసాదేన
తోణ్డమాన్భక్తిసంభ్రమాత్ ॥ ౧౭౧ ॥ సవిప్రస్సహితఃపుత్రభార్యా
భ్యాంభవనంయయౌ । విసృజ్యవిప్రంభూపాలస్సకుటుంబంసపుత్రకమ్ ॥
దధ్యౌచిత్రంహరేఃకర్మనిగ్రహంతస్యచాత్మని ॥౧౭౨౪॥ వ్యచింతయద్వే
జ్కటనాథవైభవంతీర్థానుభావంద్విజదేవభక్తః ।కరోమికింవేజ్కటనాథ
తుష్టయేదాస్యామికింతస్యహరేఃప్రసత్తయే ॥౧౭౩౪॥ ఇతిచింతాపరోభూ
ఆజ్గీరసోక్త్యాశ్రీనివాసమర్చయంతం తోణ్డమానమ్ప్రతిభగవదుక్తిః.
త్వావిప్రాన్వేదవిదోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౭౪ ॥ తోణ్డమానః ॥ భూదేవాదే
వతుష్ట్యర్థేక ఉపాయోవ్యానామయః । కథంతుష్యతిగోవిందో వదమే
గురుసత్తమాః ॥ ౧౭౫ ॥ రాజ్ఞస్తువచనంశ్రుత్వానృపమాంగిరసోగురుః ।
అబ్రవీచ్ఛ్రీనివాసస్య నిగ్రహోద్భుతమాతురమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ గురుః ॥ తద
నుగ్రహసిద్ధ్యర్థం తత్పూజాంకురుభోనృప । సహస్రనామభిర్దివ్యైస్సా

హస్రైస్తులసీదళైః ॥ ౧౭౭ ॥ తత్ప్రీతిహేతుస్తులసీ తస్మాత్త్వంపూ
జయాచ్యుతమ్ । తేనాపరోక్షమాయాతితవ వేఙ్కటవల్లభః ॥ ౧౭౮ ॥
తతస్తద్వచనంశ్రుత్వాతచ్చకారతథానృపః । తులసీదళసాహస్రంస్వర్ణ
రత్నవినిర్మితమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వేఙ్కటేశాత్మకైర్నామసహస్రైస్తత్ప్రదేఽ
ర్పయన్ । క్రమేణమాసత్రితయం పూజాంతస్యచకారసః ॥ ౧౮౦ ॥
ఏవంపూజాంకృతవతి భూపాలేభూరివిక్రమే । త్యక్తవాన్నచవై ముఖ్యం
నారాయణగిరీశ్వరః ॥ ౧౮౧ ॥ తదాసరాజాదుఃఖేన సర్వజ్ఞంవాక్య
మబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ భక్తానామపరాధంనగణయంతిగుణాధికాః ॥
క్షమస్వమమదౌరాత్మ్యంభక్తస్యపురుషోత్తమ । వరదానేవాసుదేవ
భవాన్శ్రేష్ఠతమోమతః ॥ ౧౮౩ ॥ దయాంకురుదయాసింధోభక్తోపరి
భయాపహ । ఇత్యుక్తస్తోణ్డమానేనభగవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౧౮౪ ॥
తదాహభారతీంరాజన్నాకాశపథమాశ్రితః । భక్తాశ్చబహవస్సంతి
నాస్తితత్సదృశోభువి ॥ ౧౮౫ ॥ కర్మకృత్వాసుఘోరంతుబ్రహ్మస్త్రీ
పుత్రఘాతుకమ్ । ప్రపిత్సనికథంపారందుఃఖాద్రాజకుమారక ॥ ౧౮౬ ॥
తవాగ్రజోపకారేణ జీవితంతుమయాకృతమ్ । ఏవమాకాశగాంవా
ణీం శ్రుతవాన్రాజసత్తమః ॥ ౧౮౭ ॥ తదాహదేవదేవేశంరాజా
మోహవశంగతః ॥ రాజా ॥ కృతోపకారాఃపురుషా నవదంతికృతం
హరే ॥ ౧౮౮ ॥ కోవదేద్ధికృతాంసేవాం మూఢోపిగుణవర్జితః । మాం
వినానహితేభక్తస్త్రిషులోకేషువిద్యతే ॥ ౧౮౯ ॥ కోవాపురాణ
పురుష త్వయ్యేకాంతరతస్సదా । భక్తానామగ్రణీశ్చాహం దయాళూ
నాంత్వమగ్రణీః ॥ ౧౯౦ ॥ ఏవంగర్వోక్తిమాకర్ణ్యతూష్ణీమాసీద్రమా
పతిః।తతోభూయోఽతిభక్త్యాఽయంపూజయామాసమాధవమ్ ॥ ౧౯౧ ॥

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యకులాలోదన్తః.

సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమవ్రజైః । తతఃకదాచిదద్రాక్షీత్తోణ్డమా
న్నృపసత్తమః ॥ ౧౯౨ ॥ సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమోపరి । సం
స్థితాంమృణ్మయీంశ్యామాం తులసీకుసుమావళిమ్ ॥ ౧౯౩ ॥ తతఃకదా
చిన్నృపతిర్నిరస్తాంచసుదూరతః । సౌవర్ణరత్నఖచితతులసీకుసుమావళి
మ్ ॥ ౧౯౪ ॥ దదర్శమృణ్మయీంచైవ సులగ్నాంహరిపాదయోః । శ్యా

మాంసురుచిరామార్ద్రాంతులసీకుసుమావళిమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ దృష్ట్వైవ శ్రీ
పతేస్స్వస్మిన్నిగ్రహం చింతయన్నృపః । ముక్తకంఠం రుదన్నూచే తోండ
మాన్భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯౬ ॥ భగవన్నుగ్రపాపం మామనాథం కిము
పేక్షసే । కేన భక్తాగ్రగణ్యేన స్వీకరోషి సమర్పితామ్ ॥ ౧౯౭ ॥ మృణ్మ
యీమేవ సంప్రీత్యా తులసీకుసుమావళిమ్ । ఇత్యేవముక్తో భగవాంస్తోండ
మానేన వై హరిః ॥ ౧౯౮ ॥ రాజానం రమణీయాంగం ప్రత్యభాషత భూ

తోండమానస్ప్రతి భగవద్జ్ఞాపిత భీమాఖ్యకులాలోదన్తః

పతే ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భక్తాశ్చ బహవస్సంతి త్రిగుణాస్త్రివిధాత్మకాః ॥
తేషాం మధ్యే దరిద్రోఽస్తి కులాలో భీమనామకః । అత్రైవోత్తరదిగ్భాగే
రాజన్యోజనదూరతః ॥ ౨౦౦ ॥ స కులాలోతిభక్త్యైవ భిత్తికాబిలమధ్యతః ।
దారుభూతం చ మాం శూద్రః ప్రత్యహం పూజయత్యసౌ ॥ ౨౦౧ ॥ స్వ
స్థశ్శాంతస్స్వకృత్యం చ ప్రసమాప్య హరిప్రియః । స్నాత్వా విధివదాత్మ
జ్ఞో మృణ్మయైస్తులసీసుమైః ॥ ౨౦౨ ॥ తద్భక్త్యా పరితుష్టేన తదంగీక్రి
యతే మయా । తత్ర గత్వా ప్రతిదినం తం దృష్ట్వా తత్ప్రియాం తథా ॥ ౨౦౩ ॥
రాజన్బహువిధాస్సంతి మద్భక్తాశ్చ విరాగిణః । యదుక్తం తు త్వయా పూ
ర్వమేకోహం భక్తిమానితి ॥ ౨౦౪ ॥ తద్వచస్త్వదహంకారమహో
చ్ఛ్రయవిజృంభితమ్ ॥ ౨౦౪ ॥ తదుక్తమాకర్ణ్య వినమ్రమస్తకస్సంత్యజ్య

భీమాఖ్యకులాలనగరం ప్రతి తోండమానగమనమ్.

చైత్యం తదను ప్రజాపతిః । పద్భ్యాం జగామోజ్ఝితరాజగౌరవస్తదాస్య
మార్గం ప్రణమన్ముహుర్ముహుః ॥ ౨౦౫ ॥ తం చక్రవర్తినం దృష్ట్వా పద్భ్యాం
ధావంతమాతురం ॥ ౨౦౬ ॥ పృచ్ఛంతం తస్య భవనం పరితో ఘటకారిణః । ప్రా
హుస్తం భగవద్భక్తం కులాలం మార్గవర్తినః ॥ ౨౦౭ ॥ వసత్యత్రైవ రా
జన్స కులాలో భీమనామకః । భక్తిర్యస్య హరౌ కృష్ణసేవాం నిత్యం కరో
తి యః ॥ ౨౦౮ ॥ ఏవముక్తస్స లోకైశ్చ పథికైః పృథివీపతిః । జగామ త
స్య భవనం తోండమాన్ రాజసత్తమః ॥ ౨౦౯ ॥ తద్గృహాద్బహిరాస్థా
య స్తుతవాంస్తద్గృహం నృపః । ద్వారతోరణమాసాద్య పపాత గతవిభ్ర
మః ॥ ౨౧౦ ॥ తతః కులాలో భ్రమితో జనైర్విజ్ఞాపితస్తదా । దదర్శ

రాజశార్దూలం పతితంప్రాంగణేతదా ॥౨౧౧॥ కిమిదంభోమహాత్కష్టర
రాజాసౌపతితఃకుతః । మమాపరాధోనాస్త్యత్ర తథాపిమమదండనే ॥
శక్తోసౌరాజశార్దూల స్సజ్జోహంతస్యకర్మణి । నైవేద్యార్థంహరేత్తస్య
ఘటానాంశతకంమమ ॥ ౨౧౩ ॥ కథితంతేనభూపేన తథాద్యప్రదదా
మితాన్ । ఏవంశూద్రేచోక్తవతి రాజాసంజ్ఞాముపేయివాన్ ॥౨౧౪॥
కోసౌభీమోహరేర్భక్తఃకులాలఃకృష్ణతోషణః । తత్పాదయుగళంవందే
సతతంసాధుసమ్మతం ॥ ౨౧౫ ॥ ఏవంవదతిరాజర్షౌ భగవాన్భక్తవ

స్వపురస్తాత్ప్రాదుర్భూతం భగవన్తమ్ప్రతికులాలస్తుతిః.

త్సలః । ఆవిర్బభూవపురతఃకులాలస్యమహాత్మనః ॥ ౨౧౬ ॥ ఆవిర్భూ
తంహరిందృష్ట్వాకులాలోభక్తిసంయుతః । తుష్టావహర్షపుష్టాంగశ్శ్రీ
నివాసంనిరామయం ॥ ౨౧౭ ॥ త్వద్ధామవైకుంఠపురంమహాత్మం స్త్వ.
ద్వల్లభాసాగరనందనాచ । త్వన్నాభిజాతోహిపితామహోఽపికింత్వాం
స్మరామీశకులాలజన్మా ॥ ౨౧౮ ॥ త్వత్పాదసంభవాదేవీ సాఽఽ
ద్యాభాగీరథీశుభా । తవపుత్రీంవదతితాం చతుర్వేదమయోవిధిః ॥౨౧౯॥
తవాసనంసదాదేవా వదంతిఫణినంవిభో । సహస్రవదనంశేషం సుప
ర్ణంవాహనంవిదుః ॥౨౨౦॥ నక్షత్రమాలాతవదంతపంక్తిర్విద్యుత్ప్ర
కాశ స్తవదేహకాంతిః । మహీధరామేరుహిమాద్రిముఖ్యా స్త్వదస్థిభూ
తాఃపురుషోత్తమాద్యాః ॥౨౨౧॥ తవాక్షిణీభానువిధూచవిష్ణో విరాట్ప్ర
దంత్వాంశరణంప్రపద్యే ॥౨౨౧౪॥ ఏవంస్తువతిశూద్రేతం ప్రసన్నాకమ
లాలయా । జగద్ధాత్రీజగాద్దైవంపురుషంపరమేశ్వరం ॥౨౨౨౪॥ శ్వా
యంకులాలఃపురుషోత్తమాస్యకథంబభూవత్వయిభక్తిరీదృక్ । కాజాతిర
స్యక్వచసద్గుణాస్తేకిమద్భుతంభోకరుణాంబురాశే ॥ ౨౨౩౪ ॥ ఇత్యుక్త
స్సజగద్ధాత్ర్యాగరుడంప్రత్యభాషత ॥౨౨౪॥ భగవాన్॥ తమానయా
తివేగేనమత్సమీపంకులాలజం । ఇత్యుక్తోగరుడోవేగాదానినాయచశూ
ద్రజమ్ ॥ ౨౨౫ ॥ ఇతఏహీతిసంభాష్య సమీపంపరమాత్మనః । సనత్వా
శిరసాదేవంప్రత్యభాషతమాధవం ॥౨౨౬ ॥ కులాలః ॥ కిమర్థమా
గమోదేవగృహంమేశూద్రజన్మనః । నచాహంవిదురోదేవనచాహంబశ
బరీప్రభో ॥౨౨౭॥ నచాహంగజరాజేంద్రోనచోద్ధవవిభీషణౌ । కిందేయ

మస్తిమద్గేహే త్వదర్థంపురుషోత్తమ ॥౨౨౯॥ వదత్యేవం కులాలేతు తస్యపత్నీ తమాలినీ । ప్రాసాదయత గోవిందం ద్రౌపదీవజనార్దనం ॥ తమాలినీ ॥ అనాథనాథ గోవింద బుద్ధిస్త్వయ్యేవవర్తతే । నజానే మంత్రమార్గంతు నజానే కర్మనిర్ణయం ॥ ౨౩౦ ॥ అశౌచకులజాతానాం కుతో వేదః కుతస్తపః । భక్త్యామే పరితుష్టస్సన్ మద్భర్తుశ్చవిశేషతః ॥౨౩౧॥ మయాపాచితమన్నంచ యావనాళకులోద్భవం । యథేష్టంభుఙ్క్ష్వమద్దత్తం సహామోదరసాదరం ॥ ౨౩౨ ॥ ఇత్థముక్తో జగ

భగవత్కృతభీమాఖ్యభక్తోపచారాభ్యుపగమః.

ద్యోనిస్తయా భక్త్యాతమాలయా । కమలాముఖమాలోక్య జహాసజగదీశ్వరః ॥ ౨౩౩ ॥ సుప్రసన్నోథభగవాం స్తామువాచతమాలినీం॥ అవశ్యమన్నం భోక్ష్యేతే భక్త్యాదత్తంతమాలిని ॥ ౨౩౪ ॥ ఇత్యేవముక్త్వా భగవాన్ భక్తవాత్సల్యవారిధిః ॥౨౩౫॥ రమాసమేతో రమణీయవిగ్రహః కులాలవర్యేణ కులాలజాయయా । అభుఙ్క్త దత్తంచతదన్నముత్తమంభుక్త్వాతయోశ్చప్రదదౌ పదంస్వకం ॥౨౩౬॥ ఏతత్కౌతుకమాలోక్య బ్రహ్మేశానపురోగమాః ॥౨౩౭॥ తుష్టువుర్హృష్టమనసస్సృష్టారంసర్వదేహినాం । దేవదుందుభయో నేదుః ఖాత్పేతుః పుష్పవృష్టయః ॥ ఏతస్మిన్నేవసమయే విమానంప్రాప్తముత్తమం । విమానంప్రాప్తమాలోక్య శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౨౩౮ ॥ స్వకిరీటం దదౌ తస్య శంఖచక్రేచకౌస్తుభం । పీతాంబరమలంకారం కులాలస్యమహాత్మనః ॥౨౩౯ ॥

భగవదనుగ్రహేణకులాలదమ్పత్యోస్సారూప్యప్రాప్తిః.

రమాయా భూషణంతావత్తమాలాయాశ్చసందదౌ । దివ్యంవిమానమారూఢౌ విష్ణునాదత్తవైభవౌ ॥౨౪౦॥ కులాలదంపతీభక్తౌ పశ్యతస్తస్యభూపతేః । జగ్మతుర్విష్ణుభవనం సాయుజ్యపదవీంగతౌ ॥ ౨౪౧ ॥ కులాలపదవీం దృష్ట్వా తోండమాన్నృపసత్తమః । వ్రీడితః పుండరీకాక్షం

తోండమానస్యభగవద్దత్తసారూప్యప్రాప్తిప్రకారః.

శ్రీనివాసమభాషత ॥ ౨౪౨ ॥ మద్రాష్ట్రగతశూద్రస్య సర్వదాపాపకారిణః । సద్గతిస్తుత్వయాదత్తా కాగతిర్మమబాంధవ ॥ ౨౪౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఏతద్దేహంపరిత్యజ్య చాన్యం దేహముపాశ్రయ । తత్రారాధ్య

హృషీకేశంగచ్ఛసారూప్యముత్తమం ॥ ౨౪౪ ॥ శతానందః ॥ ఇత్యు
క్తోనృపతిస్సద్యస్స్నాత్వాస్వామిసరోజలే । కళేబరంపరిత్యజ్య పునర్దే
హాంతరంగతః ॥ ౨౪౫ ॥ తత్రారాధ్యహృషీకేశం శ్రీనివాసంనిరామ
యం । సారూప్యంగతవాన్ రాజా స్వామినాపూర్వకల్పితం ॥ ౨౪౬ ॥
ఏవంహరిస్తత్రచరిత్రమద్భుతంకుర్వన్ జగన్మాతృసమన్వితోగిరౌ । ఆస్తేజ
గత్యాంచసురౌఘపూజితోదదద్యథేష్టంచమనోరథాన్ సతాం ॥ ౨౪౭॥
ఇత్యేవంకథితంరాజన్ మాహాత్మ్యంవేంకటేశితుః । యశ్శృణోతీదమా
ఖ్యానంమనోరథఫలప్రదం ॥ ౨౪౮ ॥ ఇహలోకేసుఖంభుక్త్వా సోఽథ
యాతిహరేఃపదం ॥౨౪౯॥ ... ... *

* ఇతి శ్రీ భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే
కులాలభక్తిప్రశంసనంనామ చతుర్దశోఽధ్యాయః. *

ఇత్థం శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతి చతుర్దశపర్య
న్తచతుర్దశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరోఽయంభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినాం ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

అథ శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశరహస్యాధ్యాయప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్.

శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వంమునయస్సర్వే శౌనకాద్యాస్తపోధనాః। తద్విష్ణోర్వేఙ్కటేశస్య రహస్యానుభవంపరమ్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మాణ్డేయాని తీర్థానిస్వయంవ్యక్తానియానిచ। చిరంతనానిక్షేత్రాణి పుణ్యారణ్యానిపర్వతాః ॥ ౨ ॥ పూర్వంశ్రుతానిసర్వాణి పురాణానిద్విజోత్తమాః । సామాన్యానిచముఖ్యాని రహస్యంముఖ్యముత్తమమ్ ॥ ౩ ॥ అష్టాదశపురాణానాం సారంచాంతేమయాశ్రుతమ్ । వ్యాసప్రసాదాత్కారుణ్యాత్పరిప్రశ్నేనసేవయా ॥ ౪ ॥ వైకుణ్ఠపదసాయుజ్యం పరమానందదంపరమ్। భవిష్యత్పురాణంసారాంశ స్సర్వవేదాంతసంగ్రహః ॥ ౫ ॥ తత్రాపిచోత్తరేఖణ్డే సాక్షాత్సంసారమోచకః । ఉమామహేశసంవాదే రహస్యానుభవోద్విజాః ॥ ౬ ॥ ఆనందనిలయస్యైవ క్షేత్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్ । మంత్రాణాంమంత్రరత్నే ద్వే ద్వివిధంధ్యానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ శృణుధ్వంపరమానంద పదావాప్త్యైచదుర్లభమ్ । దేవానామపిసిద్ధానాం మహతాంయోగినాంనృణామ్ ॥ ౮ ॥ అచికిత్స్యగ్రహగ్రస్తవికలాంగవిరూపిణామ్। రోగిణామచికిత్స్యానాం దుష్కర్మపరిపాకినామ్ ॥ ౯ ॥ ఆపద్భిరనివార్యాభిరావృతానాంచదుఃఖినామ్ । మహాపాతకసంభూతకుష్ఠరోగకురూపిణామ్ ॥ ౧౦ ॥ కాణాంధబధిరాణాంచ మూకానాంపంగుకుబ్జయోః । ప్రాయశ్చిత్తవిహీనానాం పాపినాందుఃఖజీవినామ్ ॥ ౧౧ ॥

శ్చాపినిర్గతికానాంచ సర్వదాక్రూరకర్మణామ్ । భవేత్ప్రీతివిధిస్సద్యః ప్రత్యక్షో వేఙ్కటాచలాత్ ॥ ౧౨ ॥ భక్తానాంభవతప్తానాం గతిశ్చాన్యత్రనాస్త్యహో । సపరస్సర్వలోకానాం సర్వవ్యాధీనకృపాంబుధిః ॥ ౧౩ ॥ నికృన్తన్నస్తిచక్రేణ యత్రతస్మాద్ధివేఙ్కటాత్ । తస్మాత్స ఏవగన్తవ్యో భోగమోక్షరతైర్జనైః ॥ ౧౪ ॥ విశేషతః క్రూరకలౌనరాణాం పాపాకరాణాంపరిపీడితానామ్ । భూగోళమధ్యే ద్రవిడేచపుణ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రిర్గతిరేవనాన్యా ॥ ౧౫ ॥ కలౌయుగేమనుష్యాణాం సంకీర్ణానాంచరక్షితా । శ్రీవేఙ్కటేశాన్నాన్యోఽస్తి సర్వానిష్టనివారణాత్ ॥ యందృష్ట్వానాపరంస్థానం యందృష్ట్వానాపరోగిరిః । యందృష్ట్వానాపరంతీర్థం యందృష్ట్వానాపరంతపః ॥ ౧౬ ॥ యందృష్ట్వానాపరోదేవో యందృష్ట్వానాపరోమనుః । యందృష్ట్వానాపరాభక్తి ర్యందృష్ట్వానాపరాగతిః ॥ ౧౭ ॥ యందృష్ట్వానాపరంజ్ఞానం యందృష్ట్వానాపరంపదం । యందృష్ట్వానాపరోలాభో యందృష్ట్వానాపరః ప్రియః ॥ ౧౮ ॥ యందృష్ట్వానాపరంధామ సాక్షాదానందసాంద్రకమ్ । యందృష్ట్వానాపరంధ్యానం సమాధిరపినాపరః ॥ ౨౦ ॥ యందృష్ట్వానాపరాముక్తి స్సర్వేంద్రియమనోహరా । యందృష్ట్వానాపరోనిత్యో యస్యకాలభయంనహి ॥ ౨౧ ॥ యందృష్ట్వానాపరోవిష్ణు ర్భక్త్యాసర్వజగన్మయః । యందృష్ట్వాత్రివిధం కృత్యం కృతవాన్నాత్రసంశయః ॥ ౨౨ ॥ యందృష్ట్వానాపరోదాతా రమేశాన్నాస్తికామదః । యందృష్ట్వానాపరంబ్రహ్మ సచ్చిదానందవిగ్రహాత్ ॥ ౨౩ ॥ యందృష్ట్వానాపరోయోగ స్సాష్టాంగస్సర్వసిద్ధిదాత్ । యందృష్ట్వానాపరః పూర్ణ స్సర్వగో వేఙ్కటేశ్వరాత్ ॥ ౨౪ ॥ నవేదాంతాత్పరంశాస్త్రం నదేవో వేఙ్కటేశ్వరాత్ । నవైకుణ్ఠాత్పరంధామ నగిరిర్వేఙ్కటాత్పరః ॥ ౨౫ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యం నదేవో వేఙ్కటేశ్వరాత్ । బ్రహ్మాణ్డేనాస్తియత్కించి న్నభూతంనభవిష్యతి ॥ ౨౬ ॥ వేఙ్కటేశసమోదేవో నేతివేదాంతనిర్ణయః । తద్రహస్యసుసంవాదం స్వచిత్తస్థముమేశయోః ॥ ౨౭ ॥ శృణుధ్వమవధానేన సిద్ధాంతంమునిపుంగవాః ॥ శ్రీసూతః ॥ కైలాసేఽనంతశిఖరే పర్వతేనిర్మలోజ్జ్వలే ॥ ౨౮ ॥ జ్ఞాననిర్మలచిత్తాఢ్యయోగిమణ్డలసేవితమ్ । సుఖాసీనంమహాదేవం

రత్నసింహాసనోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ ప్రణిపత్యకృపాసింధుం పార్వతీ పర్యపృచ్ఛత ॥ పార్వతీ ॥ దేవదేవవిరూపాక్ష త్రైలోక్యతిమిరాపహ ॥ ౩౦ ॥ తవాంతఃకరణానందరహస్యానుభవంపరమ్ । ముక్తిక్షేత్రేషుసిద్ధానాం ముక్తానాంకర్మబంధనాత్ ॥ ౩౧ ॥ తేషామానందసాంద్రాబ్ధే రవాప్తిర్యత్రశంకర । తద్ధామగోప్యంత్వద్ధ్యానవైభవానందమీశ్వర ॥ ౩౨ ॥ పూర్ణానందకృపాదృష్టి రస్తిచేత్తవమేవద ॥ ఈశ్వరః ॥ సాధుపృష్టంత్వయాదేవి భక్తానాంహితకామ్యయా ॥ ౩౩ ॥ ప్రియాత్ప్రియతరంమేఽస్తి తద్రహస్యంవదామితే । బ్రహ్మాండమండలేపుణ్యే ద్రవిడేవేఙ్కటాచలే ॥ ౩౪ ॥ రహస్యంసర్వలోకానాం పావనంపరమాద్భుతమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం భక్తిజ్ఞానసుఖప్రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ దర్శనాత్సర్వజంతూనా మాశ్చర్యంభువిరాజతే । ఆజన్మసంచితంపాపం దర్శనాదేవనశ్యతి ॥ ౩౬ ॥ తత్క్షణాజ్జ్ఞానసంపన్నా ముక్తాస్సంసారబంధనాత్ । పరానందపదేస్థిత్వా మోదంతేవేఙ్కటాచలే ॥ ౩౭ ॥ స్నానపానస్పర్శనైస్తు కిమువక్తవ్యమీశ్వరి । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమహిమాకేనవర్ణ్యతే ॥ ౩౮ ॥ మయావక్తుంవిరించాద్యై ర్నశక్యోలోకదుర్లభః । కింపునస్సిద్ధయోగీంద్రై స్ససురాసురమానవైః ॥ ౩౯ ॥ సార్ధత్రికోటితీర్థానాం పాతకఘ్నీసుపావనీ । వేఙ్కటేశ్వరసద్ధామ్న స్సమంతాద్యోజనత్రయమ్ ॥ ౪౦ ॥ ముక్తిభూమిశ్చిదానంద ఘనసందోహమండలమ్ । తత్రస్థితానాంజంతూనాం భాగ్యంభాగ్యమహోనృణామ్ ॥ ౪౧॥ యద్దర్శనంసదాహ్లాది సచ్చిదానందసంభృతమ్ । అహోచిత్రమహోచిత్ర మస్మిన్వైకుణ్ఠమణ్డలే ॥ ౪౨ ॥ నిద్రాసమాధిసంపత్తి ర్నివాసఃకేవలంతపః । కృతకృత్యమభూజ్జన్మ శేషాచలనివాసినామ్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రార్థయామోవయంనిత్యం తన్నివాసంనృణాంకిము । తథాపిభక్తిసంయుక్తం కర్మాచారవ్రతాదికమ్ ॥ ౪౪ ॥ మనఃప్రసాదనంశక్త్యా స్వామిప్రీతికరంచరేత్ । అన్నదానంమహాపూజ్యో త్సవవైభవముత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ స్వామిప్రసాదికైంకర్య మానంత్యాయోపకల్పతే । యత్కించిత్స్వర్ణదానాన్న పితృశ్రాద్ధాదికర్మచ ॥ ౪౬ ॥ అత్రస్థానేకృతంసర్వ మనంతఫలమిష్యతే । జ్ఞానినోఽజ్ఞానినోవాపి సమానంభక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౪౭ ॥ కా

లక్షేపార్థముత్సాహే కర్మణాబంధనంనహి । చిరంతనేషుక్షేత్రేషు
ముక్తిత్రయముదాహృతమ్ ॥ ౪౮ ॥ సాయుజ్యముక్తిరానంద ప్రా
ప్తిశ్శ్రీశైలమస్తకే । ముక్తిక్షేత్రేషుముక్తానాం స్వానందానుభవా
గమః ॥ ౪౯ ॥ తద్విష్ణోర్వేఙ్కటేశస్య పరానందపదేస్థితిః । ఏతద్విచి
త్రమత్రైవ వేఙ్కటేశ్వరమణ్డలే ॥ ౫౦ ॥ వస్తుస్వభావవైచిత్ర్యాత్పర
మానందకారణమ్ । ముక్తానాంయోగినాంమధ్యే కశ్చిత్పరమయోగిరా
ట్ ॥ ౫౧ ॥ ఏతత్పరంరహస్యంతు లోకేజానాతినాపరః । సర్వవేదాం
తసిద్ధాంత సారస్యానుభవంప్రియే ॥ ౫౨ ॥ బ్రహ్మానందపదప్రాప్తి కార
ణత్వాన్మమప్రియమ్ । నైతద్రహస్యమాఖ్యానం వక్తవ్యంయస్యకస్యచి
త్ ॥ ౫౩ ॥ భక్తియుక్తాయశాంతాయ వక్తవ్యంవేఙ్కటేశ్వరే । సచ్చి
దానందసన్మూర్తేః కల్యాణగుణవారిధేః ॥ ౫౪ ॥ వేఙ్కటేశహరేర్ధ్యాన
వైభవంశ్శృణుపార్వతి । అనంతకల్పసంజాతపాపరాశివినాశనమ్ ॥ ౫౫॥
వాఙ్మనశ్శ్రవణానంద మకరందఫలప్రదమ్ । ధ్యానశ్రవణమాత్రేణ బ్ర
హ్మానందపదప్రదమ్ ॥ ౫౬ ॥ నశక్యతేమయావక్తుం తద్ధామధ్యానజంఫ
లమ్ । తద్ధామస్వామినశ్చిత్ర మవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౫౭ ॥ కిముగీ
ర్వాణసిద్ధేంద్రైర్బ్రహ్మాద్యైర్మునిమణ్డలైః॥అతఏవరహస్యోఽయం ధ్యా
నానుభవఉత్తమః ॥ ౫౮ ॥ క్షేత్రేచాదివరాహస్యసాక్షాజ్జ్ఞానమయే
శుభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే నిర్మలాత్మభిరీడితే ॥ ౫౯ ॥ సార్ధత్రికోటిసం
ఖ్యాతైః పుణ్యతీర్థైస్సమావృతే । పుణ్యవృక్షలసత్పుష్ప శ్రీగంధతరువా
సితే ॥౬౦॥ పారిజాతవనోద్యానరత్నమణ్డపమణ్డితే । నానాద్రుమలతారా
మపుష్పవాటీభిరావృతే ॥ ౬౧ । నిర్ఝరీదేవతాపక్షి మృగాణాంధ్వనిపూ
రితే । సమస్తదేవతాసిద్ధయోగిమండలసేవితే ॥ ౬౨ ॥ రమ్యేమనో
హరానందే భక్తిసారమహోత్సవే । వైకుంఠేవిరజానద్యాస్తటేబా
ధావివర్జితే ॥ ౬౩ ॥ నవరత్నమయోద్భూతసహస్రస్తంభమణ్డపే ।
జాంబూనదమయాక్లృప్తరత్నప్రాకారభాస్వరే ॥ ౬౪ ॥ రత్నప్రభాల
సద్ధేమవైచిత్ర్యవివిధోజ్జ్వలే । చతుర్దిక్షుచతుర్ధామ చతుర్ముక్తిఫలప్రద
మ్ ॥ ౬౫ ॥ అనంతార్కతటిచ్చంద్ర మండలోపరిమండలమ్ । దుర్నిరీ

క్షుందురాధర్షం దుస్సహం దేవతాద్యృశామ్ ॥ ౬౬ ॥ అచింత్యం తేజసా
వ్యాప్తమప్రమేయమగోచరమ్ । ఛాదితం మాయయా విష్ణోర్జ్వలితం స
ర్వతోముఖమ్ ॥ ౬౭ ॥ మధ్యే తురీయబ్రహ్మాఖ్యం స్వప్రకాశం*తదేవ
సత్ । స్వశక్తిగుణవైచిత్ర్యాద్విస్సృజద్విశ్వమవ్యయమ్ ॥ ౬౮ ॥ ఉపా
దాననిమిత్తంచ కారణం జగతస్తతః । ఊర్ణనాభేస్తంతునేవ విహారస్త
స్యమాయయా ॥ ౬౯ ॥ మూలప్రకృతిసంగాత్తత్కార్యత్వేనాపిసం
గతమ్ । తత్తద్ద్వారా బహిర్వ్యక్తం తేజస్తస్యత్రిధాకృతమ్ ॥ ౭౦ ॥
తత్తత్కార్యానుగుణ్యేన భాతిస్థూలమ్మహత్కృశమ్ । విషయగ్రహణేపూ
ర్వం దృశ్యతేహితదేవసత్ ॥ ౭౧ ॥ విదుషామహాముల్లేఖపరామర్శావ
భాసకమ్ । తదుపాదిభిరచ్ఛిన్నం మహత్స్థూలంతథాకృశమ్ ॥ ౭౨ ॥
స్థూలసూక్ష్మచ్ఛిద్రఘటాద్యర్థోద్గచ్ఛతిదీపభాః । తథైవ బ్రహ్మణస్తేజో
భాతిభిన్నముపాధిభిః ॥ ౭౩ ॥ ఉపాధిత్రయమేతత్తుఛిత్వాభక్తిమతాం
నృణామ్ । ఏకమేవాద్వితీయంతత్త్రిశూన్యంభాతిజృంభితమ్ ॥ ౭౪ ॥
మేఘఛిద్రాణి సంఛిద్య భానుతేజఇవోత్థితమ్ । నానాత్వకల్పనాయు
క్తం విశ్వప్రకృతివర్జితమ్ ॥ ౭౫ ॥ నేతినేతీతిచశ్రుత్యాబోధితం యత్పరం
పదమ్ । పరిచ్ఛేత్తుమశక్యత్వాత్స్వప్రకాశంతదేవసత్ ॥ ౭౬ ॥ స
త్యంజ్ఞానమనాద్యంతమానందమమృతోత్థితమ్ । నిత్యశుద్ధప్రబుద్ధాత్మ
స్వరూపంవాగగోచరమ్ ॥ ౭౭ ॥ సర్వతోవ్యాప్తమాత్మానంనిర్మలం
నిష్కళంశివమ్ । శూన్యాశూన్యపదంహిత్వా ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మజృంభి
తమ్ ॥ ౭౮ ॥ భావాభావవినిర్ముక్తం ద్వైతాద్వైతవివర్జితమ్ । సచ్చి
దానందసాంద్రాబ్ధిపరిపూర్ణమనామయమ్ ॥ ౭౯ ॥ సత్యచిద్ఘనసూ
క్ష్మాగ్ర్యమఖండమకుతోభయమ్ । కైవల్యపదసాయుజ్యపరానందప
దప్రదమ్ ॥ ౮౦ ॥ నిర్గుణంచేంద్రియాతీతం నిరాకారం నిరంజనమ్ । స్వ
భక్తదర్శనార్థాయ లోకానాంరక్షణాయచ ॥ ౮౧ ॥ కృపయా సర్వదే
వానాం సిద్ధానాం యోగినాంహితమ్ । కాలప్రవాహగంభీరమాయావ
ర్తభవాంబుధేః ॥ ౮౨ ॥ తారణార్థం వరం దాతుం భక్తిజ్ఞానపురస్స
రమ్ । భజతాంవాంఛతాంసంపదాయురారోగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౮౩ ॥ అణి

---

* పరంపదం—ఇతి పాఠాంతరమ్.

మాధ్యష్టసిద్ధించ యోగసిద్ధించసందిశత్ । అష్టాంగయుక్తాంసద్విద్యాసి
ద్ధింఛవిజయాన్వితామ్ ॥ ౮౪ ॥ మంత్రయంత్రమహాతంత్ర దేవతాసిద్ధి
కారణమ్ । స్వాంశావతారమూర్తీనాం సర్వశక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౮౫ ॥
త్రిలకాలయోగ్యంరతూర్ధ్వం స్వప్రసిద్ధ్యర్థకారణమ్ । స్వీకుర్వత్సగుణంబ్ర
హ్మమూర్తిమత్తదనామయమ్ ॥ ౮౬ ॥ వైకుంఠేనసహాగతంపరమిదం
శ్రీవేంకటాద్రిస్థలంపూర్వం జ్ఞానవరాహమూర్తిహరిణా భూమ్యాసహా
ధిష్ఠితమ్ । లక్ష్మ్యాలింగితరూపమద్యసగుణంకల్యాణమూర్తేదధత్ శుద్ధం
బ్రహ్మత దేవవిశ్వజననస్థేమవ్యయానాంప్రభు ॥ ౮౭ ॥ అనంతకల్యాణ
గుణందధతంసగుణంవపుః । అనంతశక్తింసర్వజ్ఞంసర్వకర్తారమీశ్వ
రమ్ ॥ ౮౮ ॥ సర్వాధ్యక్షంమహావిష్ణుం సర్వలోకైకనాయకమ్ ।
కారుణ్యానందబాహుళ్యాత్సర్వాశ్చర్యమయంవిభుమ్ ॥ ౮౯ ॥ అనం
తమూర్తిమానంద మంచిత్యైశ్వర్యసంయుతమ్ । కోటిబాలార్కసం
కాశం తటిత్కోటిసమప్రభమ్ ॥ ౯౦ ॥ చంద్రకోటిప్రభంరత్నజాం
బూనదపరిష్కృతమ్ । విమానదేవతామూర్తితేజోమండలసంయు
తమ్ ॥ ౯౧ ॥ దివ్యంవిమానమారూఢంస్థితంపరమశోభనమ్ । సర్వో
త్తమంమహాప్రఖ్యం సర్వాలంకారభూషితమ్ ॥ ౯౨ ॥ నీలజీమూతసం
కాశం పీతాంబరతటిద్వృతమ్ । రత్నతోరణవిద్యోత మానద్వారప్రభా
న్వితమ్ ॥ ౯౩ ॥ పంచాయుధవరైర్దివ్యైర్మూర్తిమద్భిరుపాసితమ్ ।
చండప్రచండప్రముఖై ర్ద్వారపాలై రభిష్టుతమ్ ॥౯౪॥ సునందనందప్రము
ఖైః పారిషద్యైస్సమన్వితమ్ । రవికోటీసుప్రకాశం చంద్రకోటిసుశీత
ళమ్ ॥ ౯౫ ॥ అనర్ఘరత్నఖచితదివ్యాభరణభూషితమ్। అచ్యుతానంత
గోవిందప్రముఖానంతవిగ్రహమ్ ॥ ౯౬ ॥ పూర్ణబ్రహ్మతనుప్రఖ్యకృష్ణ
రామావతారకమ్ । ఆద్యంతరహితంసత్య జ్ఞానవిజ్ఞానవిగ్రహమ్ ॥౯౭॥
నిఖిలోపనిషత్సారఘనసంవేద్యవిగ్రహమ్ । శ్రీభూమిసహితంశ్యామం
సుందరంవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౯౮ ॥ అనేకకోటికందర్పలావణ్యమథనో
త్థితమ్। జగన్మోహనగోపాలలీలావైచిత్ర్యకారణమ్ ॥౯౯॥ నానాగమ
రసాభిజ్ఞవైఖానససమర్చితమ్ । బ్రహ్మాగస్త్యభరద్వాజ సనకవ్యాసనంద
నైః ॥ ౧౦౦ ॥ వామదేవశతానందభృగ్వాద్యైశ్చప్రపూజితమ్ । జన

కాద్యైర్బ్రహ్మప్రశ్రేష్ఠైరర్చితంపురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ మయాప్యంగిరసా దేవి లోకపాలైస్సమర్చితమ్ । బహువర్షసహస్రాణి స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౧౦౨ ॥ మత్కుమారతపోధ్యానసమాధికుసుమార్చితమ్ । కుమారంపరమానందపరంనిత్యాభిషేచితమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ మమాంతఃకరణానంద స్వానుభూతిరసాలయమ్ । శంఖచక్రాభయోద్యుక్తనితంబస్థచతుర్భుజమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ దర్శనీయతమంలోకే ప్రసన్నవదనాంబుజమ్ । ఆకర్ణాంతవిశాలాక్షికటాక్షాబ్ధితరంగిణమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మందస్మితంసునాసాగ్రంసుభ్రువంఫాలశోభితమ్ । జాంబూనదేందుకస్తూరీకుంకుమాద్యూర్ధ్వపుండ్రకమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ పాదనూపురమారభ్యకిరీటాంతైస్సమర్చితమ్ । వజ్రాంకుశధ్వజాబ్జాదిరేఖపాదలలామయోః ॥ ౧౦౭ ॥ నఖమండలచంద్రాణాం జ్యోత్స్నయాజితమాయయోః । కమలా*కరకాఠిన్యభావిభ్రమదిమశాలినోః ॥ ౧౦౮ ॥ భజతాంపరమానందమకరందవదాన్యయోః । లసన్మాణిక్యమంజీర విద్యుత్పుంజప్రభాఝురైః ॥ ౧౦౯ ॥ మణికింకిణికాజాలఘోషైర్వేదాంతరూపిభిః । పాదారవిందసౌందర్యయోగ్యానర్ఘ్యసుభూషణైః ॥ ౧౧౦ ॥ చారుజానూరులావణ్యప్రభారంజితభూషణైః । నితంబవిలసత్పీతకౌశేయాంబరమేఖలైః ॥ ౧౧౧ ॥ అనర్ఘ్యరత్నఖచితైర్జాంబూనదపరిష్కృతైః । విచిత్రతేజసాంపుంజైఃకాంచీవైడూర్యమండలైః ॥ ౧౧౨ ॥ నాభీపుటలసత్పీతపద్మకోశశ్రియోజ్జ్వలైః । ఊర్ధ్వరోమావళీభాభిర్జితేంద్రమణికాంతిభిః ॥ ౧౧౩ ॥ ముక్తాదామలసద్వక్షస్స్థలపద్మాతటిత్కరైః । జ్యోతిర్మయైర్బ్రహ్మసూత్రైస్తపనీయమయోజ్జ్వలైః ॥ ౧౧౪ ॥ కంబుగ్రీవాలసత్కంఠమాలారత్నప్రభాంకురైః । పదకేషులసన్నానామణిదీపావళీవరైః ॥౧౧౫॥ సురత్నాంగదకేయూరకంకణైరంగుళీయకైః । ఇంద్రనీలమణిశ్యామరమణీయాహిభూషణైః ॥౧౧౬॥ శంఖచక్రాభయానామభూషితైశ్చభుజోత్తమైః । సుచారుచుబుకోల్లాసిపల్లవాధరపాటలైః ॥౧౧౭॥ వజ్రపఙ్క్తిలసద్దంతకాంతిచంద్రాతపస్మితైః । పూర్ణచంద్రముఖాంభోజరమ్యనాసాసమోన్నతైః ॥

---

* కుచకాఠిన్యకుంకుమాంకితరేఖయోః.

సువర్ణమకరప్రఖ్యకుణ్డలాభ్యాంకపోలయోః। జితబాలార్కబింబాభ్యాం
సౌందర్యాకరసీమయోః ॥ ౧౧౯ ॥ దయాంబుధిసుధాస్నానకమలాక్షి
ద్వయోత్సవైః । మణిచాపలతాచారు భ్రూల్లసత్ఫాలపట్టకైః ॥౧౨౦॥
ఆనీలచికురాంతస్థముక్తారాజివిరాజితైః । రమణీయసుకర్ణాక్షి నిటలాల
కకుంతలైః ॥ ౧౨౧ ॥ రాజత్కిరీటసౌందర్య జితకందర్పకోటిభిః । త్రి
తేజోఽధికసంకాశై ర్నానారత్నైర్మహాశ్చిత్రైః ॥ ౧౨౨ ॥ తప్తహా
టకసంలగ్నై ర్నానావైచిత్ర్యరశ్మిభిః । అలంకృతంకిరీటేన స్కందద
త్తేనతేనచ ॥ ౧౨౩ ॥ రాజమానందయాంభోధిం సుధాధారాభివర్షి
ణమ్ । సర్వాంగభూషణైస్సర్వజగన్మోహనవిగ్రహమ్ ॥ ౧౨౪ ॥ రూప
లావణ్యసర్వాంగ భూషణాద్యైరతిప్రియమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ ఆపాదకేశ
విలసన్మణిమన్మహార్హానైపథ్యజాలమణికాంతితటిత్కులానామ్ । జాం
బూనదప్రఖచితామలరమ్యభాసాం సోపానపాళిభిరతీవభృశాభిరామమ్ ॥
తారాగణేందురవిమండల మండితోద్యత్సౌదామినీత్రి పథగాగ్రహరాశి
యుక్తమ్ । తార్క్ష్యోదయాద్రికనకాచలశృంగనిష్ఠం కాలాభ్రబృంద
మివకాంతికులాభిరామమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమతిసుందర
మోహనాంగం శ్రీభూమికాంతమరవిందదళాయతాక్షమ్ । ప్రాణప్రి
యంప్రఫిలసత్కరుణాంబురాశింబ్రహ్మేశవంద్యమమృతం వరదంభజా
మి ॥౧౨౭॥ సతతంహృదయాంభోజమధ్యేశ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥౧౨౮॥
ప్రణవార్థస్వరూపంతం త్రిమండలసుసంస్థితమ్ । చంద్రసూర్యాగ్నిబిం
బానాం ప్రకాశకరమచ్యుతమ్ ॥ ౧౨౯ ॥ ధ్యానస్వరూపం దేవేశం సర్వ
దానందదంమమ। పాదారవిందమారభ్యకిరీటాంతంసుభూషితమ్ ॥౧౩౦॥
చందనాగరుకర్పూర కస్తూరీమృగరోచనైః । కుంకుమైర్ఘనసౌరభ్య సు
వాసితదిగంతరైః ॥ ౧౩౧ ॥ మిశ్రితైర్దివ్యగంధైశ్చ సులిప్తాంగంమనో
హరైః । నానావర్ణలసత్పుష్ప దివ్యసౌరభ్యమాలయా ॥ ౧౩౨ ॥ హి
మాంబుసిక్తయాదివ్య వైజయంత్యావిరాజితమ్ । కుమారస్వామినాని
త్యంభక్త్యానిర్మలచేతసా ॥ ౧౩౩ ॥ దివ్యోత్సవైర్దివ్యరస ప్రవాహామృత
పాయసైః । దధిక్షీరఘృతైర్దివ్యసూపాన్నమధుశర్కరైః ॥ ౧౩౪ ॥
దివ్యసౌరభనైవేద్యై ష్షడ్రసామృతపాయసైః । దివ్యోపచారైఃకల్యాణ

వైభవైష్షోడశాభిధైః ॥ ౧౩౫ ॥ దివ్యసౌరభ్యతాంబూలైర్ముక్తాచూర్ణ
విమిశ్రితైః । కర్పూరవీటికాభిశ్చ దివ్యభోగైస్సుపూజితమ్ ॥ ౧౩౬ ॥
సర్వాంగభూషణాధిక్యలసత్కమలయాసహ । ధూపదీపమహాదీపరా
జినీరాజనోత్తమైః ॥ ౧౩౭ ॥ సుందరైశ్చామరైశ్ఛత్రైర్వ్యజనైర్ద
ర్పణోత్తమైః । గీతవాదిత్రనృత్యైశ్చ మృదంగపటహానకైః ॥ ౧౩౮ ॥
వీణావేణుసుతాళాద్యైర్గోముఖస్వరమండలైః । తూర్యభేరీసుశంఖేం
ద్రదివ్యఘోషైర్దివౌకసామ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సిద్ధకిన్నరగంధర్వాప్సరఃకింపురు
షవ్రజైః । సతుంబురుహాహాహూహూనారదాదిసురర్షిభిః ॥౧౪౦॥ గరు
డోరగయక్షాణాం విద్యాధరవినోదినామ్ । సంగీతమధురాలాపైస్సుఖం
దస్తోత్రైస్సుతోషితమ్ ॥౧౪౧॥ శుద్ధసత్త్వమయాకారమపిస్వామిసరస్త
టే। రమంతంరమయాసార్ధమానందకరమానసమ్ ॥౧౪౨॥ వసంతమమ
లానందమాత్మారామముదాన్వితమ్ । సమస్తదేవతావంద్యంసార్వభౌ
మశిఖామణిమ్ ॥౧౪౩॥ కర్తారంసృష్టికాలేచభర్తారంపాలనేజగత్ । హ
ర్తారంప్రళయేకాలేవేఙ్కటేశ్వరమవ్యయమ్ ॥౧౪౪॥ సర్వదేవనియంతా
రం సర్వదేవేశ్వరేశ్వరమ్ । చరాచరాత్మకంవిశ్వం రక్షితారంకృపాని
ధిమ్ ॥౧౪౫॥ కిరీటాంగదసంరాజద్దీర్ఘబాహుమరిందమమ్ । సర్వాంగలక్ష
ణానందందర్శయంతంపదాంబుజమ్ ॥౧౪౬॥ సత్యంవిశుద్ధవిజ్ఞానంఘనప్ర
జ్ఞాప్రదంహరిమ్ । కారుణ్యవిగ్రహందేవం సర్వజీవదయాపరమ్ ॥౧౪౭॥
ఉపాస్మహేవయంనిత్యం హృదయేఽష్టదళాంబుజే । అష్టాక్షరపదానం
దంరమేశంకర్ణికోపరి ॥ ౧౪౮ ॥ ఏవంధ్యేయంపురస్కృత్య పశ్చాద్ధ్యాన
మిదంవదేత్ ॥ ౧౪౮౹ ॥ యన్నామశ్రుతిసారసాంద్రజలధిస్థానేలస
త్కౌస్తుభంస్వాజ్ఞానాంధతమిస్రదుఃఖహరణంమత్పుత్రసంజీవనమ్ । వి
శ్వాభీష్టవరప్రదానఫలదంభోగీంద్రసద్భూషణం సర్వైశ్వర్యనిదానమా
త్మవరదంశ్రీవేఙ్కటేశంభజే ॥ ౧౪౯౹ ॥ సంతోషోమమవేఙ్కటేశనిక
టేశ్రీస్వర్ణముఖ్యాస్తటే స్వావాసోభవతీతిదివ్యసరితస్స్వర్గాపవర్గప్రదే ।
కైలాసేవిధికుంభసంభవనుతే శ్రీకాళహస్తిస్థలేకైవల్యేవసతామనంత
మహిమాయోగీశ్వరైర్దుర్లభః ॥౧౫౦౹ ॥ తారంనతింసముద్ధృత్యశ్రీపూ
ర్వంమంత్రముచ్చరేత్ ॥౧౫౧॥ నవాక్షరమిదందేవిసర్వగోప్యంహృదిస్థి

తమ్ । త్వయిస్నేహాత్సమాఖ్యాతంపరానందపదప్రదమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ నమ
శ్శ్రీవేఙ్కటేశాయశుద్ధజ్ఞానస్వరూపిణే । వాసుదేవాయశాంతాయ శ్రీ
నివాసాయమఙ్గళమ్ ॥౧౫౩॥ మంత్రధ్యానమిదంధ్యాత్వాపశ్చాన్మంత్రమి
దంవదేత్ । నమశ్శ్రీవేఙ్కటేశాయనమోంతంవాసముచ్చరేత్ ॥౧౫౪॥
అష్టాక్షరమిదంఖ్యాతం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ । రహస్యంసర్వమంత్రా
ణాం గోపనీయంప్రయత్నతః ॥౧౫౫॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వేఙ్క
టేశ్వరదర్శనమ్ । మహాప్రసాదస్వీకారస్త్రయంత్రైలోక్యదుర్లభమ్ ॥
సర్వత్రకీర్తయేత్ప్రాజ్ఞ స్స్వామిపుష్కరిణీంపరామ్ । సువర్ణముఖరీం
దివ్యాం వేఙ్కటేశ్వరమవ్యయమ్ ॥ ౧౫౭ ॥ అజ్ఞానాంధతమస్సూర్యం
పాపినాంతునరోచతే । ఏతత్స్సూక్ష్మతరంపుణ్యంయోగినామపిదుర్లభమ్॥
స్వామిపుష్కరిణీంగంగాం సువర్ణముఖరీంపరామ్ । వేఙ్కటేశంహరిం
సేతుం సర్వతీర్థేషుసంస్మరేత్ ॥ ౧౫౮ ॥ మహాపాతకసంఘేభ్యో ము
క్తఃప్రజ్ఞానవాన్భవేత్ । ఏతత్థ్సలమ్మహాపుణ్యం పాపినాంతునరోచ
తే ॥ ౧౬౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థందివ్యౌషధరసాయనమ్। వైద్యశ్శ్రీ
వేఙ్కటేశోఽయం మృత్యురోగనికృంతనః ॥ ౧౬౧ ॥ యావద్వేఙ్కట
నాయకస్యశిఖరాప్రాప్తిర్నృణాంయోగినాం తావజ్జన్మజరాదిదుఃఖనిల
యస్సంసారకోలాహలః । బ్రహ్మాండాంత పరిభ్రమ తత్కృతమహాపు
ణ్యౌఘచంద్రోదయే సత్సంగామృతసేవనాద్ధరిమయేప్రీతిర్భవేద్వేఙ్క
టే ॥ ౧౬౨ ॥ యావన్నాస్తిసమస్తలోకరమణశ్శ్రీవేఙ్కటేశాభిధ
స్స్వానందానుభవస్థిరోఽమలధియాంయోగీశ్వరాణాంనృణామ్ । నా
నాయోనిషుగర్భవాసమసుఖంవిణ్మూత్రశోకావృతం సంప్రాప్యాశు వి
నాశదుఃఖనరకాంస్తావద్భవాబ్ధౌస్థితిః ॥ ౧౬౩ ॥ ఆఖ్యానందేవతాగో
ప్యం బ్రహ్మగోప్యంసమాసతః । ఇదమేవమమానందం ధ్యానంహృద
యగోచరమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ అస్యశ్రీవేఙ్కటేశస్య సీమాయాంయాత్రికే
జనే । వాఙ్మనఃకాయగర్వేణయేకుర్వంతినరాధమాః ॥౧౬౫॥ ఉప్రదవం
చఘాతంచ ద్రవ్యంచాపహరంతితే । రౌరవాదిషుసర్వేషునరకేషుచదా
రుణమ్ ॥ ౧౬౬ ॥ బ్రహ్మకల్పసహస్రాంతంపచ్యంతేనాత్రసంశయః । భ
క్త్యాశ్రీవేఙ్కటేశస్య సీమారక్షాంకరోతియః ॥ ౧౬౭ ॥ సఏవరాజ్యకర్తా

స్యాద్దేహాంతే ముక్తిమాప్నుయాత్ । పరమానందదం ధ్యానం ధ్యాత్వాఽ
న్నంభుజ్యా తేమయా ॥౧౮౮॥ త్వయా సహానహి ధ్యానసమం బ్రహ్మాండగో
ళకే। కిముశ్రీవేఙ్కటేశస్యసమః కాలత్రయేపివా ॥౧౮౯॥ ఏతం రహస్యమ
ధ్యాయం శ్రీవేఙ్కటపతేః ప్రియమ్ । జపిత్వా భుజ్యతే యేన ప్రత్యహం పర
మాత్మనః ॥ ౧౭౦ ॥ నృత్యంతి పితరస్సర్వే సంతుష్టాస్తస్యవంశజాః । దే
వాశ్చఋషయస్తృప్తాః ప్రయాంతి పరమం పదమ్ ॥ ౧౭౧ ॥ ఋషయః ॥
శ్చర్యమతులం శ్రుత్వా పరమానందనిర్వృతాః । ఆనందాశ్రుపరిక్లిన్నా
రోమాంచితవపుర్ధరాః ॥ ౧౭౨ ॥ విస్మితాశ్చైనకాద్యాస్తు భక్త్యాఽఽ
నందం పునర్గతాః । పునర్ధ్యానం సమాసాద్య పునర్గద్గదయా గిరా ॥ ౧౭౩ ॥
ఊచుశ్శౌనకముఖాస్సూతం పౌరాణికోత్తమమ్ । వ్యాసశిష్యం మహా
భాగం శాస్త్రసిద్ధాంతకోవిదమ్ ॥ ౧౭౪ ॥ అద్య శ్రుతం శ్రుతం ముఖ్య మ
ద్యానందం గతా వయమ్ । అద్యైవ జన్మ సఫలం సాహాత్మ్యం సార మోచ
కమ్ ॥ ౧౭౫ ॥ త్వత్ప్రసాదాద్గమిష్యామో వయం శేషాచలం ప్రతి ॥ శ్రీ
సూతః ॥ అష్టాదశపురాణేతిహాసానాముపధర్మిణామ్ ॥ ౧౭౬ ॥ పురా
ణానాం స్మృతీనాం చ సర్వేషాం శ్రుతిసారిణామ్ । అఖిలోపనిషత్సార వే
దాంతానాం మునీశ్వరాః ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రవణైశ్చకృతైర్యోగైర్భక్తిజ్ఞానవి
రాగదైః । యజ్ఞదానతపఃకర్మ వ్రతమంత్రజపార్చనైః ॥ ౧౭౮ ॥ ఆజ
న్మనైమిశారణ్యకృతపుణ్యైరనేకశః। భవతామాగతం హస్తే సాహాత్మ్యం
సారమోచకమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వైకుణ్ఠస్థానశేషాద్రిప్రాప్తిరూపం మహాత్ఫ
లమ్ । అహం గోప్యమిదం వేద్మి శుకో వేత్తి న చాపరః ॥ ౧౮౦ ॥ మద్గురోః
కృపయాఽధీతముక్తం చ భవతాం ద్విజాః । గచ్ఛధ్వమ్మునయస్సర్వే స
స్త్రీవృద్ధాస్సబాలకాః ॥ ౧౮౧ ॥ సమాప్యసత్రం సకలం విలంబోమా
స్తు శీఘ్రతః । తత్ర గత్వోపవాసేన స్నాత్వా స్వామిసరోవరే ॥ ౧౮౨ ॥
నత్వాఽఽద్యం భూమివారాహం జ్ఞానక్షేత్రనివాసినమ్ । దివ్యం విమాన
మాశ్చర్యం నత్వా శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౮౩ ॥ ప్రదక్షిణనమస్కారై
స్తుత్వాస్తోత్రైః ప్రణమ్య చ। నైవేద్యదానధర్మైశ్చ పూజాం కృత్వా చ
భక్తితః ॥ ౧౮౪ ॥ మౌనవ్రతమథ త్యక్త్వా క్షమాపూర్వం వరప్రదమ్ ।
సంప్రార్థ్య నివసామోఽత్ర భూయాత్తేనుగ్రహో మహాన్ ॥ ౧౮౫ ॥
ఇత్యేవం కాయవాక్చిత్తైర్నివాసం సత్యమీరితమ్ । కురుధ్వం త్వరయా భ

క్త్యా యూయం వైకుంఠవేఙ్కటే ॥ ౧౮౬ ॥ పరమానందసాంద్రాబ్ధౌ
క్రీడధ్వంమునిపుంగవాః । సమస్తదేవతాసిద్ధసన్నిధానాత్మవేఙ్కటే ॥
స్వామినాక్షేత్రపాలేన సుప్రసన్నేనరక్షితే । నివాసమపినిర్విఘ్నం కు
రుధ్వమవిశంకయా ॥ ౧౮౮ ॥ తయోరనుగ్రహేణైవ వైకుంఠక్షేత్ర
పాలయోః । భద్రంవోవసతాంనిత్యంశాశ్వతంభవతిద్విజాః ॥ ౧౮౯ ॥
అస్మిన్ క్షేత్రేకృతానాంచ సాహసంపాపకర్మణామ్ । క్షేత్రపాల
శూలాగ్రే యాతనాచక్రవద్భవేత్ ॥ ౧౯౦ ॥ యుగాంతఃక్షణమాత్ర
ణ తేషాంకాలస్తుగచ్ఛతి । పాపాంతేముక్తిరస్త్యేవ వేఙ్కటాద్రౌనసం
శయః ॥ ౧౯౧ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యంమద్గురోర్వచనంద్విజాః । భవ
తాంపుణ్యశీలానాం నైమిశారణ్యవాసినామ్ ॥ ౧౯౨ ॥ కృపయాఽను
గ్రహంలబ్ధ్వా కాశీంగత్వాప్రణమ్యచ । మద్గురోఃపాదమూలంచ వ్యా
సస్యామితతేజసః ॥ ౧౯౩ ॥ అనుజ్ఞయాగమిష్యామి వేఙ్కటాద్రౌ
ద్విజోత్తమాః । సూతవాక్యంతదాశ్రుత్వా శౌనకాద్యాఋషీశ్వరాః ॥
సమాప్యసత్రమాగత్య వేఙ్కటాద్రింనివాస్యచ । సూతవాక్యప్రమాణే
నతత్రానందపదామ్బుధిమ్ ॥ ౧౯౪ ॥ దేహాంతంప్రాప్యమోదంతే ససూ
తాశ్శౌనకాదయః । ఇమంపవిత్రమధ్యాయంసాక్షాత్సంసారమోచకమ్ ॥
సర్వవేదాంతసిద్ధాంతం యశ్శ్రావయతినిత్యశః । వేఙ్కటేశ్వరభక్తే
భ్యో బ్రాహ్మణేభ్యశ్చయోగినామ్ ॥ ౧౯౭ ॥ యశ్శృణోతిసదాభక్త్యా ర
హస్యానుభవోత్తమమ్ । యస్స్థాపయతిలోకేస్మిన్ సిద్ధాంతమిమనుద్భు
తమ్ ॥ ౧౯౮ ॥ విద్యార్థీలభతేవిద్యాంధనార్థీలభతేధనమ్ । పుత్రార్థీలభతే
పుత్రాన్ కన్యార్థీలభతేవధూమ్ ॥ ౧౯౯ ॥ వశ్యార్థీవశ్యమాప్నోతిజయార్థీ
జయమాప్నుయాత్ । మోక్షార్థీమోక్షమాప్నోతిజ్ఞానార్థీజ్ఞానమాప్ను
యాత్ ॥ ౨౦౦ ॥ యాంయాంకామయతేసిద్ధింతాంతామాప్నోతిసద్విజః ।
వేఙ్కటేశేపరాంప్రీతిం లభతేసోఽతిభక్తిమాన్ ॥ ౨౦౧ ॥ *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉమామహే
శ్వరసంవాదే సకలోపనిషత్సారసకలవేదాంతసిద్ధాంత శ్రీ
వేఙ్కటేశ్వరరహస్యానుభవోనామాశీతితమోఽధ్యాయః.
ఇతి శ్రీవేంకటేశరహస్యాధ్యాయస్సమాప్తః.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీస్కాన్దపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥

హరిః ఓమ్.

కాశ్యపాఖ్యవిప్రస్యస్వామితీర్థస్నానేనపాపవినిర్ముక్తిః.

శ్రీసూతః ॥ అథాఽతస్సమ్ప్రవక్ష్యామిస్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ । లక్షీకృత్యకథామేకాంపవిత్రాంద్విజసత్తమాః ॥౧॥ కాశ్యపాఖ్యోద్విజఃపూర్వమస్మిన్తీర్థవరేశుభే । స్నాత్వాఽతిమహతఃపాపాద్విముక్తోనరకప్రదాత్ ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ మునేకాశ్యపనామాసావకరోత్కింహిపాతకమ్ । స్నాత్వాతీర్థవరేహ్యత్రయస్మాన్ముక్తోఽభవత్క్షణాత్ ॥ ౩ ॥ ఏతన్నశ్శ్రద్దధానానాంబ్రూహిసూతకృపాబలాత్ । త్వద్వచోఽమృతతృప్తానాంనపిపాసాపివిద్యతే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాశ్చమాహాత్మ్యప్రతిపాదకమ్ । ఇతిహాసంప్రవక్ష్యామి పఠతాంపాపనా

పరీక్షిద్వృత్తాన్తః

శనమ్॥ ౫॥ అభిమన్యుసుతోరాజా పరీక్షిన్నామనామతః । అధ్యాస్తహాస్తినపురంపాలయన్ధర్మతోమహీమ్ ॥ ౬ ॥ సరాజాజాతువిపినే చచార మృగయారతః । షష్టివర్షవయాభూపః క్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః ॥ ౭ ॥ నష్టమేకంసవిపినే మార్గయన్మృగమాదరాత్ । ధ్యానారూఢం మునిన్ద్రు

ష్ట్వా ప్రాహభూపాలకోత్తమః ॥ ౮ ॥ మయా బాణేనవిపినే మృగోవిద్ధోఽధునామునే । దృష్టస్సకింత్వయావిద్వన్ద్రుతోభయకాతరః ॥ ౯ ॥ సమాధినిష్ఠోమౌనిత్వాన్నకిఞ్చిదపిసోఽబ్రవీత్ । తతోధనురటన్యాఽసౌస్కన్ధేతస్యమహామునేః ॥ ౧౦ ॥ నిధాయమృతసర్పంతు కుపితస్స్వపురంయయౌ । మునేస్తస్యసుతఃకశ్చిచ్ఛృఙ్గీనామబభూవవై ॥ ౧౧ ॥ సఖాతస్యకృశాఽఖ్యోఽభూచ్ఛృఙ్గిణోద్విజసత్తమాః । సఖాయంశృఙ్గిణంప్రాహకృశాఖ్యస్ససఖాతతః ॥ ౧౨ ॥ పితాతవమృతంసర్పంస్కన్ధేనవహతేఽధునా । మాభూద్దర్పస్తవసఖే మాకృథాస్త్వమిదంవృథా ॥ ౧౩ ॥ సోఽవదత్కుపితశ్శృఙ్గీ దిత్సుశ్శాపంనృపాయవై । మత్తాతేశవసర్పంయోన్యస్తవాన్మూఢచేతనః ॥ ౧౪ ॥ సప్తరాత్రాన్మ్రియతాంసన్దష్టస్తక్షకాఽహినా । శశాపైవంమునిసుతస్సౌభద్రేయంపరీక్షితమ్ ॥ ౧౫ ॥ శమీకాఖ్యఃపితాతస్య శప్తంశ్రుత్వాసుతేనతమ్ । నృపంప్రోవాచతనయం శృఙ్గిణంమునిపుఙ్గవః ॥ ౧౬ ॥ రక్షకంసర్వలోకానాం నృపంకింశప్తవానసి । అరాజకేవయంలోకే స్థాస్యామఃకథమఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ క్రోధేనపాతకం భూయాద్దయయాప్రాప్యతేసుఖమ్ । యస్సముత్పాదితంకోపం క్షమయైవనిరస్యతి ॥ ౧౮ ॥ ఇహలోకేపరత్రాఽసౌ వత్యన్తంసుఖమశ్నుతే । క్షమాయుక్తాహిపురుషా లభన్తేశ్రేయఉత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తతశ్శమీకస్స్వంశిష్యం ప్రాహగౌరముఖాభిధమ్ । భోగౌరముఖగత్వాత్వం వదభూపంపరీక్షితమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇమంశాపంమత్సుతోక్తంతక్షకాధిపదంశనమ్ । పునరాయాహిశీఘ్రంత్వం మత్సమీపంమహామతే ॥ ౨౧ ॥ ఏవముక్తశ్శమీకేన యయౌగౌరముఖోనృపమ్ । సమేత్యచాబ్రవీద్భూపం సౌభద్రేయంపరీక్షితమ్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్ట్వాసర్పంపితుస్స్కన్ధే త్వయావినిహితంమృతమ్ । శమీకస్యసుతశ్శృఙ్గీశశాపత్వాంరుషాఽన్వితః ॥ ౨౩ ॥ ఏతద్దినాత్సప్తమేఽహ్నితక్షకేనమహాఽహినా । దష్టోవిషాగ్నినాదగ్ధోభూయాదాశ్వభిమన్యుజః ॥ ౨౪ ॥ ఏవంశశాపత్వాంరాజన్ శృఙ్గీతస్యమునేస్సుతః । ఏతద్వక్తుంపితాతస్యప్రాహిణోన్మాంత్వదన్తికమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఇతీరయిత్వాతంభూప మాశుగౌరముఖోయయౌ । గతేగౌరముఖేపశ్చాద్రాజాశోకపరాయణః ॥ ౨౬ ॥ అభ్రంలిహమథోత్తుఙ్గమేకస్తమ్భంసువిస్తృ

తమ్। మధ్యేగఙ్గం వ్యతనుత మణ్డపం నృపపుఙ్గవః ॥ ౨౭॥ మహాగరుడమన్త్రజ్ఞైరౌషధజ్ఞైశ్చికిత్సకైః । తక్షకస్య విషం హన్తుం యత్నం కుర్వన్ సమాహితః ॥ ౨౮ ॥ అనేకదేవబ్రహ్మర్షిరాజర్షిప్రవరాన్వితః । ఆస్తే తస్మిన్నృపస్తుగ్గేమణ్టపే విష్ణుభక్తిమాన్ ॥ ౨౯॥ తస్మిన్నవసరే విప్రః కాశ్యపో మాన్త్రికోత్తమః । రాజానం రక్షితుం ప్రాయాత్తక్షకస్య మహావిషాత్ ॥ ౩౦ ॥ సప్తమేఽహాని విప్రేన్ద్రో దరిద్రో ధనకాముకః ॥ అత్రాన్తరే తక్షకోఽపి విప్రరూపీ సమాయయా ॥ ౩౧ ॥ మధ్యేమార్గం విలోక్యాఽథ కాశ్యపం ప్రత్యభాషత । బ్రాహ్మణ త్వం కుత్ర యాసి వద మేఽద్య మహామునే॥ ౩౨॥ ఇతి పృష్టస్తదాఽవాదీత్కాశ్యపస్తక్షకం ద్విజాః । పరీక్షితం మహారాజం తక్షకోఽద్య విషాగ్నినా ॥ ౩౩ ॥ ధక్షతే తం శమయితుం తత్సమీపముపైమ్యహమ్ । ఇత్యుక్తస్స చ తం విప్రం తక్షకః పునరబ్రవీత్ ॥౩౪॥ తక్షకోఽహం ద్విజశ్రేష్ఠ మయా దష్టశ్చికిత్సితుమ్ । న శక్యోఽబ్దశతేనాపి మహామన్త్రాయుతైరపి॥ ౩౫॥ చికిత్సితుం చేన్మద్దష్టం శక్తిరస్తి తవాధునా । అనేకయోజనోచ్ఛ్రాయం దశామ్యుజ్జీవయస్వయమ్॥౩౬॥ తతో భవాన్సమర్థోఽసీత్యేవం మే భాతి హే ద్విజ । ఇతీరయిత్వా తం వృక్షమదశత్తక్షకస్తదా ॥౩౭॥ అభవద్భస్మసాత్సోఽపి వృక్షోఽత్యన్తసముచ్ఛ్రితః । పూర్వమేవ నరః కశ్చిత్తం వృక్షమధిరూఢవాన్ ॥ ౩౮ ॥ తక్షకస్య విషోల్కాభిస్సోఽపి దగ్ధోఽభవత్తదా । తం నరం న విజజ్ఞాతే తౌ చ కాశ్యపతక్షకౌ ॥ ౩౯ ॥ కాశ్యపః ప్రతిజజ్ఞేఽథ తక్షకస్యాపి శృణ్వతః । మన్మన్త్రశక్తిం పశ్యన్తు సర్వే విప్రా దయోఽధునా॥ ౪౦ ॥ ఇతీరయిత్వా తం వృక్షం భస్మీభూతం విషాగ్నినా । అజీవయన్మన్త్రశక్త్యా కాశ్యపో మాన్త్రికోత్తమః ॥ ౪౧ ॥ స నరస్తేన వృక్షేణ సాకముజ్జీవితోఽభవత్ । అథాఽబ్రవీత్తక్షకస్తం కాశ్యపం మన్త్రకోవిదమ్॥ ౪౨॥ యథా న మునివాఙ్మిథ్యా భవేదేవం కురు ద్విజ । యత్తే రాజా ధనం దద్యాత్తతోఽపి ద్విగుణం ధనమ్॥౪౩॥ దదామ్యహం నివర్తస్వ శీఘ్రమేవ ద్విజోత్తమ। ఇత్యుక్త్వాఽనర్ఘరత్నాని తస్మై దత్వా స తక్షకః॥౪౪॥

న్యవర్తయత్కాశ్యపం తం బ్రాహ్మణం మన్త్రకోవిదమ్ । అల్పాయుషం నృపం మత్వా జ్ఞానదృష్ట్యా స కాశ్యపః ॥ ౪౫ ॥ స్వాశ్రమం ప్రయయౌ తూష్ణీం లబ్ధరత్నశ్చ తక్షకాత్ । సోఽబ్రవీత్తక్షకస్సర్పాన్సర్వానాహూ

యతత్త్రజ్ఞే ॥౪౬॥ యూయంతంనృపతింప్రాప్యమునీనాంవేషధారిణః। ఉప
హారఫలాన్యాశు ప్రయచ్ఛతపరీక్షితే ॥ ౪౭ ॥ తథేత్యుక్త్వాసర్వసర్వాద
దూరాజ్ఞేఫలాన్యమీ । తతఃకోఽపితథాతత్రకస్మింశ్చిద్బదరీఫలే ॥౪౮॥ క్రి
మివేషధరోభూత్వావ్యతిష్ఠద్దంశితుంనృపమ్। అథరాజాప్రదత్తానిసర్వై
ర్బ్రాహ్మణరూపకైః ॥ ౪౯ ॥ పరీక్షిన్మన్త్రివృద్ధేభ్యో దత్త్వాసర్వఫలా
న్యపి । కౌతూహలేనజగ్రాహ స్థూలమేకంకరేఫలమ్॥ ౫౦॥ తస్మిన్నవస
రేసూర్యోఽ ప్యస్తాచలమగాహత । మిథ్యాఋషివచోమాభూదితితత్ర
త్యమానవాః ॥ ౫౧ ॥ అన్యోన్యమవదన్సర్వే బ్రాహ్మణాశ్చనృపాస్త
దా । ఏవంవదత్సుసర్వేషుఫలేతస్మిన్నదృశ్యత॥ ౫౨॥ సాధురక్తక్రిమిస్స
ర్వైరాజ్ఞాచాపిపరీక్షితా। అయంకింమాందశేదద్యక్రిమిరిత్యుక్తవాన్నృ
పః॥ ౫౩॥ నిదధేతత్ఫలంకణ్ఠే సక్రిమింద్విజసత్తమాః । తతఃకోఽస్మిన్స్థి
తఃకణ్ఠేక్రిమిరూపీఫలేతదా ॥౫౪॥ నిర్గత్యతత్ఫలాదాశు నృపదేహమవేష్ట
యత్ । తతఃకావేష్టితేభూపే పార్శ్వస్థాదుద్రువుర్భయాత్ ॥ ౫౫ ॥ అ
నన్తరంనృపోవిప్రాస్తతఃకస్యవిషాగ్నినా । దగ్ధోఽభూద్భస్మసాదాశుస
ప్రాసాదోబలీయసా ॥ ౫౬ ॥ కృత్వోర్ధ్వదైహికంతస్య నృపస్యసపురో
హితాః । మన్త్రిణస్తత్సుతంరాజ్ఞేజనమేజయనామకమ్ ॥ ౫౭ ॥ రాజా
నమభ్యషిఞ్చన్సర్వే జగద్రక్షణవాఞ్ఛయా । తతఃకాద్రక్షితుంభూపమా
యాతఃకాశ్యపాభిధః ॥ ౫౮ ॥ యోబ్రాహ్మణోమునిశ్రేష్ఠస్సర్వైర్నిన్ది
తోజనైః । బభ్రామసకలాన్దేశాన్శిష్టైస్సర్వైశ్చదూషితః ॥ ౫౯ ॥ అవ
స్థానంనలేభేఽసౌగ్రామేవాప్యాశ్రమేఽపివా । యాన్యాన్దేశానసౌయా
తస్తత్రతత్రమహాజనైః ॥ ౬౦ ॥ తత్తద్దేశాన్నిరస్తస్సన్శాకల్యంశరణం
యయౌ । ప్రణమ్యశాకల్యమునింకాశ్యపోనిన్దితోజనైః॥ ౬౧॥ ఇదంవిజ్ఞా
పయామాసశాకల్యాయమహాత్మనే ॥ కాశ్యపః॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞశాక
ల్యహరివల్లభ॥ ౬౨॥ మునయోబ్రాహ్మణాశ్చాన్యేమాంనిన్దన్తిసుహృజ్జ
నాః । నాస్యాహంకారణంజానేకింమాంనిన్దన్తిమానవాః ॥ ౬౩॥ బ్రహ్మ
హత్యాసురాపానం గురుస్త్రీగమనంతథా । స్తేయంసంసర్గదోషోవామ
యానాచరితంక్వచిత్ ॥ ౬౪ ॥ అన్యాన్యపిచపాపాని నకృతానిమయా
మునే। తథాపినిన్దన్తిజనావృథామాంబాన్ధవాదయః ॥ ౬౫ ॥ జానాసిచే

త్త్వం శాకల్య మయాదోషం కృతంవద । ఉక్తోఽథకాశ్యపేనైవ శాకల్యాఖ్యోమహామునిః ॥ ౬౬ ॥ క్షణంధ్యాత్వాబభాషేతం కాశ్యపన్ద్విజస

శాకల్యోక్తధర్మాః.

త్తమాః ॥ శాకల్యః ॥ పరీక్షితంమహారాజం తక్షకాద్రక్షితుంభవాన్ ॥ ౬౭॥ ఆయాసీదర్ధమార్గేతు తక్షకేననివారితః । చికిత్సితుంసమర్థోపివిషరోగాదిపీడితమ్ ॥ ౬౮ ॥ యోనరక్షతిలోకేఽస్మిం స్తమాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ । క్రోధాత్కామాద్భయాల్లోభాన్మాత్సర్యాన్మోహతోఽపి వా ॥౬౯॥ యోనరక్షతివిప్రేన్ద్ర విషరోగాతురంనరమ్ । బ్రహ్మహాచసురాపీవా స్తేయీచగురుతల్పగః ॥ ౭౦ ॥ సంసర్గదోషదుష్టశ్చ నాపితస్యవినిష్కృతిః । కన్యావిక్రయిణశ్చాపి హయవిక్రయిణస్తథా ॥ ౭౧ ॥ కృతఘ్నస్యాపిశాస్త్రేషు ప్రాయశ్చిత్తంనవిద్యతే । విషరోగాతురంయస్తుసమర్థోఽపినరక్షతి ॥౭౨॥ నతస్యనిష్కృతిఃప్రోక్తా ప్రాయశ్చిత్తాయుతైరపి । నతేనసహపఙ్క్తౌచభుఞ్జీతసుకృతీజనః ॥౭౩॥ నతేనసహభాషేతనపశ్యేత్తంనరంక్వచిత్ । తత్సమ్భాషణమాత్రేణ మహాపాతకభాగ్భవేత్ ॥ ౭౪ ॥ పరీక్షిత్సమహారాజఃపుణ్యశ్లోకశ్చధార్మికః । విష్ణుభక్తోమహాయోగీచాతుర్వర్ణ్యస్యరక్షితా ॥ ౭౫ ॥ వ్యాసపుత్రాద్ధరికథాం శ్రుతవాన్భక్తిపూర్వకమ్ । అరక్షిత్వానృపంతంతు వచసాతక్షకస్యయత్ ॥౭౬॥ నివృత్తస్తేనవిప్రేన్ద్రైర్బాన్ధవైరపిదూష్యసే । సపరీక్షిన్మహారాజో యద్యపిక్షీణజీవితః ॥ ౭౭ ॥ తథాపియావన్మరణం బుధైఃకార్యంచికిత్సితమ్ । యావత్కణ్ఠగతాఃప్రాణా ముమూర్షోర్మనుజస్యహి ॥ ౭౮ ॥ తావచ్చికిత్సాకర్తవ్యా కాలస్యకుటిలాగతిః । ఇతిప్రాహుఃపురాశ్లోకం భిషగ్వైద్యాబ్ధిపారగాః ॥ ౭౯ ॥ తతశ్చికిత్సాశక్తోపి యస్మాదకృతభేషజః । అర్ధమార్గనివృత్తశ్చ తేనత్వంగర్హితోహ్యసి ॥ ౮౦ ॥ శాకల్యేనైవముదితః కాశ్యపఃప్రత్యభాషత ॥ కాశ్యపః ॥ మమైతద్దోషశాన్త్యర్థముపాయంవదసువ్రత ॥౮౧॥ యేనమాంప్రతిగృహ్ణీయుర్బాన్ధవాస్సుహృజ్జనాః । కృపాంమయికురుష్వత్వం శాకల్యహరివల్లభ ॥ ౮౨ ॥ కాశ్యపేనైవముక్తస్తుశాకల్యోపిమునీశ్వరః । క్షణంధ్యాత్వాజగాదైవంకాశ్యపంకృపయాతదా ॥ ౮౩ ॥ శాకల్యః ॥ అస్యపాపస్యశాన్త్యర్థ ముపాయంప్రవదామి

తే । తతఃకర్తవ్యంత్వయాశీఘ్రంవిలమ్బంమాకృథాద్విజ ॥ ౭౪॥ సువర్ణ
ముఖరీతీరే లక్ష్మీపతినివాసభూః । వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాత స్సర్వలోకేషు
పూజితః ॥౭౫॥ తస్మిన్నేవగిరౌపుణ్యే సురాసురనమస్కృతే। బ్రహ్మహ
త్యాసురాపాన స్వర్ణస్తేయాదినాశకే ॥ ౭౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీచేతి స
ర్వపాపాపనోదినీ । ఉత్తరేశ్రీనివాసస్యవర్తతేమఙ్గళప్రదా ॥ ౭౭ ॥ తం
గత్వావేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ । స్నాత్వాసఙ్కల్ప
పూర్వంతువరాహస్వామినంహరిమ్ ॥ ౭౮॥ సేవిత్వాపశ్చిమేతీరేనిర్గత్య
హరిమన్దిరమ్ । గత్వాతత్రవిధానేన స్వర్ణాచలనివాసినమ్ ॥ ౭౯ ॥ శ్రీని
వాసంపరన్దేవంభక్తానామభయప్రదం । శఙ్ఖచక్రధరందేవం వనమాలా
విభూషితమ్ ॥ ౮౦ ॥ దృష్ట్వానిర్ధూతపాపోఽసిసంశయంమాకృథాద్విజ ।
శాకల్యేనైవముక్తస్తు కాశ్యపోమునిపుఙ్గవః ॥ ౮౧ ॥ గత్వావేఙ్కట
శైలేన్ద్రంసురాసురనమస్కృతమ్ । పుష్కరిణ్యాం శుభాయాంతు
స్నాతోనియమపూర్వకమ్ ॥ ౮౨ ॥ స్వస్థోఽభూత్కాశ్యపోవిప్రో భి
షగ్వైద్యాబ్ధిపారగః । సర్వేబన్ధుజనావిప్రాః కాశ్యపంబ్రాహ్మణోత్త
మమ్ ॥ ౮౩ ॥ పూజయిత్వావిధానేన పూజ్యోసినచసంశయః । ఏవం
వఃకథితంవిప్రా వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౮౪ ॥ యశ్శృణోతినరోభ
క్త్యా విష్ణులోకేమహీయతే ॥ ౮౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలస్థస్వా
మిపుష్కరిణీస్నానాత్కాశ్యపదోషనివృత్తిర్నామప్రథమోఽధ్యాయః॥

స్వామిపుష్కరిణీస్నానాత్తామిస్రాదినరకనిస్తారకథనమ్.

ఋషయః ॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవేదాఙ్గపారగ । శ్రీస్వా
మిపుష్కరిణ్యాశ్చవైభవంవదనఃప్రభో ॥ ౧ ॥ యస్యాస్స్మరణమాత్రేణ
ముక్తస్స్యాన్మానవోభువి ॥ శ్రీసూతః ॥ స్వామితీర్థంప్రశంసన్తిస్నాన్తివా
కథయన్తివా ॥ ౨ ॥ అష్టావింశతిభేదాంస్తేనరకాన్నోపభుఞ్జతే । తామి
స్రమన్ధతామిస్రంమహారౌరవరౌరవౌ ॥ ౩ ॥ కుమ్భీపాకంకాలసూత్ర మ
సిపత్రవనంతథా । క్రిమిభక్ష్యోఽన్ధకూపశ్చసదంశశ్శాల్మలీతథా ॥౪॥ లాలా

భక్షోహ్యవీచిశ్చ సారమేయాదనంతథా । తథైవవ్రజకణకః క్షారకర్దమ
పాతనమ్ ॥౫॥ రక్షోగణాశనంచాపిశూలప్రోతవిరోదనమ్ । తిరోధానా
భిధంవిప్రా స్తథాసూచీముఖాభిధమ్ ॥౬॥ పూయశోణితభక్షఞ్చవిషాగ్ని
పరిపీడనమ్ । అష్టావింశతిసఙ్ఖ్యాక మేతన్నరకసఞ్చయమ్ ॥ ౭ ॥ నయాతి
మనుజోవిప్రా స్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । విత్తాపత్యకళత్రాణాం యోఽ
న్యేషామపహారకః ॥౮॥ సకాలపాశబద్ధోఽయం యమదూతైర్భయాన
కైః । తామిస్రేనరకేఘోరే పాత్యతేబహువత్సరమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేస తస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । మాతరంపితరంవిప్రా యోద్వే
ష్టిపురుషాధమః ॥౧౦॥ సకాలసూత్రనరకే విస్తృతేఽయుతయోజనే ।
అధస్తాదగ్నిసన్తప్తఉపర్యర్కమరీచిభిః ॥౧౧॥ ఖలేతామ్రమయేవిప్రాః
పాత్యతేక్షుధయాఽర్దితః । స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవై తస్మిన్నాసౌ
నిపాత్యతే ॥౧౨॥ యోవేదమార్గముల్లఙ్ఘ్యవర్తతేకుపథేనరః । సోఽసి
పత్రవనేఘోరే పాత్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౧౩ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థే
తుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । యోఽశ్నాతిపఙ్క్తిభేదేనపక్వంసూపాది
కంనరః ॥౧౪॥ అకృత్వాపఞ్చయజ్ఞాన్వాభుఙ్క్తే మోహేనసద్విజాః । పా
త్యతేఽయంయమభటైర్నరకేక్రిమిభోజనే ॥౧౫॥ భక్ష్యమాణః క్రిమిశ
తైర్భక్షయన్క్రిమిసఞ్చయాన్ । స్వయంచక్రిమిభూతస్సంస్తిష్ఠేద్యావ
దఘక్షయమ్ ॥౧౬॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేవై తస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ।
యోహరేద్విప్రవిత్తాని స్నేహేనబలతోఽపివా ॥ ౧౭ ॥ అన్యేషామపివి
త్తాని రాజాతత్పురుషోఽపివా । అయస్మయాగ్నికుణ్డేషు సదంశైస్సోతిపీ
డితః ॥ ౧౮ ॥ సదంశేనరకేఘోరే పాత్యతేయమపూరుషైః । స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౧౯॥ అగమ్యాంయోఽభిగచ్ఛే
త్స్త్రియంవై పురుషాధమః । అగమ్యంపురుషంయోషిదభిగచ్ఛేతవాద్వి
జాః ॥౨౦॥ తావయస్మయనారీంచ పురుషంచాప్యయస్మయమ్ । తప్తా
వాలిఙ్గ్యతిష్ఠన్తౌ యావచ్చన్ద్రదివాకరమ్ ॥౨౧॥ సూచ్యాఖ్యేనరకేఘో
రే పాత్యతేయమకిఙ్కరైః । స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేచ తస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే ॥ ౨౨ ॥ బాధతేసర్వజన్తూన్యో నానోపాయైరుపద్రవైః । శాల్మ
లీనరకేఘోరే పాత్యతేబహుకణ్టకే ॥ ౨౩ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుత

స్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । రాజావారాజభృత్యోవాయఃపాషణ్డమనుద్రు
తః ॥ ౨౪ ॥ భేదకోధర్మసేతూనాం వైతరణ్యాంనిపాత్యతే । స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౨౫॥ వృషలీసఙ్గదుష్టోవాశౌచా
ద్యాచారవర్జితః । త్యక్తలజ్జస్త్యక్తవేదః పశుచర్యారతస్సదా ॥ ౨౬ ॥
సపూయవిణ్మూత్రాసృక్శ్లేష్మపిత్తాదిపూరితే । అతిభీభత్సనరకే పా
త్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౨౭ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే । యశ్శ్వభిర్మృగయుర్వన్యాన్బాణైర్వాబాధతేమృగాన్ ॥ ౨౮ ॥
సవిధ్యమానోబాణౌఘైః పరత్రయమకిఙ్కరైః । ప్రాణరోధాఖ్యనరకే
పాత్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౨౯ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌని
పాత్యతే । డామ్భికోయఃపశూన్యజ్ఞేవిధ్యనుష్ఠానవర్జితః ॥ ౩౦ ॥ హన్త్య
సౌపరలోకేషు వైశసేనరకేద్విజాః । కృన్త్యమానోయమభటైః పాత్య
తేయమకిఙ్కరైః ॥ ౩౧ ॥ స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవై తస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే । ఆత్మభార్యాంసవర్ణాంయో రేతఃపాయయతేయది ॥౩౨॥ పర
త్రరేతఃపాయీసరేతఃకుల్యేనిపాత్యతే । స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవైత
స్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౩౩॥ యోదస్యుమార్గమాశ్రిత్య గరదోగ్రామదా
హకః । వణిగ్ఘ్నోవ్యాపహారీచసపరత్రద్విజోత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ వజ్రదంష్ట్రా
భిధేఘోరే నరకేపాత్యతేచిరమ్ । స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతు తస్మిన్నా
సౌనిపాత్యతే ॥ ౩౫॥ విద్యన్తేయానిచాన్యాని నరకాణిపరత్రవై । తాని
నాప్నోతిమనుజస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ॥౩౬॥ పుష్కరిణ్యాంసకృత్స్నా
నాదశ్వమేధఫలంలభేత్ । ఆత్మవిద్యాభవేత్సైషా ముక్తిశ్చాపిచతుర్వి
ధా ॥ ౩౭ ॥ నపాపేరమతేబుద్ధి ర్నభవేద్దుఃఖమేవవా । తులాపురుష
దానేనయత్ఫలంలభ్యతేనరైః ॥౩౮॥ తత్ఫలంలభ్యతేపుమ్భిస్స్వామితీర్థ
నిమజ్జనాత్ । గోసహస్రప్రదానేనయత్పుణ్యంహిభవేన్నృణామ్ ॥ ౩౯॥
తత్పుణ్యంలభతేమర్త్యస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ధర్మార్థకామమోక్షా
ణాంయంయమిచ్ఛతిపూరుషః ॥ ౪౦ ॥ తంతంసద్యస్సమాప్నోతిస్వామితీ
ర్థనిమజ్జనాత్ । మహాపాతకయుక్తోవా యుక్తోవాసర్వపాతకైః ॥ ౪౧ ॥
సద్యఃపూతోభవేద్విప్రా స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ప్రజ్ఞాలక్ష్మీర్యశస్స
మృద్ధిజ్ఞానంధర్మోవిరక్తతా ॥౪౨॥ మనశ్శుద్ధిర్భవేన్నౄణాంస్వామితీర్థని

షేవణాత్ । బ్రహ్మహత్యాఽయుతంచాపి సురాపానాయుతంతథా ॥౪౩॥
అయుతంగురుదారాణాం గమనంపాపకారిణామ్ । స్తేయాయుతంసువ
ర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చకోటిశః ॥ ౪౪ ॥ శీఘ్రంవిలయమాయాన్తి స్వామి
తీర్థనిమజ్జనాత్ । బ్రహ్మహత్యాసమానాని సురాపానసమానిచ ॥ ౪౫॥
గురుస్త్రీగమనేనాపి యానితుల్యానిచాస్తికాః । సువర్ణస్తేయతుల్యాని
తత్సంసర్గసమానిచ ॥ ౪౬ ॥ తానిసర్వాణినశ్యన్తి స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ।

స్వామితీర్థమహిమాఽశ్రద్ధాళూనాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్.

ఉక్తేష్వేతేషుసన్దేహో నకర్తవ్యఃకదాచన ॥ ౪౭ ॥ జిహ్వాగ్రేపరశుంతప్తం
ప్రక్షిపన్తిచకిఙ్కరాః । అర్థవాదమిదంసర్వం బ్రువన్వైనరకంవ్రజేత్ ॥
సూకరస్సహివిజ్ఞేయ స్సర్వకర్మబహిష్కృతః । అహోమౌర్ఖ్యమహో
మౌర్ఖ్య మహోమౌర్ఖ్యంద్విజోత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ స్వామితీర్థాభిధేతీర్థే
సర్వపాతకనాశనే। అద్వైతజ్ఞానదేపుంసాం భుక్తిముక్తిప్రదాయిని॥౫౦॥
ఇష్టకామ్యప్రదేనిత్యం తథైవాజ్ఞాననాశనే । స్థితేఽపితద్విహాయాయం
రమతేఽన్యత్రవైజనః ॥ ౫౧ ॥ అహో మోహస్యమాహాత్మ్యం మయా
వక్తుంనశక్యతే । స్నాతస్యస్వామితీర్థేతు నాన్తకాద్భయమస్తివై ॥౫౨॥
స్వామితీర్థంచపశ్యన్తి తత్రస్నాన్తిచయేనరాః । స్తువన్తిచప్రశంసన్తి
స్పృశన్తిచనమన్తిచ ॥ ౫౩ ॥ నపిబన్తిహితేస్తన్యం మాతౄణాంద్విజ
పుఙ్గవాః । ఏవంవఃకథితంవిప్రా స్స్వామితీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౫౪ ॥ భుక్తి
ముక్తిప్రదంనౄణాం సర్వపాపనిబర్హణమ్ ॥ ౫౫ ॥　　...　　*

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీస్వామిపుష్కరిణీ
తీర్థ మహిమాఽనువర్ణనం నామద్వితీయోధ్యాయః.

ధర్మగుప్తచరిత్రవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భూయోఽపిసమ్ప్రవక్ష్యామి స్వామితీర్థస్యవైభవ
మ్ । యుష్మాకమాదరేణాహం నైమిశారణ్యవాసినః ॥ ౧ ॥ నన్దోనామమ
హారాజ స్సోమవంశసముద్భవః । ధర్మేణపాలయామాస సాగరాన్తాంధ
రామిమామ్ ॥ ౨ ॥ తస్యపుత్రస్సమభవద్ధర్మగుప్తఇతిశ్రుతః । రాజ్యరక్షా
ధురంనన్దో నిజపుత్రేనిధాయసః ॥ ౩ ॥ జితేన్ద్రియోజితాహారః ప్రవివేశ

యథావనమ్ । తాతేతపోవనంయాతే ధర్మగుప్తాభిధోనృపః ॥ ౪ ॥ మేది
నీంపాలయామాస ధర్మజ్ఞోనీతితత్పరః । ఈజేబహువిధైర్యజ్ఞై ర్దేవాని
న్ద్రపురోగమాన్ ॥౫॥ బ్రాహ్మణానాందదావిత్తం క్షేత్రాణిచబహూనిసః ।
సర్వేస్వధర్మనిరతా స్తస్మిన్రాజనిశాసతి ॥౬॥ కదాచిన్నాభవన్పీడా స్తస్మిం
శ్చోరాదిసమ్భవాః । కదాచిద్ధర్మగుప్తోఽయ మారూఢతురగోత్తమః ॥ ౭॥
వనంవివేశవిప్రేన్ద్రా మృగయారసకౌతుకీ । తమాలతాలహిన్తాల
కురవాకులదిఙ్ముఖే ॥ ౮ ॥ విచచారవనేతస్మిన్ సింహవ్యాఘ్రభయాన
కే । మత్తాళికులసన్నాద సమ్మూర్ఛితదిగన్తరే ॥ ౯ ॥ పద్మకల్హారకుముద
నీలోత్పలవనాకులే । తటాకేరససమ్పూర్ణే తపస్విజనమణ్డితే ॥ ౧౦ ॥ త
స్మిన్వనేసఞ్చరతో ధర్మగుప్తస్యభూపతేః । అభూద్విభావరీవిప్రా స్తమ
సాఽవృతదిఙ్ముఖా ॥ ౧౧ ॥ రాజాపిపశ్చిమాంసన్ధ్యా ముపాస్యనియమా
న్వితః । జజాపచవనేతత్ర గాయత్రీంవేదమాతరమ్ ॥ ౧౨ ॥ సింహవ్యా
ఘ్రాదిభీత్యాఽస్మి న్వృక్షమేకంసమాశ్రితే । రాజపుత్రేతదభ్యాశే వృక్ష
స్సింహభయార్దితః ॥ ౧౩ ॥ అన్వధావతఋక్షంత మేకస్సింహోవనేచ
రః । అనుద్రుతస్ససింహేన ఋక్షోవృక్షముపారుహత్ ॥ ౧౪ ॥ ఆరుహ్య
ఋక్షోవృక్షంతం దదర్శజగతీపతిమ్ । వృక్షస్థితంమహాత్మానం మహాబల
పరాక్రమమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉవాచభూపతిందృష్ట్వా ఋక్షోఽయంవనగోచరః ।
మాభీతింకురురాజేన్ద్ర వత్స్యావోరజనీమిహ ॥ ౧౬ ॥ మహాసత్త్వోమ
హాకాయో మహాదంష్ట్రస్సమాకులః । వృక్షమూలంసమాయాత స్సిం
హోఽయమతిభీషణః ॥ ౧౭ ॥ రాత్ర్యర్ధంభజనిద్రాంత్వం రక్ష్యమాణో
మయోద్యతః । తతఃప్రసుప్తంమాంరక్షశర్వర్యర్ధంమహామతే ॥ ౧౮ ॥ ఇతి
తద్వాక్యమాకర్ణ్య సుప్తేనన్దసుతేహరిః । ప్రోవాచఋక్షంసుప్తోఽయం
నృపోమేత్యజ్యతామితి ॥ ౧౯ ॥ తంసింహమబ్రవీదృక్షోధర్మజ్ఞోద్విజసత్త
మాః । భవాన్ధర్మంనజానీతే మృగరాజవనేచర ॥ ౨౦ ॥ విశ్వాసఘాతినాం
లోకే మహాకష్టాభవన్త్యహో । నహిమిత్రద్రుహాంపాపం నశ్యేద్యజ్ఞా
యుతైరపి ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం కథంచిన్నిష్కృతిర్భవేత్ ।
విశ్వాసఘాతినాంపాపం ననశ్యేజ్జన్మకోటిభిః ॥ ౨౨ ॥ నాహంమేరుంమ
హాభారం మన్యేపఞ్చాస్యభూతలే । మహాభారమిమంమన్యే లోకేవిశ్వా

సఘాతుకమ్ ॥౨౩॥ ఏవముక్తోఽథఋక్షేణ సింహస్తూష్ణీంబభూవహ। ధర్మ
గుప్తేప్రబుద్ధేతు ఋక్షస్సుప్తావభూరుహే ॥ ౨౪ ॥ తతస్సింహోఽబ్రవీ
ద్వ్యాఘ్రమేనమృక్షంత్యజస్వమే। ఏవముక్తోఽథసింహేన రాజాసుప్తమశే
జిఘాంసతః ॥ ౨౫ ॥ స్వాఙ్కన్యస్తశిరసఙ్కంత మృక్షంతత్యాజభూతలే। పాత్య
మానస్తతోరాజ్ఞా సమాలమ్బితపాదపః॥౨౬॥ఋక్షఃపుణ్యావశాద్వృక్షా
న్నపపాతమహీతలే। సఋక్షోనృపమభ్యేత్యకోపాద్వాక్యమభాషత ॥౨౭॥
కామరూపధరోరాజన్నహంభృగుకులోద్భవః । ధ్యానకాష్ఠాభిధో
నామ్నా ఋక్షరూపమధారయమ్॥౨౮॥కస్మాదనాగసంసుప్తమత్యాక్షీ
స్త్వంభవాన్నృప। మచ్ఛాపాదతిశీఘ్రంత్వమున్మత్తశ్చరభూతలే ॥౨౯॥
ఇతిశప్త్వామునిర్వ్యాఘ్రం తతస్సింహమభాషత। నసింహస్త్వంమహాయ
క్షః కుబేరసచివఃపురా ॥ ౩౦ ॥ హిమవద్గిరిమాసాద్య కదాచిత్త్వంవధూస
ఖః। అజ్ఞానాద్గౌతమాభ్యాశే విహారమతనోర్ముదా ॥ ౩౧ ॥ గౌతమోఽప్యు
టజాద్దైవాత్సమిదాహరణాయవై।నిర్గతస్త్వాంవివసనం దృష్ట్వాశాపము
దాహరత్ ॥ ౩౨ ॥ యస్మాన్మమాశ్రమేఽద్యత్వం వివస్త్రస్థితవానసి।
అతస్సింహత్వమద్యైవ భవితాతేనసంశయః ॥ ౩౩ ॥ ఇతిగౌతమశాపేన
సింహత్వమగమఃపురా। కుబేరసచివోయక్షో భద్రనామాభవాన్పురా॥
కుబేరోధర్మశీలోహి తద్భృత్యాశ్చతథైవహి । అతఃకిమర్థంత్వం
హంసి మామృషింవనగోచరమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్సర్వమహంధ్యానాజ్జానామి
హిమృగాధిప। ఇత్యుక్తోధ్యానకాష్ఠేన త్యక్త్వాసింహత్వమాశుసః॥౩౬॥
యక్షరూపంగతోదివ్యం కుబేరసచివాత్మకమ్। ధ్యానకాష్ఠమసావాహ
ప్రాఞ్జలిఃప్రణతోమునిమ్ ॥ ౩౭ ॥ అద్యజ్ఞాతంమయాసర్వం పూర్వవృత్త
మ్మహామునే। గౌతమశ్శాపకాలేమే శాపాన్తమపిచోక్తవాన్ ॥ ౩౮ ॥
ధ్యానకాష్ఠేనసంవాద ఋక్షరూపేణతేయదా। తదానిర్ధూయసింహత్వం
యక్షరూపమవాప్స్యసి॥౩౯॥ఇతిమామబ్రవీద్బ్రహ్మన్గౌతమోమునిపు
ఙ్గవః। అద్యసింహత్వనాశాన్మే జానామిత్వాంమహామునే ॥ ౪౦ ॥ ధ్యా
నకాష్ఠాభిధంశుద్ధం కామరూపధరంసదా। ఇత్యుక్త్వాతంప్రణమ్యాథ
ధ్యానకాష్ఠంసయక్షరాట్ ॥ ౪౧ ॥ విమానవరమారుహ్యప్రయయావ
ళకాపురీమ్। ఉన్మత్తరూపంతందృష్ట్వామన్త్రిణస్తున్నృపోత్తమమ్॥౪౨॥

పితుస్సకాశమానిన్యే రేవాతీరేన్నృపోత్తమమ్ । తస్మైనివేదయామాసు
ర్మతిభ్రంశంసుతస్యతే ॥ ౪౩ ॥ జ్ఞాత్వాతుపుత్రవృత్తాన్తం పితావై నన్దన

జైమినివాక్యాత్స్వామితీర్థస్నాతస్యధర్మగుప్తస్యోన్మాదనివృత్తిః

స్తదా । పుత్రమాదాయసహసా జైమినేరన్తికంయయౌ ॥ ౪౪ ॥ తస్మై
నివేదయామాసపుత్రవృత్తాన్తమాదితః।భగవన్జైమినేపుత్రోమమాద్యో
న్మత్తతాఙ్గతః ॥ ౪౫ ॥ అస్యోన్మాదవినాశాయ బ్రూహ్యుపాయంమహా
మునే । ఇతిపృష్టశ్చిరందధ్యౌ జైమినిర్మునిపుఙ్గవః ॥౪౬॥ ధ్యాత్వాతుసుచి
రంకాలంనృపంనన్దనమబ్రవీత్ । ధ్యానకాష్ఠస్యశాపేన హ్యున్మత్తస్తేసు
తోఽభవత్ ॥ ౪౭ ॥ తస్యశాపస్యమోక్షార్థముపాయంప్రబ్రవీమి తే । సు
వర్ణముఖరీతీరే వేఙ్కటేనామపర్వతే ॥ ౪౮ ॥ సర్వపాపహరేపుణ్యే నా
నాధాతువిచిత్రితే । స్వామిపుష్కరిణీచేతి తీర్థమస్తిమహత్తరమ్ ॥౪౯॥
పవిత్రాణాంపవిత్రంహి మఙ్గళానాంచమఙ్గళమ్ । శ్రుతిసిద్ధంమహాపుణ్యం
బ్రహ్మహత్యాదిశోధకమ్ ॥ ౫౦ ॥ నీత్వాతత్రసుతంతేఽద్య స్నాపయస్వ
మహామతే । ఉన్మాదస్తత్క్షణాదేవ తస్యనశ్యేన్నసంశయః ॥ ౫౧ ॥ ఇత్యు
క్తస్తంప్రణమ్యాసౌజైమినింమునిపుఙ్గవమ్।నన్దఃపుత్రంసమాదాయస్వా
మిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౫౨ ॥ తత్రచస్నాపయామాస పుత్రంనియమ
పూర్వకమ్ । స్నానమాత్రాత్తతస్సద్యో నష్టోన్మాదోఽభవత్సుతః ॥ ౫౩ ॥
స్వయంసస్నౌ సనన్దోఽపి స్వామిపుష్కరిణీజలే । ఉషిత్వాదినమేకన్తుస
హపుత్రఃపితాతదా ॥ ౫౪ ॥ సేవిత్వావేఙ్కటేశంచ శ్రీనివాసంకృపాని
ధిమ్ । పుత్రమాపృచ్ఛ్యనన్దస్తం ప్రయయౌతపసేవనమ్ ॥ ౫౫ ॥ గతేపిత
రిపుత్రోఽపి ధర్మగుప్తోనృపోద్విజాః।ప్రదదౌవేఙ్కటేశస్య బహువిత్తాని
భక్తితః ॥ ౫౬ ॥ బ్రాహ్మణేభ్యోధనంధాన్యం క్షేత్రాణిచదదౌతదా । ప్ర
యయౌమన్త్రిభిస్సార్థం స్వాంపురీంతదనన్తరమ్ ॥ ౫౭ ॥ ధర్మేణపాల
యామాస రాజ్యంనిహతకణ్టకమ్ । పితృపైతామహంవిప్రాధర్మగుప్తోఽ
తిధార్మికః ॥ ౫౮ ॥ ఉన్మాదైరప్యపస్మారైర్గ్రహైర్దుష్టైశ్చయేనరాః । గ్ర
స్తాభవన్తివిప్రేన్ద్రాస్తేపిచాత్రనిమజ్జనాత్ ॥ ౫౯ ॥ పుష్కరిణ్యాంవిము
క్తాస్స్యుస్సత్యంసత్యంవదామ్యహమ్ । స్వామిపుష్కరిణీంత్యక్త్వా తీర్థ

మన్యద్వ్రజేత్తుయః ॥ ౬౦ ॥ స్నిగ్ధంసగోపయ స్త్యక్త్వా స్నుహిత్క్షీరంప్ర యాచతే । స్వామితీర్థంస్వామితీర్థం స్వామితీర్థమితిద్విజాః ॥ ౬౧ ॥ త్రిః పఠన్తోనరాయేతం యత్రక్వాపిజలాశయే । స్నాన్తిసర్వేనరాస్తేవై యా స్యన్తిబ్రహ్మణఃపదమ్ ॥౬౨॥ ఏవంవఃకథితావిప్రాధర్మగుప్తకథాశుభా। యస్యాశ్శ్రవణమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యావినశ్యతి ॥౬౩॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామి పుష్కరిణీమహిమానువర్ణనంనామతృతీయోఽధ్యాయః.

సుమత్యాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । స్వా మితీర్థస్యమాహాత్మ్యంభూయోఽపిప్రవదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ పురాకిరాతీ సంసర్గా త్సుమతిర్బ్రాహ్మణస్సురామ్ । పీతవాన్పుష్కరిణ్యాం సస్నా త్వాపాపాద్విమోచితః ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ సుమతిఃకస్యపుత్రోఽ సౌక థంసచసురాంపపౌ । కథంకిరాత్యాసక్తోఽభూత్సూతపౌరాణికో త్త మ ॥౩॥ సర్వేషాంవిస్తరాదేతద్వదత్వంకృపయాఽధునా ॥ శ్రీసూతః ॥ మహారాష్ట్రాభిధే దేశే బ్రాహ్మణఃకశ్చిదాస్తికః ॥౪॥ యజ్ఞదేవఇతిఖ్యా తోవేదవేదాఙ్గపారగః। దయాళురాతిథేయశ్చశివనారాయణార్చకః ॥౫॥ సుమతిర్నామపుత్రోఽభూద్యజ్ఞదేవస్యతస్యవై । పితరంసపరిత్యజ్య భార్యామపిపతివ్రతామ్ ॥ ౬ ॥ ప్రయయావుత్కలేదేశే విటగోష్ఠీపరా యణః । కాచిత్కిరాతీతద్దేశేవసన్తీయువమోహినీ ॥ ౭ ॥ యూనాంస మస్తద్రవ్యాణి ప్రలోభ్యజగృహేచిరమ్ । తస్యాగృహంసప్రయయౌసు మతిర్బ్రాహ్మణాధమః ॥ ౮ ॥ సుమతింసాచజగ్రాహకిరాతీ నిర్ధనంద్వి

సుమత్యాఖ్యద్విజస్యకిరాతీసఙ్గాన్మహాపాతకప్రాప్తిః

జమ్ । తయాయుక్తోఽథసుమతిస్తత్సంయోగైకతత్పరః ॥ ౯ ॥ ఇతస్తత శ్చోరయిత్వా బహుద్రవ్యాణిసన్తతమ్ । దత్వాతయాచిరంరేమే తద్గృ హేబుభుజేచసః ॥ ౧౦ ॥ ఏకేనచషకేణాసౌ తయాసహసురాంపపౌ । ఏవంసబహుకాలంవై రమమాణస్తయాసహ ॥౧౧॥ పితరౌనిజపత్నీంచ వ్యస్మరద్విషయాతురః । సకదాచిత్కిరాతైస్తుచౌర్యంకర్తుంయయౌస

హా ॥౧౨॥ విప్రస్యైకస్య చిద్గేహే సోఽపి కైరాతవేషభృత్ । యయౌచోర
యితుం ద్రవ్యం సాహసీ ఖడ్గహస్తవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తద్గృహస్వామినం విప్రం
హత్వా ఖడ్గేన సాహసాత్ । సమాదాయ బహు ద్రవ్యం కిరాతీభవనం య
యౌ ॥౧౪॥ తం యాన్తమనుయాతి స్మ బ్రహ్మహత్యా భయఙ్కరీ । నీలవ
స్త్రధరా భీమా భృశం రక్తశిరోరుహా ॥౧౫॥ గర్జన్తీ సాట్టహాసం సా కమ్ప
యన్తీ చ రోదసీ । అనుద్రుతస్తయా సోఽయం బభ్రామ జగతీతలే ॥ ౧౬ ॥
ఏవం భ్రమన్భువం సర్వాం కదాచిత్సుమతిస్స్వయమ్ । స్వగ్రామం ప్ర
యయౌ భీత్యా విప్రబన్ధుర్దురాత్మవాన్ ॥ ౧౭ ॥ అనుద్రుతస్తయా భీతః ప్ర
యయౌ స్వగృహం ప్రతి । బ్రహ్మహత్యాప్యనుద్రుత్య తేన సాకం గృహం
యయౌ ॥౧౮॥ పితరం రక్ష రక్షేతి సుమతిశ్శరణం యయౌ । మా భైషీరి
తి తం ప్రోచ్య పితా రక్షితుముద్యతః ॥ ౧౯ ॥ తదానీం బ్రహ్మహత్యేయం త
త్తాతం ప్రత్యభాషత ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనం త్వం ప్రతిగృహ్ణీష్వ యజ్ఞ
దేవ ద్విజోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ అసౌ సురాపీ స్తేయీ చ బ్రహ్మహా చాతిపాతకీ ।
మాతృద్రోహీ పితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీ చ పాతకీ ॥ ౨౧ ॥ కిరాతీసఙ్గదు
ష్టశ్చ హ్యేనం ముఞ్చ దురాత్మకమ్ । గృహ్ణాసి చేదిమం విప్ర మహాపాతకినం
సుతమ్ ॥౨౨॥ త్వద్భార్యామస్య భార్యాం చ త్వాం చ పుత్రమిమం ద్విజ ।
భక్షయిష్యామి వంశం చ తస్మాన్ముఞ్చ సుతం త్విమమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇమం త్యజసి
చేత్పుత్రం యుష్మాన్ముఞ్చామి సాంప్రతమ్ । నైకస్యార్థే కులం హన్తుమ
ర్హసి త్వం మహామతే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్తస్స తయా తత్ర యజ్ఞదేవోఽబ్ర
వీచ్చ తామ్ ॥ యజ్ఞదేవః ॥ బాధతే మాం సుతస్నేహః కథమేనం పరిత్య
జే ॥౨౫॥ బ్రహ్మహత్యా తదాకర్ణ్య ద్విజోక్తం తమభాషత ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥
అయం హి పతితో భూత్వా వర్ణాశ్రమబహిష్కృతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రేఽస్మి
న్మా కురు స్నేహం నిన్దితం తస్య దర్శనమ్ । ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మహత్యా సా యజ్ఞ
దేవస్య పశ్యతః ॥ ౨౭ ॥ తలేన ప్రజహారాస్య పుత్రం సుమతినామకమ్ । రు
రోద తాత తాతేతి పితరం ప్రబ్రువన్ముహుః ॥౨౮॥ రురుదుర్జనకో మాతా

సుమతిం ప్రతి దూర్వాసః కథితబ్రహ్మహత్యాముక్త్యుపాయః.

భార్యాపి సుమతేస్తదా । ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర దూర్వాసాశ్శఙ్కరాంశ
కః ॥౨౯॥ దిష్ట్యా సమాయయౌ యోగీ ధార్మికో మునిసత్తమః । యజ్ఞదే

వోఽథతంప్ట్వా మునిం రుద్రావతారకమ్ ॥౩౦॥ స్తుత్వా ప్రణమ్య శరణం య
యౌ చే పుత్రకారణాత్ । దూర్వాసస్త్వం మహాయోగి న్సాక్షాద్వైశ
ఙ్కరాంశకః ॥౩౧॥ త్వద్దర్శనమపుణ్యానాం భవితా న కదాచన । బ్రహ్మ
హా చ సురాపీ చ స్తేయీ చాభూత్సుతో మమ ॥౩౨॥ ఏనం ప్రహర్తుమాయా
తా బ్రహ్మహత్యాపి వర్తతే । భూయాద్యథా మే పుత్రోఽయం మహాపాత
కమోచితః ॥ ౩౩ ॥ ఘోరా చ బ్రహ్మహత్యేయం యథా శీఘ్రం లయం వ్ర
జేత్ । తముపాయం వదస్వాద్య మమ పుత్రే దయాం కురు ॥ ౩౪ ॥ అయ
మేవ హి పుత్రో మే నాన్యోఽస్తి తనయో మునే । అస్మిన్నృతే తు వంశో మే
సముచ్ఛిద్యేత మూలతః ॥ ౩౫ ॥ తతః పితృభ్యః పిణ్డానాం దాతాపి న భవే
ద్ధ్రువమ్ । తతః కృపాం కురుష్వ త్వమస్మాసు భగవన్మునే ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యు
క్తస్సుతదోవాచ దూర్వాసాశ్శఙ్కరాంశకః । ధ్యాత్వా తు సుచిరం కా
లం యజ్ఞదేవం ద్విజోత్తమమ్ ॥ ౩౭ ॥ దూర్వాసాః ॥ యజ్ఞదేవ కృతం పా
పమతిక్రూరం సుతేన తే । నాస్య పాపస్య శాన్తిస్స్యాత్ప్రాయశ్చిత్తాయు
తైరపి ॥ ౩౮ ॥ తథాపి తే సుతస్యాహం తస్య పాపస్య శాన్తయే । ప్రాయ
శ్చిత్తం వదిష్యామి శృణు నాన్యమనా ద్విజ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపు
ణ్యే సర్వపాతకనాశనే । స్వామిపుష్కరిణీ చేతి వర్తతే మఙ్గళప్రదా ॥౪౦॥

సుమతేస్స్వామిపుష్కరిణీస్నానాద్బ్రహ్మహత్యావిముక్తిః.

స్నాతి చేత్తవ పుత్రోఽయం పాతకాన్మోక్ష్యతే క్షణాత్ । ఏవం శ్రుత్వా
మునేర్వాక్యం యజ్ఞదేవో మహామతిః ॥ ౪౧ ॥ పుత్రమాదాయ సుమతిం
స్వామిపుష్కరిణీం గతః । స్నాపయామాస సుమతిం హత్యయా పీడితం సు
తమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆకాశవాణీ తం విప్రమువాచ మధురస్వరా । యజ్ఞదేవ మ
హాభాగ స్నానేనానేన సువ్రత ॥౪౩॥ పూతోఽభవత్తవ సుత స్సంశయం
మా కృథా ద్విజ । ఏవం ప్రభావం తత్తీర్థం పాపమృత్యుకుతారకమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఏ
వం వః కథితం విప్రా ఇతిహాసం పురాతనమ్ । శృణ్వతాం పఠతాం చాపి వా
జపేయఫలం భవేత్ ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీస్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామిపుష్కరిణీ
మహిమానువర్ణనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

రామకృష్ణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । కృష్ణతీర్థస్యమాహాత్మ్యం శృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ యత్రమజ్జనమాత్రేణకృతఘ్నోపివిముచ్యతే।పితృమాతృగురూంశ్చాపియేఽవమన్యన్తిమోహితాః ॥ ౨ ॥ యేచాప్యన్యేదురాత్మానఃకృతఘ్నానిరపత్రపాః। తే సర్వేకృష్ణతీర్థేఽస్మిఞ్ఛుద్ధ్యన్తిస్నానమాత్రతః ॥౩॥ కృష్ణనామామునిఃపూర్వం వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే । అవర్తతతపఃకుర్వన్విష్ణుంధ్యాయన్సమాహితః ॥ ౪ ॥ సతత్రకల్పయామాసస్నానార్థంతీర్థముత్తమమ్ । తత్రస్నాత్వాసకృన్మర్త్యః కృతఘ్నోపివిముచ్యతే ॥ ౫ ॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యామిపురాణంపాపనాశనమ్ । యస్యశ్రవణమాత్రేణ నరోముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥౬॥ పురాబభూవవిప్రేన్ద్రో రామకృష్ణోమహామునిః । సత్యవాక్శీలవాన్వాగ్మీ సర్వభూతదయాన్వితః ॥ ౭ ॥ శత్రుమిత్రసమోదాన్త స్తపస్వీవిజితేన్ద్రియః । పరేబ్రహ్మణినిష్ణాత స్తత్వబ్రహ్మైకసంశ్రయః ॥౮॥

ఏవంప్రభావస్సముని స్తప స్తేపేసుదారుణమ్ । సవై నిశ్చలసర్వాఙ్గ స్తిష్ఠన్సర్వత్రభూతలే ॥౯॥ పరమాణ్వన్తరంవాపినస్వస్థానాచ్చచాలసః । స్థిత్వా తత్రతపస్యన్తమనేకశతవత్సరాన్ ॥ ౧౦ ॥ తంచాక్రమతవల్మీకంఛాదితాఙ్గంచకారవై । వల్మీకాక్రాన్తదేహోపి రామకృష్ణోమహామునిః ॥౧౧॥ అకరోత్తపఏవాసౌ వల్మీకంనత్వబుధ్యత । తస్మింశ్చతపత్యతితపో వాసవో మునిపుఙ్గవే ॥౧౨॥ విసృజ్యమేఘజాలానివర్షయామాసవేగవాన్। ఏవం దినానిసప్తాయం వవర్షచనిరన్తరమ్ ॥౧౩॥ ధారావర్షేణమహతా వృష్యమాణోఽపివైమునిః । తద్వర్షంప్రతిజగ్రాహనిమీలితవిలోచనః ॥౧౪॥ మహతా స్తనితేనాశుతదాబధిరయఞ్ఛ్రుతీ । వల్మీకస్యోపరిష్టాద్వైవ్నిపపాతమహాశనిః ॥౧౫॥ తస్మిన్వర్షతిపర్జన్యేశీతవాతాదిదుస్సహే । వల్మీకశిఖ

రామకృష్ణాఖ్యమహర్షితపఃప్రసన్నభగవదావిర్భావః.

రన్ధ్రస్తం బభూవాశనితాడితమ్ ॥ ౧౬ ॥ తదాప్రాదురభూద్దేవ శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః । వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః ॥ ౧౭ ॥ రామకృష్ణస్యతపసా తోషితోవాక్యమబ్రవీత్ । తపోనిధేరామకృష్ణ వేదశాస్త్రార్థపారగ ॥౧౮॥ మదావిర్భావదివసేయస్స్నాతిమనుజోత్తమః । త

స్యపుణ్యఫలంవక్తుం శేషేణాపినశక్యతే ॥ ౧౯ ॥ మకరస్థేరవౌవిప్రపౌర్ణ మాస్యాంమహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలోవిధీయ తే ॥ ౨౦ ॥ తద్దినేస్నాతియోమర్త్యః కృష్ణతీర్థేమహామతిః । సర్వపాపవి నిర్ముక్తస్సర్వాన్కామాఁలభేతసః ॥ ౨౧ ॥ మదావిర్భావదివసేకృష్ణతీర్థ జలేశుభే । స్నాతుంతత్రసమాయాన్తి స్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౨౨ ॥ దేవా మనుష్యాస్సర్వేచ దిక్పాలాశ్చమహౌజసః । ఏతేసర్వేమహాత్మానఃకోటి సూర్యసమప్రభాః ॥ ౨౩ ॥ తేసర్వేకృష్ణతీర్థేస్మిన్స్నానాత్పూతాభవన్తి హి । త్వన్నామ్నేదంమహాతీర్థంలోకేప్రఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా శ్రీనివాసశ్చతత్రైవాన్తరధీయత । ఏవంప్రభావంతత్తీర్థంమహాపాపవిశో ధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ బుద్ధిశుద్ధిప్రదంపుంసాంసర్వైశ్వర్యప్రదాయకమ్ । ఏవం వఃకథితంవిప్రాఃకృష్ణతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౨౬ ॥ శృణ్వతాంపఠతాఞ్చైవ విష్ణులోకప్రదాయకమ్ ॥ ౨౭ ॥　　...　　...　　*

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేరామకృష్ణతీర్థ
మహిమానువర్ణనంనామ పఞ్చమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌజలదానప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహాపుణ్యే తృషార్తానాంవిశేషతః । జలదానమకుర్వాణస్తిర్యగ్యోనిమవాప్నుయాత్ ॥ ౧ ॥ తస్మాద్వేఙ్కట శైలేన్ద్రేయథాశక్త్యనుసారతః । జలదానంహికర్తవ్యం సర్వేషాంజీవ నంమహత్ ॥ ౨ ॥ అత్రైవోదాహరన్తీమమితిహాసంపురాతనమ్ । విప్ర స్యగృహగోధాయాస్సంవాదంపరమాద్భుతమ్ ॥ 3 ॥ పురాచేక్ష్వాకువం

హేమాఙ్గస్యజలదానాకరణేనగృహగోధికాత్వప్రాప్తిః.

శ్యోఽభూద్ధేమాఙ్గఇతిభూమిపః। బ్రహ్మణ్యోబ్రహ్మభూయిష్ఠోజితామిత్రో జితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ యావన్తోభూమికణికాయావన్తస్తోయబిన్దవః । యా వన్త్యుడూనిగగనేతావతీర్గాదదాత్యసౌ ॥ ౫ ॥ యేనేష్టయజ్ఞదర్భైశ్చభూ మిర్బర్హిష్మతీశ్రుతా॥గోభూతిలహిరణ్యాద్యైస్తోషితాబహవోద్విజాః॥౬॥ తేనాదత్తానిదానానినవిద్యన్తఇతిశ్రుతమ్ । తేనాదత్తంజలఞ్చైకంసుఖల భ్యధియాద్విజాః ॥ ౭ ॥ బోధితోబ్రహ్మపుత్రేణ వసిష్ఠేనమహాత్మనా ।

అమూల్యంసర్వతోఽలభ్యంతద్దాతుఃకింఫలమ్భవేత్ ॥ ౮ ॥ ఇతిదుర్ధీర్హేతు
వాదైర్నజలందత్తవాన్విభుః । అలభ్యదానేపుణ్యంస్యాదితివాదీసయుక్తి
కమ్ ॥ ౯ ॥ సఅనర్చద్విజాన్వ్యఙ్గాన్దరిద్రాన్వృత్తికర్శితాన్ ॥ నానర్చచ్ఛ్రో
త్రియాన్విప్రాన్బ్రహ్మజ్ఞాన్బ్రహ్మవాదినః ॥౧౦॥ ప్రఖ్యాతాన్పూజయిష్య
న్తిసర్వలోకాస్సహార్హణైః । అనాథానామవిద్యానాంవ్యఙ్గానాఞ్చకుటు
మ్బినామ్ ॥ ౧౧ ॥ దరిద్రాణాంగతిఃకావా తస్మాత్తేమద్దయాస్పదాః ।
ఇతిదుష్టేషుపాత్రేషు దత్తవాన్క్రమపిస్వకమ్ ॥ ౧౨ ॥ తేనదోషే
ణమహతాచాత్రకత్వంత్రిజన్మసు । ఏకజన్మనిగృధ్రత్వంశ్వానత్వంసప్తజ
న్మసు ॥౧౩॥ ప్రాప్యపశ్చాద్గృహేజాతోభూపోఽయంగృహగోధికా । శ్రు
తకీర్తేస్తుభూపస్యమిథిలాధిపతేర్ద్విజాః ॥ ౧౪ ॥ గృహద్వారప్రతోళ్యాం
స్మవర్తతేకీటకాశనః । అష్టాశీతిషువర్షేషుస్థితంతేనదురాత్మనా ॥ ౧౫ ॥

శ్రుతదేవపాదోదకసేవనేన హేమాఙ్గస్యజాతిస్మరణమ్.

విదేహాధిపతేర్గేహంకదాచిదృషిసత్తమః । శ్రుతదేవఇతిఖ్యాతశ్శ్రాన్తోమ
ధ్యాహ్నఆగమత్ ॥ ౧౬ ॥ తందృష్ట్వాసహసోత్థాయజాతహర్షోనరాధి
పః । మధుపర్కేస్సుసంపూజ్యతస్యపాదావనేజనీః ॥ ౧౭ ॥ అపోమూ
ర్ధ్నాఽవహత్తత్రపంతదోత్తిష్ఠైశ్చబిన్దుభిః । దైవోపదిష్టకాలేనప్రోక్షితా
గృహగోధికా ॥౧౮॥ సద్యోజాతిస్మృతిరభూత్సృతకర్మాఽతిదుఃఖితా।
త్రాహిత్రాహీతిచుక్రోశబ్రాహ్మణంగృహమాగతమ్ ॥౧౯॥ తిర్యగ్జన్తుర
వంశ్రుత్వాబ్రాహ్మణోవిస్మితోఽభవత్। కుతఃక్రోశసిత్వంగోధేదశేయం
కేనకర్మణా ॥ ౨౦ ॥ ఉపదేవోఽథదేవోవాత్వంనృపోఽథద్విజోత్తమః ।
కస్త్వంబ్రూహిమహాభాగత్వామద్యాహంసముద్ధరే ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యుక్త
స్సనృపఃప్రాహశ్రుతదేవంమహాప్రభుః। అహమిక్ష్వాకుకులజశ్శ్రుతవిద్యా
విశారదః ॥౨౨॥ యావన్తోభూమికణికాయావన్తస్తోయబిన్దవః । యా
వన్త్యుడూనిగగనేతావతీర్గాదదామ్యహమ్ ॥ ౨౩ ॥ సర్వైర్యజ్ఞైర్మయా
చేష్టంపూర్తాన్యాచరితానిమే । దానాన్యపిచదత్తానిధర్మజాతంస్వనుష్ఠిత
మ్ ॥ ౨౪ ॥ తథాపిదుర్మతిర్జాతానమేచోర్ధ్వగతిర్విభో । త్రివారఞ్చాతక
త్వంమేగృధ్రత్వఞ్చైకజన్మని ॥౨౫॥ సప్తజన్మసుశ్వానత్వంప్రాప్తంపూ
ర్వంమయాద్విజ । ధరతాఽనేనభూపేనచాపఃపాదావనేజనీః ॥ ౨౬ ॥ బిన్ద

యోదూరముత్థిష్ఠాస్తైస్సిక్తోఽహం కథఞ్చన । తదాజన్మస్మృతిరభూత్తేన మే హతపాప్మనః ॥ ౨౮ ॥ గోధాజన్మాని భవ్యాని హ్యష్టావింశతి మే ద్విజాః । దృశ్యన్తే దైవదిష్టాని బిభ్యతే జన్మభిర్భృశమ్ ॥ ౨౯ ॥ న కారణం ప్రపశ్యామి తన్మే విస్తరతో వద । ఇత్యుక్తస్స ద్విజః ప్రాహ జ్ఞాతం విజ్ఞానచక్షుషా ॥

శ్రుతదేవదత్తపుణ్యేన హేమాఙ్గస్య గోధికాత్వవిముక్తిః.

శృణు భూప ప్రవక్ష్యామి తవ దుర్గతికారణమ్ । న జలం తు త్వయా దత్తం వేఙ్కటాహ్వయభూధరే ॥ ౩౦ ॥ తజ్జలం సులభం మత్వా న మూల్యమితి నిశ్చితః । నాధ్వగానాం ద్విజాతీనాం ఘర్మకాలేప్యజానతా ॥ ౩౧ ॥ తథా పాత్రం సముత్సృజ్య హ్యపాత్రే ప్రతిపాదితమ్ । జ్వలన్తమగ్నిముత్సృజ్య న హి భస్మని హూయతే ॥ ౩౨ ॥ తులసీం తు సముత్సృజ్య బృహతీ పూజ్యతే ను కిమ్ । అనాథవ్యఙ్గపఙ్గుత్వం న ప్రయోజకతామియాత్ ॥ ౩౩ ॥ పఙ్గ్వాద్యా యే హ్యనాథా హి దయాపాత్రం హి కేవలమ్ । తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠాః శ్రుతిశాస్త్రపరాయణాః ॥ ౩౪ ॥ విష్ణురూపాస్సదా పూజ్యా నేతరే తు కదాచన । తత్రాపి జ్ఞానినోఽత్యర్థం ప్రియా విష్ణోస్సదైవ హి ॥ ౩౫ ॥ జ్ఞానినామపి భూపాల విష్ణురేవ సదా ప్రియః । తస్మాజ్జ్ఞానీ సదా పూజ్యః పూజ్యాత్పూజ్యతరస్స్మృతః ॥ ౩౬ ॥ న జలన్తు త్వయా దత్తం సాధవో వా న సేవితాః । తేన తే దుర్గతిశ్చేయం ప్రాప్తా చేక్ష్వాకునన్దన ॥ ౩౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ కృతం పుణ్యం తుభ్యం దాస్యామి శాన్తయే । భూతపూర్వం భవత్తేన కర్మజాతం విజేష్యసి ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽపఉపస్పృశ్య దదౌ పుణ్యమనుత్తమమ్ । యద్దత్తం బ్రాహ్మణే వాపి స్నానఞ్చైకదినే కృతమ్ ॥ ౩౯ ॥ తేన ధ్వస్తాఖిలాగాస్తు త్యక్త్వా చ గృహగోధికా । రూపం కర్మోచితఙ్ఘోరం సద్యోఽదృశ్యత పూరుషః ॥ ౪౦ ॥ దివ్యం విమానమారూఢో దివ్యస్రగ్వస్త్రభూషణః । పశ్యతామేవ సాధూనాం మైథిలస్య గృహాన్తరే ॥ ౪౧ ॥ బద్ధాఞ్జలిపుటో భూత్వా పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ । అనుజ్ఞాతో యయౌ రాజా స్తూయమానోఽమరైర్దివమ్ ॥ ౪౨ ॥ తత్ర భుక్త్వా మహాభోగాన్వర్షాయుతమతన్ద్రితః । స ఏవ చేక్ష్వాకుకులే కకుత్స్థోఽభూన్మహారథః ॥ ౪౩ ॥ సప్తద్వీపప్రతీపాలో బ్రహ్మణ్యస్సాధుసమ్మతః । దేవేన్ద్రస్య సఖా విష్ణోరంశ ఏవ మహాప్రభుః ॥ ౪౪ ॥ బోధితస్తు వసిష్ఠేన సర్వాన్ధర్మాన్మనోహరాన్ । అనుష్ఠాయాఖిలాన్రాజా తేన ధ్వస్తాశుభాదికః ॥ ౪౫ ॥

దివ్యం జ్ఞానం సమాసాద్య విష్ణోస్సాయుజ్యమాప్తవాన్ । తస్మాద్వేఙ్కటశై
లేన్ద్రః పుణ్యః పాపవినాశనః ॥ ౪౬ ॥ తస్మింశ్చ జలదానన్తు విష్ణులోకప్రదా
యకమ్ । ఏవం వః కథితం విప్రా జలదానస్య వైభవమ్ ॥ ౪౭ ॥ వేఙ్కటా
ద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౪౮ ॥ ... ... *

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే జలదాన
వైభవకథనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలక్షేత్రాదివర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తు మాహాత్మ్యం భూయో విప్రా వదామ్యహ
మ్। యుష్మాకం సావధానేన శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ పృథివ్యాం
యాని తీర్థాని బ్రహ్మాణ్డాన్తర్గతాని చ । తాని సర్వాణి వర్తన్తే వేఙ్కటాహ్వా
యభూధరే ॥ ౨॥ తస్మిన్నగోత్తమే పుణ్యే వసన్తం పురుషోత్తమమ్ । శఙ్ఖచ
క్రధరం దేవం పీతామ్బరధరం శుభమ్ ॥ ౩॥ కౌస్తుభాలఙ్కృతోరస్కం భ
క్తానామభయప్రదమ్ । దేవదేవం విశాలాక్షం వేదవేద్యం సనాతనమ్ ॥౪॥
అఙ్గకోసలకర్ణాటకాశీఘూర్జరదేశగాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాదిసర్వదేశస
ముద్భవాః ॥౫॥ సకుటుమ్బాశ్చ సేవార్థమాయాన్తి ప్రతివత్సరమ్। దేవాశ్చ
ఋషయస్సిద్ధా యోగినస్సనకాదయః॥ ౬॥ యే భాద్రపదమాసే తు వేఙ్కటే
శమహోత్సవే । సేవాం కుర్వన్తి తే సర్వే నిష్పాపా ఉత్తమోత్తమాః ॥ ౭ ॥
తత్ర శ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మలోకపితామహః । చకార కన్యామాసే తు ధ్వ
జారోహమహోత్సవమ్ ॥ ౮ ॥ ప్రతివర్షం చ తత్సేవానిమిత్తం సర్వమాన
వాః । సర్వదేవాశ్చ గన్ధర్వాస్సిద్ధాస్సాధ్యా మహౌజసః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మో
త్సవే భగవతస్సమాయాన్తి ద్విజోత్తమాః। విద్యానాం వేదవిద్యేవ మన్త్రా
ణాం ప్రణవో యథా ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణవత్ప్రియవస్తూనాం ధేనూనాం కా
మధేనువత్ । తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాముత్తమోత్తమః॥౧౧॥
శేషవత్సర్వనాగానాం పక్షిణాం గరుడో యథా। దేవానాం తు యథా విష్ణుర్వ
ర్ణానాం బ్రాహ్మణో యథా ॥ ౧౨॥ తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాము
త్తమోత్తమః। భూరుహాణాం సురతరుర్భార్యేవ సుహృదాం యథా॥౧౩॥
తీర్థానాం తు యథా గఙ్గా తైజసానాం రవిర్యథా। తథా వేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షే

త్రాణాముత్తమోత్తమః ॥ ౧౪ ॥ ఆయుధానాంయథావజ్రంలోహానాం
కాఞ్చనంయథా। వైష్ణవానాంయథారుద్రోరత్నానాంకౌస్తుభోయథా॥
౧౫ ॥ తథావేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాముత్తమోత్తమః । నానేనసదృ
శోలోకేవిష్ణుప్రీతివివర్ధనః ॥ ౧౬ ॥ నమాధవసమోమాసోనకృతేనసమం
యుగమ్ । నచవేదసమంశాస్త్రంనతీర్థంగఙ్గయాసమమ్॥ ౧౭॥ నజలేనస
మందానంనసుఖంభార్యయాసమమ్ । నకృషేస్తుసమంవిత్తంనలాభోజీ
వితాత్పరః ॥ ౧౮ ॥ నతపోఽనశనాదన్యన్నదానాత్పరమంసుఖమ్।నధర్మ
స్తుదయాతుల్యోనజ్యోతిశ్చక్షుషాసమమ్॥౧౯॥ నతృప్తిరశనాత్తుల్యానవా
ణిజ్యంకృషేస్సమమ్ । నధర్మేణసమంమిత్రంనసత్యేనసమంయశః ॥౨౦॥
యథాతథాభగవతస్థానేనసదృశంనహి ॥ ౨౦½ ॥ యత్కీర్తనంసకలపా
పహారంమునీన్ద్రాయద్వన్దనంసకలసౌఖ్యదమేవలోకే।యాత్రాపియంప్రతి
సురైరపిపూజనీయాతాదృఙ్మహాన్భవతివేఙ్కటశైలముఖ్యః ॥ ౨౧½ ॥త
స్యానుభావంప్రవదామిభూయస్సమస్తతీర్థానివసన్తియత్ర। ఏవంసమస్తే
షుచముఖ్యతీర్థంశ్రీస్వామినామాఽస్తిసరోవరంతత్ ॥౨౨½॥మాహాత్మ్య
మేతస్యమయోచ్యతేకథంయత్పశ్చిమేరోధసిభూవరాహః। ఆలిఙ్గ్యకాన్తా
మతిసౌమ్యమూర్తిర్విరాజతేవిశ్వజనోపకారీ॥ ౨౩½॥ శ్రీస్వామిపుష్కరి
ణ్యాశ్చదక్షిణేవేఙ్కటేశ్వరః।౨౪॥ఆలిఙ్గితవపుర్లక్ష్మ్యావరదోవర్తతేచిర
మ్।ఏవంవఃకథితంవిప్రాః క్షేత్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్॥ ౨౫॥ యశ్శృణో
తిసదాభక్త్యావిష్ణులోకేమహీయతే ॥ ౨౫½ ॥ ... ...

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్షేత్ర
మహిమానువర్ణనంనామసప్తమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరవైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః॥అథేదానీంప్రవక్ష్యామివేఙ్కటేశ్వరవైభవమ్।యచ్ఛ్రు
త్వాసర్వపాపేభ్యోముచ్యతేనాత్రసంశయః ॥ ౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ్వరందే
వంయఃపశ్యతినరస్సుకృత్ । సనరోముక్తిమాప్నోతివిష్ణుసాయుజ్యమాప్ను
యాత్ ॥ ౨ ॥ దశవర్షైస్తుయత్పుణ్యంక్రియతేతుకృతేయుగే।త్రేతాయా
మేకవర్షేణతత్పుణ్యంసాధ్యతేనృభిః ॥ ౩ ॥ ద్వాపరేపఞ్చమాసేనతద్దినేన

కలౌయుగే। తత్ఫలంకోటిగుణితంనిమిషేనిమిషేనృణామ్॥౪॥నిస్సన్దేహం భవేదేవ శ్రీనివాసవిలోకినామ్। శ్రీవేఙ్కటేశ్వరే దేవే తీర్థానిసకలాన్యపి॥౫॥ విద్యన్తేసర్వదేవాశ్చమునయఃపితరస్తథా । ఏకకాలంద్వికాలంవాత్రికాలంసర్వదైవవా ॥౬॥ యేస్మరన్తిమహాదేవంశ్రీనివాసంవిముక్తిదమ్। కీర్తయన్త్యథవావిప్రాస్తేముక్తాఃపాపపఞ్జరాత్ ॥౭॥ నారాయణంపరందేవంవేఙ్కటేశంప్రయాన్తివై। పూజితంశఙ్కరాజేనసచ్చిదానన్దవిగ్రహమ్॥ ౮॥ తస్యస్మరణమాత్రేణయమపీడాపినోభవేత్। శ్రీనివాసంమహాదేవంయేఽర్చయన్తిసకృన్నరాః॥ ౯॥ కిందానైఃకింవ్రతైస్తేషాంకింతపోభిఃకిమధ్వరైః। వేఙ్కటేశంపరన్దేవంయోనచిన్తయతిక్షణమ్॥ ౧౦॥ అజ్ఞానీసచపాపీస్యాత్స మూకోబధిరస్తథా। సజడోఽన్ధశ్చవిజ్ఞేయశ్ఛిద్రంతస్యసదాభవేత్॥ ౧౧॥ శ్రీనివాసేమహాదేవేసకృద్దృష్టేమునీశ్వరాః । కిఙ్కాశ్యాగయయాచైవ ప్రయాగేనాపికిమ్ఫలమ్॥ ౧౨॥ దుర్లభంప్రాప్యమానుష్యంమానవాఇహ భూతలే । వేఙ్కటేశంపరన్దేవంయేపశ్యన్త్యర్చయన్తివా॥ ౧౩॥ జన్మ తేషాంహిసఫలంతేకృతార్థాశ్చనేతరే। వేఙ్కటేశేపరేదేవేదృష్టేవాపూజితేపివా॥ ౧౪ ॥ శమ్భునాబ్రహ్మణాకింవాశక్రేణాప్యఖిలామరైః । వేఙ్కటేశేమహాదేవేభక్తియుక్తాశ్చయేనరాః॥౧౫॥ తేషాంప్రణామస్మరణపూజాయుక్తాస్తుయేనరాః।నతేపశ్యన్తిదుఃఖానినైవయాన్తియమాలయమ్॥ ౧౬ ॥ బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణిసురాపానాయుతానిచ । దృష్ట్వానారాయణేదేవేవిలయంయాన్తికృత్స్నశః ॥ ౧౭ ॥ యేవాఞ్ఛన్తిసదాభోగంరాజ్యఞ్చత్రిదశాలయే। వేఙ్కటాద్రినివాసంతేప్రణమన్తుసకృన్ముదా॥౧౮॥ యానికానిచపాపానిజన్మకోటికృతానిచ। తానిసర్వాణినశ్యన్తివేఙ్కటేశ్వరదర్శనాత్ ॥ ౧౯ ॥ సమ్పూర్ణాత్కౌతుకాల్లోభాద్భయాద్వాపిచసంస్మరన్। వేఙ్కటేశంమహాదేవంనేహాముత్రచదుఃఖభాక్॥ ౨౦॥ వేఙ్కటాచలదేవేశంకీర్తయన్నర్చయన్నపి । అవశ్యంవిష్ణుసారూప్యంలభతేనాత్రసంశయః॥ ౨౧॥ యథైధాంసిసమిద్ధోఽగ్నిర్భస్మసాత్కురుతేక్షణాత్। తథాపాపానిసర్వాణివేఙ్కటేశ్వరదర్శనమ్ ॥ ౨౨ ॥ వేఙ్కటేశ్వరదేవస్యభక్తిరష్టవిధాస్మృతా। తద్భక్తజనవాత్సల్యంతత్పూజాపరితోషణమ్॥ ౨౩॥ స్వయంతత్పూజనమ్భక్త్యాతదర్థేదేహచేష్టితమ్।తన్మాహాత్మ్యకథా

వాంశ్చ శ్రవణేష్వాదరస్తథా॥౨౪॥స్వరనేత్రశరీరేషు వికారస్ఫురణం తథా।
శ్రీనివాసస్య దేవస్య స్మరణం సతతం తథా ॥ ౨౫ ॥ వేఙ్కటాద్రినివాసంత
మాశ్రిత్యైవోపజీవనమ్ ।ఏవమష్టవిధా భక్తిర్యస్మిన్మ్లేచ్ఛేపి వర్తతే॥౨౬॥
సఏవ ముక్తిమాప్నోతి శౌనకాద్యా మహాజనాః। భక్త్యైత్వనన్యయా ముక్తి
ర్బ్రహ్మజ్ఞానేన నిశ్చితా॥ ౨౭॥ వేదాన్తశాస్త్రశ్రవణాద్యతీనామూర్ధ్వరేత
సామ్ । సా చ ముక్తిర్వినా జ్ఞానం వేదాన్తశ్రవణోద్భవమ్ ॥ ౨౮ ॥ య
త్యాశ్రమం వినా విప్రా విరక్తిశ్చ వినా తథా । సర్వేషాం చైవ వర్ణానామ
ఖిలాశ్రమిణామపి॥ ౨౯॥ వేఙ్కటేశ్వరదేవస్య దర్శనాదేవ కేవలమ్ । అ
పునర్భవదా ముక్తిర్భవిష్యత్యవిలమ్బితమ్॥ ౩౦॥క్రిమికీటాశ్చ దేవాశ్చ మున
యశ్చ తపోధనాః। తుల్యా వేఙ్కటశైలేన్ద్రే శ్రీనివాసప్రసాదతః॥౩౧॥పాపం
కృతం మయాఽనేకమితి మా క్రియతాం భయమ్ । మా గర్వః క్రియతాం
పుణ్యం మయాఽకారీతి వా జనైః ॥౩౨ ॥వేఙ్కటేశే మహాదేవే శ్రీనివాసే వి
లోకితే । నసన్త్యానాథికాశ్చ స్యుః కిన్తు సర్వే మహాజనాః ॥ ౩౩ ॥ వేఙ్క
టాఖ్యే మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । శ్రీనివాసం పరన్దేవం యః పశ్యతి స
భక్తికమ్ ॥ ౩౪ ॥ న తేన తుల్యతామేతి చతుర్వేద్యపి భూతలే । వేఙ్కటే
శ్వరదేవేశం యః పూజయతి భక్తితః ॥ ౩౫ ॥ సకోటికులసంయుక్తః ప్ర
యాతి హరిమన్దిరమ్ । శ్రీనివాసార్చనసమం నాధికం పుణ్యమస్తి వై ॥౩౬॥
వేఙ్కటాద్రినివాసం తం ద్వేష్టి యో మోహమాస్థితః।బ్రహ్మహత్యాయుత
స్తేన కృతం నరకకారణమ్॥ ౩౭॥ తత్సమ్భాషణమాత్రేణ మానవో నరకం
వ్రజేత్ । శ్రీనివాసపరా వేదాః శ్రీనివాసపరా మఖాః ॥ ౩౮ ॥ శ్రీనివాసప
రాస్సర్వే తస్మాదన్యన్న విద్యతే।అతస్సర్వం పరిత్యజ్య శ్రీనివాసం సమాశ్రయే
త్ ॥ ౩౯ ॥ సర్వయజ్ఞతపోదానతీర్థస్నానేషు యత్ఫలమ్ । తత్ఫలం కోటి
గుణితం శ్రీనివాసస్య సేవయా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాద్రినివాసం తం చిన్తయన్ఘ
టికాద్వయమ్।కులైకవింశముద్ధృత్య విష్ణులోకే మహీయతే॥ ౪౧॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీర్థే స్నానం దేవస్య దర్శనమ్ । యది లభ్యేత వై పుంసాం కిం గఙ్గా
జలసేవయా॥ ౪౨॥ వేఙ్కటేశం పరం దైవం యః కదాపి న పశ్యతి । స సఙ్కర
స్తు విజ్ఞేయో న పితుర్బీజసమ్భవః ॥ ౪౩ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన వేఙ్క
టేశో దయానిధిః। ద్రష్టవ్యోఽతిప్రయత్నేన పరలోకేచ్ఛయా ద్విజాః ॥౪౪॥

ఏవం వః కథితం విప్రా వేఙ్కటేశస్య వైభవమ్ । యస్త్వేతచ్ఛృణుయాన్ని
త్యం పఠతే చ సభక్తికమ్॥ ౪౫ ॥ స వై వేఙ్కటనాథస్య సేవాఫలమవాప్ను
యాత్ ॥ ౪౬ ॥ ... ... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వేఙ్కటే
శ్వరవైభవానువర్ణనం నామాష్టమోఽధ్యాయః .

బ్రహ్మాదీనాం నైరన్తర్యేణ శ్రీవేఙ్కటాచలస్థితికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచలవైభవమ్। యు
ష్మాకం సావధానేన శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ లక్షకోటిసహస్రాణి
సరాంసి సరితస్తథా । సముద్రాశ్చ మహాపుణ్యా వనాన్యప్యాశ్రమాణి చ ॥
౨॥ పుణ్యాని క్షేత్రజాతాని వేదారణ్యాదికాని చ । మునయశ్చ వసిష్ఠాద్యా
స్సిద్ధచారణకిన్నరాః ॥ 3 ॥ లక్ష్మ్యా సహ ధరణ్యా చ భగవాన్మధుసూదనః।
సావిత్ర్యా చ సరస్వత్యా సహైవ చతురాననః ॥ ౪ ॥ పార్వత్యా సహ దేవే
శస్త్ర్యమ్బకస్త్రిపురాన్తకః । హేరమ్బషణ్ముఖాద్యాశ్చ దేవాస్సేన్ద్రపు
రోగమాః॥ ౫॥ ఆదిత్యాదిగ్రహాశ్చైవ తథాఽష్టౌ వసవో ద్విజాః । పితరో
లోకపాలాశ్చ తథాఽన్యే దేవతాగణాః ॥ ౬ ॥ మహాపాతకసఙ్ఘానాం నాశ
నే లోకపావనే । దివానిశం వసన్త్యత్ర వేఙ్కటాచలమూర్ధని॥౭॥ తస్య దర్శ
నమాత్రేణ బుద్ధిసౌఖ్యం నృణాం భవేత్ । తన్మూర్ధని కృతావాసాస్సిద్ధచార
ణయోషితః॥౮॥ పూజయన్తి సదా కాలం వేఙ్కటేశం కృపానిధిమ్ । కోట
యో బ్రహ్మహత్యానామగమ్యాగమకోటయః ॥ ౯ ॥ అఙ్గలగ్నా వినశ్యన్తి

శ్రీవేఙ్కటాచలారోహణసమయానుసన్ధానక్రమః.

వేఙ్కటాచలమారుహ్యైః । వేఙ్కటాద్రిం గిరిం తం తు ప్రార్థయేత్పుణ్యవర్ధన
మ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వర్ణాచల మహాపుణ్య సర్వదేవనిషేవిత । బ్రహ్మాదయోఽపి
యం దేవాస్సేవన్తే శ్రద్ధయా సహ ॥ ౧౧ ॥ తం భవన్తమహం పద్భ్యామా
క్రమేయం నగోత్తమ । క్షమస్వ తదఘం మేఽద్య దయయా పాపచేతసః ॥
౧౨॥ త్వన్మూర్ధని కృతావాసం మాధవం దర్శయస్వ మే। ప్రార్థయిత్వాన
రస్త్వేవం వేఙ్కటాద్రిం నగోత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥ తతో మృదుపదం గచ్ఛేత్వా
వనం వేఙ్కటాచలమ్ । వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వానియమపూర్వకమ్ । పిణ్డదానం తతఃకుర్యా దపిసర్షపమాత్రకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శమీదళసమానాన్వా దద్యా త్పిణ్డాన్పితౄన్ప్రతి । స్వర్గస్థా మోక్షమాయాన్తి స్వర్గంనరకవాసినః॥౧౬॥

పాపవినాశాఖ్యతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

తత స్తస్యోపరిమహత్సర్వలోకేషువిశ్రుతమ్ । సర్వతీర్థోత్తమంపుణ్యం నామ్నా పాపవినాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥ అస్తిపుణ్యతమేవిప్రాః పవిత్రే వేఙ్కటాచలే । యస్యసంస్మరణాదేవ గర్భవాసోనవిద్యతే॥౧౮॥తత్ప్రాప్యతునరస్స్నాయా త్స్వామితీర్థస్యచోత్తరే । తత్రస్నానాన్నరాయాన్తి వైకుణ్ఠంనాత్రసంశయః ॥ ౧౯ ॥ ఋషయః ॥ సూత పాపవినాశాఖ్య తీర్థస్య బ్రూహివైభవమ్।వ్యాసేనబోధిత స్త్వంహి వేత్సిసర్వంమహామునే॥౨౦॥ శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాశ్రమపదేవృత్తాం పార్శ్వేహిమవతశ్శుభే । వ క్ష్యామిబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా యుష్మాకంతుకథాంశుభామ్॥౨౧॥తదాశ్రమప దంపుణ్యం బ్రహ్మాశ్రమపదంశుభమ్ । నానావృక్షసమాకీర్ణం పార్శ్వే హిమవతశ్శుభే॥ ౨౨ ॥ బహుగుల్మలతాకీర్ణం మృగద్వీపనిషేవితమ్। సిద్ధ చారణసఙ్ఘుష్టం రమ్యంపుష్పితకాననమ్ ॥ ౨౩ ॥ యతిభిర్బహుభిఃకీర్ణం తాపసైరుపశోభితమ్।బ్రాహ్మణైశ్చమహాభాగై స్సూర్యజ్వలనసన్నిభైః॥ నియమవ్రతసమ్పన్నై స్సమాకీర్ణంతపస్విభిః । దీక్షితైర్యాగశీలైశ్చ యతాహారైఃకృతాత్మభిః॥౨౪॥వేదాధ్యయనసమ్పన్నై ర్వైదికైఃపరివే ష్టితమ్ । వర్ణిభిశ్చగృహస్థైశ్చ వానప్రస్థైశ్చభిక్షుభిః ॥ ౨౫ ॥ స్వాశ్ర మాచారనిరతై స్స్వవర్ణోక్తవిధాయిభిః । వాలఖిల్యైశ్చఋషిభి స్సమన్తా

దృఢమత్యాఖ్యశూద్రవృత్తాన్తః.

త్పరివేష్టితమ్ ॥ ౨౬ ॥ తత్రాశ్రమేపురాకశ్చి చ్ఛూద్రోదృఢమతిర్ద్విజాః। సాహసీబ్రాహ్మణాభ్యాశ మాజగామముదాన్వితః ॥ ౨౭ ॥ ఆగతోహ్యా శ్రమపదం పూజితంచతపస్విభిః । నామ్నాదృఢమతిశ్శూద్ర స్సాష్టా ఙ్గంప్రణనామవై ॥ ౨౮ ॥ తాన్సదృష్ట్వామునిగణా న్దేవకల్పాన్మహౌజ సః । కుర్వతోవివిధాన్యజ్ఞా న్సమ్ప్రాప్యప్యతశూద్రకః ॥ ౩౦ ॥ అథాస్య బుద్ధిరభవ త్తపఃకర్తుమనుత్తమమ్।తతోఽబ్రవీత్కులపతింమునిమాగత్య తాపసమ్ ॥ ౩౧ ॥ దృఢమతిః ॥ తపోధననమస్తేఽస్తు రక్షమాంకరుణా

నిధే । తవప్రసాదాదిచ్ఛామి యాగంకర్తుంప్రసీదమే ॥ ౩౨ ॥ ఏవము

దృఢమతిమ్ప్రతికులపత్యాఖ్యమున్యుపదిష్టశూద్రధర్మాః.

క్తస్తుశూద్రేణ తమాహబ్రాహ్మణస్తదా ॥ కులపతిః ॥ యాగేదీక్షయితుం
శక్యో నశూద్రోహీనజన్మభాక్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రూయతేయది తేబుద్ధిశ్శుశ్రూ
షానిరతోభవ । ఉపదేశోనకర్తవ్యో జాతిహీనస్యకర్హిచిత్ ॥ ౩౪ ॥ ఉ
పదేశేమహాన్దోష ఉపాధ్యాయస్యవిద్యతే । నాధ్యాపయేద్బుధశ్శూ
ద్రం తథానైవచయాజయేత్ ॥ ౩౫ ॥ నపాఠయేత్తథాశూద్రం శాస్త్రం
వ్యాకరణాదికమ్ । కావ్యంవానాటకంవాపి తథాఽలఙ్కారమేవవా ॥ ౩౬ ॥
పురాణమితిహాసంచ శూద్రంనైవతుపాఠయేత్ । యదిచోపదిశేద్విప్ర
శ్శూద్రస్యైతానికర్హిచిత్ ॥ ౩౭ ॥ త్యజేయుర్బ్రాహ్మణావిప్రం తంగ్రామా
ద్బ్రహ్మసఙ్కులాత్ । శూద్రాయచోపదేష్టారం ద్విజంచణ్డాలవత్త్యజే
త్ ॥ ౩౮ ॥ శూద్రంచాక్షరసంయుక్తం దూరతఃపరివర్జయేత్ । అతశ్శు
శ్రూషభద్రం తే బ్రాహ్మణాన్శ్రద్ధయాసహ ॥ ౩౯ ॥ శూద్రస్యద్విజశుశ్రూ
షా మన్వాదిభిరుదీరితా । నహినైసర్గికంకర్మ పరిత్యక్తుంత్వమర్హసి ॥ ౪౦ ॥
ఏవముక్తస్సమునినాసశూద్రోఽచిన్తయత్తదా । కిఙ్కర్తవ్యంమయాత్వ
ద్యవ్రతేశ్రద్ధాహిమేపరా ॥ ౪౧ ॥ యథాస్యాన్మమసుజ్ఞానం యతిష్యే
హంతథాద్యవై । ఇతినిశ్చిత్యమనసా శూద్రోదృఢమతిస్తదా ॥ ౪౨ ॥ గత్వా
శ్రమపదాద్దూరం కృతవానుటజంశుభమ్ । తత్రవై దేవతాగారంపుణ్యా
న్యాయతనానిచ ॥ ౪౩ ॥ పుష్పారామాదికంచాపి తటాకఖననాదికమ్ ।
శ్రద్ధయాకారయామాస తపస్సిద్ధ్యర్థమాత్మనః ॥ ౪౪ ॥ అభిషేకాంశ్చ
నియమా నుపవాసాదికానపి । బలింకృత్వాచహుత్వాచ దైవతాన్యభ్య
పూజయత్ ॥ ౪౫ ॥ సఙ్కల్పనియమోపేతః ఫలాహారోజితేన్ద్రియః ।
నిత్యంకన్దైశ్చమూలైశ్చ పుష్పైరపితథాఫలైః ॥ ౪౬ ॥ అతిథీన్పూజయా
మాస యథావత్సముపాగతాన్ । ఏవంహిసుమహాన్కాలో వ్యతిచక్రా

దృఢమతయేసుమత్యాఖ్యవిప్రప్రకాశితకర్మానుష్ఠానక్రమః.

మతస్యవై ॥ ౪౭ ॥ అథాశ్రమమగాత్తస్య సుమతిర్నామనామతః । ద్వి
జోగర్గకులోద్భూత స్సత్యవాదీజితేన్ద్రియః ॥ ౪౮ ॥ స్వాగతైర్మునిమారా
ధ్యతోషయిత్వాఫలాదికైః । కథయన్వైకథాఃపుణ్యాః కుశలంపర్యపృచ్ఛ

త ॥ ౪౯ ॥ ఇత్థంసమ్ప్రతిపాద్యార్ఘ్యై రుపచారైస్తుపూజితః । ఆశీర్భిరభిన
న్ద్యైనం ప్రతిగృహ్యాచసత్క్రియామ్॥౫౦॥తమాపృచ్ఛ్యప్రహృష్టాత్మా స్వా
శ్రమంపునరాయయౌ । ఏవందినేదినేవిప్రశ్శూద్రేఽస్మిన్పక్షపాతవాన్॥
ఆగచ్ఛదాశ్రమంతస్య ద్రష్టుంతంశూద్రయోనిజమ్ । బహుకాలం
ద్విజస్యాభూ త్సంసర్గశ్శూద్రయోనినా ॥ ౫౨ ॥ స్నేహస్యవశమాప
న్నశ్శూద్రోక్తంనాతిచక్రమే । అథాగతంద్విజంశూద్రః ప్రాహస్నేహ
వశీకృతమ్ ॥ ౫౩ ॥ హవ్యకవ్యవిధానంమే బ్రూహిత్వంతుగురుర్మతః । ఏ
వముక్తస్సశూద్రేణ సర్వమేతదుపాదిశత్ ॥ ౫౪ ॥ కారయామాసశూ
ద్రస్య పితృకార్యాదికంతదా । పితృకార్యేకృతేతేన విసృష్టస్సద్విజోత్త

❧ శూద్రస్యవైదికకర్మోపదేశేనసుమత్యనుభూతదుర్గతిప్రకారః. ❧

మః ॥ ౫౫ ॥ అథదీర్ఘేణకాలేన పోషితశ్శూద్రయోనినా । త్యక్తోవిప్రగణై
స్సోఽయం పఞ్చత్వమగమద్ద్విజః ॥ ౫౬ ॥ వైవస్వతభటైర్నీత్వా పాతితో
నరకేష్వపి । కల్పకోటిసహస్రాణి కల్పకోటిశతానిచ ॥ ౫౭ ॥ భుక్త్వా
క్రమేణనరకాం స్తదన్తేస్థావరోఽభవత్ । గర్దభస్తుతతోజజ్ఞే విడ్వరాహ
స్తతఃపరమ్ ॥ ౫౮ ॥ జజ్ఞేథసారమేయోఽసౌ పశ్చాద్వాయసతాంగతః । అ
థచణ్డాలతాంప్రాప్య శూద్రయోనిమగాత్తతః॥౫౯॥గతవాన్వైశ్యతాం
పశ్చాత్క్షత్రియస్తదనన్తరమ్। ప్రబలైర్బాధ్యమానోఽసౌ బ్రాహ్మణోవై
తదాఽభవత్ ॥ ౬౦ ॥ ఉపనీతస్సపిత్రాతు వర్షేగర్భాష్టమేద్విజః । వర్త
మానఃపితుర్గేహే స్వాచారాభ్యాసతత్పరః ॥ ౬౧ ॥ గచ్ఛన్కదాచిద్గ
హనే గృహీతోబ్రహ్మరక్షసా । రుదన్భ్రమన్స్ఖలన్మూఢః ప్రలపన్ప్రహస
న్నసౌ ॥౬౨॥ శశ్వద్ధాహేతిచవదన్వైదికంకర్మసోఽత్యజత్ । దృష్ట్వాసు
తంతథాభూతం పితాదుఃఖేనపీడితః ॥ ౬౩ ॥ సుతమాదాయచస్నేహా
దగస్త్యంశరణంయయౌ । సువర్ణముఖరీతీరే తపస్యన్తంశివాగ్రతః ॥ ౬౪॥
భక్త్యామునింప్రణమ్యాసౌ పితాతస్యసుతస్యవై । తస్మైనివేదయామాసస్వ

* అగస్త్యోక్త్యాదుర్గత్యపనోదనార్థంసుమతేర్వేఙ్కటాద్రిగమనమ్. *

పుత్రస్యవిచేష్టితమ్ ॥ ౬౫ ॥ అబ్రవీచ్ఛృతదావిప్రః కుమ్భజంమునిపుఙ్గవ
మ్। ఏషమేతనయోబ్రహ్మ న్గృహీతోబ్రహ్మరక్షసా ॥ ౬౬ ॥ సుఖంనలభ
తేబ్రహ్మ న్నక్షతంకరుణాదృశా । నాస్తిమేతనయోప్యన్యః పితౄణామ్ప్ర

ణముత్తమే ॥ ౧౭ ॥ తస్యపీడావినాశార్థ ముపాయంబ్రూహికుమ్భజ।
త్వత్సమస్త్రిషులోకేషు తపస్వీలోనవిద్యతే ॥ ౧౮ ॥ త్వాంవినాఽస్య
పరిత్రాతా నమేపుత్రస్యవిద్యతే। పుత్రేదయాంకురుగురో దయాశీలాహి
సాధవః ॥ ౧౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవముక్తస్తదా తేన కుమ్భజోధ్యానమా
స్థితః। ధ్యాత్వాతునుచిరంకాల మబ్రవీద్బ్రాహ్మణంతతః ॥ ౨౦ ॥ అగ
స్త్యః॥పూర్వజన్మని తేపుత్రో బ్రాహ్మణోఽయంమహామతే।సుమతిర్నా
మవిప్రోఽయం మతింశూద్రాయవై దదౌ ॥ ౨౧ ॥ కర్మాణివైదికాన్యేష
సర్వాణ్యుపదిదేశవై । అతోఽయంనరకాన్భుక్త్వా కల్పకోటిసహస్రక
మ్ ॥ ౨౨ ॥ జాతోభువితదన్తేషు స్థావరాదిషుయోనిషు । ఇదానీంబ్రా
హ్మణోజాతః కర్మశేషేణ తేసుతః ॥ ౨౩ ॥ యమేనప్రేషితేనాత్ర గృహీ
తోబ్రహ్మరక్షసా । క్రూరేణపాతకేనాద్య పూర్వజన్మకృతేనవై ॥ ౨౪ ॥
ఉపాయంతేప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మరక్షోవినాశనే। శృణుష్వశ్రద్ధయాయుక్త
స్సమాధాయచమానసమ్ ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే।
వర్తతేదైవతైస్సేవ్యః పావనోవేఙ్కటాచలః ॥ ౨౬ ॥ తస్యోపరిమహా
తీర్థం నామ్నాపాపవినాశనమ్ । అస్తిపుణ్యంప్రసిద్ధంచ మహాపాతకనా
శనమ్ ॥ ౨౭ ॥ భూతప్రేతపిశాచానాం వేతాళబ్రహ్మరక్షసామ్ । మహా
తాంచైవరోగాణాం తీర్థంతన్నాశకంస్మృతమ్ ॥ ౨౮ ॥ సుతమాదాయ
గచ్ఛత్వం తత్తీర్థగిరిమధ్యగమ్ । ప్రయతస్స్నాపయసుతం తీర్థేపాపవినా
శనే ॥ ౨౯ ॥ స్నానేనత్రిదినంతత్ర బ్రహ్మరక్షోవినశ్యతి । నైవోపాయా
న్తరంతస్య వినాశేవిద్యతేభువి ॥ ౩౦ ॥ తస్మాచ్ఛీఘ్రంప్రయాహిత్వం
వేఙ్కటాఖ్యాయపర్వతమ్ । తత్రపాపవినాశాఖ్య తీర్థేస్నాపయతేసుత
మ్ ॥ ౩౧ ॥ మావిలమ్బంకురుష్వాత్ర త్వరయాయాహివైద్విజ। ఇత్యు
క్తస్సద్విజోఽగస్త్యంప్రణమ్యభువిదణ్డవత్ ॥ ౩౨ ॥ అనుజ్ఞాతశ్చతేనా
సౌ ప్రయయౌవేఙ్కటాచలమ్ । సుతేనసాకంవిప్రోఽసౌ గత్వాపాపవి

సుమతేః పాపనాశనస్నానేనదుర్గత్యపనోదనప్రకారః.

నాశనమ్ ॥ ౩౩ ॥ సఙ్కల్పపూర్వంసంస్నాప్య దినత్రయమసౌసుతమ్।
సస్నౌస్వయంచవిప్రేన్ద్రః పితాపాపవినాశనే ॥ ౩౪ ॥ సమాగతఃపవా
తోయంకృత్వాచాప్యాహ్నికక్రమమ్।అథతస్యసుతస్తత్ర విముక్తోబ్రహ్మ

రక్షసా ॥ ౧౫ ॥ సమజాయతనీరోగ స్స్వస్థస్సున్దరరూపధృత్ । సర్వస
మ్పత్సమృద్ధోఽసౌ భుక్త్వాభోగాననేకశః ॥ ౧౬ ॥ దేహాన్తేప్రయయౌ
ముక్తిం స్నానాత్పాపవినాశనే । పితాపితత్రస్నానేనదేహాన్తేముక్తి

* వైదికకర్మానుష్ఠాతుర్గృధ్రమతేర్దుర్గతిప్రాప్త్యపనోదనప్రకారః. *

మాప్తవాన్ ॥ ౧౭ ॥ తేనోపదిష్టోఽయంశూద్రస్సభుక్త్వానరకాన్క్ర
మాత్ । అనేకాసుజనిత్వాచ కుత్సితాస్వపియోనిషు ॥ ౧౮ ॥ గృధ్ర
జన్మాఽభవత్పశ్చాద్వేఙ్కటాహ్వాయపర్వతే । సకదాచిజ్జలంపాతుం తీ
ర్థేనాపవినాశనే ॥౧౯॥ సమాగతఃపపాతోయం సిషిచేచాత్మనస్తనుమ్।
తద్దైవదివ్యదేహస్సన్సర్వాభరణభూషితః ॥ ౨౦ ॥ దివ్యంవిమానమారు
హ్య ప్రయయావమరాలయమ్ ॥శ్రీసూతః॥ ఏవంప్రభావమేతద్వై తీర్థం
పాపవినాశనమ్ ॥ ౨౧ ॥ పాపానాంనాశనాద్విప్రాః పాపనాశాభిధం
హితత్ ॥ ౨౧౪ ॥ ఇత్థంరహస్యంకథితంమునీన్ద్రాస్తద్వైభవంపా
పవినాశనస్య । యత్రాభిషేకాత్సహసావిముక్తో ద్విజశ్చశూద్రశ్చవిని
ష్కృతౌ ॥ ౨౨౪ ॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పాపవినాశనతీర్థ
మహిమానువర్ణనంనామనవమోధ్యాయః.

పాపవినాశనతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః॥ పునశ్చాహంప్రవక్ష్యామిపాపనాశనవైభవమ్ । భగ
వద్భక్తిభావేన శృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ ఇతిహాసంప్రవక్ష్యామి
సర్వపాపవినాశనమ్ । యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యో ముచ్యతేనాత్రసం

భద్రమత్యాఖ్యదరిద్రద్విజవృత్తాన్తః

శయః ॥ ౨ ॥ ఆసీత్పురాద్విజవరో వేదవేదాన్తపారగః । దరిద్రోవృత్తి
హీనశ్చ నామ్నా భద్రమతిర్ద్విజాః ॥ 3 ॥ శ్రుతానిసర్వశాస్త్రాణి తేనవి
ప్రేణధీమతా । శ్రుతానిచపురాణానిధర్మశాస్త్రాణిసర్వశః ॥ ౪ ॥ అభ
వంస్తస్యషట్పత్న్యఃకృతాసిన్ధూర్యశోవతీ। కామినీమాలినీచైవశోభాచై
వప్రకీర్తితాః ॥౫॥ తాసుపత్నీషుతస్యాసీత్పుత్రాణాంచశతద్వయమ్। తేస
ర్వేతస్యపుత్రాద్యాః క్షుధయాపరిపీడితాః ॥౬॥ అకిఞ్చనోభద్రమతిఃక్షు

ధార్తానాత్మజాన్ప్రియాన్ । పశ్యన్ప్రియాఃక్షుధార్తాశ్చ విలలాపాకులేన్ద్రియః ॥౭॥ ధిగ్జన్మభాగ్యరహితంధిగ్జన్మధనవర్జితమ్ । ధిగ్జన్మకీర్తిరహితంధిగ్జన్మాతిథ్యవర్జితమ్ ॥౮॥ ధిగ్జన్మాచారరహితంజన్మధిగ్జ్ఞానవర్జితమ్ । ధిగ్జన్మయత్నరహితంధిగ్జన్మసుఖవర్జితమ్ ॥౯॥ ధిగ్జన్మబన్ధురహితంధిగ్జన్మఖ్యాతివర్జితమ్ । నరస్యబహ్వాపత్యస్య ధిగ్జన్మైశ్వర్యవర్జితమ్ ॥ ౧౦ ॥ అహోగుణాస్సామ్యతాచ విద్వత్తాజన్మసత్కులే । దారిద్ర్యాభ్యుధిమగ్నస్యసర్వమేతన్నశోభతే ॥ ౧౧ ॥ విప్రాఃపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చ బాన్ధవాభ్రాతరస్తథా । శిష్యాశ్చసర్వేమనుజాఃత్యజన్త్యైశ్వర్యవర్జితమ్ ॥౧౨॥ ఇతినిశ్చిత్యమతిమాన్స్థిరోభద్రమతిర్ద్విజాః । చణ్డాలోవాద్విజోవాపిభాగ్యవానేవపూజ్యతే ॥ ౧౩ ॥ దరిద్రఃపురుషోలోకే శవవల్లోకనిన్దితః । అహోసమ్పత్సమాయుక్తో నిష్ఠురోవాప్యనిష్ఠురః ॥ ౧౪ ॥ గుణహీనోపిగుణవాన్మూర్ఖోవాపిసపణ్డితః । నిష్ఠురోవాగుణీవాపి ధర్మహీనోఽథవానరః ॥ ౧౫ ॥ ఐశ్వర్యగుణయుక్తశ్చేత్పూజ్యఏవనసంశయః । అహోదరిద్రతాదుఃఖం తత్రాప్యాశాతిదుఃఖదా ॥౧౬॥ ఆశాభిభూతాః పురుషా దుఃఖమశ్నువతేక్షణాత్ ॥౧౬॥ ఆశాయాదాసాయేదాసాస్తే సర్వలోకస్య ॥ ఆశాదాసీయేషాం తేషాందాసాయతేలోకః ॥ ౧౭ ॥ సర్వశాస్త్రార్థవేత్తాపి దరిద్రోభాతిమూర్ఖవత్ ॥ ౧౮ ॥ ఆకిఞ్చన్యమహాగ్రాహగ్రస్తానాంనాస్తిమోచకః । అహోదుఃఖమహోదుఃఖ మహోదుఃఖందరిద్రతా ॥ ౧౯ ॥ తత్రాపిపుత్రదారాణాం బాహుళ్యమతిదుఃఖదమ్। ఏవముక్త్వాభద్రమతి స్సర్వశాస్త్రార్థపారగః ॥౨౦॥ అత్యైశ్వర్యప్రదంధర్మం మనసాచిన్తయంస్తదా । తూష్ణీంస్థితోభద్రమతిర్మహాక్లేశసమన్వితః ॥ ౨౧ ॥ తదానీంతాసుభార్యాసుకామినీపతిదేవ

భద్రమతిమ్ప్రతికామినీకృతవేఙ్కటాద్రిగమనప్రోత్సాహనమ్.

తా। భార్యాసాధుగుణైర్యుక్తాతంపతింప్రత్యభాషత ॥౨౨॥ కామినీ॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ । మమనాథమహాభాగవాక్యంశృణుమహామతే ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే । వర్తతేదైవతైస్సేవ్యః పావనోవేఙ్కటాచలః ॥ ౨౪ ॥ తస్మిన్వేఙ్కటశైలేన్ద్రే సురాసురనమస్కృతే । వర్తతేపావనంతీర్థంపాపానాందాహకంశుభమ్॥

తత్రగత్వామహాభాగ పాపనాశేమహామతే । కురుస్నానంప్రయత్నే
న భార్యాపుత్రసమన్వితః ॥ ౨౬ ॥ తస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం నారదే
నశ్రుతంమయా । బాలభావేమమపితురన్తికేచోక్తవాన్మునిః ॥ ౨౭ ॥
వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । సర్వదుఃఖప్రశమనే స
ర్వసమ్పత్ప్రదాయకే ॥ ౨౮ ॥ పాపనాశేమహాతీర్థే స్నాత్వాసఙ్కల్ప
పూర్వకమ్ । అత్రైశ్వర్యప్రదంధర్మం మనసాచిన్తయంస్తదా ॥౨౯॥
భూమిదానంవినిశ్చిత్య సర్వదానోత్తమోత్తమమ్ । ప్రాపకంపరలోక
స్యసర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ 30 ॥ దానానాముత్తమందానం భూదానం
పరికీర్తితమ్ । తద్దత్వాసమవాప్నోతి యద్యదిష్టతమంనరః ॥ 3౧ ॥ ఇత్యే
వంనారదేనోక్తం శ్రుత్వామేజనకోద్విజః । సమ్ప్రహృష్టమనాభూత్వా
శేషాద్రింప్రాప్తవాంస్తదా ॥ 3౨ ॥ తత్రగత్వామహాభాగ స్సర్వసమ్ప
త్ప్రదాయకమ్।భూదానంవిప్రవర్యాయశ్రోత్రియాయప్రదత్తవాన్॥33॥
తతోమేజనకోవిద్వ న్సర్వభాగ్యసమన్వితః । ఇహలోకేసుఖంప్రాప్య చా
న్తేవిష్ణుపదంయయౌ ॥ 3౪ ॥ త్వంచగత్వామహాభాగ వేఙ్కటాద్రింన
గోత్తమమ్ । కురుదానంప్రయత్నేనభూదానంసర్వకామదమ్ ॥ 3౫ ॥

కామినీకథితభూదానప్రశంసా.

భూమిదానస్యమాహాత్మ్యం శృణుష్వసుసమాహితః । నకోపిగదితుంశ
క్తోలోకేఽస్మిన్భగవన్ప్రభో ॥ 3౬ ॥ భూమిదానాత్పరందానం నభూతం
నభవిష్యతి । పరంనిర్వాణమాప్నోతి భూమిదోనాత్రసంశయః ॥ 3౭ ॥
స్వల్పామపిమహీందత్వా శ్రోత్రియాయాహితాగ్నయే । బ్రహ్మలోకమ
వాప్నోతిపునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ 3౮ ॥ భూమిదస్సర్వదఃప్రోక్తోభూమిదో
మోక్షభాగ్భవేత్ । భూమిదానంవృషాద్రౌచసర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥3౯॥
మహాపాతకయుక్తోవా యుక్తోవాసర్వపాతకైః । దశహస్తాంమహీంద
త్వా సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ॥ ౪౦ ॥ సత్పాత్రేభూమిదాతాయ స్సర్వ
దానఫలంలభేత్ । భూమిదస్యసమోనాన్యస్త్రిషులోకేషువిద్యతే ॥౪౧॥
ద్విజస్యవృత్తిహీనస్య యఃప్రదద్యాన్మహీంశుభామ్ । తస్యపుణ్యఫలం
వక్తుం శేషోనార్హఃకదాచన ॥ ౪౨ ॥ విప్రస్యవృత్తిహీనస్యసదాచారస్య
కస్యచిత్ । గోల్పామపిమహీందద్యాత్సవిష్ణుర్నాత్రసంశయః ॥ ౪3 ॥

ఇక్షుగోధూమకేదార పూగవృక్షాదిసంయుతా । పృథ్వీప్రదీయతే యేన సవిష్ణుర్నాత్రసంశయః ॥ ౪౪ ॥ వృత్తిహీనస్యవిప్రస్య దరిద్రస్యకుటుమ్బినః । స్వల్పామపిమహీందత్వా విష్ణుసాయుజ్యమశ్నుతే ॥ ౪౫ ॥ సక్తస్యదేవపూజాసు విప్రస్యాటవికామహీ । దత్తాభవతిగఙ్గాయాంత్రిరాత్రస్నానజంఫలమ్ ॥ ౪౬ ॥ విప్రస్యవృత్తిహీనస్యసదాచారరతస్యచ। ద్రోణికాంపృథివీందత్వా యత్ఫలంలభతేశ్రృణు ॥ ౪౭ ॥ గఙ్గాతీరేఽశ్వమేధానాంశతానివిధివన్నరః । కృత్వాయత్ఫలమాప్నోతి తదాప్నోతి మహత్ఫలమ్ ॥ ౪౮ ॥ దదాతిఖారికాంభూమిందరిద్రాయద్విజాతయే । తస్యపుణ్యంప్రవక్ష్యామి మన్నాథభగవన్ప్రభో ॥ ౪౯ ॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశతానిచ । విధాయజాహ్నవీతీరే యత్ఫలంతల్లభేత్సః ॥౫౦॥ భూమిదానంమహాదాన మతిదానంప్రకీర్తితమ్ । సర్వపాపప్రశమన మపవర్గఫలప్రదమ్ ॥౫౧॥ యచ్ఛ్రుత్వాశ్రద్ధయాయుక్తో భూమిదానఫలంలభేత్ ।భార్యాయావచనంశ్రుత్వాత్వితిహాససమన్వితమ్॥౫౨॥ సన్తుష్టోమనసిధ్యాత్వా శేషాచలనివాసినమ్ । గన్తుంప్రచక్రమేబుద్ధిం

భద్రమతయేభూప్రదానాత్సుఘోషస్యసద్గతిప్రాప్తిః.

క్రీడాచలమనుత్తమమ్ ॥ ౫౩ ॥ తతోభద్రమతిస్సామ్యస్సర్వధర్మపరాయణః । సుశాలింనామనగరింకళత్రసహితోయయౌ ॥ ౫౪ ॥ సుఘోషంనామవిప్రేన్ద్రం సర్వైశ్వర్యసమన్వితమ్ । గత్వాయాచితవాన్భూమిం పఞ్చహస్తాయతాంద్విజః ॥ ౫౫ ॥ సుఘోషోధర్మనిరతస్తంనిరీక్ష్యకుటుమ్బినమ్। మనసాప్రీతిమాపన్నస్సమభ్యర్చ్యేనమబ్రవీత్ ॥౫౬॥ కృతార్థోహంభద్రమతే సఫలంమమజన్మచ । మత్కులంచానఘంజాతమనుగ్రాహ్యోస్మితేయతః ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంసమభ్యర్చ్య సుఘోషోధర్మతత్పరః।పఞ్చహస్తప్రమాణాంతాందదౌతస్మైమహామతిః ॥౫౮॥

పృథివీవైష్ణవీపుణ్యాపృథివీవిష్ణుపాలితా।పృథివ్యాస్తుప్రదానేనప్రీయతాంమేజనార్దనః ॥ ౫౯ ॥ మన్త్రేణానేనవిప్రేన్ద్రస్సుఘోషస్తంద్విజేశ్వరమ్। విష్ణుబుద్ధ్యాసమభ్యర్చ్యతావతీంపృథివీందదౌ ॥౬౦॥ సోపిభద్రమతిర్విప్రాధీమాంస్తాంయాచితాంభువమ్ । దత్తవాన్హరిభక్తాయ శ్రోత్రియాయకుటుమ్బినే ॥ ౬౧ ॥ సుఘోషోభూమిదానేనకోటివంశసమన్వి

భద్రమతేః పాపనాశనతీరేభూప్రదానార్థం వేఙ్కటాద్రిగమనమ్.

తః। ప్రపేదేవిష్ణుభవనం యత్రగత్వానశోచతి॥ ౬౨ ॥ విప్రోభద్రమతిశ్చా
పిపుత్రదారసమన్వితః। గతోవేఙ్కటశైలేన్ద్రంసురాసురనమస్కృతమ్॥
౬౩॥ గన్ధర్వయక్షసిద్ధాదిసేవితంమేరుపుత్రకమ్। వైకుణ్ఠాదాగతందివ్యం
క్రీడాచలమనుత్తమమ్ ॥ ౬౪ ॥ తత్రస్వామిసరస్తోయేనిర్మలేపావనేశుభే।
దారపుత్రాదిసంయుక్తస్స్నాత్వాసఙ్కల్పపూర్వకమ్ ॥ ౬౫ ॥ తత్ప
శ్చిమతటేశ్వేతసూకరంవసుధాధరమ్ । నత్వాతత్రవిధానేన శ్రీనివా
సాలయంగతః ॥ ౬౬ ॥ తత్రబ్రహ్మాదిదేవైశ్చ సేవితంవేఙ్కటేశ్వరమ్।
దృష్ట్వాన్సహపుత్రాద్యైర్విష్ణుభక్తోమహామతిః ॥ ౬౭ ॥ భక్త్యాప్రణమ్య
తందేవం శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ । పుత్రదారాదిసంయుక్తః పాపనాశన
మాయయా ॥ ౬౮ ॥ తత్రస్నాత్వావిధానేనకృతకర్మాదిసత్క్రియః ।
కస్మైచిద్విష్ణుభక్తాయశ్రోత్రియాయమహామతిః ॥ ౬౯ ॥ విష్ణుబుద్ధ్యాసప్రద

* భూదానప్రభావేనప్రాదుర్భూతంభగవన్తమ్ప్రతిభద్రమతిస్తుతిః. *

దౌభూదానంమోక్షదంశుభమ్ । తదాప్రాదురభూద్దేవశ్శఙ్ఖచక్రగదాధ
రః ॥ ౭౦ ॥ వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః । పాపనాశస్యతీరేతు
భూదానస్యప్రభావతః ॥ ౭౧ ॥ తదాభద్రమతిస్స్వామ్య స్తోతుంసముప
చక్రమే ॥ ౭౨ ॥ నమోనమస్తేఽఖిలకారణాయనమోనమస్తేఽఖిలపా
లకాయ ॥ నమోనమస్తేఽమరనాయకాయ నమోనమోదైత్యవిమర్ద
నాయ ॥ ౭౩ ॥ నమోనమోభక్తజనప్రియాయనమోనమఃపాపవిదార
ణాయ ॥ నమోనమోదుర్జననాశకాయనమోఽస్తుతస్మైజగదీశ్వరాయ ॥
౭౪ ॥ నమోనమః కారణవామనాయనారాయణాయామితవిక్రమాయ ॥
శ్రీశార్ఙ్గచక్రాసిగదాధరాయనమోఽస్తుతస్మైపురుషోత్తమాయ॥ ౭౫॥ న
మః పయోరాశినివాసకాయనమోఽస్తులక్ష్మీపతయేఽవ్యయాయ॥నమో
స్తుసూర్యాద్యమితప్రభాయ నమోనమః పుణ్యగతాగతాయ ॥ ౭౬ ॥ న
మోనమోఽర్కేన్దువిలోచనాయ నమోఽస్తుతేయజ్ఞఫలప్రదాయ ॥ న
మోఽస్తుయజ్ఞాఙ్గవిరాజితాయనమోఽస్తుతేసజ్జనవల్లభాయ ॥ ౭౭ ॥ న
మోనమఃకారణకారణాయ నమోఽస్తుశబ్దాదివివర్జితాయ ॥ నమోఽ

స్తుతేఽభీష్టసుఖప్రదాయనమోనమోభక్తమనోరమాయ॥ ౨౭॥ నమో
నమస్తేఽఖిలకారణాయ నమోస్తుతేమన్దరధారకాయ ॥ నమోస్తుతే
యజ్ఞవరాహనామ్నే నమోహిరణ్యాక్షవిదారకాయ ॥ ౨౮ ॥ నమో
స్తుతేవామనరూపభాజేనమోస్తుతేక్షత్రకులాన్తకాయ ॥ నమోస్తుతేరా
వణమర్దనాయనమోస్తుతేనన్దసుతాగ్రజాయ ॥ ౨౯ ॥ నమస్తేకమలాకా
న్తనమస్తేసుఖదాయినే ॥౩౦॥ శ్రితార్తినాశినేతుభ్యంభూయోభూయో
నమోనమః । విప్రేణసంస్తుతోదేవోభగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౩౧ ॥ వా
త్సల్యేనాబ్రవీద్వాక్యం శ్రీనివాసోదయానిధిః । తాతతుష్టోస్మిభద్రన్తేస్తో
త్రేణమహతాద్విజ ॥ ౩౨ ॥ సర్వభోగసమాయుక్తః పుత్రపౌత్రాదిభి
ర్యుతః । ఇహలోకేసుఖంప్రాప్యదేహాన్తేముక్తిమాప్నుహి ॥౩౩॥ ఇత్యు
క్త్వాభగవాన్విష్ణుస్తత్రైవాన్తరధీయత। ఏవంవఃకథితంవిప్రాఃపాపనాశ
నవైభవమ్॥౩౪॥తత్తీరేభూప్రదానస్యమాహాత్మ్యంచాపివర్ణితమ్॥ ౩౫॥

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేపాపవినాశనతీర్థ
భూదానఫలానువర్ణనం నామదశమోధ్యాయః.

రామానుజాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । ఆకా
శగఙ్గాతీర్థస్యమాహాత్మ్యంప్రవదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ ఆకాశగఙ్గానికటేస
ర్వశాస్త్రార్థపారగః । రామానుజఇతిఖ్యాతో విష్ణుభక్తోజితేన్ద్రియః ॥
౨ ॥ తపశ్చకారధర్మాత్మావైఖానసమతేస్థితః । గ్రీష్మేపఞ్చాగ్నిమధ్య
స్థోవిష్ణుధ్యానపరాయణః ॥ ౩ ॥ జపన్నష్టాక్షరంమన్త్రంధ్యాయన్హృ
దిజనార్దనమ్ । వర్షాస్వాకాశగోనిత్యంహేమన్తేషుజలాశయః ॥ ౪ ॥ సర్వ
భూతహితోదాన్త స్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః । వర్షాణికతిచిత్సోయం జీర్ణ
పర్ణాశనోఽభవత్ ॥ ౫ ॥ కఞ్చిత్కాలంజలాహారో వాయుభక్షఃకియ

ఆకాశగఙ్గాతీరేరామానుజతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

త్సమాః । అథతత్తపసాతుష్టో భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౬ ॥ ప్రత్యక్షతా
మగాత్తస్యశఙ్ఖచక్రగదాధరః । వికచామ్బుజపత్రాక్ష స్సూర్యకోటిసమ
ప్రభః ॥ ౭ ॥ వినతానన్దనారూఢ శ్ఛత్రచామరశోభితః । హారకేయూర
మకుటకటకాదివిభూషితః ॥ ౮ ॥ విష్వక్సేనసనన్దాది కిఙ్కరైఃపరివారి

తః । వీణావేణుమృదఙ్గాదివాద్యకైర్నారదాదిభిః ॥ ౯ ॥ ఉపగీయమా
నవిభవఃపీతామ్బరవిరాజితః । లక్ష్మీవిరాజితోరస్కో నీలమేఘనిభచ్ఛ
విః ॥ ౧౦ ॥ సనకాదిమహాయోగిసేవితఃపార్శ్వయోర్ద్వయోః । మన్ద
స్మితేనసకలంమోహయన్భువనత్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ స్వభాసాభాసయన్
త్సర్వా దిశోదశవిరాజయన్ । సుభక్తసులభోదేవో వేఙ్కటేశోదయా
నిధిః ॥ ౧౨ ॥ పురస్సన్నిదధేతస్యరామానుజమహామునేః । ఆవిర్భూతం
తదాదృష్ట్వాశ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ ॥ ౧౩ ॥ పీతామ్బరధరందేవంతు
ష్టింప్రాపమహామునిః । భక్త్యాపరమయాయుక్త స్తుష్టావజగదీశ్వరమ్ ॥

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః.

౧౪ ॥ రామానుజః ॥ నమోదేవాదిదేవాయ శఙ్ఖచక్రగదాభృతే । న
మోనిత్యాయశుద్ధాయ వేఙ్కటేశాయతేనమః ॥ ౧౫ ॥ నమోభక్తా
ర్తిహన్త్రేతే హవ్యకవ్యస్వరూపిణే । నమస్త్రిమూర్తయేతుభ్యం సృష్టి
స్థిత్యన్తకారిణే ॥ ౧౬ ॥ నమఃపరేశాయనమోతిభూమ్నే నమోస్తులక్ష్మీ
పతయేవిధాత్రే । నమోస్తుసూర్యేన్దువిలోచనాయనమోవిరిఞ్చ్యాద్యభి
వన్దితాయ ॥ ౧౭ ॥ యోనామజాత్యాదివికల్పహీనస్సమస్తదోషైరపి
వర్జితోయః । సమస్తసంసారభయాపహారిణే తస్మైనమోదైత్యవినాశ
కాయ ॥ ౧౮ ॥ వేదాన్తవేద్యాయరమేశ్వరాయవృషాద్రివాసాయవి
ధాతృపిత్రే । నమోనమస్సర్వజనార్తిహారిణే నారాయణాయామితవి
క్రమాయ ॥ ౧౯ ॥ నమస్తుభ్యంభగవతేవాసుదేవాయశార్ఙ్గిణే । భూ
యోభూయోనమస్తుభ్యం వేఙ్కటాద్రినివాసినే ॥ ౨౦ ॥ ఇతిస్తుత్వా
వేఙ్కటేశంశ్రీనివాసంజగద్గురుమ్ । రామానుజోమునిస్తూష్ణీమాస్తవిప్ర
వరోత్తమః ॥ ౨౧ ॥ శ్రుత్వాస్తుతింశ్రుతిసుఖాంహరిస్తస్యమహాత్మనః ।
అవాపపరమంతోషంవేఙ్కటాచలనాయకః ॥ ౨౨ ॥ అథాలిఙ్గ్యమునిం
శౌరిశ్చతుర్భిర్బాహుభిస్తదా । బభాషేప్రీతిసంయుక్తో వరంవైప్రీయతా
మితి ॥ ౨౩ ॥ తుష్టోస్మితపసాతేఽద్యస్తోత్రేణాపిమహామునే । నమస్కా

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్ప్రార్థనా.

రేణచప్రీతోవరదోహంతవాగతః ॥ ౨౪ ॥ రామానుజః ॥ నారాయణ
రమానాథశ్రీనివాసజగన్మయ । జనార్దనజగద్ధామన్గోవిన్దనరకాన్తక ॥

త్వద్దర్శనాత్కృతార్థోస్మి వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే । త్వాంనమస్యన్తి
ధర్మిష్ఠాయత స్త్వంధర్మపాలకః ॥ ౨౬ ॥ యంనవేత్తిభవోబ్రహ్మాయంన
వేత్తిత్రయీతథా। త్వాంవేద్మిపరమాత్మానంకిమస్మాదధికంవరమ్॥ ౨౭॥
యోగినోయంనపశ్యన్తియంనపశ్యన్తికర్మఠాః। పశ్యామిపరమాత్మానం
కిమస్మాదధికంవరమ్॥ ౨౮॥ ఏతేనచకృతార్థోస్మి వేఙ్కటేశజగత్పతే।య
న్నామస్మృతిమాత్రేణమహాపాతకినోపిచ ॥ ౨౯ ॥ ముక్తింప్రయాన్తి
మనుజాస్తంపశ్యామిజనార్దనమ్ । త్వత్పాదపద్మయుగళేనిశ్చలాభక్తిర

భగవద్వర్ణితాకాశగఙ్గాతీర్థస్నానకాలనిర్ణయః.

స్తుమే ॥౩౦॥ భగవాన్॥ మయిభక్తిర్దృఢాతేస్తురామానుజమహామతే।
శృణుచాప్యపరంవాక్యముచ్యతేతేమయాద్విజ ॥ ౩౧ ॥ మేషసఙ్క్రమ
ణేభానోశ్చిత్రానక్షత్రసంయుతే । పౌర్ణమాస్యాంచగఙ్గాయాం స్నానర
కుర్వన్తియేజనాః ॥ ౩౨ ॥ తేయాన్తిపరమంధామ పునరావృత్తివర్జిత
మ్ । వియద్గఙ్గాసమీపేత్వం వసరామానుజద్విజ ॥ ౩౩ ॥ ఏతత్ప్రారబ్ధదే
హాన్తే మత్స్వరూపమవాప్స్యసి । బహునాకిమహోక్తేన వియద్గఙ్గాజలే
శుభే॥ ౩౪ ॥ స్నాన్తియేవైజనాస్సర్వేతేవైభాగవతోత్తమాః । భవన్తి
మునిశార్దూలనాత్రకార్యావిచారణా॥ ౩౫॥ రామానుజః ॥ కింలక్షణా
భాగవతాజ్ఞాయన్తేకేనకర్మణా । ఏతదిచ్ఛామ్యహంశ్రోతుం కౌతూహ

భగవద్వర్ణితభాగవతలక్షణాని.

లపరోయతః ॥ ౩౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ॥ లక్షణంభాగవతానాం శృణు
ష్వమునిసత్తమ । వక్తుంతేషాంప్రభావంతుశక్యతేనాబ్దకోటిభిః ॥ ౩౭ ॥
యేహితాస్సర్వజన్తూనాం గతాసూయావిమత్సరాః । జ్ఞానినోనిస్పృ
హాశ్శాన్తాస్తేవైభాగవతోత్తమాః ॥ ౩౮ ॥ కర్మణామనసావాచాపర
పీడాంనకుర్వతే । అపరిగ్రహశీలాశ్చతేవైభాగవతోత్తమాః ॥ ౩౯ ॥ స
త్కథాశ్రవణేయేషాం వర్తతేసాత్త్వికామతిః । మత్పాదాబ్జసుభక్తాయే
తేవైభాగవతోత్తమాః ॥౪౦ ॥ మాతాపిత్రోశ్చశుశ్రూషాంకుర్వతేయే
నరోత్తమాః । యేతుదేవార్చనరతాః యేతుతత్సాధకానరాః॥ ౪౧॥ పూ
జాందృష్ట్వానుమోదన్తే తేవైభాగవతోత్తమాః । వర్ణినాంచయతీనాం
చపరిచర్యాపరాశ్చయే ॥ ౪౨ ॥ పరనిన్దామకుర్వాణాస్తేవైభాగవతో

త్తమాః । సర్వేషాంహితవాక్యానియేవదన్తినరోత్తమాః ॥ ౪౩ ॥ యే
గుణగ్రాహిణోలోకేతేవైభాగవతోత్తమాః। ఆత్మవత్సర్వభూతానియేప
శ్యన్తినరోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ తుల్యాశ్శత్రుషుమిత్రేషుతేవైభాగవతా
స్స్మృతాః।ధర్మశాస్త్రప్రవక్తారస్సత్యవాక్యరతాశ్చయే ॥౪౫॥ తేషాం
శుశ్రూషవోయేచతేవైభాగవతోత్తమాః। వ్యాకుర్వన్తిపురాణానితాని
శృణ్వన్తియేతథా ॥ ౪౬ ॥ తద్వక్తరిచభక్తాయేతేవైభాగవతోత్తమాః।
యేగోబ్రాహ్మణశుశ్రూషాంకుర్వన్తిసతతంనరాః ॥ ౪౭ ॥ తీర్థయాత్రా
పరాయేచతేవైభాగవతోత్తమాః। అన్యేషాముదయందృష్ట్వాయేఽభిన
న్దన్తిమానవాః ॥ ౪౮ ॥ హరినామపరాయేచతేవైభాగవతోత్తమాః।ఆ
రామరోపణరతాస్తటాకపరిరక్షకాః ॥ ౪౯ ॥ కాసారకూపకర్తార
స్తేవైభాగవతోత్తమాః। యేవైతటాకకర్తారోదేవసద్మానికుర్వతే॥౫౦॥
గాయత్రీనిరతాయేచతేవైభాగవతోత్తమాః। యేభినన్దన్తినామానిహ
రేశ్శ్రుత్వాఽతిహర్షితాః ॥ ౫౧ ॥ రోమాఞ్చితశరీరాశ్చ తేవైభాగవ
తోత్తమాః। తులసీకాననందృష్ట్వాయేనమస్కుర్వతేనరాః ॥ ౫౨ ॥ త
త్కాష్ఠాఙ్కితకర్ణాయే తేవైభాగవతోత్తమాః । తులసీగన్ధమాఘ్రా
యసన్తోషంకుర్వతేతుయే ॥ ౫౩ ॥ తన్మూలమృద్ధరాయేచతేవైభాగవ
తోత్తమాః। స్వాశ్రమాచారనిరతాస్తథైవాతిథిపూజకాః ॥ ౫౪ ॥ యే
చవేదార్థవక్తారస్తేవైభాగవతోత్తమాః। విదితానిచశాస్త్రాణిపరార్థం
ప్రవదన్తియే ॥ ౫౫ ॥ సర్వత్రగుణభాజోయేతేవైభాగవతోత్తమాః ।
పానీయదాననిరతాహ్యన్నదానరతాశ్చయే ॥ ౫౬ ॥ ఏకాదశీవ్రతప
రాస్తేవైభాగవతోత్తమాః। గోదాననిరతాయేచకన్యాదానరతాశ్చయే॥
౫౭ ॥ మదర్థంకర్మకర్తారస్తేవైభాగవతోత్తమాః । మన్మానసాశ్చమద్భ
క్తామద్భక్తజనలోలుపాః ॥ ౫౮ ॥ మన్నామస్మరణాసక్తాస్తేవైభాగవ
తోత్తమాః । బహునాత్రకిముక్తేనసఙ్క్షేపాత్తేబ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౫౯ ॥
సద్గుణాయత్రవర్తన్తేతేవైభాగవతోత్తమాః । ఏతేభాగవతావిప్రాః కే
చిదత్రప్రకీర్తితాః ॥ ౬౦ ॥ మయాపిగదితుంశక్యానాబ్దకోటిశతైరపి ।
రామానుజమహాభాగమద్భక్తానాంచలక్షణమ్ ॥ ౬౧ ॥ మయిభక్తేత్వ
యిప్రీత్యాహ్యుక్తంకిలమహామతే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవంవఃకథితంవిప్రా

శ్శౌనకాద్యామహౌజసః ॥ ౬౨ ॥ వృషాద్రౌచవియద్గఙ్గాతీర్థమాహా
త్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౬౪ ॥ ... ... *

ఇతి స్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గామా
హాత్మ్యేరామానుజవ్రతచర్యాకథనంనామైకాదశోధ్యాయః.

దానార్హసత్పాత్రనిర్ణయః.

ఋషయః॥భగవన్సూతసర్వజ్ఞవేదవేదాన్తకోవిద। దానానికస్యదే
యానిదానకాలశ్చకీదృశః ॥ ౧ ॥ కేనచప్రతిగృహ్ణీయాత్సర్వంనోవక్తుమ
ర్హసి॥శ్రీసూతః॥ మహాపుణ్యప్రదేక్షేత్రేవేఙ్కటాఖ్యేద్విజోత్తమాః॥ ౨ ॥
సర్వేషామేవవర్ణానాం బ్రాహ్మణఃపరమోగురుః । తస్యదానానిదేయా
నిసతారయతిపణ్డితః ॥ ౩ ॥ బ్రాహ్మణఃప్రతిగృహ్ణీయాత్సర్వత్రావర్ణవర్జి
తః।షణ్డస్యపుత్రహీనస్యడమ్భాచారరతస్యచ ॥ ౪ ॥ వేదవిద్వేషిణశ్చైవ
ద్విజవిద్వేషిణస్తథా । స్వకర్మత్యాగినశ్చాపిదత్తంభవతినిష్ఫలమ్ ॥ ౫॥
పరదారరతస్యాపిపరద్రవ్యరతస్యచ । గాయకస్యాపివిప్రస్యదత్తంభవ
తినిష్ఫలమ్ ॥ ౬ ॥ అసూయావిష్టమనసఃకృతఘ్నస్యచమాయినః ।జ్ఞాన
శూన్యస్యవిప్రస్య దత్తంభవతినిష్ఫలమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యంయాచ్ఞాపరస్యాపి
హింసకస్యాబలస్యచ । నామవిక్రయిణశ్చైవవేదవిక్రయిణస్తథా ॥ ౮ ॥
స్మృతివిక్రయిణశ్చైవధర్మవిక్రయిణస్తథా।పరోపతాపశీలస్యదత్తంభవ
తినిష్ఫలమ్॥ ౯॥ యేకేచిత్పాపనిరతానిన్దితాస్సుకృతైస్తథా । నతేభ్యః
ప్రతిగృహ్ణీయాన్నదేయంవాపికిఞ్చన ॥ ౧౦ ॥ సత్కర్మనిరతాయైవశ్రో
త్రియాయాహితాగ్నయే । వృత్తిహీనాయవైదేయందరిద్రాయకుటు
మ్బినే ॥ ౧౧ ॥ దేవపూజాసుసక్తాయపురాణపఠనాయచ । దేయంప్ర
యత్నతోవిప్రాదరిద్రస్యవిశేషతః ॥ ౧౨ ॥ బహునాకిమిహోక్తేనశ్శృ
ణుధ్వంద్విజసత్తమాః । సర్వేషాంబ్రాహ్మణానాంచప్రదాతుంశక్యతే
సదా ॥ ౧౩ ॥ వన్ధ్యాభర్త్రేప్రదత్తంచేద్దాసభోజాయతేనరః । నాస్తి
కంభిన్నమర్యాదంపుత్రహీనంజడంఖలమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్తేయినంకితవంచై
వ కదాచిన్నాభివాదయేత్ । పాషణ్డంపతితంవ్రాత్యం వేదవిక్రయి
ణంతథా ॥ ౧౫ ॥ కృతఘ్నంపాపనిరతంకదాచిన్నాభివాదయేత్ ।

తథాస్నానం ప్రకుర్వన్తం సమిత్పుష్పకరం తథా ॥ ౧౬ ॥ ఉదపాత్రధరం
చైవ భుఞ్జన్తం నాభివాదయేత్ । వివాదశీలినం చణ్డం వమన్తం జనమధ్యగ
మ్ ॥ ౧౭ ॥ భిక్షాన్నధారిణం చైవ శయానం నాభివాదయేత్ । వన్ధ్యాం
చ పుష్పిణీం జారాం సూతికాం గర్భపాతినీమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృతఘ్నీం చ తథా
చణ్డీం కదాచిన్నాభివాదయేత్ । సభాయాం యజ్ఞశాలాయాం దేవతా
యతనేష్వపి ॥ ౧౯ ॥ ప్రత్యేకం తు నమస్కారో హన్తి పుణ్యం పురాతనమ్ ।
శ్రాద్ధవ్రతే నియుక్తం చ దేవతాభ్యర్చకం తథా ॥ ౨౦ ॥ యజ్ఞం చ తర్పణం
చైవ కుర్వన్తం నాభివాదయేత్ । కుర్వతే వందనం యస్తు న కుర్యాత్ప్రతివన్ద
నమ్ ॥ ౨౧ ॥ నాభివాద్యస్స విజ్ఞేయో యథా శూద్రస్తథైవ చ । తస్మాత్స
ర్వేషు కాలేషు బుద్ధిమాన్ బ్రాహ్మణోత్తమః ॥ ౨౨ ॥ వన్ధ్యాపతిం ద్విజం క్రూ

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

రం కదాచిన్నాభివాదయేత్ ॥ శ్రీసూతః ॥ అత్రేతిహాసం వక్ష్యామి పుణ్య
శీలస్య ధీమతః ॥ ౨౩ ॥ సనత్కుమారమునయే నారదేన ప్రభాషితమ్ । తద్వ
క్ష్యామి మునిశ్రేష్ఠాశ్శృణుధ్వం సుసమాహితాః ॥ ౨౪ ॥ పురా గోదావరీతీ
రే సర్వధర్మపరాయణః । పుణ్యశీలో ద్విజవరస్సత్యవాదీ జితేన్ద్రియః ॥
౨౫ ॥ దయావాన్ సర్వభూతేషు దేవాగ్నిద్విజపూజకః । కర్మణా జన్మశు
ద్ధశ్చ మాతాపితృహితే రతః ॥ ౨౬ ॥ గురుభక్తిస్సదాక్షిణ్యో బ్రహ్మణ్యస్సా
ధుసమ్మతః । ఏతాదృశగుణైర్యుక్తః పుణ్యశీలస్య ధీమతః ॥ ౨౭ ॥ గృహం

పుణ్యశీలస్య వన్ధ్యాపతినిమన్త్రణేన గర్దభముఖత్వప్రాప్తిః.

సంప్రాప్తవాన్ విప్రో వేదవేదాఙ్గపారగః । ప్రార్థితః పుణ్యశీలేన పితృ
శ్రాద్ధేఽతివేగతః ॥ ౨౮ ॥ తం విప్రం శ్రోత్రియం శాన్తం పితృశ్రాద్ధేని
యోజ్య వై । శ్రాద్ధం చకార ధర్మాత్మా ప్రత్యాబ్దికమనుత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥ త
తః కాలాన్తరే తస్య పుణ్యశీలస్య చాననే । వైరూప్యం ప్రాప్తమత్యుగ్రం
రాసభస్య ముఖస్య వా ॥ ౩౦ ॥ తతః ఖిన్నమనా భూత్వా పుణ్యశీలోఽతి
ధార్మికః । నిశ్వస్య బహుధా ఖిన్నః ప్రపేదేఽగస్త్యయోగినః ॥ ౩౧ ॥ సువ
ర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే । ఆశ్రమం పరమం దివ్యం సర్వకామఫల
ప్రదమ్ ॥ ౩౨ ॥ తత్రాశ్రమే మహర్షిభిస్సేవ్యమానమహర్నిశమ్ । దృ
ష్ట్వాఽగస్త్యం మహాత్మానం సర్వలోకహితైషిణమ్ ॥ ౩౩ ॥ ప్రణామమక

గో త్తస్మై గార్దభాస్యోఽతిదుఃఖితః ॥ పుణ్యశీలః ॥ తపోనిధేనమస్తుభ్యమగ
స్త్యమునిసేవిత ॥ ౩౪ ॥ కుత్సితాస్యం మహాపాపం రక్షరక్షదయానిధే ।
కేనదోషేణమేచాత్రముఖస్యాసీద్విరూపతా ॥ ౩౫ ॥ మయిప్రీత్యామ

వన్ధ్యాపతేశ్శ్రాద్ధనిమన్త్రణానర్హత్వప్రశంసా.

హాభాగవదస్వమునిసత్తమ ॥ అగస్త్యః ॥ విప్రవర్యమహాభాగపుణ్యశీలమ
హామతే ॥ ౩౬ ॥ ఆననస్యవిరూపం వై శృణునాన్యమనాద్విజ । కఞ్చిద్వి
ప్రం గుణనిధిం వేదవేదాఙ్గపారగమ్ ॥ ౩౭ ॥ శ్రోత్రియం పుత్రరహితం
శ్రాద్ధేత్వం వినియుక్తవాన్ । తేనదోషేణమహతాముఖేతవవిరూపతా ॥
౩౮ ॥ యేలోకేహవ్యకవ్యాదౌవన్ధ్యాయాస్స్వామినం ద్విజమ్ । నియోజ
యన్తితేయాన్తిముఖేగార్దభరూపతామ్ ॥ ౩౯ ॥ శుభకర్మణివావిప్రపై
తృకేవాపికర్మణి । వన్ధ్యాపతిం మహాపాపం కదాచిన్ననిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౦ ॥
వన్ధ్యాపతిం మహాక్రూరం వృషలీపతిమేవవా । శ్రేయస్కామీతువిప్రేన్ద్ర
శ్రాద్ధేతుననిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౧ ॥ వేదశాస్త్రాదియుక్తోపికులీనః కర్మఠోపి
వా । వన్ధ్యాభర్తాద్విజశ్రేష్ఠశ్రాద్ధేత్యాజ్యః కథఞ్చన ॥ ౪౨ ॥ జ్యోతిష్టోమాది
యజ్ఞేషువ్రతేషుచతపస్సుచ । సమర్థోపిద్విజశ్రేష్ఠశ్రాద్ధేవన్ధ్యాపతిం త్యజే
త్ ॥ ౪౩ ॥ అలబ్ధేతుద్విజేపాత్రేతతస్తుమాతృోపజీవినమ్ । పుత్రవన్తం సదా
చారం శ్రాద్ధార్థం తునిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౪ ॥ తదభావేద్విజశ్రేష్ఠపుత్రం
వాఽనుజమేవవా । ఆత్మానం వానియుఞ్జీతశ్రాద్ధేవన్ధ్యాపతిం త్యజేత్ ॥ ౪౫ ॥
పుణ్యశీలమహాభాగచోద్ధృత్యభుజముచ్యతే । సర్వదాపుత్రహీనం తుశ్రా
ద్ధార్థం ననియోజయేత్ ॥ ౪౬ ॥ వన్ధ్యాపతిం ద్విజం యస్తుశ్రాద్ధకర్తానియో
క్ష్యతి । తచ్ఛ్రాద్ధమాసురం జ్ఞేయం కర్తాచనరకం వ్రజేత్ ॥ ౪౭ ॥ బహునాత్రకి

ఆకాశగఙ్గాస్నానేనపుణ్యశీలస్యముఖవికృతినివృత్తిః.

ముక్తేనతద్దోషవినివృత్తయే । ఉపాయం తే ప్రవక్ష్యామిస్వర్ణముఖ్యాస్తటే
శుభే ॥ ౪౮ ॥ వర్తతే దేవసఙ్ఘైశ్చ సేవితో వేఙ్కటాచలః । మేరుపుత్రోమహా
పుణ్యస్సర్వకామఫలప్రదః ॥ ౪౯ ॥ తస్మిన్వేఙ్కటశైలేన్ద్రేసురాసురనమ
స్కృతే । వియద్గఙ్గేతినామ్నా వై తీర్థమస్తిమహత్తరమ్ ॥ ౫౧ ॥ సర్వ
పాపప్రశమనమాయురారోగ్యవర్ధనమ్ । త్వం గత్వా వేఙ్కటం శైలం స్నా
హిపుష్కరిణీజలే ॥ ౫౧ ॥ స్నాత్వాసఙ్కల్పపూర్వం తుగఙ్గాతీర్థమనన్త

రమ్ । గత్వాతత్రవిధానేన స్నానంకురుమహామతే ॥ ౫౨॥ స్నానమా
త్రాత్తతస్సద్యో ముఖస్యాస్యమహామతే । వైరూప్యంతత్క్షణాదేవ నశ్య
త్యేవనసంశయః ॥ ౫౩ ॥ ఏవముక్తః పుణ్యశీలోహ్యగస్త్యేనమహాత్మనా ।
తంప్రణమ్యమహాత్మానంవేఙ్కటాద్రింతతోయయౌ ॥ ౫౪॥ తత్రగత్వా
మహాభాగ స్స్వామిపుష్కరిణీజలే । స్నాత్వానియమపూర్వంతు వియద్గ
ఙ్గాసమీపగః ॥ ౫౫ ॥ తత్రస్నానేనధర్మాత్మా కామవక్త్రోపమంముఖమ్ ।
ప్రాప్తవాన్పుణ్యశీలస్తు అహోతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౫౬ ॥ శ్రీసూతః ॥
ఏవంవఃకథితంవిప్రా నారదేనప్రభాషితమ్ । సనత్కుమారమునయే శౌ
నకాద్యామహౌజసః ॥ ౫౭ ॥

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే-ఆకాశగఙ్గామా
హాత్మ్యవర్ణనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

చక్రతీర్థమాహాత్మ్యమ్

శ్రీసూతః॥ అథాహంసంప్రవక్ష్యామిద్విజేన్ద్రాస్సత్యవాదినః । చ
క్రతీర్థస్యమాహాత్మ్యంసర్వపాపప్రణాశనమ్॥౧॥ యేశృణ్వన్తిమహాపుణ్యం
చక్రతీర్థస్యవైభవమ్ । తేయాన్తివిష్ణుభవనంపునరావృత్తివర్జితమ్ ॥౨॥
అన్నదానేచవిముఖా జలదానేతథైవచ । గోదానవిముఖాయేచ శుద్ధా
స్తేఽత్రనిమజ్జనాత్ ॥౩॥ తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థంచక్రతీర్థమనుత్తమమ్ ।

పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః॥ పురాశ్రీవత్సగోత్రీయః పద్మనాభోజితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ చక్ర
పుష్కరిణీతీరే సోతప్యతమహత్తపః । దయాయుక్తోనిరాహార స్సత్యవా
గ్విజితేన్ద్రియః ॥ ౫ ॥ ఆత్మవత్సర్వభూతాని పశ్యన్విషయనిస్పృహః । స
ర్వభూతహితోదాన్త స్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః ॥ ౬ ॥ వర్షాణికతిచిత్సోయం
జీర్ణపర్ణాశనోఽభవత్ । కఞ్చిత్కాలంజలాహారో వాయుభక్షఃకియ
త్సమాః ॥ ౭ ॥ ఏవంద్వాదశవర్షాణి పద్మనాభోమహామునిః । అతప్య

చక్రతీర్థేపద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

తత్తపోఘోరందేవైరపిసుదుష్కరమ్ ॥ ౮ ॥ అథతత్తపసాతుష్టోభగవా
న్కమలాపతిః । ప్రత్యక్షతామగాత్తస్యశఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౯ ॥ వికచా

మ్బుజపత్రాక్షః సూర్యకోటిసమప్రభః । ఉన్మీల్యచక్షుషీతత్రదృష్టవాన్వే
ఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరంశాన్తం శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ ।

పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతశ్రీనివాసస్తుతిః.

దృష్ట్వాదేవంమహాత్మానం స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ ౧౧ ॥ నమోదేవా
దిదేవాయ వేఙ్కటేశాయశార్ఙ్గిణే । నారాయణాద్రివాసాయ శ్రీనివా
సాయతేనమః ॥ ౧౨ ॥ నమఃకల్మషనాశాయవాసుదేవాయవిష్ణవే । శే
షాచలనివాసాయశ్రీనివాసాయతేనమః ॥౧౩॥ నమస్త్రైలోక్యనాథాయ
విశ్వరూపాయసాక్షిణే । శివబ్రహ్మాదివన్ద్యాయశ్రీనివాసాయతేనమః॥౧౪॥
నమఃకమలనేత్రాయ క్షీరాబ్ధిశయనాయతే । దుష్టరాక్షససంహర్త్రే
శ్రీనివాసాయతేనమః ॥ ౧౫ ॥ భక్తప్రియాయదేవాయ దేవానాం
పతయేనమః । ప్రణతార్తివినాశాయ శ్రీనివాసాయతేనమః ॥ ౬౧ ॥
యోగినాంపతయేనిత్యం వేదవేద్యాయవిష్ణవే । భక్తానాంపాపసంహ
ర్త్రే శ్రీనివాసాయతేనమః ॥ ౧౭ ॥ ఏవంస్తుతో మహాభాగ శ్రీనివాసో
జగన్మయః । పద్మనాభాఖ్యఋషిణా చక్రతీర్థనివాసినా ॥ ౧౮ ॥ సన్తో

పద్మనాభస్యచక్రతీర్థే నిరన్తరవాసాయభగవన్నియమనం.

షంపరమంప్రాప్యవేఙ్కటేశోదయానిధిః । పద్మనాభంద్విజవరంశాన్తం
ధర్మపరాయణమ్॥ ౧౯ ॥ సుధాధారోపమంవాక్యమబ్రవీత్పురుషోత్త
మః ॥ శ్రీనివాసః ॥ ద్విజవర్యమహాభాగమత్పాదకమలార్చక॥ ౨౦ ॥ చ
క్రతీర్థస్యతీరేత్వమాకల్పంపూజయన్వస। ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుస్తత్రై
వాన్తరధీయత ॥ ౨౧ ॥ అన్తర్ధానంగతేదేవే శ్రీనివాసేజగద్గురౌ । చ
క్రతీర్థస్యతీరేతు వాసంచక్రేమహామతిః ॥ ౨౨ ॥ తతఃకాలాన్తరేకశ్చి
ద్రాక్షసోభీమదర్శనః । మునింతంపద్మనాభాఖ్యం నారాయణపరాయ
ణమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఆయయౌభక్షితుంక్రూరఃక్షుధయాపరిపీడితః । బ్రాహ్మ
ణంతరసాసోయం రాక్షసోజగృహేతదా ॥ ౨౪ ॥ గృహీతస్తరసాతే
నవిప్రోవేదాఙ్గపారగః । ప్రచుక్రోశదయామ్భోధి మాపన్నానాంపరా
యణమ్ ॥ ౨౫ ॥ నారాయణంచక్రపాణింరక్షరక్షేతివైముహుః । వే
ఙ్కటేశదయాసిన్ధో శరణాగతపాలక ॥ ౨౬ ॥ త్రాహిమాంపురుషవ్యా
ఘ్రరక్షోవశముపాగతమ్।లక్ష్మీకాన్తహరేవిష్ణో వైకుణ్ఠగరుడధ్వజ ॥ ౨౭॥

మాంరక్షరాక్షసాక్రాన్తం గ్రాహాక్రాన్తంగజంయథా । దామోదర జగన్నాథ హిరణ్యాసురమర్దన ॥ ౨౮ ॥ ప్రహ్లాదమివమాంరక్ష రాక్ష

* పద్మనాభహాననోద్యుక్తాసురవధాయభగవత్కృతచక్రప్రేషణమ్ *

సేనాతిపీడితమ్ । ఇత్యేవంస్తువతస్తస్యపద్మనాభస్యహేద్విజాః ॥ ౨౯ ॥ స్వభక్తస్యభయంజ్ఞాత్వాచక్రపాణిర్దయానిధిః । స్వచక్రంప్రేషయామాస భక్తరక్షణకారణాత్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రేరితంవిష్ణుచక్రంతద్విష్ణునాప్రభవిష్ణునా । ఆజగామాథవేగేన చక్రపుష్కరిణీతటమ్ ॥ ౩౧ ॥ అనన్తాదిత్యసఙ్కాశ మనన్తాగ్నిసమప్రభమ్ । మహాజ్వాలంమహానాదం మహాసురవిమర్దినమ్ ॥ ౩౨ ॥ దృష్ట్వాసుదర్శనంవిష్ణో రాక్షసోఽథప్రదుద్రువే ।

భగవత్ప్రేషితచక్రకృతాసురవధః

ద్రవమాణస్యతస్యాశు రాక్షసస్యసుదర్శనమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిరశ్చకర్తసహసా జ్వాలామాలాదురాసదమ్ । తతోవిప్రవరోదృష్ట్వా రాక్షసంపతితంభువి ॥౩౪॥ ముదాపరమయాయుక్తస్తుష్టావచసుదర్శనమ్ ॥పద్మనాభః॥ విష్ణుచక్రనమస్తేస్తు విశ్వరక్షణదీక్షిత ॥ ౩౫ ॥ నారాయణకరామ్భోజభూషణాయనమోస్తుతే।యుద్ధేష్వసురసంహారకుశలాయమహారవ॥౩౬॥ సుదర్శననమస్తుభ్యం భక్తానామార్తినాశన । రక్షమాంభయసంవిగ్నం సర్వస్మాదపికల్మషాత్ ॥ ౩౭ ॥ స్వామిన్త్సుదర్శనవిభో చక్రతీర్థేసదాభవాన్ । సన్నిధేహిహితాయత్వంజగతోముక్తికాఙ్క్షిణః ॥౩౮॥ బ్రాహ్మణేనైవముక్తంతద్విష్ణుచక్రంమునీశ్వరాః । తంప్రాహపద్మనాభాఖ్యంప్రీణయన్నివసాహృదాత్ ॥ ౩౯ ॥ సుదర్శనః ॥ పద్మనాభమహాపు

ద్విజప్రార్థనయాచక్రకృతవరదానాదిః

ణ్యంచక్రతీర్థమనుత్తమమ్ । అస్మిన్వసామిసతతం లోకానాంహితకామ్యయా ॥ ౪౦ ॥ త్వత్పీడాంపరిచిన్త్యాహం రాక్షసేనదురాత్మనా । ప్రేరితోవిష్ణునావిప్ర త్వరయాసముపాగతః ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పీడకోపినిహతో మయాఽయంరాక్షసాధమః । మోచితస్త్వంభయాదస్మాత్త్వంహిభక్తోహరేస్సదా ॥ ౪౨ ॥ చక్రతీర్థేమహాపుణ్యే సర్వపాపహరేద్విజ । సతతం లోకరక్షార్థం సన్నిధానంకరోమితే ॥ ౪౩ ॥ అస్మిన్మత్సన్నిధానాత్తే తథాన్యేషామపిద్విజ । ఇతఃపరంనపీడాస్యాద్భూతరాక్షససమ్భవా ॥౪౪॥

అస్మిన్మత్సన్నిధానాత్సా చ్చక్రతీర్థమితిప్రథా । స్నానం యేత్ర ప్రకుర్వ న్తి చక్రతీర్థే విముక్తిదే ॥ ౪౫ ॥ తేషాం పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ వంశజాస్స ర్వ ఏవ హి । విధూతపాపాయాస్యన్తి తద్విష్ణోః పరమం పదమ్ ॥౪౬॥ ఇత్యు క్త్వా విష్ణుచక్రం తత్పద్మనాభస్య పశ్యతః । అన్యేషామపి విప్రాణాం పశ్య తాం సహసా ద్విజాః ॥ ౪౭ ॥ చక్రపుష్కరిణీం తాం తు ప్రావిశత్పాప నాశినీమ్ ॥ శ్రీసూతః ॥ చక్రతీర్థస్య మాహాత్మ్యం విప్రేన్ద్రాః పాపనాశ నమ్ ॥౪౮॥ యుష్మాకం కథితం సర్వం శౌనకాద్యా మహౌజసః । చక్రతీర్థ సమం తీర్థం న భూతం న భవిష్యతి ॥ ౪౯ ॥ అత్ర స్నాత్వా నరా విప్రా మో క్షభాజో న సంశయః । కీర్తయేదిమమధ్యాయం శృణుయాద్వా సమాహి తః ॥ ౫౦॥ చక్రతీర్థాభిషేకస్య ప్రాప్నోతి ఫలముత్తమమ్ ॥౫౧॥

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రతీర్థమహి మానువర్ణనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

సుందరాఖ్యగన్ధర్వస్య రాక్షసత్వప్రాప్తినివృత్తిహేతూపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ భగవన్రాక్షసః కోఽసౌ సూత పౌరాణికోత్తమ । వి ష్ణుభక్తం మహాత్మానం యో బ్రాహ్మణమబాధత ॥౧॥ శ్రీసూతః ॥ వక్ష్యా మి రాక్షసం క్రూరం తం విప్రాః శృణుతాదరాత్ । యథా చ రాక్షసో జా తో మునీనాం శాపవైభవాత్ ॥ ౨॥ పురా ణవై కుణ్ఠసదృశే శ్రీరఙ్గే విష్ణుమన్ది రే । వసిష్ఠాత్రిముఖాస్సర్వే విష్ణుభక్తా మహౌజసః ॥ 3 ॥ శ్రీరఙ్గనాథం దే వేశం భక్తానామభయప్రదమ్ । ఉపాసాఞ్చక్రిరే ముక్త్యై శ్రీరఙ్గపురవాసి నః ॥౪॥ కదాచిత్తత్ర గన్ధర్వో వీరబాహుసుతో బలీ । సున్దరో నామ విప్రే న్ద్రా విటగోష్ఠీపరాయణః ॥ ౫ ॥ లలనాశతసంయుక్తో వివస్త్రస్సలిలాశ యే । చిక్రీడ స వివస్త్రాభిస్సాకం యువతిభిర్ముదా ॥ ౬ ॥ కవేరజాయా స్తీర్థే తు వసిష్ఠో మునిభిస్సహ । మాధ్యన్దినం కర్తుమనా యయౌ శ్రీరఙ్గమన్ది రాత్ ॥౭॥ తాన్మునీన్ వలోక్యాథ రామాస్తా భయకాతరాః । వాసాంస్యా చ్ఛాదయామాసు స్సున్దరో న తు సాహసీ ॥ ౮ ॥ తతో వసిష్ఠః కుపితశ్శశా పైనం గతత్రపమ్ ॥ వసిష్ఠః ॥ యస్మాత్సున్దర గన్ధర్వ దృష్ట్వాఽస్మాల్లజ్జయా త్వ

యా ॥ ౯ ॥ వాసోనాచ్ఛాదితం శీఘ్రం యాహి రాక్షసతాం తతః । ఏవము
క్తే వసిష్ఠేన రామాః ప్రాఞ్జలయస్తదా ॥౧౦॥ ప్రణిపత్య వసిష్ఠం తం భక్తిన
మ్రేణ చేతసా । మునిమణ్డలమధ్యే తు వసిష్ఠమిదమబ్రువన్ ॥ ౧౧ ॥ రా
మాః॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ చతురాననన్దన। దయాసిన్ధోఽవలోక్యాస్మాన్న
కోపం కర్తుమర్హసి ॥ ౧౨ ॥ పతిరేవ హి నారీణాం భూషణం పరముచ్యతే।
పతిహీనా తు యా నారీ శతపుత్రాపి సా మునే ॥ ౧౩ ॥ విధవేత్యుచ్యతే లో
కే తాసాం జన్మ నిరర్థకమ్ । తత్ప్రసాదం కురు మునే పత్యావస్మాకమాదరా
త్ ॥ ౧౪ ॥ ఏకోపరాధః క్షన్తవ్యో మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః । క్షమాం కురు ద
యాసిన్ధో యుష్మచ్ఛిష్యేఽత్ర సున్దరే ॥ ౧౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠః ప్రా
ర్థితస్త్వేవం సున్దరస్యాఙ్గనాజనైః । ప్రోవాచ వచనం భూయః ప్రసన్నస్స

సున్దరాఖ్యస్య వసిష్ఠోక్తరాక్షసత్వనివృత్త్యుపాయః.

ద్విజోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ వసిష్ఠః ॥ న మే స్యాద్వచనం మిథ్యా కదాచిదపి సు
భ్రువః । ఉపాయం వః ప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వం శ్రద్ధయా సహ ॥ ౧౭ ॥
షోడశాబ్దావధిశ్శాపో భర్తుర్వో భవితా ధ్రువమ్। షోడశాబ్దావధౌ చైవ సు
న్దరో రాక్షసాకృతిః ॥ ౧౮ ॥ యదృచ్ఛయా వేఙ్కటాద్రిం సర్వపాపహ
రం శుభమ్ । గత్వాఽసౌ చక్రతీర్థం తద్గమిష్యతి సురాఙ్గనాః ॥ ౧౯ ॥ ఆస్తే త
త్ర మహాయోగీ పద్మనాభో మునీశ్వరః । భక్షార్థం తం మునిం సోఽయం రాక్ష
సోఽభిగమిష్యతి ॥ ౨౦ ॥ తతో బ్రాహ్మణరక్షార్థం ప్రేరితం చక్రముత్తమమ్।
విష్ణునాఽస్య శిరః కాయాద్ధరిష్యతి న సంశయః ॥ ౨౧ ॥ తతస్స్వం రూప
మాసాద్య శాపాన్ముక్తస్స సున్దరః । పతిర్వస్త్రిదివం భూయో గన్తా నాస్త్య
త్ర సంశయః ॥౨౨॥ తతస్త్రిదివమాసాద్య సున్దరోఽయం పతిర్హి వః । రమ
యిష్యతి సున్దర్యో యుష్మాన్సున్దరవేషభృత్ ॥౨౩॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వా
తు వసిష్ఠస్తాస్సున్దరస్య వరాఙ్గనాః । స్వాశ్రమం ప్రయయౌ తూర్ణం శ్రీరఙ్గే
శ్వరభక్తిమాన్ ॥౨౪॥ అథ రామాస్తమాలిఙ్గ్య సున్దరం పతిమాత్మనః। రు
రుదుశ్శోకసన్తప్తా దుఃఖసాగరమధ్యగాః ॥ ౨౫ ॥ పశ్యమానాసు తాస్వే
వం సున్దరో రాక్షసోఽభవత్ । మహాదంష్ట్రో మహాకాయో రక్తశ్మశ్రుశి
రోరుహః ॥ ౨౬ ॥ తం దృష్ట్వా భయసంవిగ్నా జగ్మూ రామాస్త్రివిష్టపమ్।
తతో రాక్షసవేషోఽయం సున్దరో భైరవాకృతిః ॥ ౨౭ ॥ భక్షయన్ప్రాణి

నస్సర్వాన్దేశాద్దేశంవనాద్వనమ్ । భ్రమన్ననిలవేగోఽయం వేఙ్కటాద్రింనగోత్తమమ్॥ ౨౮ ॥ప్రవిశ్యాసౌమహాపాపీ చక్రతీర్థంతతోయయౌ। ఏవంషోడశవర్షాణి భ్రమతోఽస్యయయుస్తదా ॥ ౨౯ ॥ తతస్తుషోడశాబ్దాన్తే రాక్షసోఽయంమునీశ్వరాః । భక్షితుంపద్మనాభంతం చక్రతీర్థనివాసినమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉపాద్రవద్వాయువేగ స్సచాస్తౌషీజ్జనార్దనమ్। యోగినాచస్తుతోవిష్ణు స్తదాచక్రమచోదయత్ ॥ ౩౧ ॥ రక్షితుంపద్మనాభంతం రాక్షసేనప్రపీడితమ్ । అథాగత్యహరేశ్చక్రం రాక్షసస్యశి

సున్దరాఖ్యస్యరాక్షసత్వవిముక్తిపూర్వకస్వస్వరూపప్రాప్తిః.

రోఽహరత్ ॥ ౩౨ ॥ తతోయంరాక్షసం దేహం త్యక్త్వాదివ్యకళేబరః। విమానవరమారుహ్య సున్దరఃపుష్పవర్షితః ॥ ౩౩ ॥ ప్రాఞ్జలిఃప్రణతోభూత్వా వవన్దేతత్సుదర్శనమ్।తుష్టావశ్రుతిరమ్యాభి ర్వాగ్భిరగ్ర్యాభిరాదరాత్ ॥ ౩౪ ॥ సున్దరః ॥ సుదర్శననమస్తేస్తు విష్ణుహస్తైకభూషణ । నమస్తేఽసురసంహర్త్రే సహస్రాదిత్యతేజసే ॥ ౩౫ ॥ కృపావేశేనభవతస్త్యక్త్వాహంరాక్షసీంతనుమ్ । స్వంరూపమభజంవిష్ణోశ్చక్రాయుధనమోస్తుతే ॥ ౩౬ ॥ అనుజానీహిమాంగన్తుం త్రిదివంవిష్ణువల్లభ । భార్యామే పరిశోచన్తి విరహాతురచేతసః ॥ ౩౭ ॥ త్వన్మనస్కోభవిష్యామి యావజ్జీవంయథాహ్యహమ్ । తథారూపంకురుష్వత్వం త్వయిచక్రనమోస్తుతే ॥ ౩౮ ॥ ఏవంస్తుతంవిష్ణుచక్రం సున్దరేణసభక్తికమ్ । అనుజగ్రాహసహసా తథాస్త్వితిమునీశ్వరాః ॥౩౯॥ చక్రాయుధాభ్యనుజ్ఞాత స్సున్దరోబ్రాహ్మణోత్తమమ్ । ప్రణమ్యతేనానుజ్ఞాతో గన్ధర్వస్త్రిదివంయయౌ॥ ౪౦ ॥ సున్దరేతుగతేస్వర్గం పద్మనాభోమునీశ్వరః । తచ్చక్రంప్రార్థయామాస విష్ణ్వాయుధనమోస్తుతే ॥ ౪౧ ॥ చక్రాయుధనమామిత్వాం మహాసురవిమర్దన । సన్నిధానంకురుష్వత్వం చక్రతీర్థేఽమలేశుభే ॥ ౪౨ ॥ త్వత్సన్నిధానాత్సర్వేషాం స్నాతానాంపాపినామిహ । పాపనాశంకురుష్వత్వం మోక్షంచకురుశాశ్వతమ్ ॥ ౪౩ ॥ చక్రతీర్థమితిఖ్యాతిం లోకేఽస్యపరికల్పయ । త్వత్సన్నిధానాదత్రత్య మునీనాంభయనాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతఃపరంభవత్వార్య చక్రాయుధనమోస్తుతే । భూతప్రేతపిశాచేభ్యో భయంమాభవతుప్రభో ॥ ౪౫ ॥ ఇతిసంప్రార్థితంచక్రం పద్మనాభేనయో

గినా । తథైవాస్త్వితి సమ్భాష్య తస్మింస్తీర్థే తిరోహితమ్ ॥ ౪౬ ॥ శ్రీసూ
తః ॥ ఏవం వః కథితో విప్రా రాక్షసస్యోద్భవో మయా । మాహాత్మ్యం చ
చక్రతీర్థస్య కథితం చ మలాపహమ్ ॥ ౪౭ ॥ యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ము
చ్యతే మానవో భువి ॥ ౪౮ ॥ ... ... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రతీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యకథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భో భోస్తపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । వేఙ్క
టాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౧ ॥ తతో జాబాలితీర్థస్య మాహా
త్మ్యం వర్ణయామ్యహమ్ । దురాచారాభిధో యత్ర స్నాత్వా ముక్తోఽభవ
ద్ద్విజాః ॥ ౨ ॥ మునయః ॥ దురాచారాభిధః కోఽసౌ సూత తత్త్వార్థకోవిద । కిఞ్చ
పాపం కృతం తేన దురాచారేణ వై మునే ॥ ౩ ॥ కథం వా పాతకాన్ముక్తస్తీ
ర్థేఽస్మిన్ స్నానవైభవాత్ । ఏతచ్ఛుశ్రూషమాణానాం విస్తరాద్వద నో

కావేరీతీరవాసిదురాచారాఖ్యద్విజోదన్తః.

మునే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ మునయశ్శ్రూయతాం తస్య దురాచారస్య పాత
కమ్ । జాబాలితీర్థస్నానేన యథాముక్తశ్చ పాతకాత్ ॥ ౫ ॥ దురాచా
రాభిధో విప్రః కావేరీతీరమాశ్రితః । కశ్చిదాస్తే ద్విజః పాపీ క్రూరకర్మరత
స్సదా ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మఘ్నైశ్చ సురాపైశ్చ స్తేయిభిర్గురుతల్పగైః । సదా సం
సర్గదుష్టోఽసౌ తైస్సాకం న్యవసద్ద్విజాః ॥ ౭ ॥ మహాపాతకసంసర్గదోషే
ణాస్య ద్విజస్య వై । బ్రాహ్మణ్యం సకలం నష్టం నిశ్శేషేణ ద్విజోత్తమాః ॥ ౮ ॥
మహాపాతకిభిస్సార్ధం దినమేకం తు యో ద్విజః । నివసేత్సాదరం తస్య తత్క్ష
ణాద్వై ద్విజన్మనః ॥ ౯ ॥ బ్రాహ్మణ్యస్య తు చైకాంశో నశ్యత్యేవ న సంశయః ।
ద్విదినం సేవనాత్స్పర్శాద్దర్శనాచ్ఛయనాత్తథా ॥ ౧౦ ॥ భోజనాత్స
హపఙ్క్త్యా చ మహాపాతకిభిర్ద్విజాః । ద్వితీయభాగో నశ్యేత బ్రాహ్మణ్యస్య
న సంశయః ॥ ౧౧ ॥ త్రిదినాచ్చ తృతీయాంశో నశ్యత్యేవ న సంశయః ।
చతుర్దినాచ్చతుర్థాంశో విలయం యాతి హి ధ్రువమ్ ॥ ౧౨ ॥ అతః పరం
తు తైస్సాకం శయనాసనభోజనైః । తత్తుల్యపాతకీ భూయాన్మహా

పాతకిసఙ్గవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తేనబ్రాహ్మణ్యహీనోఽయం దురాచారాభి
ధోద్విజః । గ్రస్తోఽభవద్భీషణేన వ్యాళేనేవబలీయసా ॥ ౧౪ ॥ అ
పాపరవశస్తేన వేతాళేనాతిపీడితః । దేశాద్దేశంభ్రమన్విప్రో వనాచ్చ
వనాన్తరమ్ ॥ ౧౫ ॥ పూర్వపుణ్యవిపాకేన దైవయోగేనసద్విజః । వే
ఙ్కటాద్రింమహాపుణ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧౬ ॥ అనుద్రుతఃపిశా

జాబాలితీర్థస్నానాద్దురాచారవేతాళయోర్మహాపాతకనివృత్తిః.

చేన వేతాళేనద్విజోఽయయౌ । న్యమజ్జయత్సవేతాళో మహాపాతకనా
శనే ॥ ౧౭ ॥ జాబాలితీర్థేవిప్రేన్ద్రో మహాపాతకసఙ్గినమ్ । ఉదతిష్ఠత్త
ణాదేవ వేతాళేనవిమోచితః ॥ ౧౮ ॥ ఉత్థితోఽసౌద్విజోవిప్రాస్తస్మాత్తీ
ర్థాత్తుపావనాత్ । స్వస్థోవ్యచిన్తయత్కోఽయం స్వర్ణముఖ్యాస్సమీపతః॥
౧౯ ॥ కథంమయాగతమహో కావేరీతీరవాసినా । ఇతిచిన్తాఽకు
లస్సోఽయం జాబాలితీర్థవాసినమ్ ॥ ౨౦ ॥ జాబాలినంమహాత్మానం యో
గీన్ద్రవరముత్తమమ్ । సమాగమ్యప్రణమ్యాసౌ దురాచారోఽభ్యభాషత॥
౨౧॥నజానేభగవన్విప్ర పర్వతోఽయంవదాధునా।కావేరీతీరనిలయోదు
రాచారోఽభిధోఽహ్యహమ్ ॥ ౨౨ ॥ కృపయాబ్రూహిమేబ్రహ్మన్కయా
త్రకథమాగతమ్। ఇతిపృష్టోమునిస్తేన దురాచారేణసువ్రతః ॥౨౩॥ ధ్యా

జాబాలివర్ణితపార్వణశ్రాద్ధాకరణదోషప్రశంసా.

త్వాముహూర్తమవద ద్దురాచారంకృపానిధిః ॥ జాబాలిః ॥ మహాపా
తకిసంసర్గాద్దురాచారస్య తేపురా ॥ ౨౪ ॥ బ్రాహ్మణ్యంనష్టమభవద్వేతా
ళస్త్వాంతతోఽగ్రహీత్ । తేనావిష్టస్త్వమాయాతో వివశోత్రవిమూఢ
ధీః ॥ ౨౫ ॥ న్యమజ్జయత్త్వాంవేతాళ స్తీర్థేస్మిన్నతిపావనే । అత్రమజ్జ
నమాత్రేణ విముక్తఃపాతకాద్భవాన్ ॥ ౨౬ ॥ జాబాలితీర్థేయేస్నానం
పుణ్యేకుర్వన్తిమానవాః। తేషాంనశ్యన్తివై సత్యంపఞ్చపాతకసఞ్చయాః॥
౨౭ ॥ మత్కర్మసాధనేపుణ్యే తీర్థేస్మిన్స్నానమాత్రతః । మహాపాతకి
సంసర్గదోషస్తేవిలయంగతః ॥ ౨౮ ॥ త్వామగ్రహీద్యోవేతాళః పురా
యంబ్రాహ్మణోఽభవత్ । మృతేఽహానిపితృశ్రాద్ధం నాకరోత్పార్వణే
నవై ॥ ౨౯ ॥ తేనస్వపితృభిశ్శప్తో వేతాళత్వమగాదయమ్ । సోపిజా
బాలితీర్థస్య జలేస్నానప్రభావతః ॥ ౩౦ ॥ వేతాళత్వంవిహాయైవ విష్ణు

లోకమవాప్తవాన్ । నకుర్యాద్యోనరశ్శ్రాద్ధం మాతాపిత్రోర్మృతేఽహని ॥ ౩౦ ॥ వేతాళత్వమవాప్యాశు పశ్చాన్నరకమశ్నుతే ॥ శ్రీసూతః ॥ దురాచారోమహాపాపీ తీర్థేస్మిన్స్నానమాత్రతః ॥ ౩౨ ॥ ప్రాప్తవాన్విష్ణులోకం వై పునరావృత్తివర్జితమ్ । ఏవం వః కథితం పుణ్యం దురాచారవిమోక్షణమ్ ॥ ౩౩ ॥ తస్మాత్పుణ్యతమం తీర్థం సర్వపాపహరం శుభమ్ । యత్రహిస్నానమాత్రేణ దురాచారోవిమోచితః ॥ ౩౪ ॥ యాని నిష్కృతిహీనాని పాపాన్యపివినాశయేత్ । శూద్రేణపూజితం లిఙ్గం విష్ణుం వా యోనమేద్ద్విజః ॥ ౩౫ ॥ ప్రాయశ్చిత్తం నతస్యోక్తం స్మృతిభిః పరమర్షిభిః । నశ్యేత్తస్యాపితత్పాపం తీర్థేజాబాలిసంజ్ఞకే ॥ ౩౬ ॥ విప్రనిన్దాకృతాం చైవ ప్రాయశ్చిత్తం నవిద్యతే । విశ్వాసఘాతుకానాం చ కృతఘ్నానాం ననిష్కృతిః ॥ ౩౭ ॥ భ్రాతృభార్యారతానాం చ ప్రాయశ్చిత్తం నవిద్యతే । తేషాం జాబాలితీర్థేవై స్నానాచ్ఛుద్ధిర్భవిష్యతి ॥ ౩౮ ॥ ఏవం వః కథితం విప్రా జాబాలేస్తీర్థవైభవమ్ । యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యో ముచ్యతేమానవోభువి ॥ ౩౯ ॥ ... ... *

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే జాబాలితీర్థ
మహిమానువర్ణనం నామ పఞ్చదశోధ్యాయః.

తుమ్బురుఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ అత్రాహం సమ్ప్రవక్ష్యామి శౌనకాద్యామహౌజసః । ఘోణతీర్థస్యమాహాత్మ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ తత్రస్నానం జనానాం తు జన్మాన్తరతపః ఫలమ్ । ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తశుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౨ ॥ తుమ్బోస్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌతీర్థాని సర్వశః । అపరాహ్ణే సమాయాన్తి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౩ ॥ ఋషయః ॥ భగవన్ సూత సర్వజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ । గఙ్గాద్యాస్సరితస్సర్వా ఘోణతీర్థేఽతిపావనే ॥ ౪ ॥ కిమర్థం స్నాన్తివై తత్ర మీనసంస్థేప్రభాకరే ॥ శ్రీసూతః ॥ పాపినోమనుజాస్సర్వే హ్యాస్మాసుస్నాన్తియత్నతః ॥ ౫ ॥ విసృజ్యపాపజాలాని కృతార్థాయాన్తివై జనాః । అస్మాకం పాపజాలం తత్కథం నశ్యతిసర్వతః ॥ ౬ ॥ ఏవమాలోచ్యతీర్థాని గఙ్గాదీని ప్రయత్నతః । సంస్మృత్య బ్రహ్మపుత్రస్య నారద

స్యమహాత్మనః ॥ ౭ ॥ వాక్యంమనోహరందివ్యం సర్వపాపనిషూదనమ్ । గ
త్వాశ్రీవేఙ్కటంశైలం బ్రహ్మహత్యాదిశోధకమ్ ॥ ౮ ॥ తత్రస్నాత్వాతీ
ర్థవర్యే స్వామిపుష్కరిణీజలే । అనన్తరంతతోవిప్రా ఘోణతీర్థేఽతిపావ
నే ॥ ౯ ॥ ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తశుక్లపక్షీయపర్వణి । స్నాన్తితీర్థానిసర్వా
ణి మీనసంస్థేప్రభాకరే ॥ ౧౦ ॥ తస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం కోవేత్తిభువన

ఘోణతీర్థస్నానాకర్తౄణాంమహాదోషవర్ణనమ్.

త్రయే । తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం ఘోణతీర్థంద్విజోత్తమాః ॥ ౧౧ ॥ ఆరా
మోచ్ఛేదకంక్రూరం కన్యాతురగవిక్రయమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం త
మాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ ॥ ౧౨ ॥ దేవద్రవ్యాపహర్తారం తథాదత్తాప
హారకమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్॥ ౧౩॥
తటాకసేతుభేత్తారం పరస్త్రీసంగలోలుపమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం
తమాహుస్తేయినంబుధాః ॥ ౧౪ ॥ దదామీతిద్విజాయోక్త్వా పశ్చా
ద్యోనాస్తికోఽధమః । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం సురాపంతంవిదుర్బుధాః॥
౧౫ ॥ గురువిప్రజనద్వేష్య మాత్మస్తుతిపరాయణమ్ । ఘోణస్నానపరిత్య
క్తం తమాహుస్తేయినంబుధాః ॥ ౧౬ ॥ అసంస్కృతాన్నభోక్తారం పి
తృశేషాన్నభోజినమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుస్తేయినంబు
ధాః ॥ ౧౭ ॥ పితృశేషాన్నదాతారం మాతాపితృవిరోధినమ్ । ఘోణస్నా
నపరిత్యక్తం తమాహుస్తేయినంబుధాః ॥౧౮॥ పరస్త్రీసంగనిరతం భ్రా
తృభార్యారతిప్రియమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్గురుతల్పగ
మ్ ॥ ౧౯ ॥ చణ్డాలభాషిణంవిప్రం సదైవాదర్భపాణికమ్ । ఘోణస్నాన
పరిత్యక్తం తత్సంసర్గంతుపఞ్చమమ్ ॥ ౨౦ ॥ రజస్వలాశ్వచణ్డాల ధ్వనిం
శ్రుత్వాఽన్నభోజినమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తత్సంసర్గంతుపఞ్చమ
మ్ ॥ ౨౧ ॥ పురాణోద్వాహమాఙ్గల్యాది ధర్మాణాంవిఘ్నకారకమ్ । ఘో
ణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుఃపశుఘాతుకమ్॥ ౨౨ ॥శరణాగతహన్తారం
సర్వతీర్థపరాఙ్ముఖమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్భ్రూణహం
బుధాః ॥ ౨౩ ॥ పితృయజ్ఞపరిత్యాగం త్యక్తభార్యంకులాధమమ్ । ఘో
ణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్గోవిఘాతుకమ్ ॥ ౨౪ ॥ మహాపాపసమా
నాని క్షుద్రపాపానియానిచ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తే మాశ్రయన్తిద్విజో

ఘోణస్నానస్యసర్వపాపాపనోదనత్వవర్ణనమ్.

త్తమాః ॥ ౨౫ ॥ మహాపాపరతంవిప్రా శ్వపచంవాకులాధమమ్।
క్రూరంకులాన్తకంకష్టమదత్తంకర్మవర్జితమ్ ॥ ౨౬ ॥ పశుఘ్నంచపర
ద్రోహమాశ్రితంపిశునంతథా । అసత్యభాషిణందమ్భం పరపాకరతం
తథా ॥ ౨౭ ॥ మిత్రద్రోహంకృతఘ్నంచ భ్రూణహంచాతిపాతకమ్ । ప
రదారరతంపాపం పరాణామర్థసూచకమ్ ॥ ౨౮ ॥ అనృతంకృషికర్మా
ణం స్వామిద్రోహంచవఞ్చకమ్ । సలోభంపితృహన్తారం సర్వదేవపరా
ఙ్ముఖమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఆత్మప్రశంసాంకుర్వాణం ధర్మవిఘ్నకరంశఠమ్ । అ
పాత్రవ్యయకర్తారం సానుకూల్యవిభేదకమ్ ॥ ౩౦ ॥ సుపల్లవఫలోపేత
వృక్షవిచ్ఛేదకారకమ్ । విశ్వాసఘాతుకంచైవ వీరహత్యాపరాయణమ్॥
౩౧ ॥ అనగ్నికమపుత్రంచ విషకర్మప్రయోగినమ్ । గురుద్వేషకరంపాపం
దమ్పత్యోర్విరసావహమ్ ॥ ౩౨ ॥ గ్రామాధిపత్యంకుర్వాణం తథాదే
వాలయస్యచ । భృతకాధ్యాపకంవిప్రం క్రూరకర్మపరాయణమ్ ॥ ౩౩॥
ప్రకటీకృతపాపిష్ఠం గుహ్యాఘాఘపరాయణమ్ । అజ్ఞానాదఘకర్తారం జ్ఞా
నదుష్కర్మకారకమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఏతాన్సర్వాంశ్చవిప్రేన్ద్రా ఘోణతీర్థంమ
నోహరమ్ । పునాతిస్నానపానాద్యై రహోతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౩౫ ॥

తుమ్బుర్వాఖ్యగన్ధర్వచరిత్రమ్.

శ్రీసూతః ॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యామి పురాణంపాపనాశనమ్ । సర్వపా
పప్రశమన మపవర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౩౬ ॥ పురాగార్గ్యోమహాతేజా స్సర్వవి
ద్యావిశారదః । సర్వజ్ఞోసీతిమాన్విప్రః ప్రాహచేత్థంజితేన్ద్రియః ॥ ౩౭॥
దేవలంచమహాత్మానం నమస్కృత్యప్రసన్నధీః । కథయస్వమహాభాగ మ
యికారుణికోభవ ॥ ౩౮ ॥ ఘోణతీర్థస్యమాహాత్మ్యం సర్వపాపహరం
శుభమ్ ॥ దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వో భార్యాంశప్త్వాపతివ్రతా
మ్ ॥ ౩౯ ॥ అత్రస్నాత్వాసమభ్యర్చ్య వేఙ్కటేశందయానిధిమ్ । ప్రా
ప్తవాన్విష్ణులోకంవై పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౪౦ ॥ గార్గ్యః ॥ కిమర్థం
దేవలఋషే భార్యాంరూపవతీంస్త్రియమ్ । తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వ
స్సర్వవిద్యావిశారదః ॥ ౪౧ ॥ శప్తవాన్కేనదోషేణ భార్యాంసర్వగు
ణాన్వితామ్ । తద్వదస్వమహాభాగ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే॥ ౪౨ ॥

స్వభార్యాయైతుమ్బురూపదిష్టమాఘస్నానవిధిప్రకారః.

దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వో భార్యాం ప్రీత్యాహ్యువాచహ । మాఘ
త్రయేమయాసాకం స్నానంకురుమలాపహమ్ ॥౪౩॥ మాఘమాస్యుదితే
సూర్యే సర్వకల్మషనాశనే । తీరేస్మిన్విష్ణుపూజార్థం గోమయాలేపనంకు
రు ॥ ౪౪ ॥ రఙ్గవల్ల్యాదిభిశ్శుభ్ర పద్మస్వస్తికధాతుభిః । శుశ్రూషాంకు
రుమేవిష్ణోర్నాస్నేస్మిన్మఙ్గళప్రదే ॥౪౫॥ మాఘేస్మిన్మాధవస్యాస్య కురుత్వం
దీపవర్తికామ్ । సధూపంపావకంభక్త్యా సమర్పయహరేఃపురా ॥ ౪౬॥
కురుపాకంశుచిర్భూత్వా మాధవాయమహాత్మనే । ప్రదక్షిణనమస్కా
రైర్భక్త్యామాఘేమయాసహ ॥ ౪౭ ॥ కురుష్వదేవదేవస్య సపర్యాంవిష్ణ
వేఽన్వహమ్ । పురాణశ్రవణంవిష్ణోః కురునిత్యమతన్ద్రితా ॥ ౪౮ ॥ నిత్యం
స్నాత్వాప్రయత్నేన పిబపాదోదకంహరేః । కృష్ణవిష్ణోముకున్దేతి నారా
యణజనార్దన ॥ ౪౯ ॥ అచ్యుతానన్తవిశ్వాత్మన్నితికీర్తయసన్తతమ్ ।
క్రోధమాత్సర్యలోభాదీం స్త్యక్త్వాత్వంవ్రతమాచర ॥ ౫౦ ॥ తేనతేజా

భార్యాప్రతితుమ్బురుదత్తశాపతద్విముక్తిప్రకారా.

యతేముక్తిర్విష్ణులోకశ్చశాశ్వతః । ఇత్థంసాభర్తృగదితం శ్రుత్వాగన్ధ
ర్వవల్లభా ॥ ౫౧ ॥ భర్తారమబ్రవీత్కోపా దసహ్యాందుర్గతిప్రదమ్ । మా
ఘేచోద్భూతశీతేతు ప్రాతర్నద్యాదితేరవౌ ॥౫౨॥ కథంనిమజ్జయేదస్మిన్మా
ఘేశీతార్తిదేహనఘ । యత్త్వయోక్తానికర్మాణి నశక్యానిమయాసకృత్ ॥
౫౩ ॥ నకరోమిపతేస్నానం ప్రాతఃకాలేత్వయాసహ । మృతేశీతార్తిపాతే
న నచమేరక్షకోభవాన్ ॥ ౫౪ ॥ ఇత్యేవముదింశ్రుత్వా పతిర్గన్ధర్వవల్ల
భః । సశాన్తోపిశశాపాథ భార్యాఞ్చాప్రియవాదినీమ్ ॥ ౫౫ ॥ పుత్రంచ
ధర్మవిముఖం భార్యాంచాప్రియభాషిణీమ్ । అబ్రహ్మణ్యంచరాజానం
సద్యశ్శాపేనదణ్డయేత్ ॥ ౫౬ ॥ విచారితార్థోగన్ధర్వ శ్శశాపేత్థంసతీం
తదా । వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౫౭ ॥ ఘోణ
తీర్థసమీపేచ పిప్పలద్రుమకోటరే । తత్రాతుమ్బురహితేమూఢే మణ్డూకా
భవకేవలమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఇత్యేవంభర్తృవాక్యంతచ్ఛ్రుత్వాగన్ధర్వవల్ల
భా । పతిత్వాపాదయోస్తస్య తుమ్బురుంప్రార్థయత్సతీ ॥ ౫౯ ॥ విశా
పమవదత్పశ్చాద్భర్తావైతుమ్బురుస్తదా । అగస్త్యోవైమహాభాగస్తపస్వీ

విజితేన్ద్రియః ॥ ౬౦ ॥ ఘోణతీర్థవరే స్నాత్వా పౌర్ణమాస్యాం మహా
తిథౌ । శిష్యేభ్యో వై యదా తస్మిన్నశ్వత్థద్రుమసన్నిధౌ ॥ ౬౧ ॥ ఘోణ
తీర్థస్య మాహాత్మ్యం వక్తి వై బ్రాహ్మణోత్తమః । తదా పిప్పలవృక్షస్య కోట
రే త్వం సమాహితా ॥ ౬౨ ॥ శ్రుత్వా వై ఘోణతీర్థస్య మాహాత్మ్యం మో
క్షదాయకమ్ । విధూయ సర్వపాపాని మయా సాకం రమిష్యసి ॥ ౬౩ ॥
ఇత్యుక్త్వా విరరామాథ ధర్మపత్నీ పతివ్రతా । భర్తృశాపాన్మహాఘో
రాన్మణ్డూకతనుమాశ్రితా ॥ ౬౪ ॥ శేషాద్రిశిఖరే తస్మిన్ ఘోణతీర్థస్య
దక్షిణే । శనైశ్శనైర్గతా నారీ పిప్పలద్రుమమకోటరమ్ ॥ ౬౫ ॥ అబ్దాయు
తం గతం తస్యా అశ్వత్థద్రుమకోటరే । తతః కాలాన్తరేఽగస్త్యో వేఙ్క
టాద్రిం మనోహరమ్ ॥ ౬౬ ॥ గత్వా శ్రీస్వామితీర్థే చ స్నాత్వా నియ
మపూర్వకమ్ । వరాహస్వామినం దేవం నత్వా తీర్థస్య దక్షిణే ॥ ౬౭ ॥
వేఙ్కటేశాలయం గత్వా శ్రీనివాసం కృపానిధిమ్ । వేదవేద్యం విశాలా
క్షం దేవదేవం సనాతనమ్ ॥ ౬౮ ॥ నత్వాఽగస్త్యో మహాభాగో ఘోణ
తీర్థం తతో యయౌ । తత్ర స్నాత్వా తీర్థవర్యే స్వశిష్యైర్యోగినాం వరః ॥ ౬౯ ॥
పిప్పలద్రుమచ్ఛాయాయాం శిష్యేభ్యో భక్తిపూర్వకమ్ । ఘోణతీర్థస్య
మాహాత్మ్యం బ్రహ్మహత్యావినాశకమ్ ॥ ౭౦ ॥ సర్వమఙ్గళదం పుణ్యం
సర్వసమ్పత్ప్రదాయకమ్ । ఉక్తవాన్యోగినాం శ్రేష్ఠో హ్యగస్త్యో భగ
* ఘోణతీర్థే-అగస్త్యదర్శనేన తుమ్బురుపత్న్యా వర్షాభూత్వనివృత్తిః *
వానృషిః ॥ ౭౧ ॥ తదా శ్రుత్వా తు వర్షాభూః పాదయోస్తస్య యోగి
నః । పతిత్వాఽజ్ఞానదీపేన విదిత్వా వై భవం మునేః ॥ ౭౨ ॥ పూర్వరూ
పం సమాసాద్య నారీరూపం మనోహరమ్ । అగస్త్య యోగినాం శ్రేష్ఠ
రక్ష రక్ష దయానిధే ॥ ౭౩ ॥ మాం రక్ష దయయా బ్రహ్మన్ పతివాక్యవిరోధి
నీమ్ । ఇత్యుక్త్వా తం విశాలాక్షీ విరరామ తతః పరమ్ ॥ ౭౪ ॥ అగస్త్యః ॥
కా త్వం సుశ్రోణి భద్రం తే భేకజన్మప్రదాయకమ్ । పాపం పూర్వభవే చాసీ
త్త్వద్వదస్వ చ మా చిరమ్ ॥ ౭౫ ॥ నారీ ॥ తుమ్బురుర్నామ గన్ధర్వః సర్వ
విద్యావిశారదః । తస్య భార్యాస్మ్యహం విప్ర హ్యగస్త్య మునిసేవితః ॥ ౭౬ ॥
భర్తా మే సర్వధర్మజ్ఞో తుమ్బురుర్మునిసత్తమః । సర్వధర్మాన్మనోజ్ఞాత్వం కు
రు నిత్యం మయా సహ ॥ ౭౭ ॥ పతివాక్యం తదా శ్రుత్వా పరలోకోపకార

కమ్ । అసహ్యంవాక్యమత్యుగ్రందుర్గతిప్రదమేవహి ॥౭౮॥ మయాచో

అగస్త్యకథితపతివ్రతాధర్మాః

క్తంహిదుర్బుద్ధ్యా హే తాతమునిసత్తమ॥అగస్త్యః॥ కుశాగ్రబుద్ధిస్తే భర్తా శశాపత్వాంరుషాన్వితః॥౭౯॥ ఏవంశాపోహికర్తవ్యః పతివాక్యవిరోధినీమ్। పతివాక్యమనాదృత్య స్వేచ్ఛయావర్తతే తుయా ॥ ౮౦ ॥ సానారీనిరయే ఘోరే పతత్యాచన్ద్రతారకమ్।నస్వాతన్త్ర్యంతునారీణాంనోల్లఙ్ఘ్యంపతిభాషణమ్ ॥౮౧॥ పాతివ్రత్యేనపుణ్యేనపతిశుశ్రూషణేనచ।స్త్రియోవిష్ణుపదంయాన్తినచాన్యైరపిసువ్రతైః ॥౮౨॥ పతిరాత్మాపతిర్విష్ణుః పతిర్బ్రహ్మాపతిశ్శివః।పతిర్గురుః పతిస్తీర్థమితిస్త్రీణాంవిదుర్బుధాః॥౮౩॥ పతివాక్యమపాకృత్యయానారీసుకృతైఃపరైః । సదైవయుజ్యతే సాపినైవశుద్ధాభవేత్సుకృత్ ॥౮౪॥ పతిహీనాతుయానారీగురుభిర్ధర్మవిత్తమైః।సాకృతాజ్ఞావిదధ్యాత్తువ్రతంధర్మఫలప్రదమ్॥౮౫॥పతినాప్రేరితాసైవపతిబుద్ధిపరాయణా । పతిపాదాబ్జతీర్థేన యాస్నాతాసాహరిప్రియా ॥ ౮౬ ॥ సాస్నాతాసర్వతీర్థేషుగఙ్గాదిషునసంశయః । తస్మాత్త్వత్కృతదోషస్తుత్వామాయాతీతితత్ఫలమ్ ॥ ౮౭ ॥ భుఞ్జన్త్యాస్తేత్రశృణ్వన్త్యా ఘోణతీర్థస్యవైభవమ్ । ముక్తిరాసీచ్ఛుభాఙ్గంతన్నారీరూపంపునర్యథా ॥౮౮॥ తస్మాద్ఘోణస్యతీర్థస్య తుమ్బుతీర్థమితీహవై । లోకేప్రసిద్ధిరభవ దహోతీర్థస్యవై

ఘోణతీర్థస్నాతౄణాం నానావిధఫలప్రాప్తికథనమ్.

భవమ్ ॥ ౮౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఘోణతీర్థేమహాపుణ్యే సర్వపాపవినాశనే । స్నాన్తియేపౌర్ణమాస్యాంవై శౌనకాద్యామహాజనః ॥ ౯౦ ॥ తేషాం క్రతుఫలంపుణ్యతీర్థాయుతఫలంభవేత్ । కపిలాగోసహస్రంతుయోదదాతిదినేదినే ॥ ౯౧ ॥ తత్ఫలంసమవాప్నోతిస్నాత్తుమ్బురుతీర్థకే । రత్నకోటిసహస్రాణి యోదదాతిదినేదినే ॥ ౯౨ ॥ మత్తేభానాంసహస్రాణి తథైవాశ్వాయుతాన్యపి । తత్ఫలంసమవాప్నోతి ఘోణతీర్థావగాహనాత్ ॥౯౩॥ కన్యాకోటిప్రదానేనయత్ఫలంఋషిభిస్స్మృతమ్ । తత్ఫలం సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థాచ్ఛపావనాత్ ॥ ౯౪ ॥ హేమామ్బరసహస్రం యః కురుక్షేత్రేప్రయచ్ఛతి । తత్ఫలంససమాప్నోతి ఘోణతీర్థస్యవైభవాత్ ॥ ౯౫ ॥ సువర్ణర్థేబ్రాహ్మణార్థే వాప్యాత్మార్థేయస్త్యజేత్తనుమ్ ।

తత్ఫలంసమవాప్నోతి ఘోణతీర్థస్యవైభవాత్ ॥౯౬॥ ఆపన్నార్తిహరాణాంచ తీర్థసేవాపరాత్మనామ్ । సత్యవ్రతానాంయత్పుణ్యం ఘోణతీర్థాచ్చతద్భవేత్ ॥౯౭॥ యత్ఫలంశ్రాద్ధకర్తౄణాంపితౄణామిన్దుసఙ్క్షయే। తత్ఫలంసమవాప్నోతిఘోణతీర్థాధిపావనాత్ ॥ ౯౮ ॥ గఙ్గాయాంనర్మదాయాంచ సరయూచన్ద్రభాగయోః । సర్వేషుపుణ్యతీర్థేషు యస్స్నానంకురుతేనరః ॥ ౯౯ ॥ తత్ఫలంసమవాప్నోతిఘోణతీర్థాధిపావనాత్ । తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం ఘోణతీర్థంవిదుర్బుధాః ॥౧౦౦॥ యఇదంశృణుతేఽధ్యాయం సర్వపాపనిబర్హణమ్ । వాజపేయఫలంతస్య విష్ణులోకశ్చ శాశ్వతః ॥౧౦౧॥ ... ... *

ఇతిస్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తుమ్బురు
తీరమాహాత్మ్యవర్ణనం నామషోడశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్య సర్వపుణ్యతీర్థాధారత్వవర్ణనమ్.

ఋషయః॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । సన్తి నైకతితీర్థాని సూతపౌరాణికోత్తమ ॥౧॥ తేషాంసఙ్ఖ్యాంచమేబ్రూహి కతిముఖ్యానితత్రవై । తత్రాప్యత్యన్తముఖ్యానివదమేమునిసత్తమ ॥౨॥ సద్ధర్మరతిదాన్యత్రకతిముఖ్యానితానిచ। కానిచజ్ఞానదాన్యత్రభక్తివైరాగ్యదానిచ ॥ ౩ ॥ ముక్తిప్రదానికాన్యత్రతానిమేవదసువ్రత॥ శ్రీసూతః॥ షట్షష్టికోటితీర్థాని పుణ్యాన్యత్రనగోత్తమే ॥ ౪ ॥ అష్టోత్తరసహస్రాణితేషుముఖ్యానిసువ్రత। సద్ధర్మరతిదాన్యత్ర సన్తిచాష్టోత్తరంశతమ్ ॥౫॥ సహస్రేభ్యశ్చముఖ్యాని పృథక్తేభ్యశ్చతానిచ । భక్తివైరాగ్యదాన్యత్ర

స్వామిపుష్కరిణ్యాదిషట్తీర్థస్నానకాలనిర్ణయః

షష్టిరష్టోత్తరేశతే ॥౬॥ ముక్తిదాన్యత్రషట్చైవవేఙ్కటాచలమూర్ధని। స్వామిపుష్కరిణీచైవ వియద్గఙ్గాతతఃపరమ్ ॥ ౭ ॥ పశ్చాత్పాపవినాశంచ పాణ్డుతీర్థమతఃపరమ్।కుమారధారికాతీర్థంతుమ్బుస్తీర్థమతఃపరమ్ ॥౮॥ కుమ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాం మఘాయోగోయదాభవేత్ । కుమారధారికాంయాన్తి సర్వతీర్థానిహేద్విజాః ॥ ౯ ॥ తత్రయస్స్నాతివిప్రేన్ద్ర రాజసూయఫలంలభేత్ । ముక్తిశ్చభవితాతత్రనాత్రకార్యావిచారణా॥

అన్నదానవిధిస్తత్ర సార్థం దక్షిణయా ద్విజాః । ఉత్తరాఫల్గునీయుక్త
శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౧౧ ॥ తుమ్బాతీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః।
అపరాహ్ణే సమాయాన్తి తత్ర స్నాతో న జాయతే ॥ ౧౨ ॥ వివాహం
మౌఞ్జిబన్ధం చ కారయేద్ద్రవ్యదానతః । మేషసఙ్క్రమణే భానౌ చిత్రా
నక్షత్రసంయుతే ॥ ౧౩ ॥ పౌర్ణమాస్యాం సమాయాన్తి వియద్గఙ్గా తథైవ
చ । తత్ర స్నాత్వా నరస్సద్యశ్శతక్రతుఫలం లభేత్ ॥౧౪॥ సువర్ణం తత్ర దా
తవ్యం కన్యాదానం విశేషతః । వృషభస్థే రవౌ విప్రా ద్వాదశ్యాం హరివా
సరే ॥ ౧౫ ॥ శుక్లే వాప్యథ కృష్ణే వా భౌమేనాపి సమన్వితే । పాణ్డుతీర్థం
సమాయాన్తి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౧౬ ॥ తత్ర స్నాత్వా చ గాం దత్వా
ముచ్యతే ప్రతిబన్ధకాత్ । ఆశ్వయుక్ఛుక్లపక్షే చ సప్తమ్యాం భానువాసరే॥
ఉత్తరాషాఢయుక్తాయాం తథా పాపవినాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉత్తరాభాద్ర
యుక్తాయాం ద్వాదశ్యాం వా సమాగమః ॥ ౧౮ ॥ సాలగ్రామశిలాం ద
త్వా స్నాత్వా చ విధిపూర్వకమ్ । ముచ్యతే సర్వపాపైశ్చ జన్మకోటిశతో
ద్భవైః ॥౧౯॥ ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే । ఆయాన్తి స
ర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥౨౦॥ తత్ర స్నాత్వా నరస్సద్యో ముక్తిమేతి
న సంశయః। యస్య జన్మసహస్రేషు పుణ్యమేవార్జితం పురా ॥౨౧॥ తస్య స్నా
నం భవేద్విప్రా నాన్యస్య త్వకృతాత్మనః । విభవానుగుణం దానం కార్యం త
త్ర యథావిధి ॥౨౨॥ సాలగ్రామశిలాదానం గాం దద్యాచ్చ విశేషతః। యే

పురాణశ్రవణస్య విశేషతః ప్రాశస్త్యవర్ణనమ్

శృణ్వన్తి కథాం విష్ణోస్సదా భువనపావనీమ్ ॥ ౨౩ ॥ తే వై మనుష్యలోకే
స్మిన్ విష్ణుభక్తా భవన్తి హి । యద్యశక్తస్సదా శ్రోతుం కథాం భువనపావ
నీమ్ ॥౨౪॥ ముహూర్తం వా తదర్ధం వా క్షణం వా విష్ణుసత్కథామ్ । య
శ్శృణోతి నరో భక్త్యా దుర్గతిర్నాస్తి తస్య హి ॥ ౨౫ ॥ యత్ఫలం సర్వయ
జ్ఞేషు సర్వదానేషు యత్ఫలమ్ । సకృత్పురాణశ్రవణాత్తత్ఫలం విన్దతే న
రః ॥౨౬॥ కలౌ యుగే విశేషేణ పురాణశ్రవణాదృతే। నాస్తి ధర్మః పరః పుం
సాం నాస్తి ముక్తిప్రదం పరమ్ ॥ ౨౭ ॥ పురాణశ్రవణం విష్ణోర్నామసఙ్కీ
ర్తనం పరమ్ । ఉభే ఏవ మనుష్యాణాం పుణ్యద్రుమమహాఫలే ॥౨౮॥ పిబ
న్నేవామృతం యత్నాద్దేకస్స్యాదజరామరః । విష్ణోః కథామృతం కుర్యా

పురాణవక్తుస్సర్వపూజనీయత్వవర్ణనమ్.

తుల్యమేవాజరామరమ్ ॥ ౨౯ ॥ బాలోయువాథవృద్ధోవా దరిద్రోదు
ర్భగోఽపివా । పురాణజ్ఞస్సదావన్ద్యస్సుపూజ్యస్సుకృతాత్మభిః ॥ ౩౦ ॥ నీచ
బుద్ధింనకుర్వీత పురాణజ్ఞేకదాచన । యస్యవక్త్రోద్గతావాణీ కామధేను
శ్శరీరిణామ్ ॥ ౩౧ ॥ భవకోటిసహస్రేషు భూత్వాభూత్వాఽవసీదతా
మ్ । యోదదాత్యపునర్వృత్తిం కోఽన్యస్తస్మాత్పరోగురుః ॥ ౩౨ ॥ వ్యా
సాసనసమారూఢో యదాపౌరాణికోద్విజః । ఆసమాప్తేఃప్రసఙ్గస్య న
మస్కార్యాన్నకస్యచిత్ ॥ ౩౩ ॥ నదుర్జనసమాకీర్ణే నశూద్రశ్వాపదావృ
తే । దేశేనద్యూతసదనే వదేత్పుణ్యకథాంసుధీః ॥ ౩౪ ॥ సుగ్రామేసు
జనాకీర్ణే సుక్షేత్రేదేవతాలయే । పుణ్యేవాఽథనదీతీరే వదేత్పుణ్యకథాం
సుధీః ॥ ౩౫ ॥ శ్రద్ధాభక్తిసమాయుక్తా నాన్యకార్యేషులాలసాః । వాగ్య
తాశ్శుచయోవ్యగ్రాశ్శ్రోతారఃపుణ్యభాగినః ॥ ౩౬ ॥ అభక్త్యాయేక
థాంపుణ్యాం శృణ్వన్తిమనుజాధమాః । తేషాంపుణ్యఫలంనాస్తిదుఃఖం
జన్మనిజన్మని ॥ ౩౭ ॥ పురాణంయేచసంపూజ్య తామ్బూలాద్యైరుపా
యనైః । శృణ్వన్తిచకథాంభక్త్యా నదరిద్రానపాపినః ॥ ౩౮ ॥ కథా
యాంకథ్యమానాయాం యేగచ్ఛన్త్యన్యతోనరాః । భోగాన్తరేప్రణశ్య
న్తి తేషాందారాశ్చసమ్పదః ॥ ౩౯ ॥ సోష్ణీషమస్తకాయేచకథాంశృణ్వ
న్తిపావనీమ్ । తేబలాకాఃప్రజాయన్తే పాపినోమనుజాధమాః ॥ ౪౦ ॥
తామ్బూలంభక్షయన్తోయేకథాంశృణ్వన్తిపావనీమ్ । శ్వవిష్ఠాంభక్షయ
న్త్యేతే నరకేచపతన్తిహి ॥ ౪౧ ॥ యేచతుఙ్గాసనారూఢాః కథాంశృణ్వ
న్తిడామ్భికాః । అక్షయాన్నరకాన్భుక్త్వా తేభవన్త్యేవవాయసాః ॥ ౪౨ ॥
యేచవీరాసనారూఢా యేచసింహాసనస్థితాః । శృణ్వన్తిసత్కథాం
తేవై భవన్త్యర్జునపాదపాః ॥ ౪౩ ॥ అసమ్ప్రణమ్యశృణ్వన్తో విషవృక్షా
భవన్తిహి । తథాశయానాశ్శృణ్వన్తో భవన్త్యజగరాహితే ॥ ౪౪ ॥ య
శ్శృణోతికథాంవక్తుస్సమానాసనసంస్థితః । గురుతల్పసమంపాపం సం
ప్రాప్యనరకంవ్రజేత్ ॥ ౪౫ ॥ యేనిన్దన్తిపురాణజ్ఞం సత్కథాంపాపహా
రిణీమ్ । తేవైజన్మశతంమర్త్యాశ్శునకాశ్చభవన్తిహి ॥ ౪౬ ॥ కథాయాం
కీర్త్యమానాయాం యేవదన్తిదురుత్తరమ్ । తేగర్దభాఃప్రజాయన్తేకృక

లాసాస్తతఃపరమ్ ॥ ౪౭ ॥ కదాచిదపియేపుణ్యాం నశృణ్వన్తికథాంన
రాః । తేభుక్త్వానరకాన్ఘోరాన్ భవన్తివనసూకరాః ॥ ౪౮ ॥ కథాయాం
కీర్త్యమానాయాం విఘ్నంకుర్వన్తియేనరాః । కోట్యబ్దంనరకాన్భుక్త్వా
భవన్తిగ్రామసూకరాః ॥ ౪౯ ॥ యేకథామనుమోదన్తేకీర్త్యమానాం
నరోత్తమాః । అశృణ్వన్తోఽపితేయాన్తి శాశ్వతంపరమంపదమ్ ॥ ౫౦॥
యేశ్రావయన్తిమనుజాః పుణ్యాంపౌరాణికీంకథామ్ । కల్పకోటిశతం
సాగ్రం తిష్ఠన్తిబ్రహ్మణఃపదే ॥ ౫౧ ॥ ఆసనార్థంప్రయచ్ఛన్తి పురాణజ్ఞస్య
యేనరాః । కమ్బళాజినవాసాంసి తథామఞ్చకమేవవా ॥ ౫౨ ॥ స్వర్గ
లోకంసమాసాద్య భుక్త్వాభోగాన్యథేప్సితాన్ । స్థిత్వాబ్రహ్మాదిలోకే
షు పదంయాన్తినిరామయమ్ ॥ ౫౩ ॥ పురాణస్యప్రయచ్ఛన్తి యేచసూ
త్రంనవంవరమ్ । భోగినోజ్ఞానసంపన్నాస్తేభవన్తిభవేభవే ॥ ౫౪ ॥ యే
మహాపాతకైర్యుక్తా హ్యుపపాతకినశ్చయే । పురాణశ్రవణాదేవ తేయా
న్తిపరమంపదమ్ ॥ ౫౫ ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యం శ్రుత్వా తేఋష
యస్తతః । వ్యాసప్రసాదసంపన్నం సూతంపౌరాణికోత్తమమ్ ॥ ౫౬॥
పూజయిత్వాయథాన్యాయం ప్రహర్షమతులంగతాః ॥ ౫౭ ॥ ... *

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వతీర్థ
మహిమోపసంహారపూర్వక పురాణశ్రవణప్రక్రియా
ద్యనువర్ణనంనామ సప్తదశోధ్యాయః.

ఇత్థం స్కన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిసప్తదశపర్యన్త సప్త
దశాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరః ప్రథమోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

అథస్కన్దపురాణాన్తర్గత కటాహతీర్థమాహాత్మ్యప్రతిపాదక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

కటాహతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞవేదవేదాంతపారగ । శ్రీవేఙ్క-
టాచలేతీర్థంకటాహాఖ్యంసుపావనం ॥ ౧ ॥ శ్రూయతేతస్యమాహాత్మ్యం
ఘుష్యతేచజగత్త్రయే । అస్మాకమేతద్బ్రూహిత్వం కృపయావ్యాసశా
సిత ॥ ౨ ॥ పురావైనారదశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మపుత్రోమహానృషిః । దిష్ట్యా
వైనైమిశారణ్యంసంప్రాప్తోద్విజసత్తమః ॥ ౩ ॥ తదానీంబ్రహ్మపుత్రంత
మర్ఘ్యపాద్యాదిభిశ్శుభైః । పూజయిత్వాయథాన్యాయం పవిత్రేచకు
శాసనే ॥ ౪ ॥ సన్నివేశ్యమహాభక్త్యా వినయానతకన్ధరాః । ప్రణమ్య
ప్రార్థయామాసు రిమేసర్వేమహర్షయః ॥ ౫ ॥ త్వాంవినానారదశ్రీమ
న్నస్మాకంభువనత్రయే । ధర్మోపదేశకఃకశ్చిన్నాస్తినాస్తిమహర్షిషు॥ ౬॥
వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వదేవనిషేవితే । వైకుంఠాదాగతేదివ్యే
సిద్ధగంధర్వసేవితే ॥ ౭ ॥ కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం వర్ణయాద్యవనౌక
సాం ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుధ్వమృషయస్సర్వే శౌనకాద్యామహౌజసః॥
౮ ॥ కటాహతీర్థమాహాత్మ్యంకోవేత్తిభువనత్రయే । మహాదేవోవిజానా
తితస్యతీర్థస్యవైభవం ॥ ౯ ॥ యానికానిచపుణ్యానిబ్రహ్మాండాంతర్గతాని
వై । తానిగంగాదితీర్థానిస్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౧౦ ॥ కటాహతీర్థసేవాం
చకుర్వంతిద్విజసత్తమాః । బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియావైశ్యాశ్శూద్రాశ్చేత
రజాతయః ॥ ౧౧ ॥ స్పృశంతితజ్జలమితినపిబేద్యోవిమూఢధీః । సహిచం
డాలతాంప్రాప్య కుంభీపాకేపతిష్యతి ॥ ౧౨ ॥ బ్రహ్మచారీగృహస్థోవా
వానప్రస్థోయతీశ్వరః । సేవయాతస్యతీర్థస్య ప్రాప్నోతిపరమంపదం ॥
౧౩ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణేషు తస్యతీర్థప్రశంసనం । బహుధావర్ణ్యతేపం
చ మహాపాతకనాశనం ॥ ౧౪ ॥ అత్యద్భుతతరంవిప్రా స్సర్వలోకైకపా

వనం । బ్రహ్మహత్యాఽయుతంచాపి సురాపానాయుతంతథా ॥ ౧౫ ॥ అయుతంగురుదారాణాం గమనంపాపకారణం । స్తేయాయుతంసువర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చ కోటిశః ॥ ౧౬ ॥ శీఘ్రంవిలయమాయాంతి తస్యతీర్థస్యసేవయా । యానినిష్కృతిహీనాని పాపానివివిధానిచ ॥ ౧౭ ॥ తాని సర్వాణినశ్యంతి తీర్థస్యాస్యనిషేవణాత్ । ఇదంతీర్థంమహాపుణ్యం భగవత్పాదనిస్సృతం ॥ ౧౮ ॥ కుష్ఠాదిరోగయుక్తోయః ప్రత్యహంచపిబేదిదం।

కటాహతీర్థమహిమా శ్రద్ధాహీనానాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్.

సోపిరోగవిహీనస్సన్విష్ణులోకంచగచ్ఛతి ॥ ౧౯ ॥ భగవాన్ శంకరోదేవో రహస్యానుభవేపురా । పార్వత్యైకథయామాస తస్యతీర్థస్యవైభవం ॥ ౨౦ ॥ ఉక్తేష్వేతేషుసందేహో నకర్తవ్యఃకదాచన । అర్థవాదోఽయమితిచ నవక్తవ్యంకదాచన ॥ ౨౧ ॥ యేఽర్థవాదమిమంబ్రూయుస్తేషాంవై నాస్తికాత్మనాం । జిహ్వాగ్రేపరశుంతప్తం ప్రక్షిపంతిచకింకరాః॥ ౨౨ ॥ తస్మాత్కటాహతీర్థంతు సేవనీయంప్రయత్నతః । సర్వదుఃఖప్రశమన మపవర్గఫలప్రదం ॥ ౨౩ ॥ యత్రపీత్వానరోభక్త్యా సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । ఏవముక్త్వామహాభాగః కాశీంత్రైలోక్యపావనీమ్॥ ౨౪ ॥ సంప్రాప్తోనారదశ్శ్రీమాన్ సూతపౌరాణికోత్తమ । సంక్షేపతశ్చ భగవాన్స్వామిశేషస్యోక్తవాన్ఖలు ॥ ౨౫॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామః కటాహస్యచవైభవం।సువిస్తరేణచాస్మాకం వదసూతదయారసాత్ ॥౨౬॥

కటాహతీర్థపానక్రమః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం శృణుధ్వంద్విజసత్తమాః ॥ ౨౭ ॥ కటాహతీర్థంభోవిప్రాస్సర్వలోకేషువిశ్రుతం । సర్వసంపత్కరంశుద్ధం సర్వపాపప్రణాశనం ॥ ౨౮॥ దుస్స్వప్ననాశనంహ్యేతన్మహాపాతకనాశనం । మహావిఘ్నప్రశమనంమహాశాంతికరంనృణాం ॥ ౨౯ ॥ స్మృతిమాత్రేణయత్పుంసాం సర్వపాపనిషూదనం । మంత్రేణాష్టాక్షరేణైవ పిబేత్తీర్థంమనోహరం॥ ౩౦ ॥ అథవాకేశవాద్యైశ్చ నామభిర్వాపిబేజ్జలం । యద్వానామత్రయేణాపి పిబేత్తీర్థంశుభప్రదం ॥ ౩౧॥ అహోస్విద్వేఙ్కటేశస్య మంత్రేణాష్టాక్షరేణ వై ।పిబేత్కటాహతీర్థంతద్భుక్తిముక్తిప్రదాయకం॥౩౨॥ వినామంత్రేణ

యోఽవిప్రస్సంపిబేత్తీర్థముత్తమం । పాపం మే నాశయత్క్షిప్రం జన్మాంత
రకృతం మహత్ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా సపిబేన్నిత్యం మోక్షమార్గైకసాధ
నం । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వరాహశ్రీశదర్శనం ॥ ౩౪ ॥ కటాహ
తీర్థంపానంచ త్రయం త్రైలోక్యదుర్లభం । బహునా కిమిహోక్తేన బ్రహ్మ

కేశవాఖ్యద్విజవృత్తాంతః.

హత్యాదినాశకం ॥ ౩౫ ॥ పురా కశ్చిద్ద్విజో మోహాత్కేశవాఖ్యో బహు
శ్రుతః । హత్వా ఖడ్గేన దుర్బుద్ధ్యా బ్రహ్మహత్యామవాప్తవాన్ ॥ ౩౬ ॥
సోఽపి తస్మిన్మహాతీర్థే పీత్వా జలమనుత్తమం । కేశవాఖ్యో మహాపాపీ విము
క్తో బ్రహ్మహత్యయా ॥ ౩౭ ॥ ఋషయః ॥ కస్య పుత్రః కేశవాఖ్యః కథం ప్రా
ప్తో భయంకరీం । బ్రహ్మహత్యామతిక్రూరామస్మాకం వక్తుమర్హసి ॥ ౩౮ ॥
శ్రీసూతః॥ తుంగభద్రాతటే రమ్యే గంధర్వైరుపసేవితే । అగ్రహారో మ
హానాసీద్వేదాఢ్య ఇతి నామతః ॥ ౩౯ ॥ తస్మిన్వేదపురే రమ్యే బ్రాహ్మణా
వేదపారగాః । శబ్దశాస్త్రపరాస్సర్వే జ్యోతిశ్శాస్త్రప్రవర్తకాః ॥ ౪౦ ॥

గణికాలంపటస్య కేశవద్విజస్య బ్రహ్మహత్యాప్రాప్తిక్రమః.

మీమాంసతర్కశాస్త్రజ్ఞాస్సర్వే వేదాంతవాదినః । ధర్మశాస్త్రేషు నిర
తా అన్నదానపరాస్సదా ॥ ౪౧ ॥ పుత్రవంతశ్చ తే సర్వే హ్యగ్రహారే మహా
జనాః । వేదాఢ్యే హ్యగ్రహారే వై పద్మనాభ ఇతి శ్రుతః ॥ ౪౨ ॥ తస్య పుత్రః
కేశవాఖ్యస్సర్వకర్మబహిష్కృతః । మాతరం పితరం త్యక్త్వా భార్యామ
పి పతివ్రతాం ॥ ౪౩ ॥ సర్వదా గణికాసక్తో వేశ్యాగారం వివేశహ ।
దినద్వయే చ తాం వేశ్యామనుభూయ ద్విజస్తతః ॥ ౪౪ ॥ నిష్కద్వయం
ప్రదాతవ్యం హస్తే దత్వా యథాసుఖం । వేశ్యయా చ తయా త్యక్తస్తత్సం
యోగైకతత్పరః ॥ ౪౫ ॥ ఇతస్తతశ్చోరయిత్వా బహుద్రవ్యాణి సంత
తం । దత్వా తయా చిరం రేమే తద్గృహే బుభుజే చ సః ॥ ౪౬ ॥ ఏకేన
చషకేణాసౌ తయా సహ సురాం పపౌ । స కదాచిత్కిరాతైస్తు ద్రవ్యం హ
ర్తుం యయౌ ద్విజః ॥ ౪౭ ॥ విప్రస్యైకస్య చిద్గేహే సోఽపి కైరాతవేషధృత్ ।
కేశవో విప్రబంధుర్వై సాహసీ ఖడ్గహస్తవాన్ ॥ ౪౮ ॥ తద్గృహస్వామి
నం విప్రం హత్వా ఖడ్గేన సాహసాత్ ॥ ౪౯ ॥ సమాదాయ బహుద్రవ్యం
వేశ్యాగారం వివేశహ । తం యాంతమనుయాతి స్మ బ్రహ్మహత్యా భయం

కరీ ॥ ౫౦ ॥ నీలవస్త్రధరాభీమా భృశరక్తశిరోరుహా । గర్జంతీసాట్టహా
సంసాకంపయంతీచరోదసీ ॥ ౫౧ ॥ అనుద్రుతస్తయావిప్రో బభ్రామజ
గతీతలే ॥ ఏవంభ్రమన్ధరాంసర్వాం విప్రబంధుర్దురాత్మవాన్ ॥౫౨॥
స్వగ్రామంప్రయయౌభీత్యాశౌనకాద్యామహాజనః । అనుద్రుతస్తయా
భీతః ప్రయయౌస్వనికేతనం ॥ ౫౩ ॥ బ్రహ్మహత్యాప్యనుద్రుత్య తేన
సాకంగృహంయయౌ । జనకంరక్షరక్షేతి కేశవశ్శరణంయయౌ ॥ ౫౪ ॥
మాభైషీరితిసంప్రోచ్యపితారక్షితుముద్యతః । క్రూరైనంబ్రహ్మహత్యాసా

స్వసుతరక్షణోద్యుక్తంపద్మనాభమ్ప్రతిబ్రహ్మహత్యోక్తిః.

జనకంప్రత్యభాషత ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనంత్వంప్రతిగృహ్ణీష్వప
ద్మనాభద్విజోత్తమ।అయంసురాపీస్తేయీచబ్రహ్మహాచాతిపాతకీ ॥౫౬॥
మాతృద్రోహీపితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీచదుష్టధీః । గణికాసక్తచిత్త
శ్చ హ్యేనంముంచదురాత్మకం ॥౫౭॥ గృహ్ణాసిచేత్సుతంవిప్రమహాపాతకి
నంవృథా । త్వద్భార్యామస్యభార్యాంచత్వాంచపుత్రమిమంద్విజ॥ ౫౮॥
భక్షయిష్యామివంశంచ తస్మాన్ముంచదురాత్మకం । ఇమంత్యజసిచేత్పు
త్రం యుష్మాన్ముంచామిసాంప్రతం ॥౫౯॥ నైకస్యార్థేకులంహంతుమర్హ
సిత్వంమహామతే। ఇత్యుక్తస్సతయాతత్రపద్మనాభోఽబ్రవీచ్చతాం ॥౬౦॥
పద్మనాభః ॥ బాధతేమాంసుతస్నేహః కథంపుత్రంపరిత్యజే । బ్రహ్మ
హత్యాతదాకర్ణ్యపద్మనాభంతమబ్రవీత్ ॥౬౧॥ బ్రహ్మహత్యా॥ పుత్రో
యంపతితోభూత్తే వర్ణాశ్రమబహిష్కృతః । పుత్రేస్మిన్మాకురుస్నేహం
నిందితంతస్యదర్శనం ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాబ్రహ్మహత్యాసా పద్మనాభస్య
పశ్యతః॥ హాస్తేనప్రజహారాస్యసుతంకేశవనామకం ॥ ౬౩ ॥ రురోదతా
తతాతేతిజనకం ప్రబ్రువన్ముహుః । రురుదుర్జనకోమాతా భార్యాతస్య

పద్మనాభమ్ప్రతిభరద్వాజకథితకేశవహత్యావిముక్త్యుపాయః

దురాత్మనః ॥ ౬౪ ॥ తస్మిన్కాలేమహాభాగో భరద్వాజోమహామునిః ।
దిష్ట్యాసమాయయౌయోగీ శౌనకాద్యామహాజనః ॥ ౬౫ ॥ పద్మనా
భోథతందృష్ట్వా భరద్వాజంమహామునిం । స్తుత్వాప్రణమ్యశరణంయ
యాచేపుత్రకారణాత్ ॥ ౬౬ ॥ భరద్వాజమహాభాగ సాక్షాద్విష్ణుస్త్వం
శకోభవాన్ । త్వద్దర్శనమపుణ్యానాం భవితానకదాచన ॥ ౬౭ ॥ బ్ర

హ్మహాచసురాపీచ స్తేయాచాభూత్సుతోమమ । పుత్రంప్రహర్తుమా
యాతాబ్రహ్మహత్యాభయంకరీ ॥ ౧౮ ॥ భూయాద్యథామేపుత్రోయం
మహాపాతకమోచితః॥ ఘోరేయంబ్రహ్మహత్యాచయథాశీఘ్రంలయం
వ్రజేత్ ॥ ౧౯ ॥ తముపాయంవదస్వాద్య మమపుత్రేదయాంకురు । ఏ
కఏవహిపుత్రోమే నాన్యోస్తితనయోమునే ॥ ౨౦ ॥ సుతేమృతేతు
వంశోమే సముచ్ఛిద్యేతమూలతః । తతఃపితృభ్యఃపిండానాం దాతా
పినభవేద్ధ్రువం ॥ ౨౧ ॥ తతఃకృపాంకురుష్వత్వమస్మాసుభగవన్మునే । ఇ
త్యుక్తస్సభరద్వాజ స్సాక్షాన్నారాయణాంశకః ॥ ౨౨ ॥ ధ్యాత్వాతు
సుచిరంకాలం పద్మనాభంవచోబ్రవీత్ ॥ భరద్వాజః॥ పద్మనాభకృతం
పాపమతిక్రూరంసుతేనతే ॥ ౨౩ ॥ నాస్యపాపస్యశాంతిస్స్యా త్ప్రాయ
శ్చిత్తాయుతైరపి । తథాపితేసుతస్యాహమస్యపాపస్యశాంతయే ॥ ౨౪ ॥
ప్రాయశ్చిత్తంవదిష్యామి పద్మనాభశృణుద్విజ । గంగాయాదక్షిణే
భాగే ద్విశతీయోజనేద్విజ ॥ ౨౫ ॥ పూర్వాంభోధేఃపశ్చిమేతు పంచ
భియోజనైర్మితే । సువర్ణముఖరీతీరేచోత్తరేక్రోశమాత్రకే ॥౨౬॥
వేంకటాద్రిరితిఖ్యాతస్సర్వలోకనమస్కృతః॥ మేరుపుత్రోమహాపుణ్యస్స
ర్వదేవాభివందితః ॥ ౨౭ ॥ వైకుంఠలోకాదానీతో విష్ణోఃక్రీడాచలోమ
హాన్ । గరుత్మతావేగవతాస్వర్ణముఖ్యాస్తటేశుభే ॥ ౨౮ ॥ వర్తతేదే
వసంఘైశ్చ ఋషిసంఘైశ్చపూజితః । తస్మిన్వేంకటశైలేంద్రే సాక్షాన్నా
రాయణస్స్వయం ॥ ౨౯ ॥ లక్ష్మీదేవ్యాచభూదేవ్యానీళాదేవ్యాసమావృ
తః । వర్తతేవేంకటేశస్ససాక్షాన్మోక్షప్రదాయకః ॥౩౦॥ తస్యవేంకటనా
ధస్యహ్యాలయస్యతథోత్తరే । కటాహతీర్థంవిప్రేంద్ర వర్తతేమంగళప్ర
దం ॥౩౧॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపఘ్నంవాంఛితార్థప్రదాయకం।సుతేనసా
కంవిప్రేంద్రపిబతీర్థంమనోహరమ్ ॥ ౩౨ ॥ భరద్వాజస్యవాక్యంతచ్ఛ్రు
త్వావైవేదసమ్మితం।శిరసాతంప్రణమ్యాథయయావేఙ్కటపర్వతం॥౩౩॥

భరద్వాజోక్త్యాకటాహతీర్థపానేన కేశవస్యబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః

తంగత్వావేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే । సుతేనసాకంవిప్రేం
ద్ర స్సస్నానియమపూర్వకం ॥ ౩౪ ॥ వరాహస్వామినంనత్వా శ్రీని
వాసాలయంగతః । ప్రదక్షిణంతతఃకృత్వావిమానంసంప్రణమ్యచ ॥౩౫॥

పద్మనాభోథపుత్రేణ కేశవేనదురాత్మనా । పపౌకటాహతీర్థంత ద్బ్రహ్మహత్యాదినాశకం ॥ ౨౬ ॥ తదానీంబ్రహ్మహత్యాసా శీఘ్రమేవలయంగతా । అనన్తరంతతోగత్వా వేఙ్కటేశంకృపానిధిం ॥ ౨౭ ॥ పుత్రేణసహవిప్రేంద్రః పద్మనాభోదదర్శసః । తదాప్రాదురభూద్దేవో వేఙ్కటేశోదయానిధిః ॥ ౨౮ ॥ కటాహతీర్థపానేనతోషితోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మహత్యావిముక్తసుతసహితపద్మనాభమ్ప్రతిభగవదుక్తిః ॥ శ్రీభగవాన్॥ పద్మనాభమహాబుద్ధేవేదవేదాంతపారగ ॥ ౨౯ ॥ భరద్వాజస్యవాక్యేన ప్రాప్యవేఙ్కటపర్వతం । కటాహతీర్థంత్వంపీత్వా కృతార్థోసినసంశయః ॥ ౩౦ ॥ తవపుత్రః కేశవాఖ్యో విముక్తోబ్రహ్మహత్యయా। తస్మాత్కటాహతీర్థంతుసేవనీయంప్రయత్నతః ॥౩౧॥ తస్మింస్తీర్థేమభాగ పీత్వాజలమనుత్తమం । పాపినోపికృతార్థాస్స్యు స్సత్యంసత్యంనసంశయః ॥౩౨॥ మామకంలోకమాగత్యసుఖీభవమహామతే । ఇత్యుక్త్వావేఙ్కటేశోసా వన్తర్ధానంగతస్తతః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీసూతః॥ తస్మాత్తపోధనాస్సర్వే శౌనకాద్యామహౌజసః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్య మితిహాససమన్వితం ॥౩౪॥ యథాశ్రుతంమయాసమ్యక్తథోక్తంభవతాం ద్విజాః ॥౩౫॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సూతశౌనకసంవాదే
కటాహతీర్థప్రశంసానామసప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థంస్కన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిసప్తదశపర్యన్త సప్తదశాధ్యాయాత్మకసప్తత్రింశాధ్యాయాత్మకౌ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరాభాగౌ సమాప్తిమగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్॥

స్కన్దపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౫.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీ పద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత

సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

అర్జునతీర్థయాత్రాక్రమః.

పావనేనైమిశారణ్యే శౌనకాద్యామహర్షయః । చక్రిరేలోకరక్షార్థం సత్రంద్వాదశవార్షికం ॥ ౧ ॥ తానభ్యగచ్ఛత్కథకో వ్యాసశిష్యోమహామతిః । మునిరుగ్రశ్రవానామ రోమహర్షణసంభవః ॥ ౨ ॥ సమ్యగభ్యర్చితస్తేషాం సూతఃపౌరాణికోత్తమః । కథయామాసతద్దివ్యం పురాణంస్కాన్దనామకం ॥ ౩ ॥ సృష్టిసంహారవంశానాం వంశానుచరితస్యచ । కథామన్వంతరాణాంచవిస్తరంసన్యవేదయత్ ॥ ౪ ॥ తథా తీర్థప్రభావాంస్తు శ్రుత్వాతేమునిపుంగవాః। ఊచిరేవచనంసూతం కథాశ్రవణకాంక్షయా ॥ ౫ ॥ ఋషయః ॥ తీర్థానామిహసర్వేషాం ప్రభావః కథితస్త్వయా । నదీనాంపర్వతానాంచ క్షేత్రాణాంసరసామపి ॥౬॥ నిదేశాత్పద్మగర్భస్య సువర్ణముఖరీనదీ । నీతాభువమగస్త్యేన వ్యాఖ్యాతాభవతాఽనఘ ॥ ౭ ॥ తదుత్పత్తిప్రభావంచ తీర్థౌఘాంస్తత్సమాశ్రయాన్। శ్రోతుంసంప్రీతిరుత్పన్నా తన్నోవక్తుంత్వమర్హసి ॥ ౮ ॥ ప్రణమ్యశమ్భుం నందీశం షడాస్యంవ్యాసమేవచ । మునిభిఃప్రార్థితస్సూత స్తదావక్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ సాధుపృష్టంమహాభాగా భవద్భిర్మంగళావహం । ఆఖ్యానమేతదామ్నాయ శ్రవణోద్భూతసిద్ధిదం ॥ ౧౦ ॥ శృణు

శావహితాదివ్యాం కథాంకల్మషనాశినీం । భరద్వాజేనకథితాం పార్థా
యకథయామివః ॥ ౧౧ ॥ అవాప్యద్రుపదాత్ప్రాజ్ఞా యాజ్ఞసేనీంపృథా
సుతాః। ధృతరాష్ట్రనిదేశేన జగ్ముఃకరిపురంశుభం ॥౧౨॥ భీష్మేణచాం
బికేయేనతత్రసమ్మానితా స్తదా । దుర్యోధనాదిభిస్సార్ధం న్యవసన్పంచ
వత్సరాన్ ॥ ౧౩ ॥ తతోనుశిష్టోభీష్మాద్యైర్ధృతరాష్ట్రోమహాయశాః।
సర్వేషాంకులవృద్ధానాం వాసుదేవస్యచాగ్రతః ॥ ౧౪ ॥ ప్రదదౌపాం
డుపుత్రేభ్య స్తత్సేవాహృష్టమానసః । సార్ధరాజ్యంపురవరం ఖాండవప్ర
స్థసంజ్ఞికం ॥ ౧౫ ॥ ఆమంత్ర్యపాండుతనయా ధృతరాష్ట్రాదికాన్కు
రూన్ । జగ్ము స్తత్ఖాండవప్రస్థం పురంకృష్ణసమన్వితాః ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రప్ర
స్థాహ్వయేతత్ర రచితేవిశ్వకర్మణా । వసన్పురేఽశిషత్పృథ్వీం సానుజో
ధర్మనందనః ॥ ౧౭ ॥ గతేకృష్ణేనిజపురం నారదస్యానుశాసనాత్ । ప్రతి

అర్జునతీర్థయాత్రోపోద్ఘాతః.

జ్ఞాంచక్రిరేపార్థా ధర్మజ్ఞాద్రౌపదీంప్రతి ॥ ౧౮ ॥ యథాక్రమేణసాకృ
ష్ణావర్షమేకైకమాదరాత్ । ఏకైకస్యగృహేతిష్ఠే త్ప్రతినిర్ణయపూర్వ
కం ॥౧౯॥ యఃపశ్యేత్తాంపరగృహే స్థితాంపాంచాలనందినీం । తేనైక
హాయనమితం విధేయంతీర్థసేవనం ॥ ౨౦ ॥ ఏవంకృతప్రతిజ్ఞా స్తే పాండు
భూపాలనందనాః । వ్యాపారైర్లోకసామాన్యై ర్నిన్యుఃకాలమతంద్రితాః॥
౨౧ ॥ అథజానపదోవిప్రో రాజగేహాంగణేస్థితః । చుక్రోశబహుధాధే
నుహృతామేతస్కరై రితి ॥౨౨॥ సమాశ్వాస్యచతంవిప్రం ప్రవివేశధ
నంజయః । ఆయుధానిసమానేతుం త్వరయాశస్త్రమందిరం ॥ ౨౩ ॥ త
త్రాపశ్యత్సమాసీనౌ పాంచాలీధర్మనందనౌ।జానన్నపిప్రతిజ్ఞాంసధనుర్జ
గ్రాహసేషుధి ॥ ౨౪ ॥ సగత్వాతస్కరానాజౌ నిహత్యనృపనందనః। నివ
ర్త్యధేనుంతాంతస్మై దదౌవిప్రాయసాదరం ॥ ౨౫ ॥ అథవిజ్ఞాపయా
మాస ఫల్గునోధర్మనందనం । తీర్థయాత్రామయాకార్యా సమయోల్లం
ఘనాదితి ॥౨౬॥ అనుజస్యవచశ్శ్రుత్వాసర్వధర్మవిదాంవరః।ఉవాచవచ
నంధీర స్సాదరంధర్మనందనః ॥౨౭॥ యుధిష్ఠిరః॥గవార్థంబ్రాహ్మణార్థంచ
యద్వదేదనృతంవచః । యదాచరేదసత్కర్మ తత్సత్యంతత్సమంజసమ్॥
బ్రాహ్మణార్థంగవార్థంచత్వయాకర్మేదృశంకృతం । తదసద్భావమాప్నో

తి కథంకథయసువ్రత ॥ ౨౯ ॥ ప్రజాపాలననిత్యస్య చోరోపేక్షణశిక్ష
కైః । నూనంఫలంభవేద్రాజ్ఞో బ్రహ్మహత్యాశ్వమేధజం ॥ ౩౦ ॥ అసా
ధ్యాన్వైరిణోజ్ఞాత్వా ప్యవనీశోనభద్రభాక్ । స్వదేశోపప్లవకరాస్తస్క
రాయద్యశిక్షితాః ॥ ౩౧ ॥ అస్మాకంభూభుజాంలోకజాలస్యచహితం
హియత్ । త్వయేదృశంకృతంకర్మనాస్తిదోషోహ్యతస్తవ ॥ ౩౨ ॥ శ్రీ
సూతః ॥ ధర్మపుత్రస్యవచనమాకర్ణ్యరచితాఞ్జలిః । పునర్విజ్ఞాపయామా
స ధర్మనిత్యోధనంజయః ॥ ౩౩ ॥ అర్జునః ॥ మైవంభూపాలవాదీస్త్వం
స్యాత్ప్రతిజ్ఞాతిలఙ్ఘనం । జానతాధర్మసర్వస్వముల్లసద్ధర్మమూర్తినా ॥
౩౪ ॥ కృత్యాకృత్యవిదాదక్షేణాత్మనాప్రాక్సమీరితా । నోల్లంఘనీయా
సతతం ప్రతిజ్ఞాపురుషేణహి ॥ ౩౫ ॥ అశక్తానాంగతిస్సేయం యద్బంధు
గురువాక్యతః । ధర్మంత్యజంతిసమయం త్యక్త్వాప్రాక్స్వసమీరితం ॥ ౩౬ ॥
కృపయాతీర్థగమనా దార్యోయదినివర్తయేత్ । హతప్రతిజ్ఞంమాంలో
కాన్ జల్పతఃకోనివారయేత్ ॥ ౩౭ ॥ మమాపితీర్థయాత్రాయాం కౌతు
కోత్తరళంమనః । కర్తవ్యంచస్మృతంరాజన్ నారదాదిష్టశాసనం ॥ ౩౮ ॥
తత్ప్రసీదమహారాజ మత్తీర్థగమనోద్యమే । సమ్మాననీయఃప్రభుభిస్సమ
యోహ్యనుజీవినాం ॥ ౩౯ ॥ తథేతిభ్రాతృభిస్సార్ధం కృతానుమతిరర్జునః ।
అగ్రజంతోషయామాస ప్రణామప్రశ్రయాదిభిః ॥ ౪౦ ॥ యథార్హంభీ
మసేనాదీన్ భ్రాతౄనామంత్ర్యపాండవః । కృతస్వస్త్యయనోభవ్యై
ర్నిర్యయౌధరణీసురైః ॥ ౪౧ ॥ పౌరాణికాజ్యోతిషికా భిషజోధరణీసు
రాః । అనుజగ్ముర్భృత్యగణాశ్శిల్పినస్సూతమాగధాః ॥ ౪౨ ॥ యుధిష్ఠిరా
జ్ఞయాతస్య భోగత్యాగక్షమంధనం । గృహీత్వాఽనుయయుస్స్నిగ్ధా

అర్జునస్యగఙ్గాదితీర్థావగాహనపూర్వకసువర్ణముఖర్యాగమనమ్.

స్సభ్యాఃకోశాధికారిణః ॥ ౪౩ ॥ సరాజపుత్రఃప్రథమం ప్రాప్యభాగీరథీం
నదీం । గంగాద్వారంప్రయాగంచ సిషేవేకాశికామపి ॥ ౪౪ ॥ పశ్యం
స్తీర్థానిజాహ్నవ్యాస్తత్తీరోపాంతవర్తనా । ఆససాదసముత్తుంగకల్లో
లందక్షిణోదధిం ॥ ౪౫ ॥ మహానదీంమహాపుణ్యాంప్రసిద్ధంపురుషోత్తమం ।
సింహాచలంచసంవీక్ష్య ప్రాప్తవాన్కృతకృత్యతాం ॥ ౪౬ ॥ తతోదదర్శ
కౌంతేయః పుణ్యాంగోదావరీనదీం । సమస్తదురితవ్రాత శాతనోత్తీ

ర్ణగౌరవాం ॥ ౪౭ ॥ కృతాభిషేకస్తత్తోయై ర్విధివత్పాండునందనః । ప్రమోదంవివిధైర్దానై రకరోద్భూసువర్ణకైః ॥ ౪౮ ॥ నదీంమలాపహాఖ్యాంచ దృష్ట్వామోదంయయౌశుభాం । తతస్సమాససాదాసౌ కృష్ణవేణీంసరిద్వరాం ॥ ౪౯ ॥ శివస్యనియతావాసం చతుర్ద్వారసమన్వితం। నానాతీర్థగణాకీర్ణం శ్రీపర్వతమవైక్షత ॥ ౫౦ ॥ నదీంపినాకినీంతీర్త్వా గత్వాదేవర్షిసేవితం । నారాయణప్రియావాస మపశ్యద్వేంకటాచలం॥ ౫౧ ॥ శృంగేఽస్యభూభృతస్తుంగే స్థితంలోకైకనాయకం । అపూజయద్ధరింభక్త్యా ప్రసిద్ధంశుభసిద్ధయే ॥ ౫౨ ॥ అవరుహ్యవేంకటమహాద్రిశృంగత స్సదదర్శసిద్ధమునిసంఘసేవితాం । కలశోద్భవేనమునినాసమాహృతాం తటినీంసువర్ణముఖరీసమాహ్వయాం ॥ ౫౩ ॥ ....*

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జున
తీర్థయాత్రాగమనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీవర్ణనమ్.

తథాసర్వాణితీర్థాని సమాలోక్యాగతస్యచ । ముదంప్రగుణయాంచక్రే సాపార్థస్యమహాపగా ॥ ౧ ॥ యస్యాస్తటనికుంజేషు మోదంతేవనితాసఖాః । సిద్ధాస్సంసేవితావాతైః శీకరాసారశీతలైః ॥ ౨ ॥ యాసముద్యతహస్తేవ గంగామాకాశవాహినీం । ఆలింగితుంసముత్తుంగైః కల్లోలైరభ్రసంగిభిః ॥ ౩ ॥ ధూమైరాహుతిసంభూతై స్తరుశాఖోపలంబిభిః । వల్కలైశ్చవిరాజంతే యత్తటాశ్రమభూమయః ॥ ౪ ॥ మునీంద్రైస్సురవర్యైశ్చ స్థాపితానిసమంతతః।యత్తటద్వితయేభాంతి దివ్యలింగానిశూలినః ॥ ౫ ॥ యదీయసైకతావాస విశ్రాంతామానసంసరః । నస్మరంతినిజావాసం మరాళావిహగోత్తమాః ॥ ౬ ॥ శమితావగ్రహాతంకైః కుల్యాముఖవినిర్గతైః । పుష్ణాతితోయైస్సస్యాని లోకరక్షామణీయా॥ ౭ ॥ చక్రవాకకుచాచంచద్వీచీవలివిభూషితా । ఆవర్తనాభివిలసత్సైకతశ్రోణిమణ్డలా ॥ ౮ ॥ ప్రఫుల్లపద్మవదనాచలన్మీనయుగేక్షణా । విలసత్ఫేనవసనా హంసయానమనోహరా ॥ ౯ ॥ జలపక్షిరవాలాపా నయనానందకారిణీ । అపూర్వకామినీరూపా యావిభాత్యంబుధిప్రియా॥౧౦॥

రోధస్యంతరవాహిన్యా నద్యాః ప్రాచ్యాం ధనంజయః। దదర్శ శైలముత్తుంగం కాళహస్తిసమాహ్వయం ॥ ౧౧ ॥ ఉదగ్రశిఖరాభోగోల్లిఖితాకాశమండలం। సప్తపాతాళమూలాధోరూఢమూలోపలాఞ్ఛితం ॥ ౧౨ ॥

అర్జునస్య స్వర్ణముఖరీతీరస్థకాళహస్తీశ్వరాదిసేవాప్రాప్తిః

స్నాత్వా తస్యాం మహానద్యాం తస్మిఞ్ఛైలే సురార్చితం। అపశ్యదర్జునో దేవం కాళహస్తీశనామకం ॥ ౧౩ ॥ సంపూజ్య చ మహాదేవం నగేంద్రతనయాసఖం। మనసా భక్తియుక్తేన కృతార్థత్వముపేయివాన్ ॥ ౧౪ ॥ తతో మహాగిరౌ తస్మిన్నద్భుతైకనికేతనే। చచారాభూతపూర్వాణాం విశేషాణాం దిదృక్షయా ॥ ౧౫ ॥ సిద్ధానాలోకయామాస వసతో గిరిసానుషు। గాయతో దేవదేవస్య చరిత్రాణ్యబలాసఖాన్ ॥ ౧౬ ॥ అప్సరోలలనాజుష్టాన్ పుష్పాసవమదాకులాన్। నికుంజేషు సమాసీనాన్ గంధర్వాన్వైక్షతాదరాత్ ॥ ౧౭ ॥ వివిక్తేషు ప్రదేశేషు శివధ్యానపరాయణాన్। అపశ్యద్యోగినో దివ్యానాదరానందశాలినః ॥ ౧౮ ॥ ప్రశాంతాన్యాశ్రమపదాన్యవైక్షత సమంతతః। బలినీవారవిలసద్ద్వారభూమీని పాండవః ॥ ౧౯ ॥ నిరాహారాన్ వాయుభుజః పర్ణాదానాతపాశనాన్। శాంతానాలోకయామాస మునీన్నియమితేంద్రియాన్ ॥ ౨౦ ॥ ముదం వితేనిరే తస్య నేత్రయోః కమలాకరాః। ఫుల్లసౌగంధికామోదసంవాసితదిగంతరాః ॥ ౨౧ ॥ మృగయాసంభృతధియా చరతోఽధిజ్యకార్ముకాన్। దదర్శాన్వేషి

అర్జునస్య సువర్ణముఖరీతీరస్థభరద్వాజాశ్రమగమనమ్.

తమృగాన్ కిరాతాన్ వనితాసఖాన్ ॥ ౨౨ ॥ తతో దక్షిణదిగ్భాగే చరన్నద్రేర్మనోహరే। పుణ్యమాశ్రమమద్రాక్షీద్భరద్వాజస్య కౌరవః ॥ ౨౩ ॥ కదళీనారికేళామ్రకోలచంపకచందనైః। తక్కోలాశోకహింతాళ తాళకేతకిదాడిమైః ॥ ౨౪ ॥ జంబూకదంబకతకఖదిరార్జునపాటలైః। నాగపున్నాగసరళదేవదారుకరంజకైః ॥ ౨౫ ॥ లవంగలుంగలవలీప్రియంగుతిలకైరపి। విభీతశ్రీఫలాశ్వత్థమధూకప్లక్షకేసరైః ॥ ౨౬ ॥ పూగజంబీరనారంగనిమ్బామలకకౌశికైః। అన్యైశ్చ ఫలపుష్పాఢ్యైశ్శోభితం ధరణీరుహైః ॥ ౨౭ ॥ వాసంతీకుందజాత్యాది లతాభిః పరివేష్టితం। అపూర్వసౌరభాకృష్టభ్రమరాభిస్సమంతతః ॥ ౨౮ ॥ చక్రవాకబకక్రౌం

చ హంసకారండవాశ్రమైః । సౌగంధికోత్పలాంభోజ కైరవౌఘవిరాజి
తైః ॥ ౨౯ ॥ సరోభిరమృతస్యంది మధురస్ఫారవారిభిః । సమాపాదితల
క్ష్మీకం కౌతుకైకనికేతనం ॥ ౩౦ ॥ సింహదంతావళవ్యాఘ్ర తరక్షురు
రురంకుభిః । మృగైరన్యైస్సమాకీర్ణమన్యోన్యహితకారిభిః ॥ ౩౧ ॥ జిత
చైత్రరథోద్యానమధరీకృతనందనం । అతివాఙ్మనసోదారంపరమానంద
కారణం ॥ ౩౨ ॥ శివాగమానాందివ్యానా మర్థజాతమనుత్తమం । ప్ర
కాశయన్తి శాబానాంయత్రమంజుగిరశ్శుకాః ॥ ౩౩ ॥ యస్మిన్హుతా
శనోదారధూమశ్యామలితంనభః । అకాలజలదభ్రాంతిమాతనోతిశిఖం
డినాం ॥ ౩౪ ॥ యస్మిన్విహారశ్రాంతానాంసింహానాంస్వేచ్ఛయాగతాః ।
నిర్వాపయంతిగాత్రాణి కరిణఃకరశీకరైః ॥ ౩౫ ॥ తదాశ్రమపదంపశ్యన్
విస్మయాక్రాంతమానసః । ప్రభావంపాండుతనయఃప్రశశంసతపస్వినాం ॥
౩౬ ॥ నివార్యతత్రతత్రైవ సకలాననుజీవినః । మిత్రైర్ద్విప్రవరైస్సా

అర్జునకృతభరద్వాజసేవాక్రమః.

ర్ధంప్రవివేశతమాశ్రమమ్ ॥ ౩౭ ॥ అగ్రేదదర్శకౌంతేయస్స్ఫురత్పావకతే
జసం । భరద్వాజంమునివరైరనేకైఃపరివారితం ॥ ౩౮ ॥ భస్మానులిప్త
సర్వాంగం మృగచర్మోత్తరీయకం । నవవారిదసంవీతం కైలాసమివభా
స్వరం ॥ ౩౯ ॥ జటాభిర్లంబమానాభి ర్భాస్వంతంస్వర్ణకాంతిభిః । స్థిర
విద్యుల్లతాకీర్ణమివశారదనీరదం ॥ ౪౦ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణార్థైరేకీభూ
యసమాగతైః । అంగీకృతమివాకారందివ్యజ్ఞానశుభాస్పదం ॥ ౪౧ ॥ ధృతి
క్షాంతిదయాతుష్టిశాంతిభిర్నిత్యసేవితం । ప్రియాభిరివరక్తాభి రఖండ
బ్రహ్మవర్చసం ॥ ౪౨ ॥ ఉపగమ్యశనైఃపార్థస్తత్పాదాంబుజయోఃపు
రః । చక్రేప్రణామంసాష్టాంగంసమాలింగితభూతలం ॥ ౪౩ ॥ తమాగతం

అర్జునప్రతిభరద్వాజకృతాతిథ్యప్రకారః.

పృథాపుత్రముత్థాప్యమునిపుంగవః । ఆశీర్భిరేధయాంచక్రేప్రహర్షోత్ఫు
ల్లమానసః ॥ ౪౪ ॥ సంపూజ్యచయథాన్యాయ్యం తమర్ఘ్యాద్యైఃప్రియా
తిథిం । వినిర్దిష్టాసనాసీనం తమపృచ్ఛదనామయం ॥ ౪౫ ॥ సమ్మానన
మవాప్యాస్మిన్మునేఃపాండవమధ్యమః । ప్రియైర్వాక్యైస్సునిపతేరకరోన్మ
నసోముదం ॥ ౪౬ ॥ సస్మారాథభరద్వాజ స్స్వర్ధేనుంకామదోహినీం ।

సవితేనేఽతిమహతీం భక్ష్యభోజ్యాదికల్పనామ్ ॥ ౪౭ ॥ భుక్త్వాపా
ర్థస్సానుచరస్తముపాస్యతపోనిధిం । దినశేషం కథాలాపకౌతుకేనాత్య
వాహయత్ ॥ ౪౮ ॥ తతస్సాయంతనీం సంధ్యాముపాస్య హుతపావకః ।
విప్రైరమాత్యైస్సహితో యయౌ తస్య కుటీగృహాన్ ॥ ౪౯ ॥ తత్రాసీనో
మునిపతే రాశీర్భిరభినందితః । ఆనంద్యమానో ముముదే తన్నదీశీతళాని
లైః ॥ ౫౦ ॥ సంప్రాపితా కేన భువం ప్రభూతా కస్మాన్మహీధ్రాదధికప్రభా
వా । ఇతి ప్రభావం పరిపృచ్ఛ్య నద్యాశ్శ్రోతుం మునీంద్రాన్మతిరస్య జజ్ఞే ॥

ఇతి స్కాందపురాణే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణ
ముఖరీమాహాత్మ్యే భరద్వాజాశ్రమవర్ణనం
నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీప్రభావశుశ్రూషయా భరద్వాజం ప్రత్యర్జునప్రశ్నః.

శ్రీసూతః ॥ కృతసాయంతనవిధిం హుతాశనసమద్యుతిం । సుఖా
సీనం మునిపతిం ప్రణమ్య భరతర్షభః ॥ ౧ ॥ తదీయశీతళామోదసుధాపూ
రానుమోదితః । గంభీరం ప్రశ్రయోపేతమిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨ ॥ అర్జు
నః ॥ మునిపుంగవ లోకేస్మిన్ ధన్యః కోఽహమేవ హి । పుత్రావిశేషం భవ
తా యదేవం సమ్యగాదృతః ॥ ౩ ॥ భవదాదరసంజాత కౌతుకం మమ
మానసం । భవద్వాక్యామృతం దివ్యం పాతుం త్వరయతీవ మాం ॥ ౪ ॥ కస్మా
చ్ఛైలాదియం జాతా కేనానీతా మహానదీ । కిం పుణ్యం స్నానదానాద్యైః
కృతైస్తత్రోపలభ్యతే ॥ ౫ ॥ అస్యాః ప్రభావం ప్రభవం ప్రవ్యాస్యమమస
న్మునే । వక్తుమర్హసి కార్యో హి భక్తానుగ్రహ ఏవ తే ॥ ౬ ॥ అర్జునస్య వచ
శ్శ్రుత్వా భరద్వాజో ద్విజోత్తమః । తదాననం సమాలోక్య వాక్యం వా
క్యవిదబ్రవీత్ ॥ ౭ ॥ భరద్వాజః ॥ త్వమర్జున మహాబాహో కౌరవాన్వ
యపావన । విశేషాన్మమ మాన్యోసి ధర్మపుత్రానుజో యతః ॥ ౮ ॥ అనే
కే భూమిపా దృష్టా న తే త్వమివ ఫల్గున । శీలార్జవదయౌదార్య ధైర్యగాంభీ
ర్యశాలినః ॥ ౯ ॥ కులం విద్యా ధనం చైవ బలినాం మదకారణం । భవాదృ
శానాం భవ్యానాం తాని ప్రశ్రయకారణం ॥ ౧౦ ॥ ప్రాజ్యేషు రాజ్యభో
గేషు విద్యమానేషు కౌరవ । ఋతే భవన్తం కో వాన్యో నోపైతి విక్రుతేర్వ

శం ॥ ౧౧ ॥ పరవానస్మి కౌంతేయ గుణైర్లోకోత్తరైస్తవ । కిమస్తి కథ
నీయం తే కౌతుకోపేతమానసః ॥ ౧౨ ॥ శృణు రాజన్ కథాం దివ్యాం మ
యా మునిముఖాచ్ఛ్రుతామ్ । యాం శ్రుత్వా పాతకాతంకాన్ముచ్యంతే సర్వ

భరద్వాజకథితశఙ్కరవివాహప్రక్రియా.

జంతవః ॥ ౧౩ ॥ పూర్వం దాక్షాయణీ దేవీ జనకేనావమానితా । త్య
క్త్వా తనుం తాం నీహారగిరేరభవదాత్మజా ॥ ౧౪ ॥ సప్తర్షిభిరుపాగమ్య
ప్రార్థితో ధరణీధరః । మృత్యుంజయాయ స్వాం పుత్రీం వివాహే దాతుము
ద్యతః ॥ ౧౫ ॥ వృషభాంకో జగత్స్వామీ వివోఢుం సర్వమంగళామ్ । ప్రాప్తో
హిమవదావాసమోషధీప్రస్థనామకమ్ ॥ ౧౬ ॥ తచ్ఛాసనాత్సమాజగ్ముః స్థా
వరాణి చరాణి చ । భూతాని భూతనాథస్య కల్యాణమభినందితుమ్ ॥ ౧౭ ॥
తద్భూరిభారసంభగ్నా భూమిరుత్తరసంశ్రయా । నిమ్నతామాయయౌ
తావద్యావత్పాతాళమాస్థితా ॥ ౧౮ ॥ నిర్భారలాఘవాదస్మాద్భూర్భృశం దక్షి
ణగామినీ । ఊర్ధ్వం ప్రపేదే తద్దృష్ట్వా సర్వేషామభవద్భయమ్ ॥ ౧౯ ॥ జ్ఞాత్వా
తాం వికృతిం భూమేర్దృష్ట్వాఽగస్త్యం మహేశ్వరః । ఇత ఏహి మహాప్రా
జ్ఞేత్యుక్త్వా వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆగతేషు సమస్తేషు భూతేష్వత్ర వసుం
ధరా । తద్భారేణ సమాక్రాంతా ప్రాప్తా వికృతిమాగతా ॥ ౨౧ ॥ తద్భు
వస్సామ్యకరణే త్వమర్హసి మహామతే । ఋతే త్వామత్ర హి త్వత్తః పరే
షాం తత్కథం భవేత్ ॥ ౨౨ ॥ మత్తేజస్సంభవో హి త్వం లోకసంరక్షణోద్య
తః । తస్మాన్మద్వచనాద్వత్స భువమేతాం సమీకురు ॥ ౨౩ ॥ మత్పాణిగ్రహణా
లోకకౌతుకాయత్తబుద్ధిషు । ఆగతేషు సమస్తేషు స్థాతవ్యం భవతాపి చ ॥
౨౪ ॥ త్వం హి తిష్ఠసి చేదత్ర న కశ్చిద్వికృతిం భువః । అపనేతుం హి శక్నోతి త
ద్గంతవ్యం త్వయానఘ ॥ ౨౫ ॥ ఇమాం గిరిసుతాపాణిగ్రహకల్యాణభాసు
రామ్ । మూర్తిం ప్రదర్శయిష్యామి యత్ర తిష్ఠసి తత్ర తే ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా తం

* భూసామ్యకరణాయాగస్త్యస్య హిమాద్రేర్దక్షిణదిగాగమనమ్. *

పరిష్వజ్య విససర్జ మహేశ్వరః । తథేతి తం ప్రణమ్యాసౌ యయౌ యామ్యాం
దిశం మునిః ॥ ౨౭ ॥ వింధ్యాద్రిం సమతిక్రమ్య దక్షిణామాగతే దిశమ్ । అగస్త్యే
మునిశార్దూలే మహీ సామ్యముపాయయౌ ॥ ౨౮ ॥ భువోపనీయ వికృతిం
స్థితం కలశజం మునిమ్ । తుష్టువుర్హృష్టతరళాస్సురగంధర్వకిన్నరాః ॥

సదదర్శ తతో గత్వా కంచిచ్ఛైలం సమున్నతం । వితతైర్ధరణీంపా దైర్ధృత్వాసంస్థితమగ్రతః ॥ ౩౦ ॥ మహౌషధీనాం రత్నానా మశేషాణాం స్వాయంభువా । అఖండతేజోదీప్తానాం వినిర్మితమివాకరం॥౩౧॥ సమున్నతైర్యశ్శిఖరై ర్నిపతద్వ్యోమభూతలే । ఉదారధారాసంపన్నై ర్ధాతీవనిరంతరం ॥౩౨॥ శనైరారుహ్యతం శైల మగస్త్యోమునిపుంగవః। నివాసాయమతించక్రే రమ్యేతచ్ఛిఖరస్థలే ॥ ౩౩ ॥ తస్యామృతోపమేయస్య పద్మోత్పలకులశ్రియః । నానాద్రుమపరీతస్య కాసారస్యోత్తరేతటే ॥ ౩౪ ॥ మనోహరేమహీభాగే విధాయాశ్రమమాతతం । ఆరాధ్యపితృదేవర్షీ న్విధివద్వాస్తుదేవతాం ॥ ౩౫ ॥ ఉవాససుచిరంతత్ర మునిసంఘసమన్వితః । దేవతాసిద్ధగంధర్వా ప్సరోజుష్టమహీధరే ॥ ౩౬ ॥ తపస్సమావేశితచిత్తవృత్తౌ తపోవనేతిష్ఠతికుంభజాతే । ప్రశస్తసౌభాగ్యసమన్వితోద్రిరగస్త్యశైలాహ్వయమాససాద ॥ ౩౭ ॥ ....*

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జున
భరద్వాజసంవాదే శంకరవివాహాగస్త్య దక్షిణదిగ్గమన
కథనంనామ తృతీయోఽధ్యాయః.

నద్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రత్యదృశ్యోక్తిః.

భరద్వాజః ॥ సకదాచిన్మునివరః కృతపౌర్వాహ్ణికక్రియః । వివేశ దేవతాగారం సమారాధయితుంశివం ॥౧॥ అదృశ్యరూపావాగ్దేవి తత్రాశ్రావిమహాత్మనా । తేనాద్భుతోపపన్నేన వ్యక్తవర్ణసముజ్జ్వలా ॥ ౨ ॥ ఆకాశవాణ్యువాచైన మగస్త్యంజపతాంవరం। నదీహీనోహ్యయం దేశః ప్రసిద్ధోపినశోభతే ॥ ౩ ॥ జ్ఞానవిజ్ఞానవిముఖ స్సాకారఇవభూసురః। దీక్షేవదక్షిణాహీనా జ్యోత్స్నాహీనేవశర్వరీ ॥ ౪ ॥ నవిభాతినదీహీనా పృథివీభూసురోత్తమ।ప్రవర్తయనదీంకాంచి ల్లోకానాంహితకామ్యయా॥ ప్రగాఢదురితోద్భూత భీతిమోచనశాలినీమ్ । హితమేతత్సురౌఘానా మేతన్మునివరార్థితం॥౬॥భద్రమేతన్మనుష్యాణా మేతదాచరసువ్రత। దేవానామృషివర్యాణాం భూజనానాంహితావహమ్ ॥ ౭ ॥ పాపపంకప్రశమనీం ప్రవర్తయమహానదీమ్ ॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ తదాకర్ణ్యవచోవిప్రః క్షణం

చిన్తాపరాయణః ॥ ౮ ॥ సమాప్య దేవతాపూజాం బహిర్వేద్యాముపావిశత్। ఆనాయయామాస తదా తదాశ్రమగతాన్మునీన్ ॥ ౯ ॥ తేషామకథయచ్చాసా దివ్యవాణీరితం వచః। తదద్భుతముపశ్రుత్య మునయో హృష్టమా

సువర్ణముఖర్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రతిమహర్షిప్రార్థనా.

నసాః ॥ ౧౦ ॥ అభివన్ద్య మునిశ్రేష్ఠం మైత్రావరుణిమబ్రువన్ । మునయః ॥ ఆశ్చర్యాణాం మహాశ్చర్యం మఙ్గళానాఞ్చ మఙ్గళమ్ ॥ ౧౧ ॥ తవైవ శోభతే దివ్యం త్వచ్చరిత్రం కృపానిధే। తవహుఙ్కారమాత్రేణ భ్రష్టో దేవాధిరాజ్యతః ॥౧౨॥ నహుషః కీటతాం ప్రాప తతశ్చిత్రం న విద్యతే। సమావృతధరాచక్రః కల్లోలాతాడితామ్బరః ॥౧౩॥ కిన్న్వతో విద్యతే చిత్రం యదబ్ధిశ్చుళకీకృతః। సూర్యమార్గనిరోధార్థం ప్రవృత్తో వింధ్యభూధరః ॥౧౪॥ త్వయా ప్రశాంతిం గమితః కిన్న్వతో విద్యతే పరమ్। తవాద్భుతాని కర్మాణి కస్తోతుం ప్రభవేద్భువి ॥౧౫॥ మన్మహాభాగ్యయోగాత్త్వం ప్రాప్తోసీహాశరీరిణామ్ । వయం కృతార్థాస్సంజాతాః త్రైలోక్యే యన్మహామునే ॥౧౬॥ నివసామోత్ర భవతా సనాథాహ్యాశ్రమస్థలే । వర్ణ్యోహి యామ్యతో దూరే విషయోయం ద్విజోత్తమ ॥ ౧౭ ॥ సమస్తవస్తుపూర్ణోపి నదీహీనో నరాజతే। కిమలబ్ధనదీస్నానే నామునా హతజన్మనా ॥ ౧౮ ॥ అనదీకే జనపదే వాసాదజననం వరమ్ । పరిపాకస్తు భాగ్యానామస్మాకం సముపస్థితః॥ ౧౯ ॥ యదాదిష్టోసి విబుధైః ప్రవర్తయ మహానదీమ్। ప్రవర్తితాయాం దేశేస్మిన్మహానద్యాం తవానఘ ॥౨౦॥ కదా ను ఖలు యాస్యామః కృతస్నానాః కృతార్థతామ్ । కింవితర్కేణ బహునా ప్రయత్నః క్రియతాం ధ్రువమ్ ॥ ౨౧ ॥ సమానేతుం జగద్వంద్యాం శరణ్యాం సరిదుత్తమామ్। శ్రీభరద్వాజః ॥ స తేషాం వచనం హృద్యం మానయిత్వా మహాద్విజః ॥ ౨౨ ॥ సమానేష్యామి సరితమితి చక్రే వినిశ్చయమ్। మునీశ్వరైరనుజ్ఞాతస్తానభ్య

సువర్ణముఖర్యావిర్భావాయాగస్త్యకృతతపఃప్రకారః.

ర్చ్య సురానపి ॥౨౩॥ విశేషపూజాం విధివద్విధాయ పురవిద్విషః। అంగీకృత్య వ్రతం గాఢం బహుళక్లేశదుస్సహమ్ ॥౨౪॥ అనన్యసులభం యత్నాత్స చకార మహత్తపః। ఘోరేషు ఘర్మదివసేష్వంతరస్థో హవిర్భుజామ్ ॥౨౫॥ చతుర్ణాం సవితృన్యస్తదృష్టిర్నోపయయాక్లమమ్ । వార్షికేషు దినేషూ

గ్రవాయుసంపాతదుస్సహైః ॥ ౨౬ ॥ ఆసారైస్తాడ్యమానోఽపి నోద్వేగమగమద్ధృది । హేమంతసమయేతిష్ఠన్ కణ్ఠదఘ్నేషువారిషు ॥ ౨౭ ॥ జపధ్యానపరోభూత్వా నకించిద్వికృతింయయౌ । తతస్సమీహితార్థస్యవిలంబమవలోక్యసః ॥ ౨౮ ॥ పునర్గాఢతరాంనిష్ఠాం ప్రపేదేలోకభీషణీమ్ । నిగృహ్యమానసీంవృత్తిం నిరాహారోజితేన్ద్రియః ॥ ౨౯ ॥ అవిజ్ఞాతబహిర్వృత్తిస్తస్థౌపాషాణవత్తదా । ఏవంతపస్యతస్తస్య సర్వాంగేషు హుతాశనః ॥ ౩౦ ॥ అభ్రంలిహోజ్వలజ్జ్యోతిర్నిశ్చక్రామభయంకరః। తతోద్భూతశిఖాజాలైరావృతాస్సర్వతోదిశః॥౩౧॥సముదగ్రభయోద్విగ్నాజనౌఘాఃపరిచుక్రుశుః।తదాతథావిధంఘోరంజగత్సంక్షోభమాగతమ్॥౩౨॥దేవావిజ్ఞాపయామాసుర్నమస్కృత్యాఽబ్జజన్మనే।తానాశ్వా

అగస్త్యాశ్రమప్రాప్తిచతుర్ముఖాగమనమ్.

స్యతతోబ్రహ్మసిద్ధగంధర్వసేవితః॥౩౩॥ప్రాదురాసీత్కుంభభువః పురోభాగేతపస్యతః। తమాగతంసమాలోక్య బ్రహ్మాణంపరమంద్విజః ॥ ౩౪ ॥ ప్రణమ్యవివిధైస్తోత్రైస్తోషయామాసతన్మనాః।తతస్తంవినయానమ్రమగస్త్యంవీక్ష్యపద్మభూః ॥ ౩౫ ॥ ప్రసాదసుముఖోభూత్వా ప్రోతాంగిరముపాదదే ॥ బ్రహ్మ ॥ పరితుష్టోఽస్మితపసా దుశ్చరేణతవానఘ॥౩౬॥వృణీష్వయద్యదిష్టంతేతత్తద్దాస్యామిసువ్రత ॥ అగస్త్యః ॥ తవప్రసాదాత్సకలముపపన్నంమమప్రభో॥౩౭॥ సంప్రయచ్ఛసిచేత్కామం యాచేనిశ్శంకయాధియా । నదీహీనమిమందేశం దృష్ట్వాఖిద్యతిమేమనః ॥ ౩౮ ॥ అర్థావబోధరహితం శ్రుతిపాఠమివాధికమ్ । ఉర్వీంపావయితుందక్షాం రక్షితుంచ మహానదీమ్ । ప్రసాదంకురు దేవేశ మమేష్టమిదమేవహి ॥ ౩౯ ॥ శ్రీభర

అగస్త్యప్రార్థనయాగఙ్గాప్రాప్తిచతుర్ముఖచోదనా.

ద్వాజః ॥ అగస్త్యస్యవచశ్శ్రుత్వా భూయోదేవమితిబ్రువన్ । సస్మారమనసాబ్రహ్మ సురవర్త్మాశ్రయాంనదీమ్॥౪౦॥అథోపేత్యవియద్గఙ్గా పురస్తాత్పరమేష్ఠినః । అతిష్ఠన్మకుటన్యస్త ప్రశస్తాఞ్జలిభాసురా ॥ ౪౧ ॥ స్వశాసనాత్సమాయాతాం వినయానతమస్తకామ్। తాంసర్వజగతాంధాత్రీ మిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మ ॥ గఙ్గేమయానుశాస్యాసి కార్యేలోకోపకారకే । తవాపిలోకరక్షాయాం మమేవనియతాస్థితిః ॥ ౪౩ ॥ దేశేనదీ

విహీనేత్ర ప్రవర్తయితుమాపగామ్ । హితార్థం సర్వలోకానాం కుంభజ
న్మా సమీహతే ॥ ౪౪ ॥ తస్మాత్త్వమవతీర్యోర్వ్యాం స్వాంశేనైకేన భూజనాన్ ।
పునీహి గచ్ఛ వసుధామేతద్దర్శితవర్త్మనా ॥ ౪౫ ॥ భూలోకే సంప్రవృత్తే తు
ప్రవాహే సిద్ధికాఙ్క్షిణః । సేవిష్యంతే సురవరా మునివర్యాశ్చ సంతతమ్॥
౪౬ ॥ నదీషూత్తమతాం యాహి త్రాహి త్వత్సంశ్రయాన్ జనాన్ । కురు ప్రి
యమగస్త్యస్య గచ్ఛ భద్రే యథాసుఖమ్ ॥ ౪౭ ॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ ఇత్యు
క్త్వాఽన్తర్దధే బ్రహ్మా తయా నద్యా చ తేన చ । ప్రణామపూజనస్తోత్రైర్విశే

అగస్త్యసమీపే స్వాంశేన గంగాకృతనద్యుత్పత్త్యభ్యుపగమః.

షైరభినందితః ॥ ౪౮ ॥ అథ గఙ్గా మునిపతేః పురస్తాత్స్వాంశసంభవామ్ ।
దివ్యతేజోమయీం మూర్తిం దర్శయిత్వా వచోఽబ్రవీత్ ॥ ౪౯ ॥ గంగా ॥ మ
దీయాంశోఽయమవనీం సంప్రాప్య మునివల్లభ । పూరయిష్యతి తేఽభీష్టం న
దీరూపం సమాశ్రితః ॥ ౫౦ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇత్యుక్త్వా సిద్ధవాహిన్యాం గతా
యాం తత్ప్రయుక్తయా । గంతవ్యం వర్త్మనా కేనేత్యుక్తో మునిరువాచ తా
మ్ ॥ ౫౧ ॥ అగస్త్యః ॥ గచ్ఛన్స్వరస్తాత్కల్యాణి త్వదీయగమనోచితమ్ ।
అహం ప్రదర్శయిష్యామి మార్గం త్వం మామనువ్రజ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్తా ము
నినా తేన సంప్రహృష్టా తవానఘ । యదిష్టం తత్కరిష్యేహమితి ప్రోవా
చ సా శుభా ॥ ౫౩ ॥ అథ మునిరవతార్య తాం నరేంద్రా ద్రుతతటినీతనుమభ్ర
సంగిశృంగాత్ । ముదితతరమనా యయౌ పురస్తాత్తదభిమతాం పదవీం
ప్రదర్శయన్ సః ॥ ౫౪ ॥ .... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణ
ముఖర్యావిర్భావకథనం నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీం ప్రతి శక్రాదిస్తుతిః.

భరద్వాజః ॥ తదా దివ్యవిమానస్థాశ్శక్రముఖ్యా దివౌకసః । అ
గస్త్యమనుయాంతీం తామనుజగ్ముర్మహాపగామ్ ॥ ౧ ॥ నవావతారాం తాం
దివ్యాం సర్వే చ మునిపుఙ్గవాః । కృతాఞ్జలిపుటాస్స్తోత్రైరనుయాతాస్సి
షేవిరే ॥ ౨ ॥ సిద్ధచారణగంధర్వాస్సంభూతాశ్చ సహస్రశః । తాం నదీం
తం మునీంద్రం చ ప్రశశంసుశ్శుభైస్స్తవైః ॥ ౩ ॥ సుధోపమానమమలం ది

ష్ట్యాలబ్ధమిదంజలమ్ । ఇత్యౌత్సుక్యరసాయత్తాననందుర్ధరణీజనాః ॥ ౪ ॥
తదానిదేశాద్దేవస్య పద్మయోనేస్సమీరణః । శృణ్వతాంసర్వదేవానా

వాయుకథితసువర్ణముఖరీనామనిష్పత్తిః.

మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౫ ॥ వాయుః ॥ సువర్ణమివలోకానాం భాగ
ధేయాదియంనదీ । నీతాభువమగస్త్యేనముఖరీకృతదిఙ్ముఖా ॥౬॥ తస్మా
ద్యాస్యతివిఖ్యాతిం సర్వలోకాభినందితామ్ । సువర్ణముఖరీనామ్నా ధా
మ్నాకైవల్యసంపదః ॥ ౭ ॥ ఏషాసువర్ణముఖరీ సరిత్సుసకలాస్వపి ।

అగస్త్యకృతస్వానీతసువర్ణముఖరీమహిమానువర్ణనమ్.

విశిష్టాసేవనీయాచ బ్రహ్మణోవచనంత్విదం ॥ ౮ ॥ భరద్వాజః ॥ శ్రుత్వే
త్థంపవనేనోక్తం వచనంకుంభసంభవః । తుతోషవిస్మయాక్రాంతస్వాం
తఃపులకితాంగకః॥౯॥ఏవమేషాదివ్యనదీస్నానపానాదికల్పనైః । సౌఖ్యావ
హామనుష్యాణాం ప్రతిష్ఠామగమద్భువి॥౧౦॥ఆజ్ఞయాపద్మగర్భస్యతటిన్యా
కాశవాహినీ। సువర్ణముఖరీనామ్నా పునాత్వాత్మైకసంశ్రయాన్ ॥౧౧॥ బ
హూన్గిరీంద్రాన్వనమండలంచదేశాననేకాన్సరిదుత్తమేయం । క్రమా
దతిక్రమ్యనిషేవ్యమాణా మహానదీభిర్గిరిసంభవాభిః ॥ ౧౨ ॥ రోగాహ
తానామధికాతురాణామనామయైకప్రతిపాదకాని । అంతర్బహిస్సంభృ
తభూరితాపనివారణానిప్రియకారణాని ॥౧౩॥ విహారలోలద్విరదప్రకాం
డశుండామహాఘాతరయోత్థితేన । పుష్పోపహారంపృషతోత్కరేణహ
ర్షాద్దదాతీవదివాకరస్య ॥ ౧౪ ॥ సౌగంధికాంభోరుహకైరవాణాం సౌర
భ్యసంవాసితదిఙ్ముఖానాం । ద్విరేఫభాగ్యైకనికేతనానామాధారభూ
తాన్యతినిర్మలాని ॥ ౧౫ ॥ లీలావగాహోత్సుకనాకనారీసీమంతసిం
ధూరరజోరుణాని । తత్కేశపాశచ్యుతపారిజాతప్రసూనగంధైరధివా
సితాని ॥ ౧౬ ॥ సాబిభ్రతీసంభృతమంగళాని స్వాదూన్యపంకాన్యతి
నిర్మలాని । సుధోపమానానిసురేంద్రసూనో పయాంసిపాపప్రవిఘాతు
కాని ॥ ౧౭ ॥ అగస్త్యశైలాత్సమవాప్తజన్మా నీతాభువంకుంభసముద్భ
వేన। ప్రశస్తతీర్థౌఘవిరాజమానాసమాయయాదక్షిణవారిరాశిం ॥౧౮॥
శీకరాక్షతవిన్యాసై రత్నదీపార్పణైరపి । ప్రత్యుద్యయుస్తామంభోధే
ర్వీచయోభిముఖాగతాః ॥ ౧౯ ॥ తరంగహస్తైరాలింగ్య సంభావ్యై

నాంసమాగతాం।చకారసరితాంనాథః ప్రియమాఘోషభాషణైః ॥ ౨౦॥ ప్రాప్తాయామనుకూలాయాం తదాతస్యామపాంనిధేః । ప్రహృష్టేనతరంగేణ జీవనంవవృధేతరాం ॥ ౨౧ ॥ ఇత్థంసంసృజ్యసరిత మగస్త్యస్తాముదన్వతా । స్తుత్వాయయౌసమామంత్ర్యకృతకృత్యోయదృచ్ఛయా ॥ ౨౨॥ అర్జునః॥ త్వయైషకథితో బ్రహ్మన్ మహానద్యాస్సముద్భవః । అస్యాఃప్రభావంభగవన్నిదానీంశ్రోతుముత్సహే ॥ ౨౩ ॥ భర

భరద్వాజవర్ణితసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యమ్.

ద్వాజః॥ అంహోనిబర్హణంసర్వశ్రేయసామేకకారణం । శృణుమాహాత్మ్యమస్యాస్తే కథయిష్యామిపాండవ ॥ ౨౪ ॥ పాశ్చాత్యజన్మసంప్రాప్యజ్ఞానినాంకర్మణఃక్షయే । సువర్ణముఖరీస్నానంసిద్ధ్యేద్బ్రహ్మత్వకారణం ॥ ౨౫ ॥ ఏతాంసువర్ణముఖరీంయోజనానాంశతైరపి । స్మృత్వామనుష్యఃపాపేభ్యో ముచ్యతేనాత్రసంశయః ॥ ౨౬ ॥ నిక్షిప్తమస్థిజంతూనాం సువర్ణముఖరీజలే । సోపానతాంసమాయాతి బ్రహ్మలోకాధిరోహణే ॥ ౨౭ ॥ స్మరన్తస్స్వర్ణముఖరీంయత్రకుత్రాపిమానవాః । తోయాన్తరేషుస్నాత్వాపి లభంతేఫలముత్తమం ॥౨౮॥ తావదేవాభిభూయంతేనరాఃపాతకకోటిభిః । సువర్ణముఖరీస్నానం యావత్తల్లభ్యతేశుభం ॥ ౨౯॥ దివ్యాంతరిక్షభౌమానితీర్థానినిజశుద్ధయే। స్మరంత్యహరహః ప్రాత స్సువర్ణముఖరీంనదీం ॥ ౩౦ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతా దక్షిణోదధిగామినీ । పాపానిస్వర్ణముఖరీ స్మరణాదేవనాశయేత్ ॥ ౩౧ ॥ సువర్ణముఖరీస్నానలోలుపేనాంతరాత్మనా । వాఞ్ఛన్తిమర్త్యతామేవ దేవాశ్శక్రపురోగమాః ॥౩౨॥ సువర్ణముఖరీతోయ పుష్టసస్యాన్నభోజినః। నలిప్యంతేమహాపాపైర్దుర్గర్భజనశతోద్భవైః ॥ ౩౩ ॥ అపినిష్కమితం పీతం సువర్ణముఖరీజలం । నాశయేదద్రితుల్యాని హ్యాశుపాపానిదేహినాం ॥ ౩౪ ॥ ప్రాప్యాపిమానుషంజన్మ సువర్ణముఖరీజలే। యేవాస్నానంనకుర్వంతితేషాంజన్మనిరర్థకం ॥౩౫॥ సువర్ణముఖరీస్నానంయదేకంవిధినాకృతం । జాహ్నవీస్నానకోటీనాం సమంభవతిపర్వసు ॥ ౩౬ ॥ గోవిందఇవదేవేషు నక్షత్రేష్వివచంద్రమాః । నరేష్వివమహీపాలో భూరుహేష్వివకల్పకః ॥ ౩౭ ॥ మహాభూతేష్వివవియ న్మాయేవాఖిలశక్తి

షు । గాయత్రీవచమంత్రేషు వజ్రం దేవాయుధేష్వివ ॥ ౩౮ ॥ తత్త్వే
ష్వివాత్మనస్తత్త్వం రుద్రాధ్యాయోయజుష్ష్వివ । అనంతఇవనాగేషు
హిమాచలఇవాద్రిషు ॥ ౩౯ ॥ పోత్రిక్షేత్రమివక్షేత్రేష్వింద్రియేష్వి
వమానసం । నదీష్వపిచసర్వాసు సువర్ణముఖరీవరా ॥ ౪౦ ॥ నిత్యంస్మ
రేన్నమస్కుర్యాత్కీర్తయేన్మనసార్చయేత్ । శుద్ధిక్షేమశివాపేక్షీసువ
ర్ణముఖరీంశుభాం ॥ ౪౧ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతాం దక్షిణోదధిగామి
నీం । సమస్తపాపహంత్రీంత్వాంసువర్ణముఖరీంశ్రయే ॥ ౪౨ ॥ మహాపా
తకవిప్లుష్టం గాత్రంమమతవోదకైః । క్షాళయామిజగద్ధాత్రి శ్రేయసా
యోజయస్వమాం ॥ ౪౩ ॥ ఇతిసూక్తద్వయంసమ్యగుచ్చార్యనియతో
నరః । సువర్ణముఖరీతోయేస్నాత్వా శుద్ధఃప్రమోదతే ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మ
ణానిర్మితాపూర్వమగస్త్యేనసమాహృతా । స్వయంమందాకినీమూర్తా
సువర్ణముఖరీవరా ॥ ౪౫ ॥ ఏవంప్రభావాదివ్యేయం కీర్తనీయాశుభా
ర్థిభిః । మనసాభక్తియుక్తేన స్నాతవ్యాశుభకాంక్షిభిః ॥ ౪౬ ॥ సోమ
సూర్యోపరాగేషుస్నానదానాదికంకృతం । స్యాదమేయఫలంపార్థ సువ
ర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౭ ॥ సంక్రాంతావయనేపుణ్యేవ్యతీపాతేథవాసరే । సు
వర్ణముఖరీస్నానంకులకోటింసముద్ధరేత్ ॥ ౪౮ ॥ జన్మర్క్షేజన్మదివసేసు
వర్ణముఖరీజలే। స్నాత్వావిధివదాప్నోతిక్షేమారోగ్యసుఖశ్రియః ॥౪౯॥
దుస్స్వప్నవిఘ్నజంభూతగ్రహదుస్స్థానజంతథా । సువర్ణముఖరీతోయే
స్నాత్వాతరతికిల్బిషం ॥ ౫౦ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేగోపాదప్రమితాంభు
వం।దత్త్వాసర్వమహీదానాద్యత్ఫలంతదవాప్నుయాత్ ॥౫౧॥ ధేనుంసవ
స్త్రాలంకారాంసువర్ణముఖరీతటే । దత్త్వావిప్రాయవిధివద్యాతిబ్రహ్మస
నాతనం ॥౫౨॥ పుణ్యకాలేషుదానానివిధేయాన్యఖిలాన్యపి। ఇహాముత్రఫ
లప్రాప్త్యై సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౫౩ ॥ జపోహోమస్తపోదానం పితృకర్మ
సురార్చనం । కృతంభవేచ్ఛతగుణంసువర్ణముఖరీతటే ॥౫౪॥ అన్యత్తేకథ
యిష్యామివిధేయంవ్రతముత్తమం। సువర్ణముఖరీతీరేప్రతివర్షంసుఖార్థి
భిః ॥ ౫౫ ॥ మేఘకాలేరవికరైస్తిరోధానముపాగతః । యదోదేతిముని
శ్రీమాన్మిత్రావరుణనందనః ॥౫౬॥ తస్మిన్దినేయేనియతాస్స్నాన
మస్యాంప్రకుర్వతే । తైరాకల్పంసురావాసేస్థీయతేకురునందన ॥ ౫౭ ॥

తదాగస్త్యస్యయద్రూపంసువర్ణేనవినిర్మితం। విధినాదదతేపార్థతేయాం
తిబ్రహ్మశాశ్వతమ్ ॥౫౮॥ అర్జునః॥ విధినాకేనకర్తవ్యంవ్రతమేతన్మహా
మునే। తన్మమాచక్ష్వసకలంజిజ్ఞాసోస్తుమహామనః ॥౫౯॥ భరద్వాజః॥

అగస్త్యప్రతిమాదానవిధిః

అగస్త్యస్యోదయదినం జ్ఞాత్వానియతమానసః। స్వశక్త్యాకారయేద్రూ
పంతస్యహేమ్నామహామునేః ॥౬౦॥ సువర్ణభాస్వరచ్ఛాయంజటాబం
ధమనోహరం। దధానంకరపద్మాభ్యా మక్షమాలాంకమండలుం ॥౬౧॥
వసానంమృదులంవల్కంమృగచర్మోత్తరీయకం।సౌమ్యంభస్మాంకరుచిరం
రుద్రాక్షకృతభూషణం ॥౬౨॥ ఏవంవిధాయతద్రూపం స్నాత్వానియ
తమానసః। ఆచార్యంగంధపుష్పాద్యైరలంకృత్యయథావిధి ॥౬౩॥ శా
లేయతండులానాం తా మాఢకస్యోపరిస్థితాం। వస్త్రద్వయసమాయు
క్తాంప్రతిమాంప్రతిపూజయేత్ ॥౬౪॥ వింధ్యసంస్తంభనోవార్ధిచుళకీ
కృతిపేశలః। బ్రహ్మాదిసర్వదేవానాం తేజసాసుప్రకాశితః ॥౬౫॥ అ
గస్త్యఃకుంభసంభూతో దేవాసురనమస్కృతః। ప్రీతిమాప్నోతుమహ
తీందానేనానేనమేప్రభుః ॥౬౬॥ ఇమంమంత్రంసముచ్చార్య ధారాపూ
ర్వంసదక్షిణం। దత్త్వావిముక్తఃపాపేభ్యో యాతిబ్రహ్మసనాతనం ॥౬౭॥
జన్మాంతరకృతైర్నూనమిహజన్మకృతైరపి। మహాపాపోపపాపౌఘైర్ము
చ్యతేనాత్రసంశయః ॥౬౮॥ బ్రహ్మాద్యాస్సకలా దేవా స్సనకాద్యామహ
ర్షయః। చరాచరాణిభూతాని ప్రీతింయాంతినసంశయః ॥౬౯॥ కృత్వావ్ర
తమిదంపుణ్యమగస్త్యస్యచసన్మునేః ॥ ప్రీత్యర్థంభోజయేద్విప్రాన్ యథా
శక్తిసదక్షిణం ॥౭౦॥ తస్మిన్కర్మణిచాశక్తోయథాశక్తిమహీసురాన్।
స్వర్ణధాన్యాదిదానేన తోషయేద్భక్తిసంయుతః ॥౭౧॥ తిథింనవితథీకు
ర్యాత్తాంయత్నేనసచమారేత్।యత్కించిదపిచావశ్యంకర్మనిర్మలపూ
రుషః ॥౭౨॥ మహామునేరగస్త్యస్యపరిపక్వంతపఃఫలం।నదీసువర్ణముఖరీ
కీర్తనీయాసురాసురైః ॥౭౩॥ ఏవంతేకథితస్సమ్యఙ్మహానద్యాస్సము
ద్భవః। ప్రభావశ్చతదాచక్ష్వయద్భూయశ్శ్రోతుమిచ్ఛసి॥౭౪॥ *

ఇతిస్కాందపురాణేతీర్థఖండేసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యేసువర్ణముఖరీ
ప్రభావప్రశంసా నామపంచమోఽధ్యాయః.

అగస్త్యతీర్థాగస్త్యేశ్వరప్రభావః.

అర్జునఉవాచ ॥ శ్రోత్రాంజలిభ్యాంపీత్వాపి భవద్వాక్యామృ
తంముహుః । మనోనోపైతిమేతృప్తిం భూయశ్శ్రవణకాంక్షయా ॥౧॥
క్రియాసమభిహారోమే త్వద్వాక్యాకర్ణనైషిణః । మనఃఖేదాయమా
భూత్తేకరుణాభరితాత్మనః ॥ ౨ ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి నద్యామ
స్యాంమహామునే । కుత్రకుత్రసమర్థాని తీర్థాన్యఘనిబర్హణే ॥ ౩ ॥ కాః
కాఃపుణ్యతరంగిణ్యస్సంగతాఅనయామునే । కుత్రస్నానేనకృత్తాఘా నో
పయాంతియమాద్భయం ॥ ౪ ॥ హరాచ్యుతాదిదేవానాం పుణ్యాన్యా
యతనానిచ । యానియానిచపుణ్యాని తిష్ఠంత్యస్యాస్తటద్వయే ॥ ౫ ॥ తే
షుక్షేత్రేషుమనుజైర్యత్ఫలంసమవాప్యతే । విహితైర్విధివత్స్నానదా
నాదిశుభకర్మభిః ॥ ౬ ॥ సోపాఖ్యానమిదంసర్వం వేదితుంవేదవిత్తమ । సం
జాతామహతీప్రీతి ర్విస్తార్యాచక్ష్వమేక్రమాత్ ॥ ౭ ॥ భరద్వాజః ॥ య
త్పృష్టంభవతాపార్థ క్రమాద్విస్తార్యకథ్యతే । ఆరభ్యాగస్త్యతీర్థేంద్రా
దస్యాస్తీర్థౌఘవైభవం ॥ ౮ ॥ అఖండజ్ఞానరూపేణ సర్వలోకహితైషి
ణా । సురాసురాణాంసంభావ్యేనాగస్త్యేనమహాత్మనా ॥ ౯ ॥ వసుధా
మవతీర్ణాయాం ప్రథమంతద్ధరాధరాత్ । స్నాత్వాయత్రమహాన
ద్యాం సంప్రాప్నోతికృతార్థతాం ॥ ౧౦ ॥ అగస్త్యతీర్థమిత్యుక్తం పావనం
తజ్జగత్త్రయే । తత్రస్నానేనశుద్ధిస్స్యాన్మహాపాతకినామపి ॥ ౧౧ ॥ అనే
కజన్మాచరిత మహాపాతకసంహతిం । నిరస్యదివిమోదంతే తత్రస్నానర
తాజనాః ॥ ౧౨ ॥ యేతత్రతీర్థేయతినః కృతస్నానాయతేంద్రియాః । గో
భూతిలహిరణ్యాది మహాదానానికుర్వతే ॥ ౧౩ ॥ తేప్రాప్నువంతిసంపూ
ర్ణం గంగాద్వారేసమాహితైః । విహితానాంశతగుణం దానానాంఫ
లమర్జున ॥ ౧౪ ॥ అత్రాస్తిభగవానీశః ఖ్యాతోగస్త్యేశసంజ్ఞయా । స్థా
పితోగస్త్యమునినాలోకానందవిధాయినా ॥ ౧౫ ॥ స్నాత్వాతస్యాం
మహానద్యాం తల్లింగంపూజయంతియే । దశానామశ్వమేధానాం ఫలంసం

సువర్ణముఖరీస్నానకాలనిర్ణయః.

ప్రాప్నువంతితే ॥ ౧౬ ॥ ధనూరాశింపరిత్యజ్య యదామకరమంశుమాన్ ।
విశేత్తదయనంపుణ్య ముత్తరంపరికీర్తితం ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్దినేయేనియ

తా నద్యాం స్నాత్వా సమాహితాః । పశ్యంతి పార్వతీనాథ మగస్త్యేశం సురార్చితం ॥ ౧౭ ॥ అగ్నిష్టోమసహస్రస్య వాజపేయశతస్య చ । ఫలం సంప్రాప్య మోదంతే దివి దేవగణార్చితాః ॥ ౧౮ ॥ మృగసంక్రమవేళాయాం పురుషైర్మంగళార్థిభిః । అవశ్యమేవ కర్తవ్య మగస్త్యేశస్య దర్శనం ॥ ౨౦ ॥

దేవర్షిపితృతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఐశాన్యాం తస్య తీర్థస్య దేశే క్రోశమితే ర్జున । అస్తి తీర్థత్రయం ఖ్యాతం దేవర్షిపితృనామభిః ॥ ౨౧ ॥ దేవర్షిపితరస్తత్ర మునినా తేన పూజితాః । ప్రదదుర్హృష్టమనసః సర్వాన్ కామాన్సమభివాఞ్ఛితాన్ ॥ ౨౨ ॥ తదా దేవర్షిపితృభిరిదం తీర్థత్రయం క్రమాత్ । అస్మన్నామభిరీడ్యం స్యాదిత్యుక్తం తస్య సన్నిధౌ ॥ ౨౩ ॥ తస్మింస్తీర్థత్రయే యే తు స్నాత్వా విహితతర్పణాః ఋణత్రయవినిర్ముక్తాస్తే యాంతి దివమక్షయాం ॥ ౨౪ ॥ తతః ప్రాగుత్తరస్యాం

వేణీసువర్ణముఖరీసఙ్గమవర్ణనమ్.

దిశి యోజనద్వయసీమని । ప్రాప్తా సువర్ణముఖరీం వేణీనామ మహానదీ ॥ ౨౫ ॥ సముద్రగ్రరయాఘాత నిపాతితతటద్రుమా । కుల్యానిర్గతవాఃపూర సమాప్లావితకాననా ॥ ౨౬ ॥ ఉత్తుంగపులినోత్సంగ ఖేలత్కోకకులాకులా । అంబుజామోదలోలాళి మాలాలీలారవాఞ్చితా ॥ ౨౭ ॥ అతిక్రమ్య సముత్తుంగా ననేకాన్ ధరణీధరాన్ । ప్రభూతతోయరుచిరా సువర్ణముఖరీం గతా ॥ ౨౮ ॥ నదీద్వయవ్యతికరే కృతస్నానా యథావిధి । దశానామశ్వమేధానా మఖండం ప్రాప్నుయుః ఫలం ॥ ౨౯ ॥ సంగతా వేణయా పుణ్యా సువర్ణముఖరీ నదీ । గిరిదుర్గమమార్గేణ యయావుత్తరవాహినీ ॥ ౩౦ ॥ మధ్యగేన మహీధ్రాణాం మార్గేణ విషమేణ సా । గత్వా విరేజే తటినీ యోజనానాం చతుష్టయం ॥ ౩౧ ॥ పూర్వతస్తస్య దేశస్య విషయే సార్ధయోజనే । ఉదక్కూలే మహానద్యాః ప్రాగ్వాహిన్యా మనోహరే ॥ ౩౨ ॥ అగస్త్యేశ్వరనామాస్తే ఖ్యాతం లింగం పురద్విషః । స్మరణం దేవమర్త్యానాం సమస్తాఘనివారణం ॥ ౩౩ ॥ తత్ర స్నాత్వా మహానద్యాం యే నరా నియతేంద్రియాః । పశ్యంతి పార్వతీనాథ మగస్త్యేన ప్రతిష్ఠితం ॥ ౩౪ ॥ అనేకైః పూర్వజననైరార్జితం పాపసంచయం । తే నిరస్య సురావాసే మోదంతే కాలమక్షయం ॥ ౩౫ ॥ తతస్సోదఙ్ముఖీభూత్వా సువర్ణముఖరీ య

యా । యోజనార్ధమితం దేశం తీర్థసఙ్ఘసమన్వితా ॥ ౩౬ ॥ తస్మిన్ దేశే

సువర్ణముఖర్యావ్యాఘ్రపదాహ్వయనదీసఙ్గమః.

తుహింతాల తాళసాలమనోరమే । గతా సువర్ణముఖరీం నదీవ్యాఘ్రపదాహ్వయా ॥ ౩౭ ॥ దుర్వారభూరిదురిత వినివారణపేశలా । నీరంధ్రతీర వానీర వనమండలమండితా ॥ ౩౮ ॥ సిద్ధగంధర్వలలనా లీలాగాహనశాలినీ । తపస్వికన్యానిక్షిప్త బలిపుష్పవిరాజితా ॥ ౩౯ ॥ హంసకారండవక్రౌంచ కులకోలాహలాకులా । ప్రాక్ప్రవాహా సమాగత్య శైలాంతరగతాఽధ్వనా ॥ ౪౦ ॥ సంగమే సరితోస్తత్ర కృతస్నానా నరోత్తమాః । సమగ్రమశ్వమేధానాం దశానాం ప్రాప్నుయుః ఫలం ॥ ౪౧ ॥ తత్రవ్యాఘ్రపదా

శఙ్ఖతీర్థవర్ణనమ్.

ఖ్యాయాస్తటే లోకమలాపహే । అనఘం సర్వపాపఘ్నం శంఖతీర్థం విరాజతే ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మర్షినియతావాసం సురగంధర్వసేవితం । దర్శనస్నానపానాద్యై రమితానందదాయకం ॥ ౪౩ ॥ తత్రాస్తే భగవానీశశ్శంఖేశో నామ ఫల్గున । శంఖనామ్నా మునీంద్రేణ లింగరూపం ప్రతిష్ఠితం ॥ ౪౪ ॥ యే తత్ర తీర్థే సుస్నాతాః పశ్యంతి వృషవాహనం । దశాశ్వమేధజం పుణ్యం లబ్ధ్వా యాంతి సురాలయం ॥ ౪౫ ॥ యుక్తా తయా వ్యాఘ్రపదాభిధానయాఽగత్వా తతో యోజనసమ్మితాం భువం । యయౌ మునీంద్రైర్వృషభాచలాంతికం సంసేవ్యమానా శుభనిర్మలోదకా ॥ ౪౬ ॥ ... *

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే
సువర్ణముఖర్యాగమనవర్ణనం నామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖర్యాః కల్యానదీసఙ్గమః.

భరద్వాజః ॥ సువర్ణముఖరీం తత్ర సంగతా మఙ్గళప్రదా । కల్యానామ నదీ పుణ్యా కాళిన్దీ జాహ్నవీమివ ॥ ౧ ॥ వృషభాచలసమ్భూతా తీర్థరాజివిరాజితా । నదీనాముత్తమా కల్యా కలుషౌఘవినాశినీ ॥ ౨ ॥ నానాతరులతావ్రాత విభూషితతటద్వయా । మునిసఙ్ఘసుఖావాసా పుణ్యాశ్రమసముత్కటా ॥ ౩ ॥ ద్విజదత్తార్ఘ్యవిలసత్కుశాక్షతలసత్తటా । అప్సరఃకుచకస్తూరీపఙ్కక్షాళనపఙ్కిలా ॥ ౪ ॥ దన్తావళకటచ్యోతన్మదామ్బుసు

రభీకృతా । విప్రభూపాలవితతమఖయూపశతావృతా ॥ ౫ ॥ అనావిల
జలాపూరతోషితాశేషమానవా । ఏకైవాలంపరాకర్తుం మహానద్యో
స్తుపాతకమ్ ॥ ౬ ॥ తయోస్సఙ్గతయోస్స్నాతుం మహిమానం క ఈశతే।
యత్రబ్రహ్మశిలానామ సరిన్మధ్యేచవర్తతే ॥ ౭ ॥ అగస్త్యతపసా పశ్చాద్గ
యాసాన్నిధ్యమేతిచ । నదీద్వయజలే తత్ర స్నాతాః పుణ్యైకురూద్వహ ॥ ౮ ॥
మఖానాం పౌణ్డరీకాణాం శతస్య ఫలమాప్నుయుః। బ్రహ్మహత్యాదిపాపా
ని సమాయాన్తి పరిక్షయమ్ ॥ ౯ ॥ తత్రాభిషేకపూతానాం నదీద్వితయ
సఙ్గమే । సఙ్గతాభవనాశిన్యా కృష్ణవేణీవ పావనీ ॥ ౧౦ ॥ రాజతే స్వర్ణ

సువర్ణముఖరీతీరస్థితశ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

ముఖరీ కల్యయా సఙ్గతా తదా । అథోదీచ్యాం మహానద్యా యోజనార్ధేవి
రాజతే ॥ ౧౧ ॥ యోజనోత్సేధసహితో విఖ్యాతో వేఙ్కటాచలః । సర్వే
షామేవ తీర్థానామాశ్రయోఽయం నగోత్తమః ॥ ౧౨ ॥ అఞ్జనానన్తవృ
షభ నీలకేసరిపోత్రిణః । ఏతాన్యుపపదాన్యద్రేస్స్యుర్నారాయణవేఙ్క
టౌ ॥ ౧౩ ॥ వరాహవపుషా పూర్వం స్వీకృతత్వాన్మధుద్విషా । వరాహ
క్షేత్రమిత్యార్యైః కీర్తితోఽయం మహీధరః ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే
విఖ్యాతే వేఙ్కటాచలే। నివసత్యచ్యుతో నిత్యమబ్ధీన్ద్రతనయాన్వితః ॥ ౧౫ ॥
తస్మిన్గిరౌ శ్రియా సార్ధం వసన్తం వేఙ్కటాధిపమ్। సేవన్తే సిద్ధగన్ధర్వముని
మానవదానవాః ॥ ౧౬ ॥ తస్మిన్విన్యస్తచిత్తానాం భక్తానాం పురుషోత్తమే।
వాఞ్ఛితాన్యాశు సిద్ధ్యన్తి నశ్యన్తి విపదోఽర్జున ॥ ౧౭ ॥ యేస్మరన్తి జగన్నా
థం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్। నిరస్తదోషాస్తేయాన్తి శాశ్వతం పదమవ్య
యమ్ ॥ ౧౮ ॥ అర్జునః ॥ వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సురాసురనమస్కృ
తః । కథం ప్రాదురభూద్దేవో భగవాన్కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ కస్య వాకృ
తినస్తత్ర ప్రసన్నో నిజమద్భుతమ్ । రూపం ప్రకాశయాఞ్చక్రే భుక్తిము
క్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦ ॥ విష్ణోర్దేవాదిదేవస్య మహిమానం మహామునే । శ్రో
తుమిచ్ఛామి తత్త్వేన తన్మే కథయ విస్తరాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ శృణు

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిభగవద్వైభవవర్ణనమ్.

వేఙ్కటనాథస్య మహిమానం సమాహితః। విస్తరేణ సమాఖ్యాతుం బ్రహ్మ
ణాపి న శక్యతే ॥ ౨౨ ॥ ధన్యోఽసి దేవదేవస్య మాహాత్మ్యం మధువిద్విషః।

యద్భక్తియుక్తాఽభూత్తాతశ్రోతుంమతిరరిన్దమ ॥౨౩॥ కృతపుణ్యోస్మ్య
హంపార్థ సర్వభూతపతేర్హరేః । పవిత్రాణిచరిత్రాణి స్తోష్యస్తేయన్మ
యాధునా ॥౨౪॥ పురాభాగీరథీతీరే జనకాయమహాత్మనే । క్రతుదీక్షా
ప్రసక్తాయవిశుద్ధజ్ఞానశాలినే ॥ ౨౫ ॥ వామదేవేనకథితాం కథాంపా
పప్రణాశినీమ్ । కథయిష్యామి తేపార్థ విష్ణుకీర్తనపావనీమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వే
షామేవభూతానా మాద్యోనారాయణఃప్రభుః । జగన్మయోజగత్క-
ర్తా చిత్స్వరూపోనిరఞ్జనః ॥ ౨౭ ॥ సహస్రశీర్షోభగవా న్సహస్రాక్షస్స
హస్రపాత్ । యస్యభాసాజగదిదంవిభాతిసచరాచరమ్ ॥౨౮॥ తస్మాత్ప
రతరంతేజ స్తస్మాత్పరతరంతపః। తస్మాత్పరతరంజ్ఞానంయోగ స్తస్మాత్పరో
నచ ॥ ౨౯ ॥ విద్యాతస్మాదపిపరా నాస్తిపార్థనరర్షభ । సర్వేష్వపిచభూ
తేషు సదాసన్నిహితఃప్రభుః ॥ ౩౦ ॥ సర్వాణ్యపిచభూతాని తస్మిన్నేవా
సతేసుఖమ్ । సఏవయజ్ఞోయజ్వాచ సాధనంస్రుక్స్రువాదికం ॥ ౩౧ ॥
ఫలంఫలప్రదాతాచ తత్సంప్రాప్యాగతిస్తథా । వహ్నౌప్రణీతేపశునా
ప్రోక్షితేనప్రజుహ్వతి ॥ ౩౨ ॥ యేతముద్దిశ్యతేయాన్తిగతింతత్ప్రతిపా
దితామ్ । కర్మబన్ధంపశుంకృత్వాజ్ఞానాగ్నౌసంప్రవర్తితే ॥ ౩౩ ॥ యేజు
హ్వతేతముద్దిశ్య తేతత్సాయుజ్యభాగినః । హరిస్సదాశివోబ్రహ్మామహే
న్ద్రఃపరమస్స్వరాట్ ॥ ౩౪ ॥ సర్వేశ్వరస్యతస్యైతే పర్యాయాఃపరికీ
ర్తితాః । సమాహితోనుసంధత్తే యఇదంపరమాత్మనః ॥ ౩౫ ॥ నారా
యణస్యమాహాత్మ్యం సనయాతిపునర్భవమ్ । చిదానన్దమయస్సాక్షీ ని
ర్గుణోనిరుపాధికః ॥ ౩౬ ॥ నిత్యోపిభజతేతాంతా మవస్థాంసయదృచ్ఛ
యా । పవిత్రాణాంపవిత్రంయో హ్యగతీనాంపరాగతిః ॥ ౩౭ ॥ దైవ
తందేవతానాంచ శ్రేయసాంశ్రేయఉత్తమమ్ । బోధ్యానాంబోధ్య
ఏకోసౌ ధ్యేయానాంధ్యేయఉత్తమః ॥ ౩౮ ॥ వినయానాంసమధికోవి
నయోనయసంయుతః । తేజసాంజనకంతేజఃప్రకృష్టంతపసాంతపః ॥౩౯॥
ఆధారస్సర్వభూతానా మనాద్యంతోజనార్దనః । తస్యేదంభావవిజ్ఞానే
మూఢాబ్రహ్మాదయోపిచ ॥ ౪౦ ॥ అజోగృహ్ణాతిజననంసర్వాత్మాహం
తివిద్విషః । స్వతంత్రోపిస్వభక్తానాం పరతంత్రఃప్రవర్తతే ॥ ౪౧ ॥
ససాక్షీకర్మణాందేవస్సర్వజ్ఞోగరుడధ్వజః । తస్యస్వరూపంమునయో

మృగయన్తేసమాహితాః ॥ ౪౨ ॥ సంకర్షణోవాసుదేవః ప్రద్యుమ్న
శ్చతథాపునః । అనిరుద్ధఇతిఖ్యాతంతన్మూర్తీనాంచతుష్టయమ్ ॥ ౪౩ ॥
కీర్తితఃప్రణవఃపశ్చాద్ధృదయంతస్యభాస్వరమ్ । భగవాన్వాసుదేవశ్చ
మంత్రోయంతత్ప్రకాశకః ॥ ౪౪ ॥ మన్త్రరాజమిమంనిత్యంప్రజపేద్యస్స
మాహితః । సవిష్ణోఃకరుణాయోగాత్సిద్ధీనాంభాజనంభవేత్ ॥ ౪౫ ॥ ఆప

భగవత్కృతభూతసృష్ట్యాదివర్ణనమ్.

న్నివారకస్సమ్ప్రాప్తపకోభుక్తిముక్తిదః । యథాససర్జభూతానికల్పా
దావేషమాధవః ॥ ౪౬ ॥ తత్సర్వంకథయిష్యామి సమాహితమనాశ్శృ
ణు । తస్యచిన్తయతస్సర్గం తేజోరూపాన్తరంహరేః ॥ ౪౭ ॥ విరిఞ్చఇతి
విఖ్యాతం రాజసంగుణమాశ్రితమ్ । తస్యదేవస్యవదనాచ్చక్రోదేవస్సపా
వకః ॥ ౪౮ ॥ జజ్ఞేయశ్చత్రిలోకేశః పాకకర్మణియఃప్రభుః । మనస
శ్చాభవచ్చన్ద్రః కరుణానిత్యశీతళాత్ ॥ ౪౯ ॥ అపాంసర్వౌషధీనాంచవి
ప్రాణాంరక్షకస్సదా । నేత్రాభ్యాముదభూత్సూర్యస్తస్యవిశ్వప్రకాశ
కః ॥ ౫౦ ॥ శీతోష్ణవర్షకృత్కాలకారణంతేజసాంనిధిః । ప్రాణేభ్యో
స్యజగత్ప్రాణస్సమీరస్సమజాయత ॥ ౫౧ ॥ ధర్తాగ్రహర్క్షస్వర్గజ్ఞావి
మానానాంమహాబలః । నాభిదేశాత్సముత్పన్నమన్తరిక్షంమహాత్మనః ॥
౫౨ ॥ తస్యాసీచ్ఛిరసోవ్యోమ భూతసమ్భవకారణమ్ । పాదామ్బుజా
భ్యాముదభూద్భూమిర్భూతగణాశ్రయా ॥ ౫౩ ॥ వినిస్సృతాదిశస్సర్వా
శ్శ్రోత్రాభ్యాంపరమాత్మనః । భూర్భువాద్యాస్తథాలోకాస్స్మరణాత్త
స్యజజ్ఞిరే ॥ ౫౪ ॥ రసాతలాదిలోకాశ్చ యక్షరక్షోగణాశ్రయాః । ము
ఖబాహూరుపాదేభ్యో జనయామాససక్రమాత్ ॥ ౫౫ ॥ బ్రాహ్మణా
న్క్షత్రియాన్వైశ్యాన్ శూద్రాదీంశ్చకురూద్వహ । ఛన్దాంసియజ్ఞాస్తు
రగాగావోమేషావికాదయః ॥ ౫౬ ॥ అతఃకృప్రభవాస్తస్మాదుత్పత్తిం
ప్రతిపేదిరే । సంకల్పాద్దేవదేవస్య తస్యస్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౫౭ ॥ భూత
జాతమభూత్కాలో భూతోభావీభవంస్తథా । పిబత్యమ్బుసముద్రాణాం
బడబానలరూపధృత్ ॥ ౫౮ ॥ కల్పాన్తకాలేతత్సర్వంవిసృజత్యాత్మనిస్థి
తమ్ । సఞ్చారయతిభూతానాం వృత్తింసూర్యేన్దురూపధృత్ ॥ ౫౯ ॥
తమోనిరసనాచ్చాపికాలధర్మప్రవర్తనాత్ ।జగన్తికల్పవిరమేవిన్యస్యస్వో

దరాన్తరే ॥ ౧౦ ॥ లీలాబాలాకృతిశ్శేతే వటపత్రే మహామ్బుధౌ । అథ
చోదగ్రభోగీన్ద్రభోగతల్పే సుఖోచితే ॥ ౧౧ ॥ యోగనిద్రామవాప్నోతి
సద్వితీయో౽బ్జవాసయా । నాభికాసారసంభూతా జ్జనయామాస పఙ్క-
జాత్ ॥ ౧౨ ॥ సర్వేషాం జగతాం నాథో విధాతారం చతుర్ముఖమ్ । లీలా
హ్యేషా ముకున్దస్య స్వేచ్ఛాయోగప్రవర్తినః ॥ ౧౩ ॥ విజ్ఞాయతే న కేనా
పి యాథార్థ్యేన స ఈశ్వరః । యదా ధర్మస్య హానిస్స్యా దధర్మో వర్ధతే య
దా ॥ ౧౪ ॥ యదా వా మహతీం పీడాం భజన్తే దేవతాగణాః । యదా
వలేపదుర్వారా యాన్తి వృద్ధిం సురద్రుహః ॥ ౧౫ ॥ భూమేర్భూమిజనా
నాంచ యదోదేతి మహద్భయమ్ । యదా వా నిజభక్తానాం సాధూనా
మనివారితా ॥ ౧౬ ॥ దురన్తాతంకజననీ విపత్సముపపద్యతే । తదా తద
నురూపాణి రూపాణ్యాస్థాయ కౌతుకాత్ ॥ ౧౭ ॥ అధర్మమవధూయా
శు కురుతే జగతో హితం ॥ ౧౭ ॥ సృజతి విధిసమాఖ్యో రాజసేనాత్మనా
సౌ వహతి హరిసమాఖ్యస్సత్త్వనిష్ఠః ప్రపంచమ్ । హరతి హరసమాఖ్యస్తా
మసీమేత్య వృత్తిం మధుమథనమహిమ్నా మస్తి వేత్తా న కోపి ॥ ౧౮ ॥ యజ్ఞా
ఙ్గైః కృతసకలాఙ్గసన్నిబద్ధం వారాహం వపురధిగమ్య లోకనాథః । శైలేస్మిన్న
భజదసౌ యదా నివాసం తద్వృత్తం శృణు విబుధాధినాథసూనో ॥ ౧౯ ॥

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటా
చలమాహాత్మ్యాదికథనం నామ సప్తమోధ్యాయః.

వరాహభగవత్కృతధరణ్యుద్ధరణక్రమః.

భరద్వాజః॥ పురా నిశాత్యయే ధాతుః ప్రబుద్ధో మధుసూదనః। పు
నః ప్రవృత్తిం భూతానా మన్వియేష ధియా భృశమ్ ॥ ౧ ॥ వినా వసుమతీ
మన్యే భూతౌఘధరణక్షమాః । న భవన్తీతి హృదయే తర్కస్తస్యాజనిధ్రు
వః ॥ ౨ ॥ అపశ్యత్స ప్రణిధానేన మహీం పాతాళగోచరామ్ । అతిమాత్ర
భయోద్విగ్నాం పరీతాం మహతా౽మ్బునా ॥ ౩ ॥ ప్రతిపేదే తదా రూ
పం భూసముద్ధరణోచితమ్ । ఉపాకర్మోష్ఠమనలజిహ్వాం ప్రణవఘోష
ణమ్ ॥ ౪ ॥ చతురామ్నాయచరణం ప్రాయశ్చిత్తఖురాఞ్చితమ్ । ప్రా

గ్వంశకాయంవిలసద్దర్భరోమావళీయుతమ్ ॥౫॥ ప్రవర్గ్యావర్తసమ్పన్నం
దక్షిణాగ్న్యుదరాన్వితమ్ । స్రుక్తుణ్డమఖిలైస్సత్రైస్సంవిభక్తాఙ్గసంధి
కమ్ ॥౬॥ దివ్యసూక్తసటాజాలంపరబ్రహ్మశిరస్తథా । హవ్యకవ్యరయో
పేతంవిశుద్ధపశుజానుకమ్ ॥ ౭ ॥ ఉక్తాత్యుక్తాదికచ్ఛన్దోమార్గమంత్రబ
లాన్వితమ్ । సర్వయజ్ఞమయందివ్యంవారాహంరూపమాస్థితః ॥ ౮॥ అ
న్వేష్టుంధరణీమబ్ధేర్వివేశసలిలాన్తరమ్ । దంష్ట్రాబాలశశాంకోద్ధ లస
త్కాంతిచయైర్వ్యాతాత్ ॥ ౯ ॥ కల్పాన్తసమయస్ఫీతం తమిస్రమపసార
యన్ । అభిభూతామ్బుభృద్ఘోషైర్ముహుర్బ్రహ్మాణ్డకన్దరాన్ ॥౧౦॥ నినా
దముఖరాన్కుర్వన్నాఢ్యైర్ఘురుఘురుస్వనైః । ఖురప్రఖురవిన్యాసైర్జర్ఝరీకృ
తవిగ్రహామ్ ॥౧౧॥ ఇతస్తతోవిలుఠయన్నగాణామధీశ్వరమ్ । తీవ్రై
ర్నిశ్వాసపవనైరాపాతాళంసరిత్పతేః ॥ ౧౨ ॥ ప్రాపయన్నతలస్పర్శమ
న్తరందర్శనీయతామ్ । అతిదీర్ఘేణపోత్రేణమగ్నోన్మగ్నేనవారిధేః ॥ ౧౩॥
సఙ్క్షోభితానిపాథాంసి కుర్వన్నన్తర్యయౌతదా । స తుపాతాళమూలా
ధ స్థితాంతోయభయాకులామ్ ॥ ౧౪ ॥ వేపమానాంసమాలోక్య
ధరణీంహృష్టమానసః । తామారోప్యస్వదంష్ట్రాగ్ర మున్మమజ్జసరిత్ప
తేః ॥౧౫॥ సంస్తూయమానోమునిభిర్జనలోకనివాసిభిః । తస్మిన్నుద్వహతి
ప్రేమ్ణాదేవేవసుమతీంక్షణమ్ ॥౧౬॥ ప్రతిసీరాబభూవామ్భో వారిధేర్మ
ఙ్గళోచితా । తదుద్ధరణవేళాయాంవరాహవపుషోర్జున ॥ ౧౭ ॥ గమ్భీర
ఘోషైరమ్భోధిః ప్రాపమఙ్గళతూర్యతామ్ । ఉద్వృత్తవీచివిక్షిప్తశీక
రాసారసంగతః ॥ ౧౮ ॥ భేజేముక్తాఫలచయో మఙ్గళాక్షతవిభ్రమమ్।
ఉదూఢాతేనదేవేన సాబభౌసలిలాప్లుతా ॥ ౧౯ ॥ గాఢరాగసముత్ప
న్నస్వేదక్లిన్నతనూరివ । ఇత్థముద్ధృత్యభగవాన్మహీంపాతాళమూల
తః ॥౨౦॥ సుదృఢంస్థాపయామాస మధ్యేమ్బునిధిపాథసామ్ । తేనోద్ధృ
తాయాంమేదిన్యాం పూర్ణంతద్భ్యానభోంతరే ॥ ౨౧ ॥ జలంతత్కృ
తమర్యాదా వ్యవచ్ఛిన్నమభూత్తదా । సంస్థాప్యపృథివీమిత్థంతదుర్వ్యా
ధారసిద్ధయే ॥౨౨॥ దిగ్గజానహిరాజంచకమఠంచన్యవేశయత్ । తేషా
మపిచసర్వేషా మాధారత్వేనసాదరమ్ ॥ ౨౩ ॥ అవ్యక్తరూపాంస్వాం
శక్తిం యుయోజచదయానిధిః । తతోధరాంసముద్ధృత్యస్థితంకిటితనుం

హారిమ్ ॥ ౨౪ ॥ తుష్టువుస్సనకాద్యాస్తం జనలోకనివాసినః । తదావరా
హవపుష మారాధ్యపురుషోత్తమమ్॥ ౨౫॥తదాజ్ఞయాజగద్బ్రహ్మా య
థాపూర్వమకల్పయత్ ॥ అర్జునః ॥ కల్పాన్తసలిలేమగ్నా కథంతిష్ఠతిభూ
రియమ్ ॥ ౨౬ ॥ సప్తపాతాళలోకాధః కిమాధారామహామునే । క
ల్పకాలఃకియానేష స్యాత్తద్వ్యాప్తిశ్చకీదృశీ ॥ ౨౭ ॥ ఏతద్విస్తార్యసక

కల్పవృత్తాన్తకథనపూర్వకశ్వేతవరాహావతారకథనమ్.

లం మమబ్రహ్మన్ను నేవద ॥ భరద్వాజః ॥ వినాడికానాంషష్ట్యాస్యాన్నాడి
కైకాదినంభవేత్ ॥౨౮॥తత్షష్ట్యాదివసాస్త్రింశన్మాసఃపక్షద్వయాత్మకః।
మాసాద్వావృతురిత్యుక్త స్తైష్షడ్భిర్వత్సరోభవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అయనద్విత
యాకారశ్శీతవర్షోష్ణసంశ్రయః । దేవాసురాణామన్యోన్య మహో
రాత్రంవిపర్యయాత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉత్తరందక్షిణంభానోరయనేతేయథాక్ర
మమ్ । మానుషాబ్దైఃఖఖవ్యోమఖాక్షిపావకసాగరైః ॥ ౩౧ ॥ మహాయు
గంభవేత్పార్థకృతాద్యాకారసంయుతమ్।సప్తత్యాసైకయాకాలోయు
గానామన్తరంమనోః ॥ ౩౨ ॥ అస్మిఞ్ఛ్వేతవరాహాఖ్యే కల్పేజాతాన్మ
నూఞ్ఛృణు । స్వాయమ్భువస్స్యత్ప్రథమస్తతస్స్వారోచిషోమనుః॥
౩౩ ॥ ఉత్తమస్తామసాఖ్యశ్చ రైవతశ్చాక్షుషాహ్వయః । ఏతేగతాః
ప్రాజ్ఞనవ షట్స్వేన్ద్రసురతాపసాః ॥ ౩౪ ॥ వైవస్వతోవర్తతేద్య సప్త
మోమనురర్జున । ఆదిత్యవసురుద్రాద్యాస్తత్కాలేదేవతాగణాః॥౩౫॥
ఇష్ట్వాశ్వమేధశతకం తేజస్వీప్రాపశక్రతామ్ । విశ్వామిత్రోఽహామత్రి
శ్చజమదగ్నిశ్చకాశ్యపః ॥౩౬॥ వసిష్ఠోగౌతమశ్చైవ తేవైసప్తర్షయో
ర్జున । ఇక్ష్వాకుప్రముఖాశ్శూరా మనుపుత్రామహాబలాః ॥ ౩౭ ॥ అవ
నీంపాలయామాసు ర్నిత్యంధర్మపరాయణాః।సూర్యదక్షబ్రహ్మధర్మరు
ద్రాణాంపఞ్చసూనవః ॥ ౩౮ ॥ సావర్ణిరౌచ్యభౌత్యాద్యా భవిష్యన్మను
సప్తకమ్। చతుర్దశవిధాతుస్తే భవన్తిమనవోఽహని ॥ ౩౯ ॥ తత్కల్పసం
జ్ఞంతస్యాన్తేనిశాస్యాత్తత్సమంశృణు । దినావసానసమయే బ్రహ్మణఃపా
ణ్డునన్దన ॥ ౪౦ ॥ జాయతేఽవగ్రహోఘోరః పృథివ్యాంశతవార్షికః।
తస్మిన్నవగ్రహేపృథ్వ్యాం నీరసాయాంధనఞ్జయ ॥ ౪౧ ॥ చతుర్విధాని
భూతాని సమాయాన్తిపరిక్షయమ్।తదాతప్తసిరాకారై రుపేతోఘర్మ

దీధితిః ॥ ౪౨ ॥ మయూఖైరగ్నిసదృశైర్వమద్భిః పావకచ్ఛటాః । వినష్ట గ్రామనగరశైలవృక్షాదికాననా ॥౪౩॥ కూర్మపృష్ఠోపమోర్వీస్యాత్తప్తాయఃపిణ్డసన్నిభా । తతో విధాతుర్గాత్రేభ్యస్సముత్పన్నా మహాఘనాః॥ ౪౪ ॥ ఆచ్ఛాదయన్తో గగనం గర్జితధ్వానబన్ధురాః । సితపీతారుణశ్శ్యామాశ్చిత్రవర్ణాశ్చ భీషణాః ॥ ౪౫ ॥ శైలేభసౌధవృక్షాది నానారూపసమన్వితాః । తే శతాబ్దమితం కాలం మహావృష్టిం వినత్వతే ॥౪౬॥ తేనామ్భసా శమం యాతి సూర్యోద్భూతో మహానలః । భూయశ్చ నవవర్షాణి వర్షన్త్యుగ్రం మహాఘనాః ॥ ౪౭ ॥ తదమ్భసా సముద్వేలా వికృతిం యాన్తి వార్ధయః । కల్పాన్తామ్బుదనిర్ముక్తం లోకాన్వ్యాప్నోతి తజ్జలమ్ ॥౪౮॥ భూర్భువస్స్వర్మహర్లోకా నావృణోతి తమో మహత్ । తదా నిమగ్నా సలిలే మహీ పాతాళమూలగా ॥ ౪౯ ॥ అనష్టా కథమప్యాస్తే బ్రహ్మశక్త్యవలమ్బితా । అథ నిశ్వాససమ్భూతో మారుతో బ్రహ్మణోఽర్జున ॥ ౫౦॥ ఉత్సారయతి తాంస్తత్ర సర్వాన్ కల్పాన్తోత్థాన్మహాఘనాన్ । ఏవం ప్రవృద్ధః పవనశ్శతసంవత్సరాత్మకమ్ ॥ ౫౧ ॥ కాలం నిరన్తరం వాతి దుర్నివారరయోత్థితః । తముగ్రమనిలం పీత్వా హరేర్నాభిసరోరుహే ॥ ౫౨ ॥ యోగనిద్రామవాప్నోతి తస్మిన్నాథ సిపద్మభూః । యోగనిద్రానుషక్తస్య యాతి తస్య జగద్విభోః ॥ ౫౩ ॥ తావతీ శర్వరీ పార్థ దినం యావత్ప్రమాణకమ్ । నిశాయాం సమతీతాయాముత్థితో వేగవాన్పునః ॥ ౫౪ ॥ సృజత్యఖిలజన్తూనేవ పూర్వవచ్ఛాసనాద్ధరేః । కల్పే కల్పే సముచితై రూపైః పాతి జగద్ధరిః ॥ ౫౫ ॥ అస్మిన్కల్పే శ్వేతవర్ణాం ప్రాప్తవాన్యజ్ఞపోత్రితామ్ । వరాహవపుషా దేవో విహరన్నవనీతలే ॥ ౫౬॥ స్వపూర్వనియతావాసం ప్రపేదే వేఙ్కటాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరే చరంశ్చిరమధోక్షజః ॥ ౫౭ ॥ భక్త్యా పరమయాయుక్తమపశ్యజ్జలజాసనమ్ । సంపూజ్య ప్రార్థయామాస బ్రహ్మేతం భూతభావనమ్ ॥ ౫౮ ॥ పురాతనీం నిజాం స్వామి న్భజ దివ్యాం తనూమితి । గృహీత్వానునయం తస్య త్యక్త్వా తాం సూకరాకృతిమ్ ॥ ౫౯ ॥ అనన్యభజనీయాం స్వాం ప్రాప వి శ్వాత్మికాం తనుమ్ । తథా స్థితం గిరౌ తత్ర కృత్వాప్యుత్సాహమూర్జితమ్॥ ౬౦ ॥ ద్రష్టుం న శేకుస్సర్వేపి కాలేన బహునాపి చ ॥ అర్జునః ॥ దర్శనస్మర

ణాదీనాం హరిరిత్థమగోచరః ॥ ౨౧ ॥ కథం ప్రత్యక్షతాం ప్రాప మానుషాణాం మహామునే। భాగ్యభూతోఽథ జగతాం యః కోవాఽఽరాధ్యతం విభుమ్॥ ౨౨ ॥ ఏవం ప్రకాశయామాస కథా మే తాం నివేదయ॥ ౨౨ ॥ హరికథాశ్రవణం దురితాపహం కథయ తాం సకలాగమవిద్భవాన్ । సుకృతినాం ననుసంప్రతి ధుర్యతా మునివరేణ్య మమాద్య సమాగతా ॥ ౨౩ ॥ ... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వరాహావతార కీర్తనం నామాష్టమోధ్యాయః.

శఙ్ఖాభిధాననృపవృత్తాన్తః.

భరద్వాజః ॥ శృణు పార్థ ప్రవక్ష్యామి కథామాశ్చర్యకారిణీమ్। యథా సా భగవానస్మిన్ క్షేత్రే ప్రాప్తః ప్రకాశతామ్ ॥ ౧ ॥ శ్రుతాభిధానో నృపతిరస్తి హైహయవంశజః। యః ప్రజాస్స్వా ఇవ చిరం శశాస ధరణీప్రజాః ॥ ౨ ॥ తస్య పుత్రోఽగుణనిధిశ్శఙ్ఖో నామ మహీపతిః । పాలయామాస వసుధాం సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥ తస్య విష్ణౌ జగన్నాథే పుణ్డరీకాయతేక్షణే । బభూవ నిశ్చలా భక్తిః పరిత్యక్తాన్యసంశ్రయా ॥ ౪ ॥ దేవదేవం జగన్నాథ మనన్తం పురుషోత్తమమ్। ప్రగాఢనిశ్చయో నిత్యం ధ్యాయన్నద్భుతవైభవమ్ ॥ ౫ ॥ చక్రే వ్రతాని పుణ్యాని దానాని వివిధాని చ। వేదవేద్యస్య నియతం ప్రీత్యర్థం మధువిద్విషః ॥ ౬ ॥ తముద్దిశ్యైవ వివిధవాజిమేధాదికాన్క్రతూన్ । యథోక్తదక్షిణాయోగాత్ప్రీణితాశేషభూసురః ॥ ౭ ॥ ఇష్టాపూర్తాత్మకం చక్రే కర్మజాతమతన్ద్రితః । విన్యస్తహృదయో నిత్యం కేశవే భక్తవత్సలే ॥ ౮ ॥ స్మరత్యజస్రం గోవిన్దం జపత్యచ్యుతమవ్యయమ్। పూజయత్యబ్జనయనం సంకీర్తయతి శార్ఙ్గిణమ్ ॥ ౯ ॥ శృణోతి సతతం రాజా సంసారార్ణవతారిణీః । పౌరాణికైస్సమాఖ్యాతాః పవిత్రా వైష్ణవీః కథాః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మణానర్చతి స్మాయం హరిప్రీత్యర్థమేవ చ । ఇత్థం సర్వాత్మనాయుక్తోప్యశ్రాంతం తం పృథివీపతిః ॥ ౧౧ ॥ నాపశ్యచ్ఛాశ్వతైశ్వర్యం స్వతన్త్రం పురుషోత్తమమ్ । అప్రాప్య దర్శనం విష్ణోస్సర్వయజ్ఞమయాత్మనః ॥ ౧౨ ॥ సశోకాక్రాన్తహృదయః పరాం చిన్తాము

చిన్తాకులంశఙ్ఖనృపమ్ప్రత్యదృశ్యరూపభగవదుక్తిః.

పాగమత్ ॥ శఙ్ఖః ॥ పరస్సహస్రైర్జన్మైరతీతైర్దుష్కృతంబహు ॥ ౧౩॥
కృతంమయాయదప్రాప్తం హృషీకేశస్యదర్శనమ్ । ఉపార్జితానాంతప
సామనేకైఃపూర్వజన్మభిః ॥ ౧౪ ॥ అఖణ్డంహిఫలంవిష్ణోర్దర్శనంమధుఘా
తినః । కథన్నుయాయాద్భగవాన్విషయంమమనేత్రయోః ॥ ౧౫ ॥ కదా
వాలభ్యతేశ్రేయస్తద్వాక్యాకర్ణనాత్మకమ్ । హాధిఙ్మాంవిహితాగస్కం
క్రియాసాఫల్యవర్జితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నారాయణకృపాదూరం సంసారక్లేశగోచ
రమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతిచిన్తాకులేతస్మిన్ రాజ్ఞిజీవితనిస్పృహే ॥ ౧౭ ॥
అదృశ్యమూర్తిస్సర్వేషాం శృణ్వతామాహకేశవః ॥శ్రీభగవాన్॥ మాశో
కస్యవశంయాయాః శ్రుణువక్ష్యామితేహితమ్ ॥ ౧౮ ॥ మదేకశరణం
సాధుం త్వాంత్యక్ష్యామికథంనృప । అయంవేఙ్కటనామాద్రిస్త్రిషులో
కేషువిశ్రుతః ॥ ౧౯ ॥ వైకుణ్ఠాదపిమేరాజన్నావాసోతిప్రియావహః।
తంగత్వాభూధరవరం తవభక్త్యాతపస్యతః ॥ ౨౦॥ గతేసహస్రేవర్షాణాం
యాస్యామ్యాలోకనీయతామ్। భవానివోద్యతోగన్తా మమదర్శనమఞ్జ
సా ॥ ౨౧ ॥ క్వవాసన్దృశ్యతేవిష్ణు రేవమాహచతుర్ముఖమ్ । వృషభాద్రా
హరిర్దృష్టుం లభ్యతేనియతాత్మభిః॥ ౨౨ ॥గచ్ఛత్రేతిమునయే కథయా
మాసపద్మభూః । అమ్భోజసమ్భవేనేత్థమాదిష్టఃకుమ్భసమ్భవః ॥ ౨౩ ॥
అఞ్జనాద్రావదావాసే తపస్తప్తుంసమేష్యతి । తస్మిన్మహీధరేపుణ్యే కృ
తవాసోభవానపి ॥ ౨౪॥ ఆరాధ్యమాంతపోనిష్ఠో మమదర్శనమాప్స్యసి।భ

భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

రద్వాజః ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తోభగవతా శఙ్ఖోదానవవైరిణా ॥ ౨౫॥ జగామప్రీతిమ
తులాం ధన్యోస్మీతిస్వచేతసి । విన్యస్యతనయంవజ్రం ప్రజాపాలనకర్మణి॥
౨౬ ॥ గోవిన్దదర్శనాపేక్షీ నారాయణగిరింయయౌ । అస్యశృఙ్గేసముత్తు
ఙ్గే స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౨౭ ॥ దివ్యైఃపయోభిరాపూర్ణా మప
శ్యదమృతోపమైః । అనేకసిద్ధగన్ధర్వ దేవర్షిగణసేవితాం ॥ ౨౮ ॥ భవ
తాపప్రశమనీం సర్వతీర్థసమాశ్రయామ్ । జలకాకబకక్రౌఞ్చ హంసకా
రణ్డవాకులామ్ ॥ ౨౯ ॥ కుముదోత్పలరాజీవసౌగన్ధికమనోహరామ్। తాం
దృష్ట్వాపద్మినీందివ్యాం తత్తీరేవిహితోటజః ॥ ౩౦ ॥ తోషితస్స్నానపా

నాద్యైర్నిర్వికల్పమనోగతిః । సర్వకర్మాణివిన్యస్యజగదీశేజనార్దనే ॥ ౩౧ ॥

భగవద్దర్శనార్థమగస్త్యస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

జపధ్యానపరోనిత్యంతపస్తేపేసుదారుణమ్ । తస్మిన్నేవమునిఃకాలేశాస
నాత్పరమేష్ఠినః ॥ ౩౨ ॥ అగస్త్యోవ్యాసపాదాద్యం శైలంమునిశతావృ
తః। ప్రతీచీందిశమారభ్యకృతయత్నఃప్రదక్షిణే ॥ ౩౩ ॥ పశ్యంస్తీర్థానిపు
ణ్యానిబభ్రామసుచిరంగిరౌ । తత్రతత్రదదర్శాసౌ హరిదర్శనలాలసః ॥
౩౪ ॥ విరించిగుహశక్రేశవిష్వక్సేనాదికాన్క్రమాత్ । సనకాద్యాం
శ్చయోగీన్ద్రాన్నారదప్రముఖానృషీన్ ॥ ౩౫ ॥ సిద్ధగన్ధర్వదైతేయ
యక్షరాక్షసపన్నగాః । తైస్తైస్సమ్మాన్యమానోసౌ ప్రశ్రయప్రియభాష
ణైః ॥ ౩౬ ॥ పశ్యన్నాశ్చర్యభూతాని సర్వాణివిచచారహ । స్నాత్వా
తీర్థేషుసర్వేషు స్కన్దధారాదికేషుచ ॥ ౩౭ ॥ తత్రతత్రార్చయామా
స గోవిన్దంజగతాంపతిమ్ । ఏవంభ్రాన్త్వాగతేబ్దానాం సహస్రేమునిస
త్తమః ॥ ౩౮ ॥ అపశ్యన్పుణ్డరీకాక్షంచిన్తాశోకపరోభవత్ । తస్మిన్కా-

అగస్త్యమ్ప్రతిగురువస్వాద్యుక్తిః.

లేసమాజగ్ముర్ధిషణోశనసాపునః ॥ ౩౯ ॥ రాజోపరిచరోనామ వసుశ్చ
తమృషీశ్వరమ్ । అస్మాకంసఫలంజాతంజీవితంమునిసత్తమ ॥ ౪౦ ॥ దృష్టో
భవాన్యదస్మాభిర్నారాయణఇవాపరః । బ్రహ్మణాలోకనాథేన యదా
దిష్టావయంమునే ॥ ౪౧ ॥ అచ్యుతాలోకనపరాస్తదిదంకథ్యతేతవ ।
అస్తిదక్షిణదిగ్భాగే వేఙ్కటోనామభూధరః ॥ ౪౨ ॥ శ్వేతద్వీపాదపి
హరేరావాసోయమభీప్సితః । తస్మిన్గిరావగస్త్యస్యశిష్యస్యచమహీపతేః ॥
౪౩ ॥ దర్శయిష్యతిగోవిన్దోనిజరూపంజగద్గురుః । తదానీంసర్వదేవా
నామృషీణాంయక్షరక్షసామ్ ॥ ౪౪ ॥ అస్మాకందేవదేవస్యదర్శనంసమ్భ
విష్యతి । అచిరేణైవతద్భావితతస్సన్త్యక్తకల్మషాః ॥ ౪౫ ॥ అన్వేష్టుంగ
చ్ఛతాగస్త్యంతస్మిన్నారాయణాచలే । ఇత్యాజ్ఞప్తావయంధాత్రాసమా
గమ్యాత్రభాగ్యతః ॥ ౪౬ ॥ దృష్టవన్తోమహాభాగభవన్తంభూరితేజసమ్ ।
భవతాసహితాగత్వా స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౭ ॥ తమప్యాలోక
యిష్యామశ్శ్లక్ష్ణంభాగవతోత్తమమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ గీష్పతిప్రముఖైరిత్థ

అగస్త్యాదికృతశ్రీవేఙ్కటాచలస్థరమ్యవస్తుదర్శనమ్.

మాదిష్టఃకుమ్భసమ్భవః ॥ ౪౮ ॥ శోకజాలంపరిత్యజ్య యయౌతైస్సహితోద్రుతమ్। సదదర్శమహావృక్షాన్ఫలపుష్పభరానతాన్॥ ౪౯॥ ప్రరూఢశాఖానికరచ్ఛాయాచ్ఛాదితదిక్తటాన్ । సింహాదన్తావళవ్యాఘ్రవరాహమహిషాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ మృగానాలోకయామాసపన్థానంచాన్తరాన్తరా। తైస్తదానీందదృశిరే సానవోప్యమ్బుభృద్భృతః ॥ ౫౧ ॥ సువర్ణరాప్యతామ్రాది శోభితాస్తత్రతత్రతు । ఉచ్ఛలచ్ఛీకరాసారనిర్వాపితదివౌకసః ॥ ౫౨ ॥ వేగోద్ధృతశిలాదృష్టాశ్శతశోగిరినిర్ఝరాః । తేషామాపాదయామాస ప్రమోదంమన్దమారుతః ॥ ౫౩ ॥ కమలామోదసంవాహీవిచరన్గిరిసానుషు । శుకానాంకోకిలానాఞ్చ తదాశుశ్రువిరేగిరః ॥ ౫౪ ॥ తత్రతత్రసమాసీనాన్విస్తీర్ణాసుదృషత్సుతే । సిద్ధానపశ్యన్కృష్ణస్యగాయతోగుణవైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే పరిక్రమ్య మునీశ్వరాః । స్వామిపుష్కరిణీందివ్యాందదృశుర్విమలోదకామ్ ॥ ౫౬ ॥ తత్తీరేవిహితావాసమపశ్యఞ్ఛఙ్ఖభూపతిమ్। వాఙ్మనఃకాయజంకర్మసన్నివేశ్యస్థితంహరౌ ॥ ౫౭ ॥ సతానాలోక్యసహసా మునీన్ద్రాన్సంశితవ్రతాన్।యథోక్తమకరోత్పూజాం ప్రణామస్తుతిపూర్వికామ్ ॥ ౫౮ ॥ ఆసీనాస్తత్రతేసర్వే సంభావ్యాన్యోన్యముత్సుకాః । గోవిన్దకీర్తనపరాః కృతార్థత్వంప్రపేదిరే ॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిస్కాన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేభగవత్స
న్దర్శనేప్సయాశ్రీవేఙ్కటాచలప్రాప్తిశఙ్ఖాగస్త్యాదిస
మాగమకథనంనామ నవమోధ్యాయః.

అగస్త్యశఙ్ఖాదితపస్తుష్టభగవదావిర్భావఘట్టః.

భరద్వాజః ॥ తేషాంహరాజగన్నాథేసమావేశితచేతసామ్ । దినత్రయంగతంతత్రపూజాస్తోత్రపరాత్మనాం ॥ ౧ ॥ తృతీయేదివసేప్రాప్తే తేసర్వేనిద్రితానిశి । అన్తేచతుర్థయామస్యదదృశుస్స్వప్నముత్తమమ్ ॥ ౨ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం ప్రసన్నంపురుషోత్తమమ్ । వరదానాయసంప్రాప్తమపశ్యన్స్మేరలోచనమ్ ॥ ౩ ॥ ఉత్థాయముదితాత్మానో గృహా

న్నిర్గత్యపావనే । స్వామిపుష్కరిణీతోయే సస్నుర్విధివదాదరాత్ ॥
౪ ॥ విధాయవిధివత్కర్మ సర్వేదినముఖోచితమ్ । గృహాన్ప్రత్యాయయు
ర్దేవమారాధయితుమచ్యుతమ్॥౫॥ సద్యశ్శ్రేయస్కరంమార్గే నిమిత్తం
పక్షిసూచితమ్ । దృష్ట్వాప్రసాదం దేవస్య కరస్థంమేనిరేతదా ॥ ౬ ॥ త
తస్త్రిలోకకర్తారం పూజయిత్వాజనార్దనమ్ । తుష్టువుర్వివిధైస్స్తోత్రైః
పవిత్రైర్వేదవర్ణితైః ॥ ౭ ॥ స్తోత్రావసానేకాన్తేయమునీన్ద్రఃకుమ్భసమ్భ
వః । జజాపశఙ్ఖసహితోమన్త్రమష్టాక్షరంహరేః ॥ ౮ ॥ ఇత్థంతేషాంజగ
త్స్వామిన్యచ్యుతేర్పితచేతసామ్ । అగ్రభాగేప్రాదురభూదేకంతేజోమ
హాద్భుతమ్ ॥ ౯ ॥ అనేకకోటిసఙ్ఖ్యానామాదిత్యేన్దుమహావిద్యుజామ్ । ఏకీ
భూయామ్బరతలే జ్యోతిర్జాలమివస్థితమ్ ॥ ౧౦ ॥ తత్తేజోవీక్ష్యతేసర్వే
నితాన్తాశ్చర్యగోచరాః । దధ్యుర్నారాయణందివ్యం పరమానన్దవిగ్రహ
మ్ ॥ ౧౧ ॥ వాఙ్మనసపథాతీతంవిశ్రుతైశ్వర్యభాసురమ్। సహస్రనేత్రం
సాహస్రబాహుపాదైస్సమన్వితమ్॥౧౨॥ తప్తకార్తస్వరనిభస్ఫురత్కా
న్తిమనోహరమ్ । దంష్ట్రాకరాళందుర్దర్శంవమన్తందహనచ్ఛటాః॥ ౧౩॥
కౌస్తుభేనవిరాజన్తందధానమురసిశ్రియమ్ । అవిచిన్త్యమనాద్యంతమత్య
న్తభయదాయకమ్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రకాశయన్తంబ్రహ్మాణ్డంసర్వమాత్మనిసర్వ
గమ్ । అగస్త్యశఙ్ఖప్రముఖాస్తేసర్వేహృష్టచేతసః ॥ ౧౫ ॥ తమాలోక్యజ
గన్నాథం భూయోభూయోవవన్దిరే । భ్రమన్తిలోకరక్షార్థమాయుధా
నితదాహరేః ॥ ౧౬ ॥ నిజతేజోబలోపేతాన్యాజగ్ముస్తంనిషేవితుమ్। చ
క్రమర్కప్రభందివ్యాగదాఖడ్గశ్చనన్దకః ॥ ౧౭ ॥ పుణ్డరీకంచోగ్రరవఃపా
ఞ్చజన్యశ్శశిప్రభః।తదాబ్రహ్మాణ్డమఖిలంపూరయామాసనిర్భరః॥౧౮॥పా
ఞ్చజన్యస్యనినద స్సర్వాసురభయఙ్కరః । పాఞ్చజన్యధ్వనింశ్రుత్వా ని
తాన్తాశ్చర్యభీషణమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆయయుర్దేవతాస్సర్వా స్స్వంస్వంవా
హనమాస్థితాః । బ్రహ్మరుద్రశ్శతమఖస్సనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౨౦ ॥
వసిష్ఠముఖ్యామునయోగన్ధర్వోరగకిన్నరాః । విష్వక్సేనోగరుత్మాంశ్చవి
ష్ణుభృత్యాజయాదయః॥ ౨౧॥ సరూపాశ్చైవయేనిత్యాశ్శ్వేతద్వీపనివా
సినః । సుమనోద్రుమసమ్భూతాసుమనోవృష్టిరద్భుతా ॥ ౨౨ ॥ పపాత
మేదురామోదమోదితాశేషమానసా । ననృతుర్దివ్యసుదృశోజగుఃకిన్నర

పుఙ్గవాః ॥ ౨౩ ॥ తుష్టువుర్హ్నర్షతరళాస్సురగన్ధర్వచారణాః । దృష్ట్వా తే పుణ్డరీకాక్షం ప్రసన్నం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రణమ్య తోషయామాసు స్సాష్టాఙ్గం వివిధై స్స్తవైః ॥ బ్రహ్మాదయః ॥ జయ విష్ణో కృపాసిన్ధో జయ తామరసేక్షణ ॥ ౨౫ ॥ జయ లోకైకవరద జయ భక్తార్తిభఞ్జన । అనన్తమక్షరం శాన్తమవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౨౬ ॥ కో వా భవన్తం జానాతి చిదానన్దమయాత్మకమ్ । అణోరణుతరం స్థూలాత్ స్థూలం సర్వాన్తరస్థితమ్ ॥ ౨౭ ॥ త్వామామనన్తి పురుషం ప్రకృతేః పరమచ్యుతమ్ । వేదాన్తసారరూపం త్వాం సర్వాన్తర్బాహ్యవర్తినమ్ ॥ ౨౮ ॥ కో హి వర్ణయితుం శక్తో మాయాయత్తేషు దేహిషు । భవదీయమిదం రూపం దృష్ట్వాతిభయదాయకమ్ ॥ ౨౯ ॥ భయోద్విగ్నా వయం సర్వే శాన్తం రూపం భజస్వ హ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతి స్తుతో విరిఞ్చాద్యైః ప్రసన్నో గరుడధ్వజః ॥ ౩౦ ॥ మేఘ

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవద్గృహీతసౌమ్యరూపప్రకారః.

ఘోషప్రతిమయా వాచా సాదరమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భయావహామిమాం మూర్తిముత్సృజ్యాహం ప్రియావహామ్ ॥ ౩౧ ॥ శాన్తం రూపం భజిష్యామి మాం పశ్యత నిరాకులాః । ఇత్యుక్త్వాన్తర్హితో భూత్వా తస్మిన్నేవ తక్షణాన్తరే ॥ ౩౨ ॥ విమానే రత్నఖచితే బభూవ సుఖదర్శనః । చన్ద్రబిమ్బాననశ్శ్యామో నీలోత్పలదళద్యుతిః ॥ ౩౩ ॥ సువర్ణవర్ణవసనో రత్నభూషణభూషితః । శఙ్ఖచక్రగదాపద్మలసత్కరచతుష్టయః ॥ ౩౪ ॥ తమాలోక్య రమాకాన్తం భూయో భూయో వవన్దిరే । స తోషయిత్వా బ్రహ్మాదీనభీష్టప్రతిపాదనైః ॥ ౩౫ ॥ అవోచద్వినయానమ్రమగస్త్యం మునిపుఙ్గవమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వం మునీన్ద్ర వ్రతైర్ఘోరైశ్చీర్ణైర్మాం ప్రతి సమ్ప్రతి ॥ ౩౬ ॥ పరిక్లిష్టోఽసి దాస్యామి వరాంస్తేఽభీప్సితాన్వద ॥ భరద్వాజః ॥ నిశమ్య వాక్యం శ్రీభర్తుః ప్రణమ్య చ పునః పునః ॥ ౩౭ ॥ స రోమాఞ్చితసర్వాఙ్గః కు

అగస్త్యప్రార్థనయా స్వర్ణనద్యా భగవద్దత్తసర్వాధికత్వప్రాప్తిః.

మ్భజన్మా వచోఽబ్రవీత్ ॥ అగస్త్యః ॥ యద్ధుతం యత్తపస్తప్తం యదధీతం శ్రుతం మయా ॥ ౩౮ ॥ తత్సర్వం సఫలం జాతమాదృతోఽస్మి యతస్త్వయా । ఏషో హా మే వ ధర్మాత్మా త్రిషు లోకేష్వపి ప్రభో ॥ ౩౯ ॥ త్వాం విచిన్వన్త

మధునా మామన్విష్యాగతోఽసియత్ । త్వత్ప్రసాదాత్పురైవాహం ప్రా
ప్తాఖిలమనోరథః ॥ ౪౦ ॥ నపశ్యామివిచిన్త్యాపి ప్రాప్యసంప్రతిమాధవ।
తథాపిచాపలాదేత త్తవవిజ్ఞాప్యతేప్రభో ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పాదామ్బుజయో
ర్భక్తి మేవంకురునిరన్తరామ్ । అవధారయచైతత్త్వం సురప్రార్థనయా
మయా ॥౪౨॥ నదీసువర్ణముఖరీ స్నాతాఘౌఘవినాశినీ । సాఽభవచ్ఛై
లకటక సమాసన్నా సమాగతా ॥ ౪౩ ॥ తాంకృతార్థయలోకేశ త్వదను
గ్రహవృత్తిభిః।సువర్ణముఖరీతోయే స్నాత్వాయేవేఙ్కటేస్థితమ్॥౪౪॥
పశ్యన్తిభక్తిముక్త్యోస్తు భూయాసుర్భాజనానితే । అల్పాయుషోనరా
మూఢా జ్ఞానయోగపరిచ్యుతాః ॥౪౫॥ నశక్నువన్తిత్వాంద్రష్టుం వ్రతా
ధ్యయనకర్మభిః । సదాస్మిన్స్థితశ్శైలే సర్వేషాంచజగద్గురో ॥ ౪౬ ॥
ప్రసాదసుముఖోదేవ కాఙ్క్షితార్థప్రదోభవ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్ప్రార్థి
తంత్వయావిప్రతత్తథైవభవిష్యతి ॥ ౪౭ ॥ నూనమప్రతిమాలోకే మయి
భక్తిఃకృతాత్వయా । జాహ్నవీవనదీసేయం సువర్ణముఖరీమునే॥౪౮॥
స్యాదాశాస్యాసురాణాంచ వాఞ్ఛితశ్రీవిధాయినీ । స్వామిపుష్కరిణీచే
యం నదీమూర్త్యాసమన్వితా॥౪౯॥సంక్రమిష్యతితాందివ్యాం నదీంతీర్థా
ఘసంశ్రయా । వైకుణ్ఠనామ్నిశైలేస్మి న్నద్యప్రభృతిసర్వదా ॥ ౫౦ ॥ కృత
వాసోభవిష్యామి మునేప్రార్థనయాతవ । సువర్ణముఖరీస్నాన క్షాళితా
ఘౌఘకర్దమాః॥౫౧॥అస్మిన్వైకుణ్ఠశైలేమాం యేపశ్యన్తిసమాహితాః।
భువిపుత్రాదిసమ్పన్నా స్సర్వైశ్వర్యసమన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ మృతాస్త్రివి
ష్టపేభోగా నాకల్పమనుభూయచ । పునరావృత్తిరహితం కేవలానన్దభా
సురమ్ ॥ ౫౩ ॥ మత్పదంసమవాప్స్యన్తి నాత్రకార్యావిచారణా । మాం
ద్రష్టుమాగతాన్సర్వాన్ ప్రతీక్ష్యాభీప్సితైశ్శుభైః ॥ ౫౪ ॥ యోజయిష్యా
మిసతతంత్వద్వచోగౌరవాన్మునే । పుత్రార్థినాంబహూన్పుత్రాన్ధనా
నిచధనార్థినామ్ ॥ ౫౫ ॥ తథైవారోగ్యకామానాం రోగశాన్తింగరీయసీ
మ్ । తీవ్రాపత్పరిభూతానాం తథైవాపన్నివారణమ్ ॥ ౫౬ ॥ దాస్యా
మ్యభీప్సితాన్భోగా న్దుర్లభానపిసర్వదా । యేయాన్కామానపేక్ష్యేహ

ప్రేక్షన్తేమాంసమాగతాః ॥ ౫౭ ॥ అవాప్నువన్తి తేసర్వే తాంస్తాన్కా-
మాన్నసంశయః । స్థితావాయత్రకుత్రాపి మాంస్మరన్తినరోత్తమాః॥

శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవదన్తర్ధానమ్.

౫౮ ॥ తేసర్వేవాఞ్ఛితాంసిద్ధిం లభన్తేమత్ప్రసాదతః ॥ భరద్వాజః॥
ఇత్యుక్త్వాతంమునిం దేవ శ్శఙ్ఖమాలోక్యభూపతిమ్ ॥ ౫౯ ॥ శృణ్వతాం
బ్రహ్మముఖ్యానా మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోస్మి శ
ఙ్ఖభక్త్యాతే వృణీష్వాభీప్సితంవరమ్ ॥ ౬౦ ॥ దదామివరదోహంతే క్రశి
ష్ఠస్యతపస్యతః ॥ శంఖః ॥ నయాచేన్యన్మహాబాహో త్వత్పాదామ్బు
జసేవనాత్ ॥ ౬౧ ॥ యాంప్రాప్నువన్తిత్వద్భక్తా స్తాంయాచేగతిము
త్తమాం ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్ప్రార్థితంత్వయాశఙ్ఖతత్తథైవభవిష్యతి॥
౬౨॥మత్సేవాయోగభవ్యానా మలభ్యంకిమువిద్యతే।ఆకల్పమిన్ద్రలోక
స్థో హ్యప్సరోగణసంయుతః ॥ ౬౩ ॥ భుక్త్వాబహువిధాన్భోగాం స్తతో
మల్లోక్యమేష్యసి। ఏవందదౌవరానిష్టా ఇచ్ఛంఖాయపృథివీభృతే॥౬౪॥నా
రాయణోజగద్యోనిర్భజతాంకల్పభూరుహః॥ తతోబ్రహ్మాదికాన్త్సర్వా
న్విసృజ్యకమలేక్షణః ॥ ౬౫ ॥ సంస్తూయమానస్తైర్భక్త్యై తత్రైవాన్త

భరద్వాజకథితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యనిగమనమ్.

ర్దధేప్రభుః ॥ భరద్వాజః ॥ వేఙ్కటాద్రేఃప్రభావోయ మాఖ్యాతోభవతే
ర్జున ॥ ౬౬ ॥ నరాఃపాపైఃప్రముచ్యంతే శ్రుత్వేమాంపావనీంకథామ్।
వారాహంరూపముత్సృజ్య బ్రహ్మణాభ్యర్థితోహరిః॥౬౭॥ముమోదాత్రా
ద్భుతాకారో మాయయామోహయన్జగత్ । పశ్చాదగస్త్యశఙ్ఖాభ్యాం
ప్రార్థితస్సుఖదర్శనమ్ ॥౬౮॥ దదానితాన్తసుభగం శాన్తంభోగాత్మకం
వపుః । నారాయణంవేఙ్కటాద్రిం స్వామిపుష్కరిణీంతథా ॥ ౬౯ ॥ ఇ
మామాఖ్యాంచసంస్మృత్య ముచ్యంతేపాతకైర్జనాః। వేఙ్కటాద్రిసమం
స్థానం బ్రహ్మాణ్డేనాస్తికిఞ్చన ॥ ౭౦ ॥ వేఙ్కటేశసమోదేవో నభూతోనభ
విష్యతి । వేఙ్కటాద్రిసమంస్థానం నభూతంనభవిష్యతి ॥ ౭౧ ॥ స్వామి
సరస్సమంతీర్థం నకుత్రాపిచవిద్యతే । ప్రాతరుత్థాయయేనిత్యం వేఙ్క

టేశంస్మరన్తియే ॥౨౨॥ తేషాంకరస్థామోక్షశ్రీర్నాత్రకార్యావిచారణా। స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వాసర్వాత్మకంహరిమ్ ॥ ౨౩ ॥ యేవాపశ్యన్తినియతా వరాహాచలవాసినమ్। తేఽశ్వమేధసహస్రస్య వాజపేయశతస్యచ ॥౨౪॥ ప్రాప్నువన్తిఫలంపూర్ణం నాత్రకార్యావిచారణా। వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం యేశృణ్వన్తినరోత్తమాః॥౨౫॥ తేషాంభుక్తిశ్చముక్తిశ్చ ఇహలోకేపరత్రచ। వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం సఙ్క్షిప్యకథితంతవ॥ ౨౬ ॥ అతఃపరంమహానద్యాః ప్రభావఃకథ్యతేర్జున ॥ ౨౭ ॥ ······ *

ఇతిస్కాన్దపురాణేతీర్థఖణ్డేసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యేశ్రీవేఙ్కటాచలప్రశంసాయామగస్త్యశంఖాదితపస్తుష్టశ్రీవేఙ్కటేశావిర్భావాదికథనంనామ దశమోధ్యాయః.

ఇత్థంస్కాన్దపురాణేతీర్థఖణ్డాంతర్గతప్రథమప్రభృతిషష్ఠపర్యన్త షడధ్యాయాత్మకసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యపరస్సప్తమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకశ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరశ్చప్రథమో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యస్య పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

పుత్రార్థమఞ్జనాకృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః ॥ పుత్రహీనాంజనాపూర్వం దుఃఖితాతపసిస్థితా । తాం
దృష్ట్వామునిశార్దూలో మతంగోవిష్ణుతత్పరః ॥ ౧ ॥ అంజనాఖ్యాముపా
చేద మనల్పతపసిస్థితాం ॥ మతంగః ॥ సముత్తిష్ఠాఞ్జనేదేవి కిమర్థంతపసి
స్థితా ॥ ౨ ॥ వదదేవిమహాభాగే కార్యంతవవరాననే ॥ అంజనా ॥ మతం
గమునిశార్దూల వచనంమేశృణుష్వహ ॥ ౩ ॥ పితామే కేసరీనామ రాక్షు
నశ్శివతత్పరః । శైవంఘోరంతపశ్చక్రే పుత్రార్థంతుసుదుష్కరం ॥౪॥ పా
ర్వతీసహితశ్శంభు ర్వృషభోపరిసంస్థితః । ప్రాదురాసీత్తదాశంభు ర్ద
దౌతస్మైవరంశుభం ॥ ౫ ॥ రుద్రః॥శృణురాజన్ప్రవక్ష్యామి విధినానిర్మితం
తవ । అస్మిఞ్జన్మన్యపుత్రత్వం తథాప్యన్యద్దదామి తే ॥ ౬ ॥ విశ్రుతాసర్వలో
కేషు పుత్రీతవభవిష్యతి । తస్యాఃపుత్రోమహాబుద్ధి స్తవప్రీతింకరిష్యతి॥౭॥
ఇతితస్మైవరందత్వా తత్రైవాంతర్దధేహరః॥మాంలబ్ధ్వామత్పితావిప్ర కృ
తకృత్యోబభూవహ ॥ ౮ ॥ తతఃకాలాంతరేవిప్ర కేసర్యాఖ్యోమహాకపిః।
యయాచేమాందదస్వేతి పితరంమేతతఃపితా ॥ ౯ ॥ తస్మైమాందత్తవాం
శ్చైవ పారిబర్హందదౌచసః । గవాంలక్షసహస్రాణి గజలక్షంమహాత్మ
నః ॥ ౧౦ ॥ వాజినామర్బుదంచైవ రథానామర్బుదంతథా । వస్త్రరత్నా
న్యనేకాని దాసదాసీసహస్రకం ॥ ౧౧ ॥ అంతఃపురచరానారీ నృత్తగీ
తవిశారదాః । దదౌవాసస్సహస్రంచ మయాసాకంమహామతే ॥ ౧౨॥
పత్యామేరమమాణాయా భూయాన్కాలోగతోమునే । అపుత్రాదుః
ఖితావిప్ర వ్రతానివివిధానిచ ॥ ౧౩ ॥ కృతానిచమయాతత్ర కిష్కింధా
యాంమహాపురి । మాఘేమాసిచవిప్రేంద్ర వైశాఖేకార్తికేతథా॥౧౪॥

స్నానదానవ్రతాదీనిచాతుర్మాస్యవ్రతంతథా । నమస్కారంతథావిప్రప్ర
దక్షిణమనుత్తమం ॥ ౧౫॥ సాలగ్రామంతథాన్నంచదీపదానంతథైవచ।
గోదానంతిలదానంచవస్త్రదానంమహామునే ॥ ౧౬ ॥ భూదానంవారి
దానంచగంధపుష్పాదికంమునే । యానియానిచముఖ్యానివైష్ణవానివ్ర
తానిచ ॥౧౭॥ మయాకృతానిసర్వాణిసత్పుత్రఫలకాంక్షయా। శ్రవణాది
షుయత్ప్రోక్తంవ్రతంవిప్రైర్మహాత్మభిః॥ ౧౮॥ మయాకృతంచవిప్రేం
ద్రతుష్ట్యర్థంమధువిద్విషః । యానియానిచముఖ్యానిఫలానివివిధానిచ॥
౧౯ ॥ మయాదత్తానిసర్వాణిసత్పుత్రఫలకాంక్షయా । మయాకృతాన్య
సంఖ్యానివ్రతానివివిధానిచ ॥ ౨౦॥ పుత్రంతథాప్యలబ్ధ్వాహందుఃఖితా
తపసిస్థితా। భవిష్యతికథంవిప్రపుత్రస్త్రైలోక్యవిశ్రుతః॥ ౨౧॥ యయా
చేహంమునిశ్రేష్ఠప్రణతాచతవాగ్రతః । వదస్వమునిశార్దూలదీనాహం
తపసిస్థితా ॥ ౨౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవంవదంతీంతాంప్రాహమతంగోము
నిసత్తమః। శృణుమద్వచనందేవిపుత్రపౌత్రప్రదాయకం॥ ౨౩॥ ఇతోద
క్షిణదిగ్భాగేదశయోజనదూరతః। ఘనాచలఇతిఖ్యాతోనృసింహస్యనివా
సభూః॥ ౨౪॥ తస్యోపరిమహాభాగేబ్రహ్మతీర్థంమనోహరం । తస్యాపిపూ
ర్వదిగ్భాగేదశయోజనమాత్రతః ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణముఖరీనామనదీనాంప్ర
వరానదీ । తస్యాఏవోత్తరేభాగేవృషభాచలనామతః ॥ ౨౬ ॥ తస్యా
గ్రేసరసీనామ్నాస్వామిపుష్కరిణీశుభా । గత్వాదృష్ట్వాశుభంతోయం
మనశ్శుద్ధింగమిష్యసి ॥ ౨౭ ॥ తత్రస్నాత్వావిధానేనవరాహంతంప్రణ
మ్యచ । వేంకటేశంనమస్కృత్యతతోగచ్ఛవరాననే ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తరే
స్వామితీర్థస్యసింహశార్దూలసంయుతే । చూతపున్నాగపనసైర్వకుళామ
లకైశ్శుభైః॥ ౨౯॥ చందనాగరునింబైశ్చతాళహింతాలకింశుకైః । కపి
త్థాశ్వత్థబిల్వైశ్చఇంగుదైశ్చవరాననే ॥ ౩౦ ॥ ఏతాదృశైర్మహాపు
ణ్యైర్వృక్షైశ్చవివిధైశ్శుభైః। వియద్గంగేతివిఖ్యాతంతీర్థమేకంవిరాజ
తే ॥ ౩౧ ॥ తస్మింస్తీర్థేఽంజనేదేవిసంకల్పవిధిపూర్వకం । స్నాత్వా
పీత్వాశుభంతీర్థంతీర్థస్యాభిముఖిస్థితా ॥ ౩౨ ॥ వాయుముద్దిశ్యహే
దేవితపఃకురువరాననే । దేవైశ్చరాక్షసైర్విప్రైర్మనుజైర్మునిసత్తమైః॥
౩౩ ॥ మృగైఃపక్షిభిరస్త్రైశ్చశస్త్రైశ్చవివిధైశ్శుభైః। అవధ్యోభవితాపు

త్రస్తపసా తేనసంశయః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీసూతః॥ ఇతిప్రోక్తాంజనాదేవీతంప్రణ
మ్యపునఃపునః । భర్త్రాసాకంయయావాశు వేంకటాచలసంజ్ఞకం ॥౩౫॥
కాపిలంతీర్థమాసాద్యస్నాత్వానిర్మలమానసా । వేంకటాద్రింసమారు
హ్యస్వామిపుష్కరిణీంయయౌ॥ ౩౬॥ స్నాత్వావరాహమానమ్యవేంక
టేశకృతానతిః । మతంగస్యఋషేర్వాక్యంస్మరంతీచముహుర్ముహుః ॥
౩౭ ॥ వియద్గంగాంయయావాశుచాఞ్జనామంజుభాషిణీ । స్నాత్వాపీత్వా
శుభంతోయంతీరేతస్యతదున్ముఖీ ॥ ౩౮॥ ప్రాణవాయుంసముద్దిశ్యతపశ్చ
క్రేయతవ్రతా। ఫలాహారంజలాహారంనిరాహారంతతఃపరం॥ ౩౯ ॥ సహ
స్రాబ్దంతపశ్చక్రేన్యస్తనాసాగ్రదృష్టికా । వయస్యావిపులానామశుశ్రూ
షామకరోచ్ఛుభా ॥ ౪౦ ॥ వర్షాణాంచసహస్రాంతే వాయుర్దేవోమహా
మతిః । ప్రాదురాసీత్తదాతస్యైభాషమాణోమహామతిః ॥ ౪౧ ॥ మే
షసంక్రమణంభానౌసంప్రాప్తేమునిసత్తమాః।పూర్ణిమాఖ్యేతిథౌపుణ్యేచి
త్రానక్షత్రసంయుతే॥ ౪౨॥ తవేప్సితమహందాస్యేవరంవరయసువ్రతే ।
ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా తతఃప్రాహాంజనాసతీ ॥ ౪౩ ॥ పుత్రందేహిమ
హాభాగ వాయోదేవమహామతే।తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వామాతరిశ్వాబ్ర
వీత్తతః ॥ ౪౪ ॥ పుత్రస్తేహంభవిష్యామి ఖ్యాతిందాస్యేశుభాననే ।
ఇతితస్యైవరందత్వాతత్రైవాస్తమహాబలః ॥౪౫॥ తదాబ్రహ్మాదయో
దేవాఇంద్రాద్యాలోకపాలకాః । వసిష్ఠాద్యామహాత్మానస్సనకాద్యా
శ్చయోగినః ॥ ౪౬ ॥ వ్యాసాదయశ్చవిప్రేంద్రాలక్ష్మ్యాసాకంజగత్ప
తిః । మునిపత్న్యోదేవపత్న్యఋషిపత్న్యస్తథైవచ॥ ౪౭॥ స్వంస్వంవా
హనమారుహ్యదారభృత్యసుతాదిభిః । ఆగతాస్తేమహాత్మానోద్రష్టుం
తాంతపసిస్థితాం ॥ ౪౮॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణాబ్రహ్మాదయో
దేవగణాశ్చసర్వే । ఆలోకయంతోదివిదూరతస్తేస్థితాస్సదాబ్రహ్మమ
హేశముఖ్యాః॥ ౪౯॥ ... ... *

ఇతిస్కాందపురాణేశ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యే- అఞ్జనాతపః
కరణప్రకారాదివర్ణనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

వ్యాసప్రోక్తాకాశగఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయః.

శ్రీసూతః ॥ అంజనాపివరంలబ్ధ్వా భర్త్రాసాకంముమోదహ ।
బ్రహ్మాదీనాగతాన్ దృష్ట్వా విస్మయావిష్టమానసా ॥ ౧ ॥ పత్యాసాకం
తతస్స్వస్థాచాజ్ఞా నామంజుభాషిణీ । బ్రహ్మాదిభిరనుజ్ఞాతోవ్యాసో వేదవి
దాంవరః ॥ ౨ ॥ అంజనాంతాముువాచేదంమేఘగంభీరయాగిరా । వ్యా
సః ॥ అంజనేశ్శృణుమద్వాక్యంసర్వలోకోపకారకం ॥ ౩ ॥ మతంగస్య
ఋషేర్వాక్యంశ్రుత్వానిర్మలచేతసా । యస్మాత్తువేంకటంగత్వాతపఃకృ
త్వాసుదుష్కరం॥ ౪॥ ప్రసూయతేత్వయాపుత్ర శ్శూరస్త్రైలోక్యవిక్ర
మః। ఇదంతీర్థోత్తరంతస్మాత్ప్రత్యక్షదివసేతవ ॥ ౫ ॥ గంగాదీనిచతీర్థాని
సమాయాంతిజగత్త్రయే। వేఙ్కటాద్రేస్సమంతీర్థం బ్రహ్మాండేనాస్తికిం
చన ॥ ౬ ॥ తత్రాప్యత్యంతముఖ్యావై స్వామిపుష్కరిణీశుభా । తతోధి
కమిదంతీర్థంప్రత్యక్షదివసేతవ ॥ ౭ ॥ స్నానార్థంయేసమాయాంతిచి
త్తాఋక్షసమన్వితే । మేషంపూషణిసంప్రాప్తేపూర్ణిమాఖ్యేశుభేదినే ॥
౮॥శృణుతేషాంఫలందేవివక్ష్యామితవసువ్రతే। గంగాదిసర్వతీర్థేషుద్వా
దశాబ్దంవరాననే ॥ ౯ ॥ యత్ఫలంవిద్యతేదేవి తత్ఫలంభవతిధ్రువం ।
దానానికుర్వతాంపుంసాం తేషాంశ్శృణుఫలోన్నతిం ॥ ౧౦ ॥ స్థానేతూ
క్తంఫలందేవివిద్ధితేషాంవరాననే ॥ అంజనా ॥ కార్యాణియానిదానాని
వేఙ్కటాద్రౌనగోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ తానిసర్వాణివిప్రేంద్రవదవేదవిదాం

వ్యాసప్రోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలకరణీయదానప్రశంసా.

వర ॥ వ్యాసః । అన్నదానంవస్త్రదానంద్వయమేతత్ప్రశస్యతే ॥ ౨౧ ॥
పితుశ్శ్రాద్ధంవిశేషేణవేఙ్కటాద్రౌనగోత్తమే । సువర్ణంయేప్రయచ్ఛం
తిప్రీతయేమధుఘాతినః ॥ ౧౩ ॥ స్వర్గలోకంసమాసాద్యమోదంతేముని
సత్తమాః । సాలగ్రామశిలాదానంయఃకరోతినగోత్తమే ॥ ౧౪ ॥ అంగ
భంగమవాప్నోతి స్వానుభూతించవిందతి । యోదదాతిద్విజేంద్రాయ
గోదానంచకుటంబినే ॥ ౧౫ ॥ రోమసంఖ్యాప్రమాణేనవిష్ణులోకేవిరా
జతే।భూమిందదాతియోదేవిబ్రాహ్మణాయకుటుంబినే॥ ౧౬॥ తస్యపుణ్య
ఫలంవక్తుంకశ్శక్తోదివివాభువి।కన్యాందదాతియోదేవి శ్రోత్రియాయద్వి
జాతయే ॥ ౧౭ ॥ విష్ణులోకంసమాసాద్యమోదతేపితృభిస్సహ । ప్రపాం

కుర్వంతి యే దేవి శీతలోదకసంయుతాం ॥ ౧౮ ॥ తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే। తిలం దదాతి విప్రాయ శ్రోత్రియాయ కుటుంబినే ॥ ౧౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ధాన్యదానం ప్రశంసంతి విప్రా వేదవిదాం వరాః ॥ ౨౦ ॥ బహుపుత్రా భవిష్యంతి ధాన్యదానం ప్రకుర్వతాం । గంధచంపకపుష్పాదీన్ ఛత్రవ్యజనచామరాన్॥ ౨౧॥ తాంబూలం ఘనసారాదీన్ యో దదాతి ద్విజాతయే । భుక్త్వా భోగం చిరం కాలం స్వర్గలోకం తతో వ్రజేత్ ॥ ౨౨ ॥ దివ్యవర్షసహస్రం చ భుక్త్వా భోగాననేకశః। సార్వభౌమస్తతో భూత్వా తత్ర భుక్త్వా చిరం మహీం ॥ ౨౩ ॥ తతో విప్రత్వమాసాద్య వేదవేదాంగపారగః । తతో ముక్తిం సమాయాతి ప్రసాదాచ్చక్రపాణినః ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యేతత్కథితం దేవి వేంకటాచలవైభవం । య ఏతచ్ఛృణుయాన్నిత్యం యశ్చాపి పరికీర్తయేత్ ॥ ౨౫॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ఇత్యేతత్కథితం పూర్వం వ్యాసేనైవ మహాత్మనా ॥ ౨౬ ॥ శృణుయాద్వా పఠేద్వాపి కృతకృత్యో భవిష్యతి । తస్యైవ వంశజాస్సర్వే ముక్తిం యాంతి న సంశయః ॥ ౨౭ ॥........*

ఇతి స్కాందపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయాదికథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

ఇత్థం స్కాన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిదశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకసువర్ణముఖరీశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరప్రథమభాగప్రథమద్వితీయాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరద్వితీయభాగౌ సమాప్తిమగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥...**

స్కాన్దపురాణాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ॥౧౨॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ ఆదిత్యపురాణాన్తర్గత

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్॥
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్...॥

శౌనకాదీన్ప్రతి సూతప్రోక్త శ్రీశ్రీనివాసవైభవమ్.

శ్రీశౌనకాదయ ఊచుః॥ శ్రీవేఙ్కటేశమాహాత్మ్యం శ్రీనివాసప్రసాదతః। శ్రీప్రదం సర్వదా సూత దయయా ప్రోక్తవానసి॥ ౧॥ ఇతః పరం శ్రీనివాసశ్శ్రీపతిస్సర్వశోభనః। కథం ప్రీతోఽభవేత్సద్యో హ్యభీష్టాని ప్రవర్షయన్॥ ౨॥ తద్వదస్వ కృపాపూర్ణ వేఙ్కటేశకథామృతం। భగవన్సర్వతత్త్వజ్ఞ దయాపాత్రం వయం తవ॥ 3॥ శ్రీసూతః॥ శృణుధ్వం మునయో దివ్యం సావధానతయా త్విదమ్। యథా పృష్టం తథైవాహం వక్ష్యామి వచనం శుభమ్॥ ౪॥ వేంకటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాండే నాస్తి కించన। వేంకటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి॥ ౫॥ అద్భుతం చాస్య చరితం వర్ణితుం కేన శక్యతే। తథాపి తారకం సర్వపాపఘ్నం పుణ్యవర్ధనమ్॥ ౬॥ సువిచిత్రమపూర్వార్థం దేవర్ష్యాదిభిరాదృతం। లోకోత్తరం మహాశ్చర్యం వక్ష్యేఽహం సర్వసిద్ధిదమ్॥ ౭॥ శేషాచలే యన్మాహాత్మ్యమన్యక్షేత్రే న తత్క్వచిత్। తద్గత శ్రీనివాసస్య మహిమా నాన్యగశ్శుభః॥ ౮॥ వేదేషు చ పురాణేషు వేంకటేశకథామృతమ్। వర్ణితం చేతిహాసేషు భారతాద్యాగమేషు చ॥ ౯॥ మనోహరం తు సంశ్రావ్యమిహాముత్రేష్టదాయకమ్। జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహైశ్వర్యస్య కారణమ్॥ ౧౦॥

*14

వైరాగ్యభక్తిసత్త్వాదిప్రదేంద్రియవశప్రదే। వేంకటాద్రౌశుచిక్షేత్రేఽ
శుచిదోషోనవిద్యతే ॥ ౧౧ ॥ తస్మాద్వేంకటనాథస్య నైవేద్యంగ్రాహ్య
ముత్తమమ్ । తేనక్షేమఃప్రజానాంహివిపరీతేవిపర్యయః ॥ ౧౨ ॥ కర్తా
విసృష్టిస్థితిసంయమాదేర్ధర్తారజస్సత్త్వతమాంస్యనర్హః । అనా
ద్యనంతోవచసాఽనిరుక్తస్సదాశ్రయోదేవవరోవరేణ్యః ॥ ౧౩ ॥ నిత్యం
బ్రహ్మశివశ్శేషగరుడేంద్రాదయోవరాః । పూజయంతిమహాభక్త్యావేం
కటేశంశ్రియాసహ ॥ ౧౪ ॥ చరాచరగురుర్దేవస్సర్వసాక్షీమహేశ్వ
రః। జప్యస్తుత్యోర్చనీయశ్చస్మర్తవ్యోధ్యేయోఽఖిలైరపి ॥ ౧౫ ॥ తన్మనా
స్తద్గతప్రాణోభక్త్యాతన్నామసంస్మరేత్ । గోదానాన్యశ్వమేధాద్యాః
కన్యాదానాన్యసంఖ్యయా ॥ ౧౬ ॥ అసంఖ్యమేరుసౌవర్ణదానాన్యన్యా
న్యనేకశః। తన్నామస్మృత్యతుల్యానిమాహాత్మ్యంకిముతాద్భుతమ్॥ ౧౭॥
ఇతిశేషేణకథితంకపిలాయమహాత్మనే । కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశా
త్తుమయాశ్రుతమ్ ॥ ౧౮॥ తదుక్తంభవతామద్యసద్యఃప్రీతికరంహరేః ।
అతోవోమంగళార్థంచశృణుధ్వంయన్మయోచ్యతే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీవేంక
టేశయాత్రార్థంగచ్ఛధ్వంసుదృఢవ్రతాః । విష్ణుసందర్శనంకృత్వా
భక్తిమంతోజితేంద్రియాః ॥ ౨౦ ॥ స్తోత్రంకురుధ్వంబహుధాభగవద్గు
ణవర్ణనైః । స్వగుణోత్కర్షవిజ్ఞానాద్యథాప్రీతిర్నజేహరేః ॥ ౨౧॥
నతాదృశీప్రీతిరస్తిహ్యజ్ఞానాదన్యథామతౌ । భక్త్యాస్తోత్రేణసంతుష్టస్స
ర్వేష్టానిప్రవర్షతి ॥ ౨౨ ॥ భక్తిస్తోత్రవిహీనేషు దయావాన్నభవేత్త
థా । అత్రవఃకథయామీష్టమితిహాసంపురాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్యస్మర
ణమాత్రేణభక్తిర్విష్ణుపదాంబుజే । వాయుశిష్యోదేవశర్మావిష్ణుభక్తో
జితేంద్రియః ॥ ౨౪ ॥ తపస్వీబహునిష్ఠావాన్సర్వదావిష్ణుచింతనే।మమ
తాహంకారవర్జోవిషయేషువిరాగవాన్ ॥ ౨౫ ॥ షట్ఛత్రువిజయీ
శాంతష్షట్తరంగసుభంగకృత్ । కుటుంబేనమనఃకారీ దారిద్ర్యేణపీడి
తోపిచ ॥ ౨౬ ॥ భార్యయాప్రార్థితోనిత్యందారిద్ర్యాపగమేచ్ఛయా।
భోనాథహేపతేస్వామిన్ ప్రసీదకరుణాకర ॥ ౨౭ ॥ క్షుధయాదుఃఖి
తాబాలాస్తవపుత్రాశ్చకేవలం । నశక్తాహమరణ్యేషు కదంమూలా
ర్జనాదిషు ॥ ౨౮ ॥ రక్షకోమమనాన్యోస్తి శిశూనాంపాలనేపిచ।

కృపాంకురుష్వశిశుషుమద్విజ్ఞాపనమాశృణు॥ ౨౯ ॥ కులస్వామీష్టదేవో
నోజగద్రక్షణదీక్షితః। శరణాగతసంత్రాణశ్శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౩౦ ॥
పాలకోహిబహూనాంచభక్తానాంభక్తవత్సలః । తల్లక్ష్మీపతిపాదాబ్జం
గత్వాతత్ప్రార్థనాంకురు ॥ ౩౧ ॥ తేనప్రీతోభవేత్సద్యస్తతోస్యజ్జీవనం
భవేత్। ప్రసీదత్వందయాసింధోదయాంకురుదయాంకురు ॥ ౩౨ ॥ ఇతి
దైన్యేనమహతాప్రార్థితోహర్నిశంతయా । నస్వీచకారతద్వాక్యంత
పోవిఘ్నభయాత్తదా ॥ ౩౩ ॥ దిష్ట్యాచాదృష్టపాకేనతద్గురుర్వాయురా
గమత్ । పతివ్రతాయాంశిశుషుప్రసన్నఃకరుణానిధిః ॥ ౩౪ ॥ తపోవసా
నేసంప్రాప్తంస్వగురుంజగతాంగురుం । దృష్ట్వాముదాదేవశర్మాసహ
సోత్థాయచాదరాత్ ॥ ౩౫ ॥ సాష్టాంగంతంప్రణమ్యాథబద్ధాంజలిపుటోభ
వత్ ॥ తతోవాయుఃప్రాహశిష్యంమధురంవచనంహితమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రీమ
ద్వేంకటనాథస్యయాత్రార్థంగచ్ఛమాచిరం । తేనేహాముత్రతేఽభీష్టసి
ద్ధిర్భవతినాన్యథా ॥ ౩౭ ॥ లక్ష్మీపతేర్దయాసింధోర్బ్రహ్మాదివరదాయి
నః। యాత్రాయాంమాస్తుసందేహశ్శీఘ్రంగచ్ఛసుభక్తిమాన్ ॥ ౩౮ ॥ ఇతి
దేవేనానిలేనగురుణాస్వస్యచోదితః । ముహుర్ముహుర్బోధితోథవిష్ణు
యాత్రామహాదరః ॥ ౩౯ ॥ గురూక్తమర్థంజగ్రాహగురువాక్యేసదార
తః। గురూపదేశోబలవాన్గురోరాజ్ఞాంనలంఘయేత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇత్యర్థ
మనుసంధాయప్రతస్థేశేషపర్వతం । తత్రశ్రీవేంకటేశస్యసందర్శనమ
హాదరః ॥ ౪౧ ॥ ఆనందజ్ఞానదంవిష్ణుమానందమయనామకం । ఆనందే
నదదర్శాయమానందనిలయాలయే ॥ ౪౨ ॥ విహరంతంశ్రీధరాఖ్యం
నానాలీలావిలాసినం । భక్తదర్శనమాత్రేణప్రసాదాన్మందహాసినమ్ ॥

శ్రీశ్రీనివాసముద్దిశ్య దేవశర్మాఖ్యవిప్రకృతస్తుతిః.

౪౩ ॥ శ్రీవేంకటేశంతంనత్వాభక్త్యాచక్రేఽథసంస్తుతిం ॥ దేవశర్మా ॥ ద
యానిధేదయానిధేదయానిధేదయానిధే॥ ౪౪ ॥ నమోనమోనమోనమో
నమోనమోనమోనమః। శ్రీపద్మనాభపద్మేశపద్మజేశేంద్రవందిత॥ ౪౫ ॥
పద్మమాలిన్పద్మనేత్రపద్మాభయదరారిభృత్ । పద్మపాణేపద్మపాదసర్వ

హృత్పద్మసంస్థిత॥౪౬॥త్వత్పాదపద్మయుగళం ప్రణమామ్యతిసుందరం।త్వత్పాదపద్మమాహాత్మ్య మప్యనంతత్రివిక్రమం ॥ ౪౭ ॥ యత్కనిష్ఠాంగుళినఖమణ్యగ్రగుణసంయుతాన్ । అనంతానత్సువిశేషాంశ్చపశ్యంతిశ్రీర్నిరంతరం ॥ ౪౮ ॥ స్తోతుకామాఃక్షణాదీశా హాహాన్దాశ్చర్యసాగరే। గహనేగాహమానా భూదనంతశ్రుత్యగోచరే ॥ ౪౯ ॥ త్వయోపదిష్టోయఃపుత్రవాత్సల్యాచ్చతురాననః । త్వద్గుణానాంచగణనాదానందమతులంభజన్ ॥ ౫౦ ॥ నాద్యాపివిరరామాస్యగణనాద్దేవరాడపి । సహస్రవదనశ్శేషోఽశేషవేదార్థకోవిదః ॥ ౫౧ ॥ నాహంజానేఇతిబ్రూతేయన్నఖాగ్ర్యాగ్రవైభవం । అనంతవేదాభాషంతేహ్యన్యోన్యంప్రవిచార్యచ ॥ ౫౨ ॥ ఏకైకస్మిన్నధికారేనియుక్తాఏకైకశోబ్రహ్మపూర్వాశ్చవిష్ణోః । సర్వేదేవాస్స్వధికారేనియుక్తా స్సత్యాదిలోకేషుయథాక్రమేణ॥ ౫౩॥ భుంజంతఇష్టానిమహాదరేణభజంతిశేషాచలగంరమేశమ్। వయంత్వనంతాహరిణానియుక్తా వేదాస్తోతుంస్వస్యగుణానుభావమ్ ॥ ౫౪॥గుణాస్త్వనంతాఃపరమాత్మనోయత్పదోనఖాగ్రస్థగుణైకదేశమ్।స్తుత్వామిళిత్వావయమత్రశక్తావేదాస్త్వనంతాజనితాస్తదర్థమ్॥ ౫౫॥ ఏవంసునిశ్చిత్యగుణైకదేశ మాహాత్మ్యమేతేత్వవిజానంతఏవ । ఉపక్రాంతాస్తోతుమథోగుణైకదేశోప్యనంతాత్మతయాభివృద్ధః ॥ ౫౬ ॥ తంవీక్ష్యతేన్యోన్యమథోచురేకంగుణంవదామోవిసృజామశేషాన్ । ఆరేభిరేపూర్వవదేవతేపిగుణా అనంతాఅభవచ్చసోపి ॥ ౫౭ ॥ గుణైస్సుపూర్ణాశ్శుభదైరనంతైః ప్రత్యేకశఃకిరణానివపూష్ణః । విదిత్వుదిత్వూర్ధ్వమధశ్చవేదాదృష్ట్వాగుణాన్ వ్యాప్తతానిత్యవోచన్ ॥ ౫౮ ॥ ద్రష్టుంశ్రోతుంకీర్తితుంవాపిబోద్ధుమశక్యంనఃకిముతస్తోతుమేతాన్ । అస్మానతీతాన్వయమల్పసారాఃకింవర్ణయామోఽలమలంప్రశంసయా ॥ ౫౯ ॥ ఇత్యుక్తవంతస్స్వమనోనుసారాద్గుణానేతాన్వర్ణయామాసురంజః । తథాపితేపాదనఖాగ్రగేషుగుణేష్వనంతేషువిభాజితస్య ॥ ౬౦ ॥ గుణైకదేశస్యగుణైకదేశకఃప్రవర్ణితోంశాబహవోనవర్ణితాః । ఏవంరమాఽజాహిపవేదముఖ్యాశ్శక్తానాసన్దర్శనేత్వద్గుణానాం ॥ ౬౧ ॥ యత్సమస్త

గుణాన్విష్ణో ర్వర్ణనే శక్తివర్జితాః । అనంతవేదా స్తద్భూమ్నా గుణాస్తే త్వమితాద్భుతాః ॥ ౬౨ ॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవశర్మ
కృత శ్రీనివాసపాదనఖాగ్రాది మహిమవర్ణనంనామ
ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీశ్రీనివాసమఙ్గళవిగ్రహసౌన్దర్యాదివర్ణనమ్.

దేవశర్మా ॥ ఇతోఽప్యథత్వత్పాదాబ్జ గతసౌందర్యమద్భుతం। స్వామిం స్త్వయా ప్రేరితశ్చేద్యథామత్యనువాదయే ॥ ౧ ॥ వక్షస్థాపిరమాదేవీ తవపాదాంబుజేస్థితం। సౌందర్యమద్భుతందృష్ట్వా సుందరీమోహితాఽభవత్ ॥ ౨ ॥ విస్మితా ద్రష్టుకామాఽథ స్వస్యనేత్రద్వయేనవై। అశక్యందర్శనమ్మత్వా త్రిరూపాచాభవత్తదా ॥ ౩ ॥ దక్షిణే శ్రీరూపిణీ చవామేభూరూపిణీస్థితా । నీళారూపాచతత్రైవ త్రిరూపానేత్రషట్కతః ॥ ౪ ॥ పశ్యంత్యనన్యమనసా సౌందర్యాఖ్యరసాయనమ్ । పిబంత్యప్యన్వహంనాపి నివృత్తాతృష్ణయాధునా ॥ ౫ ॥ శ్రీసుందరశ్రీనివాస నాభిస్థశ్చతురాననః । తవపాదాంబుజేరమ్యసౌందర్యేలగ్నమానసః ॥ ౬ ॥ అష్టనేత్రైర్దివారాత్రం పశ్యన్సౌందర్యమద్భుతమ్ । నాలంనేత్రాష్టకమితి బహురూపీతదాభవత్ ॥ ౭ ॥ కంఠేచకౌస్తుభంనాభౌ వైకుంఠాదిత్రిధామసు । సత్యలోకేచమేర్వాచా సర్వత్రచతురాననః॥ ౮ ॥ తతఃపాదాబ్జసౌందర్య రసంచామృతధిక్కరం । ప్రీత్యాపాతుమహోరాత్ర మాసాద్యసుఖభోగినః ॥ ౯ ॥ తృష్ణాశాంతాధునానాపి పాదసౌందర్యమీదృశం । శయ్యాసనాతపత్రాది రూపీత్వత్పాదసేవకః॥ ౧౦॥ శేషోబహుసహస్రాక్షః స్సదా స్తత్రోప్యచింతయత్ । అస్మత్స్వామ్యంఘ్రిసౌందర్యం విచిత్రసుమనోహరం ॥ ౧౧ ॥ అదృష్టశ్రుతపూర్వంచ మహాగాధంవిలక్షణం । సులక్షణంచసందృశ్యం జగన్మోహనమోహకం॥ ౧౨ ॥ బహూనిమమనేత్రాణి సమీపేసర్వదాహరేః । వాసశ్చైశప్రసాదేన త్వేవంభాగ్యమభూన్మమ ॥ ౧౩ ॥ ఇతిసంభ్రమసంయుక్తస్స

ర్వ్యదాఽతిప్రియో హరేః । నేత్రైర్బహుసహస్రైశ్చ లక్ష్మీపతిపదాం
బుజే ॥ ౧౪ ॥ అసమంచిత్రసౌందర్యం దృష్ట్వాదృష్ట్వాపునఃపునః।
మహానందాంబుధౌమగ్న ఏవంమే నేత్రణీతదా ॥ ౧౫ ॥ వసామ్యహంస
దైవాత్ర పాదమూలేచమత్పతేః । వైకుంఠంవానగచ్ఛామి త్యక్త్వావిష్ణు
పదాంబుజం ॥ ౧౬ ॥ యస్త్వానందోభవేన్నిత్యం పాదసౌందర్యదర్శ
నాత్ । వైకుంఠేఽపిదృశానందః కైవల్యేపినవిద్యతే ॥ ౧౭ ॥ పాతా
ళమాత్రంగంతవ్యం పాదమూలంయతోహరేః । నస్థాస్యామిక్షణమపి
యత్సౌందర్యామృతంవినా ॥ ౧౮ ॥ ఇతినిశ్చిత్యనాగేంద్రః పాదసౌంద
ర్యమోహితః । యత్రయత్రేందిరేశస్య పాదమూలంప్రవర్తతే ॥ ౧౯ ॥
తత్రతత్రసదాపాద సౌందర్యామృతపాయ్యభూత్ । అథాచింతయదే
వంహి శంకరోలోకశంకరః ॥ ౨౦ ॥ శేషస్యకిమహోభాగ్యం శేషా
గేశప్రసాదజం । బహునేత్రాణితత్పాద సౌందర్యామృతసేవనం ॥ ౨౧॥
ఏతద్ద్వయందుర్లభంమే త్రినేత్రత్వాదహోబత । భావిజన్మని శే
షత్వంప్రాప్త్యర్థంవామహత్తపః ॥ ౨౨ ॥ కరోమీత్యతివైరాగ్యాచ్ఛం
భుఃకైలాసగోఽభవత్ । శ్రీవేఙ్కటేశేందిరేశజిష్ణుస్తవముఖాంబుజాత్ ॥
౨౩ ॥ జాతస్సహస్రనయనో హ్యేవంతవపదాంబుజే । అదృశ్యాశ్చర్య
సౌందర్యం సంపశ్యన్నప్యహర్నిశం ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యచింతయదత్యంతం పా
దసౌందర్యమోహితః । అమృతస్యపురాపానే మేనాభూదీదృశంసుఖం॥
౨౫ ॥ సౌందర్యమతిసామీప్యదోషాత్సమ్యఙ్నదృశ్యతే । ఇతోప్యతిశ
యానందః కించిద్వ్యవహితేభవేత్ ॥ ౨౬ ॥ అతస్స్వర్గస్థోఽనిమేషో
యావన్నేత్రైరహర్నిశం । వీక్షేయావదలంబుద్ధిస్తతోమత్థ్సానమావ్ర
జే ॥ ౨౭ ॥ ఇతిస్వర్గగతస్యాపి యావన్నేత్రైశ్శ్రియఃపతే । త్వత్తేజఃపుం
జపాదాబ్జసౌందర్యామృతపాయినః ॥ ౨౮ ॥ తృష్ణాశాంతాధునానాపి
తస్మాత్స్వర్గేఽస్థిరస్థితిః । శ్రీశతేపాదసౌందర్యం లేఖానామ్మహతామపి॥
౨౯ ॥ యద్యేవందుర్లభమభూదితరేషాంతుకాకథా । విష్ణోతేపాదరే
ఖానాం మాహాత్మ్యంలోకపావనం ॥ ౩౦ ॥ విజ్ఞాపనంకరిష్యామి త్వపరా
ధంక్షమస్వమే । పాదమాహాత్మ్యశ్రోతౄణాం భక్తానాంభక్తవత్సల॥
౩౧॥మహాజ్ఞానతమోభిత్వా కృత్వాజ్ఞానప్రకాశనం । త్వన్మార్గదర్శ

నాధాయ చక్ర రేఖాం పదేఽధరః ॥ ౩౨ ॥ పాదమాహాత్మ్యమంత్రా ణాం సాంగవేదచతుష్టయం । ఇతిహాసపురాణాని మంత్రోపనిషదాత్మి కాః ॥ ౩౩ ॥ సర్వవిద్యాదదానీతి దర రేఖాం పదేఽధరః । పాదమాహా త్మ్యధ్యాతౄణా ముపద్రవకరాన్ ఖలాన్ ॥ ౩౪ ॥ దైత్యరక్షఃపిశాచా దీన్ కూశ్మాండబ్రహ్మరాక్షసాన్ । సంచూర్ణయామీతిహరే గదారే ఖాం పదేఽధరః ॥ ౩౫ ॥ పాదమాహాత్మ్యవక్తౄణా ముత్తమేమందిరేస దా । పద్మయా భార్యయా సాకం పద్మజేనసుతేనచ ॥ ౩౬ ॥ కుటుంబీప ద్మనాభోహం వసామీత్యేవసూచయన్ । పద్మరేఖాం పాదపద్మే పద్మేశ త్వం ధరన్నసి ॥ ౩౭ ॥ విరజామానససరో ధనుష్కోటిర్మహాగహా । గం గాదిసర్వతీర్థాని త్వత్పాదాబ్జేవసంతిహి ॥ ౩౮ ॥ సహస్రపత్రపూర్వా ణి జాయంతే తేషునిత్యతః । ఇతిసూచయితుం పాదే పద్మరేఖాం ధరన్నసి ॥ ౩౯ ॥ పద్మాహ్యాత్పద్మసంస్థాపి పాదపద్మస్యమూలగా । పశ్యంతీ నేత్రప ద్మాభ్యాం తత్సౌందర్యమలౌకికం ॥ ౪౦ ॥ ధ్యాయంతీ చస్వహృత్పద్మే త న్మాహాత్మ్యం శ్రుతీరితం । భజంతీ కరపద్మాభ్యాం మంకేఽర్చనకరీ సదా ॥ ౪౧ ॥ ఇతిసూచయితుం పాదే పద్మరేఖాం ధరన్నసి । పాదపంకజమాహా త్మ్యం లిఖిత్వైవస్వహస్తతః ॥ ౪౨ ॥ దాతౄణాం వైష్ణవాగ్ర్యేభ్యో మ హాఘౌఘవిభేదనం । కరోమీతిజ్ఞాపనాయ వజ్రరేఖాం పదేఽధరః ॥ ౪౩ ॥ మాహాత్మ్యస్యార్చకానాం తు గజానశ్వాదిసంజ్ఞితాన్ । అదమ్యాన్ దమయామీతి హ్యంకుశాఖ్యాం పదేఽధరః ॥ ౪౪ ॥ శ్రుత్వాదరేణ సంతు ష్టాన్ భక్తాన్ ధ్వజవదుచ్ఛ్రితాన్ । కరోమీతిజ్ఞాపనాయ ధ్వజరేఖాం పదే ఽధరః ॥ ౪౫ ॥ అబగ్నస్యనిలఖాహంకృన్మహత్తత్వగుణత్రయైః । క్రమాద్ద శగుణైరండ మావృతం పరమాద్భుతం ॥ ౪౬ ॥ యన్నఖాగ్రాద్వినిర్భిన్నం త త్పాదం కోనువర్ణయేత్ । శేషోమహత్తపస్తప్త్వా త్వామారాధ్య జగత్పతిం ॥ ౪౭ ॥ త్వత్ప్రసాదాన్మహద్భాగ్యం యతఆపసుదుర్లభం । శయ్యాసనం పాదు కేతదాతపత్రమభూత్తవ ॥ ౪౮ ॥ తత్సుఖం తు రమాదృష్ట్వా మేనే శ్యైకభా జనం । అహమేవానుభోక్ష్యామి మత్పతేరంగసంగజం ॥ ౪౯ ॥ ఆతపత్రేణ యత్ప్రాప్తం పాదుకాభ్యాం చయత్సుఖం । సర్వభాగ్యం మమైవస్యాదితివ క్షస్థిస్సతాపిసా ॥ ౫౦ ॥ వైకుంఠాదిషులోకేషు చతుర్దశసువైతథా ।

బ్రహ్మాండాంతర్బహిశ్చాపి సర్వహృత్కమలేష్వపి ॥ ౫౧ ॥ మద్ధృత్పద్మే యదా యత్ర వర్తతే తత్ర తత్ర హి । క్రీడావనమభూన్మంద వాయుగంధాదిరంజితమ్ ॥ ౫౨ ॥ మల్లికాకేతకీజాతీ చంపకైః కుసుమాన్వితైః । ఖర్జూరపనసద్రాక్షా కదళీనారికేళకైః ॥ ౫౩ ॥ బదరీమాతులుంగైశ్చ కపిత్థైశ్చూతదాడిమైః । జంబూజంబీరక్రముకప్రముఖైః ఫలనాయకైః ॥ ౫౪ ॥ పారిజాతైః కల్పవృక్షైర్నిత్యంతు ఫలసాంద్రకైః । శ్రీచన్దనేక్షు మందారైస్సంకులం మధుకాదిభిః ॥ ౫౫ ॥ తస్మిన్సరస్స్వచ్ఛనీరం స్వర్ణసోపానమండితం । నవరత్నాభకమలైస్సువర్ణాభకుశేశయైః ॥ ౫౬ ॥ పీతవర్ణైరుత్పలైశ్చ రక్తనీలోత్పలాన్వితం । మత్స్యకచ్ఛపహంసాఢ్యం మత్తషట్పదనాదితం ॥ ౫౭ ॥ తత్ర రత్నమయం క్రీడా మండపంచాభవద్రమా । దివ్యంరత్నమయం తేజః పుంజపీఠమభూన్ముదా ॥ ౫౮ ॥ తత్ర త్వామర్చయంత్యంబా షోడశాద్యుపచారకైః । పాయసాన్నవ్యంజనాది పంచభక్ష్యామృతానిచ ॥ ౫౯ ॥ నూతనానిపవిత్రాణి నానారుచిఫలానిచ । ఆర్ద్రికాదీనిమూలాని స్వాదూనిస్వర్ణపాత్రకే ॥ ౬౦ ॥ నిత్యతృప్తాయార్పయంతీ పూర్ణకామాయచాదరాత్ । నిరంకసర్వసారాయ సర్వసారాత్మికాస్వయం ॥ ౬౧ ॥ అథాత్మానంకల్పయంతీ డోలామంచంమనోహరం । సువర్ణశృంఖలాలంబం సువిశాలంసులక్షణం ॥ ౬౨ ॥ ప్రవాళపాదసంయుక్తం సువజ్రఫలకైర్యుతం । ఓతంప్రోతంస్వర్ణపట్టైర్మాణిక్యస్తబకైర్వృతం ॥ ౬౩ ॥ జాంబూనదవితానాఢ్యం ముక్తాస్తబకరంజితం । భూరూపాభూత్స్వయంశయ్యా శ్రీరూపాసోపబర్హణం ॥ ౬౪ ॥ నీళాభూత్పాదసేవార్థం తాంబూలంభోగసాధనం । సువర్ణదండవ్యజనం విద్యుదాభసుచామరే ॥ ౬౫ ॥ వైడూర్యస్తబకచ్ఛత్రం పాదుకే రత్నపీఠకే । సర్వరాజోపచారాఢ్యా రాజచిహ్నానియానిచ ॥ ౬౬ ॥ సర్వాణ్యభూద్రమాదేవీ దేవాయానంతతేజసే । భోగ్యవస్తుస్వరూపేణ తవసేవాభిలాషిణీ ॥ ౬౭ ॥ మహానందాబ్ధిమగ్నా రమతేసారమా త్వయా । రమసేరమయైవత్వం వైకుంఠాదిషుధామసు ॥ ౬౮ ॥ ప్రత్యేకావరణైస్స్వస్వమూర్తిభిర్బ్రహ్మపూర్వకైః । త్రిదశైర్దశదిక్పాలైస్సేవితఃపరమాసనే ॥ ౬౯ ॥ శ్రీనివాసరమానాథ త్వన్నాభ్యబ్జేచతుర్ముఖమ్।

గిరీశమంతఃకరణే హ్యంగేష్వింద్రాదిదేవతాః ॥ ౨౦ ॥ ఋష్యాదీం శ్చయథావత్త్వం సర్వజీవాంశ్చతుర్విధాన్ । సృష్ట్వాతేష్వంతరావిశ్య బహిస్థ్సిత్వాసిపాలకః ॥ ౨౧ ॥ అత్యంతభిన్నాస్తేసర్వే పృథగ్జీవాజడాత్మకాః । పారతంత్ర్యాదిదోషోజ్ఝస్స్వాతంత్ర్యాదిగుణోర్జితః ॥ ౨౨ ॥ నిరపేక్షోనిత్యతృప్తః పూర్ణకామస్త్వమార్ద్రహృత్ । సత్యకృత్సత్యసంకల్పోమా బ్రహ్మేశేంద్రవందితః ॥ ౨౩ ॥ సర్వేషాంప్రేరకస్త్వంహి ముక్తాముక్తనియామకః । అఘట్యఘటనేశక్తో హ్యగణ్యగుణమండితః ॥ ౨౪ ॥ అచింత్యాశ్చర్యచర్యస్త్వంబ్రహ్మాండాన్తర్బహిస్థ్సితః । అణోరణీయాన్మహతో మహీయాన్సర్వగస్సమః ॥ ౨౫ ॥ సర్వాధారస్సర్వసాక్షీ సర్వాపేక్ష్యోఽతిసుందరః । సర్వోత్తమశ్చసర్వజ్ఞ స్సర్వస్వామీచసర్వదః ॥ ౨౬ ॥ సర్వశక్తోఽజ్ఞేయచర్యో వ్యక్తోఽవ్యక్తస్సనాతనః । శేషోఽశేషశ్చనిర్లిప్తో బ్రహ్మణ్యశ్శాశ్వతశ్శుభః ॥ ౨౭ ॥ చతుర్వర్ణైస్సదాహీనః చతుర్ధర్మప్రదర్శకః । చతుఃపుమర్థదాతాచ చతుర్లోకప్రదర్శితః ॥ ౨౮ ॥ అధోక్షజోఽప్రాకృతస్త్వమనంతమహిమాతవ। మూలరూపీహ్యనంతస్త్వమవతారాస్తథాశ్రుతాః॥ ౨౯॥ నామధేయాన్యనంతాని జ్ఞానానందాదయోగుణాః । అనంతవేదవేద్యస్తైరవేద్యోఽనంతసౌఖ్యదః ॥ ౩౦ ॥ అహోభాగ్య మహోభాగ్యం రమేశత్వత్పదాంబుజే। నివిష్టమనసాంసౌఖ్యమిహాముత్రాభివర్ధతే ॥ ౩౧ ॥ తవప్రసాదలేశస్యలేశలేశాతిలేశతః । లవమాత్రంయైస్సులబ్ధంతైరలబ్ధంనకించన ॥ ౩౨ ॥ చరిత్రాణ్యతిచిత్రాణిమహాంతిచబహూన్యపి । తవనానావతారేషుదర్శయస్యనువర్తనాం ॥ ౩౩ ॥ కీటోపిత్వద్దయాలేశాత్సామ్రాజ్యమనుభుక్తవాన్। త్వత్పాదపద్మసంపర్కలేశలేశాతిలేశతః ॥ ౩౪ ॥ దృషద్దివ్యాంగనాభూద్ధి చేతనానాంతుకింబ్రువే । అతఏవార్జునేసూతోబలేశ్చద్వారపోహ్యభూః ॥ ౩౫ ॥ ఇంద్రేత్వందయయాత్యంతంబలింయాచితవానసి । గజేంద్రరక్షణేదూతాన్ద్వారపాన్వాప్యనాదిశన్ ॥ ౩౬ ॥ అన్యథావస్స్వయంశీఘ్రం క్షుద్రనక్రాన్ముముక్షయా । వైకుంఠంవాపరిత్యజ్యైవభక్తాంస్త్వక్షుముత్సహే॥ ౩౭॥ మేఽతిప్రియాహిమద్భక్తా

ఇతిసఙ్కల్పవానసి। కామధేనుఃకల్పవృక్షశ్చిన్తామణిరితిత్రయమ్॥ ౮౮॥
వేఙ్కటేశత్వమేవాసి శేషాగేసర్వదానతః । దదాతికామానన్నాదీన్
మణిర్ధేనుశ్చపాదపః ॥ ౮౯ ॥ నచాపవర్గంస్వర్గంవా తేషాం
శక్తిశ్చతాదృశీ । యదిత్వంసుప్రసన్నోసి సర్వార్థాన్సంప్రదాస్యసి ॥
౯౦॥ జాత్యన్ధానాంచచక్షూంషి దాసిత్వన్మూర్తిదర్శనమ్ । బధిరాణాం
చశ్రోత్రాణి త్వత్కథాశ్రవణంతథా ॥ ౯౧ ॥ ఏడమూకంచవాచాలం
కరోష్యధ్యయనాన్వితమ్ । మన్దబుద్ధింప్రాజ్ఞతమం సాఙ్ఖ్యయోగసమా
ధిగమ్ ॥ ౯౨ ॥ అకరంచకరాదత్వా కరోషితవపూజకమ్ । అపదంచ
పదాదత్వాత్వత్తీర్థక్షేత్రగామినం ॥ ౯౩ ॥ యద్యద్దుఃఖంభవేద్భక్తేత
త్తత్సద్యోహరిష్యసి । కుబ్జత్వంకుష్ఠితాంనానారోగానప్యాభిచారికాన్ ॥
౯౪ ॥ హత్వాదాస్యంగదార్ఢ్యంచ సౌన్దర్యంచదయోదధే । శ్రీనివాసబ
హూక్త్యాకిం భక్తసర్వార్తినాశనే ॥ ౯౫ ॥ సర్వార్థపూరణేచాపి త్వ
త్సమోఽన్యోనకుత్రచిత్ । ప్రసన్నోనీలమేఘస్త్వంశ్రీభూవిద్యుత్సమన్వితః ॥
౯౬ ॥ హృద్వ్యోమగస్త్రితాపఘ్నోభక్తసర్వేష్టవర్షణః । అభీష్టాప్త
మవారాశౌనిమగ్నోన్మజ్జనంనిజమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఆనన్దాప్తమసుద్వీపేసంస్థాప
యసిచాదరాత్ । సర్వసౌఖ్యందదాస్యత్ర స్వర్ముక్త్యానందవృద్ధిదః ॥ ౯౮ ॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్గుణకథానువర్ణనంనామ
ద్వితీయోధ్యాయః

దేవశర్మకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

దేవశర్మా॥ అనన్తవేదసంవేద్య లక్ష్మీనాథానన్తకారణ। జ్ఞానానన్దైశ్వర్యపూర్ణనమస్తేకరుణాకర ॥ ౧ ॥ నక్షత్రాణిచగణ్యన్తే పాంసవశ్చక్షణాదయః । త్వద్వీర్యాణినగణ్యన్తేబ్రహ్మణారమయాపివా ॥ ౨ ॥ తథాప్యహంభక్తదాసదాసదాసోయథామతి । స్తౌమిత్వాంవేఙ్కటాధీశత్వద్భక్తఃప్రేరితస్త్వయా ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమత్స్వామిన్ జ్ఞానానన్దదయానిధే। భక్తవత్సలభోవిశ్వకుటుమ్బిన్నధునాఽవమామ్॥ ౪ ॥ సత్యేశంసత్యసఙ్కల్పం సత్యంసత్యవ్రతంహరిమ్ । సత్యచర్యంసత్యయోనింసత్యశీర్షమహంభజే ॥ ౫ ॥ శ్రవణాత్సర్వపాపఘ్నం మననాత్పుణ్యవర్ధనమ్। స్వధ్యానాత్సిద్ధిదంవిష్ణుం ప్రేక్షణాన్మోక్షదంభజే॥ ౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశంలక్ష్మీశ మనిష్టఘ్నమభీష్టదమ్। చతుర్ముఖాఖ్యతనయం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౭ ॥ యదపాంగలవేనైవ బ్రహ్మాద్యాస్స్వపదంయయుః । మహారాజాధిరాజంత్వాం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౮ ॥ అనంతవేదసంవేద్యంనిర్దోషంగుణసాగరమ్ । అతీన్ద్రియంనిత్యముక్తం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౯ ॥ స్మరణాత్సర్వదోషఘ్నంశ్రవణాదిష్టవర్షిణమ్ । దర్శనాన్ముక్తిదంవీరం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౦ ॥ అశేషశయనం శేష శయనం శేషశాయినమ్ । శేషాద్రీశమశేషఞ్చ శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౧ ॥ భక్తానుగ్రాహకంవిష్ణుం సుశాన్తంగరుడధ్వజమ్ । ప్రసన్నవక్త్రనయనంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౧౨ ॥ భక్తభక్తిసుపాశేనబద్ధసత్పాదపఙ్కజమ్ । సనకాదిధ్యానగమ్యం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౩ ॥ గఙ్గాదితీర్థజనకపాదపద్మసుతారకమ్ । శఙ్ఖచక్రాభయకరం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖితీరస్థంసువర్ణేడ్యంసువర్ణదమ్। సువర్ణాభంసువర్ణాఙ్గం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీవత్సవక్షసంశ్రీశం శ్రీలోలంశ్రీకరగ్రహమ్। శ్రీమన్తంశ్రీనిధింశ్రీడ్యంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ వైకుణ్ఠవాసంవైకుణ్ఠత్యాగంవైకుణ్ఠసోదరమ్ । వైకుణ్ఠదంవికుణ్ఠాజం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౭ ॥ వేదోద్ధారంమత్స్యరూపంస్వేచ్ఛాకారంయదృచ్ఛయా। సత్యవ్రతోద్ధరంసత్యం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౧౮ ॥ మహాగాధజలాధారంకచ్ఛపంమన్దరోద్ధరమ్। సున్దరాఙ్గంచగోవిన్దం శ్రీనివాసం

భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౯ ॥ వరం శ్వేతవరాహాఖ్యం సంహృత్యధరణీహరమ్ ।
స్వదంష్ట్రాభ్యాంధరోద్ధారం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౦ ॥ ప్రహ్లాదాహ్లాద
కం లక్ష్మీనృసింహం భక్తవత్సలమ్ । దైత్యమత్తేభదమనం శ్రీనివాసం భజేఽ
నిశమ్ ॥ ౨౧ ॥ వామనం వామనం పూర్ణకామం భామనమాణవమ్ । మాయి
నం బలిసమ్మోహం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఇన్ద్రావనం కున్దదన్తం కు
రాజఘ్నం కుఠారిణమ్ । సుకుమారం భృగుఋషేశ్శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥
౨౩ ॥ శ్రీరామం దశదిగ్వ్యాప్తం దశేన్ద్రియనియామకమ్ । దశాస్యఘ్నం దా
శరథిం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౪ ॥ గోవర్ధనోద్ధరం బాలం వాసుదేవం య
దూత్తమమ్ । దేవకీతనయం కృష్ణం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౫ ॥ నందనంద
నమానన్దమిన్ద్రనీలం నిరఞ్జనమ్ । శ్రీయశోదాయశోదఞ్చ శ్రీనివాసం భజేఽ
నిశమ్ ॥ ౨౬ ॥ గోబృన్దావనగం బృన్దావనగం గోకులాధిపమ్ । ఉరుగా
యం జగన్మోహం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥ ౨౭ ॥ పారిజాతహరం పాపహ
రం గోపీమనోహరమ్ । గోపీవస్త్రహరం గోపం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥
౨౮ ॥ కంసాన్తకం శంసనీయం సంశాన్తిం సంసృతిచ్ఛిదమ్ । సంశ
యచ్ఛేదిసంవిద్ధం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౨౯ ॥ కృష్ణాపతిం కృష్ణ
గురుం కృష్ణామిత్రమభీష్టదమ్ । కృష్ణాత్మకం కృష్ణసఖం శ్రీనివాసం భజేఽని
శమ్ ॥ ౩౦ ॥ కృష్ణాహిమర్దనం కృష్ణం కృష్ణోపవనలీలకమ్ । కృష్ణాతాతం
మహోత్కృష్టం శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౩౧ ॥ బుద్ధం సుభోధం దు
ర్బోధం బోధాత్మానం బుధప్రియమ్ । విబుధేశం బుద్ధైర్బోధ్యం శ్రీనివాసం
భజేఽనిశమ్ ॥ ౩౨ ॥ కల్కినం తురగారూఢం కలికల్మషనాశనమ్ । కల్యా
ణదం కలిఘ్నం చ శ్రీనివాసం భజేఽనిశమ్ ॥ ౩౩ ॥ హరిం హంసం కృష్ణం
నరహరిమనన్తం మధురిపుం హృషీకేశం యజ్ఞం కపిలమృషభం వాజివదన
మ్ । నరం వ్యాసం నారాయణమనఘమాత్మానమమృతం భజే దత్తాత్రే
యం పురుషమథ ధన్వంతరిమపి ॥ ౩౪ ॥ అనన్తరూపస్వమనన్తచర్యమన
న్తవేదైరనువర్ణనీయమ్ । అనన్తనామానమనన్తదేవ మనన్తకల్యాణగు
ణాభిరామమ్ ॥ ౩౫ ॥ అనన్తశక్త్యంశమనన్తవిక్రమంహ్యానన్తదేహే చ
శయానమీశ్వరమ్ । అనన్తసౌభాగ్యమనన్తనేత్ర మనన్తపాదాదిమన
న్తసౌఖ్యమ్ ॥ ౩౬ ॥ అసురాచలౌఘహరచక్రధరం దురితాచలౌఘహ

రవజ్రధరమ్ । కరుణాచలౌఘభరచిత్తవరం కనకాచలౌఘధరపద్మకర
మ్ ॥ ౩౭ ॥ భువనేషు వేఙ్కటేశ్వర బహుపురుషార్థప్రదాననిపుణస్త్వం ।
నోచేద్వ్యక్తతయా త్వం బహూన్నతాద్రిస్థలే కుతో వససి ॥ ౩౮ ॥ గుణౌ
ఘైరపారం స్ఫురద్రత్నహారం స్మరద్దోషహారం స్వభక్తేష్టపూరమ్ । భజే
వేఙ్కటేశం ఫణీశాద్రివాసం సదా మన్దహాసం శ్రియా సద్విలాసమ్ ॥ ౩౯ ॥
వేఙ్కటేశ చరణౌ తవ వన్దే సర్వతీర్థశరణౌ శరణం మే । మా విధాతృశివవీశ
ఫణీశేన్ద్రార్కసోమహుతభుఙ్ముఖవన్ద్యౌ ॥ ౪౦ ॥ శ్రీనివాసచరణౌ తవ వన్దే
లోకపావనసుకుఙ్కుమవర్ణౌ । శ్రీప్రదౌ కిల సురర్షినృపాణాం శ్రీఋగాది
నిగమాగమవేద్యౌ ॥ ౪౧ ॥ భజే భజకసౌఖ్యకృన్నిజకటాక్షసమ్ప్రేక్షణ
మ్ పరాత్పరతరం దరం దధతమబ్జచక్రే గదామ్ । చతుర్భుజమధోక్షజం
కమలజేశపూర్వార్చితం వరోద్ధతఖలాన్బహూన్ఝడితిసంహరన్తం
రిపూన్ ॥ ౪౨ ॥ అజ్ఞానసాగరసముత్తరణే ప్రశస్తం సుజ్ఞానసేతురచనే ని
పుణం బుధేడ్యమ్ । లక్ష్మీపతిం సురవరార్చితవేఙ్కటేశం దారిద్ర్యపూ
ర్వదురితౌఘనిశాచరఘ్నమ్ ॥ ౪౩ ॥ లక్ష్మీనాథం కమలనయనం హారకే
యూరభూషం సర్వవ్యాప్తం బహుగుణభరం దోషదూరం దయాబ్ధిమ్ ।
స్వానాం తాపత్రయహరమజం నిర్విశేషం విశేషం లోకాతీతం పురుషమ
తులం భావయామీష్టదేవమ్ ॥ ౪౪ ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథపాదజనితా గం
గా జగత్పావనీ యస్యాపాఙ్గనిరీక్షణం విధిభవేన్ద్రార్కాదిసర్వేష్టదమ్ ।
యన్నామస్మరణం మహాఘహరణం స్వర్గ్యం చ మోక్షప్రదం యత్పాదా
మ్బుజయుగ్మసేవనరతో బ్రహ్మాదిభిః పూజ్యతే ॥ ౪౫ ॥ దృష్ట్యాద్యత్యన్తదూ
రం నిగమనిచయవేద్యాత్మమాహాత్మ్యపూర్ణమ్ సర్వేషామాదిమిత్రం ర
విశశినయనం పూర్ణకారుణ్యదేహమ్ । నిర్వాణం నిష్ప్రపఞ్చం నిరవధికస
మామ్నాయసఙ్ఘైరసఙ్గైర్గీర్వాణాద్యైరజస్రం సంస్తుతినతినియమైకాన్తభ
క్తైశ్చ పూజ్యమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిఙ్కరశఙ్కరబహుకరుణా తవ బహుచరితం సమ
స్తభువనేషు । జ్ఞాపయసి భక్తిమద్భ్యః ఫణిపతిశుకపైలనారదప్రముఖైః ॥
౪౭ ॥ వేఙ్కటేశమనుస్మృత్య య ఆస్తే తస్య భూరి సుభగం దశదిక్షు । ఐహి
కం త్రిదివసౌఖ్యమతుల్యం మోక్షమాశు లభతే గుణసామ్యమ్ ॥ ౪౮ ॥

శ్రీనిధింత్వాంజహాతిమదాన్ధో యోఽన్యదుఃఖమసమందశోదిత్సు। ఐహికం
భవతిరౌరవకుమ్భీపాచపావకతమిస్రమముత్ర ॥ ౪౯ ॥ విపద్ధ్వంశు
భదోద్ధారంభక్తానాంవశవర్తినమ్ । లోకపూజ్యంరమానాథంభజేహం
ప్రతిజన్మసు ॥ ౫౦ ॥ భక్తానుగ్రహార్థాయత్యక్త్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ ।
ధరణ్యామవతీర్ణోసివరేణ్యోవరదోఽర్చితః ॥ ౫౧ ॥ అప్యల్పమాత్రంపర
వస్తులోకేస్మిన్ వాపహార్యంకిలసత్యసన్ధ । జన్మైరనేకైర్బహుజన్మయత్నై
రాయాససాధ్యంబహుపాపసంచయమ్ ॥ ౫౨ ॥ హారస్యశేషంస్మృతి
మాత్రతస్త్వంవాణీమనోదృష్టిపథాద్యగోచరః । విలక్షణస్థావరజఙ్గమా
త్మకంవిశ్వైబహూపాయవిశారదంత్వామ్ ॥ ౫౩ ॥ తవరూపాణ్యనన్తా
నిచరితానితథైవచ। స్మరతాంభక్తిపూర్వంతుమహావిభవదానిచ॥౫౪॥
ఇహాముత్రాఽతుల్యసౌఖ్యప్రదానిమహతామపి । అల్పానాంకిముపక్త
వ్యంస్వరూపోద్ధారకాణిచ ॥ ౫౫ ॥ ప్రపద్యేపుణ్డరీకాక్షమీశంభక్తానుక
మ్పినమ్ । లోకోత్తరంలోకనాథంపరాత్పరతరంవిభుమ్ ॥ ౫౬ ॥ పుణ్యా
త్త్వద్దయయాలబ్ధంవిశేషాదకుతోభయమ్। భగవన్తంవిశ్వవన్ద్యంభూత
భవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౫౭ ॥ యతోభూతానిజాయన్తేయేనసర్వమిదంత
తమ్। యేనజాతానిజీవన్తియంప్రాప్యన్తిమహాలయే॥ ౫౮॥ దీపవిద్యు
త్తారకాగ్నిచన్ద్రసూర్యాదిదీప్తిమాన్ । యోయోగైర్యోగయోగైశ్చ
శ్చాదృశ్యోదృశ్యోఽక్షరతశ్చ్యుతః॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవద్గుణనామమహిమానువర్ణనంనామ
తృతీయోధ్యాయః.

భగవతశ్శ్రీవైశ్వరూప్యాదివర్ణనమ్.

దేవశర్మా ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమత్స్వామిన్ ప్రణతార్తిప్రణాశన । జ్ఞానానన్దదయాపూర్ణ మద్విజ్ఞాపనమాశృణు ॥ ౧ ॥ యన్ముఖం బ్రహ్మజనకం యద్బాహూ క్షత్రికారణే । యదూరుభ్యాం వైశ్యకులం పాదాభ్యాం సేవకోఽభవత్ ॥ ౨ ॥ శిరసా ద్యౌరభూద్యస్య సహస్రాంశుశ్చ నేత్రజః। ముఖాత్పురన్దరోఽగ్నిశ్చ దిగ్దేవాశ్శ్రోత్రతోఽభవన్ ॥ ౩॥ శీతాంశుర్మనసో జాతః ప్రాణాద్వాయురజాయత । అన్తరిక్షం నాభితోఽభూత్పద్భ్యాం భూమిరజాయత ॥ ౪ ॥ యతోఽమలాఙ్గైరభవన్భువనాని చతుర్దశ । కోమలే నాభికమలే బ్రహ్మాణ్డం బ్రహ్మణాశ్రితమ్ ॥ ౫ ॥ శ్రియఃపతే కోఽపి జయేన్న మాయాం యయా జనో ముహ్యతి వేదనాఽర్థమ్ । తం నిర్జితాత్మానమనన్తమాయినం మాయాఽపహం త్వాం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౬ ॥ నమోఽతర్క్యాయ తర్క్యాయ సగుణాయాగుణాయ చ । నమోఽనన్తాయాన్తకాయ వేద్యావేద్యస్వరూపిణే ॥ ౭ ॥ సిద్ధిప్రదస్త్వం కిల దేవవర్య త్వత్ప్రేరితోఽహం తవ పాదమాప్తః । త్వత్పాదభక్తో బహిరన్తరాత్మనః కిమస్తి విజ్ఞాప్యమశేషసాక్షిణః ॥ ౮ ॥ సుఖం నృపాలాస్సురదేవముఖ్యా బ్రహ్మాదయస్తే పదపద్మసంశ్రితాః । త్వత్కిఙ్కరాస్తేఽపి పృథగ్విభావితాః కురుష్వ శం భో మునిదేవమిత్ర ॥ ౯ ॥ ఉత్పత్త్యధ్వన్యశరణ ఉరుక్లేశదుర్గాన్తకోగ్రవ్యాళోత్క్రుష్టే విషయమృగతృష్ణాత్మగేహోరుభారః । ద్వన్ద్వశ్వభ్రే ఖలమృగభయే శోకదావేఽజ్ఞసార్థః ప్రాప్తః పాదౌ శరణద కదా యామి తేఽకామవశ్యః ॥ ౧౦ ॥ భవాబ్ధితారం కటివర్తిహస్తం స్వర్ణామ్బరం రత్నకిరీటకుణ్డలమ్ । ప్రలమ్బిసూత్రోత్తమమాల్యభూషితం నమామ్యహం వేఙ్కటశైలనాయకమ్ ॥ ౧౧ ॥ జామ్బూనదైరాభరణైః ప్రదీప్తం వక్షస్స్థలే దక్షకుచోర్ధ్వభాగే । శ్రీవత్సలక్ష్మ్యఙ్కితదివ్యరూపం శ్రీవేఙ్కటాధీశమహం ప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ సంస్థితం సువిమానాన్తర్విరిఞ్చాద్యైశ్చ సేవితమ్ । చామరవ్యజనచ్ఛత్రైశ్శరదిన్దుముఖం భజే ॥ ౧౩ ॥ భక్తానుకమ్పీ గరుడధ్వజస్తత్స్కన్ధం త్వమారుహ్య కిరీటకుణ్డలీ । పీతామ్బరశ్చారుసుమన్దహాసశ్శ్రీకౌస్తుభశ్చక్రవరాభయాఙ్కితః ॥ ౧౪ ॥ సజయో విజయశ్చై

వదృశ్యోఽదృశ్యశ్శ్రుతోఽశ్రుతః । సభాషణోఽభాషణశ్చ వాచ్యోఽవా
చ్యోవృషోఽవృషః ॥ ౧౫ ॥ త్వత్పాదపద్మయుగళం శ్రేయఆసక్తమాన
సాః । విసృజ్యోభయతస్సఙ్గం బ్రహ్మాద్యాస్సముపాసతే ॥ ౧౬ ॥ మాహా
త్మ్యం కేనసన్ద్రశ్యం రమాయారమణమస్యతే। యత్కిఞ్చిద్ద్రష్టుమిచ్ఛామి
మాయినోఽమాయినశ్శుభమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వప్రాణిహృదావాసం వాసుదే
వం జగద్ధితమ్। శరణ్యాగ్ర్యం దేవదేవం ప్రధానపురుషం భజే॥౧౮॥ నమోఽ
వ్యక్తాయసూక్ష్మాయ పరాత్పరతరాయచ । జగత్కారణకర్త్రేచసాక్షి
ణేఽవ్యయమూర్తయే ॥ ౧౯ ॥ నమస్తేవాసుదేవాయనమస్సఙ్కర్ష
ణాయచ। ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ యోగిహృత్పద్మవాసినే ॥౨౦॥ ప
ఞ్చభూతవిసృష్టాయపఞ్చమాత్రాత్మకాయచ। జ్ఞానకర్మేన్ద్రియేశాయ
హృషీకేశాయతేనమః ॥ ౨౧ ॥ విష్ణవేవైష్ణవేశాయ జిష్ణవేజయదాయి
నే । ఇష్టప్రదాయచేష్టాయకృష్ణాయోత్కృష్టకర్మణే ॥ ౨౨ ॥ క్షరాక్ష
రోత్తమాయాథ స్వక్షరేశాక్షరాయచ । కుక్షిస్థపక్షిసఙ్ఘాయ క్షయా
క్షయకరాయతే ॥ ౨౩ ॥ నమోభవాయభావాయ ధీరాయపరమేష్ఠినే।
వీరాయవీరవపుషఋషయేపరమాత్మనే ॥ ౨౪ ॥ నమోనారాయణాభి
ఖ్యాఽసాధారణధరాయచ। నమస్సుపర్ణాయసర్పాయధరణీధరరూపిణే॥
౨౫॥ అర్చ్యైరర్చ్యాయాచ్యుతాయాపివన్ద్యైర్వన్ద్యపదాయచ । హిరణ్యగ
ర్భగర్భాయనమశ్శివశివాయచ ॥ ౨౬ ॥ కందాయశిపివిష్టాయసచ్చిదానన్ద
రూపిణే। కర్మజ్ఞాననిరూప్యాయశ్రుతిస్మృత్యాలయాయతే ॥ ౨౭ ॥ య
మాయనియమాయాథదానవ్రతకరాయచ । తపస్వినేచతప్యాయతా
పత్రయహరాయచ ॥ ౨౮ ॥ యజ్ఞాయవిశ్వాయసుమఙ్గళాయ సుతీర్థపా
దాయసుతారకాయ । ప్రసన్నలోకానుగుణాయశమ్భువేశుద్ధాయశశ్వ
ద్గుణవర్షణేనమః ॥ ౨౯ ॥ కర్మిణేఽకర్మలిప్తాయజ్ఞానాయజ్ఞానదాయినే।
నిత్యముక్తాయహరయేనిత్యముక్తిప్రదాయినే ॥ ౩౦ ॥ శుద్ధంవపుఃపరమ
యోగమతుల్యసౌఖ్యంభూమిందివ్యలోకముతతత్త్వమతింసుభక్తిమ్। వై
రాగ్యమన్యసుగుణాన్భజతాందదానం శ్రీశందయోదధిమహంశరణంప్ర
పద్యే ॥ ౩౧ ॥ సులభందుర్లభంవన్దే భగవన్తంసనాతనమ్ । సదస
త్క్షేత్రగంవిష్ణుం మూర్తామూర్తంశుభాశుభమ్ ॥ ౩౨ ॥ గోవిన్దంగో

గణాతీతం కల్మషఘ్నమకల్మషమ్ । ప్రతికల్పేఽనల్పకల్పతరుం సర్వా
ర్థకల్పకమ్ ॥ ౩౩ ॥ దుష్టభావః ప్రమత్తో వా నామాద్యుచ్చారకోఽపి యః ।
బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని దహత్యేవ చ నాన్యథా ॥ ౩౪ ॥ అజ్ఞానాదథవా
జ్ఞానాత్పుణ్యశ్లోకస్య నామ తే । యో వదేత్తాని నశ్యన్తి తూలరాశిర్యథాఽ
నలాత్ ॥ ౩౫ ॥ క్షుధితో దుఃఖితశ్శ్రాంతస్త్వన్నామ యది సంస్మరేత్ ।
తస్య దుఃఖాని సర్వాణి నశ్యన్తి క్షణమాత్రతః ॥ ౩౬ ॥ సర్వాణ్యశుభజా
తాని దురితాన్యపి యాని చ । తాని సర్వాణి లభతే మర్త్యస్త్వాం వ్యస్మరే
ద్యది ॥ ౩౭ ॥ న తీర్థయాత్రా న చ దాన యజ్ఞా వ్రతం తపో నార్చనమన్య
దైవతమ్ । యచ్ఛ్రీనివాసస్య చ నామకీర్తనం తదేవ సర్వార్థసువృష్టికార
ణమ్॥ ౩౮॥ యాత్రాయజ్ఞావ్రతాధర్మదానాన్యన్యాన్యసజ్ఞ్యయా । తవ
నామస్మృతేర్భక్త్యా కళాం నార్హన్తి షోడశీమ్ ॥ ౩౯ ॥ అహోభాగ్య
మహోభాగ్యం విష్ణునామానువర్తినామ్ । తేషాం దూరో యామ్యలో
కస్స్వర్గో మోక్షశ్చ యత్పదమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాహాత్మ్యం విష్ణునామ్నో హి
వర్ణితుం కేన శక్యతే । అజామిళో మృత్యుపాశాత్ ముక్తో వైకుణ్ఠగో య
తః ॥ ౪౧ ॥ అయమేవ మహాధర్మో నరాణాం తారకస్స్మృతః । విష్ణౌ సదా
భక్తియోగస్తన్నామగ్రహణాదిభిః ॥ ౪౨ ॥ నైకోఽజామిళ ఏవ పాప
జలధిం సన్తీర్ణవాన్నామతః ప్రహ్లాదోఽపి గజేన్ద్రపూర్వబహవో దుఃఖామ్బు
ధేస్తారితాః । యన్నామస్మరణామృతామ్బుధినిమగ్నో ద్యాపి గౌరీపతిర్య
ద్ధ్యానే నిరతాః ప్రజాపతిముఖాః ప్రాప్తా మహావైభవమ్ ॥ ౪౩ ॥ యన్నా
మ వై సర్వజగద్దురంతదుష్కర్మభారాంశ్చ బహూన్ఛినత్తి । స సర్వశక్తిస్స
హి విశ్వరూపః ప్రసీద మామనిరుక్తాత్మశక్తే ॥ ౪౪ ॥ అనుగ్రహార్థం భజతాం ప
దాబ్జమనామరూపస్త్వగుణో హ్యజన్మా । నామాని రూపాణి గుణాన్క్రి
యాశ్చ జన్మాని గృహ్ణాసి నమః ప్రసీద ॥ ౪౫ ॥ జన్మాదిభిర్జ్ఞనే మోహానుగ్రహా
వధికారతః । కరోషి సామ్ప్రతం భూయోఽనుగ్రహస్తు భవేన్మయి ॥ ౪౬ ॥
త్వదపాఙ్గలవో భూయాదిహాముత్రేష్టవర్షణః । అన్యథా నాస్తి సన్దేహ
ఇతి చిత్తే సునిశ్చితమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఓం నమో వేఙ్కటేశాయ పురుషాయ మహా
త్మనే । మహానుభావాయ మహామాయినేఽమేయకర్మణే ॥ ౪౮ ॥ స్థలే
షు దుర్గేషు జలేషు ఖేషు గర్భేష్వరణ్యేషు చ కైతవేషు । నామ్నైవ భావ్యం

ఖలుసర్వలక్షణంమాయావినోవిశ్వకుటుమ్బినస్తే ॥ ౪౯ ॥ మహావిపత్సు త్వన్నామస్మరణేతద్వినాశనమ్ । బహుసమ్పత్సుత్వన్నామ విస్మృతౌత ద్వినాశనమ్ ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్త్వన్నామసక్తోహం సర్వదాత్వదనుగ్రహా త్ ।త్వత్ప్రీత స్త్వదీయత్వాన్మత్పుణ్యంత్వద్దయాబలమ్ ॥ ౫౧ ॥ నకదా చిద్భయమ్మేస్తిదివ్యనామరతోయతః । తథాపితేకృపాలేశలేశలేశోస్తు మయ్యహో ॥ ౫౨ ॥ శ్రీశచిత్రంచరిత్రంతే నజానేబహుదుష్కృతీ । సర్వజ్ఞంసర్వదాకింత్వాంవదామికృపయాఽవమామ్ ॥ ౫౩ ॥ నామ్నా మహాఘౌఘహాని ర్మనఃకాయాతతశ్శుచీ । తద్దృష్ట్వాప్రీయసేవిష్ణోతత స్సత్కర్మసఙ్గ్రహః ॥ ౫౪ ॥ కర్మణాజ్ఞానసిద్ధిశ్చ తేనప్రీతిస్తవాద్భుతా । అపరోక్షమగర్భశ్చ ముక్తిరానన్దవర్ధనమ్ ॥ ౫౫ ॥ గోదానకన్యాదా నాని పృథివీరేణుసఙ్ఖ్యయా । దుర్భిక్షేజాహ్నవీతీరే ప్రత్యహంకోటి భోజనమ్ ॥ ౫౬ ॥ త్వన్నామస్మరణాత్తుల్యం నామమాహాత్మ్యమీదృ శమ్ । తస్మాన్నామస్మృతిస్సిద్ధాసులభాపురుషార్థదా ॥ ౫౭ ॥ లో కోత్తరస్త్వయంమార్గఃప్రజానామకుతోభయః । యత్రభక్తివశాస్సర్వే నామస్మృతిపరాయణాః ॥ ౫౮ ॥ యేనైకదావిష్ణుపదాబ్జయుగ్మే సమర్పి తంచిత్తమనన్యబుద్ధ్యా । యమోపితద్దూతగణాస్సపాశాః పశ్యంత్యఘా ఘాశ్రయమప్యహోనతమ్ ॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్గుణ నామమహిమాను వర్ణనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

దేవశర్మణప్రీతిస్తుతిప్రసన్నశ్రీనివాస కృతవరప్రదానాదిః.

దేవశర్మా॥ సర్వలోకజననీకమలాయా దేశకాలవితతారమణీతే । సాతిమృద్వతసికాకుసుమాభోత్సఙ్గగాచత వహృత్కమలస్థా ॥ ౧ ॥ బ్ర హ్మశఙ్కరపదార్పణదక్షా సర్వలోకశుభదాద్రవచిత్తా । యత్కటా క్షలవమాత్రపదస్థాఃపార్థయన్త్యజశివేన్ద్రముఖాహి ॥ ౨॥ భారతీప్రము ఖసున్దరయోషిజ్జాలజైత్రబహుసున్దరరూపామ్ । ఆలిలిఙ్గిషసియాంక రపద్మైర్మన్దహాసవదనాంసరసస్త్వమ్ ॥ ౩ ॥ నిత్యముక్తాదోషదూరాత్వ దూనాఽధికసద్గుణా । త్వత్పాదపూజనేనిత్యంబద్ధకఙ్కణభూషితా ॥

౪ ॥ అభీష్టదానేభక్తానాంకల్పవృక్షాయితారమా । చిన్తామణిఃకామ
ధేనుఃకరుణాసాగరాయితా ॥ ౫ ॥ లక్ష్మీఃపురస్తాత్పశ్చాచ్చదక్షిణోత్త
రతశ్శ్రియా । ఊర్ధ్వాధరాదిభాగస్థాజగత్సృజతిపాతిహి ॥ ౬ ॥ గుణైస్త
తాప్రసవితృవరణీయగుణోర్జితా । ప్రకాశమతిమూర్తిశ్చధ్యేయాబుద్ధి
ప్రచోదికా॥ ౭॥ దురన్నాద్దుర్గ్రహాత్పఞ్చపాతకాదుపపాతకాత్ । స్వ
గాయకత్రాణదక్షాగాయత్రీత్యుదితారమా ॥ ౮ ॥ సవితుర్ద్యోతకత్వా
చ్ఛుభక్షేత్రప్రసవేరతా । చరాచరప్రసవితాసావిత్రీకమలాస్మృతా ॥
౯ ॥ వాగీశత్వాద్వచోదానాత్కీర్తితాచసరస్వతీ । కాన్తిరత్వాదిదా
నాచ్చభారతీత్యాదినామికా ॥ ౧౦॥ గుణపూర్ణత్వయోగేనబ్రహ్మబ్రహ్మ
వశేస్థితా । బ్రహ్మాణ్డాన్తర్బహిర్వ్యాప్తాస్థూలాసూక్ష్మాచమధ్యమా॥౧౧॥
కర్మణాంగుణరూపాణాంసర్వేషాంచనియామికా । యద్దయాపాఙ్గలే
శేనత్వైహికీస్సర్వసంపదః ॥ ౧౨ ॥ స్వర్వీరకీర్తిసద్భక్తిజ్ఞప్తిముక్తీర్వ
జన్తిహి । లోకాతీతాలోకపూజ్యాతవాత్యన్తప్రియామతా ॥ ౧౩ ॥
సర్వశక్తాసర్వసుఖాసర్వలక్షణసంయుతా । అనేకగుణసంపూర్ణాపూర్ణ
కామాచసర్వదా॥ ౧౪॥ అప్రమేయాప్రమేయాపిసమస్తపురుషార్థదా ।
సుమహైశ్వర్యసౌభాగ్యాతథాపిత్వాఽనువర్తినీ॥ ౧౫ ॥ స్మరతిధ్యాయతి
స్తౌతినమత్యర్చతిపశ్యతి । తపతిత్వాంజపతిచసేవతేత్వాంప్రతీక్షతే॥ ౧౬॥
నిత్యానపాయినీనమ్రాసంప్రార్థయతిసర్వదా । కిముతాన్యేఽల్పజీవా
శ్చమాదృశావృత్తివర్జితాః ॥ ౧౭ ॥ దరిద్రాబన్ధురహితా అనాథాజీవ
నార్థినః । తేషాంత్వత్ప్రార్థనాకాఙ్క్షానాశ్చర్యంభువనత్రయే ॥ ౧౮ ॥
శ్రీవేఙ్కటేశమత్స్వామిఞ్జ్ఞానానన్దదయానిధే। శరణాగతసంత్రాణకా
రణాభీష్టవర్షణ॥ ౧౯॥ శ్రీశతేరూపకర్మాణిబ్రహ్మరుద్రాహిపాదిభిః । అగ
ణ్యాన్యవేద్యాన్యచిన్త్యాన్యద్భుతానిచ॥౨౦॥ ఏవంపూర్ణేత్వన్మహి
మ్నినాహంశక్తోస్మివర్ణనే। కశ్చాహంకాచమేశక్తిఃకిమితిస్తౌమిమన్దధీః ॥
౨౧॥అలసోహమహంకారీచాజ్ఞోమూర్ఖశ్శఠఃఖలః।జ్ఞానభక్త్యాదిహీనశ్చ
కామక్రోధాదిపూరితః ॥ ౨౨ ॥ మనోజయవిహీనశ్చ సదావిషయలం
పటః ॥ పాంసూనాంవృష్టిబిన్దూనాంమద్దోషాణామితిర్నహి ॥ ౨౩ ॥
గుణాస్త్వయియథాపూర్ణా దోషాఃపూర్ణాస్తథామయి । అలసత్వాద

హంకారాదజ్ఞానాల్లోభతోఽమయా॥౨౪॥ డంభాత్ప్రమాదాద్ధార్ష్ట్యా
త్స్వభావాత్సంగతఃకృతాన్ । అసంఖ్యానపరాధాన్మేఽగణయిత్వాక్షమ
స్వమామ్ ॥ ౨౫ ॥ పితామాతాగురుర్భ్రాతాసఖాబన్ధుస్త్వమేవమే।
విద్యాస్సత్కర్మవిత్తంచపురః పృష్ఠేచపార్శ్వయోః ॥ ౨౬ ॥ మూర్ధ్ని
హృత్కమలేమే త్వంబహిర్జన్మనిజన్మని । కులస్వామీష్టదేవోనోవృతఃపి
తృపితామహైః ॥ ౨౭ ॥ సర్వంత్వమేవలక్ష్మీశనజానేత్వాంవినాపరమ్ ।
దుస్స్మృతింహరదూరాన్మేవిస్మృతింతేవిలోపయ॥౨౮॥త్వత్స్మృతింసం
ప్రదేహ్యత్రాత్వత్సమోనాస్తిమేప్రియః । త్వన్నాథస్త్వద్గతప్రాణస్త్వ
త్పదామ్బుజసంశ్రితః ॥ ౨౯ ॥ తవభక్తోస్మిదాసోస్మి శిష్యఃపుత్రోస్మికే
వలమ్ । భృత్యస్త్వమేవవిశ్వస్యస్మరామిత్వామహర్నిశమ్ ॥ ౩౦॥ శ్రీహ
రిర్మమహృత్పద్మకర్ణికాస్థోతిసున్దరః । పద్మాసనసమాసీనఇన్ద్రనీలసమద్యు
తిః ॥ ౩౧ ॥ కఞ్జకోమలపాదాధఃకుఙ్కుమాధికవర్ణవాన్ । వజ్రాంకుశ
ధ్వజాబ్జాంకపాదాబ్జనఖరత్నవాన్ ॥ ౩౨ ॥ క్వణన్నూపురసన్నాదవ
లయాఢ్యపదామ్బుజః । అతసీపుష్పసఙ్కాశతేజఃపుంజోరురఞ్జితః ॥ ౩౩॥
నితమ్బపీతవసనస్స్వర్ణకాంచ్యంచితోఽచ్యుతః । విరిఞ్చాధారసావర్ణ
గమ్భీరాబ్జాభనాభికః॥ ౩౪ ॥ బ్రహ్మాణ్డగూహకమృదుశ్లక్ష్ణరేఖాత్రయో
దరః।ధర్మస్తనోఽధర్మపృష్ఠశ్శ్లక్ష్ణసూక్ష్మతనూరుహః ॥ ౩౫॥ శ్రీవత్సాం
కఃకౌస్తుభాఢ్యోవైజయన్తీహృదంబుజః । ఉన్నతాంసాజానులంబబా
హ్వభీతివరప్రదః ॥ ౩౬ ॥ కుంకుమాభేకరతలేశఙ్ఖచక్రసులక్షణః । కింకిణీ
కంకణాలసద్వలయాఙ్గదభూషితః ॥ ౩౭ ॥ కమ్బుగ్రీవస్సుబిమ్బోష్ఠఃకున్ద
కుట్మలదంతవాన్। ఆదర్శవద్దృశ్యసూక్ష్మగణ్డయుగ్మసుమణ్డితః॥౩౮॥ సు
నాసోఽనిమిషస్సుభ్రూఃకరుణాపూర్ణలోచనః । శరత్పూర్ణేన్దువదనోన
తనీలసుకున్తలః ॥౩౯॥ అతుల్యతిలకోపేతోరత్నకుణ్డలమణ్డితః । స్ఫుర
ద్రత్నకిరీటశ్చ సర్వలక్షణసంయుతః ॥ ౪౦ ॥ జగద్విలక్షణశ్శ్రీమాన్మ
ద్బింబోనిత్యచిత్సుఖః । సూర్యకోటిప్రతీకాశశ్చంద్రకోటిసుశీతలః ॥ ౪౧ ॥
అనంతవేదైర్బ్రహ్మాద్యైరవేద్యోఽప్రాకృతోహరిః । శ్రీధరాభ్యాంస
మాశ్లిష్టోబ్రహ్మరుద్రేన్ద్రసేవితః ॥౪౨॥ పూర్ణానందజ్ఞానదయామూర్తిః

పరమమఙ్గళః । మఙ్గళాంగో మఙ్గళాంకో భక్తమఙ్గళదాయకః ॥ ౪౩ ॥
కరుణామృతపూర్ణాభ్యాం మాం నేత్రాభ్యాం సమీక్షతే । కాచింతామ
ఇహాముత్ర సర్వారిష్టం హరత్యసౌ ॥ ౪౪ ॥ తత్పదామ్బుజవిశ్వాసే స
ర్వాభీష్టం దదాతి హి । ఇతి స్మరన్నహోరాత్రం తం త్వాహం శరణం గతః ॥
౪౫ ॥ భోస్స్వామిన్పూర్ణకామస్త్వం సంపూర్ణైశ్వర్యవానపి । స్వప్ర
యోజనహీనోపి మాయయా బహురూపవాన్ ॥ ౪౬ ॥ లోకోపకర
ణాయైవ త్వితరాసాధ్యకృత్యవాన్ । బహ్వద్రీనుద్ధరన్సేతుమనా
యాసాదకల్పయః ॥ ౪౭ ॥ క్షణేనోత్పాదితం చాపి స్థూలబ్రహ్మాణ్డ
మద్భుతమ్ । వహసి త్వముపాయేన బహుసూక్ష్మమృదూదరే ॥ ౪౮ ॥
ఏవం మహాభారవహస్య విశ్వకుటుమ్బినః కరుణాపూర్ణసిన్ధోః । మ
మ త్వదీయస్య సుసూక్ష్మలేశలవాల్పకష్టోద్ధరణం కియత్తే ॥ ౪౯ ॥ శ్రీ
వేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానందదయానిధే । దుఃఖసాగరమగ్నం
మాం స్వీయం నోద్ధరసే కుతః ॥ ౫౦ ॥ శ్రీనివాసకృపాపూర్ణ భక్తపో
షణదీక్షిత । సంసారారణ్యపతితం దయయా నేక్షసే కుతః ॥ ౫౧ ॥
భక్తబన్ధో దయాసిన్ధో త్వత్పాదాబ్జే నమామ్యహమ్ । సూక్తాసూక్తమి
దం సర్వమపరాధం క్షమస్వ మే ॥ ౫౨ ॥ వరం వరం చ వర యే భక్తిం త్వ
త్పాదయోస్సన్మృతిమ్ । సదా నామార్థవిజ్ఞానం దేహీహాముత్ర సౌఖ్యద
మ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీస్వామితీర్థదుగ్ధాబ్ధౌ శ్వేతద్వీపే సుమణ్డపే । శ్రీభూభ్యాం వి
హరన్విష్ణో ముక్తిం భక్తాయ దేహి మే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇతి స్తుత్వా వేఙ్క
టేశం రమేశం తూష్ణీభూతో దేవశర్మా సుభక్తః । భక్తేభ్యోభీష్టార్థవర్ష
ప్రబుద్ధం సాష్టాంగం తం ప్రాణమత్స్వేష్టదేవమ్ ॥ ౫౫ ॥ అథ స్తోత్రేణ సం
తుష్టశ్శ్రీనివాసస్సతాం గతిః । మేఘగమ్భీరయా వాచా వరదానమథాబ్ర
వీత్ ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోహం తే ద్విజశ్రేష్ఠ మదుపాసనకర్మణా।
యన్మహైశ్వర్యసంసిద్ధికారణం స్తోత్రముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥ కృతవానసి త
స్మాత్త్వం భైక్షీర్మాత్రపరత్రచ । మద్భక్తవాయుశిష్యస్య గురుపాదావల
మ్బినః ॥ ౫౮ ॥ విపన్నాశస్సమ్పదాప్తిర్భాయాత్తే మదనుగ్రహాత్ । మ
మ భక్తస్య తే గేహే స్వర్ణవృష్టిర్దినే దినే ॥ ౫౯ ॥ అయుతాయుశ్చ తేఽ

త్తం పుత్రపౌత్రాన్తథాయుషః । శతపూరుషపర్యంతం భుక్త్వాభోగా
ననేకశః ॥ ౭౦ ॥ తతోఽమత్పదమాప్నోతీత్యుక్త్వాఽదృశ్యోబభూవహ।
శ్రీసూతః ॥ భోశ్శౌనకాద్యామునయో నిస్సంగాశ్చతపస్వినః ॥ ౭౧ ॥
భక్తవశ్యో వేఙ్కటేశః ప్రసన్నో భవతిధ్రువమ్ ॥ ౭౨ ॥ యూయంగ
త్వా వేఙ్కటేశం రమేశం నత్వాస్తుత్వా వేదవేద్యం సుభక్త్యా। భక్తేభ్యోఽ
భీష్టార్థవర్షప్రబుద్ధం సంప్రీణీధ్వం తేనవోఽభీష్టసిద్ధిః ॥ ౭౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటే
శస్యకథామృతంత్విదం మాహాత్మ్యసారం సుతపస్విమృగ్యం । శ్రీవే
ఙ్కటేశస్యమహాప్రియప్రియం లోకోత్తరం దేవఋషిప్రియంచ ॥ ౭౪ ॥
సమస్తపాపౌఘవినాశకారణం సమస్తపుణ్యౌఘసమృద్ధికారణమ్ । శ్రీ
వేఙ్కటేశస్యపదారవిందం సద్భక్తివృద్ధావసమానకారణమ్ ॥ ౭౫ ॥
వక్తుశ్శ్రోతుః పాఠకస్య పారాయణపరస్యచ । పరాత్పరో వేఙ్కటేశః ప్ర
సన్నో భవతిక్షణాత్ ॥ ౭౬ ॥ స్తోత్రేణానేనసంతుష్టో వేఙ్కటేశో రమా
పతిః । యాన్యాన్కామాన్కామయంతే తాంస్తాన్ముక్తిందదాతిచ ॥ ౭౭ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటేశస్యసకలాభీష్టప్రదాన మహిమాను
వర్ణనంనామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

ఇత్థమాదిత్యపురాణే ప్రథమప్రభృతిపఞ్చమపర్యన్తపఞ్చాధ్యా
యాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగ
సమాప్తిమగమత్.

ఆదిత్యపురాణ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౫

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం
సమ్పూర్ణమ్.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహంభజే॥

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామాని.

మునయః ॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞ సర్వవేదాన్తపారగ । యేన చారాధితస్సద్యశ్శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవత్యభీష్టసర్వార్థప్రదస్తద్బ్రూహినోమునే । ఇతిపృష్టస్తదాసూతో ధ్యాత్వాస్వాత్మనితత్క్షణాత్ ॥ ౨ ॥ ఉవాచమునిశార్దూలాన్ శ్రూయతామితివై మునిః ॥ శ్రీసూతః॥ అస్తికిఞ్చిన్మహద్గోప్యం భగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ 3 ॥ పురాశేషేణకథితం కపిలాయమహాత్మనే।నామ్నామష్టశతంపుణ్యం పవిత్రంపాపనాశనమ్॥౪॥ ఆదాయహేమపద్మాని స్వర్ణదీసమ్భవానిచ । బ్రహ్మాతుపూర్వమభ్యర్చ్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టోత్తరశతైర్దివ్యైర్నామభిర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టంలబ్ధవాన్బ్రహ్మా సర్వలోకపితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భిరపి

పద్మైశ్చ సమర్చ్యస్తైశ్చనామభిః । తేషాం శేషనగాధీశమానసోల్లాసకారిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నామష్టశతంవక్ష్యే వేఙ్కటాద్రినివాసినః । ఆయురారోగ్యదంపుంసాం ధనధాన్యసుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదంవిశేషేణ మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయేన్నామభిర్దివ్యై ర్వేఙ్కటేశపదాఙ్కితైః ॥ ౯ ॥ నామ్నామష్టశతస్యాస్య ఋషిర్బ్రహ్మా ప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽనుష్టుప్తథాదేవో వేఙ్కటేశఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీరసమ్భూతో బీజమిత్యుచ్యతేబుధైః । శ్రీనివాసస్తథాశక్తి ర్హృదయంవేఙ్కటాధిపః ॥౧౧॥ వినియోగస్తథాఽభీష్టసిద్ధ్యర్థేచనిగద్యతే।*ఓంనమోవేఙ్కటేశాయ శేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨ ॥ వృషదృగ్గోచరాయాథ విష్ణవేసతతంనమః । సదఞ్జనగిరీశాయ వృషాద్రిపతయేనమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్రగిరీశాయ సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విషయాయచ ॥ ౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్త సైనాపత్యభరాయచ । రామాయపద్మనాభాయ సదావాయుస్తుతాయచ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయ గిరికుఞ్జవిహారిణే । హరిచన్దనగోత్రేన్ద్ర స్వామినేసతతంనమః॥౧౬॥ శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జ విషయాయనమోనమః। వసూపరిచరత్రాత్రే కృష్ణాయసతతంనమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసేవేఙ్కటాయచ । సనకాదిమహాయోగి పూజితాయనమోనమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్రముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే। శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియుగాయచ ॥ ౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వ ప్రకాశనపరాయచ । సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ తార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమానాయ గరుడస్కన్ధవాసినే। అనన్తశిరసేనిత్య మనన్తాక్షాయతేనమః॥౨౧॥ అనన్తచరణాయాథ శ్రీశైలనిలయాయచ। దామోదరాయతేనిత్యంనీలమేఘనిభాయచ॥౨౨॥బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శ విశ్వరూపాయతేనమః।వైకుణ్ఠాగతసద్ధేమ విమానాన్తర్గతాయచ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజనదృగ్గోచరాయచ । వాసుదేవాయహరయే తీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥

వామదేవప్రియాయాథ జనకేష్టప్రదాయచ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థ
జాతపుణ్యప్రదాయచ ॥ ౨౫ ॥ *వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రేచ చన్ద్రలావణ్యదా
యినే । నారాయణనగేశాయ బ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయచ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖ
చక్రవరానమ్ర లసత్కరతలాయచ । ద్రవన్మృగమదాసక్త విగ్రహాయన
మోనమః ॥ ౨౭ ॥ కేశవాయనమోనిత్యం నిత్యయౌవనమూర్తయే । అ
ర్థితార్థప్రదాత్రేచ విశ్వతీర్థాఘహారిణే ॥ ౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాత
జనాభీష్టప్రదాయినే । కుమారధారికావాస స్కన్దాభీష్టప్రదాయచ ॥ ౨౯ ॥
జానుదఘ్నసముద్భూత పోత్రిణేకూర్మమూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వశాపా
న్తప్రదాత్రేవిభవేనమః ॥ ౩౦ ॥ వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయన
మోనమః । సింహాచలనివాసాయ శ్రీమన్నారాయణాయచ ॥ ౩౧ ॥ సద్భ
క్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయనమోనమః । కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠ సైనాపత్య
ప్రదాయచ ॥ ౩౨ ॥ దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రేచ శ్రీధరాయనమోనమః ।
క్షత్రియాన్తకరామాయ మత్స్యరూపాయతేనమః ॥ ౩౩ ॥ పాణ్డవా
రిప్రహర్త్రేచ శ్రీకరాయనమోనమః । ఉపత్యకాప్రదేశస్థ శఙ్కరధ్యాత
మూర్తయే ॥ ౩౪ ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే । లసల్లక్ష్మీక
రామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే ॥ ౩౫ ॥ సాలగ్రామనివాసాయ శుకదృ
గ్గోచరాయచ । నారాయణార్థితాశేష జనదృగ్విషయాయచ ॥ ౩౬ ॥
మృగయారసికాయాథ వృషభాసురహారిణే । అఞ్జనాగోత్రపతయేవృషభా
చలవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రేచ § మాధవీయాఘహారిణే ।
ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్వేతకోలవరాయచ ॥ ౩౮ ॥ నీలధేనుపయోధా
రాసేకదేహోద్భవాయచ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయచోళపుత్రప్రియా
యచ ॥ ౩౯ ॥ సుధర్మిణీసుచైతన్య ప్రదాత్రేమధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్య
విప్రవేదాన్త దేశికత్వప్రదాయచ ॥ ౪౦ ॥ వరాహాచలనాథాయ బలభద్రా
యతేనమః । త్రివిక్రమాయమహతే హృషీకేశాయతేనమః ॥ ౪౧ ॥

---

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే. § మధుమాసవిహారిణే.

అచ్యుతాయ నమో నిత్యం నీలాద్రినిలయాయ చ। నమః క్షీరాబ్ధినాథాయ వైకుణ్ఠాచలవాసినే॥ ౪౨॥ ముకున్దాయ నమో నిత్య మనన్తాయ నమో నమః। విరిఞ్చాభ్యర్థితానీతసౌమ్యరూపాయ తే నమః ॥ ౪౩ ॥ సువర్ణముఖరీస్నాత మనుజాభీష్టదాయినే। హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే॥ గోవిన్దాయ నమో నిత్యం శ్రీనివాసాయ తే నమః। అష్టోత్తరశతం నామ్నాం చతుర్థ్యా నమసాన్వితమ్ ॥ ౪౫ ॥ యః పఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । తస్య శ్రీవేఙ్కటేశస్తు ప్రసన్నో భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౪౬ ॥ అర్చనాయాం విశేషేణ గ్రాహ్యమష్టోత్తరం శతమ్। వేఙ్కటేశాభిధేయైర్యో వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౪౭ ॥ అర్చయేన్నామభిస్తస్య ఫలం ముక్తిర్న సంశయః। గోపనీయమిదం స్తోత్రం సర్వేషాం న ప్రకాశయేత్ ॥౪౮॥ శ్రద్ధాభక్తియుజామేవ దాపయేన్నామసఙ్గ్రహమ్। ఇతి శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే ॥ ౪౯ ॥ కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశాత్తు మయా శ్రుతమ్। తదుక్తం భవతామద్య సద్యః ప్రీతికరం హరేః ॥ ౫౦ ॥ ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామకథనం నామైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

శ్రీరస్తు.

అథ శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిప్రారమ్భః.

* ఓం వేఙ్కటేశాయనమః ౧

శేషాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨

వృషదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩

విష్ణవే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪

సదఞ్జన గిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫

వృషాద్రిపతయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

మేరుపుత్రగిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭

సరస్స్వామితటీజుషే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮

కుమారకల్పసేవ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯

వజ్రిదృగ్విషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦

* ఓం సువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౧

రామాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౨

పద్మనాభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

సదావాయుస్తుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౪

త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౫

గిరికుఞ్జవిహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౭

శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౮

వసూపరిచరత్రాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౧౯

కృష్ణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౦

* ఓం అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౨౧

వేఙ్కటాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

సనకాదిమహాయోగిపూజితాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౩

దేవజిత్ప్రముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౪

శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియుగాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౫

శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః... ౨౬

సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౭

తార్క్ష్యాచలనివాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౨౮

మాయాగూఢవిమానాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౯
గరుడస్కన్ధవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౦
* ఓం అనన్తశిరసే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౧
అనన్తాక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః
అనన్తచరణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౩
శ్రీశైలనిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౪
దామోదరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః
నీలమేఘనిభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౬
బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౭
వైకుణ్ఠాగతసద్హేమవిమానాన్తర్గతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౮
అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజనదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౯
వాసుదేవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః
* ఓం హరయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః
తీర్థపఞ్చకవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౨
వామదేవప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౩
జనకేష్టప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౪
మార్కణ్డేయమహాతీర్థజాతపుణ్యప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౫
† వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౬
చన్ద్రలావణ్యదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౭
నారాయణనగేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౮
బ్రహ్మక్ౢప్తోత్సవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౯
శఙ్ఖచక్రవరానమ్రలసత్కరతలాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౦
* ఓం ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౧
కేశవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౨
నిత్యయౌవనమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౩
అర్థితార్థప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౪
విశ్వతీర్థాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౫

---

† వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.

తీర్థస్వామిసరస్స్నాత జనాభీష్టప్రదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౬

కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్ట ప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౭

జానుదఘ్నసముద్భూతపోత్రిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౮

కూర్మమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౯

కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్తప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౬౦

*ఓం విభవే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః()

వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౬౨

సింహాచలనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౩

శ్రీమన్నారాయణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౪

సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౬౫

కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠసైనాపత్య ప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౬

దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౭

శ్రీధరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౮

క్షత్రియాన్తకరామాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౯

మత్స్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

*ఓం పాణ్డవారిప్రహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౧

శ్రీకరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౨

ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాత మూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౩

రుక్మాబ్జసరసీకూల లక్ష్మీకృతతపస్వినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౭౪

లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౭౫

సాలగ్రామనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౬

శుకదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౭

నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౮

మృగయారసికాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౯

వృషభాసురహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౦

*ఓం అఞ్జనాగోత్రపతయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౧

వృషభాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౨

అఞ్జనాసుతదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౩

† మాధవీయాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౪

ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౫

శ్వేతకోలవరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౬

నీలధేనుపయోధారా సేకదేహోద్భవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౭

శఙ్కరప్రియమిత్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౮

చోళపుత్రప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౯

సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౯౦

* ఓం మధుఘాతినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౧

కృష్ణాఖ్యవిప్రవేదాన్తదేశికత్వప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౯౨

వరాహాచలనాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౩

బలభద్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

---

† మధుమాసవిహారిణే.

త్రివిక్రమాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

మహతే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౬

హృషీకేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

అచ్యుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః()

నీలాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౯

క్షీరాబ్ధినాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౦

* ఓం వైకుణ్ఠాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౧

ముకున్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

అనన్తాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

విరిఞ్చాభ్యర్థితానీత సౌమ్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౦౪

సువర్ణముఖరీస్నాతమనుజాభీష్టదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౫

హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౬

గోవిన్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

శ్రీనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిస్సమాప్తా.

శ్రీ ర స్తు.

అథ శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత
శ్రీ ల క్ష్మీ స్తు తి ప్రా ర మ్భః.

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

శ్రీశుకః॥ పురాదూర్వాససశ్శాపాదవతీర్ణాసురాలయాత్ । పద్మా
పద్మాక్షదయితా విష్ణునాసహితాన్నృప ॥ ౧ ॥ సరఃకాఞ్చనపద్మాఢ్య మి
దంప్రాప్యమహేశ్వరీ । తపశ్చకారవర్షాణాం దివ్యానామయుతంరమా॥
తతోదేవావిచిన్వన్తశ్శ్రియంవిష్ణుసమన్వితామ్ । పురన్దరేణసంయుక్తా
రాజన్నస్మింత్సరోవరే ॥ ౩ ॥ స్థితాంసువర్ణకమలే పుణ్డరీకాక్షసంయు
తామ్ । దృష్ట్వాప్రీతిసమాయుక్తాఃప్రణమ్యామ్బుజధారిణీమ్ ॥ ౪ ॥ కృ
తాఞ్జలిపుటాస్సన్తో స్తుష్టువుర్లోకమాతరమ్ ॥దేవాః॥ నమశ్శ్రియైలో
కధాత్ర్యై బ్రహ్మమాత్రేనమోనమః ॥ ౫ ॥ నమస్తేపద్మనేత్రాయైపద్మ
ముఖ్యైనమోనమః। ప్రసన్నముఖపద్మాయైపద్మకాన్త్యైనమోనమః ॥౬॥
నమోబిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యైనమోనమః । విచిత్రక్షౌమధారిణ్యై
పృథుశ్రోణ్యైనమోనమః ॥ ౭ ॥ పక్వబిల్వఫలాపీన తుఙ్గస్తన్యైనమోన
మః । సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలేశుభే ॥ ౮ ॥ సురత్నాఙ్గదకేయూ
రకాఞ్చీనూపురశోభితే । యక్షకర్దమసంలిప్త సర్వాఙ్గేకటకోజ్జ్వలే ॥౯॥
మాఙ్గళ్యాభరణైశ్చిత్రై ర్ముక్తాహారైర్విభూషితే । తాటంకైరవతంసై
శ్చశోభమానముఖామ్బుజే ॥ ౧౦ ॥ పద్మహస్తేనమస్తుభ్యం ప్రసీదహరివ
ల్లభే । ఋగ్యజుస్సామరూపాయైవిద్యాయైతేనమోనమః ॥ ౧౧ ॥ ప్రసీ
దాస్మాన్కృపాదృష్టిపాతైరాలోకయాబ్ధిజే । దృష్టాత్వయామేతేబ్ర
హ్మరుద్రేన్ద్రాస్త్వంసమాప్నుయుః ॥ ౧౨ ॥ శ్రీశుకః ॥ ఇతిస్తుతాతదాదే
వై ర్విష్ణువక్షస్థలాలయా । విష్ణునాసహసన్తృశ్యారమాప్రీతాఽవదత్సు
రాన్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీః ॥ సురారీన్త్సహసాహత్వాస్వపదానిగమిష్యథ ।
యేస్థానహీనాస్స్వస్థానా ద్భ్రంశితామేనరాభువి ॥ ౧౪ ॥ తేమామ
నేనస్తోత్రేణస్తుత్వాస్థానమవాప్నుయుః । అఖండైర్బిల్వపత్రైర్మామర్చ
యన్తినరాభువి ॥౧౫॥ స్తోత్రేణానేనయేదేవానరాయుష్మత్కృతేనవై ।

ధర్మార్థకామమోక్షాణామాకరాస్తేభవన్తిహి ॥ ౧౬ ॥ ఇదంపద్మసరో
దేవాయేకేచననరాభువి । ప్రాప్యస్నానంకరిష్యన్తిమాంస్తుత్వావిష్ణువల్ల
భామ్ ॥ ౧౭ ॥ తేపిశ్రియందీర్ఘమాయుర్విద్యాంపుత్రాన్సువర్చసః । ల
బ్ధ్వాభోగాంశ్చభుక్త్వాఽన్తే నరామోక్షమవాప్నుయుః ॥ ౧౮ ॥ ఇతిద
త్వావరందేవీ దేవేనసహవిష్ణునా । ఆరుహ్యగరుడేశానంవైకుణ్ఠస్థానమా
యయౌ ॥౧౯॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృతశ్రీ
లక్ష్మీస్తుతికథనంనామనవమోఽధ్యాయః.

అథ శ్రీలక్ష్మీనామావళిప్రారమ్భః.

*ఓంశ్రియైనమః. ...	౧	ఓం సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపురశోభితాయైనమః.	౧౪
ఓంలోకధాత్ర్యైనమః.	౨	ఓం యక్షకర్దమసంలిప్త సర్వాఙ్గాయైనమః. ...	౧౫
ఓంబ్రహ్మమాత్రేనమః.	౩	ఓంకటకోజ్జ్వలాయైనమః.	౧౬
ఓంపద్మనేత్రాయైనమః.	౪	ఓంమాఙ్గళ్యాభరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితాయైనమః.	*
ఓంపద్మముఖ్యైనమః.	౫	ఓం తాటఙ్కైరవతంసైశ్చ శోభమానముఖామ్బుజాయైనమః. ...	౧౮
ఓంప్రసన్నముఖపద్మాయైనమః.	౬	ఓంపద్మహస్తాయైనమః.	౧౯
ఓంపద్మకాన్త్యైనమః. ...	౭	ఓంహరివల్లభాయైనమః.	౨౦
ఓంబిల్వవనస్థాయైనమః.	౮	ఓం ఋగ్యజుస్సామరూపాయైనమః. ...	౨౧
ఓంవిష్ణుపత్న్యైనమః.	౯	ఓంవిద్యాయైనమః.	౨౨
ఓంవిచిత్రక్షౌమధారిణ్యైనమః.	*		
ఓంపృథుశ్రోణ్యైనమః.	౧౧		
ఓంపక్వబిల్వ ఫలాపీనతుఙ్గస్తన్యైనమః. ...	౧౨		
ఓం సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలాయైనమః. ...	౧౩		

ఇతిశ్రీలక్ష్మీనామావళిస్సమాప్తా.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మాండపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామప్రారమ్భః.

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామాని.

వసిష్ఠః ॥ భగవన్ కైశ్చ విధినా నామభిర్వేంకటేశ్వరం । పూజయామాస తం దేవం బ్రహ్మా తు కమలైశ్శుభైః ॥ ౧ ॥ పృచ్ఛామి తాని నామాని గుణయోగపరాణి కిం। ముఖ్యవృత్తీని కిం బ్రూహి లక్షకాణ్యథవా హరేః ॥ నారద ఉవాచ ॥ ౨ ॥ నామాన్యనంతాని హరేర్గుణయోగాని కానిచిత్ ।ముఖ్యవృత్తీని చాన్యాని లక్షకాణ్యపరాణి చ ॥౩॥ పరమార్థైస్సర్వశబ్దైరేకో జ్ఞేయః పరః పుమాన్ । ఆదిమధ్యాంతరహితస్త్వవ్యక్తోఽనంతరూపభృత్ ॥ ౪ ॥ చంద్రార్కవహ్నివాయ్వాద్యా గ్రహర్క్షాణి నభో దిశః । అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం సంతి నో సంతి యన్మతేః ॥ ౫ ॥ తస్య దేవస్య నామ్నాం హి పారం గంతుం హి కః క్షమః । తథాపి చాభిధానాని వేంకటేశస్య కానిచిత్ ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మగీతాని పుణ్యాని తాని వక్ష్యామి సువ్రత । యదుచ్చారణమాత్రేణ విముక్తాఘః పరం వ్రజేత్ ॥ ౭ ॥ వేంకటేశస్య నామ్నాం హి సహస్రస్య ఋషిర్విధిః । ఛందోఽనుష్టుప్తథా దేవశ్శ్రీవత్సాంకో రమాపతిః ॥ ౮ ॥ బీజభూతస్తథోంకారో హ్రీంక్లీం శక్తిశ్చ కీలకం । ఓం నమో వేంకటేశాయేత్యాదిర్మంత్రోఽత్ర కథ్యతే ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మాండగర్భః కవచమస్త్రం చక్రగదాధరః। వినియోగోఽభీష్టసిద్ధౌ హృదయం సామగాయనః ॥ భాస్వచ్చంద్రమసౌ యదీయనయనే భార్యా యదీయా రమా యస్మాద్విశ్వసృడప్యభూద్యమికులం యద్ధ్యానయుక్తం సదా । నాథో యో జగతాం నగేంద్రదుహితుర్నాథోఽపి యద్భక్తిమాంస్తాతో యో మదనస్య యో దురితహా తం వేంకటేశం భజే ॥ ఊర్ధ్వే హస్తే యదీయే సురరిపుదళనే బిభ్రతౌ శంఖచక్రే సేవ్యావంఘ్రీ స్వకీయావభిదధదధరో దక్షిణో యస్య పాణిః । తావన్మాత్రం భవాబ్ధిం గమయతి భజతామూరుగో

వామపాణి శ్శ్రీవత్సాఙ్కశ్చలక్ష్మీర్యదురసిలసత స్తంభజే వేంకటేశం ॥
ఇతిధ్యాయన్ వేంకటేశం శ్రీవత్సాంకం రమాపతిం । వేంకటేశో విరూ
పాక్షఇత్యారభ్యజపేత్క్రమాత్ ॥౧౦॥ ... ... *

వేఙ్కటేశో విరూపాక్షో విశ్వేశో విశ్వభావనః । విశ్వసృడ్విశ్వ
సంహర్తా విశ్వప్రాణో విరాడ్వపుః ॥౧౧॥ శేషాద్రినిలయో౽శేషభక్తదుః
ఖప్రణాశనః । * శేషస్తుత్యశ్శేషశాయీ విశేషజ్ఞో విభుస్స్వభూః ॥౧౨॥ విష్ణు
ర్జిష్ణుశ్చ వర్ధిష్ణురుత్సహిష్ణుస్సహిష్ణుకః । * భ్రాజిష్ణుశ్చ గ్రసిష్ణుశ్చ వర్తిష్ణుశ్చ
భరిష్ణుకః ॥ ౧౩ ॥ కాలయన్తా కాలగోప్తా కాలః కాలాన్తకో౽ఖిలః । కాల
గమ్యః * కాలకణ్ఠవన్ద్యః కాలకలేశ్వరః ॥౧౪॥ శమ్భుస్స్వయమ్భూరమ్భో
జనాభిస్తమ్భితవారిధిః । అమ్భోధినన్దినీజాని శ్శోణామ్భోజపదప్రభః ॥
కమ్బుగ్రీవశ్శమ్బరారిరూపః * శమ్బరజేక్షణః । బిమ్బాధరో బిమ్బరూపీ
ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగః ॥౧౫॥ గుణవాన్గుణగమ్యశ్చ గుణాతీతో గుణప్రియః ।
దుర్గుణధ్వంసకృత్సర్వసుగుణో * గుణభాసకః ॥ ౧౬ ॥ పరేశః పరమా
త్మా చ పరంజ్యోతిః పరాగతిః । పరంపదం వియద్వాసాః పారమ్పర్యశుభ
ప్రదః ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మాణ్డగర్భో బ్రహ్మణ్యో * బ్రహ్మసృడ్బ్రహ్మబోధి
తః । బ్రహ్మస్తుత్యో బ్రహ్మవాదీ బ్రహ్మచర్యపరాయణః ॥ ౧౮ ॥ సత్య
వ్రతార్థసన్తుష్ట స్సత్యరూపీ ఝషాఙ్గవాన్ । సోమకప్రాణహారీ చానీతా
మ్నాయో౽బ్ధిసఞ్చరః ॥ ౨౦ ॥ దేవాసురవరస్తుత్యః పతన్మన్దరధార
కః । ధన్వన్తరిః కచ్ఛపాఙ్గః పయోనిధివిమన్థకః ॥ ౨౧ ॥ అమరామృ
తసన్ధాతా ధృతసమ్మోహినీవపుః । హరమోహకమాయావీ రక్షస్స
న్దోహభఞ్జనః ॥ ౨౨ ॥ * హిరణ్యాక్షవిదారీ చ యజ్ఞో యజ్ఞవిభావనః ।
యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్తా లీలాక్రోడః ప్రతాపవాన్ ॥ ౨౩ ॥ దణ్డకాసు
రవిధ్వంసీ వక్రదంష్ట్రః క్షమాధరః । గన్ధర్వశాపహరణః * పుణ్యగన్ధో వి
చక్షణః ॥ ౨౪ ॥ కరాళవక్త్రస్సోమార్క నేత్రష్షడ్గుణవైభవః । శ్వే
తఘోణీ ఘూర్ణితభ్రూః ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమః ॥ ౨౫ ॥ ద్రాఘీయాన్నీల
కేశీ చ *౧౦౦* జాగ్రదమ్బుజలోచనః । ఘృణావాన్ ఘృణిసమ్మోహో
మహాకాలాగ్నిదీధితిః ॥ ౨౬ ॥ జ్వాలాకరాళవదనో మహోల్కాకులవీ
క్షణః । సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘో దంష్ట్రారుగ్వ్యాప్తదిక్తటః ॥ ౨౭ ॥

ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశో నిశ్వాసత్యక్తవిశ్వసృట్ । *అన్తర్భ్రమజ్జగ
ద్గర్భోఽనన్తో బ్రహ్మకపాలహృత్ ॥ ౨౯ ॥ ఉగ్రో వీరో మహావిష్ణుర్జ్వలన
స్సర్వతోముఖః । నృసింహో భీషణో *భద్రో మృత్యుమృత్యుస్సనాతనః ॥
సభాస్తమ్భోద్భవో భీమశ్శిరోమాలీ మహేశ్వరః । ద్వాదశాదిత్యచూడా
లః కల్పధూమసటాచ్ఛవిః ॥ ౩౦ ॥ హిరణ్యకోరస్థలభిన్నఖః *సింహము
ఖోఽనఘః । ప్రహ్లాదవరదో ధీమాన్ భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౧ ॥ బ్ర
హ్మరుద్రాదిసంసేవ్య స్సిద్ధసాధ్యప్రపూజితః । లక్ష్మీనృసింహో దేవే
శో జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికః ॥ ౩౨ ॥ *ఖడ్గీ ఖేటీ మహేష్వాసీ కపాలీ
ముసలీ హలీ । పాశీ శూలీ మహాబాహుర్జ్వరఘ్నో *రోగలుణ్ఠకః ॥ ౩౩ ॥
మౌఞ్జీయుక్ ఛాత్రకో దణ్డీ కృష్ణాజినధరో వటుః । అధీతవేదో వేదాన్తో
ద్ధారకో బ్రహ్మనైష్ఠికః ॥ ౩౪ ॥ అహీనశయనప్రీతః *ఆదితేయోఽనఘో హ
రిః । సంవిత్ప్రియస్సామవేద్యో బలివేశ్మప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౫ ॥ బలిక్షాళిత
పాదాబ్జో విన్ధ్యావళివిమానితః । త్రిపాదభూమిస్వీకర్తా విశ్వరూపప్రద
ర్శకః ॥ ౩౬ ॥ *ధృతత్రివిక్రమస్సాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డఖర్పరః । పజ్జా
తవాహినీధారాపవిత్రితజగత్త్రయః ॥ ౩౭ ॥ విధిసమ్మానితః పుణ్యో దై
త్యయోద్ధా జయోర్జితః । సురరాజ్యప్రదశ్శుక్రమదహృత్సుగతీశ్వరః ॥ ౩౮ ॥
*జామదగ్న్యః కుఠారీ చ కార్తవీర్యవిదారణః । రేణుకాయాశ్శిరోహారీ దు
ష్టక్షత్రియమర్దనః ॥ ౩౯ ॥ వర్చస్వీ దానశీలశ్చ ధనుష్మాన్ బ్రహ్మవిత్తమః ।
అత్యుదగ్రః *సమగ్రశ్చ న్యగ్రోధో దుష్టనిగ్రహః ॥ ౪౦ ॥ రవివంశసము
ద్భూతో రాఘవో భరతాగ్రజః । కౌసల్యాతనయో రామో విశ్వామిత్ర
ప్రియఙ్కరః ॥ ౪౧ ॥ తాటకారిః *౨౦౦* సుబాహుఘ్నో బలాతిబలమన్త్ర
వాన్ । అహల్యాశాపవిచ్ఛేదీ ప్రవిష్టజనకాలయః ॥ ౪౨ ॥ స్వయంవరసభా
సంస్థ ఈశచాపప్రభఞ్జనః । జానకీపరిణేతా చ జనకాధీశసంస్తుతః ॥ ౪౩ ॥
జమదగ్నితనూజాతయోద్ధాఽయోధ్యాధిపాగ్రణీః । *పితృవాక్యప్రతీ
పాలస్త్యక్తరాజ్యస్సలక్ష్మణః ॥ ౪౪ ॥ ససీతశ్చిత్రకూటస్థో భరతాహి
తరాజ్యకః । కాకదర్పప్రహర్తా చ దణ్డకారణ్యవాసకః ॥ ౪౫ ॥ పఞ్చవ
ట్యాం విహారీ చ స్వధర్మపరిపోషకః । *విరాధహాఽగస్త్యముఖ్యమునిస
మ్మానితః పుమాన్ ॥ ౪౬ ॥ ఇన్ద్రచాపధరః ఖడ్గధరశ్చాక్షయసాయకః ।

ఖరాన్తకో దూషణారి స్త్రిశిరస్కరిపుర్వృషః ॥ ౪౭ ॥ *తతశ్శూర్పణ
ఖానాసాచ్ఛేత్తా వల్కలధారకః । జటావాన్పర్ణశాలాస్థో మారీచబల
మర్దకః ॥ ౪౮ ॥ పక్షిరాట్కృతసంవాదో రవితేజా మహాబలః । శబర్యా
నీతఫలభుగ్ఘనూమత్పరితోషితః ॥౪౯॥ *సుగ్రీవాభయదో దైత్యకాయ
క్షేపణభాసురః । సప్తసాలసముచ్ఛేత్తా వాలిహృత్కపిసంవృతః ॥ ౫౦॥
వాయుసూనుకృతాసేవస్త్యక్తపమ్పః కుశాసనః । ఉదన్వత్తీరగశ్శూరో
*విభీషణవరప్రదః ॥ ౫౧ ॥ సేతుకృద్దైత్యహా ప్రాప్తలఙ్కోఽలఙ్కారవాన్
స్వయం । అతికాయశిరశ్ఛేత్తా కుమ్భకర్ణవిభేదనః ॥౫౨॥ దశకణ్ఠశిరోధ్వం
సీ జామ్బవత్ప్రముఖావృతః । జానకీశః *సురాధ్యక్షః సాకేతేశః పురాతనః ॥
పుణ్యశ్లోకో వేదవేద్యస్స్వామితీర్థనివాసకః । లక్ష్మీసరః కేళిలోలో లక్ష్మీ
శో లోకరక్షకః ॥ ౫౪ ॥ దేవకీగర్భసమ్భూతో *యశోదేక్షణలాలితః । వ
సుదేవకృతస్తోత్రో నన్దగోపమనోహరః ॥ ౫౫ ॥ చతుర్భుజః కోమలాఙ్గో
గదావాన్నీలకున్తలః । పూతనాప్రాణసంహర్తా తృణావర్తవినాశనః ॥౫౬॥
గర్గారోపితనామాఙ్కో * వాసుదేవో హ్యధోక్షజః । గోపికాస్తన్యపా
యీ చ బలభద్రానుజోఽచ్యుతః ॥ ౫౭ ॥ వైయాఘ్రనఖభూషశ్చ వత్సజిద్వ
త్సవర్ధనః । క్షీరసారాశనరతో దధిభాణ్డప్రమర్దనః ॥ ౫౮ ॥ *నవనీతాప
హర్తా చ నీలనీరదభాసురః । ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యో నీలపద్మనిభాననః ॥౫౯॥
మాతృదర్శితవిశ్వాస్య ఉలూఖలనిబన్ధనః । నళకూబరశాపాన్తో గోధూళి
చ్ఛురితాఙ్గకః ॥౬౦॥ గోసఙ్ఘరక్షకశ్శ్రీశో *౩౦౦*బృన్దారణ్యనివాసకః ।వ
త్సాన్తకో బకద్వేషీ దైత్యామ్బుదమహానిలః ॥౬౧॥ మహాజగరచణ్డాగ్నిశ్శ
కటప్రాణకణ్టకః ॥ఇన్ద్రసేవ్యః పుణ్యగాత్రః ఖరజిచ్చణ్డదీధితిః ॥౬౨॥ *తాళప
క్వఫలాశీ చ కాళీయఫణిదర్పహా ।నాగపత్నీస్తుతిప్రీతః ప్రలమ్బాసురఖణ్డనః ॥
దావాగ్నిజలసంహారీ ఫలాహారీ గదాగ్రజః । గోపాఙ్గనాచేలచోరః పాథో
లీలావిశారదః ॥ ౬౪ ॥ వంశగానప్రవీణశ్చ *గోపీహస్తామ్బుజార్చితః । ము
నిపత్న్యాహృతాహారో మునిశ్రేష్ఠో మునిప్రియః ॥ ౬౫ ॥ గోవర్ధనాద్రి
సన్ధర్తా సఙ్క్రన్దనతమోపహః । సదుద్యానవిలాసీ చ రాసక్రీడాపరా
యణః ॥ ౬౬ ॥ వరుణాభ్యర్చితో గోపీప్రార్థితః *పురుషోత్తమః । అక్రూ
రస్తుతిసంప్రీతః కుబ్జాయౌవనదాయకః ॥ ౬౭ ॥ ముష్టికోరఃప్రహారీ చ

చాణూరోదరదారణః। మల్లయుద్ధాగ్రగణ్యశ్చ పితృబన్ధనమోచకః ॥౬౮॥
మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యః కంసగ్రీవానికృన్తనః । ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాతా *ర
త్నసింహాసనస్థితః ॥ ౬౯ ॥ కాలనేమిఖలద్వేషీ ముచుకున్దవరప్రదః।
సాల్వసేవితదుర్ధర్షరాజస్మయనివారణః ॥ ౭౦ ॥ రుక్మిగర్వాపహారీ చ రు
క్మిణీనయనోత్సవః । ప్రద్యుమ్నజనకః కామీ ప్రద్యుమ్నో ద్వారకాధిపః॥
*మణ్యాహర్తా మహామాయో జాంబవత్కృతసంగరః। జాంబూనదాంబర
ధరో గమ్యో జాంబవతీవిభుః ॥ ౭౨ ॥ కాళిందీప్రథితారామకేళిర్గుం
జావతంసకః । మందారసుమనోభాస్వాన్ శచీశాభీష్టదాయకః ॥ ౭౩ ॥
*సత్రాజిన్మానసోల్లాసీ సత్యాజానిశ్శుభావహః । శతధన్వహరస్సిద్ధః
పాండవప్రియకోత్సవః ॥ ౭౪ ॥ భద్రప్రియస్సుభద్రాయాః భ్రాతా
నాగ్నజితీవిభుః । కిరీటకుండలధరః *కల్పపల్లవలాలితః ॥ ౭౫ ॥ భై
ష్మీప్రణయభాషావాన్ మిత్రవిందాధిపోఽభయః । స్వమూర్తికేళిసంప్రీ
తో లక్ష్మణోదారమానసః ॥ ౭౬ ॥ ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసీ తత్సైన్యా
న్తకరోఽమృతః। భూమిస్తుతో *భూరిభోగో భూషణాంబరసంయుతః॥౭౭॥
బహురామాకృతాహ్లాదో గంధమాల్యానులేపనః । నారదాదృష్టచరితో
దేవేశో విశ్వరాడ్గురుః ॥ ౭౮ ॥ బాణబాహువిదారశ్చ తాపజ్వరవినాశ
కః । *ఉషోద్ధర్షయితాఽవ్యక్తశ్శివవాక్తుష్టమానసః ॥ ౭౯ ॥ మహేశజ్వ
రసంస్తుత్యశ్శీతజ్వరభయాంతకః।నృగరాజోద్ధారకశ్చ పౌండ్రకాదివధో
ద్యతః ॥ ౮౦ ॥ వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్నబ్రాహ్మణేషుదయాపరః ।
జరాసంధబలద్వేషీ కేశిదైత్యభయంకరః*౮౦౦* ॥ ౮౧ ॥ చక్రీ చైద్యా
న్తకస్సభ్యో రాజబంధవిమోచకః । రాజసూయహవిర్భోక్తా స్నిగ్ధాఙ్గ
శ్శుభలక్షణః ॥ ౮౨ ॥ ధానాభక్షణసంప్రీతః కుచేలాభీష్టదాయ
కః। సత్త్వాదిగుణగంభీరో *ద్రౌపదీమానరక్షకః ॥ ౮౩ ॥ భీష్మధ్యేయో
భక్తవశ్యో భీమపూజ్యో దయానిధిః । దంతవక్త్రశిరశ్ఛేత్తా కృష్ణః కృష్ణాసఖ
స్స్వరాట్ ॥ ౮౪ ॥ వైజయంతీప్రమోదీ చ *బర్హిబర్హవిభూషణః। పా
ర్థకౌరవసంధానకారీ దుశ్శాసనాంతకః ॥ ౮౫ ॥ బుద్ధో విశుద్ధస్సర్వ
జ్ఞః క్రతుహింసావినిందకః। త్రిపురస్త్రీమానభంగస్సర్వశాస్త్రవిశారదః॥
నిర్వికారో *నిర్మమశ్చ నిరాభాసో నిరామయః । జగన్మోహకధర్మీ చ దిగ్వ

ష్టోऽదిక్పతీశ్వరః ॥ ౮౭ ॥ కలిమ్లేచ్ఛప్రహర్తాచ దుష్టనిగ్రహకార
కః । ధర్మప్రతిష్ఠాకారీచ *చాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృత్ ॥ ౮౮ ॥ యుగాంత
కో యుగాక్రాంతో యుగకృద్యుగభాసకః । కామారిః కామకారీచ నిష్కా
మః కామితార్థదః ॥ ౮౯ ॥ భర్గో వరేణ్యం సవితుః *శార్ఙ్గీ వైకుంఠమం
దిరః । హయగ్రీవః కైటభారిర్గ్రాహఘ్నో గజరక్షకః ॥ ౯౦ ॥ సర్వసం
శయవిచ్ఛేత్తా సర్వభక్తసముత్సుకః । కపర్దీ కామహారీచ *కలాకాష్ఠాస్మృ
తిర్ధృతిః ॥ ౯౧ ॥ అనాదిరప్రమేయౌజాః ప్రధానస్సన్నిరూపకః । నిర్లే
పో నిస్స్పృహో*ऽసఙ్గో నిర్భయో నీతిపారగః ॥ ౯౨ ॥ నిష్ప్రేష్యో
నిష్క్రియశ్శాంతో నిష్ప్రపంచో నిధిర్నయః । కర్మ్యకర్మీ*వికర్మీ
చ కర్మేప్సుః కర్మభావనః ॥ ౯౩ ॥ కర్మాంగః కర్మవిన్యాసో మహాకర్మీ
మహావ్రతీ । కర్మభుక్కర్మఫలదః *కర్మేశః కర్మనిగ్రహః ॥ ౯౪ ॥ నరో నారా
యణో దాంతః కపిలః కామదశ్శుచిః । తప్తా జప్తా*ऽక్షమాలావాన్ గ
న్తా నేతా లయో గతిః ॥ ౯౫ ॥ శిష్టో ద్రష్టా రిపుద్వేష్టా రోష్టా వేష్టా *మ
హానటః । రోద్ధా బోద్ధా మహాయోద్ధా శ్రద్ధావాన్ సత్యధీశ్శుభః ॥ ౯౬ ॥
మంత్రీ మంత్రో మంత్రగమ్యో *మంత్రకృత్పరమంత్రహృత్ । మంత్రభృ
న్మంత్రఫలదో మంత్రేశో మంత్రవిగ్రహః ॥ ౯౭ ॥ మంత్రాంగో మంత్ర
విన్యాసో మహామంత్రో మహాక్రమః । *స్థిరధీః స్థిరవిజ్ఞానః స్థిరప్రజ్ఞః స్థిరాస
నః ॥ ౯౮ ॥ స్థిరయోగః స్థిరాధారః స్థిరమార్గః స్థిరాగమః । నిశ్శ్రేయసో
నిరీహో*ऽగ్నిర్నిరవద్యో నిరంజనః ॥ ౯౯ ॥ నిర్వైరో నిరహంకారో నిర్దం
భో నిరసూయకః । అనంతోऽనంతబాహూరురనంతాంఘ్రి*రనంతదృక్ ॥
అనంతవక్త్రోऽనంతాంగోऽనంతరూపో హ్యనంతకృత్ । ఊర్ధ్వరేతా ఊర్ధ్వ
లింగో హ్యూర్ధ్వమూర్ధోర్ధ్వశాఖకః ॥ ౧౦౧ ॥ ఊర్ధ్వ*ఊర్ధ్వా
ధ్వరక్షీ చ హ్యూర్ధ్వజ్వాలో నిరాకులః । బీజం బీజప్రదో నిత్యో నిదానం ని
ష్కృతిః కృతీ ॥ ౧౦౨ ॥ మహా*నణీయాన్ గరిమా సుషుమా చిత్రమాలికః ।
నభస్స్పృఙ్నభసో జ్యోతిర్నభస్వాన్నిర్నభా నభః ॥ ౧౦౩ ॥ అభు*ర్విభుః
ప్రభుశ్శంభుర్మహీయాన్ భూర్భువాకృతిః । మహానందో మహాశూ
రో మహోరాశిర్మహోత్సవః ॥ ౧౦౪ ॥ మహాక్రోధో*మహాజ్వా
లో మహాశాంతో మహాగుణః । సత్యవ్రతస్సత్యపరస్సత్యసంధస్సతాం

గతిః ॥౧౦౫॥ సత్యేశస్సత్యసంకల్ప స్సత్యచారిత్రలక్షణః ॥౬౦౦॥ *అంతశ్చ
రోహ్యంతరాత్మా పరమాత్మా చిదాత్మకః ॥ ౧౦౬ ॥ రోచనో రోచమాన
శ్చ సాక్షీ శౌరిర్జనార్దనః । ముకుందో *నందనిష్పంద స్స్వర్ణబిందుః పు
రందరః ॥ ౧౦౭॥ అరిందమస్సుమందశ్చ కుందమందారహాసవాన్ । స్యం
దనారూఢచండాంగో హ్యానందీనందనందనః ॥ ౧౦౮ ॥ అనసూయానంద
నో*ఽత్రి నేత్రానందస్సునందవాన్ । శంఖవాన్ పంకజకరః కుంకుమాం
కో జయాంకుశః ॥౧౦౯॥ అంభోజమకరందాఢ్యో నిష్పంకోఽగరుపంకిలః।
ఇంద్ర*చంద్రరథశ్చంద్రోఽతిచంద్రశ్చంద్రభాసకః ॥ ౧౧౦ ॥ ఉపేంద్ర ఇం
ద్రరాజశ్చ వాగింద్రశ్చంద్రలోచనః। ప్రత్యక్పరాక్ *పరంధామ పరమార్థః
పరాత్పరః ॥ ౧౧౧ ॥ అపారవాక్పారగామీ పారావారః పరావరః । స
హస్వానర్థదాతా చ సహనః*సాహసీ జయీ ॥ ౧౧౨ ॥ తేజస్వీ వాయువిశి
ఖీ తపస్వీ తాపసోత్తమః ।ఐశ్వర్యోద్భూతికృద్భూతి రైశ్వర్యాంగకలా
పవాన్ ॥ ౧౧౩ ॥ అంభోధిశాయీ * భగవాన్ సర్వజ్ఞస్సామపారగః।
మహాయోగీ మహాధీరో మహాభోగీ మహాప్రభుః ॥ ౧౧౪ ॥ మహావీరో
మహాతుష్టి ర్మహాపుష్టిః*మహాగుణః । మహాదేవో మహాబాహు ర్మహా
ధర్మో మహేశ్వరః ॥ ౧౧౫ ॥ సమీపగో దూరగామీ స్వర్గమార్గనిరర్గళః।
నగో నగధరో*నాగో నాగేశో నాగపాలకః ॥ ౧౧౬ ॥ హిరణ్మయస్స్వర్ణరే
తా హిరణ్యార్చిర్హిరణ్యదః । గుణగణ్యశ్శరణ్యశ్చ పుణ్యకీర్తిః*పురాణ
గః ॥౧౧౭॥ జన్యభృజ్జన్యసన్నద్ధో దివ్యపంచాయుధో వశీ। దౌర్జన్యభంగః
పర్జన్య స్సౌజన్యనిలయోఽలయః॥౧౧౮॥జలంధరాంతకో*౭౦౦*భస్మ
దైత్యనాశీ మహామనాః । శ్రేష్ఠశ్శ్రేష్ఠో ద్రాఘిష్ఠో గరిష్ఠో గరుడధ్వజః॥
జ్యేష్ఠో ద్రఢిష్ఠో వర్షిష్ఠో * ద్రాఘీయాన్ ప్రణవః ఫణీ । సంప్రదాయకరస్స్వా
మీ సురేశో మాధవో మధుః॥౧౨౦॥నిర్నిమేషో విధిః* వేధా బలవాన్ జీవ
నం బలీ । స్మర్తా శ్రోతా వికర్తా చ ధ్యాతా నేతా సమో * ఽసమః॥
హోతా పోతా మహావక్తా రంతా మంతాఖిలాంతకః । దాతా గ్రాహ
యితా మాతా * నియన్తానంతవైభవః॥౧౨౨॥గోప్తా గోపయితా హన్తా
ధర్మజాగరితా ధవః । కర్తా క్షేత్రకరః క్షేత్ర ప్రదః* క్షేత్రజ్ఞ ఆత్మవిత్॥
క్షేత్రీ క్షేత్రహరః క్షేత్ర ప్రియః క్షేమకరో మరుత్ । భక్తిప్రదో ముక్తిదా

యా శక్తిదో*యుక్తిదాయకః॥౧౨౪॥ శక్తియుక్తౌక్తికస్రగ్వీ సూక్తిరా
మ్నాయసూక్తిగః । ధనంజయో ధనాధ్యక్షో ధనికో ధనదాధిపః॥౧౨౫॥
మహాధనో*మహామానీ దుర్యోధనవిమానితః । రత్నాకరో రత్నరోచీ
రత్నగర్భాశ్రయశ్శుచిః ॥౧౨౬॥ రత్నసానునిధిర్మౌళి రత్నాభా రత్నకం
కణః । అంతర్లక్ష్మ్యో*ఽన్తరభ్యాసీ చాంతర్ధ్యేయో జితాసనః ॥ ౧౨౭॥
అంతరంగో దయావాంశ్చ హ్యంతర్మాయో మహార్ణవః । సరసస్సిద్ధరసి
కస్సిద్ధిః*సాధ్యస్సదాగతిః ॥ ౧౨౮ ॥ఆయుఃప్రదో మహాయుష్మాన్ అర్చి
ష్మానోషధీపతిః । అష్టశ్రీరష్టభాగోష్ట కకుబ్వ్యాప్తయశో వ్రతీ *౧౨౯॥
*అష్టాపదస్సువర్ణాభో హ్యష్టమూర్తిస్త్రిమూర్తిమాన్ । అస్వప్న
స్స్వప్నగస్స్వప్నస్సుస్వప్నఫలదాయకః ॥ ౧౩౦ ॥ దుస్స్వప్నధ్వంసకో
ధ్వస్తదుర్నిమిత్తః*శివంకరః । సువర్ణవర్ణస్సంభావ్యో వర్ణితో వర్ణస
మ్ముఖః ॥ ౧౩౧ ॥ సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదాంబుజః । దాక్షాయ
ణీవచస్తుష్టో దూర్వాసోదృష్టిగోచరః ॥ ౧౩౨ ॥ అంబరీషవ్రతప్రీ
తో మహాకృత్తివిభంజనః ।*మహాభిచారకధ్వంసీ కాలసర్పభయాంత
కః ॥ ౧౩౩ ॥ సుదర్శనః కాలమేఘశ్యామశ్శ్రీమంత్రభావితః । హేమాం
బుజసరస్స్నాయీ శ్రీమనోభావితాకృతిః ॥ ౧౩౪ ॥ శ్రీప్రదత్తాంబుజ
స్రగ్వీ శ్రీకేళిశ్శ్రీనిధిః*భవః । శ్రీప్రదో వామనో లక్ష్మీనాయకశ్చ చతు
ర్భుజః ॥ ౧౩౫ ॥ సంతృప్తస్తర్పితస్తీర్థస్నాతృసౌఖ్యప్రదర్శకః।
అగస్త్యస్తుతిసంహృష్టో దర్శితావ్యక్తభావనః ॥ ౧౩౬ ॥*కపిలార్చిః క
పిలవాన్ సుస్నాతాఘవిపాటనః । వృషాకపిః కపిస్వామిమనోంతస్థిత
విగ్రహః ॥ ౧౩౭ ॥ వహ్నిప్రియోర్థసంభావ్యో జనలోకవిధాయకః।
వహ్నిప్రభో వహ్నితేజాః*శుభాభీష్టప్రదోయమీ ॥ ౧౩౮ ॥ వారుణక్షే
త్రనిలయో వరుణో వారణార్చితః । వాయుస్థానకృతావాసో వాయుగో
వాయుసంభృతః॥౧౩౯॥యమాంతకోఽభిజననో*యమలోకనివారణః।
యమినామగ్రగణ్యశ్చ సంయమీయమభావితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇంద్రోద్యానస
మీపస్థ ఇంద్రదృగ్విషయః ప్రభుః । యక్షరాట్సరసీవాసో హ్యక్షయ్యనిధికో
శకృత్ ॥ ౧౪౧ ॥ స్వామితీర్థకృతావాసః*స్వామిధ్యేయో హ్యధోక్షజః।
వరాహాద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరుహః ॥ ౧౪౨ ॥ పాండుతీర్థా

భిషిక్తాంగో యుధిష్ఠిరవరప్రదః । భీమాన్తఃకరణారూఢ శ్శ్వేతవాహ
నసఖ్యవాన్ ॥ ౧౪౩ ॥ నకులాభయదో మాద్రీసహదేవాభివందితః ।
కృష్ణాశపథసంధాతా *కుంతీస్తుతిరతో దమీ ॥ ౧౪౪ ॥ నారదాదిమునిస్తు
త్యో నిత్యకర్మపరాయః । దర్శితావ్యక్తరూపశ్చ వీణానాదప్రమోది
తః ॥ ౧౪౫ ॥ షట్కోటితీర్థచర్యావాన్ దేవతీర్థకృతాశ్రమః । బిల్వా
మలజలస్నాయీ సరస్వత్యంబుసేవితః ॥ ౧౪౬ ॥ *తుంబురూదకసంస్ప
ర్శజనచిత్తతమోపహః । మత్స్యవామనకూర్మాదితీర్థరాజఃపురాణభృ
త్ ॥ ౧౪౭ ॥ చక్రధ్యేయపదాంభోజ శ్శంఖపూజితపాదుకః । రామతీర్థవి
హారీచ బలభద్రప్రతిష్ఠితః ॥ ౧౪౮ ॥ జామదగ్న్యసరస్తీర్థ జలసేచనతర్పి
తః । పాపాపహారికీలాల సుస్నాతాఘవినాశనః ॥ ౧౪౯ ॥ నభోగంగాభిషి
క్తశ్చ *౯౦౦* నాగతీర్థాభిషేకవాన్ । కుమారధారాతీర్థస్థో వటువేష
స్సుమేఖలః ॥ ౧౫౦ ॥ వృద్ధస్యసుకుమారత్వప్రదస్సౌందర్యవాన్సుఖీ । ప్రియం
వదో మహాకుక్షి రిక్ష్వాకుకులనందనః ॥ ౧౫౧ ॥ *నీలగోక్షీరధారాభూర్వ
రాహాచలనాయకః । భరద్వాజప్రతిష్ఠావాన్ బృహస్పతివిభావితః ॥ ౧౫౨ ॥
అంజనాకృతపూజావా నాఞ్జనేయకరార్చితః । అంజనాద్రినివాసశ్చ ముం
జకేశః పురందరః ॥ ౧౫౩ ॥ కిన్నరద్వయసంబంధి బంధమోక్షప్రదాయకః ।
*వైఖానసమఖారంభో వృషజ్ఞేయో వృషాచలః ॥ ౧౫౪ ॥ వృషకాయ
ప్రభేత్తా చ క్రీడనాచారసంభ్రమః । సౌవర్చలేయవిన్యస్తరాజ్యో నారా
యణప్రియః ॥ ౧౫౫ ॥ దుర్మేధోభంజకః ప్రాజ్ఞో బ్రహ్మోత్సవమ
హోత్సుకః । *భద్రాసురశిరశ్ఛేత్తా భద్రక్షేత్రీ సుభద్రవాన్ ॥ ౧౫౬ ॥
మృగయాఽక్షీణసన్నాహ శ్శంకరాజన్యతుష్టిదః । స్థాణుస్థో వైనతే
యాంగభావితో హ్యాశరీరవాన్ ॥ ౧౫౭ ॥ భోగీంద్రభోగసంస్థానో బ్ర
హ్మాదిగణసేవితః । *సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమానాంతస్స్థితో గుణీ ॥
విష్వక్సేనకృతస్తోత్ర స్సనందనపరీవృతః । జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్య స్సురేశా
ద్యభివందితః ॥ ౧౫౯ ॥ సురాంగనానృత్యపరో గంధర్వోద్గాయనప్రియః ।
రాకేందుసంకాశనఖః కోమలాంఘ్రిసరోరుహః ॥ ౧౬౦ ॥ *కచ్ఛపప్రపదః
కుంద గుల్ఫకస్స్వచ్ఛకూర్పరః । మేదురస్వర్ణవస్త్రాఢ్యకటిదేశస్థమే
ఖలః ॥ ౧౬౧ ॥ ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటిదేశశ్శుభంకరః । అనంత

పద్మజస్థాననాభిర్ముక్తికమాలికః ॥ ౧౬౨ ॥ మందారచాంపేయమాలీర త్నాభరణసంభృతః । * లంబయజ్ఞోపవీతీచ చంద్రశ్రీఖండలేపవాన్ ॥ వరదోఽభయదశ్చక్రీశంఖీకౌస్తుభదీప్తిమాన్ । శ్రీవత్సాంకితవక్షస్కోల క్ష్మీసంశ్రితహృత్తటః ॥ ౧౬౪ ॥ నీలోత్పలనిభాకారః * శోణాంభోజస మాననః । కోటిమన్మథలావణ్యశ్చంద్రికాస్మితపూరితః ॥ ౧౬౫ ॥ సు ధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుండ్రశ్చ కస్తూరీతిలకాంచితః । పుండరీకేక్షణస్స్వచ్ఛో మౌళిశోభావిరాజితః ॥ ౧౬౬ ॥ పద్మస్థఃపద్మనాభశ్చ * సోమమండల గోబుధః । వహ్నిమండలగస్సూర్య సూర్యమండలసంస్థితః ॥ ౧౬౭ ॥ శ్రీపతిర్భూమిజానిశ్చ విమలాద్యభిసంవృతః । జగత్కుటుంబజనితారక్ష కః * కామితప్రదః ॥౧౬౮॥ అవస్థాత్రయయంతాచ విశ్వతేజస్స్వరూప వాన్ । జ్ఞప్తిజ్ఞేయోజ్ఞానగమ్యోజ్ఞానాతీతస్సురాతిగః ॥ ౧౬౯ ॥ బ్ర హ్మాండాంతర్బహిర్వ్యాప్తోవేంకటాద్రిగదాధరః॥ *౧౦౦౦* *

శ్రీవేఙ్కటాద్రిగదాధరోన్నమ ఇతి.

ఏవంశ్రీవేఙ్కటేశస్య కీర్తనంపరమాద్భుతం ॥ ౧౭౦ ॥ నామ్నాంసహ స్రసంస్రావ్యంపవిత్రంపుణ్యవర్ధనమ్ । శ్రవణాత్సర్వదోషఘ్నంరోగ ఘ్నంమృత్యునాశనం॥౧౭౧॥ దారిద్ర్యభేదనంధర్మ్యంసర్వైశ్వర్యఫలప్ర దం। కాలాహివిషవిచ్ఛేదిజ్వరాపస్మారభంజనం ॥౧౭౨॥ శత్రుక్షయకరం రాజగ్రహపీడానివారణం । బ్రహ్మరాక్షసకూశ్మాండభేతాళభయభఞ్జ నం ॥ ౧౭౩ ॥ విద్యాభిలాషీవిద్యావా న్ధనార్థీధనవాన్భవేత్ । అనం తకల్పజీవీస్యా దాయుష్కామోమహాయశాః ॥ ౧౭౪ ॥ పుత్రార్థీసుగు ణాన్పుత్రాన్లభేతాయుష్మతస్తతః। సంగ్రామేశత్రువిజయీ సభాయాం ప్రతివాదిజిత్ ॥౧౭౫॥ దివ్యైర్నామభిరేభిస్తు తులసీపూజనాత్సకృత్ । వైకుంఠవాసీభగవత్సదృశోవిష్ణుసన్నిధౌ ॥ ౧౭౬ ॥ కల్హారపూజనా న్మాసా ద్ద్వితీయఇవయక్షరాట్ । నీలోత్పలార్చనాత్సర్వ రాజపూజ్యస్స దాభవేత్ ॥ ౧౭౭ ॥ హృత్సంస్థైర్నామభిస్తు భూయాద్ద్విగ్వ్రషయో హరిః । వాఞ్ఛితార్థంతదాదత్వావైకుంఠంచప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭౮ ॥ త్రిసంధ్యంయోజపేన్నిత్యం సంపూజ్యవిధినావిభుం । త్రివారంపఞ్చవా రంవా ప్రత్యహంక్రమశోయమీ ॥౧౭౯॥ మాసాదలక్ష్మీనాశస్స్యాద్ద్విమా

సాత్సాన్యన్నరేంద్రతా । త్రిమాసాన్మహదైశ్వర్యం తతస్సంభాషణంభవేత్ । మాసంపఠన్న్యూనకర్మపూర్తించసమవాప్నుయాత్ ॥౧౮౦॥ మార్గభ్రష్టశ్చసన్మార్గం గతస్వాస్వ్యంస్వకీయకం । చాంచల్యచిత్తోఽపి చాంచల్యం మనస్స్వాస్థ్యంచగచ్ఛతి ॥ ౧౮౧ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం జ్ఞానంమోక్షంచవిందతి । సర్వాన్కామానవాప్నోతి శాశ్వతంచపదంతథా ॥ ౧౮౨ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యం సత్యంసత్యంనసంశయః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే వసిష్ఠనారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటా
చలమాహాత్మ్యే శ్రీ వేఙ్కటేశ శ్రీ సహస్రనామ
స్తోత్రాధ్యాయస్సమాప్తః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీ ని వా స మ హ ం భ జే॥

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామావళిప్రారమ్భః.

* ఓం శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧
విరూపాక్షాయనమః ... ...
విశ్వేశాయనమః ... ...
విశ్వభావనాయనమః ... ...
విశ్వసృజేనమః ... ౫
విశ్వసంహర్త్రేనమః ... ...
విశ్వప్రాణాయనమః ... ...
విరాడ్వపుషేనమః ... ...
శేషాద్రినిలయాయనమః ...
అశేషభక్తదుఃఖప్రణాశనాయనమః.
* ఓం శేషస్తుత్యాయనమః ...
శేషశాయినేనమః ... ...
విశేషజ్ఞాయనమః ... ...
విభవేనమః ... ...
స్వభువేనమః ... ౧౫
విష్ణవేనమః ... ...
జిష్ణవేనమః ... ...
వర్ధిష్ణవేనమః ... ...
ఉత్సహిష్ణవేనమః ... ...
సహిష్ణుకాయనమః ... ౨౦
* ఓం భ్రాజిష్ణవేనమః ... ...
గ్రసిష్ణవేనమః ... ...
వర్తిష్ణవేనమః ... ...
భరిష్ణుకాయనమః ... ...
కాలయన్త్రేనమః ... ౨౫
కాలగోప్త్రేనమః ... ...
కాలాయనమః ... ...
కాలాన్తకాయనమః ... ...
అఖిలాయనమః ... ...
కాలగమ్యాయనమః ... ౩౦
* ఓం కాలకణ్ఠవన్ద్యాయనమః ...
కాలకలేశ్వరాయనమః... ...
శమ్భవేనమః... ... ...
స్వయమ్భువేనమః ... ...
అమ్భోజనాభయేనమః... ౩౫
స్తమ్భితవారిధయేనమః ... ...
అమ్భోధినన్దినీజానయేనమః ...
శోణామ్భోజపదప్రభాయనమః ...
కమ్బుగ్రీవాయనమః ... ...
శమ్బరారిరూపాయనమః ౪౦
* ఓం శమ్బరజేక్షణాయనమః ...
బిమ్బాధరాయనమః ... ...
బిమ్బరూపిణేనమః ... ...
ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగాయనమః ...
గుణవతేనమః ... ౪౫
గుణగమ్యాయనమః ... ...
గుణాతీతాయనమః ... ...
గుణప్రియాయనమః ... ...
దుర్గుణధ్వంసకృతేనమః... ...
సర్వసుగుణాయనమః ... ౫౦
* ఓం గుణభాసకాయనమః ...
పరేశాయనమః ... ...
పరమాత్మనేనమః ... ...
పరస్మైజ్యోతిషేనమః ... ...

పరాయైగతయే నమః ... ౫౫
పరస్మై పదాయ నమః ... ...
వియద్వ్యాసనే నమః ... ...
పారమ్పర్యశుభప్రదాయ నమః ... ...
బ్రహ్మాండగర్భాయ నమః ... ...
బ్రహ్మణ్యాయ నమః ... ౬౦
* ఓం బ్రహ్మసృజే నమః ... ...
బ్రహ్మబోధితాయ నమః ... ...
బ్రహ్మస్తుత్యాయ నమః ... ...
బ్రహ్మవాదినే నమః ... ...
బ్రహ్మచర్యపరాయణాయ నమః ౬౫
సత్యవ్రతార్థసన్తుష్టాయ నమః ...
సత్యరూపిణే నమః ... ...
ఝషాఙ్గవతే నమః ... ...
సోమకప్రాణహారిణే నమః ...
ఆనీతామ్నాయాయ నమః ౭౦
* ఓం అబ్ధిసఞ్చరాయ నమః ...
దేవాసురవరస్తుత్యాయ నమః ...
పతన్మన్దరధారకాయ నమః ...
ధన్వన్తరయే నమః ... ...
కచ్ఛపాఙ్గాయ నమః ... ౭౫
పయోనిధివిమన్థకాయ నమః ...
అమరామృతసన్ధాత్రే నమః ...
ధృతసమ్మోహినీవపుషే నమః ...
హరమోహకమాయావినే నమః ...
రక్షస్సన్దోహభఞ్జనాయ నమః ౮౦
* ఓం హిరణ్యాక్షవిదారిణే నమః ...
యజ్ఞాయ నమః ... ...
యజ్ఞవిభావనాయ నమః ...
యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్త్రే నమః ...
లీలాక్రోడాయ నమః ... ౮౫
ప్రతాపవతే నమః ... ...
దణ్డకాసురవిధ్వంసినే నమః ...
వక్రదంష్ట్రాయ నమః ... ...
క్షమాధరాయ నమః ... ...
గన్ధర్వశాపహరణాయ నమః ౯౦
* ఓం పుణ్యగన్ధాయ నమః ...
విచక్షణాయ నమః ... ...
కరాళవక్త్రాయ నమః ... ...
సోమార్కనేత్రాయ నమః ...
షడ్గుణవైభవాయ నమః... ౯౫
శ్వేతఘోణినే నమః ... ...
ఘూర్ణితభ్రువే నమః ... ...
ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమాయ నమః ...
ద్రాఘీయసే నమః ... ...
నీలకేశినే నమః ... ౧౦౦
* ఓం జాగ్రదమ్బుజలోచనాయనః...
ఘృణావతే నమః ... ...
ఘృణిసమ్మోహాయ నమః ...
మహాకాలాగ్నిదీధితయే నమః ...
జ్వాలాకరాళవదనాయ నమః ౧౦౫
మహోల్కాకులవీక్షణాయ నమః ...
సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘాయ నమః ...

దంష్ట్రోగ్రవ్యాప్తదిక్తటాయనమః... ...
ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశాయనమః ...
నిశ్శ్వాసత్యక్తవిశ్వసృజేనమః ౧౧౦
*అన్తర్భ్రమజ్జగద్గర్భాయనమః ...
అనన్తాయనమః ... ...
బ్రహ్మకపాలహృతేనమః... ...
ఉగ్రాయనమః ... ...
వీరాయనమః ... ౧౧౫
మహావిష్ణవేనమః ... ...
జ్వలనాయనమః ... ...
సర్వతోముఖాయనమః... ...
నృసింహాయనమః ... ...
భీషణాయనమః ... ౧౨౦
* ఓం భద్రాయనమః ... ...
మృత్యుమృత్యవేనమః ... ...
సనాతనాయనమః ... ...
సభాస్తమ్భోద్భవాయనమః ...
భీమాయనమః ... ౧౨౫
శిరోమాలినేనమః ... ...
మహేశ్వరాయనమః ... ...
ద్వాదశాదిత్యచూడాలాయనమః ...
కల్పధూమసటాచ్ఛవయేనమః ...
హిరణ్యకోరస్థలభిన్నఖాయనమః ()
* ఓం సింహముఖాయనమః ...
అనఘాయనమః ... ...

ప్రహ్లాదవరదాయనమః ... ...
ధీమతేనమః... ... ...
భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితాయనమః ౧౩౫
బ్రహ్మరుద్రాదిసంసేవ్యాయనమః ...
సిద్ధసాధ్యప్రపూజితాయనమః ...
లక్ష్మీనృసింహాయనమః ... ...
దేవేశాయనమః ... ...
జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికాయనమః ()
* ఓం ఖడ్గినేనమః ... ...
ఖేటినేనమః ... ...
మహేష్వాసినేనమః ... ...
కపాలినేనమః ... ...
ముసలినేనమః ... ౧౪౫
హలినేనమః... ... ...
పాశినేనమః... ... ...
శూలినేనమః... ... ...
మహాబాహవేనమః ... ...
జ్వరఘ్నాయనమః ... ౧౫౦
* ఓం రోగలుణ్టకాయనమః ...
మౌఞ్జీయుజేనమః ... ...
ఛాత్రకాయనమః ... ...
దణ్డినేనమః ... ...
కృష్ణాజినధరాయనమః ... ౧౫౫
వటవేనమః ... ...
అధీతవేదాయనమః ... ...

వేదాస్త్రోద్ధారకాయనమః ...
బ్రహ్మనైష్ఠికాయనమః... ...
అహీనశయనప్రీతాయనమః ౧౬౦
* ఓం ఆదితేయాయనమః ...
అనఘాయనమః ... ...
హరయేనమః... ... ...
సంవిత్ప్రియాయనమః ...
సామవేద్యాయనమః ... ౧౬౫
బలివేశ్మప్రతిష్ఠితాయనమః ...
బలిక్షాళితపాదాబ్జాయనమః ...
విన్ధ్యావళివిమానితాయనమః ...
త్రిపాదభూమిస్వీకర్త్రేనమః ...
విశ్వరూపప్రదర్శకాయనమః ౧౭౦
* ఓం ధృతత్రివిక్రమాయనమః ...
స్వాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డఖర్పరాయనమః
పజ్జాతవాహినీధారాపవిత్రితజగత్త్రయాయనమః. ... ...
విధిసమ్మానితాయనమః ... ...
పుణ్యాయనమః ... ౧౭౫
దైత్యయోద్ధ్రేనమః ... ...
జయోర్జితాయనమః ... ...
సురరాజ్యప్రదాయనమః ...
శుక్రమదహృతేనమః ... ...
సుగతీశ్వరాయనమః ... ౧౮౦
* ఓం జామదగ్న్యాయనమః ...
కుఠారిణేనమః. ... ...

కార్తవీర్యవిదారణాయనమః ...
రేణుకాయాశ్శిరోహారిణేనమః ...
దుష్టక్షత్రియమర్దనాయనమః ౧౮౫
వర్చస్వినేనమః ... ...
దానశీలాయనమః ... ...
ధనుష్మతేనమః ... ...
బ్రహ్మవిత్తమాయనమః ... ...
అత్యుదగ్రాయనమః ... ౧౯౦
* ఓం సమగ్రాయనమః ...
న్యగ్రోధాయనమః ... ...
దుష్టనిగ్రహాయనమః ... ...
రవివంశసముద్భూతాయనమః ...
రాఘవాయనమః ... ౧౯౫
భరతాగ్రజాయనమః ... ...
కౌసల్యాతనయాయనమః ...
రామాయనమః ... ...
విశ్వామిత్రప్రియఙ్కరాయనమః ...
తాటకారయేనమః ... ౨౦౦
* ఓం సుబాహుఘ్నాయనమః ...
బలాతిబలమన్త్రవతేనమః ...
అహల్యాశాపవిచ్ఛేదినేనమః ...
ప్రవిష్టజనకాలయాయనమః ...
స్వయంవరసభాసంస్థాయనమః ౨౦౫
ఈశచాపప్రభఞ్జనాయనమః ...
జానకీపరిణేత్రేనమః ... ...
జనకాధీశసంస్తుతాయనమః ...

జమదగ్నితనూజాతయోద్ధ్రే నమః
అయోధ్యాధిపాగ్రణ్యే నమః ౨౧౦
* ఓం పితృవాక్యప్రతిపాలాయ నమః
త్యక్తరాజ్యాయ నమః ... ...
సలక్ష్మణాయ నమః ... ...
ససీతాయ నమః ... ...
చిత్రకూటస్థాయ నమః ... ౨౧౫
భరతాహితరాజ్యకాయ నమః ...
కాకదర్పప్రహర్త్రే నమః ...
దణ్డకారణ్యవాసకాయ నమః ...
పఞ్చవటీవిహారిణే నమః ... ...
స్వధర్మపరిపోషకాయ నమః ౨౨౦
* ఓం విరాధఘ్నే నమః ...
అగస్త్యముఖ్యమునిసమ్మానితాయ నమః
పుంసే నమః ... ...
ఇన్ద్రచాపధరాయ నమః ...
ఖడ్గధరాయ నమః ... ౨౨౫
అక్షయసాయకాయ నమః ...
ఖరాన్తకాయ నమః ... ...
దూషణారయే నమః ... ...
త్రిశిరస్కరిపవే నమః ... ...
వృషాయ నమః ... ౨౩౦
* ఓం శూర్పణఖానాసాచ్ఛేత్త్రే నమః
వల్కలధారకాయ నమః ...
జటావతే నమః ... ...
పర్ణశాలాస్థాయ నమః ... ...
మారీచబలమర్దకాయ నమః ౨౩౫
పక్షిరాట్కృతసంవాదాయ నమః ...
రవితేజసే నమః ... ...
మహాబలాయ నమః ... ...
శబర్యానీతఫలభుజే నమః ...
హనూమత్పరితోషితాయ నమః ౨౪౦
* ఓం సుగ్రీవాభయదాయ నమః ...
దైత్యకాయక్షేపణభాసురాయ నమః
సప్తసాలసముచ్ఛేత్త్రే నమః ...
వాలిహృతే నమః ... ...
కపిసంవృతాయ నమః ... ౨౪౫
వాయుసూనుకృతాసేవాయ నమః ...
త్యక్తపమ్పాయ నమః ... ...
కుశాసనాయ నమః ... ...
ఉదన్వత్తీరగాయ నమః ...
శూరాయ నమః ... ౨౫౦
* ఓం విభీషణవరప్రదాయ నమః ...
సేతుకృతే నమః ... ...
దైత్యఘ్నే నమః ... ...
ప్రాప్తలఙ్కాయ నమః ...
అలఙ్కారవతే నమః ... ౨౫౫
అతికాయశిరశ్ఛేత్త్రే నమః ...
కుమ్భకర్ణవిభేదనాయ నమః ...
దశకణ్ఠశిరోధ్వంసినే నమః ...
జామ్బవత్ప్రముఖావృతాయ నమః...
జానకీశాయ నమః ... ౨౬౦

* ఓం సురాధ్యక్షాయనమః ... ...
సాకేతేశాయనమః ... ...
పురాతనాయనమః ... ...
పుణ్యశ్లోకాయనమః ... ...
వేదవేద్యాయనమః ... ౨౬౫
స్వామితీర్థనివాసకాయనమః ...
లక్ష్మీసరఃకేళిలోలాయనమః ...
లక్ష్మీశాయనమః ... ...
లోకరక్షకాయనమః ... ...
దేవకీగర్భసమ్భూతాయనమః ౨౭౦
* ఓం యశోదేక్షణలాలితాయనమః
వసుదేవకృతస్తోత్రానమః ...
నన్దగోపమనోహరాయనమః ...
చతుర్భుజాయనమః ... ...
కోమలాఙ్గాయనమః ... ౨౭౫
గదావతేనమః ... ...
నీలకున్తలాయనమః ... ...
పూతనాప్రాణసంహర్త్రేనమః ...
తృణావర్తవినాశనాయనః ...
గర్గారోపితనామాఙ్కాయనమః ౨౮౦
* ఓం వాసుదేవాయనమః ...
అధోక్షజాయనమః ... ...
గోపికాస్తన్యపాయినేనమః ...
బలభద్రానుజాయనమః ...
అచ్యుతాయనమః ... ౨౮౫
వైయాఘ్రనఖభూషాయనమః ...

వత్సజితేనమః ... ...
వత్సవర్ధనాయనమః ... ...
క్షీరసారాశనరతాయనమః ...
దధిభాణ్డప్రమర్దనాయనమః ౨౯౦
* ఓం నవనీతాపహర్త్రేనమః ...
నీలనీరదభాసురాయనమః ...
ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యాయనమః ...
నీలపద్మనిభాననాయనమః ...
మాతృదర్శితవిశ్వాస్యాయనమః ౨౯౫
ఉలూఖలనిబద్ధనాయనమః ...
నళకూబరశాపాన్తాయనమః ...
గోధూళిచ్ఛురితాఙ్గకాయనమః ...
గోసఙ్ఘరక్షకాయనమః ...
శ్రీశాయనమః ... ౩౦౦
* ఓం బృన్దారణ్యనివాసకాయనమః
వత్సాన్తకాయనమః ... ...
బకద్వేషిణేనమః ... ...
దైత్యామ్బుదమహానిలాయనమః ...
మహాజగరచణ్డాగ్నయేనమః ౩౦౫
శకటప్రాణకణ్టకాయనమః ...
ఇన్ద్రసేవ్యాయనమః ... ...
పుణ్యగాత్రాయనమః ... ...
ఖరజితేనమః ... ...
చణ్డదీధితయేనమః ... ౩౧౦
* ఓం తాళపక్వఫలాశినేనమః ...
కాళీయఫణిదర్పఘ్నేనమః ...

నాగపత్నీస్తుతిప్రీతాయనమః ... ...
ప్రలమ్బాసురఖణ్డనాయనమః ... ...
దావాగ్నిబలసంహారిణేనమః ౩౧౫
ఫలాహారిణేనమః ... ...
గదాగ్రజాయనమః ... ...
గోపాఙ్గనాచేలచోరాయనమః ... ...
పాథోలీలావిశారదానమః ... ...
వంశగానప్రవీణాయనమః ౩౨౦
* ఓం గోపీహస్తామ్బుజార్చితాయనమః
మునిపత్న్యాహృతాహారాయనమః ...
మునిశ్రేష్ఠాయనమః ... ...
మునిప్రియాయనమః ... ...
గోవర్ధనాద్రిసంధర్త్రేనమః ౩౨౫
సఙ్క్రన్దనతమోపహాయనమః ...
సదుద్యానవిలాసినేనమః ...
రాసక్రీడాపరాయణాయనమః ...
వరుణాభ్యర్చితాయనమః ...
గోపీప్రార్థితాయనమః ౩౩౦
* ఓం పురుషోత్తమాయనమః ...
అక్రూరస్తుతిసమ్ప్రీతాయనమః
కుబ్జాయౌవనదాయకాయనమః ...
ముష్టికోరఃప్రహారిణేనమః ...
చాణూరోదరదారణాయనమః ౩౩౫
మల్లయుద్ధాగ్రగణ్యాయనమః ...
పితృబన్ధనమోచకాయనమః ...
మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యాయనమః ...
కంసగ్రీవానికృన్తనాయనమః ...
ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాత్రేనమః ...
* ఓం రత్నసింహాసనస్థితాయనమః...
కాలనేమిఖలద్వేషిణేనమః ...
ముచుకున్దవరప్రదాయనమః ...
సాల్వసేవితదుర్ధర్షరాజస్మయనివారణాయనమః ... ...
రుక్మిగర్వాపహారిణేనమః ... ౩౪౫
రుక్మిణీనయనోత్సవాయనమః ...
ప్రద్యుమ్నజనకాయనమః ...
కామినేనమః ... ...
ప్రద్యుమ్నాయనమః ... ...
ద్వారకాధిపాయనమః... ౩౫౦
* ఓం మణ్యాహర్త్రేనమః ...
మహామాయాయనమః ... ...
జామ్బవత్కృతసఙ్గరాయనమః ...
జామ్బూనదాంబరధరాయనమః ...
గమ్యాయనమః ... ౩౫౫
జామ్బవతీవిభవేనమః ... ...
కాళిన్దీప్రథితారామకేళయేనమః ...
గుఞ్జావతంసకాయనమః ...
మన్దారసుమనోభాస్వతేనమః ...
శచీశాభీష్టదాయకాయనమః ౩౬౦
* ఓం సత్రాజిన్మానసోల్లాసినేనమః...
సత్యాజానయేనమః ... ...
శుభావహాయనమః ... ...

శతధన్వహరాయనమః ...
సిద్ధాయనమః ౩౬౫
పాణ్డవప్రియకోత్సవాయనమః ...
భద్రప్రియాయనమః ... ...
సుభద్రాయాభ్రాత్రేనమః ...
నాగ్నజితీవిభవేనమః ... ...
కిరీటకుణ్డలధరాయనమః ౩౭౦
*ఓం కల్పపల్లవలాలితాయనమః ...
భైష్మీప్రణయభాషావతేనమః ...
మిత్రవిన్దాధిపాయనమః... ...
అభయాయనమః ... ...
స్వమూర్తికేళిసమ్ప్రీతాయనమః ౦
లక్ష్మణోదారమానసాయనమః ...
ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసినేనమః ...
తత్సైన్యాన్తకరాయనమః ...
అమృతాయనమః ... ...
భూమిస్తుతాయనమః ౩౮౦
* ఓం భూరిభోగాయనమః ...
భూషణామ్బరసంయుతాయనమః ...
బహురామాకృతాహ్లాదాయనమః ...
గన్ధమాల్యానులేపనాయనమః ...
నారదాదృష్టచరితాయనమః ౩౮౫
దేవేశాయనమః ... ...
విశ్వరాజేనమః ... ...
గురవేనమః ... ...
బాణబాహువిదారాయనమః ...

తాపజ్వరవినాశకాయనమః ౩౯౦
* ఓం ఉషోద్ధర్షయిత్రేనమః ...
అవ్యక్తాయనమః ... ...
శివవాక్తుష్టమానసాయనమః ...
మహేశజ్వరసంస్తుత్యాయనమః ...
శీతజ్వరభయాన్తకాయనమః ౩౯౫
నృగరాజోద్ధారకాయనమః ...
పౌణ్డ్రకాదివధోద్యతాయనమః ...
వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్నబ్రాహ్మణేషుద
యాపరాయనమః ... ...
జరాసన్ధబలద్వేషిణేనమః ...
కేశిదైత్యభయఙ్కరాయనమః ౪౦౦
* ఓంచక్రిణేనమః ... ...
చైద్యాన్తకాయనమః ... ...
సభ్యాయనమః ... ...
రాజబన్ధవిమోచకాయనమః ...
రాజసూయహవిర్భోక్త్రేనమః ౪౦౫
స్నిగ్ధాంగాయనమః ... ...
శుభలక్షణాయనమః ... ...
ధానాభక్షణసమ్ప్రీతాయనమః ...
కుచేలాభీష్టదాయకాయనమః ...
సత్త్వాదిగుణగమ్భీరాయనమః ౪౧౦
* ఓంద్రౌపదీమానరక్షకాయనమః...
భీష్మధ్యేయాయనమః ... ...
భక్తవశ్యాయనమః ... ...
భీమపూజ్యాయనమః ... ...

దయానిధయేనమః ... ౪౧౫

దన్తవక్త్రశిరశ్ఛేత్త్రేనమః ...

కృష్ణాయనమః ... ...

కృష్ణాసఖాయనమః ... ...

స్వరాజేనమః ... ...

వైజయన్తీప్రమోదినేనమః ౪౨౦

* ఓంబర్హిబర్హవిభూషణాయనమః ...

పార్థకౌరవసన్ధానకారిణేనమః ...

దుశ్శాసనాన్తకాయనమః ...

బుద్ధాయనమః ... ...

విశుద్ధాయనమః ... ౪౨౫

సర్వజ్ఞాయనమః ... ...

క్రతుహింసావినిన్దకాయనమః ...

త్రిపురస్త్రీమానభఙ్గాయనమః ...

సర్వశాస్త్రవిశారదాయనమః ...

నిర్వికారాయనమః ౪౩౦

* ఓంనిర్మమాయనమః ... ...

నిరాభాసాయనమః ... ...

నిరామయాయనమః ... ...

జగన్మోహకధర్మిణేనమః ...

దిగ్వస్త్రాయనమః ... ౪౩౫

దిక్పతీశ్వరాయనమః ... ...

కల్కినేనమః ... ...

మ్లేచ్ఛప్రహర్త్రేనమః ... ...

దుష్టనిగ్రహకారకాయనమః ...

ధర్మప్రతిష్ఠాకారిణేనమః ౪౪౦

* ఓంచాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృతేనమః ...

యుగాన్తకాయనమః ... ...

యుగాక్రాన్తాయనమః... ...

యుగకృతేనమః ... ...

యుగభాసకాయనమః ... ౪౪౫

కామారయేనమః ... ...

కామకారిణేనమః ... ...

నిష్కామాయనమః ... ...

కామితార్థదాయనమః... ...

సవితుర్వరేణ్యాయభర్గసేనమః ౪౫౦

* ఓంశార్ఙ్గిణేనమః ... ...

వైకుణ్ఠమన్దిరాయనమః... ...

హయగ్రీవాయనమః ... ...

కైటభారయేనమః ... ...

గ్రాహఘ్నాయనమః ... ౪౫౫

గజరక్షకాయనమః ... ...

సర్వసంశయవిచ్ఛేత్త్రేనమః ...

సర్వభక్తసముత్సుకాయనమః ...

కపర్దినేనమః ... ...

కామహారిణేనమః ౪౬౦

* ఓంకళాయైనమః ... ...

కాష్ఠాయైనమః ... ...

స్మృతయేనమః ... ...

ధృతయేనమః ... ...

అనాదయేనమః ... ౪౬౫

అప్రమేయౌజసేనమః ... ...

ప్రధానాయనమః ... ...

సన్నిరూపకాయనమః... ... ...
నిర్లేపాయనమః ... ...
నిస్పృహాయనమః ... ౪౭౦
* ఓం అసంగాయనమః ...
నిర్భయాయనమః ... ...
నీతిపారగాయనమః ... ...
నిష్ప్రేష్యాయనమః ... ...
నిష్క్రియాయనమః ... ౪౭౫
శాన్తాయనమః ... ...
నిష్ప్రపంచాయనమః ... ...
నిధయేనమః... ... ...
నయాయనమః ... ...
కర్మిణేనమః... ... ౪౮౦
* ఓం అకర్మిణేనమః ... ...
వికర్మిణేనమః ... ...
కర్మేప్సవేనమః ... ...
కర్మభావనాయనమః ... ...
కర్మాఙ్గాయనమః ... ౪౮౫
కర్మవిన్యాసాయనమః ... ...
మహాకర్మిణేనమః ... ...
మహావ్రతినేనమః ... ...
కర్మభుజేనమః ... ...
కర్మఫలదాయనమః ... ౪౯౦
* ఓం కర్మేశాయనమః ... ...
కర్మనిగ్రహాయనమః ... ...
నరాయనమః ... ...
నారాయణాయనమః ... ...
దాన్తాయనమః ... ౪౯౫

కపిలాయనమః ... ...
కామదాయనమః ... ...
శుచయేనమః... ... ...
తప్త్రేనమః... ... ...
జప్త్రేనమః... ... ౫౦౦
* ఓం అక్షమాలావతేనమః ...
గన్త్రేనమః ... ...
నేత్రేనమః ... ...
లయాయనమః ... ...
గతయేనమః ౫౦౫
శిష్టాయనమః ... ...
ద్రష్ట్రేనమః ... ...
రిపుద్వేష్ట్రేనమః ... ...
రోష్ట్రేనమః... ... ...
వేష్ట్రేనమః ౫౧౦
* ఓం మహానటాయనమః ...
రోద్ధ్రేనమః ... ...
బోద్ధ్రేనమః ... ...
మహాయోద్ధ్రేనమః ... ...
శ్రద్ధావతేనమః ... ౫౧౫
సత్యధియేనమః ... ...
శుభాయనమః ... ...
మన్త్రిణేనమః ... ...
మన్త్రాయనమః ... ...
మన్త్రగమ్యాయనమః ... ౫౨౦
* ఓం మన్త్రకృతేనమః ... ...
పరమన్త్రహృతేనమః ... ...
మన్త్రభృతేనమః ... ...

మన్త్రఫలదాయనమః ... ...
మన్త్రేశాయనమః ... ౫౨౫
మన్త్రవిగ్రహాయనమః ... ...
మన్త్రాంగాయనమః ... ...
మన్త్రవిన్యాసాయనమః ...
మహామన్త్రాయనమః ... ...
మహాక్రమాయనమః ... ౫౩౦
* ఓం స్థిరధియేనమః ... ...
స్థిరవిజ్ఞానాయనమః ... ...
స్థిరప్రజ్ఞానాయనమః ... ...
స్థిరాసనాయనమః ... ...
స్థిరయోగాయనమః ... ౫౩౫
స్థిరాధారాయనమః ... ...
స్థిరమార్గాయనమః ... ...
స్థిరాగమాయనమః ... ...
నిశ్శ్రేయసాయనమః ... ...
నిరీహాయనమః ... ౫౪౦
* ఓం అగ్నయేనమః ... ...
నిరవద్యాయనమః ... ...
నిరఞ్జనాయనమః ... ...
నిర్వైరాయనమః ... ...
నిరహంకారాయనమః ... ౫౪౫
నిర్దంభాయనమః ... ...
నిరసూయకాయనమః ...
అనన్తాయనమః ... ...
అనన్తబాహూరవేనమః ...
అనన్తాంఘ్రయేనమః ... ౫౫౦
* ఓం అనన్తదృశేనమః... ...

అనన్తవక్త్రాయనమః ... ...
అనన్తాఙ్గాయనమః ... ...
అనన్తరూపాయనమః ... ...
అనన్తకృతేనమః ... ౫౫౫
ఊర్ధ్వరేతసేనమః ... ...
ఊర్ధ్వలింగాయనమః ... ...
ఊర్ధ్వమూర్ధ్నేనమః ... ...
ఊర్ధ్వశాఖాకాయనమః... ...
ఊర్ధ్వాయనమః ... ౫౬౦
* ఓం ఊర్ధ్వాధ్వరక్షిణేనమః ...
ఊర్ధ్వజ్వాలాయనమః ... ...
నిరాకులాయనమః ... ...
బీజాయనమః ... ...
బీజప్రదాయనమః ... ౫౬౫
నిత్యాయనమః ... ...
నిదానాయనమః ... ...
నిష్కృతయేనమః ... ...
కృతినేనమః... ... ...
మహతేనమః ... ౫౭౦
* ఓం అణీయసేనమః ... ...
గరిష్ఠేనమః ... ...
సుషమాయైనమః .. ...
చిత్రమాలికాయనమః ... ...
నభస్స్పృశేనమః ... ౫౭౫
నభోజ్యోతిషేనమః ... ...
నభస్వతేనమః ... ...
నిర్నభసేనమః ... ...
నభసేనమః... ... ...

అభవేనమః... ... ౫౮౦
* ఓం విభవేనమః ... ...
ప్రభవేనమః... ... ...
శంభవేనమః ... ...
మహీయసేనమః ... ...
భూర్భువాకృతయేనమః ... ౫౮౫
మహానన్దాయనమః ... ...
మహాశూరాయనమః ... ...
మహోరాశయేనమః ... ...
మహోత్సవాయనమః ...
మహాక్రోధాయనమః ... ౫౯౦
* ఓం మహాజ్వాలాయనమః ...
మహాశాన్తాయనమః ... ...
మహాగుణాయనమః ... ...
సత్యవ్రతాయనమః ... ...
సత్యపరాయనమః ... ౫౯౫
సత్యసన్ధాయనమః ... ...
సతాంగతయేనమః ... ...
సత్యేశాయనమః ... ...
సత్యసఙ్కల్పాయనమః ...
సత్యచారిత్రలక్షణాయనమః ౬౦౦
* ఓం అన్తశ్చరాయనమః ...
అన్తరాత్మనేనమః ... ...
పరమాత్మనేనమః ... ...
చిదాత్మకాయనమః ... ...
రోచనాయనమః ... ౬౦౫
రోచమానాయనమః ... ...
సాక్షిణేనమః... ... ...
శౌరయేనమః ... ...
జనార్దనాయనమః ... ...
ముకున్దాయనమః ... ౬౧౦
* ఓం నన్దనిష్పందాయనమః ...
స్వర్ణబిన్దవేనమః ... ...
పురన్దరాయనమః ... ...
అరిన్దమాయనమః ... ...
సుమన్దాయనమః ... ౬౧౫
కున్దమన్దారహాసవతేనమః ...
స్యందనారూఢచండాంగాయనమః...
ఆనన్దినేనమః ... ...
నన్దనన్దనాయనమః ... ...
అనసూయానన్దనాయనమః ౬౨౦
* ఓం అత్రినేత్రానన్దనాయనమః ...
సునన్దవతేనమః ... ...
శంఖవతేనమః ... ...
పంకజకరాయనమః ... ...
కుంకుమాంకాయనమః ... ౬౨౫
జయాఙ్కుశాయనమః ...
అమ్భోజమకరన్దాఢ్యాయనమః ...
నిష్పంకాయనమః ... ...
అగరుపంకిలాయనమః ... ...
ఇన్ద్రాయనమః ... ౬౩౦
* ఓం చన్ద్రరథాయనమః ...
చన్ద్రాయనమః ... ...
అతిచన్ద్రాయనమః ... ...
చన్ద్రభాసకాయనమః ... ...
ఉపేన్ద్రాయనమః ... ౬౩౫

ఇన్ద్రరాజాయనమః ... ...
వాగిన్ద్రాయనమః ... ...
చన్ద్రలోచనాయనమః ... ...
ప్రతీచేనమః... ... ...
పరాచేనమః... ... ౬౪౦

* ఓం పరస్మైధామ్నేనమః ...
పరమార్థాయనమః ... ...
పరాత్పరాయనమః ... ...
అపారవాచేనమః ... ...
పారగామినేనమః ... ౬౪౫

పారావారాయనమః ... ...
పరావరాయనమః ... ...
సహస్వతేనమః ... ...
అర్థదాత్రేనమః ... ...
సహనాయనమః ... ౬౫౦

* ఓం సాహసినేనమః ... ...
జయినేనమః ... ...
తేజస్వినేనమః ... ...
వాయువిశిఖినేనమః ... ...
తపస్వినేనమః ... ౬౫౫

తాపసోత్తమాయనమః ... ...
ఐశ్వర్యోద్భూతికృతేనమః ...
భూతయేనమః ... ...
ఐశ్వర్యాఙ్గకలాపవతేనమః ...
అమ్భోధిశాయినేనమః ... ౬౬౦

* ఓం భగవతేనమః ... ...
సర్వజ్ఞాయనమః ... ...
సామపారగాయనమః ... ...
మహాయోగినేనమః ... ...
మహాధీరాయనమః ... ౬౬౫

మహాభోగినేనమః ... ...
మహాప్రభవేనమః ... ...
మహావీరాయనమః ... ...
మహాతుష్టయేనమః ... ...
మహాపుష్టయేనమః ... ౬౭౦

* ఓం మహాగుణాయనమః ...
మహాదేవాయనమః ... ...
మహాబాహవేనమః ... ...
మహాధర్మాయనమః ... ...
మహేశ్వరాయనమః ... ౬౭౫

సమీపగాయనమః ... ...
దూరగామినేనమః ... ...
స్వర్గమార్గనిరర్గళాయనమః ...
నగాయనమః ... ...
నగధరాయనమః ... ౬౮౦

* ఓం నాగాయనమః ... ...
నాగేశాయనమః ... ...
నాగపాలకాయనమః ... ...
హిరణ్మయాయనమః ... ...
స్వర్ణరేతసేనమః ... ౬౮౫

హిరణ్యార్చిషేనమః ... ...
హిరణ్యదాయనమః ... ...
గుణగణ్యాయనమః ... ...
శరణ్యాయనమః ... ...

పుణ్యకీర్తయేనమః ... ౧౯౦
* ఓం పురాణగాయనమః ...
జన్యభృతేనమః ... ...
జన్యసన్నద్ధాయనమః ... ...
దివ్యపఞ్చాయుధాయనమః ...
వశినేనమః ౧౯౫
దౌర్జన్యభంగాయనమః ... ...
పర్జన్యాయనమః ... ...
సౌజన్యనిలయాయనమః ...
అలయాయనమః ... ...
జలంధరాన్తకాయనమః ౨౦౦
* ఓం భస్మదైత్యనాశినేనమః ...
మహామనసేనమః ... ...
శ్రేష్ఠాయనమః ... ...
శ్రవిష్ఠాయనమః ... ...
ద్రాఘిష్ఠాయనమః ... ౨౦౫
* ఓం గరిష్ఠాయనమః ... ...
గరుడధ్వజాయనమః ... ...
జ్యేష్ఠాయనమః ... ...
ద్రఢిష్ఠాయనమః ... ...
వర్షిష్ఠాయనమః ... ౨౧౦
* ఓం ద్రాఘీయసేనమః ...
ప్రణవాయనమః ... ...
ఫణినేనమః ... ...
సమ్ప్రదాయకరాయనమః ...
స్వామినేనమః ... ౨౧౫
సురేశాయనమః ... ...
మాధవాయనమః ... ...

మధవేనమః ... ...
నిర్ణిమేషాయనమః ... ...
విధయేనమః ౨౨౦
* ఓం వేధసేనమః ... ...
బలవతేనమః ... ...
జీవనాయనమః ... ...
బలినేనమః ... ...
స్మర్త్రేనమః ౨౨౫
శ్రోత్రేనమః ... .
వికర్త్రేనమః ... ...
ధ్యాత్రేనమః ... ...
నేత్రేనమః ... ...
సమాయనమః ... ౨౩౦
* ఓం అసమాయనమః ... ...
హోత్రేనమః ... ...
పోత్రేనమః ... ...
మహావక్త్రేనమః ... ...
రన్త్రేనమః ౨౩౫
మన్త్రేనమః ... ...
ఖలాన్తకాయనమః ... ...
దాత్రేనమః ... ...
గ్రాహయిత్రేనమః ... ...
మాత్రేనమః ౨౪౦
* ఓం నియన్త్రేనమః ... ...
అనన్తవైభవాయనమః ...
గోప్త్రేనమః ... ...
గోపయిత్రేనమః ... ...
హన్త్రేనమః ౨౪౫

ధర్మజాగరిత్రేనమః ... ...
ధవాయనమః... ... ...
కర్త్రేనమః ... ...
క్షేత్రకరాయనమః ... ...
క్షేత్రప్రదాయనమః ... ౨౫౦

* ఓం క్షేత్రజ్ఞాయనమః ...
ఆత్మవిదేనమః ... ...
క్షేత్రిణేనమః ... ...
క్షేత్రహరాయనమః ... ...
క్షేత్రప్రియాయనమః ... ౨౫౫

క్షేమకరాయనమః ... ...
మరుతేనమః... ... ...
భక్తిప్రదాయనమః ... ...
ముక్తిదాయినేనమః ... ...
శక్తిదాయనమః ... ౨౬౦

* ఓం యుక్తిదాయకాయనమః ...
శక్తియుజేనమః ... ...
మౌక్తికస్రగ్విణేనమః ... ...
సూక్తయేనమః ... ...
ఆమ్నాయసూక్తిగాయనమః ౨౬౫

ధనంజయాయనమః ... ...
ధనాధ్యక్షాయనమః ... ...
ధనికాయనమః ... ...
ధనదాధిపాయనమః ... ...
మహాధనాయనమః ... ౨౭౦

* ఓం మహామానినేనమః ...
దుర్యోధనవిమానితాయనమః ...
రత్నాకరాయనమః ... ...
రత్నరోచిషేనమః ... ...
రత్నగర్భాశ్రయాయనమః ౨౭౫

శుచయేనమః ... ...
రత్నసానునిధయేనమః ... ...
మౌళిరత్నభాసేనమః ... ...
రత్నకంకణాయనమః ... ...
అన్తర్లక్ష్యాయనమః ... ౨౮౦

* ఓం అన్తరభ్యాసినేనమః ...
అన్తర్ధ్యేయాయనమః ... ...
జితాసనాయనమః ... ...
అన్తరఙ్గాయనమః ... ...
దయావతేనమః ... ౨౮౫

అన్తర్మాయాయనమః ... ...
మహార్ణవాయనమః ... ...
సరసాయనమః ... ...
సిద్ధరసికాయనమః ... ...
సిద్ధయేనమః ౨౯౦

* ఓం సాధ్యాయనమః ...
సదాగతయేనమః ... ...
ఆయుఃప్రదాయనమః ... ...
మహాయుష్మతేనమః ... ...
అర్చిష్మతేనమః ... ౨౯౫

ఓషధీపతయేనమః ... ...
అష్టశ్రియైనమః ... ...
అష్టభాగాయనమః ... ...
అష్టకవ్యాప్తయశసేనమః ...
వ్రతినేనమః... ... ౩౦౦

* ఓం అష్టాపదాయనమః ...

సువర్ణాభాయనమః ... ...
అష్టమూర్తయేనమః ... ...
త్రిమూర్తిమతేనమః ... ...
అస్వప్నాయనమః ... ౭౦౫
స్వప్నగాయనమః ... ...
స్వప్నాయనమః ... ...
సుస్వప్నఫలదాయకాయనమః ...
దుస్స్వప్నధ్వంసకాయనమః ...
ధ్వస్తదుర్నిమిత్తాయనమః ౭౧౦
* ఓం శివంకరాయనమః ...
సువర్ణవర్ణాయనమః ... ...
సమ్భావ్యాయనమః ... ...
వర్ణితాయనమః ... ...
వర్ణసమ్ముఖాయనమః ... ౭౧౫
సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదామ్బుజాయనమః ... ...
దాక్షాయణీవచస్తుష్టాయనమః ...
దూర్వాసోదృష్టిగోచరాయనమః ...
అమ్బరీషవ్రతప్రీతాయనమః ...
మహాకృత్తివిభఞ్జనాయనమః ౭౨౦
* ఓం మహాభిచారకధ్వంసినేనమః ...
కాలసర్పభయాన్తకాయనమః ...
సుదర్శనాయనమః ... ...
కాలమేఘశ్యామలాఙ్గాయనమః ...
శ్రీమన్త్రభావితాయనమః ౭౨౫
హేమామ్బుజసరస్స్నాయినేనమః...
శ్రీమనోభావితాకృతయేనమః ...

శ్రీప్రదత్తామ్బుజస్రగ్విణేనమః ...
శ్రీకేశయేనమః ... ...
శ్రీనిధయేనమః ... ౭౩౦
* ఓం భవాయనః ... ...
శ్రీప్రదాయనమః ... ...
వామనాయనమః ... ...
లక్ష్మీనాయకాయనమః ...
చతుర్భుజాయనమః ... ౭౩౫
సంతృప్తాయనమః ... ...
తర్పితాయనమః ... ...
తీర్థస్నాతృసౌఖ్యప్రదర్శకాయనమః
అగస్త్యస్తుతిసంహృష్టాయనమః ...
దర్శితావ్యక్తభావనాయనమః ౭౪౦
* ఓం కపిలార్చిషేనమః... ...
కపిలవతేనమః ... ...
సుస్నాతాఘవిపాటనాయనమః ...
వృషాకపయేనమః ... ...
కపిస్వామిమనోన్తస్థితవిగ్రహాయనమః
వహ్నిప్రియాయనమః ... ...
అర్థసంభావ్యాయనమః... ...
జనలోకవిధాయకాయనమః ...
వహ్నిప్రభాయనమః ... ...
వహ్నితేజసేనమః ... ౭౫౦
* ఓం శుభాభీష్టప్రదాయనమః ...
యమినేనమః ... ...
వారుణక్షేత్రనిలయాయనమః ...
వరుణాయనమః ... ...

వారణార్చితాయనమః ... ౮౫౫
వాయుస్థానకృతావాసాయనమః ...
వాయుగాయనమః ... ...
వాయుసమ్భృతాయనమః ...
యమాన్తకాయనమః ... ...
అభిజననాయనమః ... ౮౬౦

* ఓం యమలోకనివారణాయనమః
యమినామగ్రగణ్యాయనమః ...
సంయమినేనమః ... ...
యమభావితాయనమః ... ...
ఇన్ద్రోద్యానసమీపస్థాయనమః ౮౬౫

ఇన్ద్రదృగ్విషయాయనమః ...
ప్రభవేనమః... ... ...
యక్షరాట్సరసీవాసాయనమః ...
అక్షయ్యనిధికోశకృతేనమః ...
స్వామితీర్థకృతావాసాయనమః ౮౭౦

* ఓం స్వామిధ్యేయాయనమః ...
అధోక్షజాయనమః ... ...
వరాహాద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరుహాయనమః ... ...
పాణ్డుతీర్థాభిషిక్తాంగాయనమః ...
యుధిష్ఠిరవరప్రదాయనమః ౮౭౫

భీమాన్తఃకరణారూఢాయనమః ...
శ్వేతవాహనసఖ్యవతేనమః ...
నకులాభయదాయనమః ...
మాద్రీసహదేవాభివందితాయనమః ...
కృష్ణాశపథసన్ధాత్రేనమః... ౮౮౦

* ఓం కున్తీస్తుతిరతాయనమః ...
దమినేనమః ... ...
నారదాదిమునిస్తుత్యాయనమః ...
నిత్యకర్మపరాయణాయనమః ...
దర్శితావ్యక్తరూపాయనమః ౮౮౫

వీణానాదప్రమోదితాయనమః ...
షట్కోటితీర్థచర్యావతేనమః ...
దేవతీర్థకృతాశ్రమాయనమః ...
బిల్వామలజలస్నాయినేనమః ...
సరస్వత్యమ్బుసేవితాయనమః ౮౯౦

* ఓం తుమ్బురూదకసంస్పర్శజనచిత్తతమోపహాయనమః ... ...
మత్స్యవామనకూర్మాదితీర్థరాజాయనమః ... ...
పురాణభృతేనమః ... ...
చక్రధ్యేయపదామ్బుజాయనమః ...
శఙ్ఖపూజితపాదుకాయనమః ౮౯౫

రామతీర్థవిహారిణేనమః ... ...
బలభద్రప్రతిష్ఠితాయనమః ...
జామదగ్న్యసరస్తీర్థజల సేచనతర్పితాయనమః ... ...
పాపహారికీలాలసుస్నాతాఘవినాశనాయనమః ... ...
నభోగంగాభిషిక్తాయనమః ౯౦౦

* ఓం నాగతీర్థాభిషేకవతేనమః ...
కుమారధారాతీర్థస్థాయనమః ...
వటువేషాయనమః ... ...

సుమేఖలాయనమః ... ...
వృద్ధస్యకుమారత్వప్రదాయనమః ౯౦౫
సౌన్దర్యవతేనమః ... ...
సుఖినేనమః ... ...
ప్రియంవదాయనమః ... ...
మహాకుక్షయేనమః ... ...
ఇక్ష్వాకుకులనన్దనాయనమః ౯౧౦
* ఓం నీలగోక్షీరధారాభువేనమః ...
వరాహాచలనాయకాయనమః ...
భరద్వాజప్రతిష్ఠావతేనమః ...
బృహస్పతివిభావితాయనమః ...
అఞ్జనాకృతపూజావతేనమః ౯౧౫
ఆఞ్జనేయకరార్చితాయనమః ...
అఞ్జనాద్రినివాసాయనమః ...
ముఞ్జకేశాయనమః ... ...
పురన్దరాయనమః ... ...
కిన్నరద్వన్ద్వసంబంధిబంధమోక్షప్రదా
యకాయమనః ... ౯౨౦
* ఓం వైఖానసమఖారమ్భాయనమః
వృషజ్ఞేయాయనమః ... ...
వృషాచలాయనమః ... ...
వృషకాయప్రభేత్త్రేనమః ...
క్రీడనాచారసమ్భ్రమాయనమః ౯౨౫
సౌవర్చలేయవిన్యస్తరాజ్యాయనమః
నారాయణప్రియాయనమః ...
దుర్మేధోభంజకాయనమః ...
ప్రాజ్ఞాయనమః ... ...

బ్రహ్మోత్సవమహోత్సుకాయనమః*
* ఓం భద్రాసురశిరశ్ఛేత్త్రేనమః...
భద్రక్షేత్రిణేనమః ... ...
సుభద్రవతేనమః ... ...
మృగయాఽక్షీణసన్నాహాయనమః
శఙ్ఖరాజన్యతుష్టిదాయనమః ౯౩౫
స్థాణుస్థాయనమః ... ...
వైనతేయాజ్ఞభావితాయనమః ...
అశరీరవతేనమః ... ...
భోగీంద్రభోగసంస్థానాయనమః ...
బ్రహ్మాదిగణసేవితాయనమః ౯౪౦
* ఓం సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమా
నాన్తస్థితాయనమః ...
గుణినేనమః ... ...
విష్వక్సేనకృతస్తోత్రాయనమః ...
సనన్దనపరివృతాయనమః ...
జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్యాయనమః ౯౪౫
సురేశాద్యభివన్దితాయనమః ...
సురాఙ్గనానృత్యపరాయనమః ...
గన్ధర్వోద్గాయనప్రియాయనమః ...
రాకేన్దుసఙ్కాశనఖాయనమః ...
కోమలాంఘ్రిసరోరుహాయనమః ౯౫౦
* ఓం కచ్ఛపప్రపదాయనమః ...
కున్దగుల్ఫకాయనమః ... ...
స్వచ్ఛకూర్పరాయనమః ...
మేదురస్వర్ణవస్త్రాఢ్యకటిదేశస్థమేఖ
లాయనమః ... ...

ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటిదేశాయ నమః ౯౩౫
శుభంకరాయనమః ... ...
అనన్తపద్మజస్థాననాభయేనమః ...
మౌక్తికమాలికాయనమః ...
మన్దారచాంపేయమాలినేనమః ...
రత్నాభరణసమ్భృతాయనమః ౯౪౦
* ఓం లమ్బయజ్ఞోపవీతినేనమః ...
చన్ద్రశ్రీఖణ్డలేపవతేనమః ...
వరదాయనమః ... ...
అభయదాయనమః ... ...
చక్రిణేనమః ౯౪౫
శార్ఙ్గిణేనమః ... ...
కౌస్తుభదీప్తిమతేనమః ... ...
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షస్కాయనమః ...
లక్ష్మీసంశ్రితహృత్తటాయనమః ...
నీలోత్పలనిభాకారాయనమః ౯౫౦
* ఓం శోణామ్భోజసమాననాయనమః
కోటిమన్మథలావణ్యాయనమః ...
చన్ద్రికాస్మితపూరితాయనమః ...
సుధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుణ్డ్రాయనమః ...
కస్తూరితిలకాఞ్చితాయనమః ౯౫౫
పుణ్డరీకేక్షణాయనమః ... ...
స్వచ్ఛాయనమః ... ...
శాలిశోభావిరాజితాయనమః ...
పద్మస్థాయనమః ... ...
పద్మనాభాయనమః ... ౯౬౦
* ఓం సోమమణ్డలగాయనమః ...
బుధాయనమః ... ...
వహ్నిమండలగాయనమః ...
సూర్యాయనమః ... ...
సూర్యమణ్డలసంస్థితాయనమః ౯౬౫
శ్రీపతయేనమః ... ...
భూమిజానయేనమః ... ...
విమలాద్యభిసంవృతాయనమః ...
జగత్కుటుంబజనిత్రేనమః ...
రక్షకాయనమః ... ౯౭౦
* ఓం కామితప్రదాయనమః ...
అవస్థాత్రయయన్త్రేనమః ...
విశ్వతేజస్స్వరూపవతేనమః ...
జ్ఞప్తయేనమః ... ...
జ్ఞేయాయనమః ... ౯౭౫
జ్ఞానగమ్యాయనమః ... ...
జ్ఞానాతీతాయనమః ... ...
సురాతిగాయనమః ... ...
బ్రహ్మాణ్డాన్తర్బహిర్వ్యాప్తాయనమః ...
వేఙ్కటాద్రిగదాధరాయనమః ౧౦౦౦

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటేశ
సహస్రనామావళి స్సమాప్తా.

ఓంతత్సత్.